Fikret Muslimović
LAŽOVI I UBICE

Fikret Muslimović

LAŽOVI I UBICE

Sarajevo, 2013. godine

Autor:
Fikret Muslimović

Izdavač:

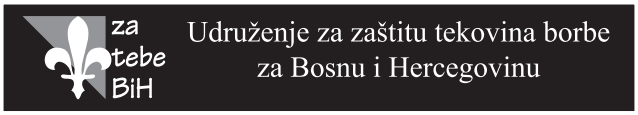

Za Izdavača:
Mustafa Polutak

Urednik:
Fikret Muslimović

Lektor i korektor:
Nazif Osmanović

DTP
Ermin Okerić

Štamparija
„A DESIGN“ doo - Sarajevo

Za Štampariju
Sead Demirović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

94:355.40](497.6)"1992/1995"(093.2)

MUSLIMOVIĆ, Fikret
Lažovi i ubice / Fikret Muslimović. - Sarajevo
: Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i
Hercegovinu, 2013. - 576 str. : faks. ; 25 cm

Bibliografija: str. 559-567 i uz tekst. – Registri.

ISBN 978-9958-819-12-4

COBISS.BH-ID 20715782

S A D R Ž A J

UVOD 17

PRVI
DIO
SEFEROVA I RADONČIĆEVA
DESTRUKCIJA NA ŠTETU ODBRANE BIH
U TOKU ORUŽANE AGRESIJE

1. SEFEROVA NELOJALNOST CIVILNOJ VRHOVNOJ KOMANDI 27
Kome je Sefer bio lojalan ako već nije Izetbegoviću? 27
Sefer priznao da je kao „*Boris*“ izvještavao do septembra 1991.
– za izvještaje poslije treba ga pitati 27
Šta treba zaključiti iz Seferovog priznanja da je saradnik „*Boris*“? 31
Zanimljiva usporedba Sefera Halilovića, Fahrudina Radončića i Fikreta Abdića 33
Poseban dokumenat Službe državne bezbjednosti o Seferovim pučističkim namjerama ... 34
2. SEFER PREUZIMA I ŠIRI PREDRATNE, RATNE I PORATNE
LAŽI BEOGRADSKOG REŽIMA 37
Seferove laži putem Federalne TV potvrđuju da i dalje radi kao „*Boris*“ 37
3. SEFEROV UTJECAJ NA DELALIĆA DA KRITIČNOG 26.10.93. GODINE
U SUKOBU SA MUP-om DRŽI TAOCE 39
Sefer se udružio sa neposlušnim komandantima protiv Izetbegovića i Delića 37
Uzimanje talaca je oblik terorizma - Sefer na strani terora 40
Uloga Radončića na strani neposlušnih protiv Izetbegovića i Delića 41
4. SNIMAK JAŠAREVIĆEVOG RAZGOVORA SA DELALIĆEM
JE DOKAZ O ZLOČINIMA SEFERA I RADONČIĆA 42
Delalićevo svjedočenje o Seferu i Radončiću kao lažovima i ubicama 42
Izazivanje sukoba unutar sistema odbrane - Sefer i Radončić pripremali „*vojni udar*“? 44
5. O SEFERU I RADONČIĆU
SPECIJALNA INFORMACIJA BROJ 212, OD 18.10.1993. GODINE 45
Sefer je bio velika opasnost za sistem odbrane od agresije 45
Opasni sadržaji Seferovog i Radončićevog podrivanja sistema odbrane BiH 46
6. OCJENA ŠTABA VRHOVNE KOMANDE DA JE SEFER SMIJENJEN
„*RADI ZAŠTITE INTERESA I BEZBJEDNOSTI ZEMLJE*“ 49
7. ČLANOVI PREDSJEDNIŠTVA O SEFEROVOJ I RADONČIĆEVOJ
PODRIVAČKOJ DJELATNOSTI 51
Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH 1.11.1993. godine 51
Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH 14.12.1993. godine 53

8. SUMNJIVO ANGAŽIRANJE FAHRUDINA RADONČIĆA U ŠTABU VRHOVNE KOMANDE 55
Misteriozan dolazak Radončića u Štab Vrhovne komande 55
Radončić je imao svoj stav o tome koga treba ubiti 56
Filigranska podudarnost djelovanja Sefera, Radončića i Fikreta Abdića 57
9. NEKI OD OSTALIH SADRŽAJA SEFEROVE I RADONČIĆEVE DESTRUKCIJE NA ŠTETU ODBRANE BIH 58
Dokumenta ŠVK podliježu strogom režimu zaštite, ali ih je Radončić nosio kud je htio 58
Radončić je huškao na destrukciju i neposlušnost prema Izetbegoviću 58
Što gore u sistemu odbrane BiH to bolje za agresora – Seferov i Radončićev zadatak 59
Diskreditacija uglednih ličnosti u sistemu odbrane BiH – zadatak Sefera i Radončića 60
10. SEFER I RADONČIĆ DJELUJU PO OBRASCIMA SPECIJALNOG RATA 61
Radončić je ucjenjivao predsjednika Izetbegovića 61
Dolaskom Delića u ŠVK sužen prostor za Seferovu i Radončićevu destrukciju 62
Hapšenje Radončića 63
„*Šćepo*“ spašava „*Borisa*“ manipulirajući Udruženjem Sandžaklija 63
Koja je bila „ova“ a koja „ona“ zaraćena strana za Sefera, Radončića i Fikreta Abdića? 65
11. SEFEROVO I RADONČIĆEVO ZVJERSKO BATINANJE I NJIHOVI PLANOVI UBIJANJA LJUDI 66
Sefer i Radončić uvjereni da je Fikret Muslimović stao na put njihovoj destrukciji 66
Sadržaj Seferovog i Radončićevog tajnog plana 68
Seferovi i Radončićevi stravični zločini da bi iznudili iskaze protiv Izetbegovića, Delića, Čengića, Alispahića, Muslimovića 69
Sefer i Radončić u akciji fizičke likvidacije i diskreditacije ljudi unutar Armije RBiH 69
Treba otkriti detalje Seferovog i Radončićevog misterioznog plana 71
12. KOJA JE I KAKVA SEFEROVA I RADONČIĆEVA MISIJA KAO „*ŠĆEPE*“ I „*BORISA*“ 72
Sefer i Radončić su u sistemu odbrane izazivali i širili nepovjerenje prema Izetbegoviću 72
Poenta Seferovih i Radončićevih laži: „*Izetbegović je kriv za rat i stradanja u ratu*“ 73
Isključena je slučajnost istovremenog Seferovog i Radončićevog dolaska u ŠVK 74
13. SEFER I RADONČIĆ IZAZIVAJU OPASNE SUKOBE MEĐU BOŠNJACIMA 75
Seferov i Radončićev izazov je: „*Zavadi pa vladaj*“ 75
Sefer i Radončić rade na štetu unutarbošnjačkih i međunacionalnih odnosa u BiH 76
Seferovo i Radončićevo opasno huškanje Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka 77
Sefer i Radončić „*ne znaju*“ da Sandžaklije u BiH sretno žive 78
Izjave svjedoka da su Sefer i Radončić izazivali opasne sukobe među Bošnjacima 78
14. SEFEROV I RADONČIĆEV ORGANIZIRANI KRIMINAL I NEPRIJATELJSKI RAD 83
Da li je Sefer još uvijek „*Boris*“ i da li je Radončić još uvijek „*Šćepo*“? 83
Seferove i Radončićeve ambicije da A. Izetbegovića uklone sa funkcije šefa države 84

U spašavanju Sefera, Radončić se koristio metodama pritisaka i ucjena 84
Seferov i Radončićev kriminal u okviru plana da se ukloni Izetbegović 85
Radončićeva propaganda - da je odbrana BiH imala teroristički karakter 85
15. KAKVE TAJNE PLANOVE SU IMALI I JESU LI KOGA UBILI SEFER I RADONČIĆ? 86
Da li ubistvo Delalića ima veze sa Delalićevim pismenim izjavama o Seferu i Radončiću? 86
Izazivanje sukoba unutar sistema odbrane i ubijanje – likvidacije ljudi 87
Ko su Seferovi i Radončićevi nalogodavci? 88
16. ARIF PAŠALIĆ JE BIO SVJEDOK O SEFEROVOJ DESTRUKCIJI NA ŠTETU ODBRANE BIH 90
17. SAŽETAK O SEFEROVOJ ODGOVORNOSTI ZA ZLOČINE 91
Raznim lažima Sefer prebacuje svoju odgovornost za zločine na „*svoje saborce*“ 91
Činjenice o Seferovoj odgovornosti za zločine 92
18. OKOLNOSTI ZLOČINA U TRUSINI 94
Oblici Seferove odgovornosti za zločine i posljedice po odnose Bošnjaka i Hrvata 94
Sefer je komandovao jedinicama kada su se dogodili zločini u Trusini 95
Ponašanje HVO-a pogodovalo nastanku haotičnog stanja u kome je otežana kontrola .. 96
Dokazi da je Sefer eliminirao Komandu 4. korpusa iz sistema komandovanja 97
Opasni motivi Seferovog laganja - da su snage HVO slabe i da ih zato treba napasti 98
Sefer laže da nije komandovao – samo je on mogao narediti manevar iz zone jednog u zonu drugog korpusa 99
Sefer je izazivao nered u sistemu komandovanja 100
Dokumenta HVO-a o stanju u Trusini na dan zločina i kasnije 101
Zahtjevi Zuke da se zaštite civili 103
Mišljenje franjevaca u Konjicu i problem njihove zaštite 104
Zahtjevi Zuke, Gušića i Ćibe da se zaštite civili, posebno franjevci 106
O razmjeni zarobljenika 109
Dokaz da je Sefer znao za zločine u Trusini odmah nakon što su se dogodili 110
Sporazumi Hrvatska – BiH 114
19. OKOLNOSTI ZLOČINA U GRABOVICI I UZDOLU 118
Neki raniji pokušaji deblokade Mostara 118
Stručni tim – inspekcija i Istureno komandno mjesto (IKM) u Jablanici 121
Sefer je mrzio Delića, ignorirao njegove naredbe i o istim pitanjima donosio svoje 124
Sefer je prekoračio dobivene ovlasti da komanduje 125
Podređeni komandanti znali da Sefer komanduje sa IKM u Jablanici 128
Seferova samovolja i nestručnost 128
Sefer je naredio da jedinice iz Sarajeva (1.k) dođu u rejon Jablanice 129
Seferovi motivi su bili prljavi i opasni 130
Prije zločina Sefer je lažno uvjeravao da snosi odgovornost za posljedice svojih naredbi 131
Sefer nije izvršavao stavove Delićeve naredbe o izvještavanju i „*konsultiranju*“ 132

Provedba Seferovih naređenja za dovođenje jedinica 1. korpusa u rejon Jablanice 135
Dvije direktive kao dokaz o Seferovoj odgovornosti
za zločine u Grabovici i Uzdolu 137
Seferovo prebacivanje odgovornosti za zločine sa sebe
na svoje nadređene i podređene 153
Formiranje OG „*Sjever 2*“ 155
Sefer je narušavao elementarne principe funkcioniranja vojne organizacije 160
Sefer je uništavao legalni sistem komandovanja 160
Neki od svjedoka pred Haškim tribunalom da je Sefer komandovao operacijom 161
Sefer je znao za rizična ponašanja pripadnika Cacine i Ćeline jedinice 162
Seferov nemar u pogledu zaštite civila 163
Jedino Sefer je mogao kontrolirati Cacino i Ćelino ponašanje 163
Obaveza Bošnjaka prema Seferovoj moralnoj i disciplinskoj
odgovornosti za zločine 165
Sefer je direktno komandovao odredom „*Zulfikar*“ 167
SOPNŠVK nije bio u sastavu 6. korpusa 177
Sefer je proizvodio haos u sistemu komandovanja 181
Greške u određivanju statusa dr. Safeta Ćibe 187
Teško je naći primjer Seferovog ispravnog postupka u sistemu komandovanja 189
Sefer je bio u Jablanici na dan zločina u Grabovici 190
Komandanti jedinica učešće u borbi uslovili da im komanduje samo Sefer 191
20. DOGAĐAJI NAKON IZVRŠENIH ZLOČINA U GRABOVICI I UZDOLU 192
Seferov povratak u Sarajevo nakon zločina u Grabovici i Uzdolu 192
Rezultati 4. korpusa nakon Seferovog odlaska iz Jablanice 193
Neki sigurnosni problemi na području Konjica i Jablanice,
septembra 1993. godine 201
Sefer nije poduzeo mjere prema počiniocima zločina 202
Kako je Delić saznao za zločine u Grabovici i Uzdolu i kako je reagirao? 205
Seferovo odbacivanje Delićevih naređenja povodom zločina u Grabovici i Uzdolu 207
Svjedočenja da je Sefer prikrivao da su izvršeni zločini 208
Seferov odnos prema Deliću nekorektan i protivan principima vojne profesije 209
Seferovo prebacivanje odgovornosti na Gušića 211
21. SEFEROV SRAMNI IZVJEŠTAJ STR. POV. BR. 1167-001-311
OD 20.09.1993. GODINE 214
22. SEFEROVE LAŽI U PISMU DELIĆU 224
Povod i okolnosti Seferovog pisma Deliću 224
Glavni sadržaji Seferovog pisma Deliću 225
Pismo Deliću je izraz Seferovog skidanja sa sebe odgovornosti za zločine 226
Svojim ponašanjem Sefer je Armiju RBiH afirmirao kao bošnjačku 228
23. SEFEROVE LAŽI U PISMU ČLANOVIMA PREDSJEDNIŠTVA RBIH 230
24. SEFEROVE LAŽI U SVOJOJ KNJIZI „*NIJE KRIV*“ 240

Kako Sefer uspoređuje sebe sa narodom, Armijom i državom BiH? 240
Seferovo nasilje metodama mučenja i ubijanja 241
Seferove laži o nacionalnom sastavu Armije RBiH 242
Sefer laže da nije komandovao operacijom „Neretva 93“
u kojoj su počinjeni zločini 244
O mjestu suđenja Seferu 244
Seferova propagandna teza o karakteru rata u BiH ista kao agresorska 244
Seferove laži protiv Bošnjaka da su nacionalisti 245
Sefer laže da je bio „*prvi komandant bosanske armije*“
i da je on lično njen „*stvoritelj*“ 245
Seferove besmislice 246
Seferova laž da je juna 1993. Armija RBiH kontrolirala 50% teritorije BiH 247
Seferove laži da nije imao vremena poduzeti mjere protiv počinilaca zločina 248
I agresorska i Seferova propaganda isto optužuju Izetbegovića za teroristička djela 249
Seferovo angažiranje Asima Džambasovića da laže 250
Sefer je destruktivno utjecao na Mušana Topalovića Cacu i Ramiza Delalića Ćelu 252
Prema Seferovoj propagandi izdajnici su upravo oni koji su
zaslužni u odbrani BiH 254
Seferov kukavičluk 254
Sefer laže da je utjecao na formiranje Haškog tribunala 255
25. SEFEROVO NARUŠAVANJE ODNOSA ARMIJE RBIH I POLICIJE 255

DRUGI
DIO
SEFEROVA I RADONČIĆEVA
DESTRUKCIJA NA ŠTETU DRŽAVE BIH
POSLIJE RATA

1. KARAKTER RADONČIĆEVOG „*SAVEZA ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH*“ 261
2. RADONČIĆEVO SLIJEĐENJE VELIKOSRPSKE POLITIKE
PREMA MEĐUNARODNOJ ZAJEDNICI 263
3. RADONČIĆEVA FRAZA: „*KRIZA JE ŠANSA*“ 264
4. RADONČIĆEVA KANDIDATURA
ZA ČLANA PREDSJEDNIŠTVA BIH – APSURD 266
5. SEFEROVO I RADONČIĆEVO DJELOVANJE SE UKLAPA
U AGRESORSKE TEŽNJE PROTIV BIH 267
Užasne posljedice Radončićevog laganja 267
Smisao Radončićevog medijskog terora 268
Radončić medijski podržava i agresorsku propagandu i mrzitelje Alije Izetbegovića 268
Zanimljiva podudarnost ponašanja Sefera, Radončića i Fikreta Abdića 269

6. RADONČIĆEVO I SEFEROVO IZMIŠLJANJE I ŠIRENJE LAŽI NA ŠTETU DRŽAVE BIH 269
Koja obavještajna služba stoji iza Seferovog i Radončićevog laganja? 269
Dolaskom u BiH, Sefer i Radončić se nisu identificirali sa vrijednostima bh. društva .. 270
Zanimljiva područja Seferovog i Radončićevog laganja 271
Karakter Seferovog i Radončićevog „*kokošarenja*“ 272
7. SEFEROVA PROPAGANDA ISTA KAO PROPAGANDA AGRESORA NA BIH 273
Agresorska propaganda protiv zajedničkog života s ciljem nestanka države BiH 273
Zajednički život moguć i nužan 273
Djelovanje agresora s ciljem da u sistemu odbrane BiH ne bude Srba i Hrvata 274
Dokazi protiv Seferovih laži o nacionalnom sastavu Armije RBiH 275
8. NEKI OD SADRŽAJA RADONČIĆEVE DESTRUKCIJE NA ŠTETU DRŽAVE BIH 276
9. RADONČIĆ DJELOVAO PROTIV REFORMI USTAVA BIH 277
Za isti problem glasači „*kaznili*“ Silajdžića a „*nagradili*“ Radončića 277
Nužno je da Bošnjaci imaju političko pamćenje o Radončićevoj destrukciji 278
10. O RADONČIĆEVOJ INICIJATIVI ZA LUSTRACIJU 279
Uopće o lustraciji u vezi sa Radončićevim stavovima 279
Radončićevi stavovi o lustraciji po principu kao što lopov viče „*držite lopova*“ 281
Radončićeva priča o lustraciji uračunljiva, a Lagumdžijina neuračunljiva 281
Radončićevo zalaganje za lustraciju je sumnjivo i bezobrazno? 282
Crnogorski komunisti kojima je pripadao Radončić su bili faktor agresije i ne mogu sankcionirati bh. komuniste koji su bili faktor odbrane BiH 283
Kako Radončić zastrašuje? 283
Po želji Radončića, lustracija bi bila poniženje za branitelje BiH 284
11. RADONČIĆEVE LAŽI PROTIV KARAKTERA ODBRANE BIH 285
Radončićeva propaganda u korist agresorske teze - da je u BiH bio građanski rat 285
Lažov Radončić i Wikileaks 286
Radončić propagira da je odbrana BiH terorističkog karaktera 286
Radončić ne poštuje autoritete legalnih organa vlasti BiH 287
Radončić i Dodik propagiraju da B. Izetbegović djeluje s ciljem da u BiH bude islamski poredak 288
Radončić priželjkuje „*pobunu naroda*“ u BiH po uzoru na „*arapsko proljeće*“ 290
12. MUHAMED FILIPOVIĆ KAO GLASNOGOVORNIK RADONČIĆA I NJEGOVOG SBB-a 290
13. RADONČIĆEVE I FILIPOVIĆEVE LAŽI - DA SU IZETBEGOVIĆA SPRIJEČILI U NAKANI PODJELE BIH 292
Zašto akademik Filipović laže po želji Radončića? 292
Šta je zbližilo Radončića i Filipovića da zajedno lažu protiv Izetbegovića? 292
Radončić i Filipović lažu u vezi Bošnjačkog sabora 294
Zašto i kako Radončić nagrađuje Filipovića? 298

14. KARAKTER I POLITIČKE POSLJEDICE LAGUMDŽIJINOG POVEZIVANJA SA RADONČIĆEM 300
Povezivanjem sa Radončićem, sebe kompromitirao Lagumdžija 300
Radončić je imao glavnu ulogu da Lagumdžija i Dodik iz sukoba uđu u saradnju 302
15. LAGUMDŽIJA I RADONČIĆ ISKRIVLJENO PREDSTAVLJAJU KARAKTER ODBRANE BIH 304
Radončić i Lagumdžija rehabilitiraju agresore na BiH 304
16. OSNAŽENA SUBVERZIVNA, PODRIVAČKA POZICIJA FAHRUDINA RADONČIĆA 312
Radončić i velikosrpska politika 312
Tvrdnje da je Radončić i dalje eksponent stranih obavještajnih službi 313
17. ZAŠTO RADONČIĆ, DODIK I LAGUMDŽIJA ISTO PROPAGIRAJU PROTIV IRANA? 315
Radončić koristi velikosrpskoj politici 315
Radončić, Lagumdžija i Dodik iskrivljeno predstavljaju politiku odbrane BiH 316
Za Radončića i Filipovića, vehabije su legitiman pravac islama u BiH 317
Identično, Fahrudin Radončić i Zlatko Lagumdžija 318
Identično, Fahrudin Radončić i Milorad Dodik 320
Fahrudin Radončić – za BiH opasan „igrač“ na strani velikosrpske politike 321
18. RADONČIĆEVO POLITIČKO PARTNERSTVO SA DODIKOM 324
Muhamed Filipović čudan lažov po želji Radončića 324
Suptilnost Radončićeve propagande 324
19. RADONČIĆEVI NAPADI NA IZVORNE IDEJE KOJE SIMBOLIZIRAJU IME ALIJE IZETBEGOVIĆA 325
Upotrebom Filipovića, Radončić podriva temelje politike Izetbegovića u odbrani BiH .. 325
Radončićevi kriteriji za negativno etiketiranje medija koji mu se ne dopadaju 326
20. RADONČIĆ REHABILITIRA VELIKODRŽAVNE PREDRATNE, RATNE I PORATNE POLITIKE 327
Radončić je podržavao vehabije do terorističkog napada na Ambasadu SAD u Sarajevu .. 327
Širenjem mržnje prema Iranu, Radončić se dodvorava Americi, što čini i Dodik 328
21. RADONČIĆEVI STAVOVI O GREŠKAMA SDP-a NA ČELU SA LAGUMDŽIJOM 331
Pogrešna politika Lagumdžije prema Hrvatima je korisna za Radončića 331
Radončić se obradovao Komšićevim napuštanjem SDP-a 332
Laž je u osnovi Radončićevih protivurječnih stavova o Izetbegoviću 333
22. LAGUMDŽIJA I RADONČIĆ PRIMJENJUJU ISTI MODEL PODRIVAČKOG DJELOVANJA 333
Radončićev i Lagumdžijin model propagande po principu „*držite lopova*“ 333
Radončić zlurado objavljuje Filipovićeve i Lagumdžijine napade na A. Izetbegovića ... 334
23. MUHAMED FILIPOVIĆ SE KOMPROMITIRA SLUŽEĆI SBB-u FAHRUDINA RADONČIĆA 336
Filipović će imati štetu od Radončićevog tepanja 336

24. POLITIČKI ZAOKRETI I NEIZVJESNOSTI
KAO PROIZVOD RADONČIĆEVE SUBVERZIVNE ULOGE 337
Radončićeva uloga u naglom prevazilaženju sukoba između Dodika i Lagumdžije 337
Radončić je upotrijebio reisa Cerića 338
Radončić je apsolutno nezainteresiran za opstanak države BiH 339
Radončić je uveo Lagumdžiju u opasnu politiku protiv BiH 340
25. RADONČIĆ DJELUJE U KORIST RS-a PROTIV DRŽAVE BIH 342
26. RADONČIĆEVA SIGURNOSNA PROVJERA
ZA MINISTRA I POLITIČKI IZAZOVI ŠESTOČLANE KOALICIJE 345
27. RADONČIĆEVA I LAGUMDŽIJINA TAKTIKA PRIDOBIJANJA
PODRŠKE OD STRANE ZAPADNIH FAKTORA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE 350
Radončićeva i Lagumdžijina brutalnost napada putem teze o „*desnoj frakciji*“ 350
Amerika neće nasjesti na hoštaplerski trik Radončića, Lagumdžije, Dodika 350
Širi geopolitički kontekst Radončićeve i Lagumdžijine propagande o „*desnoj frakciji*“ ... 351
Radončić i Lagumdžija pretjerano lažno svjedoče o stanju bošnjačkog naroda 352
Radončićeva i Lagumdžijina nezrelost i/ili zlonamjernost je ekstremno opasna 353
28. NEKE BOŠNJAČKE GREŠKE OD IZBORA 2010. I ARGUMENTI
ZA PREDVIĐANJA NESTANKA BIH 355
Ko je i s kojim ciljem pogoršavao odnose između Hrvata i Bošnjaka 355
Zajednički život je veliki izazov nespojiv sa Radončićevim prljavim motivima 355
29. SUBVERZIVNI CILJEVI RADONČIĆA I LIDERSKA POZICIJA IZETBEGOVIĆA 356
Radončić je usmjeren protiv svega što je korisno za BiH 356
Smisao Radončićevih direktnih i indirektnih napada na Izetbegovića 357
Radončićeva želja da se domogne Tihića protiv Izetbegovića 358
30. POVJERENJE GRAĐANA U IZETBEGOVIĆA
META JE RADONČIĆEVOG PODRIVANJA 361
Radončić vodi propagandnu operaciju protiv povjerenja građana u Izetbegovića 361
Provjera građanskog povjerenja na izborima 2014. će razočarati Radončića 362
Radončić želi da se unutar SDA Tihić suprotstavlja Izetbegoviću i obratno 364
31. IDENTIČNOST RADONČIĆEVIH I DODIKOVIH IZJAVA
O VEHABIJAMA, PROTIV SDA, IZETBEGOVIĆA I ISLAMSKE ZAJEDNICE 366
Poslije napada na Ambasadu SAD u Sarajevu, Radončić prestao podržavati vehabije: .. 366
32. U ULOZI MINISTRA, RADONČIĆ STRANAČKI PROPAGIRA, IZOSTAVLJAJUĆI
MJERE PREMA IZVORIMA I NOSIOCIMA STVARNIH SIGURNOSNIH PRIJETNJI 368
Apsurdni ministar sigurnosti, Radončić, uporno laže 368
Radončićevim dolaskom na poziciju ministra sigurnosti povećana ugroženost BiH ... 369
Sa Radončićem kao ministrom, sistem sigurnosti BiH ulazi u funkcionalnu suprotnost .. 370
33. SIGURNOSNE DIMENZIJE RADONČIĆEVE PROPAGANDE
O DOLASKU VEHABIJA U BIH 371
Agresorska i Radončićeva propaganda isto tumače o dolasku vehabija u BiH 371
Muhamed Filipović u funkciji Radončićeve propagande o vehabijama 371

34. PERIODIZACIJA RADONČIĆEVOG ODNOSA PREMA VEHABIJAMA 372
35. DOGOVOR „*ŠESTORKE*“ U BRISELU 23.03.2013. GODINE 373
36. RADONČIĆEVA UPOTREBA ISLAMSKE ZAJEDNICE 378
37. POLITIČKI PROBLEMI BOŠNJAKA U SANDŽAKU
I TEMELJNA POLITIČKA PITANJA 382
38. NEKOMPETENTNO I ŠTETNO DJELOVANJE U SANDŽAKU 383
39. ZUKORLIĆEV EKSTREMIZAM 387

TREĆI
DIO
REAGIRANJA
NA SEFEROVE I RADONČIĆEVE
KLEVETE

1. REAGIRANJE NA RADONČIĆEVE KLEVETE
U „DNEVNOM AVAZU“, OD 13.10.2006. GODINE 395
2. PRVO PISMO REISU-L-ULEMI U POVODU RADONČIĆEVIH KLEVETA 396
3. DRUGO PISMO REISU-L-ULEMI U POVODU RADONČIĆEVIH KLEVETA 399
4. ZAHTJEV ZA DIREKTNO UČEŠĆE U EMISIJI FEDERALNE TV „60 MINUTA“
RADI ODGOVORA NA KLEVETE 403
5. OBAVJEŠTENJE REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE
O KLEVETNIČKOJ PRAKSI FEDERALNE TV 404
6. PRIJAVA REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE
PROTIV FEDERALNE TV ZBOG NEPOŠTIVANJA KODEKSA 405
7. REAGIRANJE NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA
PUTEM “OSLOBOĐENJA” 406
8. REAGIRANJE NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA
I MUNIRA ALIBABIĆA U EMISIJI FEDERALNE TV „*POŠTENO*“ 413
9. SVJEDOČENJE GENERALA RASIMA DELIĆA
O DESTRUKTIVNOM PONAŠANJU SEFERA HALILOVIĆA 415
10. REAGIRANJE KOMANDANTA 101. BRIGADE IBRAHIMA DERVIŠEVIĆA
NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA I MUNIRA ALIBABIĆA
U EMISIJI FEDERALNE TV „*POŠTENO*“ 420
11. REAGIRANJE GENERALA MUSTAFE POLUTKA
NA SEFEROVE LAŽI U INTERVJUU „*OSLOBOĐENJU*“ 422
12. ODGOVORI FIKRETA MUSLIMOVIĆA U EMISIJI FEDERALNE TV
„*ODGOVORI GENERALA*“ NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA
U EMISIJI „*GENERALI*“ 423
Nužan odgovor na brutalne laži Sefera Halilovića u monologu putem Federalne TV 423
Seferove preokupacije su besmislice daleko od suštinskih pitanja odbrane BiH 423
Sefer je razočaran što je demantiran u lažima protiv F. Muslimovića u vezi Rekića 425

Seferova laž o teritorijama pod kontrolom Armije R BiH 427
Stanje u Armiji RBiH se stabiliziralo nakon što je Sefer otišao iz njenih redova 428
Seferove laži o gubitku teritorija poslije njegovog napuštanja Armije RBiH 428
Zagonetna Seferova podrška Tuđmanu, uz osude i mržnju prema Izetbegoviću 429
Seferove laži o islamizaciji Armije R BiH 430
Seferove laži o mudžahidinima 431
O uključivanju oficira JNA u odbranu BiH 432
Odbranu BiH su organizirale glavne vođe političkog pokreta, na čelu sa Izetbegovićem ... 432
Seferova propaganda o oficirima koji su napuštali JNA, ustvari agresorska propaganda 434
Seferove laži o mom napuštanju JNA 435
Antipatriotski i amoralni smisao Seferove mržnje prema Izetbegoviću 437
Rizici zbog Seferove nelojalnosti političkim autoritetima odbrane BiH 438
Seferov udar na karakter odbrane BiH od oružane agresije 440
Rizici zbog Seferove negativne uloge unutar Sarajeva 441
Odnos Sefera prema demokratskim institucijama 444
Smjena Sefera je bila spas za BiH 445
13. TELEVIZIJSKI SNIMLJEN A NEOBJAVLJEN INTERVJU FIKRETA MUSLIMOVIĆA ZA EMISIJU „POŠTENO“, UREDNICE DUŠKE JURIŠIĆ 447
Molba Duške Jurišić za intervju 447
Odgovori Fikreta Muslimovića na pitanja urednice Duške Jurišić 449

ČETVRTI
DIO
DOKUMENTI

1. Prilog broj 1.: IZJAVA MUSTAFE ČANDIĆA 461
2. Prilog broj 2.: KOPIJA ČLANKA U „*OSLOBOĐENJU*“: NIJE VRAG DA JE FAHRUDIN RADONČIĆ „*ŠĆEPO*“ 464
3. Prilog broj 3.: KOPIJA TEKSTOVA AGENCIJSKIH VIJESTI O SVJEDOČENJU ŠEJLE JUGO DA JE FAHRUDIN RADONČIĆ PRIPREMAO UBISTVO RAMIZA DELALIĆA ĆELE I DA JE ČLAN MAFIJE 465
4. **Prilog broj 4.:** IZJAVA SEFERA HALILOVIĆA – PRIZNANJE DA JE SARADNIK „*BORIS*“ (STRANICE 5., 7., 13., 15., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 43., 44., 45., 46., 47.) 467
5. **Prilog broj 5.:** IZJAVE RAMIZA DELALIĆA ĆELE 486
Izjava Ramiza Delalića Ćele od 29.10.1993. 486
Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele od 29.10.1993. 490
Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele od 30.10.1993. 494
Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele od 31.10.1993. 500
Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele od 8.11.1993. 502
6. **Prilog broj 6.:** DOKAZ DA SU AUTENTIČNE PISMENE IZJAVE RAMIZA DELALIĆA ĆELE 505

7. **Prilog broj 7.:** IZJAVA ČAUŠEVIĆ ELMEDINA 506
8. **Prilog broj 8.:** IZJAVA JUKIĆ IZETA OD 29.10.1993. GODINE 509
9. **Prilog broj 9.:** DOPUNA IZJAVE JUKIĆ IZETA 30.10.1993. GODINE 514
10. **Prilog broj 10.:** IZJAVA ROVČANIN MLAČE 28.10.1993. 517
11. **Prilog broj 11.:** NEKE OD STRANICA SPECIJALNE INFORMACIJE UPRAVE BEZBJEDNOSTI ŠTABA VRHOVNE KOMANDE 528
12. **Prilog broj 12**: SVJEDOČENJE ŠEJLE JUGO: FAHRUDIN RADONČIĆ ODLUČIO DA RAMIZ DELALIĆ ĆELO BUDE UBIJEN 531
13. **Prilog broj 13.:** DOKUMENAT ZVANIČNE OCJENE GENERALŠTABA DA JE SEFER SMIJENJEN „*ZBOG INTERESA BEZBJEDNOSTI ZEMLJE*“ 532
14. **Prilog broj 14.:** IZVJEŠTAJ O PODACIMA KOJE JE SEFER HALILOVIĆ, JULA 1991.GODINE, KAO SARADNIK „*BORIS,*“ DOSTAVIO KONTRAOBAVJEŠTAJNOJ SLUŽBI JNA 533
15. **Prilog broj 15.:** IZVJEŠTAJ O PODACIMA KOJE JE SEFER HALILOVIĆ, SEPTEMBRA 1991., KAO SARADNIK „*BORIS*“, DOSTAVIO KONTRAOBAVJEŠTAJNOJ SLUŽBI JNA 536
16. **Prilog broj 16.:** TRETMAN SEFERA HALILOVIĆA, KAO SARADNIKA „*BORIS*“, U JEDNOM OD PLANOVA KONTRAOBAVJEŠTAJNE SLUŽBE JNA 538
17. **Prilog broj 17.:** JEDAN OD DOKAZA KAKO JE SEFER RASKALAŠENO TROŠIO NOVAC NAMIJENJEN ZA ODBRANU BIH 539
18. **Prilog broj 18.:** TEKST TONSKOG SNIMKA RAZGOVORA JUSUFA JAŠAREVIĆA SA UHAPŠENIM RAMIZOM DELALIĆEM ĆELOM 540
19. **Prilog broj 19.:** NAREĐENJE KOJIM JE DELIĆ OVLASTIO SEFERA DA KOMANDUJE JEDINICAMA U BORBAMA KADA SU SE DOGODILI ZLOČINI U GRABOVICI I UZDOLU 549
20. **Prilog broj 20.:** SEFEROVA DIREKTIVA ZA OPERACIJU U KOJOJ SU SE DOGODILI ZLOČINI U GRABOVICI I UZDOLU 550
21. **Prilog broj 21.:** SEFEROVO OVLAŠTENJE DA SALKO GUŠIĆ I ZULFIKAR ALIŠPAGO KOMANDUJU JEDINICAMA OD IGMANA DO DREŽNICE 554
22. **Prilog broj 22.:** DOKUMENAT O SRBIJANSKOM ZAHTJEVU BRITANSKIM VLASTIMA ZA EKSTRADICIJU U SLUČAJU DOBROVOLJAČKA 555
23. **Prilog broj 23.:** „*EVIDENCIONI LIST*“ ZA SEFERA HALILOVIĆA KAO SARADNIKA „*BORIS*“ 556

IZVORI 559
INDEKS LIČNIH IMENA 569
BIOGRAFIJA AUTORA 575

UVOD

Očekivao sam da će klevete od strane Sefera Halilovića i Fahrudina Radončića prestati nakon što je 2006. godine izašla iz štampe moja knjiga „*Argumenti i sjećanja o ratu*“ i nakon što sam u tri nastavka serije Federalne TV, pod nazivom „*Odgovori generala*“ za javnost rasvijetlio njihove laži u korist mrzitelja BiH, a na štetu interesa da se putem istine afirmiraju vrijednosti, faktori i autoriteti odbrane BiH. I pored toga, brutalne laži i klevete. Sefer i Radončić su intenzivirali od 2012. godine. Izazvali su me da ponovo odgovorim iznošenjem novih argumenata o njihovoj nečasnoj ulozi podrivanja temeljnih vrijednosti društva i države BiH, pa sam karakter njihovog laganja objasnio i putem „*Oslobođenja*“, od 19.02.2013. godine. Ovom knjigom nemam ambiciju da postignem efekat odvraćanja od nastavka njihovih laži. Cijenim da su oni temeljito poraženi, ali da su kao ranjene zvijeri i dalje opasni. Treba im se suprotstavljati i od njihove destrukcije zaštititi, što upravo činim ovom knjigom.

Dakle, u Seferovom i Radončićevom nerazumnom i nemoralnom ponašanju nalazim opravdanje da ovom knjigom, pod naslovom „*Lažovi i ubice*“, ukažem na razne činjenice koje građani BiH trebaju znati i imati u vidu, posebno ako već poklanjaju bilo kakvu pažnju njihovim lažima i obmanama. Svoja razmatranja temeljim na neoborivim argumentima kojima se dokazuje njihov destruktivni rad na štetu BiH i njenih građana, tokom i poslije rata.

S obzirom na veći obim raspoložive dokumentacije o Seferovoj i Radončićevoj destrukciji, ni ovom knjigom nisam mogao sve što je bitno učiniti dostupnim za javnost. Ali, imajući u vidu da će oni dok su živi klevetati i lagati, i ja ću ostatak svog života posvetiti rasvjetljavanju njihovog subverzivnog, podrivačkog i neprijateljskog ponašanja prema državi BiH i bosanskohercegovačkom društvu u cjelini.

Znam da su i Sefer i Radončić tužni što sam još uvijek dobrog općeg i mentalnog zdravlja, nužnog za borbu protiv zla koga oni čine. Trebaju se zabrinuti jer je otkriven njihov raniji pokušaj da me ubiju, što dokazujem i objašnjavam putem ove knjige. Ako bi se nešto u tom smislu ipak dogodilo, oni znaju da bi, ako je Bosna i Hercegovina imalo normalna država, policijska i pravosudna istraga bila usmjerena prema njima, pa su odložili, ali nisu odustali od svojih želja i zločinačkih planova. Upravo radi takvih svojih planova, prljavim i intenzivnim lažima podrivajući moralne i

etičke osnove društva, Sefer i Radončić žele da Bosna i Hercegovina bude što manje normalna država. Zato treba da zabrinjava što je Radončić postao ministar sigurnosti i što je izgradio svoje pozicije u pravosuđu BiH, iako je općepoznato da se on unutar mafijaškog podzemlja bavio likvidacijama ljudi.

U namjerama da me ubiju, Sefer i Radončić su motivirani (a) željom da se osvete jer smatraju da sam 1993. godine imao ključnu ulogu u pripremi Seferove smjene sa čelne funkcije u Armiji RBiH, i (b) željom da uklone prepreku svom daljem rovarenju na štetu države BiH. Moja je velika sreća što Ramiz Delalić Ćelo nije imao dovoljno vremena i pogodne šanse da realizira Seferovu i Radončićevu narudžbu ubistva, na šta je bio spreman sve do 26.10.1993. godine, kada je uhapšen. Tada je istražnim organima detaljno opisao kako su ga Sefer i Radončić huškali na ubijanje, ne samo mene nego i drugih. Također je detaljno opisao kako su Sefer i Radončić izazivali oružane sukobe unutar sistema odbrane BiH, što je imalo krvave posljedice. Tada je, usljed njihovog djelovanja, Sarajevo bilo na ivici unutarnjeg oružanog sukoba u kome bi, da im se nije stalo na put, bilo „*krvi do koljena*“, što bi agresori sa okolnih brda radosno dočekali.

I Sefer i Radončić u svojoj propagandi olahko, bez ikakvih argumenata, ljude kvalificiraju ubicama, mafijašima, lopovima ... pored ostalog, i s ciljem da odvrate javnost od pomisli da su upravo oni ubice, mafijaši, lopovi ... Ovom knjigom, u čijem je naslovu, pored riječi „*lažovi*“ i riječ „*ubice*“, detaljno razjašnjavam razne argumente koje javnost ubuduće neće ni moći ni smjeti ignorirati. Riječ „*lažovi*“ u naslovu ne trebam posebno komentirati. Zašto sam u naslovu upotrijebio i riječ „*ubice*“ može se pročitati u raznim dijelovima ove knjige, u vezi čega je najzanimljivija obimna pismena izjava Ramiza Delalića Ćele. Pored ostalog, on je uvjerljivo priznao da su ga Sefer Halilović i Fahrudin Radončić huškali da ubija njima nepodobne osobe, a među njima i mene dok sam obavljao funkciju načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande. To znači da su planirali atentat, što je klasični oblik terorizma. Ustvari, oni su zlostavljači. Već dvije decenije monstruozno lažu protiv mnogih ljudi, uznemiravajući i njih i njihove najbliže, što je oblik psihičkog zlostavljanja. Međutim, oni nisu samo psihički zlostavljači. Oni su provodili i fizičko zlostavljanje. Nikako drugačije se ne može nazvati, nego upravo zlostavljanjem, užasno premlaćivanje Ahmeda Tabaka, Ibrahima Dervišević, Seada Rekića, Ančevski Stevana ... a u jednom od tih slučajeva u akciju zlostavljanja

Sefer je uključio i svog malodobnog sina. Sve su to njihova zlodjela koja pojačavaju razloge da ih treba kvalificirati ubicama.

Dok kleveću, Sefer i Radončić dobro znaju da lažu. Ako su nemoralni, ne znači da su glupi jer znaju da će dobiti moj argumentiran i temeljit odgovor. Čudno bi bilo da su, iako pametni, računali da moj odgovor neće uslijediti. Saznanje o tome vjerovatno je njih odvraćalo od prljavog posla kojim se bave, ali je i u tom pogledu njihova nemoralnost prevagnula nad razumom. Ta nemoralnost ih je navela da se neinteligentno ponašaju, jer napadom na mene izazivaju moj odgovor, proizvodeći veliku štetu, i za sebe.

Međutim, moj motiv za odgovore na njihove teške laži je da putem istine zaštitim svoje dostojanstvo i integritet drugih koje oni lažima napadaju. Njihovi napadi na mnoge ljude imaju karakter podrivanja općih vrijednosti države BiH, njenih naroda i građana, a posebno Bošnjaka. Oni podrivaju moralne i etičke temelje bosanskohercegovačkog društva u cjelini. Zato, smatram da ovom knjigom, rasvjetljavajući Seferova i Radončićeva zla djela, bitno doprinosim zaštiti općih državnih i društvenih vrijednosti i interesa.

Ja ne osjećam nikakvu potrebu da se pred javnošću pravdam u pogledu bilo kojeg detalja iz Seferovih i Radončićevih kleveta, ali osjećam potrebu i dužnost da razjašnjavam neprijateljsku prirodu njihovog destruktivnog djelovanja.

Svojim razmatranjima u ovoj knjizi pokazujem da elementarno pravilno odgojeni ljudi, niti mogu niti hoće lagati, klevetati, zlostavljati, ubijati ... Da bi neko radio ono što Sefer i Radončić rade protiv ljudi koji su čestito branili svoju domovinu, mora imati teške defekte u svom elementarnom odgoju, karakteru. Prema onome što čine, oni su dublje i teže karakterno i moralno odgojno havarisani. Mislim da sam ovom knjigom upravo to pokazao i dokazao.

O Seferovoj i Radončićevoj saradnji sa Službom vojne bezbjednosti bivše JNA (KOS) pišem (a) zato što oni intenzivno, svakodnevno kleveću protiv drugih ljudi da su „*KOS-ovci*“, dok za sebe lažu da nisu, iako postoje snažni dokazi da jesu, odnosno, postoje snažni dokazi da je Radončić - „*Šćepo*“, a da je Sefer – „*Boris*“, te (b) zato što postoje snažne indicije da njihova saradnja sa kontraobavještajnom službom, čije je sjedište u Beogradu, nije prestala kada je bivša SFRJ nestala, već da je nastavljena sa obavještajnom službom Srbije dok je provodila oružanu agresiju na BiH, i kasnije. Dakle,

da nije njihovog klevetanja protiv drugih ljudi da su „*KOS-ovci*“ i da nema snažnih indicija da su nastavili saradnju sa kontraobavještajnom službom, koja je raspadom SFRJ postala služba agresorske Srbije, Radončiću kao „*Šćepi*“ i Seferu kao „*Borisu*“ ne bi trebalo pridavati poseban značaj. Za razliku od Sefera i Radončića, mnogi koji su kao i oni bili u vojnom, policijskom, obavještajnom, kontraobavještajnom ... aparatu bivše SFRJ, čestito su se uključili u redove branilaca BiH, pokazujući lojalnost nosiocima legitimne, legalne vlasti međunarodno priznate BiH. Za razliku od čestitih ljudi, Sefer i Radončić su se uključili u sistem odbrane, ali bez lojalnosti legitimnim, legalnim vlastima BiH. Umjesto lojalnog ponašanja prema autoritetima i vrijednostima odbrane BiH, njima je dodijeljena uloga izmišljanja i širenja neistina, suprotstavljanja, potkopavanja, rovarenja, klevetanja, ometanja ... što se mora posmatrati u okviru činjenica da su „*Šćepo*“ i „*Boris*“. Takvo njihovo ponašanje je općepoznato. Ovom knjigom se detaljno razjašnjava da je njihovo djelovanje koristilo agresorima, a da i dalje koristi neprijateljima BiH.

Važno je pitanje: Šta Seferu i Radončiću pogoduje u činjenju zla drugim ljudima? Pogoduje im odsustvo pravne države; bezakonje; stanje društva u kome su ugrožena ljudska prava i slobode, lična, imovinska i pravna sigurnost građana; nemoć ljudi kojima putem medija nanose zlo da im se putem istih medija suprotstave; moralna i psihološka kriza u kojoj se lahko može manipulirati ljudima, njihovim stavovima i ponašanjima... Takvo nepovoljno stanje u bosanskohercegovačkom društvu za njih je povoljan ambijent u kome se, čineći zlo, osjećaju ugodno.

Ovom knjigom sam razjasnio Seferovu vojno-stručnu, profesionalnu nedoraslost koja je u sklopu njegovih izrazito loših karakternih i moralnih osobina mogla imati katastrofalne posljedice za državu i živote mnogih ljudi u BiH. Takve posljedice bi uslijedile da kojim slučajem Sefer nije smijenjen sa čelne funkcije u Armiji RBiH. U pogledu vojnih, stručnih tumačenja o tome, osjećam se kompetentnim i relevantnim. Želim da ta moja tumačenja budu izložena kriterijima najstručnijih generala u svijetu koji imaju sofisticirana znanja o komandovanju i kontroli u vojsci sa najvišeg, strategijskog nivoa. Uvjeren sam da bi takvi generali potvrdili ispravnost mojih tumačenja o svim kardinalnim vojnim, profesionalnim greškama Sefera Halilovića.

Znam da će, kada pročitaju sadržaj ove knjige, biti i onih koji će zamjeriti što iznosim činjenice i tumačenja o Seferovom destruktivnom

djelovanju u vezi sa zločinima nad hrvatskim civilima u Trusini, Grabovici i Uzdolu. Međutim, uvjeren sam da je sadržaj ove knjige u cjelini i svakom njenom posebnom dijelu koristan za državu BiH, bošnjački i sve druge narode i građane u BiH i šire u regiji Balkana, samim tim što se pozitivna perspektiva mira i sigurnosti može temeljiti samo na istini. Na lažima se može očekivati narušavanje i ugrožavanje mira i sigurnosti. BiH, kao država, se može graditi i braniti samo istinom, a lažima se može samo napadati, ugrožavati i rušiti.

Ovom knjigom upotpunjujem činjenice ranije iznesene u svojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*“ o izuzetno teškim uslovima rata i poslijeratne borbe za očuvanje države BiH. Dio teškoća u toj borbi patriotskim snagama pričinjavaju Sefer, Radončić, ... svojim neprekidnim, sistematskim destruktivnim djelovanjem. Pokazao sam i dokazao da su njih dvojica sebe svrstali na stranu onih koji usložnjavaju krizu u BiH, sprečavajući njeno poslijeratno stabiliziranje u korist održivog i trajnog mira.

U Prvom dijelu sam predstavio činjenice o Seferovoj i Radončićevoj destrukciji, propagandi, sklonostima da lažu, zlostavljaju i ubijaju, kao i o konkretnim činjenicama u vezi s tim, što će javnost, najvjerovatnije uz zgražavanje, osuditi i shvatiti kao njihovo skandalozno ponašanje na štetu odbrane BiH, a u korist ostvarivanja ciljeva agresije na BiH. Najvažniji zaključak je da su Sefer i Radončić djelovali destruktivno na isti način i sa istim ciljem u korist agresora kao i izdajnik Fikret Abdić.

U Drugom dijelu knjige analizirao sam karakter poslijeratnog političkog angažiranja i propagande Sefera i Radončića, s ciljem da kompromitiraju glavne autoritete i okaljaju glavne vrijednosti odbrane BiH, što je strateški interes političkih snaga koje su stajale iza oružane agresije na BiH. U uslovima mira, Sefer i Radončić rade ono što je u skladu sa željama u nekim nacionalističkim centrima da se unište rezultati odbrane BiH i da se bez klasičnog rata ostvare ciljevi koji su se željeli oružanom agresijom. Oni rade s ciljem da se unutar bošnjačkog naroda izazovu i maksimalno produbе podjele i opasni sukobi o najvažnijim pitanjima uzroka, tokova i posljedica oružane agresije na BiH. Takvi efekti se žele postići i propagandom onih koji su uzrokovali rat i ratna stradanja. Sefer i Radončić su fizički među nama, a mentalno i politički na strani onih koji su uzrokovali rat i ratna stradanja.

U Trećem dijelu knjige prezentirao sam neka reagiranja na Seferove

i Radončićeve brutalne laži. Ta reagiranja imaju karakter analize njihovog destruktivnog, neprijateljskog rada na štetu države BiH.

U Četvrtom dijelu knjige su kopije raznih dokumenata koji su dokaz Seferovog i Radončićevog subverzivnog rada na štetu odbrane BiH, a u korist politika koje su se koristile i oružanom agresijom kako bi uništile državu BiH. Neka od tih dokumenata moraju uzimati u obzir pravosudni organi.

U slučaju bilo kakvog ugrožavanja moje lične sigurnosti, pažnja istražnih organa mora biti usmjerena prema Seferu i Radončiću koji žale što Ramiz Delalić Ćelo nije realizirao njihov zahtjev da me likvidira. Da su to postigli, Sefer i Radončić bi u svojoj propagandi i to ubistvo tretirali misterioznim i stavljali ga na teret nevinim sa kojima se medijski i politički sukobljavaju.

O sadržaju ove moje knjige narod u BiH mora dobro razmisliti. Građani ne smiju dozvoliti da njihovi politički lideri budu osobe za koje su vezane ogromne naslage raznih činjenica i sumnji da su nemoralni, lažovi, siledžije, ubice ... Za Sefera i Radončića su vezane upravo takve činjenice i sumnje, zbog kojih se njihova ambicija političkog kandidiranja može smatrati pokušajem ponižavanja i udarom na dostojanstvo građana. Ovoj zemlji i ovom narodu ne trebaju takvi lideri. Ne može imati pozitivnu perspektivu onaj narod koji bi eventualno bio spreman tolerirati i podržati zlodjela kakva su činili i čine Sefer i Radončić.

Radončić je naročito podmukao, drzak, bezobziran, bezobrazan i perfidan u obmanjivanju javnosti. On to čini na razne načine, ali što se tiče problema na koje ukazujem putem ove knjige, najznačajnije je da on svoje teške i svakodnevne laži, čak i sa pozicije ministra sigurnosti, „*maskira*“ potpisima novinara kojima diktira šta će napisati, ali kada na sudovima dođe u priliku da odgovara zbog toga, onda ističe da on sa istim tekstovima nema ništa, jer su, navodno, izraz odgovornosti novinara. Isti smisao ima njegova obmanjivačka manipulacija vlasništvom „Dnevnog avaza“. Da bi otklonio smetnje za dolazak na funkciju ministra sigurnosti, fiktivno se odrekao vlasništva „Dnevnog avaza“. Plazeći jezik građanima ove zemlje sa funkcije ministra sigurnosti, Radončić i dalje diktira sadržaje tog medija, ugrožavajući sigurnost i dostojanstvo ljudi koje napada. Njegova drskost i bezobrazluk u pogledu obmanjivanja javnosti dobiva posebno značenje nakon što je za funkciju ministra sigurnosti prošao sigurnosnu provjeru, što je apsurd svoje vrste i izraz duboke krize bosanskohercegovačkog društva.

PRVI
DIO

SEFEROVA I RADONČIĆEVA DESTRUKCIJA NA ŠTETU ODBRANE BIH U TOKU ORUŽANE AGRESIJE

1.
SEFEROVA NELOJALNOST CIVILNOJ VRHOVNOJ KOMANDI[1]

Kome je Sefer bio lojalan ako već nije Izetbegoviću?:

Odbacujući lojalnost prema demokratski izabranim autoritetima civilne vlasti, te ignorirajući i napadajući osnovne patriotske i političke vrijednosti odbrane Bosne i Hercegovine, Sefer Halilović pokazuje da u najtežim vremenima odbrane nije poštovao elementarne principe dostojanstva u vojnoj profesiji kojoj je pripadao. Umjesto da ličnim primjerom pokazuje kako vojska treba biti lojalna civilnim autoritetima nadležnim za komandovanje vojskom, upravo u kritično vrijeme kada se rješavala sudbina Bosne i Hercegovine, Sefer Halilović je bio usmjeren protiv „*svog*" vrhovnog komandanta – predsjednika Predsjedništva R BiH Alije Izetbegovića.

Zato, svim građanima i društvenim faktorima u BiH treba ukazati da je u kritično, ratno vrijeme, suprotstavljanje Sefera Halilovića „*svom*" vrhovnom komandantu, Aliji Izetbegoviću, prijetilo katastrofalnim posljedicama. Imajući u vidu da je predsjednik Izetbegović legalno i legitimno predstavljao političku volju naroda, ponašanje Sefera Halilovića, iz vojne pozicije, prema njemu je imalo i ima antipatriotski karakter.

Nužno je sugerirati da se građani i važni društveni faktori jasno kritički distanciraju u odnosu na destruktivno ponašanje Sefera Halilovića. U vezi s tim, treba imati u vidu da je civilna kontrola nad vojskom osnovna vrijednost demokratskog društva, a da je odbacivanje principa vojne lojalnosti naspram nadležnih civilnih autoriteta opasna prijetnja demokratiji.

Zbog toga je nivo kritičkog odnosa prema ponašanju Sefera Halilovića, ustvari, mjera političke odgovornosti u procesu profiliranja demokratskih standarda kojima treba da teži bosanskohercegovačko društvo.

Sefer priznao da je kao „Boris" izvještavao do septembra 1991. – a za izvještaje poslije 1991. treba ga pitati:

Kada se krajem oktobra i početkom novembra 1993.godine raščišćavala i presijecala neposlušnost nekih komandanata u okviru snaga odbrane Sarajeva, što je bilo od presudnog značaja za odbranu BiH, kao

[1] Tekst napisan u Sarajevu, oktobra 2006. godine.

podstrekač neposlušnih a pritiješnjen dokazima o svojoj krivičnoj odgovornosti u tom pogledu, Sefer Halilović je priznao saradnju sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS), o čemu je dao više pismenih izjava na oko 100 stranica. U najopširnijoj od tih izjava, na 52 stranice, Sefer je, između ostalog, naveo: „ ... *Moje prvo pismeno izvještavanje organima bezbjednosti JNA bilo je, koliko se sjećam, nakon odlaska poručnika Pudara iz jedinice na kurs u Zadar. Sjećam se dobro takvog prvog uputstva ... Sjećam se kako sam to uradio ... Sjećam se, također, da je svaki takav moj pismeni izvještaj bio dugačak do 2 stranice... Intenzitet mojih kontakata sa organom bezbjednosti u puku, zastavnikom Bjelobabom, bio je dva do tri puta sedmično ili 2 – 3 puta u 10 dana ... U vezi mog pismenog izvještavanja organima bezbjednosti JNA u periodu dok sam kontaktirao sa Petrom Simovićem, htio bih da istaknem slijedeće. Ja sam, po Simovićevim uputstvima, pisao ove izvještaje, ali je to bilo znatno rjeđi slučaj nego u periodu kada sam kontaktirao sa zastavnikom Bjelobabom. Simovića sam češće usmeno izvještavao ... kada smo izašli vani i bili sami, Simović mi kaže: Završio sam te papire oko saradnje. Izabrao sam ti pseudonim - jedno lijepo slovenačko ime - Boris. Kazao mi je da je uobičajeno da saradnik službe dobiva pseudonim neko ime ... Simović me drži na vezi do kraja 1977. ili početka 1978. g. ... Poslije odlaska Petra Simovića, na mjesto organa bezbjednosti u puku dolazi kapetan Drljić Mile ... on mi daje do znanja da zna da sam saradnik organa bezbjednosti i kaže mi da ćemo dalje nastaviti raditi ... Kako sam već naveo, po dolasku u Đakovo uspostavio sam kontakt sa kapetanom Mijom Kneževićem ... tu su i instrukcije na praćenju komentara starješina nakon informacija sa kojima smo upoznavani. Kneževićev odnos prema meni je bio krajnje neposredan i topao. Slobodniji je i otvoreniji čak i od Pere Simovića ... ja sam učinio pismene izvještaje, potpisivao ih pseudonimom 'Boris' i davao bih iste lično kapetanu Kneževiću. Pored pismenog izvještavanja, kapetana Kneževića sam usmeno informisao na kontaktima koje smo održavali u mojoj ili njegovoj kancelariji ... Kada izvještavam ... kapetan Mijo Knežević me nakon svake sjednice CKSKJ kontaktira i instruiše da pratim držanje što većeg broja starješina ... Cilj vojne službe bezbjednosti jeste da se dođe do videokasete sa izborne sjednice HDZ-a. Kapetan Knežević Mijo mi daje instruktaž da tu videokasetu pronađem. Poznavajući Ljubicu Staković, čiji brat se bavi videotekom, ja je molim da mi nabavi tu videokasetu, da je pogledam, i ona mi obećava da će to pokušati. Nakon jedan do dva sata, ona me naziva i daje mi videokasetu sa tim snimkom. Ljubica ne sumnja u mene. Ja nazivam*

telefonom iz svog stana Kneževića. Dajem mu tu videokasetu, uz opasku da požuri i presnimi ... Nakon toga, kapetan Knežević me pohvalio i kazao da to niko drugi sem mene ne bi mogao uraditi ... Nakon te videokasete, ja sam informisao kapetana Kneževića o svom poznanstvu i vezi sa Bušić Zvonkom. Uslijedio je zadatak Kneževića, koji se sastoji u tome da vidi raspoloženje tog rukovodstva HDZ ... Moji kontakti sa Bušićem su redovni, a nakon toga ja kontaktiram Kneževića, informišem ga o sadržaju i on to bilježi u svoju svesku ... Jedan od zadataka Službe bezbjednosti JNA je bio da se pokuša razgovarati sa jednim brojem Hrvata i pokuša formirati SK – PJ. Dobio sam od Kneževića zadatak da razgovaram sa Tadić Slavkom, inače mojim kućnim prijateljem, direktorom 'Torpeda' ...Vojna služba bezbjednosti se interesuje za razmišljanja i reakcije oficira poslije političkih skupova. Moj zadatak je da stupim u vezu sa HDZ-om. Obzirom na moje prijateljske veze o kojima sam govorio, ja to činim bez problema. O svemu tome informišem kapetana Miju Kneževića ... Od Bušića i Tadića vrlo detaljno saznajem o naoružavanju HDZ-a. Kapetan Knežević u tom periodu još izlazi van kasarne. Kontakte uspostavljamo u kafanama. Ja ga upoznajem sa tim saznanjima o naoružavanju HDZ-a. Sjećam se dobro da su instrukcije i zadaci od Kneževića bili da vidim slijedeće: da vidim kako teče formiranje paravojnih jedinica HDZ-a, kako teče formiranje jedinica ZNG-a, kako je organizovano naoružavanje tih jedinica, kakvi su planovi upotrebe tih jedinica, kakvi su planovi nastupa prema AVL i porodicama AVL (aktivna vojna lica JNA, prim. FM.) *... Kapetanu Kneževiću dajem podatke i saznanja da se HDZ naoružava i da je počeo formirati vojne jedinice. Mijo Knežević me instruiše da vršim i opservacije na terenu. Ja to činim i o tome ga upoznajem ... Dolazim u Beograd na nastavu. Koliko se sjećam, bio je novembar mjesec 1990. godine. Jednog dana kod mene u sobu dolazi major Stole, čijeg prezimena se ne mogu sjetiti, kojeg ja do tada nisam poznavao ... kaže mi da me traži general Babić Mile ... inače načelnik Odjeljenja bezbjednosti 1. VO ... Babić mi kaže - ovo što dobiješ kao zadatak, moraš uraditi ... zadatak je bio da ostvarim kontakt s Bušićem i da na tom kontaktu vodim razgovor po pitanjima koja je izdiktirao ... zadatak je bio to fono i video snimiti ... Moj zadatak je, pored navedenog, bio da taj razgovor sa Bušićem snimim i na kasetofon ... Napominjem da sam ranije dobivao diktafon od Kneževića kada sam išao na razgovore kod Bušić Zvonke ... Plan je bio precizan. Akcija se sastojala u tome da ja u subotu, u 12 sati, dovedem Zvonka Bušića u Dom armije u Đakovu ... Po tom planu, Bušić i ja smo trebali sjesti za jedan od*

stolova na kojima su se nalazili stoljnjaci sa cvijećem. Ja sam trebao namjestiti situaciju da Bušić sjedne na mjesto tako da bude okrenut prema vratima kuhinje ... U petak, kada smo krenuli prema Đakovu, major Stole mi kaže da ćemo morati navratiti na kratak dogovor kod generala Vasiljević Aleksandra, načelnika Uprave bezbjednosti SSNO ... Sekretar nam je rekao da uđemo u kabinet generala Vasiljevića. Kada smo ušli unutra, došao je i general Vasiljević. Bio je vrlo srdačan. ... Stole me predstavio: 'Ovo je naš Boris'. General Vasiljević je kazao: Mnogo toga lijepog sam čuo o vama ... Vasiljević mi zatim kaže: 'Ovo je izuzetno važan zadatak. Učinite dodatni napor, ovaj zadatak se mora izvršiti' ... Dok je to pričao, u kabinet je ušao pukovnik Tumanov Simeon, zamjenik Vasiljevića. Sjećam se dobro, Stole je čestitao Tumanovu generalski čin, iako je Tumanov na epoletama nosio još čin pukovnika ... Počinje rat u Hrvatskoj. Porodica mi se nalazi u Đakovu. Ja pokušavam tražiti posao u Sarajevu. Krajem juna mjeseca 1991. godine prebacujem svoju porodicu u Prijepolje ... U maju mjesecu 1991.godine, ja preko Ćamila Bukvića, člana Izvršnog odbora SDA u Prijepolju i dr. Preljevića, predsjednika SDA, se stavljam na raspolaganje. Ćamil Bukvić, preko Sulejmana Ugljanina, je imao zadatak da to šalje u Centralu SDA ... Poslije toga, ja imam dva susreta sa Zvonkom Bušićem ... Kapetan Knežević ... mi šalje zastavnika Osmanović Adila, svog referenta bezbjednosti. Osmanoviću dajem, u dva navrata, pismene izvještaje za kapetana Kneževića. Zbog rizika 'pada', ja ne potpisujem ove izvještaje. Knežević me nakon sat vremena zvao i kratko kaže: 'Ovo je uredu. Dobio sam' ... U Đakovu ostajem do 15.09.1991. godine. U to vrijeme već su počele borbe u Osijeku i Vukovaru ... Mijo Knežević je u kasarni blokiran. Šaljem mu izvještaj o mjestu gdje se nalaze protuoklopni položaji za slučaj dolaska upomoć jedinice JNA iz Tuzle. Protuoklopni položaji su ZNG-a. ... Neposredno uoči napada na kasarnu, kod Zvonka Bušića vidim plan napada na kasarnu, ali ne znam tačno vrijeme napada. Vidim i raspored jedinica ZNG-a. Miji Kneževiću javljam da postoji plan napada na kasarnu. Dana 15.9.1991. godine, predveče, bio je napad ZNG-a na kasarnu. Tog dana u 15.30 sati Zvonko Bušić me zove telefonom, da dođem u objekat 'Jugobanke'. Odlazim. Nalazim kompletno rukovodstvo HDZ-a, štaba i opštinsko rukovodstvo ... Odlučujem da krenem prema Sarajevu, te da se javim u komandu IV korpusa i podnesem kratak izvještaj, očekujući da ću dobiti brzo rješenje o prestanku AVS (aktivne vojne službe u JNA, primjedba F.M.) ... *U komandi poznajem još jedino Peru Simovića ... tada načelnika odjeljenja bezbjednosti IV korpusa i ima čin potpukovnika ...*

Tražim ga i mene vode njemu ... Ja ga tu informišem ukratko o događaju u Đakovu ...“[2] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

Šta treba zaključiti iz Seferovog priznanja da je saradnik „Boris“?:

1. U višegodišnjoj saradnji sa Službom bezbjednosti JNA (KOS) Sefer je došao na nivo da ga pripremaju i na zadatke upućuju najviši funkcioneri KOS-a, Aleksandar Vasiljević i Mile Babić. Pri tome treba imati u vidu da je JNA bila velika, raspoređena od Triglava do Đevđelije i od Jadrana do Đerdapa, ali da su u tom prostranstvu Vasiljević i Babić ipak za Sefera našli vremena. Oni su na zadatke upućivali samo one saradnike koji su bili provjereni, njima pouzdani, a nalaze se u prilici da dolaze do podataka od esencijalnog značaja za informiranje i odlučivanje u nadležnosti najvišeg vojnog i državnog vođstva, kao što su bili podaci koje im je Sefer pribavljao u toku 1991. o vojnim snagama pod kontrolom HDZ-a na zaraćenom području Hrvatske, u Slavoniji: Đakovu, Osijeku, Vukovaru, Vinkovcima ...

2. Seferu se treba zahvaliti što je priznao da je kao saradnik „*Boris*“ izvještaje dostavljao, čak i septembra 1991. godine, kada je i idiotima bilo vidljivo da se kontraobavještajna djelatnost JNA provodila u korist zločinačke velikosrpske politike i vojne prakse u oružanoj agresiji na Hrvatsku. I idiotima je bilo vidljivo da tada JNA realizira završne pripreme za oružanu agresiju na BiH i za genocid nad nesrbima, posebno Bošnjacima u BiH. Međutim, uz pohvale što je priznao da je tada pomagao zločinačku, velikosrpsku politiku, Sefera treba kritikovati što je svojim destruktivnim djelovanjem protiv vrijednosti i autoriteta odbrane BiH ostavio ozbiljne sumnje da se u sistemu odbrane BiH on nelojalno ponašao upravo po instrukcijama iz Beograda i da je nastavio dostavljati izvještaje agresorskom obavještajnom aparatu i poslije septembra 1991. godine, pred oružanu agresiju na BiH, tokom i poslije te agresije.

3. Najzanimljivije bi bilo rasvijetliti Seferovo „*stavljanje na raspolaganje*“ funkcionerima SDA u Sandžaku, koji su o tome „*izvijestili Centralu SDA*“. Važno je odgovoriti na pitanja: Kako su se odvijale Seferove aktivnosti u ljeto i jesen 1991.godine, do ulaska u Patriotsku ligu? Gdje se kretao i kako je nastavio kontakte s ciljem da izvještava vrh kontraobavještajne službe u Beogradu o rasporedu i naoružavanju snaga

---

[2] **Halilović Sefer**, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52.

odbrane BiH, samim tim što je kao saradnik „*Boris*“ stekao iskustva u izvještavanju o rasporedu i naoružavanju snaga odbrane Hrvatske, što je sam priznao? Ima alčaka koji priznaju jedan dio krivnje, kako bi istražitelje odvratili od rasvjetljavanja glavnog dijela krivnje. Istraga nad Seferom, započeta 1993., kada je priznao naprijed citirano iz njegove izjave, trebala se uporno nastaviti s ciljem dokazivanja ili odbacivanja sumnji da je nastavio saradnju sa agresorskom Službom vojne bezbjednosti (KOS-om) i poslije septembra 1991. godine. Dok je 1993. vođena istraga Seferovog podrivačkog, tokomratnog destruktivnog djelovanja, nisu se znale činjenice koje će tek uslijediti u ostatku rata i tokom mira u pogledu njegovih napada na vrijednosti i autoritete odbrane BiH, što provodi istim lažima koje propagiraju i nosioci velikodržavnih politika, odnosno sljedbenici Miloševićeve i Tuđmanove politike protiv države BiH. Takve činjenice potvrđuju da Sefer Halilović i nakon septembra 1991. kontinuirano djeluje u korist neprijatelja BiH.

4. Poznato je da je Vasiljević, početkom 1992. godine, dok je JNA gomilala svoje efektive u BiH dovođenjem istih iz Slovenije i Hrvatske, radi opravdavanja oružane agresije, kao svoj dokaz da se u BiH organiziraju paravojne formacije, predsjedniku Aliji Izetbegoviću dao magnetofonsku traku, odnosno snimak sastanka rukovodstva Patriotske lige, odnosno snimak sastanka aktivista SDA. Previše bi bilo slučajno da je taj snimak sačinio i Vasiljeviću dostavio neko drugi a ne Sefer Halilović, koji je sam priznao da je na magnetofonske trake tajno snimao ono što su o svojim aktivnostima naoružavanja u odbrani Hrvatske govorili lideri HDZ-a u Đakovu, ... S obzirom na destrukciju koju Sefer i dalje provodi, postavlja se pitanje: Da li je dolazak Sefera Halilovića iz Hrvatske u BiH, septembra 1991., bio djelić u podršci trupama JNA koje su tada iz Slovenije i Hrvatske dolazile u BiH? Postavljanje takvog pitanja bi bilo besmislica da nije njegove destrukcije ispoljene odbijanjem vojničke lojalnosti civilnoj Vrhovnoj komandi oružanih snaga BiH.

5. Zato je vrlo važno izvršiti rekonstrukciju Seferove uloge u okviru iniciranja i provedbe mjera za osnivanje, organiziranje i djelovanje Patriotske lige. S obzirom na tadašnje četničke, genocidne prijetnje i smanjivanje vjerovatnoće da će se kriza riješiti mirnim putem, njeno osnivanje i djelovanje je bilo izraz nužde kojom se mogao poslužiti i agresor ako je imao nekoga preko koga će, snimanjem sastanaka njenog rukovodstva sebi pribaviti „*argumente*“ putem kojih će opravdavati oružanu agresiju na

BiH. Uz istinske težnje da ne dođe do rata, tu nuždu osnivanja i djelovanja Patriotske lige je trebalo ispuniti uz stroge mjere zaštite, ali one nisu bile potpune, samim tim što je Sefer ušao u njeno rukovodstvo. Seferovo uključivanje u Patriotsku ligu, odnosno u Armiju RBiH, ugrožavalo je težnje za ostvarivanje političkih i vojnih ciljeva odbrane BiH. Kada je zbog prisustva i podrivačkog djelovanja Sefera Halilovića u redovima Armije RBiH ta ugroženost primijećena, poduzete su mjere njegovog udaljavanja sa pozicija koje je zauzimao.

Zanimljiva i nužna usporedba Sefera Halilovića, Fahrudina Radončića i Fikreta Abdića:

Po ocjenama Uprave bezbjednosti ŠVK, ono što su u sarajevskoj regiji, u zoni 1. korpusa, na štetu izgradnje i jačanja borbenih mogućnosti Armije RBiH činili Sefer i Radončić, u značajnoj mjeri je bilo podudarno onome što je podrivajući i razbijajuću sistem odbrane u bihaćkoj regiji, u zoni 5. korpusa činio Fikret Abdić. Kada je 5. korpus oslobodio Veliku Kladušu i ušao u kabinet Fikreta Abdića, u njegovoj fijoci su pronađena dokumenta tajne prirode iz Komande 2. korpusa. U pretresu Radončićevog stana, također su pronađena tajna dokumenta iz ŠVK. Taj i mnogi drugi detalji, u smislu podudarnosti problema u zoni 1. i u zoni 5. korpusa, upućivali su na zaključak da se radi o podrivačkoj, subverzivnoj aktivnosti koja se planira, usmjerava i koordinira iz agresorskih centara:

„*Čak se sredstva javnog informisanja koriste za diskreditaciju i obračune sa pojedinim istaknutim starješinama u našoj Armiji. Raspoloživa saznanja ukazuju da iza takvih slučajeva stoji i načelnik ŠVK koga uglavnom u primjeni takvog metoda podržavaju upravo komandanti onih jedinica koje se ponašaju izvan zvaničnog RIK-a. Neposredni realizator takvih njegovih poteza je Fahro Radončić, bilo da to čini u cilju javnog propagiranja ličnosti Sefera Halilovića, kao 'najzaslužnijeg' starješine u Armiji, bilo u diskreditaciji nekih uglednih starješina. O tome ilustrativno govore dva poznata konkretna slučaja. Prvi se odnosi na optuživanje i javnu diskreditaciju bivšeg načelnika Uprave bezbjednosti Fikreta Muslimovića ... kojom prilikom je F. Radončić koristio ili omogućio korištenje uz znanje načelnika ŠVK i neke podatke karaktera državna, odnosno vojna tajna. Rasvjetljavajući taj slučaj, službe vojne i državne bezbjednosti su, pretresom, kod Radončića u stanu pronašle 30-tak dokumenata sa oznakom 'vojna tajna' koja mu je na raspolaganje stavio načelnik ŠVK. Drugi slučaj se odnosi na javnu diskreditaciju zamjenika komandanta ŠVK, Stjepana Šibera, putem privatnog lista F. Radončića, pod*

nazivom 'Bošnjački avaz' br. 1, od 10.10.1993. godine. U tekstu, čiji je autor Radončić, vulgarno se karakterizira i blati ličnost Stjepana Šibera i to ponovo korištenjem podataka koji u osnovi imaju karakter vojne tajne, jer njihovo javno iznošenje šteti jedinstvu i sposobnosti ŠVK OS naše Republike. Te podatke je Radončić, kao neovlašteno lice, također koristio uz znanje načelnika ŠVK. Uz to je važna činjenica da Radončić nije pripadnik ŠVK, odnosno da nema formacijsko mjesto u ŠVK, što može da ukazuje da ga je načelnik ŠVK angažovao za neke svoje 'specijalne namjene' u komuniciranju sa sredstvima informisanja ..."[3] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11).

„*... Dakle, izneseni primjeri jasno ukazuju da su 'prizemne' borbe osamostaljenih komandanata i njihovih jedinica (ili dijelova jedinica) izvan propisanog RIK-a za njihove neke posebne interese i pozicije u Armiji (i izvan Armije), isprobanim mehanizmima već prenesene u javne medije. To je, nepobitno, veoma loš znak koji ukazuje da je stepen opasnosti od takvih pojava time postao i na području Sarajeva i šire daleko opasniji nego što je to bio prije dva mjeseca. O veličini te opasnosti dovoljno govore događanja koja su se po sličnoj logici ispoljila u zapadnoj Bosni i upućuju na potrebu da se na ovom dijelu Bosne ni po koju cijenu ne smiju dozvoliti, kao i na to da se osamostaljenim i otuđenim snagama u Armiji moraju što prije pronaći i jasno kvalifikovati njihova uporišta u okviru civilne vlasti, kao i u okviru kriminalnog podzemlja. U tome se negdje krije i objašnjenje nekih naših poraza (Otes, Trnovo, Igman) kao i naših obećavanih a neostvarenih deblokada Sarajeva.*"[4] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11.)

<u>*Služba državne bezbjednosti o Seferovim pučističkim namjerama:*</u>

Sumnje da Sefer Halilović, koristeći poziciju načelnika ŠVK, djeluje u cilju svrgavanja predsjednika Alije Izetbegovića, izražene su i jednim dokumentom iz oktobra 1993. godine. U početku tog dokumenta je navedeno: „*SDB MUP-a RBiH raspolaže indikativnim saznanjima da u najužem rukovodstvu Armije R BiH pojedinci nastoje da preuzmu inicijativu i realizuju svoju viziju oružane oslobodilačke borbe i političkog rješenja budućnosti naše države. Ključna ličnost je Safet Žilić.*"[5] Tajni karakter <u>dokumenta je i</u>zražen tako što je za Sefera Halilovića upotrijebljeno kodno

[3] Uprava bezbjednosti ŠVK, Specijalna informacija, broj 212., Sarajevo, 18.10.1993. godine, strana 11.-12.

[4] Uprava bezbjednosti ŠVK, Specijalna informacija, broj 212., Sarajevo, 18.10.1993. godine, strana 13.

[5] Tekst, nastao u oktobru 1993. godine, bez zaglavlja kojim se identificira institucija koja ga je sačinila, počinje sa naslovom „*INFORMACIJA*".

ime „*Safet Žilić*“. Ustvari, tako je SDB R BiH informirala političko vođstvo da Halilović ima odlučujući utjecaj na 9. brigadu, 10. brigadu, brigadu „*Delta*“, odred „*Zulfikar*“ i dijelove 5. brigade u Dobrinji, te da Halilović poduzima mjere radi uspostave svog odlučujućeg utjecaja na pojedine komandante 4. korpusa, eliminirajući komandanta tog korpusa Arifa Pašalića. To je bila potvrda brojnih drugih informacija o istim problemima, pa i podacima koje je iznio novinar Šefko Hodžić - da je Sefer Halilović davao veće svote novca pojedinim komandantima brigada u 4. korpusu, pod uslovom da o tome ništa ne smije znati Arif Pašalić, što je impliciralo odvajanje tako dobivenih komandanata od zvaničnog sistema komandovanja radi uspostave Halilovićevog paralelnog sistema kojim bi se suprotstavljao Vrhovnoj komandi, na čelu sa Izetbegovićem.

Tada se sa raznih strana ukazivalo da Halilović podržava nezakonita ponašanja: hapšenje građana, nezakonito mobilisanje građana, prinudno odvođenje na kopanje rovova, što je izazivalo nezadovoljstvo građana i rušilo ugled zvaničnih državnih institucija. U završnom dijelu pomenutog dokumenta se zaključuje: „*Ovi i raniji podaci i ocjene ukazuju da su kod Safeta Žilića*“, znači Sefera Halilovića, „*prisutne liderske, pa i pučističke ambicije i namjere. Polarizacija unutar Armije R BiH prema ličnim ambicijama i ciljevima, umjesto prema općoj ideji jedinstva u nastupu u borbi protiv agresora i u odbrani naše države, koju pokušava provesti Safet Žilić*“, znači Sefer Halilović, *“govori o tome da postoji realna opasnost od rascjepa u Armiji i njenog slabljenja po svim elementima. Neophodno bi bilo takva ponašanja onemogućiti, prvenstveno tako što se mora spriječiti eventualno stvaranje klana kojim bi rukovodio Safet Žilić“,* znači Sefer Halilović, „*odnosno onemogućavanje dolaska na značajnija rukovodna mjesta ljudi koji se vežu za ličnost Safeta Žilića...* “[6], odnosno Sefera Halilovića.

O Seferovom narušavanju jedinstva sistema komandovanja, tako što je neovlašteno kontaktirao pojedine komandante brigada utječući na njih da budu lojalni njemu a neposlušni prema svojim nadređenim komandantima, general Rasim Delić je napisao: „A*rif Pašalić, koji mi je i uputio dva pisma u kojima je upozorio na Seferovo direktno kontaktiranje s komandantima brigada, posebno s Midhatom Hujdurom Hujkom, zamjerio je Haliloviću na pozivanju komandanata brigada bez znanja komandanta*

---

6 Tekst, nastao u oktobru 1993. godine, bez zaglavlja kojim se identificira institucija koja ga je sačinila, počinje sa naslovom „*INFORMACIJA*“.

Korpusa i davanje novca komandantima, što je imalo negativan odraz na sistem rukovođenja u Korpusu.“[7]

I u Centru službi bezbjednosti Sarajevo nastajali su dokumenti o pučističkim namjerama Sefera Halilovića. Jedan od dokumenata tog Centra sadrži konkretne podatke o planu Sefera Halilovića da izvede vojni udar, angažirajući Ramiza Delalića Ćelu, Mušana Topalovića Cacu ... Plan su trebali realizirati 28.10.1993. godine, ali su preduhitreni akcijom MUP-a i Armije R BiH od 26.10.1993. godine, kada su Sefer i Delalić uhapšeni, a Caco ubijen. Planirali su slijedeće: napad na vitalne objekte Vlade R BiH, Predsjedništvo R BiH, MUP, stanice policije, Poštu i Televiziju. Mušan Topalović Caco je nagovarao Borislava Latića Rikija da on svojim bataljonom zauzme Policijsku stanicu u Novom Gradu, Televiziju i Poštu. Podaci iz ovog dokumenta potvrđuju svjedočenja Zuke, Delalića i drugih da je Sefer Halilović imao pučističke namjere i da je, u vezi s tim namjerama, angažiran u operaciji „Neretva 93“, da ostvari vojni rezultat, te da ga iskoristi za pritisak radi svrgavanja s vlasti Izetbegovića i Delića.[8]

Upravo u tom smislu, o Seferovom negativnom ponašanju u vezi sa operacijom „*Neretva 93*“, u čijem izvođenju su počinjeni zločini nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, Delić je napisao: „*Sefer Halilović je predložio da on rukovodi tom operacijom, na što sam pristao. Znao sam da želi reafirmaciju i dokazivanje svojih sposobnosti ... Prema kasnijim saznanjima, Sefer je veoma negativno reagovao i na moj jedini dolazak u Jablanicu. Očekivao je, zapravo, da će postizanjem borbenih rezultata u dolini Neretve pokazati Predsjedništvu RBiH, a posebno Izetbegoviću, da su ga neopravdano smijenili s čelne dužnosti u Armiji. Očekivane rezultate i slavu nije želio dijeliti ni s kim, a pogotovo sa mnom ...*“[9]

---

7 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 185.

8 Službena zabilješka Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 5.11.1993. godine.

9 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 200.-201.

2.
SEFER PREUZIMA I ŠIRI PREDRATNE, RATNE I PORATNE LAŽI BEOGRADSKOG REŽIMA[10]

Seferove laži putem FTV potvrđuju da i dalje radi kao „Boris“:

Mnogi u BiH odbacuju optužbe koje Sefer Halilović, putem emisije Federalne TV, pod nazivom „*Generali*“, propagira protiv autoriteta odbrane Bosne i Hercegovine. Njegove izjave o važnim pitanjima, događajima i ličnostima odbrane BiH obiluju neistinitim, banalnim i opasnim konstatacijama.

Zabrinjavajuće djeluje činjenica što Sefer Halilović o uzrocima i karakteru rata u Bosni i Hercegovini, kao i o karakteru Armije R BiH iznosi iste teze kojima se služi agresorska propaganda. U vezi s tim, treba imati u vidu da je Sefer Halilović priznao saradnju sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS): „ ... *Moje prvo pismeno izvještavanje organima bezbjednosti JNA bilo je, koliko se sjećam, nakon odlaska poručnika Pudara iz jedinice na kurs u Zadar. Sjećam se dobro takvog prvog uputstva ... Sjećam se kako sam to uradio ... Sjećam se, takođe, da je svaki takav moj pismeni izvještaj bio dugačak do 2 stranice... Intenzitet mojih kontakata sa organom bezbjednosti u puku, zastavnikom Bjelobabom, bio je dva do tri puta sedmično ili 2 – 3 puta u 10 dana ... U vezi mog pismenog izvještavanja organima bezbjednosti JNA u periodu dok sam kontaktirao sa Petrom Simovićem, htio bih da istaknem slijedeće. Ja sam po Simovićevim uputstvima pisao ove izvještaje, ali je to bilo znatno rjeđi slučaj nego u periodu kada sam kontaktirao sa zastavnikom Bjelobabom. Simovića sam češće usmeno izvještavao... kada smo izašli vani i bili sami Simović mi kaže: Završio sam te papire oko saradnje. Izabrao sam ti pseudonim jedno lijepo slovenačko ime - Boris. Kazao mi je da je uobičajeno da saradnik službe dobiva pseudonim neko ime... Simović me drži na vezi do kraja 1977. ili početka 1978. g. ...Poslije odlaska Petra Simovića na mjesto organa bezbjednosti u puku dolazi kapetan Drljić Mile ... on mi daje do znanja da zna da sam saradnik organa bezbjednosti i kaže mi da ćemo dalje nastaviti raditi ... Kako sam već naveo, po dolasku u Đakovo uspostavio sam kontakt sa kapetanom Mijom Kneževićem ... ja sam učinio pismene izvještaje, potpisivao ih pseudonimom 'Boris' i davao bih iste lično kapetanu Kneževiću. ... Kada izvještavam ... kapetan Mijo Knežević me nakon svake*

[10] Tekst napisan u Sarajevu, decembra 2006. godine.

sjednice CKSKJ kontaktira i instruiše da pratim držanje što većeg broja starješina ... Cilj vojne službe bezbjednosti jeste da se dođe do videokasete sa izborne sjednice HDZ-a. Kapetan Knežević Mijo mi daje instruktaž da tu videokasetu pronađem. Poznavajući Ljubicu Staković, čiji brat se bavi videotekom, ja je molim da mi nabavi tu videokasetu, da je pogledam, i ona mi obećava da će to pokušati. Nakon jedan do dva sata, ona me naziva i daje mi videokasetu sa tim snimkom. Ljubica ne sumnja u mene. Ja nazivam telefonom iz svog stana Kneževića. Dajem mu tu videokasetu, uz opasku da požuri i presnimi ... U Đakovu ostajem do 15.09.1991. godine. U to vrijeme već su počele borbe u Osijeku i Vukovaru ... Mijo Knežević je u kasarni blokiran. Šaljem mu izvještaj o mjestu gdje se nalaze protuoklopni položaji za slučaj dolaska upomoć jedinice JNA iz Tuzle. Protuoklopni položaji su ZNG-a. ...“[11] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

Govoreći tešku laž da se predsjednik Izetbegović dogovorio sa Miloševićem, Tuđmanom i Dobricom Ćosićem o podjeli BiH, Sefer Halilović skida odgovornost sa Miloševića i Tuđmana za agresiju na BiH, a predsjednika Izetbegovića optužuje kao da je skupa sa Miloševićem i Tuđmanom uzrokovao rat u BiH. Ta laž će velikosrpskim nacionalistima trajno, kroz budućnost, značiti kao „*priznanje*“ na bošnjačkoj strani, da na BiH nije izvršena agresija, odnosno, da je u BiH bio građanski rat.

Govoreći tešku laž da je nakon njegove smjene, 1993. godine, Armija R BiH postala islamska vojska i da su iz njenih redova istjerani Srbi i Hrvati, Sefer Halilović podupire velikosrpsku i velikohrvatsku propagandu, po kojoj su Srbi i Hrvati u BiH bili ugroženi od strane „*muslimanske*“ vojske, na čelu sa Izetbegovićem, te da su borbena djejstva vojski pod kontrolom Miloševića i Tuđmana protiv Armije R BiH imala karakter odbrane ugroženih Srba i Hrvata u BiH, a ne karakter agresije na R BiH. Ovom tezom, u pogledu uzroka rata, Sefer Halilović optužuje bošnjačku stranu na čelu sa Izetbegovićem, isto kao što su to putem svoje propagande činili Milošević, Karadžić, Tuđman, Boban, Fikret Abdić ...

Navedene laži izrečene od strane Sefera Halilovića velikosrpskim nacionalistima služe za odbacivanje tužbe BiH pred Međunarodnim sudom u Hagu protiv Srbije i Crne Gore za agresiju i genocid u BiH, odnosno

---

11 **Halilović Sefer**, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52.

za prebacivanje odgovornosti za uzroke rata sa Miloševića i Tuđmana na bošnjačke političke i vojne faktore, na čelu sa Alijom Izetbegovićem.

3.
SEFEROV UTJECAJ NA DELALIĆA DA KRITIČNOG 26.10.93. GODINE U SUKOBU SA MUP-om DRŽI TAOCE[12]

Sefer se udružio sa neposlušnim komandantima protiv Izetbegovića i Delića:

O rizicima situacije u Sarajevu izazvane ponašanjem neposlušnih komandanata brigada Ramiza Delalića Ćele i Mišana Topalovića Cace, kao i tadašnjeg načelnika Štaba Vrhovne komande Sefera Halilovića, govori sadržaj rukopisa – dokumenta MUP RBiH – SDB, Sektor SDB Sarajevo, Odjeljenje 03, radnik 90142, broj 1688 – 7839, od 26.10.1993. godine. To je transkript telefonskog razgovora 26.10.1993. između Ramiza Delalića Ćele i Sefera Halilovića.

Bitno je imati u vidu da su Ćelo i Sefer razgovarali o situaciji u Sarajevu nastaloj 26.10.93. u toku vojne i policijske akcije protiv neposlušnih komandanata, Ramiza Delalića Ćele i Mušana Topalovića Cace, na čijoj strani je bio i Sefer Halilović. Oni su se suprotstavljali zahtjevima predsjednika Izetbegovića i komandanta ŠVK Delića ... Seferova odgovornost za teške posljedice nastale usljed toga, još nikada nije sagledana i sankcionirana. Ramiz Delalić Ćelo je odbacivao zahtjeve MUP-a RBiH i Štaba Vrhovne komande da se preda. U telefonskom razgovoru sa Seferom, Ćelo je djelovao uplašeno, tražeći od Sefera savjete i utjecaj na predsjednika Izetbegovića da spriječi njegovo hapšenje. Pri tome, Ćelo je učestalo oslovljavao Sefera sa „*šefe*". Sefer je također bio uplašen. Govorio je Ćeli da je pred njegov poziv, upravo završio razgovor sa predsjednikom Izetbegovićem, da su razgovarali o situaciji, te da mu je Izetbegović obećao da će mu se ubrzo javiti i iznijeti svoje stavove. Međutim, kad je Ćelo tražio od Sefera broj Izetbegovićevog telefona, a Sefer mu saopćio broj 610-340, Ćelo je odgovorio da ima taj broj, ali da se na pozive niko ne javlja. Sefer je, ustvari, lagao Ćelu kad mu je u početku razgovora rekao da je upravo završio razgovor sa Izetbegovićem. Vidjevši da je opkoljen i da policija traži da se preda, Ćelo je pozvao Sefera i rekao mu: „*Daj, bolan, da vidimo šta hoće, poginuće dosta ljudi ovdje. Šefe!*

[12] Tekst napisan u Sarajevu, juna 2010. godine.

Imam 300 ljudi ovdje. Više malo od 300 civila. Zvali su. Bio je ovdje neko iz MUP-a. Ja sam spremio civila jednog da im kaže. Sve su vidjeli ... Bio je onaj Bašević Daut. I on im je rekʼo. Znaju da imam civile. Kažu: 'Boli ih k.... za civile. Dahić, Dahić kaže i boli ih k.... za civile. Spremili su 'Crne labudove' na nas. 'Crni labudovi' su došli. Dobro, ne mogu mi šefe, vjeruj mi, imam municije tu, godinu dana mogu opstati. Imam hrane. Imam svega. 300 civila imam. Izbacio sam ih napolje. Sad sam ih vratio unutra, jer ima djece puno, pa im je hladno ... Nema potrebe da se, dok nije neko poginuo. Boli me k.... tamo što ih je Caco poubijao. Neću da me proglase izdajicom. Neću da me proglase protiv naroda. Da pred Predsjednikom, samo da mu kažem dvije riječi. Ako ne bude htio sve ću dići uvazduh ... Dahiću kažem: da pričam sa Predsjednikom. On kaže: Nema, kakav Predsjednik ... Evo, pet puta razgovaram do sad. Kaže: Ćelo, i civile ćemo ti i sve, idemo do kraja ... Samo da se ne puca, šefe. Jer, imam dva ranjena civila ovdje, šefe. Imam dva ranjena. Ne mogu da im ukažem pomoć. Krvare, dole. Istraumirana su djeca. Ja ga zovem da dođe da pričamo, on neće. Daj mi Predsjednikov broj. Imam taj broj, niko se ne javlja. Biću na vezi. E, hajde, zvaću te."[13]

<u>*Uzimanje talaca je oblik terorizma - Sefer na strani terora:*</u>

Očito, Ćelo se uplašio za svoju sudbinu. Uzeo je civile za taoce. Prijetio je zadržavanjem 300 civila kao taoca. Isticao da ima dovoljno municije i hrane, te da može ostati na svojim položajima, ako treba i godinu. Ćelo je od Sefera tražio da poruku u naprijed iznesenom smislu prenese predsjedniku Izetbegoviću, uz prijetnju da će, ako Predsjednik ne ispuni njegov zahtjev, „*sve dići uvazduh*". Nastala je vrlo rizična, napeta situacija u kojoj se već ginulo, jer je Ćelo znao da je Caco već poubijao desetak vojnih policajaca. Povećavali su se rizici za dalju eskalaciju sukoba sa nesagledivim posljedicama. Djelujući na strani neposlušnih komandanata, Sefer se uplašio. Zabrinulo ga što mu Ćelo iznosi da je MUP odlučan realizirati svoje namjere u pogledu hapšenja neposlušnih komandanata i njihovih pomagača. Znao je za svoju krivnju, pa je na Ćelinu priču pažljivo slušao i kratko komentirao: „*Aha*"; „*Aha*"; „*Aha*" ... Ni blizu se nije ponašao onako kako bi se podrazumijevalo za njegovu ulogu „*drugog*" čovjeka u lancu komandovanja i rukovođenja Armijom R BiH. Trebao je biti na strani svojih nadređenih - Delića i Izetbegovića. Trebao je zahtijevati od

[13] Rukopis, dokumenat MUP RBiH – SDB, Sektor SDB Sarajevo, Odjeljenje 03, Radnik 90142, Broj 1688 – 7839, sadržaj telefonskog razgovora 26.10.1993. između Ramiza Delalića Ćele i Sefera Halilovića.

Ćele da ispuni zahtjeve predstavnika MUP-a - Ismeta Dahića, i da se preda. Nažalost, Sefer to nije učinio. Umjesto toga, Sefer je ostavljao mogućnost i očekivao da će predsjednik Izetbegović podleći Ćelinim prijetnjama putem zadržavanja 300 civila kao taoca, uz isticanje da za godinu borbe u okruženju ima oružja, municije i hrane. Ustvari, to je bio Ćelin pritisak, prijetnjom da će predsjednik Izetbegović biti kriv ako nastanu žrtve, pa je zahtijevao da Predsjednik spriječi njegovo hapšenje. Da je predsjednik Izetbegović tako postupio, to bi bila pobjeda neposlušnih komandanata, a poraz legalnih organa vlasti države BiH. Umjesto da odvraća Ćelu od nerazumnog ponašanja, ultimatuma i prijetnji, Sefer je dao Ćeli broj telefona da pozove predsjednika Izetbegovića. Kad je saslušao Ćeline ultimatume i prijetnje, Sefer je omogućio Ćeli da činjenice o zadržavanju 300 civila kao taoca, uz prijetnju da će dići sve uzrak ako se ne ispune njegovi zahtjevi, prenese direktno predsjedniku Izetbegoviću. Tokom 26.10.1993. godine, dok je rizična situacija kulminirala, Sefer se ponašao ekstremno neprijateljski, očekujući da sukobi eskaliraju, jer bi mu haotična situacija odgovarala da se lično pojavi putem medija i da na efektima očekivanog krvoprolića za krajnje tešku situaciju i nastale žrtve okrivi Izetbegovića, Delića, MUP..., te da se građanima BiH ponudi kao alternativa koja bi označila početak kraja države BiH, odnosno da se ponudi kao alternativa koja bi značila veliku vjerovatnoću da agresorska strana uđe u Sarajevo i okupira ga. Srećom, i Sefer i Ćelo su privedeni na „*informativni razgovor*“ i tako onemogućeni da realiziraju svoje želje i težnje. Time je uspješno okončana akcija legalnih policijskih i vojnih snaga države BiH.[14]

Uloga Radončića na strani neposlušnih protiv Izetbegovića i Delića:

Srećom, i Sefer i Ćelo su privedeni na „*informativni razgovor*“. Time je uspješno okončana akcija legalnih policijskih i vojnih snaga države BiH. Tada, Fahrudin Radončić budno prati situaciju u vezi čega je bitna pismena izjava Čandić Mustafe - da je Radončić saradnik Službe vojne bezbjednosti JNA (KOS), pod tajnim imenom „*Šćepo*“: “*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik*

[14] Rukopis, dokumenat MUP RBiH – SDB, Sektor SDB Sarajevo, Odjeljenje 03, Radnik 90142, Broj 1688 – 7839, sadržaj telefonskog razgovora 26.10.1993. između Ramiza Delalića Ćele i Sefera Halilovića.

zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ..."[15] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1. i Prilog broj 2).

Uznemiren Seferovim hapšenjem, Radončić stupa u akciju njegovog spašavanja. Kao sredstvo za pritisak, Radončić koristi Udruženje Sandžaklija, prijeteći da, ako Sefer ne bude oslobođen, slijedi pobuna građana Sarajeva porijeklom iz Sandžaka. Kada je Sefer uhapšen, u cilju njegovog oslobađanja, Radončić se predstavljao da na Seferovoj zaštiti djeluje u ime Udruženja Sandžaklija. Radončić je objašnjavao da Sefera treba osloboditi, jer se, u protivnom, rizikuje teškim posljedicama pobune Sarajlija porijeklom iz Sandžaka „*protiv državne vlasti*", na čelu sa Izetbegovićem. Takve prijetnje predsjednik Izetbegović nije smio zanemariti, s obzirom na svježe iskustvo izazivanja i produbljivanja sukoba među Bošnjacima u Bosanskoj Krajini, gdje je protiv legalnih organa vlasti R BiH, na čelu sa Izetbegovićem, Fikret Abdić djelovao na sličan način kao što su djelovali Sefer i Radončić u Sarajevu, kao i na prostoru od Igmana, dolinom Neretve do Mostara.

4.
SNIMAK JAŠAREVIĆEVOG RAZGOVORA SA DELALIĆEM JE DOKAZ O ZLOČINIMA SEFERA I RADONČIĆA

<u>*Delalićevo svjedočenje o Seferu i Radončiću kao lažovima i ubicama:*</u>

Vrlo je bitan razgovor Jusufa Jašarevića sa Ramizom Delalićem Ćelom odmah nakon Delalićevog hapšenja, krajem oktobra 1993. godine. Vidno uplašen, jer je u akciji hapšenja Ćele, Cace ... bilo žrtava, Delalić je priznao da je u pružanju otpora svom hapšenju uzimao civile kao taoce, da je glavni inspirator tenzija iz kojih su mogli nastati širi sukobi između civilne policije MUP-a R BiH i Armije R BiH, bio Sefer Halilović uz značajnu pomoć Fahrudina Radončića: *"Juso, ja sam zadnjih dva mjeseca, tri, bio pod jakom tenzijom nekom. Non – stop, svaki Božiji dan, negdje ili dođe Mesar i kaže bićete napadnuti, spremite se ... Sefer mi rekao lično na*

[15] **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

telefon, pa mi je rekao šifrovano. Vjerovatno imate to, ako ste prisluškivali. Šifrovano mi je rekao da ćemo biti napadnuti ... Sefer je, naravno, meni rekao da će biti i da ću biti ja napadnut, da MUP sprema ubistvo moje, da moram biti odrađen i da moram biti tučen. Ja sam naredio blokiranje MUP-a, da se MUP blokira. Nisam naredio da se MUP razoruža ... Kod Zuke u štabu sastali se sa Seferom i on kaže da su uhapsili nekog efendiju koji zna dosta stvari o Deliću, o ovome, o onome i kaže poslao mene do Mesara, bio je tu i Seferov sin, da vidim ko je i šta je. Sefer, on je poslao, poslao bio Mesara da idu da ga ispituju da ga batinaju i ja sam rekao da idem i ja da vidim ko je i šta je. Kad sam došao tamo vidio sam tog čovjeka, tukli su ga, maltretirali su ga ... Ne znam, ali od kad je Sefer smaknut sa tog mjesta, on je vazda tražio neke stvari protiv Delića, protiv ovoga, protiv onoga ... On je mene stalno držao u tenziji da će, on i onaj Fahro Radončić, držali su me u tenziji i konstantno su me pozivali, treba napad da bude. Bit će napad na nas. Trebate se pripaziti. Čuvajte se. Protiv Sandžaklija se vodi borba. Ti si ostao još jedini komandant, i tebe će ubiti. Onda mi dođu, odjednom me naveče zovnu. Ja dođem, a oni mi kažu - večeras ćeš biti odrađen. Ja dam punu borbenu gotovost ... Oni su udarali na svakoga. Ono kad je bilo s Muslimovićem, ja sam otišao, pozvao me Sefer. I Sefer mi kaže da Muslimović traži da se pokrene krivična prijava protiv svatova, da se pokrene krivična prijava još pored nekih stvari koje sam ja, navodno, odradio u Sarajevu, pored nekih ubistava, ovoga, onoga. Ja sam tu iz stopa otišao odmah kod Muslimovića, ovdje izmaršo čovjeka, tako čovjeku reko da je on, svašta mu nagovorio, da je izdajnik, da nema pravo to da me osuđuje, i tako ... Uglavnom znam da je Sefer, da je Sefer to što je radio dizo tenzije. Govorio je da ima tu peta brdska da je uz nas, da je rek'o Caco, Delte, šta ja znam. On nije mogao da preboli to nikako što je skinut sa komandantskog mjesta..."[16] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 18. i Prilog broj 5).

Da bi motivirao Delalića da likvidira, ubije Fikreta Muslimovića, Sefer je Delaliću lagao da je Fikret Muslimović pokrenuo krivičnu prijavu protiv njega za predratni slučaj ubistva „*srpskog svata*". To je bilo vrlo podmuklo zločinačko ponašanje Sefera Halilovića. Funkciju načelnika ŠVK je koristio za utjecaj na Delalića da ubija.

Naprijed citirani iskaz, svjedočenje Ramiza Delalića Ćele je

---

[16] Dokumenat Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 28.10.1993. godine, pod naslovom: „*Reprodukcija razgovora Jusufa Jašarevića, načelnika UB ŠVK, sa Ramizom Delalićem – Ćelom, obavljenog dana 28.10.1993.*"

uslijedilo za mjesec i po poslije zločina u Grabovici. Citirano svjedočenje potvrđuje ekstremno negativan utjecaj Sefera Halilovića na Ramiza Delalića Ćelu, Mušana Topalovića Cacu..., što se nikako ne smije zanemariti u razmatranjima uzroka izvršenih zločina nad Hrvatima u Grabovici.

Izazivanjem sukoba unutar sistema odbrane,
Sefer i Radončić pripremali „vojni udar"?:

Službe bezbjednosti su dobijale podatke o planu Sefera Halilovića da izvede vojni udar, angažirajući Ramiza Delalića Ćelu, Mušana Topalovića Cacu ... Plan su trebali realizirati 28.10.1993. godine, ali su preduhitreni akcijom MUP-a i Armije R BiH od 26.10.1993. godine, kada su Sefer i Delalić uhapšeni, a Caco ubijen. Planirali su slijedeće: napad na vitalne objekte Vlade R BiH, Predsjedništvo R BiH, MUP, stanice policije, Poštu i Televiziju. Mušan Topalović Caco je nagovarao Borislava Latića Rikija da on svojim bataljonom zauzme Policijsku stanicu u Novom Gradu, Televiziju i Poštu.[17] Podaci iz ovog dokumenta potvrđuju svjedočenja Delalića i drugih da je Sefer Halilović imao pučističke namjere i da je, u vezi s tim namjerama, angažiran u operaciji „Neretva 93"., da ostvari vojni rezultat, te da ga iskoristi za pritisak radi svrgavanja s vlasti Izetbegovića i Delića.

Ramiz Delalić Ćelo je od strane Sefera Halilovića i Fahrudina Radončića često uznemiravan dojavama da će ga uhapsiti civilna policija. Na takve njihove dojave Delalić je svoju jedinicu stavljao u najviši stepen borbene gotovosti za pružanje otpora u slučaju pokušaja da bude uhapšen. Dakle, Sefer i Radončić su utjecali da se izazivaju i zaoštravaju sukobi (1) između civilne policije i nekih jedinica Armije R BiH, kao i sukobi (2) između pojedinih jedinica Armije u Sarajevu. Sefer i Radončić su te sukobe dovodili do ivice eskaliranja u oružani sukob sa nesagledivim posljedicama u smislu žrtava i narušavanja sistema odbrane grada. Sefer je stajao iza Ramiza Delalića Ćele. Na Seferove i Radončićeve dojave, da će ga civilna policija uhapsiti, Delalić je reagirao okupljanjem specijalne jedinice kojom komanduje, pripremajući njene pripadnike za oružanu borbu sa policijom MUP-a. Slična situacija je bila u pogledu utjecaja od strane Sefera Halilovića na Mušana Topalovića Cacu, komandanta 10. bbr i na komandanta brigade „*Delta*" - Dinu Aljića. Također, i Zuka je bio izložen utjecajima Sefera Halilovića u smislu podsticanja nepovjerenja

[17] Službena zabilješka Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 5.11.1993. godine.

prema civilnoj policiji na području Jablanice i Konjica.[18] Seferova bliskost sa Delalićem se pokazala u pogledu nošenja bedževa sa Seferovim likom, sličnih kako su se proizvodili i nosili bedževi sa Titovim likom. U jednom dokumentu se ističe da je Ramiz Delalić Ćelo, sa šest svojih vojnika, viđen kod sarajevske zgrade 'Kvadrant' i da su svi nosili bedževe sa likom Sefera Halilovića. Iste bedževe sa Seferovim likom su nosili civili i pripadnici Armije na području Jablanice i Konjica.[19]

5.
O SEFERU I RADONČIĆU
SPECIJALNA INFORMACIJA BROJ 212, OD 18.10.1993. GODINE

Sefer je bio velika opasnost za sistem odbrane od agresije:

Službe bezbjednosti su dokumentirale da je ponašanje Sefera Halilovića, posebno nakon što je početkom juna 1993. za svog prvog nadređenog dobio komandanta Rasima Delića, imalo sve bitne karakteristike subverzivnog, podrivačkog djelovanja na štetu odbrane BiH od agresije. U tom smislu, naročito je ilustrativan sadržaj Specijalne informacije Uprave bezbjednosti broj 212, od 18.10.1993. godine. Do 08.06.1993. godine, kada je na dužnost komandanta postavljen Delić, nelojalno ponašanje Sefera Halilovića je predstavljalo realnu opasnost za unutarnju stabilnost Armije R BiH i za sigurnost države BiH. Poslije 08.06.1993. godine, Sefer Halilović je bio podređen Rasimu Deliću, što je suzilo prostore za njegovu samovolju i opstrukcije u odnosu na civilnu Vrhovnu komandu, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem. Opasnost za sistem odbrane BiH bilo je Seferovo ponašanje i nakon postavljenja Delića na dužnost komandanta ŠVK. Zato što je došao Delić na čelo Armije, Sefer Halilović je postao veliki nezadovoljnik, što je ispoljavao na razne načine, uglavnom na štetu sistema odbrane BiH, posebno na štetu sistema komandovanja i rukovođenja Armijom R BiH. Tada je njegova nelojalnost eskalirala. Lično i preko istomišljenika, također nezadovoljnika statusom u Armiji, širio je propagandu s ciljem da umanji autoritet najvažnijih ličnosti u sistemu odbrane, a posebno predsjednika Izetbegovića i komandanta Rasima Delića. Značajne kadrove u Armiji R BiH na komandnim i drugim dužnostima je odvraćao od lojalnosti autoritetima u zvaničnom sistemu

[18] Bilten Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 86, od 07.06.1993. godine, strana 3.

[19] Službena zabilješka Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 17.06.1993. godine.

komandovanja, gradeći paralelni sistem.

Opasni sadržaji Seferovog i Radončićevog podrivanja sistema odbrane BiH:

Svoje destruktivne aktivnosti Sefer je usmjeravao prema građanima BiH porijeklom iz Sandžaka, s ciljem da u njihovim sredinama pridobije istomišljenike i poveća moć pritisaka na političke i vojne autoritete u sistemu odbrane. S ciljem zajedničkog suprotstavljanja civilnoj Vrhovnoj komandi, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, Sefer je intenzivno kontaktirao sa pojedinim komandantima, a posebno sa Ramizom Delalićem Ćelom, Mušanom Topalovićem Cacom, Zulfikarom Ališpagom … Sefer nije reagirao na podatke o četničkim planovima za napad na Trnovo, Bjelašnicu i Igman, ali se direktno angažirao komandujući jedinicama koje su bile borbeno angažirane u sukobima sa HVO u dolini Neretve. Za svoju afirmaciju putem medija, te za kompromitaciju pojedinih istaknutih autoriteta u sistemu odbrane, koristio je usluge Fahrudina Radončića. U naprijed navedenom smislu naročito su bitni slijedeći dijelovi. Specijalne informacije *broj 212, od 18.10.1993. godine.*[20] (Dokaz, ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11).

- Seferova težnja da preuzme komandu: „... *Sefer se tih dana obratio komandantima korpusa kao i izravno jednom broju komandanata brigada, sa zahtjevom da određenu poštu za ŠVK direktno adresiraju na njega...*“[21] (Dokaz, ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11).

- Seferova primjena metoda terorizma, da bi iznudio iskaz protiv Izetbegovića, Delića ...: „... *10.10. o.g. je na putu iz Jablanice ... uhapšen pripadnik Armije iz Visokog - Tabak Ahmed ... uz najgrublje fizičko premlaćivanje, od njega je tražena izjava u kojoj je trebalo da stoji da je na putu bio radi kriminalnih radnji po zadacima koje su mu naložili Alija Izetbegović, Rasim Delić, Bakir Alispahić i Čengić Halid i Hasan. U jednoj fazi ispitivanja i prisile na takvu izjavu učestvovali su i Halilović Semir, Seferov sin, i Ramiz Delalić. I tada je bio premlaćivan i nogama i gumenom palicom, ali je, ipak, odbio potpisati takve insinuacije. Sve ukazuje da bi naručilac takve izjave mogao da bude Sefer Halilović ...*“[22] (Dokaz, ČETVRTI DIO u

[20] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212 od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

[21] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212 od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

[22] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212 od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

ovoj knjizi - Prilog broj 11., Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

- Seferove težnje da pridobije komandante brigada u 4. korpusu na svoju stranu protiv Izetbegovića: „*Služba vojne bezbjednosti 4. korpusa je početkom septembra o.g. došla do podataka da načelnik ŠVK Sefer Halilović i u z/o tog korpusa ispoljava neke aktivnosti koje su u osnovi izvan propisanog sistema RIK-a. Naime, zapaženo je da je on, mimo normalne komunikacije sa Komandom 4. korpusa, ostvario direktne i indirektne kontakte sa pojedinim komandantima brigada i nekim starješinama iz Komande Korpusa, davao im izvjesna sredstva saglasno 'njegovim' interesima i dogovarao sa njima lične kontakte prilikom dolazaka u Sarajevo. Ovo se ilustruje i podatkom da je Sefer lično uručio 400 hiljada DEM bivšem komandantu 1. mostarske brigade, Hujduru Midhatu ... u nastojanju da zadobije njegovu poslušnost, a na štetu jedinstva RIK-a na nivou 4. korpusa. Niz posrednih kontakata i uticaja ostvario je preko Ćorić Šefika, pripadnika 'Delte', koji je mimo znanja Komande tog korpusa dolazio, po Seferovim nalozima, kod komandanta 41. mtbr, 47. i 48. bb, zatim kod komandanata samostalnih bataljona Nevesinja i Gacka, kao i kod načelnika Štaba Komande 4. korpusa. Predstavljajući se da je šef obezbjeđenja načelnika ŠVK, Ćorić je tim komandantima prenosio razne njegove instrukcije i obećanja direktno govoreći da je komandant ŠVK Delić 'samo komandant na papiru', a da je Sefer i dalje 'Bog u Armiji' itd...*"[23] Taj dio sadržaja Specijalne informacije potvrđuje brojne činjenice o tome da je Sefer težio da uspostavi svoj sistem koji će biti paralelan i suprotstavljen legalnom sistemu komandovanja Armijom. O tome je komandant 4. korpusa, Arif Pašalić, napisao dva pisma komandantu Deliću, upozoravajući na podrivačko djelovanje Sefera Halilovića. (Dokaz, ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11).

- Seferovo djelovanje s ciljem da oslabi sistem odbrane na Igmanu: „*U svakoj od tih informacija, kao i dnevnim biltenskim izvještajima Uprave bezbjednosti konkretno je ukazivano na ozbiljne ofanzivne planove agresora prema Trnovu, Bjelašnici, Igmanu, Hrasnici itd., kao i na veoma izražene probleme u funkcionisanju RIK-a, logistike, IPD i drugih aspekata, kako u pojedinim jedinicama, tako i na nivou OG Igman ... To je ilustrovano i podatkom da je načelnik ŠVK, mimo te Komande, komunicirao sa Komandom jedinice 'Zulfikar', kojoj je čak upućivao i devizna sredstva za poboljšanje materijalnog položaja njenih pripadnika ... Nezadovoljstvo je*

[23] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212 od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

posebno kulminiralo kada je načelnik ŠVK jedne prilike ... posjetio Komandu 'Zulfikar' a izbjegavao da posjetu učini i Komandi OG Igman ... S tim u vezi će se nezaobilazno postaviti pitanje i tražiti odgovor - zašto načelnik ŠVK, Sefer Halilović, isto tako angažiranje nije ispoljio proteklih mjeseci ove godine u prevazilaženju aktuelnih problema u z/o OG Igman i u zaustavljanju i slamanju četničke ofanzive na Trnovo, kako se ne bi proširila na Bjelašnicu i Igman ..."[24] (Dokaz, ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11.)

O Seferovim opstrukcijama da se stabilizira odbrana na bojištu Igmana, svjedočio je i general Delić. On je u jesen 1992.godine Seferu predložio mjere za poboljšanje stanja odbrane na bojištu Igmana, ali Sefer nije postupio po tim prijedlozima. U vezi s tim, Delić ističe: „*Stanje na Igmanu je ostalo nesređeno ... Nažalost, ponovo sam se sreo s tim problemima u ljeto 1993. godine, kada je za sređivanje stanja na Igmanu bilo već kasno*."[25] O Seferovom kukavičluku i odbijanju naređenja da kao i mnogi drugi iz Sarajeva izađe na Igman, Delić je napisao: „*... neprijatno sam se iznenadio kada sam ujutro 3. augusta saznao da Sefer Halilović nije otišao na Igman. Nazvao sam ga i upitao - zašto po naređenju i dogovoru od 1. augusta nije izašao na Igman? Odgovorio mi je - da to ne može učiniti danju kroz tunel, jer bi to bilo samoubistvo. Napisao sam i pismeno naređenje za njegov izlazak na Igman, ali me on nazvao i odbio izaći na Igman 'jer mu rade o glavi, a da će prije njegove pasti mnoge druge glave'. Naravno, nije mi bilo jasno na šta aludira, jer nije bilo neke opasnosti, osim od srpskih granata i snajpera. Naredio sam mu ponovo da izađe na Igman, ...*"[26]

- Seferovo razaranje vojne organizacije: „*... načelnik ŠVK Sefer Halilović ima veoma važne neke zajedničke interese sa snagama u našoj Armiji, koje su se zajedno sa njim osamostalile i djeluju izvan propisanog zvaničnog sistema RIK-a i koje ga, po svim saznanjima SVB, duže vrijeme podrivaju i dezintegrišu ...*"[27]

- Fahrudin Radončić, kao realizator destrukcije na štetu sistema odbrane: „*Neposredni realizator takvih njegovih poteza je Fahro Radončić, bilo da to čini u cilju javnog propagiranja ličnosti Sefera Halilovića, kao*

---

[24] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212 od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

[25] **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 81.

[26] **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 176.-177.

[27] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212, od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

'najzaslužnijeg' starješine u Armiji, bilo u diskreditaciji nekih uglednih starješina ..."[28]

- Sefer Halilović i Fahrudin Radončić radili isto što i Fikret Abdić: „*O veličini te opasnosti dovoljno govore događanja u zapadnoj Bosni i upućuju na potrebu da se u ovom dijelu Bosne ni po koju cijenu ne smiju dozvoliti...*"[29] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11.)

6.
OCJENA ŠTABA VRHOVNE KOMANDE DA JE SEFER SMIJENJEN „*RADI ZAŠTITE INTERESA I BEZBJEDNOSTI ZEMLJE*"

Naprijed citirani sadržaji Specijalne informacije Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande sugeriraju važan zaključak: Ako se osobama bez osjećaja kako treba rješavati probleme u kritičnim situacijama povjeri bilo kakva liderska uloga, u vojsci, politici, privredi, kulturi ... rizikuje se da sistem u kome se liderski angažira takva osoba, bude srušen i onesposobljen. Ako neki narod takvoj osobi povjeri najvažnije državne funkcije, taj narod rizikuje sve svoje interese pa i svoju državu. Zato je povjeravanje liderske uloge Seferu Haliloviću u Armiji R BiH bilo vrlo rizično za budućnost BiH, što je konstatovano i aktom str. pov. br. 05-0/10-148, od 13.04.1994. godine, pod naslovom „*Zaključak Kolegija komandanta ŠVK OS RiH*": "*Kolegij komandanta ŠVKOS RBiH, održan dana 13.04.1994. godine ... razmotrio je i zahtjev gosp. Sefera Halilovića kojim traži rješenje svog statusa, te u vezi s tim donio zaključke: 1. Gosp. Sefer Halilović, načelnik Glavnog štaba OS RBiH, naredbom Predsjedništva RBiH broj 02-111-670/93, od 1.11.1993. godine, razriješen je dužnosti ... i stavljen na raspolaganje Štabu Vrhovne komande OS. Za razrješenje sa tadašnje dužnosti postojali su opravdani razlozi koji, radi zaštite interesa i bezbjednosti zemlje, te jedinstva Oružanih snaga, nisu predočeni javnosti. Stvaranjem povoljnih političkih i vojnih okolnosti omogućiće se da i javnost sazna određene činjenice, čime će se otkloniti špekulacije i manipulacije i stvoriti objektivna slika o svim događajima...*" Taj akt je dostavljen Predsjedništvu RBiH, a potpisao ga je

---

[28] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212, od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

[29] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212, od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

komandant ŠVK, armijski general Rasim Delić.[30] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 13).

O razlozima smjenjivanja Sefera Halilovića, komandant Rasim Delić je napisao: „*Sefer Halilović je prihvatio izolaciju tokom izvođenja jednodnevne akcije 'Trebević 2' ... Nadležni organi MUP-a i vojne sigurnosti su danima ispitivali privedene pripadnike 9. i 10. brdske brigade. Ispitivali su i Sefera Halilovića, koji je, prema njihovom izvještaju, priznao svoju umiješanost u podsticanje dijela 9. i 10. brigade protiv MUP-a, te neke druge aktivnosti koje su imale za cilj razbijanje sistema komandovanja s najvišeg nivoa ... Na sjednici Predsjedništva RBiH, 1. novembra, raspravljalo se o smjeni Sefera Halilovića s dužnosti načelnika GŠ-a. Među argumentima za smjenu Sefera Halilovića su bili: - njegova dokazana veza i negativan, podstrekački uticaj na Ćelu, Cacu, Zulfikara Ališpagu Zuku i njihove aktivnosti; - njegova umiješanost u događaje 2. jula, kada je, po mnogima, u Sarajevu pokušan državni udar; - negativan odnos i pokušaj izazivanja sukoba 9. i 10. brigade s MUP-om; - insistiranje na slanju dijela 9. i 10. brigade i njihovo angažiranje u Hercegovini, što je rezultiralo i zločinima u Grabovici; - pokušaj iznuđivanja priznanja (upotrebom sile prema Ahmedu Tabaku, koga je Sefer Halilović zlostavljao u prisustvu svoga sina) o navodnoj odgovornosti Alije Izetbegovića, Bakira Alispahića i mene za prodaju oružja; - postavljanje 'svojih' poslušnika u službu vojne sigurnosti, uključujući i pokušaj postavljenja pratioca za načelnika Uprave sigurnosti; - potplaćivanje i 'kupovanje' komandanata brigada i drugih starješina bez znanja njihovih pretpostavljenih; - kontakti i pokušaj nelegalnog preuzimanja komande nad Armijom nakon promjena i moga postavljenja na dužnost komandanta; - formiranje malih 'specijalnih' samo njemu poslušnih jedinica pod njegovom neposrednom komandom; - sumnjivo prikupljanje i korištenje nakita i finansijskih sredstava, uključujući i račun u inostranstvu čiji su potpisnici bili Sefer, njegov šef kabineta i pratilac. Predsjedništvo je jednoglasno donijelo odluku o smjeni Sefera Halilovića, ali ne i pokretanju postupka protiv njega, za što je bilo, prema dokumentima MUP-a i vojne sigurnosti, dovoljno dokaznog materijala.*"[31]

---

[30] Akt str. pov. br. 05-0/10-148 od 13.04.1994. godine, pod naslovom „*Zaključak Kolegija komandanta ŠVKOS RBiH*".

[31] **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 219.-220.

7.
ČLANOVI PREDSJEDNIŠTVA O SEFEROVOJ I RADONČIĆEVOJ PODRIVAČKOJ DJELATNOSTI

Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH, 1.11.1993. godine:

Kada je 08.06.1993. godine, na dužnost komandanta ŠVK postavljen Rasim Delić, a Sefer Halilović prestao biti prvi do civilne Vrhovne komande, lansiranjem teških laži uslijedila je Seferova i Radončićeva propaganda protiv mene, jer su smatrali da sam imao ključnu ulogu u pripremama da Predsjedništvo RBiH donese takvu odluku. Ogorčen zbog gubitka pozicije koju je do tada zauzimao, Sefer je, zajedno sa Radončićem, huškao Ramiza Delalića Ćelu da me ubije. (Dokaz - ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 3). U nastaloj situaciji nisam mogao obavljati dužnost načelnika Uprave bezbjednosti ŠVK, pa sam podnio zahtjev da budem raspoređen na neku drugu dužnost. Mom zahtjevu je udovoljeno, pa sam postavljen na dužnost savjetnika za vojna pitanja u Predsjedništvu RBiH, što se dogodilo u okolnostima kada je Sefer huškao Mušana Topalovića Cacu i Ramiza Delalića Ćelu da ultimativno zahtijevaju da budemo smijenjeni sa funkcija koje smo tada obavljali, ne samo ja nego i ostali koji su im smetali, kao što je komandant 1. korpusa Mustafa Hajrulahović Talijan. Krajem oktobra i početkom novembra 1993., u okviru akcije za smjenjivanje neposlušnih - Mušana Topalovića Cace i Ramiza Delalića Ćele, kao saučesnik i podstrekač njihovih štetnih ponašanja, Sefer je smijenjen sa funkcije, a na mjesto načelnika ŠVK je postavljen Enver Hadžihasanović.

Na sjednici kada se odlučivalo o tome, članovi Predsjedništva RBiH su iznosili slijedeće:

ALIJA IZETBEGOVIĆ: „*... Muslimović Fikret bi prešao na dužnost načelnika Odjeljenja za praćenje, procjenjivanje i izgradnju borbenog morala ... Za sada ne znamo šta ćemo uraditi sa Seferom, gdje bi išao, za sada je na raspolaganju, pa ćemo vidjeti dalje šta će biti. Dosadašnja istraga je pokazala, ako ništa drugo, a ono izvjestan nekorektan odnos u pogledu ponašanja ovih grupa. To je ono što se u ovom momentu, sasvim sigurno, može reći nekorektan odnos, ne znam da li bi se reklo kao podsticanje tih grupa na izvjesnu vrstu pobune itd. ili samo prećutno, to je stvar procjene, ali on je znao za ove stvari. Nije spriječio. Naprotiv, razgovore je neke telefonske*

imao u kojima je davao malo, istina, podrške. Dakle, ima tu nekorektnih odnosa koji ga čine nepodobnim da vrši dužnost načelnika Štaba, da li će biti više od toga, to ćemo vidjeti, ali taj jedan razlog zbog čega bi bio pomjeren sa dužnosti načelnika Štaba postoji i on je potpuno siguran ..."

NIJAZ DURAKOVIĆ: „*Nemojte me shvatiti pogrešno. Ovo smatram zatvorenim sastankom i ja sam lično dobar prijatelj sa Fikretom Muslimovićem. Imam puno povjerenje u njega. Svojevremeno, ja sam došao Ganiću i Ključiću, i plan napada na Sarajevo je Fikret Muslimović dostavio. Ja sam ga prezentirao njima dvojici. Nažalost, nije se to ozbiljno uzelo, ali ne znam poslije ovih pisanja, afera itd. Ja sam ZA, odmah da kažem, samo da vidimo.*"

HARIS SILAJDŽIĆ: „*... Što se tiče Fikreta Muslimovića, evo ja sada čujem prvi put da je čovjek došao sa planom napada na Sarajevo, ako je to tačno, kod mene mijenja neke može biti subjektivne, čim je subjektivne onda su osjećanja, i ja iskreno kažem imam rezerve prema, naročito prema članovima bivšim članovima kontraobavještajne službe, zadržavam svoje pravo na te neke rezerve. Međutim, ukoliko je ovo tačno, onda je situacija, bar što se mene tiče, druga, jer to ja nisam znao. Ako je čovjek upozoravao na nešto što je od krupne važnosti za nas, onda znači da je u jednom trenutku prestao biti ono što je i postao je patriota, ako je moguće.*"

RASIM DELIĆ: „*Fikret Muslimović je u septembru 1991. godine napustio Armiju, znači jedan od prvih koji je napustio bivšu JNA, kada je bio u Školi narodne odbrane. To je najviša vojna škola. Bio je raspoređen na neku dužnost u Baniji. Međutim, tamo čim je vidio šta se radi, naredni dan je napustio Armiju. Nije tražio nigdje posla, čak se bavio i privatnim, da ne kažem kao trgovac, da bi prehranio porodicu, ali nije htio napustiti to ljudsko dostojanstvo. Mislim da i to treba uvažiti. Ipak, napustiti u septembru 1991. godine, to je ipak odluka čovjeka koji je uz ovo što ima još nekih saznanja. Ja mislim da je Pelidiji dao, prije nego što je rat počeo, o čemu su upoznati i drugi.*"

IVO KOMŠIĆ: „*Kada je Fikret u pitanju, kada ste ga pomenuli, ja isto vjerujem da su njegove sposobnosti daleko iznad ove dužnosti. Fikret Muslimović, osim ovoga što Nijaz kaže, on je upozorio i njegove su informacije da se izvlači artiljerija, da se prave poligoni, te podatke koje ste mogli čitati i u štampi dolazile su od Fikreta Muslimovića, i davao ih je. Mislim da to mogu da kažem i da je vrijeme da se to kaže. Fikret Muslimović je napravio poslije povlačenja iz vojske iz Hrvatske i Slovenije u Bosnu. U jednom razgovoru*

Predsjednika i mene, Predsjednik se zanimao za raspored tih snaga u Bosni i Hercegovini, od Fikreta Muslimovića, i bili su tačni. Potpuno su bili tačni. Dobro, on je imao i onaj plan. Nisam govorio da je njegov plan o napadu na sve kasarne prije samoga rata, neposredno prije mjesec – dva, i tada je on napravio jednu procjenu od garnizona u Čapljini do Banjalučkog. Bile su to, barem iz onoga što se poslije pokazalo, isto tako dosta dobre procjene, ali su bili tačni podaci, što je najvažnije. Gdje je on kazao tu nema vojske, ima 20 vojnika, nemojte džaba tamo jurišati i gubiti glave itd. Ovi u Čapljini nisu htjeli poslušati, oni u Busovači nisu htjeli poslušati, oni su jurišali. U Kiseljaku su poslušali. Tamo je bio komandant Polutak, sa kojim sam ja razgovarao i on je meni potvrdio Fikretove podatke da su tačni, da tu nema više od 20 vojnika, da je postavljena zamka, da su stavljeni Makedonci i Šiptari namjerno i da ne bi dalje o tome govorio, znam ja i mnogo više od toga, ali to je čovjek koji je prvi sam došao i ponudio se. Ja ne mogu procjenjivati šta to sigurnosno znači, u te službe ja se ne razumijem, ali se pokazalo da je čovjek dao tačne podatke, da nije nikoga obmanjivao. Koji je to cilj bio, ne ulazim u to, ali mislim da je čovjek koji je veliki rodoljub. To je moja osobna procjena, mogu da griješim.“[32]

Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH, 14.12.1993. godine:

Zbog osnovane sumnje da je putem medijskih kleveta počinio krivično djelo odavanja službene i vojne tajne, protiv Fahrudina Radončića i još jednog novinara je pokrenuta krivična prijava. Da bi izbjegao posljedice sudskog procesuiranja, Radončić je putem Udruženja novinara i Udruženja Sandžaklija organizirao pritisak na pravosuđe i druge državne institucije. Ministarstvo pravosuđa je obavijestilo Predsjedništvo RBiH o zahtjevu Udruženja novinara za aboliciju osumnjičenih.

Na sjednici, kada se raspravljalo o tome, članovi Predsjedništva su iznosili slijedeće:

IZETBEGOVIĆ: „*Dakle, prijedlog Ministarstva pravosuđa je da se oslobode odgovornosti ova dva novinara.“*

KLJUIĆ: „*Ja glasam protiv. Evo zbog čega. Neću vam nešto lično pričati. Fahrudin Radončić i ja smo radili za zagrebački ‘Danas’, pa kad ja dođem u Zagreb, on je veći Hrvat od mene ... Pa je došao ovdje, pa je bio veći Bosanac od mene, ali ja gledam suštinski jednu stvar. Oni su napali*

[32] Tekst magnetofonskog snimka sa sjednice Predsjedništva RBiH 1.11.1993. godine, Arhiva.

Muslimovića i odali vojnu tajnu. Pokazalo se kasnije da Muslimović nije bio kriv i čak smo ga unaprijedili, i to su svi podržali. Mislim da Muslimović – s njim treba malo razgovarati. On je veliki potencijal. A mi, kao država, moramo se učiti da iz jedne afere, na Zapadu je to jasno – onaj ko kleveće i onaj ko je oklevetan, jedan može biti u pravu. Oba nikad. A neću da opterećujem, pošto vam moram reći da ja to malo bolje pratim, jer sam novinar, Fahrudina Radončića da je vrlo negativno djelovao u listu 'Bosanski avaz'. Ja sam taj list uzeo, izanalizirao i iscrvenio se, ali nemam vremena da odem do predsjednika SDA Ćemana, a ne mogu tebe tim opterećivati, a vidim Haris se topi od posla, ne mogu ni njega. Nisam za to da se oslobode, nego sam za to da, ako je podignuta optužnica, a bila je podignuta vrlo stroga optužnica, da su izdali državnu tajnu, da se nama to obrazloži ovdje. Jer, ne može biti Muslimović u pravu i novinar. Prema tome, ja ne dam svoj glas, vama sad kažem, a pošto poznajem materiju. Ima još jedan argumenat koji me tjera na to što nije razriješen među nama slučaj Halilović. A, ovo je direktno vezano i za Halilovića. Pa, vi mene poslušajte, nećete pogriješiti. Da se skine ovaj prijedlog o oslobađanju, nego da se to sudski odradi, pa ako treba oslobodi ... Želio sam vam skrenuti pozornost, to je moja lična stvar. I tako bih radio da je moj otac, pokojni Josip ustao iz groba i to uradio, ja bih isto ovo govorio. Valjda me toliko znaš. Sad da ne bi ovdje stvarali nervozu i da ne bih ja vršio pritisak na vas, jer svaka moja rečenica se može smatrati da vršim pritisak. Ne želim vršiti pritisak, ali te molim kao predsjedavajućeg i čovjeka kojeg ja rešpektiram mnogo više nego neki drugi građani, stavi ti to na glasanje, jer je to jedini metod da zaključimo ..."

IZETBEGOVIĆ: „*.. Ako postoje ista mišljenja vrlo se lako saglasimo, ali ako je neko protiv, onda ide na glasanje. Zato, nemojte biti nervozni. Potpuno razumijem i Stjepana koji misli da bi i to trebalo – ima razloga i 'za' i 'protiv'. Apsolutno. Jer, napravili su nešto. Po nekim mišljenjima, treba da bude gonjen za to, po nekim mišljenjima neko će reći – ma hajde, imamo danas prečeg posla. Nije, prema tome, ni jedno ni drugo pogrešna potpuno stvar. Bilo bi dobro da prihvatimo. Samo je stvar procjene političke da li bi trebalo u ovom momentu da to radimo ili ne. Što se mene lično tiče, ja sam slušao razloge 'za' i 'protiv', jer nisam ni ja opredijeljen. Čak mislim da bi ga trebalo osuditi, a možda kasnije ... Ili bi, možda, trebali suđenje da izbjegnemo, da ne dođe 50 novinara i da tamo sude novinare. Malo se i ja u sebi lomim oko toga. Nije pogrešan stav ni da se sudi ni da se ne sudi.*"

PEJANOVIĆ: „*Meni ovdje preteže to što Udruženje novinara smatra*

da bi trebalo takvu odluku donijeti i obraća nam se kao organu koji može da ... Ja bih taj momenat uvažio."

IZETBEGOVIĆ: „*Imamo prijedlog Saveza novinara, inicijativa koja je išla preko Pravosuđa, a Pravosuđe nije stavilo nikakav prijedlog, samo je izložilo situaciju. Imamo inicijativu da se izvrši abolicija ovdje, da im se ne sudi.*"

SILAJDŽIĆ: „*Čitao sam i te avaze, itd. Ima tu dosta otrova. Nisu samo njih dvojica. Ima i drugih koji to rade. Ne znam kako ćemo s njima ... Imamo i mi neka prava, ne samo Udruženje novinara. Normalno je da će Udruženje. Ja to ne bih, Mirko, mnogo uvažavao, pravo da ti kažem. Znači, ko god ima iza sebe bilo kakvu organizaciju taj može bolje proći. Ne smijemo to.*"

KLJUIĆ: „*Ja sam protiv, neka uđe u Zapisnik.*"[33]

8.
SUMNJIVO ANGAŽIRANJE FAHRUDINA RADONČIĆA U ŠTABU VRHOVNE KOMANDE[34]

Misteriozan dolazak Radončića u Štab Vrhovne komande:

Fahrudin Radončić nije nikada bio postavljen ni na kakvu dužnost u Armiji R BiH. Rijetko ko zna kako je došao i kako se obreo u vrhu Armije RBiH. Niko osim njega i Sefera ne zna kakvu je dužnost obavljao u tom vrhu. Nagađa se da je bio šef Kabineta načelnika ŠVK Sefera Halilovića,[35] a

[33] Tekst magnetofonskog snimka sa sjednice Predsjedništva RBiH 14.12.1993.

[34] Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2010. godine.

[35] U vezi Radončićevog dolaska u Kabinet načelnika ŠVK, treba imati u vidu da je Sefer Halilović priznao da je kao saradnik Službe vojne bezbjednosti bivše JNA nosio imeo "*Boris*": „ *... Moje prvo pismeno izvještavanje organima bezbjednosti JNA bilo je, koliko se sjećam, nakon odlaska poručnika Pudara iz jedinice na kurs u Zadar. Sjećam se dobro takvog prvog uputstva ... Sjećam se kako sam to uradio ... Sjećam se takođe da je svaki takav moj pismeni izvještaj bio dugačak do 2 stranice... Intenzitet mojih kontakata sa organom bezbjednosti u puku, zastavnikom Bjelobabom, bio je dva do tri puta sedmično ili 2 – 3 puta u 10 dana ... U vezi mog pismenog izvještavanja organima bezbjednosti JNA u periodu dok sam kontaktirao sa Petrom Simovićem htio bih da istaknem slijedeće. Ja sam po Simovićevim uputstvima pisao ove izvještaje, ali je to bilo znatno rjeđi slučaj nego u periodu kada sam kontaktirao sa zastavnikom Bjelobabom. Simovića sam češće usmeno izvještavao... kada smo izašli vani i bili sami, Simović mi kaže: Završio sam te papire oko saradnje. Izabrao sam ti pseudonim, jedno lijepo slovenačko ime - Boris. Kazao mi je da je uobičajeno da saradnik službe dobiva pseudonim neko ime... Simović me držao na vezi do kraja 1977. ili početka 1978. g. ...Poslije odlaska Petra Simovića na mjesto organa bezbjednosti u puku dolazi kapetan Drljić Mile ... on mi daje do znanja da zna da sam saradnik organa*

nije. On nikada nije obavljao tu dužnost. Mjesto šefa Kabineta je zauzimala visokoobrazovana osoba, iako nije imala nikakvih vojnih znanja za operativno servisiranje uloge komandovanja vojskom i to u najsloženijim ratnim uslovima. Prema tome, šefa Kabineta nije ni bilo, ali je postojao „*Kabinet*". Međutim, ne zna se šta je Radončić radio u „*Kabinetu*" načelnika ŠVK. Nema nikoga iz zvanične informativne službe Armije R BiH ko zna da je Radončić obavljao bilo kakav posao u toj oblasti. Bio je na mjestu gdje su se slivale razne informacije o situaciji na ratištu u BiH, među kojima i one od najstrožije tajnosti. Princip korištenja takvih informacija je da mogu biti dostupne samo zvaničnicima kojima su potrebne, i u onoj mjeri u kojoj su im potrebne za njihove uloge u sistemu komandovanja vojskom u ratu. Niko ne zna za kakve je poslove Radončić koristio informacije najvišeg stepena tajnosti, ako već nije obavljao nikakve poslove za koje bi mu takve informacije bile potrebne. Mogao je u svakom trenutku napustiti Sarajevo i BiH, znači dezertirati, ali ga niko, zbog toga, ne bi mogao prozvati dezerterom, jer zvanično nije ni bio pripadnik Armije R BiH, niti državljanin BiH. Jednostavno, o karakteru i sadržaju njegovog rada niko se nije ni zapitkivao.

Radončić je imao svoj stav o tome koga u sistemu odbrane BiH treba ubiti:

U ljeto 1993. godine, kada su sigurnosne službe trebale razjasniti uzroke sukobljavanja unutar sistema odbrane u Sarajevu, Radončić je uhapšen i ispitivan od strane civilne Službe državne bezbjednosti. On je znao ko ima kakvu ulogu u sukobima kojih je 1992. i 1993. godine bilo

bezbjednosti i kaže mi da ćemo dalje nastaviti raditi ... Kako sam već naveo, po dolasku u Đakovo uspostavio sam kontakt sa kapetanom Mijom Kneževićem ... ja sam učinio pismene izvještaje, potpisivao ih pseudonimom 'Boris' i davao bih iste lično kapetanu Kneževiću. ... Kada izvještavam ... kapetan Mijo Knežević me nakon svake sjednice CKSKJ kontaktira i instruiše da pratim držanje što većeg broja starješina ... Cilj vojne službe bezbjednosti jeste da se dođe do videokasete sa izborne sjednice HDZ-a. Kapetan Knežević Mijo mi daje instruktaž da tu videokasetu pronađem. Poznavajući Ljubicu Staković, čiji brat se bavi videotekom, ja je molim da mi nabavi tu videokasetu,da je pogledam, i ona mi obećava da će to pokušati. Nakon jedan do dva sata, ona me naziva i daje mi videokasetu sa tim snimkom. Ljubica ne sumnja u mene. Ja nazivam telefonom iz svog stana Kneževića. Dajem mu tu videokasetu, uz opasku da požuri i presnimi ... U Đakovu ostajem do 15.09.1991. godine. U to vrijeme već su počele borbe u Osijeku i Vukovaru ... Mijo Knežević je u kasarni blokiran. Šaljem mu izvještaj o mjestu gdje se nalaze protuoklopni položaji za slučaj dolaska upomoć jedinice JNA iz Tuzle. Protuoklopni položaji su ZNG-a. ..." Halilović Sefer, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4.)

između komandanata pojedinih brigada i između zvaničnika civilne policije i zvaničnika u Armiji R BiH. On je znao ko se kome nije dopadao i koga je trebalo za glavu skratiti, likvidirati, a koga ne. On je imao i svoje prijedloge u vezi s tim. Podržavao je rad protiv predsjednika Izetbegovića i želio da on bude, usred rata, svrgnut sa vlasti. O Radončićevim odgovorima u vezi tih pitanja, najbolje je bio upoznat Nedžad Ugljen, za koga javnost zna da je pod misterioznim okolnostima ubijen.

Sarajlije najbolje znaju da je Radončićevo bitisanje u vrhu Armije podudarno vremenu koje je obilježeno rizicima da unutar grada dođe do sukoba u kojima bi, da nisu poduzete efikasne mjere, ulicama ovog grada, bukvalno, bilo krvi do koljena. Ubrzo nakon stabiliziranja prilika u sistemu odbrane BiH, posebno u Sarajevu, Radončića je trebalo pitati od kuda mu ime „*Šćepo*". Možda je to objasnio Nedžadu Ugljenu. O tome su ga pitali mediji, ali je Radončić osnovao svoj medij da bi se zaštitio od takvih pitanja. Ipak, Sarajlije će saznati zašto je Radončić, tokom rata hapšen, ali i zašto je ubijen onaj ko je najbolje znao detalje o tome.

Filigranska podudarnost djelovanja
Sefera, Radončića i Fikreta Abdića:

Poslije rata, situacija u BiH se ipak stabilizira. Ljudi imaju vremena za trezvenije razmišljanje u kome se nužno dolazi do pravih odgovora i na najteža pitanja. Jedno od tih pitanja je: Od kuda potječe filigranska podudarnost nekih ratnih zbivanja u Sarajevu i u Bosanskoj Krajini? I u Krajini i u Sarajevu istovremeno su se izazivali sukobi između civilne policije i jedinica Armije. I u Krajini i u Sarajevu unutar sistema odbrane su rasli apetiti da predsjednik Izetbegović bude svrgnut. I u Krajini i u Sarajevu su se izazivale tenzije između pojedinih jedinica Armije R BiH ... U Velikoj Kladuši, u fijoci Fikreta Abdića su pronađena tajna dokumenta iz Komande 2. korpusa, i to u vrijeme kada je Abdićeva takozvana Narodna odbrana bila u najžešćem oružanom sukobu sa našim 5. korpusom Armije R BiH. U stanu Fahrudina Radončića policija je pronašla tridesetak tajnih vojnih dokumenata. Kuda su sve Radončićevim rukama iznošena strogo povjerljiva dokumenta iz ŠVK, to on najbolje zna. Saznat će svi branioci i patrioti BiH, iz prostog razloga jer imaju pravo na istinu.

9.
NEKI OD OSTALIH SADRŽAJA SEFEROVE I RADONČIĆEVE DESTRUKCIJE NA ŠTETU ODBRANE BIH[36]

Dokumenta ŠVK podliježu strogom režimu zaštite, ali ih je Radončić nosio kud je htio:

U dokumentu Štaba Vrhovne komande Oružanih snaga R BiH, od 18.10.1993. godine, o podršci pojedinim neposlušnim komandantima jedinica u Sarajevu koji su izazivali nered, jer nisu poštovali sistem komandovanja, navedeno je:

„*Neposredni realizator takvih poteza je Fahro Radončić ... Službe vojne i državne bezbjednosti su pretresom kod Radončića u stanu pronašli 30-tak dokumenata sa oznakom 'vojna tajna'. Uz to je važna i pravna činjenica da Radončić nije pripadnik ŠVK, odnosno da nema formacijsko mjesto u ŠVK, što može da ukazuje da je angažovan za neke 'specijalne namjene' u komuniciranju sa sredstvima informisanja, među kojima je i angažovanje na diskreditovanju određenih uglednih ličnosti...*“[37] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 11).

Radončić je huškao na destrukciju i neposlušnost prema Izetbegoviću:

Dakle, uloga Radončića u najtežoj ratnoj situaciji je bila da podstiče i podržava aktivnosti neposlušnih koji su prekidali lanac kontrole u vojsci, suprotstavljajući se težnjama da se u Armiji R BiH uspostavi stabilan i siguran sistem komandovanja. To je bila podrivačka, zavjerenička aktivnost sa teškim posljedicama sukoba unutar Armije, što je štetilo odbrani BiH a odgovaralo agresoru. Odnosno, to je opasna manipulacija ljudima koji nisu imali obrazovanja i drugih osobina da u konkretnoj ratnoj situaciji rasuđuju šta je ispravno a šta ne.

Niko ne može osporiti patriotizam pojedinih komandanata u Sarajevu koji su se ponašali suprotno principima stabilnog, sigurnog i Vrhovnoj komandi lojalnog sistema komandovanja u vojsci. Također, niko ne može osporiti činjenice da je Radončić učestvovao u aktivnostima kroz koje je, koristeći se pozicijom bliskosti sa Seferom, zloupotrebljavan njihov patriotizam jer su podsticani na ponašanja iz kojih su nastajale teške posljedice produbljivanja i zaoštravanja sukoba unutar snaga

---

36 Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2010. godine.

37 Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212, od 18.10.1993. godine, 13 stranica teksta.

odbrane BiH. Da nije bilo takvih negativnih utjecaja, sigurno je da bi svoje patriotske vrijednosti i Mušan Topalović Caco i Ramiz Delalić lojalno podredili zahtjevima civilne Vrhovne komande, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem. Huškajući ih na negativna ponašanja, Fahrudin Radončić je učestvovao u djelovanju sa posljedicama upropaštavanja ljudi, od kojih je nekima tragično okončan život.

Ulazak Radončića u najvažnije strane ratnih zbivanja, posebno u Sarajevu tokom 1992. i 1993. godine, kada se nalazio unutar Štaba Vrhovne komande, potvrđuje pronalazak u njegovom stanu tridesetak dokumenata označenih kao „*vojna tajna*“. Pošto nije imao nikakvu posebnu dužnost u Štabu Vrhovne komande, ostaje nejasno za kakve potrebe je koristio kod njega pronađena tajna vojna dokumenta. Da je nešto radio u interesu odbrane BiH, on bi tajna dokumenta čuvao u prostorijama Štaba Vrhovne komande. Kod njega su se tajna dokumenta našla izvan službenih prostorija Štaba Vrhovne komande, što opravdava zaključak da ih je i koristio izvan interesa odbrane BiH. Sama činjenica iznošenja tajnih dokumenata izvan službenih prostorija se trebala kvalificirati kao povreda vojne tajne, što podrazumijeva krivičnu odgovornost.

Što gore u sistemu odbrane BiH, to bolje za agresora – Seferov i Radončićev zadatak:

Naprijed istaknuti citat iz dokumenta Štaba Vrhovne komande od 18.10.1993. godine sadrži i konstataciju da je Fahrudin Radončić „... *angažovan za neke specijalne namjene...*“ da u sistemu odbrane BiH bude što gore, jer je to bolje za agresora. Logički se nameću pitanja: Ko je angažirao Radončića za „*neke specijalne namjene*“? Koje su to specijalne namjene? Kakva je priroda tih specijalnih namjena u odnosu na ciljeve odbrane BiH? Da li su specijalne namjene za koje je angažiran Fahrudin Radončić bile u interesu odbrane BiH ili su bile u interesu agresora na BiH? U vezi tih i drugih pitanja koja se mogu postaviti, najvažnija je činjenica da je Radončić bio u Štabu Vrhovne komande, ali da „... *nije pripadnik ŠVK, odnosno da nema formacijsko mjesto u ŠVK...*“, što također stoji u naprijed navedenom citatu.

Nema dileme da je Radončić obavljao „*specijalne zadatke*“, ali je upitno za koga. Podrivanje Armije, huškanjem njenih pripadnika na neposlušnost je bio „*specijalni zadatak*“ koga je agresor mogao povjeriti samo onima koji su mu vrhunski odani i koji su uspješno dovedeni u poziciju da mogu podrivački djelovati. U okvire takvog rada spada

Radončićevo iznošenje tajnih dokumenata iz Štaba Vrhovne komande i zlonamjerno huškanje patriota BiH da se negativno, neposlušno ponašaju sa posljedicama izazivanja krvavih sukoba i tragičnog uništavanja ljudi, što se i dogodilo sa Mušanom Topalovićem Cacom i Ramizom Delalićem Ćelom. Nije slučajno što svjedočenje, da je Radončić Fahrudin saradnik KOS-a pod tajnim nazivom „*Šćepo*", sadrži i ocjenu - da je od šefova te kontraobavještajne službe „*Šćepo*" uvažavan kao „*vrhunski saradnik*". O tome je Čandić Mustafa, u svojoj pismenoj izjavi o Fahrudinu Radončiću, kao saradniku Službe vojne bezbjednosti JNA (KOS), naveo: "… *želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*"[38] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Diskreditacija uglednih ličnosti u sistemu odbrane BiH – zadatak Sefera i Radončića:

U tom pogledu vrlo je interesantno što u sadržaju naprijed istaknutog citata iz dokumenta Štaba Vrhovne komande od 18.10.1993. godine stoji da u domen specijalnih zadataka koje izvršava Radončić spada i njegovo „*...angažovanje na diskreditovanju određenih uglednih ličnosti...*" I, zaista, čitavo svoje ratno i poratno angažiranje, u okviru špijunskih zadataka podrivačkog, zavjereničkog karaktera, Radončić je usmjerio upravo s ciljem diskreditacije bošnjačkih kadrova. Nema istaknutijeg Bošnjaka koga nije oklevetao. To je činio u ratu i čini sve vrijeme poslije rata.

Specifičnost je Radončićev podmukli odnos prema Aliji Izetbegoviću. Radi maskiranja svog djelovanja za „*specijalne namjene*", Radončić se javnosti predstavljao da ga poštuje, ali ga temeljito dovodi u pitanje i podriva. To je činio u toku rata, kad je huškao na neposlušnost

[38] **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

Izetbegoviću kao vrhovnom komandantu, kad je iznosio tajna dokumenta iz ŠVK, kad je klevetao mnoge ljude čiji je autoritet bio važan za efikasnost Izetbegovićeve državničke uloge ...

Kad je 26.10.1993., znači osam dana nakon nastanka dokumenta Štaba Vrhovne komande, od 18.10.1993., nažalost, uz tragične posljedice, „*raščišćeno*" sa neposlušnim komandantima u Sarajevu, uslijedila je sasvim nova situacija. Unutar Armije R BiH više nije bilo neposlušnih komandanata, niti se Radončić više mogao vrzmati po Štabu Vrhovne komande. To je bila prekretnica koju su, kao olakšanje, osjetili građani Sarajeva, što je u pozitivnom smislu zapazila i međunarodna zajednica. Značaj fizičkog odlaska Radončića iz Štaba Vrhove komande se ne može odvajati od značaja uspostave sigurnog lanca komandovanja u Armiji RBiH, bez neposlušnih u njenim redovima.

Zato, svi oni dobronamjerni ljudi koji su ušli u Radončićevu političku partiju iz čistih, patriotskih namjera, jer iskreno žele bolju budućnost našoj domovini, njenim građanima i narodima, moraju saznati za naprijed navedene karakteristike Radončića. Ono što se na osnovu činjenica može predviđati je i to da će Radončić mnoge od tih ljudi upropastiti. U principu, teže će biti upropašteni oni pojedinci koje Radončić više iskorištava za svoje podrivačke planove prema državi BiH.

10.
SEFER I RADONČIĆ DJELUJU PO OBRASCIMA SPECIJALNOG RATA[39]

Radončić je ucjenjivao predsjednika Izetbegovića:

Uspostava i upotreba organizacija i grupa za pritisak je poznat metod specijalnog rata, s ciljem da se iznude postupci u skladu sa planovima njegovih kreatora. U vezi sa aktuelnim, vandalskim postupcima rušenja, paljenja i razbijanja na zgradi Vlade F BiH u Sarajevu, što je u predizborne svrhe organizirao predsjednik SBB-a Fahrudin Radončić, manipulirajući pojedinim boračkim udruženjima, a koristeći se iskustvima Miloševićeve „*jogurt revolucije*", treba sagledati kako je on tokom najteže ratne, 1993. godine, kao organizacije za pritisak, koristio Udruženje novinara i Udruženje Sandžaklija, da bi od predsjednika Izetbegovića iznudio odluke kojima će on, a zatim i Sefer Halilović, biti spašeni od sudskog procesuiranja

[39] Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2010. godine.

i pušteni iz zatvora.

Sefer Halilović „*Boris*“[40] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4). i Radončić Fahrudin „*Šćepo*“,[41] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1), koristeći pozicije u Štabu Vrhovne komande, u najtežoj ratnoj situaciji izazivali su i širili nepovjerenje i mržnju prema predsjedniku Izetbegoviću, njemu lojalnim najbližim saradnicima, najvišim autoritetima i institucijama civilne vlasti. Od takvog djelovanja, praktično i teorijski, u korist agresora nije mogao biti teži oblik unutarnjeg podrivanja odbrane BiH. To je bila organizirana „*peta kolona*“ od koje su agresori očekivali da paralizira sistem odbrane BiH, a zatim da im se, bez borbe preda teritorija pod kontrolom legalnih vlasti.

Dolaskom Delića u ŠVK sužen prostor za Seferovu i Radončićevu destrukciju:

Promjenama u Štabu Vrhovne komande, imenovanjem Delića za komandanta, Seferu Halilloviću i Fahrudinu Radončiću su suženi prostori za petokolonaško, podrivačko djelovanje. Od sredine 93. godine, maksimalno su se naprezali s ciljem da dokažu kako je imenovanje Delića izraz četničke, agresorske politike koju realizira KOS. Tako su, zamjenom teza, Radončić kao „*Šćepo*“ i Halilović kao „*Boris*“ postizali dva cilja: maskirali svoj status agenata KOS-a i nastavili petokolonaško, podrivačko djelovanje kompromitiranjem najvažnijih autoriteta odbrane BiH u najtežoj ratnoj situaciji.

---

40 **Sefer Halilović** je priznao saradnju sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS). Halilović Sefer, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52.

41 O tome je, Čandić Mustafa u svojoj pismenoj izjavi, o Fahrudinu Radončiću kao saradniku Službe vojne bezbjednosti JNA (KOS), naveo: “*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA' FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*“ (Čandić Mustafa, pismena izjava, Sarajevo, 31.07.2007. godine, strana 2).

Hapšenje Radončića:

U takvim okolnostima, Služba državne bezbjednosti je uhapsila Radončića i pojačala rad da se ustanove uzroci, sadržaji i posljedice Halilovićeve, odnosno petokolonaške, podrivačke djelatnosti. Pri hapšenju Radončića, policija je u njegovom stanu pronašla tajna vojna dokumenta Štaba Vrhovne komande, dobivena od Halilovića. U razgovoru sa Radončićem, Služba državne bezbjednosti je razjašnjavala neke okolnosti njegovog i Halilovićevog podrivačkog djelovanja. Pritiješnjen dokazima i uplašen, Radončić je izražavao kajanje, izvinjavao se, te objašnjavao da je izmanipuliran od strane Halilovića. O Radončićevoj krivnji zbog odavanja vojne tajne i klevetanja protiv autoriteta odbrane BiH, postoji transkript razgovora između zvaničnika Službe državne bezbjednosti i Fahrudina Radončića, u kome je navedeno da je Radončić, u smislu priznanja krivnje i kajanja, rekao: „*Mogu reći da sam izmanipuliran. Izmanipuliran sam, ali KOS-ov igrač nisam..*“[42]

Radončić spašava Halilovića manipulirajući Udruženjem Sandžaklija:

On je tako, da bi se izvukao, Halilovića okvalificirao kao manipulatora. Istovremeno, Radončić, putem Udruženja novinara, je organizirao pritisak prema Predsjedništvu R BiH da bude amnestiran i pušten iz zatvora. Na jednoj od svojih sjednica, članovi Predsjedništva su insistirali da se u slučaju Radončićevog hapšenja postupi po zakonu, u nadležnosti suda, i da se ne podliježe pritiscima izvana. Silajdžić i Ljujić[43] su se izjasnili za sudsko procesuiranje Radončića, uz ocjene da je njegovo prisustvo u BiH štetno, posebno zbog ratnih uslova. Predlagali su da se odbace pritisci u manipulatorskoj režiji Radončića, reagiranjem Udruženja novinara. Predsjednik Izetbegović je iznio da postoje elementi koji opravdavaju Radončićevo sudsko procesuiranje, ali da za BiH, u ratnoj situaciji, neće biti afirmativno da se sudi novinarima. Znači, Radončić je amnestiran, ne zbog toga što nije bilo osnova za sudski tretman, nego zbog toga, što se, uz sve ratne probleme, nije željelo medijsko i političko odvraćanje pažnje od glavnih ratnih problema. Prema tome, pritisak putem Udruženja novinara za Radončića je bio spašavajuće uspješan. U vezi s tim, Izetbegovića treba

---

42 Transkript razgovora između službenika SDB-a Envera Mujezinovića i Fahrudina Radončića, oktobar 1993. godine.

43 MAGNETOFONSKI SNIMAK 230. sjednice Predsjedništva BiH, 14.12.1993. godine: Vidjeti citat iz izlaganja Ljujić Stjepana na stranici 53. ove knjige.

razumjeti kao čovjeka, koji zbog teških ličnih, životnih iskustava, nije volio represiju, što je u konkretnom slučaju koristilo i Radončiću.

Kasnije, kada je zbog poznatih događanja u vezi neposlušnosti pojedinih, izmanipuliranih komandanata u Sarajevu, uhapšen i Sefer Halilović, u akciju njegovog spašavanja je krenuo Radončić, pored ostalog, vjerovatno i zato što se bojao da u zatvoru ne progovori i o njemu. Kao sredstvo pritiska upotrijebio je Udruženje Sandžaklija, prijeteći da će, u slučaju ostanka u zatvoru, Sefer Halilović biti izabran za predsjednika Udruženja, i da će se „*Sandžaklije*" pobuniti, što je bila vrlo ozbiljna prijetnja unutarnjoj stabilnosti odbrane BiH. Čestiti patrioti BiH porijeklom iz Sandžaka, koji su davali veliki doprinos odbrani svoje domovine, tada nisu mogli ni slutiti u kakvu katastrofu njih, njihove porodice i njihovu domovinu vode Halilović i Radončić. Treba znati da je upravo po sličnim pitanjima izazivanja unutarnjih sukoba, u formi paradržave, paravojske i parapolicije, predajom velikog dijela teritorije četnicima, Fikret Abdić uveo Bošnjake u međusobne sukobe u kojima su pale ogromne ljudske žrtve. Zahtijevajući da Sefer Halilović bude pušten iz pritvora, prema transkriptu razgovora sa zvaničnikom Službe državne bezbjednosti, Radončić je rekao: „*Ja sam u ovom Udruženju Sandžaklija. Vrlo se nezgodno poklopilo, termin Seferovog hapšenja i redovnih izbora u Udruženju. Udruženje Sandžaklija i sve te podružnice sada vuku dosta, ovako, jedan radikalan i nepolitičan potez ... Raspoloženje je apsolutno sada, da se kontrira državnoj vlasti i svemu da se on izabere ... Svih dvadesetak podružnica agresivno ide da Sefer bude predsjednik. Po mojoj procjeni, to nas onda kao narod vodi u konflikt i odnos prema njemu se personificira u neki odnos prema nama i tako Sandžaklije njega doživljavaju kao neprikosnoven autoritet* (podvukao F.M.) *... Ja sam zbog njega bio u zatvoru. Ako treba neko da mu bude prijatelj, ja sam ... Ja ću njemu da kažem ovako: Mi ćemo tebe kao Sandžakliju štititi, i sve to. Jako je pogrešno da ti budeš predsjednik Udruženja ... Da on meni napiše na ceduljicu da ne želi, da se zahvaljuje i da ja sa tom ceduljicom idem u Izvršni odbor Udruženja. Ja ću njega ubijediti lako. Mislim, ja ću mu reći: Ako ti misliš da sam ja tvoj neprijatelj, a znaš šta sam, dvadeset godina mi je robijanja na kraju prijećeno, da te kažem. To nisam rekao.*" (podvukao F.M.).[44]

Dakle, Fahrudin Radončić je došao kod zvaničnika Službe državne

[44] Transkript razgovora između službenika SDB-a Envera Mujezinovića i Fahrudina Radončića, oktobar 1993. godine.

bezbjednosti da zaprijeti, da će se u slučaju Seferovog ostajanja u izolaciji, građani BiH porijeklom iz Sandžaka organizirano pobuniti protiv državne vlasti i da će to dovesti do opasnih sukoba među Bošnjacima. Radončić je zahtijevao da mu se omogući kontakt sa Seferom dok je u izolaciji, te da će ga on ubijediti da odustane od izbora za predsjednika Udruženja, i da će tako splasnuti tenzije. To je bila prijetnja da će u slučaju Seferovog ostanka u izolaciji eskalirati pobuna Sandžaklija protiv državne vlasti. Normalno, o svemu je informiran predsjednik Izetbegović, i to u vrijeme kada su krvavi međubošnjački sukobi u Bosanskoj Krajini imali katastrofalan rezultat. Imajući u vidu te činjenice, Izetbegović se opravdano pribojavao da se slučaj Sefera Halilovića iskoristi kao povod za izazivanje napetosti i sukoba unutar bošnjačkog naroda u Sarajevu, slično kao u Bosanskoj Krajini.

Koja je bila „ova“ a koja „ona“ zaraćena strana za Sefera, Radončića i Fikreta Abdića?:

Tada je za četnike oko Sarajeva, Radončića, Halilovića i od Halilovića izmanipulirane Cacu, Ćelu..., 1. korpus Armije R BiH bio „*ona*“ strana, isto kao što je za četnike koji su držali u obruču dio Bosanske Krajine i za Fikreta Abdića „*ona*“ strana bio 5. korpus. Ima i previše snimaka telefonskih razgovora u kojima je Halilović, manipulirajući patriotizmom Cace, Ćele..., njih upozoravao da sa svojom vojskom budu na oprezu, jer će ih napasti 1. korpus i MUP. Halilović, Radončić, Fikret Abdić ... za razliku od izmanipuliranog Cace, Ćele ... u Sarajevu, kao i mnogih Bošnjaka u Bosanskoj Krajini, su znali da izazivanjem sukoba sa 1. korpusom, odnosno sa 5. korpusom, čine uslugu agresoru. Svi koji su izmanipulirani mislili su da po instrukcijama navedene trojice manipulatora brane BiH. Sefer Halilović je tako želio da u Sarajevu izmanipulira patriote BiH porijeklom iz Sandžaka, kako bi oni mislili da brane BiH, dok bi, ustvari, činili isto ono što su, pod utjecajem Fikreta Abdića, činili izmanipulirani Bošnjaci u Bosanskoj Krajini. Upravo iz tih razloga, glavna Seferova opsesija je bila - kako vrbovati komandante brigada da budu njemu lojalni i spremni da se bore protiv snaga lojalnih legalnim organima vlasti, na čelu sa Izetbegovićem. To je imalo karakter uspostave vojnih naoružanih elemenata za pritisak upotrebom sile, u cilju realiziranja planiranog vojnog puča.

Prema tome, u toku oružane agresije, BiH nije bila ugrožena samo metodama oružane borbe. Na sceni je bila totalna agresija koja je obuhvatala mnoge oblike specijalnog rata, među kojima je manipulatorska

uspostava i upotreba organizacija i grupa za pritisak, izraz najvišeg stupnja agresorske djelatnosti, sa uporištima u sistemu odbrane BiH.

11.
SEFEROVO I RADONČIĆEVO ZVJERSKO BATINANJE I NJIHOVI PLANOVI UBIJANJA LJUDI[45]

Sefer i Radončić uvjereni da je Fikret Muslimović stao na put njihovoj destrukciji:

U prvoj godini rata je zapaženo da je Sefer Halilović neposlušan i da nagovara pojedine komandante brigada na neposlušnost i mržnju prema predsjedniku Aliji Izetbegoviću. U tim aktivnostima, Sefer je imao podršku Fahrudina Radončića, o kome je Čandić Mustafa u svojoj pismenoj izjavi naveo da je saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS): "… *želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase, Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*"[46] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Zbog opasnosti njihovog djelovanja za državu BiH, Predsjedništvo je 08.06.1993.godine na dužnost komandanta Štaba Vrhovne komande imenovalo Rasima Delića. Seferova i Radončićeva reakcija na novu situaciju je bila žestoka. Sefer je pokušao pridobiti članove Štaba Vrhovne komande, s ciljem da se odbije odluka Predsjedništva o imenovanju Delića. Znalo se, ako vojni vrh odbacuje odluku civilne vrhovne komande, da je to vojni udar.

Kada je predsjednik Izetbegović saopćio Seferu da će na čelo

45 Tekst napisan u Sarajevu, juna 2010. godine.

46 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

Generalštaba Armije RBiH biti postavljen Rasim Delić i da će Sefer biti Delićev podređeni, u ulozi načelnika Štaba, suprotstavljajući se toj odluci, Sefer je burno reagirao, o čemu je Delić napisao da je Sefer „*napao namjeru*" da Delić bude „*postavljen za komandanta Armije, negirajući bilo kakav*" Delićev „*doprinos i rad. Nije birao riječi kojima bi ponizio*" Delića i njegovo „*dotadašnje angažovanje u Armiji. ... Izetbegović je prekinuo daljnju raspravu ... Nakon tog sastanka, postao sam svjestan da ću u Seferu Haliloviću imati oponenta, a ne saradnika ... za primopredaju dužnosti između Sefera i mene Predsjedništvo je odredilo komisiju u sastavu: predsjednik Fikret Muslimović i članovi Abdulah Konjicija, Jovan Divjak, o čemu je napisana i naredba.*"[47]

O atmosferi u Seferovom kabinetu, kada je Delić došao da od njega primi dužnost i postane njegov nadređeni, odnosno o atmosferi na sastanku članova Štaba Vrhovne komande, Delić je napisao: „*Ja sam ušao u kabinet kod Sefera, a moji pratioci su mi kasnije kazali da su njima prijetili da neće živi izaći iz zgrade. Bio je to pokušaj pritiska da ja odustanem od dužnosti komandanta. Siguran sam da je to organizirao Sefer, koji me, očigledno, nije poznavao ... Nisam dočekan nimalo ljubazno, a jedan pogled na licu prisutnih na sastanku dovoljno mi je govorio. Mogao sam očekivati podršku Sulejmana Vranja i Fikreta Muslimovića ... U diskusijama je izražena podrška Seferu Halilloviću, a oponiralo se odluci Predsjedništva. Bilo mi je veoma neprijatno. Nisam znao da se oficiri mogu tako odnositi prema naređenjima Vrhovnog komandanta. Diskusija se ogledala u pravcu odbijanja i neizvršenja odluke Predsjedništva. Smatram da je u tim trenucima ključnu ulogu na smirivanju situacije odigrao Fikret Muslimović. Sasvim smireno i trezveno je pozvao prisutne da vode računa o tome da je riječ o odluci Predsjedništva, koju svi, kao vojnici, moraju bezuslovno prihvatiti. Veoma uvjerljivo je govorio o poštivanju hijerarhije i opasnostima koje bi proizašle iz oponiranja odluci Predsjedništva. Sam je naglasio da uopće ne razmišlja o tome da li treba ili ne treba prihvatiti odluku Predsjedništva, nego kako je na optimalan način realizirati. Njegova diskusija je promijenila tok sastanka, tako da su prisutni, koji su prije Muslimovića oponirali odluci Predsjedništva, uzeli riječ i podržali Predsjedništvo u pogledu odluke da budem komandant.*"[48]

Zato je situacija u Sarajevu, nastala djelovanjem Sefera i Radončića,

---

47 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 149.-150.

48 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 151.-153.

bila slična situaciji u Bosanskoj Krajini nastaloj usljed djelovanja izdajnika Fikreta Abdića, jer se, u oba ta slučaja radilo o pozivanju vojske na neposlušnost civilnoj Vrhovnoj komandi.

Dolaskom Delića na dužnost komandanta, Sefer i Radončić su svoj tajni plan morali prilagoditi novim uslovima. Željeli su eliminirati predsjednika Izetbegovića, pa su, prema svjedočenju Zulfikara Ališpage, isticali da ga *„treba vješati za m...“,* te kompromitirati ili likvidirati njegove glavne kadrovske oslonce, posebno one u vojsci za koje su cijenili da imaju ključnu ulogu u sprečavanju zavjereničkog djelovanja, zbog koga je uslijedilo imenovanje Delića. Ocijenili su da je, u tom pogledu, najznačajniji načelnik Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande Fikret Muslimović. Zato im je prioritetno bilo ukloniti njega, kao prepreku u ostvarivanju svojih tajnih planova.

Sadržaj Seferovog i Radončićevog tajnog plana:

U realiziranju tajnog plana podijeljene su uloge: (a) Ramiz Delalić Ćelo da ubije Fikreta Muslimovića; (b) Radončić da medijski i na druge načine kompromitira Fikreta Muslimovića; (c) zajednički, Sefer i Radončić, da izmisle laži za krivičnu prijavu protiv Fikreta Muslimovića; (d) svi njihovi istomišljenici da propagiraju da je Izetbegović KOS-ovac, da realizira četničku politiku, da je kriv za rat i stradanja muslimanskog naroda; (e) Sefer i Radončić, zajedno, da šire i produbljuju sukobe između Sarajlija porijeklom iz Sandžaka i ostalih Bošnjaka; (f) Sefer da usmjerava pojedine komandante brigada da budu poslušni njemu, a neposlušni Izetbegoviću i Deliću, pa su, u tom pogledu, žrtve Seferovog zavjereničkog utjecaja bili Ramiz Delalić Ćelo, Mušan Topalović Caco, Zulfikar Ališpago, Haso Hakalović, a istim ciljem je išao i dalje prema pojedinim komandantima brigada u okruženom Mostaru.

Ubistvo Fikreta Muslimovića nije išlo po Seferovom i Radončićevom planu, zato što je Muslimović, prilikom jednog Delalićevog napada izvadio bombu, odstranio njen osigurač i odgovorio na Delalićevu prijetnju da će bombu aktivirati, te da će život izgubiti i Delalić, što mogu ako hoće posvjedočiti Sabrija Zimić i Halil Idrizović. Kada je o tom iznenađujućem Muslimovićevom reagiranju Delalić izvijestio Sefera i Radončića, od ubistva se nije odustalo, ali se upornije krenulo u pravcu pokretanja krivične prijave radi Muslimovićevog hapšenja, jer bi i to, kad već nije ubijen, za njih bio dobar način uklanjanja velike prepreke za dalje realiziranje zavjereničkog plana.

Seferovi i Radončićevi stravični zločini, da bi iznudili iskaze protiv Izetbegovića, Delića, Čengića, Alispahića, Muslimovića, ... :

U krivičnoj prijavi su naveli da je Muslimović organizator mreže špijuna u korist beogradskog režima i da se u toj mreži nalazi Rekić Sead. To su za Muslimovića mogle biti kobne optužbe, jer bi bio zatvoren i izložen batinanju, koga bi teško izdržao, bar kako to proizilazi iz iskustva Rekić Seada i Ančevski Stevana. Njih su mjesecima tukli i zlostavljali, čemu ni četnička ni ustaška surovost i neljudskost nije ravna. Tjerali su ih da daju lažni iskaz, kako njih na vezi, kao beogradske špijune, drži Muslimović, ali oni o svojoj vezi takvog karaktera sa Muslimovićem nisu imali šta priznati, što im je produžavalo patnje. Kada je izašao iz zatvora, Rekić je bio uspješan komandant bataljona u 3. korpusu Armije R BiH, dok je Ančevski Stevan, sav isprebijan, sa trajno narušenim zdravljem, u strahu da se tortura ne ponovi, morao napustiti BiH i otići u Makedoniju. Priča djeluje nestvarno, ali se može lahko provjeriti razgovorom sa Rekićem, Ančevskim, Tabak Ahmetom i mnogim drugima koji su imali sličnu sudbinu, kada se u režiji Sefera i Radončića od njih tražio lažni iskaz radi kompromitacije Izetbegovića, Delića, Čengića, Alispahića, Muslimovića, ...

Da su znali da će prof. dr. Pelidija uništiti njihove optužbe, vjerovatno bi ga likvidirali:

Seferova i Radončićeva krivična prijava protiv Muslimovića je nestala kao pjenuška, kad je Muslimović, kao svjedoka da su navodi u prijavi brutalno lažni, pomenuo profesora dr. Enesa Pelidiju. Predsjednik Izetbegović je pozvao Pelidiju, utvrdio da navodi u Seferovoj i Radončićevoj krivičnoj prijavi protiv Muslimovića nisu istiniti, a zatim pozvao Muslimovića i rekao mu da nastavi raditi svoj posao. U vezi s tim, glavni detalji iz Pelidijine izjave, od 01.07.1993. godine, su slijedeći: "... *Decembra 1991. godine, oko 20.00 sati, telefonom me pozvao Muslimović Fikret, za koga sam znao da je napustio JNA i da se kao demobilisani oficir nalazi u Sarajevu, bez zaposlenja. Tom prilikom, Fikret mi je rekao da ima potrebu da se sretnemo, jer treba da mi saopšti važne informacije, što sam prihvatio, pa smo se dogovorili da on dođe na tramvajsku stanicu Dolac - Malta, gdje sam ja u blizini stanovao. Po tom dogovoru, Fikret i ja smo se sreli na zakazanom mjestu oko 21.00 sati. S obzirom na važnost informacija, Fikret je insistirao da ih shvatim što ozbiljnije, jer je u pitanju činjenica što je oficir Rekić Sead, za koga sam tada prvi put čuo, kao kadar JNA, raspoređen za glavnog inspektora u MUP BiH. U vezi s tim, Fikret je isticao da je Rekić,*

sasvim sigurno, na tu dužnost došao planski i u skladu sa ciljevima Službe vojne bezbjednosti JNA, da je Rekić, sasvim sigurno, dobio zadatak da prati aktivnosti republičkih organa i da izvještava Službu bezbjednosti JNA o svim kretanjima i aktivnostima koje se provode u vezi sa zaoštravanjem političkih prilika na prostoru BiH. Rekao je da takvu svoju ocjenu zasniva na saznanjima koje ima iz vlastitog iskustva u radu Službe vojne bezbjednosti i činjenica da se takva kadrovska rješenja ne mogu obavljati bez neposrednog uticaja Uprave bezbjednosti JNA. Fikret je rekao da mi sve ovo iznosi zbog toga što želi da ja upoznam nekoga u političkom vrhu R BiH ko može uticati na preduzimanje preventivnih mjera u odnosu na Rekićevu prisutnost u MUP-u. Ja sam Fikretu rekao da ću o tome upoznati predsjednika Predsjedništva BiH, gospodina Aliju Izetbegovića, što sam sutradan i učinio.

Ovu izjavu sam dao svjesno, bez nagovora ili pritisaka, spreman sam navedene činjenice potvrditi u svim uslovima, a sad to činim svojim potpisom. Izjavu dao dr. Pelidija Enes."[49]

Sefer i Radončić u akciji fizičke likvidacije i diskreditacije ljudi unutar Armije RBiH:

Međutim, uprkos tome, Sefer i Radončić nastavljaju djelovanje po svom tajnom planu. O tome kakvu je ulogu u tajnom planu imao Radončić, uvjerljivo je posvjedočio Ramiz Delalić Ćelo. On je u svojoj pismenoj izjavi naveo: *„...Narednih dana, u više navrata, Sefer mi je govorio da se moraju neki ljudi likvidirati i spomenuo, a jednom prilikom mi je i pokazao čovjeka zaposlenog kod komandanta Delića, odnosno čovjeka čije ime ne znam, ali radi na informatici kod komandanta, zatim 'vucibatinu' Fikreta Muslimovića, načelnika Uprave bezbjednosti. Kad je u MUP priveden Fahro Radončić, Sefer mi je ovo govorio za Muslimovića i čovjeka koji radi kod komandanta. Ja sam, inače, bio u lošim odnosima sa Fikretom Muslimovićem i Sefer je ovo pokušao iskoristiti kako bih ja 'odradio' Fikreta Muslimovića. U prilog ovoga Fahro Radončić mi je prije nego što je izašao list 'AS', u kojem je objavljen tekst o KOS-ovcima, pokazao kod Sefera u kancelariji sudsku dokumentaciju koja tereti Fikreta Muslimovića. Rekao je da je on bio i ostao KOS-ovac, te da će to uticati na njegovo smjenjivanje. Radončić mi je dao te papire, odnosno, zapisnike sa saslušanja u istrazi oko Rekića iz Višeg vojnog suda u Sarajevu, a zadatak mi je bio da o njihovom sadržaju upoznam komandu moje brigade i borce, te što više građana kako bi se stvorilo nezadovoljstvo prema Fikretu Muslimoviću i uticalo na njegovu smjenu. Ove papire, odnosno*

[49] **Pelidija Enes**, izjava u ličnoj arhivi Fikreta Muslimovića.

sudsku dokumentaciju, sam pokazao svom oficiru bezbjednosti, Tomi Juriću, koji je bio iznenađen i koji mi je rekao 'donio si mi bombu, nosi mi ovo iz kancelarije' ... Dalje nisam ništa poduzimao, a ovu dokumentaciju sam negdje bacio, smatrajući da su to stvari viših institucija. Oni su me nastavili zvati i kontaktirati sa mnom, isključivo po mom mišljenju, da preko mene, a zato što imam jednu od najjačih i najopremljenijih brigada u Sarajevu, ostvare neke svoje ambicije. Radilo se o čistom karijerizmu. U razgovoru sa mnom, Sefer i Radončić su omalovažavali Predsjednika Predsjedništva RBiH, govoreći da je on krivac za velika stradanja muslimanskog naroda. Sefer mi je pred Radončićem, nakon njegovog privođenja u MUP i oslobađanja, rekao da postoji neki plan sa kojim bi me oni trebali informisati. Da li za to nije bilo vrijeme ili da li mi nisu vjerovali, uglavnom mi ga nisu rekli. Prije mislim da za to nije bilo vrijeme. Također su mi Sefer i Radončić rekli da sam ja jedini komandant Sandžaklija koji vrijedi nešto u ovom gradu i da se nastoji i mene skinuti, obrazlažući to atakom na narod Sandžaka u Sarajevu. Govorili su mi da jačaju tenzije protiv Sandžaklija, da se oni maltretiraju, te da treba privući što veći broj Sandžaklija, (podvukao FM). *a jednom prilikom mi je Sefer rekao da namjerava osnovati sandžačku brigadu boraca iz Sandžaka. Sefer mi je, zatim, skrenuo pažnju da se moram čuvati MUP-a, 'jer oni idu na tebe da te odrade', tako da sam ja neprestano bio opterećen s tim da mi MUP RBiH nešto sprema.*" (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

Treba otkriti detalje Seferovog i Radončićevog misterioznog plana:

Nikakvih dilema nema da su Sefer i Radončić, dok su bili u Štabu Vrhovne komande, djelovali po svom (beogradskom) tajnom planu, a ne po planu legalnih državnih institucija i autoriteta BiH. Nikakvih dilema nema da su u najtežim okolnostima agresije na RBiH kovali zavjeru protiv najviših državnih i vojnih autoriteta. Nema nikakvih dilema da su organizirali ubistva ljudi za koje su cijenili da su teža prepreka na njihovom zavjereničkom, odnosno izdajničkom putu. Prema naprijed citiranoj Delalićevoj izjavi, kao i prema drugim saznanjima, Sefer i Radončić, odnosno „Boris" i „Šćepo" su u isto, najteže ratno vrijeme, djelovali na isti način kao i izdajnik Fikret Abdić. Da li je to neko koordinirao ili je fantastična slučajnost?

Organiziranje ubistva Fikreta Muslimovića je samo jedan detalj Seferovog i Radončićevog tajnog agenturnog djelovanja. Na osnovu naprijed navedenih činjenica, svaka ozbiljna sigurnosna služba, u svakoj državi,

imala bi obavezu, da u slučajevima misterioznih ubistava sa prizvukom političkih pobuda, istragu usmjeri prema osobama koje su radile ono što su radili Sefer i Radončić. S tim mišljenjem će se složiti svi koji su informirani o Seferovom i Radončićevom djelovanju, a žele, naprimjer, da se otkrije organizator i ubica Ugljen Nedžada. Ostaje još misterioznije pitanje: Koga su sve ubili?

12.
KOJA JE I KAKVA SEFEROVA I RADONČIĆEVA MISIJA KAO „*ŠĆEPE*“ I „*BORISA*“[50]

Sefer i Radončić su u sistemu odbrane izazivali i širili nepovjerenje prema Izetbegoviću:

U jednom dokumentu Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od kraja 1993. godine, je navedeno da su Sefer Halilović i Fahrudin Radončić zajedno huškali pojedine komandante brigada na neposlušnost prema predsjedniku Izetbegoviću, komandantu Štaba Vrhovne komande generalu Rasimu Deliću i komandantu 1. korpusa Mustafi Hajrulahoviću Talijanu. Sefer Halilović i Fahrudin Radončić su „*omalovažavali Predsjednika Predsjedništva RBiH, govoreći da je on kriv za velika stradanja muslimanskog naroda*.“[51] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5).

Nepobitna je istina da je Sefer Halilović prihvatio da mu 1992. i 1993. godine u Kabinetu bude Fahrudin Radončić, „*novinar*“, bez adekvatnog i nikakvog fakulteta, što podstiče opravdane sumnje u vezi sa izjavom Čandić Mustafe: “*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA' FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića morao da ide na sastanak*

50 Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2010. godine.

51 **Delalić Ramiz Ćelo**, pismena izjava od oktobra 1993. godine.

sa 'ŠĆEPOM' ..."[52] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2). Zašto nije ukazao povjerenje nekom od fakultetski obrazovanih, bosanskohercegovačkih novinara, sa velikim iskustvom, jer je takve mogao birati među pripadnicima svih nacionalnosti? Također, nepobitna je istina da Sefer Halilović, u svom Kabinetu ne bi trpio nikoga ako ga ne podržava u njegovim političkim stavovima koji su bili i ostali, radikalni mrzitelji protiv predsjednika Predsjedništva R BiH Alije Izetbegovića. Suština Seferovih stavova je bila da Izetbegovića treba što prije ukloniti sa svih državnih i političkih funkcija i da ga treba „*objesiti za m...*", kako svjedoči Zulfikar Ališpago, koga je Sefer, kao i mnoge druge, huškao na mržnju prema Izetbegoviću.

Poenta Seferovih i Radončićevih laži: „Izetbegović je kriv za rat i stradanja u ratu":

Fahrudin Radončić je svakodnevno slušao takve stavove Sefera Halilovića i podržavao ga iznoseći svoja mišljenja da je predsjednik Izetbegović kriv za rat u BiH i za stradanja „*muslimanskog naroda*". To su, ustvari, bile ključne teze agresorske propagande. Tako su govorili komandantima brigada u Sarajevu, Sarajlijama i širom BiH, da su bili neposlušni prema Izetbegoviću, a odani Seferu Haliloviću. Nasuprot težnjama Izetbegovića i njemu odanih kadrova u vojnim i civilnim institucijama da jača otpor agresoru, njih dvojica su podmuklo podrivali odbranu BiH. Da su Sefer Halilović i Fahrudin Radončić tim komandantima govorili afirmativno o Izetbegoviću kao vrhovnom komandantu, jer je odanost njemu bila patriotska dužnost, oni ne bi bili neposlušni niti bi bilo teških posljedica njihove neposlušnosti. U tom slučaju, pored ostalog, sada bi među živima bili svi koji su 26. oktobra izginuli u Sarajevu tokom akcije, radi uspostave sigurnog lanca komandovanja u Armiji R BiH. U tom smislu treba gledati odgovornost Sefera Halilovića i Fahrudina Radončića koji su, nasuprot zahtjevima Vrhovne komande, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, djelovali da što više komandanata bude nelojalnih Izetbegoviću.

O tome se u javnosti dosta zna, iako je karakter tih problema nužno objasniti kako u pogledu njihovog sadržaja, nosilaca i metoda ispoljavanja, tako i u pogledu njihovog porijekla i političke suštine naspram ciljeva ugrožavanja BiH od strane agresora i naspram ciljeva odbrane BiH tokom oružane agresije.

---

52 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

Isključena je slučajnost istovremenog Seferovog i Radončićevog dolaska u ŠVK:

U vezi s tim, važno je sagledati od kuda toliki stepen slučajnosti da se na istom podrivačkom poslu, na vrhu vojne hijerarhije nađu dvije osobe, Sefer Halilović[53] i Fahrudin Radončić. Ako bi u tonu zrnevlja pšenice stavili dva otrovna zrna i razasuli tu pšenicu, kolika bi bila vjerovatnoća da dva otrovna zrna, nakon razasipanja, budu jedno uz drugo? Gotovo nikakva! Ako bi neko želio da ta dva otrovna zrna u razasutoj toni pšenice budu jedno uz drugo, morao bi primaći jedno otrovano zrno drugome otrovanom zrnu. U slučaju Sefera i Radončića, veća je vjerovatnoća da ih je neko, početkom agresije na BiH, međusobno primakao, nego da su se slučajno, takvi kakvi jesu, zadesili jedan pored drugog. Kad se vidjelo da je Sefer na finom mjestu načelnika Štaba Vrhovne komande, nekome ko je djelovao na podrivanju odbrane BiH radi njenog uništenja, bilo je potrebno da i Radončića tu dovede, što se moglo postići preko već moćnog Sefera.

Zakon vjerovatnoće dozvoljava i čuda, ali čuda su rijetka. Ako su se dva otrovna zrna u toni razasute pšenice po zakonu vjerovatnoće čudom, slučajno našla jedno uz drugo, odnosno ako su se „*Boris*“ i „*Šćepo*“ po zakonu vjerovatnoće slučajno obreli na samom vrhu vojne piramide, otkuda druga slučajnost da i jedan i drugi formiraju svoje političke partije. Prva „*slučajnost*“ je stara iz početka agresije na BiH, a druga je nova. Između nove i stare slučajnosti ima mnogo raznih slučajnosti, što će se detaljnije objašnjavati bosanskohercegovačkoj javnosti.

Sefer i Radončić su 1993. godine bili pred konačnom realizacijom zadatog cilja da izazovu haos u BiH i da se Izetbegović „*vješa za m...*“, kako je često vulgarno isticao Sefer, izazivajući Radončićev odobravajući, ali normalnim ljudima odvratni podsmijeh. U takvim nakanama su spriječeni. BiH je odbranjena, a predsjednik Izetbegović je prirodno umro. One branioce BiH koje smatraju da su imali glavnu ulogu kad im se stalo na put, Sefer Halilović i Fahrudin Radončić najviše mrze i ulažu ogromne napore da ih putem svojih stranačkih aparata i medija, raznim, brutalnim lažima najdublje iskompromitiraju.

Politički autoriteti, Armija R BiH, sve patriotske političke partije i

[53] **Sefer Halilović** je priznao saradnju sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS): Halilović Sefer, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52. Vidjeti citat Seferove izjave u ovoj knjizi na strani 28. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

mediji su imali najvažniju ulogu u odbrani BiH. Kad nisu uspjeli sa pozicija u Armiji R BiH, odnosno kada su izašli iz njenih redova, u najtežoj ratnoj situaciji, 1993. godine, neko je podijelio dalje uloge Seferu i Radončiću. Prvi je formirao svoju političku partiju, a drugi svoje medije, a u novije vrijeme svojim medijima dodao i svoju političku partiju. Teškim, svakodnevnim, intenzivnim i brutalnim lažima obmanjuju, zbunjuju, varaju i upropaštavaju ljude. Kada su Seferovi i Radončićevi nalogodavci vidjeli da njihovim pozicioniranjem na vrhu Armije ne mogu nabrzinu srušiti državu BiH, dobili su uloge da to čine ispotiha kao šefovi političkih partija i medija, kao moćnih poluga izgradnje države, ako im je cilj izgradnja, ali i kao moćnih poluga destrukcije, ako im je cilj rušenje države.

Kada se uspoređuje djelovanje izdajnika Fikreta Abdića sa djelovanjem Sefera – „*Borisa*“ i Radončića – „*Šćepe*“, onda nije ni bitno koje je tajno ime imao Fikret Abdić. Bitnije je da su sva trojica radili isti posao. Preuzimanje dijelova vojske i policije pod svoju kontrolu, suprotstavljanje pridobijenih komandanata i jedinica protiv legalne Vrhovne komande, na čelu sa Izetbegovićem, propaganda istog sadržaja, formiranje svojih političkih partija, uspostava svojih medija ...

Nije slučajno Stjepan Ljuić na jednoj od sjednica Predsjedništva R BiH za Radončića rekao da ga zna iz predratnog vremena, kao novinara zagrebačkog „*Danasa*“ i da se tada Radončić ponašao kao da je veći Hrvat od bilo kojeg Hrvata. Ljuić je na sjednici Predsjedništva, ratne 1993. godine zaključio da će se Radončić u BiH ponašati kao da je veći Bosanac od bilo kojeg drugog Bosanca. U kojem smislu Ljuićeva ocjena o Radončiću zavređuje pažnju u vezi sa njegovim aktuelnim djelovanjem, detaljnije će se približiti građanima BiH.

13.
SEFER I RADONČIĆ IZAZIVAJU OPASNE SUKOBE MEĐU BOŠNJACIMA[54]

Seferov i Radončićev izazov je: „Zavadi pa vladaj“:

Izreka „*zavadi pa vladaj*“, u političkoj borbi je inspirirala Sefera Halilovića, Fahrudina Radončića i njihove beogradske nalogodavce da Bošnjake međusobno zavađaju, što obavezuje na ozbiljnost pismene izjave Čandić Mustafe o Fahrudinu Radončiću kao saradniku Službe

[54] Tekst napisan u Sarajevu, maja 2010. godine.

bezbjednosti JNA (KOS): "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*"[55] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

U pogledu zavađanja Bošnjaka podudarili su se i tuđinski i Seferovi, odnosno Radončićevi interesi. Zato se njima mora stati na put, dok ne bude sasvim kasno. U proteklih dvadesetak godina, što ratnih, što poratnih, oni među Bošnjake unose otrov nepovjerenja, mržnje, svađe, individualnih i političkih sukoba i neprijateljstava. Pri tome, Sefer i Radončić ne „*izmišljaju toplu vodu*", kako u pogledu recepta „*zavadi pa vladaj*" tako i u pogledu aksioma nacističke propagande da neistina koja se uporno ponavlja, postaje „*istina*". Ako bi se naučnim metodama analizarao sadržaj svih medijskih izdanja pod kontrolom Radončića u proteklih 20 godina i političkih utjecaja, i Sefera i Radončića, došlo bi se do zabrinjavajućih zaključaka o njihovom aktuelnom ponašanju i tendencijama ugrožavanja sigurnosti i mira u BiH, kako u pogledu međunacionalnih, tako i u pogledu unutarbošnjačkih pitanja društvene i državne zaštite.

Sefer i Radončić rade na štetu unutarbošnjačkih i međunacionalnih odnosa u BiH:

Bošnjačko jedinstvo, na normalnim, ljudskim osnovama poboljšava uslove za povezivanja Bošnjaka sa Srbima, Hrvatima i ostalim ljudima u BiH, regiji Balkana i svijetu. U tom smislu bošnjačko jedinstvo je uslov opstanka i Bošnjaka kao naroda i BiH kao države. Sefer i Radončić, uporno i kontinuirano rade i na štetu unutarbošnjačkog jedinstva, i na štetu međunacionalnog društvenog i političkog povezivanja Bošnjaka. Sve i da nema konkretnih podataka kojima se potvrđuje sumnja da Sefer kao „*Boris*" i Radončić kao „*vrhunski saradnik*" pod kodnim imenom „*Šćepo*"

55 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

rade po diktatu beogradske obavještajne službe, njihovo uporno djelovanje, bacanjem među Bošnjake otrova mržnje i sukoba, bilo bi dovoljno za istu takvu sumnju i zaključak.

U svom radu, po receptu „*zavadi pa vladaj*“, Sefer i Radončić se odavno ne bave sitnicama. Na štetu Bošnjaka kao naroda i BiH kao države, što znači na štetu svih građana bez obzira kojoj naciji i vjeri pripadaju, Sefer i Radončić čine najkrupnije podvale kojima se rizikuje jedinstvo Bošnjaka, izazivajući sukobe sa nesagledivo teškim posljedicama, kao što su bili ratni međubošnjački oružani sukobi u Bosanskoj Krajini. Sefer i Radončić se odavno i kontinuirano bave izazivanjem sukoba između Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka i ostalih Bošnjaka u BiH, naročito u Sarajevu.

Seferovo i Radončićevo opasno huškanje Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka:

Prema jednom dokumentu Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 29.10.1993. godine, takve sukobe Radončić je izazivao zajedno sa Seferom Halilovićem. Oba su, u najtežoj ratnoj situaciji, težili da na svoju stranu pridobiju Bošnjake porijeklom iz Sandžaka i da ih suprotstave „*državnoj vlasti*“ BiH, posebno protiv predsjednika Izetbegovića. Tokom rata, Sefer i Radončić su zajednički pozivali Sarajlije porijeklom iz Sandžaka i dramatično ih upozoravali da su „*Sandžaklije*“ u Sarajevu ugroženi, „*da jačaju tenzije protiv Sandžaklija, da se oni maltretiraju, te da treba privući što veći broj Sandžaklija...*“ Ukazujući na navodni težak položaj Sandžaklija u Sarajevu, Sefer i Radončić su 1993. zajednički „*namjeravali osnovati Sandžačku brigadu boraca iz Sandžaka*“, iako su neki raniji pokušaji 1992. bili neuspješni. Među Sarajlijama porijeklom iz Sandžaka, Sefer i Radončić su sijali strah, da će njih Izetbegovićevi ljudi „*odraditi*“, što je značilo ubiti. Sarajlije porijeklom iz Sandžaka su upozoravali: „*Oni idu na tebe da te odrade*.“ Pored toga, komandantima, Zulfikaru Ališpagi i Ramizu Delaliću Ćeli su govorili da se „*moraju čuvati MUP-a jer oni idu da te odrade*“. I Zulfikar Ališpago i Ramiz Delalić Ćelo su svjedočili da su im Sefer i Radončić govorili da su oni „*jedini od komandanata Sandžaklija koji vrijede nešto*“, te da ih Izetbegović, zato što su Sandžaklije i zato što vrijede želi „*skinuti*“, jer je, navodno, po tom osnovu Sefer već skinut, pa da zbog toga treba poduzimati mjere protiv maltretiranja Sandžaklija. Sefer i Radončić su takve svoje stavove, u smislu širenja mržnje i razdora među Bošnjacima, detaljnije obrazlagali tvrdeći da jača neprijateljstvo prema Sandžaklijama, naročito u Sarajevu, i da se Sandžaklije moraju organizirano braniti

od opasnosti koje im prijete od strane Bošnjaka koji nisu porijeklom iz Sandžaka.

Sefer i Radončić „ne znaju" da Sandžaklije u BiH sretno žive:

Znači, u svojoj prljavoj političkoj misiji, Radončić i Sefer među građanima BiH porijeklom iz Sandžaka razvijaju osjećaje i mišljenja da su ugroženi. Žele da kod njih budu jači i važniji osjećaji pripadnosti sandžačkom zavičajnom porijeklu, nego osjećaji pripadnosti bošnjačkom narodu i građanima BiH. Obavještajci beogradskog režima u pripremama za agresiju, tokom agresije na BiH i poslije, imali su i imaju zadatak da uništavaju politički identitet Bošnjaka. Osjećaji i mišljenja građana porijeklom iz Sandžaka da ih ugrožavaju ostali Bošnjaci, služe kao pogodno tlo za izazivanje unutarbošnjačkih sukoba, što je put uništavanja političke posebnosti Bošnjaka. Isključuje se bilo kakva vjerovatnoća da se Radončićevo i Seferovo djelovanje, u naprijed navedenom smislu, slučajno podudara sa ciljevima i težnjama agresora na BiH. Da li je, uz tu slučajnost, slučajno što upravo njih dvojica koji tako djeluju nose kodna imena „*Šćepo*" i „*Boris*". Težili su i teže posebnom, izdvojenom političkom organiziranju Sandžaklija u Sarajevu i širom BiH, valjda zato što smatraju da taj dio Bošnjaka ne može ostvariti svoje interese kroz političko organiziranje Bošnjaka u cjelini, što je najopasnija od svih njihovih prljavih političkih teza. Upravo zato su se mobilizirali da među građanima BiH porijeklom iz Sandžaka šire osjećaj ugroženosti.

Ovo su vrlo ozbiljna upozorenja građanima porijeklom iz Sandžaka, ali i svima ostalima koji žele mir i sigurnost, sada i ubuduće. Zašto je ovo upozorenje važno? Zato što i Radončić i Sefer, kao lideri političkih partija, jednu, netransparentnu priču imaju za građane porijeklom iz Sandžaka, a drugu, transparentnu za sve ostale građane. I dalje, u predizbornim kampanjama, i Radončić i Sefer, Sandžaklijama ukazuju da su ugroženi, te im sugeriraju da spas pronađu u njihovim strankama. Pojedini čestiti Bošnjaci porijeklom iz Sandžaka možda i ne slute da to može biti katastrofalno i za njih, i za njihove porodice, i za bošnjački narod u cjelini, pa i za BiH kao državu.

Izjave svjedoka da su Sefer i Radončić izazivali opasne sukobe među Bošnjacima:

O Seferovom i Radončićevom izazivanju oružanih sukoba između jedinica Armije RBiH i civilne policije, te sukoba između jedinica Armije, bitna su slijedeća svjedočenja, putem pismenih izjava:

„Prvi konflikti sa pripadnicima ARBiH i MUP-a RBiH i dijela 9. mtbr počeli su 2./3. juna 1993. godine. Naime, tog dana između 21.00 i 22.00 časova bio sam kod kuće kad su me probudila moja dva borca, rekavši mi da ću biti napadnut, a da ih je o tome obavijestio Mido Aljić, pratilac načelnika ŠVK, odnosno komandir njegovog obezbjeđenja. Odmah sam rekao svojim ljudima da blokiraju prilaz našoj bazi i rasporedio jedan dio ljudstva koji su bili u bazi i koji su također bili naoružani. Iz baze 'Sloga' nazvao sam telefonom načelnika ŠVK Sefera Halilovića i pitao ga, da li je istina što mi je prenio Mido ... Sefer mi je rekao da komandanti jedinica 9. mtbr, 10. bbr i 'Delta' trebaju biti skinuti sa dužnosti i likvidirani. Rekao je da su 'Laste' i MUP već na položajima prema 'Deltama' i Caci, odnosno 10. bbr , a da su Vikićevi specijalci i vojna policija krenuli na mene. Rekao mi je da ima već žrtava kod Cace i da se aktiviram što brže. Pošto me i prije toga zvao po istom pitanju 3-4 puta, saopštavajući mi da MUP ide prema meni, da će me hapsiti ili da će me njihovi snajperisti likvidirati, a Mido mi je ranije također govorio da se pripazim MUP-a, te da zbog toga moram biti blizak 'Deltama' i Caci jer nam zajedno ne mogu ništa ... došao sam kod Cace u štab, kod 'Sedam braće', na Bistriku. Tu sam zatekao i 'Delte', Hajru i Dinu Aljića. Sjeo sam sa njima i tražio od njih da mi objasne šta se dešava ... rekli su mi da su specijalne jedinice MUP-a BiH krenule na nas, te da treba dići vojsku. Ja sam tada izdao naredbu svojim jedinicama da blokiraju prilaze bazi od 'Vječne vatre' prema bazi 'Sloga' i komandi u Trampinoj ulici, kao i da se blokiraju prilazi drugim štabovima mojih jedinica na području opštine Stari Grad i Centar ...U međuvremenu pripadnici moje jedinice kod 'Vječne vatre' uhapsili su 2-3 vojnih policajaca i odveli ih u bazu 'Sloga', skinuli su im uniforme i razoružali ih. Kod Cace u štab je dovedeno oko 10 do 15 pripadnika Specijalne jedinice MUP-a 'Lasta', kojima su htjeli skinuti uniforme ali ja to nisam dozvolio ... među privedenim bili su i članovi komande 1. korpusa Armije BiH – Maslak, personalac i Amir, referent bezbjednosti. Maslaka sam udario otvorenom šakom po glavi i nogom u guzicu ... Tom prilikom Caco, Senad Hasić i nekoliko Cacinih vojnika skočili su na Amira, oborili ga na zemlju i počeli udarati nogama i rukama po tijelu. Tjerali su ga da laje i reži ... odveli su ga na kopanje rovova ... U međuvremenu, Mido Aljić javio je ... da je dogovorio sa Seferom Halilovićem da uslov za obustavu sukoba bude naš uslov i zahtjev da se smijeni komandant 1. korpusa Talijan i njegov zamjenik Vaha Karavelić, te načelnik Uprave bezbjednosti Fikret Muslimović ... Dva dana poslije toga, Sefer Halilović mi je u razgovoru kod njega u štabu rekao

da se moramo paziti, jer će MUP RBiH pokušati sve da nas likvidira, posebno mene, što im ovaj put nije uspjelo, dodao je da su dobili dobar šamar i da to neće preboliti. Insistirao je na uvezivanju i zajedništvu 'Delti', 9. mtbr. i 10. bbr, rekavši da nas ne smiju razdvojiti ..."[56] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

„... kompletnom operacijom komandovao je Sefer Halilović, načelnik ŠVK, sa svojim saradnicima ... Sa njima je bio novinar 'Oslobođenja' Hodžić Šefko, koji je izvještavao o trajanju operacije ... Jednom prilikom ... Sefer je rekao Zuki da komandiri, odnosno starješine pravaca, odmah izvještavaju o zauzimanju pojedinih važnijih kota, bez obzira što nisu osvojene ... a ovo je direktno preuzimao novinar Hodžić Šefko i obavještavao građanstvo putem sredstava informisanja. Ciljevi takvog informisanja mi tada nisu bili jasni, mislio sam da se to radi zbog pregovora koji su bili u toku. Međutim, sada vidim da su to bili drugi ciljevi. Naime, radilo se o pripremi da se sa vojničkim uspjesima ojača pozicija Sefera Halilovića, a da se Zuka Ališpago, kao aktivni učesnik u komandovanju ovim akcijama, promoviše u komandanta Korpusa, umjesto Arifa Pašalića i Salke Gušića ..."[57] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

„... Poslije nekoliko dana, ponovo sam otišao u Jablanicu da obiđem svoje borce. Svratio sam u štab, gdje su bili Sefer i Zuka, i tom prilikom Sefer mi je rekao da je uhapšen 'važan čovjek' koji mnogo zna o Aliji Izetbegoviću, Rasimu Deliću, Bakiru Alispahiću, Behmenu i Čengiću vezano za postavljenje Delića za komandanta Armije, kao i nabavke i distribucije MTS i naoružanja ... Taj 'važan čovjek' ... bio je efendija Tabak Ahmed. ... Lično sam vidio kada su s njim razgovarali ... Haso ... Seferov brat Hajro, Seferov sin Semir, Mesar ... Tabak je bio maltretiran i tučen. Najviše ga je tukao Mesar, a i ostali su ga tukli. Skinuli su mu obuću i tukli po tabanima pendrekom ... Zahtijevali su da prizna gdje je otišla razlika u devizama, i da li je od toga što dobio Delić, Čengić, Behmen i na kraju su pitali i za Aliju ..."[58] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

„Negdje sredinom oktobra o.g. u moju bazu, u ul. Romanijska, došao je sav uzbuđen i uznemiren Mesar, koji je tom prilikom tražio mene. Obzirom da me nije odmah našao u bazi, obratio se mojim borcima, kojima je rekao da budu spremni i na oprezu, obzirom da MUP sprema napad u cilju

---

56 **Delalić Ramiz Ćelo**, Izjava, Sarajevo, 29.10.1993. godine, strana 1. – 3.

57 **Delalić Ramiz Ćelo,** Dopuna izjave, Sarajevo, 29.10.1993. godine, strana 3.

58 **Delalić Ramiz Ćelo**, Dopuna izjave, Sarajevo, 29.10.1993. godine, strana 3.

mog hapšenja i likvidacije. Neposredno nakon toga, došao sam u bazu gdje sam zatekao Mesara sa desetak svojih boraca i tom prilikom rekao mi da se sklonim, da to veče nigdje ne izlazim jer mi se sprema hapšenje i likvidacija. Odmah po primitku te vijesti, iz svoje kancelarije telefonom sam nazvao načelnika Štaba Vrhovne komande Sefera Halilovića i pitao ga - da li je on poslao Mesara i da li je sve ovo istina. Halilović mi je odgovorio da je to istina i da je 'stanje bolesno i kritično i da treba odmah primijeniti terapiju, najjače sredstvo' ... Sutradan, ujutro, odlazim kod Halilovića u kabinet ... ja sam ga pitao otkud mu te informacije da sam trebao biti napadnut, a on je odgovorio da on to pouzdano zna, te da MUP neće odustati od moje likvidacije ... navodeći da kada budu pucali treba 'gađati direktno u meso'. Naveo je da su ovaj put odustali jer sam bio spreman. U razgovor se naknadno uključio i Fahro Radončić, koji mi je također prenio da se sprema akcija oko mog hapšenja. Ja sam ovim riječima povjerovao jer je Halilović bio načelnik Štaba Vrhovne komande. Pričao mi je i pokazivao neke papire koji su govorili o navodnim mahinacijama i kriminalnim radnjama Bakira Alispahića, ... Rasima Delića ... Harisa Silajdžića i još nekih ljudi ..."[59] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

„... otišao sam kod Jusufa Jašarevića, načelnika Uprave bezbjednosti, u vezi istog pitanja. Obzirom da nisam našao Jašarevića, produžio sam do Sefera Halilovića, sa pitanjem - što je ovoliko snajperista po gradu, a on mi je odgovorio da ću večeras sto posto biti napadnut i da se od strane MUP-a traži moja likvidacija, kao i Mušana Topalovića Cace i 'Delti'. Ukoliko dođe do napada, treba ih gađati direktno u meso, rekao je tom prilikom Halilović. Kada sam to čuo predložio sam da ove probleme riješimo kod predsjednika ... Alije Izetbegovića, na što mi je Halilović odgovorio da on nije dobar sa Predsjednikom i da tu ne može pomoći, niti je to potrebno, ističući 'sve je to isti koš' ..."[60]

„Poslije naše akcije na Vrdima, u Hercegovini, Sefer Halilović mi je lično prenio, a bilo je to kod Zuke u štabu, u Donjoj Jablanici, da nam MUP BiH sprema likvidaciju na povratku u Sarajevo, i da će to biti na dijelu od Bradine do Dobrinje. Rekao je da treba da se čuvamo i da to znamo, a šta ćemo uraditi, to je na nama ..."[61] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

---

59 **Delalić Ramiz Ćelo**, Dopuna izjave, Sarajevo, 30.10.1993. godine, strana 1.-2.

60 **Delalić Ramiz Ćelo**, Dopuna izjave, Sarajevo, 30.10.1993. godine, strana 2.

61 **Delalić Ramiz Ćelo**, Izjava, Sarajevo, 08.11.1993. godine, strana 1.-2.

„... Napominjem da sam sve vrijeme, a posebno od perioda kada je Sefer Halilović smijenjen sa položaja ... bio intenzivno pozivan kod Sefera, gdje mi je u direktnim kontaktima ukazivao ... na to da bi trebao da budem bliži 'Deltama' i Caci, odnosno 10. brdskoj brigadi. Mislim da je to bilo iz razloga što je bio nezadovoljan ovom smjenom, te je u tom pravcu stalno pokušavao da manipuliše sa našim jedinicama. Sa 'Deltama' je stalno bio u kontaktu i znam da ih je on i naoružao. Takođe je bio bliži Caci i 10. brdskoj brigadi i lično im je izdavao upute i smjernice za njihove aktivnosti vezano za navodne napade na njih od strane MUP-a BiH. Ovo se posebno odnosi na događaje od 2./3 juli 1993. g. Kada nas je stalno obavještavao usmeno i preko telefona da se sprema napad na nas ..."[62] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

„... Sefer mi je rekao da, prije nego što odem kući, odem u štab – bazu Ramiza Delalića zv. Ćelo i da mu kažem da je on (Sefer) dobio pouzdano obavještenje da će ga MUP napasti i da to hitno prenesem Delaliću. Pošao sam u pravcu pomenute baze i negdje kod Tržnice zaustavio se 'golf' ... kojim je upravljao Fikro ... inače pripadnik 9. bbr ... Ja sam mu rekao da me Sefer ... poslao da kažem Ćeli da će ga MUP napasti. U tom momentu ... pojavio se Delalić Ramiz ... Fikro je istrčao ... i odmah upoznao Delalića što sam mu ja prenio od Sefera. Potom je Ćelo pitao mene: 'Mesar, je li ti to stvarno šef rekao?' Ja sam mu potvrdno odgovorio..."[63] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 7).

„Prije otprilike 15 dana, Ćelo me ... pozvao da dođem u njegovu bazu ... Kada sam došao ... Ćelo mi je rekao da mu je upravo bio Seferov čovjek, ali nije rekao o kome se radi, i da mu je prenio Seferovu poruku da, navodno, MUP hoće da ga napadne, te da je zbog toga on uzbunio borce ... Zbog toga se Delalić povezao sa Cacom, nakon čega je slijedio napad na SJB Stari Grad od strane pripadnika 9. mtbr, odnosno, Jurišnog odreda koji je izveo ovaj napad, odnosno hapšenja građana, pripadnika MUP-a i Vojne policije od strane Cacine brigade ..."[64] (Dokaz – dokumenti ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 8. i Prilog broj 9).

---

62 **Delalić Ramiz Ćelo**, Izjava, Sarajevo, 08.11.1993. godine, strana 2.

63 **Čaušević Elmedin Mesar**, Dopuna izjave, Sarajevo, 29.10.1993. godine, strana 2.

64 **Jukić Izet**, Izjava, Sarajevo, 29.10.1993. godine, strana 3.-4.

14.
SEFEROV I RADONČIĆEV ORGANIZIRANI KRIMINAL I NEPRIJATELJSKI RAD[65]

Da li je Sefer još uvijek „Boris" i da li je Radončić još uvijek „Šćepo"?:

Kriminalnim, klevetničkim i špijunskim radom Fahrudin Radončić i Sefer Halilović nanose štetu ljudima, državi i društvu u cjelini. Radončićevo i Seferovo rovarenje po BiH realizira se izmišljanjem i plasiranjem raznih laži, pri čemu se ne bave sitnicama. Oni izmišljaju i plasiraju samo krupne laži kojima se nanosi velika psihička bol kod ljudi protiv kojih lažu. Ono što se radom policije u pogledu otkrivanja mafijaša, vođa kriminalnog podzemlja, špijuna i izdajnika teško postiže organiziranim, višegodišnjim radom, Sefer i Radončić urade za tren. Jednostavno, njima padne na pamet da je ta i ta osoba lopov, mafijaš, špijun, izdajnik, i ta osoba se od strane njih učini takvom. Njima, čak, ne pada na pamet da djeca ljudi kojima oni čine takva zla doživljavaju velike traume.

To ih identificira da još uvijek rade ono što su radili kao saradnici Službe bezbjednosti JNA (KOS-a), Radončić sa imenom „*Šćepo*", a Sefer sa imenom „*Boris*".

O tome da je Radončić agent „*Šćepo*", putem medija, tokom rata 1994., javnost je upoznao Mustafa Čandić. On se iznenadio kad je vidio da „*Šćepo*" izlazi iz zgrade u kojoj je smješten Štab Vrhovne komande. Odmah je izvijestio nadležne službe, upozoravajući da je on „*vrhunski saradnik*" KOS-a i da izvještaje podnosi kontraobavještajcu Radujko Nikoli. O tome je Čandić Mustafa u svojoj pismenoj izjavi naveo: "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase, Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra*

[65] Tekst napisan u Sarajevu, maja 2010. godine.

Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ..."[66] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2). Sa takvim identitetom, Radončić je 1992. i 1993., bez ikakve dužnosti, bio u Kabinetu Sefera Halilovića. Radončićevo prisustvo u Štabu Vrhovne komande je postalo zabrinjavajuće kad se ustanovilo da tajna vojna dokumenta iznosi iz službenih prostorija. Policija je u njegovom stanu pronašla preko 30 takvih dokumenata, ali se nije ušlo u trag kome ih je namjeravao predati.

U vezi Radončićevog angažiranja u ŠVK, treba imati u vidu da je Sefer Halilović, koji ga je angažirao, priznao saradnju sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS).[67]

Seferove i Radončićeve ambicije da Izetbegovića uklone sa funkcije šefa države:

Sefer i Radončić su zagovarali uklanjanje Alije Izetbegovića sa državnih funkcija. Klevetali su da je Izetbegović kriv za rat i stradanja Bošnjaka, te da ga treba „*vješati za m...*", o čemu svjedoči Zulfikar Ališpago. Nagovarali su komandante pojedinih brigada da budu neposlušni prema Izetbegoviću, Deliću i komandantima korpusa. Izazivali su nepovjerenje, tenzije i sukobe između civilne policije i armijskih brigada. Tako je, unutar Sarajeva u četničkom okruženju, nastala rizična situacija, na granici krvavih oružanih sukoba, kako između vojske i policije, tako i između vojnih jedinica.

U spašavanju Sefera, Radončić se koristio metodama pritisaka i ucjena:

Sefer i Radončić su manipulirali Udruženjem Sandžaklija, a Radončić i Udruženjem novinara. Prijetilo se pobunom Sandžaklija protiv „*državne vlasti*", ucjenjujući predsjednika Izetbegovića da pod takvim pritiscima iz zatvora bude pušten Radončić, a zatim Sefer Halilović. Među Sarajlijama porijeklom iz Sandžaka izazivali su osjećaj ugroženosti i neravnopravnosti. Izazivali su strah kod pojedinih Sandžaklija da će ih Izetbegovićevi ljudi ubiti ili smijeniti sa položaja koje zauzimaju. Iako nemaju zavičaja u BiH, Sefer i Radončić se ponašaju nelogično i neprirodno kao da u sebi imaju više patriotizma nego svi ostali Bošnjaci ukupno.

---

66 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

67 **Halilović Sefer**, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

Seferov i Radončićev kriminal u okviru plana da se ukloni Izetbegović:

Imajući u vidu težinu Seferovog i Radončićevog podrivačkog rada, u najtežoj ratnoj situaciji kada je uslov uspjeha u odbrani BiH bila poslušnost vojske prema Vrhovnoj komandi, postaje zanemariva njihova kriminalna djelatnost. Od sredstava namijenjenih za odbranu, Sefer je finansirao proizvodnju postera sa svojom slikom i metalnih znački, poput nekadašnjih Titovih, što je rasturao i isticao na javnim mjestima, od bandera do službenih prostorija, na mjestima gdje su ranije bile Titove slike, odnosno na odjeći gdje su se isticale Titove metalne značke. Seferove zloupotrebe položaja i krađe novca namijenjenog za odbranu dovedene su do crnog humora njegovom poslijeratnom ulogom predsjednika parlamentarne Komisije za ispitivanje pronevjere novca pridošlog u BiH za vrijeme rata i poslije. Pošto je Komisija djelovala sa nivoa državnog Parlamenta, Sefer je planirao ispitati pronevjere donacija za odbranu, ali je postalo naročito zanimljivo kako će ispitati pronevjere donacija koje su tokom rata u BiH dolazile kao podrška agresiji na BiH. Seferov kriminal je sastavni dio njegovog rada na podrivanju sistema odbrane. S ciljem da pridobije pojedine komandante da budu neposlušni, Sefer je njima tajno davao na stotine hiljada DM. Ta vrsta krađe novca namijenjenog za odbranu zemlje je imala politički, prevratnički karakter, što su najteža djela protiv države. Tada je Radončić bio najbliži Seferov savjetnik.

Radončićeva propaganda da je odbrana BiH imala teroristički karakter:

Kad je odlaskom iz Štaba Vrhovne komande izgubio mogućnost uvida u tajna vojna dokumenta, Radončić se više posvetio diskreditaciji kadrova u sistemu odbrane BiH. Umjesto direktnih napada protiv Izetbegovića, počeo je taktiku indirektnih napada, diskreditacijom bošnjačkih kadrova koji su bili oslonac Izetbegoviću. Kad je izbila afera „*Pogorelica*“, Radončić se posvetio da putem „*Avaza*“ tumači kako je Iran u BiH, uz pomoć Izetbegovićevih kadrova uspostavljao terorističke kampove, što je bilo najteži mogući napad na karakter odbrane BiH, ali i radost za beogradski režim koji je propagirao da nije bilo agresije na BiH, već da su Srbi organizirali samoodbranu od islamskih terorističkih opasnosti. Istovremeno, i Sefer i Radončić su se posvetili klevetanju da je Armija R BiH islamizirana, što je ključna teza propagande agresorskih režima i neprijateljskih elemenata u BiH.

Ima još težih njihovih zlodjela. Zato, njihovom rovarenju i zločinačkom djelovanju po BiH mora doći kraj.

15.
KAKVE TAJNE PLANOVE SU IMALI I DA LI SU KOGA UBILI SEFER I RADONČIĆ?[68]

Da li ubistvo Ramiza Delalića ima veze sa Delalićevim izjavama o Seferu i Radončiću?:

Krajem oktobra 1993.godine, kada su u Sarajevu poduzete mjere prema neposlušnim komandantima, uhapšen je i Ramiz Delalić Ćelo. On je tek tada shvatio pogubnost Seferovog i Radončićevog djelovanja, o čemu je dao opširnu pismenu izjavu. Detaljno je objasnio kako su ga Sefer i Radončić podsticali na neposlušnost prema komandantu 1. korpusa - Mustafi Hajrulahoviću Talijanu, komandantu ŠVK Rasimu Deliću i predsjedniku Aliji Izetbegoviću. Objasnio je kako su ga Sefer i Radončić podsticali na oružane sukobe sa civilnom policijom i jedinicama Armije RBiH čiji su komandanti poštovali principe komandovanja. Ipak, najveću pažnju zaslužuju sadržaji Delalićeve izjave o Seferovim i Radončićevim zahtjevima da Delalić ubija ljude. Iako su Sefer i Radončić od početka zajedničkog rada u Štabu Vrhovne komande bili u zavjeri protiv predsjednika Izetbegovića, njihova aktivnost u tom smislu je eskalirala nakon što je Sefer, početkom juna 1993., izgubio čelnu funkciju u Armiji RBiH. Planirali su likvidacije - ubistva ljudi za koje su znali ili pretpostavljali da su utjecali na Seferovo smjenjivanje, jer su stali na put njegovom i Radončićevom zavjereničkom djelovanju. Izetbegovića i njegove najbliže saradnike su izlagali terorističkim opasnostima, prijetnjama i klevetama.

Radi identifikacije Seferovih i Radončićevih nalogodavaca, bitna je pismena izjava Čandić Mustafe: "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je*

[68] Tekst napisan u Sarajevu, maja 2010. godine.

poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ..."[69] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Izazivanje sukoba unutar sistema odbrane i ubijanje – likvidacije ljudi:

Treba se nadati da će bosanskohercegovačka javnost, kad-tad uočiti podudarnost djelovanja Sefera Halilovića sa djelovanjem Fikreta Abdića. I jedan i drugi su provodili potpuno iste sadržaje propagande protiv autoriteta odbrane BiH, naročito protiv predsjednika Izetbegovića. I jedan i drugi su pridobijali komandante pojedinih jedinica da zajedno s njima djeluju protiv Vrhovne komande – Abdić u Krajini, a Sefer u Sarajevu, Konjicu, Jablanici i Mostaru. I jedan i drugi su izazivali sukobe između jedinica Armije R BiH – Abdić u Krajini, Sefer Halilović u Sarajevu. I jedan i drugi su izazivali sukobe između jedinica policije MUP-a i jedinica Armije R BiH – Abdić u Krajini, a Sefer u Sarajevu i šire.

Opisujući sukobe u Sarajevu, jula 93., Delalić je u svojoj pismenoj izjavi naveo: „*Sefer mi je rekao da komandanti jedinica 9. mtbr, 10. bbr i „Delte" trebaju biti skinuti sa dužnosti i likvidirani. Rekao je da su „Laste" i MUP već na položajima prema „Deltama" i Caci, odnosno 10. bbr, a da su Vikićevi specijalci i vojna policija krenuli na mene. Rekao mi je da ima već žrtava kod Cace i da se aktiviram što brže. Sefer je zatim javio da je 'uslov za obustavu naš uslov i zahtjev da se smijene komandant 1. korpusa Talijan, njegov zamjenik Vaha Karavelić, te načelnik Uprave bezbjednosti Fikret Muslimović. Sa ovim uslovom i zahtjevom išli smo na razgovor kod Predsjednika ... Dva dana poslije toga, Sefer Halilović mi je u razgovoru kod njega u Štabu rekao da se moramo paziti jer će MUP RBiH pokušati da nas likvidira, posebno mene, što im ovaj put nije uspjelo. Dodao je 'da su dobili dobar šamar i da to neće preboliti'. Insistirao je na uvezivanju i zajedništvu „Delti", 9. mtbr i 10. bbr, rekavši da nas ne smiju razdvojiti. Narednih dana, u više navrata, Sefer mi je govorio da se moraju neki ljudi likvidirati i spomenuo, a jednom prilikom mi je i pokazao čovjeka zaposlenog kod komandanta Delića, odnosno čovjeka čije ime ne znam, ali radi na informatici kod Komandanta, zatim 'vucibatinu' Fikreta Muslimovića, načelnika Uprave bezbjednosti. Kad je u MUP priveden Fahro Radončić,*

[69] **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

Sefer mi je ovo govorio za Muslimovića i čovjeka koji radi kod komandanta. Ja sam, inače, bio u lošim odnosima sa Fikretom Muslimovićem i Sefer je ovo pokušao iskoristiti kako bih ja 'odradio' Fikreta Muslimovića. U prilog ovoga, Fahro Radončić mi je ... (posebno opisano u drugom tekstu, napomena F.M.) *Radilo se o čistom karijerizmu. U razgovoru sa mnom Sefer i Radončić su omalovažavali Predsjednika Predsjedništva RBiH, govoreći da je on krivac za velika stradanja muslimanskog naroda. Sefer mi je pred Radončićem, nakon njegovog privođenja u MUP i oslobađanja, rekao da postoji neki plan sa kojim bi me oni trebali informisati. Da li za to nije bilo vrijeme ili da li mi nisu vjerovali, uglavnom mi ga nisu rekli. Prije mislim da za to nije bilo vrijeme. Također su mi Sefer i Radončić rekli da sam ja jedini komandant Sandžaklija koji vrijedi nešto u ovom gradu i da se nastoji i mene skinuti, obrazlažući to atakom na narod Sandžaka u Sarajevu. Govorili su mi da jačaju tenzije protiv Sandžaklija, da se oni maltretiraju, te da treba privući što veći broj Sandžaklija, a jednom prilikom mi je Sefer rekao da namjerava osnovati sandžačku brigadu boraca iz Sandžaka. Sefer mi je zatim skrenuo pažnju da se moram čuvati MUP-a, 'jer oni idu na tebe da te odrade' tako da sam ja neprestano bio opterećen s tim da mi MUP RBiH nešto sprema.*"[70] (dijelove rečenica podvukao F.M.) (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

Ko su Seferovi i Radončićevi nalogodavci?:

Od kuda potiče Seferova i Radončićeva potreba da organiziraju i usmjeravaju vojsku protiv najviših državnih autoriteta? Ko je Seferu i Radončiću postavio zadatak da dijelove vojnih jedinica u okruženom Sarajevu koriste kao snagu za pritisak kako bi Predsjedništvo R BiH donosilo odluke kakve oni žele? Zašto su i po čijoj potrebi Sefer i Radončić radili na štetu odbrane BiH, a zna se da je agresor želio da snage odbrane BiH budu što slabije, posebno u pogledu komandovanja i rukovođenja? O kakvom tajnom planu, protiv koga i u čiju korist je bio tajni plan o kome su Sefer i Radončić počeli pričati Delaliću? Da li je tajni, nerealizirani plan Sefera i Radončića bio sličan realiziranom planu Fikreta Abdića? Da li su realizirani plan Fikreta Abdića i nerealizirani plan Sefera i Radončića bili dio istog, šireg agresorskog plana?

Sefer i Radončić trebaju objasniti zašto su se odlučili da podstiču Delalića da ubija ljude, samim tim što Delalićevo svjedočenje o tome nije jedini argumenat o Seferovom i Radončićevom nasilništvu, čiji je teror

[70] **Delalić Ramiz Ćelo**, Dopuna izjave, Sarajevo, 29.10.1993. godine.

tragično preživio i Tabak Ahmet iz Visokog, za čije premlaćivanje je Sefer angažirao i Delalića i svog brata i tada malodobnog sina. Tražili su da Tabak pismenom izjavom „*potvrdi*" njihove laži koje su tad širili protiv predsjednika Izetbegovića, komandanta Delića ... Postavlja se pitanje, da li ima onih koji nisu mogli preživjeti Seferov i Radončićev teror, pa su, možda, sada na spisku nestalih. Pokazalo se da su Sefer i Radončić mnogo veći kriminalci od Delalića.

Sefer i Radončić su bili vrlo bliski sa Ramizom Delalićem Ćelom, dok su, osloncem na njegovu naivnost, nizak stupanj obrazovanja i visok stupanj patriotizma, slabo razumijevanje odnosa u društvu i Armiji, mogli manipulirati njime u skladu sa svojim vrlo problematičnim političkim ciljevima, odnosno dok su mogli njemu postavljati najopasnije zadatke, kao što su ubistva.

Kad su Sefer i Radončić saznali da je Ramiz Delalić Ćelo ispričao policiji dosta o njihovim destruktivnim, zavjereničkim aktivnostima, onda su se okrenuli protiv Delalića, tek tada ga kvalificirajući kao kriminalca. Ne zna se da li je Delalić, po zadacima dobivenim od Sefera i Radončića, nekoga ubio ili nije, ali se pouzdano zna da su njih dvojica podsticali Delalića da ubija ljude. Sadržaj njihovih uputa Ramizu Delaliću Ćeli ukazuje na ogroman rizik u kome je, tokom rata, do početka juna 93. bila država BiH, dok je Sefer, uz prisustvo Radončića bio na čelu Armije RBiH, izazivajući haos u njenim redovima.

Naprijed citirana izjava Delalića, za njegovog života je prezentirana sudskim organima, o čemu je Radončić, sasvim sigurno, upoznat februara 2007. godine, a vjerovatno i Sefer. S obzirom na zahtjeve u cilju istine i s obzirom na ondašnja očekivanja da Delalić pred sudom svjedoči o zločinačkom ponašanju Sefera i Radončića, velika je šteta što je juna 2007. godine Delalić ubijen. Da je živ, on bi sada mogao još bliže pojasniti koja su sve zla počinili Sefer i Radončić i ko su sve žrtve njihovog zločinačkog ponašanja. Sa Seferom i Radončićem se nije igrati. Od njih trebaju bježati i obični kriminalci. Oni upropaštavaju ljude, na razne načine. Ostaje pitanje: Da li ubistvo Delalića ima veze sa sprečavanjem njegovog svjedočenja pred sudom o zlim djelima Radončića i Sefera.

16.
ARIF PAŠALIĆ JE BIO SVJEDOK O SEFEROVOJ DESTRUKCIJI NA ŠTETU ODBRANE BIH

U jednom od dokumenata Uprave bezbjednosti ŠVK predstavljeno je svjedočenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića o djelovanju Sefera Halilovića s ciljem da, zaobilazeći legalne autoritete komandovanja, znači mimo Komande 4. korpusa i komandanta Arifa Pašalića, pridobije komandante brigada i drugih jedinica da budu lojalni njemu (Seferu Haliloviću), što je nosilo rizik odbijanja poslušnosti komandantu Arifu Pašaliću, Rasimu Deliću i predsjedniku Izetbegoviću. Takve podrivačke, zavjereničke aktivnosti Sefer je realizirao (a) propagandom protiv predsjednika Izetbegovića, komandanta Delića, komandanta Pašalića ...; (b) tajnim davanjem komandantima brigada većih suma novca kako bi bili lojalni njemu a ne Pašaliću, Deliću i Izetbegoviću; (c) tajnim davanjem komandantima brigada vojne opreme, također sa ciljem da budu lojalni njemu, a ne Pašaliću, Deliću i Izetbegoviću; (d) slanjem poslušnika iz Sarajeva u Mostar i druge dijelove zone 4. korpusa, u ilegalne misije, s ciljem da bez znanja komandanta Pašalića kontaktiraju sa komandantima jedinica, šireći propagandu protiv Izetbegovića, Delića, Pašalića ..., te da propagiraju kako je Sefer najzaslužniji za organiziranje odbrane.

Svjedočenje Arifa Pašalića o tim pitanjima ima naročitu važnost, jer su se podaci o kojima je svjedočio odnosili na septembar 1993. godine, kada je Sefer komandovao jedinicama u operaciji „*Neretva 93*“. Iste podrivačke i zavjereničke sadržaje i metode Sefer je primjenjivao u zoni 6. korpusa, ignorirajući komandanta Salku Gušića.[71]

O Seferovom narušavanju jedinstva sistema komandovanja tako što je neovlašteno kontaktirao pojedine komandante brigada, utječući na njih da budu lojalni njemu a neposlušni prema svojim nadređenim komandantima, komandant Rasim Delić je napisao: „A*rif Pašalić, koji mi je i uputio dva pisma u kojima je upozorio na Seferovo direktno kontaktiranje s komandantima brigada, posebno s Midhatom Hujdurom Hujkom, zamjerio je Haliloviću na pozivanju komandanata brigada bez znanja komandanta korpusa i davanje novca komandantima, što je imalo negativan odraz na sistem rukovođenja u korpusu.“*[72]

---

71 Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 177, od 12.09.1993.

72 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 185.

17.
SAŽETAK O SEFEROVOJ ODGOVORNOSTI ZA ZLOČINE[73]

Raznim lažima Sefer prebacuje svoju odgovornost za zločine na „svoje saborce“:

U vezi sa zločinima od strane pripadnika Armije R BiH nad Hrvatima u dolini Neretve, 1993. godine, ko želi dobro državi BiH, taj ne čini ništa protivno istini o političkoj, komandnoj, moralnoj i pravnoj odgovornosti. Samo istina može pomoći da se veze Hrvata i Bošnjaka poprave, da se poboljša međunacionalno povjerenje i da se postigne povoljna klima za zajednički život, sada i u budućnosti. Nažalost, Sefer djeluje upravo suprotno takvim interesima. Putem Federalne TV je plasirao razne neistine i sa sebe prebacuje odgovornost na “*svoje saborce*“.

Kada je Federalna TV izvještavala o Dobrovoljačkoj, o Trusini, Grabovici i Uzdolu, ni u jednom od tih slučajeva kada se dijeli i preuzima odgovornost za zločine nema Sefera Halilovića. Kada se govori o odgovornosti, Sefer Halilović kao da nije ni postojao, ni maja 1992. godine, kada je riječ o Dobrovoljačkoj, ni aprila 1993. godine, kada je riječ o Trusini, ni septembra 1993. godine, kada je riječ o Grabovici i Uzdolu. U svim tim slučajevima, prema tumačenju Federalne TV, krivi su svi u Seferovom okruženju, i njegovi podređeni i njegovi nadređeni. Da se kojim slučajem, umjesto odgovornosti za zločine, raspravlja o bilo kakvim rezultatima, u bilo kojem ratnom vremenu, čak i u onom vremenski mnogo većem dijelu kada je Sefer bio po strani izvan naše Armije, smišljajući i provodeći podrivačke planove protiv autoriteta odbrane BiH, on bi, po volji i ocjenama Federalne TV, bio naročito zaslužan. Nije moralno da bilo ko stane na čelo kada se dijele zasluge, čak i gdje ih nema, a da izađe čak i sa začelja kada se dijeli odgovornost, čak i gdje je ima. To nije moralno ni od Sefera, samim tim što se bez ikakvih argumenata okomio na „*svoje saborce*“ Aliju Izetbegovića, Salku Gušića, Zulfikara Ališpagu ..., na sve njih, u lancu komandovanja, i naviše i naniže, iako činjenice govore sasvim suprotno.

Zapravo, upornost Sefera Halilovića da prikrije istinu i plasira laž, srazmjerna je količini i uvjerljivosti postojećih argumenata, upravo o njegovoj političkoj, moralnoj, komandnoj i pravnoj odgovornosti za zločine u Trusini, Grabovici i Uzdolu. Činjenica o tome ima napretek.

---

[73] Tekst napisan u Sarajevu, marta 2010. godine.

Činjenice o Seferovoj odgovornosti za zločine:

Kada je već očito da Sefer Halilović lažima prebacuje svoju odgovornost na „*svoje saborce*“, onda javnost treba upoznati o pravoj istini:

a) U odnosu na zločine u Trusini 16.04.1993. godine.

- Sefer Halilović je direktno komandovao jedinicama čiji su pripadnici učestvovali u borbama u kojima su se dogodili zločini. On je naredio ofanzivne aktivnosti tih jedinica.
- Kao načelnik ŠVK, prvi do civilne Vrhovne komande, Sefer je u proljeće 1993. godine više puta boravio na prostoru Konjica. Bio je informiran o svim bitnim pitanjima, problemima i rezultatima borbenih aktivnosti na tom bojištu. O zločinima u Trusini, 16.04.1993., je znao odmah nakon što su se dogodili, ali o njima nije izvijestio sebi direktno nadređenu civilnu Vrhovnu komandu. To mogu posvjedočiti svi tadašnji članovi Predsjedništva R BiH.
- Da je Sefer Halilović odmah saznao za zločine u Trusini potvrđuje snimak njegovog sastanka sa generalom HVO Milivojem Petkovićem, u Jablanici, 04.05.1993. godine.
- Iako je znao, Sefer nije ništa poduzeo da se izvršioci zločina identificiraju i kazne.
- Sefer Halilović je poduzimao mjere radi prikrivanja da su se dogodili zločini u Trusini.
- Zbog toga što nije ništa poduzimao u odnosu na zločine u Trusini, zločini su se ponovili pet mjeseci kasnije, i to u operaciji kojom je Sefer lično, direktno komandovao sa Isturenog komandnog mjesta u Jablanici.
- Na cijelom ratištu BiH najviše problema je bilo ondje gdje se kretao i bitno utjecao Sefer Halilović. Gdje njega i njemu sličnih, kao što je Fikret Abdić nije bilo, manje je bilo i problema, pogotovo onakvih kakvi su zločini u Trusini, Grabovici i Uzdolu.

b) U odnosu na zločine u Grabovici 08./09.09.1993. i Uzdolu 14.09.1993. godine.

- Da je Sefer, u svojoj nadležnosti poduzeo mjere da se istraže i sankcioniraju zločini u Trusini, velika je vjerovatnoća da se kasniji zločini u Grabovici i Uzdolu uopće ne bi ni dogodili.
- Komandant Štaba Vrhovne komande, Rasim Delić, je Naređenjem od 30.08.1993. godine ovlastio Sefera Halilovića da tokom septembra 93. komanduje jedinicama u operaciji „*Neretva 93*“. Decidno ga je ovlastio

da u pripremama i tokom izvođenja te operacije može donositi svoje naredbe, da može odlučivati o upotrebi jedinica, rješavati kadrovska pitanja i slično, što su esencijalni sadržaji komandovanja. Velika je neistina u tvrdnji da Sefer nije komandovao jedinicama u operaciji u kojoj su se dogodili zločini.

- Sefer je istog dana kada su se dogodili zločini u Grabovici saznao za njih, ali laže da je za zločine saznao tek 36 sati kasnije, iako postoji dokumenat da je bio u Jablanici prije podne 09.09.1993. godine, i da je u noć 08./09.93. kada su se dogodili zločini, prespavao na prostoru Jablanice.
- Da je Sefer poduzeo adekvatne mjere za zločine u Grabovici 08./09., pet dana kasnije, 14.09.1993., zločini u Uzdolu, najvjerovatnije se ne bi ni dogodili.
- Sefer je od novinara Šefke Hodžića zahtijevao da ne objavljuje činjenice o zločinima u Grabovici, a zatim da ne objavljuje činjenice o zločinima u Uzdolu.
- Umjesto istrage zločina u Grabovici i Uzdolu, Sefer je insistirao da se nastavi operacija.
- Sefer o zločinima u Grabovici nije izvijestio svog nadređenog Rasima Delića. U Izvještaju od 19.09.1993. godine, dokumentu koji je neizbrisiv, Sefer ni jednu jedinu riječ nije naveo o zločinima u Grabovici i Uzdolu, što je odraz ne samo njegovog profesionalnog, nego i njegovog dubokog moralnog postrnuća.
- Umjesto, ako je trebalo, da na jablaničko bojište u ispomoć dovede borce elitnih brigada iz Sarajeva, Sefer je doveo jedinice na čelu sa problematičnim Delalićem Ramizom Ćelom i Mušanom Topalovićem Cacom. Upravo, pripadnici Cacine jedinice su izvršili zločine. Nažalost, Sefer Halilović ne osjeća nikakvu grižu savjesti usljed takvog svog destruktivnog djelovanja.
- Itd ... itd ...

18.
OKOLNOSTI ZLOČINA U TRUSINI[74]

Oblici Seferove odgovornosti za zločine i posljedice po odnose Bošnjaka i Hrvata:

Sudsko procesuiranje pripadnika Armije R BiH za počinjene zločine nad Hrvatima u Grabovici, Uzdolu i Trusini ne smije biti povod za produbljivanje međunacionalnog nepovjerenja između Bošnjaka i Hrvata. Naprotiv, bošnjački politički faktori i autoriteti, u vezi s tim, trebaju djelovati s ciljem poboljšavanja odnosa između hrvatskog i bošnjačkog naroda.

Sefer Halilović je odgovoran za te zločine, jer je komandovao jedinicama čiji su pripadnici izvršili zločine. Pri tome treba imati u vidu da moralnu, političku, vojno-disciplinsku i funkcionalnu odgovornost Sefera Halilovića ne isključuje općepoznata oslobađajuća presuda Haškog tribunala. Naprotiv, takva presuda naglašava značaj moralne, političke, vojno-disciplinske i funkcionalne odgovornosti. Hrvati, sasvim opravdano, očekuju da bošnjački narod, njegovi autoriteti i politički faktori, u moralnom i političkom smislu sankcioniraju Sefera Halilovića zato što svojim utjecajem nije osigurao sprečavanje zločina od strane pripadnika Armije RBiH. Da je Armija R BiH postojala kad se Sefer Halilović vratio u BiH sa oslobađajućom presudom Haškog tribunala i da je on u toj situaciji imao status njenog pripadnika, faktori komandovanja bi protiv njega morali pokrenuti vojno-disciplinski postupak, te u vezi zločina u Grabovici, Uzdolu i Trusini sagledati razne činjenice njegovog destruktivnog djelovanja i suprotstavljanja autoritetima civilne Vrhovne komande.

Za poboljšavanje odnosa između Bošnjaka i Hrvata je bitnije kako će se bošnjački narod odnositi prema Seferu Haliloviću kao nosiocu destruktivnog djelovanja koje je pogodovalo zločinima nad Hrvatima u Grabovici, Uzdolu i Trusini, nego kako će sudovi presuditi o tim zločinima. Sudovi razmatraju pravnu, krivičnu odgovornost izvan koje postoji široka lepeza moralnih, funkcionalnih i vojno-disciplinskih pitanja i problema koje moraju sagledati drugi, razni faktori i institucije u državi i društvu u cjelini.

U vezi s tim, Sefer Halilović se ponaša kao da oslobađajuća presuda Haškog tribunala, u krivično-pravnom smislu, znači da ne postoji nikakva

[74] Tekst napisan u Sarajevu, septembra 2009. godine.

njegova moralna, funkcionalna i vojno-disciplinska odgovornost za stanje u jedinicama koje je pogodovalo negativnim pojavama i ponašanjima, pa i izvršenim zločinima nad Hrvatima u Grabovici, Uzdolu i Trusini.

Također, u vezi naprijed navedenog, državni i politički faktori se ponašaju kao da ne razumiju, odnosno, kao da u korist ostvarivanja političkih ambicija Sefera Halilovića ignoriraju njegovu odgovornost u moralnom, vojno-disciplinskom i funkcionalnom smislu.

Reći u javnosti da Sefer Halilović nije kriv za zločine, kao da je postalo mjera „*patriotske*" svijesti. Takav „*patriotizam*" duboko podriva odnose između bošnjačkog i hrvatskog naroda, čime se dovodi u pitanje funkcionalnost pa i opstanak države BiH.

Sefer je komandovao jedinicama kada su se dogodili zločini u Trusini:

Krajem marta ili početkom aprila 1993., Sefer Halilović je usmeno, a zatim pismeno 18.04.1993. naredio Salki Gušiću da komanduje jedinicama od Igmana do Drežnice, a da mu Zulfikar Ališpago u tome bude zamjenik. Kada su se 16.04.1993. godine dogodili zločini u Trusini, ni Gušić kao komandant, ni Zulfikar Ališpago kao njegov zamjenik nisu imali nikakva ovlaštenja u odnosu na zonu odgovornosti 45. brigade, koja je obuhvatala i selo Trusinu.

Na osnovu „*Ovlaštenja*" (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 21). koga je Sefer Halilović dao Salki Gušiću i Zulfikaru Ališpagi da komanduju svim jedinicama od Igmana do Drežnice, komandant 4. korpusa Arif Pašalić je svojim Naređenjem obavijestio jedinice na području Jablanice i Konjica koje su tretirane Seferovim „*Ovlaštenjem*", da je komandant OG „*Igman*" Salko Gušić, a da je njegov zamjenik Zulfikar Ališpago. Oni su ranije, odmah po dobijanju usmenog naređenja, već od kraja marta 1993. godine počeli zajednički djelovati kao početno jezgro Komande OG „*Igman*". Naročito je značajna tačka 5. Pašalićeve Naredbe: „*5. Ubuduće šaljite izvještaje i nama i OG Igman*".[75]

Komandant 4. korpusa, Arif Pašalić, sredinom aprila 1993. godine, jedinicama je postavljao uopćene zadatke, bez detalja koji karakterišu naređivanje ofanzivnih aktivnosti prema rejonima rasporeda HVO-a u dolini Neretve. Ofanzivne aktivnosti jedinica 4. korpusa koje su raspoređene od Igmana do Drežnice, naredio je Sefer Halilović, direktno preko Hase Hakalovića, komandanta 45. brigade. U svojim naređenjima

[75] Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića br. 02/1-3381-1/93, od 24.04.1993. godine.

za borbena djelovanja komandant 4. korpusa Arif Pašalić nije tretirao odred Zulfikar, jer je isti bio pod direktnom komandom Sefera Halilovića. Borbena djejstva prema Trusini 16.04.1993., kada su se dogodili zločini nad hrvatskim civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a, pokrenuta su po naređenju Sefera Halilovića i po planu komandanta 45. brigade Hakalovića, kome su bili pretpotčinjeni dijelovi odreda „Zulfikar". Naređenje za pretpotčinjavanje dijelova odreda „Zulfikar" je mogao dati samo Sefer Halilović, tako što je postavio zadatak Nihadu Bojadžiću da uputi dijelove odreda za borbe u zoni 45. brigade i zadatak Hakaloviću da prihvati dijelove odreda „Zulfikar" koji mu se stavljaju pod komandu. Suprotno principima komandovanja, bio je uspostavljen paralelizam u sistemu komandovanja, jer je Sefer Halilović direktno komunicirao sa komandantom Hakalovićem i poduzimao mjere o kojima komandant 4. korpusa Pašalić nije bio informiran, a takvim mjerama je pripadalo i naprijed pomenuto pretpotčinjavanje dijelova odreda „Zulfikar".[76]

Ponašanje HVO-a pogodovalo nastanku haotičnog stanja u kome je otežana kontrola:

Dan prije pokretanja ofanzive 45. brigade prema Trusini, HVO je intenzivirao napade prema jedinicama Armije R BiH i prema naseljenim mjestima gdje je većinsko bošnjačko stanovništvo.[77] Zločini u Trisini ne mogu se ničim opravdati, ali se, u krajnjem, moraju imati u vidu opće političke i vojne okolnosti u kojima su se zločini dogodili. U haotičnim uslovima koji su dobrim dijelom uzrokovani ponašanjem i djelovanjem HVO-a, komandantima jedinica Armije R BiH je bilo otežano uspostaviti potreban nivo kontrole. Haotični uslovi, izazvani djejstvima HVO-a, pogodovali su samovolji pojedinaca.

U vezi zločina u Trusini, Tuđmanov režim je organizirao istragu u kojoj je prikrivao osnovnu činjenicu da su oko tog sela bili borbeni položaji HVO-a i da su naspram tih položaja bili borbeni položaji Armije RBiH. Negirajući tu činjenicu, Tuđmanov režim je želio predstaviti da su snage Armije RBiH napale na nezaštićeno selo, odnosno, na nezaštićene civile. Takve laži usmjerene s ciljem da se zločin učini još većim nisu potrebne, jer je i bez tog laganja zločin u Trusini veliki i kao takav ogromna mrlja na

[76] Naređenje komandanta 4.korpusa Arifa Pašalića od 15.04.1993. godine, bez djelovodnog broja (napisano samo „Djelo. broj: 01-„), naznačeno za dostavljanje OpŠO Jablanica i Konjic, komandama 43., 44. i 45. brigade, Bataljonu vojne policije, Prozorskom bataljonu i ONO 4. korpusa.

[77] Informacija ŠVK o toku borbenih djejstava, pov.br. 02/1-105, od 15.04.1993. god.

časnoj borbi za odbranu BiH. U prvim izjavama koje su davali mještani Trusine, navedena je istina o postojanju borbenih položaja HVO naspram Armije RBiH oko Trusine, ali se i u tim izjavama lagalo, prikrivajući činjenice da je artiljerija HVO-a žestoko djelovala po civilnim ciljevima u naseljenim mjestima pod kontrolom Armije RBiH: „*Na jednom dijelu su bili Hrvati, a na drugom Muslimani ... HVO nije imao punkt u Trusini. Imali su položaj na jednom brdu. Ispod tog brda je jedno manje brdo na kojem su Muslimani imali položaj. Tu nikada nije bilo sukoba. Naši, koji su bili na položaju tog dana uhvaćeni su u jednoj kući gdje su se odmarali. Tu su ih uhvatili i strijeljali. Neki su uspjeli pobjeći. Neki su se predali, jer su ih ucjenjivali ženama i djecom. Bilo je ljudi sa oružjem, ali nisu pružali otpor. U Trusini nije pružan nikakav otpor ...*“.[78]

Uz ofanzive HVO-a prema položajima jedinica 4. korpusa, te uz granatiranje naseljenih mjesta u rejonima Jablanice i Konjica, čime su ugrožavani civili, HVO je postavio ultimatum Drežničkom bataljonu i jedinici Armije RBiH u Doljanima, da se predaju. U to vrijeme, sredinom aprila 1993., upravo pred napad 45. brigade iz 4. korpusa prema selu Trusina, dokumentirani su dogovori HVO-a sa četnicima da zajedno napadnu na jedinice Armije RBiH. Tada je, usljed ofanzivnih djejstava HVO-a, u svim dijelovima zone 4. korpusa, od Stoca do Ivan sedla bila izuzetno teška i alarmantna situacija.[79] Tako su snage HVO svojim ekstremizmom i neprijateljstvom prema državi BiH i Bošnjacima proizvele okolnosti u kojima je u nekim jedinicama Armije RBiH na tom prostoru otežana kontrola na bojištu u smislu odvraćanja neposlušnih od kršenja pravila i običaja rata. U tom smislu, snage i komandanti HVO su suodgovorni za zločine u Trusini, što naravno, ne opravdava odgovornost na strani Armije RBiH za te zločine.

Dokazi da je Sefer eliminirao Komandu 4. korpusa iz sistema komandovanja:

Sefer Halilović, koji je bez znanja komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića pokrenuo napad na selo Trusinu, kad su se dogodili zločini u Trusini, nije poduzeo mjere da se o zločinima izvijesti Pašalić, kao komandant korpusa. U tom pogledu je ilustrativan izvještaj koga je Komanda 4. korpusa dostavila u Štab Vrhovne komande, u večernjim satima 16.04.1993., upravo na dan kada su se dogodili zločini nad Hrvatima

78 Iskaz Miškić Marije, u Gabeli, 31. svibnja 1993., „*Iskaz zapisao*“ Andrija Pavčić.

79 Izvještaj Komande 4. k za ŠVK, str. pov. br. 02/1-966-133/93, od 16.04.1993. god.

u Trusini: „*...Pripadnici HVO su napali na položaje Ljubina oko 16.30, a oko 17.00 i položaj Prevlje...*“ Znači, Izvještajem se pominju poslijepodnevni događaji od 16.04.1993., ali se ne tretira prijepodnevno izvršenje zločina u Trusini. Izvještaj obuhvata prostor i jedinice koje su izvodile borbena djejstva u kojima su se dogodili zločini u Trusini. Međutim, ništa nije navedeno o zločinima u Trusini. Bitna je rečenica iz tačke „*1. Agresor*“, u okviru koje se u trećoj alineji ističe: „- *Od potčinjenih jedinica nismo dobili izvještaje do slanja ovog izvještaja.*“ Proizilazi da je Izvještaj sačinjen na osnovu podataka koje je Komanda 4. korpusa prikupila, do kasnih večernjih sati 16.04.93. iz raznih izvora koji inače predstavljaju dopunu glavnim izvorima, odnosno, izvještajima u sistemu komandovanja i rukovođenja. Pored toga, Izvještaj sadrži više konstatacija o izuzetno složenoj situaciji u svim područjima Hercegovine: „*U Mostaru situacija krajnje napeta ... HVO dao ultimatum 4. bataljonu (Drežnica) da do 18.00 preda oružje ... HVO je dao ultimatum o predaji oružja u Doljanima ... u Konjicu neprestano se tuče po Domu zdravlja, uništavajući zgrade ... Kulminiraju nesuglasice Armije i HVO, čak i na prvim borbenim linijama prema četnicima. Pripadnici HVO su napali položaje Ljubine ... i položaj Prevlje...*“[80]

<u>*Opasni motivi Seferovog laganja da su snage HVO slabe i da ih zato treba napasti:*</u>

I pored toga što su snage HVO bile u općoj ofanzivi, tada, sredinom aprila 1993., Sefer Halilović je želio da se stanje snaga HVO predstavi kao loše i da to omogućava snagama Armije R BiH uspješnu ofanzivu, jer su u boljoj operativnoj poziciji: „*Nalaze se u teškom položaju ... očekuju pomoć u ljudstvu iz Prozora ... HVO obavještava da su jedinice ARBiH zauzele ...*“ Predstavljajući snage HVO slabim, Sefer Halilović je motivirao podređene komandante da pokreću jedinice u napad. Znači, Sefer Halilović je, komandujući usmjeravao borbene aktivnosti u kojima su uslijedili zločini u Trusini. Insistirao je da se, navodno loše stanje u redovima HVO iskoristi u cilju postizanja što većih rezultata u ofanzivi koju je naredio jedinicama Armije R BiH.[81]

Praćenje i poznavanje situacije na terenu je bio glavni zadatak i

---

80 „*Redovni izvještaj*“ Komande 4. korpusa, broj 02/1-966-133/93, Mostar, 16.04.1993. godine, dostavljen Operativnom centru - OC ŠVK OSRBiH, u potpisu komandant Arif Pašalić i operativni dežurni Hasković Mirsad.

81 Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, broj 02-3145-1/93, Mostar, 16.04.1993. godine, dostavljeno komandama 43., 44. i 45. brigade, te Komandi Bataljona vojne policije, OpŠO Konjic, OpŠO Jablanica i bb Prozor.

problem za Komandu 4. korpusa, pa je komandant Pašalić insistirao da mu podređeni komandanti redovno, uz svoj lični potpis, dostavljaju izvještaje, posebno u vezi sa mjerama osiguranja stanovništva i borbenih položaja, upravo zato što su tada, sredinom aprila 1993., intenzivirana artiljerijska i druga borbena djejstva od strane HVO po civilnom stanovništvu, civilnim objektima i prema borbenim položajima jedinica Armije R BiH na prostoru općina Jablanica, Prozor i Konjic.[82]

Sefer laže da nije komandovao – samo je on mogao narediti manevar iz zone jednog u zonu drugog korpusa:

S obzirom na Halilovićeve tvrdnje, odnosno laži da on nije komandovao jedinicama u dolini Neretve, prebacujući odgovornost za zločine u Trusini sa sebe na svoje podređene, važne su činjenice da je upravo on koordinirao djelovanje raznih jedinica na bojištu u dolini Neretve. Samo on je mogao narediti da se u zonu 4. korpusa, na područje Konjica i Jablanice šalju jedinice koje ne pripadaju tom korpusu: „*... Jedinica 'Zulfikar' i 'Crni labudovi' su angažovani oko Konjica zbog poznatih sukoba sa snagama HVO. Uputili smo i diverzantski vod (30 boraca) snagama u dolini Neretvice, što su uradilo i jedinice MUP-a (isto 30 boraca). Od sredstava uputili smo PAT 37 mm, MB 82 mm, MB 60 mm, takođe u dolinu Neretvice...*"[83] S obzirom da je 45. brigada u dolini Neretvice pripadala 4. korpusu, a naprijed navedene jedinice koje su poslane u dolinu Neretvice pripadale 1. korpusu Armije R BiH, jasno je da je koordinaciju djejstava između dva korpusa mogao realizirati samo ŠVK, odnosno autoritet u ŠVK kome su bili podređeni komandanti oba ta korpusa. Znači, samo Sefer Halilović je mogao narediti da jedinice iz organskog sastava 1. korpusa i jedinice na neposrednoj vezi načelnika ŠVK ("*Zulfikar*") budu borbeno angažirane u zoni 4. korpusa. Isto tako, niko osim starješina civilne policije nije mogao narediti pokretanje voda MUP-a prema Neretvici, a proizilazi da je taj starješina civilne policije bio u kontaktu sa Halilovićem. Jedinica MUP-a je mogla biti borbeno angažirana samo po znanju i odobrenju ministra unutarnjih poslova, a koordinaciju s njim je mogao realizirati samo načelnik ŠVK.

Prema izvještaju Komande OG Igman, za izvršavanje borbenih zadataka, u sastav 45. brigade koja je „*izvršila zadatak u rejonu desne obale*

[82] Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića str. pov. 01-3092/93 od 16.04.1993. godine.

[83] „*Dnevni borbeni izvještaj*", Komande OG Igman, str. pov.broj 03-592/4, od 16.4.1993. godine, dostavljen Komandi 1. korpusa.

Neretve" bile su „*pridodate jedinice: Specijalni odred za PN 'Zulfikar', vod MUP-a Tarčin, Diverzantski vod OpŠO Konjic*".[84] Znači, Komanda 45. bbr, koja je izvodila borbena djejstva u pravcu Vrci – Seonica – Ljetovina, odlučivala je o upotrebi i borbenom angažiranju, pored ostalih, i o borbenoj upotrebi Specijalnog odreda za posebne namjene „*Zulfikar*". Niko osim načelnika ŠVK, Sefera Halilovića, nije mogao „*pridodati*" jedinicu ili dijelove jedinice Zulfikar u sastav 45. brigade. Tada je važilo Seferovo naređenje od 18.04.1993. godine da Komanda OG Igman komanduje svim snagama od Igmana do Drežnice. Problem je što su to bile jedinice 4. korpusa, a komandant tog korpusa, Pašalić, nije bio u toku promjena koje su uslijedile Seferovim naređenjem.

Sefer je izazivao nered u sistemu komandovanja:

Sistem komandovanja jedinicama na prostoru Jablanice i Konjica je bio narušen. Nije se decidno znalo ko tim jedinicama komanduje. Halilović je direktno komandovao brigadama zaobilazeći komande 1. i 4. korpusa. Kad su jedinice 4. korpusa stavljene pod komandu OG Igman, o tome se nisu riješila pitanja dotadašnje i kasnije nadležnosti Komande 4. korpusa. Ne zna se kako je komandant OG Igman, Salko Gušić, preuzeo na vezu da komanduje jedinicama 4. korpusa koje su bile raspoređene na prostoru Jablanice i Konjica. Nije se znalo ko je do 18.4.1993.godine neposredno komandovao tim jedinicama – da li Arif Pašalić ili je to činio Sefer Halilović, zaobilazeći Komandu 4. korpusa, na čelu sa Pašalićem.[85]

U drugoj polovini aprila do početka maja 1993. godine, komandant OG Igman Salko Gušić je bio uspostavio veze komandovanja naspram jedinica koje su mu bile podređene, kako onih iz 1. tako i onih i 4. korpusa. Komande tih jedinica su komandantu Gušiću dostavljale svoje izvještaje,[86] što je relevantan pokazatelj uspostave i funkcioniranja sistema komandovanja i kontrole. Međutim, smetnje u tom pogledu je postavljao Sefer Halilović. On je prema komandantima brigada i odreda uspostavljao direktne veze, što je bio paralelizam koji narušava jedinstvo vojne

---

84 „*Dnevni borbeni izvještaj...*" Komande OG Igman str. pov.br. 1-20/8 od 22.04.1993. godine, Komandi 1. korpusa.

85 OG Igman, Bradina, „*Borbeni izvještaj za 23.04.1993.*", str. pov. broj 01/11, od 23.04.1993., dostavljen „KOMANDI OG IGMAN", u potpisu Salko Gušić.

86 Naređenje komandanta OG Igman Salke Gušića za „*Održavanje svih mjera b/g i spremnost za borbenu upotrebu...*", str. pov. br. 01-838, Igman, 09.05.1993. godine, komandama 4., 8., 9., 81., 43. 44. 45. i 49. brigadi, OŠO Hadžići, Ilidža, Konjic i Jablanica, SOPNŠVK *"Zulfikar" i „Crni labudovi"*.

organizacije i čini je manje efikasnom.

Narušavanje elementarnih principa komandovanja od strane Sefera Halilovića nije se ispoljavalo samo u pogledu direktnog komandovanja brigadama kada je zaobilazio Komandu OG Igman, nego i onda kada je zaobilazio, istovremeno, i Komandu OG Igman i Komandu 1. korpusa. U jednom od dokumenata Komande OG Igman je navedeno: *„2. Naše snage tokom dana su u skladu sa Naređenjem ŠVK postupile i odgovarale na ustaško – četničke provokacije:"*,[87] a iz nastavka teksta proizilazi da je Komanda OG Igman izvještavala o borbenim aktivnostima 44., 43. i 45. brigade. Znači, načelnik ŠVK Sefer Halilović je direktno komandovao, jer se Komanda OG Igman poziva da su „*naše snage*" u dolini Neretve postupale po naređenju načelnika ŠVK Sefera Halilovića. Znači, indikativno je da se Komanda OG ne poziva na naređenja Komande 1. korpusa, već ističe da se borbena djejstva odvijaju po naređenju načelnika ŠVK Sefera Halilovića.

Dokumenta HVO-a o stanju u Trusini na dan zločina i kasnije:

O borbama u rejonu sela Trusina, zapovjednik brigade „Herceg Stjepan" je dostavio informaciju komandama HVO u Mostaru, Tomislavgradu, Prozoru i Kiseljaku: „*Od ranih jutarnjih sati vodi se ogorčena borba oko i po selu Trusina. Oko 10.00 sati Armija je upala u jedan dio sela, pokupila civilno pučanstvo i, koristeći ih kao živi štit, prisilila je naše bojovnike da se povuku. Tražena je predaja polaganjem oružja, ali smo uspjeli iz sela izvući dosta civila i povući se. Oko 12.00 sati zapalili su dvije kuće, no mi smo nastavili borbe za to selo. Do 16.00 sati zapalili su još osam kuća. Situacija je kritična. Ima dosta mrtvih po selu, ali ne znamo koliko i čiji su (pretpostavljamo sa obje strane). Borbe se nastavljaju ... Imamo podatke da je tu odranije bilo Zukinih ljudi ... Upravo saznajemo da u Trusini ima dosta naših mrtvih civila koje su pobili prilikom ulaska u selo*."[88]

Na složenost političke i vojne situacije ukazivala je Vojnoobavještajna služba Glavnog stožera HVO-a, da su odnosi između Armije R BiH i HVO vrlo napeti, naročito usljed razvoja događaja na području Travnika i Bugojna. U izvještaju za dan 16.04.1993., upravo kada su se dogodili zločini u Trusini, bez pomena o tim zločinima, ali i bez pomena o zločinima u selu Ahmići koji su se dogodili istog dana kada i u Trusini, obavještajci

[87] „*Vanredni izvještaj sa Bradine*" Komande OG Igman, broj: cv-185-05/93, odnosno str. pov. broj 01/80, Bradina 10.05.1993. godine, dostavni akt cv-185-05/93 potpisao komandant Salko Gušić, a Izvještaj str. pov. broj 01/80 u prilogu tog dostavnog akta potpisao načelnik OG Igman - IKM, Bahrudin Fazlić.

[88] Dokumenat HVO, brigada „*Herceg Stjepan*" Konjic, Izviješće za dan 16.04.1993. u 20.00.

HVO-a su naglašavali da u odnosima Hrvata i Bošnjaka postoji prava ratna psihoza.[89]

Vjerovatno je da su zločini nad Bošnjacima u Ahmićima i zločini nad Hrvatima u Trusini izvršeni 16.04.1993. bili povod za sastanak Sefera Halilovića, Milivoja Petkovića, Filipa Moriona i Jan – Pierre Thebault, u Zenici 20.04.1993., četiri dana nakon zločina u Ahmićima i zločina u Trusini. Vjerovatno je da su sudionici tog sastanka razgovarali i o strašnim zločinima u Ahmićima i Trusini.[90] Vjerovatno pod utjecajem sastanka u Zenici, Mješovita komisija je 20. i 21.04.1993. godine obilazila područja Konjica i Jablanice koja su bila pod kontrolom Armije R BiH, o čemu su predstavnici Hrvata izvijestili: „*U Jablanici smo 20.4.1993. uspjeli obići osam (8) naših civila i pripadnika HVO koje je Armija BiH zarobila i drži ih u zatvoru – bivši Spomen dom. Nisu fizički maltretirani, a jesu zaplašeni ... Po izjavi četvorice Hrvata, ranijih sudionika u vlasti, ni stanovništvo nije do sada bijeno ... 20.04.1993. godine smo uspjeli doći do Ostrošca i obići četiri obitelji zatečene u jednoj kući koja nije njihova ... Nisu tučeni ni maltretirani ... Jučer smo uz pomoć UN predstavnika uspjeli ući u Konjic u zapovjedništvo 7. brigade A BiH. Tu su nam prijetili verbalno, ističući svoje ciljeve. Došao je Zuka i tada su se smirili. Istakao je da on zapovijeda od Igmana do Drežnice. Kaže da HVO u Konjicu treba da preda teško naoružanje i da se dalje pregovara. Postignut je sporazum da se danas sastanu Zuka i Zdravko Šagolj u Ostrošcu i da pregovaraju. Uvijek ističući preduvjet prekid vatre ...*“[91]

Ekstremni hrvatski nacionalisti na prostoru Konjica i Jablanice, lažnim izvještajima koje su slali raznim autoritetima, uključujući i autoritete RKC, utjecali su da se sukobi produbljuju i da se sve više i više pogoršava međunacionalno nepovjerenje, pa i mržnja. Tako, naprimjer, u jednom od svojih izvještaja, nacionalista Zebić Dinko na dvije i po stranice teksta, očitim lažima „*muslimansku stranu*“ predstavlja ružno u smislu

---

89 Akt Glavnog stožera HVO – Vojnoobavještajne službe str. pov.br. 03-354/93 od 16.04.1993. – Dnevno Izviješće br. 232/9.

90 Dogovor Sefera Halilovića i Milivoja Petkovića, pod predsjedavanjem komandanta UNPROFOR Filipa Moriona i predstavnika ECMM/RC Jan – Pierre Thebault, 20.04.1993. godine u Zenici.

91 Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Operativna zona Jugoistočna Hercegovina, dokumenat pod naslovom „*Izvješće o stanju u Jablanici i Konjicu*“, Dj. broj 01-2478/93, Mostar, 22.travnja 1993. godine, dostavljeno Glavnom stožeru HVO Mostar, generalu Slobodanu Praljku, ONO OZ JIH, ovjeren pečatom potpis ZAPOVJEDNIKA OZ JIH brigadira Miljenka Lasića.

ugrožavanja ljudskih prava i sloboda za Hrvate na području Konjica.[92] Takva Izjava Zebić Dinka je bila poticaj da uslijedi „*Izjava mostarskih biskupa*“[93]. Isto kao i Zebić Dinko, biskupi pominju zločine nad Hrvatima, ni riječi ne pišu o zločinima pripadnika HVO nad Bošnjacima, ali je citirana „*IZJAVA HRVATSKIH BISKUPA*“ iz Zagreba, koja ističe da se u sukobima „*obostrano čine zločini*“. U analizi predmetne Izjave Zebić Dinka, pominje se Izjava „*mostarskih biskupa*“ zato što je Zebić 6.5.1993. svoju Izjavu dostavio Biskupskom ordinarijatu u Mostaru, nakon čega je 17.5.1993. uslijedila „*Izjava mostarskih biskupa*“, što znači da su negativne, lažne konstatacije u Zebićevoj Izjavi prenešene u „*Izjavu mostarskih biskupa*“ koja je dostavljena javnosti. To su činjenice o negativnim posljedicama laganja od strane Zebić Dinka. Indirektan dokaz da je Zebić Dinko lagao, predstavljaju i neka dokumenta HVO-a[94], a u jednom od njih, o boravku predstavnika HVO u Konjicu i Jablanici, pored ostalog, se navodi kako je Zuka sa još „*nekim drugim oficirima A BiH*“ prema predstavnicima Hrvata bio kooperativan i pažljiv: „*U neformalnom razgovoru sa Zukom i nekim drugim oficirima A BiH dobili smo obećanje da ćemo moći izvršiti razmjenu zarobljenih, pa čak i da će oni nakon puštanja moći otići kamo žele, a ne kao što kaže dr. Ćibo - da će moći otići samo svojim kućama ... Također nam je odobreno (zahvaljujući intervenciji Zuke i Bojadžića) da povezemo u Mostar neke civile koji su imali zdravstvenih problema,...*“ I taj detalj pokazuje korektan odnos prema hrvatskim civilima, zarobljenicima, bolesnicima ... Da mnogi od njih budu zaštićeni, utjecali su lokalni komandanti Armije RBiH.

Zahtjevi Zuke da se zaštite civili:

Među borcima i građanima znalo se da Zuka ne dozvoljava da se Hrvatima čini bilo šta što bi ih ugrožavalo i vrijeđalo, što se konstatira i u Zapisniku o radu sjednice Ratnog predsjedništva Skupštine opštine Jablanica 13. maja 1993. godine: „*Štab civilne zaštite mora više činiti za stvarnu zaštitu civila i njihove imovine bez obzira kojoj nacionalnosti*

---

92 Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Mostar, 06. svibnja 1993. godine, Izjava Zebić Dinka, bivšeg zapovjednika Općinskog stožera HVO – Konjic, na kraju Izjave navdeno da se ista dostavlja „*Biskupskom ordinarijatu Mostar n.r. Ratka Perića, biskupa – koadjutora Katedrala – Mostar*“.

93 „*Izjava mostarskih biskupa*“, Mostar, 17. svibnja 1993., u potpisu biskup ordinarij Pavao Žanić i biskup koadjutor Ratko Perić.

94 Dokumenat HVO-a, Glavni stožer, Komisija za razmjenu zarobljenika, Izviješće sa pregovora, broj 02-2/1-01-893/93, od 31.05.1993. godine.

pripadaju." Na toj sjednici Zuka je „*zatražio da se u Jablanici što prije osnuje vojni sud (prijeki) sud, koji bi spriječio eventualne negativne pojave i radnje.*" To su bili preventivni utjecaji, što se potvrđuje i sadržajem Službene zabilješke civilne policije o izjašnjavanju fratara iz Samostana u Konjicu. I fratri, kao i mnogi drugi, su isticali da je Zuka poduzimao mjere radi zaštite civila, posebno Hrvata.

Mišljenje franjevaca u Konjicu i problem njihove zaštite:

Nakon prekida oružanih neprijateljstava između Armije R BiH i HVO-a, 1994. godine, fratri su upozoravali vlast HRH-B na problem iseljavanja Hrvata sa područja Konjica, apelirajući da se poduzimaju mjere na povratku hrvatskog stanovništva na svoja napuštena ognjišta, u vezi čega se ističe da je sigurnost Hrvata na području Konjica zadovoljavajuća: „*Za napuštanje svojih domova u ovo vrijeme, smatramo, nije kriva opća sadašnja situacija na ovom području, koliko nemogućnost ili neupućenost hrvatskih prognanika da se vrate, ili makar da obiđu članove svojih obitelji koji su ovdje ostali. Ostali su, velikim dijelom, stari i bolesni. Neprestano se nadamo povratku našeg svijeta, ali umjesto da pozdravljamo povratnike, moramo se opraštati od onih koji odlaze u posjetu ali se ne vraćaju ... Vidljivo je da ovakvo stanje vrlo dobro odgovara onoj muslimanskoj struji, čiji su članovi 'uvezeni' muslimani, tek od jučer 'Konjičani', a koji su zaposjeli hrvatska imanja ... Za naše pastoralno i karitativno djelovanje nemamo nikakvih poteškoća. U razgovoru sa lokalnim vlastima uglavnom nailazimo na razumijevanje. ... Vjerujte, da se mi Hrvati možemo kretati mnogo slobodnije na ovim prostorima nego li oni (Muslimani) u Herceg-Bosni. (podvukao F.M.)...*"[95] Znači, da je sigurnosna situacija u Konjicu sredinom 1994. godine bila bolja u odnosu na 1993. godinu.

Kontraobavještajna služba HVO-a je dostavljala izvještaje centrali u Zagrebu, nadređenom autoritetu u Glavnom stožeru Hrvatske vojske. Tako, naprimjer, kontraobavještajna služba HVO-a je izvijestila nadređene u Glavnom stožeru HV u Zagrebu o dva sastanka koja su održana uz posredovanje predstavnika UN, UNPROFOR i EZ, „*na najvišoj razini*" između predstavnika legalnih institucija RBiH i predstavnika HVO-a. Prvi sastanak je održan 19.04.1993. godine u Mostaru, a drugi, sutradan 20.04.1993. godine u Zenici. Za sastanak u Zenici navedena

95 Akt, Franjevački samostan Konjic, pismo Predsjedništvu Republike Herceg – Bosne Mostar, Konjic, 7. svibnja 1994. godine, potpisali fra Bono Krndelj i fra Ivan Bradvica, ovjereno okruglim pečatom „FRANJEVAČKI SAMOSTAN 88400 KONJIC".

su imena i funkcije „*izaslanstava*“ HVO-a i legalnih institucija R BiH, kao i predstavnika međunarodnih institucija. Ispred HVO-a su bili Krešimir Zubak „*dopredsjednik Vlade HVO*“, general Milivoj Petković načelnik Glavnog stožera HVO, Ivica Lučić pomoćnik „*Predstojnika odbrane*“, ..., a ispred legalnih institucija R BiH prof. dr. Ejup Ganić, Sefer Halilović, Stjepan Šiber, Vehbija Karić i Enver Hadžihasanović. Kratko su predstavljene diskusije glavnih učesnika sastanka. Za sukobe, predstavnici HVO su optuživali političko vođstvo i Armiju R BiH. Istaknuto je da je Sefer Halilović rekao da na strani Armije R BiH postoje „*određene grupe koje nisu pod kontrolom*“, te da je „*obećao kako će on to hitno riješiti i izvesti ih pred Sud*.“ Predstavnici HVO-a su sastanak koristili da u prisustvu predstavnika međunarodnih organizacija optuže predstavnike Bošnjaka da su uzrokovali sukobe.[96]

U Glavnom stožeru HVO poduzimane su mjere da se pred predstavnicima međunarodne zajednice angažiranim na bojištu u dolini Neretve i pred cijelom „*domaćom i svjetskom javnošću*“, kompromitiraju Armiju R BiH i njene komandante. Željeli su da se pred predstavnicima međunarodne zajednice dokaže kako komandanti „*muslimanskih snaga*“ u borbama hrvatske civile upotrebljavaju kao živi štit. Pri tome su manipulirali teškom ratnom pozicijom žena i djece, upravo radi efekata koje su pred domaćom i svjetskom javnošću i institucijama međunarodne zajednice željeli postići na štetu Armije R BiH. Upravo zbog takvih nastojanja HVO-a, velika šteta za odbranu BiH i za odnose između Bošnjaka i Hrvata imao je slučaj uznemiravanja franjevaca samostana u Konjicu. Naime, hercegovački franjevci sa adrese u Zagrebu, 17.04.1993. godine su obavijestili Vicu Vukojevića o tome da su „*tijekom jučerašnjeg dana*“, znači tokom 16.4.1993.godine iz hercegovačkog franjevačkog samostana u Konjicu odvedeni fratri Zdenko Karačić, Drago Čolaka i Stjepan Šarić, te ukazali na neizvjesnu sudbinu triju časnih sestara. Hercegovački franjevci, sa adrese u Zagrebu su molili Vicu Vukojevića da učini što može, kako bi se franjevci i časne sestre zaštitili. Vice Vukojević je bio visoki funkcioner HDZ-a, od predsjednika Hrvatske Franje Tuđmana zadužen da tokom rata politički djeluje na prostoru Hercegovine. Ima dosta činjenica da je fratre u

[96] Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Hrvatsko vijeće obrane, Sektor sigurnosti, „*Izvješće*“ broj 02-4/1-621/93, Mostar, 22.04.1993. godine, na 4 stranice, bez imena i potpisa odgovornog funkcionera.

Konjicu najkonkretnije štitio Zulfikar Ališpago Zuka.[97]

Vandalski postupci prema čestitim franjevcima ilustriraju težinu haotične situacije u Konjicu. Situacija u pogledu zaštite civila u Konjicu ipak je bila najteža u odnosu na sva ostala mjesta u dolini Neretve: „*... grad je prepun pljačkaša ... provaljuje se u stanove, ugostiteljske objekte, prodavnice, magacine, otuđuju se m/v i sve ostalo što imalo vrijedi ... uprkos svim naporima, ne može se zaustaviti pljačka i otimačina ... imovina se otuđuje organizovano i pljačkaju uglavnom naoružani pripadnici A RBiH i poznati konjički kriminalci ... oko 14.00 h iz franjevačkog samostana kidnapovan fra Drago Čavar. Imenovanog je odveo poznati konjički kriminalac 'Bagi' Špago koji je, revoltiran pogibijom brata, želio da se osveti ... pripadnici MUP i VP su vratili fratra ... Ovo je jedan u nizu paradoksalnih događaja u Konjicu koji se uklapa u crni mozaik...*"[98] U tako teškoj situaciji, prepunoj raznih negativnosti, važno je što su poduzimane mjere zaštite Franjevačkog samostana i fratara u Konjicu. Postoje dokumenta o aktivnostima Zulfikara Ališpage radi zaštite fratara i samostana u Konjicu, ali su ipak kriminalci i huligani djelovali prema svojim shvatanjima ratne situacije. Inače, u uslovima maksimalno intenziviranih, žestokih, zajedničkih napada snaga HVO i četnika prema položajima jedinica Armije RBiH na području Konjica i Jablanice, u naseljenim mjestima, naročito u Konjicu, bile su aktivne kriminalne grupe, radi čega su komandanti jedinica tražili da se na tom području osnuje i aktivira Vojni sud.[99] Neki kriminalci su identificirani po kriminalnim vezama na strani HVO-a i četnika.

Zahtjevi Zuke, Gušića i Ćibe da se zaštite civili, posebno franjevci:

Radnik Stanice javne bezbjednosti općine Konjic, Čomor Ševko, angažiran na „*obezbjeđenju Franjevačkog samostana u Konjicu*", sačinio je Službenu zabilješku o utjecaju Zuke da zaštiti civile hrvatske nacionalnosti: "*Ne ulazeći u pozadinu i razloge za početak sukoba koji su prerasli u totalni rat između ARBiH i HVO u tom vremenu zatekao sam se na obavljanju poslova policajca u SJB Konjic. Na osnovu bezbjednosne procjene,*

[97] Pismo Hercegovačkih franjevaca za gospodina Vicu Vukojevića, poslato sa adrese u Zagrebu, ali se zbog loše kopije ne može pročitati napisani naziv ulice sa brojem 22/A, Zagreb, 17.4.1993. godine.

[98] "*Dnevni izvještaj...*" komandanta Bataljona vojne policije 4. korpusa Šahić Nusreta, br. 01/P-B-23/93, Konjic, 19.04.1993.godine, dostavljen „Sektoru bezbjednosti IV korpusa".

[99] „*Dopuna borbenog izvještaja*", koga je Komanda OG Igman, IKM Bradina, str. pov. broj 03-592/14, Bradina, 24.4.1993. godine, dostavila Komandi 1. korpusa, u potpisu komandant Salko Gušić.

negdje krajem aprila 1993. godine, raspoređen sam na poslove i zadatke obezbjeđenja Franjevačkog samostana u Konjicu. Pored neposredne zaštite navedenog objekta, imao sam zadatak da sa grupom policajaca obezbijedim i pružim ličnu zaštitu svećenika i časnih sestara koji su boravili u samostanu. U objektu samostana nalazili su se gvardijan Karačić Zdenko i fratri Čolak Drago i Šarić Stipan, te tri časne sestre. Odmah u početku mog vršenja poslova obezbjeđenja Franjevačkog samostana, odnosno prvog dana, negdje u poslijepodnevnim časovima, objekat i svećenike u samostanu posjetio je komandant Specijalne jedinice ARBiH Ališpago Zulfikar, zvani 'Zuka'. Došao je terenskim vozilom 'nisan', u pratnji vozača i još jednog meni nepoznatog vojnika. Odmah po dolasku u objekat, ostvario je kontakt sa policajcima na obezbjeđenju, interesirajući se za bezbjednosno stanje i zdravlje svećenika i časnih sestara. Tražio je da vidi svećenike, što mu je udovoljeno. Čuo sam da je u razgovoru sa njima pitao za eventualne probleme, nudeći pomoć i vojnike svoje jedinice da obezbjeđuju samostan, te pruže potpuniju zaštitu osoblju, odnosno svećenicima i časnim sestrama. Ova ponuda je odbijena, uz obrazloženje da su već na tim poslovima prisutni policajci SJB Konjic. 'Zuka' se u posjeti samostanu zadržao oko jedan sat. Vidno uznemiren, svećenicima je rekao da se oni ne trebaju plašiti, te da mogu poručiti hrvatskom stanovništvu da nemaju potrebe bježati, da će on, kao komandant, naložiti vojnicima da strogo paze na ličnu i imovinsku sigurnost građana hrvatske nacionalnosti. Potom je otišao, prethodno se pozdravivši sa prisutnima. Istog dana u samostan su došli Ivanković Paško i Krkelja Džafer, oba nastanjena u Ovčarima, opština Konjic. Razlog dolaska navedenih građana je traženje pomoći od svećenika da pomognu u prevazilaženju postojećeg stanja, odnosno vraćanja građana hrvatske nacionalnosti u svoje kuće. Oni su pobjegli iz straha od navodne odmazde pripadnika ARBiH. Ivanković Paško je tvrdio da su vojnici ARBiH kojima je komandovao 'Zuka' u njegovom naselju Ovčari zaštitili od pljačkanja imovine, maltretiranja i slično sve građane hrvatske nacionalnosti. Kako je isticao, zahvaljujući komandantu 'Zuki', nikome od Hrvata u Ovčarima, koji su se zadesili prilikom dolaska jedinica ARBiH, nije se desilo ništa što predstavlja prijetnju životima ili njihovoj imovini. Ustvari, Ivanković Paško je tražio od gvardijana Karačić Zdenka da na bilo koji način ostvari kontakt sa nekim od lica iz HVO-a Drecelj, te ih ubijedi da se žene, djeca i ostali slobodno vrate u svoje kuće, obrazlažući to postupkom komandanta 'Zuke' i ostalih pripadnika ARBiH. Međutim, dobio je odgovor da to nije moguće učiniti zbog bojazni za vlastiti život i živote tih ljudi, jer je

bilo kakvo kretanje nemoguće zbog jake puščane i artiljerijske vatre koja je trajala. Kako se ispostavilo, ovaj pokušaj vraćanja izbjeglih građana hrvatske nacionalnosti je propao...".[100] Policajac koji je sačinio naprijed citiranu zabilješku tretirao je Zuku kao komandanta Specijalnog odreda, u vrijeme kada je Zuka bio zamjenik komandanta OG Igman. Autor Zabilješke nije pripadnik Armije, te vjerovatno nije znao da u to vrijeme Zuka nije komandovao Specijalnim odredom, odnosno vjerovatno nije znao da je Zuka, kao zamjenik komandanta OG Igman, došao da pomogne fratrima.

Bitno je što su komande jedinica Armije RBiH u dolini Neretve poduzimale mjere s ciljem da se poštuju međunarodne konvencije o ponašanju zaraćenih strana. Tako, naprimjer, komandant OG Igman Salko Gušić i predstavnik civilnih vlasti dr. Safet Ćibo, preventivno su se obraćali građanima apelirajući da se „*humano postupa sa civilnim stanovništvom, djecom, ženama i borcima*", da se borbeno djeluje „*samo po objektima iz kojih agresori otvaraju vatru*", da se treba „*držati dostojanstveno i ne činiti djela suprotna MRP*", te da se „*prema ratnim zarobljenicima postupa humano, u okviru normi MRP*".[101]

Zulfikar Ališpago Zuka je dolazio do informacija da na području općina Konjic i Jablanica djeluju „*bande*" koje ugrožavaju katoličko stanovništvo, posebno u selu Pokojište: „*U selo neprestano dolaze kojekakvi banditi, te pljačkaju po selu životne namirnice ... u ime narodnih prava i ravnopravnosti svih građana, molimo MUP Konjic da bazira 5 (pet) policajaca na toj teritoriji kako bi se narod sigurnije osjećao ...*"[102] Znači, Zuka se obraćao civilnoj policiji u općini Konjic da uspostavi policijsku zaštitu u mjestima gdje se katolici osjećaju ugroženim od djelovanja „*bandi*" koje pljačkaju. Vjerovatno da je povod za Zukin „*Zahtjev*" o ongažiranju civilne policije na zaštiti stanovništva „*katoličke vjeroispovijesti*" bilo ubistvo Jozić Petra, u selu Pokojište 4.8.1993. godine. Zuka je insistirao na istrazi tog slučaja: „*Molimo vas da izvršite istragu o tom ubistvu i ukoliko je izvršilac ubistva pripadnik Armije RBiH, taj predmet predati nadležnom organu vojne policije. Hvala na*

---

100 „*Službena zabilješka*" Stanice javne bezbjednosti Konjic, broj 16-8/01-1-49/93, od 28.05.1993. godine.

101 „SAOPĆENJE" komandanta OG Igman Salke Gušića i predsjednika Ratnog predsjedništva općina Konjic i Jablanica Safeta Ćibe, broj 01/16, Bradina 19.04.1993.

102 SOPNŠVK, Jablanica, 18.08.1993. godine, akt pod naslovom „*Zahtjev*" dostavljen na adresu „*MUP Konjic – načelniku MUP-a Konjic*", potpisao „*KOMANDANT SPECIJALNOG ODREDA ZA POSEBNE NAMJENE ŠTABA VRHOVNE KOMANDE Ališpago Zulfikar – ZUKA*".

saradnji."[103] Znači, Zuka je djelovao protiv pljačkaša koji ugrožavaju civilno stanovništvo hrvatske nacionalnosti. Poduzimao je mjere radi sprečavanja njihovog djelovanja i zalagao se za istrage u slučajevima ugrožavanja lične i imovinske sigurnosti Hrvata i drugih građana na prostoru gdje je imao utjecaja. Više dokumenata potvrđuju da se Zuka u svakom slučaju zločina nad Hrvatima ponašao korektno, da su ga takvi slučajevi, kao čovjeka razočaravali i da je u okvirima svojih mogućnosti poduzimao mjere radi zaštite hrvatskog civilnog stanovništva.

Na sjednicama civilnih organa vlasti općine Konjic i Jablanica, Zuka je ukazivao da *„Štab civilne zaštite mora više činiti za stvarnu zaštitu civila i njihove imovine bez obzira kojoj nacionalnosti pripadaju."*[104] Zuka je ukazivao na značaj zaštite civila i njihove imovine, te zahtijevao stroge i zakonite sankcije protiv izgrednika koji ugrožavaju civile. U vezi s tim, bitna je Službena zabilješka civilne policije o izjašnjavanju fratara iz Samostana u Konjicu. I fratri, kao i mnogi drugi, su isticali da je Zuka poduzimao mjere radi zaštite civila, posebno Hrvata.

O utjecaju predsjednika Izetbegovića da se zaštite civili, svećenici i objekti RKC:

Ne može se opovrći da je tokom rata na teritoriji pod kontrolom legalnih organa vlasti RBiH bilo kriminalnih grupa koje su svojim djelovanjem nanosili veliku štetu međunacionalnim odnosima. Međutim, ne može se osporiti činjenica da su se legalni organi vlasti RBiH borili protiv raznih kriminalnih grupa i da su do kraja 1993. godine stabilizirali situaciju i bitno povećali sigurnost za građane i njihovu imovinu. Predsjednik Predsjedništva RBiH Alija Izetbegović se lično zalagao za sigurnost i zaštitu vjerskih objekata SPC i RKC. Tako naprimjer, fra Zdenko Karačić, župnik i gvardijan Franjevačkog samostana u Konjicu, za medije je izjavljivao da je civilna policija MUP-a RBiH osiguravala samostan, fratre i časne sestre. On je rekao: „*Nas sada štite pripadnici MUP-a po želji Alije Izetbegovića, direktno iz Zagreba, telefonom. Kretanje nam je ograničeno, jer se bojimo da nas neko ne bi ubio... Mi smo dali izjave MUP-u Konjica, koji su dolazili ovdje i koji nas sada čuvaju ... Objekte i tako nisu dirali, koji su ovdje u*

---

103 *SOPNŠVK, Jablanica, 18.08.1993. godine, akt pod naslovom „Zahtjev" dostavljen na adresu „MUP Konjic – načelniku MUP-a Konjic", potpisao „KOMANDANT SPECIJALNOG ODREDA ZA POSEBNE NAMJENE ŠTABA VRHOVNE KOMANDE Ališpago Zulfikar – ZUKA".*

104 *Izvod iz Zapisnika o radu sjednice Ratnog predsjedništva Skupštine opštine Jablanica, održane 13. maja 1993. godine.*

sklopu i sad to MUP čuva i ja sam čuo zapovijed da je njima rečeno tko god se približi s lošom namjerom da bi dirao nas ili objekte, da treba biti ubijen, da slobodno pucaju ... Mi smo doživljavali šokove, ljudi su, posebno ženske osobe, izobličene, ja vam to mogu reći i nama treba apsolutno sada svima da za jedno vrijeme napustimo Konjic. Zašto? Mi ne možemo ovdje djelovati. Ostali smo zbog karitativne djelatnosti. Kako ću djelovati kad nemam slobodu kretanja. Mi ne možemo pokopati mrtve. Ne možemo nikoga ispovijediti. Mi ne možemo ništa činiti, a zatim karitativno ne možemo iz drugog razloga, jer nam je magazin od oko 100 tona robe u Ovčarima, koji svak zna da je „Caritasov" opljačkan ..."[105] U tekstu je navedeno da fratre ugrožava „*banda*". S obzirom na angažiranje civilne policije da osigura samostan i fratre, jasno je da su organi vlasti u Konjicu bili orijentirani da se spriječi djelovanje „*bande*" koja ugrožava fratre. Posebno je značajno što je mjere osiguranja naredio predsjednik Izetbegović i što su policajci koji su osiguravali samostan dobili jasno naređenje da trebaju upotrijebiti vatreno oružje, što znači - po svaku cijenu zaštititi samostan i fratre u njemu. Sadržaj razgovora novinarke Špele Cvitković i fratra Zdenka Karačića potvrđuje da je stanje u Konjicu bilo vrlo složeno.

Dokaz da je Sefer znao za zločine u Trusini odmah nakon što su se dogodili:

Početkom maja, odnosno 04.05.1993., u vrijeme eskalacije brutalnog nasilja od strane HVO-a, u Jablanici su se sastali Sefer Halilović i Milivoj Petković. Dogovorili su se: (1) da predstavnici HVO i Armije R BiH zajednički obiđu sela Sovići i Doljani pod kontrolom HVO-a; (2) da evakuiraju ranjene i mrtve iz sela Kostajnica, Obri i Vrci koje kontrolira HVO, ali su opkoljena „*muslimanskim snagama*"; (3) da obiđu Franjevački samostan u Konjicu i okolnim selima Turija, Zabrđe, Zaslivlje; (4) da zajednički obiđu položaj HVO „*Stari grad*". O tome postoji video i tonski snimak. Iako se iz transkripta ne vidi jasno šta je Petković rekao Haliloviću o slučaju zločina koje su nad Hrvatima izvršili pripadnici Armije R BiH u Trusini, što je bila zona odgovornosti 45. brigade kojom je komandovao Haso Hakalović, iz reagiranja Sefera Halilovića, u vezi s tim, sasvim je jasno da je on kao najodgovorniji prema civilnoj Vrhovnoj komandi u sistemu komandovanja Armijom R BiH bio upoznat o tim zločinima. Njegova

105 „*Prijepis razgovora snimljenog u Franjevačkom samostanu u Konjicu dana 4. svibnja 1993. godine sa fra Zdenkom Karačićem, župnikom i gvardijanom (objavljeno na valovima radia Hrvatske zajednice Herceg – Bosna, Radio postaja Mostar dana 5. svibnja 1993. godine, novinar Špela Cvitković)*".

odgovornost za događaje u zoni 45. brigade je bila tim veća i neposrednija jer je tu brigadu, preko njenog komandanta Hase Hakalovića, direktno držao na vezi, sprečavajući Komandu 4. korpusa da u svojoj nadležnosti neposrednog komandovanja 45. brigadom, preko Hase Hakalovića, osigura poznavanje situacije i izvještavanje o značajnim činjenicama. Na sastanku u Jablanici, pred svim prisutnima, Sefer Halilović je pomenuo komandantu 4. korpusa Arifu Pašaliću da on „***preispita šta se dogodilo u Trusini***", što se odnosilo na zločine izvršene nad Hrvatima od strane pripadnika Armije R BiH.

Način i sadržaj postavljanja zadataka od strane Sefera Halilovića komandantu 4. korpusa Arifu Pašaliću, za slučaj zločina u Trusini, je neobičan za odnose na relaciji nadređeni – podređeni, posebno kada su u pitanju ozbiljne i teške situacije, što je, svakako, i slučaj zločina u Trusini. Način i sadržaj postavljanja zadataka od strane Halilovića komandantu 4. korpusa Pašaliću, za slučaj zločina u Trusini je proizvoljan, uzgredan, nije imperativan, nema naredbodavni ton, ostavlja mogućnost opstrukcije i shvatanja od strane podređenog da se zadatak i ne mora izvršiti, odnosno da je zadatak postavljen u kontekstu taktiziranja pred Petkovićem. Sefer Halilović nije precizno i decidno postavio zadatak za istragu, jer nije postavio rokove i nije učinio odgovornim svoje podređene da ga o realizaciji izvijeste putem redovnih i vanrednih izvještaja kroz sistem komandovanja i rukovođenja. U vezi sa zločinima u Trusini, Halilović je imao obaveze izvještavanja prema svom nadređenom predsjedniku Izetbegoviću, isto kao što su takvu obavezu imali komandanti 4. korpusa, komandant OG „*Igman*" i komandant 45. brigade prema svojim nadređenima. Proizilazi da je Halilović namjerno, svjesno, s ciljem prikrivanja zločina, zapostavio obavezu izvještavanja prema svom nadređenom predsjedniku Izetbegoviću, jer da je htio biti odgovoran i izvijestiti Izetbegovića, on bi požurivao svoje podređene da mu dostave početne, pouzdane informacije i da ga kontinuirano izvještavaju o rezultatima istrage.

Halilović je po funkciji, u uslovima rata bio i član ratnog Predsjedništva R BiH, pa je za slučaj zločina u Trusini morao izvijestiti cijelo Predsjedništvo, jer su podaci o tome imali politički karakter i bili su nužni svakom od članova Predsjedništva, a pogotovo predsjedniku Izetbegoviću, koji je u političkim i diplomatskim odnosima morao davati odgovore za taj slučaj. Proizilazi da Halilović o zločinima u Trusini nije izvještavao sebi nadređenog Izetbegovića, niti da je o tome upoznao Predsjedništvo

na sjednicama koje su se često održavale i prije i nakon što su se dogodili zločini u Trusini, a on je na tim sjednicama prisustvovao. Znači, da su članovi Predsjedništva RBiH, zbog Seferovog prikrivanja zločina u Trusini, bili spriječeni da dođu do informacija u vezi s tim, a da su došli, bila bi isključena mogućnost da se ne poduzmu mjere istrage i sankcioniranja odgovornih, samim tim što je višečlani, multietnički sastav Predsjedništva sužavao mogućnost prikrivanja, odnosno sužavao mogućnost da niko od njih ne reagira na informacije o zločinima. Proizilazi da svi, još živi članovi ratnog sastava Predsjedništva R BiH iz 1993. godine (Ganić, Komšić, Ključić, Tatjana Ljujić - Mijatović, Pejanović) mogu posvjedočiti da ih Halilović nije izvijestio o zločinima u Trusini. Zapisnici o sjednicama koje je Predsjedništvo R BiH održalo u drugoj polovini aprila i tokom maja 1993. godine postoje, pa se iz njih može ustanoviti da li je na sjednicama u tom periodu prisustvovao Halilović, s tim da eventualno neprisustvovanje njega ne oslobađa odgovornosti izvještavanja o zločinima.

Izvještaji o zločinima u Trusini u ŠVK nisu dolazili linijom operativnog dežurstva, niti su dolazili putem ostalih linija rukovođenja, kao što su organi za moral, organi sigurnosti, obavještajni organi. Činjenice o zločinima i o prikrivanju zločina u Trusini za Halilovića su "*pogodna*" okolnost da može manipulirati Hasom Hakalovićem, koristeći ga kao jednog od lokalnih lidera svoje političke stranke, pa se u tom smislu Hakalović može smatrati jednom od brojnih žrtava Halilovićevog rada na upropaštavanju ljudi. S obzirom da je Halilović neposredno komandovao Hakaloviću, onda je vrlo bitno kakve mu je zadatke postavio i šta je Hakalović uradio prema dobivenim zadacima od Halilovića, jer su se zločini dogodili u zoni odgovornosti 45. brigade koja je bila pod komandom Hakalovića. Niko bez znanja Hakalovića nije mogao vršiti istrage u njegovoj zoni odgovornosti. Za slučaj zločina u Trusini, komandant Hakalović je morao izvijestiti nadređene, bez obzira da li su oni ili ne na neki drugi način već znali za zločin. Ako nadređeni nisu reagirali na Hakalovićev izvještaj, onda je Hakalović morao istrajati na svom eventualnom prijedlogu da se istraga vodi uz pomoć i angažiranje nadležnih organa iz nadređenih komandi.

Na istom sastanku u Jablanici, 4.5.1993., u nastavku razgovora o zločinima u Trusini, Halilović je rekao: „*...Molim da prvi zadatak Zajedničke komande bude selo Trusina, jer postoje indicije da su neki pojedinci Armije učinili zločine prema građanima hrvatske nacionalnosti. Postoje indicije. Postoje izjave i zato molim da se to ispita, da to bude prvi zadatak. Onaj*

tko puca na vojsku s tim se treba boriti, ali niko nema pravo paliti i ubijati, rušiti crkve ... Armija hoće znati na čemu je, da borba bude zajednička“.[106] Iz citiranog proizilazi da je Halilović prije svog sastanka sa Petkovićem znao da su počinjeni zločini, a da, do sastanka sa Petkovićem nije ništa nikome naređivao da se poduzme istraga. Halilović ističe da istragu zločina u Trusini treba da vrši „*Zajednička komanda*“ koja je krajem 1992. i početkom 1993. godine bila samo ideja u vezi sa reguliranjem odnosa između Armije R BiH i HVO-a, s ciljem da se objedini sistem komandovanja i kontrole tih dviju vojnih organizacija. Halilović izbjegava da za slučaj zločina u Trusini, u pogledu istrage učini odgovornim sebe kao načelnika ŠVK i postojeći sistem komandovanja od ŠVK do 45. brigade, te odlaže istragu da se vrši u nadležnosti „*Zajedničke komande*“ koja tada, ustvari, uopće nije postojala, niti je tada bilo izvjesno da će se uspostaviti. Halilović je rekao da „*postoje indicije*“ da su počinjeni zločini od strane pripadnika Armije RBiH nad Hrvatima u Trusini, pa naglašava da „*postoje izjave*“ (množina) o tome, što znači da o tim zločinima nisu bile obične indicije, već da se o zločinima raspolagalo usmenim ili pismenim izjavama, najmanje od strane dvije, a vjerovatno i više osoba. Čim je o nekim izjavama, usmenim ili pismenim upoznat najviši vojni starješina koji je direktno odgovoran civilnoj Vrhovnoj komandi, odnosno čim su takve izjave zavrijedile pažnju da ih taj starješina pominje na sastanku kakav je bio sa Petkovićem u Jablanici, onda je sasvim jasno da se podrazumijevala obaveza tog vojnog starješine da se poduzmu adekvatne, efikasne mjere, jer bilo kakve, nevažne izjave ne bi dopirale do načelnika ŠVK Halilovića, koji „*moli*“ da se indicije i izjave o zločinima u Trusini „*ispitaju*“, što je vrlo čudno, jer onaj ko komanduje ne moli, već naređuje. Halilović „*moli*“ da slučaj zločina u Trusini ispita „*Zajednička komanda*“ koja ne postoji, tako da se, ustvari, ne zna koga on uopće „*moli*“ u vezi tako ozbiljnog i teškog problema. Umjesto što je „*molio*“ da istragu izvrši nepostojeća, hipotetička „*Zajednička komanda*“, Halilović je bio odgovoran da naredi, da istragu izvrše organi koji već postoje i djeluju pod njegovom komandom i kontrolom. Iz naprijed citirane izjave Halilovića treba izdvojiti i posebno razmatrati slijedeći dio**:** „*Onaj tko puca na vojsku s tim se treba boriti, ali niko nema pravo paliti i ubijati, rušiti crkve...*“,[107]

---

[106] Prema video snimku, od 04.05.1993. godine, sadržaj razgovora između zapovjednika HVO-a Milivoja Petkovića i načelnika ŠVK Sefera Halilovića.

[107] Prema video snimku, od 04.05.1993. godine, sadržaj razgovora zapovjednika HVO-a Milivoja Petkovića i načelnika ŠVK Sefera Halilovića.

što upućuje na zaključak da Halilović, iako konfuzno, ipak pokušava sugerirati da su Hrvati nad kojima su izvršeni zločini pucali na pripadnike Armije, te da su se napadnuti pripadnici Armije „*trebali boriti*" protiv njih. Prema naprijed izloženom proizilazi da je Halilović, u vrijeme održavanja sastanka sa zapovjednikom HVO-a Milivojem Petkovićem već imao šire i konkretnije informacije o zločinima u Trusini.

Ponašanje Halilovića, prema video snimku, odnosno prema transkriptu njegovog razgovora sa Petkovićem je vrlo problematično, ne samo u vojnim, nego i u političkim aspektima. On se na tom sastanku nije smio upuštati u kvalifikacije - ko će biti a ko ne saveznik, a ko zaraćena strana sa kojom BiH treba ratovati. To je nadležnost Vrhovne komande. Ako su očekivanja Vrhovne komande bila da R Hrvatska bude saveznik i da HVO zajedno sa Armijom R BiH brani državu i narod od agresora, onda je ponašanje Halilovića trebalo biti bez svađalačkih povišenih tonova, prijetnji i slično, samim tim što se Petković ponašao smireno, odnosno samim tim što, prema situaciji na ratištu, Halilović nije bio u situaciji da uslovljava i postavlja ultimatume.

Sporazumi Hrvatska – BiH:

Jedno vrijeme, aprila 1993., na području Jablanice je boravio zamjenik komandanta 4. korpusa, Sulejman Budaković Tetak. On se žalio da nije dobivao izvještaje od komandanta 45. brigade. Problem izvještavanja iz Komande 45. brigade prema Komandi 4. korpusa je bio uzrokovan negativnim odnosom Hase Hakalovića prema komandantu Pašaliću, što je bila posljedica utjecaja Sefera Halilovića prema sebi bliskom Hasi Hakaloviću. U takvim uslovima, Tetak je procjenjivao agresivno djelovanje HVO-a, koji je postavljao ultimatume jedinicama Armije R BiH za predaju, što je podsticalo razmišljanja o kontramjerama, kao naprimjer o obustavljanju isporuke struje iz Hidroelektrane Jablanica prema Hrvatskoj. Bilo je očito da se tokom marta i aprila 1993. godine maksimalno komplicirala situacija u Hercegovini. Raslo je neprijateljstvo HVO prema Armiji RBiH i BiH kao državi uopće. HVO je uzrokovao te sukobe, tako da se u tom smislu HVO treba smatrati odgovornim za sve posljedice sukoba, uključujući i zločine u Trusini, do kojih sigurno ne bi došlo da nije bilo neprijateljstva protiv države BiH i njenih branilaca.[108]

U Zagrebu je 24.04.1993. godine potpisana Zajednička izjava

[108] Izvještaj „*Tetka*" – Sulejmana Budakovića, predstavnika Komande 4. korpusa u Jablanici, broj 02/70-1-75/93, od 17.04.1993. godine.

od strane Izetbegovića, Bobana, Tuđmana i Lorda Ovena o prekidu neprijateljstava između Armije R BiH i HVO-a. U tačci 5. je navedeno: „*5. Potpisnici zajedničke izjave najoštrije osuđuju svako kršenje pravila međunarodnog humanitarnog prava, bez obzira tko ih je učinio, i obavezu da će se hitno provesti zajedničke i pojedinačne istrage o svakom pojedinačnom slučaju kršenja, te bez odlaganja pokrenuti pitanja odgovornosti osoba za sukobe i počinitelje zločina prema civilnom pučanstvu. Potpisnici su, također, saglasni da utvrđivanje činjenica izvrši posebna nezavisna međunarodna komisija.*"[109] Sutradan 25.04. 1993., potpisano je Uputstvo za ustrojstvo Zapovjedništva Armije RBiH od strane Izetbegovića, Bobana, Sefera i Petkovića. Tako su politički lideri preuzeli obavezu da, preko komandanata koji su im podređeni, „*hitno*" provedu istrage i da se poduzmu sankcije protiv počinitelja zločina nad civilima.[110] Iako u predmetnom dokumentu nije navedeno na koje se konkretno zločine odnosi, s obzirom na tadašnje stanje na ratištu u BiH, sigurno je da se pri tome mislilo na zločine izvršene u Ahmićima kod Viteza nad Bošnjacima od strane pripadnika HVO i zločine izvršene u Trusini, kod Konjica, nad Hrvatima od strane pripadnika Armije R BiH. Zna se da nije bilo rezultata u pogledu uspostave Zajedničkog zapovjedništva Armije R BiH i HVO. To je bitno, zato što je Sefer Halilović, deset dana poslije Zajedničke izjave u Zagrebu, kada se 04.05.1993. godine sastao sa zapovjednikom HVO-a Milivojem Petkovićem, rekao da će se provesti istraga ako se formira Zajedničko zapovjedništvo.

Također, krajem aprila 1993., u Zagrebu je postignut dogovor između predsjednika Izetbegovića i Mate Bobana za uspostavu Zajedničke komande Armije R BiH i HVO-a, koja je trebala imati dva komandanta, Sefera Halilovića i Milivoja Petkovića koji su se trebali redovno sastajati, formirati vojne okruge ... Taj dogovor je nastao nekoliko dana poslije zločina u Trusini nad Hrvatima i zločina u Ahmićima nad Bošnjacima, a na osnovu Zajedničke izjave Izetbegovića, Bobana Tuđmana i Ovena. Međutim, dogovor uopće nije realiziran.[111] U vezi s tim treba imati u vidu

109 „*Informacija o činiocima od uticaja na borbeni moral jedinica, komandi i štabova OS RBiH*", broj 02/17-100, Sarajevo, 26.04.1993. godine, dostavljena „svim korpusima, vazduhoplovnim grupama...OG Igman i OkŠO Doboj".

110 „*Informacija o činiocima od uticaja na borbeni moral jedinica, komandi i štabova OS RBiH*", broj 02/17-100, Sarajevo, 26.04.1993. godine, dostavljena „*svim korpusima, vazduhoplovnim grupama...OG Igman i OkŠO Doboj*".

111 Tekst dogovora predsjednika Predsjedništva R BiH Alije Izetbegovića i predsjednika paradržave HZH-B Mate Bobana, Zagreb, 25.04.1993. godine 00.45 sati, u prisustvu načelnika ŠVK Sefera Halilovića i zapovjednika HVO-a Milivoja Petkovića,

izjavu Sefera Halilovića na sastanku sa Milivojem Petkovićem, u Jablanici 4.5.1993., da će se organizirati istraga za zločine u Trusini kada se uspostavi Zajednička komanda Armije R BiH i HVO. To znači da je Sefer Halilović, ubrzo nakon zločina u Trusini, informiran o istima, ali da nije poduzimao mjere koje je bio obavezan, s obzirom na svoju komandnu ulogu. To je naročito bitno, zato što je isti taj Sefer Halilović uložio ogromne napore da odgovornost za sve zločine kojih je bilo u dolini Neretve, u Grabovici, Doljanima i Trusini prebaci na svoje nadređene i na svoje podređene. U vezi sa naprijed pomenutim dogovorom u Zagrebu, od kraja aprila 1993. godine, bitno je da se isti postigao prema odobrenju predsjednika Hrvatske Franje Tuđmana, što znači da Mato Boban nije mogao potpisati taj sporazum bez prethodnog odobrenja i usmjerenja od strane Tuđmana. Činjenica što Tuđman nije potpisnik tog dogovora odražava njegovu težnju da predstavi kako su oružani sukobi između Armije RBiH i HVO nastali izvan njegove krivnje i odgovornosti, što je pokušaj maskiranja agresije koju je Hrvatska, isto kao i Srbija, izvršila na međunarodno priznatu državu BiH, članicu UN-a.

Prema obavezama iz dogovora u Zagrebu, radi obustave oružanih neprijateljstava između Armije RBiH i HVO, načelnik ŠVK Halilović je potpisao Naređenje koje je dostavljeno i Glavnom stožeru HVO-a, kao i komandama 1., 2., 3., 4. i 5. korpusa Armije R BiH. Naložena je „*obustava ofanzivnih dejstava prema jedinicama HVO*." Kako stoji u preambuli Naređenja, Halilović je realizirao obavezu koju je preuzeo, u formi „*zajedničke izjave*" sa Izetbegovićem, Bobanom i Petkovićem u Zagrebu 25.04.1993. godine.[112] Praktički, Halilović je obustavio ofanzivu, koju je u svojoj ulozi načelnika ŠVK ranije naredio prema jedinicama HVO-a, a u kojoj su se dogodili zločini nad Hrvatima u selu Trusina. Na osnovu Halilovićevog Naređenja, uslijedilo je i Naređenje komandanta OG Igman Salke Gušića. On je, ustvari, prenio Naređenje Halilovića o prekidu ofanzive prema HVO, uz zadatke da jedinice budu spremne za nastavak ofanzive, kad to naredi Halilović.

Poduzimane su razne mjere za obustavu oružanih neprijateljstava između Armije RBiH i HVO-a. Nakon dogovora na sastanku Sefera Halilovića i Milivoja Petkovića od 04.05.1993. godine, sastajali su se i lokalni

„*Uz svjedočenje dr. Franje Tuđmana*", pod naslovom „*DODATAK 1 USTROJSTVO ZAPOVJEDNIŠTVA ARMIJE BIH I HVO*".

[112] Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, broj 001/167-153, od 25.04.1993. godine, Komandi 3. korpusa, Komandi 4. korpusa i Komandi OG Igman.

komandanti. Tako, naprimjer, sredinom maja 1993. uslijedio je sastanak i Sporazum između komandanta OG Salke Gušića i lokalnog komandanta HVO-a Šagolj Zdravka – Piske, „*u prisustvu Petkovića i Halilovića...*". U završnom dijelu Sporazuma je navedeno da će realizaciju Sporazuma nadzirati „*koordinaciono tijelo u slijedećem sastavu: 1. Zulfikar Ališpago 2. Dobrosav Zovko 3. Selim Novalić 4. Dragan Jurić*".[113] Sporazum između Gušića i Šagolja je obuhvatao 12 pitanja od značaja za cijelo bojište u dolini Neretve. Ta pitanja nadilaze pojedinačnu nadležnost bilo koje niže jedinice. Zato je Gušić, u koordinaciono tijelo odredio svog zamjenika Zulfikara Ališpagu, koji je prema jedinicama OG Igman u cijeloj zoni odgovornosti mogao autoritativno djelovati kako bi se Sporazum realizirao.

I pored želja, iskrenih nastojanja i utjecaja od strane političkih i vojnih autoriteta odbrane BiH, da se obustave oružana neprijateljstva između Armije RBiH i HVO, krajem maja sukobi su imali tendenciju daljeg zaoštravanja i proširivanja. Politički i vojni autoriteti HVO-a, pod kontrolom Tuđmanovog režima iz Zagreba, nisu odustajali od zacrtanog cilja - da u saradnji sa četničkim snagama unište sistem odbrane i državu BiH. Zato su komandanti Armije RBiH morali jačati borbenu efikasnost svojih jedinica. Tadašnju tendenciju zaoštravanja oružanih sukoba, ali i odlučnosti snaga odbrane BiH ilustriraju brojna dokumenta, kao što je jedna od naredbi komandanta OG Igman, Salke Gušića, od 22.05.1993. godine. U tačci 2. je navedeno: „*Sve aktivnosti u rejonu Vrca, 45. bbr i SO 'Zulfikar' usmjerit će ka potpunom okruženju i iznuravanju sistemom okruženja ustaških jedinica koje su se našle u Vrcima...*" U tačci 6. je navedeno: „*Za izvršenje ovog naređenja činim odgovornim komandante i VD komandanta jedinica ...*" kojima je naređenje dostavljeno.[114]

---

113 „*Redovni borbeni izvještaj...*" Komande OG Igman, str. pov. br. cv-495-05/93 od 21.05.1993. godine, Komandi 1. korpusa.

114 Komanda OG Igman, Naređenje, str. pov. br. 01/134 (nečitko), Bradina, 22.05.1993. godine, pod naslovom „*Naređenje o nastavku b/d, dostavlja.-*" komandama 45. bbr, 43. bbr, SO *'Zulfikar', 'Crni labudovi' i 'Handžar',* potpisao komandant Salko Gušić.

19.
OKOLNOSTI
ZLOČINA U GRABOVICI I UZDOLU

Neki raniji pokušaji deblokade Mostara:

Potpuno vojno okruženje Mostara i manjih prostora u blizini, ovaj grad je pretvorilo u veliki koncentracioni logor za Bošnjake. Psihološko iscrpljivanje u uslovima potpunog okruženja, po planovima Tuđmana i Miloševića trebalo je rezultirati uništenjem bošnjačkog naroda na tom prostoru. Svakodnevno granatiranje i civilnih i vojnih ciljeva, i sa četničkih položaja i od strane HVO-a, dovedeno je do krajnjih iscrpljujućih razmjera. Granate su iz sekunde u sekundu padale po civilnom stanovništvu. Snajperska djejstva su, također, bila veoma intenzivna i često tragična. Propaganda putem medija Hrvatske, lokalnih medija pod kontrolom HZH-B, te četničkih medija pod kontrolom Miloševića i Karadžića, usmjerena je na kompromitaciju institucija i pojedinaca koji su imali istaknutu ulogu u organiziranju odbrane.

Propagandom su se slale poruke prema institucijama međunarodne zajednice, da bi izostala njihova podrška odbrani Mostara i cijele BiH, zatim prema braniteljima da bi se slomila njihova volja za ulaganje napora u odbrani, te prema srpskom, hrvatskom i crnogorskom stanovništvu kao i vojskama pod kontrolom Tuđmana i Miloševića, da bi se održavala i učvrstila njihova odlučnost za borbu do konačnog istrebljenja Bošnjaka i nestanka R BiH. Artiljerijska, snajperska i propagandna djejstva su praćena svakodnevnim napadima pješadije. Napade na položaje branilaca Mostara često su vršili jednovremeno i pješadija četnika i pješadija HVO-a, što je ukazivalo da oni djeluju koordinirano kroz stalnu saradnju Glavnog stožera HVO-a i četničkog Generalštaba.

Okruženje je i bez zločinačkih napada granatiranjem i na druge načine djelovalo iscrpljujuće za stanovništvo i branioce Mostara. Kad se tome dodaju problemi koje su podnosili zbog razarajućih oružanih napada kao i problemi zbog propagande, onda ljudi koji tada nisu bili u Mostaru, ako već nisu imali sličnog iskustva u nekom od drugih gradova R BiH, mogu bar naslutiti šta su borci 4. korpusa i građani Mostara sve podnosili i u kakvim su se uslovima herojski borili. Takvi uslovi se nisu mogli trpiti dugo. Vrijeme je tada išlo naruku zločincima koji su 4. korpus i civilno stanovništvo doveli u takvu situaciju. Zbog svakodnevnih pogibija i

ranjavanja, teških uslova snabdijevanja i psihološkog iscrpljivanja, odbrana Mostara je vremenom mogla doći u još kritičnije stanje. Prema tome, uz upornu odbranu na dostignutim linijama, deblokada grada Mostara je tada, od sredine 1993. godine, bila osnovna preokupacija i zadaća 4. korpusa. Deblokadu je trebalo realizirati prije nego što se potroše skromne rezerve municije, hrane i drugih najvažnijih sredstava za odbranu.

Dok je Mostar bio blokiran, snabdijevanje je vršeno u krajnje teškim i rizičnim uslovima. Borci su se probijali preko teritorija Podveležja i teritorija općine Nevesinje prema slobodnim teritorijama općina Jablanice i Konjica. Staze kuda su se probijali bile su na teritoriji pod kontrolom četnika. To su izuzetno teški tereni za kretanje, pogotovo ako se to mora činiti pod teretom. Konji su služili za nošenje dragocjenih municije i drugih sredstava bez kojih se Mostar nije mogao uspješno braniti.

Zbog takvih teškoća, od juna 1993. godine u Komandi 4. korpusa su se vršile borbene pripreme za deblokadu Mostara pravcem u zahvatu komunikacije prema Jablanici i Konjicu. U vrijeme planiranja i izvođenja operacija za deblokadu Mostara, komandant 41. Slavne mtbr je bio Midhat Hujdur Hujka, komandant 3. bataljona, iz sastava 41. Slavne mtbr, bio je Špago Šerif, a komandant bataljona "*Nevesinje*" bio je Miralem Jugo. U okviru priprema bilo je značajno izviđanje i prikupljanje obavještajnih podataka o snagama agresora na pravcu planiranih borbenih djejstava. Glavne borbene snage za taj veliki zadatak bile su slijedeće jedinice: 3. bataljon iz sastava 41. Slavne mtbr, bataljon „*Nevesinje*", bataljon „*Šargan*", uz učešće naoružanih Bošnjaka u rejonu Bijelog Polja. Ova operacija je podrazumijevala i oslobađanje „*Sjevernog logora*" u kome su se nalazile snage HVO-a. Krajem juna 1993. godine, plan za deblokadu Mostara je bio završen i po njemu je mogla otpočeti operacija.

U okviru priprema za operaciju deblokade realizirane su i potrebne organizacijske mjere, posebno u pogledu komandovanja i kontrole, što je obuhvatalo i pridodavanje manjih jedinica u sastav pojedinih bataljona, odnosno u sastav 41. Slavne mtbr. Tako, naprimjer, komandant 41. Slavne mtbr, Midhat Hujdur Hujka, je dobio nadležnost da komanduje bataljonom „*Nevesinje*", bataljonom „*Šargan*" i Interventnim vodom. Nekoliko novoformiranih manjih jedinica je pridodato u sastav pojedinih bataljona, kao naprimjer: vodovi „*Pasjak*", „*Zalik*" i „*G. Zalik*" u sastav 3. bataljona/41. Slavne mtbr; samostalna četa D. Mahala i vod „*Podhum*" u

sastav 2. bataljona/41. Slavne mtbr.[115]

Ispred 4. korpusa, odnosno ispred 41. Slavne mtbr nalazile su se jake, dobro naoružane i opremljene jedinice HVO, i to 1. i 2. bojna, iz sastava 2. brigade HVO-a. Ova brigada je krajem juna i u toku jula 1993. godine, bila raspoređena u rejonima Vrapčići, Potoci, Raštani, Rošci, Ravni, Salakovac i Bijela (tunel), s komandnim mjestom u Sjevernom logoru. Južno je bila 3. brigada HVO, s komandnim mjestom na Heliodromu. Prve linije su joj bile: Avijatičarski most – Šljunkara – Buna – Kosor. Komanda 4. korpusa i Komanda 41. Slavne mtbr su raspolagale preciznim podacima o rasporedu vodova i četa HVO na ovim položajima, komandnih mjesta, minskih polja, bunkera, vatrenih položaja za minobacače, topove, haubice i druge vrste naoružanja.

Za deblokadu Mostara u pravcu rasporeda jedinica HVO-a na naprijed navedenim položajima, 41. Slavna mtbr je sa dijelovima policije MUP R BiH, a u sadejstvu s mjesnom jedinicom u Bijelom Polju, imala zadatak da izvrši napad pravcem Zalik – Vrapčići – Potoci – Salakovac, da razbije neprijateljske jedinice u rejonima Vrapčića i Potoka, da u bližem zadatku ovlada Potocima, a zatim da produži napad, a u sadejstvu s jedinicama 6. korpusa ovlada rejonima Salakovac i Ravni. Borbeni poredak jedinica 4. korpusa za deblokadu Mostara bio je sastavljen od snaga za ubacivanje, snaga za demonstrativni napad, snaga za osiguranje, rezerve i snaga za podršku. Jedan vod je dobio zadatak da se pripremi za ubacivanje u dubinu rasporeda snaga HVO u rejonu Vrapčići. Jedan vod je dobio zadatak da se pripremi za ubacivanje u rejonu Potoka, a jedna grupa od 20 vojnika je dobila zadatak da se pripremi za ubacivanje u rejon Raštani.[116]

Planirano ubacivanje jedinica 41. Slavne mtbr u raspored HVO-a je izvršeno tokom noći 28./29.06.1993. godine, preko teritorija koje su kontrolirali četnici, šumovitim predjelima istočno od Vrapčića. Ovim jedinicama je komandovao Miralem Jugo. Oni su se povezali sa borcima u Bijelom Polju, jer su se i oni uključili u borbe za deblokadu Mostara. Ubačene su snage u rejone HEKOM, Sutina i Raštani, sa zadatkom da oslobode Raštane i da se spriječi intervencija jedinica HVO prema Sjevernom logoru. Jedna grupa boraca je ubačena i u rejon Skakala, sa zadatkom da na početku napada svih ostalih jedinica sruši pješački most

[115] Naredba komandanta 41. Slavne mtbr Midhata Hujdura Hujke broj 02-192, od 18.06.1993., kopija u arhivi.

[116] Zapovijest za napad komandanta 41. S mtbr Midhata Hujdura Hujke, op.br.02-174-13, primjerak u arhivi.

i spriječi intervenciju snaga HVO-a prema Sjevernom logoru. Nakon ubacivanja u raspored HVO-a, u toku 29.06.1993. godine izvršene su sve potrebne pripreme za napad. Sve jedinice su bile na polaznim položajima s kojih su trebale otpočeti napad.

Jedinice 4. korpusa su krenule u napad u 03.00 sata 30.06.1993. godine. Glavne borbe su se odvijale prema Vrapčićima, Livču, Raštanima, Skakalima, Sjevernom logoru, Potocima, Salakovcu. Za desetak sati tih borbi jedinice 4. korpusa su oslobodile dio Sjevernog logora, razbile snage HVO u Vrapčićima, ovladale objektom u Raštanima gdje je bila komanda 1. bojne HVO-a, ovladali rejonom HE Mostar, oslobođena je komunikacija Zalik - Vrapčići – Livač – Potoci, očišćen je veliki dio terena u rejonu Bijelog Polja, a jedinice HVO-a su na mnogim pravcima uspaničeno bježale. U toku 30.06.1993. godine, jedinice 4. korpusa su nastavile borbe za Sjeverni logor, odakle su bojovnici HVO-a pružali najžešći otpor.

Stručni tim – inspekcija i Istureno Komandno mjesto (IKM) u Jablanici:

Krajem augusta 1993. godine, komandant ŠVK Rasim Delić je odlučio da na bojište u dolini Neretve uputi stručni tim, inspekciju, s ciljem da se pomogne komandama i jedinicama na tom prostoru. Radi toga, Naređenjem komandanta Rasima Delića tadašnjem načelniku Štaba Seferu Halilloviću je postavljen zadatak i data mogućnost borbene „*upotrebe*“ snaga i sredstava, znači jedinica i komandi u zoni 4. i 6. korpusa Armije RBiH. Pri tome treba imati u vidu da u opisu poslova za načelnike štabova na svim nivoima komandovanja i rukovođenja nigdje nije data mogućnost da oni borbeno ili bilo kako drugačije „*upotrebljavaju*“ jedinice i komande, jer je to isključiva nadležnost Vrhovne komande za oružane snage u cjelini ili njene dijelove, odnosno to je isključiva nadležnost komandanata na nižim nivoima u vertikali komandovanja za svoje jedinice, ali samo u okviru smjernica i direktiva od strane Vrhovne komande, odnosno u okviru naređenja svojih nadređenih komandanata. U vezi sa dodjelom funkcije Seferu Halilloviću „*rukovođenja*“, „*upotrebe*“ jedinica, „*rješavanja kadrovske problematike*“ i „*rješavanja problema svojim naredbama*“[117] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 19). problematizirana je pozicija komandanta 6. korpusa Salke Gušića i komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića. Oni su imali zone odgovornosti i borbene zadatke. Arif

[117] Naređenje komandanta ŠVK Rasima Delića broj 02/1047-1, od 30.08.1993. godine, za formiranje stručnog tima – inspekcije.

Pašalić i Salko Gušić prema nadređenom komandantu ŠVK nisu smjeli ni s kim dijeliti odgovornost za stanje u svojim korpusima.

Upravo zato što je znao da termin „*inspekcija*“ ne pokriva njegovu ambiciju da komanduje, donosi odluke i naredbe o borbenoj upotrebi jedinica, te rješava kadrovska pitanja, Sefer Halilović se sa ovlastima koje može imati samo onaj koji komanduje, upotrebom jedinica na čelu „*stručog tima – inspekcije*“ od 6 starješina iz ŠVK, pred starješinama 1., 3., 4. i 6. korpusa identificirao kao „*Istureno Komandno mjesto*“ (IKM) ŠVK, koje je i uspostavio u prostorijama „*Hidroelektrane*“ u Jablanici. Niko od starješina iz navedenih korpusa nije znao da Halilović, sa još šest starješina iz ŠVK, čini „*stručni tim – inspekciju*“, a svi angažirani u operaciji „*Neretva 93*“ su za njih znali da čine IKM Štaba Vrhovne komande. Zato su sva dokumenta slali pod nazivom „*IKM ŠVK Jablanica*“. Prema tome, Haliloviću nije imponovao status nižeg ranga -„*Inspekcija*“, iako mu je tim statusom data nadležnost da komanduje, odnosno Halilović je svjesno isticao da on, sa još šest starješina, ima status višeg ranga - „*Isturenog komandnog mjesta ŠVK*“, čime je naglašavao dobivenu nadležnost da komanduje, donosi svoje naredbe, upotrebljava jedinice, rješava kadrovska pitanja ... Mnoga dokumenta nastala u toku septembra 1993. godine, koja je potpisao Halilović, jasno argumentiraju da je on, kao njihov potpisnik, djelovao na čelu IKM-a ŠVK u Jablanici.

Po doktrinarnim, borbenim pravilima, uspostava IKM-a je redovna praksa u pripremi i izvođenju borbenih djejstava, s ciljem da se komandant sa dijelom organa komande fizički približi zoni borbenih djejstava, olakša neposredni uvid u stanje na dijelu ratišta (bojišta) i isključi probleme koji se na većoj udaljenosti javljaju u održavanju veza komandovanja i rukovođenja. Obično, na IKM-u bude komandant ili on na njega često dolazi. U ovom slučaju, Halilović je, predstavljajući se i smatrajući se komandantom, boravio na IKM-u u Jablanici. Poznate su i situacije u kojima je Halilović sprečavao da se Rasim Delić približava IKM-u, što je u svojoj knjizi opisao i Ševko Hodžić.[118] I general Rasim Delić je o tome

[118] Početkom septembra 1993., nekoliko dana prije nego što su po Seferovom naređenju na bojište Jablanice iz Sarajeva stigle jedinice na čelu sa Ćelom, Cacom i Solakovićem, na putu za Neretvicu, Sefer, dr. Ćibo i novinar Šefko Hodžić su sreli komandanta Delića sa Sulejmanom Vranjem i Alijom Lončarićem. Opisujući Seferovo reagiranje nakon što su se rastali, publicista Šefko Hodžić je, svjedočeći, napisao: „ *Delićev dolazak oneraspoložio je Sefera. On se sa prvog sjedišta okrenuo prema Ćibi ... On se obratio Ćibi: - Molim te, Ćibo, reci Deliću da ide u srednju Bosnu. Ne treba mi da mulja ovdje. Ja pripremam borbe i on mi ne treba. Ja ću i da odgovaram ako ne uspiju. Neću ovdje biti ako*

napisao: „*... Prema kasnijim saznanjima, Sefer je veoma negativno reagovao i na moj jedini dolazak u Jablanicu. Očekivao je, zapravo, da će postizanjem borbenih rezultata u dolini Neretve pokazati Predsjedništvu RBiH, a posebno Izetbegoviću, da su ga neopravdano smijenili s čelne dužnosti u Armiji. Očekivane rezultate i slavu nije želio dijeliti ni s kim, a pogotovo sa mnom ... Ne ulazeći u ocjenu tih rezultata, sasvim je sigurno da me Sefer Halilović nije uopće izvještavao o toku djelovanja jedinica, mada je na to bio obavezan ... Međutim, kada sam saznao da su pripadnici Armije počinili zločin u Grabovici, mada me o tome Sefer nije izvijestio, a trebalo je da to učini, naredio sam mu da odmah preduzme mjere, istraži slučaj, izoluje počinioce, spriječi takve i slične slučajeve i izvijesti me o poduzetim aktivnostima. Sefer nije izvršio ovo moje naređenje.*“[119]

Prilikom inicijative za formiranje „*stručnog tima – inspekcije*“ Halilović je isticao da su komandanti 4. i 6. korpusa nedovoljno sposobni, odnosno nedovoljno stručni, pa da im treba pomoć od strane „*stručnog tima*“. Isticao je, također, da komandanti 4. i 6. korpusa ne ostvaruju kako treba uvid u stanje i kontrolu stanja u svojim zonama niti da o tome izvještavaju prema ŠVK onako kako treba, pa se određuje „*inspekcija*“ da utvrdi stvarno stanje, da donosi svoje naredbe, rješava kadrovska pitanja, rukovodi i odlučuje o borbenoj upotrebi. Preuzimanjem nadležnosti i uloge koju su imali komandanti korpusa i komandant ŠVK, odnosno uzurpiranjem njihovih nadležnosti i uloga, Halilović nije htio preuzeti i njihovu odgovornost u slučaju negativnih posljedica. Ustvari, Halilović je proizvodio stanje u kome faktički niko nizašta nije odgovoran. To se najbolje vidjelo pred Haškim tribunalom gdje je Halilović negirao svoju odgovornost ističući da njegova dužnost nije bila komandantska, iako je stvarno komandovao, što se može nekako i razumjeti, jer se branio i na to ima pravo, ali se ničim ne može opravdati njegova tendencioznost da za zločine okrivi svoje nadređene i podređene. Istovremeno, komandant ŠVK Rasim Delić i komandant 6. korpusa Salko Gušić su imali čvrste argumente da je Halilović stvarno komandovao operacijom „*Neretva 93*“. To se jasno vidi iz brojnih dokumenata sa potpisom Halilovića kao realizatora komandovanja sa IKM u Jablanici. On je donosio direktive, naredbe, zapovijesti i sve što jedan komandant radi sa komandnog mjesta.

će Delić. Neka ide u srednju Bosnu. Sefer se okrenu meni i kaže: - Delić je dobio zadatak da mi oduzme što više ingerencija ...“ **(Hodžić Šefko, Otpečaćeni koverat, strana 161.-162.)**

[119] **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 200.-201.

Vrlo je važan sadržaj Naredbe komandanta ŠVK Rasima Delića da „*stručni tim – inspekcija*“ u slučaju „*radikalnijih prijedloga i rješenja obavezno*“ treba „*konsultovati*“ komandanta ŠVK Rasima Delića. Da je, komandujući sa IKM, Halilović bio dobronamjeran, on bi poštovao taj dio sadržaja Naredbe. Kako će se pokazati, Halilović je bio vođen ličnim interesom da afirmira i ojača svoju poziciju suprotstavljajući se općem interesu BiH, da se jača sistem komandovanja u cjelini. Tako je Halilović ušao u opasnu djelatnost razaranja sistema komandovanja, umjesto da ga gradi i jača. Zločini izvršeni nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu su bili „*radikalne*“ situacije u kojima Halilović nije imao ni malo prostora za primjenu nekih svojih kriterija po kojima ne bi osjećao potrebu da na adekvatan način, kako to čini podređeni prema nadređenom, izvijesti komandanta ŠVK Rasima Delića. Halilović nije izvijestio. Obaveza hitnog izvještavanja o zločinima u ratu je pitanje moralnosti, profesionalnosti, humanosti, patriotske lojalnosti i oficirskog dostojanstva... Samo nemoralne osobe su mogle ćutke, bez izvještavanja, tretirati saznanje da su izvršeni zločini nad Hrvatima u Grabovici.

Sefer je mrzio Delića, ignorirao njegove naredbe i o istim pitanjima donosio svoje:

Uloga Halilovića, kao načelnika ŠVK, je podrazumijevala dnevnu komunikaciju sa komandantom Delićem i stalni uvid u stanje i probleme na cijelom ratištu u BiH. Halilović je bio ogorčen na Delića, iako mu on lično ništa nije loše učinio. Usljed negativnog odnosa prema Deliću, Halilović je težio da se i fizički udalji od njega. Halilović je inicirao operaciju „*Neretva 93*“ na način da on lično njome neposredno komanduje i rukovodi, što je pored fizičkog udaljavanja od Delića podrazumijevalo i udaljavanje od cjeline obaveza koje je imao kao načelnik ŠVK: da neprekidno prati, analizira i procjenjuje stanje na cijelom ratištu kako bi mogao inicirati, predlagati, koordinirati i djelovati u cilju provedbe odluka koje bi za ratište u cjelini donosili komandant ŠVK Delić i Vrhovni komandant - Predsjedništvo R BiH, odnosno predsjednik Alija Izetbegović lično.

Komandant ŠVK Delić je 01.09.1993. godine naredio reorganizaciju jedinica, i to: da Diverzantsko – izviđačka brigada 3. korpusa i „*Crni labudovi*“ uđu u sastav 6. korpusa; da Odred „*Zulfikar*“, samostalni vod „*Silver fox*“, „*Akrepi*“ i „*Muderiz*“ uđu u sastav 4. korpusa. Prema tačci 7. tog Naređenja proizilazi da je komandant ŠVK Delić smatrao da je u Jablanici, na čelu sa Halilovićem, uspostavljeno i da djeluje IKM: „*7. Starješine sa*

IKM ŠVK pružit će stručnu pomoć komandama 4. i 6. korpusa pri realizaciji zadataka iz ovog Naređenja. U tom cilju, komande 4. i 6. korpusa ostvarit će potrebne kontakte sa starješinama IKM ŠVK OS RBiH."[120] Halilović se nije obazirao na Naređenje komandanta ŠVK, Delića, od 01.09.1993. godine, kojim se SOPNŠVK 6. korpusa stavlja pod komandu 4. korpusa, kao njegov specijalni odred. Do tada jedinica SOPNŠVK nije mijenjala status direktne podređenosti Štabu Vrhovne komande. Zato, nije logično Naređenje komandanta Delića za prelazak SOPNŠVK iz 6. u 4. korpus, jer tada ta jedinica nije bila u organizacijskoj strukturi 6. korpusa. Međutim, to je manji problem od činjenice da je ignorantski odnos Halilovića prema svom nadređenom komandantu Deliću poprimio opasne dimenzije dvojnosti u sistemu komandovanja, odnosno opasne dimenzije narušavanja jednostarješinstva i subordinacije kao najvažnijih principa funkcioniranja vojne organizacije. U mnoštvu dokaza da je Halilović, ignoriranjem svog nadređenog, Delića, uspostavljao paralelni, svoj, nelegalni sistem komandovanja, su dvije naredbe – jedna naprijed pomenuta Naredba komandanta Delića, od 01.09.1993. godine, a druga Naredba Halilovića, od 02.09.1993. godine. Obje naredbe se odnose na korekcije u organizacijskom strukturiranju jedinica, s tim da komandant Delić to čini nadležno i obavezujuće za svoje podređene, pa i za Halilovića, dok Halilović to čini nenadležno, ignorirajući dan ranije donesenu Naredbu od strane svog nadređenog, komandanta Delića.

Sefer je prekoračio dobivene ovlasti da komanduje:

Sefer Halilović je pred Haškim tribunalom lagao, govoreći da on nije komandovao jedinicama u pripremi i izvođenju operacija „*Neretva 93*". Da je lagao potvrđuje Naređenje da „*Handžar divizija*" i Odred „*Silver Fox*", odmah, 03.09.1993. do 20.00 sati, sa „*kompletnom opremom i naoružanjem*", „*ulaze u sastav*" Odreda „*Zulfikar*".[121] Time je Halilović donio krupnu organizacijsku odluku koja se tiče strukture Armije R BiH. Da je radio kako je trebalo, Halilović bi, uz konsultacije sa komandantom 6. Korpusa, Gušićem, obrazložio i predložio da tu odluku donese komandant Delić, koji je mogao to učiniti ako se novo grupisanje jedinica tretiralo kao privremeno pretpotčinjavanje po planu izvođenja operacije „*Neretva 93*", a da se nakon Operacije navedene jedinice vrate iz sastava Odreda

[120] Naređenje komandanta ŠVK Rasima Delića komandama 1., 4. i 6. korpusa, str. pov. broj 14/75-100, od 01.09.93. godine.

[121] Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. Pov. Br. 01/563-1-3/93 od 02.09.1993. godine.

„*Zulfikar*“. Međutim, ako se željelo da jedinice „*Handžar divizija*“ i „*Silver Fox*“ postanu stalni sastav Odreda „*Zulfik*ar“, onda je takvu promjenu organizacijske strukture jedinica Armije R BiH mogao donijeti samo vrhovni komandant Alija Izetbegović. U ovom slučaju, ignoriranje od strane Halilovića uloge komandanta ŠVK, Delića, je još jače izraženo klauzulom koja je napisana da se Naređenje dostavlja „*na znanje*“ u ŠVK, što znači „*na znanje*“ komandantu Deliću. Tom klauzulom Halilović se eksponira kao da nema obaveza prema komandantu ŠVK Rasimu Deliću. Pored ignoriranja komandanta Delića, on je ignorirao i komandanta 6. korpusa, Gušića. Da je uvažavao Komandu i komandanta 6. korpusa, onda Halilović to Naređenje ne bi direktno slao komandama jedinica „*Silver Fox*“, „*Handžar divizije*“ i Odreda „*Zulfikar*“. Kada je tom Naredbom već uzurpirao ono što je bila nadležnost komandanta ŠVK Delića, krivnja Halilovića bi bila za nijansu blaža da je Naredbu dostavio samo Komandi 6. korpusa, a ne da direktno komunicira sa navedenim odredima. Halilović je Komandu i komandanta 6. korpusa trebao staviti u poziciju da oni, u provedbi njegove Naredbe dalje komuniciraju sa odredima, a ne da on sa IKM ŠVK direktno komunicira sa odredima. Uspostavom direktnih veza sa komandantima brigada i odreda, Halilović je paralizirao ulogu Komande i komandanta 6. korpusa. Ustvari, komandanti navedenih odreda nisu morali izvršiti tu Naredbu. Međutim, ni jedan od njih nije imao vojnih znanja i iskustava, a posebno ne o finesama i principima komandovanja. Oni su bili patrioti koji su bili spremni izvršavati naređenja koja im postavljaju nadređeni autoriteti. Halilović je zloupotrebljavao njihovo nepoznavanje vojnih principa komandovanja i manipulirao ljudima koji nisu imali vojnog obrazovanja, što nije mogao činiti sa oficirima profesionalcima. Komandanti navedenih odreda su trebali zahtijevati da naređenje dobiju od nadređenog komandanta 6. korpusa, Gušića, dok je komandant Gušić trebao tražiti da naređenje dobije od komandanta ŠVK Delića. Trebali su Haliloviću reći, da nova organizacijska rješenja njima može narediti samo kamandant ŠVK Delić. Ipak, i pored toga, Halilović je sa IKM-a u Jablanici efektivno komandovao jedinicama, uz ignoriranje komandanta ŠVK, Delića, i komandanata 1., 3., 4. i 6. korpusa, u pripremama i izvođenju operacije „*Neretva 93*“. Iako su bila nenadležna naređenja Halilovića, komandanti su ih izvršavali, jer su željeli doprinijeti u borbi protiv agresora. Svi su izvršavali komande i naređenja od Halilovića sa IKM-a u Jablanici. U krajnjem, nije problem što je Halilović komandovao. Problem je što laže da nije komandovao, a jeste.

Problem je u motivu njegovog laganja, s ciljem da svoju krivnju za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu prebaci na „*svoje saborce*“. Taj motiv laganja pokazuje da je Halilović velika kukavica i da nema profesionalnog dostojanstva.

Ukrupnjivanje jedinica se tiče organizacijsko-formacijske strukture i sastava Armije R BiH. Odluke o tome su bile u nadležnosti civilne Vrhovne komande – Predsjedništva RBiH, tako da ni komandant ŠVK, Delić, nije mogao donositi takve odluke a da ih prethodno ne utemelji na dobivenom stavu, odobrenju, odluci, direktivi, naredbi ... sa nivoa civilne Vrhovne komande. Vjerovatno je komandant Delić, u tom smislu, svoju Naredbu od 01.09.1993. godine legalizirao i utemeljio na odobrenju od strane predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića. Takve obaveze u vezi sa promjenama u strukturi i sastavu Armije R BiH su bile dobro poznate Haliloviću, jer je završio škole u kojima je stekao znanja da to razumije, pa je tim veća i dublja njegova odgovornost i krivnja za nenadležno donošenje Naredbe 02.09.1993. godine u cilju ukrupnjivanja jedinica, i to samo dan poslije Naredbe koju je, u vezi s tim, nadležno donio komandant Delić. Znači, umjesto da nadležno pripremi naredbu, kako bi istu, uz prethodno dobijanje Izetbegovićevog odobrenja, nadležno potpisao komandant Delić, Halilović je nenadležno, 02.09.1993. godine, donio svoju Naredbu, koju je poslao samo „*na znanje*“ komandantu Generalštaba. Samo iz te činjenice je vidljivo da je Halilović djelovao protivno svojim nadređenima.

Klauzulom da svoju Naredbu šalje „*na znanje*“ svom pretpostavljenom, a ne na odobrenje i potpisivanje, drugim riječima znači da Halilović stavlja do znanja svom nadređenom komandantu Deliću da on radi ono što god hoće, sviđalo se to ili ne njegovom nadređenom komandantu Deliću. To su u praksi komandovanja drastična odstupanja, koja se teško mogu objasniti i opravdati neznanjem Halilovića. Tako drastično ignoriranje nadređenog, s obzirom da je Halilović profesionalni oficir, ne može se drugačije objasniti nego odsustvom njegove lojalnosti prema svojim nadređenim. Naredba Halilovića od 02.09.1993. godine o ukrupnjivanju jedinice „*Zulfikar*“ je suprotstavljena dan ranije donesenoj Naredbi komandanta Delića da ta jedinica ulazi u sastav 4. korpusa, pod komandu komandanta korpusa Arifa Pašalića. Treba znati da nardbe o ulasku jedne jedinice u sastav druge može donositi samo Vrhovna komanda koja je nadležna za definiranje i preciziranje unutarnje strukture i sastava jedinica Armije R BiH, a da je kao privremeno rješenje, radi izvođenja

konkretnih borbenih zadataka, svaki nadređeni komandant po odobrenju svog nadređenog mogao donijeti naredbu o pretpotčinjavanju jedne jedinice u sastav druge jedinice, jer je pretpotčinjavanje organizacijska mjera privremenog karaktera.

Podređeni komandanti znali da Sefer komanduje sa IKM u Jablanici:

Komandant 4. Korpusa, Arif Pašalić, je 02.09.1993. godine, „*IKM-u ŠVK*" u Jablanici dostavio „*izvještaj*" kojim je, pored ostalog, tražio „*informacije o jedinicama koje će stići u zonu odgovornosti 4. korpusa, tako da se može organizovati smještaj, snabdijevanje hranom i druga pozadinska podrška*."[122] Prema tome, u prvim danima okupljanja na IKM-u u Jablanici visokorangiranih starješina iz ŠVK, u komandama i jedinicama 4. i 6. korpusa se znalo da je u Jablanici uspostavljeno IKM ŠVK, koje je afirmirano kao elemenat borbenog poretka sa najvećim ovlastima u komandovanju i rukovođenju u zoni 4. i 6. korpusa, na čelu sa Seferom Halilovićem, koji se u svemu ponašao kao komandant za sve jedinice koje je planirao angažirati u operacijama za oslobađanje Mostara i Prozora. Upravo zato, komandant Pašalić je slao Izvještaj, naslovljavajući ga na „*IKM ŠVK*" u Jablanici.

Seferova samovolja i nestručnost:

Prije uspostave IKM u Jablanici, u Zenici je 21.08.1993. godine održan sastanak najodgovornijih starješina iz ŠVK i komandanata jedinica. Na tom sastanku je zaključeno da se zbog usložavanja situacije u dolini Neretve moraju poduzeti mjere s ciljem veće efikasnosti u borbenim djelovanjima 4. i 6. korpusa Armije RBiH. Poslije tog sastanka, Halilović je ignorirao naređenje svog nadređenog komandanta Delića, od 01.09.1993., te je 02.09.1993. donio svoju Naredbu „*u cilju ukrupnjivanja jedinica*".[123] Da je u ulozi načelnika ŠVK radio kako je bio obavezan, Halilović bi, na osnovu zaključaka donesenih 21.08.1993. godine, na sastanku u Zenici, u vezi zadataka koji su bili za sve dijelove ratišta u BiH, pripremio jednu ili više naredbi i drugih dokumenata za potpis od strane komandanta ŠVK Delića, u okviru čega bi bio i osnov za donošenje naredbi za ukrupnjivanje jedinica, ali nikako da takve naredbe potpisuje Halilović. On je na sastanku u Zenici iznudio mogućnost da mu se daju ovlasti komandovanja i osnivanja IKM u Jablanici. Sefer je bio dužan da organizira rad Štaba, kome je na čelu, da svi organi Štaba, iz svojih specifičnih stručnih uglova

---

122 Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Halilloviću na „*IKM ŠVK*" 02.09.1993. godine.

123 Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. pov. br. 01/563-1-3/93, od 02.09.1993. godine za ukrupnjivanje jedinica.

utječu na sadržaj naredbi i drugih dokumenata koji nastaju na provedbi zaključaka sa sastanka u Zenici, te da svaki od tih dokumenata podnese svom nadređenom komandantu Deliću, da ih on svojim potpisom učini pravosnažnim, legalnim i obavezujućim.

Sefer je naredio da jedinice iz Sarajeva (1.k) dođu u rejon Jablanice:

Kada je uspostavio IKM u Jablanici, Halilović je insistirao da se jedinice predviđene za učešće u napadnoj operaciji „*Neretva 93*" što prije grupišu dovođenjem u rejone iz kojih će krenuti u napad. Halilloviću je bilo posebno važno da na područje Jablanice dovede jedinice iz Sarajeva. Zato je „*tražio*" od komandanta 1. korpusa, Vahida Karavelića, da „*hitno odgovori*" kada će iz Sarajeva „*u dolinu r. Neretve*" izaći jedinica i koliko je njeno „*brojno stanje radi organizovanja prihvata i prevoženja*".[124] Ustvari, Halilović je insistirao da komandant 1. korpusa Karavelić, odmah realizira njegovo prethodno naređenje o dovođenju jedinica 1. korpusa iz Sarajeva na područje Hercegovine, odnosno u zonu 6. korpusa. Halilović je posumnjao u potpunost i pravovremenost izvršenja svog naređenja za dolazak jedinica iz Sarajeva u dolinu rijeke Neretve, pa je posebnim naređenjem intervenirao radi otklanjanja te sumnje. Bio je uporan da se jedinice 1. korpusa iz Sarajeva dovedu u zonu priprema i izvođenja operacije „*Neretva 93*". Tada se osjećao otpor provedbi naredbe Halilovića za upućivanje jedinica 1. korpusa iz Sarajeva u zonu 4. i 6. korpusa u dolini Neretve.

Sefer Halilović je sa pozicije načelnika Štaba Vrhovne komande, realizirajući komandovanje jedinicama sa IKM u Jablanici, 02.09.1992. godine, Komandi 1. korpusa naredio: da brigada „*Delta*", dijelovi 9. mtbr, dijelovi 10. bbr i „*Solakovićeva jedinica*", „*sve u jačini preko 300 boraca, sa kompletnom opremom i naoružanjem... najkasnije u petak naveče, (03.09.1993. godine)*", iz Sarajeva dođu u „*Bradinu, gdje će ih prihvatiti komanda 6. korpusa*"; da, ako Komanda 1. korpusa „*smatra da je ovim izdvajanjem odbrana Sarajeva ugrožena*", da će on lično „*snositi punu ličnu odgovornost*"; da Komanda 1. korpusa, „*o poduzetim mjerama na realizaciji zadataka...iz ovog naređenja*", obavijesti njega lično „*putem paketa preko komande 6. korpusa*"[125]; da Naređenje dostavlja Komandi 1. korpusa, komandantu 6. korpusa i komandantu ŠVK Rasimu Deliću „*na znanje*", kao da je Halilović nadređeni ili ravan Deliću, a ne, kao što jeste, njegov podređeni. Svjedočeći pred Haškim tribunalom, bivši komandant 6.

124 Akt str. pov. br. 2-1, od 02.09.1993. poslat od Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa.

125 Naredba Sefera Halilovića Vahidu Karaveliću str. pov. br. 01/563-1-2/93, od 2.9.93.

korpusa Salko Gušić je rekao „*da od Sefera Halilovića nije primio naređenje za prihvat jedinica 1. korpusa upućenih u Bradinu....*“, što stoji u Presudi Haškog tribunala Seferu Haliloviću, Prijevod 16.11.2005. godine, strana 95.

Seferovi motivi su bili prljavi i opasni:

Analizom forme i sadržaja tog Naređenja identificiraju se brojni problemi u sistemu komandovanja i rukovođenja u vrijeme kada je naprijed citirano Naređenje Halilovića nastalo. Naređenjem, da se iz 1. korpusa u zonu 6. korpusa dovedu navedene jedinice, Halilović se eksponirao kao glavni i odlučujući faktor priprema operacije, što je vrlo važna etapa u rukovođenju i komandovanju borbenim djejstvima. Indikativno je što je Halilović naredio da u dolinu Neretve, radi učešća u operaciji „*Neretva 93*“ dođu pripadnici 9. mtbr, 10. bbr, „*Delte*“ i 2. samostalnog bataljona. On je želio da u operaciji „*Neretva 93*“ postigne borbene rezultate sa komandantima brigada kojima je manipulirao i kojima može dalje manipulirati, jer oni nisu poznavali principe odnosa u vojsci, niti su bili vojno obrazovani. U slučaju da postigne značajne borbene rezultate, obećavao im je funkcije i unapređenja i tako ih želio upotrijebiti za dalji pritisak prema Vrhovnoj komandi i propagandni pritisak prema narodu, s ciljem da narod prestane podržavati Aliju Izetbegovića, a da podrži njega. Upravo pomoću rezultata u operaciji „*Neretva 93*“, da su postignuti, Halilović bi se narodu i pripadnicima Armije predstavljao da je samo on sposoban da komanduje vojskom, da je odluka o dolasku Delića na dužnost komandanta neispravna, a da je neispravnu odluku donio Alija Izetbegović. O tome je Delić napisao da je Sefer „o*čekivao ... da će postizanjem borbenih rezultata u dolini Neretve pokazati Predsjedništvu RBiH, a posebno Izetbegoviću, da su ga neopravdano smijenili s čelne dužnosti u Armiji. Očekivane rezultate i slavu nije želio dijeliti ni s kim, a pogotovo sa mnom ... Ne ulazeći u ocjenu tih rezultata, sasvim je sigurno da me Sefer Halilović nije uopće izvještavao o toku djelovanja jedinica, mada je na to bio obavezan ...*“[126]

Cilj Halilovića je bio da kompromitira predsjednika Izetbegovića i da on umjesto Izetbegovića preuzme ulogu vođe naroda. Sa komandantima koji su poštovali principe komandovanja, Halilović nije mogao vršiti takav pritisak i pritiskom postići ono što je unaprijed navedenom smislu želio. Halilović je utjecao da komandant 9. brigade, Ćelo, i komandant 10. brigade, Caco, ne slušaju nikoga osim njega lično. O tome da je samo

126 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 200.-201.

Sefer Halilović mogao utjecati na Mušana Topalovića Cacu i Ramiza Delalića Ćelu, Pretresno vijeće je imalo na raspolaganju više dokumenata, a posebno svjedočenja pred Haškim sudom: „*Vehbija Karić misli da je samo Sefer Halilović mogao nagovoriti Mušana Topalovića da krene na izvršenje zadatka u Jablanicu*“[127] To je bio izuzetno destruktivan utjecaj Halilovića na ljude koji su, sticajem ratnih okolnosti, dobili visoke vojne dužnosti, a nisu znali principe funkcioniranja vojne organizacije. Da je Halilović od tih istih komandanata (Cace i Ćele) zahtijevao da poštuju principe komandovanja, da se lojalno ponašaju prema komandantu ŠVK Deliću ..., oni bi ispunili i takve njegove zahtjeve, jer su bili iskreni patrioti BiH. Halilović je iz samo njemu dobro poznatih razloga zloupotrebljavao Cacu i Ćelu, oslanjajući se na njihovu naivnost i slabo poznavanje principa komandovanja.

O tome da je samo Sefer Halilović mogao komandovati Mušanu Topaloviću Caci i Ramizu Delaliću Ćeli, general Delić je napisao: „*U razgovoru sa komandantom 1. korpusa Mustafom Hajrulahovićem i starješinama njegove Komande saznao sam da su i oni nemoćni, jer su se Caco i Ćelo ponašali samovoljno. Nije bio realizovan njihov zahtjev da se te jedinice rasformiraju i uđu u sastav susjednih jedinica, jer nije postojala spremnost Sefera Halilovića da to odobri ... Sefer Halilović je bio jedini autoritet za Delalića i Cacu, ali taj autoritet nije koristio za suzbijanje njihovog nepodnošljivog ponašanja ... S obzirom na karakter odnosa u vojsci, ja sam zahtijevao od Komande 1. korpusa da razrješava probleme u 9. i 10. brigadi i ne dozvoli eskalaciju njihovoga takvog ponašanja. Pošto su me moji saradnici upozoravali da Sefer Halilović kontaktira i da se sastaje sa Ćelom i Cacom, te da ima uticaj na njih ... tražio sam i od njega da pomogne u sređivanju stanja u tim jedinicama ... Međutim, Sefer je odricao bilo kakav uticaj na pomenute jedinice ... mada je i dalje nastojao da njima neposredno komanduje. Nije bio iskren.*“[128]

Prije zločina, Sefer je lažno uvjeravao da snosi odgovornost za posljedice svojih naredbi:

Da bi komandanta 1. korpusa uvjerio da izdvajanje 300 vojnika iz sistema odbrane okruženog Sarajeva radi dovođenja u rejon Bradine (Jablanice) neće imati štetnih posljedica po efikasnost odbrane glavnog grada, Halilović je u svojoj Naredbi naveo da, ako se u to sumnja, da će

---

127 Prevod Presude Haškog tribunala Seferu Haliloviću, 16.11.2005. godine, strana 111.

128 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 161.-163.

on „*lično snositi punu odgovornost*“ za eventualne posljedice. Znači, bio je spreman snositi odgovornost za posljedice u sredini odakle odlaze vojnici Ćeline, Cacine i Aljićeve brigade, te vojnici 2. samostalnog bataljona, na čelu sa komandantom Adnanom Solakovićem, ali se pokazalo da nije bio spreman prihvatiti odgovornost za zločine u Grabovici gdje su došli vojnici po njegovom naređenju. Ustvari, posljedice zbog sprečavanja istrage zlodjela u Grabovici, Halilović nije bio spreman snositi. Od njegove spremnosti da „*lično snosi punu odgovornost*“ nije ostalo ništa kada je trebalo polagati račune za posljedice koje su nastale usljed njegovih naređenja i direktiva.

Sefer nije izvršavao stavove Delićeve naredbe o izvještavanju i „konsultiranju“:

U Naredbi komandanta ŠVK Delića, od 30.08.1993. godine, strogo pov. broj: 02/1047-1 je navedeno da Sefer Halilović, izvršavajući zadatak šefa „*stručnog tima – inspekcije*“ u slučaju „*radikalnijih prijedloga i rješenja obavezno*“ treba „*konsultovati*“ komandanta ŠVK Rasima Delića. U vezi obaveza Halilovića koje proizilaze iz tog dijela Naređenja, treba sagledati sadržaj Naređenja Halilovića Komandi 1. korpusa, da iz njegovog sastava i njegove zone odgovornosti u zonu 6. korpusa hitno dođe 300 vojnika, precizirajući da to budu vojnici 9. mtbr, 10. bbr, brigade „*Delta*“ i 2. samostalnog bataljona. To je Sefer Halilović trebao smatrati vrlo „*radikalnim rješenjem*“ i o tom rješenju, u formi „*radikalnog prijedloga*“ trebao „*konsultirati*“ komandanta Delića. Međutim, Halilović, umjesto toga, bez konsultacija donosi vrlo radikalnu odluku i Naredbu o borbenoj upotrebi jedinica iz 1. korpusa, iako prema Naređenju Rasima Delića nije imao mandat da tako djeluje izvan zone 4. i 6. korpusa. Halilović, bez konsultacija o tako važnom pitanju, na kraju svoje Naredbe navodi da istu šalje „*na znanje*“ komandantu ŠVK Deliću. Komandant 1. korpusa Vahid Karavelić, kad je dobio Naređenje Halilovića o hitnom slanju vojnika 9. mtbr, 10. bbr, brigade „*Delta*“ i 2. samostalnog bataljona u zonu 6. korpusa (Bradinu), nije imao nikakvog osnova da izvrši to Naređenje. Prvo, iz Naredbe komandanta ŠVK, Rasima Delića od 30.08.1993. godine, strogo pov. broj: 02/1047-1 se ne vidi da je ista dostavljena Komandi 1. korpusa, što znači da, kad je primio Naredbu od Halilovića o slanju jedinica u Bradinu, komandant 1. korpusa nije imao kod sebe pomenute Naredbe komandanta Delića o formiranju „*stručnog tima – inspekcije*“ u zoni 4. i 6. korpusa, na čelu sa Halilovićem. Ako je komandant 1. korpusa kod sebe imao tu Naredbu komandanta Delića, onda je iz njenog sadržaja mogao zaključiti

da Naređenje Halilovića o slanju jedinica 1. korpusa u zonu 6. korpusa (Bradinu) nije pokriveno mandatom koga je „*stručni tim – inspekcija*“ imao po Naredbi komandanta Delića, jer je tom Naredbom precizirano da „*stručni tim – inspekcija*“ obavlja poslove samo u 4. i 6. korpusu, dok se ni jedan od ostalih korpusa Armije RBiH uopće ne pominju u sadržaju te Naredbe. Tada je o tome komandant 1. korpusa Vahid Karavelić trebao izvijestiti komandanta Delića i upozoriti ga da nema osnova za slanje jedinica u Bradinu i da mu je potrebna Naredba od njega lično. U slučaju da Karavelić nije imao Naredbu komandantna ŠVK Delića, od 30.08.1993. godine, strogo pov. broj 02/1047-1, a po toj Naredbi postupao, onda bi značilo da je Halilović u razgovoru Karaveliću lagao da ima nadležnost da komanduje, ne samo 4. i 6. korpusom koji se pominju u toj Naredbi, već da ima nadležnost da komanduje i 1. korpusom, koji se ne pominje u Naredbi navedenog datuma i broja. U svakodnevnim kontaktima sa komandantom ŠVK Delićem putem sredstava veze ili u susretima, posebno na sastancima koji su bili česti, Karavelić je, prije nego što je izvršavao naredbe Halilovića o borbenom manevru svojih jedinica iz zone 1. korpusa u zonu 6. korpusa morao provjeriti nadležnost Sefera Halilovića za naredbe takvog karaktera. Ustvari, komandant 1. korpusa, Karavelić, je kao i svi članovi ŠVK, morao znati kakve su nadležnosti Sefera Halilovića kao načelnika ŠVK. Kada je dobio Naređenje od Halilovića, Karavelić je vidio napomenu po kojoj istu tu Naredbu Halilović dostavlja komandantu ŠVK Deliću „*na znanje*“. S obzirom da je obrazovan oficir, Karavelić je po tome trebao zaključiti da se Halilović izmiče od kontrole i podređenosti komandantu ŠVK Deliću. Karavelić je znao da Halilović ne može ništa dostavljati komandantu ŠVK Deliću kao svom nadređenom “*na znanje*”, već da mu treba dostavljati izvještaje i prijedloge. Karavelić je iz klauzule “*na znanje*” trebao zaključiti da se Halilović ponaša kao da je nadređeni komandantu ŠVK Deliću. Ako je komandant Delić dobio „*na znanje*“ Naredbu Halilovića da komandant 1. korpusa pošalje navedene jedinice u zonu 6. korpusa (Bradinu) on je trebao reagirati u vezi sa činjenicom da svojom Naredbom o formiranju „*stručnog tima – inspekcije*“ nije dao mogućnost da Halilović, osim u 4. i 6. korpusu, djeluje i u 1. korpusu. Na Naređenje Halilovića komandantu 1. korpusa da pošalje jedinice u Bradinu, komandant ŠVK, Rasim Delić, je trebao reagirati i u vezi sa činjenicom što je svojom Naredbom o formiranju „*stručnog tima – inspekcije*“ obavezao Halilovića da u slučaju „*radikalnih prijedloga i rješenja*“ konsultira njega lično. To su stručne strane obaveza

Halilovića prema ljudima sa kojima je trebao da radi, da štiteći njih štiti sebe, afirmira principe, poštuje zakonitost i vojno-stručna pravila u radu, te svojim ponašanjem u tom pogledu pozitivno utječe na ambijent u kome djeluje sa formalnim autoritetom načelnika ŠVK, koji je, uz to, od komandanta Delića dobio mogućnost da komanduje, borbeno upotrebljava jedinice, rješava kadrovsku problematiku, donosi svoje naredbe, ali samo u zonama odgovornosti 4. i 6. korpusa ...

Međutim, postoje i moralne strane obaveza Halilovića prema ljudima sa kojima je trebao da radi, da štiteći njih, štiti i sebe, afirmira principe, poštuje zakonitost i vojno-stručna pravila u radu. Od Halilovića nije bilo moralno da zloupotrebljava dobrotu, poštovanje, pažnju i obzir prema sebi od strane ljudi sa kojima radi. Nemoralno je ponašanje Halilovića u pogledu zloupotrebe dobivenih ovlaštenja, odnosno, u pogledu prekoračenja mandata koga je dobio Naređenjem od strane komandanta ŠVK, Delića. Svojim nestručnim i nemoralnim ponašanjem Halilović je podrivao i rušio sistem komandovanja i rukovođenja, a bio je obavezan da gradi taj sistem kao osnovni kvalitet borbenih mogućnosti Armije RBiH. Halilović je dovodio ljude u situaciju da griješe. Upropaštavo je ljude. Ramiz Delalić Ćelo, Mušan Topalović Caco, ... su bili patrioti koji su, uz pravilan rad s njima, mogli biti zaštićeni od grešaka i tragične sudbine koja ih je zadesila. Njih je Halilović upropaštavao, koristeći svoj formalni autoritet načelnika ŠVK. Upropaštavao ih je zloupotrebljavajući njihovu naivnost, njihov patriotizam i nikakvo vojno-stručno obrazovanje. O tome je general Delić napisao: O teškoćama i problemima zbog neposlušnosti nekih komandanata unutar snaga odbrane Sarajeva, posebno o Seferovoj podršci Mušanu Topaloviću Caci i Ramizu Delaliću Ćeli, Delić je napisao: „*... Sefer Halilović je bio jedini autoritet za Delalića i Cacu, ali taj autoritet nije koristio za suzbijanje njihovog nepodnošljivog ponašanja ... Pošto su me moji saradnici upozoravali da Sefer Halilović kontaktira i da se sastaje sa Ćelom i Cacom, te da ima uticaj na njih ... tražio sam i od njega da pomogne u sređivanju stanja u tim jedinicama ... Međutim, Sefer je odricao bilo kakav uticaj na pomenute jedinice ... mada je i dalje nastojao da njima neposredno komanduje. Nije bio iskren ...*“[129]

[129] **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 161.-163.

Provedba Seferovih naređenja za dovođenje jedinica 1. korpusa u rejon Jablanice:

Komandant 1. korpusa Vahid Karavelić je donio svoju naredbu „*na osnovu pismenog naređenja od strane načelnika Štaba Vrhovne komande str. pov. br 01/563-1-2/93, od 02.09.1993. godine iz Jablanice*". Istu je poslao „*na ruke Ramizu Delaliću",* zamjeniku komandanta 9. motorizirane brigade, zaobilazeći komandanta te brigade Sulejmana Imširevića. Naređenjem je regulirano da Ramiz Delalić „*odmah ... formira četu jačine 50 boraca ... i pripremi za pokret ka Bradini*", te da je zadatak čete „*da sa četom*" iz 10. brdske brigade „*u narednih 7 dana izvršava ofanzivna borbena dejstva*", a da će se „*nakon isteka 7 dana ... četa vratiti nazad u matičnu jedinicu*".[130] Karavelić nije smio sa borbenih zadataka iz zone odgovornosti svog 1. korpusa pokretati jedinice na borbene zadatke u zonu 6. i 4. korpusa, bez naređenja od strane komandanta ŠVK Delića. U pismenom Naređenju Sefera Halilovića se ne pominje ono što se u Naređenju Vahida Karavelića ističe u pogledu vremenskog perioda od „*7 dana*" borbenog angažiranja jedinica 1. korpusa u zoni 6. i 4. korpusa Armije R BiH. Da bi savladao otpore iz jedinica 1. korpusa da izvrše naređenje za odlazak iz Sarajeva u Jablanicu, vjerovatno je da je Halilović obećao Vahidu Karaveliću da će jedinice iz Sarajeva u zoni 4. i 6. korpusa ostati samo 7 dana i da će se vratiti nazad u Sarajevo, o čemu je pred Haškim tribunalom svjedočio Ramiz Delalić Ćelo. On je svjedočio da je Halilović ubjeđivao Vahida Karavelića da njegove jedinice iz Sarajeva odu u Jablanicu, te da je Halilović, radi savladavanja otpora, u tom pogledu, obećao da će jedinice u Jablanici ostati samo sedam dana.

Početkom septembra 1993. godine, komandantu 2. samostalnog bataljona Adnanu Solakoviću, komandant 1. korpusa Vahid Karavelić je naredio da „*pripremi, i u toku dana 06.09.1993. godine, jednu četu jačine 100 – 120 boraca uputi u rejon Jablanice*", te da će četa „*u sadejstvu sa jedinicama 4. i 6. korpusa na tom prostoru izvoditi ofanzivna borbena dejstva u cilju oslobađanja komunikacije Jablanica – Mostar*", uz napomenu da borbenim djejstvima na tom prostoru „*rukovodi grupa ŠVK*", na čelu sa načelnikom ŠVK Seferom Halilovićem. Isto kao i u Naređenju za zamjenika komandanta 9. motorizirane brigade, Ramiza Delalića, komandant 1. korpusa Vahid Karavelić je i u Naređenju za komandanta 2. samostalnog

130 Naređenje Vahida Karavelića Ramizu Delaliću Ćeli str. pov. br. 05/7-398, od 04.09.1993. godine.

bataljona Adnana Solakovića precizirao da „*četa*“ iz tog bataljona „*ostaje na izvršenju navedenog zadatka najduže do 7 dana od dana javljanja na IKM ŠVK u Jablanici*.“[131]

Prilikom naređivanja svojim jedinicama da iz zone 1. korpusa odu u zonu 6. i 4. korpusa, komandant Karavelić je znao da je u Jablanici uspostavljeno Istureno komandno mjesto (IKM), jer je Halilović u kontaktima sa Karavelićem sebe identificirao da sa IKM u Jablanici komanduje operacijom za oslobađanje Mostara i Prozora. Zato, Karavelić precizira da se četa iz 2. samostalnog bataljona iz Sarajeva treba javiti na IKM u Jablanici, i da će na tom dijelu ratišta ostati „*najduže 7 dana od dana javljanja na IKM*.“ Prema tome, IKM ŠVK, koje je Halilović uspostavio u Jablanici da bi sa njega komandovao, je bilo afirmiran elemenat borbenog poretka Armije R BiH. Halilović je komandovao sa tog IKM, ali je pred Haškim tribunalom lagao da nije. Sam naziv tog elementa borbenog poretka – „*Istureno Komandno mjesto*“ označava da je to mjesto odakle se komanduje, a da je „*istureno*“ radi efikasnijeg i neposrednijeg utjecaja na jedinice kojima se komanduje. Pretresno vijeće Haškog tribunala je dobro uočilo da komandant 1. korpusa Vahid Karavelić u svojim pisanim naređenjima, za mjesto u Jablanici sa koga Sefer Halilović komanduje jedinicama u operacijama za oslobađanje Mostara i Prozora upotrebljava izraz „*IKM ŠVK u Jablanici*“.

Prema Izvještaju iz Komande 2. samostalnog bataljona, kojim je komandovao Adnan Solaković, ta jedinica je, po Naređenju komandanta 1. korpusa, od 7.9.1993.godine iz svog sastava u rejon Jablanice poslala jednu četu od 125 boraca. Na cilj u Jablanicu ta jedinica je stigla sutradan, 8.9.1993., ujutro, u 08.15 sati. Istog dana, u večernjim satima i tokom noći 08./09.09.93., izvršeni su zločini nad Hrvatima u Grabovici. Također, prema Izvještaju iz Komande 2. samostalnog bataljona, prihvat je izvršen „*u bazi odreda 'Zulfikar'*“, a jedinica „*smještena u naselju Grabovica.*“[132] Na zadacima prihvata jedinica koje su dovedene iz Sarajeva na prostor Jablanice radi učešća u operaciji „*Neretva 93*“., Halilović je angažirao Rifata Bilajca, Zićru Suljevića i Vehbiju Karića. U Izvještaju se ističe činjenica da je

131 Naređenje Vahida Karavelića Adnanu Solakoviću, str. pov. br. 05/7-402, od 06.09.1993. godine.

132 Komanda 2. samostalnog motorizovanog bataljona, akt broj 01-1081/93, Sarajevo, 25.9.1993. godine, pod naslovom „*Izvještaj sa terena od 07.09. do 20.09.1993. godine dostavlja*“, Komandi 1. korpusa, Danijela Ozme bb Sarajevo, potpisali, sa desne strane„*Komandant Adnan Solaković*“, a sa lijeve „*Načelnik Štaba Zakir Oković*“.

2. samostalni bataljon, tokom 08.09.1993. raspoređen u Grabovici, gdje se ta jedinica, narednog dana, 9.9.1993. odmarala. U Izvještaju ni jedna riječ nije navedena o zločinima koji su u rejonu njenog rasporeda u Grabovici izvršeni od strane pripadnika jedinica koje je Sefer Halilović doveo iz Sarajeva. Komanda 2. samostalnog bataljona je u Izvještaju decidno istakla da nije prihvatila da toj jedinici u borbenim djejstvima, zbog kojih je doveo jedinicu u rejon Grabovice, komanduje bilo ko drugi osim Sefer Halilović, što je bio stav i ostalih komandanata iz Sarajeva – Ramiza Delalića Ćele i Mušana Topalovića Cace. Znači, jedinicama koje je iz Sarajeva u Grabovicu doveo Sefer Halilović mogao je efektivno komandovati samo on lično.

Iz sela Grabovice, južno od Jablanice prema Mostaru, snage HVO-a su potisnute 12.05.1993. godine. To je postignuto pod neposrednom komandom Nihada Bojadžića. U borbama su učestvovali SOPNŠVK, S/F-Valter, odjeljenje iz 3. bataljona 44. brigade i ljudstvo na obezbeđenju mosta Aleksin Han.[133]

Od maja, pa tokom cijelog ljeta 1993. godine, na područje Jablanice i Konjica dolazilo je stanovništvo prognano sa teritorija općina Čapljina i Stolac. Tako su se problemi u pogledu zbrinjavanja prognanika gomilali, jer je u to vrijeme do kraja juna 1993. u općini Jablanica već bilo oko 7.500 izbjeglica iz Istočne Bosne.[134]

Dvije direktive kao dokaz o Seferovoj odgovornosti za zločine u Grabovici i Uzdolu:

Halilovićeva odbrana pred Haškim tribunalom za zločine u Uzdolu i Grabovici je imala karakter prebacivanja krivnje sa Sefera Halilovića na „*njegove saborce*", brutalnim lažima da nije on, već da su krivi "*njegovi saborci*" za zločine nad Hrvatima u tim selima. Halilović je stvarno, efektivno komandovao jedinicama septembra 1993. godine u operaciji za deblokadu Prozora i Mostara, ali je uprkos uvjerljivim dokazima, u vezi s tim, on lagao da nije komandovao, te da, samim tim, nije kriv za zločine, već da su krivi njemu podređeni komandanti brigada i korpusa. Upravo tako je lagao, iako postoje uvjerljivi dokazi da je brigade i druge jedinice koje su bile na pravcima operacije prema Mostaru i Prozoru on stavio pod svoju direktnu komandu, sprečavajući komandante korpusa da komanduju tim jedinicama. Znači, Halilloviću je bio cilj da umjesto njega

---

133 Komanda 44. brigade, akt pod naslovom „*Procjena stanja i prijedlog mjera...*", broj 06/70-1-11/93, dostavljeno Komandi OG Igman – IKM Bradina, Jablanica 23.05.1993.

134 Bilten Uprave bezbjednosti ŠVK broj 108 od 29.06.1993. godine, strana 2.

budu kažnjeni „*njegovi saborci*“. Halilović je u toku istrage koju je provodio Haški tribunal za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, a zatim i u toku glavnog pretresa, uspio sakriti najvažnije dokumente koji potvrđuju njegovu komandnu odgovornost. Dvije direktive koje je uspio sakriti od pažnje Haškog tribunala su ključni dokazi da je u Jablanici bilo IKM ŠVK odakle je Halilović komandovao jedinicama. To su ključni dokumenti o komandnoj odgovornosti Halilovića za zločine u Grabovici i Uzdolu.

Dakle, Sefer Halilović je donosilac i potpisnik dvije direktive: a) „*Direktiva za odbrambeno – napadna dejstva*“, pod oznakom „*ODBRANA REPUBLIKE VOJNA TAJNA STROGO POVJERLJIVO 'JUG – 93' Primjerak broj* __“, na kraju teksta od četiri stranice, stoji svojeručni potpis ispod natpisa: „*NAČELNIK ŠTABA VK OS Sefer Halilović*“. b) „*Direktiva za odbrambeno – napadna dejstva*“, pod oznakom „*ODBRANA REPUBLIKE VOJNA TAJNA STROGO POVJERLJIVO 'NERETVA – 93' Primjerak broj*__“, na kraju teksta od četiri stranice, stoji svojeručni potpis ispod natpisa: „*NAČELNIK ŠTABA VK OS Sefer Halilović*“. (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 20).

Direktiva, koju je za operaciju „*Neretva 93*“ donio i potpisao Sefer Halilović je bila osnova za komandante podređenih jedinica da donesu svoje zapovijesti za napad, tako da su u pogledu intencija i sadržaja zapovijesti za napad koje su donosili komandanti podređenih jedinica i Halilovićeva Direktiva, ustvari, dokumenti koji se odnose na iste borbene aktivnosti. Prema tome, napadne borbene aktivnosti svake od jedinica posebno na jablaničkom i prozorskom bojištu nisu samostalne i izolirane od borbenih aktivnosti ostalih jedinica učesnica u operaciji „*Neretva 93*“. Direktivom, koju je potpisao Halilović, definirana je osnovna zamisao operacije i određen njen cilj. U pripremama zapovijesti za napad, komandantima brigada su pomagali članovi IKM-a, iskusni oficiri sa vojnim znanjima, posebno Zićro Suljević, Rifat Bilajac i Vehbija Karić, koji su septembra 1993. godine djelovali sa IKM u Jablanici.

Prema doktrinarnim stavovima, “*dokumenat se smatra izdatim (završenim) u trenutku kad ga starješina potpiše (odobri)*“ što je navedeno u Uputstvu za rad komandi i štabova, Centra visokih vojnih škola JNA, Beograd, 1983. godine, na strani 206. Pri tome treba imati u vidu da borbena dokementa koja imaju karakter zapovijesti, naređenja, direktiva i instrukcija potpisuje onaj ko je tom operacijom komandovao – komandant, što je propisano Uputstvom za rad komandi i štabova, Centar visokih vojnih škola

JNA, Beograd, 1983. godine, tačka 501., strana 207. Kad bilo koji starješina u pisanoj formi prenosi potčinjenima naređenje koje mu je izdao njemu pretpostavljeni starješina – komandant, onda se na takvom dokumentu stavlja klauzula „*PO NAREĐENJU...*“, što je propisano Uputstvom za rad komandi i štabova, Centar visokih vojnih škola JNA, Beograd, 1983. godine, tačka 501., strana 207. Isto tako, kad se takvo naređenje prenosi usmeno, također se naglašava klauzula „*PO NAREĐENJU...*“. Naprimjer, ako načelnik ŠVK komandantima korpusa, operativnih grupa i brigada prenosi naređenje komandanta ŠVK, onda načelnik ŠVK na dokumentu mora naglasiti da to čini „*PO NAREĐENJU komandanta ŠVK*“. Konkretno, analizirajući sva dokumenta nastala u pripremama i izvođenju operacija „*Neretva 93*“ i „*Jug 93*“, uočava se da Sefer Halilović nije ni na jednom svom naređenju stavljao klauzulu. „*PO NAREĐENJU komandanta ŠVK Rasima Delića*“. Ustvari Delićevih naređenja nije ni bilo. Bila su samo naređenja Halilovića, radi priprema i izvođenja borbenih djejstava za oslobađanje Mostara i Prozora. Prema tome, Halilović nije bio transmisija naredbi, već je bio glavni subjekt njihovog iniciranja, oblikovanja, potpisivanja i dostavljanja potčinjenim komandama i komandantima.

Direktive su naredbodavni dokumenti komandovanja sa najvišeg nivoa. U Vojnoj enciklopediji, Redakcija Vojne enciklopedije, Drugo izdanje 2, Beograd 1971. godine, na strani 449. je navedeno: „*DIREKTIVA, vrsta zapovesti koju izdaju vrhovne komande ili visoke komande i štabovi. Kao borbeni dokument javlja se u drugoj polovini XIX v... Direktiva je tretirana kao operacijska z a p o v e s t vrhovne komande i komandi armija ... Izdaje se za duži period, a njome se regulišu sva značajna pitanja vezana za pripremu i izvođenje borbenih dejstava...*“. Naredbe i zapovijesti primjenjuju komandiri i komandanti u cijeloj vertikali sistema komandovanja. Za razliku od naredbi i zapovijeti, direktive se donose samo na najvišem strategijskom nivou komandovanja i odlučivanja, za strategijski važna pitanja i vojne aktivnosti. U pripremi direktiva, naredbi i zapovijesti ključnu ulogu imaju načelnici štabova, jer koordiniraju rad organa komandi, ali su komandanti subjekti čija se odluka oblikuje u formi direktiva, naredbi i zapovijesti. Direktivu ne može potpisati niko ako u sistemu komandovanja nema ulogu i kapacitet da komanduje. Ako nije komandovao, navedene direktive nije mogao potpisati ni načelnik ŠVK Halilović. Međutim, on je u vrijeme kada je organizirao operaciju „*Neretva 93*“ smatrao da ima ulogu da komanduje jedinicama i da je kapacitet njegove uloge i njegovih nadležnosti u sistemu

komandovanja takav da može donositi direktive. Kad je trebao da odgovara za zločine koji su se u Grabovici dogodili u aktivnostima jedinica, Halilović je pred Haškim tribunalom brutalno lagao da on nije komandovao, pripisujući ulogu komandovanja „*svojim saborcima*“, jer je na njih želio da prenese svoju krivičnu odgovornost za zločine u Grabovici i Uzdolu. S obzirom da su direktive borbeni dokumenti koji se donose za duži period i za angažiranje čitavih oružanih snaga ili najvećih vojnih formacija unutar oružanih snaga, upuštanje Halilovića da donosi direktivu je odudaralo od tih principa. Prvo, direktive koje je Halilović potpisao odnosile su se na relativno male vojne formacije ekvivalenta najviše do jedne manje divizije. Veličina prostora koji je obuhvaćen izvođenjem borbenih djejstava po direktivama Halilovića je taktičkih razmjera, a ne operativnih ili strategijskih. Drugo, Halilović je donio direktivu za kraći period, samo za jednu vojnu aktivnost za koju se unaprijed znalo da će trajati relativno kratko. Znači, Halilović je samo čuo za „*direktive*“, ali on nije znao šta su glavne odrednice takve vrste borbenih dokumenata. Halilović se odlučio da donese direktivu jer se taj termin uklapao u njegove ambicije da bude priznat i poznat kao vojskovođa koji je donosio direktive. U konkretnom slučaju priprema i izvođenja operacije „*Neretva 93*“ Halilović je sebe smatrao komandantom nadležanim da donese dvije direktive. Nadležnost donošenja direktiva, naređenja i zapovijesti nije samo pravo komandanta. Ta nadležnost je velika odgovornost. Sefer Halilović se smatrao da ima pravo donijeti i jednu i drugu direktivu, ali kad je došao u situaciju da odgovara za zločine u Grabovici i Uzdolu, onda se proglasio da nije imao ulogu komandovanja i da on nema odgovornosti u vezi s tim, što je klasično kukavičko ponašanje. Da se tokom aktivnosti koje su realizirane po njegovim direktivama umjesto zločina dogodio bitan borbeni rezultat, onda Halilovića niko na svijetu ne bi mogao odvojiti od zasluga u vezi s tim. On bi se neprekidno i uporno pozivao na činjenicu da je on, a ne komandant ŠVK Rasim Delić ili komandant 6. korpusa Salko Gušić potpisao direktivu čijom provedbom je postignut borbeni rezultat. Kad je došao u situaciju da odgovara za zločine koji su u Grabovici i Uzdolu počinjeni tokom pripreme operacije „*Neretva 93*“, iako je sebe predstavljao glavnim autoritetom te operacije, Halilović je isticao da on nema komandne odgovornosti, jer su komandanti bili Rasim Delić, Salko Gušić, Ramiz Delalić, Mušan Topalović ...

Postavljaju se pitanja: Zašto Halilović nije Direktivu predočio komandantu Rasimu Deliću da je on potpiše? Zašto Halilović, kad je već

potpisao Direktivu, odbacuje od sebe odgovornost za zločine u Grabovici? S obzirom da je donosio direktive i odlučivao o borbenoj upotrebi jedinica, zašto Halilović prebacuje svoju odgovornost na komandanta ŠVK, Delića, komandanta 6. korpusa, Gušića, i druge ljude u sistemu komandovanja? Odgovori na ova pitanja je slijedeći: Halilović je očekivao da će borbeno djelovanje po direktivama koje je donio rezultirati oslobađanjem teritorija, te da će po osnovu tih rezultata osigurati da bude vraćen na najvišu funkciju u Armiji RBiH.

Prema Neređenju komandanta ŠVK, Delića, od 30.08.1993. godine, da se formira „*stručni tim – inspekcija radi kontrole poslova i zadataka u zonama odgovornosti 4. i 6. K.*“, Halilović nije bio nadležan da donosi direktive. Delić je svojim Naređenjem precizirao da „*stručni tim – inspekcija*“, pored ostalog, ima zadatak da sagleda borbenu gotovost komandi i jedinica i „*rukovodi*“ borbenim djejstvima „*konkretno na terenu*“, da borbeno „*upotrebljava*“ snage i sredstva, da „*rješava probleme svojim naredbama*“, a da u slučaju „*radikalnih prijedloga ... obavezno konsultuje*“ komandanta Delića. Znači, komandant ŠVK, Delić, nije dao ovlaštenje Haliloviću da donosi direktive. U smislu Naredbe komandanta ŠVK, Delića, donošenje direktiva je trebalo smatrati „*radikalnim prijedlogom*“, odnosno razlogom koji obavezuje Halilovića de se „*konsultira*“ sa komandantom Delićem. Inače, termin „*konsultira*“ je neprimjeren karakteru odnosa u vojsci između nadređenog i podređenog. Konsultacije unutar jednog sistema su oblik komuniciranja u odnosima „*ravnih*“ unutar jednog sistema ili u odnosima između predstavnika različitih sistema, pri čemu subjekti konsultiranja ne moraju biti po nivou svojih funkcija „*ravni*“. „*Konsultacije*“ podređenog sa nadređenim se, u krajnjem, ne isključuju. Podređeni u vojsci izvještava, iznosi svoju ocjenu predmetnog problema i predlaže mjere. Nadređeni o tome daje svoj stav, odlučuje, usmjerava, naređuje, koriguje ili potvrđuje ocjene i prijedloge podređenog. Ako se u slobodnijoj interpretaciji sve to može podvesti pod termin „*konsultacija*“, onda to ne smeta u tekstu Naredbe komandanta Rasima Delića o formiranju „*stručnog tima – inspekcije*“, ali ipak primjena tog termina razvodnjava i remeti vojni, subordinirajući karakter komuniciranja između nadređenog i podređenog.

„*Učestvovati u rukovođenju*“ znači djelovati u pogledu analiziranja, procjenjivanja, poznavanja stanja, prijema izvještaja, izvještavanja i obavještavanja, predlaganja, donošenja odluka u okviru već postojećih odluka radi njihovog provođenja, kontrole provedbe odluka, planiranja,

koordinacije, predlaganja mjera za donošenje novih odluka u nadležnosti komandanta ... Znači, u procesu rukovođenja mogu se donositi odluke, naređenja i zapovijesti samo ako imaju smisao provedbe, odnosno operacionalizacije već postojećih odluka. Da je komandant ŠVK, Delić, donio Direktivu za 4. i 6. korpus, moglo se, ali nije uobičajeno da se odredi „*stručni tim – inspekcija*" na čijem čelu bi bio načelnik ŠVK Halilović, s ciljem da se prati realizacija tako donesene direktive. Međutim, komandant ŠVK, Delić, nije donio direktive po kojima su borbeno angažirane jedinice kada je došlo do zločina nad Hrvatima u Grabovici. Da se radilo po procedurama u sistemu komandovanja borbenim djejstvima, prije početka rada na pripremi Direktive za potpis od strane komandanta Delića, Halilović je trebao imati Delićevu „*osnovnu zamisao*" ili „*ideju*" za operaciju „*Neretva 93*". Čitav rad na pripremi Direktive, za sve organe koji u tome učestvuju, trebala je biti poznata „*osnovna zamisao*" ili „*ideja*" komandanta Delića. Direktiva je trebala biti formalizirana i razrađena „*osnovna zamisao*" komandanta ŠVK Delića. Ne samo da je ignorirao taj princip rada koji mora biti zadovoljen u radu Štaba na pripremi direktiva, Halilović je u potpunosti ignorirao postojanje komandanta Delića, pa je direktive nenadležno potpisao. Sasvim je drugo pitanje što je Delić svojim Naređenjem dao ovlasti Halilloviću da djeluje u 4. i 6. korpusu: da donosi „*svoje naredbe*", da „*rukovodi*", da odlučuje o borbenoj „*upotrebi*" jedinica i da „*rješava kadrovsku problematiku*". Halilović je, čak i izvan tih velikih ovlaštenja, svojim direktivama obuhvatio jedinice 3. i 1. korpusa. To je bio razlog više da Halilović ne piše direktive bez stavova u obliku „*osnovne zamisli*" komandanta ŠVK Delića, odnosno, u obliku njegove „*ideje*" za operaciju. Angažiranje snaga iz četiri od tadašnjih ukupno šest korpusa Armije R BiH je bio poseban razlog, „*razlog više*" da Halilović čak i ne pomišlja o tome da je on, a ne komandant ŠVK Delić nadležan da potpiše direktive.

Halilović je, sasvim jasno, ispoljavao tendenciju svog osamostaljivanja i neovisnog djelovanja u odnosu na komandanta ŠVK Rasima Delića. Naprijed navedeno o radu štabova i metodu komandovanja i rukovođenja, Halilović je dobro znao, s obzirom na svoje vojno obrazovanje. Ako lično nije znao, s obzirom da je bio bez štabnih iskustava iz bivše JNA zato što je kao oficir radio u nižim taktičkim jedinicama, taj lični nedostatak je mogao ublažiti jer je u „*stručnom timu – inspekciji*", odnosno na IKM-u imao iskusne oficire. Halilović je kriv što nije koristio

njihova znanja i iskustva. Članovi „*stručnog tima – inspekcije*“, odnosno IKM-a su bili blokirani ambijentom opasnih improvizacija od strane Sefera Halilovića. Sistem komandovanja u Armiji RBiH je imao iste teorijske i doktrinarne osnove kao što su bili u bivšoj JNA.

Suštinski, sistem komandovanja u svakoj armiji se zasniva na općoj teoriji upravljanja raznim sistemima. Opća teorijska načela upravljanja, kad se primijene na prirodu funkcioniranja vojne organizacije, onda se dolazi do doktrine „*komandovanja*“ kao specifičnog, vojnog sistema upravljanja. Doktrinarnim stavovima, zapovijesti i direktive za borbena djejstva su u bitnim pitanjima formalizirani dokumenti, jer se oficiri obučavaju i treniraju šta treba da bude u prvoj, šta u drugoj, šta u trećoj, šta u četvrtoj, a šta u ostalim tačkama dokumenata koji se zovu direktiva ili zapovijest za borbu.

Cjelina direktive i zapovijesti je, ustvari, razrađena „*osnovna zamisao*“ ili „*ideja*“ komandanta za borbena djejstva. „*Osnovna zamisao*“ ili „*ideja*“ komandanta, razrađena u obliku direktive ili zapovijesti čini cjelinu komandantove odluke za određenu borbenu operaciju. Ovo objašnjenje je nužno, zato što se Halilović poslužio znanjima koja je imao o formi u kojoj se pišu direktive i zapovijesti za borbu. Uputstvom za rad komandi i štabova, Centar visokih vojnih škola JNA, 1983. godine, na strani 204. je navedeno da su “*forma i oblik borbenih dokumenata za komandovanje, izveštavanje i obaveštavanje, u načelu, propisani ...*“ U istom Uputstvu, na strani 69. je navedeno: “*Zapovijestima se kategorički i naredbodavno izražava odluka komandanta i konkretno, jasno i nedvosmisleno postavljaju zadaci potčinjenim. Njima se služe sve komande. Zapovijest za borbu, načelno, sadrži: - podatke o neprijatelju; - zadatak jedinice, njena ojačanja i podršku od strane pretpostavljenog: podatke o susjedima i granice sa njima, i – odluku komandanta.*“

„*Tačkom 1.*“ standardizirane forme tih dokumenata iznose se glavni elementi o neprijatelju: ranija djejstva; aktuelni raspored; zaključci iz procjene o mogućnostima i planovima djejstva ... Halilović je u svojoj direktivi, u stručnom smislu vrlo šturo, a u političkom smislu vrlo štetno iznio podatke i zaključke iz procjene o neprijatelju. Umjesto da u okviru prve tačke kao njen naslov, navede: „1. SNAGE AGRESORA:“, Sefer Halilović je kao naslov prve tačke naveo: „*1. USTAŠE:*“. Snage agresora – neprijateljske snage su bile Hrvatska vojska (HV) u čijem je sastavu bilo Hrvatsko vijeće obrane (HVO). Armija RBiH se branila od agresora čije su

oružane snage imale svoje oficijelno ime – naziv, a termin „*ustaše*“ se može uzeti kao aspekt ideološkog predznaka agresije. Tačno je da je ustaška ideologija bila predznak agresije na RBiH od strane R Hrvatske, ali je to sasvim drugo pitanje. Da je komandir čete u svojoj zapovijesti za borbu napravio takvu improvizaciju, to bi se moglo tolerirati, ali u dokumentu sa najvišeg strateškog nivoa, kao što je direktiva, trebalo je u stručnom smislu mnogo bolje, a u političkom smislu odgovornije i jasnije iznijeti podatke i procjenu o neprijatelju, te izraziti da se država Bosna i Hercegovina brani od konkretnog „*agresora*“. S obzirom da je donosio direktive sa strateškog nivoa komandovanja, Halilović je u tačci 1. neopravdano izostavio dijelove oružanih snaga pod kontrolom Miloševićevog režima, takozvane SR Jugoslavije, koje su izvodile borbena djejstva u zoni operacije „*Neretva 93*“, a mogle su ispoljiti utjecaj na tok i rezultate operacije. Direktiva obuhvata neprijateljske snage agresora na plićoj dubini njegove odbrane, a ne daju se podaci o neprijatelju za cijelu, planiranu dubinu operacije „*Neretva 93*“, odnosno za deblokadu Mostara, a zatim za izbijanje do Neuma, kako je cilj operacije predstavljan čak i putem medija i kroz razgovore sa borcima tokom priprema operacije. Prema tome, Sefer Halilović, potpisnik direktiva u kojima su podaci i zaključci iz procjene neprijatelja tako slabo predstavljeni, može smatrati da je u vojno-stručnom smislu nesposoban za ulogu komandovanja i rukovođenja, uopće, a posebno u borbenim djejstvima.

„*Tačkom 2.*“ standardizirane forme dokumenata, poznatih kao direktive ili zapovijesti za borbena djejstva, predstavljaju se podaci o svojim snagama, („*2. NAŠE SNAGE*:“), odnosno o snagama koje su pod komandom dotičnog komandanta koji donosi direktivu ili zapovijest za borbu. Halilović je i u ovom dijelu svojih direktiva za operacije, septembra 1993. godine, kada su počinjeni zločini nad Hrvatima u Grabovici, predstavio sebe kao vrlo konfuznu, u stručnom smislu nekompetentnu osobu, čije se neznanje ili površan prilaz ozbiljnim pitanjima organiziranja borbenih djejstava, može smatrati uzrokom slabih borbenih rezultata i niskog nivoa organiziranosti za aktivnosti koje, po svojoj prirodi, podrazumijevaju visok stupanj stručnosti, reda, discipline ... Ako bi Halilović, naknadno poslije rata, po drugi put prošao odgovarajuće vojno školovanje i obrazovao se po pitanjima rukovođenja i komandovanja, pa se zatim stavio u situaciju da prema sadržaju tačaka „*2.*“ direktiva koje je donio u pripremama operacije „*JUG 93*“ i operacije „*NERETVA 93*“, sam odgovori na pitanje - kakve su

bile posljedice njegovih nesposobnosti septembra 1993. godine, on bi samo prema sadržaju tačaka „*2.*“ tih direktiva za sebe mogao reći da je svojim neznanjem uzrokovao haotične odnose u sistemu komandovanja. Prema haotičnom sadržaju druge tačke u obje direktive - za operaciju „*JUG 93*“ i operaciju „*NERETVA 93*“, može se pretpostaviti da Halilović nije imao vremena za kreativni dio posla i da je taj dio svojih obaveza obavljao previše nabrzinu, improvizirano, nejasno, zbunjujuće. Ipak je važno istaći da se Halilović i tim dijelom svojih direktiva potvrdio kao drastično nekompetentan, odnosno kao neznalica, improvizator i proizvođač haotičnog stanja i odnosa u sistemu komandovanja i rukovođenja. Pod naslovom: „*2. NAŠE SNAGE*“, Halilović je za operaciju „*JUG 93*“ naveo „*dijelove*“ iz četiri korpusa Armije R BiH - 1., 3., 4. i 6. korpusa, a za operaciju „*NERETVA 93*“ „*dijelove*“ iz dva korpusa – 4. i 6. korpusa, odnosno četiri korpusa ako se ima u vidu da „*dijelove 1. korpusa*“ navodi u okviru „*dijelova 4. korpusa*“, a 3. korpus eksplicitno ne pominje, ali navodi OG „*ZAPAD*“.

Za operaciju „*JUG 93*.“, Halilović je u drugoj tačci, pod naslovom: „2. NAŠE SNAGE:“ naveo: a) dijelove 3. korpusa – OG „*ZAPAD*“ (dio 307. mtbr, 1. sam. bat. i 317. bbr); b) dijelove 6. korpusa – Samostalni prozorski bataljon, bataljon „*Sutjeska*“ iz 82. fočanske brigade; 44. bbr i 45. bbr; c) dijelove 4. korpusa – bataljon „*Drežnica*“, Odred specijalne namjene GŠ VK „*Zulfikar*“; d) dijelove 1. korpusa „*ukupne jačine oko 1.000 boraca*“, ali ne navodeći konkretno jedinice.

Za operaciju „*NERETVA 93*“, Halilović je u drugoj tačci, pod naslovom: „*NAŠE SNAGE:*“, naveo: a) dijelove 6. korpusa – 317. bbr, Samostalni prozorski bataljon, bataljon „*Sutjeska*“ iz 82. fočanske brigade, 44. bbr i 45. bbr; b) dijelove 4. korpusa - bataljon „*Drežnica*“, Specijalni odred „*Zulfikar*“, „*dijelovi 1. korpusa ukupne jačine oko 160 boraca*“; c) OG „*ZAPAD*“; d) Sredstva podrške – 22 minobacača 82 mm, 18 minobacača 120 mm, topova 76 mm 3, haubica 4, samohotka – tenk 3, raketni lanser 5. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 20).

Interesantno, Halilović svojom Direktivom za operaciju „*Neretva 93*“ u tačci drugoj, pod naslovom: „*2. NAŠE SNAGE*“, dijelove 1. korpusa pominje u okviru nabrajanja dijelova 4. korpusa, a 3. korpus ne pominje uopće, ali ističe da u „*2. NAŠE SNAGE*“ spada OG „*ZAPAD*“ za koju se zna da je bila u sastavu 3. korpusa.

Ako je direktivu donio u nadležnosti načelnika Štaba Vrhovne komande, Halilović je pod naslovom „*2. NAŠE SNAGE:*“ trebao tretirati

korpuse u cjelini, a ne samo njihove dijelove. Kad Halilović iz korpusa izdvaja „*dijelove*“ u sastav „*2. NAŠIH SNAGA*“, onda se to može smatrati oblikom „*pretpotčinjavanja*“ pojedinih dijelova iz navedenih korpusa pod njegovu komandu. „*Pretpotčinjavanjem*“ dijelova iz više korpusa pod svoju komandu, Halilović je komandante korpusa iz kojih je pojedine dijelove „*pretpotčinio*“ sebi da im komanduje, udaljio od neposredne odgovornosti za stanje tih jedinica nakon „*pretpotčinjavanja*“, za njihovu borbenu upotrebu, za rezultate i probleme u vezi njihove borbene upotrebe i njihovog cjelokupnog života i rada nakon „*pretpotčinjavanja*“.

Pred Haškim tribunalom, tokom unakrsnog ispitivanja, Salko Gušić, bivši komandant 6. korpusa Armije R BiH, je upitan o detaljima pretpotčinjavanja. On je rekao da ne zna za dokumenta, odnosno, naredbe o pretpotčinjavanju jedinica iz njegovog korpusa pod komandu Halilovića. Nije ukazao da se sadržaj tačaka pod „*2.*“ u direktivama za operacije „*JUG 93*“ i „*NERETVA 93*“ trebaju tretirati kao oblik naređivanja za „*pretpotčinjavanje*“ dijelova, odnosno jedinica iz više korpusa pod komandu Halilovića. To je vrlo jasan dokaz da je Halilović naredio da se jedinice iz četiri razna korpusa stavljaju pod njegovu komandu. Što sadržaj i suština napisanog u tačkama pod „*2.*“ pomenutih direktiva nije i formalno pokrivena primjenom termina „*pretpotčinjavanje*“, to uopće ne mijenja ni funkcionalne posljedice koje su stvarno nastale u jedinicama, ni moguću pravnu kvalifikaciju, ako je to predmet razmatranja u vezi odgovornosti za zločine u Grabovici.

„*Tačkom 3.*“ standardizirane forme dokumenata poznatih kao direktive ili zapovijesti za borbena djejstva, predstavljaju se podaci o snagama susjeda. U trećim tačkama, pod naslovom: „*3. SUSJEDI*:“ u direktivama za operacije „*JUG 93*“ i „*NERETVA 93*“, navedeno je da su „*snage*“ OG „*Krajina*“ iz sastava 3. korpusa desni susjed, a da su lijevi susjed „*snage*“ 4. korpusa. U vezi s tim, postavlja se pitanje - šta je i ko je Halilović kao donosilac tih direktiva. Ako je direktive donosio kao „*NAČELNIK ŠTABA VK OS*“, kako piše iznad njegovog potpisa na kraju obje direktive, onda je jasno da se snage 3. korpusa i snage 4. korpusa, od strane ŠVK nikako ne mogu tretirati ni kao desni ni kao lijevi „*susjed*“, iz prostog razloga jer su 3. korpus i 4. korpus na direktnoj vezi komandovanja od strane ŠVK kao i ostali korpusi. To indicira da je Halilović, kao načelnik ŠVK, dok je bio na čelu „*stručnog tima – inspekcije*“, odnosno IKM-a donosio direktive sa pozicije komandanta 6. korpusa, pa je ispalo da su ostali korpusi „*njegovi*

susjedi". Navedeni korpusi jesu susjedi za 6. korpus, ali nisu niti mogu biti za ŠVK gdje je situirana uloga Halilovića kao načelnika ŠVK. Ako se osjećao da djeluje sa nivoa ŠVK, na čelu „*stručnog tima – inspekcije*" kao prvi starješina na IKM ŠVK, onda je sve jedinice Armije R BiH i policije MUP-a RBiH trebao razmatrati u tačci pod naslovom: „*2. NAŠE SNAGE*:", a ne u tačci pod naslovom: „*3. SUSJEDI*:" Komandant 6. korpusa je za snage 3. korpusa i snage 4. korpusa mogao reći i napisati da su „*susjedi*" njegovog 6. korpusa. Sa pozicije i nivoa ŠVK to se nije smjelo tako tretirati. To se moglo samo u uslovima unošenja haosa u sistem komandovanja. Kako se dublje ulazi u stručnu analizu obje direktive koje je donio Halilović, sve se više i više potvrđuje teza da je on, dok je bio na funkciji načelnika ŠVK, do dolaska i nakon dolaska Delića na dužnost komandanta ŠVK, bio proizvođač haotičnog stanja i nereda u sistemu komandovanja.

„*Tačkom 4.*" standardizirane forme dokumenata, poznatih kao direktive ili zapovijesti za borbena djejstva, prezentira se osnovna zamisao, ideja ili esencija odluke komandanta za određenu borbenu operaciju. Sadržaj tog dijela direktive ili zapovijesti za borbu se iznosi pod naslovom: „*4. ODLUKA*:" ili „*4. ODLUČIO SAM:*". Niko osim komandanta nema nadležnost da donese „*osnovnu zamisao*" - odluku koja se ugrađuje u tačku „*4.*" direktive ili zapovijesti za borbena djejstva. Taj dio direktive ili zapovijesti za borbu je esencijalni dio u procesu pripreme, donošenja direktive ili zapovijeti, a zatim, po donesenoj odluci, to je esencijalni dio na osnovu koga se dalje planiraju i izvode borbena djejstva. Prije donošenja komandantove „*osnovne zamisli*", svi organi komande i štaba rade slijedeće: procjenjuju, analiziraju i predlažu komandantu ono što smatraju da je bitno za komandanta da ima u vidu pri donošenju svoje osnovne zamisli – odluke, zapovijesti, direktive. Neoborive činjenice da je Halilović, za relativno kratko vrijeme rada na pripremi i organizaciji borbenih djejstava u operacijama „*NERETVA 93*" i „*JUG 93*" donio dvije direktive i unutar njih pod tačkama „*4.*" definirao svoje „*osnovne zamisli*" – ideje za te operacije, potvrđuje da je on sebe smatrao komandantom. Ustvari, Halilović je tokom septembra 1993. godine smatrao da po svojoj ulozi u sistemu komandovanja ima nadležnost u kapacitetu da može oblikovati i donositi svoju „*osnovnu zamisao*" ili „*ideju*" za borbena djejstva (borbenu upotrebu jedinica), te dodjelom zadataka jedinicama pokrenuti raspoložive borbene snage pod svojom komandom da se njegova „*ideja*" – „*osnovna zamisao*" i ostvari. Znači, ovdje se ne radi o tome da su postojale bilo čije „*osnovne zamisli*"

ili „*ideje*“ za operacije „*JUG 93*“ i „*NERETVA 93*“ osim „*osnovnih zamisli*“ („*ideja*“) Halilovića po kojima su stvarno organizirane i izvedene navedene operacije. Za te operacije nisu uopće postojale „*osnovne zamisli*“ ili „*ideje*“ od strane komandanta ŠVK Delića, niti od strane komandanta 6. korpusa Gušića. Pred tim činjenicama, koje su najbolje poznate upravo Haliloviću, ogromno je čudo kako on ima obraza da pred Haškim tribunalom insistira da se njegove brutalne laži predstave kao istinite priče. Na takvoj upornosti u laganju i falsificiranju, Haliloviću bi mogli pozavidjeti svi lažovi koji postoje na zemaljskoj kugli i koji su bilo kada postojali otkako postoji ljudska historija. Struktura i elementi borbenog poretka Armije R BiH su bili nadležnost Vrhovne komande i komandanta ŠVK Delića. Istureno Komandno mjesto (IKM) ŠVK je elemenat borbenog poretka. Njegovu lokaciju određuje komandant ŠVK. Međutim, u tačci „*4.*“ - „*4. ODLUČIO SAM:*“, svojih direktiva, Halilović se upušta da on odredi da „*stručni tim – inspekcija*“, na čelu s njim, čini IKM ŠVK i određuje njegovu lokaciju u Jablanici. Halilović je komandovao sa IKM. Niko drugi, osim u slučaju da je na IKM došao komandant ŠVK Delić, nije mogao komandovati sa IKM. Ulogom Halilovića da komanduje sa IKM osiguran je princip neprekidnosti komandovanja, jer ni jednog trenutka nije smjelo biti bez da se sa IKM mogu donositi odluke. Postavljanjem IKM u Jablanici, na čelu sa Halilovićem, je značilo da sve jedinice dostavljaju izvještaje upravo Seferu Haliloviću i da sve jedinice od Sefera Halilovića dobijaju stavove, naređenje, zapovijesti. U uslovima borbenih djejstava je važno da brzina izvještavanja prema nadređenima i brzina odgovora na izvještaje prema podređenima bude što pravovremenija. Upravo to, Halilović je osigurao uspostavom IKM u Jablanici. Potrebnu operativnost u tom pogledu nije mogao osigurati komandujući iz Sarajeva. Pod istom vrlo nestručno definiranom tačkom „*ODLUČIO SAM*:“, Halilović određuje krajnji cilj operacije „*Neretva 93*“ da se oslobode Mostar i Prozor.

U vezi s tim, u narednoj tačci „5.“ - „ZADACI JEDINICA:“ on postavlja mnogo pliće zadatke, pa se ne vidi kako je on zamislio da se ostvari njegova odluka u pogledu oslobađanja Mostara i Prozora. Između ostalog, i zato se Direktiva može ocijeniti konfuznom, jer, čak ni sadržaji tačaka koje su jedna do druge ne „*komuniciraju*“ jedna s drugom. O realnosti odluke Halilovića da oslobodi Prozor i Mostar je potrebna posebna stručna analiza, ali je očito da je kvalitet komandovanja kao jedna od najvažnijih strana borbenih mogućnosti, bar što se tiče stručnih

sposobnosti Halilovića, bio daleko ispod postavljenog cilja da se oslobode Mostar i Prozor. „*Tačkom 5.*“ standardizirane forme dokumenata poznatih kao direktive ili zapovijesti za borbena djejstva, pod naslovom: „5. ZADACI JEDINICA:“ postavljaju se borbeni zadaci svakoj od jedinica nevedenih u okviru tačke „*2. NAŠE SNAGE*:“. Usljed stručnih propusta koje je Halilović ispoljio u tretiranju „*naših snaga*“ i „*susjeda*“, uslijedilo je da se tačkama „*5*“ direktiva pod naslovom: „*5. ZADACI JEDINICA*:“ ne postavljaju nikakvi zadaci komandantima, odnosno komandama 1., 3., 4. i 6. korpusa. On je, zaobilazeći komande i komandante tih korpusa, postavljao zadatke direktno jedinicama tih korpusa koje su učestvovale u operacijama „*JUG 93*“ i „*NERETVA 93*“. Naprimjer, zaobišao je komandanta 3. korpusa Envera Hadžihasanovića, stupio u kontakt sa komandantom OG „*Zapad*“ Selmom Cikotićem, održavao s njim sastanke i direktno njemu postavljao borbene zadatke za jedinice OG „*Zapad*“ iz sastava 3. korpusa. Temeljni principi komandovanja i rukovođenja su princip jednostarješinstva i princip subordinacije. Ko ne poštuje te principe čini disciplinsku grešku, disciplinski prestup ili krivično djelo, moguće čak i krivično djelo sa karakterom izdaje, zavjere. Ignorirajući te principe Halilović je zadatke jedinicama OG „*Zapad*“ postavljao direktno preko komandanta Selme Cikotića, zaobilazeći komandanta 3. korpusa. Tako, naprimjer, u Prevodu Presude Haškog tribunala Seferu Haliloviću, 16.11.2005. godine, na strani 123., navedeno je: „*Operativna grupa Zapad krenula je u borbu u skladu sa planovima i naređenjima sastavljenim na sastanku u Dobrom Polju 5. septembra ... Selmo Cikotić je nekoliko narednih dana slao izvještaje Seferu Haliloviću*“ i članovima IKM-a. Borbeni izvještaji su naročito osjetljivog karaktera i nikada se ne dostavljaju onome ko ne komanduje. Da je operacijom komandovao komandant 6. korpusa Gušić, onda bi se on pojavljivao u ulozi postavljanja zadataka komandantu OG Zapad Selmi Cikotiću, koji bi u tom slučaju slao izvještaje Gušiću. Međutim, stvarno se dogodilo da Halilović postavlja zadatke i prima izvještaje o realiziranju postavljenih zadataka.

Komandujući jedinicama 3. korpusa, Halilović je zaobišao, odnosno ignorirao komandanta tog korpusa i svojim Naređenjem od 15.09.1993. godine. Tim Naređenjem Halilović je regulirao najosjetljivija organizacijska pitanja „*koordinacije i objedinjavanja dejstava na prostoru Gornjeg Vakufa i Prozora*“, ističući: “*za komandanta pravca određujem komandanta 317. bbr Zejnilagić Envera.*“ Reguliranje takvih pitanja pripada samo onome

ko komanduje. Niko ko nema ulogu komandovanja ne smije se upuštati u reguliranje takvih organizacijskih pitanja. Halilović je to činio zato što je znao da će se njegove naredbe, u vezi s tim, efektivno realizirati.

Direktivom za operaciju „*NERETVA 93*“, zaobilazeći i ignorirajući komandante korpusa, Halilović je neposredno postavio zadatke slijedećim jedinicama: 45. brdskoj brigadi; 317. brdskoj brigadi ojačanoj sa Samostalnim bataljonom „*Prozor*“, bataljonom „*Sutjeska*“ i 1/45. brdske brigade; 45. brdskoj brigadi (-1), odnosno bez jednog bataljona; 44. brdskoj brigadi; Specijalnom odredu „*Zulfikar*“ ojačanim sa Drežničkim bataljonom i „*dijelovima 1. korpusa (2. Samostalnim bataljonom, 1-1/9 mtbr i 1-2/10 bbr*)“.

Direktivom za operaciju „*JUG 93*“, zaobilazeći i ignorirajući komandante korpusa, Sefer Halilović je neposredno postavio zadatke slijedećim jedinicama: Operativnoj grupi (OG) „*Zapad*“; Samostalnom bataljonu „*Prozor*“; 45. brdskoj brigadi; 1./47. brdske brigade, odnosno 1. bataljonu 47. brdske brigade; Specijalnom odredu „*Zulfikar*“ ojačanom sa „*1. i 2./1. korpusa*“.

Prema sadržaju obje direktive, komandanti naprijed navedenih jedinica su bili na direktnoj vezi komandovanja od strane Halilovića. Činjenica da je u tačkama „*5.*“ svojih direktiva neposredno postavio zadatke navedenim jedinicama, argumentira da je Halilović na taj način ostvarivao ulogu komandovanja naprijed navedenim jedinicama preko njihovih komandanata. Da su tim jedinicama komandovali komandanti korpusa u čijem su organskom sastavu bile, onda niko drugi osim komandanata korpusa, pa ni Halilović, ne bi tačkama „*5.*“ svojih direktiva i zapovijesti njima postavljao zadatke. Borbene zadatke u okviru tačke „*5.*“ svojih zapovijesti za borbu ili svojim direktivama za borbu, postavljaju ličnosti koje komanduju. U konkretnoj situaciji naprijed navedenim jedinicama je komandovao Halilović. To samo po sebi, u krajnjem, i nije problem. Problem je u činjenici što je Halilović pred Haškim tribunalom brutalno lagao da nije on komandovao nego da je navedenim jedinicama neposredno komandovao Gušić, prebacujući na njega svoju odgovornost za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu. Ta brutalna laž je izraz velikog kukavičluka Sefera Halilovića. To je brutalno ignoriranje ključnih faktora u sistemu komandovanja. Ignoriranje komande korpusa od strane Halilovića na tako brutalan način nameće pitanje - da li je uzrok tome niska vojno-stručna osposobljenost ili neka druga namjera izazivanja haosa i rušenja sistema

komandovanja u cjelini.

Prelamanje kičme sistemu komandovanja u Armiji R BiH, upravo na nivou komandi korpusa, prema direktivama Sefera Halilovića za operacije „*JUG 93*“ i „*NERETVA 93*“ je bilo vrlo opasno podrivanje koje je prijetilo katastrofalnim posljedicama za odbranu i sudbinu BiH. Bilo bi normalno da je Halilović tačkama „*5.*“ obje direktive postavio zadatke svakom od navedenih korpusa posebno, ali to nije učinjeno, čime su, na štetu ciljeva operacije eliminirani utjecaji i odgovornost komandi i komandanata 1., 3., 4. i 6. korpusa. S obzirom da su na taj način eliminirane komande i komandanti korpusa, trebalo je bar donijeti naredbu o tome da se sve jedinice koje su obuhvaćene operacijom „*NERETVA 93*“ i operacijom „*JUG 93*“ „*pretpotčinjavaju*“ i stavljaju na direktnu vezu komandovanja ŠVK, što bi bio radikalan organizacijski zahvat. Iako bi i to bila neka vrsta haosa, čak i to bi bio manji haos od onog kakav se indicira sadržajima pomenutih direktiva donesenih od strane Sefera Halilovića. Iako nije bilo posebne naredbe za „*pretpotčinjavanje*“ korpusnih jedinica da im se direktno komanduje sa IKM ŠVK od strane Sefera Halilovića, sadržaji obje direktive (tačke „2.“, „3.“, „4.“ i „5“) jasno su nalagale „*pretpotčinjavanje*“ korpusnih jedinica da im se neposredno, mimo komandi korpusa komanduje sa nivoa ŠVK od strane Sefera Halilovića.

U zaključcima Pretresnog vijeća Haškog tribunala, prema Prevodu Presude Haškog tribunala Seferu Haliloviću, 16.11.2005. godine, na strani 139. je, pored oslaog, navedeno „*da su u borbenim zapovijestima Zulfikara Ališpage i Komande 6. korpusa iz Dobrog Polja, od 11. septembra, navedeni pravci napada ABiH, ali da u dokazima nema ranijeg naređenja Sefera Halilovića za početak borbenih dejstava na tom pravcu.*“ Taj zaključak Pretresnog vijeća upućuje na značaj direktiva koje su pripremili članovi IKM, na čelu sa Halilovićem, posebno na značaj tačke „*5.*“ u obje direktive, jer je u njima sadržano upravo ono što Pretresno vijeće ističe da nedostaje. Prema tome, zapovijestima Zulfikara Ališpage je prethodila direktiva Sefera Halilovića, ali je taj dokumenat sakriven od istražnih organa Haškog tribunala. Prikrivanje je realizirano po planu Sefera Halilovića, koji je djelovao s ciljem, da po svaku cijenu prikrije svoju odgovornost za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, odnosno da tu svoju odgovornost kukavički prebaci na „*svoje saborce*“.

„*Tačkama 6.*“, pod naslovom: „*6. OBEZBJEĐENJE BORBENIH DEJSTAVA*“, u obje svoje direktive Sefer Halilović je regulirao pitanja

izviđanja, bezbjednosnog obezbjeđenja, moralnog obezbjeđenja, mjere ABHO, inžinjerijsko i logističko obezbjeđenje (tehničko, intendantsko, sanitetsko, veterinarsko). Vrlo nestručno je postavio mjere bezbjednosti u okviru kojih je naredio: *"...U zoni napada očistiti prostor od sumnjivih lica ...*" Ako je ta klauzula Halilovićevih direktiva u njenoj provedbi od strane dovedenih jedinica iz Sarajeva u rejon Grabovice povezana sa njihovim mogućim stavom da su Hrvati, mještani Grabovice „*sumnjiva lica*" i da su povezani sa neprijateljskom vojskom, onda je opravdano zaključiti da je Halilović naprijed citiranim sadržajem svojih direktiva otvorio mogućnost da se „*očisti*" selo Grabovica od „*sumnjivih lica*" i da su tako uslijedili zločini nad mještanima, Hrvatima Grabovice. Zašto je odredba – stav Halilovića u obje direktive da se u „*zoni napada očisti prostor od sumnjivih lica*" nestručna i potpuno suprotstavljena potrebi reguliranja mjera bezbjednosti u borbenim djejstvima? Prvo, zato što u procjeni neprijatelja u sadržaju tačaka pod „1." obje direktive Halilovića nema ni riječi o prisustvu sumnjivih lica unutar borbenog rasporeda „*naših snaga*". Drugo, zato što se borbenim direktivama i zapovijestima obavezno reguliraju pitanja zaštite civilnog stanovništva i raznih objekata u zoni izvođenja operacije. Halilović je morao osigurati da se procjenom bezbjednosne situacije predvide mogući problemi za civilno stanovništvo, a posebno za civile Hrvate u Grabovici i šire u cijeloj zoni operacije. Halilović je morao osigurati da se poduzmu mjere zaštite civila, pored ostalog i time što je trebao u svojim direktivama navesti obavezu boraca, komandira i komandanata da zaštite civile, ne samo one koji su unutar početnog rasporeda „*naših snaga*" nego i civila na teritoriju gdje dolaze „*naše snage*" prilikom napredovanja, potiskivanjem neprijatelja u dubinu prema jugu i zapadu, odnosno prema Prozoru, Mostaru i Neumu. Ako su pripadnici Armije R BiH, koje je Halilović doveo iz Sarajeva, počinili zločine nad Hrvatima u Grabovici – selu unutar rasporeda „*naših snaga*", onda se opravdano može posumnjati da bi upravo iste osobe počinile još veće zločine nad Hrvatima u mjestima koja su bila unutar rasporeda HVO-a da je operacija u pogledu oslobađanja teritorija bila uspješna. U tom smislu neuspjeh operacije „*NERETVA 93*" treba smatrati pravom srećom, jer je tako naša Armija spašena od još veće mrlje na njenoj čestitoj, veličanstvenoj i pravednoj borbi. Ništa, čak ni uspjeh koga bi eventualno postigla Armija RBiH pod komandom Halilovića, nije mogao biti „*čist*" jer je Halilović, svojim prljavim motivima dovodio u pitanje najvažnije opće, moralne, patriotske i političke vrijednosti odbrane BiH.

„*Tačkom 7.*“, pod naslovom: „7. KOMANDOVANJE I VEZA“, Halilović je u obje svoje direktive regulirao pitanja rasporeda „*IKM ŠVK OS u Jablanici*“, zatim pitanja organiziranja sistema veze žičnim, radio i kurirskim putem i pitanja izvještavanja: „*Izvještaje mi dostavljati: o gotovosti za napad, o izvršenju bližeg i slijedećeg zadatka, kao i svakog dana do 20.00 sati sa stanjem u 18.00 sati.*“ Znači, svojim direktivama, Halilović nije regulirao da se izvještaji dostavljaju komandantu 6. korpusa Gušiću ili komandantu ŠVK Deliću, ali je pred Haškim tribunalom bio uporan da dokaže da su izvještaji o pripremama i izvođenju operacije „*Neretva 93*“ i „*Jug 93*“ išli prema Gušiću. To je bila apsolutna laž Halilovića u nizu mnogih drugih brutalnih laži izrečenih od strane njega pred Haškim tribunalom. Brutalnim lažima, Halilović je podmetao svoju odgovornost „*svojim saborcima*“. Ako se uporede izjave Halilovića o pitanjima izvještavanja izrečene pred Haškim tribunalom i sadržaj naprijed citiranog dijela iz tačaka „*7.*“ obje direktive Halilovića, onda se dolazi do argumentiranog zaključka da je Halilović velika, bestidna, prljava kukavica i ništa više. Da je Halilović pred Haškim tribunalom rekao istinu: „*Da, ja sam komandovao. Da, mene su izvještavali...*“, onda bi se, umjesto što mu se s nelagodom kaže da je kukavica, radosno moglo reći da je čestit, dostojanstven, moralan i karakteran čovjek. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 20).

Seferovo prebacivanje odgovornosti za zločine sa sebe na svoje nadređene i podređene:

Sefer Halilović je pred Haškim tribunalom sa sebe na „*svoje saborce*” prebacivao komandnu odgovornost za nesankcioniranje zločina. Samo četiri dana prije svog Naređenja, od 06.09.1993. godine, o pretpotčinjavanju, Halilović je 02.09.1993., svojim Neređenjem str. pov. broj 01/563-1-3/93, jedinicu „*Zulfikar*“ tretirao kao „*Odred*“. Ubrzo zatim, bez odobrenja komandanta ŠVK, Delića, Halilović je naređenjem od 06.09.1993. istu tu jedinicu tretirao da je „*Izviđačko-diverzantska brigada Zulfikar*“. Imajući u vidu da je organizacijsko-formacijska struktura vojske bila u nadležnosti Vrhovne komande – Predsjedništva R BiH, prema naprijed navedenom, vidi se u kojoj mjeri je Halilović bio samovoljan ignorirajući svoje nadređene. Ustvari, to je jedan u nizu slučajeva kojima se potvrđuje njegova samovolja i ignorantski odnos prema svom nadređenom komandantu Delići. Naređenje str. pov. br. 01/563-1-3/93, od 02.09.1993. godine o pretpotčinjavanju „*Handžar divizije*“ i Odreda „*Silver Fox*“ u

sastav Odreda „*Zulfikar*“ je dokaz da je Sefer Halilović lično i efektivno bio glavni faktor komandovanja jedinicama u operacijama „*Neretva 93*“ i „*Jug 93*“. Da je tim operacijama komandovao komandant 6. korpusa Gušić, na kojeg je Halilović pred Haškim tribunalom sa sebe prebacivao svoju krivnju, onda bi Gušić, a ne Halilović, donio naređenje kojim se reguliraju pitanja grupisanja i pretpotčinjavanja jedinica u okviru korpusa, jer ta pitanja regulira samo onaj ko komanduje. Halilović je pred Haškim tribunalom tumačio da su Zulfikar Ališpago i Salko Gušić odgovorni za zločine u Grabovici, a da je za zločine u Uzdolu, pored Gušića, odgovoran i komandant Prozorskog bataljona Enver Buza. Uporište za svoju tezu da je Zulfikar Ališpago odgovoran za zločine u Grabovici, Haliloviću je vjerovatno bila njegova Naredba po kojoj su jedinice iz 1. korpusa (dijelovi 9. i 10. brigade) bile pretpotčinjene odredu „*Zulfikar*“. U vezi s tim bilo bi interesantno sagledati kako je Haški tribunal izveo zaključak da Halilović nije imao komandnu ulogu, ako bi se prihvatila teza da je za zločine odgovoran onaj ko je postupao upravo po njegovim naredbama. Ispalo bi da komandnu odgovornost imaju samo oni komandanti koji izvršavaju naredbe, a da te odgovornosti nemaju oni koji izdaju naredbe.

Halilović je znao da je odgovoran za zločine odmah nakon što su se isti dogodili, a to zna i sada. Upravo zato je pokušao prećutati, prikriti činjenice o zločinima i nije poduzimao ništa da se bilo ko sankcionira. On se tek pred Haškim tribunalom „*sjetio*“ da su Zulfikar, Gušić ... a ne on krivi. Kad je tako mislio, što ih nije sankcionirao odmah nakon što su se zločini dogodili. Nije, iz prostog razloga što je on, i pred njima i pred sobom i pred zakonom kriv što su se dogodili zločini.

Ustvari, prave namjere za prikrivanje svoje odgovornosti Halilović je pokazao sadržajem svog izvještaja za operaciju „*Neretva 93*“, od 20.09.1993. godine, u kome nije ni jedne jedine riječi naveo o zločinima u Grabovici i Uzdolu, iako su to bili najvažniji događaji koji su morali biti u prioritetu izvještavanja. Komandantsku ulogu Halilovića i njegovo laganje pred Haškim tribunalom da nije on komandovao, nego da su komandovali Zulfikar Ališpago i Salko Gusić, potvrđuje naoko sitan detalj u sadržaju Halilovićeve Naredbe, od 06.09.1993. godine, za pretpotčinjavanje naprijed navedenih jedinica u sastav Specijalnog odreda za posebne namjene (SOPN) „*Zulfikar*“. Sa IKM u Jablanici, Halilović naređuje da Komanda 6. korpusa „*preda jedinici ‘Zulfikar’ 6 (šest) induktorskih telefona i 6 (šest) kalemova PTK kabla*.“

Da je Gušić komandovao jedinicama u tim operacijama, on bi lično, a ne Halilović regulirao da njegova Komanda „*preda jedinici 'Zulfikar' 6 (šest) induktorskih telefona i 6 (šest) kalemova PTK kabla*." To potvrđuje da je Halilović, komandujući jedinicama, ulazio u detalje kao što je „*predaja jedinici 'Zulfikar' 6 (šest) induktorskih telefona i 6 (šest) kalemova PTK kabla*."[135] Prema tome, ako Halilović izvan svoje komandantske pozicije nije ostavljao tako sitan detalj, ne dozvoljavajući da ga reguliše komandant Gušić, adekvatno tome, jasno je da je Halilović u važnijim pitanjima borbenog angažiranja jedinica još radikalnije udaljio Gušića od njegove komandantske uloge, a sebe stavljao u komandantsku ulogu. Činjenica, da je Halilović naređivao Gušiću preraspodjelu formacijskih materijalnih sredstava, potvrđuje da je efektivno komandovao. Niko, ko nema kapacitet efektivne komandantske kontrole, ne može naređivati pretpotčinjavanje jedinica i preraspodjelu materijalno - tehničkih sredstava iz jedne u druge jedinice, iz jednostavnog razloga što su to bitna pitanja koja se tiču borbene spremnosti i borbene upotrebe.

Halilović je istaknutim Naređenjem, od 06.09.1993. godine, postavio zadatak da komandant jedinice „Zulfikar" (Nihad Bojadžić) „*sa direktorom Hidroelektrana na Neretvi regulira vrijeme i način puštanja nivoa vode iz jezera HE 'Salakovac', što je jedno od bitnih pitanja u izvršenju narednog zadatka*."[136] Postavljajući taj zadatak, Halilović je ignorantski zaobišao komandante 6. i 4. korpusa, Salku Gušića i Arifa Pašalića. S obzirom da se prostor na koga se odnose posljedice puštanja vode iz jezera HE Salakovac nalazi izvan zone odgovornosti odreda „*Zulfikar*", zahvatajući zone odgovornosti 6. i 4. korpusa, Halilović je to pitanje trebao rješavati u ŠVK, sa IKM u Jablanici ili, pak, u Komandi 6. korpusa, uz koordinaciju sa Komandom 4. korpusa.

Formiranje OG „Sjever 2":

Početkom septembra 1993. godine, uslijedile su aktivnosti za formiranje OG "*Sjever 2*" što je usmjereno Naređenjem iz ŠVK[137] na osnovu koga je komandant 4. korpusa Arif Pašalić svojim Naređenjem[138] Zulfikara Ališpagu postavio za komandanta te OG koja je uspostavljena za potrebe operacije „*Neretva 93*" na pravcu Vrdi – Mostar. Regulirano je da

135 Naređenje Sefera Halilovića komandantu „*Zulfikar*", od 06.09.1993. godine.

136 Naređenje Sefera Halilovića komandantu „*Zulfikar*", od 06.09.1993. godine.

137 Naređenja ŠVK-a str. pov. br. 14/75-100, od 01.09.1993. godine.

138 Naređenje Arifa Pašalića str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine za uvezivanje snaga 4. korpusa.

će Zulfikar Ališpago kao komandant OG „*Sjever 2*“ naređenja dobivati od IKM-a ŠVK, na čelu sa Halilovićem u Jablanici. U naređenju još stoji da u sastav OG „*Sjever 2*“, ulaze i jedinice „*Muderiz*“ i „*Akrepi*“. Faktički, te dvije jedinice nisu ušle u sastav OG „*Sjever 2*“. Zuka je pokušavao da uspostavi Komandu OG „*Sjever 2*“ u prostorijama preduzeća „*Granit*“ u Jablanici.

U komandovanju sa nivoa IKM ŠVK u Jablanici, komandanti podređenih jedinica su zbunjivani nejasnim, dvosmislenim i kontradiktornim naređenjima, zbog čega su reagirali, svaki na svoj način. Tako, naprimjer, komandant 4. korpusa je negodavao zbog nejasnoće dva akta: akt str. pov. br. 6-1, od 5.9.93. i na „*akt od 06.09.1993. godine*“, oba dobivena od IKM ŠVK u Jablanici, upozoravajući IKM ŠVK da se iz njihovih akata „*ne vidi koje jedinice ... i kada su upućene u zonu odgovornosti 4. korpusa*“, te konstatuje da su „*jedinice bataljon 'Drežnica', 'Zulfikar', 'Muderiz', 'Akrepi' i 'Silver Fox" svrstane u OG SJEVER 2*“ u sastavu 4. korpusa, a da je „*komandant OG SJEVER 2 komandant spec. jedinice 'Zulfikar'*“. Iz toga proizilazi da je OG SJEVER 2 bila u sastavu 4. korpusa, što znači da su sve jedinice u sastavu OG SJEVER 2, ustvari bile jedinice 4. korpusa. U vezi s tim, treba imati u vidu da je naređenjem komandanta Pašalića, Zulfikar Ališpago bio komandant OG „*Sjever 2*“, ali da je pretpotčinjen IKM ŠVK u Jablanici,na čelu sa Halilovićem, od koga će dobivati naređenja. Također, u vezi s tim, treba imati u vidu da su prema stavovima ŠVK, u sastav 4. korpusa ušle jedinice „*Zulfikar*“, „*Muderiz*“, „*Akrepi*“ i „*Silver Foks*“, što Halilović nije poštovao, pa je jedinicama koje su objedinjene u OG „*Sjever 2*“ bez ikakvih organizacijsko-formacijskih odluka od pretpostavljenog komandanta ŠVK, Rasima Delića, dao naziv „*Izviđačko-diverzantska brigada Zulfikar*“.[139] Komandant 4. korpusa Arif Pašalić je u Naređenju istakao da će OG „*Sjever 2*“, koju formira, do*bijati zadatke od IKM ŠVK u Jablanici*“, to jest, od Halilovića. Taj dio Naredbe snažno naglašava da je IKM u Jablanici bio elemenat borbenog poretka sa koga je Halilović komandovao jedinicama. Prema analizama tih dokumenata proizilazi da su komandanti podređeni IKM ŠVK u Jablanici, na čelu sa Halilovićem bili izloženi nestručnim, kontradiktornim, nejasnim ... utjecajima od strane Halilovića. U kojoj mjeri su takvi utjecaji bili drastični, potvrđuju činjenice da su se istoj jedinici, istovremeno, davala dva različita naziva - da je „*OG*

[139] Naređenje Arifa Pašalića komandantu „*Zulfikar*“ str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine, doneseno „*na osnovu naređenja – akta*“ ŠVK str. pov. broj 14/75-100, od 01.09.1993. godine.

Sjever 2" i da je „*Izviđačko-diverzantska brigada Zulfikar*".

Sefer Halilović je efektivno komandovao jedinicama tokom priprema i izvođenja operacije „Neretva 93". Da Sefer Halilović nije ostvarivao ulogu komandovanja jedinicama, on ne bi ni pomišljao da bez kapaciteta komandantske uloge može odlučivati o tome kako će se koja jedinica nazivati i o tome kako će se jedinice grupisati, odnosno objedinjavati. Sasvim je drugo pitanje - otkuda i sa kakvim ciljem je Halilović, o istoj stvari o kojoj već postoje svježe odluke komandanta ŠVK Delića, donosio svoje naredbe kojima je negirao Delićeve. Upravo takvo njegovo ponašanje ukazuje u kojoj mjeri se osjećao da je moćan efektivno komandovati jedinicama u pripremi i izvođenju operacije „*Neretva 93*". Takav osjećaj Halilović je gradio na činjenicama što su komandanti svih jedinica uključenih u oparaciju „*Neretva 93*". njega smatrali ovlaštenim da im komanduje i da trebaju, bez pogovora, izvršavati njegova naređenja.

Dakle, komandant 4. korpusa, Arif Pašalić je objedinio komandovanje jedinicama svog korpusa koje su se nalazile u sjevernom dijelu njegove zone odgovornosti prema Jablanici: „*Zulfikar*", „*Muderis*", „*Akrepi*" i „*Silver Foks*". Naredio je da „*navedene jedinice... zajedno sa bataljonom Drežnica čine OG SJEVER-2*" i da je „*komandant OG SJEVER-2, komandant specijalne jedinice ZULFIKAR*". U uvodnom dijelu, komandant Pašalić je istakao da svoje Naređenje za formiranje OG SJEVER-2 donosi „*na osnovu naređenja – akta*" ŠVK str. pov. broj 14/75-100, od 01.09.1993. godine „*o stavljanju pod komandu 4. korpusa*" jedinica: „*Zulfikar*", „*Muderiz*", „*Akrepi*" i „*Silver Foks*".[140] Halilović nije poštovao naređenja iz ŠVK i Komande 4. korpusa o formiranju OG „Sjever-2". On je jedinicama koje su objedinjene u tu OG, bez ikakvih organizacijsko-formacijskih odluka od pretpostavljenog komandanta ŠVK Delića, dao naziv „*Izviđačko-diverzantska brigada Zulfikar*". Halilović je transparentnim negiranjem stavova i naređenja dobivenih od komandanta ŠVK, Delića, starješinama i borcima sebe predstavljao da je njihov najvažniji autoritet, a ne Delić. Halilovićevo omalovažavanje komandanta ŠVK Delića je imalo smisao djelovanja na uspostavi paralelnog sistema komandovanja i posebne vojske koju bi koristio za svoje ambicije za vrhovnom vlašću.

Usljed rasporeda neprijateljskih snaga, Komanda 4. korpusa iz Mostara je otežano komunicirala sa svojim jedinicama u sjevernom dijelu

---

140 Naređenje Arifa Pašalića komandantu „*Zulfikar*" str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine.

zone odgovornosti prema Jablanici. Zato je komandant 4. korpusa, Arif Pašalić, u Naređenju istakao da će OG „*SJEVR -2*“, koju formira, do*bijati zadatke od IKM ŠVK u Jablanici*“, to jest od Halilovića. Taj dio Naredbe naglašava da je IKM u Jablanici bio elemenat borbenog poretka sa koga je Halilović komandovao jedinicama. Da to nije bio IKM i da Halilović nije komandovao, onda komandant 4. korpusa Pašalić ne bi ni pomišljao da OG „*SJEVER-2*“ iz svog formacijskog sastava prepusti pod komandu IKM-u u Jablanici , na čelu sa Halilovićem. Pašaliću je bilo poznato da u Jablanici postoji IKM, što je bio elemenat borbenog poretka, nadležan da komanduje. Ustvari, Pašalić je znao da je Halilović na čelu IKM-a u Jablanici i da on u toj ulozi ima pun kapacitet komandne uloge, pa je svoju komandnu nadležnost prema OG „*Sjever – 2*“ prepustio Haliloviću. Bitna je činjenica što Halilović nije nikada nikoga upozorio zato što su dokumenta koja mu se šalju adresirana na „*IKM*“ i na njega – „*Sefera Halilovića*“ lično. Da nije smatrao da lično komanduje sa IKM, Halilović se ne bi potpisivao na dokumentima u čijem zaglavlju je navedeno da nastaju na IKM, odnosno u čijem sadržaju se naglašava komandni kapacitet tog IKM-a. Da nije stvarno komandovao sa IKM-a, on bi upozorio članove IKM da mu ne pripremaju dokumenta za potpis sa zaglavljem „*IKM*“ ili sa sadržajem u kome se naglašava komandni kapacitet, i njegov lično i IKM-a u cjelini.

Po ovlaštenju iz Naređenja Rasima Delića, od 30.08.1993. godine, Halilović je podrazumijevao da on treba komandovati jedinicama objedinjenim u OG „*SJEVER-2*“. Pašalić je znao da je Halilović od Delića bio ovlašten da donosi svoje naredbe i da borbeno upotrebljava jedinice. Halilović je znao za sadržaj Naređenja komandanta 4. korpusa Pašalića, jer je na tom dokumentu, rukopisom, istaknuta klauzula: „*na znanje IKM*“, što znači „*na znanje*“ Seferu Haliloviću i ostalim članovima IKM-a. Komandant 1. korpusa Vahid Karavelić i komandant 4. Korpusa Arif Pašalić koji su svoje jedinice pretpotčinjavali pod komandu Halilovića, su govorili i u svojim pismenim naredbama isticali da operacijom za oslobađanje Mostara i Prozora komanduje Halilović sa IKM u Jablanici. Zulfikara Ališpagu, kao komandanta OG „*SJEVER-2*“, komandant 4. korpusa, Pašalić, je obavezao da djeluje po sadržaju njegovog Naređenja kojim je regulirao objedinjavanje jedinica u OG „*SJEVER-2*“ i precizirao da će novoformirana OG biti pod komandom IKM-a u Jablanici.

Prema tome, IKM u Jablanici, kao elemenat borbenog poretka Armije R BiH, je bio jednako poznat svim komandantima korpusa, što

potvrđuju dokumenta koja su nastajala u Komandi 4. korpusa i Komandi 1. korpusa. I u dokumentima koja je potpisivao Delić se navodilo da je u Jablanici IKM, na čelu sa Halilovićem, tako da, u tom pogledu, ne bi trebalo biti nikakvih nejasnoća. U vezi Naredbe Pašalića o objedinjavanju jedinica u OG „Sjever – 2", nužno je uočiti razliku tog rješenja u sistemu komandovanja, od pretpotčinjavanja. Da je Pašalić htio da jedinice „*Muderis*", „*Akrepi*" i „*Silver fox*" budu u sastavu jedinice „*Zulfikar*" i da budu podređene Komandi jedinice „*Zulfikar*", onda bi on napisao naredbu za pretpotčinjavanje navedenih jedinica Komandi i komandantu jedinice „*Zulfikar*". Međutim, Pašalić nije izabrao varijantu pretpotčinjavanja. On je izabrao varijantu formiranja OG „*Sjever – 2*", što podrazumijeva da je i Komanda jedinice „*Zulfikar*" isto kao i komande jedinica „*Muderis*", „*Akrepi*" i „*Silver – fox*", podređena sasvim novoj komandnoj strukturi koju treba uspostaviti, a da je Zulfikar komandant OG, što znači na čelu nove Komande koju tek treba formirati. Naredba o grupisanju jedinica u okviru OG „*Sjever-2*" je nastala u vrlo nepovoljnim uslovima, kada je jedinstvo sistema komandovanja već bilo narušeno uspostavom paralelizma u tom sistemu od strane Halilovića. Principijelno, Pašalić je sasvim nadležno odlučio da se formira OG „Sjever – 2" kao privremeni sastav, za vrijeme dok postoje razlozi u tom pogledu, što je podrazumijevalo da prestankom tih razloga OG „*Sjever – 2*" neće postojati. Međutim, Pašalić nije mogao, sa pozicije koju je imao, narediti da jedinicama iz njegovog organizacijsko-formacijskog sastava komanduje, niti IKM na čelu sa Halilovićem, niti komanda bilo kojeg susjednog korpusa, naprimjer Komanda 6. korpusa. Pretpotčinjavanje OG „*Sjever-2*", kao privremene formacije koja je bila u sastavu 4. korpusa, je trebalo riješiti naređenjem komande koja je nadređena i jedinici iz koje se pretpotčinjava (4. k) i jedinici u koju se pretpotčinjava. Prema tome, pretpotčinjavanje OG „*Sjever – 2*" je trebalo riješiti naređenjem ŠVK, znači naređenjem komandanta Delića ili naređenjem Halilovića, s obzirom da mu je Delić dao ovlasti da komanduje sa IKM-a i da je već bio uspostavio praksu naređivanja sa punim kapacitetom komandantske uloge. Imajući u vidu naprijed navedene anomalije koje su proizilazile iz već narušenog jedinstva u sistemu komandovanja, Zulfikarova pozicija kao komandanta OG „*Sjever – 2*" je bila pozicija direktne podređenosti Seferu Haliloviću, koji je komandovao sa IKM u Jablanici. Dakle, Zulfikar je trebao uspostaviti novu Komandu OG „*Sjever – 2*". Trebalo je odrediti ljude koji će s njim činiti tu Komandu. Bilo je nužno da se imenuju Zulfikarovi

pomoćnici, kao i da se osigura minimum uslova za organizaciju sistema radio, žičnih i kurirskih veza komandovanja, logističkih i drugih uslova. Sve to su trebali, a nisu učinili ni Pašalić ni Halilović. U općem haosu koga je, naročito u sistemu komandovanja izazivao Halilović, Zulfikar nije imao nikakvih uslova da formira OG „*Sjever -2*".

Neosporna je činjenica, da je Sefer Halilović, kroz sistem komandovanja u Armiji RBiH proizvodio nered koji je pogodovao agresorskim planovima. On je svojim ponašanjem podrivao i lomio sistem komandovanja kao kičmu sistema odbrane BiH. Sistem komandovanja, naročito u ratnoj situaciji, je najosjetljiviji elemenat vojne organizacije. Narušiti taj sistem znači onesposobiti odbranu u cjelini, što je agresor upravo i želio.

Sefer je narušavao elementarne principe funkcioniranja vojne organizacije:

Da je Sefer Halilović djelovao u interesu afirmacije i odbrane države BiH, on bi se zalagao za jačanje njenih legalnih i legitimnih autoriteta i institucija u sistemu komandovanja. Njegovo suprotstavljanje najvišim autoritetima civilne vlasti je, samo po sebi, bilo antidržavno djelovanje čije su najteže posljedice bile narušavanje sistema komandovanja Armijom RBiH. U interesu države BiH je bilo da kadrovi u Armiji djeluju prema „*konceptu odgovorne komande*", što znači da njeni kadrovi u lancu komandovanja budu lojalni svojim nadređenim, da poštuju civilnu Vrhovnu komandu, da budu disciplinirani, da poštuju vojnu subordinaciju i da bespogovorno izvršavaju naređenja, jačajući autoritet svih koji komanduju, a time i moć komandovanja, kako sa nivoa civilne Vrhovne komande, tako i unutar Armije RBiH, u čitavoj vertikali lanca komandovanja. Sefer Halilović nije uvažavao naprijed navedene principe „*koncepta odgovorne komande*",[141] već je rušio te principe i utjecao da sistem komandovanja bude dezorganiziran, što je ambijent u kome se daju veće šanse onima koji su spremni izvršiti razne akte nedisciplina, krivičnih djela, pa i ratne zločine.

Sefer je uništavao legalni sistem komandovanja:

Uopće gledano, kad se suprotstavljao vrhovnom komandantu Izetbegoviću, kad je ispoljavao mržnju prema komandantu ŠVK Deliću, kad je ignorirao komandante korpusa i komandanta ŠVK, kad je pred komandantima brigada propagirao svoje negativne stavove mržnje prema Izetbegoviću i Deliću sa namjerom da komandanti koji slušaju takvu

[141] O „*konceptu odgovorne komande*", u Presudi Seferu Halilloviću, strana 19.

propagandu ne budu lojalni Izetbegoviću i Deliću, već da budu lojalni samo njemu (Seferu Haliloviću) ... sve je to bilo njegovo djelovanje čije su posljedice bile dezorganizacija koja pogoduje negativnim pojavama, općoj nedisciplini, raznim krivičnim djelima pa i ratnim zločinima.

Zato je važno imati u vidu i adekvatnije tretirati činjenice o djelovanju Sefera Halilovića putem narušavanja sistema komandovanja i dezorganizacije. Seferu Haliloviću je bila potrebna dezorganizacija, kako bi odgovornost za nastali haos u državi i Armiji BiH prebacio na Izetbegovića i Delića, te da se on, u uslovima haosa, nametne kao nosilac „*sređivanja*" stanja dolaskom na čelo države i Armije, kada bi, isto kao i izdajnik Fikret Abdić, nastavio provoditi agresorsku političku i vojnu strategiju. To je logika specijalnog rata čijim se snagama, sadržajima i metodama prvo proizvede kriza, a zatim realizatori izazivanja krize javljaju kao faktori njenog „*rješavanja*". Takvo djelovanje Sefera Halilovića bi, sigurno, dovelo do teških sukoba u kojima bi nastale ogromne žrtve, pa i ratni zločini. U vezi s tim, ratni zločini u Trusini, Grabovici i Uzdolu mogu se smatrati kao mnogo manja posljedica u poređenju sa teškim ratnim zločinima i stradanjima do kojih bi došlo da se Seferu Haliloviću nije stalo na put. To znači da je uklanjanje Sefera Halilovića sa glavne pozicije u Armiji R BiH, a zatim uklanjanje i sa druge po rangu pozicije u hijerarhiji vojnih autoriteta, bilo preventiva strašnim zločinima do kojih bi došlo usljed njegovog destruktivnog djelovanja. I u tom pogledu, Sefera Halilovića treba upoređivati sa izdajnikom Fikretom Abdićem, koji je svojim ponašanjem proizveo teške ratne zločine i koncentracione logore, radi čega je poslije rata sudski procesuiran i osuđen od strane Suda u Hrvatskoj.

Neki od svjedoka pred Haškim tribunalom da je Sefer komandovao operacijom:

Sefer Halilović laže da nije komandovao jedinicama čiji su pripadnici izvršili zločine. Ne samo da laže o tome, već putem tih laži svoju odgovornost za zločine prebacuje na teret svojih i podređenih i nadređenih. Haški tribunal je imao dosta dokaza da je upravo Sefer Halilović komandovao jedinicama u operaciji „*Neretva 93*", kada su izvršeni zločini. To su znali i obični vojnici i starješine: Salko Gušić je svjedočio da je Sefer Halilović komandovao operacijama sa IKM, da je komandantima direktno na terenu davao obavezujuća naređenja i da je u pogledu komandovanja jedinicama bio „*stvarni autoritet*"; Zakir Oković je svjedočio da je komandant operacije bio Sefer Halilović; Enes Šakrak je svjedočio da je Sefer Halilović bio

komandant i da se to pretpostavljalo; Erdin Arnautović je svjedočio da je, kao vojnik, čuo da je Sefer Halilović glavni rukovodilac operacije; svjedok „D" je svjedočio da je Sefer Halilović bio komandant operacije; svjedok „*F*" je rekao da je čuo i da mu je kasnije rečeno da je vođa operacije bio Sefer Halilović; Bakir Alispahić je svjedočio da je, po njegovom shvatanju, operacijom komandovao Sefer Halilović; Vehbija Karić je svjedočio da je Sefer Halilović tokom operacije izdavao naređenja i da su jedinice ta naređenja izvršavale; Šefko Hodžić je svjedočio da je iz mnogih razgovora zaključio da je Sefer Halilović bio komandant operacije; Selmo Cikotić je svjedočio da je podrazumijevao da Sefer Halilović, u kapacitetu načelnika Štaba, može da mu izdaje naređenja, da se osjećao dužnim izvršavati njegova naređenja i da ih je stvarno izvršavao ...[142]

Sefer je znao za rizična ponašanja pripadnika Cacine i Ćeline jedinice:

U odnosu na svoja znanja o negativnim karakteristikama ponašanja pripadnika 9. i 10. brigade, Sefer Halilović nije poduzimao nikakve preventivne mjere. Čak, šta više, ima osnova za zaključak, da je negativne karakteristike u ponašanju pripadnika tih brigada Sefer Halilović smatrao pozitivnim parametrom radi postizanja vojnih rezultata u dolini Neretve, septembra 1993. godine. Sefer Halilović je bio dužan da procijeni činjenice koje je znao o svim karakteristikama, svake jedinice kojom je komandovao. Ako mu nisu bile poznate neke od bitnih karakteristika, bio je dužan da poduzme mjere i da ih sazna. Ako nije znao sam da procijeni poznate činjenice, bio je dužan da angažira stručne kadrove koje je imao na IKM u Jablanici da oni u svojim nadležnostima za oblast morala, bezbjednosti ... izvrše procjenu i da mu kao starješini koji komanduje predlože adekvatne mjere. Svoje obaveze u tom pogledu Sefer Halilović je potpuno zanemario. On se „*bezobzirno*" odnosio prema svojim saznanjima o negativnim karakteristikama u ponašanju pripadnika 9. i 10**.** brigade. Ustvari, to je bilo „*nemoralno neobaziranje*" prema njihovom negativnom ponašanju, što je imalo smisao „*pristajanja*" ili odobravanja - solidariziranja sa njihovim negativnim ponašanjima.[143]

Ako se već odlučio da pripadnike 9. i 10. brigade dovede iz Sarajeva u rejon Grabovice, gdje je bila zona pripreme i izvođenja operacije „*Neretva*

---

142 Prevod Presude Haškog tribunala Seferu Haliloviću, 16.11.2005. godine, str. 129. – 137.

143 „*Bezobzirnost*", „*nemoralno neobaziranje*" i „*pristajanje*" na negativno ponašanje, kao izraz zanemarivanja dužnosti, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*", u Presudi Seferu Haliloviću, strana 19-21.

93“, Sefer Halilović je imao obavezu, da sve sebi podređene starješine u lancu rukovođenja i komandovanja upozna o bitnim karakteristikama jedinica koje je doveo, a posebno da upozna starješine koji nisu bili u Sarajevu i nisu imali bitnih informacija iz relevantnog izvora o negativnim karakteristikama ponašanja pripadnika 9. i 10. brigade. Pored toga, Sefer Halilović je bio dužan da u rejonu Jablanice i Grabovice lično dočeka jedinice 9. i 10. brigade, da ih upozna o karakteru zadatka koga će izvršavati, da im naredi da svoje ponašanje usklade sa uslovima izvršavanja zadatka, posebno u pogledu zaštite civila, ratnih zarobljenika i imovine stanovništva. Kad se već odlučio da jedinice sa takvim karakteristikama dovede iz Sarajeva u Jablanicu (Grabovicu), on je trebao biti odlučan da tim jedinicama „*nametne disciplinu*“ i „*obezbijedi red*“.[144] Iako je znao da negativno ponašanje pripadnika 9. i 10. brigade predstavlja rizik za sigurnost civilnog stanovništva i za sigurnost zarobljenika, Sefer Halilović nije poduzeo ništa da bi umanjio taj rizik, što znači da je bio „*bezobziran*“ prema svojim obavezama, da njegova bezobzirnost u tom pogledu ima karakter „*nemoralnog neobaziranja*“ i karakter „*pristajanja*“ na negativno ponašanje pripadnika 9. i 10. brigade.

Seferov nemar u pogledu zaštite civila:

Znajući za negativne karakteristike u ponašanju pripadnika 9. i 10. brigade, Sefer Halilović je imao posebnu odgovornost za poduzimanje preventivnih mjera zato što je te jedinice, kad su došle u Grabovicu rasporedio u kućama civilnog stanovništva. Zaštita civila je krupna obaveza. Ako se poštuju međunarodni zakoni i običaji ratovanja, odgovornost za zaštitu civila raste ako su oni u neposrednoj blizini rasporeda vojnih jedinica, jer je svaka vojna jedinica, ustvari, vojni cilj za djelovanje suprotstavljene vojske. Raspoređivanje 9. i 10. brigade po kućama civila u Grabovici je, samo po sebi, ugrožavalo civile. Sefer Halilović nije naredio mjere zaštite civila, iako je aktuelnost tih mjera maksimalno porasla dolaskom 9. i 10. brigade u Grabovicu.

Jedino Sefer je mogao kontrolirati Cacino i Ćelino ponašanje:

U pogledu mogućnosti efektivne kontrole, kapacitet utjecaja Sefera Halilovića u odnosu na komandante, a time i na jedinice 9. i 10. brigade je bila potpuna. Niko osim Sefera Halilovića nije imao moć, bilo kakve,

144 O obavezi starješine koji komanduje da nametne disciplinu, obezbijedi red i da vrši kontrolu u tom pogledu, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Halilović, strana 33.-34.

a posebno ne moć efektivne kontrole nad komandantima i jedinicama 9. i 10. brigade. U vertikali komandovanja, Sefer Halilović je bio jedini stvarni autoritet za Ramiza Delalića Ćelu, koji je komandovao jedinicama 9. brigade i Mušana Topalovića Cacu koji je komandovao jedinicama 10. brigade. U pogledu sprečavanja zločina nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, Sefer Halilović „*nije iskoristio svoju mogućnost kontrole*“.[145]

Dakle, komandna odgovornost Sefera Halilovića postoji i podrazumijeva se zbog nečinjenja da se iskoristi mogućnost efektivne kontrole koja se ima u jedinicama. Jedno je „*nečinjenje*“ ako se nije imala mogućnost efektivne kontrole, a sasvim drugo je „*nečinjenje*“ ako se imala takva mogućnost. Na osnovu svoje mogućnosti da efektivno kontrolira jedinice kojima je komandovao u operacijama za oslobađanje Mostara i Prozora, iako je znao za događaje zločina nad Hrvatima Grabovice i Uzdola, Sefer Halilović „*nije poduzeo neophodne i razumne mjere da spriječi krivično djelo ili da kazni počinioca*“. Kad se saznalo za djela zločina u Grabovici, niko drugi osim Sefera Halilovića nije bio u mogućnosti poduzimati bilo kakve mjere prema komandantima 9. i 10. brigade. Mogućnost Sefera Halilovića da ostvaruje efektivnu kontrolu nad 9. i 10. brigadom je bila apsolutno veća od mogućnosti koju je imao komandant ŠVK Rasim Delić, koji ustvari, u neposrednim komunikacijama sa komandantima tih brigada nije mogao ostvarivati nikakvu, a posebno ne efektivnu kontrolu.

Za zločine je odgovoran onaj starješina koji je u odnosu na počinioce zločina imao mogućnost efektivne kontrole. U konkretnom slučaju izvršenih zločina u Grabovici i Uzdolu, oficijelni položaj Sefera Halilovića u svom nazivu nije imao riječ „*komandan*t“, jer je tada njegov položaj nosio naziv „*načelnik ŠVK*“ i „*zamjenik komandanta*“, dok je položaj Rasima Delića bio „*komandant ŠVK*“. Stvarna moć kontrole nad 9. i 10. brigadom je bila u poziciji Sefera Halilovića kao načelnika ŠVK, a formalno mogućnost „*zapovijedanja*“ je bila i u poziciji Sefera Halilovića i u poziciji Rasima Delića. Prema tome, pozicija Sefera Halilovića prema problematičnim brigadama (9. i 10.) da spriječi zločine u Grabovici se zasnivala na njegovoj stvarnoj i formalnoj mogućnosti da efektivno kontrolira te brigade, što nije mogao niko drugi osim njega, pa čak ni komandant ŠVK Rasim Delić. Dalje, u razmatranjima moći efektivne

145 O krivnji za zločine ako se nisu iskoristile mogućnosti kontrole, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Haliloviću, strana 22.-23. i strana 31., 33.

kontrole u vezi sa komandnom odgovornošću, Haški tribunal konstatuje da onaj ko ima moć efektivne kontrole odgovara i za zločine koje izvrši jedinica koja je „*privremeno povjerena*“ dotičnom starješini – komandantu, ako se utvrdi da je nad njom postojala moć efektivne kontrole.[146]

Prije zločina u Grabovici Sefer Halilović je znao za činjenice prema kojima je mogao zaključiti da "*postoji opasnost*" da se dogode zločini nad civilima, ali on nije poduzeo nikakve mjere da se ta opasnost prevaziđe i zločini preveniraju.

Sefer Halilović je i činjenjem i nečinjenjem doprinosio da se dogode zločini u Grabovici i Uzdolu. Činio je ono što nije trebalo i što je bilo štetno, a nije činio ono što je trebalo i što je bilo korisno radi preveniranja, sprečavanja zločina, odnosno radi identifikacije, izolacije i sankcioniranja izvršilaca zločina kada su se već dogodili.

Obaveza Bošnjaka prema Seferovoj moralnoj i disciplinskoj odgovornosti za zločine:

Iako haška Presuda Seferu Haliloviću obiluje konstatacijama koje impliciraju njegovu moralnu, profesionalnu, političku i disciplinsku odgovornost, Sefer Halilović se ponaša kao da je na sudu dokazao da nema uopće nikakve odgovornosti. Tako se prema oslobađajućoj haškoj Presudi za Sefera Halilovića ponašaju brojni građani BiH, iako u dokaznom materijalu ima bezbroj činjenica o njegovim disciplinskim, moralnim i drugim prestupima. Pri tome Bošnjaci moraju imati u vidu da trebaju zajedno, u miru, živjeti sa svojim komšijama Srbima i Hrvatima. Svojim ponašanjem Bošnjaci ne smiju nikome od Srba i Hrvata, a posebno nacionalistima u njihovim redovima davati argumente koji njima mogu poslužiti da među Srbima i Hrvatima izazivaju, šire i produbljuju mržnju prema Bošnjacima i da na taj način podrivaju opstojnost države BiH, mir i suživot njenih građana različitih nacionalnosti. Ako Bošnjaci kao narod, u slučaju svog sunarodnika Sefera Halilovića budu bezobzirni prema njegovim profesionalnim, moralnim, disciplinskim i patriotskim propustima koji se dovode u vezu sa zločinima nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, onda bi to moglo značiti da se bošnjački narod identificira sa negativnim ponašanjem Sefera Halilovića i da svojom podrškom njemu, odobrava njegove profesionalne, moralne, disciplinske i druge prestupe.

---

146 O mogućnosti efektivne kontrole, o stvarnim i formalnim aspektima kontrole nadređenog nad podređenim, te o slučajevima „*privremenog povjeravanja*“ jedinica, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Haliloviću, strana 23. – 26.

Zato bošnjački narod mora shvatiti da, u interesu afirmacije pozitivne prakse zajedničkog života ljudi različitih nacija i vjera u BiH, treba da se distancira od profesionalnih, moralnih, disciplinskih i drugih prestupa Sefera Halilovića, jer su takvi prestupi doprinijeli da se dogode teški zločini nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu.

Dakle, Bošnjaci moraju znati da oslobađajuća haška Presuda Seferu Haliloviću za djela ratnih zločina u Grabovici i Uzdolu ne znači da on nema nikakve odgovornosti. Moralne i etičke vrijednosti bošnjačkog naroda se ne smiju kaljati identificiranjem i solidariziranjem sa profesionalnim, disciplinskim, moralnim, političkim i patriotskim prestupima i grijesima Sefera Halilovića. Ako takvi njegovi prestupi i grijesi, po ocjeni Haškog tribunala nisu dobili epilog izricanjem kazne, to ne znači da bošnjački narod ne treba izraziti svoj moralni i etički sud u odnosu na njegove velike profesionalne, moralne, disciplinske, političke i patriotske prestupe i grijehe. Da je Sefer Halilović u vrijeme oslobađajuće Presude bio u statusu pripadnika vojske i vratio se u svoju jedinicu, faktori komandovanja bi u svakoj normalnoj vojsci protiv Sefera Halilovića poduzeli mjere pokretanjem vojno-disciplinskog postupka koji bi mogao imati epilog izricanja kazne oduzimanja čina generala, udaljavanja iz vojne službe ili, pak, onemogućavanja da obavlja poslove u kojima bi imao priliku da komanduje i rukovodi bilo kome od pripadnika vojske.

U tom smislu, podrška Seferu Haliloviću, nakon što je dobio oslobađajuću Presudu od Haškog tribunala, postaje važno moralno i političko pitanje. Za budućnost Bošnjaka bi bilo mnogo bolje da se distanciraju od njegovih disciplinskih i moralnih prestupa koji su pogodovali zločinima nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, nego da mu daju podršku koja će u sredinama hrvatskog stanovništva biti protumačena kao da Bošnjaci podržavaju negativna ponašanja Sefera Halilovića. Ako Bošnjaci brinu o svojoj budućnosti, oni će se distancirati od moralnih i disciplinskih prestupa Sefera Halilovića, a ako ne brinu onda mogu da rade na svoju štetu i na štetu mira, što god žele.

Za sve naprijed navedeno Sefer Halilović zna. Da ima imalo obzira prema budućnosti države BiH, posebno Bošnjaka, on se u poslijeratnom periodu ne bi politički angažirao i na taj način, koristeći političku neupućenost dijela građana, zbunjujući ih svojim lažima, stavljao ih u iskušenje da „*nesvjesno*“ griješe kada mu daju političku podršku. Bošnjaci to mogu raditi, ali isto tako moraju biti sigurni da, zadovoljavajući bolesne

ambicije Sefera Halilovića, čine štetu međunacionalnim odnosima od kojih zavisi sigurnost i mir.

U vezi sa oslobađajućom Presudom Haškog tribunala Seferu Haliloviću, treba imati u vidu zaključak generala Mustafe Polutka: „*... Kada Sefer Halilović spominje Hag, uvijek prećutkuje svoju dobrovoljnu saradnju sa tužilaštvom Haškog suda, na čijem je čelu tada bila Carla del Ponte. Javnosti je dobro poznato kako prolaze na sudu oni koji sarađuju sa tužilaštvom ...*“[147] Sefer je brutalnim lažima opanjkavao Aliju Izetbegovića, Rasima Delića ... što je zadovoljilo one kojima je odgovaralo da bošnjačko rukovodstvo bude okrivljeno za uzroke, tokove i posljedice rata, a da se u tom smislu rehabilitiraju lideri agresorskih država. To je to, bez obzira koliko se to kome dopadalo ili ne.

Sefer je direktno komandovao odredom „Zulfikar“:

Zulfikar Ališpago Zuka je bio komandir *1. čete Teritorijalne odbrane 'Igman'“. Na tu dužnost, jula 1992. godine,* postavio ga je Halilović, sa kojim je bio blizak. Zuka je imao Halilovićevo povjerenje.

Na dužnosti komandanta jedinice Zulfikar, Zuka se nalazio od 22.01.1993. godine, ali je, bez pismene naredbe, tu dužnost obavljao do 04.03.1993. godine. U naredbi od tog datuma je navedeno: „*3. Određivanje za vršioce dužnosti računati sa danom 22.01.1993. godine, kada su primili navedene dužnosti.*“ Znači, Zuka je po usmenom naređenju primio dužnost komandanta jedinice Zulfikar 22.01.1993. godine. Usljed ratnih okolnosti, bila je uvriježena praksa da se starješine određuju na dužnosti po usmenom naređenju, da po usmenom naređenju primaju i obavljaju dužnosti, a da se očekuje i pismeno potvrđivanje takvih usmenih naređenja. Pored navedenog, isto se Zuki dogodilo i krajem marta 1993. godine, kada je po usmenom naređenju Halilovića, primio dužnost zamjenika komandanta OG Igman, da bi kasnije, sredinom aprila o tome uslijedila i pismena naredba. Tada je na dužnosti komandanta jedinice „*Zulfikar*“, Zuku zamijenio Nihad Bojadžić. Kao zamjenik komandanta, Bojadžić je imao pun kapacitet komandantske uloge, jer odsustvom komandanta po bilo kom osnovu, zamjenik komandanta faktički postaje komandant, što se dogodilo u slučaju Nihada Bojadžića kao zamjenika komandanta jedinice Zulfikar.[148]

Naime, načelnik ŠVK Halilović je 18.04.1993. godine ovlastio Salku

147 **Polutak Mustafa**, Oslobođenje, 21.02.2013. godine, strana 10.-11.

148 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića pov.br. 13/37-39, od 04.03.1993. god.

Gušića, kao komandanta, i Zulfikara Ališpagu, kao zamjenika komandanta OG Igman, da mogu komandovati svim jedinicama od Igmana do Drežnice. „*Ovlaštenje je privremeno dok se ne uspostavi direktna veza između Jablanice, Konjica i Mostara – Komande 4.korpusa.*“[149] Direktna komunikacijska veza između Jablanice, Konjica i Mostara nije uspostavljena sve do Vašingtonskog sporazuma, marta 1994. godine. U međuvremenu, od kada je dao predmetno „*Ovlaštenje*“ pa do Vašingtonskog sporazuma, Halilović ga nije stavljao izvan snage. Znači, dokle god je trajala komunikacijska blokada između Jablanice, Konjica i Mostara, svojom naredbom, ni pismenom ni usmenom, Halilović nije stavljao izvan snage „*Ovlaštenje*“ koje je dao Gušiću i Zulfikaru. Međutim, smisao promjene Gušićevog i Zulfikarovog statusa koga su imali po predmetnom „*Ovlaštenju*“ da komanduju jedinicama od Igmana do Drežnice, ima Gušićevo postavljenje za komandanta 6. korpusa, u junu 1993. godine, i Zulfikarovo postavljenje za komandanta OG „*Sjever – 2*“, početkom septembra 1993. godine.

Zukina dužnost zamjenika Salke Gušića je razriješena naređenjem komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, postavljenjem Zuke na novu dužnost komandanta OG „*Sjever 2*“,[150] a na osnovu naređenja iz ŠVK, str. pov. br. 14/75-100, od 01.09.1993. godine. OG „*Sjever 2*“ je uspostavljena za potrebe operacije „*Neretva 93*“ na pravcu Vrdi – Mostar. Regulirano je da će Zuka kao komandant OG „*Sjever 2*“ naređenja dobivati od IKM-a ŠVK, na čelu sa Halilovićem u Jablanici. U naređenju još stoji da u sastav OG „*Sjever 2*“, ulaze i jedinice „*Muderiz*“ i „*Akrepi*“, koje nisu ušle u sastav OG „*Sjever 2*“. Zuka je pokušavao da uspostavi Komandu OG „*Sjever 2*“ u prostorijama preduzeća „*Granit*“ u Jablanici.

Specijalni odred za posebne namjene Štaba Vrhovne komande (SOPNŠVK), Halilović je skraćeno nazivao „*Zulfikar*“, što je postalo općeprihvaćenim, kako za stanovništvo na području Igmana, Konjica i Jablanice, tako i za pripadnike ostalih jedinica koje su se nalazile na tom području. Čak je i u zvaničnim dokumentima za SOPNŠVK primjenjivan naziv „*Zulfikar*“. To je bio naziv po imenu komandanta te jedinice Zulfikara Ališpage Zuke. Tako je ostalo i nakon što je Zuka, krajem marta 1993. godine postavljen na dužnost zamjenika komandanta OG Igman. Naziv „*Zulfikar*“ za jedinicu koja se oficijelno zvala Specijalni odred za posebne

149 „*Ovlaštenje*“ broj 001-167-148, od 18.04.1993. godine.

150 Naređenje Arifa Pašalića str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine za uvezivanje snaga 4. korpusa.

namjene ŠVK je bio toliko uvriježen da se to nije iskorijenilo sve dok je postojala ta jedinica.

Vremenom, Zuka se razočarao u Halilovića koji je imao pučističke ambicije. Nagovarao je Zuku i druge komandante da budu lojalni samo njemu i da budu spremni izvršavati samo njegova naređenja, a ne i naređenja predsjednika Izetbegovića. Huškao je Zuku protiv predsjednika Alije Izetbegovića. Sredinom januara 1993. godine Halilović je naredio formiranje SOPNŠVK precizirajući da će taj Odred izvršavati zadatke po naređenju načelnika ŠVK, što znači po Halilovićevom naređenju.[151] Iako je lično naredio formiranje SOPNŠVK, kad je trebalo odgovarati za zločine počinjene u Grabovici, Trusini i Uzdolu, Halilović je putem medija lagao da je tu jedinicu formirao predsjednik Izetbegović i da je Izetbegović neposredno komandovao tom jedinicom, a ne on.

Svima je bilo poznato da odredu Zulfikar komanduje direktno Halilović kao načelnik ŠVK. Halilović nije dozvoljavao da mu se neko miješa u nadležnost komandovanja jedinicama. Međutim, kad je pokrenuta odgovornost pred sudom za zločine u Trusini, Grabovici i Uzdolu, on je na sve moguće načine, angažiranjem i sebi odanih medija, nastojao dokazati da je odredu Zulfikar komandovao predsjednik Izetbegović, a ne on. Ustvari, Halilović je komandantu Zuki, u koga je imao naročito povjerenje, dodjeljivao najosjetljivije zadatke.[152] Halilovićeva težnja da predstavi kako on nije komandovao Zuki, već da mu je komandovao predsjednik Izetbegović, je brutalno lažna i nemoralna.

Halilović je često, mimo komandanta 1. i 4. korpusa naređivao komandantima brigada, ali nije dozvoljavao da bilo ko osim njega lično naređuje komandantu odreda Zulfikar. Zuka, kao osoba bez vojnih znanja, nije bio u stanju da zapaža koji su Halilovićevi postupci ispravni, a koji ne. U profesionalnom smislu, Zuka nije bio osposobljen da reagira na nepravilnosti. On je bio i ostao patriota, koji je sebe, svoj život i svoju sudbinu povjerio sebi nadređenom autoritetu u sistemu komandovanja – Seferu Halilović, dok je Halilović svjesno činio greške, dok Zuka nije bio svjestan ni Halilovićevih grešaka ni njihovih posljedica.

Jedinica „*Zulfikar*“, odnosno SOPNŠVK, pod komandom Zuke, je

---

151 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, str. pov. br. 86-1, od 22.01.1993. god.

152 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića str. pov. br. 02/196-1, od 02.02.1993. godine, „*Komandi OG Igman – na ličnost Zulfikara – Zuke*“.

bila borbena jedinica koja je izvršavala borbene zadatke na liniji fronta.[153] Od njenog angažiranja je bitno ovisila odbrana Igmana, samim tim što je u toj jedinici bilo bolje stanje nego u drugim koje su angažirane na bojištu Igmana. U najtežim borbenim situacijama, Komanda OG Igman je u izvještajima Zuku predstavljala da je pozitivan, hrabar komandant sa kojim se ostvaruje dobra borbena saradnja.[154]

Bez dozvole Halilovića, niko nije mogao upotrijebiti jedinicu Zulfikar, što potvrđuju brojna dokumenta.[155] Jedinica Zulfikar nikada nije bila u sastavu OG Igman, niti u sastavu 1. korpusa. Zato, komandanti tih jedinica nikada nisu bili u poziciji da komanduju jedinicom Zulfikar. U nekim situacijama kada je postavljao zadatke jedinici Zulfikar, Halilović je upozoravao komandanta OG Igman da toj jedinici ne čini smetnje u izvršavanju zadataka.

Do kraja marta 1993. godine, kada je Zuka postavljen za zamjenika komandanta OG Igman, zadatke za jedinicu Zulfikar, Sefer Halilović je direktno postavljao komandantu Zuki.[156] Halilović je imao posebne obzire, kako prema Zuki, tako i prema Hasi Hakaloviću. Halilović je tada očekivao da će zloupotrebom Zukine i Hasine pozicije u sistemu komandovanja ojačati svoju poziciju radi efikasnog djelovanja protiv predsjednika Izetbegovića.[157]

Od kraja marta 1993. godine, kada je Zuka bio postavljen na dužnost zamjenika komandanta OG „*Igman*“ Salke Gušića, odred Zulfikar nije bio niti u sastavu 1. korpusa niti u sastavu OG „*Igman*“ tog korpusa. Dok je Zuka bio zamjenik komandanta OG „*Igman*“, on nije imao nikakvih nadležnosti u pogledu komandovanja Odredom za specijalne namjene ŠVK. Od kraja marta 1993.godine, Halilović je Nihada Bojadžića smatrao da ima puna ovlaštenja komandantske uloge da komanduje Odredom za specijalne namjene ŠVK. Naredbe od Halilovića, kao zamjenik komandanta

153 „*Dnevni borbeni izvještaj...*“ Komande OG Igman, dostavljen Komandi 1. korpusa, str. pov. br. 03-6/21, Igman, 09.03.1993. godine.

154 Izvještaj načelnika Štaba OG Igman Sabre Haskovića str. pov.br. 02-4/8, od 10.03.1993. godine, pod naslovom: „*Odbijanje naređenja za izvršenje b/z obrazloženje, dostavlja*“ Komandi 1. korpusa.

155 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, Komandi OG Igman, na ruke Backović Zaima, str. pov. br. 08/310, od 24.02.1993. godine.

156 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, dostavljeno Komandi OG „*Igman*“, str. pov.br. 02/311-1, Sarajevo, 24.02.1993. godine.

157 Naređenje Broj 001/167-70 od 22.03.1993. godine, načelnika ŠVK Sefera Halilovića dostavljeno Zuki.

u odsustvu Zuke, Nihad Bojadžić je primao uz osjećaj i razumijevanje lične odgovornosti da komanduje Odredom, dok se ne riješi pitanje njegovog formalnog postavljenja na dužnost komandanta ili dok se, eventualno, Zuka, sa dužnosti zamjenika komandanta OG „*Igman*“ ponovo ne vrati na dužnost komandanta Odreda. Podrazumijevalo se da u svakoj situaciji zamjenik komandanta komanduje u odsutnosti komandanta, sa punom odgovornošću, bilo da je komandant poginuo, bilo da je na liječenju, bilo da je raspoređen na drugu dužnost, bilo da je smijenjen ... Zato, već od početka aprila 1993. godine, Halilović svoje pismene naredbe za odred Zulfikar nominira Nihadu Bojadžiću, kao odgovornom da ih realizira u komandantskoj ulozi, o čemu postoje brojna dokumenta.[158]

Po odobrenju Sefera Halilovića, odred Zulfikar je bio jedinica koja je sarađivala (sadejstvovala) sa komandama i jedinicama 1. korpusa, odnosno sa jedinicama OG Igman, što znači da nije bio u sastavu 1. korpusa, odnosno što znači da nije bio u sastavu OG Igman. Prema tome, odred Zulfikar, kao jedinica koja sarađuje, odnosno sadejstvuje sa jedinicama OG Igman, bio je pod direktnom komandom Sefera Halilovića. Kao argumentacija, u vezi s tim postoje brojna dokumenta. Tako, naprimjer, u tačci 2. jedne od naredbi za izvođenje borbenih djelovanja izdatoj od strane komandanta OG Igman svojim jedinicama iz sastava OG Igman je navedeno: „*2. Zadatak izvršavati u sadejstvu sa jedinicama 4. korpusa, HVO, jedinicama IBOG, te specijalnim jedinicama Zulfikar i Crni labudovi.*“ Prema tome, komandant OG Igman je tretirao SOPNŠVK kao sadejstvujuću jedinicu, izvan svog formacijskog sastava. To znači da SOPNŠVK nije bio formacijski potčinjen ni pretpotčinjen komandantu OG Igman. Formacijski je bio pod komandom načelnika ŠVK Halilovića.[159] Znači, SOPNŠVK nije bio u sastavu OG Igman, što se bliže pojašnjava tačkom 9. istog borbenog naređenja: „*9. Upotreba jedinice Zulfikar ... po odobrenju ŠVK OSBiH.*“ Prema tome, odred „*Zulfikar*“ je bila jedinica na direktnoj vezi načelnika ŠVK. Toj jedinici komandant 1. korpusa i komandant OG Igman nisu mogli postavljati zadatke, ako to nije regulirano posebnim odobrenjem od

---

158 Štab Vrhovne komande, Naređenje str. pov.br. 14/75-36, Sarajevo, 01.04.1993. godine, pod naslovom "*Popuna ljudstvom Specijalnog odreda za posebne namjene ŠVK, naređenje.-*", dostavljeno Komandi 1. korpusa, Komandi SOPNŠVK i Odjeljenju za organizaciju OS, potpisao načelnik ŠVK Sefer Halilović.

159 Komanda OG Igman, str. pov. br. 01-1/13, od 04.04.1993. godine, - „*Dostavljamo Vam prijedlog borbenog naređenja komandanta OG Igman za naredna borbena dejstva.*", Komandi 1. korpusa, potpisao komandant Salko Gušić.

strane načelnika ŠVK Halilovića. Zato, u svojim borbenim naređenjima, komandant OG Igman, Salko Gušić, nije postavljao borbene zadatke za odred „*Zulfikar*", kao što je to činio za jedinice iz sastava 1. korpusa koje su mu bile na vezi.[160]

Komande jedinica 1. korpusa koje su bile na području Igmana, prema odredu „*Zulfikar*" su se odnosile kao prema jedinici Vrhovne komande, što se potvrđuje nizom dokumenata.[161]

Jedinica „*Zulfikar*" nikada nije bila u sastavu 1. korpusa, ali je Sefer Halilović, da bi sa sebe prebacio odgovornost za zločine u Trusini, Grabovici i Uzdolu, lažno isticao da ta jedinica nije bila pod njegovom direktnom komandom, već da je bila pod direktnom komandom komandanata 1. korpusa i OG Igman, ili pak pod direktnom komandom predsjednika Izetbegovića. Halilović je nekim svojim naredbama perfidno osigurao da odred „*Zulfikar*" i dalje bude jedinica pod njegovom direktnom komandom, ali da u slučaju nekih negativnih konsekvenci ima papir po kome će tvrditi da je odred „*Zulfikar*" bila jedinica izvan njegove direktne komande. Takav karakter ima Naredba od 12.4.93. godine.[162] I taj dokumenat potvrđuje u kojoj mjeri je Halilović bio improvizator. Njegove mnoge improvizacije su dovele do situacije u kojoj je, sa vremenske distance od 20 godina, teško razlučiti šta je šta. Halilović je svojim improvizacijama ugrožavao ljude oko sebe. Ulazak jedinice „*Zulfikar*" u sastav 1. korpusa je važna organizacijska mjera za koju bi morali znati mnogi istaknuti kadrovi u ŠVK i u Komandi 1. korpusa. To bi morali znati svi pripadnici odreda „*Zulfikar*". Međutim, to niko ne zna osim Halilovića, koji svoju odgovornost za zločine prebacuje na sebi podređene i na sebi nadređenog Izetbegovića. Nelogična je tvrdnja da je odred Zulfikar bio u sastavu 1. korpusa, jer jedinica u proljeće i ljeto 1993. godine nije angažirana na teritoriji koja je bila zona odgovornosti 1. korpusa. Tada je odred „*Zulfikar*" angažiran u pravcu Jablanice, uvjerljivo izvan zone 1. korpusa i izvan zone OG Igman, izuzev što je nakon 18.4.1993. godine, kada je naređeno da svim jedinicama od Igmana do Drežnice komanduje Komanda OG Igman.

U pogledu statusa jedinice „*Zulfikar*", Naredba od 18.04.93.,

160 „*Borbeno naređenje komandanta OG Igman br. 1*", str. pov. br. 01-1/13, Igman, 04.04.1993. godine, primjerak koji je dostavljen Komandi 1. korpusa.

161 „*Naređenje za preuzimanje položaja sa Stupnika*" str. pov. br. 01/11 od 07.04.1993. godine, koga je Komanda OG Igman dostavila Komandi 9. bbr u Pazariću.

162 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, str. pov.broj 14/75-40, od 12.04.1993. godine, pod naslovom „*Pretpotčinjavanje jedinica ŠVK, OS, Naređenje.-*„

da Komanda OG Igman objedinjava komandovanje svim jedinicama od Igmana do Drežnice, se nije odnosila na jedinicu „*Zulfikar*", jer se podrazumijevalo da niko osim načelnika ŠVK, Halilovića, ne može komandovati tom jedinicom. I način komuniciranja između Gušića, kao komandanta OG Igman, i Nihada Bojadžića, kao stvarnog komandanta a formalno zamjenika komandanta odreda „*Zulfikar*", pokazuje da oni međusobno sarađuju. Da je odred „*Zulfikar*" bio direktna veza u lancu komandovanja od strane načelnika ŠVK Halilovića, potvrđuje i Halilovićevo Naređenje str. pov. br. 02/101, Zenica, 28.04.1993. godine, komandama 4. korpusa, OG Igman i „*Odredu za specijalne namjene 'Zulfikar'*". Pošto je odred „*Zulfikar*" bio na direktnoj vezi u lancu komandovanja načelniku ŠVK, direktno naređivanje toj jedinici od strane Halilovića je ispravno. Da je Halilović smatrao da odred „Zulfikar" nije pod direktnom njegovom komandom, on svoje Naređenje ne bi posebno adresirao na tu jedinicu, jer ga nije adresirao ni na ostale odrede i brigade kojih se to Naređenje također ticalo. Da je odred „*Zulfikar*" bio direktno pod komandom načelnika ŠVK, potvrđuje i dokumenat HVO-a, Glavni stožer, Komisija za razmjenu zarobljenika, Izviješće sa pregovora, broj 02-2/1-01-893/93, od 31.05.1993. godine, koje tretira sastanke komisije za razmjenu zarobljenika HVO-a sa predstavnicima Armije R BiH. Sastanci su se održavali 26. i 27.05.1993. godine u Jablanici i Konjicu. Ispred Armije R BiH su bili „*Nihad Bojadžić, koji se predstavljao kao član Vrhovne komande ABiH i komandant specijalne jedinice ABiH i Enes Kovačević, komandant 44. brdske brigade u Jablanici.*" Bojadžićevo predstavljanje da je predstavnik ŠVK, proizilazi iz činjenice što je njemu tada direktno komandovao načelnik ŠVK, Sefer Halilović.

Svoju komandantsku poziciju i direktnu podređenost načelniku ŠVK Haliloviću, Bojadžić je predstavio i na sastanku u Jablanici između predstavnika HVO (Lasić, Stanko Marić, Berislav Pušić) i predstavnika Armije RBiH (Sulejman Budaković, Mustafa Isović, Emir Bijedić i Midhat Cerovac): „*Pokazao je papir – naredbu Vrhovnog štaba, po kojoj je zapovjednik snaga ABiH od Igmana do uključno Drežnice neki Salko Gušić, a zamjenik mu je Zuka i da iz ABiH iz Mostara nemaju ovlasti da o bilo čemu pregovaraju kad je u pitanju područje gospode Gušića i Zuke... potom je naglasio da se ovo može riješiti samo na nivou viših zapovjednika - gospode Petkovića i Halilovića, a da se sastanci ovog nivoa nastave po njihovu dogovoru.*"[163]

[163] Dokumenat HVO-a OZ JIH (Operativna zona Jugoistočna Hercegovina), dj. broj: 01-2529/93, Mostar, od 26.04.1993. pod naslovom: „*Izviješće o stanju na području*

Time je negiran stav komandanta 4. korpusa, Arifa Pašalića, da njega, dok je u bolnici, na pregovorima sa predstavnicima HVO-a zamjenjuje Emir Bijedić.[164] Međutim, Seferov kukavičluk dolazi do izražaja poslije rata, kada je trebalo odgovarati za slučajeve zločina koji su počinjeni u dolini Neretve. Tada je on pred haškim i domaćim bosanskohercegovačkim pravosuđem činio sve što je mogao, raznim lažima i podvalama da dokaže kako on nije komandovao jedinicama, a da su za zločine odgovorni svi ostali u sistemu komandovanja, i nadređeni Izetbegović, kao i Delić, te svi podređeni, naročito Gušić i Zuka. U tom pogledu, vjerovatno, da u istoriji ratova nije bilo komandanta većeg kukavice i lažova od Halilovića.

U vezi s tim, bitan je dokumenat po kojem komandant 1. korpusa, Karavelić, u vezi nekog „*upozorenja od 24.07.1993. godine*" obavještava ŠVK da „*Odred za specijalne namjene 'Zulfikar'*" nije pod komandom komandanta 1. korpusa. Taj dokumenat potvrđuje istinitost drugih, brojnih činjenica o neizgrađenosti sistema komandovanja sa nivoa ŠVK, dok je Halilović bio načelnik. Indikativna je potreba komandanta 1. korpusa da upozori ŠVK da odred Zulfikar nije pod njegovom komandom.[165] Znači, odred Zulfikar je neprekidno bio pod komandom načelnika ŠVK, što jasno locira pitanje komandne odgovornosti. Halilović je izazivao haotično stanje u sistemu komandovanja Armijom R BiH. Da se ponašao onako kako je trebalo, Halilović bi proizveo uslove u kojima bi se znalo šta je ko radio i ko je kome odgovoran. Mnoge činjenice ukazuju da je Halilović izazivao haos u sistemu komandovanja. Nažalost, u tom haosu koga je lično izazivao, Halilović, prebacujući sa sebe odgovornost na podređene i na nadređenog Izetbegovića, njemu haotično stanje koga je proizvodio koristi da lakše pronađe alibi za sebe, da on nizašta nije odgovoran, a da su za sve što ne valja odgovorni drugi ljudi.

Zuku su tretirali da je hrabar i odvažan komandant. Išao je u prve borbene redove. Sredinom aprila 1993.godine, u borbama na Zlataru, Zuka je od zapovjednika HVO-a na Zlataru zahtijevao da se on i njegova jedinica predaju, a da zatim zajedno nastave borbu protiv zajedničkog neprijatelja, odnosno protiv četnika. Bio je opsjednut željom da se spriječe i obustave

Jablanice i Konjica", dostavljeno Glavnom stožeru HVO HZ H-B, Ministarstvu odbrane HZ H-B, ONO OZ JIH Mostar, u potpisu „*zapovjednik, brigadir Miljenko Lasić*".

164 Dokumenat HVO, OZ JIH, Izviješće o stanju na području Jablanice i Konjica, dostavljeno Glavnom stožeru HVO, broj 01-2529/93, Mostar, 26.04.1993. godine.

165 Akt IKM 1. korpusa, Igman, str. pov. br. 01/58-2, Igman, 17.08.1993. godine, dostavljen u ŠVK Seferu Haliloviću.

sukobi Armije RBiH i HVO, upravo zato što je iskreno želio zajedničku borbu protiv srbijansko – crnogorskog agresora. Akcija na „*Zlataru*" je bila najznačajnija akcija, koju dobro pamte i civili i vojnici na prostoru Konjica. Tu su učestvovali „*Crni labudovi*", Muderisova jedinica, jedinice 43. brigada, jedinica iz 7. konjičke brigade i specijalna jedinica MUP-a ...[166] Želju za zajedničkom borbom Zuka je izrazio i pismom zapovjedniku HVO na Zlataru: „*GOSPODINE ZAPOVJEDNIČE. GOSPODO, SHVATITE! OKANITE SE ĆORAVA POSLA. PREDAJTE SE BEZ IKAKVIH UVJETA. VRATITE SE SVOJIM KUĆAMA I DA BUDEMO SKUPA U JEDNOJ ARMIJI. OKANITE SE I NE GUBITE DŽABA ŽIVOTE. ŠTO KAŽEŠ DA SMO PRLJAVI, VI IGRATE PRLJAVU IGRU OD POČETKA RATA. ZNAJ, OVO TI PIŠE VETERAN VUKOVARA, DUBROVNIKA, MOSTARA ITD. POŠALJI TAJ BROJ TELEFONA. ZNAJ NEMAM PUNO VREMENA*."[167]

O tim borbama, Esad Ramić je izvijestio: „*Inače, izvještavam Vas da smo ostvarili maksimalno sadejstvo sa svim brigadama OG 'Igman'. Pomažu nam i u ljudstvu i MTS-u. Naročito se ističe legendarni 'Zuka'. HVO, evidentno, sarađuje sa četnicima...*"[168]

Nihad Bojadžić, kad je naslijedio Zuku, kao komandant „*specijalne*" jedinice, direktno podređen Haliloviću, je imao „*privilegiranu*" mogućnost da na jablaničkom bojištu može ostvarivati uvid u stanje svih jedinica (brigada) koje su u formacijskom smislu višeg ranga od jedinice (Odreda) kojim on komanduje. O takvim svojim aktivnostima on je jednim dopisom obavijestio Komandu OG Igman i predstavnike civilnih vlasti: „*... održan je sastanak sa komandantom OŠ, komandantom brigade i načelnikom SJB i stekao sam uvid u situaciju u rejonu Jablanice. Liniju odbrane prema prozoru i Posušju drži 270 boraca ... Pravac prema Mostaru drži 35 boraca ... Liniju prema Konjicu ... drži 30 boraca ... Branu obezbjeđuje MUP i VP 30-40 boraca ...*" Zatim, Bojadžić ukazuje na problem što pripadnici raznih jedinica Armije R BiH koji se nedolično ponašaju, odgovornost za takve postupke prebacuju na pripadnike SOPNŠVK koji se simbolički nazivaju „*ZUKINI*". Bojadžić je zahtijevao da se niko ko ne pripada odredu „*Zulfikar*" ne predstavlja da je iz te jedinice.[169] Inače, odnosi između Bojadžića i

166 Zukin rukopis – poziv za predaju zapovjedniku HVO na Zlataru, 17.04.1993.

167 Rukopis - „*Upućeno na Zlatar 16.04. VOS dobio 17.04. 11.10 sati*".

168 Borbeni izvještaj IKM 4.korpusa, Bradina, 17.04.1993., u potpisu PNŠ ZA ONP 4. korpusa Esad Ramić.

169 Dopis Komande SOPNŠVK, broj 01/93, Jablanica 26.04.1993. godine, dostavljen „*OG Igman IKM Bradina n/r Salki Gušiću, Zuki i Dr. Ćibi*", u potpisu „*Zamjenik*

komandanta OG Igman Gušića su bili odnosi saradnje i sadjejstva njihovih jedinica u borbi. Njih dvojica su odvojeno imali svoje nadređene. Gušić je bio podređen komandantu 1. korpusa Hajrulahoviću, a Bojadžić je bio podređen načelniku ŠVK Haliloviću.[170] Gušić i Bojadžić su se dogovarali o rješavanju problema i izvršavanju zadataka. Gušić je podsticao Bojadžića da ostvaruje uvid u stanje na bojištu i da ne dozvoli iznenađenje. Posebnu pažnju su obraćali na Hidroelektranu u Jablanici: „*Nihko, kakvo je tamo stanje. Tvoji zadaci po pitanju uvezivanja i zaštite Elektrane ostaju. Bez obzira na ove posljednje dogovore, ostvari uvid u sve aktivnosti i nemoj dozvoliti iznenađenje. U najgoroj varijanti sa Elektranom znaš šta je činiti. Čekam tvoj odgovor u OG Igman. MAKSUZ SELAM. Komandant Salko Gušić.*"[171]

Nakon „*Ovlaštenja*" koga je Halilović dao Gušiću i Zuki da komanduju svim jedinicama od Igmana do Drežnice, znači jedinicama iz sastava dva korpusa (1. i 4.), utjecaj komandanta 4. korpusa je sužen na dio južni dio zone odgovornosti od Drežnice prema Mostaru i Stocu, dok je utjecaj komandanta 1. korpusa Hajrulahovića proširen. Čak je Pašalić upozoravan da nije nadležan za pregovore sa predstavnicima UNPROFOR-a o pitanjima koja se odnose na proširenu zonu odgovornosti 1. korpusa. To su bili stavovi Halilovića koje je komandant OG Igman prenio Bojadžiću da komandant 4. korpusa Arif Pašalić može pregovarati i dogovarati sa UNPROFOR-om za zonu svog korpusa, ali da za zonu 1. korpusa pregovore može voditi samo Bojadžić, odnosno da „*... bez naređenja k-danta 1. korpusa i načelnika ŠVK ne može niko ništa dogovarati niti vršiti promjene u zoni odgovornosti naših jedinica*", znači u zoni 1. korpusa i u zoni SOPNŠVK. Također je bitno što je Gušić obavijestio Bojadžića da su „*borbena djejstva trenutno po naređenju načelnika ŠVK obustavljena, ali nije naređeno izvlačenje jedinica*", te da su sve jedinice „*spremne da nastave*" borbena djejstva „*po naređenju načelnika ŠVK ...*" Znači, Halilović je 26.04.1993. godine naredio obustavu djejstava u toku kojih je 16.04.1993. godine došlo do zločina u Trusini. Prema tome, Halilović je odlučivao i o pokretanju jedinica u ofanzivu prema Trusini i o obustavi borbi koje su obuhvatale i napadne aktivnosti prema Trusini. Samo Halilović je mogao ponovo pokrenuti borbene aktivnosti jedinica.

komandanta SOPNŠVK Nihad Bojadžić".

170 Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića, od 26.04.93. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*" preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 15.08 sati.

171 Dopis, bez datuma i broja, koga je komandant OG Igman poslao Nihadu Bojadžiću.

On je naredio i njihov početak i njihovu obustavu. On je bio jedini autoritet koji je pokretao jedinice u borbu i obustavljao njihove aktivnosti. U to vrijeme, Gušić i Zulfikar, kao komandant i zamjenik komandanta OG Igman, u odnosu na komandanta SOPNŠVK Bojadžića nisu imali ulogu nadređenih, niti su mu komandovali. Usljed teškoća u komunikacijama, oni su imali ulogu transmisije od Halilovića prema Bojadžiću stavova i naređenja koja mu poručuje Halilović, kao što je i prenošenje naređenja Bojadžiću da „*bez naređenja načelnika ŠVK ne može niko ništa dogovarati niti vršiti promjene u zoni odgovornosti naših jedinica*“.[172]

SOPNŠVK nije bio u sastavu 6. korpusa:

Od strane komandanata korpusa, SOPNŠVK nije svrstan u jedinice kojima su komandovali, što potvrđuju brojne naredbe i druga dokumenta u kojima se nabrajaju jedinice kojima se ta dokumenta dostavljaju, jer u njima komandanti korpusa nisu u svoj sastav svrstavali SOPNŠVK, odnosno jedinicu „*Zulfikar*“. To je bitno zbog toga što je Halilović, s ciljem da svoju odgovornost za zločine u Trusini, Grabovici i Uzdolu prebaci na komandante korpusa, komandanta ŠVK Delića i predsjednika Izetbegovića, tvrdio da SOPNŠVK nije bila jedinica na njegovoj direktnoj vezi u sistemu komandovanja, iako svi argumenti snažno potvrđuju da jeste. U tom smislu ilustrativno je Naređenje komandanta 6. korpusa Gušića, od 29.09.1993. godine.[173] Da je SOPNŠVK bio u sastavu 6. korpusa, komandant Gušić, sigurno ne bi propustio da u nabrajanju jedinica kojima dostavlja Naređenje, navede i SOPNŠVK. Znači, krajem septembra 1993. godine, SOPNŠVK je i dalje bio jedinica, u lancu komandovanja na direktnoj vezi načelnika ŠVK Sefera Halilovića.

Ima više dokumenata u kojima se konstatira da nisu izvršena ranija naređenja o pretpotčinjavanju jedinica '*Zulfikar', 'Muderis', 'Akrep'i, 'Silver-Fox*'. Ustvari, nisu izvršena naređenja od 12.4.1993., od 10.6.1993., od 5.7.1993., od 5.8.1993. i od 1.9.1993. Svakim slijedećim od tih naređenja ukidana su prethodna naređenja. Međutim, Naređenjem od 5.10.1993., Delić ne ukida prethodno naređenje, već insistira na provedbi prethodnog

[172] Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića, od 26.04.93. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*“ preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 15.55 sati.

[173] Komanda 6. korpusa, Naređenje broj 01-2930, od 29.09.1993. godine, pod naslovom „*Prekid borbenih dejstava, naređenje.*“ - dostavljeno komandama 9., 43., 45., 49., 82., 310., 8., 302. i 50 brigade, te OG Istok, DIB Zenica, DIB Labudovi, Bataljon VP 6. korpusa, SB Prozor, i OpŠO Konjic, Jablanica, Prozor, Fojnica, Hadžići, Kiseljak, Visoko, Breza, Vareš, Ilijaš.

Naređenja od 1.9.1993. godine. O tome se u Naređenju komandanta Delića navodi: „*Komanda 4. korpusa je izvijestila nas da se naše Naređenje, str. pov. br. 14/75-100, od 1.9.1993. godine, a koje se odnosi na organizacijske promjene, tj. ulazak u organski sastav 4. korpusa jedinice 'Zulfikar', 'Museris', 'Akrepi' i 'Silver – Fox", nije u praksi izvršilo ... Jedinica 'Zulfikar' i dalje egzistira kao specijalni odred za posebne namjene ŠVK OS. Ovu konstataciju iznosi Komanda 4. korpusa ... Naše naređenje o ulasku pomenutih jedinica u sastav 4. korpusa mora se realizirati ...*"[174] Znači, Naređenjem se, faktički, nalaže Halilloviću da se naređenje o ulasku navedenih jedinica u sastav 4. korpusa „*mora realizirati*". U vezi s tim, treba imati u vidu da je Halilović bio u lošim odnosima sa komandantom 4. korpusa Pašalićem. Halilović je sprečavao utjecaj Pašalića na jedinice u sjevernoj zoni od Drežnice do Konjica. Ustvari, Sefer Halilović je poduzimao mjere da se i jedinice u južnoj zoni 4. korpusa izmaknu od kontrole Pašalića i stave pod direktnu kontrolu Halilovića, o čemu postoje dokumenta iz Komande 4. korpusa i dokumenta Službe vojne bezbjednosti. Proizilazi da je Halilović opstruirao pretpotčinjavanje i reorganizaciju jedinica jer bi to sužavalo njegov direktan komandni utjecaj na jedinice. On je mnogo vremena provodio sa Zulfikarom, te je bio u prilici da svojim utjecajem na Zulfikara insistira na provedbi naprijed pomenutih naređenja o pretpotčinjavanju SOPNŠVK iz aprila, juna, jula, augusta i septembra 1993. godine. On nikada od Zulfikara nije zahtijevao provedbu tih naređenja. Halilović je znao i da naređenja postoje, i da se naređenja ne izvršavaju, dok Zulfikar za ta naređenja, možda, uopće nije znao. Također, treba imati u vidu da je Halilović ispoljavao poseban interes da jedinica '*Zulfikar*' uvijek bude pod njegovom kontrolom. U dane kada je uslijedilo pomenuto Naređenje, Halilović se još uvijek nalazio na IKM u Jablanici. Rukopisom, na kraju tog Naređenja je navedeno „*... Poslato Jablanica 5.10.93 u 18.54. K 05.10.93. u 20.34*". Znači, Naređenje je poslato u Mostar Komandi 4. korpusa i IKM-u ŠVK u Jablanici na ruke Halilloviću. To znači da je Delić smatrao odgovornim Komandu 4. korpusa i Halilovića što ranija naređenja nisu realizirana. Tim Naređenjem Delić se obraća njima upravo zato što smatra da oni, konačno, trebaju realizirati ranije Delićevo naređenje od 1.9.1993. godine. Posebno su važne dvije slijedeće rečenice u tom Naređenju: „*Jedinica 'Zulfikar'*

[174] Štab Vrhovne komande, Naređenje, broj 1/297-380, od 5.10.1993. godine, pod naslovom „*Ulazak u sastav i pretpotčinjavanje, dostavlja.-„ na* ruke načelnika ŠVK Sefera Halilovića i Komandi 4. korpusa, potpisao komandant ŠVK Rasim Delić.

i dalje egzistira kao specijalni odred za posebne namjene ŠVK OS. Ovu konstataciju iznosi K-da 4. korpusa."[175] Prema tome, Delić kao da nije bio u toku o povezanosti jedinice Zulfikar u sistemu komandovanja, te stavlja do znanja Haliloviću ono što je o tome izvijestila Komanda 4. korpusa. Delić nije vladao situacijom jer ga Halilović nije izvještavao o realizaciji naređenja. U tome se osjećaju posljedice loših odnosa između Delića i Halilovića, čija je neposlušnost proizvodila sve teže posljedice. Pri tome treba imati u vidu da nije problem samo u tome što Halilović nije htio da izvještava Delića. Od toga je još teži problem što je Halilović, dan nakon Delićevog Naređenja, od 1.9.1993., kojim je regulirano pretpotčinjavanje navedenih jedinica u sastav 4. korpusa, 2.9.1993. donio svoju Naredbu kojom je faktički ignorirao Delićevo Naređenje od 1.9.1993. godine.

Dok 01.11.1993.godine Sefer Halilović nije uklonjen sa funkcije načelnika ŠVK, niko nije pokretao pitanje rasformiranja takozvanih specijalnih jedinica kao što su bile '*Handžar divizija*', *'Akrepi', 'Silver Fox'* ... Tek kada je Halilović smijenjen, uslijedilo je više dokumenata o rješavanju statusa „*specijalnih jedinica*", među njima i statusa SOPNŠVK. Smjenjivanjem Halilovića sa funkcije načelnika ŠVK, komandant 6. korpusa, Gušić, je osjetio kao šansu da se konačno riješi pitanje komandovanja specijalnim jedinicama kojima je Halilović efektivno komandovao, bez obzira kako su one bile formacijski, po papirima, situirane. Komandant Gušić je odmah nakon Halilovićeve smjene, 01.11.1993., komandantu ŠVK Deliću napisao akt, podsjećajući ga da je on kao komandant ŠVK ranije naredio da naprijed navedene specijalne jedinice budu u sastavu 4. korpusa, ali da to naređenje nije realizirano: „*Do danas nije realizovano Vaše naređenje ... S tim u vezi, predlažem da naredite rasformiranje ovih*" specijalnih jedinica „*kao i postupak sa njihovim naoružanjem i vojnom opremom*", jer bi se tako obezbijedilo „*kvalitetnije vojno organizovanje*".[176] To znači da je SOPNŠVK sve vrijeme, do novembra 1993. godine, u lancu komandovanja bio na vezi načelnika ŠVK Sefera Halilovića. Kad je Sefer Halilović smijenjen, onda je SOPNŠVK izgubio svog nadređenog, vjerovatno i zbog toga što novi načelnik ŠVK Enver Hadžihasanović nije htio da na svojoj direktnoj vezi

---

175 Štab Vrhovne komande, Naređenje, broj 1/297-380, od 5.10.1993. godine, pod naslovom „*Ulazak u sastav i pretpotčinjavanje, dostavlja.*-„ na ruke načelnika ŠVK Sefera Halilovića i Komandi 4. korpusa, potpisao komandant ŠVK Rasim Delić.

176 Komanda 6. korpusa, akt broj 01-5377, Konjic, 11.11.1993. godine, pod naslovom „*Prijedlog za rasformiranje SJ, dostavlja.-",* dostavljen Štabu Vrhovne komande, potpisao „*KOMANDANT Salko Gušić*".

ima odgovornost da komanduje bilo kakvoj borbenoj jedinici, jer to nije pripadalo funkciji načelnika ŠVK, samim tim što su postojale naredbe o tome da su specijalne jedinice u sastavu 1., 6. ili 4. korpusa. Dok je Halilović bio na dužnosti načelnika ŠVK, komandant Delić nad njim nije mogao ostvarivati efektivnu kontrolu. Halilović se ponašao samovoljno i pogrešno usmjeravao, između ostalih i komandante „*specijalnih jedinica*" koje je u lancu komandovanja držao na svojoj vezi.

Uslov za stabiliziranje sistema komandovanja u Armiji RBiH bio je da se Halilović smijeni sa funkcije načelnika ŠVK, jer je tek tada Delić, neometano mogao uspostavljati red u sistem komandovanja.

Na zahtjev Komande 6. korpusa da se regulira status jedinica „*Handžar divizije*", „*Akrepa*" i „*Silver Fox*" ... reagirala je Uprava za organizacijske i mobilizacijske poslove ŠVK, upozoravajući komandanta Delića da je status navedenih jedinica ranije rješavan njegovim (Delićevim) Naređenjem, str. pov. br. 14/75-100, od 01.09.1993. da uđu u sastav 4. korpusa, ali da je sutradan 02.09.1993. načelnik ŠVK Sefer Halilović svojim Naređenjem str. pov. br. 01/563-1-3/93 regulirao da navedene jedinice, umjesto u 4. korpus, uđu u sastav SOPNŠVK. U vezi s tim, navedena Uprava je komandanta Delića izvijestila: „*Kako ni jedno od pomenutih naređenja nije realizovano, Komanda 6. korpusa naprijed pomenutim aktom traži da se naredi rasformiranje pomenutih jedinica ... takva mjera bi doprinijela kvalitetnijem vojnom angažovanju jedinica u z/o 6. korpusa. Molimo vaš stav po iznijetim pitanjima.*"[177] Sve to ukazuje da komandant Delić nije mogao efektivno komandovati pomenutim specijalnim jedinicama, uključujući i jedinicu „*Zulfikar*" i to zbog ponašanja Halilovića koji je mijenjao Delićeva naređenja. U smislu neprovođenja naređenja o statusu specijalnih jedinica, u kontekstu naprijed citiranog u Kajevićevom obraćanju Deliću treba imati u vidu da je bila česta praksa neizvršavanja naređenja o statusu jedinica, posebno naređenja od 14.4.1993., 10.6.1993., 5.7.1993., 5.8.1993., 1.9.1993., 2.9.1993., ... što je unosilo zabune o odgovornosti, posebno u slučajevima ratnih zločina u Trusini, Grabovici i Uzdolu. Objedinjenim sagledavanjem svih tih dokumenata potvrđuje se da je sa nivoa ŠVK, od strane Halilovića, u sistem komandovanja unošen nered. Međutim, kada se pred sudovima odgovara za zločine, Halilović svoju krivnju prebacuje i na svoje podređene

[177] Štab Vrhovne komande, Uprava za organizacijske i mobilizacijske poslove, akt str. pov. broj 14/75-140, Sarajevo, 15.11.1993. godine, pod naslovom „*Stav u vezi prijedloga 6. K., traži.-*", dostavljen „*IKM – ŠVK – VISOKO, n/r komandanta ŠVK OS*", potpisao „*NAČELNIK Avdulah Kajević*".

i na svoje nadređene u lancu komandovanja.

Čak do kraja decembra 1993.godine bilo je aktuelno pitanje ulaska jedinice „*Zulfikar*“ u sastav 4. korpusa. Sredinom decembra 1993., sa nivoa ŠVK, u vezi s tim su postavljeni zadaci: „*Još jednom potencirati ulazak Specijalnog odreda za posebne namjene 'Zulfikar' u organski sastav 4. korpusa. Nosilac Uprava za organizaciju i mobilizaciju. Sarađuje 4. korpus i jedinica 'Zulfikar'. Rok 19.12.1993. godine*“.[178] Znači, u dokumentima ŠVK, navodilo se, umjesto zvaničnog naziva jedinice „*SOPNŠVK*“, simbolički naziv „*Zulfikar*“. ŠVK je odgovoran za tu nepravilnost. Pored toga, bitno je da je SOPNŠVK, kao jedinica u organskom sastavu ŠVK postojala čak do kraja 1993. godine, u vrijeme kada Sefer Halilović više nije bio načelnik ŠVK.

Sefer je proizvodio haos u sistemu komandovanja:

Halilović je proizvodio nered u sistemu komandovanja. Ovlaštenje koje je Halilović dao komandantu OG Igman, Salki Gušiću, i njegovom zamjeniku Zulfikaru Ališpagi da komanduju svim jedinicama od Igmana do Drežnice, ticalo se nadležnosti komandanata 4. i 1. korpusa. Komandantu 4. korpusa, Arifu Pašaliću, Halilović je trebao, direktno, bez posredovanja, dostaviti svoje naređenje kojim se njegova nadležnost, privremeno do deblokade Mostara sužava, jer se jedinice iz sastava 4. korpusa raspoređene sjeverno od Drežnice prema Igmanu pretpotčinjavaju Komandi OG Igman, u sastavu 1. korpusa. Komandant 1. korpusa od Halilovića je trebao dobiti naređenje da se njegova nadležnost, privremeno do deblokade Mostara, proširuje od Igmana do Drežnice i da će biti odgovoran za borbenu situaciju na prostoru koji pripada zoni 4. korpusa. Zato što nije komandovao onako kako je trebalo, Halilović je stavio u poziciju komandanta OG Igman Salku Gušića, da on iznalazi načine kako će obavijestiti komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića da će „*do deblokade Mostara*“ on, kao komandant OG Igman, komandovati i njegovim jedinicama koje se nalaze od Drežnice sjeverno prema Igmanu. Salko Gušić je obavijestio Arifa Pašalića da će njegovim jedinicama sjeverno od Drežnice prema Igmanu ubuduće komandovati on kao komandant OG Igman: „*Prenijeti Arifu da je Sefer dao pismeno ovlaštenje OGI da komanduje jedinicama od Igmana do Drežnice, do deblokade Mostara.*“[179] Tako ozbiljna pitanja u sistemu komandovanja se

178 Akt Kabineta komandanta ŠVK, broj 1/297-629, od 13.12.1993. godine.

179 Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića broj cv 2/93, od 26.04.1993. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*“ preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 16.05 sati.

nisu mogla rješavati u stilu „*mahalskih, privatnih poruka*“. Trebala su jasna i nedvosmislena, direktna naređenja Halilovića, svima svojim direktno podređenim kojih se ticala situacija koju je želio uspostaviti da za dio zone odgovornosti 4. korpusa odgovara Komanda OG Igman, odnosno Komanda 1. korpusa. U uslovima takvog nereda u sistemu komandovanja, komandant 4. korpusa Arif Pašalić i komandanti njegovih brigada su mogli ignorirati Gušićeve poruke, sve dok Pašalić ne primi naređenje direktno od Halilovića, odnosno dok komandanti brigada iz sastava 4. korpusa, kojih se tiče taj problem, ne prime naredbu, direktno od Pašalića.

OG Igman, na čelu sa komandantom Salkom Gušićem i njegovim zamjenikom Zulfikarom Ališpagom je pripadala 1. korpusu, a jedinice na području Konjica, Jablanice i Drežnice su bile u formacijskom sastavu 4. korpusa. Pretpotčinjavanje jedinica 4. korpusa u sastav 1. korpusa (OG Igman) je trebalo jasno i nedvosmisleno riješiti u nadležnosti načelnika ŠVK Sefera Halilovića. Taj nedostatak treba sagledavati u kontekstu negativnih stavova Sefera prema Pašaliću, koga je optuživao za opstrukcije borbe i izdaju. Zašto je Sefer to činio? ... Bez obzira na razloge, on je na taj način proizvodio žrtve, među kojima su, i Gušić i Zuka. Da su u sistemu komandovanja bili uređeni odnosi po principima jednostarješinstva i subordinacije, znalo bi se ko i za šta odgovara, uključujući i odgovornost za zločine u Trusini, Grabovici i Uzdolu. Zuka nije imao vojnog obrazovanja. On nije znao identificirati i sagledati greške svojih nadređenih. On je njima vjerovao. Onaj ko je proizvodio nered u sistemu komandovanja, taj snosi i komandnu odgovornost: krivičnu, disciplinsku, moralnu, političku...

Komandant 4. korpusa, Pašalić je, tek 29.04.93. regulirao da jedinice u sjevernoj zoni odgovornosti 4. korpusa budu pretpotčinjene Komandi OG Igman. Tada, kada je dobio predmetno Naređenje od komandanta 4. korpusa, Pašalića, po ranijem „*Ovlaštenju*“ koga je dao načelnik ŠVK Halilović da Gušić i Zuka komanduju svim jedinicama od Igmana do Drežnice, komandant OG Igman, Gušić, je već bio uspostavio funkcionalne veze komandovanja jedinicama 4. korpusa na području općina Jablanica i Konjic. Vjerovatno da je u okolnostima slabe sinhronizacije u sistemu komandovanja, svojim Naređenjem komandant Pašalić želio i formalno skinuti sa sebe odgovornost za jedinice iz svog sastava koje su praktično već bile pretpotčinjene Komandi OG Igman, odnosno Komandi 1. korpusa. U tom pogledu zaobilazila se Komanda 1. korpusa. U tekstovima dokumenata iz 4. korpusa i iz ŠVK pominje se samo OG Igman, što odudara od principa

komandovanja. Načelnik ŠVK, Halilović, je trebao Komandi 1. korpusa pretpotčiniti jedinice, precizirajući zadatak komandantu tog korpusa, da pretpotčinjene jedinice grupiše u okviru OG Igman.[180]

Nakon teškog, jednomjesečnog iskustva iz aprila 1993., u uslovima nereda u sistemu komandovanja, što je izazvan Halilovićevim usmenim naređenjem, a zatim pismenim „*Ovlaštenjem*" od 18.04.1993., da Gušić, kao komandant OG Igman, i Zuka kao njegov zamjenik, komanduju svim jedinicama od Igmana do Drežnice, komandant Salko Gušić je komandantu 1. korpusa Mustafi Hajrulahoviću predložio da prestanu ovlaštenja njega i njegovog zamjenika Zuke u pogledu komandovanja svim jedinicama od Igmana do Drežnice, te zahtijevao povlačenje jedinica koje se nalaze u zoni odgovornosti 4. korpusa a formacijski ne pripadaju 4. korpusu (*'Zulfika'r, 'Crni labudovi'* ...). Pri tome treba imati u vidu da komandant 1. korpusa nije mogao ukinuti taj status, jer ga je naredio načelnik ŠVK Halilović. Taj Gušićev prijedlog indicira da njemu nije odgovaralo da ima komandnu odgovornost za jedinice 4. korpusa. Zato je Gušić želio, preko komandanta 1. korpusa, Hajrulahovića, utjecati da načelnik ŠVK, Halilović, stavi izvan snage svoje Naređenje od 18.04.1993. godine. Gušić u tome nije uspio, jer je nastavljena njegova odgovornost za sve jedinice od Igmana do Drežnice, sve dok OG Igman nije rasformirana („*razbijena*"), odnosno sve dok Gušić nije postavljen na dužnost komandanta 6. korpusa, sredinom juna 1993. godine.[181]

Komandant OG Igman, Gušić Salko, se trudio da ostvari pozitivan utjecaj na Nihada Bojadžića kao sadejstvujućeg komandanta sa kojim sarađuje. Davao mu je korisne upute da „*preduzme mjere...*", da „*učini odgovornim...*", da „*ostvari potpuni uvid...*", stavljajući mu do znanja da jedino on može „*zastupati naše jedinice*", te mu je odobrio korištenje logističkih resursa u Čelebiću. Gušić je od Bojadžića zahtijevao da poštuje borbenu disciplinu u smislu početka, vođenja i završetka borbenih aktivnosti: „*7. Početak djejstava je na naš signal, uz odobrenje pretpostavljene k-de.*"[182]

[180] Komanda 4. korpusa, Naređenje „*u cilju objedinjavanja snaga...*", str. pov. broj 01/34, Bradina, 29.04.1993. godine, dostavljeno komandama - OG Igman, 43. bbr, 44. bbr, 45. bbr, MAD, bataljon VP, OpŠO Konjic, OpŠO Jablanica, MUP-u Konjic, Ratnom Predsjedništvu Konjic i Jablanica, potpisao komandant Arif Pašalić.

[181] Odgovor Komande OG Igman na Naređenje 05/7-224 Komande 1. korpusa za sadejstvo OG Igman sa IBOG, str. pov. br. 35-05/93, Igman, 03.05.1993. godine.

[182] Dopis str. pov. br. 578-4/93, od 27.04.93. godine, komandanta OG Igman Salke Gušića, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*" preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 27.04.1993. u 23.21 sati.

Do kraja aprila 1993. godine, Komanda OG je preuzela odgovornost za borbene aktivnosti jedinica 4. korpusa koje su bile sjeverno od Drežnice, na prostoru Jablanice i Konjica. Komandant Salko Gušić je naređivao da brigade iz sastava 4. korpusa pripremaju i izvode borbena djelovanja. Tako, naprimjer, u jednom od svojih naređenja, Gušić usmjerava borbene aktivnosti 45. brigade na čelu sa Hasom Hakalovićem. Gušić je Hakaloviću naredio da njegova 45. brigada, „*vlastitim snagama*" izvrši „*zaplanirane zadatke u rejonu Vrca, Budišina ravan – Lesovina, uz angažovanje specijalnih snaga SOPN ZULFIKAR i DŽEKI, policije iz sastava SJB Tarčin.*" Uz to, Gušić je naredio da mu Hakalović dostavi na odobrenje prijedlog svoje odluke za naprijed zadate borbene aktivnosti.[183]

U drugoj polovini maja 1993., komandant OG Igman Salko Gušić je regulirao složenija pitanja u sistemu komandovanja i kontrole, tako da je naredio da Prozorski bataljon, umjesto što je do tada, u lancu komandovanja bio na direktnoj vezi komandantu 4. korpusa, odnosno komandantu OG Igman (od 18.4.1993.), ubuduće bude na direktnoj vezi komandantu 45. brigade Hasanu Hakaloviću. U sadržaju predmetnog Naređenja bitna je rečenica u preambuli: „*Na osnovu usmene saglasnosti načelnika ŠVKOS, a u cilju boljeg i efikasnijeg organiziranja odbrane od agresora i izvođenja borbenih zadataka, te bolje koordinacije borbenih aktivnosti, ...*"[184] Znači, Halilović je uspostavio praksu da usmenim putem reguliše ona pitanja o kojima su nužne naredbe u pisanom obliku. Usmeno naređenje o pretpotčinjavanju Prozorskog bataljona Komandi 45. brigade, Sefer Halilović je prenio svom drugopodređenom, bez znanja komandanta 1. korpusa Mustafe Hajrulahovića koji je bio njegov prvopodređeni. U naprijed citiranoj preambuli pomenutog naređenja je upotrijebljena sintagma „*usmene saglasnosti*", što bi značilo da je neko od navedenih komandanata tražio od Halilovića da se Prozorski bataljon pretpotčini komandantu 45. brigade, a da je Halilović na takav prijedlog dao svoju „*usmenu saglasnost*". Da je pretpotčinjavanje uslijedilo na inicijativu Salke Gušića, onda je njegova inicijativa trebala ići preko komandanta 1. korpusa Mustafe Hajrulahovića. Da je to išlo tako, onda bi se u tekstu predmetne

183 Komanda OG Igman, „*Naređenje za aktivna djejstva u rejonu Budišina ravan – Lesovina i presijecanje komunikacije Jablanica – Prozor*", komandantu 45. bbr Konjic, str. pov. broj 01/30, Bradina, 27.4.1993. godine, u potpisu komandant Salko Gušić.

184 Komanda OG Igman, Naređenje Komandi 45. bbr i Komandi Prozorskog bataljona, str. pov. br. 01/151/93 od 23.05.1993. godine, pod naslovom „*Pretpotčinjavanje Prozorskog bataljona, naređuje*".

Naredbe naglasila uloga komandanta 1. korpusa. Međutim, u Gušićevom Naređenju, komandant 1. korpusa se ne pominje, zato što ga je Halilović svojim usmenim naređenjem koga je prenio Gušiću, izostavio, zaobišao, što je i inače bila njegova praksa zbog koje je nastajao nered u sistemu komandovanja. U sadržaju Naređenja se ne vidi da li je Salko Gušić uopće izvijestio Komandu 1. korpusa o novom grupisanju snaga, tako što je Prozorski bataljon pretpotčinjen Komandi 45. brigade. Ipak, treba naglasiti da je i tako manjkava predmetna Naredba bila bolji način reguliranja o pretpotčinjavanju nego što se to dogodilo u slučaju pretpotčinjavanja komandantu 1. korpusa svih jedinica iz sjeverne zone 4. korpusa, ili pak to je bolji način reguliranja o pretpotčinjavanju od slučajeva pretpotčinjavanja Komandi 45. brigade, voda iz sastava SOPNŠVK i voda iz sastava jedinice iz Gornjeg Vakufa za zadatak napada na Trusinu, kada su izvršeni zločini.

Početkom juna 1993. godine, Komanda OG Igman je komandovala 43.; 44.; 45. bbr; OpŠO Konjic, Jablanica, Prozor; jedinicama MUP-a Konjic i Jablanica; MAD iz 50. mješovite artiljerijsko - raketne brigade. Kao "*pridodate*" jedinice "*našim snagama*", znači pretpotčinjene komandantu OG Igman, bile su "*Crni labudovi*", Zulfikar, DV iz 9. bbr, 4. i 8. mtbr, specijalna jedinica Handžar i jedinica MUP Tarčin. Komanda OG Igman je u vezi s tim, konstatirala slabosti u pripremi i izvođenju borbenih djejstava: "*- previše samostalnih jedinica različitog formacijskog nivoa i nemogućnost njihovog uklapanja u formaciju; … - RIK povjereno kadrovima koji za to nisu osposobljeni i koji su se bavili svim drugim aktivnostima osim vojničkim poslom; ...*" Ova konstatacija se odnosi na komandante jedinica koji nisu imali profesionalnih vojnih iskustava iz bivše JNA i TO RBiH.[185]

Briga za funkcionalno jedinstvo jedinica i komandi u sastavu OG Igman na osnovama subordinacije i jednostarješinstva bilo je aktuelno pitanje, u najtežim okolnostima 1993. godine. Trebalo je obuzdavati samovolju na svim nivoima komandovanja. U tom pravcu je intervenirao i komandant 1. korpusa Mustafa Hajrulahović Talijan, zahtijevajući da se ni jedna jedinica u sastavu OG Igman ne upotrebljava, ni na borbenim ni na neborbenim zadacima, bez njegovog odobrenja. To je bila pomoć komandanta Hajrulahovića podređenom komandantu Gušiću. Možda je to bilo Hajrulahovićevo reagiranje na praksu Sefera Halilovića da bez

185 Komanda OG Igman – IKM Bradina, strogo pov. br. 01/192 (nečitko), od 02.06.1993. (nečitko), pod naslovom "*Predmet: Osvrt na uočene nedostatke u izvođenju b/d, dostavlja.-*", OG Igman, potpisao načelnik Štaba Bahrudin Fazlić.

njegovog znanja, zaobilazeći ga kao komandanta 1. korpusa, direktno komanduje brigadama. To je bio problem i Hajrulahoviću i Gušiću, kome je bio potreban utjecaj nadređenog Hajrulahovića protiv upotrebe jedinica bez njihovih odluka. U jednoj od svojih naredbi, komandant 1. korpusa Hajrulahović je istakao: „1. *Najstrožije zabranjujem bilo kakvo samovoljno pokretanje i upotrebu jedinica – formacija na borbenim i neborbenim zadacima (za razrješavanje konfliktnih situacija) bez striktnog naređenja komandanta 1. korpusa.*" Prema sadržaju tačke 3. proizilazi da slučajevi samovolje zbog kojih je Hajrulahović reagirao nisu bili bezazleni: „*3. Protiv odgovornih starješina koji se ne budu striktno pridržavali odredaba ovog naređenja biće preduzete mjere krivičnog progona uz osnivanje posebnog vojnog suda ... sud za ovo djelo može izreći samo smrtnu kaznu.*"[186]

I nakon što je Rasim Delić imenovan na funkciju komandanta ŠVK, Sefer Halilović je i dalje narušavao principe komandovanja, pa je mimo komandi 1., 4. i 6. korpusa komandovao brigadama i Operativnoj grupi Igman.[187] Poslije 08.06.1993., Halilović nije bio nadležan da sa nivoa ŠVK naređuje borbenu upotrebu jedinica, jer je to bila nadležnost komandanta ŠVK Rasima Delića. Tada je Sefer mogao procjenjivati situaciju na ratištu i na pojedinim bojištima, predlagati mjere i pripremati planove, pa i naređenja za potpis od strane Delića. Sefer Halilović se nije ponašao u tim okvirima, već je uspostavljao paralelni sistem, što je direktan udar na jedinstvo sistema komandovanja. Takve slučajeve treba razmatrati u vezi sa Seferovim namjerama da uspostavi paralelni sistem komandovanja, s ciljem da dio Armije R BiH suprotstavi vrhovnom komandantu Izetbegoviću, što je bio put izazivanja unutarnjih sukoba sa nesagledivim posljedicama, većim od onih koje su uslijedile identičnim djelovanjem Fikreta Abdića u zoni 5. korpusa.

Nekoliko dana prije uspostave IKM u Jablanici, Halilović je Komandi 6. korpusa naredio da iz svoje zone odgovornosti „*izdvoji dio snaga jačine jednog ojačanog bataljona*", da se bataljon „*uputi u pomoć*

---

186 Komanda OG Igman, str. pov. broj 01-1021, od 25.05.1993. godine, dostavljeno „*Svim jedinicama u sastavu OG 'Igman'*", u potpisu „*Komandant Mustafa Hajrulahović – Talijan*".

187 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, broj 02/1595-441, od 30.06.1993. godine, dostavljeno komandantima 6. korpusa Salki Gušiću, Specijalnih jedinica Zulfikaru Ališpagi i Konjičke brigade Ramiću Esi.

snagama 4. korpusa", odnosno da se bataljon „*prikupi u rejonu Jablanice*",[188] gdje od Komande 4. korpusa treba da dobije naređenje za borbu ... Time se direktno utjecalo na stanje u zonama 6. i 4. korpusa. Da se radilo o pokretu bataljona u okviru zone odgovornosti 6. korpusa, takvu odluku je, u duhu plana borbenih djejstava odobrenog od strane komandanta ŠVK, Rasima Delića, mogao donijeti komandant tog korpusa Salko Gušić. Pošto se bataljon pokretao radi borbene upotrebe izvan zone 6. u zonu 4. korpusa, komandant ŠVK, Rasim Delić, je bio nadležan da donese takvu odluku.

Na osnovu analiza i procjena stanja na ratištu, Halilović je trebao koordinirati rad ŠVK na pripremi borbenih naređenja, direktiva ili zapovijesti za potpis od strane komandanta ŠVK Rasima Delića. Kad komandant Rasim Delić potpiše naređenje, zapovijest ili direktivu, načelnik Štaba Halilović je trebao organizirati rad na planiranju i provedbi komandantovih odluka. Takva pozicija da koordinira rad ŠVK i da na osnovu odluka komandanta planira borbena djejstva je značila mogućnost Sefera Halilovića da bez ikakvog prekoračenja ovlasti bitno utječe na ratnu situaciju. Zato, i Halilovićeva objašnjenja putem medija, da je on dolaskom Rasima Delića marginaliziran, jer je navodno mogao komandovati samo kuririma i kuharima u ŠVK, potvrđuju da Halilović laže, jer je dobro znao da je uloga načelnika ŠVK bila, u profesionalnom smislu, vrlo izazovna.

Sefer Halilović je bio vrlo blizak sa Hasom Hakalovićem, komandantom brigade „*Neretvica*". S njim je kontaktirao i postavljao mu zadatke, te primao izvještaje mimo redovne linije komandovanja preko Komande i komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića. Inače, Halilović je ispoljavao i širio netrpeljivost prema komandantu 4. korpusa, Pašaliću, podrivajući sistem komandovanja unutar tog korpusa, što je proizvodilo razne negativne posljedice za odbranu slobodnih teritorija u dolini Neretve. Odnosi između Halilovića i Hase Hakalovića, komandanta „*Neretvice*", su imali poseban karakter, izvan principa na kojima se temelji komandovanje. Halilović je na štetu principa komandovanja uspostavljao posebne odnose sa Hakalovićem, da bi ga suprotstavio njegovom prvonadređenom komandantu 4. korpusa, Arifu Pašaliću, koga je Halilović prezirao.

Greške u određivanju statusa dr. Safeta Ćibe:

Izvršni odbor Centrale SDA je donio zaključak - da se dr. Safet Ćibo, radi poboljšanja rada Stranke, kooptira u Regionalni odbor

188 Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. pov.br. 02/1024-1, od 24.08.1993. godine.

SDA Hercegovine, kao punopravni član, te se istom nalaže da stupi u kontakt sa izvršnim odborima SDA u Konjicu i Jablanici i Regionalnim odborom za Hercegovinu, kako bi s njima analizirao stranačke probleme, a izvještaj o tome dostavio Centrali u što kraćem roku.[189] Naredbom Halilovića, od 20.03.1993. godine, je regulirano da se Ćibo Fehima Safet „*premješta i raspoređuje u 4. korpus – Mostar*", te da se po toj Naredbi „*razrješava dosadašnje dužnosti*." Istog dana, Stranka demokratske akcije, dokumentom broj 90/93, od 20. marta 1993. godine, pod naslovom „*Kooptiranje novog člana u Regionalni odbor SDA*", je regulirala da se dr. Safet Ćibo, radi poboljšanja rada Stranke, kooptira u Regionalni odbor SDA Hercegovine, kao punopravni član. Tokom 1993. godine, dr. Safet Ćibo je bio ključna ličnost civilnih organa vlasti u općinama Konjic i Jablanica, te je involviran u aktivnosti jedinica i komandi koje su izvodile borbena djejstva. Interesantno je što je datum pomenutog dokumenta Stranke demokratske akcije o reguliranju stranačkog statusa dr. Safeta Ćibe isti kao i datum nastanka predmetnog dokumenta Štaba Vrhovne komande o reguliranju vojnog statusa za dr. Safeta Ćibu, po Naredbi pov. br. 13/37-45, od 20.03.1993. godine. To znači da je koordinirano rješavanje vojnog i političkog statusa za dr. Safeta Ćibu, pa je istog 20.03.1993. godine uslijedio i naprijed pomenuti dokumenat SDA i predmetni dokumenat Štaba Vrhovne komande.[190] Znači, reguliranje vojnog i političkog statusa za dr. Safeta Ćibu je realizirano koordinirano i istovremeno.

Dr. Ćibo je uživao povjerenje iz Centrale SDA, te je u jedinicama Armije RBiH bio poštovan. Komandanti jedinica u dolini Neretve su mu se obraćali i od njega zahtijevali logističku podršku, što je on, u granicama mogućnosti, ispunjavao. Dr. Ćibo je pomagao komandantima jedinica da savladaju probleme zbog otežanog komuniciranja, jer su sjeverna i južna zona odgovornosti 4. korpusa, rasporedom i neprijateljskim djelovanjem snaga HVO-a, bile odvojene. Tako naprimjer, krajem aprila 1993. godine, dr. Ćibo je, za Komandu OG Igman prenio naređenje: „*Sad sam upoznao glavnog (P.A.) s vašim dopisom. Stav je (Naredba) 1. Ljubina noćas mora pasti (sve vam je jasno). 2. Bokševica mora, potom, što prije pasti. 3. Ja čekam, javite mi odluku odmah. 4. Ramić da pošalje svoje auto sutra do mosta u*

[189] STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE, Sarajevo, ul. Maršala Tita 7a/II, dokumenat broj 90/93, od 20. marta 1993. godine, pod naslovom „*Kooptiranje novog člana u Regionalni odbor SDA*", okruglim pečatom SDA ovjeren potpis „*Direktora Centrale Potpredsjednik SDA Omer Behmen, dipl. ing.*".

[190] Naredba pov. br. 13/37-45, od 20.03.1993. godine.

Čelebićima u 19.00, da je dole i da čeka glavnog dok mu dođe preko mosta, pješke putuje za Igman. Dr. Ćibo". Treba imati u vidu da je 20.03.1993. godine, dr. Ćibo dobio Naredbu ŠVK da se javi na dužnost u 4. korpus, ali nije navedena funkcija koju će obavljati, te da je dr. Ćibo, istog dana 20.03.1993. godine, po zaključku Izvršnog odbora SDA, dobio političku funkciju u Regionalnom odboru SDA Hercegovine.[191]

Teško je naći primjer Seferovog ispravnog postupka u sistemu komandovanja:

Obavezujući komandanta 1. korpusa, Vahida Karavelića da naredi komandantu 4. motorizirane brigade Fikretu Prevljaku da „*doturi 3 lansirne rakete 'bebe' sa lanserom, koje će predati Komandi 6. korpusa u rejon Bradine*",[192] Halilović je zaobišao komandanta ŠVK Delića. Za razliku od prakse u 6. i 4. korpusu gdje je komandovao brigadama, direktno zaobilazeći komandante tih korpusa, Halilović to nije činio u 1. korpusu, što potvrđuje i naprijed citirano naređenje o predaji lansera Komandi 6. korpusa. I u ovom slučaju se potvrđuje da Sefer Halilović nije mimo komandanta 1. korpusa Vahida Karavelića naređivao komandantima brigada u okviru njegovog korpusa. Za razliku od prakse koju je primjenjivao komandujući preko komandanta 1. korpusa, Vahida Karavelića, Sefer Halilović je prilikom naređivanja komandantima odreda i brigada u okviru 6. korpusa komandovao zaobilazeći njihovog komandanta 6. korpusa Salku Gušića. Ustvari, Halilović je znao, da bi u slučaju direktnog naređivanja komandantu 4. motorizirane brigade, Fikretu Prevljaku, od njega dobio odgovor da će naređenje izvršiti samo ako mu to naredi njegov prvi pretpostavljeni - komandant 1. korpusa Vahid Karavelić. Kad je od Halilovića dobivao naređenja, Karavelić nije zahtijevao da mu ta naređenja, umjesto Halilovića, dolaze od pretpostavljenog komandanta ŠVK Delića, čime se narušavao princip odnosa u službi i od strane Halilovića uspostavljao paralelan sistem komandovanja.

Iz Naređenja str. pov. 17-1, od 09.09.1993. godine ne vidi se da li je Halilović bilo šta naredio komandantu 6. korpusa Salki Gušiću u pogledu njegove obaveze da organizira prijem u Bradini „*3 lansirne rakete 'bebe' sa*

[191] Dokumenat bez naznake institucije u čijoj nadležnosti je sačinjen, Juablanica, 27.04.1993. godine u 16.12 sati, nejasan sadržaj četvrtastog pečata Centra za obavještavanje u Jablanici preko koga je predmetni dokumenat dostavljen „*OG IKM BRADINA*", na mjestu za potpis navedeno „*Dr. Ćibo*".

[192] Naređenje Sefera Halilovića Vahidu Karaveliću za „*dotur 3 lanserne rakete 'bebe' sa lanserom*", str. pov. br. 17-1, od 09.09.1993. godine.

lanserom". Kad se već osjećao nadležnim da bez znanja komandanta ŠVK Delića naređuje komandantu 1. korpusa, Halilović je imao profesionalnu obavezu da to Naređenje dostavi i komandantu 6. korpusa, konkretizirajući njegove obaveze. Propust u tom pogledu potvrđuje da je Halilović zaobilazio Komandu i komandanta 6. korpusa, a da je u konkretnoj Naredbi formalno naveo da „*3 lansirne rakete 'bebe' sa lanserom*" treba predati „*K-di 6. korpusa*", dok je, u stvarnosti, Komandu i komandanta tog korpusa isključio iz tih aktivnosti.

Manevar jedinicama sa jednih na druge dijelove ratišta, odnosno bojišta je osjetljivo pitanje i o tome mogu odlučivati samo komandanti. Naređujući manevar jedinicama iz zone 1. korpusa u zonu 6. korpusa, Halilović je efektivno vršio ulogu komandovanja sa nivoa ŠVK i sa IKM po najosjetljivijim pitanjima za koja je nužan pun kapacitet komandantske uloge. On nije smatrao da je to „*radikalna situacija*" u kojoj je, shodno Naređenju komandanta ŠVK Delića, od 30.08.1993. godine, morao konsultirati njega kao svog pretpostavljenog. Kao i manevar jedinicama, u istom smislu je osjetljiv i manevar sa jednog na druge dijelove ratišta odnosno bojišta materijalno - tehničkim, borbenim resursima, kao što je slučaj Naređenja str. pov. 17-2, od 09.09.1993. godine, da se iz 1. korpusa u zonu 6. korpusa „*doture 3 lansirne rakete 'bebe' sa lanserom*". Komandant ŠVK, Delić, je morao znati gdje se nalaze važni resursi i pod čijom su kontrolom, što je bitno za procjenu borbene situacije i odlučivanje o upotrebi tih resursa.

Sefer je bio u Jablanici na dan zločina u Grabovici:

Ispod potpisa Sefera Halilovića na Naređenju str. Pov. 17-2, od 09.09.1993. je pravougaoni pečat Centra za obavještavanje općine Jablanica na kome je navedeno da je Naređenje „*predato – primljeno ... dana 09.09.1993. godine u 12.06 časova*".[193] To potvrđuje činjenicu da je Halilović tog kritičnog 09.09.1993. godine, kada su izvršeni zločini nad Hrvatima u Grabovici, bio na IKM u Jablanici i da je u prijepodnevnim satima potpisao Naređenje str. pov. 17-2, od 09.09.1993. godine. Halilović je 08./09.09.1993. godine prenoćio u Jablanici. Prema navedenim podacima, na pečatu Centra za obavještavanje općine Jablanica proizilazi da je on u prvim satima nakon što je 09.09.1993. godine izviješten o zločinima nad Hrvatima u selu Grabovica, i dalje bio odlučan da se operacija „*Neretva 93*" realizira, jer je

193 Naređenje Sefera Halilovića Vahidu Karaveliću za „dotur 3 lanserne rakete *'bebe' sa lanserom*", str. pov. br. 17-1, od 09.09.1993. godine.

upravo s tim ciljem naredio komandantu 1. korpusa, Vahidu Karaveliću, da u zonu 6. korpusa „*doturi 3 lansirne rakete 'bebe' sa lanserom*", ne pridajući značaj nužnoj istrazi zločina koju je, kao što je poznato, obustavio. Prema činjenicama o vremenu nastanka i dostavljanja Naređenja str. pov. 17-1, od 09.09.1993. godine, Halilović je u toku kritične noći 08./09.09.1993. godine bio na području Jablanica – Konjic, odnosno nije bio izvan tog prostora kako je pred Haškim tribunalom lagao s ciljem da od sebe udalji odgovornost i krivnju za zločine koji su se te noći i ujutro dogodili nad Hrvatima u selu Grabovica. Halilović je, ubrzo poslije zločina, znao da su se dogodili, što je već ujutro 09.09.1993. godine znala cijela Jablanica, pa i on. Naprijed analizirani dokumenat koga je Halilović u Jablanici lično potpisao, da bi isti nakon njegovog potpisa u 12.06 sati bio proslijeđen iz Centra za obavještavanje općine Jablanica, je od krucijalne važnosti kao dokaz da je Halilović bio u Jablanici, a da prije podne 09.09.1993. godine, kada su se zločini u Jablanici događali. Zločini su se događali čak i nakon što je Halilović saznao za zločine. Nije bilo nikoga živoga u Jablanici ko prije podne, 09.09.1993. godine, nije znao za zločine u Grabovici.

Komandanti jedinica učešće u borbi uslovili da im komanduje samo Sefer:

Caco, Ćelo i Adnan Solaković, koji su sa svojim jedinicama učestvovali u operaciji „Neretva 93" nisu prihvatali da im direktno komanduje niko osim Sefer Halilović, što znači da nisu prihvatali da oni i njihove jedinice budu pretpotčinjeni bilo kojoj komandi, osim IKM-u, na čelu sa Seferom.[194] Komandujući jedinicama u operaciji „Neretva 93", Sefer Halilović je na svojoj direktnoj vezi u lancu komandovanja imao „*Specijalni odred*", 44. bbr, 43. bbr, 45. bbr, 317. bbr, Prozorski bataljon, ... te jedinice dovedene iz Sarajeva, pod nazivom Ćelo, Caco i Adnan, koje nisu pristale da budu bilo kome pretpotčinjene, već su svoje učešće u operaciji „Neretva 93". uslovili da im direktno komanduje Sefer Halilović.

194 Izvještaja koga je 25.09.93. podnio Komandi 1. korpusa, Adnan Solaković.

20.
DOGAĐAJI NAKON IZVRŠENIH ZLOČINA U GRABOVICI I UZDOLU

Seferov povratak u Sarajevo nakon zločina u Grabovici i Uzdolu:

U zoni izvođenja borbenih djejstava, Sefer Halilović je u teškom stanju ostavio jedinice kojima je komandovao i vratio se u Sarajevo. Prema profesionalnim i moralnim kriterijima, taj postupak Sefera Halilovića je izuzetno problematičan. Iz profesionalnih razloga, Sefer Halilović je morao obići jedinice koje su učestvovale u napadnim djejstvima. Trebao je sagledati stanje odbrane na položajima gdje su jedinice zaustavljene, odnosno gdje su bile prije početka napada. To je bilo nužno, jer se po taktičkim načelima mogao očekivati protivnapad HV i HVO, što bi u uslovima eventualno slabe odbrane moglo rezultirati gubljenjem slobodnih teritorija. Iz profesionalnih razloga, Sefer Halilović je morao ostati u zoni borbenih djejstava, održati sastanke sa komandantima, izvršiti analizu proteklih djejstava koja su se izvodila pod njegovom komandom, te postaviti zadatke za dalja borbena djejstva, prioritetno radi stabiliziranja odbrane. Trebao je organizirati mjere radi saniranja negativnih posljedica u pogledu borbenog morala u jedinicama kojima je komandovao. Konačno, Sefer Halilović se trebao zahvaliti ljudima koji su pod njegovom komandom rizikovali svoje živote. Usljed neuspjeha operacije, trebao je priznati da su njegovi planovi bili loši, nerealni.

Nakon što su vojnici iz 9. motorizirane brigade 08./09.09.1993. godine počinili zločin nad Hrvatima u Grabovici, uslijedili su zahtjevi komandanta 1. korpusa prema Seferu Haliloviću da se jedinice iz 9. mtbr, 10. bbr i 2. samostalnog bataljona, koje su upućene na jablaničko bojište, hitno vrate u Sarajevo. Da Sefer Halilović nije komandovao, Karavelić mu se, radi toga ne bi ni obraćao. Komandant 1. korpusa Vahid Karavelić je znao da Sefer Halilović sa IKM u Jablanici komanduje jedinicama angažiranim u operaciji za oslobađanje Mostara i Prozora, pa se za povratak navedenih jedinica u Sarajevo, u molbenom tonu, obratio Halilloviću. Znači, Karavelić zna da je glavni autoritet komandovanja u operacijama za oslobađanje Mostara i Prozora bio Sefer Halilović, pa je od njega tražio povrat jedinica iz Jablanice u Sarajevo. Da Halilović nije komandovao, onda bi se Karavelić, radi povratka svojih jedinica, obratio komandantu ŠVK Deliću. Karavelić je znao da je komandant ŠVK Delić bio već naredio da se navedene

jedinice vrate u Sarajevo, pa je u svom molbenom obraćanju Haliloviću naveo: „*Shodno prikupljenim obavještajnim podacima o aktivnostima agresora u zoni odgovornosti 1. korpusa ... molim Vas ... da, ukoliko je ikako moguće, da se ispoštuje naredba i obezbijedi 12/13.09.1993. godine, povratak jedinica 2. samostalnog bataljona, 9. mtbr i 10. bbr ...*“[195] Karavelić u svom obraćanju Haliloviću nije saopćio glavni razlog obraćanja. Glavni i jedini razlog Karavelićevog insistiranja da se vrate jedinice iz Jablanice u Sarajevo je bio zločin nad Hrvatima u Grabovici i, u vezi s tim, rizik daljeg zadržavanja jedinica iz Sarajeva na jablaničkom bojištu, jer se bojao odgovornosti, zato što su počinioci zločina u Grabovici bili iz njegovog korpusa. Karavelić je imao pretjeran obzir prema Haliloviću. Znao je da je Halilović kriv za zločine nad Hrvatima u Grabovici, ali da bi zaštitio sebe, nije mu saopćio pravi razlog svog insistiranja da se jedinice iz Jablanice vrate u Sarajevo. Aktom, koga je poslao Haliloviću moleći da sa jablaničkog bojišta vrati jedinice u Sarajevo, komandant 1. korpusa Karavelić je izrazio svoje uvjerenje da je Halilović glavni autoritet u sistemu komandovanja na jablaničkom bojištu, odnosno u zonama 4. i 6. korpusa gdje se dogodio zločin nad Hrvatima u Grabovici, te da samo Halilović može odlučiti o povratku navedenih jedinica u Sarajevo. Da je Karavelić smatrao da su glavni autoriteti komandovanja komandanti 4. i 6. korpusa - Arif Pašalić i Salko Gušić, onda bi se on obratio njima, a ne Haliloviću. Interesantno, Halilović je u okviru priprema i izvođenja operacije za oslobađanje Mostara i Prozora, u vezi angažiranja jedinica 1. korpusa kontaktirao sa komandantom tog korpusa Vahidom Karavelićem, dok je sa jedinicama 6. i 4. korpusa kontaktirao direktno, zaobilazeći komandante tih korpusa. I taj detalj potvrđuje ocjenu da je Halilović želio distancirati komandante 4. i 6. korpusa od rezultata koje je očekivao u operaciji kojom je komandovao, pa ih je radi toga i eliminirao, odnosno ignorirao i zaobilazio, osim kad mu zatreba, jer nisu egzistirali u korist njegovih ambicija.

Rezultati 4. korpusa nakon Seferovog odlaska iz Jablanice:

Sefer Halilović je 19.09.1993. godine otišao iz Jablanice i sa ostalim članovima IKM u Jablanici napisao Izvještaj za komandanta ŠVK Rasima Delića. U tom Izvještaju Halilović je negativno ocijenio mnoge kadrove u 4. i 6. korpusu, kao i kadrove u civilnim organima vlasti. Negativno je ocijenio i komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića. Halilović je putem svog

195 Obraćanje Vahida Karavelića Seferu Haliloviću aktom str. pov. br. 05/10-66, od 12.09.1993. godine.

Izvještaja komandantu ŠVK Rasimu Deliću mnoge kadrove, bez ikakvih argumenata, optužio da su izdajnici i da rade za neprijateljsku stranu. Da su bile tačne takve optužbe, 4. korpus Armije R BiH ne bi mogao odbraniti Mostar, niti bi mogao postići bilo kakve borbene rezultate u oslobađanju teritorija, i to u najtežoj situaciji.

Prema Dnevnom izvještaju Komande 4. korpusa, Centru za operativno komandovanje ŠVK, 20.09.1993. godine, znači nakon povratka Sefera Halilovića u Sarajevo, jedinice 4. korpusa su zaustavile jaku neprijateljsku ofanzivu, prešle u protivnapad i postigle slijedeće borbene rezultate: „*- bez gubitaka oslobođeno selo Raštani; - HE Mostar je stavljena u potpunosti pod našu kontrolu; - djelimično je zauzeto brdo Hum; - ušli smo u Radoč i zauzeli više stambenih objekata i naselje (brdo Stotina); - stavili smo pod kontrolu avijatičarski most između aerodroma i heliodroma i oslobodili dio teritorije do raskrsnice ka Nevesinju*“.[196] U tom Dnevnom izvještaju komandant 4. korpusa Arif Pašalić zatim navodi da je tokom borbi 19 vojnika 4. korpusa „*izbačeno iz stroja, od kojih su 4 poginula*“, da je u neprijateljskom „*granatiranju grada Mostara ranjeno 13 civila*“; da su gubici „*HV i HVO u živoj sili i tehničkim materijalnim sredstvima veliki*“; da je moral boraca 4. korpusa „*na visokom nivou, sa izrazitom motivacijom za potpuno oslobađanje Mostara i Hercegovine*“; te da je na sceni „*represivan i brutalan ...odnos prema Muslimanima u dijelu Mostara koji je još uvijek pod kontrolom HVO*“.[197] Halilović je ignorirao komandanta 4. korpusa, Arifa Pašalića, pa i naprijed navedene rezultate koje je postigao 4. korpus. Ignorirao je i komandante koji su bili na jablaničkom i prozorskom bojištu. Da ih nije ignorirao, Halilović bi u svom Izvještaju, koga je dostavio komandantu ŠVK, Deliću, bar nešto naveo o njihovom borbenom raspoloženju, o rezultatima koje su imali na svim dijelovima bojišta.

U situaciji kada je na Mostarskom bojištu bilo najteže, jer su snage HVO po položajima 4. korpusa i po dijelu Mostara pod kontrolom Armije R BiH strahovito i masovno obasipale granatama, raketama, minama i bombama iz raznovrsnog oružja, uz pokušaje pješadijskih prodora, Halilović je sa ostalim članovima IKM napustio Jablanicu i vratio se u Sarajevo. Ne znajući da je Halilović sa ostalim starješinama iz ŠVK privremeno otišao sa IKM ŠVK u Jablanici, komandant 4. korpusa Pašalić

196 Dnevni izvještaj Komande 4. korpusa za Operativni centar ŠVK broj 1025-06, od 20.09.1993. godine.

197 Dnevni izvještaj Komande 4. korpusa za Operativni centar ŠVK broj 1025-06, od 20.09.1993. godine.

je ujutro, 20.09.1993. godine, na adresu „*IKM Jablanica*“ poslao „*Operativni izvještaj*“, u kome je naveo da su snage HVO „*u jutarnjim satima izvršile ponovno granatiranje po gradu Mostaru i po linijama odbrane 4. korpusa iz svih vrsta artiljerijskih oruđa*“, da „*stotine granata iz tenkova, haubica, minobacača i ostalih oruđa nemilosrdno razaraju Mostar, uz podršku PAM-ova, PAT-ova, snajpera*“, ali da su jedinice 4. korpusa nanijele neprijatelju gubitke i krenule u protivnapad, tako da se „*slobodna teritorija pod kontrolom Armije R BiH, odnosno R BiH, iz sata u sat povećava, uz veliki moral i natčovječanske napore naših boraca*“, te da neprijateljski vojnici „*u paničnom bijegu ostavljaju svoje mrtve i ranjene*“. Komandant 4. korpusa je zaključio svoj Izvještaj da njegove jedinice pomijeraju linije odbrane „*naprijed na jugu, centru i sjeveru, uz uzimanje nekoliko važnih kota*“, a da se u centru grada Mostara „*vode prave ulične borbe*“.[198] Ovaj Izvještaj komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, Halilović nije mogao primiti, jer se dan ranije vratio u Sarajevo. Zašto je Sefer Halilović sa ostalim starješinama ŠVK koji su s njim na čelu činili IKM u Jablanici, u najtežoj situaciji neprijateljske ofanzive otišao u Sarajevo, ne znajući da će se ubrzo situacija na mostarskom bojištu okrenuti u korist postizanja značajnih borbenih rezultata od strane branilaca Mostara? Nije poznato da li je Halilović u Sarajevu imao značajnijeg posla od onoga koga je započeo operacijom za oslobađanje Mostara i Prozora. On nije trebao otići sa IKM u Jablanici sve dok sa komandantima kojima je komandovao ne izvrši analizu proteklih borbenih djejstava i dok ne usmjeri borbene aktivnosti jedinica 4., 6. i 3. korpusa koje su učestvovale u oparaciji za oslobađanje Mostara i Prozora.

Tek kada je otišao iz Jablanice, vidjevši da nema šansi da ostvari ciljeve operacije za oslobađanje Mostara i Prozora, Sefer Halilović je počeo „*uvažavati*“ Komandu 6. korpusa da je faktor u sistemu komandovanja. Do 21.09.1993. godine, dok je funkcioniralo IKM u Jablanici, Halilović se obraćao direktno komandama i komandantima brigada i odreda, potpuno zanemarujući Komandu i komandanta 6. korpusa, naročito kada su bile u pitanju borbene aktivnosti iz kojih je očekivao rezultat. U Izvještaju koga je 20.09.1993. godine dostavio komandantu ŠVK Deliću, Halilović je naveo da operacija kojom je komandovao nije uspjela jer Komanda 6. korpusa nije bila osigurala uslove: nije oslobodila Kreševo i nije deblokirana komunikacija Konjic – Jablanica i Jablanica – Mostar. U tome je, za svoj neuspjeh, nalazio opravdanje. Dan poslije Izvještaja Deliću, u kome je iznio

198 Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Halilloviću str. pov. br. cv -361-09/93, od 20.09.1993.

tu ocjenu, Halilović je 21.09.1993. godine naredio Komandi 6. korpusa da na pravcu djejstava 317. brdske brigade „*izvrši potrebna pregrupisavanja snaga i pređe u ofanzivna dejstva po ranije donijetoj odluci...*“[199] Znači, Halilović je nakon povratka iz Jablanice u Sarajevo, Naređenjem od 21.09.1993. godine, sa distance nastavio komandovati jedinicama prema svojoj „*ranijoj odluci*“, koju je donio dok je djelovao sa IKM u Jablanici, uz jedinu bitnu razliku što je svoje Naređenje za nastavak operacije poslao Komandi 6. korpusa, što je ispravno, odnosno što je trebao a nije činio ranije dok je komandovao sa IKM u Jablanici, kada je zaobilazio Komandu i komandanta tog korpusa, te svoje naredbe, direktive i zapovijesti davao direktno komandantima brigada i odreda. Halilović je i u drugim detaljima svog Naređenja, od 21.09.1993. godine, bio nekorektan. Na kraju Naređenja je zahtijevao da o „*efektima napadnih dejstava prema Crnom Vrhu i Prozoru*“, komandant 6. korpusa izvijesti „*lično*“ njega.[200] Halilović je želio, ako slučajno uslijede rezultati po njegovoj ranijoj odluci, on prvi u ŠVK dobije informaciju. Samo ako je bilo nedisciplине u pogledu izvještavanja, trebalo je precizirati da se o rezultatima izvijesti redovnim putem, a zna se koji je to put. Ako podređene komande poštuju pravila izvještavanja, osim u početnoj zapovijesti ili direktivi, nisu potrebne posebne napomene o tome. Normalan put je da komandant 6. korpusa izvijesti komandanta ŠVK ili Operativni centar ŠVK, čime se osigurava da izvještaj dođe i Haliloviću kao načelniku ŠVK. Međutim, Halilović naređuje: „*lično mene*“ izvijestite.

Tim Naređenjem, Sefer Halilović reagira na operativne izvještaje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, koje je ujutro, 20.09.1993. godine, poslao na adresu „*IKM Jablanica*“, a uveče, Operativnom centru ŠVK u Sarajevu. U tim izvještajima Arifa Pašalića je, pored ostalog navedeno da su jedinice 4. korpusa nanijele neprijatelju gubitke i krenule u protivnapad, tako da se „*slobodna teritorija pod kontrolom Armije R BiH, odnosno R BiH, iz sata u sat povećava uz veliki moral i natčovječanske napore naših boraca*“, te da neprijateljski vojnici „*u paničnom bijegu ostavljaju svoje mrtve i ranjene*“. Kad je 20. ili 21.09.1993. godine primio izvještaje o rezultatima 4. korpusa na mostarskom bojištu, Halilović je želio svoje ponovno neposredno prisustvo na IKM u Jablanici i proširivanje postignutih rezultata, kako bi se isti mogli vezati za njegov neposredni utjecaj. Zato je 23.09.1993. godine,

[199] Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa str. pov. br. 02/1104-1, od 21.09.1993. godine.

[200] Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa str. pov. br. 02/1104-1, od 21.09.1993. godine.

Naređenjem str. pov. br. 02/1109-1 regulirao da komandant 1. korpusa Vahid Karavelić „*odmah pristupi organizaciji i pripremi 3 (tri) čete po 100 (stotinu) boraca iz svog sastava za upućivanje na bojište 'Vrdi'*“, te da se za te borce „*odredi komandant bataljona*“ koji će se „*javiti sa jedinicom na IKM ŠVK*“ u Jablanici.[201] U uvodnom dijelu Naredbe str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993. godine, Halilović ističe da je priprema i upućivanje 300 boraca iz Sarajeva na „*bojište Vrdi*“ nužno radi „*spašavanja Mostara*“ i „*pospješenja zamaha napadnih dejstava naših snaga na tom pravcu*.“[202]

S obzirom da je, došavši u Sarajevo sa ostalim članovima IKM ŠVK bio već napustio Jablanicu, te da je Izvještajem od 20.09.1993. godine, koga je dostavio komandantu ŠVK Deliću označio završetak postojanja i rada IKM u Jablanici, a u međuvremenu se bitno promijenila situacija jer jedinice na mostarskom bojištu idu u protivnapad, oslobađajući teritorije, kod Halilovića se obnovila potreba da predstavi kontinuitet postojanja i djelovanja IKM u Jablanici. Zato, on navedenim Naređenjem precizira da se iz 1. korpusa komandant bataljona sa 300 boraca javi na IKM ŠVK u Jablanici. Halilović radikalno ubrzava te aktivnosti, jer istog dana (23.09.) kada daje Naređenje, insistira da se odredi ljudstvo, pripremi i „*povede jedinica iz Sarajeva u 19.00 sati 23.09.1993. godine*.“[203] Na dva dana prije nego što će narediti komandantu 1. korpusa da uputi 300 boraca sa komandantom bataljona da se javi na IKM u Jablanici, Halilović je Naređenjem str. pov. br. 02/1104-1, od 21.09.1993. godine Komandi i komandantu 6. korpusa, naložio da pregrupiše snage i nastave djejstva po njegovoj „*ranijoj odluci*“. Na tom pravcu nije bilo uspjeha, pa Halilović nije imao ličnog interesa da neuspjehe ili slabe rezultate vezuje za svoju ulogu i za IKM u Jablanici. U tom slučaju, on situaciju i odgovornost prepušta Komandi i komandantu 6. korpusa, ali za bojište Mostara, gdje se postižu rezultati on želi predstaviti kontinuitet IKM u Jablanici, kontinuitet svog neposrednog prisustva na bojištima gdje ima rezultata i maksimalno isključiti Komandu 6. korpusa iz tog procesa. Znači, Halilović potpuno isključuje Komandu i komandanta 6. korpusa, iako je imao obavezu da ih informiše o tome da će se kroz njihovu zonu odgovornosti kretati bataljon,

201 Naređenje Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993. godine.

202 Naređenje Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993. godine.

203 Naređenje Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993. godine.

iz njima susjednog 1. korpusa. Bilo bi normalno da je Halilović naredio da se komandant jedinice iz Sarajeva javi komandantu 6. korpusa Gušiću. Međutim, Halilović i dalje ignorira Komandu i komandanta 6. korpusa i precizira da se jedinica javi na IKM u Jablanici. Stepen ignoriranja je srazmjeran nivou Halilovićeve želje da se borbeni rezultati koje očekuje predstave kao posljedica njegovog komandovanja sa IKM u Jablanici, a da se Komanda 6. korpusa maksimalno distancira od tih rezultata. U krajnjem, od toga ne bi trebalo praviti problem da Halilović pred Haškim tribunalom nije lagao da nije komandovao jedinicama, izbjegavajući na taj način odgovornost za zločine počinjene nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, istovremeno prebacujuću tu odgovornost na „*svoje saborce*".

Da je Halilović radio kako treba, kad se već odlučilo da jedinicu iz 1. korpusa uputi u zonu 6. korpusa, trebao je jednim te istim naređenjem regulirati obaveze za Komandu i komandanta 1. korpusa u pogledu pripreme i upućivanja jedinice, a za Komandu i komandanta 6. korpusa obaveze u vezi prihvata jedinice koja dolazi iz susjednog korpusa i obaveze u pogledu njenog uključivanja u borbena djejstva. Takvo naređenje je trebao dostaviti istovremeno i Komandi 1. i Komandi 6. korpusa. S obzirom da Halilović ignorira Komandu i komandanta 6. korpusa, a naređuje da se komandant bataljona sa 300 boraca iz Sarajeva javi na IKM ŠVK u Jablanici, to potvrđuje njegovu ulogu da je lično komandovao borbenom upotrebom te jedinice i da mu je, u vezi s tim, i dalje trebalo IKM u Jablanici. Za razliku od Naređenja 02.09.1993. godine za upućivanje jedinica iz 1. korpusa u zonu 6. korpusa kojim je Halilović precizirao iz kojih će brigada i bataljona biti upućene jedinice, Naređenjem od 23.09.1993. godine on se ne upušta u reguliranje tih pitanja i prepušta komandantu 1. korpusa Vahidu Karaveliću da on sam odluči iz kojih će jedinica prikupiti 300 boraca. U tom smislu, zločini nad Hrvatima u Grabovici su bili velika opomena Haliloviću.

Ustvari, Halilović traži da se prikupi 300 boraca i formira novi bataljon, a ne, da se već postojeće, gotove formacije, upute na zadatak. To je poseban problem u vezi sa Halilovićevim insistiranjem na hitnosti prikupljanja, formiranja, pripreme i upućivanja novonastale jedinice sa jednog dijela ratišta na drugo. Nikakvi doktrinarni stavovi ne ograničavaju komandante u pogledu donošenja takvih odluka da se iz više jedinica prikupi određen broj vojnika, da im se odredi komandir ili komandant, radi određenog zadatka. Međutim, takva rješenja su izraz krajnje nužde i treba ih izbjegavati. Da je komandantu 1. korpusa Vahidu Karaveliću naređeno

da iz svojih brigada prikupi 300 ljudi radi izvršenja zadatka u okviru zone odgovornosti 1. korpusa, gdje bi se bolje poznavali ljudi i priroda zadatka, to bi bio manji problem. Međutim, kad se nabrzu ruku prikupe vojnici iz raznih jedinica, odrede komandiri i komandanti i pošalju na zadatak izvan zone odgovornosti jedinice u kojoj je prikupljeno ljudstvo, na drugi dio ratišta, to je veliki problem iz koga mogu nastati razne posljedice, posebno ako takva jedinica izvršava teške borbene zadatke. Halilović je opasan improvizator. Vjerovatno, Halilović je sve to radio bez znanja komandanta ŠVK Delića. S obzirom da je nakon saznanja da su izvršeni zločini nad Hrvatima u Grabovici od strane vojnika koje je Halilović na bojište Jablanice doveo iz Sarajeva, komandant ŠVK Delić, 12.09.1993. godine, je naredio da se jedinice vrate u Sarajevo, Halilović je, u vezi s tim, imao povećanu obavezu da izvijesti komandanta ŠVK Delića o svojim namjerama za ponovno upućivanje jedinica iz Sarajeva u Jablanicu. Ustvari, Halilović je trebao predložiti i obrazložiti Deliću odluku za ponovno upućivanje jedinica iz Sarajeva u Jablanicu i o tome pripremiti tekst naređenja da ga potpiše komandant ŠVK Delić. Halilović je rezonirao: ako je Delić potpisnik naređenja čijom provedbom nastaju borbeni rezultati, onda je Delić zaslužan, a ne on (Sefer Halilović).

Kad je dobio Naređenje Halilovića str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993. godine za pripremu i upućivanje 300 boraca sa komandantom bataljona da se jave na IKM u Jablanici, komandant 1. korpusa je komandantima 1., 10. i „Delta" brigade odmah dostavio svoje Naređenje str. pov. br. 05/7-423 od 23.09.1993. godine: da 1. i 10. bbr pripreme i „*na bojište u rejon 'Vrdi'*" upute „*po jednu četu od po 125 naoružanih boraca*", a „*brigada Delta četu od 50 naoružanih boraca*"; da se „*od navedenih jedinica formira bataljon*", da za komandanta bataljona „*imenuje Zijada Rujanca a za zamjenika komandanta bataljona Fuada Abadžića*"; da je zadatak tih jedinica „*izvršiti pokret pravcem Sarajevo – Hrasnica – Pazarić – Bradina – Donja Jablanica*" i da se u Jablanici jave „*komandantu IKM-a ŠVK*" Seferu Haliloviću; da se „*organizacione i materijalne pripreme izvrše do 01.00 24.09.1993. godine, kada izvršiti pokret iz grada Sarajeva.*"[204] Sadržaj tog Karavelićevog Naređenja potvrđuje ocjenu da je Halilović svojim Naređenjem, nerealno postavio rok za upućivanje jedinice na IKM u Jablanicu. Halilović je maksimalno požurivao upućivanje jedinice, ali

[204] Naređenje Vahida Karavelića komandama 1., 10. i „*Delta*" brigade str. pov. br. 05/7-423, od 23.09.1993. godine.

Karavelić nije mogao nikako ispuniti njegov zahtjev. Vjerovatno, da je i Naređenje Karavelića, u pogledu roka, bilo nerealno i da se bataljon nije mogao pripremiti za pokret u 01.00 sati 24.09.1993. godine.

Nepobitno, Karavelić je smatrao Halilovića da je „*komandant IKM-a*" u Jablanici. U svom Naređenju Karavelić to eksplicitno ističe. To je samo mali detalj u mnoštvu sličnih detalja kojim se potvrđuje da je Halilović lagao pred Haškim tribunalom da nije komandovao jedinicama u operaciji za oslobađanje Mostara i Prozora, negirajući svoju odgovornost za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, i istovremeno podmećući i prebacujući krivnju na „*svoje saborce*". Komandant Karavelić, upravo radi tragičnih iskustava u Grabovici, je imao dodatnu odgovornost da ne pomijera jedinice izvan zone odgovornosti svog korpusa bez direktnog naređenja komandanta ŠVK Delića. Međutim, Karavelić je, izvršavajući Naređenje Halilovića, i dalje griješio, iako je, pored ostalog i zbog tragičnih iskustava u Grabovici, naređenja o borbenoj upotrebi jedinica trebao izvršavati samo kad ih dobije direktno od komandanta ŠVK Delića.

Interesantno, izvršavajući Naređenje Halilovića, Karavelić se opredijelio da iz Sarajeva u Jablanicu ponovo pošalje vojnike iz 10. bbr, kojom je komandovao Mušan Topalović Caco i iz brigade „*Delta*", kojom je komandovao Dino Aljić. Naime, Halilović je izbjegao da u sadržaju svoje Naredbe precizira iz kojih sarajevskih brigada Karavelić treba poslati vojnike u Jablanicu, ali se o tome, najvjerovatnije, usmeno dogovorio sa Karavelićem. U vezi s tim, treba imati u vidu da su pripadnici jedinica koje su ranije iz Sarajeva bile na jablaničkom bojištu, pored zločina nad Hrvatima u Grabovici, vršili razne nedozvoljene i kriminalne radnje, posebno u pogledu otkupa naoružanja. O tome u kojoj mjeri su bili problematični pripadnici tih jedinica pred Haškim tribunalom je uvjerljivo svjedočio član IKM Vehbija Karić. Zato je „*čudo*" zašto su se Halilović i Karavelić, prilikom ponovnog upućivanja jedinica iz Sarajeva u Jablanicu ponovo odlučili da to budu pripadnici brigada sa kojima se prilikom njihovog prvog sedmodnevnog boravka na jablaničkom bojištu steklo vrlo loše iskustvo. Time se potvrđuje već prezentirana ocjena da je Halilović bezobzirno i uporno nastojao da se borbeni rezultati u operaciji za oslobađanje Mostara i Prozora vezuju za njega lično i jedinice za koje je smatrao da njima, preko njihovih komandanata može manipulirati u svojim pučističkim namjerama protiv predsjednika Izetbegovića.

Neki sigurnosni problemi na području Konjica i Jablanice, septembra 1993. godine:

Tokom septembra 1993. godine, na području općina Konjic i Jablanica je bilo niz sigurnosnih problema, ali su posebno značajni bili slijedeći problemi: (1) dolazak na područje Jablanice na hiljade prognanika od Čapljine i Stoca, koji su preživjeli torturu u logorima HVO-a; (2) dolazak na području Jablanice jedinica Armije R BiH koje su, radi učešća u borbenim djejstvima, dovedene iz Sarajeva; (3) iseljavanje Hrvata i Srba sa prostora Jablanice i Konjica, u strahu od jedinica koje je Sefer Halilović doveo iz Sarajeva na taj prostor. Ova tri bezbjednosna problema su povezana, ne samo zato što su se ispoljavali u isto vrijeme, nego i zbog toga što su pripadnici jedinica koje je Halilović iz Sarajeva doveo na područje Jablanice ugrožavali sigurnost bošnjačkih izbjeglica: „*Nekoliko prognanika – Muslimana koji su smješteni u tom selu, Gornja Grabovica, su prijavili da su pripadnici te jedinice izvršili silovanja žena i djevojaka – muslimanskih izbjeglica. Druge su, da bi izbjegle taj čin, potražile zaštitu u drugoj jedinici na tom lokalitetu.*“[205] Iz konteksta je jasno da su pripadnici 9. i 10. brigade iz Sarajeva, dovedeni od strane Halilovića u selo Grabovicu, ugrožavali bošnjačke izbjeglice. Također, iz konteksta je jasno da su pripadnici istih tih jedinica koji su ugrožavali bošnjačke izbjeglice, izvršili teške zločine ubijanjem Hrvata, mještana sela Grabovica, uz napomenu da je u dokumentu pogrešno naveden datum kada su se dogodili zločini: „*Dana 14.09.1993. godine, nekoliko pripadnika 10. brigade izvršili su nekoliko ubistava Hrvata tog sela. Radi se uglavnom o starijim osobama, a prema izjavama očevidaca, bilo je i djece. O tom djelu saznali smo sutradan, 15.09.1993. godine. Na lice mjesta poslali smo patrolu koja je, na osnovu izjava i mještana, to potvrdila. Obavijestili smo istog dana ministra unutarnjih poslova RBiH koji je bio ovdje u posjeti, a on je telefonom zatražio od načelnika Štaba Vrhovne komande da se slučaj ispita i rasvijetli ... Ratno Predsjedništvo Jablanice je zatražilo pismeno od Štaba Vrhovne komande – IKM Jablanica da odmah formira stručnu komisiju koja će sačiniti uviđaj i o rezultatima obavijestiti civilne vlasti. Gospoda Vehbija Karić i Sefer Halilović su preuzeli na sebe da razriješe taj slučaj. Nakon nekoliko dana, zahtjev Ratnog Predsjedništva je ponovljen, ali bez rezultata. Nekoliko dana iza tog događaja leševi su još bili*

[205] Stanica javne bezbjednosti Jablanica, akt, strogo pov. broj 16-7/1-80-50/93, od 23.09.1993. godine, pod naslovom „*Informacija o nekim elementima političko-bezbjednosne situacije*“, dostavljena „MUP RBIH – MINISTRU“ i „*CSB – MOSTAR – NAČELNIKU*“, potpisao načelnik Stanice javne bezbjednosti Jablanica, Emin Zebić.

na mjestu pogibije da bi ih, nakon intervencije, pokopali. U tom danu ili dan nakon toga, ubijen je i jedan vojnik, pripadnik jedinice 'Zulfikar', hrvatske nacionalnosti ...Komandanti i komandiri drugih jedinica koje su se nalazile na tom lokalitetu (Adnan Solaković, Edib Šarić, Zulfikar Ališpago) ograđuju se i od te jedinice i njenih pripadnika i osuđuju ih za učinjena djela."[206]

Dakle, pripadnici jedinica koje je Halilović doveo na područje Jablanice, pored zločina nad Hrvatima u Grabovici, činili su i druga krivična djela, kao što su djela silovanja i djela pljačke. Pomenutim dokumentom se dokazuje da je Halilović opstruirao inicijative da se odmah izvrši uviđaj na mjestu gdje su ubijeni hrvatski civili u Grabovici. On je utjecao da se civilna policija ne angažira na uviđaju. Obavezu u vezi sa uviđajem, pred civilnom policijom, da bi istu odvratio od uviđaja, Halilović je preuzeo na sebe. To je bio protivzakonit utjecaj, jer niko nema pravo da sprečava nadležne policijske službe da po zakonu, u okviru svojih profesionalnih odgovornosti, realiziraju istražne radnje. Interesantno je da su predstavnici civilne policije prema Haliloviću obnavljali svoje inicijative s ciljem da se izvrši uviđaj i pokrene istraga. Također je važno što se u pomenutom dopisu jasno ističe da je u Jablanici djelovalo IKM, na čelu sa Halilovićem, što je činjenica koju je Halilović negirao pred Haškim tribunalom, s ciljem da se predstavi da nije komandovao jedinicama u operaciji „*Neretva 93*"., septembra 1993. godine.

Zločini u Grabovici su dodatno uznemirili stanovnike svih nacionalnosti u dolini Neretve. Hrvati na prostoru općina Konjic i Jablanica su zahtijevali da odu na područje općine Prozor, ali su bošnjačke izbjeglice sa područja sela Doljani i Sovići, u Jablanici zapriječili put vozilima UNPROFOR-a kojima su Hrvati sa područja Jablanice trebali otići, zahtijevajući da prije njihovog odlaska na područje Prozora, sa tog prostora dođu Bošnjaci u Jablanicu i Konjic. U to vrijeme HVO je Bošnjake u Prozoru upotrebljavao kao živi štit u borbama sa jedinicama Armije R BiH, zbog čega je insistirao da HVO Prozora omogući da u Jablanicu i Konjic dođu, bar bošnjačka djeca, žene i starci koji su izloženi zlostavljanju od strane HVO u Prozoru.

Sefer nije poduzeo mjera prema počiniocima zločina:

Nakon počinjenih zločina u selu Trusina, aprila 1993. godine, zatim

[206] Stanica javne bezbjednosti Jablanica, akt, strogo pov. broj 16-7/1-80-50/93, od 23.09.1993. godine, pod naslovom „*Informacija o nekim elementima političko-bezbjednosne situacije*", dostavljena „MUP RBiH – MINISTRU" i „*CSB – MOSTAR – NAČELNIKU*", potpisao načelnik Stanice javne bezbjednosti Jablanica, Emin Zebić.

tokom komandovanja operacijama za oslobađanje Mostara i Prozora, Sefer Halilović je saznao da su izvršeni zločini nad Hrvatima Grabovice, a zatim i nad Hrvatima Uzdola. Iako je znao da su te zločine izvršili pripadnici jedinica kojima je lično komandovao, Sefer Halilović nije „*poduzeo nikakve mjere radi kažnjavanja počinilaca*“.[207] Nepoduzimanje nikakvih mjera u vezi zločina u Grabovici izvršenih 08./09.09.1993. godine, se odrazilo na nastavak zločina, pet dana kasnije 14.09.1993. godine, na drugom dijelu bojišta, u Uzdolu. Odgovornost Sefera Halilovića, u tom pogledu, je neupitna i sasvim jasna. To je konstatiralo i „*Pretresno vijeće*“ Haškog tribunala koje „*smatra da je kažnjavanje nerazdvojivi dio sprečavanja budućih zločina,*“ te da „*propust od strane komandanta, pripadnici snaga pod njegovom komandom mogu shvatiti kao prešutno prihvatanje*“ da naređenja - da se ne čine zločini „*nisu obavezujuća*“.[208]

Pri tome treba imati u vidu da i Pretresno vijeće Haškog tribunala smatra da „*nadređeni ne mora biti ovlašten za izricanje kazni ali*“, da „*on mora preduzeti jedan bitan korak u disciplinskom postupku ... nepostojanje formalnopravnih ovlasti komandanta nužno ne isključuje njegovu krivičnu odgovornost. Dužnost nadređenog da kazni, u najmanju ruku podrazumijeva da provede istragu o eventualnim krivičnim djelima, utvrdi činjenično stanje, te, ako nema ovlasti sankcioniranja, da ih prijavi nadležnim vlastima.*“[209]

Kad je saznao da su izvršeni zločini, Sefer Halilović je bio dužan lično poduzeti mjere iz svoje nadležnosti: održati sastanak članova IKM u Jablanici, proširen komandantima jedinica kojima je komandovao; komandanti 9. i 10. brigade su na sastanku IKM Seferu Haliloviću trebali referisati o događaju izvršenih zločina; na osnovu prvih informacija iz zvaničnog referata prilikom sastanka na IKM, Sefer Halilović je trebao postaviti zadatke članovima IKM i komandantima podređenih jedinica; trebao je narediti da komandanti i svi ostali pripadnici jedinica kojima komanduje ispune zahtjeve istražnih organa – Službe vojne bezbjednosti, Vojne policije i istražnog sudije, kako bi se što prije identificirali i uhapsili izvršioci ubistava uz pokretanje krivične odgovornosti; Sefer Halilović je

---

207 O zakonima i običajima rata prema Ženevskoj konvenciji, u pogledu kaznenih sankcija za nečinjenje, odnosno u pogledu “*spriječavanja ili suzbijanja*” ratnih zločina, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Haliloviću, strana 20. - 21.

208 O obavezi kažnjavanja za zločine radi sprečavanja budućih zločina, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti“,* u Presudi Seferu Haliloviću, strana 39.

209 O tome da za krivičnu odgovornost nije nužna nadležnost u sankcioniranju, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Haliloviću, strana 40.-41.

trebao narediti da vojni istražni organi uspostave potrebnu saradnju sa civilnim službama sigurnosti i drugim subjektima koji mogu doprinijeti što efikasnijoj istrazi; Sefer Halilović je trebao narediti komandantima svojih jedinica da održe sastanke sa komandirima desetina, vodova i četa, kako bi ih informirali o događaju izvršenih zločina i postavili zadatke u cilju sprečavanja da se ponove takvi slučajevi, naročito u pogledu potpune zaštite civila, ratnih zarobljenika i imovine civilnog stanovništva; Sefer Halilović je trebao odmah obustaviti operaciju i osigurati da obustava operacije traje sve dok on lično, od istražnih organa dobije izvještaj po kome će ocijeniti da su prestali razlozi prekidanja operacije; Sefer Halilović je odmah trebao organizirati da članovi IKM, pod njegovom ličnom kontrolom sačine izvještaj nadređenom komandantu ŠVK Rasimu Deliću ... Navedene mjere su bile minimum iz ukupne odgovornosti Sefera Halilovića. Međutim, Sefer Halilović nije realizirao ni jednu od navedenih mjera iz tog minimuma.

Posebno je problematično što je propuštanjem da izvrši svoju dužnost prema znanju da su 08./09.1993. godine izvršeni zločini nad civilima Grabovice, Sefer Halilović je faktički dopustio da se zločini ponove 14.09.1993. godine u Uzdolu. Da je Sefer Halilović poduzeo naprijed navedene mjere kad je saznao za zločine u Grabovici, onda se sigurno, 14.09.1993. godine ne bi dogodili zločini u Uzdolu. Znači, Sefer Halilović je propuštanjem da izvrši svoje dužnosti u odnosu na zločine u Grabovici, faktički omogućio da se zločini produže, odnosno da se dogode u Uzdolu. Čak, ni kada su se dogodili zločini u Uzdolu, Sefer nije poduzeo naprijed navedeni minimum mjera. To njegovo propuštanje je bilo strašna poruka u smislu odobravanja zločinačke prakse. Prvih dana poslije zločina nad Hrvatima u Grabovici, Sefer Halilović je odlazio u jedinice borbeno angažirane na drugom pravcu, prema Prozoru. Sa Šefkom Hodžićem je 12.09.1993. godine bio u Dobrom Polju gdje se obratio vojnicima 45. brigade, a zatim vojnicima Samostalnog prozorskog bataljona. Također, sa Šefkom Hodžićem, Sefer Halilović je ujutro 13.09.1993. godine otišao u Voljevac i Dobro Polje, gdje se sastao sa komandantom Samostalnog prozorskog bataljona Enverom Buzom. Tada, Sefer Halilović nije iskoristio priliku, da obraćajući se vojnicima i starješinama, informira o izvršenim zločinima u Grabovici, te nije ni postavljao zadatke jedinicama u vezi sa izvršenim zločinima nad Hrvatima u Grabovici.[2101]

---

210 Prevod Presude Haškog tribunala Seferu Halilloviću, 16.11.2005. godine, strana 121. - 123

Sefer Halilović je nečinjenjem omogućio da se zločini u operacijama kojima je komandovao sa IKM u Jablanici nastave (ponove): „*zanemario*“ je svoje dužnosti, nije spriječio zločin, nije odvratio svoje „*podređene od protivpravnog ponašanja*“, nije „*spriječio i kaznio*“ počinioce zločina ...[2115]

Kako je Delić saznao za zločine u Grabovici i Uzdolu i kako je reagirao?:

Komandant ŠVK Rasim Delić se sreo sa načelnikom Štaba 6. korpusa Dževadom Tirakom. Zamjenik komandanta 6. korpusa Bahrudin Fazlić je poslao Dževada Tiraka da iz Konjica ode u Visoko kod komandanta Delića, sa zadatkom da insistira da Delić donese odluku o hitnom povratku jedinica iz Sarajeva koje su dovedene u rejon Grabovice, gdje je izvršen zločin. Komandant ŠVK Delić je sugerirao Dževadu Tiraku da taj problem treba riješiti sa Halilovićem, ističući da on „*komanduje operacijom*“ u dolini Neretve. Ipak, iz razgovora s Tirakom, komandant ŠVK Rasim Delić je zaključio da odluka Sefera Halilovića „*u vezi planiranih borbenih djejstava u pravcu Prozora i Mostara*“ nije realna, pa je svojim Naređenjem obavezao Halilovića: da „*preispita odluku u smislu realne procjene snaga i mogućnosti izvršenja zadatka*“, te da „*izvrši izmjenu odluke*“, svodeći je „*u okvire realnih mogućnosti*“; da ispita „*tačnost podataka o izvršenom genocidu nad civilnim stanovništvom od strane pripadnika 9. bbr 1. korpusa*“; da, ukoliko se podaci o zločinima nad civilima potvrde kao tačni, „*počinioci izoliraju*“ i prema njima „*poduzmu energične mjere*“, te „*učini sve da se ovakvi postupci spriječe*“; da se „*zamjeniku komandanta 9. bbr 1. korpusa*“ naredi odmah povratak u Sarajevo „*radi rješavanja problema u jedinici*“; da se „*o poduzetim mjerama i izvršenju zadatka izvijesti*“ komandant Delić, „*odmah*“.[212]

Prema sadržaju uvodnog dijela Naređenja, komandant ŠVK Delić nije bio upoznat o sadržaju odluke načelnika ŠVK Sefera Halilovića za Operaciju oslobađanja Mostara i Prozora, sve dok ga o tome nije upoznao načelnik Štaba 6. korpusa Tirak. Iniciran upozorenjem Tiraka o mogućim posljedicama angažiranja jedinica na borbenim zadacima po nerealnoj odluci Halilovića za operaciju oslobađanja Mostara i Prozora, samim tim što su se već bili dogodili zločini nad Hrvatima u Grabovici, komandant ŠVK Delić je naredio Haliloviću da „*preispita odluku u smislu realne procjene snaga i mogućnosti izvršenja zadatka*“ i da „*u skladu s tim izvrši*

[211] O nepoduzimanju nikavnih mjera, o omogućavanju da se zločini nastave, o zanemarivanju dužnosti i o obavezi odvraćanja podređenih od protivpravnog ponašanja, a u vezi sa „*prirodom komandne odgovornosti*“, u Presudi Seferu Haliloviću, strana 21-23.

[212] Naređenje Rasima Delića Seferu Haliloviću str. pov. br. 01/47-245, od 12.09.1993.

izmjenu odluke" svodeći je „*u okvire realnih mogućnosti*".[213] To Naređenje komandant ŠVK Delić je poslao sa IKM u Visokom, jer visoke komande mogu imati jedno ili više isturenih KM. Naređenje je adresirao na „*GŠVK – Jablanica*" (Glavni Štab Vrhovne komande – Jablanica), na ruke načelnika ŠVK Sefera Halilovića. Prema tome, komandant ŠVK Delić je znao da je IKM uspostavljeno u Jablanici i da sa tog IKM komanduje Halilović, odnosno Delić je smatrao da grupa starješina, na čelu sa Halilovićem, u Jablanici djeluje na osnovu formalnog i stvarnog autoriteta ŠVK, što podrazumijeva da je Halilović imao ulogu komandovanja. Pominjanjem IKM u dokumentima koja je potpisivao, Delić je faktički legalizirao da je IKM elemenat borbenog poretka Armije R BiH. Naprijed citiranim Naređenjem komandant ŠVK Rasim Delić zahtijeva da se komandovanje od strane Halilovića nastavi na taj način što će preispitati i korigirati svoje odluke i svesti ih u realne okvire. Da Halilović nije komandovao jedinicama ne bi bilo nikakvih njegovih odluka o upotrebi jedinica, ni realnih, ni nerealnih, jer odlučivati može samo onaj koji komanduje. Naređenje da Halilović preispita svoju odluku za operaciju „*Neretva 93*" i da se provjere informacije o zločinima nad Hrvatima u Grabovici, predstavlja još jedan u nizu uvjerljivih dokaza da je Halilović komandovao jedinicama angažiranim u toj operaciji. Samo osoba koja komanduje može donositi odluke.

Naprijed citirano Naređenje potvrđuje da je komandant ŠVK Rasim Delić znao da je Halilović u operaciji u kojoj su nastali zločini komandovao jedinicama, za što mu je dao ovlaštenja (dokumenat od 30.08.93.) i da Halilović treba provjeriti informacije o zločinima u Grabovici, poduzeti mjere i izvijestiti ga o tome. Znači, komandant ŠVK Delić je znao da se operacija „*Neretva 93*" odvija prema odluci Halilovića i zato naređuje da se preispita upravo njegova odluka. Naprijed citiranim Naređenjem, komandant Delić nije osporavao činjenicu što se u zoni 6. korpusa operacija „*Neretva 93*" priprema po odluci Halilovića, odnosno sa ovlastima Halilovića da donosi odluke o borbenoj upotrebi jedinica. Znači, Delić nije osporavao ulogu Halilovića da komanduje jedinicama u toj Operaciji, samim tim što mu je takvu ulogu dodijelio svojim Naređenjem od 30.08.1993. godine. Međutim, naprijed citiranim Naređenjem Delić izražava sumnju u ispravnost – realnost odluke koju je donio Halilović za navedenu operaciju. Znači, komandant Delić osporava realnost odluke, a ne ulogu Halilovića da komanduje i donosi odluke. Delić naređuje

[213] Naređenje Rasima Delića Seferu Haliloviću str. pov. br. 01/47-245, od 12.09.1993.

Halilovićу da smanji obim operacije i da se sankcioniraju počinioci zločina nad Hrvatima u Grabovici.

U vezi sa činjenicom što je Naređenje komandanta ŠVK Delića da se preispita realnost odluke za operaciju „*Neretva 93*" kojom komanduje Halilović i da se provjere informacije o zločinima počinjenim u toj Operaciji, uslijedilo 12.09.1993. godine, naročito je bitno što je komandant ŠVK Delić bio na sastanku ranije, 04.09.1993. godine u Donjoj Jablanici gdje su bili članovi IKM, na čelu sa Halilovićem, i komandanti brigada. Komandant ŠVK Delić je podržao inicijativu Halilovića za operaciju u cilju oslobađanja Mostara i Prozora, ali nisu sagledani važni aspekti situacije koja je odluku Halilovića činila nerealnom i preambicioznom. Na sastanku, narednog dana, 05.09.1993. godine, Halilović je, na osnovu svoje nerealne odluke postavljao nerealne zadatke komandantima brigada i drugim starješinama. Halilović na sastanku od 05.09.1993. godine nije realizirao nikakvu ulogu „*transmisije*" u sistemu komandovanja, prenoseći Delićeve odluke ili bilo čije drugo, kako je to Halilović predstavljao, s ciljem da pokaže kako on nije komandovao, već da je „*pod Delićem*" prenosio zadatke i kontrolirao njihovu realizaciju. Naprotiv, Halilović je komandovao jedinicama, realiziranjem najbitnijih sadržaja komandantske djelatnosti, donošenjem svojih odluka, postavljanjem zadataka podređenim komandantima, planiranjem, kontrolom i usmjeravanjem ukupnog djelovanja jedinica u skladu sa odlukom koju je lično donio. Pri tome se, čak, suprotstavljao zahtjevima i stavovima komandanta ŠVK Delića, jer da je ispoštovao naprijed citirano Naređenje od 12.09.1993. godine, ne bi nastavio Operaciju, u kojoj su počinjeni novi zločini u Uzdolu 14.09.1993. godine.

Seferovo odbacivanje Delićevih naređenja povodom zločina u Grabovici i Uzdolu:

O ponašanju Halilovića protivno naređenjima Delića, pred Haškim tribunalom je svjedočio Šefko Hodžić. On je u Jablanici bio prisutan kada je Halilović dobio Naređenje od komandanta ŠVK Delića, da preispita svoju odluku za operaciju „*Neretva 93*", da provjeri informacije o zločinima nad Hrvatima u Grabovici i da pokloni pažnju istrazi zločina. Dobivši to Naređenje, Halilović je rekao da po njemu neće postupiti, da će nastaviti u „*skladu sa prvobitnim planom*". Odbacujući Naređenje Delića, Halilović je u prisustvu Šefke Hodžića, Vehbije Karića ... zaključio: „*Ma, ne dolazi u obzir smanjenje operacije ... Mi idemo po planu.*"

Halilović je zabranio istragu. Stavove Halilovića o obustavljanju

istrage zločina u Grabovici prenosio je Ramiz Delalić Ćelo, koji je u prisustvu Zuke govorio da on neće „*dozvoliti nikakvo vršljanje u svojoj jedinici*", što je faktički značilo da neće dozvoliti istražnim organima da dolaze u jedinicu i da pozivaju pripadnike njegove jedinice na razgovore. Negativan stav Halilovića prema istrazi zločina nad Hrvatima u Grabovici treba smatrati da je okolnost u kojoj se nisu poduzimale preventivne mjere kako se zločini ne bi događali u kasnijim borbenim djejstvima, nigdje u zoni priprema i izvođenja operacije za oslobađanje Mostara i Prozora. Da je Halilović informirao komandante jedinica o slučaju u Grabovici i da je povodom toga, postavio zadatke radi poštivanja pravila i običaja rata prema Ženevskim i drugim konvencijama, sigurno je da do zločina u Uzdolu, pet dana poslije zločina u Grabovici, ne bi ni došlo.

Svjedočenja da je Sefer prikrivao da su izvršeni zločini:

Kad su se dogodili zločini u Grabovici, 09.09.1993. godine, u Jablanicu je sa Seferom Halilovićem bio i Šefko Hodžić, novinar „Oslobođenja". S obzirom da su se zločini dogodili prethodne nići, 08./09.09.1993., Sefer je odmah znao za zločine, ali je pred Haškim tribunalom lagao da je za zločine saznao tek 36 sati nakon što su se isti dogodili. Šefko Hodžić je zapazio da su mještani Jablanice bili duboko potreseni zbog zločina nad Hrvatima. Šefko Hodžić je kritikovao Halilovića što je na jablaničko bojište doveo problematične, a ne elitne jedinice iz Sarajeva. Tada je Halilović zahtijevao od Šefke Hodžića da ne izvještava svoju redakciju o zločinima u Grabovici, dok je ministar unutarnjih poslova Bakir Alispahić, koji se istog dana zadesio u Jablanici, Šefki Hodžiću sugerirao da o zločinima piše istinito. Sefer Halilović je Šefki Hodžiću o zločinima u Grabovici rekao: „*Bit će komisija, ispitat će se, mi vodimo operaciju, vidjeće se. Šefko nemoj to objavljivati. Mi vodimo dalje operacije.*".[214]

Tokom boravka u Jablanici 09.09.1993., Šefko Hodžić je zapazio da je Zulfikar Ališpago zaštitio dvojicu dječaka, braću Zadro Zorana i Zadro Gorana, koji su bili jedini preživjeli svjedoci zločina u Grabovici. Zulfikar je organizirao mjere zaštite tih dječaka, kako im se ne bi ništa dogodilo, jer je sumnjalo da ima onih koji bi željeli da dječaci kao jedini svjedoci nestanu. Također, Šefki Hodžiću je poznato da je u vođenju operacije u kojoj su se dogodili zločini u Grabovici i Uzdolu „*glavnokomandujući*" bio Sefer Halilović. Ustvari, Hodžić Šefko je bio svjedok komandantskih odluka i naredbi od strane Sefera Halilovića tokom operacije u kojoj su se dogodili

214 Izjava Hodžić Šefke, data Centru službi bezbjednosti Sarajevo, 28.10.1993.

zločini. Hodžiću je poznato da je Sefer, ponašajući se kao komandant, zbog zastoja u angažiranju jedinica za napad na HVO „*naredio da mu dovezu Buzu, da se Buza strijelja*"; da je Seferova naredba u pogledu dovođenja Buze izvršena, ali ga Sefer ipak nije strijeljao; da je Sefer „*naredio Buzi da se odmah*" sa jedinicom „*uputi u pravcu Uzdola*" kako bi napao „*ustaše*", a da je Buza izvršio to Seferovo naređenje, što znači da je Sefer efektivno komandovao, jer su njegove naredbe izvršavane; da je u toku Buzinog izvršavanja Seferovog naređenja došlo do zločina nad Hrvatima u Uzdolu; da Sefer Halilović nije dozvolio da se objavi vijest o zločinima u Uzdolu, govoreći da se „*nema oko ovoga ništa objaviti*".[215]

Seferov odnos prema Deliću nekorektan i protivan principima vojne profesije:

Lični odnosi između Delića i Halilovića su bili vrlo loši krivnjom Halilovića koji je bio ogorčen usljed gubitka čelne pozicije u Armiji R BiH i usljed dolaska Delića na dužnost komandanta ŠVK. Ogorčen time, Halilović nije htio izvještavati svog nadređenog komandanta Delića. Ustvari, Halilović je i nakon dolaska Delića na dužnost komandanta ŠVK nastavio sa ponašanjem koje je imalo smisao ignoriranja nadređenih, jer nije bio poslušan ni prema predsjedniku Izetbegoviću dok mu je on bio neposredno nadređeni, pa nije poštovao ni Delića kada mu je on, dolaskom na dužnost komandanta ŠVK postao nadređeni. To je osnovni razlog da se Izetbegović odluči da dovođenjem Delića na dužnost komandanta ublaži problem nelojalnosti Halilovića. Kako se pokazalo, taj problem nije sasvim riješen, sve dok Sefer Halilović nije otišao iz Armije R BiH, što je bilo neka vrsta spasa za odnose u Armiji i za perspektivu odbrane BiH.

Haliloviću je Delić trebao samo toliko da mu svojim Naređenjem od 30.08.1993. godine legalizira prisustvo u zoni 4. i 6. korpusa sa mogućnošću da komanduje jedinicama, i to je postigao. Halilović je time ostvario pretpostavke da ide dalje, s ciljem postizanja borbenog rezultata pod svojom komandom, a zatim da, služeći se tim rezultatima svrgne predsjednika Izetbegovića i komandanta Delića sa funkcija koje su obavljali i da on postane glavni politički i vojni lider. On je to želio, a sasvim je drugo pitanje da li je ta želja izraz njegovog bolesnog mentalnog stanja ili je spolja diktirani scenario u korist agresorskih planova.

Zbog nedostatka informacija o stanju na bojištima u pravcu Mostara i Prozora, što je trebao redovno dobivati od Halilovića, komandant ŠVK

215 Izjava Hodžić Šefke, data Centru službi bezbjednosti Sarajevo, 28.10.1993.

Delić se snalazio da o tome dobije informacije drugim načinima, preko oficira sa kojima je dolazio u kontakt, kao što je bio susret i razgovor sa Dževadom Tirakom iz Komande 6. korpusa, koji ga je informirao o zločinima u Grabovici.

Odsustvo komuniciranja između Delića i Halilovića je bila glavna okolnost u kojoj je komandant Delić o vrlo bitnim pitanjima razgovarao sa načelnikom Štaba 6. korpusa, Tirakom, a ne sa Halilovićem, i što komandant Delić, tek na osnovu razgovora sa Tirakom, 12.09.1993. godine, donosi svoju Naredbu da treba preispitati realnost odluke koju je Halilović donio i po njoj organizirao operacije za oslobađanje Prozora i Mostara. Dok je komandant ŠVK Delić boravio u zoni priprema Operacije, Halilović ga je ignorirao i bezobraznim ponašanjem Deliću osporio da sagleda situaciju i na taj način izvrši podmukao pritisak da Delić ode iz Jablanice i Konjica, o čemu je Šefko Hodžić svjedočio pred Haškim tribunalom.

Što se tiče ponašanja Halilovića, komandant Delić se tada nalazio u vrlo delikatnoj situaciji. Želio je (1) stabilizirati odnose sa Halilovićem i učiniti ga sebi lojalnim, ali je pri tome imao potrebu (2) da obuzdava Halilovića u njegovoj samovolji i lošim odlukama, što je podrazumijevalo i mjere sankcioniranja usljed tragičnih posljedica koje su uzrokovane, upravo Halilovićevim opstruktivnim, samovoljnim i nelojalnim ponašanjem. Te dvije želje komandanta Delića su se teško mogle kompromisno ispuniti, što pokazuje Naređenje od 12.09.1993. godine. Komandant Delić je umjesto naređivanja da se „*preispita*" realnost odluke koju je donio Halilović, trebao narediti da odmah 12.09.1993. godine, pa i ranije, prestane djelovanje tadašnjeg IKM-a, na čelu sa Halilovićem, u Jablanici, i da se starješine angažirane na IKM-u, na čelu sa Halilovićem, hitno vrate u sjedište ŠVK. Da je komandant Delić poduzeo takve mjere, naišao bi na teške i trajne probleme propagande od strane Halilovića koji bi na sva zvona govorio da je spriječen u oslobađanju Mostara i Prozora, da bi oslobodio BiH do Neuma, ali da su ga u tome spriječili Izetbegović i Delić, pri čemu bi im dodjeljivao etikete „*izdajnika*", „*KOS-ovaca*" i slično. Pred Haškim tribunalom Halilović je brutalno lagao, da je komandant ŠVK Delić zadatke prema Naređenju 01/47-245, od 12.09.1993. godine, o preispitivanju realnosti odluke za operacije s ciljem oslobađanja Prozora i Mostara i zadatke za provjeru informacija o zločinima nad Hrvatima u Grabovici postavio Salki Gušiću, a ne njemu. To je bila totalna laž, jer Gušić nije ni pokrenuo operacije, niti je za njih donosio odluke, niti je o njima vladao situacijom na bojištu,

niti je mogao o tim operacijama donositi bilo kakve odluke ili postavljati zadatke jedinicama. Naprimjer, Gušić nije mogao biti realizator zadatka da se zamjenik komandanta 9. brdske brigade Delalić vrati u Sarajevo, „*radi rješavanja problema u jedinici*“, što je također sadržaj pomenutog Naređenja komandanta Delića. Salko Gušić nije mogao ni da je htio imati ništa sa Delalićem, jer ga je Karavelić poslao Halilloviću. Prema tom i svim ostalim detaljima u sadržaju naprijed citiranog Delićevog Naređenja od 12.09.1993. godine, jasno je da se zadaci koji se njime postavljaju odnose na Halilovića, da ih on izvrši, a ne na Gušića ili bilo koga od ostalih komandanata.

Seferovo prebacivanje odgovornosti na Gušića:

Sefer Halilović je, septembra 1993.godine, komandovao jedinicama u dolini Neretve, zaobilazeći komandante 6., 3. i 4. korpusa. Mislio je da će komandujući u operaciji „Neretva 93“ ostvariti borbeni rezultat, a zasluge prisvojiti samo sebi, radi čega je zaobilazio komandante navedenih korpusa, jer, da ih nije zaobilazio i zasluge bi dijelio s njima, a to nije želio. Kad su se dogodili zločini u Grabovici 8/9.9.1993., a zatim i u Uzdolu 14.9.1993., a borbeni rezultati, kako je očekivao, nisu uslijedili, Halilović je imao želju da odgovornost i za neuspjeh operacije i za zločine prebaci, pored ostalih, i na komandanta 6. korpusa Gušića, te na Zulfikara. U jednom od naređenja komandantu Gušiću, Halilović je istakao: „*Situacija na Vrdima se jako komplikuje, jer niste izvršili naređenje o upućivanju jedinice jačine 150 ljudi za držanje dostignute linije, a i pored upornog nastojanja da se sa Vama sretnem i razriješim to, i neka druga pitanja, na žalost nisu dali rezultat...*“ U vezi te konstatacije, Halilović je u 15.08. sati naredio Gušiću da do 20.00 sati istog dana, 20.09.93.„*osigura da se jedinica jačine 150 ljudi, javi komandantu odreda za posebne namjene ŠVK Zulfikaru Ališpagi u rejonu Donje Jablanice. U protivnom, snosićete odgovornost za posljedice koje će nastupiti...*“[216] Iz naprijed citiranih sadržaja se sugerišu slijedeći zaključci: (1) Halilović je svjestan da je SOPNŠVK jedinica koja je u vrijeme nastanka Naređenja bila u lancu komandovanja na njegovoj direktnoj vezi; (2) Halilović negira svoja ranija naređenja po kojima je SOPNŠVK smatrao

---

216 Štab Vrhovne komande, „*KABINET NAČELNIKA*“, (Sefera Halilovića) Naređenje, str. pov. broj 001/255, Sarajevo, 20.09.1993. godine u 15.08 sati, pod naslovom „*Preduzimanje HITNIH mjera na Vrdima, naređenje*.-“, uz klauzulu „*URGENT*“ dostavljeno „*na ličnost k-tu 6. korpusa g. Salke Gušića – na ličnost Zulfikar Ališpago – 'ZUKA'*“, sa inicijalima autora teksta Naređenja (SH/DH), - „*SH*“ su inicijali Sefera Halilovića, što znači da ga je on lično napisao i potpisao kao „*NAČELNIK ŠTABA VRHOVNE KOMANDE OS R BIH Sefer Halilović*“.

specijalnom brigadom, što je odraz nedoslijednosti u komandovanju; (3) Halilović je potvrdio da je komandovao jedinicama koje su učestvovale u operaciji za deblokadu Mostara i Prozora, septembra 93.; (4) stručna strana Halilovićeve komandantske uloge u komandovanju je na vrlo niskom nivou, jer je on, u pripremi i planiranju operacije trebao osigurati jedinicu da bude u spremnosti da prihvati borbu na dostignutim linijama, što znači da je u početnom rasporedu za borbu jedinica od 150 ljudi morala biti u borbenom poretku sa jedinicama koje su napadale na pravcu Vrdi; (5) nije tačna konstatacija Halilovića da je dodatno angažiranje jedinice od 150 ljudi, u nastaloj složenoj situaciji, moglo biti rješenje za postizanje cilja operacije; (6) Halilović nije imao potrebne stručne sposobnosti za planiranje i komandovanje jedinicama u borbi, tako da on nema osnova da bilo kome prijeti kako će, umjesto njega, snositi odgovornost za posljedice ...

Znači, kad se vidjelo da se situacija u rejonu Vrda „*jako komplikuje*", jer komandant 45. bbr nije izvršio „*dogovor sa načelnikom ŠVK o upućivanju jedinice od 150 ljudi za držanje dostignute linije*", komandant 6. korpusa Gušić je „*na osnovu Naređenja N ŠVK str. pov. br. 01/255, od 20.9.1993. godine u 15.08 sati*", svojim Naređenjem, istoga dana regulirao da komandant 45. bbr, također istog dana, do 20.00 sati, „*osigura da se jedinica jačine 150 ljudi javi komandantu Odreda za posebne namjene ŠVK Zulfikaru Ališpagi u rejonu Donje Jablanice*", te komandanta 45. bbr upozorava da će snositi „*odgovornost za posljedice koje će nastupiti*",[217] ako ne izvrši Naređenje. Gušić je naredio da ga komandant 45. bbr hitno izvijesti o realizaciji zadatka. Prilikom sagledavanja Gušićevog predmetnog Naređenja treba imati u vidu opće uslove u kojima je ono nastalo. Gušićevo Naređenje je uslijedilo 11 dana nakon zločina u Grabovici i šest dana nakon zločina u Uzdolu, kada je Halilović izgubio i posljednju nadu da će, komandujući jedinicama angažiranim u operaciji „Neretva 93", postići borbeni rezultat koga je bio planirao iskoristiti za pritisak prema predsjedniku Izetbegoviću zato što je na dužnost komandanta ŠVK postavio Rasima Delića. Ustvari, Halilović je putem borbenih rezultata septembra 1993. u dolini Neretve želio ponovni povratak na čelo Armije RBiH. Na dan 20.09.1993., kada je nastalo pomenuto Gušićevo Naređenje, Halilović se nalazio u Sarajevu, gdje je pisao sramni Izvještaj o proteklim borbenim aktivnostima u okviru

[217] Komanda 6. korpusa, Naređenje broj 01/2628-2, od 20.09.1993. godine, pod naslovom „*Preduzimanje hitnih mjera na Vrdima, naređenje*.-„ dostavljeno „*na ličnost k-danta 45. bbr Buturović Polje*", potpisao komandant Salko Gušić.

operacije „*Neretva 93*“., kojim je za neuspjehe optuživao mnoge ljude u Armiji i funkcionere u civilnim institucijama vlasti, a ni jedne riječi nije naveo o zločinima izvršenim u Grabovici i Uzdolu. Da bi prikrio svoju odgovornost za zločine, Halilović je imao snažnu želju da predstavi kako je neuspjelom operacijom komandovao neko drugi, a ne on. Pored naprijed navedenog, o uslovima nastanka Gušićevog Naređenja treba imati u vidu da se nakon neuspjeha operacije, Halilović konačno „*sjetio*“ da postoji komandant 6. korpusa Gušić, koga je u pripremi i tokom operacije potpuno ignorirao, te zaobilazeći ga, direktno komandovao jedinicama. U želji da nakon neuspjeha, u centar sistema komandovanja, umjesto sebe stavi komandanta 6. korpusa Gušića, Halilović je insistirao da Gušić osigura da komandant 45. brigade izvrši ono što je Halilović „*dogovorio*“ sa komandantom 45. brigade o upućivanju 150 ljudi prema Vrdima, gdje se situacija komplicirala. Treba se pitati - zašto Gušić nije dao početno Naređenje komandantu 45. brigade o upućivanju 150 ljudi prema Vrdima. Gušićevo Naređenje ima karakter naknadnog reagiranja, na insistiranje Halilovića, zato što nije izvršeno naređenje Halilovića da se iz 45. brigade prema Vrdima uputi 150 ljudi. Halilović je zaobišao komandanta Gušića kad je sa komandantom 45. brigade u obliku „*dogovora*“ regulirao da se iz te brigade uputi 150 ljudi prema Vrdima. Kad je Haliloviću zatrebalo opravdanje zbog neuspjeha operacije, on je Naređenjem str. pov. br. 01/255, od 20.9.93. insistirao da Gušić, svojom komandantskom ulogom osigura da njegov podređeni komandant 45. brigade uputi 150 ljudi prema Vrdima, onako kako je to ranije komandant te brigade „*dogovorio*“ sa Halilovićem. To je bilo Halilovićevo izmicanje od odgovornosti za neuspjeh operacije „*Neretva 93*“. i izmicanje od odgovornosti za zločine u Grabovici i Uzdolu. Njemu je zatrebalo da odgovornost, u tom pogledu, prebaci na Gušića i Zulfikara. Da je u operaciji „*Neretva 93*“ postignut željeni rezultat, Halilović ne bi dao nikome da se približi njemu kao zaslužan za taj uspjeh. Naređenje broj 01/2628-2, od 20.09.1993. godine, komandanta 6. korpusa Salke Gušića, dostavljeno „*na ličnost komandanta 45. bbr u Buturović Polju*“.

21.
SEFEROV SRAMNI IZVJEŠTAJ
STR. POV. BR. 1167-001-311, OD 20.09.1993. GODINE

U jednom od dokumenata Uprave bezbjednosti ŠVK predstavljeno je svjedočenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića o djelovanju Sefera Halilovića, s ciljem da, zaobilazeći legalne autoritete komandovanja, znači mimo Komande 4. korpusa i komandanta Arifa Pašalića, pridobije komandante brigada i drugih jedinica da budu lojalni njemu (Seferu Haliloviću), a ne predsjedniku Izetbegoviću i komandantu Deliću. Takve zavjereničke aktivnosti Sefer je realizirao (a) propagandom protiv predsjednika Izetbegovića, komandanta Delića, komandanta Pašalića...; (b) tajnim davanjem komandantima brigada većih suma novca i vojne opreme; (c) slanjem poslušnika iz Sarajeva u Mostar i druge dijelove zone 4. korpusa, u ilegalne misije, s ciljem da bez znanja komandanta Pašalića obilaze komandante jedinica, da šire propagandu protiv Izetbegovića, Delića, Pašalića..., te da propagiraju kako je Sefer najzaslužniji za organiziranje odbrane. Iste podrivačke i zavjereničke sadržaje i metode Sefer je primjenjivao u zoni 6. korpusa, ignorirajući komandanta Salku Gušića.[218] Mnogi argumenti potvrđuju da je ono što je na štetu odbrane BiH radio Fikret Abdić u zoni 5. korpusa na prostoru Bosanske Krajine, isto je to činio i Sefer Halilović u zoni 1. k, 6. k i 4. korpusa na prostoru Sarajeva i u dolini rijeke Neretve, do Mostara.

U mnoštvu dokumenata koji potvrđuju komandnu i moralnu odgovornost Sefera Halilovića za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, naročit značaj ima njegov Izvještaj str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine o djelovanju Isturenog komandnog mjesta (IKM) u Jablanici. Taj dokumenat potvrđuje sklonost Sefera Halilovića da laže, obmanjuje, prikriva, odvraća pažnju od značajnih problema, paušalno, bez argumenata optužuje ljude da su izdajnici i podriva sistem komandovanja u Armiji R BiH. Po formi, sadržaju i nivou improvizacije, taj dokumenat odražava nestručnost, aljkavost, neprofesionalnost i nelojalnost Sefera Halilovića.

Izvještaj su potpisali četverica od ukupno šest članova IKM u Jablanici. Nije uobičajeno da izvještaj potpisuju svi učesnici u izvršenju nekog zadatka. Izvještaj treba da potpiše samo starješina koji je bio na

[218] Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 177, od 12.09.1993.

čelu neke grupe, nekog tima, jedinice, IKM ... Dvojica članova IKM koji nisu potpisnici Izvještaja su Džemal Najetović, kao predstavnik Uprave za molal ŠVK i Namik Džanković kao predstavnik Uprave bezbjednosti ŠVK. Ne bi izazivalo posebnu pažnju što Najetović i Džanković nisu potpisnici Izvještaja da je sadržaj tog dokumenta obuhvatao samo pitanja komandovanja, štabnih i operativnih poslova, što je, u užem smislu, bila nadležnost Halilovića, Karića, Bilajca i Suljevića. Međutim, cijeli Izvještaj tretira samo pitanja iz oblasti stanja morala i stanja bezbjednosti, ali ipak nije ponuđen da ga potpišu i Najetović i Džanković. Prema sadržaju Izvještaja, može se zaključiti da niko od članova IKM u Jablanici nije usmjeravao pažnju ni na šta drugo osim na pitanja: Ko su izdajnici i kriminalci u redovima Armije i organa civilne vlasti? To se može smatrati Seferovom mentalnom deformacijom, odnosno negativnom posljedicom njegove saradnje sa Službom vojne bezbjednosti JNA (KOS), s obzirom da je i lično priznao da je tu saradnju ostvarivao pod tajnim imenom „*Boris*“.[219] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

U Izvještaju nema ni slova o počinjenim zločinima nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu. U vezi s tim, je bitno pitanje: Zašto Izvještaj nije potpisao samo Sefer Halilović, kao jedini koji je komandovao sa IKM u Jablanici. Kad je sam potpisivao direktive, naređenja i planove čiji ciljevi nisu ostvareni, trebao je potpisati i Izvještaj o realiziranju tih direktiva, naređenja i planova. Da su po njegovim direktivama i naređenjima postignuti značajni borbeni rezultati i da se nisu dogodili zločini u Grabovici i Uzdolu, onda, uz ime Sefera Halilovića, ako bi uopće on dostavljao ikakav Izvještaj, ne bi bilo nikakvih supotpisnika.

Sefer Halilović je kukavički zloupotrijebio Karića, Bilajca i Suljevića, da s njim budu supotpisnici Izvještaja, upravo zato što je potpisima još trojice izabranih članova IKM želio umanjiti svoju ulogu i odgovornost za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu i za stanje koje je u zoni 6. korpusa pogoršano djelovanjem IKM u Jablanici. Prema tome, za vrijeme od 22 dana, Izvještaj uopće ne tretira sadržaj rada IKM u Jablanici. Umjesto toga, sadržaj Izvještaja obuhvata uopćene, paušalne kritike, odnosno klevete od strane Sefera Halilovića protiv raznih vojnih i civilnih autoriteta u jedinicama i zonama odgovornosti 6., 4. i 3. korpusa Armije R BiH, posebno na području Jablanice, Konjica, Mostara, Prozora, Fojnice ...

---

219 **Sefer Halilović** je priznao da je bio saradnik Službe vojne bezbjednosti JNA (KOS), vidjeti citat iz Seferove izjave na strani 28. ove knjige.

Sefer Halilović je ocijenio da Komanda 6. korpusa ne vlada situacijom i da planirana operacija u dolini rijeka Neretve nije uspjela usljed toga što Komanda 6. korpusa nije izvršila „*ranije postavljene zadatke: oslobađanje komunikacije s. Dusina – Fojnica i oslobađanje Kreševa, kao i oslobađanje komunikacije Konjic – s. Čelebići...*“.[220] Znači, naprijed citiranom rečenicom Sefer Halilović tvrdi da on svojom komandantskom ulogom nije postigao rezultat oslobađanja Mostara i Prozora, jer je uslov za postizanje tog rezultata bilo prethodno oslobađanje Kreševa i deblokada komunikacija Dusina – Fojnica i Konjic – Čelebići, te da on nije kriv što nije oslobodio Mostar i Prozor, već da ga je u tome omela Komanda 6. korpusa jer nije oslobodila Kreševo i deblokirala navedene komunikacije. Postavlja se pitanje: Zašto Sefer, kad je došao u zonu 6. korpusa nije pomogao Komandi i komandantu 6. korpusa da se oslobodi Kreševo, deblokira put Dusina – Fojnica i put Konjic – Čelebići, pa da tek onda, kad se ispuni taj uslov, ide u operaciju dolinom rijeke Neretve, radi oslobađanja Mostara i Prozora, te izbijanja u Neum. To nameće drugo pitanje: Zašto je Sefer pokretao jedinice u operaciju, ako je, kako sam ističe, znao da nisu ispunjeni uslovi u tom pogledu?

Po Seferu Haliloviću, niko osim njega nije ničemu valjao, jer su svi nesposobni, a mnogi i izdajnici koji rade za neprijatelja. Ustvari, analizom Izvještaja jasno se argumentira da je Sefer Halilović mnoge ljude smatrao izdajnicima, kao da je od funkcionera u BiH jedino on bio patriota. Sefer, u Izvještaju bez argumenata, paušalno, samo konstatira da je u 6. korpusu loše stanje: da je „*nedovoljna stručno–vojna osposobljenost postojećeg kadra*“; da nije uspostavljeneo „*funkcionisanje formacijsko – organizacijske šeme u Komandi korpusa*“; da su „*zatečeni problemi u zoni odgovornosti 6. korpusa brojni i takve prirode da se sadašnja Komanda ne može sa njima nositi*“; da su odnosi „*komandi 1., 3. i 4. korpusa prema Komandi 6. korpusa, kao najmlađoj Komandi, najblaže rečeno nekorektni i neprimjereni jedinstvu naše borbe*.“[221] Ove paušalne, stručno i moralno problematične konstatacije su oblikovane tako da Sefer pomoću njih opravdava neuspjeh operacije kojom je komandovao. On tim konstatacijama ukazuje i poručuje, da operacija za oslobađanje Mostara i Prozora nije uspjela, jer u 6. korpusu

220 Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici, str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

221 Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

nema sposobnih oficira, jer ništa ne funkcioniše, jer ima puno problema, čemu doprinose i susjedni korpusi koji se ne odnose kako treba prema 6. korpusu. Sefer je bio dužan da procijeni situaciju i da ne ide u operaciju ako nije izvršio nužne pripreme i ostvario preduslove. Sefer u Izvještaju ništa ne iznosi o tome šta je uradio da se Komandi i jedinicama 6. korpusa pomogne da se riješe problemi koje konstatuje.

Optužbe Sefera Halilovića protiv faktora komandovanja, protiv boraca, naroda i organa civilne vlasti u zoni 4. korpusa su još teže. Tragajući za opravdanjima neuspjeha „*svoje*" operacije dolinom Neretve, Sefer kroz Izvještaj ukazuje da je zabrinjavajuće „*veliki broj dezertera iz sastava jedinica*" 4. korpusa koji se „*svakodnevno izvlače u centralnu Bosnu, a uz put vrše prodaju oružja što umanjuje*" borbenu gotovost 4. korpusa. Posebno je naglasio da je u Komandi i jedinicama 4. korpusa „*potcijenjena budnost ... što je rezultiralo zarobljavanjem dijela Komande korpusa i njene dokumentacije u prethodnim dejstvima, prebjegu obavještajnog oficira u redove HVO i nerazjašnjenim ubistvima komandanta 47. bbr i drugih starješina neposredno pred početak sadašnje operacije. Vrlo je indikativno odsustvovanje komandanta korpusa u svim značajnim napadima HVO na Mostar. I pored izdatog naređenja komandantu korpusa da obezbijedi spoj i komunikaciju u rejonu s. Jasenjane, isto nije izvršeno, a što direktno negativno utiče na izvršenje ukupnog zadatka i obezbjeđenje jednog putnog pravca prema Mostaru ... prema podacima dobivenim od organa bezbjednosti i drugih izvora na prostoru Blagaja uzgaja se MARIHUANA koja se raznim kanalima protura ka Sarajevu i centralnoj Bosni ... iz istih izvora saznajemo da se održava stalni kontakt komandanta postrojbi HVO sa Bune i komande brigade u Blagaju ... utvrdili smo da se i nadalje osjećaju negativni uticaji 'emisara' iz 4. korpusa u zoni odgovornosti 6. korpusa, što je posebno izraženo kod 43. bbr, koja je ultimativno tražila izlazak iz sastava 6. korpusa i pripajanje 4. korpusu...*"[222] Znači, za Sefera Halilovića nije imalo nikakav značaj što je 4. korpus hrabro odolijevao žestokim napadima HVO tokom cijele 1993. godine. Bez izuzetnih komandanata, boraca i hrabrog, patriotski orijentiranog naroda to se nikako nije moglo postići. Sefer Halilović je gazio po tome i smatrao da su pripadnici tog korpusa većinom dezerteri, proizvođači i trgovci opojnim drogama, a da su starješine, uključujući najznačajnije komandante, saradnici neprijatelja,

[222] Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

da opstruiraju borbu ...

Sadržaj Izvještaja u cjelini, a posebno u vezi sa stanjem u 4. korpusu potvrđuje poražavajući nivo i smjer glavnih preokupacija Sefera Halilovića. U njegovom mentalnom stanju nije bilo nimalo komandantske zrelosti. Nivo njegovih preokupacija je bio zapetljan u propagandne i subverzivne intrige. On je trebao znati za propagandne i druge intrige ali nije trebao biti intrigant. Trebao se izdići na nivo komandanta. Prema sadržaju Izvještaja, Sefer Halilović je usko i naopako opservirao pitanja morala i bezbjednosti. Sadržaj Izvještaja uopće ne upućuje da iza njega stoji komandant bilo kakvog nivoa, a posebno ne komandant koji je komandovao jedinicama s ciljem da oslobodi Mostar i Prozor, te da izbije u Neum.

Također paušalno, bez ikakvog argumenta, Sefer Halilović u Izvještaju grubo napada i optužuje organe civilne vlasti, pa u vezi s tim, ističe da se „*većina organa civilne vlasti indiferentno odnosi po mnogim pitanjima, a naročito po pitanjima logistike i popune ljudstvom i MTS*“; da je problem što je „*u bezbjednosnom pogledu u organima vlasti ostalo dosta kompromitovanog kadra koji je vjerno služio interesima Herceg Bosne a sad opstruišu sve naše napore u borbi za oslobađanje i sređivanje stanja na teritoriji*“, što je „*posebno izraženo u Konjicu, Jablanici i Fojnici.*“[223] Prema ovome, uz navodno loše stanje u 6. i ostalim korpusima, u izmišljenom izdajničkom ponašanju civilnih vlasti, Sefer Halilović nalazi opravdanje za neuspjeh operacija koje je pokrenuo i kojima je komandovao. Cijelim sadržajem Izvještaja Sefer pokušava dokazati da bi on sigurno uspio osloboditi Mostar i Prozor, te izbiti do Neuma, ali da su civilne vlasti i faktori komandovanja u korpusima krivi što on u tome nije uspio. Upravo radi toga, Sefer Halilović olahko donosi teške ocjene o organima civilne vlasti, praktično tvrdeći da je to izdajnička vlast koja radi u korist neprijatelja. Prema sadržaju optužbi u Izvještaju, moglo bi se zaključiti da u BiH, dok Sefer Halilović u nju nije došao, nije bilo ni jednog patriote. Ako je tačno da su svi organi civilne vlasti radili u korist neprijatelja, onda se može posumnjati da je politička platforma odbrane BiH bila defektna, a da je politička platforma agresije na R BiH bila ispravna. Svojim optužbama da su svi organi civilne vlasti na neprijateljskoj strani, Sefer Halilović negira političke činjenice da je ujedinjavanje ljudi na platformi odbrane BiH dokaz o pravednosti naše borbe.

---

223 Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

Ustvari, Sefer Halilović je u svakom pogledu, gdje god se bolje zaviri u njegovo djelovanje, postavljao stvari naopako. Umjesto paušalnih ocjena o neprijateljskom ponašanju organa civilne vlasti, Sefer Halilović je trebao ponuditi argumente, činjenice, pa tek onda zaključak u vezi takvih činjenica. Mogao je i obratno, da ponudi zaključak da su organi civilne vlasti neprijatelji, pa da zatim iznese argumente, činjenice. Međutim, ni ispred, ni poslije svojih teških ocjena i optužbi protiv organa civilne vlasti Sefer Haliloviću u Izvještaju nije predstavio ni jedan argumenat. U krajnjem, Sefer Halilović iz Sarajeva nije otišao u Konjic i Jablanicu da bi u Sarajevo donio ocjene o civilnim organima vlasti, jer to nije bila nadležnost ni jednog od elemenata u sistemu komandovanja. Ocjene o funkcioniranju organa civilne vlasti su nadležnost političkih autoriteta, upravo onih koji su nadređeni i Armiji R BiH. Ako je Sefer Halilović imao neke činjenice o neprijateljstvu u organima civilne vlasti, onda je bio dužan da ih prezentira nadležnim autoritetima i organima bezbjednosti, ali ni tada nije imao pravo i nadležnost da donosi sudove o tome, a kamo li da donosi sudove, bez argumenata.

Slično kao za 6. i 4. korpus i civilnu vlast, Sefer Halilović je, putem Izvještaja, vrlo loše kvalificirao dijelove 3. korpusa koji su pod njegovom komandom učestvovali u operacijama u dolini Neretve. Po ocjeni Sefera Halilovića jedinice 317. bbr nisu „*vojinizirane*“, napuštale su oslobođeni prostor, nisu imale odgovornost „*pri uvođenju u borbu, što je posljedica slabog rukovođenja i komandovanja u ovoj jedinici*.“ Sefer je ocijenio da usljed samovolje komandanta Prozorskog bataljona, Envera Buze, nisu zadržani oslobođeni objekti u rejonu Crnog Vrha. Sefer nije poštovao patriotizam, napore i žrtve koje su narod i pripadnici Armije R BiH u dolini Neretve podnijeli tokom 1992. i 1993. godine. On nije uvažavao teške uslove u kojima su se organizirale i borbeno djelovale jedinice Armije R BiH na tom prostoru. Sefer je po svemu tome gazio, jer mu je trebalo opravdanje za tragične posljedice operacije kojom je komandovao. Umjesto zrelog, kritičkog i samokritičkog sagledavanja, Sefer je ušao u težak moralni grijeh, tvrdeći da su za neuspjeh i tragične posljedice operacije kojom je komandovao krivi svi, a da je samo on ispravan. Po Seferu, svi oko njega su nesposobni, kriminalci, izdajnici, dezerteri, ... Upravo u takvom mentalnom stanju, on u Izvještaju iznosi konačan zaključak: „*Ekipa je zaključila da na prostoru 4. i 6. korpusa, komande i jedinice ne vladaju stanjem u procjeni i mogućnostima snaga neprijatelja, kako u živoj sili tako i u MTS, pošto im*

je organizacija obavještajno – izviđačke aktivnosti na vrlo niskom nivou. Sagledavajući cjelokupno stanje u dolini r. Neretve došli smo do uvjerenja da je najsloženija situacija u Konjicu, gdje objektivno postoje povoljni uslovi za neprijatelja da napravi iznenađenje i ovlada ovim prostorom.“[224]

Kao što je poznato, Sefer Halilović je, ubrzo nakon neuspjeha operacije kojom je komandovao, napustio redove Armije R BiH. Onakav kakav je, poslije napuštanja Armije R BiH, vjerovatno bi mu bilo drago da su se njegove „*slutnje*“ obistinile i da su agresori zaposjeli teritorije u dolini rijeke Neretve. Njemu bi to dobro došlo, jer bi za svoju političku aktivnost, tokom rata i poslije imao „*argumenat*“ da kaže kako je on ukazivao na loše stanje i da se sve to dogodilo zato što mu nije omogućeno da on komanduje vojskom. Treba samo zamisliti šta bi bilo sa našom Armijom i državom BiH da je Sefer nastavio komandovati cijelom Armijom, onako kako je to činio do sredine 1993. godine, odnosno onako kako je to činio u operaciji za oslobađanje Mostara i Prozora. Na svu sreću, od kraja 1993., tokom 1994. i 1995. godine Armija R BiH stabilizira svoje redove i povećava borbenu efikasnost. Taj period je podudaran sa vremenom kada Sefera Halilovića više nije bilo u redovima naše Armije, koju je, na svu sreću, napustio. I da nije napustio našu Armiju, u njoj bi se uspostavili mehanizmi suzbijanja nestručnosti, samovolje i bolesnih ambicija Sefera Halilovića, ali bi u tom slučaju, najvjerovatnije, imali veće žrtve.

Mentalno stanje i karakterni profil Sefera Halilovića ilustrira i prijedlog mjera, što je izložio u drugom dijelu Izvještaja. Ustvari, prijedlog mjera je tekstualno opširniji od glavnog dijela Izvještaja u kome je Sefer Halilović trebao izložiti sadržaj rada IKM-a u Jablanici. To su, ustvari, bili prijedlozi za nova kadrovska rješenja, s obzirom na ocjenu Sefera Halilovića da u 4. i 6. korpusu niko od komandanata ne valja i da protiv mnogih treba poduzeti sankcije: da se odmah uhapse i pokrene krivični postupak protiv Midhata Cerovca, Esada Ramića i Midhata Pivkića „*zbog opstrukcije i saradnje sa neprijateljem*“; da se pokrene krivični postupak protiv Jasmina Guske „*zbog opstrukcije i saradnje sa HZ-HB i HVO*“; predložiti MUP-u da se hitno „*pokrene krivični postupak protiv Rusmira Hadžihuseinovića i njegovog brata Dževada ... zbog opstrukcije oružane borbe i saradnje sa HZ-HB i HVO i zbog kriminala u tvornici municije 'Igman' u Konjicu*“; da se „*hitno smijeni predsjednik opštine Fojnica i protiv njega pokrene krivična*

[224] Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

odgovornost zbog saradnje sa HZ-HB i HVO i opstrukcije oružane borbe"; da se „*smijen*i *predsjednik Izvršnog odbora stranke SDA u Fojnici, a MUP ispita stepen odgovornosti, opstrukcije oružane borbe i saradnje sa HZ-HB i HVO i, po potrebi, pokrene krivična odgovornost*".[225] Pored naprijed navedenih sankcija, Sefer Halilović je predložio smjenu komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, komandanta 6. korpusa Salke Gušića, komandanta Prozorskog bataljona Envera Buze, načelnika Štaba 6. korpusa Dževada Tiraka, komandanta 3. korpusa Envera Hadžihasanovića, komandanta 43. bbr u Konjicu, komandanta 317. bbr Envera Zejnilagića ...

U moralnom i profesionalnom pogledu je užasno što Sefer Halilović, koji je lično pisao Izvještaj, nije ni jednim slovom pomenuo zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, kao i ostale žrtve koje su nastale upravo u vrijeme, na prostoru i u operaciji na koju se odnosi Izvještaj. Zašto je Sefer Halilović ignorirao tragične činjenice koje su morale biti sadržaj njegovog Izvještaja? Zato što su zločini nad Hrvatima nastali usljed njegovog djelovanja![226] To se nikako ne smije razmatrati izvan činjenice da je bio saradnik Službe vojne bezbjednosti JNA pod tajnim nazivom „*Boris*", što je i sam priznao: „ ... *Moje prvo pismeno izvještavanje organima bezbjednosti JNA bilo je, koliko se sjećam, nakon odlaska poručnika Pudara iz jedinice na kurs u Zadar. Sjećam se dobro takvog prvog uputstva ... Sjećam se kako sam to uradio ... Sjećam se takođe da je svaki takav moj pismeni izvještaj bio dugačak do 2 stranice... Intenzitet mojih kontakata sa organom bezbjednosti u puku zastavnikom Bjelobabom bio je dva do tri puta sedmično ili 2 – 3 puta u 10 dana ... U vezi mog pismenog izvještavanja organima bezbjednosti JNA u periodu dok sam kontaktirao sa Petrom Simovićem htio bih da istaknem slijedeće. Ja sam po Simovićevim uputstvima pisao ove izvještaje, ali je to bilo znatno rjeđi slučaj nego u periodu kada sam kontaktirao sa zastavnikom Bjelobabom. Simovića sam češće usmeno izvještavao... kada smo izašli vani i bili sami Simović mi kaže: Završio sam te papire oko saradnje. Izabrao sam ti pseudonim - jedno lijepo slovenačko ime - Boris. Kazao mi je da je uobičajeno da saradnik službe dobiva pseudonim neko ime... Simović me drži na vezi do kraja 1977. ili početka 1978. g. ...Poslije odlaska Petra Simovića na mjesto organa bezbjednosti u puku, dolazi kapetan Drljić Mile ... on mi*

---

225 Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.

226 Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311 od 20.09.1993. godine.

daje do znanja da zna da sam saradnik organa bezbjednosti i kaže mi da ćemo dalje nastaviti raditi ... Kako sam već naveo, po dolasku u Đakovo uspostavio sam kontakt sa kapetanom Mijom Kneževićem ... tu su i instrukcije na praćenju komentara starješina nakon informacija sa kojima smo upoznavani. Kneževićev odnos prema meni je bio krajnje neposredan i topao. Slobodniji je i otvoreniji čak i od Pere Simovića ... ja sam učinio pismene izvještaje, potpisivao ih pseudonimom 'Boris' i davao bih iste lično kapetanu Kneževiću. Pored pismenog izvještavanja, kapetana Kneževića sam usmeno informisao na kontaktima koje smo održavali u mojoj ili njegovoj kancelariji ... Kada izvještavam ... kapetan Mijo Knežević me nakon svake sjednice CKSKJ kontaktira i instruiše da pratim držanje što većeg broja starješina ... Cilj vojne službe bezbjednosti jeste da se dođe do videokasete sa izborne sjednice HDZ-a. Kapetan Knežević Mijo mi daje instruktažu da tu videokasetu pronađem. Poznavajući Ljubicu Staković, čiji brat se bavi videotekom, ja je molim da mi nabavi tu videokasetu, da je pogledam, i ona mi obećava da će to pokušati. Nakon jedan do dva sata, ona me naziva i daje mi videokasetu sa tim snimkom. Ljubica ne sumnja u mene. Ja nazivam telefonom iz svog stana Kneževića. Dajem mu tu videokasetu, uz opasku da požuri i presnimi ... Nakon toga, kapetan Knežević me pohvalio i kazao da to niko drugi sem mene ne bi mogao uraditi ... Nakon te videokasete, ja sam informisao kapetana Kneževića o svom poznanstvu i vezi sa Bušić Zvonkom. Uslijedio je zadatak Kneževića, koji se sastoji u tome da vidi raspoloženje tog rukovodstva HDZ ... Moji kontakti sa Bušićem su redovni, a nakon toga ja kontaktiram Kneževića, informišem ga o sadržaju i on to bilježi u svoju svesku ... Jedan od zadataka Službe bezbjednosti JNA je bio da se pokuša razgovarati sa jednim brojem Hrvata i pokuša formirati SK – PJ. Dobio sam od Kneževića zadatak da razgovaram sa Tadić Slavkom, inače mojim kućnim prijateljem, direktorom 'Torpeda' ...Vojna služba bezbjednosti se interesuje za razmišljanja i reakcije oficira poslije političkih skupova. Moj zadatak je da stupim u vezu sa HDZ-om. Obzirom na moje prijateljske veze o kojima sam govorio, ja to činim bez problema. O svemu tome informišem kapetana Miju Kneževića ... Od Bušića i Tadića vrlo detaljno saznajem o naoružavanju HDZ-a. Kapetan Knežević u tom periodu još izlazi van kasarne. Kontakte uspostavljamo u kafanama. Ja ga upoznajem sa tim saznanjima o naoružavanju HDZ-a. Sjećam se dobro da su instrukcije i zadaci od Kneževića bili da vidim slijedeće: da vidim kako teče formiranje paravojnih jedinica HDZ-a, kako teče formiranje jedinica ZNG-a, kako je organizovano

naoružavanje tih jedinica, kakvi su planovi upotrebe tih jedinica, kakvi su planovi nastupa prema AVL i porodicama AVL (aktivna vojna lica JNA, prim. FM.) ... *Kapetanu Kneževiću dajem podatke i saznanja da se HDZ naoružava i da je počeo formirati vojne jedinice. Mijo Knežević me instruiše da vršim i opservacije na terenu. Ja to činim i o tome ga upoznajem ... Dolazim u Beograd na nastavu. Koliko se sjećam, bio je novembar mjesec 1990. godine. Jednog dana kod mene u sobu dolazi major Stole, čijeg prezimena se ne mogu sjetiti, kojeg ja do tada nisam poznavao ... kaže mi da me traži general Babić Mile ... inače načelnik Odjeljenja bezbjednosti 1. VO ... Babić mi kaže - ovo što dobiješ kao zadatak, moraš uraditi ... zadatak je bio da ostvarim kontakt s Bušićem i da na tom kontaktu vodim razgovor po pitanjima koja je izdiktirao ... zadatak je bio to fono i video snimiti ... Moj zadatak je, pored navedenog, bio da taj razgovor sa Bušićem snimim i na kasetofon ... Napominjem da sam ranije dobivao diktafon od Kneževića kada sam išao na razgovore kod Bušić Zvonke ... Plan je bio precizan. Akcija se sastojala u tome da ja u subotu, u 12 sati, dovedem Zvonka Bušića u Dom armije u Đakovu ... Po tom planu, Bušić i ja smo trebali sjesti za jedan od stolova na kojima su se nalazili stoljnjaci sa cvijećem. Ja sam trebao namjestiti situaciju da Bušić sjedne na mjesto tako da bude okrenut prema vratima kuhinje ... U petak, kada smo krenuli prema Đakovu, major Stole mi kaže da ćemo morati navratiti na kratak dogovor kod generala Vasiljević Aleksandra, načelnika Uprave bezbjednosti SSNO ... Sekretar nam je rekao da uđemo u kabinet generala Vasiljevića. Kada smo ušli unutra, došao je i general Vasiljević. Bio je vrlo srdačan. ... Stole me predstavio: 'Ovo je naš Boris'. General Vasiljević je kazao: Mnogo toga lijepog sam čuo o vama ... Vasiljević mi zatim kaže: 'Ovo je izuzetno važan zadatak. Učinite dodatni napor, ovaj zadatak se mora izvršiti' ... Dok je to pričao, u kabinet je ušao pukovnik Tumanov Simeon, zamjenik Vasiljevića. Sjećam se dobro, Stole je čestitao Tumanovu generalski čin, iako je Tumanov na epoletama nosio još čin pukovnika ... Počinje rat u Hrvatskoj. Porodica mi se nalazi u Đakovu. Ja pokušavam tražiti posao u Sarajevu. Krajem juna mjeseca 1991. godine prebacujem svoju porodicu u Prijepolje ... U maju mjesecu 1991.godine, ja preko Ćamila Bukvića, člana Izvršnog odbora SDA u Prijepolju i dr. Preljevića, predsjednika SDA, se stavljam na raspolaganje. Ćamil Bukvić, preko Sulejmana Ugljanina, je imao zadatak da to šalje u Centralu SDA ... Poslije toga, ja imam dva susreta sa Zvonkom Bušićem ... Kapetan Knežević ... mi šalje zastavnika Osmanović Adila, svog referenta bezbjednosti. Osmanoviću*

dajem, u dva navrata, pismene izvještaje za kapetana Kneževića. Zbog rizika 'pada', ja ne potpisujem ove izvještaje. Knežević me nakon sat vremena zvao i kratko kaže: 'Ovo je uredu. Dobio sam' ... U Đakovu ostajem do 15.09.1991. godine. U to vrijeme već su počele borbe u Osijeku i Vukovaru ... Mijo Knežević je u kasarni blokiran. Šaljem mu izvještaj o mjestu gdje se nalaze protuoklopni položaji za slučaj dolaska upomoć jedinice JNA iz Tuzle. Protuoklopni položaji su ZNG-a. ... Neposredno uoči napada na kasarnu, kod Zvonka Bušića vidim plan napada na kasarnu, ali ne znam tačno vrijeme napada. Vidim i raspored jedinica ZNG-a. Miji Kneževiću javljam da postoji plan napada na Kasarnu. Dana 15.9.1991. godine, predveče, bio je napad ZNG-a na kasarnu. Tog dana u 15.30 sati Zvonko Bušić me zove telefonom, da dođem u objekat 'Jugobanke'. Odlazim. Nalazim kompletno rukovodstvo HDZ-a, štaba i opštinsko rukovodstvo ... Odlučujem da krenem prema Sarajevu, te da se javim u komandu IV korpusa i podnesem kratak izvještaj, očekujući da ću dobiti brzo rješenje o prestanku AVS (aktivne vojne službe u JNA, primjedba F.M.) ... *U komandi poznajem još jedino Peru Simovića ... tada načelnika odjeljenja bezbjednosti IV korpusa i ima čin potpukovnika ... Tražim ga i mene vode njemu ... Ja ga tu informišem ukratko o događaju u Đakovu ..."*[227] (ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

22.
SEFEROVE LAŽI
U PISMU DELIĆU

<u>*Povod i okolnosti Seferovog pisma Deliću*</u>*:*

Iz brojne dokumentacije se stiče utisak da je Sefer Halilović svoje lično, direktno podrivačko djelovanje težišno usmjerio unutar sistema odbrane u regiji Sarajeva i Mostara. Ono što je na štetu sistema odbrane BiH činio Fikret Abdić u bihaćkoj regiji, isto to je radio Sefer u regijama Sarajeva i Mostara. Seferova podrivačka usmjerenost destrukcijom unutar faktora odbrane BiH u tim regijama potvrđuje se i pismom koga je on lično napisao i dostavio komandantu ŠVK Rasimu Deliću protiv komandanata 1. 4. i 6. koprusa – Vahida Karavelića, Arifa Pašalića i Salke Gušića. Sefer nije naveo datum pisanja i slanja, ali je u početnom dijelu pisma naznačeno:

---

227 **Halilović Sefer**, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine, strana 1.-52., a posebno strane 5., 7., 13., 15., 27, 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 43., 44., 45., 46. i 47.-52.

„*Veza: Vaš akt br.: 337, od 25.09.1993. godine*“.[228] To upućuje na zaključak da se Sefer pismom obratio komandantu Deliću odmah poslije 25.09., najvjerovatnije do kraja septembra 1993. godine. U zaglavlju, na pečatu Štaba Vrhovne komande OSRBiH, pismo je naknadno zavedeno *01.03.1994. godine, pod brojem 02/1594-495.*

Povod su bili izvještaji Arifa Pašalića dostavljeni u ŠVK o stanju i borbenim rezultatima jedinica 4. korpusa na bojištu oko Mostara. Bitno je da su borbeni rezultati 4. korpusa o kojima je izvještavao Pašalić nastali ubrzo poslije Seferovog odlaska 20.09.1993. godine iz Jablanice u Sarajevo, odnosno poslije operacije „*Neretva 93*“, kojom je komandovao Sefer i u kojoj su pripadnici Armije RBiH izvršili ratne zločine u Grabovici i Uzdolu. Ogorčen zbog toga što se rezultati o kojima je izvještavao Pašalić ne mogu vezivati za njegov utjecaj, Sefer se odlučio da putem pisma Deliću, iste negira i omalovaži. Ocijenio je da su rezultati po Pašalićevom izvještaju o borbenim rezultatima oko Mostara postignuti zbog oslabljenog djelovanja neprijatelja, jer je navodno HVO, prethodno, sa bojišta oko Mostara usmjerio snage na bojište Jablanice, gdje se nalazio Sefer. Dakle, putem pisma Deliću, Sefer poručuje da su rezultati oko Mostara indirektno omogućeni njegovim direktnim utjecajem na bojištu Jablanice, te da je dolazak snaga HVO sa bojišta oko Mostara na bojište oko Jablanice opravdanje za neuspjeh operacije „*Neretva 93*“, koja se planirala i izvodila pod komandom Sefera. I u slučaju da je to bilo tako, neumjesna je bila Seferova ocjena i reagiranje putem pisma Deliću. Umjesto negiranja i omalovažavanja, Sefer je trebao čestitati borcima 4. korpusa rezultate koje su oko Mostara postigli po izvještaju Pašalića. Sefer to nije učinio zato što je, u moralnom smislu, tijesan. To je osobina kukavica koji svoje greške podmeću drugima, a tuđe rezultate prisvajaju sebi.

Pismo Deliću ilustrira Seferovu borbu da se rezultati računaju kao njegov uspjeh, a da se sve negativnosti, uključujući i ratne zločine u Grabovici i Uzdolu, predstave da su posljedica „*subjektivnih*“ slabosti komandanata korpusa, brigada ...

Glavni sadržaji Seferovog pisma Deliću:

Sefer je u pismu naveo: da sadržaj „*telegrama A. Pašalića u cjelini ne odgovara stvarnom stanju na terenu*“ jer se posljednjih dana Mostar „*granatira sa mnogo manjim intenzitetom nego ranije*“, a da je „*težište*

[228] **Halilović Sefer**, u pismu Deliću protiv Pašalića, Karavelića i Gušića, septembra 1993. godine.

napada ustaša i HVO preko Pisvira na Jablanicu, stalnim granatiranjem Jablanice"; da je Pisvir dominantan objekat koji je „*dva puta skoro zauziman i vraćan angažovanjem izviđačko- diverzantske brigade 4. korpusa (Zukina jedinica) dodjelom i jedinice koja je izašla iz Sarajeva, tako da je za ofanzivno djelovanje ostalo vrlo malo snaga zbog subjektivnih slabosti od k-de 1. i 6. korpusa*"; da se subjektivne slabosti komandi 1. i 6. korpusa ogledaju u tome što je iz 1. korpusa, umjesto 300 vojnika u Jablanicu iz Sarajeva pošlo samo 150, od kojih se iz Hrasnice u Sarajevo vratilo 50 vojnika, a da Sefer ne može uspostaviti kontakt sa komandantom 6. korpusa Gušićem, da ga traži ali da mu se on ne javlja, te da ga je slučajno sreo; da je komandant Gušić „*izgleda, do kraja ozbiljno shvatio da mu ja ne mogu narediti, što ja, u osnovi, niti hoću niti želim*"; da se u zoni 44. i 45. brigade može „*puno više uraditi i prema Prozoru i prema Mostaru*" ali da komandant 6. korpusa Gušić „*izbjegava sa mnom svaki kontakt ... zato da se ne bi dogodio neki pomak dok sam ja na ovom prostoru. Sve mi se čini da nekome, a ne znam zašto, ne odgovara uspjeh dok sam ja na ovom prostoru*" (podvukao F,.M.); da će se Sefer „*ako je to zaista tako*" odmah vratiti u Sarajevo, jer „*kud se god okrenem imam utisak da je blokada i kao da je ovo nekakav moj privatni rat ... SMRT FAŠIZMU SLOBODA BOŠNJACIMA*".[229]

Zanimljivo bi bilo naći odgovor na slijedeća pitanja: Od kuda potiče Seferova potreba da negira rezultate boraca 4. korpusa? Kome treba Seferovo lažno predstavljanje - da su rezultati postignuti na bojištu gdje se on nalazio, a ne na bojištu sa koga izvještava Pašalić? Kakvo je porijeklo Seferovog vrlo primitivnog tumačenja da je na strani snaga odbrane BiH bilo onih koji ne žele borbeni uspjeh na prostorima gdje se on nalazi? ... ? ... ? ... ?

Pismo Deliću je izraz Seferovog skidanja sa sebe odgovornosti za zločine:

I predmetno pismo Deliću potvrđuje Seferovu osobina da u slučaju teškoća i neuspjeha optužuje čitavo okruženje i da nikada nije spreman kritički preispitati svoje ponašanje u vezi sa teškoćama, zastojima, blokadama i neuspjesima. Njega su blokirale posljedice vlastitih pogrešnih odluka u toku komandovanja jedinicama, kao i posljedice nenadležnog uzimanja sebi za pravo da komanduje. Naprimjer, Sefer je 23.09.1993. godine naredio da komandant 1. korpusa Vahid Karavelić istog dana do

[229] **Halilović Sefer**, u pismu Deliću protiv Pašalića, Karavelića i Gušića, septembra 1993. godine.

19.00 sati, iz raznih jedinica prikupi 300 vojnika, da odredi komandire i komandante i pošalje za Jablanicu. Svaki laik za vojna pitanja lahko može zaključiti da je to bila nerealna Naredba, jer se nije mogla nikako provesti istog dana kada je izdata od strane Sefera. Sefer je svojom nestručnošću uzrokovao da se njegovo Naređenje ne izvrši pravovremeno i potpuno.

Međutim, Sefer u tome ne vidi svoju grešku. Da je vidio, u konkretnom slučaju ne bi se žalio da je Komanda 1. korpusa opterećena subjektivnim slabostima. Sefer svojim Naređenjem pokreće jedinicu iz Sarajeva u zonu 6. korpusa, izostavljajući da Komandi 6. korpusa o tome postavi odgovarajuće zadatke. Tek nakon što je naišao na teškoće, Sefer polemiše da li mu se treba ili ne treba javljati komandant 6. korpusa. Sefer je trebao principijelno urediti svoje odnose sa komandantom ŠVK Delićem i sa komandantima svih korpusa. Ako nije principijelno riješio odnose sa komandantom 6. korpusa, u vezi sa nadležnostima komandanta ŠVK da samo on može naređivati komandantima korpusa, onda Sefer nije trebao ni odlaziti u zonu 6. korpusa, jer u tom pogledu nije pripremio uslove. Seferu nije bio potreban komandant 6. korpusa Gušić u vrijeme operacije „*Neretva 93*“, u kojoj su se dogodili zločini i kada je bilo nužno zajednički procjenjivati situaciju, te predlagati odluke u nadležnosti komandanta ŠVK Delića. Seferu je zatrebao komandant 6. korpusa, Gušić, tek onda kada je težio opravdati posljedice svojih pogrešnih i nenadležnih odluka, a opravdanje je nalazio u navodnim slabostima, nedisciplini i neposlušnosti komandanata 1., 4. i 6. korpusa – Karavelića, Pašalića i Gušića.

Ustvari, glavni metod laži kojima se Sefer služi u svom djelovanju je zamjena teza. Sve svoje grijehe podmeće, prebacuje i stavlja na teret onima koje kroz propagandu optužuje. Svojim negativnim ponašanjem je doprinosio da neprijateljska propaganda u pogledu odvajanja Srba i Hrvata od učešća u odbrani BiH bude uspješna, ali je takva svoja djela stavljao na teret političkom i vojnom vođstvu, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem. To je slična logika zamjene teza koju je primijenio lažima pred Haškim tribunalom, uporno tvrdeći da nije komandovao operacijom „*Neretva 93*“ za oslobađanje Mostara i Prozora, kada su nastali zločini nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, podmećući ili prebacujući svoju krivnju zbog toga na „*svoje saborce*“.

I naprijed citirano Seferovo pismo Deliću je dokumenat kojim se dokazuje da je komandant ŠVK Delić, uspostavljao red i disciplinu u pogledu propisanih nadležnosti za komandovanje jedinicama, a na

osnovu loših iskustava iz septembra 1993. godine u vezi sa zločinima u Grabovici i Uzdolu i u vezi Seferove zloupotrebe dobivenog povjerenja, rušeći sistem rukovođenja i komandovanja. Odnosno, i taj dokumenat je dokaz da je Sefer počeo osjećati posljedice svoje septembarske prakse zloupotrebljavanja dobivenog povjerenja da naređuje, rukovodi, donosi svoje naredbe, rješava kadrovska pitanja ... Kad je osjetio te posljedice, Sefer se počeo žaliti i negodovati što više ne može ono što je radio tokom septembra 1993. godine, kada su se dogodili zločini u Grabovici i Uzdolu. Sefer je zato u svom pismu Deliću naveo da „*nije uspio organizirati sastanak s određenim komandantima brigada*" i da zbog toga predlaže da Delić i Karavelić „*organizuju sastanak na kome će se razgovarati o slanju boraca iz Sarajeva na front u Hercegovini*", ističući da njih dvojica (Delić i Karavelić) to trebaju učiniti „*(pošto ja nemam pravo naređivanja)*".[230] Dok je septembra 1993. godine komandovao operacijom „*Neretva 93*" za oslobađanje Mostara i Prozora, odnosno dok je komotno mogao održavati sastanke sa komandantima brigada, čak mimo komandanata korpusa ili sa komandantom 1. korpusa Vahidom Karavelićem mimo komandanta ŠVK Delića, Sefer se nije požalio da „*nema pravo naređivanja*", odnosno on se nije požalio da nema „*pravo komandovanja*" jer je efektivno naređivao, znači komandovao, a naređivanje je glavni sadržaj komandovanja. Požalio se tek krajem septembra 1993. godine, kad se uvjerio u posljedice izigravanja i zloupotrebe povjerenja koga je u pogledu komandovanja i naređivanja imao tokom septembra 1993. godine,[231] dok je komandovao jedinicama čiji su pripadnici izvršili zločine u Grabovici i Uzdolu.

Svojim ponašanjem Sefer je Armiju RBiH afirmirao kao bošnjačku:

U vezi sa Seferovim poslijeratnim političkim ambicijama i lažima optužujući predsjednika Izetbegovića da je „*fundamentalista*", da je podijelio državu BiH i da radi na uspostavi „*islamske fildžan države*", naročitu pažnju zaslužuje „*pozdrav*" na kraju Seferovog pisma: „*SMRT FAŠIZMU, SLOBODA BOŠNJACIMA*". Za vrijeme u kome je to napisao, Sefer u medijima, godinama, kontinuirano i učestalo laže da je tada u Armiji R BiH, njegovom zaslugom bilo preko 30% Srba i Hrvata, a da su nakon dolaska Delića na dužnost komandanta ŠVK, „*islamiziranjem*" Armije RBiH Srbi i Hrvati otjerani iz njenih redova. Međutim, prema citiranom

230 **Halilović Sefer**, u pismu Deliću protiv Pašalića, Karavelića i Gušića, septembra 1993. godine.

231 **Halilović Sefer**, u pismu Deliću protiv Pašalića, Karavelića i Gušića, septembra 1993. godine.

Seferovom „*pozdravu*“ na kraju pisma poslatom Deliću, riječima: „*SMRT FAŠIZMU, SLOBODA BOŠNJACIMA*“, prije bi se moglo reći da je upravo Sefer težio da Armija RBiH bude samo muslimanska, odnosno „*samo bošnjačka*“. I taj argumenat je značajan, iako je naoko sitan.

Uglavnom, Sefer se eksponirao kao lažov velikog kalibra. Karakteriše ga sklonost da odgovornost za slabosti i greške kojih je bilo sa sebe prebaci na svoje podređene i na svoje nadređene - predsjednika Izetbegovića, a kasnije i komandanta Delića. Jedna oblast u kojoj je lagao, sa izuzetno teškim političkim posljedicama, je pitanje „*islamizacije*“ Armije RBiH. Velikosrpska i velikohrvatska propaganda je isticala da Izetbegović gradi islamsku državu i da su institucije RBiH postale islamske, da su, kao takve, prijetnja za Srbe i Hrvate, te da Miloševićev i Tuđmanov režim moraju poduzimati zaštitu Srba, odnosno Hrvata od opasnosti koje im prijete od Izetbegovićeve islamske države. Takvu propagandu je podržavao i Sefer svojim lažima, da su Izetbegović, Delić, Muslimović ... provodili islamizaciju Armije RBiH, optužujući ih da su „*tjerali*“ Srbe i Hrvate iz njenih redova. Međutim, Sefer je svojim ponašanjem „*tjerao*“ Srbe i Hrvate iz redova Armije RBiH. U tom smislu, kao ilustracija mogu poslužiti dokumenti iz kojih se vidi da je Sefer Armiju RBiH tretirao samo bošnjačkom, muslimanskom,[232] te je i završavajući službena dokumenta koja je potpisivao, pozdravljao sa „*SMRT FAŠIZMU, SLOBODA BOŠNJACIMA*“ i selamom. Tako, naprimjer, kad je na kraju Naređenja str. pov. 17-2 od 09.09.1993. godine pozdravio selamom, Sefer je znao da je u Komandi 1. korpusa, koju je tako pozdravljao, bilo i nemuslimana.

U okviru političkog angažiranja, boreći se za vlast, Sefer je grubo napadao predsjednika Izetbegovića, komandantna ŠVK Delića i druge kadrove u Generalštabu, tvrdeći da su oni islamizirali Armiju RBiH i tako tjerali Srbe i Hrvate iz njenih redova. Teze o takozvanoj islamizaciji Armije R BiH su vrlo zastupljene i proširene u djelovanju političkih stranaka koje su usmjerene protiv predsjednika Izetbegovića i SDA. Sefer je u službenim odnosima pozdravljao sa „*SMRT FAŠIZMU SLOBODA BOŠNJACIMA*“ ali je praksu pozdravljanja selamom među pripadnicima Armije R BiH, nakon što je napustio njene redove, kvalificirao kao negativnu islamizaciju, ističući da proces islamizacije usmjerava predsjednik Izetbegović, jer djeluje s ciljem da BiH bude islamska država, što su brutalne laži sa teškim

---

232 Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića str. pov. br. 02/280-1, Sarajevo, 18.02.1993. godine, komandantu SOPNŠVK, Ališpago Zulfikaru.

posljedicama za budućnost države BiH. Uopće nije problem u načinu pozdravljanja, jer se u Armiji RBiH afirmirala sloboda u tom pogledu, ali je problem u Seferovom ponašanju putem vrlo teških optužbi da je u procesu uspostave islamskog poretka u BiH Armija RBiH bila islamizirana, što su, isto kao i Sefer propagirali i neprijateljski mediji pod kontrolom Miloševića i Karadžića.

23.
SEFEROVE LAŽI U PISMU ČLANOVIMA PREDSJEDNIŠTVA RBIH[233]

Kad je u Svesci 13. Vojne biblioteke, publikovane u Sarajevu, marta 1995. godine, prenesen intervju koga je komandant Generalštaba Armije RBiH Rasim Delić dao za „*Globus*" marta 1994. godine, Sefer Halilović je 01.05.1995. godine, predsjedniku Izetbegoviću i ostalim članovima Predsjedništva RBiH napisao pismo u kome je, negodujući, iznio svoje stavove o zločinima nad Hrvatima izvršenim septembra 1993. godine od strane pripadnika Armije RBiH u Grabovici i Uzdolu. Ustvari, to je bilo Seferovo reagiranje u vezi odgovora Rasima Delića na pitanje novinara „*Globusa*" - da li su pronađeni „*krivci za zločine nad Hrvatima u Grabovici, Uzdolu, Doljanima, Trusini...*" Iz Delićevog odgovora na to pitanje, Sefera je posebno zabrinula rečenica: „*...Nažalost, znate da je te jedinice vodio moj načelnik Štaba, Sefer Halilović, koji je također smijenjen sa dužnosti, tako da, tim više, tada nisam mogao odmah reagirati i odmah izvršiti istragu...*"[234]

Pismo članovima Predsjedništva sadrži Seferove stavove samo u odnosu na zločine u Grabovici 08./09.09.1993. i Uzdolu 14.09.1993., iako se Delićev odgovor na novinarsko pitanje odnosio i na ranije izvršene zločine nad Hrvatima u Trusini 16.04.1993., kada je Sefer bio na čelu Štaba Vrhovne komande i Doljanima 28.07.1993. godine, kada je Delić bio nadređeni Seferu.

Inače, to Seferovo pismo obiluje lažima koje odražavaju slab karakter njegove ličnosti, ali i nedostatak stručnih pretpostavki za komandantsku ulogu koju je imao u vrijeme i na prostoru gdje su se događali zločini nad Hrvatima. Tragedija koja je zadesila žrtve tih zločina, njihove porodice i prijatelje, pored ostalog, može se smatrati nesrećom koju je uzrokovao spoj niskih moralnih osobina Sefera Halilovića i njegove vojnostručne

233 Tekst napisan januara 2010. godine.

234 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 1.-2.

nedoraslosti za komandovanje sa visokog nivoa.

U tom smislu, važno je imati u vidu Seferovu konstataciju da se nakon sastanka najviših zvaničnika Armije R BiH u Zenici, 20. i 21.08.1993. godine, povratkom iz Zenice u Sarajevo, u Operativnom centru Generalštaba kojim je upravljao on kao načelnik ŠVK, „*procjenom dolazi do zaključka da operativno – taktički raspored snaga HVO*“ i „*snaga kojima mi raspolažemo*“ omogućuje, da se angažiranjem naših snaga „*uz minimalno ojačanje sa jedinicama iz Sarajeva, sve zajedno jačine do jednog bataljona*“, planira i izvede „*jedna obimnija operacija koja bi obuhvatala prostor od Bugojna do Mostara, sa veoma izvjesnim rezultatima.*“[235] S obzirom da su komandanti jedinica Armije RBiH na bojištima u dolini Neretve izvještavali da su snage HVO jake, dobro organizirane i na svojim položajima dobro utvrđene, samo Sefer Halilović zna na osnovu kojih podataka i kojim metodama je došao do zaključka da su snage HVO od Bugojna do Mostara toliko slabe da jedinice Armije RBiH na tom prostoru, uz ojačanje snagama „*do jednog bataljona*“ iz Sarajeva, mogu izvesti operaciju „*sa veoma izvjesnim rezultatima*“. Kapacitet prostora od Bugojna do Mostara je veliki. Ojačanje snagama jačine „*do jednog bataljona*“, na tako velikom prostoru nije nikako moglo služiti kao garancija za uspjeh operacije. Nedostajala je kontrola u odnosu na Seferove procjene, odnosno nedostajao je utjecaj kako bi procjene na osnovu kojih Sefer organizira operaciju bile adekvatne stvarnom stanju na terenu. U uslovima bolje kontrole Seferovog djelovanja, došlo bi se do zaključka da je totalno pogrešna njegova procjena da su snage HVO-a na prostoru od Mostara do Bugojna toliko slabe da se čak, samo „*uz minimalno ojačanje*“ na tako velikom prostoru može izvesti operacija „*s veoma izvjesnim rezultatima*.“ Pojednostavljeno, ta procjena se može usporediti sa odgovorom na pitanje: Šta znači dodavanje samo jedne kašike hrane u posudu iz koje treba da se zasiti gladna osoba? Izgladnjeloj osobi je bitna i jedna dodatna kašika hrane, ali gladna osoba, samim time, ne riješava svoj problem, isto kao što je i bataljon ojačanja na prostoru od Bugojna do Mostara bio značajan, ali se njime, u konkretnim uslovima dobro organizirane odbrane od strane HVO-a, nisu mogli postići ciljevi operacije oslobađanjem Prozora i Mostara.

Ipak, Delić je prihvatio Seferov prijedlog da se pripremi i izvede napadna operacija na prostoru od Bugojna do Mostara. Za tu operaciju, Naređenjem od 30.08.1993. godine, Delić je Seferu dao široka ovlaštenja

235 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 2.

da komanduje jedinicama koje će se angažirati u operaciji, da Sefer donosi svoje naredbe, da Sefer odlučuje o borbenoj upotrebi jedinica, da Sefer rješava kadrovske probleme ... Tako je Sefer dobio „*odriješene ruke*“ da regulira sve što podrazumijeva donošenje odluka u formi zapovijesti ili direktiva za operaciju, odnosno za borbenu upotrebu jedinica, a zatim da se, prema donesenoj odluci oblikovanoj u formi zapovijesti ili direktive, planiraju borbena djejstva u operaciji pod nazivom „*Neretva 93*“ za pravac Jablanica – Mostar i operaciji „*Jug 93*“ za pravac koji iz srednje Bosne izvodi prema Prozoru. U obje te operacije kojima je komandovao Sefer Halilović dogodili su se zločini nad Hrvatima: u Grabovici 08./09.93. i Uzdolu 14.09.93. godine.

Velike laži u vezi tih zločina, Sefer Halilović je ispoljio i u pismu koga je napisao za predsjednika Izetbegovića i ostale članove Predsjedništva R BiH:

1. Sefer Halilović u pismu laže da je prije odlaska u Jablanicu, dok je još neposredno poslije sastanka u Zenici bio u Sarajevu, „*tim*“ na čelu s njim, „*izradio potrebnu dokumentaciju za operaciju pod nazivom 'Neretva 93'*“. Laže da je tu dokumentaciju u Sarajevu „*R. Delić svojim potpisom i pečatom odobrio*“. Laže da je grupa starješina ŠVK – „*tim*“ na čelu s njim, tek nakon Delićevih potpisa i pečata na dokumentima „*odmah izašao na teren*“ radi realizacije već sačinjenog plana.[236] Istina je potpuno drugačija. Među mnogim dokumentima za operaciju „*Neretva 93*“, jedino je Delićevo Naređenje od 30.08.1993. godine nastalo u Sarajevu, prije odlaska „*tima*“ u Jablanicu. Sva ostala dokumenta, nastajala su na IKM-u u Jablanici.

2. Sefer Halilović u pismu laže da su prije odlaska „*tima*“ na čelu s njim iz Sarajeva u Jablanicu, u Sarajevu „*prethodno urađena sva potrebna dokumenta: Plan operacije, Direktiva za izvođenje operacije, upućena pripremna naređenja komandantima 3., 4. i 6. korpusa, naređeno Komandi 1. k da uputi jedinice iz Sarajeva...*“[237] Plan operacije je dokumenat koji se sačinjava tek nakon što se odluka za operaciju oblikuje kao sadržaj - tekst zapovijesti ili direktive. Sefer Halilović laže da je Direktivu za operaciju potpisao Delić u Sarajevu. Delić je donio odluku da „*tim*“ iz ŠVK ode na teren u dolini Neretve i ovlastio Sefera da na čelu „*tima*“ donosi svoje naredbe, da odlučuje o upotrebi jedinica, rješava kadrovska pitanja ..., a odluke za operacije u smislu dovođenja jedinica, njihovog grupisanja,

236 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 3.

237 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 3.

pravaca borbenog djelovanja i konkretnih zadataka jedinicama je donosio Sefer Halilović. Svoje odluke u tom pogledu Sefer Halilović je precizirao u dvije direktive i lično ih potpisao, u Jablanici na Isturenom Komandnom mjestu (IKM). Ustvari, Sefer Halilović je potpisao dvije direktive: jednu za operaciju pod nazivom „*Neretva 93*“, na pravcu Jablanica – Mostar i drugu pod nazivom „*Jug 93*“, na pravcu koji izvodi od Gornjeg Vakufa prema Prozoru. Obje te direktive je potpisao lično Sefer Halilović, i to sa naznakom da to čini na uspostavljenom IKM-u u Jablanici. Prema tome, plan operacije nije mogao nikako potpisati Rasim Delić prije donošenja direktiva za operacije.

3. Sefer Halilović u pismu članovima Predsjedništva laže da je prije odlaska iz Sarajeva u Jablanicu, „*tim*“ na čelu s njim, u Sarajevu sačinio i „*uputio pripremna naređenja*“ komandantima 3., 4. i 6. korpusa.[238] Laže da su uopće napisana ta naređenja. Laže da ih je potpisao Delić, jer ta naređenja nisu ni napisana. Laže da su „*pripremna naređenja*“ dostavljena u komande navedenih korpusa. Tačno je da je u vezi upućivanja jedinica iz Sarajeva u rejon Jablanice Sefer Halilović kontaktirao sa komandantom 1. korpusa Vahidom Karavelićem. Također, tačno je da je Sefer Halilović u pripremama i izvođenju operacije ignorirao komandante 3., 4. i 6. korpusa – Hadžihasanovića, Pašalića i Gušića, u čijim zonama su se odvijala borbena djejstva pod njegovom komandom. Ignoriranjem tih komandanata, cilj Sefera Halilovića je bio da njih distancira od „*veoma izvjesnih rezultata*“[239] koje je želio postići, jer, ako ih u tom pogledu ne distancira, s obzirom da se borbena djejstva izvode u njihovim zonama odgovornosti, ispalo bi da su oni u prvom planu, a ne Sefer, zaslužni za te rezultate koji su po Seferovoj procjeni, bili „*veoma izvjesni*“. U tom smislu, Seferu Haliloviću nije smetao komandant 1. korpusa Karavelić, jer je od njega preuzimao jedinice da im komanduje, a operacija se nije izvodila u zoni odgovornosti tog korpusa, što znači da nije postojala opasnost da Karavelić preuzme zasluge. Da je Sefer Halilović osjetio takvu opasnost, on bi našao model i za konkretnije ignoriranje Karavelića.

4. Sefer Halilović u pismu piše istinu da je 02.09.1993. godine došao u Jablanicu gdje „*organizuje istaknuto komandno mjesto*“, odnosno „*Istureno komandno mjesto*“ (IKM), te istinito ističe da je na IKM-u „*radio*

238 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 3.

239 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 2.

sa kompletnim timom...".[240] Znači, tu istinu je jasno i nedvosmisleno napisao obraćajući se članovima Predsjedništva u smislu žalbe na sadržaj Delićevog intervjua u „*Globusu*", prenesenog u Svesci broj 13. Vojne biblioteke. Međutim, nasuprot tome što je napisao i potpisao, Pretresnom vijeću Haškog tribunala je lagao da u Jablanici nije uspostavio IKM i da sa tog IKM-a nije komandovao. Indikativno je što Sefer Halilović u naprijed citiranoj rečenici piše da je na IKM-u sa ostalim članovima tima „*radio*", izbjegavajući da napiše šta je radio. Izbjegao je da napiše da je komandovao, što je bio glavni, bitan sadržaj njegovog rada, ali i najvažniji osnov njegove odgovornosti za počinjene zločine, koje je, po svaku cijenu, nastojao sa sebe prebaciti i na svoje nadređene Izetbegovića i Delića, i na svoje podređene u toku komandovanja sa IKM-a u Jablanici.

5. U pismu članovima Predsjedništva RBiH, Sefer Halilović predstavlja ulogu članova IKM-a ŠVK u pogledu prihvata i smještaja vojnika koji su došli iz Sarajeva, te ističe da je Rifat Bilajac bio na njihovom čelu, da su vojnici Cacine 10. brigade smješteni u Jablanici (škola), Ćeline 9. brigade po „*napuštenim kućama*" u Grabovici i Solakovićevog 2. samostalnog bataljona, također u Grabovici – „u *10–tak napuštenih kuća*"**.**[241] Međutim, Sefer laže da su vojnici smješteni po napuštenim kućama. Istina je da su smješteni i po kućama u kojima su se nalazili mještani. Tačno je napisao da su članovi IKM-a ŠVK prihvatali i smještali vojnike koji su došli iz Sarajeva. Komandanti lokalnih jedinica na području Jablanice nisu imali nikakve zadatke u tom pogledu, tako da se po pitanjima njihovog prihvata i smještaja nisu uopće angažirali.

6. Ubijanje Hrvata u Grabovici i Uzdolu, Sefer Halilović imenuje „*incidentima*". U pismu je izbjegao nevesti da su to bili ratni zločini. On se nije potrudio zapamtiti vrijeme kada su se zločini dogodili, pa u pismu navodi da se „*incident sa tragičnim posljedicama*" u Grabovici dogodio 07./08.09.1993. godine, umjesto da navede da su se zločini u Grabovici dogodili 08./09.09.1993. godine. Ističe da su članovi IKM-a za taj „*incident*" saznali 08.09.1993. godine od člana IKM-a Namika Džankovića. Postavlja se pitanje - zašto o izvršenim zločinima, IKM na čelu sa Seferom, nije izviješten od komandanata jedinica kojima se od strane Sefera komandovalo sa IKM-a, već je, po Seferovom, prva informacija o zločinima dobivena od pripadnika civilne Policijske stanice u Jablanici. Time Sefer priznaje

240 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 3.

241 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 5.

da unutar sistema komandovanja nije uspostavio funkciju izvještavanja i obavještavanja, što je bila njegova odgovornost. Ako nije uspostavljena funkcija izvještavanja, vojska se ne treba i ne smije pokretati ni na kakve, a posebno ne na borbene zadatke. Dovođenjem jedinica iz Sarajeva na područje Jablanice, Sefer Halilović je preuzeo odgovornost za te jedinice, po svim pitanjima, pa i po pitanjima izvještavanja i obavještavanja. S obzirom da su se zločini odvijali tokom cijele noći 08./09.09.1993. godine, Sefer Halilović je bio odgovoran, da komandujući sa IKM-a osigura dobijanje pravovremenog izvještaja, odmah nakon što je ubijen prvi mještanin Grabovice, kako bi se hitno reagiralo, radi sprečavanja kasnijih zločina koji su se događali tokom kritične noći nad ostalim mještanima tog sela.

7. Isto kao što, prema pisanju Sefera Halilovića nije bilo izvještavanja prema njemu, odnosno prema IKM-u od strane potčinjenih komandanata jedinica koji su se nalazili u rejonu zločina, odnosno čiji su vojnici izvršili zločine, tako isto nije bilo izvještavanja od strane Sefera Halilovića prema svom nadređenom u ŠVK Rasimu Deliću. Sefer Halilović pokušava ublažiti svoju odgovornost u tom pogledu pa u pismu članovima Predsjedništva ističe da je Namiku Džankoviću naredio da on izvijesti „*Upravu bezbjednosti i R. Delića*“,[242] što je apsurd, jer Namik Džanković u sistemu komandovanja nije bio direktna veza Rasimu Deliću. Ustvari, Sefer Halilović je u sistemu komandovanja bio direktno na vezi sa Rasimom Delićem. Glavnim izvještajima se tretiraju oni izvještaji koje dostavljaju podređeni komandanti svojim nadređenim komandantima, a izvještaji raznih stručnih nosilaca kojih ima u komandama, mogu biti samo stručna konkretizacija, a nikako ne mogu biti zamjena za izvještaje komandanta. Komandujući sa IKM-a, Sefer je morao odmah, u svojoj ličnoj nadležnosti i odgovornosti, izvijestiti svog nadređenog, Rasima Delića, ali on to nije učinio. Njegova tvrdnja da je članu IKM-a, stručnom nosiocu poslova za pitanja bezbjednosti naredio da izvijesti „*Upravu bezbjednosti i R. Delića*“, nikako ne umanjuje njegovu odgovornost što lično nije izvijestio komandanta Delića. Na čelo IKM-a, Delić je odredio Sefera, a ne Džankovića. U pogledu obaveze da svom nadređenom Deliću odmah dostavi izvještaj o zločinima, Sefer ne može dijeliti odgovornost ni s skim, pa ni sa Džankovićem. Posljedica Seferovog propuštanja da izvijesti Delića se ogleda u činjenici što je Delić za zločine u Grabovici saznao tek 12.09.1993. godine i to, „*slučajno*“ od starješine iz Komande 6. korpusa. Tada je, istog časa, nakon što je saznao za zločine,

242 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 6.

Delić poslao Naređenje Seferu da odmah poduzme mjere istrage zločina i da reducira operaciju u realne okvire. Da je Sefer Halilović postupio po tom Delićevom Naređenju, spriječili bi se malo kasniji zločini nad Hrvatima u Uzdolu 14.09.1993. godine, samim tim što je komandant Prozorskog bataljona Buza Enver upozoravao Sefera da se u pravcu Uzdola ne može ići u ofanzivu jer nema municije i drugih resursa.

8. Sefer Halilović laže da je naredio da vojni istražni organi pomognu civilnoj policiji[243] da se istraže zločini u Grabovici, jer su nadležnost za istragu u konkretnom slučaju imali vojni istražni organi, a civilna policija je mogla i trebala biti angažirana da im pomaže. Svjedoci su Pretresnom vijeću Haškog tribunala ukazivali na činjenicu da je Sefer Halilović, insistirao da istragu vrše vojni organi, samostalno, bez angažiranja civilne policije. Distanciranje civilne policije od učešća u istrazi, Sefer je motivirao svojom ocjenom da se bez angažiranja civilne policije zločin može lakše prikriti.

9. Nije tačno ono što je Sefer Halilović za sebe napisao da je za „*incidente*" odnosno za „*nedozvoljene radnje*" saznao 36 sati nakon što su se dogodili. On u pismu laže da su se zločini dogodili tokom 07./08.09.1993. godine, a da je lično izviješten o zločinima poslijepodne 09.09.1993. godine, znači, otprilike 36 sati nakon završetka noći u kojoj su zločini izvršeni.[244] Utvrđeno je da je Sefer Halilović za zločine saznao 09.09.1993. godine, u jutarnjim satima, jer se on tada, sigurno nalazio u Jablanici, o čemu postoje pisani dokumenti. Kad se već nalazio u Grabovici morao je saznati za zločine, jer u Jablanici nije bilo nikoga od civilnih i vojnih osoba a da ujutro, 09.09.1993. godine nije saznao da su izvršeni zločini u Grabovici. Znači, Sefer Halilović je saznao za zločine u Grabovici najkasnije za dva do tri sata nakon što je okončana noć u kojoj su se zločini događali.

10. Uprkos činjenici što su izvršeni zločini u Grabovici, Sefer Halilović tome ne poklanja dužnu pažnju. Olahko prelazeći preko dobivenih informacija o obimu i strašnom karakteru izvršenih zločina, Sefer Halilović odlučuje da se nastavi operacija. Sutradan, nakon što su se zločini dogodili, na sastanku u Konjicu, o nastavku operacije Sefer je razgovarao sa ministrom unutarnjih poslova Bakirom Alispahićem, ministrom energetike Rusmirom Mahmutćehajićem, Vehbijom Karićem, Safetom Ćibom ... Tom prilikom Bakir Alispahić je insistirao da se operacija

243 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 6.

244 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 5. i 6.

obustavi ili odgodi, ali je Sefer odbacio taj prijedlog. U vezi s tim, u pismu članovima Predsjedništva laže da je na sastanku uslijedio „*jednoglasan zaključak svih da se operacija nastavi*“, a da komandant Rasim Delić „*odobrava takvu*“ Seferovu „*odluku*“.[245] Delić nije mogao odobriti odluku da se operacija nastavi, s obzirom da tada, 10.09.1993., kada se sastanak u Konjicu održavao, pa sve do 12.09.1993. nije ni znao da su zločini u Grabovici izvršeni, a kada je saznao, istog dana, odmah je Seferu poslao Naredbu da se operacija svede u realne okvire, a da se težište usmjeri na istragu zločina.

11. Nažalost, usljed neposlušnosti Sefera Halilovića, ubrzo nakon što je Naređenjem od 12.09.1993. godine Delić insistirao da se preispita realnost operacije i da se pokloni pažnja izvršenim zločinima u Grabovici, 14.09.1993. godine, u Uzdolu se ponavljaju zločini nad Hrvatima od strane pripadnika Prozorskog bataljona - jedinice koja je, na čelu sa Enverom Buzom, bila pod komandom Sefera Halilovića. U svom pismu predsjedniku Izetbegoviću i ostalim članovima Predsjedništva R BiH, Sefer Halilović se nije udostojio da ubijanje Hrvata u Uzdolu nazove pravim imenom – „*zločinom*“. On ta ubistva kvalificira „*nekim nedozvoljenim radnjama*“.[246] „*Neke nedozvoljene radnje*“ su širok pojam. Nemoralno je brojna ubistva, odnosno teške ratne zločine tretirati samo kao „*incidente*“ ili „*nedozvoljene radnje*“. Sefer treba da zna da ratni zločini nisu isto što i obični incidenti, naprimjer svađe, tuče, krađe ... To su „*incidenti*“ ili „*nedozvoljene radnje*“, a ubijanje civila i zarobljenika je zločin. S obzirom na težinu izvršenih zločina, Sefer Halilović čini veliki moralni i profesionalni grijeh što teške i okrutne zločine pokušava relativizirati svojom kvalifikacijom da su u pitanju „*neke nedozvoljene radnje*“. Šta mu je smetalo da umjesto „*neke nedozvoljene radnje*“, navede koje su i kakvog su karaktera te „*radnje*“? Umjesto relativiziranja zločina, bio je obavezan da navede glavne činjenice o zločinu: kada je počinjen, gdje, ukupan broj žrtava, imena ubijenih, načini ubijanja, imena odgovornih u vertikali komandovanja, poduzete mjere ...

12. Sefer Halilović u pismu članovima Predsjedništva RBiH laže da su „*ukupni rezultati operacije impresivni*“, jer su, navodno, jedinice „*oslobodile preko 450 kilometara kvadratnih*“.[247] Ispalo bi da su jedinice oslobodile prostor dimenzija 27x27 kilometara ili 45x10 kilometara ili

245 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 6.

246 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 6.

247 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995.strana 7.

30x15 kilometara ili ... Po tome, jedinice Armije R BiH su trebale osloboditi Prozor i na frontu preko 20 kilometara ući preko 20 kilometara u dubinu odbrane HVO, te stići ispred Mostara. Apsurdno je objašnjavati da je takvo Seferovo pisanje apsolutna laž. Međutim, indikativno je što Sefer teške zločine umanjuje i relativizira kvalificirajući ih običnim „*incidentom*" ili da su to samo „*neke nedozvoljene radnje*",[248] dok istovremeno hiperboliše rezultate. Očito, on zločine želi udaljiti od sebe i približiti svojim podređenim, a zasluge i rezultate želi približiti sebi a udaljiti od svojih podređenih.

Da je bilo „*impresivnih*" rezultata, o njima je Sefer trebao napisati u svom Izvještaju od 20.09.1993. godine. Međutim, on u tom dokumentu ništa nije naveo ni o rezultatima oslobađanja teritorija ni o zločinima u Grabovici i Uzdolu. On u tom Izvještaju, da bi se opravdao jer nije postignut cilj operacije, ističe da su za promašaje odgovorni drugi, a ne on. Po Seferovom, za neuspjeh operacije su odgovorni komandant 6. korpusa Salko Gušić i drugi, što prije operacije nisu osigurali pretpostavke za njegov uspjeh: ni manje ni više, već da oslobode Kreševo i da deblokiraju komunikaciju Konjic – Jablanica. Zato je opravdano pitanje: Pa, zašto je onda Sefer, bez osiguranih pretpostavki išao u svoju operaciju u kojoj nisu postignuti rezultati, ali su se dogodili teški zločini? Da se ponašao profesionalno, prvo je trebao osigurati pretpostavke za uspjeh operacije, pa onda poći u operaciju, a ne da u operaciju ide po principu „*grlom u jagode*", u vezi čega je upozoravan, a da tek kada se uvjerio da je operacija neuspješna, kaže da mu neko izvan njega nije osigurao pretpostavke. Osim žalbi što mu nisu osigurane pretpostavke za uspjeh operacije, da bi se opravdao za promašaje u operaciji, Sefer izmišlja i druge prepreke pred svojim ambicijama, pa ističe da su uspjeh operacije spriječile „*vidljive i nevidljive opstrukcije iz Sarajeva*",[249] što u pismu ostavlja nerazjašnjeno.

13. Problemi popune Armije R BiH, pored ostalog, su se ogledali u teškoćama eksteritorijalnog angažiranja ljudi, raspoređivanjem u jedinice koje su izvan teritorije gdje su nastanjeni. Postupno, taj se problem rješavao, ali nikada ne dovoljno uspješno. Međutim, bilo je mnogo ljudi koji su angažirani u jedinicama koje su borbeno djelovale izvan njihovih lokalnih sredina. Indikativno je zašto se Sefer Halilović u pismu čudi kako je došlo do toga da Enver Buza, „*rodom iz Visokog*" bude komandant Prozorskog

248 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 5. i 6.

249 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 7.

bataljona. U smislu sumnje da je neko iz Sarajeva doveo Envera Buzu za komandanta Prozorskog bataljona, ciljano da njemu opstruira protiv uspjeha operacije, Sefer Halilović zaključuje: „*rodom je iz Visokog i prosto nam je bilo neshvatljivo otkud on tamo*“,[250] odnosno od kuda Enver Buza na dužnosti komandanta Prozorskog bataljona. Seferova bolesna mašta, bez ikakvih argumenata je išla predaleko protiv ljudi sa kojima je radio. Po istoj toj logici, za Sefera bi se moglo postaviti pitanje - kako je došlo do toga da on u Sarajevu bude načelnik ŠVK, jer je u JNA bio na službi u Đakovu, odnosno zašto se nije obreo u svom rodnom kraju, u Crnoj Gori. Uostalom, može se postaviti i pitanje - kako to da on voli BiH više od svih ostalih Bosanaca i Hercegovaca, jer sve njih, od predsjednika Izetbegovića pa nadalje sumnjiči da su KOS-ovci, izdajnici, učesnici u agresiji na BiH ...

U nastavku pisma članovima Predsjedništva RBiH Sefer ističe da protiv njega tendenciozno djeluju „*oni koji su do 15. aprila ili 15. maja vršili pripremu za agresiju a i učestvovali u agresiji na svoju državu i svoj narod*“, te zaključuje: „*Meni je jasno što im JA smetam, nije mi jasno što to i Vama nije jasno, gospodine Predsjedniče*.“[251] To je bio Seferov grub napad protiv Rasima Delića, aludirajući što je on, za razliku od Sefera, kasnije napustio JNA. Delić je samo jedan od mnogih Bosanaca i Hercegovaca na koga Sefer upire prstom olahkim kvalificiranjem da je izdajnik. Međutim, pokazalo se da nije bitno ko je kada napustio JNA, jer je bitnije kako se ko ponašao kad je došao u redove branilaca BiH. Sefer Halilović je napustio JNA osam mjeseci prije nego Delić. Međutim, Delić se potvrdio kao lojalan, dok se Sefer dokazao kao nelojalan. Znači, bolji je lojalan koji je napustio JNA kasnije, nego nelojalan koji je napustio JNA ranije. Delićeva lojalnost prema svom Vrhovnom komandantu nije odgovarala agresorima, a Seferova nelojalnost jeste. Upravo radi te njegove nelojalnosti, opravdanije je pitanje otkuda Sefer u Sarajevu i u BiH uopće, nego - otkuda Buza Enver u Prozorskom bataljonu. Ako Sefer sebi daje pravo da se „*igra*“ maštovitim, neargumentiranim asocijacijama o Bošnjacima izdajnicima, da li onda on time ostavlja ikakvu mogućnost da se neko pomoću argumenata o njegovoj nelojalnosti „*igra*“ asocijacijama da je upravo on izdajnik?

14. Općepoznati su sadržaji i metodi napada od strane Sefera Halilovića protiv predsjednika Izetbegovića. Tokom rata i poslije, do 08.06.1993. godine, kada je smijenjen, i poslije, sve do današnjih

250 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 7.

251 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 8.

dana, on za Izetbegovića govori da je provodio četničku politiku, da je fundamentalista, da je islamizirao Armiju, da je djelovao s ciljem da BiH bude islamska država, da je lopov, da krade novce namijenjene odbrani BiH ... Takve napade treba usporediti sa rečenicom koju je Sefer Halilović napisao završavajući svoje pismo predsjedniku Izetbegoviću i ostalim članovima Predsjedništva R BiH: „*Gospodine Predsjedniče ... Ovo Vam sve pišem jer znam Vaše plemenite stavove kada je u pitanju, Istina, Pravda i Sloboda. Sarajevo, 01.05.1995. godine Sefer Halilović.*“[252] Znači, Sefer je neistinito i neiskreno govorio i pisao. Neistiniti su Seferovi negativni stavovi koje godinama iznosi protiv Izetbegovića. Neistinito je napisao da misli o Izetbegoviću da ima „*...plemenite stavove...*“ Znači, Sefer Halilović u svemu laže, i onda kada hvali i kada kudi. Jednom riječju, Sefer Halilović je lažovčina koja šteti i sebi, i svojoj porodici, i čitavom društvu i državi BiH.

24.
SEFEROVE LAŽI U SVOJOJ KNJIZI „*NIJE KRIV*“

Kako Sefer uspoređuje sebe sa narodom, Armijom i državom BiH?:

Kao autor u knjizi pod naslovom „*Nije kriv*“, u vezi sa oslobađajućom presudom koju mu je izrekao Haški tribunal, Sefer Halilović je iznio razne neistine, iskrivljeno i klevetnički predstavljajući vrijednosti, autoritete i faktore odbrane BiH od oružane agresije.

Vrlo je karakteristična intriga Sefera Halilovića kad ističe da suđenje njemu u Hagu, ustvari nije bilo suđenje njemu, već da je to bilo suđenje cijelom narodu u BiH koji se borio da preživi. U vezi s tim, Sefer ističe da je odbrana njega pred Haškim tribunalom, ustvari, bila odbrana naroda, Armije i države BiH, a da je njegova oslobađajuća presuda, ustvari oslobađajuća presuda za narod, Armiju i državu BiH. Kad tako govori i piše, on ne pominje da li bi odbrana onih na koje prebacuje svoju krivnju za zločine, također bila odbrana naroda, Armije i države BiH, odnosno on ne pominje da li bi oslobađajuća presuda za one na koje on prebacuje svoju krivnju također značila oslobađajuću presudu za narod, Armiju i državu BiH. Praktički, Sefer propagira da odbrana Izetbegovića, Delića i drugih na koje on prebacuje svoju krivnju za zločine ne bi imala karakter odbrane naroda, Armije i države BiH, da je njih trebalo optužiti i osuditi, jer to

252 **Halilović Sefer** u pismu za Predsjedništvo R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. strana 9.

ne bi, kao u njegovom ličnom slučaju imalo smisao osude protiv naroda, Armije i države BiH. On faktički smatra da nevine Bošnjake treba suditi i sankcionirati, a da njega kao odgovornog za zločine ne treba. Dakle, Sefer misli da je samo on toliko važan za narod, Armiju i državu BiH, pa da se narod treba identificirati s njim, a ne on s narodom, te da niko drugi nema značaj kao on.

Inače, vrlo često, Sefer poistovjećuje sebe sa narodom, Armijom i državom BiH, tako što tvrdi da svako protivljenje njegovim brutalnim lažima znači napad na vrijednosti naroda, Armije i države BiH. On gubi iz vida da su njegovi brutalni napadi na političko vođstvo koje je organiziralo odbranu izrazito štetni za vrijednosti naroda, Armije i države BiH. Pri tome treba imati u vidu da je to političko vođstvo koje on brutalno napada, u okviru svoje odgovornosti njemu dalo povjerenje da obnaša čak najviše funkcije u Armiji R BiH. Zanimljivo je da su Seferovi sadržaji napada na političko vođstvo snaga odbrane BiH isti kao i agresorski, u vezi čega se Seferu postavlja pitanje: Kako tumači činjenicu što su njegove propagandne teze protiv političkih autoriteta odbrane BiH iste kao i agresorske?

Seferovo nasilje metodama mučenja i ubijanja:

U svojoj knjizi „*Nije kriv*“, da bi se predstavio da nema nikakve veze sa zločinima u Trusini, Grabovici i Uzdolu, Sefer Halilović za sebe tvrdi da je „*umjeren*“ i da „*ne voli silu*“. Međutim, činjenice potvrđuju sasvim suprotno. Za vrijeme rata, Sefer je u Sarajevu bio vrlo blizak ljudima koje je podstrekavao i usmjeravao da upotrebljavaju silu, maltretiraju, muče, tuku i progone nevine ljude. Kao podstrekač, kriv je za nedjela koja su činili Mušan Topalović Caco i Ramiz Delalić Ćelo. Da je Sefer, kako sam za sebe ističe „*umjeren*“ i da „*ne voli silu*“, on se ne bi povezivao sa nasilnicima, zahtijevajući od njih da ubijaju, likvidiraju ljude koji se njemu ne dopadaju, o čemu postoje dokazi. Da je Sefer Halilović „*umjeren*“ i da „*ne voli silu*“, onda bi on spriječio Cacu i Ćelu da se nasilnički ponašaju i ne bi ih podstrekavao da čine nasilje. Ne bi sa sobom, septembra 1993., na područje Jablanice poveo upravo osobe koje su sklone nasilju i koje su u Grabovici, 08./09.09.1993. godine, izvršile zločine nad Hrvatima. Da je Sefer „*umjeren*“ i da „*ne voli silu*“ on bi, odmah kada je saznao za zločine nad hrvatskim civilima u Trusini, Grabovici, Uzdolu ... sačinio izvještaj svojim nadređenima Izetbegoviću, kasnije i Deliću i u svojoj nadležnosti pokrenuo istragu. Naprotiv, Sefer je učinio sve što je mogao da se zločini prećute, prikriju. Da je „*umjeren*“ i da „*ne voli silu*“, Sefer nikako ne bi dozvolio da

se pod njegovom kontrolom divljački tuče Tabak Ahmet, s ciljem da se od njega iznudi izjava protiv Izetbegovića, Delića i drugih najviših funkcionera u sistemu odbrane BiH, kako bi ih kompromitirao a sebi osigurao povratak na najvišu funkciju u Armiji RBiH. Uzgred, treba pomenuti da je Tabak od udaraca, koje je diktirao Sefer, za dlaku ostao živ. Zanimljivo je što je Sefer u nasilje, iza koga je tokom rata stajao upravo on, uključivao i svog tada malodobnog sina. Tabak to svjedoči svojom pismenom izjavom. Kao i Tabaku, slično se dogodilo i Dervišević Ibrahimu, koga su, po diktatu Sefera Halilovića, tukli toliko da je i on, kao i Tabak, za dlaku ostao živ. Treba se upitati: Ko su sve žrtve Seferovog nasilništva? Da li ih ima među onima čija su ubistva svrstana u „*misteriozna*“?

Seferove laži o nacionalnom sastavu Armije RBiH:

Poslije rata, Sefer za sebe učestalo tvrdi da se zalagao za „*multikulturnu*“ BiH. Da je to uistinu činio, on u toku rata ne bi promovirao parolu „*SMRT FAŠIZMU, SLOBODA BOŠNJACIMA*“, kako je završavao tekstove zvaničnih, službenih dokumenata koje je potpisivao, kao načelnik ŠVK. Bio bi interesantan i važan odgovor na pitanje: Zašto su i Sefer Halilović i Radovan Karadžić isticali iste propagandne teze da su Srbi i Hrvati protjerani iz Armije R BiH i da je ta Armija postala „*muslimanska*“? To nije slučajno. Sefer Halilović najbolje zna istinu, zašto su mnoge njegove propagandne teze, isto kao i naprijed navedena, slične ili potpuno iste propagandnim tezama agresorske strane. To se nikako ne smije razmatrati izvan činjenice da je Sefer bio saradnik Službe vojne bezbjednosti JNA, pod tajnim imenom „*Boris*“, što je i sam priznao. (Vidjeti citat iz Seferove izjave na strani 28. ove knjige, Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 4).

Sefer laže da je bilo koja jedinica Armije R BiH ikada imala „*i do 50 posto*“ nebošnjaka. Laže da je u Armiji RBiH „*ukupno bilo oko 30 posto bosanskih Srba i Hrvata*“. Trebao je ali nikada nije pokazao spisak pripadnika bilo koje jedinice Armije RBiH sa takvom nacionalnom strukturom. Trebao je ali nikada nije pokazao spisak Srba i Hrvata na starješinskim dužnostima u vrijeme dok je on bio načelnik ŠVK. Nažalost, nije ih bilo ni približno onoliko koliko on tvrdi, a on to tvrdi iz istih razloga kao i Karadžić koji propagira da su Srbi protjerani iz Armije RBiH, jer je, navodno, Alija Izetbegović želio da BiH bude islamska država. O tome da Sefer i Karadžić lažu, svjedoče spiskovi poginulih i ranjenih u jedinicama Armije R BiH. Naprimjer, u 1. slavnoj motorizovanoj brigadi koja je sa

položaja Žuči branila Sarajevo, na spisku od oko 650 poginulih, samo je oko dvadesetak sa nebošnjačkim imenima, iako je ta jedinica, u smislu nacionalne strukture, imala nešto povoljnije prisustvo Srba i Hrvata. Slično je i sa nacionalnom strukturom onih koji su u sistemu odbrane BiH postali ratni vojni invalidi.

Nacionalna struktura u okviru 205.000 pripadnika Armije R BiH, na dan 31.12.1992. godine je bila slijedeća: Bošnjaka 182.748, Hrvata 12.364, Srba 6.600 i Ostalih... Na kraju rata 31.12.1995. godine, u okviru 211.036 pripadnika Armije R BiH, nacionalna struktura je bila slijedeća: Bošnjaka 203.368, Hrvata 2.283, Srba 1.087 i Ostalih... Da je u početku rata nacionalna struktura Armije R BiH bila srazmjerna strukturi stanovništva, u njoj je trebalo biti 64.400 Srba i 23.000 Hrvata. Da ih je stvarno toliko bilo, a na kraju rata ostalo samo 1.087 Srba i 2.283 Hrvata, onda bi se, možda, i moglo posumnjati da ih je neko istjerivao iz redova Armije R BiH. Nažalost, nije ih bilo i niko ih nije tjerao iz redova Armije RBiH.

Sefer, koji optužuje bošnjačke kadrove u politici i Armiji za nedostatak Srba i Hrvata u redovima naših branilaca, zanemaruje slijedeće: (a) agresorsku propagandu koja je odvraćala Srbe i Hrvate da budu u Armiji R BiH; (b) na tlu BiH su formirane paravojske HVO, VRS i NO APZB, što se činilo uz gebelsovsku propagandu da je Armija R BiH „*muslimanska Alijina vojska*“, a isto to čini i Sefer Halilović; (c) pred rat, u jedinice JNA na teritoriji BiH je mobilizirano srpsko stanovništvo, a te jedinice su samo preimenovane u VRS; (d) snažna agresorska propaganda o ugroženosti Srba i Hrvata od „*muslimanskih nacionalista*“ na teritorijama pod kontrolom legalnih vlasti R BiH, uz napomenu da u toj propagandi učestvuje i Sefer Halilović slično kao što su činili Radovan Karadžić, Mate Boban i Fikret Abdić; (e) radi zaštite od posljedica rata, mnogi iz svih nacionalnih sredina u BiH su izbjegli po svijetu; (f) kad su uspostavljene borbene linije na teritoriji pod kontrolom Armije R BiH je preostao relativno mali broj Srba i Hrvata, a kasnije su odlazili i preko borbenih linija, ilegalno i legalno, konvojima, uz pomoć raznih humanitarnih organizacija; (g) politički i vojni kadrovi – Srbi i Hrvati koji su djelovali u ime legalnih institucija R BiH su onemogućeni da utječu kako bi se veći broj njihovih sunarodnika uključivao u redove Armije R BiH; (h) mirovni planovi o etničkoj podjeli teritorija su uznemiravali i podsticali raseljavanje stanovništva. Nemoralni i zlonamjerni Sefer Halilović neće da pogleda u te činjenice. On ignorira te činjenice isto kao što čine kreatori i realizatori agresorske propagande.

Sefer laže da nije komandovao operacijom „Neretva 93“ u kojoj su počinjeni zločini:

Teško je okvalificirati ogroman bezobrazluk sadržan u lažima Sefera Halilovića da nije komandovao jedinicama koje su septembra 1993. godine učestvovale u operaciji „*Neretva 93*“, samim tim što on, kao i svi kojima je komandovao, zna da je upravo on bio komandant te operacije. Da je operacija uspjela i da u njoj nije bilo zločina, Sefera niko ne bi mogao spriječiti da se predstavlja njenim komandantom.

O mjestu suđenja Seferu:

Sefer Halilović ističe da je vlast, na čelu sa Izetbegovićem, znala za većinu imena počinitelje zločina, ali da ih nije procesuirala iz „*političkih*“ ili „*demagoških*“ razloga, te zaključuje: „*Da su ih procesuirali bilo kada ... do septembra 2001. godine, kada je podignuta moja optužnica, meni se ne bi sudilo u Hagu*.“[253] Kao rijetko u čemu, ovom rečenicom Sefer je u pravu. Tačno je napisao. Znalo se za njegovu aktivnost koja je imala karakter zavjere na štetu sistema odbrane, odnosno znalo se da je on podsticao na ubijanje, likvidacije ljudi koji su u sistemu odbrane BiH stali na put njegovoj destrukciji. Za te zločine, vlast na čelu sa Izetbegovićem je trebala upravo njega optužiti i osuditi u Sarajevu, čime bi se rasvijetlila i njegova odgovornost za zločine u Grabovici, Uzdolu i Trusini, pa u tom slučaju ne bi bilo potrebe da mu se sudi u Hagu.

Seferova propagandna teza o karakteru rata u BiH ista kao agresorska:

Sefer Halilović, destruktivno, u korist agresorske propagande, zamjenom teza, svoje suđenje u Hagu dovodi u vezu sa karakterom rata u BiH. Ističe da je protiv njega pokrenut postupak u Hagu, s ciljem da se „*relativizira agresija i mijenja karakter rata*“ u BiH. Ko biva, da je on osuđen, rat u BiH ne bi imao karakter agresije, već bi imao karakter građanskog rata. On sebi daje veći značaj nego što ga je imao predsjednik Izetbegović, jer da je Sefer brinuo o ispravnom predstavljanju da je na BiH izvršena agresija i da rat u BiH nije građanski, on ne bi na svakom koraku napadao bošnjačko političko vođstvo da je vodilo fundamentalističku i nacionalističku politiku, jer takva Seferova propaganda poručuje da su uzroci rata na strani snaga odbrane BiH, na strani bošnjačkog političkog vođstva i da su se Srbi i Hrvati morali organizirati za samoodbranu u građanskom ratu. To što je on tvrdio i još uvijek tvrdi je potpuno isto što tvrde i agresorski ideolozi, upravo zato da bi rat u BiH okvalificirali građanskim. Prema tome, Sefer Halilović je

253 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 23.

činilac, eksponent agresorske propagande u dokazivanju da je u BiH bio građanski rat. Za ocjenu karaktera rata, neusporedivo je važniji karakter politike koju je vodilo političko vođstvo, od toga da li je Sefer Halilović bio ili ne lojalan najvišem političkom vođstvu, da li je on lično postupao u skladu sa politikom tog vođstva ili se suprotstavljao toj politici.

Seferove laži protiv Bošnjaka da su nacionalisti:

Bošnjake na značajnim funkcijama Sefer je kvalificirao da su nacionalisti i šovinisti, što znači da takvi bošnjački funkcioneri i političke stranke kojima pripadaju djeluju protiv srpskog i hrvatskog naroda u BiH. Takvim svojim tezama Sefer opravdava ekstremiste, lidere srpskog i hrvatskog naroda koji ističu da su Srbi, odnosno Hrvati, ugroženi od bošnjačkih nacionalista, islamskih fundamentalista, čime opravdavaju svoj ekstremizam i politiku podjele BiH. Za rasvjetljavanje Seferove destrukcije ponekad se čini korisnom i ironija: možda, Sefer misli da bi u slučaju da osvoji vlast, Milorad Dodik, vidjevši njega na vlasti ,učinio zaokret i počeo djelovati u korist postdejtonskih reformi radi jačanja države BiH.

Sefer laže da je bio „prvi komandant bosanske armije"
i da je on lično njen „stvoritelj":

Općepoznata je činjenica da je „*prvi komandant bosanske armije*"[2542] u međunarodno priznatoj BiH bio Hasan Efendić, a ne Sefer Halilović. Pri tome treba imati u vidu da su vojni komandanti bili podređeni civilnoj Vrhovnoj komandi, Predsjedništvu R BiH, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem. Sefer je želio da se uspoređuje, pa i poistovjećuje sa Titom koji je bio i na čelu KPJ i „*maršal*" u uniformi, pa je novac namijenjen za Armiju RBiH trošio za proizvodnju postera i metalnih znački sa svojim likom, sličnih značkama sa Titovim likom. Tito nije imao nadređenog. Vojne osobe koje su bile na čelu Armije R BiH su imale nadređenog civilnog Vrhovnog komandanta. Mentalno, Sefer Halilović je ostao u bivšim vremenima. Zato on negira ulogu političkog vođstva i ističe brutalne laži da je on „*stvorio*" Armiju R BiH. Političko i državno vođstvo koje je organiziralo Armiju R BiH je dalo povjerenje Seferu da obavlja vojnostručne poslove, koji čine samo jednu od brojnih strana organiziranja odbrane države od agresije.

Tendenciozno je i nemoralno tvrditi da je bilo koji pojedinac u redovima Armije R BiH njen „*stvaritelj*". Istina je da su državni autoriteti i političke snage na osnovama patriotske političke mobilnosti građana protiv snaga koje su ugrožavale BiH, gradili sve elemente državne strukture, čemu

254 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*", strana 23.

pripada i Armija R BiH. Tada, kada je oblikovana ta politička mobilnost građana BiH, naročito u toku 1990., 1991. i 1992. godine, Sefer nije imao apsolutno nikakvog političkog utjecaja. Čak, šta više, bio je izvan toga, naročito dok je tokom 1990. i 1991. godine još uvijek bio pripadnik JNA. Kada su političari zaslužni za temeljne pretpostavke nastanka Armije RBiH u okviru svoje odgovornosti za organiziranje odbrane ukazali povjerenje upravo njemu da obavlja vojnostručne poslove, on se osilio. Okrenuo se protiv političara koji su mu ukazali to povjerenje. Postao je nelojalan vođama političkog pokreta koji je gradio Armiju RBiH. Pokazao je ambiciju da ih svrgne, kako bi on umjesto njih, izvan demokratske procedure postao politički lider. On otima tuđe zasluge za nastanak i izgradnju Armije RBiH.

Interesantno je kako se Sefer koristi neistinama koje je, u materijalnom smislu, Haški tribunal unio u tekst njegove oslobađajuće Presude. On je u svom propagandnom pamfletu pod naslovom „*Nije kriv*“, citirao Presudu: „*Pod vodstvom Sefera Halilovića, vrhovnog vojnog komandanta učinjen je pokušaj da se ... razne jedinice pretvore u funkcionalnu organizovanu vojsku...*“. U istom svom pamfletu, u vezi s tim, Sefer Halilović zaključuje da je „*zlo*“ koje mu se dogodilo suđenjem u Hagu, njemu donijelo i „*dobro*“, jer je u Presudi Haški tribunal konstatovao da je on „*stvorio*“ Armiju BiH. Koliko je tačno što je Haški tribunal u Presudi konstatovao da je Sefer Halilović bio „*vrhovni vojni komandant*“, toliko je tačno i da je „*stvorio*“ Armiju BiH.[255] I jedno i drugo je apsolutna neistina. Tekst Presude su pisale ili zlonamjerne osobe ili pak pravnici koji nemaju sluha o značenju termina „*vrhovni komandant*“. Možda je u pitanju i kvalitet prevoda teksta Presude sa engleskog na bosanski. Što god da je od toga, interesantno je Seferovo citiranje upravo tih rečenica i termina. Umjesto da upozori Haški tribunal na materijalne neistine u tekstu Presude, on ih citira jer očekuje da će njegovu knjigu čitati samo neupućeni ljudi kojima želi poručiti da je on stvarno bio „*vrhovni komandant*“, da je on „*stvorio*“ Armiju BiH, samim tim što je to „*konstatovao*“ i Haški tribunal u Presudi.

Seferove besmislice:

Propagandni pamflet autora Sefera Halilovića pod naslovom „*Nije kriv*“ je u cjelini namijenjen neupućenima, nedovoljno informiranim, s ciljem da ostanu pogrešno upućeni i dezinformirani. Oni ljudi koji su dobro upućeni i informirani o ratu u BiH, lahko će uočiti da je Seferov propagandni pamflet „*Nije kriv*“ samo gomila besmislica i laži. Jedan u

255 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 25. – 26.

nizu dokaza u tom pogledu je njegov komentar Odluke Predsjedništva R BiH o reorganizaciji Armije R BiH od 18.07.1993. godine: „*Ovom Odlukom Predsjedništvo prestaje biti civilna komanda i postaje Vrhovna komanda Oružanih snaga...*“[256] Predsjedništvo R BiH je, po svojoj ustavnoj ulozi, bilo i ostalo civilna Vrhovna komanda Oružanih snaga. U tom pogledu, karakter komandne uloge Predsjedništva R BiH se nije mijenjao nikada, nikakvim i ničijim odlukama. Ko biva, po Seferovom, do dolaska Rasima Delića, Sefer je bio „*vrhovni komandant*“ a Predsjedništvo „*civilna komanda*“, a da je Predsjedništvo RBiH postalo „*vrhovna komanda*“, tek kada je Sefer „*smijenjen*“, a Delić postavljen za komandanta ŠVK. To su besmislice koje se mogu vrtiti po glavi samo bolesno zlonamjernoj ili/i nekompetentnoj osobi, kakav je Sefer Halilović.

Seferova laž da je juna 1993. Armija RBiH kontrolirala 50% teritorije BiH:

Grubo, izrazito nemoralno i drsko Sefer laže kad govori i piše da je Armija R BiH, dok je on bio načelnik ŠVK, kontrolirala više od 50% teritorije. Šta odgovoriti na tu besmislicu? Juna 1993. godine agresorske snage u BiH su kontrolirale više teritorije od onoga koliko sada pokriva entitet RS, a pokriva 49%. U vrijeme dok je Sefer bio načelnik, pored tih 49% teritorija koje su Dejtonskim sporazumom pripale RS-u, agresorske snage su kontrolirale i slijedeće: (a) teritorije koje su oslobodili borci 1. korpusa na Bjelašnici i Treskavici, (b) teritorije koje su oslobodili borci 2. korpusa prema Majevici i Ozrenu; (c) teritorije koje su oslobodili borci 3. korpusa prema Ozrenu, Tesliću i Varešu; (d) teritorije koje su oslobodili borci 5. korpusa – Petrovac, Ključ, Sanski Most, Bosanska Krupa ...; (e) teritorije koje su oslobodili borci 7. korpusa prema Vlašiću i Kupresu ...; (f) teritorije koje su oslobođene djejstvima snaga HV i HVO na pravcu Mrkonjić Grada i Jajca; (g) teritorije koje su četnici napustili po osnovu Dejtonskog sporazuma – Hadžići, Ilidža, Vogošća, Semizovac, Srednje, Ilijaš, dio teritorija oko Goražda, Ustikolina ... Pored naprijed nabrojanih teritorija, pod kontrolom Armije R BiH nisu bile ni one koje su držale snage HVO: Zapadna Hercegovina, dijelovi Srednje Bosne - Busovača, Kiseljak, Novi Travnik, Vitez, Žepče ... Kad se sabere 49% teritorije koja sada pripada RS sa naprijed nabrojanim teritorijama, samo ostatak je bio pod kontrolom Armije R BiH dok je Sefer Halilović bio načelnik ŠVK, što je prilično daleko od njegovih tvrdnji da je „*u njegovo vrijeme*“ Armija R

256 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 26. – 27.

BiH kontrolirala preko 50% teritorija BiH. U tim dimenzijama očita laž je skandalozna. Nisu interesantne njegove besmislice, koliko je zanimljivo što se po BiH mogu čuti pitanja: „*Da li je stvarno onako kako govori Sefer?*“ Pod utjecajem žestoke propagande koju on organizira, tako se pitaju čak i dobronamjerni ljudi, iako svaki građanin protiv Seferovih laži sam može lahko izračunati sve što je naprijed argumentirano.

Tačno je da su u proljeće 1994. godine izgubljene značajne teritorije oko Goražda i da je jula 1995. godine, uz neviđene genocidne zločine, okupirana Srebrenica. U odnosu na teritorije koje su kontrolirale jedinice Armije R BiH oko Srebrenice, Žepe i Goražda krajem 1992. godine, najveći dio teritorija je okupiran u agresorskim ofanzivama u proljeće, 1993. godine, znači prije Delićevog dolaska na dužnost komandanta ŠVK, odnosno u vrijeme dok je Sefer Halilović komandovao. Tada su agresorske snage okupirale velike dijelove općina Višegrad, Rudo i Rogatica, došle do Ustiprače i stavile pod svoju kontrolu put Ustiprača – Rogatica. Zašto Sefer svoju odgovornost za gubitke naprijed navedenih teritorija podmeće onima koji su nakon njegovog odlaska ostali da se bore u redovima Armije BiH? Odgovor je slijedeći: Zato što je Sefer kukavica i veliki lažov, prevarant, obmanjivač javnosti. Da ima bar malo poštivanja prema građanima BiH, ne bi ih nikako, a kamo li tako brutalno lagao.

Seferove laži da nije imao vremena poduzeti mjere protiv počinilaca zločina:

Seferova odgovornost za zločine nad Hrvatima u Grabovici, Uzdolu ... nije u tome što, od vremena kada su se zločini dogodili (08.09.93 i 14.09.93.) pa do vremena njegovog uklanjanja sa funkcije načelnika ŠVK (01.11.93.), za zločine u Grabovici nije dat potpun odgovor. Njegova odgovornost proizilazi iz činjenice što je efektivno komandovao jedinicama koje su učestvovale u operaciji „*Neretva 93*“ u kojoj su počinjeni zločini. Efektivno je komandovao jedinicom čiji su pripadnici izvršili zločine. Odgovoran je što nije izvijestio svoje nadređene o izvršenim zločinima odmah nakon što je za njih saznao. Sefer Halilović se pravda da nije imao vremena poduzeti mjere za zločine koji su se dogodili samo mjesec i po prije njegovog uklanjanja sa funkcije načelnika ŠVK. To nije istina, jer je mogao, a nije poduzeo elementarne mjere. Naprimjer, kada je u prijepodnevnim satima 09.09.1993. godine saznao za zločine u Grabovici, za izvještavanje svojih nadređenih Seferu je trebalo samo dva minuta, da napiše bar dvije rečenice: „*Protekle noći pripadnici jedinice kojom komandujem su izvršili*

zločine nad hrvatskim civilima u selu Grabovici. U toku su mjere sagledavanja tog slučaja." Depeša takvog sadržaja je mogla istog dana biti proslijeđena iz Jablanice u Sarajevo. Da je to učinio, niko ne bi mogao ni posumnjati da je on prikrivao zločine, upravo radi toga da prikrije svoju odgovornost. Ni kasnije se nije udostojio da izvijesti o slučajevima zločina u Grabovici i Uzdolu. Izvještaj koga je lično napisao 20.09.1993. godine, znači 11 dana nakon zločina u Grabovici, odnosno 6 dana nakon zločina u Uzdolu, ne sadrži ni jednu jedinu riječ o tim zločinima. Ako se u svom pamfletu, pod naslovom „*Nije kriv*", u želji da dokaže kako nije imao dovoljno vremena za odgovarajuće mjere povodom zločina u Grabovici i Uzdolu, besmisleno poziva na kratko vrijeme od „*prve polovine septembra, kada su se zločini desili do 1. novembra ...znači za mjesec i po dana*",[257] šta bi onda rekao za zločine koji su izvršeni nad Hrvatima u selu Trusina, pet mjeseci ranije u odnosu na zločine u Grabovici i Uzdolu. Zašto nije izvijestio Predsjedništvo RBiH o tim zločinima? Zašto u posljednjih sedam mjeseci obavljanja najistaknutijih funkcija nije poduzeo mjere da se zločini u Trusini istraže, procesuiraju i sankcioniraju? Za poduzimanje mjera za zločine u Trusini, kao ni za zločine u Grabovici i Uzdolu, Sefer nije imao nikakvih smetnji izvan sebe. Odmah nakon zločina u Trusini, njegova upornost da sa funkcije načelnika Uprave bezbjednosti bude smijenjen Fikret Muslimović pripada njegovom organiziranom djelovanju s ciljem da se zločini prećute i spriječi istraga izvršenih zločina.

I agresorska i Seferova propaganda isto optužuju Izetbegovića za teroristička djela:

Propagandnim tezama da je vlast u BiH, na čelu sa Izetbegovićem teroristička, opravdavana je agresija na BiH, jer je, kako su isticali, Izetbegovićeva vlast bila direktna opasnost za nebošnjake. Prema toj tezi, ni takozvana JNA, ni takozvana VRS, ni HVO, ni Vojska SRJ, ni Vojska Hrvatske nisu bili izvršitelji agresije, nego su bili zaštitnici ugroženog srpskog, odnosno hrvatskog naroda. Propagirali su da vode odbrambeni rat, a da je Armija R BiH muslimanska vojska terorisrtičkog karaktera. Istu propagandnu tezu lansira i Sefer Halilović kad u svom pamfletu „*Nije kriv*" piše: „*...Jedino što mi pada na pamet je da se, kada države ubijaju, počinioci ne pronalaze, za šta su najbolji primjeri nikada pronađene ubice Nedžada Ugljena, Joze Leutara i drugih. Za ubistvo moje supruge i njenog brata istraga je još uvijek u toku, a spisku nezavršenih predmeta se u međuvremenu, kojeg*

[257] **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*", strana 27.

li apsurda, pridružio i predmet Ramiz Delalić.“[258] Valjda bi Sefer Halilović trebao znati ko je izvršio ili organizirao navedena ubistva, jer, ko god su, Seferove su „*kolege po oružju*“, jer je i Sefer terorista koji se bavio mučenjem i ubijanjem. Imaju ljudi koji svjedoče da je Sefer organizirao njihovo mučenje tako da im je život visio o koncu. Da su umrli od posljedica terora koga je nad njima organizirao Sefer, možda bi i njih Sefer uvrstio u naprijed citiranu rečenicu u kojoj nabraja žrtve zločina organiziranih, kako ističe od strane države BiH. Postoje dokumenti da je upravo Sefer Halilović usmjeravao, podsticao na ubijanje ljudi koji se njemu ne dopadaju. Dokumenat u tom smislu su pismene izjave Ramiza Delalića Ćele.

Seferovo angažiranje Asima Džambasovića da laže:

Tokom rata i poslije, u svom djelovanju protiv autoriteta odbrane BiH, Sefer Halilović se oslanjao na osobe koje su ispoljavale nezadovoljstvo okrivljujući Izetbegovića i Delića što nisu, kako su zamišljali da zaslužuju, dobili viši čin ili/i funkciju. Po tom osnovu, Sefer Halilović je pridobio Asima Džambasovića, inače zaslužnog u odbrani BiH. Sefer je iskoristio Džambasovićevo nezadovoljstvo, pa je njime manipulirao u korist svojih prljavih namjera. Pored ličnog laganja kako je to odgovaralo Seferu, Asim Džambasović je dobio priliku da u ulozi „*vojnog eksperta*“ u timu Seferove odbrane pronalazi, nagovara i poučava druge ljude da lažu ono i onako kako se to njima činilo da je korisno za Seferovu odbranu pred Haškim tribunalom. Glavno pitanje o kome je Asim Džambasović lagao je okolnost nastanka Naredbe Rasima Delića od 30.08.1993. godine o formiranju inspekcijskog tima na čelu sa Seferom Halilovićem za operaciju prema Prozoru i Mostaru, septembra 1993. godine. O tome Sefer piše da je Džambasović po naređenju Delića „*pripremio naredbu o formiranju Inspekcijskog tima*“, a da je Delić, Džambasoviću „*tada doslovno rekao: 'Razvlasti ga što više i nek mi se makne sa očiju. To Naređenje od 30.09.1993. u vrijeme Haškog suđenja postaje ključni dokument. Tužilaštvo je na osnovu njega tvrdilo da me Delić imenovao za komandanta operacije, a Odbrana je tvrdila suprotno*'“[259] Ako je Asim Džambasović o svom razgovoru sa Delićem, Seferu stvarno rekao tako kako piše Sefer, onda nema nikakve dileme da je Džambasović slagao. Prvo, ko god poznaje Delića, primijetit će da je naprijed citirana rečenica koja se imputira Deliću nespojiva sa

---

258 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 28.

259 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 66. – usporediti sa Naređenjem komandanta Rasima Delića od 30.08.1993.godine.

načinom Delićevog ponašanja. Drugo, sadržaj naprijed citirane rečenice kojom je, navodno, Delić tražio da se sadržajem njegovog Naređenja od 30.08.1993. godine, Sefer što više „*razvlasti*" i Deliću „*makne sa očiju*", je protivurječan onome što je stvarno napisano u tom Naređenju: da Sefer Halilović dobija ovlasti da rukovodi jedinicama, donosi svoje naredbe, odlučuje o borbenoj upotrebi jedinica i rješava kadrovsku problematiku. Za tako definiranu ulogu Sefera Halilovića u operaciji prema Prozoru i Mostaru, septembra 1993. godine, kada su se dogodili zločini u Grabovici i Uzdolu, nema nikakvog osnova reći da je Sefer „*razvlašten*". Naprotiv, tako definirana uloga znači da je Sefer od Delića dobio ovlasti koje radikalno nadilaze uobičajenu ulogu inspekcije i dovode Sefera u ulogu da može komandovati jedinicama, jer su ovlasti donošenja naredbi, odlučivanja o borbenoj upotrebi jedinica i rješavanje kadrovske problematike najbitniji sadržaji u ulozi svakog komandanta. Prema pisanju Sefera Halilovića, ispalo bi da je Delić od Džambasovića tražio da za svoj potpis od Džambasovića zahtijeva da pripremajući tekst Naređenja od 30.08.1993. godine, napiše ono po čemu će se, u odnosu na uobičajenu ulogu inspekcije umanjiti mogućnost Seferovog utjecaja na jedinice, ali da je Džambasović, uprkos takvom Delićevom zahtjevu, radikalno ojačao mogućnost Seferovog utjecaja. Prema tome, za Delićev potpis Džambasović je pripremio sadržaj Naredbe od 30.08.1993. godine, suprotno od navodnog Delićevog zahtjeva da se tom Naredbom Sefer „*razvlasti što više*", jer ga je, uprkos tome, maksimalno ovlastio. Inače, Sefer govori i piše ciljano radi utjecaja na građane koji su slabo informirani ili su već dezinformirani o onome o čemu on piše i govori. Tako vara, zbunjuje ljude i produbljuje njihovu dezinformiranost. Ne treba biti posebno stručan da bi se uspoređivanjem sadržaja Delićeve Naredbe od 30.08.1993. godine i sadržaja Seferovog pisanja, lahko zaključilo da Sefer brutalno laže i obmanjuje javnost. Pri tome treba imati u vidu da je jedina Delićeva Naredba za Inspekcijski tim ona od 30.08.1993., dok Sefer za istu piše da je od 30.09.1993. godine. Takva faktografska greška može otežati rad onoga ko želi naći taj dokumenat. To može biti slučajna greška. Međutim, imajući u vidu da Sefer dobro zna da se njegova i Džambasovićeva naprijed citirana laž, pomoću Naredbe od 30.08.1993. godine može lahko otkriti, nije isključeno da je namjerno u svoj tekst unio pogrešan datum te Naredbe, pa je umjesto istine da je datirana 30.08., lažno naveo da je datirana 30.09.1993. godine.

Sefer je destruktivno utjecao na Mušana Topalovića Cacu i Ramiza Delalića Ćelu:

Činjenicu što je, u prvoj, od tri i po godine odbrane BiH od oružane agresije bio na dužnosti načelnika ŠVK, Sefer Halilović „*fakturiše*" bosanskohercegovačkoj javnosti, posebno bošnjačkom narodu, podrazumijevajući za sebe da kroz sva buduća vremena, bez obzira na svoje izdajničko ponašanje, treba biti naročito poštovan. Treba samo zamisliti, kakve bi bile njegove „*fakture*" da je, kojim slučajem, u bilo kojoj borbi pokazao hrabrost. Treba se samo zamisliti kako bi se, takav kakav jeste, ponašao Sefer da je uz angažiranje Ćele i Cace, kojim slučajem, u operaciji septembra 1993. oslobodio Prozor i Mostar. Da se ponašao moralno i normalno, Sefer ne bi ni došao u situaciju da intenzivnom propagandom „*fakturiše*" činjenicu što je prvu, od četiri godine odbrane BiH od oružane agresije bio načelnik ŠVK. Ustvari, da se ponašao normalno i moralno, on bi sve četiri godine ostao na toj dužnosti. Njegova nemoralnost se najviše ogleda u tome što za sve propuste, promašaje i negativne posljedice svojih poteza optužuje svoje podređene i nadređene. U svakoj od kritičnih situacija gdje je u okvirima njegove odgovornosti bilo promašaja, propusta i negativnih posljedica, on se predstavlja da je potpuno upravu, a da su njegovi podređeni i nadređeni ukrivu. U tom kontekstu, u vezi sa istragom zločina u Grabovici treba analizirati slijedeću rečenicu u njegovom pamfletu pod naslovom „*Nije kriv*": „*... Tražim ... da osiguraju mjesto gdje su se desila ubistva, tada još ne znam njihov broj i da se, ukoliko je moguće, još u toku noći provede istraga. Ćelo odgovara da ukoliko na mjesto ubistva dođu pripadnici vojne i civilne policije, on svoje ljude povlači s ratišta. Svjesno me stavlja u pat poziciju. Znao je da će se u slučaju povlačenja njegovih vojnika s njima povući i Cacini borci, a za njima, možda, i ostali. Njihovim povlačenjem u pitanje se dovodi situacija na ratištima, u krajnjem, ostanak Hercegovine ...*"[260]

Pažljivom analizom naprijed citirane rečenice iz Seferovog pisanja, dolazi se do niza vrlo značajnih zaključaka:

Prvo, Sefer Halilović laže da je od bilo koga tražio da se osigura mjesto izvršenih zločina u Grabovici 08./09.09.1993. godine.

Drugo, teritorija BiH je bila jedno ratište na kome je bilo više bojišta, ali Sefer ističe da bi se odlaskom Cace i Ćele dovela u pitanje „*situacija na ratištima*". Na koja to „*ratišta*", znači u množini, je mislio Sefer Halilović?

260 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*", strana 67.

U cijeloj situaciji to je nebitan detalj, ali i nije ako je posljedica Seferove nestručnosti, a očito jeste, jer je u BiH bilo samo jedno ratište na kome je bilo više bojišta.

Treće, naprijed citirano pisanje Sefera sugerira slijedeća pitanja i odgovore:

a) Da li je Delalić, na „*zahtjev*" Sefera, da se realizira istraga i osigura mjesto zločina, ispunio svoju prijetnju, te „*povukao svoje ljude sa ratišta*"? Nije! Ostao je na „*ratištu*" sa „*svojim ljudima*", da bi narednih dana, upravo kako je to Sefer želio, učestvovao u ofanzivi. Znači, tolerirajući Delalićevu prijetnju, Sefer je, praktički, onemogućio istragu. Proizilazi da su pripadnici vojnih i civilnih službi bezbjednosti onemogućeni da vrše istragu, jer se Delalićeva prijetnja pokazala efikasnom.

b) Da li je realan Seferov stav da ga je Delalić svojom prijetnjom o povlačenju „*svojih ljudi sa ratišta*" doveo u „*pat poziciju*", jer bi realiziranje te prijetnje dovelo u pitanje „*situaciju na ratištima*" i „*u krajnjem*" dovelo u pitanje „*ostanak Hercegovine...*"? Taj stav Sefera Halilovića je bio iracionalan, jer kasnije, kada su Ramiz Delalić Ćelo i Mušan Topalović Caco sa „*svojim ljudima*" otišli sa jablaničkog bojišta, u ostatku ratnih događanja, sve do Dejtonskog sporazuma, situacija u korist branilaca na području Hercegovine se popravljala, čime je, suprotno Seferovim očekivanjima, osiguran „*ostanak Hercegovine*", što potvrđuje i Izvještaj komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića o borbenim rezultatima postignutim odmah nakon što je Sefer sa Cacinom i Ćelinom jedinicom sa jablaničkog bojišta otišao u Sarajevo. Komandant 4. korpusa Pašalić je ujutro, 20.09.1993. godine na adresu „*IKM Jablanica*" Seferu poslao „*Operativni izvještaj*" u kome je naveo da su snage HVO „*u jutarnjim satima izvršile ponovno granatiranje po gradu Mostaru i po linijama odbrane 4. korpusa iz svih vrsta artiljerijskih oruđa*", da „*stotine granata iz tenkova, haubica, minobacača i ostalih oruđa nemilosrdno razaraju Mostar uz podršku PAM-ova, PAT-ova, snajpera*", ali da su jedinice 4. korpusa nanijele neprijatelju gubitke i krenule u protivnapad, tako da se „*slobodna teritorija pod kontrolom Armije R BiH, odnosno R BiH, iz sata u sat povećava uz veliki moral i natčovječanske napore naših boraca*", te da neprijateljski vojnici „*u paničnom bijegu ostavljaju svoje mrtve i ranjene*". Komandant 4. korpusa je zaključio svoj Izvještaj da njegove jedinice pomijeraju linije odbrane „*naprijed na jugu, centru i sjeveru uz uzimanje nekoliko važnih kota ...*", a da se u centru grada Mostara

„*vode prave ulične borbe*“.[261] Dakle, glavni stub i presudan činilac odbrane Hercegovine je bio 4. korpus, a ne kako to ističe Sefer, da su za odbranu Hercegovine bile presudne Cacine i Ćeline jedinice.

Prema Seferovoj propagandi, izdajnici su upravo oni koji su zaslužni u odbrani BiH:

Po propagandi koju provodi Sefer Halilović, u BiH su svi osim njega radili protiv opstanka države BiH, znači u korist agresorskih ciljeva. U tom smislu, kao izdajnike on identificira „*i bošnjačku obavještajnu službu koja se zvala SDB, kasnije AID, a potom FOSS i vrh vladajuće bošnjačke stranke*“.[262] Ta Seferova propagandna teza bi „*pila vode*“ da je nakon njegovog odlaska iz redova branilaca BiH, naša država nestala i da su njene teritorije prisajedinjene u sastav agresorskih država. Međutim, istina je drugačija. Nakon Seferovog odlaska iz redova Armije država BiH je očuvana. Da su naprijed navedene službe i politički faktori koje Sefer optužuje za izdaju u korist agresora htjeli uništiti državu BiH, to su mogli postići, pa sada države BiH ne bi ni bilo. Oni su mogli, ali nisu uništili državu BiH, jer su je odbranili, za razliku od Sefera koji nije mogao, ali bi je sigurno uništio da on u svom djelovanju s takvim posljedicama nije spriječen. Dakle, logičnije je pitanje - šta bi bilo sa državom BiH da je Sefer ostao na funkciji koju je obavljao do 08.06.1993. godine, odnosno - šta bi bilo sa državom BiH da je Sefer osvojio državne funkcije koje je želio? Ima dovoljan broj kompetentnih koji znaju da u tom slučaju sada ne bi bilo države BiH. To se zaključuje, pored ostalog, i na osnovu činjenica što su sadržaji Seferove propagande u bitnim političkim pitanjima isti kao i agresorski, što je njegova propaganda potpuno ista kao i propaganda dokazanog izdajnika Fikreta Abdića, što je Sefer kao i Fikret Abdić provodio iste podrivačke metode kao što su izazivanje sukoba između Armije BiH i civilne policije, te izazivanje sukoba između jedinica unutar Armije R BiH, zatim što se Sefer isto kao i Fikret Abdić, suprotstavljao civilnoj Vrhovnoj komandi, ispoljavajući mržnju protiv predsjednika Izetbegovića.

Seferov kukavičluk:

Sefer Halilović je kukavica. Pokušava svoja nedjela i njihove posljedice prebaciti na „*svoje saborce*“, dok zasluge drugih pokušava pripisati sebi kao uspjeh. To je interesantan, čudan, nemoralan, bezobrazan model ponašanja. Takve osobe, kakav je Sefer Halilović, mnoge činjenice vješto,

---

261 Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Haliloviću str. pov. br. cv -361-09/93, od 20.09.1993.

262 **Halilović Sefer**, pamflet prljave propagande „*Nije kriv*“, strana 29.

kukavički izokreću i prilagođavaju svojim nemoralnim težnjama, čineći nepravdu i štetu ljudima u svom okruženju. Čak i svoj kukavičluk, Sefer Halilović pripisuje onima koji su prozreli karakter njegovog ponašanja i upozoravaju javnost da se paze njegovog kukavičluka, jer je usmjeren na štetu drugih ljudi, društva i države. On zna za svoj kukavičluk. Odnosno, on zna da ono što čini da čine samo kukavice. Zato, poduzima sve što može da zavara javnost dokazujući za sebe da nije kukavica, već da su kukavice drugi ljudi oko njega koji su imali nesreću da ga sretnu i da s njim bilo šta rade. Tako, naprimjer, svoje tekstove u kojima dominira laganje, podmetanjem svojih zlih djela drugim ljudima, on započinje objašnjenjem pojma „*kukavičluk*". Ima mnogo primjera kojima se pokazuje i dokazuje kukavičluk Sefera Halilovića, tako što svoje ekstremno negativne osobine i zla djela podmeće drugima.

Sefer laže da je utjecao na formiranje Haškog tribunala:

Sebe predstavlja da je „*čovjek*" koji je utjecao na formiranje Tribunala u Hagu za procesuiranje ratnih zločina na prostorima bivše Jugoslavije. Za takve utjecaje je bio sićušan i apsolutno nikakvog utjecaja on nije imao na to pitanje. Jednostavno rečeno, laže! Tuđe zasluge pripisuje sebi, dok svoju odgovornost za zločine podmeće drugima. Tako rade kukavice.

25.
SEFEROVO NARUŠAVANJE ODNOSA ARMIJE RBIH I POLICIJE

Iz ŠVK je naređeno„*pretpotčinjavanje rezervnog sastava MUP-a*" jedinicama Armije R BiH, ali je u realizaciji te naredbe došlo do problema. Šefovi policije općina Konjic, Jablanica i Mostar su od svojih nadređenih zatražili tumačenje armijske odluke o pretpotčinjavanju, a nadređeni iz MUP RBiH su dali tumačenje da se mogu pretpotčinjavati samo manevarski sastavi civilne policije, a ne i policija u sastavu Stanica javne bezbjednosti. Za općinske stanice javne bezbjednosti iz MUP-a je dat stav da starješine civilne policije trebaju sami procijeniti da li imaju viška policajaca i policijskih jedinica da ih mogu staviti na raspolaganje Armiji R BiH. Načelnici Stanica javne bezbjednosti u Mostaru, Jablanici i Konjicu nisu željeli Komandi 4. korpusa dati podatke o svom rezervnom sastavu. Zahtjevi Halilovića su bili da se civilna policija u cjelini stavi pod komandu Armije R BiH, što se iz MUP-a osporavalo, jer bi se tako odstupilo od

zakonom definirane uloge policije.[263] Po tom pitanju je tinjao sukob između ministra unutarnjih poslova Jusufa Pušine i načelnika ŠVK Sefera Halilovića, što se negativno odražavalo na policijske i armijske kadrove na terenu. Pušina je insistirao na provedbi zakona, dok je Sefer insistirao na protivzakonitim rješenjima. Izazivanje i produbljivanje sukoba između civilne policije i jedinica Armije R BiH je bilo posebno osjetljivo pitanje. U istim ili sličnim sadržajima, takve sukobe su izazivali i Fikret Abdić u regiji Bihaća i Sefer Halilović, posebno u regiji Sarajeva i Hercegovine gdje je fizičkim prisustvom ostvarivao direktniji utjecaj. Gdje nije bilo fizičkog prisustva i neposrednog utjecaja Sefera Halilovića, problema u odnosima komandi Armije R BiH sa civilnom policijom nije ni bilo.

Načelnik Stanice javne bezbjednosti općine Konjic je bio Jasmin Guska. Po mjesnim zajednicama, kao što je Buturović Polje, bile su policijske stanice, pod kontrolom načelnika općinske Stanice javne bezbjednosti. Predstavnici civilne policije i predstavnici komandi jedinica Armije R BiH na području Igmana, Konjica i Jablanice su se sastajali i zajednički razmatrali vojnu i sigurnosnu situaciju na terenu, te poduzimali mjere za rješavanje raznih problema kojih je tada bilo mnogo.[264]

Bilo je pogrešnih pristupa angažiranjem civilne policije da „*hapsi*“ pripadnike Armije RBiH i obratno, da vojna policija „*hapsi*“ civile. To je izraz nedovoljne obučenosti komandanata u pogledu nadležnosti civilnih i vojnih organa bezbjednosti. Tako, naprimjer, komandant OG Igman Salko Gušić je naredio da civilna policija hapsi pripadnike Armije R BiH, uz naglašavanje da se na tim zadacima **ne** angažira vojna policija, što se odnosi na Bataljon vojne policije 4. korpusa i čete vojne policije iz sastava 43., 44. i 45. brigade. Niko u Armiji R BiH nije imao nadležnost civilnoj policiji naređivati da izvršava zadatke iz njenih zakonom reguliranih ovlaštenja. To je bila nadležnost MUP-a R BiH, koji je po regijama u BiH imao svoje centre službi bezbjednosti i stanice javne bezbjednosti. Nadležnost MUP-a je bila da obavlja poslove u civilnim okvirima. Za slučajeve gdje se u kriminalu civilnih osoba indiciraju vojne osobe kao saučesnici, svjedoci ili pak ako su predmet krivičnog djela civilnih osoba bili vojni objekti i sredstva, civilna policija, kao jedino nadležna u tim slučajevima je trebala ostvarivati saradnju sa Službom vojne bezbjednosti i Vojnom policijom. I

[263] Akt komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića str. pov. broj 7-1296/93, od 23.02.1993. godine, dostavljen u ŠVK, Seferu Haliloviću.

[264] Zapisnik sa zajedničkog sastanka predstavnika jedinica Armije R BiH i civilne policije na području Jablanice, Konjica i Hadžića, 20.03.1993. godine.

obrnuto, za slučajeve gdje se u kriminalu vojnih osoba indiciraju civili kao saučesnici, svjedoci ili pak ako su predmet krivičnog djela vojnih osoba bili civilni objekti i sredstva, Služba vojne bezbjednosti i Vojna policija, kao jedino nadležne u tim slučajevima, su trebali ostvarivati saradnju sa civilnim službama bezbjednosti. Znači, za policijske poslove u vezi sa vojnim objektima, vojnom imovinom i vojnim osobama bila je nadležnost vojnih organa sigurnosti i vojne policije, na čemu se, po potrebi, ostvarivala saradnja vojnih i civilnih organa bezbjednosti. Načelnici stanica javne bezbjednosti su bili elemenat strukture rukovođenja MUP-a RBiH. Oni su imali obaveze prema Zakonu o unutarnjim poslovima. Naprijed izneseno tumačenje treba sagledavati u vezi sa činjenicom da je u toku rata bila tendencija prebacivanja odgovornosti za kriminal, sa civilnih na vojne i obratno, sa vojnih na civilne organe bezbjednosti.[265]

[265] Komanda OG Igman, Naređenje „komandantima 43., 44., 45. bbr, OpŠO Konjic i Jablanica, Specijalnim jedinicama ŠVK i ostalim“, strogo pov. br. 01/45/93., Bradina, 02.05.1993. godine, u potpisu komandant OG Igman, Salko Gušić.

DRUGI DIO

SEFEROVA I RADONČIĆEVA DESTRUKCIJA NA ŠTETU DRŽAVE BIH POSLIJE RATA

1.
KARAKTER RADONČIĆEVOG „*SAVEZA ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH*“[266]

Najava Fahrudina Radončića da će osnovati svoju političku stranku je bila izraz njegove ocjene da je stanje liderskih i stranačkih autoriteta bošnjačkog naroda na nivou koji, čak i njemu, takvom kakav jeste, daje šansu za uspjeh na bosanskohercegovačkoj političkoj sceni. Dakle, nije glavni problem u tome što je Radončić umnožavao i razvodnjavao bošnjačku političku scenu u BiH, već je glavni problem u tome ako je aktuelna pozicija liderskih i stranačkih autoriteta bošnjačkog naroda nepovoljna u tolikoj mjeri da moralno problematične osobe dobivaju šansu da postanu uspješni politički lideri.

Radončić je u proteklih dvadesetak godina, putem „*Dnevnog avaza*“ i drugih svojih medijskih izdanja uložio velike napore da stanje liderskih i stranačkih autoriteta bošnjačkog naroda bude što slabije. Formiranjem SBB-a on se oslanja na rezultate koje je postigao u pogledu slabljenja liderskih i stranačkih autoriteta bošnjačkog naroda. Osnivanjem svoje političke partije, Radončić, ustvari, gazi po bošnjačkim žrtvama nastalim njegovim medijskim terorom u BiH, jer nema ni jednog od aktuelnih lidera bošnjačkog naroda koji nije podnio njegovu medijsku torturu.

Mnogima u BiH je dobro poznato da je Radončić lažov i to je njegova glavna karakteristika. U vezi s tim, treba imati u vidu da se BiH ne može ni graditi ni braniti na problematičnim moralnim i političkim osnovama, putem laži, prevara i nepravde. Jedini izlaz za državu BiH je da zalaganje za nju bude na čistim moralnim i pravednim političkim osnovama. Moralni i karakterni profil Radončića je suprotstavljen potrebama izgradnje i odbrane države BiH. S obzirom da se BiH može braniti i graditi samo na osnovama pravde, Radončićeve nemoralne osobine donose i donosit će štetu.

Raznim lažima putem „*Dnevnog avaza*“ i drugih izdanja Radončić je varao narod i tako povećavao tiraž, stičući bogatstvo. Zato je ulazak Radončića u politiku, ustvari, krupan napad na pravedne osnove i ciljeve borbe za BiH, trasirane historijskom ulogom predsjednika Izetbegovića. Radončić je svjestan da je to upravo tako. Da bi to maskirao, on je u najavi formiranja svoje političke stranke isticao da će ona afirmirati i braniti djelo Izetbegovića. Tako, u korist svoje stranke on se želio domoći podrške

[266] Tekst napisan u Sarajevo, septembra 2009. godine.

upravo onih građana koji simpatiziraju Izetbegovića.

Ulaskom Radončića u politiku ugrožavaju se osnovne moralne i druge vrijednosti političkog pokreta Bošnjaka. Zato se, u vezi njegovog osnivanja SBB-a, postavljaju zanimljiva pitanja: Zašto je Radončić došao u BiH pred sami početak rata? Kako se dogodilo, da se Radončić odmah po dolasku u BiH nađe uz Sefera Halilovića? Gdje je zavičaj Radončića i šta se u BiH zna o njemu? Da li je za Bošnjake ponižavajuće da im lider bude izrazito nemoralna osoba?

Ipak, najzanimljivije pitanje je: Zašto Radončić uporno negira izjave svjedoka da je bio saradnik kontraobavještajne službe bivše JNA pod pseudonimom „*Šćepo*"? O tome je Čandić Mustafa u svojoj pismenoj izjavi naveo: "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA' FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*"[267] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2). Da li je Radončić, početkom rata i dolaskom u BiH prestao biti „*Šćepo*" ili nije prestao biti „*Šćepo*"?

Odmah kada je u javnost došla vijest o Radončićevim namjerama da osnuje novu stranku, pod nazivom „*Savez za bolju budućnost Bosne i Hercegovine*", cijenilo se da će ga u tome podržati tadašnji reisu-l-ulema dr. Mustafa ef. Cerić. To je bila greška reisa Cerića, sa vrlo štetnim posljedicama za bosanskohercegovačko društvo u cjelini, a posebno za političku poziciju bošnjačkog naroda. S obzirom na ulogu Islamske zajednice u BiH, reis Cerić je trebao izbjeći direktnu političku podršku bilo kojem lideru i političkoj stranci pojedinačno. Na općim društvenim i državnim vrijednostima bitnim za vjersku i ukupnu kulturološku poziciju bošnjačkog naroda, reis Cerić je trebao sa jednakim povjerenjem održavati saradnju sa svim patriotskim političkim strankama. Njegova podrška Radončiću je nužno

[267] **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

podrazumijevala suprotstavljanje njega kao vjerskog lidera, pa i Islamske zajednice u cjelini prema ostalim političkim strankama koje su u rivalskom odnosu naspram stranke koju je osnovao Radončić.

2.
RADONČIĆEVO SLIJEĐENJE VELIKOSRPSKE POLITIKE PREMA MEĐUNARODNOJ ZAJEDNICI[268]

Politička strategija bošnjačkih političkih faktora prema međunarodnoj zajednici mora biti kooperativna saradnja na osnovama univerzalno prihvaćenih principa pravde, što podrazumijeva izgradnju povjerenja, naročito prema autoritetima SAD i EU. Prema tome, politička strategija prema međunarodnoj zajednici ne smije biti paranoična propagiranjem da je na sceni zavjera protiv BiH od strane najmoćnijih faktora u svijetu.

Politička strategija kooperativne saradnje je afirmirana liderskom ulogom predsjednika Izetbegovića, na pravednim osnovama zalaganja za vrijednosti države BiH. Zato je opravdano očekivati da će konačan rezultat mnogih utjecaja iz međunarodne zajednice biti na strani pravde i istine. U to treba vjerovati.

Velikosrpska politička strategija, upravo usljed svoje nepravednosti, ustvari je politika djelovanja protiv glavnih autoriteta međunarodne zajednicom, u okviru čega je najdrastičnije izraženo neprijateljstvo velikosrpskih ekstremista i lidera protiv SAD i Njemačke. Iz takve političke strategije proizilaze negativni stavovi od strane aktuelnih lidera bosanskih Srba, ali i srbijanskih lidera protiv prisustva međunarodne zajednice u menadžmentu krize u BiH, posebno protiv OHR-a, NATO-a, EUFOR-a ...

Radončić svojim utjecajima poručuje da je međunarodna zajednica u zavjeri protiv BiH i Bošnjaka, isto kao što velikosrpski lideri tumače da je međunarodna zajednica u zavjeri protiv Srba i Srbije. To su problematični stavovi, jer ako je međunarodna zajednica protiv BiH i Bošnjaka, onda nije protiv 'velike Srbije' i njenih sljedbenika. Afera koja je nastala tokom 2009. u vezi sa pisanjem u Radončićevom „*Dnevnom avazu*" i „*Globalu*", da su bošnjački kadrovi na meti međunarodne zajednice, koristila je velikosrpskoj političkoj strategiji, kojoj je interes da izolira državu BiH, posebno njen

[268] Tekst napisan u Sarajevu, septembra 2009. godine.

bošnjački narod od evidentne podrške međunarodne zajednice. Prema tome, politička strategija Radončića, kao vlasnika „*Dnevnog avaza*", je ustvari velikosrpska. Pored ostalog i zato, ako se želi očuvati BiH, Radončiću se mora stati na put.

Inače, pomenuta afera će biti pogodna okolnost da se uoči štetnost Radončićevih utjecaja u javnosti, što je važno s obzirom da je osnovao svoju političku partiju pod nazivom „*Savez za bolju budućnost BiH*". U vezi s tim je bitno podsjećanje da je Radončić isticao da će njegova partija afirmirati politiku Alije Izetbegovića. Međutim, politika Izetbegovića je bila kooperativnost sa najvažnijim činiocima međunarodne zajednice bez čije podrške ne bi bilo moguće očuvati BiH, dok je politika Fahrudina Radončića suprotstavljena tome, što potvrđuje i aktuelna afera pisanjem u „*Dnevnom avazu*" i „*Globalu*" na način koji usmjerava bošnjački narod i njegove lidere protiv SAD, EU ... Po tome, politika Radončića ima smisao podrške ratnoj politici Miloševića i Karadžića, kao i poratnoj politici Dodika. Suštinski, politika Radončića je usmjerena protiv najvažnijih iskustava iz političke strategije i političke prakse Alije Izetbegovića. U tom poslu Radončić zloupotrebljava Islamsku zajednicu i njene autoritete, posebno reisa Cerića, iako, možda reis Cerić misli da on „*upotrebljava*" Radončića.

3.
RADONČIĆEVA FRAZA: „*KRIZA JE ŠANSA*"[269]

Frazu „*KRIZA JE ŠANSA*", Fahrudin Radončić je istakao s ciljem da za svoju političku stranku (SBB) dobije podršku od što većeg broja građana BiH.

Očito, Radončić je krizu shvatio kao veliku šansu za sebe, ne samo za sticanje imovine, nego i za osvajanje političke moći koja će mu poslužiti kao sredstvo za osvajanje vlasti u državnom aparatu, za proširivanje i produbljivanje utjecaja u društvu. Koristeći se krizom kao svojom „*šansom*", Radončić je već stekao medijsku i ekonomsku moć, a provodi aktivnosti za sticanje političke moći.

Ipak, najvažniji aspekt Radončićeve fraze „*KRIZA JE ŠANSA*" je u tome što su društveni kriteriji za lidersku poziciju u BiH, u uslovima krize sišli na tako nizak nivo da se i drastično nemoralni Radončić

269 Tekst napisan u Sarajevu, novembra 2009. godine.

odlučio za osnivanje političke stranke i za borbu radi osvajanja državne vlasti u BiH. Upravo, ta srozanost kriterija u uslovima duboke krize bosanskohercegovačkog društva i države daje čak i Radončiću izglede za liderski uspjeh na političkoj sceni u BiH.

Za dalje jačanje prestiža u društvu, Radončiću je potrebna što trajnija i što dublja kriza. Zato, Radončićev motiv izražen frazom „*KRIZA JE ŠANSA*“ nije korištenje „*šanse*“ da bosanskohercegovačka država i društvo izađu iz krize, jer bi se izlaskom iz krize suzili prostori lažima, kriminalu i korupciji, a to je upravo njegov model ponašanja. Radončićevo ponašanje pokazuje da on želi da se kriza u BiH produbljuje, proširuje i da bude što trajnija, teža, jer velika „*KRIZA JE ŠANSA*“ za snage koje se zalažu za nestanak države BiH. Da nije tako, on svakodnevnim širenjem raznih laži ne bi podrivao moralne i etičke osnove društva, već bi ih putem istine štitio.

Dakle, ulazak Radončića u politiku će dodatno srozati društvene kriterije za lidersku poziciju, pa je moguće da ubuduće, još lošije osobe nego što je on, ako ih uopće ima lošijih od njega i ako budu željeli, mogu osnivati političke stranke i računati da budu uspješni na političkoj sceni u BiH. U tom smislu, Radončićeva politička, liderska ambicija je loš znak daljeg pogoršavanja stanja u državi i društvu.

Radončić nije pohađao ni završio fakultet. On se u proteklih dvadesetak godina u BiH bavio kriminalom, blaćenjem ljudi i brutalnim laganjem. Općepoznato je da Radončić u statusu saradnika Službe bezbjednosti bivše JNA (KOS) nosi ime „*Šćepo*“. Zbog toga su njegove veze sa ljudima iz Miloševićevog režima u Srbiji zanimljivije od veza onih koji nemaju takvih obilježja. Sličnih, ekstremno negativnih osobina, Radončić ima još. Međutim, i pored toga, osjećajući da su u uslovima krize opali kriteriji za vrednovanje ljudi u politici, služeći se upravo niskim kriterijima, Radončić se odlučio osnovati političku stranku, sa ambicijom da, takav kakav jeste, dobije povjerenje naroda u BiH. Radončićeva odluka da osnuje političku stranku, sama po sebi je izraz duboke krize u BiH. Ta kriza je šansa za Radončića, da u uslovima snižavanja raznih društvenih kriterija, čak i takav kakav jesete, dođe na vlast.

Građani BiH, posebno intelektualci, se moraju zamisliti nad činjenicom - šta to znači kad jedan crnogorski srednjoškolac, dolaskom u BiH može bolje nego intelektualci u BiH sticati bogatstvo, osvajati ekonomsku i političku moć. Zaista je kompliment crnogorskom sistemu

srednjoškolskog obrazovanja što se Radončić u BiH „*izdigao na nivo*“ sa koga ponižava bosanskohercegovačke intelektualce. Srazmjerno tome koliko je to ironični kompliment crnogorskom srednjoškolskom sistemu, toliko je to kritika bosanskohercegovačkom visokom obrazovanju, čiji diplomanti, magistranti i doktoranti ne mogu postizati ono što postiže Radončić, jer kad neko od ovdašnjih intelektualaca ispolji ambiciju u tom pogledu, onda je tu Radončić da ga putem svog „*Dnevnog avaza*“ radikalno, brutalnim lažima oblati, kompromitira i skine sa političke scene. Radončić laže, vara, obmanjuje. To su osobine koje u uslovima duboke krize omogućavaju ekonomski i politički prestiž, samim tim što je kriza povoljan ambijent za kriminal i korupciju. Nasuprot tome, bosanskohercegovački intelektualci sa fakultetima i naučnim zvanjima bi krizu prevazilazili normalnim, zakonom predviđenim sredstvima, a kada u tome počnu uspijevati, tu je Radončićev „*Dnevni avaz*“ da ih u javnosti, raznim lažima predstavi da su nosioci organiziranog kriminala i korupcije. Na toj matrici Radončićevog djelovanja, širom BiH se nižu bošnjačke žrtve. I konačno, Radončić je ocijenio da je na taj način u dovoljnoj mjeri uništio konkurenciju naspram svojih političkih ambicija, pa se odlučio osnovati svoju političku stranku.

4.
RADONČIĆEVA KANDIDATURA ZA ČLANA PREDSJEDNIŠTVA BIH - APSURD[270]

Radončićeva kandidatura za bošnjačkog člana Predsjedništva BiH sugerira pitanje: Šta Bošnjaci znaju, a šta ne znaju o Fahrudinu Radončiću, iako bi to trebali znati? Pri tome, važnije je razjasniti šta građani BiH o njemu ne znaju i zašto ne znaju.

Građani BiH o Radončiću ne znaju bitne, elementarne činjenice. Ne zna se koju je školu završio i gdje. Treba samo zamisliti, šta to znači da Bošnjaci sebi izaberu najvišeg funkcionera i svog predstavnika a da o njemu ne znaju koju je školu završio i gdje se školovao. Bitan podatak, posebno za muške osobe je služenje vojnog roka. O Radončiću se već nagađa - da li je ili ne služio vojni rok u bivšoj JNA, a ako jeste, gdje je služio vojni rok? Neki kažu da uopće nije služio vojni rok. Istina je da je bio vojnik JNA u Sarajevu, u Rajlovcu, „*plavac*“, da je kao vojnik radio u Redakciji vojnog lista „*Borac*“, te da je tada postao saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS) i da mu je baš

270 Tekst napisan u Sarajevu, septembra 2010. godine.

tada dato tajno ime „*Šćepo*“. Po odsluženju vojnog roka infiltriran je među novinare u redakciju lista „*Danas*“, u Zagrebu, da o kolegama i drugima koje kontaktira u Zagrebu izvještava svoje šefove u Beogradu. Ima svjedoka koji su sa Radončićem skupa služili JNA u Sarajevu.

Kada je u pitanju Radončićevo obrazovanje, onda se postavljaju dileme, kako je mogao biti novinar ako nije završio odgovarajući fakultet. Time se unosi dilema - da li je tačno što se nagađa da je on završio Likovnu akademiju. Taj podatak je nevjerovatan, s obzirom da postoji dokumenat u kome je za Radončića navedeno da je završio Višu pedagošku školu, pa bi ispalo da je osposobljen za učitelja, odnosno nastavnika crtanja, odnosno likovnog odgoja u osnovnim školama.

Prema utisku koga Radončić ostavlja kad govori, može se zaključiti da nije završio nikakav fakultet. Stil izražavanja diplomiranog politologa ili nekoga ko je završio Likovnu akademiju je daleko od stila izražavanja Fahrudina Radončića. Zato je vjerovatnije da je on završio samo neku od srednjih ili viših škola i da nema fakultetsko obrazovanje. Ako je to upravo tako, onda se može pretpostaviti kakvo bi poniženje, izborom Radončića za člana Predsjedništva doživjeli desetine hiljada visokoobrazovanih Bošnjaka za koje sigurno znamo gdje su rođeni, koje su škole završili, kakvo im je ponašanje bilo od djetinjstva pa nadalje.

5.
SEFEROVO I RADONČIĆEVO DJELOVANJE SE UKLAPA U AGRESORSKE TEŽNJE PROTIV BIH[271]

Užasne posljedice Radončićevog laganja:

U proteklih 17 godina, Fahrudin Radončić je nanosio zlo mnogim Bošnjacima, njihovim porodicama i prijateljima, što je aktivnost koja se uklapa u sadržaje podrivačkog djelovanja agresorskih obavještajnih službi. U vezi s tim je bitna izjava Čandić Mustafe, da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS).[272] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Radončić je brutalno lagao, bez imalo obzira o posljedicama svojih laži, posebno za djecu Bošnjaka protiv kojih je iznosio razne neistine, s

271 Tekst napisan u Sarajevu, maja 2010. godine.

272 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

ciljem da na njihovim nesrećama i poniženjima koje je proizvodio zadovolji svoje ambicije. U dušama mnoge bošnjačke djece su ostale duboke rane od Radončićevih neistina kojima su ponižavani njihovi roditelji. Lažima je izazivao interes javnosti, povećavao tiraž svojih medijskih izdanja, kriminalnim metodama izbjegavao poreske i druge obaveze i tako dolazio do bogatstva.

Kad je ocijenio da je putem svojih medija postigao željene efekte u pogledu zbunjivanja i dezorijentiranja građana BiH, posebno Bošnjaka, Radončić se odlučio za osnivanje političke partije, s ciljem da osvoji vlast i stekne uslove za dalju, još opasniju destruktivnu aktivnost na štetu države BiH, njenih građana i naroda. Ustvari, kroz sadašnju i buduću političku borbu, Radončić ima namjeru gaziti po žrtvama svog dosadašnjeg neljudskog ponašanja. Upravo zato njegov dolazak u BiH mnogi smatraju velikom nesrećom za državu BiH, njene građane i narode.

Smisao Radončićevog medijskog terora:

Radončićeva očekivanja da dobije političku podršku su utemeljena na efektima propagande kojom je zastrašio ljude u BiH, posebno one koji su aktivni u društvenom i političkom životu. Oni su svjesni da njihova politička i druga aktivnost, ako je suprotstavljena Radončićevim neljudskim ambicijama, izaziva njegovu burnu medijsku kampanju korištenjem raznih neistina. Da ne bi ulazili u neprijatnosti i poniženja koja bi im zbog toga donosili Radončićevi mediji, političari i drugi društveni aktivisti, obični građani, ne usuđuju se stati na put njegovom teroru i neprijateljskom djelovanju. Mnogi od njih cijene da im je bolje ćutati i trpiti, nego protiv sebe izazvati Radončićevu odmazdu, jer misle da on ima apsolutnu medijsku premoć.

Radončić medijski podržava i agresorsku propagandu i mrzitelje Alije Izetbegovića:

Posebno je interesantno što Radončić putem svojih medija podržava osobe koje su najveći mrzitelji rahmetli Alije Izetbegovića, kao što je naprimjer podrška Seferu Haliloviću u pogledu njegove propagande o protjerivanju Srba iz sistema odbrane BiH, brutalne laži o uspostavi „*terorističkog kampa*“ na Pogorelici, brutalne laži da su Seferovu suprugu ubili Izetbegovićevi ljudi, iako se utvrdilo da je ubijena granatom ispaljenom sa četničkih položaja ... Sve te Seferove i Radončićeve laži su podudarne sa sadržajima propagande Miloševićevog režima i sljedbenika tog režima, koji ulažu ogromne napore da predstave kako je Izetbegović želio islamsku

državu i da su snage pod kontrolom Izetbegovića ugrožavale srpski narod koji je morao organizirati samoodbranu, po čemu nema agresije na BiH. Znači, Radončić i Sefer slijede sadržaje i metode Miloševićeve i Karadžićeve propagande. Beogradska, paljanska, odnosno Karadžićeva propaganda ističu da je pod Izetbegovićevom kontrolom došlo do masakra na Markalama, u Sarajevu, odnosno da stradanja u tom masakru nisu nastala od granate ispaljene sa četničkih položaja, isto kao što Sefer i Radončić zajedno propagiraju da Seferova supruga nije poginula od četničke granate, iako je nepobitno, i u jednom i u drugom slučaju utvrđeno, da su žrtve nastale upravo od granate ispaljene sa četničkih položaja.

Zanimljiva podudarnost ponašanja Sefera, Radončića i Fikreta Abdića:

Zanimljivo je odgovoriti na pitanje: Od kuda potječe tako visok stupanj podudarnosti četničkih (agresorskih), Radončićevih i Seferovih propagandnih stavova? To pitanje ima isti smisao, kao i pitanje: Od kuda potječe visok stupanj podudarnosti Seferovih i Radončićevih ponašanja u pogledu izazivanja nereda u Sarajevu 1993. godine, sa ponašanjem izdajnika Fikreta Abdića, u pogledu istih sadržaja propagande protiv Izetbegovića i njegovih poštovalaca, zatim u pogledu izazivanja sukoba između civilne policije i jedinica Armije BiH i sukoba unutar Armije BiH? I Sefer i Radončić moraju znati da građani BiH o njihovim zlim djelima mnogo znaju i da će ono što ne znaju, ipak saznati.

6.
RADONČIĆEVO I SEFEROVO IZMIŠLJANJE I ŠIRENJE LAŽI NA ŠTETU DRŽAVE BIH[273]

Koja obavještajna služba stoji iza Seferovog i Radončićevog laganja?:

Laž se ubraja u najveća društvena zla. Šteta za društvo i državu je srazmjerna težini, vremenskom trajanju, intenzitetu, organiziranosti laganja i stepenu amoralnosti neistinitih sadržaja, a posljedice su veće i opasnije ako društvo u tom pogledu nije otporno. Cijeneći po tome, u BiH nema osobe koja bosanskohercegovačkom društvu nanosi veće zlo od Fahrudina Radončića i Sefera Halilovića. U proteklih 17 godina oni kontinuirano, organizirano izmišljaju i plasiraju razne neistine. Intenzitet Radončićevog i Seferovog laganja ima obilježja Gebelsove propagande. Zabrinjavajući

[273] Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2010. godine.

je nivo organiziranosti njihovog laganja, jer se svakog trenutka, širom BiH i u inozemstvu proturaju razne njihove laži. U plasiranje neistina, organizirano, metodama prevara, Sefer i Radončić uključuju više osoba i tako ih upropaštavaju. Zabrinjavajuća je nemoralnost neistinitih sadržaja koji se plasiraju putem Radončićevih medijskih izdanja, što opravdava sumnje da to čini po zadacima obavještajnih službi koje su tokom agresije na BiH i poslije aktivne na izazivanju haotičnog stanja u BiH, predstavljajući da BiH kao država nije moguća. Upravo, u vezi s tim, treba cijeniti sadržaj izjave Čandić Mustafe - da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS): "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZ' FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ...*"[274] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2). S obzirom na ratne, a zatim poratne okolnosti, socijalne probleme i razne tenzije, bosanskohercegovačko društvo nije dovoljno otporno da se zaštiti od laganja. Zato se gomilaju štete od Seferovog i Radončićevog izmišljanja i plasiranja raznih neistina. Žrtve njihovog laganja se umnožavaju i povećavaju.

Dolaskom u BiH Sefer i Radončić se nisu identificirali sa vrijednostima bh društva:

Sefer i Radončić su svjesni naprijed pomenutih i ostalih karakteristika svog laganja. Oni znaju da se laganjem nanosi veliko zlo bosanskohercegovačkom društvu. Da su se Sefer i Radončić identificirali sa bosanskohercegovačkim društvom, ovdašnjim tradicijskim i kulturnim vrijednostima, oni bi njih putem medija štitili, a ne razarali. Pošto se dolaskom u BiH nisu iskreno identificirali sa ovdašnjim društvom, oni se prema njemu odnose kao prema tuđini, koju žele da unište ili podrede nekome drugome. Mnogi ljudi su kroz historiju ostavljali svoj zavičaj, dolazili u BiH

274 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

i uspješno se adaptirali, postali omiljeni i sa domicilnim ljudima branili svoju domovinu. S obzirom na štetu koju nanose bosanskohercegovačkom društvu, najbolje bi bilo, i za Sefera i za Radončića, i za ovdašnje društvo, da se oni vrate u svoj zavičaj. Time bi se zaštitili od činjenja zla, jer ga ne bi mogli nanositi društvu gdje je njihov zavičaj. Uostalom neka idu gdje im je drago. I ako ostanu ovdje, kad-tad će morati prestati nanositi zlo ljudima u BiH.

Interesantna su Seferova i Radončićeva područja laganja. Oni se ne bave sitnicama. Kad izmišljaju i plasiraju laži, Sefer i Radončić žele da zlo za naše društvo bude što veće, da prevare i podvale građanima budu što dublje, da iskrivljene predstave i predrasude pod utjecajem njihovog laganja budu što teže i da stepen maskiranosti njihove misije nanošenja zla bosanskohercegovačkom društvu i državi bude što uvjerljiviji.

Zanimljiva područja Seferovog i Radončićevog laganja:

Jedno od područja njihovog laganja je etiketiranje mnogih ljudi, naročito Bošnjaka da su korumpirani, kriminalci, mafijaši ... Jer, ako Sefer i Radončić građane ubijede, da upravo njih dvojica otkrivaju korumpirane, kriminalce i mafijaše i da se upravo njih dvojica bore protiv kriminala i korupcije, građani će teže povjerovati da su upravo oni korumpirani, mafijaši i kriminalci. U tome se Sefer i Radončić varaju, jer ovdašnji ljudi nisu naivni, bar ne onoliko koliko to oni misle. Ipak, građani trebaju znati da ih Sefer i Radončić ponižavaju dok ih obmanjuju računajući na njihovu naivnost.

Drugo područje Seferovog i Radončićevog laganja je etiketiranje ljudi sa zavičajem u BiH, da su izdajnici jer rade za strane obavještajne službe, podrivajući interese države i društva. Jer, ako Sefer i Radončić građane ubijede, da upravo njih dvojica otkrivaju izdajnike sa zavičajem u BiH i bore se protiv njih, građani neće ni pomisliti da su upravo njih dvojica izdajnici. Neće pomoći ni dokazi da oni imaju, nekada tajna imena, „*Šćepo*“ i „*Boris*“, što su postale općepoznate zamjenice za njihova matična imena. Ne zna se ni to, da li Sefer i Radončić uopće mogu biti izdajnici države BiH u kojoj nemaju zavičaja, samim tim što se nisu identificirali sa vrijednostima bosanskohercegovačkog društva. Da su se istinski identificirali sa ovdašnjim vrijednostima, oni bi bili korektni prema Bosancima i Hercegovcima koji ovdje imaju svoj zavičaj. U tom slučaju, oni ne bi ni pomišljali lagati protiv ljudi, upravo na tom patriotskom polju, jer je takvo laganje, samo po sebi, antipatriotsko. U Seferovom i Radončićevom djelovanju ima i suviše

velikosrpskog karaktera, u pogledu izmišljanja i ubijanja „*izdajnika*“. Srbi se neprekidno iscrpljuju u traganju za izdajnicima u svojim redovima. Ko god se ne uklapa u logiku velikosrpstva dobija etiketu američkog ili njemačkog plaćenika, izdajnika. U BiH, ko god pouzdano čuva svoju domovinu suprotstavljajući se Seferovoj i Radončićevoj propagandi, od njih, ni manje ni više biva etiketiran izdajnikom, „*udbašem*“ i „*kosovcem*“. Zato se treba pitati: Zašto se Seferovo i Radončićevo kockanje sa bosanskohercegovačkim društvom, tako idealno poklapa sa karakteristikama velikosrpske prakse o izdajnicima? To oni znaju bolje objasniti nego građani BiH, koje godinama obmanjuju svojim lažima. Ali, ni građani nisu naivni, što će Sefer i Radončić osjetiti na izborima.

Karakter Seferovog i Radončićevog „kokošarenja“:

Metod kojim se Sefer i Radončić koriste u oba naprijed navedena područja laganja je jednostavan. Upravo ta jednostavnost ima maskirajući efekat, s ciljem da se ne pronikne u njihovu misiju širenja zla. Kradljivac najnižeg ranga, zvani „*kokošar*“, kad ukrade, policiji kaže da je krađu izvršio neko drugi, a ne on. Policija hapsi tog nekog drugog koji biva izložen neprijatnostima policijskih metoda, često i represivnih. Kad policija „*kokošara*“ konačno otkrije, da je svoje „*kokošarenje*“ stavljao na teret drugome, taj za sva vremena, na području iste policijske stanice gubi mogućnost da se koristi takvim metodama. Mora napustiti teritoriju „*kokošarenja*“ ili prestati sa „*kokošarenjem*“. Slično se treba dogoditi sa „*kokošarima*“ Seferom i Radončićem, koji su svoj „*kokošarski*“ mentalitet maskirali, Radončić čak i velikom građevinom u Sarajevu. Da je njihovo „*kokošarenje*“ u nadležnosti običnih policijskih pozornika u BiH, oni bi ih odavno otkrili. Međutim, nivo njihovog „k*okošarenja*“ je u nadležnosti državnih institucija, na čijem onesposobljavanju su dosta uradili agresori na BiH, a poslije rata agresorske ekspoziture, koje ništa drugo ne rade osim sprečavanja da se uspostavi normalna država BiH sa efikasnim aparatom za borbu protiv mafije i kriminalnog podzemlja, kome pripada Radončić. Zato se Radončić i boji normalne države BiH. Zato on radi da ona bude što nenormalnija, koristeći se i Seferovim rezultatima u tom pogledu. Ipak, očekivati je da će i Sefer i Radončić morati, ili prestati mafijašiti, ili napustiti BiH, isto kao što onaj vulgarni „*kokošar*“ napušta područje na kome više ne može krasti, a zatim policiji prijavljivati da je neko drugi to činio.

7.
SEFEROVA PROPAGANDA ISTA KAO PROPAGANDA AGRESORA NA BIH[275]

Agresorska propaganda protiv zajedničkog života s ciljem nestanka države BiH:

Propaganda Miloševićevog i Karadžićevog režima da u BiH nije moguć zajednički život Srba, Bošnjaka i Hrvata je zadata s ciljem podjele i uništenja države BiH. Uvjeravali su srpski narod i svjetsku javnost da zajednički život ljudi različitih nacija i kultura u BiH nije moguć. Trebalo im je opravdanje za zločine u totalnoj agresiji. To su našli putem raznih brutalnih neistina da bošnjački lideri, na čelu sa Izetbegovićem, djeluju na uspostavi islamske države, da oružane snage pod kontrolom Izetbegovića, terorističkim metodama ugrožavaju srpski narod, a da vojne, policijske i druge aktivnosti u BiH, pod kontrolom Miloševićevog i Karadžićevog režima nemaju karakter agresije. I dalje, uporno ističu da je u BiH bio građanski rat u kome je „*ugroženi*" srpski narod organizirao nužnu samoodbranu. Propaganda beogradskog režima je učinila sve što je mogla da riječi „*islam*", „*islamska država*", „*islamski terorizam*", „*islamska deklaracija*", u svijesti srpskog naroda, budu orijentiri njihove mržnje prema Bošnjacima. Prema efektima takve propagande Miloševićev i Karadžićev režim je uvjerio mnoge Srbe - da se njihova zaštita od „*islamskih opasnosti*" može postići samo ako svi Srbi budu u jednoj državi.

Zajednički život moguć i nužan:

Protiv takve propagande kojom se u ratu motivirala zločinačka praksa genocida, a poslije rata opravdava fašistička praksa segregacije i aparthejda, snage odbrane BiH su isticale i ističu da je zajednički život u BiH moguć i nužan, jer postoje pozitivna iskustva suživota iz prošlosti, na čemu, sada i ubuduće, treba graditi mir i sigurnost, afirmirajući sklad posebnih etničkih i zajedničkih multietničkih civilizacijskih vrijednosti.

Djelovanje snaga odbrane u naprijed navedenom smislu, nije bilo jedina prepreka za brutalnu propagandu od strane Miloševićevog i Karadžićevog režima. Nepostojanje dokaza da Srbima prijeti opasnost od Bošnjaka, nepostojanje dokaza da Izetbegović teži uspostavi islamske države i nepostojanje dokaza da se iz sredina bošnjačkog naroda regrutiraju „*islamski teroristi*" koji ugrožavaju Srbe, u nametnutom sukobu

[275] Tekst napisan u Sarajevu , marta 2010. godine.

je djelovalo motivirajuće za snage odbrane BiH. Usljed nedostatka takvih dokaza, falsificirali su ih. Raznim lažima su mobilizirali Srbe za učešće u nepravednom ratu, te pred njima i svjetskom javnošću opravdavali agresiju. Centralna laž je bila da je Armija RBiH „*islamska, Alijina vojska*", koja se bori za uspostavu islamske države, te da je islamiziranost legalnih institucija BiH opasnost za Srbe i Hrvate.

Djelovanje agresora s ciljem da u sistemu odbrane BiH ne bude Srba i Hrvata:

Propagandnim i drugim subverzijama pod kontrolom Miloševića i Karadžića je otežavano organiziranje sistema odbrane BiH, a kada je taj sistem, uprkos njihovim težnjama ipak organiziran, djelovali su na njegovom unutarnjem podrivanju. Tome pripadaju subverzivne operacije, ubacivanjem u BiH svojih poslušnika koji su se, neumjesnim isticanjem islamskih simbola ponašali na štetu odbrane BiH. Osim ponašanja tako ubačenih, znači od njih proizvedenih, nisu imali drugih „*argumenata*", da neko pod kontrolom Izetbegovića radi na uspostavi islamske države. Upornim, intenzivnim i opsežnim aktivnostima, odvraćali su Srbe od uključivanja u redove Armije R BiH. Tokom 1991. i 1992. godine, u bivšu JNA masovno su mobilizirali Srbe, što se događalo uz galupirajuće osipanje pripadnika drugih naroda iz te vojske koja je pretvorena u srpsku, četničku vojsku, dok su efektivi JNA radi maskiranja njene uloge na teritoriji BiH, preimenovani u „*Vojsku Republike Srpske*", što je priznao i srpski general Veljko Kadijević. I na taj način su sužene mogućnosti priključivanja Srba u redove Armije R BiH. Dakle, upravo u vrijeme kada su se okupljali patrioti da brane BiH, na njenom tlu su formirane paradržave, paravojske i parapolicije. Srbi su popunjavali srpske, a Hrvati hrvatske parapolicijske i paravojne strukture. Da bi Srbe, odnosno Hrvate, okupili i održali u svojim paradržavnim strukturama, propagirali su, da su legalne institucije odbrane, međunarodno priznate države BiH, „*muslimanska Alijina vojska*", koja ugrožava i Srbe i Hrvate. Naročito se širila propaganda o ugroženosti srpskog i hrvatskog stanovništva na teritorijama gdje SDS i HDZ nisu mogli uspostaviti svoju kontrolu. To se činilo s ciljem iseljavanja Srba i Hrvata sa teritorija pod kontrolom legalnih vlasti R BiH, što je radikalno sužavalo mogućnosti popune Armije R BiH Srbima i Hrvatima. Dramatično su rasli surovi pritisci prema Srbima i Hrvatima da napuste teritorije, pod kontrolom legalnih vlasti, a posebno da odu iz Armije R BiH. U okviru tih aktivnosti je uslijedilo povlačenje Srba i Hrvata iz legalnih državnih

institucija R BiH, kao i iz raznih društvenih, privrednih, obrazovnih, zdravstvenih i drugih institucija na teritorijama pod kontrolom legalnih vlasti. Zato se razlozi, koji se odnose na nedostatak Srba i Hrvata u tim institucijama, odnose i na Armiju R BiH. Mnogi građani svih nacionalnosti su odlazili iz BiH širom svijeta, što je također sužavalo popunu Armije R BiH pripadnicima svih nacionalnosti, pa i Srbima i Hrvatima. Kada su se uspostavile borbene linije između Armije R BiH i agresorske vojske, putem humanitarnih organizacija, uz podršku UNPROFOR-a, i na druge načine, i dalje se odvijao proces odlaska Srba i Hrvata sa teritorije pod kontrolom legalnih vlasti. Uz rizike za život odlazili su, čak i preko borbenih linija, jer nisu izdržali pritiske Miloševićeve i Tuđmanove propagande da napuste Armiju R BiH ili su bili motivirani spajanjem sa porodicama na teritoriji izvan kontrole legalnih vlasti BiH. Mirovni planovi međunarodne zajednice o etničkoj podjeli BiH su, također, podsticali preseljavanje stanovništva sa teritorija pod kontrolom legalnih vlasti, na teritorije pod agresorskom kontrolom.

Dokazi protiv Seferovih laži o nacionalnom sastavu Armije RBiH:

Posebno je zanimljiv Sefer Halilović koji, iz sebi poznatih razloga ignorira naprijed iznesene, nepobitne argumente, iznoseći da je sredinom 1993. godine, do kada je on bio u Armiji R BiH, u njenom sastavu bilo preko 30% Srba i Hrvata. Nažalost, to nije ni približno tačno. Seferovo uporno laganje o tome se može dokazati poimeničnim spiskovima jedinica Armije R BiH, ali i spiskovima poginulih boraca. Naprimjer, na spisku od blizu 700 poginulih za sve vrijeme rata u jednoj sarajevskoj brigadi poznatoj i po boljoj zastupljenosti Srba i Hrvata, ima samo 23 nebošnjačka imena. Da je u toj brigadi bilo više od 30% nebošnjaka, vjerovatno bi njih bilo mnogo više od 23 i na spisku poginulih. Ekonomisti bolje znaju za poslovne situacije kada neko nešto radi „*u svoje ime i za svoj račun*“ ili pak „*u svoje ime, a za tuđi račun*“. Simbolički, u tom smislu, Sefera Halilovića treba upitati - da li svojim propagiranjem da su Srbi i Hrvati istjerivani iz Armije R BiH, jer je ona, navodno islamizirana, radi „*u svoje ime i za svoj račun*“ ili pak radi „*u svoje ime a za tuđi račun*“. Bilo bi interesantno saznati gdje se nalazi i kako se identificira taj „*neko*“ za čiji račun Sefer radi. Bez dilema, sigurno je da je takva njegova propaganda identična propagandi koja se širi iz antibosanskohercegovačkih propagandnih centara u BiH i izvan, djelujući s ciljem podjele i uništenja naše domovine. Također, bez dilema je sigurno da takva propaganda ne treba ni njemu lično, ni njegovoj

porodici, ni njegovom narodu, niti bilo kojem građaninu BiH koji želi mir i sigurnost za sebe, svoju porodicu, narod i državu.

Kad neko govori da je sredinom 1993. godine u Armiji R BiH bilo preko 30% Srba i Hrvata, a da su oni, njegovim odlaskom iz sistema odbrane BiH, od strane bošnjačkih kadrova, islamizacijom Armije protjerani, da je u pitanju kreten ili idiot, za njega bi mogli sa sigurnošću reći da ne radi ni za koga, pa ni za interese neprijatelja države BiH. Međutim, ako nije u pitanju ni kreten, ni idiot, već Sefer Halilović, uz obilje naprijed pomenutih dokaza o razlozima nedovoljnog broja Srba i Hrvata u redovima Armije R BiH, za njega koji propagira da je Armija RBiH islamizirana i da su iz nje, od strane Bošnjaka tjerani Srbi i Hrvati, sigurno se može posumnjati da je politički nezreo ili da politički svjesno radi „*u svoje ime, a za tuđi račun*". Čiji? ... Sefer koji tako govori bošnjačkom narodu tovari istu hipoteku krivnje za rat i njegove posljedice, identično kako to čine kreatori, izvršioci i sljedbenici politike po kojoj je izvršena zločinačka i genocidna agresija na BiH.

8.
NEKI OD SADRŽAJA RADONČIĆEVE DESTRUKCIJE NA ŠTETU DRŽAVE BIH[276]

Radončić je djelovao i dalje djeluje protiv vrijednosti koje su afirmirane u odbrani države BiH, na čelu sa Alijom Izetbegovićem. Zato je važno imati u vidu bar slijedeće činjenice koje su potvrda takvog Radončićevog djelovanja:

1. Fahrudin Radončić je u toku 1992. i 1993. godine, skupa sa Seferom Halilovićem djelovao s ciljem da se među pripadnicima Armije R BiH, umjesto lojalnog ponašanja prema civilnoj Vrhovnoj komandi, na čelu sa Izetbegovićem, izazove, proširi i produbi negativno raspoloženje protiv Alije Izetbegovića. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

2. Zajedno sa Seferom Halilovićem, u toku 1992. i 1993. godine, Fahrudin Radončić je podsticao sukobe unutar Armije R BiH između pojedinih brigada, naročito u Sarajevu, te sukobe između jedinica Armije R BiH i policije MUP-a RBiH. Zanimljivo je što su u isto vrijeme totalne agresije na RBiH, izazivanjem unutarnjih sukoba isto djelovali Sefer i Radončić, naročito u zonama 1. i 4. korpusa, kao i izdajnik Fikret Abdić u

276 Tekst napisan u Sarajevu, novembra 2009. godine.

zoni 5. korpusa. (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 5. i Prilog broj 18).

3. U aferi „*Pogorelica*“, prvih mjeseci nakon pritvaranja pet istaknutih funkcionera MUP-a RBiH (Alipahić, Ljevaković, Mujezinović, Ikić i Veladžić), Radončić je putem „*Dnevnog avaza*“ podržao brutalnu propagandu koja se provodila s ciljem da se okrive autoriteti odbrane BiH, na čelu sa Izetbegovićem, da su formirali terorističke kampove u BiH. Tako je u planetarnim razmjerama nanesena ogromna šteta državi BiH, posebno bošnjačkom narodu. (Vidjeti izdanja „*Dnevnog avaza*“ u početno i kasnije vrijeme afere „*Pogorelica*“.)

5. Od osnivanja „*Dnevnog avaza*“ pa do sada, služeći se lažima, izazivanjem i usmjeravanjem medijskih afera, Radončić je djelovao s ciljem da poveća tiraž „*Dnevnog avaza*“ i da iz raznih sumnjivih izvora nagomila bogatstvo. Na taj način, mnoge bošnjačke političke i druge autoritete je kompromitirao i pretvarao u žrtve svoje propagande. Usljed takvog djelovanja Radončića, država BiH i bošnjački narod će dugo kroz budućnost trpiti brojne i teške posljedice. (Ne postoji broj „*Dnevnog avaza*“ u kome nema dokaza o tome).

6. Počev od oktobra 2009. godine, Radončić kreira i vodi propagandnu kampanju, s ciljem da izazove i produbi nepovjerenje od strane SAD kao vodeće države u rješavanju bosanskohercegovačke krize prema političkim faktorima i vrijednostima bošnjačkog naroda. Nasuprot političkoj strategiji Alije Izetbegovića, da se razvija kooperativna saradnja BiH sa faktorima međunarodne zajednice, Radončić djeluje na izazivanju i produbljivanju sukoba između BiH i SAD, što može imati teške, za BiH vrlo štetne posljedice. Protiv strategije kooperativne saradnje sa međunarodnom zajednicom koju je trasirao Izetbegović, Radončić je radio, istovremeno dok je isticao kako će njegova politička stranka štititi djelo Izetbegovića.

9.
RADONČIĆ DJELOVAO PROTIV REFORMI USTAVA BIH

Za isti problem glasači „kaznili“ Silajdžića, a „nagradili“ Radončića:
Što je vrijeme više prolazilo, građani BiH, posebno Bošnjaci, su sve ozbiljnije i ozbiljnije sagledavali u kojoj je mjeri pogubna politika, odbacivanjem ustavnih amandmana 2006. godine povukla BiH unazad, ondašnjim

sprečavanjem da se nastavi započeti, uspješan kontinuitet i trend društvenih i političkih reformi u BiH. U tom pogledu je bitna krivnja Radončića, jer je medijski kontrirao nastojanjima međunarodne zajednice i domaćih političkih faktora koji su predlagali paket ustavnih promjena. Glasanjem 2010. godine, građani BiH su imali različite aršine jer su „*kaznili*" Silajdžića, a „*nagradili*" Radončića, dajući mu iznenađujuće veliki broj glasova iako je veliki grešnik u odbacivanju paketa ustavnih amandmana 2006. godine. Vjerovatno je da građani prilikom glasanja u korist Radončićevog SBB-a nisu imali u vidu sadržaj izjave Čandić Mustafe da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS).[277] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Pri tome treba imati u vidu da je ulaskom u šestočlanu koaliciju, koja je nastala 2012. godine, po rezultatima izbora od 2010. godine, Radončić pristao na reforme koje su štetne za državu BiH i daleko ispod onih koje bi se u korist BiH dogodile po paketu ustavnih reformi koji je odbačen uz podršku njegove medijske kampanje. Zato se postavlja pitanje - kako to da se Radončić zalaže za ono što je štetno, a odbacuje ono što je korisno za BiH?

Nužno je da Bošnjaci imaju političko pamćenje o Radončićevoj destrukciji:

Inače, o Radončiću kao krivcu za odbacivanje paketa ustavnih reformi 2006. godine, uopće se i ne govori kako treba. Silajdžić nije mogao politički preživjeti upravo zbog krivnje za odbacivanje paketa ustavnih amandmana 2006. godine, međutim, njegov glavni saborac u tom štetnom poslu, Radončić, svoj utjecaj proširuje i povećava. Bošnjaci su Radončića na posljednjim izborima nagradili tako što su na njegovu medijsku moć dodali i bitan politički utjecaj. Političko pamćenje Bošnjaka ne smije biti suviše kratko i nepravedno, da za istu štetu Silajdžića kazni, a Radončića nagradi. Zato je apsurd što Radončić sada kada ima i medijsku i političku moć, za zastoje u reformama optužuje SDA, ističući da je u proteklim godinama imala katastrofalnu politiku, ne pominjući ni svoju ulogu u blokadi reformi 2006. godine. Jasno je zašto Radončić maskira i svoju negativnu ulogu u blokiranju reformi, ali nije jasno zašto drugi medijski i politički faktori ne čine ono što bi trebalo da se ta njegova destruktivna uloga demaskira.

---

277 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

10.
O RADONČIĆEVOJ INICIJATIVI ZA LUSTRACIJU

Uopće o lustraciji u vezi sa Radončićevim stavovima:

Cilj lustracije je da se osobama koje su u bivšem komunističkom sistemu bile partijski, državni, vojni, sudski, policijski, obrazovni, medijski ... kadrovi, posebno pripadnicima sigurnosnih službi i saradnicima tih službi, u novom demokratskom sistemu onemogući angažiranje na javnim poslovima. Smisao lustracije je etiketiranje nepodobnim za obavljanje poslova od općeg značaja. Lustracijom se ne zahtijeva sudsko procesuiranje. Lustracija za svećenike se rješava u crkvenoj nadležnosti.

Znači, kao političko pitanje, lustracija je aktuelna u procesu tranzicije iz srušenih komunističkih sistema u višepartijske političke sisteme parlamentarne demokratije. U tom pogledu, kroz proces tranzicije manja ili veća iskustva su stekle Poljska, Češka, Njemačka (istočna), Rumunija, Mađarska, Makedonija, Srbija, ... a u nekim zemljama, pokušaji donošenja zakona o lustraciji nisu uspjeli, naprimjer u Hrvatskoj i Albaniji.[278] Nedostaju relevantni pokazatelji za analizu pozitivnih i negativnih strana lustracije, ali se ističu efekti diskriminacije, osvetničkih motiva od strane inicijatora, političkih obračuna u borbi za vlast, selektivne primjene donesenih zakona, nemogućnosti da se provedu doneseni zakoni, ...

Osim u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji, u historijskoj situaciji raspada komunizma, prelaz iz jednopartijskog u višepartijski sistem, sticanjem

---

278 U **Poljskoj,** pored kadrova sigurnosnih službi, lustracijom obuhvaćeno više stotina hiljada građana raznih profesija, bivših komunističkih kadrova, profesora, novinara, svećenika, sudija, advokata ... U **Češkoj**, u prvom talasu lustracijom obuhvaćeno oko 20.000 komunističkih kadrova raznih profesija kojima je zabranjeno da budu u javnim službama. U **Njemačkoj (istočnoj)** ubrzo nakon ujedinjenja Njemačke, provedena je lustracija slično kao u Češkoj. U **Srbiji**, donesen zakon o lustraciji pod nazivom „*Zakon o kršenju ljudskih prava*“, ali se isti ne provodi, jer je „*kompromitirana*“ ideja lustracije. U **Makedoniji**, po usvojenom Zakonu o lustraciji, pored pripadnika sigurnosnih službi bivšeg sistema, pod lupom su novinari, svećenici, članovi Makedonske akademije nauka i umjetnosti, advokati, sudije, osoblje RTV ... U **Rumuniji** je usvojen Zakon o lustraciji kojim je „*čitavoj komunističkoj nomenklaturi*“ zabranjeno da obavljaju javne funkcije, ali je isti oboren na Ustavnom sudu Rumunije, čime je kompromitirana ideja lustracije. U **Albaniji** nisu uspjeli pokušaji donošenja zakona o lustraciji. U **Hrvatskoj**, na Parlamentu u dva navrata 1998. i 1999. razmatran prijedlog zakona o lustraciji ali je odbijen. U **Sloveniji** nije bilo prijedloga za lustraciju, a smatra se da su ideje o tome zakašnjele. U **Bugarskoj** je aktuelizirana lustracija u odnosu na svećenike.

nezavisnosti i međunarodnog priznanja dogodio se uz sukobe između novih demokratskih snaga i snaga bivšeg jednopartijskog političkog sistema, kada su sigurnosne službe bivšeg sistema upotrijebljene protiv snaga demokratije. Nakon prelaza iz komunističkog u sistem parlamentarne demokratije, kroz proces tranzicije, za razliku od ostalih zemalja, u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji se izvana dogodila oružana agresija. U takvim okolnostima, bivši komunistički kadrovi raznih profesija, u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji su stavljeni u iskušenje koga nisu imali komunistički kadrovi drugih bivših socijalističkih zemalja koje su tada bile u procesu tranzicije. Odgovarajući na to iskušenje, u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji, u uslovima odbrane od agresije, kadrovi iz bivšeg komunističkog sistema su se stavili u službu odbrane domovine i demokratskih težnji.

Radi odbrane od oružane agresije, Predsjedništvo RBiH je pozvalo sve pripadnike JNA i policijskih struktura da se priključe snagama odbrane BiH, pri čemu im je obećano priznavanje profesionalnog statusa. Kao što je poznato, mnogi pripadnici civilne policije, SDB-a, oficiri JNA i njenih sigurnosnih službi su ostali uz svoj narod, priključili snagama odbrane BiH, cijeli rat obavljali značajne dužnosti, gradili sigurnosni i odbrambeni sistem BiH i to u najtežim ratnim uslovima, pri čemu su bili izloženi raznim rizicima, a neki su i poginuli ili teško ranjeni u odbrani svoje domovine. Kao iskusni profesionalci, provjerenog patriotskog identiteta u uslovima rata, neki od tih kadrova su gradili poslijeratni odbrambeni i sigurnosni sitem BiH, uglavnom uz podršku relevantnih političkih i državnih autoriteta, kao i međunarodne zajednice.

Bitno je imati u vidu da u bivšim socijalističkim zemljama, osim u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji, bivši komunistički kadrovi nisu ni približno bili izloženi takvim iskušenjima provjere patriotskog odnosa prema svojoj domovini. Ako bi se sa istim kriterijima političke snage u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji odnosile prema kadrovima iz bivšeg socijalističkog sistema, kao što se to odnose političke snage u drugim tranzicijskim zemljama, ušlo bi se u rizik činjenja nepravde koja bi mogla imati karakter diskriminacije, ugrožavanja elementarnih ljudskih prava i sloboda, kao i karakter grubog napada na moralni integritet dokazanih patriota BiH, odnosno patriota Hrvatske, odnosno patriota Slovenije koji su, sticajem sudbinskih okolnosti, u vrijeme bivše SFRJ obavljali poslove u profesijama koje se obuhvataju lustracijom. Upravo zato, donošenje zakona o lustraciji na Parlamentu Hrvatske je spriječeno pomoću činjenica što su se kadrovi

bivšeg komunističkog sistema na koje bi se odnosila lustracija afirmirali kao patrioti u „*domovinskom ratu*“. Vjerovatno zbog toga, lustracija u Sloveniji nije ozbiljnije ni pokretana.

Radončićevi stavovi o lustraciji po principu kao što lopov viče „držite lopova“:

Od zemlje do zemlje, po vrsti, obimu i političkim motivima, različiti su pristupi lustraciji. Kroz inicijative za lustraciju u BiH se ispoljavaju lični i uskostranački motivi. Nema principijelnih inicijativa putem kojih bi se obrazložila općedruštvena potreba u smislu progresa, afirmacije i zaštite vrijednosti demokratije, ljudskih prava i sloboda. Tako naprimjer, lider SBB-a Fahrudin Radončić po logici „*držite lopova*“ o lustraciji govori s ciljem da pribavi još jednu masku svom statusu saradnika Službe bezbjednosti bivše JNA („*KOS-a*“) pod imenom „*Šćepo*“, zatim da o sebi, u javnosti proizvede lažnu predstavu demokrate bez hipoteka iz komunističkog sistema, iako je upravo on za vrijeme tog sistema obnašao rukovodnu partijsku komunističku funkciju u Podgorici, te da kroz priču o lustraciji kompromitira konkurente sebi i svojoj SBB. Radončićev koncept lustracije je sužen samo na pripadnike sigurnosnih službi i saradnike tih službi, izostavljajući širu lepezu partijskih, državnih, vojnih, medijskih ... i drugih kadrova, u vezi čega je bitna činjenica što je on lično kadar crnogorskih komunista i medija, a povrh toga i saradnik KOS-a, pod pseudonimom „*Šćepo*“. U periodu na koji se odnosi lustracija, Radončić je živio i radio u Crnoj Gori, pa za njega kao stranca u BiH nije moguće provjeriti identitet po pitanjima od značaja za lustraciju, što ga čini nelegitimnim inicijatorom lustracije. Inicijative za lustraciju mogu biti legitimne samo od strane onih ljudi koji su život i profesiju prije rata realizirali kao građani BiH, odnosno ljudi čiji je identitet i političke motive moguće provjeriti. U slučaju Radončića, sa stajališta lustracije nije moguće provjeriti ni njegov identitet ni njegove političke motive kao inicijatora lustracije.

Radončićeva priča o lustraciji uračunljiva, a Lagumdžijina neuračunljiva:

S obzirom da je lider SDP-a, Lagumdžija, u smislu podrške Radončiću tek počeo govoriti o lustraciji, njegov politički koncept u tom pogledu za sada nije moguće identificirati. Da nije lider SDP-a, Lagumdžiju bi trebalo tretirati „*neuračunljivim*“ kada se izjašnjava o složenijim političkim pitanjima, jer je on patriota koji iz razloga nezrelosti i totalnog odsustva sluha za politiku otežava djelovanje patriotskih snaga. On u

visokoj politici samo slučajno može pogoditi. Greške koje je Lagumdžija do sada ispoljio, čine ga politički „*nekompetentnim*“, posebno za složenija politička pitanja. U tom kontekstu treba sagledavati njegovo savezništvo sa Radončićem, što će doći do izražaja i po pitanjima lustracije.

Radončićevo zalaganje za lustraciju je sumnjivo i bezobrazno?

Kada su pobjednici na prvim demokratskim izborima 1990. godine od komunista preuzeli vlast, odmah je nastao rizik sektašenja prema raznim kadrovima iz bivšeg sistema. Vlast, na čelu sa Izetbegovićem, je svoju demokratsku orijentaciju potvrdila i na taj način što nije sektašila prema kadrovima iz bivšeg sistema, već im je široko otvorila vrata raznih državnih, političkih, vojnih, policijskih, privrednih i drugih institucija, što je bilo presudno za efikasno organiziranje odbrane od oružane agresije na RBiH. Odbrana BiH se nije imala ni s kim drugim organizirati osim sa kadrovima iz bivšeg komunističkog sistema. Da je kadrovima iz političkih, vojnih, policijskih, sigurnosnih institucija bivšeg komunističkog sistema, sektaškom politikom od strane vlasti na čelu sa Izetbegovićem, Pejanovićem, Komšićem, Kljuićem, Ganićem, Durakovićem, Tatjanom Ljuić – Mijatović ... putem sektaške politike onemogućeno da brane državu BiH od oružane agresije, rizici za opstanak države BiH, u uslovima kakvi su nametnuti oružanom agresijom bi bili, vjerovatno, nepremostivi. Zato bi bilo nemoralno ljude koji su trebali državi BiH za vrijeme dok je trajala oružana agresija i poslije, kad joj je bilo najteže, eliminirati sada u miru, i to u vrlo osjetljivom političkom vremenu dok još uvijek nisu prestale prijetnje zbog kojih je poduzimana oružana agresija, niti je prestala potreba za angažiranjem provjerenih patriota BiH, koji su sticajem svojih životnih sudbina u bivšem komunističkom sistemu bili sudionici u partijskom, državnom, vojnom, bezbjednosnom, medijskom, obrazovnom, privrednom ... sistemu. Lustracijom u BiH bi se spriječilo da ljudi koji su u protekloj oružanoj agresiji branili BiH, ako zatreba ponovo učestvuju u odbrani u nekoj eventualnoj kriznoj situaciji. Moguće je da su Radončićevi politički motivi za pokretanjem lustracije usmjereni upravo s ciljem slabljenja snaga koje u nastavku borbe protiv opasnosti za BiH još uvijek postoje.

Znači, pitanju lustracije treba pristupiti principijelno, ali s obzirom na konkretne, specifične bosanskohercegovačke okolnosti, jer se u BiH tokom tranzicije dogodila oružana agresija sa katastrofalnim posljedicama.

Ni jednu temu, pa ni pitanje lustracije ne treba izbjegavati, ali treba imati u vidu motive onih koji pokreću to pitanje, pogotovo u slučaju

Radončićevog eksponiranja zalaganjem za lustraciju. Radončićevi motivi su prljavi. Zakon o lustraciji, ako ga treba donijeti, to treba učiniti prema ocjenama političkih faktora i autoriteta koji su istinski, svojim patriotskim bićem povezani sa glavnim vrijednostima i iskustvima odbrane BiH od oružane agresije. O pitanju lustracije ne bi trebali konačno odlučiti oni koji na jeftin način žele sticati predizborne poene, kao što to čini Radončić.

Crnogoski komunisti kojima je pripadao Radončić su bili faktor agresije i ne mogu sankcionirati bh. komuniste koji su bili faktor odbrane BiH:

Komunistička vlast je omogućila da se u BiH uspostavi višepartijski sistem parlamentarne demokratije, u početku sa zadrškom oko osnivanja nacionalnih političkih stranaka, ali je u konačnom omogućeno da se registriraju i djeluju bošnjačke, hrvatske i srpske političke stranke. Kad su vidjeli da će se SFRJ raspasti, bivši komunisti BiH kao „*novi*" socijaldemokrati su se zalagali za nezavisnost svoje domovine, a zatim su učestvovali u odbrani od oružane agresije. Međutim, komunistička organizacija Crne Gore, u čijoj strukturi je Radončić bio funkcioner najjačeg titogradskog (podgoričkog) Komiteta bila je protiv nezavisnosti BiH, a vođe crnogorskih komunista su povezani u Miloševićev režim i bili su politički faktor pokretanja i izvođenja oružane agresije na RBiH. Izvršili su mobilizaciju crnogorskog naroda, posebno komunista za vojsku koja je izvršila agresiju na RBiH. U toj mobilizaciji, s obzirom na ukupno Radončićevo ponašanje, ima indicija da je i on dobio specijalni ratni raspored u BiH. Zato je apsurdno što Radončić, kao bivši pripadnik komunističke organizacije Crne Gore koja je politički subjekt agresije na BiH, upravo u BiH pokreće lustraciju koja bi se odnosila na bivše bosanskohercegovačke komuniste koji su branili BiH od oružane agresije koju je inspirirala komunistička organizacija u kojoj je bio upravo Radončić. On može biti legitiman za pokretanje lustracije u Crnoj Gori, a nikako u BiH, gdje po rođenju nema ni zavičaja ni predratnog prebivališta.

Radončićevo insistiranje na lustraciji ima isti predznak kao i njegova medijska kampanja kojom on u BiH gotovo dvije decenije kompromitira najsposobnije bošnjačke kadrove, s ciljem da ih eliminira iz teške borbe za afirmaciju BiH.

Kako Radončić zastrašuje:

Radončić lustraciju usmjerava prema kadrovima UDB-e (SDB-a) i KOS-a. Međutim, njegovo djelovanje u smislu zastrašivanja ljudi i

gušenja demokratije, u nekim pitanjima je teže od djelovanja policijskog aparata bivšeg komunističkog sistema. Na Radončićeve teške laži koje širi svakodnevno putem *„Dnevnog avaza"*, niko ili rijetko ko smije odgovarati. Onaj ko se usudi da polemiše u odnosu na Radončićeve svakodnevne laži, mora se pomiriti da protiv sebe, u narednim brojevima *„Dnevnog avaza"* dobija seriju brutalnih napada raznim lažima. U komunističkom sistemu se nije smjelo iznositi ono što se misli, upravo zbog straha od djelovanja komunističkog policijskog aparata. To je bilo gušenje demokratije. Sada, u BiH, također se ne smije iznositi ono što se misli, upravo zbog straha od djelovanja Radončićevog medijskog aparata. Rijetko se ko ranije smio suprotstaviti komunističkom policijskom aparatu, ali isto tako rijetko se ko sada smije suprotstaviti Radončićevom propagandnom aparatu. Pored ostalog i zbog toga, Radončić je posljednja osoba u BiH koja treba pokrenuti pitanje lustracije, jer u tom pogledu nema nikakvog moralnog digniteta.

Po želji Radončića, lustracija bi bila poniženje za branitelje BiH:

Ako je lustracija manje ili više kompromitirana u zemljama gdje se prelazi iz komunističkog u demokratski sistem i kasnija tranzicija odvijala bez ratnih okolnosti, onda se može pretpostaviti kakve bi negativne političke posljedice usljed eventualne lustracije nastale u BiH. Ipak, ako politički faktori koji odgovaraju za sudbinu države BiH ocijene da će lustracija pozitivno doprinijeti prosperitetu BiH, odnosno ako se ocijeni da će se korisnim efektima moći opravdati negativne posljedice, onda treba donijeti i provesti zakon o lustraciji. U tom slučaju, patrioti BiH zahvaćeni zakonom o lustraciji, svoje žrtvovanje u provedbi takvog zakona mogu smatrati doprinosom stabilnosti i prosperiteta BiH. Međutim, ako se lustracija bude provodila po mjeri Radončićevih ličnih i stranačkih interesa, onda će to biti ogroman moralni, politički grijeh i ogromna uvreda za patriote BiH.

11.
RADONČIĆEVE LAŽI PROTIV KARAKTERA ODBRANE BIH[279]

Radončićeva propaganda u korist agresorske teze da je u BiH bio građanski rat:

Važan sadržaj Radončićevog propagandnog djelovanja je nastavak kampanje radi kompromitacije institucija sigurnosnog i odbrambenog sistema u vrijeme dok je predsjednik Izetbegović obavljao funkciju predsjednika Predsjedništva BiH. U toj želji Radončić upotrebljava poznate teze iz propagande beogradskog režima - da je politički i državni sistem pod utjecajem Izetbegovića fundamentalistički i teroristički, što se čini s posljedicama u pravcu rehabilitacije beogradskog režima zbog agresije i genocida u BiH. Radončić, putem „*Dnevnog avaza*", Izetbegoviću i njegovim bliskim saradnicima stavlja na teret slučajeve *Pogorelice, Alžirske grupe, Ševa,* „*misterioznih*" ubistava Nedžada Ugljena, Joze Leutara, Ramiza Delalića Ćele, ... iz čega proizilaze poruke da su institucije pod kontrolom Izetbegovića imale teroristički karakter, da su kao takve ugrožavale Srbe i da su se Srbi u BiH morali braniti od takvih prijetnji koje su dolazile iz sredina pod kontrolom Izetbegovića. Tako se implicitno poručuje da je u BiH bio građanski rat. Prema tome, Radončićeva politika je korisna velikosrpskoj politici, odnosno pomaže toj politici da se kompromitiraju institucije i autoriteti odbrane BiH.

Podrivačke, subverzivne efekte takvog Radončićevog djelovanja treba procjenjivati u kontekstu izjave Čandić Mustafe da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS): "*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA' FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine, dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića morao*

[279] Tekst napisan u Sarajevu, krajem januara i početkom februara 2012. godine.

da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ..."[280] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Lažov Radončić i Wikileaks:

Ustvari, matrica po kojoj Radončić organizira propagandu u korist svog SBB-a je metod zamjene teza. Po svakom pitanju po kome je izložen riziku kompromitacije, on, da bi odbacio sumnju od sebe, po tim istim pitanjima napada druge, bilo da se radi o pitanjima kriminala ili o pitanjima veza sa političkim i sigurnosnim strukturama u Beogradu.

Mediji su prenosili da je Wikileaks o Radončiću objavio sadržaj depeša bivšeg američkog ambasadora u Sarajevu, Čarlsa Ingliša. To je kratak portret Radončića u organiziranom kriminalu i korupciji, a povezanog sa najistaknutijim dilerima droge. Ironično je kada Radončić, koji godinama smišlja i plasira laži da bi kompromitirao bošnjačke autoritete, u svojim reagiranjima na ono što je Wikileaks objavio o njemu, drži lekcije kako je nužna provjera podataka koji se objavljuju, ukazujući tako da ne treba vjerovati medijima, osim, naravno njegovom „*Dnevnom avazu*". Radončić traži da se provjere informacije, ako ih mediji žele objaviti o njemu, ali svakodnevno, bukvalno svakodnevno, taj isti Radončić, putem svog stranačkog „*Dnevnog avaza*", koristeći neistinite i neprovjerene informacije, napada druge ljude koji mu po bilo kom osnovu smetaju, a naročito konkurente na političkoj sceni u BiH, što su uglavnom kadrovi SDA.

Radončić propagira da je odbrana BiH terorističkog karaktera:

Ipak, najteži Radončićevi napadi su optužbe protiv bliskih saradnika predsjednika Alije Izetbegovića iz ratnog i poratnog vremena, da su organizatori terorističkih djela u slučajevima *Pogorelice, Alžirske grupe, Ševa*, ubistava Nedžada Ugljena, Joze Leutara ... Nekoliko godina prije izbora 2010.godine na medijskoj sceni u BiH, do početka 2011. se nisu pojavljivali tako brutalni napadi protiv rahmetli Izetbegovića. Smisao aktueliziranja tih afera je u činjenici što je za Radončića bitno kompromitirati i eliminirati Bakira Izetbegovića, kao političkog konkurenta. To je Radončićeva politička praksa koja ima sasvim suprotstavljen smjer onome što je programski obećavao kad je osnivao SBB. S ciljem da pridobije glasače, tada je govorio da će štititi djelo rahmetli predsjednika Izetbegovića, a u praksi, suprotno tome, organizirao je najbrutalniju propagandu i protiv njega, i protiv SDA, i protiv njegovog sina Bakira, kao člana Predsjedništva BiH. Tada i kasnije,

[280] **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

u vezi s tim je bilo vrlo čudno i problematično ćutanje reisa Cerića o Radončićevim kontinuiranim i grubim napadima na autoritete i vrijednosti odbrane BiH, a reis Cerić je kotirao kao jedan od bliskih Aliji Izetbegoviću. Bilo bi normalno da je reis Cerić, kad se već sprijateljio sa Radončićem, da ga odvraća od kleveta, posebno onih koje su protiv Bakira Izetbegovića.

Radončić ne poštuje autoritete legalnih organa vlasti BiH:

Ne samo što širi neistine o Tihiću i Izetbegoviću ..., Radončić ne informira javnost o njihovim izuzetno značajnim političkim i državničkim aktivnostima, čime je javnost uskraćena da bude potpuno informirana. Tako naprimjer, za izuzetno važne aktivnosti Izetbegovića kao bošnjačkog člana Predsjedništva BiH, Radončićev „*Dnevni avaz*" je izvještavao vrlo, vrlo šturo i zanemarivo, kako po sadržaju tako i po mjestu, pri kraju, u ćošku, na marginama sadržaja tog biltena Radončićeve SBB. Izuzetno značajni događaji koji se trebaju naći na prvoj i drugoj stranici svake novine, ako je njihov sudionik Bakir Izetbegović, „Dnevni avaz" o njima piše sitnim slovima, u ćošku, vrlo šturo, bez obzira što se radi o događajima od izuzetnog značaja za državu i građane BiH.

Na svakom koraku Radončić ostavlja tragove za sumnju u njegove političke namjere prema državi BiH. Logika je da onaj ko poštuje državu BiH, poštuje i njene legitimno i legalno izabrane predstavnike na najvišem nivou. Znači, onaj ko poštuje državu BiH treba da poštuje i Bakira Izetbegovića kao člana Predsjedništva BiH. Da Radončić poštuje državu BiH, onda bi poštovao i Izetbegovićeve državničke aktivnosti, pa bi im u svojim medijima davao mjesto koje odražava značaj državne funkcije koju obnaša Izetbegović. Naprotiv, Radončić je za Izetbegovića u svojim medijima odredio sasvim marginalno mjesto. Zašto?

Kompromitirajući brojne najistaknutije bošnjačke kadrove, Radončić želi doći do vlasti u vezi čega ističe tezu o nužnosti promjena. Radončiću je odgovarala što dublja kriza u BiH, jer je time opravdavao nužnost „PROMJENA" njegovim dolaskom na vlast. Zato je koristio svaku priliku da stanje u BiH usporedi sa stanjem u muslimanskim zemljama gdje se narod od početka 2011.godine, s ciljem „*promjena*", digao protiv višedecenijskih vladara.

Na udarnim stranicama svog stranačkog „*Dnevnog avaza*", lider SBB-a, Radončić, objavljuje tekstove u kojima se grubo napadaju rahmetli Alija Izetbegović i njegov sin Bakir, član Predsjedništva BiH, kao i predsjednik SDA Sulejman Tihić. Napadi na njih su intonirani podrškom

lideru SBB-a Fahrudinu Radončiću i reisu-l-ulemi Mustafi ef. Ceriću.

Interesantno je što se putem „*Dnevnog avaza*“, koji propagira politiku SBB-a, Radončića, napadi na ličnost Alije Izetbegovića dozirano i kontinuirano pojačavaju, angažiranjem onih autora za koje se cijeni da imaju utjecaja na političke stavove bošnjačkog naroda. Očekivati je da će se napadi na ličnost i djelo Alije Izetbegovića, putem „*Dnevnog avaza*“ po intenzitetu pojačavati, a po grubosti radikalizirati, te da će se pri tome napuštati metaforički i drugi zakamuflirani stilovi napadanja, a da će se primjenjivati sve otvoreniji napadi. Cilj takvog propagandističkog pristupa je da se dublje kompromitira politika koju je pred, tokom i poslije oružane agresije vodio Alija Izetbegović, kao lider SDA i predsjednik Predsjedništva BiH, odnosno, cilj je da se Alija Izetbegović i njegova politika identificiraju kao uzročnici rata, čime se faktički rehabilitira velikosrpska politika, na čelu sa Miloševićem.

U smislu postizanja takvih propagandnih ciljeva, bitno je kriminaliziranje političkog vođstva na čelu sa Izetbegovićem, uz grube napade na moralni integritet Alije Izetbegovića i njegovog sina Bakira. Ide čak dotle, da Izetbegovićevo povlačenje sa državnih i političkih funkcija objašnjava navodnim Izetbegovićevim kriminalnim motivima, što su brutalne neistine, kao što su u istom članku brutalne i neistine da Izetbegovićeva razilaženja sa Silajdžićem nisu bila političkog, već da su bila kriminogenog karaktera, odnosno da su bila zbog „*borbe za plijen*“. U zaključku pisanja o tome, s namjerom da podrži politiku i propagandu Radončića, te da ga zaštiti od nepovoljnih posljedica distribuiranog priloga putem „*Oslobođenja*“, pod naslovom „*Za koga radi Fahrudin Radončić, bosanski kasapin*“, jedan od Radončićevih glasnogovornika je napisao: „*Izgleda da je 'Avazov' glavni grijeh što tretira ovaj problem*.“

Radončić i Dodik propagiraju da Bakir Izetbegović djeluje s ciljem da u BiH bude islamski poredak:

S ciljem da za sebe i svoj SBB pridobije podršku američke administracije, odnosno s ciljem da odvrati američke zvaničnike od podrške Tihiću i Izetbegoviću, u situaciji maksimalnog zaoštravanja sukoba na ivici katastrofalnog rata između, s jedne strane SAD, Izraela ...i s druge strane Irana, Radončić, slično kao Dodik i Lagumdžija, pojačava propagandu kojom optužuje SDA i njene kadrove za saradnju sa Iranom. Konkretno, govoreći o svom sukobu sa bošnjačkim članom Predsjedništva Bakirom Izetbegovićem, Radončić je rekao da je taj „*sukob mnogo ozbiljniji nego što*

izgleda", te istakao da BiH ima dvije mogućnosti: „*Prva, da je anahronične ratne strukture iranskim vezama vuku prema tome da njome upravljaju dvije feudalne porodice, i drugu, da se poštuje volja 99% Bošnjaka da ova zemlja ide putem evropskih integracija, EU i prozapadne civilizacije...*"[281] Sugerirajući neutemeljen stav da iza politike Bakira Izetbegovića stoji Iran i da iransko prisustvo u BiH ima teroristički karakter, Radončić je u kontekstu naprijed citiranog, pojačao optužbu protiv SDA i njenih kadrova, s ciljem da izazove i proširi sumnju da oni putem svojih veza sa Iranom stoje iza ubistva Joze Leutara, Nedžada Ugljena, Ramiza Delalića Ćele ...[282] Pri tome, Radončić sebe želi predstaviti da je proevropski političar koji slijedi „*prozapdnu civilizaciju*", a da je Izetbegović političar koji slijedi politiku islamskih država, posebno Irana, što protiv Izetbegovića tvrdi i Milorad Dodik, ističući da Izetbegović u kabinetu Predsjedništva BiH na stolu, kao svoj politički program, drži knjigu „*Islamska deklaracija*" svog oca Alije Izetbegovića.[283] Upravo usporedbom tog Dodikovog stava i naprijed citiranog Radončićevog stava, Radončić se identificira da isto kao Dodik, odnosno da isto kao što je činila beogradska propaganda u vrijeme oružane agresije na BiH i kasnije, propagira da je Alija Izetbegović djelovao s ciljem da BiH bude islamska država, što je navodno ugrožavalo Srbe, te su se Srbi organizirali za samoodbranu u bosanskohercegovačkom „*građanskom ratu*". Upravo tako, Radončićeva propaganda, da on i njegov SBB slijede demokratsku „*prozapadnu civilizaciju*", a Bakir Izetbegović konzervativnu islamsku, odnosno iransku politiku, pokazuje da je sukob Radončić – Izetbegović, kako sam Radončić kaže „*mnogo ozbiljniji nego što izgleda*".[284]

Očito, Radončić slijedi logiku „*sukoba civilizacija*", odnosno sukoba između onih koji čine „*iranske veze*" i onih koji slijede „*prozapadnu civilizaciju*" u BiH i šire u Evropi. Takvim istupima bi se sasvim nadležno trebao suprotstaviti i reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić, i to bez rizika da njegovo protivljenje Radončiću, u tom pogledu, bude okvalificirano kao nenadležno uplitanje u politička pitanja.

---

281 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

282 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

283 **Dodik Milorad**, TV duel sa Čedomirom Jovanovićem, Beograd, 01.02.2012.

284 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

Radončić priželjkuje „pobunu naroda" u BiH po uzoru na „arapsko proljeće":

U vezi s tim, treba razmatrati Radončićevu zainteresiranost za radikalno narušavanje sigurnosne situacije i dalje kompliciranje političkih uslova i odnosa u BiH: „*BiH je, zahvaljujući dvadesetogodišnjoj vladavini SDA, prva u Evropi po nezaposlenosti, korupciji, državnoj mafiji, kriminalu. Građanima to prekipi i izađu na ulicu. Zašto bismo se mi plašili šta će biti nakon toga? Tada s vlasti trebaju otići oni koji su uništili dva desetljeća, da ne bi uništili još četiri godine. Nama vrijeme nenadoknadivo curi. Ako su Gadafi i drugi totalitarni režimi morali otići s vlasti, zašto ne bi otišle s vlasti i neke stranke u BiH koje personificiraju jedan gadafizirani sistem vladanja koji je jedino opstao u BiH. Samo kod nas imate situaciju da jedna stranka vlada 20 godina svojim narodom na tako katastrofalan način. Mi se kao lideri opozicije uopće ne bojimo pobune naroda. Naprotiv, mi je s radošću očekujemo. Ne vjerujemo da će to biti anarhija, već posljednje zvono da se nešto promijeni nabolje u BiH.*" (Podvukao F.M.)[285]

Naprijed citiranim se potvrđuju ranije indicije da Radončić usmjerava svoj stranački i medijski aparat s ciljem da prije Lokalnih izbora u jesen 2012. i Općih izbora 2014. godine u BiH izazove krizu „*pobune naroda*", a da zatim upravlja tom krizom radi ostvarivanja ambicija za osvajanjem vlasti. U odnosu na ovu opasnost, u BiH treba poduzimati preventivne mjere, među kojima je naročito bitna zaštita policije i sigurnosnih agencija od utjecaja Radončića kao kreatora i upravljača „*pobune naroda*".

12.
MUHAMED FILIPOVIĆ KAO GLASNOGOVORNIK RADONČIĆA I NJEGOVOG SBB-a[286]

Kad god je Radončiću u obračunima sa raznim protivnicima zatrebalo, angažirao je akademika Muhameda Filipovića. Na Filipovićevo djelovanje u korist Radončića u medijima nije bilo adekvatnog odgovora. Ustvari, kad Radončić za neki problem angažira Filipovića, to znači da po tom pitanju postoji poseban Radončićev interes i prioritet.

Muhamed Filipović je, po želji Fahrudina Radončića, napisao a

---

285 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

286 Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2012. godine.

„*Dnevni avaz*“ objavio: „*Od 1990. godine do danas, u BiH nismo imali odista demokratske, bosanske kvalitetne politike, čak ni političke ideje koja bi bila vrijedna spomena. Svi oni koji misle da iz te prošlosti mogu na nešto da se oslanjaju, obmanjuju i sebe, i javnost i to rade svjesno i nije ih toga stid ...*“[287] Objavljivanje tih Filipovićevih stavova je dokaz Radončićeve prevare da će njegova SBB štititi djelo Alije Izetbegovića. Da je Radončić imao namjeru afirmirati to djelo, odnosno da nema namjeru rušiti političke i patriotske vrijednosti Izetbegovićevog historijskog doprinosa odbrani i afirmaciji države BiH, on nikada ne bi objavio naprijed citiranu rečenicu koju je napisao akademik Filipović ili bi je objavio u smislu kritike, jer ta rečenica najdirektnije osporava i negira historijsku ulogu Izetbegovića, koja, po Filipoviću, nije vrijedna spomena. Izgleda, i Radončić ne želi da se „*stidi*“ u smislu naprijed citirane Filipovićeve rečenice, jer i Radončić, kao i njegov agitator Filipović, misli da Izetbegovićeva politika i ideja odbrane BiH nije „*vrijedna spomena*“ i da se treba „*stiditi što u proteklom vremenu nismo imali demokratske, bosanske, kvalitetne politike*“. Uzgred treba pomenuti da se Filipović, kao autor naprijed citirane rečenice i Radončić kao njegov mentor, stide zato što ne osjećaju da se trebaju ponositi vremenom, političkim faktorima i ljudima kada je organizirana veličanstvena borba za odbranu Bosne i Hercegovine. Sasvim je drugo pitanje - što je akademiku Filipoviću u njegovom intelektualnom radu potreban mentor.

Potvrđuju se očekivanja da će se napadi na ličnost i djelo Alije Izetbegovića, putem „*Dnevnog avaza*“, po intenzitetu pojačavati, a po grubosti radikalizirati, te da će se pri tome napuštati metaforički i drugi zakamuflirani stilovi napadanja, a da će se primjenjivati sve otvoreniji napadi. Propagirajući politiku Radončićevog SBB-a, napadi na ličnost Alije Izetbegovića, putem „*Dnevnog avaza*“ se kontinuirano pojačavaju angažiranjem onih osoba za koje se od strane Radončića cijeni da mogu biti glavni agitatori, jer imaju utjecaja na političke stavove bošnjačkog naroda, te angažiranjem osoba koje nemaju posebnog političkog utjecaja, ali svojim izjavama zbunjuju, izazivaju dileme i sumnje prema autoritetima odbrane BiH, na čelu sa predsjednikom Alijom Izetbegovićem, potvrđujući ono što govore i pišu glavni agitatori.

---

287 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 08.01.2011. godine.

13.
RADONČIĆEVE I FILIPOVIĆEVE LAŽI DA SU IZETBEGOVIĆA SPRIJEČILI U NAKANI PODJELE BIH[288]

Zašto akademik Filipović laže po želji Radončića?:

Za ratno vrijeme, u vezi sa pregovorima za uspostavu mira u BiH po Stoltenbegovom planu 1993. godine, akademik Muhamed Filipović sebe predstavlja kao da je bio glavni sudionik u sprečavanju predsjednika Alije Izetbegovića u njegovim namjerama da podijeli BiH. Nije istinita Filipovićeva izjava da su predsjednik Alija Izetbegović i Haris Silajdžić, dok je bio ministar vanjskih poslova RBiH „*u tajnosti*" zajednički djelovali na podjeli BiH, a da ih je on (Filipović) u tome spriječio.[289] Naprotiv, predsjednik Alija Izetbegović je inicirao i organizirao šire rasprave, transparentno djelujući u vezi sa raznim mirovnim planovima. Radi konsultacija, Izetbegović je okupljao intelektualce raznih nacija, posebno članove VKBI, SGV i HNV, poslanike u Skupštini RBiH i druge ljude, radi čega je često kontaktirao sa predstavnicima vlasti u okruzima i općinama, kao i sa predstavnicima raznih političkih partija. Bošnjački sabor u jesen 1993. godine je imao karakter konsultiranja u vezi sa planom koga je ponudio Stoltenberg. Tačno je da je na svim demokratskim izborima, kako prvim 1990. tako i kasnijim, Filipović poražen a da je Izetbegović bio pobjednik. Zato, napadi protiv Izetbegovića indiciraju da Filipović još uvijek nije prebolio političke poraze. Njegovi napadi na Izetbegovića nemaju argumentacijskog osnova.

Šta je zbližilo Radončića i Filipovića da zajedno lažu protiv Izetbegovića?

Istina je da je predsjednik Izetbegović u najtežim ratnim uslovima, dvostruke agresije, totalnog vojnog okruženja i komunikacijske izolacije uslovno prihvatio Stoltenbergov plan. Izetbegovićev uslov je bio da u takozvanoj bošnjačkoj republici ostanu sve općine u BiH u kojima je većinsko bošnjačko stanovništvo po popisu od 1991. godine, što je značilo povlačenje vojske pod kontrolom Miloševića i vojske pod kontrolom Tuđmana sa teritorija takvih općina. Tako je Izetbegović, isticanjem apsolutno pravednog kriterija demonstrirao da je nemoguća podjela

288 Tekst napisan u Sarajevu, aprila 2012. godine.

289 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 20.03.2012. godine, strana 5.

BiH po nacionalnom ključu. U nastojanjima međunarodne zajednice da se u BiH postigne mir, Izetbegović je bio kooperativan, ali je teritorijalni integritet BiH, kao zajednice ravnopravnih građana i naroda, poštovao kao vrijednost koja se mora očuvati. Izetbegović je svojom kooperativnošću u korist pravednog i održivog mira dobivao i čuvao podršku značajnog dijela međunarodne zajednice. U odnosu na ono što je tada u vezi Stoltenbergovog plana postigao predsjednik Izetbegović, da je dobronamjeran kao što nije, Filipović bi trebao da se divi Izetbegovićevoj mudrosti i Izetbegovićevom ličnom doprinosu da u najtežim uslovima dvostruke agresije, totalnog vojnog okruženja i komunikacijske izolacije pred međunarodnom zajednicom pokaže da je odgovornost za nastavak rata na strani Srbije i Hrvatske.

Akademik Muhamed Filipović i vlasnik „*Dnevnog avaza*“, ujedno lider SBB-a - Fahrudin Radončić, intenzivno propagiraju neistine da se predsjednik Alija Izetbegović zalagao za podjelu BiH, da je stvarao „*minijaturnu bošnjačko-muslimansku državu*“ i da je, navodno, s takvim ciljem, u jesen 1993. godine, prihvatio Stoltenbergov plan. Propagirajući tu neistinu, akademik Filipović za sebe ističe da je lično spriječio Aliju Izetbegovića u njegovim namjerama da podijeli BiH, dok Radončić za sebe ističe kako se on, kao vlasnik ondašnjeg „*Bošnjačkog avaza*“, kasnije preimenovanog u „*Dnevni avaz*“, suprotstavljao Izetbegovićevim prijedlozima za podjelu BiH. U pogledu optužbi protiv Izetbegovića da je djelovao radi podjele BiH i uspostave „*minijaturne muslimanske države*“, Filipović ima svoje, a Radončić svoje političke motive. Međutim, njihov je zajednički cilj (a) da građani BiH, posebno Bošnjaci, odbace pozitivne a prihvate negativne političke stavove o historijskoj ulozi Alije Izetbegovića, što su poznate težnje i velikosrpske i velikohrvatske propagande, (b) te da se njih dvojica (Filipović i Radončić), u vezi s tim, afirmiraju kao „*spasitelji*“ BiH od Izetbegovićevih namjera da je podijeli.

Cilj agresorske propagande je bio da se predsjednik Izetbegović optuži i učini krivim za uzroke i posljedice rata. Takvu propagandu realizirala je i agentura agresorskih obavještajnih službi, u vezi čega se mora imati u vidu sadržaj izjave Mustafe Čandića o agenturnom statusu Radončića kao saradnika Službe bezbjednosti JNA (KOS).[290] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

---

290 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

Filipović i Radončić ignoriraju Izetbegovićevu mudrost koja je u raznim situacijama, a naročito tokom oružane agresije, bila od presudnog značaja za odbranu BiH, pa i prilikom odbacivanja Stoltenbergovog plana. Izetbegović je tada postavio jasan, apsolutno pravedan uslov da se Stoltenbergov plan prihvata ako agresorske strane vrate teritorije okupirane metodama etničkog čišćenja, gdje je po popisu od 1991. godine bio većinski bošnjački narod. Međunarodna zajednica nije mogla ignorirati taj uslov, upravo zbog pravednosti istog. Pri tome, Izetbegović je znao da taj uslov neće prihvatiti ni hrvatski predsjednik Tuđman, ni srbijanski predsjednik Milošević, jer bi morali svoje vojske povući sa teritorija okupiranih zločinačkim, genocidnim metodama etničkog čišćenja, progonima i pokoljima nad Bošnjacima.

U svim pregovaračkim situacijama, i prije i poslije Stoltenbergovog plana, u jesen 1993., Izetbegović je brinuo kakav će stav zauzeti međunarodna zajednica prema zaraćenim stranama ako se ponuđeni mirovni plan prihvati, a kakav će stav zauzeti ako se plan ne prihvati. Nije bilo svejedno koju će zaraćenu, odnosno, pregovaračku stranu međunarodna zajednica okriviti za nastavak rata ako konkretni ponuđeni mirovni plan propadne. U svim pregovaračkim situacijama, Izetbegović je mudrom politikom osigurao da za propadanje mirovnih planova i nastavak rata međunarodna zajednica okrivi agresorsku stranu. Tako je bilo i u slučaju Stoltenbergovog plana.

Radončić i Filipović lažu u vezi Bošnjačkog sabora:

Sa stajališta uloge predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića u vezi Stoltenbergovog plana, Bošnjački sabor je imao konsultativni karakter. Odluke o prihvatanju ili neprihvatanju mirovnih planova su se donosile od strane Skupštine RBiH, odnosno od strane Predsjedništva RBiH, koje je, po Ustavu, u ratnim uslovima moglo donositi odluke iz nadležnosti Skupštine RBiH. U ulozi predsjednika Predsjedništva RBiH, Izetbegović je, u konačnom, bio odgovoran za potpisivanje ili nepotpisivanje nekog mirovnog plana. Da je htio podijeliti BiH, Izetbegović je u konačnom to mogao učiniti, a nije. Ima argumenata za zaključak da bi Filipović i Radončić, da su mogli, potpisali podjelu BiH. U tome je razlika između njih i Izetbegovića: Izetbegović je mogao, a nije, a oni nisu mogli a učinili bi to.

Bošnjački sabor su organizirali ljudi koji su pomagali Izetbegoviću da svoju ulogu u pregovorima o Stoltenbergovom planu realizira što

uspješnije faktičkim odbijanjem tog plana. Nisu ga organizirale osobe koje su se transparentno i/ili potajno s mržnjom odnosile prema Izetbegoviću, kao što je akademik Muhamed Filipović. Organiziralo ga je Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, na čijem je čelu 1993.godine bio književnik Alija Isaković, istinski patriota i poštovalac Izetbegovićevog historijskog doprinosa afirmaciji i odbrani BiH. U intervjuu za list „*Ljiljan*", februara 1997. godine, uz isticanje svog poštovanja prema predsjedniku Izetbegoviću koji je bio aktivno uključen u iniciranje i pripremanje Bošnjačkog sabora, predsjednik VKBI,književnik Isaković je, između ostalog, rekao: „*Odgovorno tvrdim kao predsjednik Inicijativnog odbora Sabora, da je Sabor sazvan da ne dozvoli podjelu Bosne prema tadašnjem prijedlogu međunarodnog mirovnog plana*."[291] Taj politički motiv za održavanje Bošnjačkog sabora usaglasili su međusobni poštovatelji i saradnici u intelektualnim dimenizijama odbrane BiH, predsjednik Izetbegović i književnik Alija Isaković. Dakle, Filipovićevi, Radončićevi ... eksplicitni napadi na ličnost predsjednika Izetbegovića da je putem Bošnjačkog sabora želio legitimirati podjelu BiH su ustvari implicitni napadi na književnika Isakovića. Zbog tih napada, Radončić i Filipović bi se trebali kad-tad zastidjeti.

Tada, dok je Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca ostvarivalo važan utjecaj na mobilnost u odbrani BiH, akademik Muhamed Filipović je bio protiv postojanja i djelovanja te bošnjačke institucije koja se u ratnim uslovima afirmirala kao važan faktor odbrane BiH. Akademik Filipović nije imao apsolutno nikakvu ulogu u organiziranju Bošnjačkog sabora. On je samo prisustvovao tom skupu i govorio o bošnjačkom nacionalnom identitetu.

Ne samo kao državnik, već i kao član Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, predsjednik Alija Izetbegović se zalagao da se održi Bošnjački sabor, upravo zato što je uvažavao mišljenja najuglednijih ličnosti koje su se u ratnim uslovima mogle okupiti na jednom mjestu, u Sarajevu, ali i da se tim ljudima, za njihovo tadašnje djelovanje predoče relevantne informacije i ocjene o problemima odbrane BiH u vezi sa mogućnostima i smetnjama za dolazak do što pravednijeg i održivog mira. Da je htio dijeliti BiH, Izetbegović bi to učinio „*ćutke*", bez širih konsultacija u koje spada i održavanje Bošnjačkog sabora. Izetbegović je mogao utjecati da se značajni ljudi koji su prisustvovali na Bošnjačkom saboru izjašnjavaju onako kako on želi, što znači da je mogao utjecati da se Bošnjački sabor izjasni za

291 **Isaković Alija**, Ljiljan, 05.02.1997. godine, strana 17.-19.

bezuslovno prihvatanje Stoltenbergovog plana. Međutim, Izetbegović to nije činio. On je saslušao razna mišljenja uglednih ljudi i utjecao s ciljem da se Bošnjački sabor izjasni u smislu podrške njegovom stavu da se Stoltenbergov plan uslovljavanjem odbaci.

Kao predsjednik Predsjedništva RBiH, Izetbegović je trebao preuzeti funkcionalnu odgovornost za prekid rata po Stoltenbergovom planu ako ga potpiše ili odgovornost za nastavak rata ako taj plan odbaci. Sa stajališta svoje odgovornosti, Izetbegović je na Bošnjačkom saboru iznio glavne probleme koje građani BiH trebaju imati u vidu ako se rat nastavi. Izetbegoviću je trebalo razumijevanje od strane građana, da, ako se rat nastavi, da će to biti u izuzetno teškim uslovima koji zahtijevaju svjesnu, dodatnu ratnu mobilnost, uz dodatne napore i žrtve na strani snaga odbrane BiH. Zato je predsjednik Izetbegović upozorio prisutne na Bošnjačkom saboru da nastavak rata ugrožava biološku supstancu naroda, da Armija RBiH ima slabu logistiku, što je rizik za dalje gubljenje teritorija, a time i za njegovu još slabiju pregovaračku poziciju, da Evropa i svijet neće vojno intervenirati, a ukidanje embarga na oružje nije „*mnogo vjerovatno*“, da je napadima HV i HVO otvoren drugi front i prekinute sve linije snabdijevanja za potrebe Armije RBiH i stanovništva na slobodnim teritorijama, da se iz dana u dan povećavao broj izbjeglica čiji je položaj loš, da stižu upozorenja o obustavi humanitarne pomoći, da dolazi zima u kojoj građani, naročito u gradovima, neće imati hrane i ogreva, da su u slučaju potpisivanja Stoltenbergovog plana međunarodne garancije „*veoma vjerovatne*“ ali „*ne i sasvim sigurne*“, a da se u slučaju nastavka rata pažnja svijeta od BiH može preusmjeriti na druga područja ...[292] Izetbegović nije ukazivao na naprijed navedene ratne probleme u smislu traženja podrške za svoj potpis na Stoltenbergov plan. On je na te probleme ukazao s namjerom da u slučaju nastavka rata, što je po njegovoj procjeni bilo izvjesno, patrioti BiH svjesno budu spremni za ulaganje dodatnih napora i žrtava.

Kao državnik, Izetbegović je u najtežoj ratnoj situaciji 1993. godine, kao i inače, iznosio poruke građanima BiH, ali i međunarodnoj zajednici. Kada je u vezi Stoltenbergovog plana poručivao međunarodnoj zajednici, trebali su mu uvjerljivi argumenti da građani BiH i drugi relevantni društveni faktori ne prihvataju Stoltenbergov plan, jer je nepravedan, a kada je poručivao građanima BiH, morao je realno ukazati na probleme koji ih

---

292 **Izetbegović Alija**, Dnevni avaz, 16.04.2012. godine, strana 8.
Izetbegović Alija, Dnevni avaz, 17.04.2012. godine, strana 8.

čekaju u slučaju da se rat nastavi. Samo tako, Izetbegović je mogao čuvati i proširivati podršku međunarodone zajednice i apsolutnu podršku svojim odlukama od strane snaga odbrane BiH. Izetbegoviću, kao državniku koji donosi sudbonosnu odluku, je trebalo da međunarodna zajednica vidi negativno raspoloženje patriotskih snaga prema Stoltenbergovom planu, te da vidi da njegov potpis na taj plan, sve i ako bi ga on htio staviti, ne bi rezultirao održivim mirom.

Prema tome, stav predsjednika Izetbegovića je bio da se **ne** prihvati Stoltenbergov plan. Znao je da **ne**prihvatanje podrazumijeva nastavak rata i nove žrtve. Zato mu je za njegov pristup, da Stoltenbergov plan treba prihvatiti pod uslovom da se agresorske vojske povuku sa teritorija na kojima je živjelo većinsko bošnjačko stanovništvo, trebala podrška Bošnjačkog sabora, kako zbog naroda, tako i zbog međunarodne zajednice. Bilo je važno da međunarodna zajednica vidi da je u naprijed navedenom obliku Izetbegovićevo odbijanje Stoltenbergovog plana podržano od strane bošnjačkih prvaka. Bilo je važno da međunarodna zajednica vidi da Izetbegović nije usamljen u tom i takvom odbijanju. Isto tako, Izetbegoviću je bilo važno da u pogledu faktičkog odbijanja Stoltenbergovog plana narod podrži njegov stav koji je podrazumijevao nastavak rata, i to u najtežim uslovima totalnog vojnog okruženja teritorija BiH koje su tada bile pod kontrolom legalnih vlasti. Da je Izetbegović faktički prihvatio Stoltenbergov plan, onda on ne bi ničim uslovljavao svoje prihvatanje tog plana. Izetbegović je, uslovljavanjem, faktički odbacio Stoltenbergov plan.

Znači, predsjedniku Izetbegoviću je trebalo razumijevanje od strane međunarodne zajednice za njegovo **ne**prihvatanje Stoltenbergovog mirovnog plana. Njemu je bilo važno da međunarodna zajednica shvati, da u slučaju potpisivanja tog plana on ne može biti garancija njegovog provođenja, jer ima snažne otpore. Zato mu je bilo važno da međunarodna zajednica zna kakav je stav Bošnjačkog sabora i da zna da šira javnost, putem medija, odbacuje Stoltenbergov plan. Prema tome, Radončić je u ono vrijeme u svom „*Bošnjačkom avazu*“ pisao upravo ono što želi Izetbegović, da se napiše kako bi međunarodna zajednica vidjela, s jedne strane da je on na Bošnjačkom saboru iznosio argumente o opasnostima nastavka rata, a s druge strane da se, uprkos tim opasnostima, putem medija izražava spremnost naroda na rizike nastavka rata u najtežim okolnostima. Ondašnje pisanje Radončićevog „*Bošnjačkog avaza*“, isto kao i stavovi Bošnjačkog sabora je odraz Izetbegovićevog utjecaja na raspoloženje za odbacivanje

Stoltenbergovog plana. To što Radončić, sada, 20 godina nakon rasprave o Stoltenbergovom planu, toj raspravi daje sasvim drugačije konotacije, odraz je njegovih uskostranačkih političkih motiva i zapuštenih moralnih osobina.

Zašto i kako Radončić nagrađuje Filipovića?:

Interesantno je kako Radončić za svaku izgovorenu ili napisanu rečenicu protiv Izetbegovića nagrađuje Filipovića, tako što ga u svom „*Dnevnom avazu*" predstavlja kao „*hrabru*" osobu, velikana koji „*poput svjetionika budućim naraštajima osvjetljava put razuma i pravednosti*." jer je, navodno, uspio odbraniti BiH od Izetbegovićevih namjera da je podijeli: „*Da nije bilo akademika Muhameda Filipovića, šira bh. javnost uopće ne bi ni znala šta se ujesen 1993. godine odigralo u podrumu sarajevskog hotela 'Holiday Inn' ... Najveći živući bošnjački intelektualac nazvao je to pravim imenom – izdaja države, odnosno, klasična podjela naše domovine, koju su tada sramotno dogovarali prvaci SDA*."[293] Tako, Radončić za svoje političke ambicije vješto koristi težnju akademika Filipovića da se osveti predsjedniku Izetbegoviću jer ga je on pobijedio na prvim i kasnijim demokratskim izborima, kada je predstavljao MBO, odnosno LBO. Osvetnički, Filipović predstavlja Izetbegovića da je „*izdajnik*", a sebe da je „*spasitelj*" BiH od Izetbegovićeve „*izdaje*". Svrha takve medijske kampanje je u Radončićevoj želji da pred lokalne izbore u BiH negira zasluge SDA i njenog lidera Alije Izetbegovića u odbrani BiH, te da njima, umjesto zasluga, teškim lažima na teret stavi hipoteku - da su djelovali na podjeli BiH. Savez koga su u tom pogledu uspostavili, čini zadovoljnim i Radončića i Filipovića – Radončića, jer putem Filipovićevih laži slabi poziciju SDA i njenih lidera kao konkurenata sebi i svojoj SBB, a Filipovića, jer od Radončića osim novca dobija medijski prostor za osvetu protiv Izetbegovića, s ciljem da pred kraj života sebi poboljša tretman u novijoj historiji BiH.

Isto kao akademika Filipovića, ustupanjem medijskog prostora Radončić nagrađuje i druge osobe koje se izjašanjavaju u prilog njegovim političkim ciljevima da u javnosti negativno predstavi vlast u kojoj su kadrovi SDA. Tako je nagradio i prof. dr. Šaćira Filandru, jer tvrdi da je na Bošnjačkom saboru 1993., prihvatanjem Stoltenbergovog plana „*sarajevska klika ... bila spremna uspostaviti muslimansku, odnosno bošnjačku državu*." Također, Radončiću se dopalo što profesor Filandra ističe da dosadašnje vladajuće „*stranačke elite nisu dorasle funkciji koju obnašaju ... To su SDA,*

[293] Dnevni avaz, 11.04.2012. godine, strana 5.

SBiH i, dobrim dijelom SDP na lokalnom nivou“,[294] iz čega proizilazi da je Radončićev SBB za građane BiH jedina alternativa kojoj treba povjeriti vlast ubuduće. Interesantno je što u pogledu nepovoljnog stanja u društvu za Radončića i Filandru nisu problematične srpske i hrvatske političke stranke - SNSD, SDS, HDZ, HDZ 1990., iako su upravo one nosioci blokada reformama u BiH. Te stranke Radončiću i Filandri nisu problem jer nisu politička konkurencija SBB-u, pa ih zato i ne svrstavaju u „*stranačku elitu*“ koja nije „*dorasla*“ funkciji koju obnaša.

SDA, kao konkurent, baštini zaslugu organiziranja odbrane od oružane agresije na političkom programu koga su prihvatile sve patriotske snage BiH. To obilježje SDA je velika smetnja za ambicije SBB-a da se domogne vlasti. Otklanjanje te prepreke, za sebe i svoju SBB Radončić smatra izazovom na putu do pobjede kojoj teži na predstojećim izborima. Upravo zato, Radončić omogućava Filipoviću da zadovolji svoje osvetničke motive šireći neistine - da je Izetbegović djelovao na podjeli BiH i na uspostavi „*minijaturne muslimanske države*“. Snažan motiv akademika Filipovića da se u borbi za svoje mjesto u historiji BiH osveti Izetbegoviću za poraze na izborima, Radončiću je „*sretna*“ okolnost koju smišljeno koristi računajući na naivnost bošnjačkog biračkog tijela. Uz to, Filipović računa i na naivnost onih koji će pisati noviju historiju BiH.

U vrijeme 1993. godine, Izetbegović je donosio krupne odluke za jačanje Armije RBiH. Da je htio podjelu BiH opstruirao bi takve težnje. Sredinom 1993.godine su izvršene kadrovske promjene u Štabu Vrhovne komande, a zatim i organizacijske reforme upravo s ciljem da se poboljša stanje u Armiji RBiH. Krajem 1993. godine, zaustavljena su negativna ponašanja od strane pojedinih neposlušnih komandanata, podsticanih na anarhiju od strane Sefera i Radončića. Zaustavljanje njihovog negativnog utjecaja u Armiji RBiH, uz njeno organizacijsko usavršavanje i kadrovske promjene u ŠVK, rezultiralo je stabiliziranjem sistema komandovanja i jačanjem borbenih kvaliteta u snagama odbrane.

Prema tome, predsjednik Izetbegović je svoju odluku da odbaci Stoltenbergov plan donio na osnovu čvrste opredijeljenosti da se poduzimaju razne političke i vojne mjere kako bi se u nametnutom nastavku rata, kvalitativnim i kvantitativnim jačanjem potencijala odbranila država BiH prema političkim ciljevima iz Platforme Predsjedništva RBiH, od sredine 1992. godine. Predsjednik Izetbegović je kreirao sadržaj te Platforme i

294 **Filandra Šaćir**, Dnevni avaz, 12.04.2012. godine, strana 9.

suprotstavljao se pokušajima reduciranja ciljeva odbrane BiH koji su u njoj precizirani.

Upravo u vrijeme rasprave o Stoltenbergovom planu i nakon propadanja tog mirovnog plana, pod komandom predsjednika Izetbegovića snage odbrane BiH su stabilizirale, jačale i organizacijski usavršavale svoje redove. U tome, Izetbegovića su ometali, i Sefer, i Radončić, i akademik Filipović.

14.
KARAKTER I POLITIČKE POSLJEDICE LAGUMDŽIJINOG POVEZIVANJA SA RADONČIĆEM[295]

Povezivanjem sa Radončićem sebe kompromitirao Lagumdžija:

Domaća javnost i međunarodna zajednica su se uvjerili da je Lagumdžija svojom politikom ugrožavao interese i ravnopravnost Hrvata u BiH. Osloncem na Lagumdžijine greške, Hrvati su internacionalizirali svoj neravnopravan položaj u BiH. Istovremeno je zanemaren ponižavajući, neravnopravan položaj Bošnjaka usljed segregacijske politike vodećih hrvatskih i srpskih političkih stranaka. Lagumdžija je proizveo utisak da su Bošnjaci faktor koji ugrožava druge narode. U takvim uslovima i dalje se odvija segregacijska praksa nad Bošnjacima, kako od strane entitetske vlasti RS-a, tako i od strane vlasti koju vrši HDZ u općinama zapadne Hercegovine, Posavine i nekih općina srednje Bosne, kao što su Žepče, Usora i Vitez.

Lagumdžija je kasno uočio pogubnost svoje politike prema Hrvatima i zaključio da istu treba mijenjati, ali sa što manje negativnih posljedica za SDP i sebe kao lidera te partije. Upravo u cilju skretanja pažnje javnosti od svojih grešaka prema Hrvatima, udovoljavajući zahtjevu dva HDZ-a za rekonstrukciju vlasti, Lagumdžija je radikalno promijenio stavove o svojim koalicijskim partnerima. Iz vlasti izbacuje SDA, a u vlast uvodi SBB, HDZ i HDZ 1990, iako je uporno, sve vrijeme nakon izbora 2010., sve do koalicijskog sporazuma sa liderom SBB, Radončićem, maja 2012. godine, odbijao da u vlast uđu HDZ i HDZ 1990. Ocijenio je da krivnju za zastoje u implementaciji izbornih rezultata i krivnju za zastoje u integracijskim reformama u bošnjačkim sredinama može, dobrim dijelom, sa sebe i svog SDP-a prebaciti na SDA i njene lidere, jer će mu za postizanje tog cilja Radončić pomagati svojim stranačkim i moćnim medijskim resursima. I

[295] Tekst napisan u Sarajevu, jula 2012. godine.

u koaliciji sa SDA, Lagumdžija je mogao udovoljiti zahtjevima dva HDZ-a da uđu u vlast, ali je to učinio raskidom te koalicije i ulaskom u novu koaliciju sa SBB. Tako je proizvedena afera kojom se maskira Lagumdžijino priznavanje grešaka prema Hrvatima i Lagumdžijino faktičko priznavanje da SDP nema multietničkog kapaciteta kojim može opravdati što su dva HDZ-a izvan vlasti. To maskiranje svojih grešaka prema Hrvatima je Lagumdžijin način borbe za bošnjačke glasove, jer na srpske i hrvatske on uopće i ne računa, a kada bi i računao to bi bilo uzaludno, jer je u sredinama Srba i Hrvata apsolutno i trajno kompromitiran.

U političkoj borbi povodom implementacije rezultata izbora 2010. apsolutni su pobjednici lideri HDZ-a i HDZ-a 1990., Čović i Ljubić, jer su prinudili Lagumdžiju da, faktički, prizna da SDP nema multietničkog kapaciteta i legitimiteta, te da ne može nikoga od malobrojnih Hrvata iz svojih stranačkih redova postavljati na istaknute funkcije. Lagumdžija je napokon priznao da, s obzirom na rezultate izbora 2010., legitimitet predstavljanja Hrvata imaju samo HDZ i HDZ 1990. Slabu podršku SDP-u od strane hrvatskog stanovništva ilustrira podatak da u općini Široki Brijeg, za učešće na predstojećim lokalnim izborima, oktobra 2012., od pripadnika raznih nacija SDP nije mogao prikupiti ni minimalno potrebnih 200 potpisa.[296]

Također, Lagumdžija je procijenio pogubnost višegodišnjeg djelovanja svog medijskog aparata putem koga je svakodnevno iznosio teške optužbe protiv lidera SNSD-a Milorada Dodika i lidera HDZ-a Dragana Čovića. Na osnovu optužbi putem FTV, Dodik nije sudski procesuiran, a višegodišnji sudski postupak protiv Čovića je rezultirao oslobađajućom presudom. Trpeći udare od istih „*bošnjačkih medija*" pod kontrolom Lagumdžije, Dodik i Čović su poboljšali međusobnu političku saradnju i svoje kapacitete zajednički usmjerili na aktivnosti koje su imale karakter opstrukcija reformama i podrivanja BiH kao države, dodatno homogenizirajući Srbe, odnosno Hrvate protiv Bošnjaka. Tako je Lagumdžija dodatno oslabio multietnički karakter SDP-a, pogoršao međunacionalne odnose, a sebe predstavio nesposobnim za međuetničku komunikaciju, što želi ispraviti koalicijom sa SBB i uvođenjem u vlast dva HDZ-a.

296 **Vričko Josip**, Oslobođenje, 20.06.2012. godine, strana 10.

Radončić je imao glavnu ulogu da Lagumdžija i Dodik iz sukoba uđu u saradnju:

Izlaz iz posljedica pogrešne politike, zadržavajući iste ideološke i političke osnove a radikalnom promjenom političke prakse, Lagumdžija se našao u ispunjavanju Dodikovih i Čovićevih ultimativnih zahtjeva: (a) uklonio je urednika informativnog programa FTV Bakira Hadžiomerovića, čime su prestale optužbe putem tog medija protiv Dodika i Čovića, što je trebao davno učiniti s obzirom da je propaganda koju je Lagumdžija direktno usmjeravao imala očite teške posljedice po međunacionalne odnose u BiH; (b) pristao je na zahtjev HDZ i HDZ 1990. za rekonstrukciju Vlade FBiH po konceptu harmoniziranja sa vladama kantona i Ministarskim vijećem BiH, što je trebao učiniti u startu implementacije rezultata izbora 2010., jer ga je u tom pravcu podsticala i SDA kao koalicijski partner; ...

Tek kada je uzaludno potrošio dragocjenih godinu i po, Lagumdžija je udovoljio opravdanim zahtjevima HDZ i HDZ 1990., ali na najgori način, izbacivanjem SDA iz vlasti, a uvođenjem u vlast SBB, Fahrudina Radončića, bliskog Dodiku i Čoviću. To je učinjeno maskiranjem da je rekonstrukcija vlasti put u pokušaju ispravljanja SDP-ovih, odnosno Lagumdžijinih grešaka. Maskirajući to, rekonstrukcija vlasti se predstavlja da je odgovor na slabosti SDA, te da će slabosti koje su navodno bile prisutne u vlasti zbog učešća SDA u njoj, biti prevaziđene kvalitetima novog koalicijskog partnera - SBB-a. To je gruba i perfidna zamjena teza. Da je htio, Lagumdžija je mogao, zadržavajući koaliciono partnerstvo sa SDA, rekonstruirati vlast uvođenjem HDZ i HDZ 1990. Da je na taj način ispunio zahtjeve HDZ i HDZ 1990 za rekonstrukciju Vlade FBiH, Lagumdžijino priznavanje svojih grešaka u implementaciji rezultata izbora 2010. bi bilo jasnije, jer tako ne bi ostvario nikakve efekte maskiranja - da je rekonstrukcija upravo pokušaj ispravljanja vlastitih grešaka. Dakle, maskiranjem, odnosno, odvraćanjem pažnje od svojih grešaka, Lagumdžija predstavlja da je rekonstrukcija vlasti uslijedila zbog slabosti SDA. U tome je smisao Lagumdžijinog prebacivanja vlastite odgovornosti za štetu koja je nastala zbog njegovog negiranja legitimne volje hrvatskog naroda izražene na izborima 2010. godine.

Upravo pod efektima tog maskiranja, mnogi ne mogu odgonetnuti šta ustvari želi SDP, na čelu sa Zlatkom Lagumdžijom. Ta stranka nema jasne, ni kratkoročne, ni dugoročne orijentacije. Rijetko je koja politička stranka tako učestalo i radikalno samu sebe negirala kao što je to SDP. Posljednji slučaj brutalnog negiranja legitimiteta dva HDZ-a, sprečavajući

da valoriziraju izborne rezultate, a zatim priznavanje njihovog legitimiteta, samo je jedan primjer ružne, prevrtljive politike SDP-a. Pamte se vremena kada je Lagumdžija bio uporan u isticanju teze da SDP neće sarađivati ni sa jednom od nacionalnih stranaka, a posebno da neće sarađivati sa SDA, SDS i HDZ. Tada, dok je to govorio bilo je teško zamisliti da će ikada SDP činiti parlamentarnu većinu i izvršnu vlast skupa sa bilo kojom od tih stranaka. Nastranu je pitanje SDP-ovog poistovjećivanja SDA sa SDS i HDZ u pogledu odgovornosti za uzroke i posljedice rata. Međutim, uz zadržavanje stava o istoj odgovornosti navedenih stranaka za rat i njegove posljedice, radi dnevnih političkih potreba, Lagumdžija ulazi u koalicije sa nacionalnim strankama, ali na najgori mogući način - štetnim suprotstavljanjem jedne nacionalne stranke drugima, što za posljedicu ima pogoršavanje međunacionalnih odnosa. Dok je bio u koaliciji sa SDA, iako ga je odvraćao Tihić, Lagumdžija se sukobljavao sa HDZ, HDZ 1990., SNSD, SDS, PDP ... Kada je učinio radikalan politički zaokret, te ušao u koaliciju sa HDZ, SBB ..., sa svima njima se usmjerio protiv SDA. I ondašnja i aktuelna politička praksa SDP-a nanosi ogromnu štetu međunacionalnim odnosima u BiH.

Dubina Lagumdžijinih grešaka se vidi i po tome što njega za negiranje legitimne volje hrvatskog naroda, praktički, kritikuje i novi koalicijski partner Radončić, koji putem svojih stranačkih medija često ističe da se za razliku od SDP-a, SBB zalagao da se ulaskom u vlast dva HDZ-a ispoštuje legitimna volja hrvatskog naroda. Taj dio svoje politike, Radončić smatra komparativnom prednošću nad Lagumdžijinim SDP-om, što će koristiti kao alibi u isticanju zasluga za popravljanje odnosa između Bošnjaka i Hrvata. Unutar nove koalicije, koja se oblikuje, u početku će tinjati a zatim sve više izlaziti na vidjelo da Radončić, Dodik i Čović zajednički djeluju protiv Lagumdžije. Oni će u početku iskoristiti Lagumdžiju za rješavanje otvorenih političkih pitanja, kao što su provedba presude Sejdić – Finci, državna i vojna imovina, promjene Ustava ... Kompromisi će biti na štetu Bošnjaka i države BiH. Istovremeno, Radončić će se predstavljati kao zaslužan za reforme i po tom osnovu jačati politički utjecaj. Kad Lagumdžija uoči da Radončić na štetu SDP-a preuzima političku inicijativu i utjecaje, ponovo će se aktivirati njihovi sukobi. To pokazuje da će novom koalicijom oslabiti front probosanskih snaga i ojačati front antibosanskih snaga.

Glavne političke posljedice Lagumdžijine politike u vezi sa rekonstrukcijom vlasti se tiču države BiH, novih koalicijskih partnera i

SDA kao bivšeg SDP-ovog partnera u vlasti. Kao pobjednici u političkoj bici sa SDP-om, HDZ i HDZ 1990. će ojačati utjecaj među Hrvatima, dok će utjecaj HSP-a i NSRB oslabiti, uz napomenu da NSRB bitno i ne računa na hrvatske, već samo na bošnjačke glasove. SDP je još više suzio i inače maksimalno sužene mogućnosti utjecaja među Hrvatima i Srbima, ali će se, radi proširivanja političkog prisustva među Bošnjacima, povećavati ujedinjena bezobzirnost SDP-a i SBB-a u borbi protiv SDA. Ojačat će otpornost SNSD-a i Dodika na teze koje se šire od strane njegovih protivnika među srpskim političkim strankama. Spremnost na saradnju sa Dodikom nosi Lagumdžijinu poruku izvinjenja Dodiku i Čoviću zato što je proteklih godina organizirao medijsku kampanju protiv njih. Oštećena je država BiH, jer će Lagumdžija i Radončić, u dokazivanju da je SDA u vlasti bila smetnja reformama, činiti kompromise na štetu Bošnjaka i države BiH, ispunjavajući političke zahtjeve Dodika i Čovića.

Ulaskom u vlast, o proteklom funkcioniranju lokalnih, kantonalnih, entitetskih i državnih institucija u vrijeme koalicije SDA-SDP, Radončić će putem svojih kadrova ojačati izvore i puteve pribavljanja informacija za tekuću i buduću propagandu protiv SDA putem svog stranačkog aparata i „*Dnevnog avaza*". Radončić će usmjeriti svoje kadrove u institucijama vlasti da, za propagandu putem „*Dnevnog avaza*", pribavljaju informacije pogodne za kompromitaciju kadrova SDP-a, ali ih neće koristiti dok ne uslijedi raskid koalicije SBB - SDP.

Zbog Lagumdžijine preokupiranosti krizom koju je uzrokovao, on ne obavlja poslove iz nadležnosti ministra vanjskih poslova, tako da je bitno oštećena bosanskohercegovačka diplomatija, jer se ne realizira, kako bi to trebalo, vanjska politika BiH.

15.
LAGUMDŽIJA I RADONČIĆ ISKRIVLJENO PREDSTAVLJAJU KARAKTER ODBRANE BIH[297]

Radončić i Lagumdžija rehabilitiraju agresore na BiH:

Iz udruženog djelovanja SDP-a i SBB-a protiv SDA, na dobitku su velikosrpski i velikohrvatski nacionalisti u BiH i njihovi nadređeni u susjednim zemljama. Lider SDP-a - Lagumdžija i lider SBB-a - Radončić

297 Tekst napisan u Sarajevu, jula 2012. godine.

rehabilitiraju srpske i hrvatske političke i vojne faktore odgovorne za agresiju na RBiH i za ratne zločine, naročito nad Bošnjacima. Opravdavajući „*progon*“ SDA iz vlasti, Lagumdžija je rekao, a Radončić zlurado objavio u svom stranačkom glasilu „*Dnevnom avazu*“ - da je novom koalicijom SDP-a, SBB-a, HDZ-a, HDZ-a 1990., SNSD-a i SDS-a, Bosna i Hercegovina po „*prvi put dobila dva multietnička bloka*“ i to „*s jedne strane blok koji se opredijelio za reforme*“, odnosno blok nove koalicije, i „*s druge strane blok koji hoće da sačuva privilegije koje su nastale na zločinu, na ratu i na poratnom kriminalu*“, što čine SDA, HSP i NSRB, koje su bile u prethodnoj koaliciji takozvane „*platforme*“ i SBiH koja nije bila u sastavu koalicije „*platformaša*“. Iz analize sadržaja naprijed citirane Lagumdžijine izjave, bitno je slijedeće:

1. Nije tačna Lagumdžijina teza da su po „*prvi put*“ u BiH nastala dva bloka multietničkih stranaka, jer je svaka vlast i svaka opozicija u BiH od 1990. godine bila izraz koaliranja ili neformalnog povezivanja različitih etničkih stranaka. Vodeće nacionalne stranke izjašnjavale su se za iste stavove, posebno kada su, aprila 2006.godine, HDZ, SNSD, SDA, SDP ... zajedno usaglasili paket ustavnih reformi, a zatim se zajedno zalagali za njegovo usvajanje na Parlamentu. U obaranju tog paketa ključnu medijsku ulogu je imao Radončić. To je bila najvažnija situacija ujedinjenog djelovanja vodećih nacionalnih stranaka, na konkretnim reformskim pitanjima. Nova koalicija bošnjačkih (SDP i SBB), hrvatskih (HDZ i HDZ 1990.) i srpskih stranaka (SNSD i SDS) nije postigla dogovor ni oko jednog važnog reformskog pitanja, osim što lideri srpskih i hrvatskih stranaka izjašnjavaju da im je svejedno s kojom će od bošnjačkih stranaka SDP koalirati, iako se vidi da im je draže što se SDP koalicijski povezao sa SBB, a protiv SDA. Nova koalicija je rizična za vrijednosti države BiH, jer će Lagumdžija i Radončić, u želji da njihov politički kapital bude napredak u reformama, sa srpskim i hrvatskim liderima kompromisno postizati sporazume suviše na štetu države BiH.

2. Lagumdžija se iz dana u dan potvrđuje kao politički nestabilna, nedosljedna, konfuzna, paušalna, ... osoba koja karikira političku scenu u BiH, proizvodeći ogromnu štetu za bosanskohercegovačko društvo u cjelini, ali i za odnose BiH sa njenim susjedima. Zabrinjavajuća je politička nezrelost i neodgovornost Lagumdžije, kada kaže, a Radončić zlurado prenosi putem svog stranačkog biltena „*Dnevnog avaza*“, da SDA spada u blok stranaka „*koji hoće da sačuva privilegije koje su nastale na zločinu,*

na ratu i na poratnom kriminalu. Tu sva priča počinje i završava".[298] To je direktna i teška optužba usmjerena protiv pravednog karaktera i vrijednosti odbrane BiH, odnosno usmjerena s ciljem dokazivanja kako su bošnjački politički faktori i autoriteti uzrokovali rat, organizirali zločine u ratu i kriminal tokom i poslije rata. S obzirom da to kaže osoba koja je tokom rata „*bila*" na strani snaga odbrane BiH, ta izjava je začuđujuća i nevjerovatna. Prema toj izjavi, SDA je putem kriminala i zločina u ratu sebi pribavila privilegije. Također, prema toj izjavi, građani BiH su podržavajući SDA na svim proteklim izborima, ustvari podržavali sljedbenike politike zločina i kriminala. U onoj mjeri u kojoj iz citirane Lagumdžijine izjave proizilazi da je SDA sa svojim liderima krivac za rat, ratne zločine i druge ratne posljedice, u toj mjeri se odgovornost za uzroke i posljedice rata skida sa Miloševića, Tuđmana, Karadžića, Bobana, SDS-a, HDZ-a, ... i stavlja na teret SDA i njenih lidera.

3. Lagumdžijino skidanje odgovornosti za rat i zločine u ratu sa SDS-a i HDZ-a je direktno iskazano svrstavanjem tih stranaka u multietnički blok za reforme naspram političkog bloka „*protiv reformi*" koga čini i SDA „*koja hoće da sačuva privilegije koje su nastale na zločinu, na ratu i na poratnom kriminalu. Tu sva priča počinje i završava*". Dakle, prema Lagumdžijinoj politici SNSD, SDS, HDZ i HDZ 1990. nemaju privilegija nastalih „*na zločinu, na ratu i poratnom kriminalu*", te su zato, prema Lagumdžiji, pogodne da budu u sastavu „*multietničkog bloka za reforme*", za razliku od SDA koja u tom pogledu nije pogodna. Dakle, Lagumdžija smatra da SDS i HDZ imaju pozitivnu, a da SDA ima negativnu ulogu u ratu.

4. Lagumdžija ne ostaje samo na tim tvrdnjama, već nastavlja konstatacijom da SDS, SNSD, HDZ i HDZ 1990., te SDP i SBB, s obzirom da „*pripadaju bloku za reforme*", protiv sebe imaju SDA „*kojoj je rat bio brat. Očigledno da im je rat bio ne samo brat već i majka*", a da je SDP-u, SBB-u, SNSD-u, SDS, HDZ-u i HDZ-u 1990. „*rat bio maćeha*".[299] Ako bi neko od Srba u sličnom smislu za rat i zločine u ratu okrivio SDS, na čelu sa Karadžićem, za šta ima argumenata napretek, bio bi zauvijek proglašen izdajnikom srpskog naroda. Međutim, kada Bošnjak Lagumdžija, naprijed citirano bez ikakvih argumenata kaže protiv SDA, on po tom osnovu očekuje od Bošnjaka nagradu na izborima povećanim brojem glasova za sebe i svoju stranku, a niko od bošnjačke intelektualne „*elite*" ne reagira

298 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 09.07.2012. godine, strana 5.

299 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 09.07.2012. godine, strana 5.

da s pravom bar iskritikuje Lagumdžiju, jer iskrivljeno, na štetu države BiH, a posebno na štetu Bošnjaka predstavlja uzroke i posljedice rata. U taj politički sunovrat Lagumdžiju je uveo Radončić.

5. U vezi Lagumdžijine naprijed citirane izjave, „*Oslobođenje*“ je objavilo reagiranje Službe za odnose sa javnošću SDA, koja je istakla neke probleme, ali ne suštinske, tako da nije problematizirala čak ni Lagumdžijine optužbe - da je SDA odgovorna za zločine u ratu.[300] Da su Lagumdžijini stavovi o odgovornosti SDA za rat i zločine u ratu ujedno i Radončićevi stavovi i da njih dvojica ujedinjeno nastupaju s ciljem da kompromitiraju SDA i njene kadrove, ukazuje i činjenica što Radončić nije dozvolio da se reagiranje SDA objavi u njegovom stranačkom biltenu „*Dnevnom avazu*“, što mu je bila zakonska obaveza, te je reagiranje objavljeno u „*Oslobođenju*“, uz napomenu urednika: „*Iz Centrale Stranke demokratske akcije BiH stiglo je saopćenje kojim ova partija reagira na intervju Zlatka Lagumdžije, lidera SDP-a, objavljen u „Dnevnom avazu“ pod naslovom: Rat je za SDA bio i majka i brat; 9. jula/srpnja 2012. godine. Kako „Avaz“ odbija objaviti reagiranja na svoje tekstvove, donosimo ovo saopćenje*.“[301]

Ta činjenica je upozorenje građanima BiH da bi Radončić na funkciji ministra sigurnosti, kao što odavno gazi zakon o informiranju javnosti jer neće da objavi reagiranja na pisanje u svom stranačkom biltenu, još brutalnije gazio i principe vladavine zakona i principe pravne države. Građane BiH treba upozoriti da Radončić krši temeljne moralne, etičke i pravne principe, što je svojstveno mafiji koja za vrhunski izazov svog djelovanja ima osvajanje državne vlasti. Ogroman je društveni i politički problem što je Lagumdžija svoj SDP stavio u funkciju takvih Radončićevih namjera. On to nije smio učiniti, posebno zbog toga što je kao i mnogi drugi građani BiH znao za sadržaj izjave Mustafe Čandića o agenturnom statusu Radončića kao saradnika Službe bezbjednosti JNA (KOS): O tome je Čandić Mustafa u svojoj pismenoj izjavi naveo: “*… želim da istaknem da je današnji vlasnik 'AVAZA', FAHRUDIN RADONČIĆ, bio saradnik … pod pseudonimom 'Šćepo'. Sa njim je saradnju uspostavio kapetan prve klase Radujko Nikola, a ja sam mu bio pretpostavljeni starješina … negdje 1984-1985. godine dok je još bio pripadnik 1. detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopisnik zagrebačkog tjednika 'DANAS' sa prostora Crne Gore i Kosova ... Saradnik 'Šćepo' je spadao u kategoriju 'VRHUNSKIH SARADNIKA'. Ovo je isticano*

300 Oslobođenje, 13.07.2012. godine, strana 13.

301 Oslobođenje, 13.07.2012. godine, strana 13.

na svim analizama rada ... Kao pretpostavljenom, Radujko Nikoli, meni je poznato da je on, po svom planu, jednom mjesečno putovao u Podgoricu, kako bi održao sastanak sa 'ŠĆEPOM', a nisu bile rijetke situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, morao da ide na sastanak sa 'ŠĆEPOM' ..."[302] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

6. Interesantno je što naprijed citiranim svojim izjavama, Lagumdžija svoj SDP poistovjećuje sa predratnim, ratnim i poratnim karakterom srpskih i hrvatskih političkih stranaka za koje je općepoznato da su odgovorne za masovne zločine nad Bošnjacima, jer su vrhovni komandanti vojski i policija koje su vršile egzekucije genocida nad Bošnjacima bili ujedno i predsjednici političkih partija koje su se eksponirale kao organizatori i mobilizatori zločinačke politike i ratne prakse u oružanoj agresiji na BiH. Umjesto da im stavlja na teret ratne zločine za koje su odgovorni, Lagumdžija svoj savez s njima ostvaruje propagandom da je za zločine u ratu odgovorna SDA, koja je kao faktor odbrane BiH bila na strani organizatora odbrane BiH, odnosno na strani žrtava agresije i genocida nad Bošnjacima, a uz to općepoznato je da je prioritet zločinačke prakse SDS-a i HDZ-a bio ubijanje kadrova i simpatizera SDA. Nije problem što je Lagumdžija ušao u koaliciju s njima, ali je ogroman problem Lagumdžijino shvatanje da tu koaliciju treba ostvarivati optužbama protiv SDA, rehabilitirajući svoje nove koalicione partnere za zločine u ratu. U taj politički sunovrat Lagumdžiju je uveo Radončić.

7. Kad okrivljuje SDA za uzroke rata, ratne zločine i kriminal, ustvari Lagumdžija napada na ličnost i djelo Alije Izetbegovića, stavljajući njemu na teret negativnu predratnu, ratnu i poratnu političku ulogu SDA. Ograničen dnevnopolitičkim potrebama, Lagumdžija gubi iz vida naučno i logički dokazanu vezu između karaktera političkih faktora, karaktera autoriteta koji organiziraju odbranu i političkog karaktera odbrane domovine, posebno njene vojne organizacije. Ako je SDA sa svojim liderom Alijom Izetbegovićem na čelu, kako poručuje Lagumdžija, imala zločinački i kriminogeni karakter, onda su i političke osnove i snage odbrane, uključujući i Armiju RBiH, imale zločinački, kriminogeni karakter. Upravo zbog takvih poruka, lideri i politički faktori koji su organizirali agresiju na RBiH, raduju se Lagumdžijinim naprijed citiranim izjavama i ubuduće će ih uzimati kao argumenat za dokazivanje svojih propagandnih teza - da je

302 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

za rat u BiH kriva SDA, na čelu sa Izetbegovićem, a da su oni organizirali odbranu srpskog, odnosno hrvatskog naroda ugroženog Izetbegovićevom politikom. Lagumdžija treba da zna da su i SDA i njegov SDP afirmirani kao politički faktori odbrane BiH. Također, treba da zna da je SDA, kao stranka na vlasti, putem svojih kadrova u državnom aparatu eksponirana kao faktor koji je organizirao oružanu odbranu BiH, za razliku od SDP-a. Ako su kadrovi SDA, kako tvrdi Lagumdžija sebi osigurali *„privilegije na osnovama zločina i kriminala"*, onda je i odbrana BiH imala zločinački i kriminogeni karakter. Isto to što tvrdi Lagumdžija, tvrdila je i propaganda agresora na BiH tokom rata, a tvrdi i poslije rata. Prema tome, Lagumdžijina i propaganda agresora na BiH služe se istim tezama protiv faktora i autoriteta odbrane BiH. Kad Lagumdžija okrivljuje SDA da je sebi prigrabila *„privilegije koje su nastale na zločinu, na ratu i na poratnom kriminalu"*, on samim time distancira i sebe i svoj SDP od uloge organiziranja oružane odbrane BiH. Kadrovi, članovi i simpatizeri SDP-a su učestvovali u odbrani BiH, ali ulogu organizatora, s obzirom da je bila na vlasti, imala je SDA, u šta spadaju i odluke da se značajne funkcije u sistemu odbrane povjeravaju kadrovima, članovima i simpatizerima SDP-a. Politička veličina i mudrost Alije Izetbegovića se mjeri, pored ostalog, i po tome.

8. Očito je da Lagumdžija djeluje s ciljem da popravi svoje odnose sa vladajućim srpskim i hrvatskim političkim partijama, te da popravi svoj tretman u relevantnim sredinama međunarodne zajednice, i to:

a) Optužbama protiv SDA i njenih lidera, Lagumdžija poručuje Dodiku, Čoviću ... da oni njemu trebaju oprostiti sve što je činio protiv njih lično i protiv njihovih političkih stranaka u proteklom vremenu, odnosno, da mu oproste višegodišnju sistematsku medijsku hajku, da mu Čović oprosti višegodišnje sudsko procesuiranje, da mu Dodik oprosti istjerivanje SNSD-a iz socijalističke internacionale... Tako se aktuelno istjerivanje SDA iz vlasti događa kao koletaralna šteta Lagumdžijinih težnji da se približi Dodiku i Čoviću, kojima je Radončić već približen. Uzgred, treba istaći da Lagumdžija sve vrijeme svoje političke karijere nekoga protjeruje: protjerao je ugledne SDP-ovce iz SDP-a; iz vlasti je protjerao političke stranke kojima su Hrvati dali apsolutnu podršku; sada protjeruje SDA iz vlasti; protjeruje legalno izabrani Upravni odbor FTV-a; protjeruje upravne strukture profitabilnih firmi ...

b) Zbog toga što je, naročito poslije izbora 2010.godine, pokazao nesposobnost za multietničku komunikaciju i što je još dublje urušio

multietnički katakter SDP-a, putem nove koalicije i radikalnom politikom protiv SDA, u želji da se po tim pitanjima „*popravi*“, Lagumdžija se na vrlo štetan način dodvorava onom dijelu međunarodne zajednice koji opravdano želi da ojača multietnička saradnja u BiH, da se deblokiraju i ubrzaju reforme u BiH. Lagumdžija pokušava dokazati da upravo koalicijom sa SBB-om, oba HDZ-a, SNSD-om i SDS-om, uz radikalnu propagandu protiv SDA, udovoljava toj želji međunarodne zajednice, jer se sve te stranke u Lagumdžijinom „*multietničkom*“ smislu zajedno bore protiv SDA, pa misli da će se to dopasti međunarodnoj zajednici. Dakle, Lagumdžija međunarodnoj zajednici poručuje da je SDA glavni faktor opstrukcija nužnih reformi, čime se, faktički, pred međunarodnom zajednicom rehabilitiraju srpske i hrvatske političke partije kao stvarni, glavni nosioci tih opstrukcija: „*Jer, mi smo se već našli u kriznoj situaciji koja je rezultirala što SDA nije prihvatala provođenje reformi, a to je samo kulminiralo s neprihvatanjem budžeta.*“[303] Upravo takva tvrdnja od strane Lagumdžije, kao lidera vladajuće bošnjačke stranke, je izuzetno potrebna Dodiku, Bosiću, Čoviću, Ljubiću ... jer su oni, pravdajući sebe, međunarodnoj zajednici stalno poručivali da reforme blokiraju Bošnjaci, posebno lideri SDA, a ne oni. Lagumdžija očekuje da će mu se vjerovati kad krivnju za blokade reformi locira u ponašanju SDA. Lagumdžija smatra da će se u sredinama međunarodne zajednice pretpostavljati da je on kao Bošnjak bolji poznavalac političkog karaktera SDA, te da se njegove optužbe protiv SDA mogu smatrati i nekom vrstom „*samokritike*“ u odnosu na ono što čini bošnjački blok stranaka. Lagumdžijine optužbe protiv SDA ojačavaju takve optužbe od strane srpskih i hrvatskih političkih partija.

Slično dodvoravanje međunarodnoj zajednici, iz svojih razloga, realizira i Radončić. Znajući za neprijateljstvo između Irana i SAD, u želji da pridobije podršku SAD-a prema sebi i svom SBB-u, jer su u nekim periodima bili vrlo kritički prema Radončiću, a s obzirom da SAD podržava lidere SDA Tihića i Izetbegovića, Radončić, putem svog stranačkog biltena „*Dnevnog avaza*“ ističe da kadrovi SDA djeluju kao agenti obavještajne službe Irana, te da oni, umjesto sistema po evropskim standardima žele da se u BiH uspostavi sistem kao u Iranu. Tako, Radončić poručuje Amerikancima da su lideri SDA prijatelji sa neprijateljima SAD, te da im je bolje da odustanu od podrške liderima SDA i da američku podršku u BiH usmjere prema Radončiću i njegovom SBB-u.

303 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 09.07.2012. godine, strana 5.

9. Dakle, Lagumdžija i Radončić ujedinjeno djeluju s ciljem kompromitacije SDA i njenih lidera, kako bi što veći broj građana odustao od podrške u korist SDA, te podršku dali SDP-u ili SBB-u. Pri tome, služe se najtežim optužbama ,uključujući upoređivanje SDA i njenih lidera sa ratnim zločincem Karadžićem: „*Postoji mogućnost da SDA u tom Domu naroda, praktično, krene stopama partije Radovana Karadžića u vrijeme kada je Nikola Poplašen bio predsjednik RS, pa da sve blokira*."[304] Dakle, Lagumdžiji SDA i njeni lideri sliče na SDS i njenog ratnog lidera Karadžića, te ističe da zbog toga što mu tako sliče „*postoji mogućnost*" da krenu „*stopama partije Radovana Karadžića*".

10. Lagumdžija i Radončić za svoje stavove u kampanji protiv SDA i njenih lidera angažiraju pojedine bošnjačke intelektualce koji u „*Dnevnom avazu*" dobijaju prostor za intervjue koji se objavljuju pod uslovom da su dovoljno kritički protiv SDA i njenih lidera, odnosno, pod uslovom ako dodjeljuju komplimente Lagumdžiji, Radončiću i njihovim strankama, posebno ako su komplimenti u korist Radončića i SBB-a. Malo je vjerovatno da pojedini od bošnjačkih intelektualaca angažiraju svoj naučni dignitet na osnovu ideološke i političke saglasnosti sa Lagumdžijom i Radončićem, posebno zbog toga što oni nemaju jasne ni ideologije ni politike koja bi bila privlačna za bilo koju pa i bošnjačku elitu. Vjerovatno je da je u pitanju financijska osnova njihovog angažiranja u korist Radončića. Vjerovatno je, također, da intelektualci koji se stavljaju u funkciju Radončićeve propagande gube iz vida izjavu Mustafe Čandića, da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS).[305] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Akademik Muhamed Filipović je rekao: „*Čitam u novinama kako Lagumdžija kaže da je Radončić dobar u koaliciji zato što se razumije u ekonomiju. Lagumdžija treba da bude svjestan da on nije uzeo Radončića, nego jednu politiku i ideju u koaliciju koju on predvodi.*"[306] Akademik Abdulah Sidran je rekao da se „*nema na koga osloniti nego na stranku (Savez za bolju budućnost BiH) koja je na političkoj sceni nova, nekompromitovana, s liderom (Fahrudinom Radončićem), koji ima apsolutno obraz da pokaže svoj životni put, rad...*"[307] U kampanju za korist Radončića i SBB-a uključili

304 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 09.07.2012. godine, strana 5.

305 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

306 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 07.07.2012. godine, strana 5.

307 **Sidran Abdulah**, Dnevni avaz, 12.06.2012. godine, strana 5.

su se prof. dr. Salih Fočo, koji tvrdi da „*SDA odlazi sa političke scene*“ a da je dobro što na vlast dolaze „*SDP i SBB, jer oni nisu nosioci nacionalnog nego programskog i političkog legitimiteta*“;[308] prof. dr. Jusuf Žiga, koji tvrdi da je politika SDA sa svojim kadrovima „*potrošena*“, a da su efekti njihovog vladanja „*razočaravajući*“, te da je korisno što umjesto SDA na vlast dolazi SBB;[309] prof. dr. Šaćir Filandra; redatelj Sulejman Kupusović ... Vjerovatno je da će doći vrijeme kada će se navedeni zaslužno ugledni intelektualci postidjeti svojih izjava u naprijed navedenom smislu.

Uglavnom, to su intelektualci koji „*politički lutaju*“. Naprimjer, akademik Muhamed Filipović je bio u SDA, zatim u MBO, LBO, jedno vrijeme blizak SBiH, Harisa Silajdžića, blizak prof. dr. Nijazu Durakoviću i SDU, a zatim blizak SBB, Fahrudina Radončića, koji je eksponiran kao organizator klevetničke kampanje protiv većine njih sa kojima je akademik Filipović bio blizak. Sa Radončićem, Sidran može oštetiti svoj opravdano zadivljujući ugled u društvu.

16.
OSNAŽENA SUBVERZIVNA, PODRIVAČKA POZICIJA FAHRUDINA RADONČIĆA[310]

Radončić i velikosrpska politika:

Antidejtonsko djelovanje od strane institucija i autoriteta RS-a je svakodnevno u raznim sadržajima negiranja države Bosne i Hercegovine i predstavljanja entiteta RS-a kao da je država. To je među Srbima u RS-u postalo općeprihvaćen „*obavezan*“ model ponašanja. Drugačije izjašnjavanje se tretira izdajom srpskog naroda. Svaki Srbin u RS-u je pod teretom prijetnje etiketiranja izdajnikom svog naroda (a) ako afirmira državu BiH i (b) ako ne afirmira RS kao državu. Iza tih prijetnji su sankcije u obliku društvenog prezira, izoliranjem „*izdajnika*“. Zbog bojazni od takvog sankcioniranja, maksimalno je sužen prostor za različita mišljenja o političkom uređenju BiH. To je bitno ograničilo slobodu izražavanja, a time i demokratiju u RS-u. Zato, rijetko ko od srpskih političara, kako onih u Srbiji, tako i onih u entitetu RS smije kritikovati Milorada Dodika zbog njegovih učestalih, raznovrsnih antidejtonskih i antibosanskohercegovačkih

308 **Fočo Salih**, Dnevni avaz, 21.06.2012. godine, strana 5.

309 **Žiga Jusuf**, Dnevni avaz, 21.06.2012. godine, strana 5.

310 Tekst napisan u Sarajevu, jula 2012. godine.

izjava, kao što je, naprimjer, izjava da „*Srbi svoj nacionalni inters treba da afirmiraju kroz dvije srpske države, Srbiju i RS*“[311] ili kao što je izjava da je BiH „*sklepana i održava se inatom i voljom međunarodnog faktora*“, te da je BiH „*potpuno vještački, iluzoran organizam, koji uporno i iznova pokazuje svoju neefikasnost ...*“[312] Razvoj događaja na Kosovu i dalje ima velikog utjecaja na ponašanje srpskih političara. Albanci imaju dvije države – Albaniju i Kosovo, što na poseban način motivira velikosrpsku politiku da entitet RS u BiH učine srpskom državom.

Čak i onda kada podržavaju evropske integracije, institucije i autoriteti RS-a preferiraju zaseban evropski put RS-a, što također ima antidejtonski karakter, jer je država Bosna i Hercegovina faktor integracije, a ne zasebno njeni entiteti. Antidejtonsko ponašanje institucija i autoriteta RS-a je direktno suprotstavljeno zalaganju za „*evropski put*“, jer se negiranjem države BiH ne mogu postizati evropski standardi. Zato se izjave srpskih lidera u prilog „*evropskog puta*“ ne mogu smatrati vjerodostojnim, jer nisu praćene adekvatnim zalaganjem za osnovne ciljeve mirovnog procesa i za osnovne vrijednosti države BiH.

Međunarodna zajednica, građani i politički predstavnici Bošnjaka i Hrvata su se adaptirali, odnosno „*navikli*“ na svakodnevno antidejtonsko i antibosanskohercegovačko djelovanje u naprijed navedenom smislu. Od strane probosanskih političara često izostaju ili su blaga reagiranja na sve grublje i grublje antidejtonske aktivnosti usmjerene protiv države Bosne i Hercegovine, mira i sigurnosti njenih građana i naroda. Pri tome treba imati u vidu da se najutjecajniji politički predstavnici Hrvata solidariziraju sa antidejtonskim aktivnostima srpskih lidera, na čelu sa Dodikom. Da situacija bude još gora, nastankom „*nove koalicije*“ bošnjačkih (SDP i SBB), srpskih (SNSD i SDS) i hrvatskih (HDZ i HDZ 1990.) političkih stranaka, povećane su opasnosti od Lagumdžijinog i Radončićevog solidariziranja sa antidejtonskim aktivnostima srpskih lidera koji, na čelu sa Dodikom, djeluju u neformalnom antidejtonskom savezu sa hrvatskim liderima, Čovićem i Ljubićem.

Tvrdnje da je Radončić i dalje eksponent stranih obavještajnih službi:

O tome se ne smije razvijati paranoičan pristup jer bi se dovelo u pitanje realistično i objektivno sagledavanje stanja i tendencija u bosanskohercegovačkom društvu i državi. Međutim, s obzirom na ono

311 **Dodik Milorad**, Dnevni avaz, 02.07.2012. godine, strana 2.

312 **Dodik Milorad**, Oslobođenje, 15.07.2012. godine, strana 3.

što je poznato o Fahrudinu Radončiću, posebno o njegovom statusu sa konspirativnim imenom „*Šćepo*“, važno je upozorenje penzionisanog crnogorskog generala Blagoja Grahovca, člana Međunarodnog instituta IFIMES. U aspektima sigurnosti, organiziranog kriminala i korupcije, Grahovac se „*bavi geopolitikom*“ za balkanski region. On je u vezi kupo-prodaje crnogorske „*Pobjede*“ rekao: „*'Pobjeda' je klasični propagandni bilten u funkciji određenog klana. Moguće je očekivati da će doći do te transakcije, jer ljudi koji su se obogatili, kupac Fahrudin Radončić i prodavac Milo Đukanović, u suštini su na istom zadatku. Oni su iz iste kancelarije. Ne zaboravimo da su radili zajedno u Savezu omladine Podgorice na istom zadatku. Pri tome treba imati u vidu ko je razbio SFRJ. Preko službi bezbjednosti su pronađeni oni koji su politički ambiciozni, špekulativno vrlo spretni i službe su njih odabrale i isturile u zonu politike i biznisa (podvukao F.M.). Njihovi ciljevi koje brane su već godinama zajednički. Mafije na ex-yu prostoru su zavadile narod i nacije, a one su istovremeno u najvećem bratstvu i jedinstvu. Danas su mafijaški generalštabi osposobljeniji od onih armijskih* ...“[313] Grahovac, iz Crne Gore, bolje od pojedinih bošnjačkih intelektualaca u BiH procjenjuje izjavu Mustafe Čandića o tome da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA (KOS).[314] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Dakle, Grahovac potvrđuje upravo ono što stoji iza Radončićevog konspirativnog imena „*Šćepo*“, čime se opravdava pojačana sumnja da je isti taj Radončić od strane srbijanskih službi bezbjednosti „*pronađen kao politički ambiciozan, špekulativno vrlo spretan i isturen u zonu politike i biznisa*“, sa zadatkom da razara, podriva i ruši osnove bosanskohercegovačkog društva i države.

Novom koalicijom SBB-a, SDP-a, HDZ-a, HDZ-a 1990., SNSD-a i SDS-a, osnažena je politička i subverzivna pozicija Fahrudina Radončića, čime se valoriziraju rezultati koje je postigao reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić usmjeravanjem dijela uleme na koju je mogao utjecati radi podrške Radončićevim političkim ambicijama da na izborima 2010. dobije što više bošnjačkih glasova. U odnosu na državu BiH, Radončićeve ambicije imaju subverzivne, podrivačke posljedice, jer ih on ostvaruje metodama izmišljanja i širenja raznih brutalnih neistina kojima se podrivaju moralne i etičke osnove bosanskohercegovačkog društva. Umjesto da afirmira i štiti

313 **Grahovac Blagoje**, Slobodna Bosna, 19.07.2012. godine, strana 48.

314 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

moralne i etičke vrijednosti koje su ugrožene Radončićevim neistinama, reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić svojom podrškom Radončiću podriva te moralne i etičke vrijednosti. U svoje rezultate na kraju mandata, u ulozi reisu-l-uleme, prof. dr. Mustafa ef. Cerić treba svrstati sramni doprinos u podrivanju moralnih i etičkih osnova bosanskohercegovačkog društva i svoj još sramniji doprinos u snaženju subverzivne i podrivačke misije Fahrudina Radončića. U sličnom kontekstu treba posmatrati i političku ulogu Lagumdžije koji se u posljednje vrijeme grčevito zalaže za ulazak Radončića i njegove SBB u izvršnu vlast, snažeći Radončića u daljem subverzivnom, podrivačkom djelovanju.

17.
ZAŠTO RADONČIĆ, DODIK I LAGUMDŽIJA ISTO PROPAGIRAJU PROTIV IRANA?[315]

Radončić koristi velikosrpskoj politici:

Smatrajući da su balkanske predrasude o Iranu ekstremno negativne i da stavljanjem istih na teret Bakira Izetbegovića stiču prednost u borbi za vlast, na političkoj sceni u BiH svoju propagandu usmjeravaju trojica stranačkih lidera: SNSD-a Milorad Dodik, SBB-a Fahrudin Radončić i SDP-a Zlatko Lagumdžija. Oni se trude predstaviti da su bošnjački kadrovi u organiziranju odbrane bili pod kontrolom iranske obavještajne službe, da su djelovali i da još uvijek, pod utjecajem Irana, djeluju na uspostavi islamskog poretka u BiH. Takvu propagandu, u posljednje vrijeme, naročito od nastanka nove koalicije SDP-a, SBB-a, dva HDZ-a, SNSD-a i SDS-a, najupornije realizira lider SBB-a Fahrudin Radončić. U kampanji pred lokalne izbore, oktobra 2012., i opće izbore 2014. godine, Radončić građanima poručuje da trebaju glasati za njega i njegovu SBB, jer će se tako opredijeliti za „*evropsku civilizaciju*" i za „*evropski put*", a da glasanje za SDA i njene lidere znači odbacivanje „*evropskog puta*" i podršku težnjama da BiH bude islamska država, kao što je Iran. Slično stavovima Fahrudina Radončića, putem medija izjave je davao i lider SDP-a Zlatko Lagumdžija.

Porijeklo u pogledu podudarnosti Radončićeve i Dodikove propagande, kojom se autoriteti odbrane optužuju da su djelovali radi uspostave islamske države BiH, treba procjenjivati u vezi sa izjavom Mustafe Čandića, da je Radončić bio saradnik Službe bezbjednosti JNA

315 Tekst napisan u Sarajevu, augusta 2012. godine

(KOS).[316] (Dokaz – dokumenat ČETVRTI DIO u ovoj knjizi - Prilog broj 1., vidjeti Prilog broj 2).

Radončić, Lagumdžija i Dodik iskrivljeno predstavljaju politiku odbrane BiH:

Negativan odnos prema Iranu izmišljanjem i širenjem teza da ta muslimanska zemlja, oslanjajući se na Izetbegovića, djeluje s ciljem da BiH bude „*islamska država*", spada u skup pitanja po kojima propaganda prije, tokom i poslije rata nije prestajala, već se neprekidno i vrlo uporno realizirala. Karakteristično je što se po pitanjima iz te oblasti, protiv faktora organiziranja odbrane BiH jednako negativno ispoljavaju i (a) oni srpski i hrvatski politički faktori u BiH koji su agresorima bili oslonac s ciljem uništenja države BiH i (b) oni bošnjački politički faktori koji su se na političkoj sceni unutar BiH ispoljavali kao konkurencija naspram, ranije Alije Izetbegovića, a kasnije Bakira Izetbegovića. Te činjenice potvrđuju da iskrivljeno predstavljanje bošnjačkih političkih faktora i autoriteta koji su organizirali odbranu BiH da rade na uspostavi političkog sistema kao u Iranu, ima strateški značaj u velikodržavnim planovima protiv BiH, što indicira da će takva propaganda dugo trajati kroz budućnost.

Propagiranje da među Bošnjacima postoje političke snage koje žele „*islamski poredak kao u Iranu*" je krupan, strateški, centralni sadržaj njihovog iskrivljenog predstavljanja uzroka i posljedica agresije na BiH. Općepoznato je da se velikodržavne politike u tumačenju uzroka rata u BiH služe zamjenom teza da na BiH nije izvršena agresija, već da su se bosanskohercegovački Srbi i Hrvati branili od opasnosti koje su za njih dolazile i još uvijek dolaze od Izetbegovićeve politike i težnji da BiH bude „*islamska država*", kao što je Iran. Upravo tu tezu snažno propagiraju i lider SBB-a Radončić, i lider SDP-a Lagumdžija, i lider SNSD-a Dodik. Takvoj propagandi protiv karaktera odbrane BiH od strane Radončića i Lagumdžije, najviše se raduju srpski i hrvatski nacionalisti.

Identični su (a) sadržaji propagande koju o iranskom pitanju u vezi sa političkim sukobima u BiH i šire na Balkanu putem svojih političkih i medijskih aparata provode Radončić i Lagumdžija i (b) sadržaji propagande koju o tom pitanju plasira Dodik putem svog stranačkog i medijskog aparata. Dakle, o tim pitanjima sadržaji Radončićeve i Lagumdžijine propagande protiv SDA i njenih lidera identični su sadržajima propagande iz centara planiranja i usmjeravanja agresije na BiH oružanim i neoružanim,

316 **Čandić Mustafa**, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine, strana 2.

specijalnim, podrivačkim metodima i sredstvima.

Da bi se sagledao antibosanskohercegovački karakter Radončićevog, Lagumdžijinog i Dodikovog djelovanja u pogledu iskrivljenog tumačenja veza između BiH i Irana, nužno je podsjećanje da se u javnosti neprekidno plasiraju stavovi velikodržavnih politika, u posljednje vrijeme naročito od strane Milorada Dodika, da je Izetbegović osnovao SDA s ciljem da u BiH uspostavi islamski poredak, kao u Iranu, da se Izetbegović i SDA u borbi za takav poredak koriste terorističkim snagama, sredstvima i metodima, da je takav politički karakter SDA velika opasanost za bosanskohercegovačke Srbe i Hrvate, da je Sarajevo zbog takve orijentacije bošnjačke politike, ustvari, drugi Teheran, da iza dolaska vehabija u BiH stoje lideri SDA povezani sa obavještajnom službom Irana, što je izvor terorističkih rizika u BiH i regionu Balkana ... Takvim propagandnim tezama kreatori i realizatori velikodržavnih politika opravdavaju svoje djelovanje s ciljem da BiH kao država nestane, da se podijeli. U istom tom poslu učestvuje i Radončić i Lagumdžija, istovremeno, dok u cilju maskiranja takve svoje podrivačke uloge, orkestrirano optužuju svoje konkurente da rade na podjeli BiH.

Za Radončića i Filipovića, vehabije su legitiman pravac islama u BiH:

Kad takve stavove iznose eksponenti velikodržavnih politika protiv BiH, onda je to građanima sasvim jasno, ali kada te stavove iznose Radončić i Lagumdžija, onda nastaju problemi, jer ima Bošnjaka koji se ponašaju dvosmisleno, odbacujući takve teze kad ih iznosi Dodik, ali iste te teze prihvataju onda kada ih iznose Radončić i Lagumdžija. Prema tome, izgleda da prepreke na koje nailazi Dodikov aparat, šireći propagandu po toj temi, u značajnoj mjeri otklanjaju Radončić i Lagumdžija, jer njihovim uključivanjem u tu propagandu i velikosrpska propaganda koju provodi Dodik dobija na uvjerljivosti, kako pred srpskim narodom, tako i pred širom svjetskom javnošću i faktorima međunarodne zajednice. Odnosno, sve izgleda kao da su Radončić, Lagumdžija i Dodik zaduženi da se predrasude koje u svijetu postoje o islamu, o Iranu ... što negativnije odraze na rješavanje tekućih pitanja od značaja za sadašnjost i budućnost BiH i bošnjačkog naroda. Takve predrasude i islamofobiju naročito je podupirao Radončić, dok je prije Jašarevićevog terorističkog napada na Ambasadu SAD u Sarajevu, uz konkretno publicističko angažiranje akademika Muhameda Filipovića promovirao vehabije u BiH kao „*legitimni pravac islama*“. Radončić, Lagumdžija i Dodik isto to čine i onda kada lažima optužuju Izetbegovića zbog veza sa Iranom i iranskom obavještajnom

službom jer, navodno, djeluje s ciljem uspostave islamskog poretka u BiH. Iako znaju za razlike, pa i sukobe između politike koja stoji iza vehabija i iranske politike, oni ih poistovjećuju, služeći se nedovoljnim znanjem ovdašnjih građana da Iran strogo osuđuje ekstremno djelovanje vehabija u svijetu.

Neki argumenti, koji u vezi s tim slijede, ukazuju na značaj rasvjetljavanja porijekla, sadržaja i metoda Radončićevog, Lagumdžijinog i Dodikovog propagiranja da se politički faktori i autoriteti koji su organizirali odbranu BiH optuže da su se zalagali i da se još uvijek zalažu za islamsku državu, kao u Iranu. Kao ilustracija za takvo Radončićevo, Lagumdžijino i Dodikovo dugotrajno djelovanje ističu se slijedeći slučajevi:

Identično, Fahrudin Radončić i Zlatko Lagumdžija:

- Kad je u proljeće 2002. godine, dok je na vlasti bila takozvana „*Alijansa za promjene*“, predvođena Lagumdžijinim SDP-om, nastala i eskalirala afera „*Pogorelica*“, kroz koju je Iran optuživan da je u BiH organizirao obuku terorista, a da su u tim terorističkim aktivnostima učestvovali funkcioneri MUP-a RBiH iz ratnog perioda, Fahrudin Radončić ih je putem svog „*Dnevnog avaza*“, nedvosmisleno, jasno i direktno kvalificirao da su teroristi.[317] Isto tako su ih kvalificirali i mediji pod kontrolom politika koje su bile nosioci oružane agresije na BiH. U propagandi kroz aferu „*Pogorelica*“ politički pokrovitelj je bio Lagumdžija, uz podršku značajnog dijela bosanskohercegovačkih medija, među kojima je važnu ulogu imao Radončićev „*Dnevni avaz*“, naročito u pogledu propagandnog utjecaja na bošnjačko stanovništvo.

- Dok su nevino optuženi nekoliko mjeseci, tokom proljeća, ljeta i jeseni 2002. godine, bili u sarajevskom zatvoru, Fahrudin Radončić je u „*Dnevnom avazu*“, gotovo svakodnevno, objavljivao tekstove putem kojih su oni izlagani neviđenoj propagandi da su teroristi, da su po zadatku iranske obavještajne službe organizirali terorističke kampove i obuku terorista, te planirali i izvodili terorističke akcije.[318] To su bili direktni napadi na pravedan karakter odbrane BiH. Fahrudin Radončić je tada, putem svog „*Dnevnog avaza*“, realizirao upravo ono što je trebalo velikosrpskim liderima, obavještajnim službama i propagandnim aparatima koji su uporno djelovali s ciljem dokazivanja da je u BiH bio građanski rat koga je, po diktatu iz Irana, izazvao Alija Izetbegović, ugrožavajući Srbe i Hrvate

317 Dnevni avaz, 19.04.2002. godine, strana 3.

318 Avazov Exspres, 09.05.2002. godine, strana 5.

svojom politikom i praksom "*islamskog fundamentalizma*".

- Negodujući zbog toga što SDA odbacuje prijedlog SDP-a za izmjene zakona o unutarnjim poslovima, jer bi se omogućilo ugrožavanje operativne nezavisnosti policije, Zlatko Lagumdžija je oštro upozorio šefa Delegacije EU Petera Sorensena „*da podilaženje stranačkim interesima pojedinaca, poput Bakira Alispahića, Šemsudina Mehmedovića i Hazima Rančića, projicirano kroz stavove SDA, nije ništa drugo nego vraćanje naše zemlje u period direktnog radikalnog utjecaja i vezivanja aktuelne situacije s pojedincima čiji su kontakti s pojedinim obavještajnim službama itekako upitni*."[319] Općepoznato je da je Bakir Alispahić, sa još četvericom bivših policijskih funkcionera, u aferi Pogorelica, zatvoren od strane policije i pravosuđa, pod kontrolom Lagumdžije, prema optužbama da je sa obavještajnom službom Irana osnovao teroristički kamp na Pogorelici, što je praćeno brutalnom propagandom od strane Lagumdžijinih, Radončićevih i medija pod kontrolom velikodržavnih politika. Tako je nanesena velika šteta ugledu BiH u svijetu. Prema tome, Lagumdžija u kampanji protiv svojih bošnjačkih konkurenata, pred autoritetima međunarodne zajednice želi ih kompromitirati.[320] Lagumdžiju zabrinjava podrška međunarodne zajednice Bakiru Izetbegoviću. S ciljem da odvrati međunarodnu zajednicu od podrške Bakiru Izetbegoviću, on širi neistine da Izetbegović pripada grupi kadrova koji vraćaju SDA u vrijeme „*direktnog radikalnog utjecaja*", što je posljedica veza „*s pojedinim obavještajnim službama*",[321] aludirajući pri tome na iransko prisustvo u BiH.

Mnoge građane BiH je zabrinjavalo što Lagumdžija, kao lider SDP-a, obnavlja propagandu iz vremena afere „*Pogorelica*", optužujući Bošnjake za terorizam i saradnju sa obavještajnom službom Islamske Republike Irana. Lagumdžija je uskostranački interes u borbi za vlast na taj način stavio iznad općeg interesa - da se afirmira i zaštiti pravedan karakter odbrane BiH. Ustvari, tako se podržava agresorska teza da je sistem odbrane BiH imao karakteristike terorizma pod utjecajem Irana s ciljem da BiH bude islamska država. Zato se naprijed citirani stav Lagumdžije o vraćanju SDA u vrijeme radikalnih utjecaja posebno dopada Dodiku koji teži rušenju države BiH, propagirajući isto kao Lagumdžija i Radončić - da je prisustvo Irana u BiH teroristička prijetnja, a da su „*radikalni*" bošnjački kadrovi u

319 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 21.01.2012. godine, strana 8.

320 Oslobođenje, 22.01.2012. godine, strana 2.

321 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 21.01.2012. godine, strana 8.

SDA učesnici u toj prijetnji.

Identično, Fahrudin Radončić i Milorad Dodik:

- U jesen 2011. godine, Fahrudin Radončić je, putem svog stranačkog i medijskog aparata, zlurado objavljivao Dodikove izjave protiv člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića, kada se on u vezi sa definiranjem stava koga će BiH zastupati u UN, izrazio kao protivnik izraelske politike prema Palestincima. Kroz solidarisanje lidera bosanskih Srba, na čelu sa Dodikom, i izraelskih zvaničnika, tada je Bakir Izetbegović postao svakodnevna meta za napade. Bez ikakvih argumenata, Dodik je optuživao Izetbegovića za „*nesmetan razvoj vehabijskog pokreta*" u BiH, jer, kako je isticao Dodik, „*nije tajna da Bakir Izetbegović održava kontinuirane kontakte sa takvim grupama. Prema nekim našim informacijama, vrlo je cijenjen u radikalnim islamističkim grupama, a čak ima i kontakte s određenim grupama i službama u Iranu.*"[322] Radončić se solidarisao sa naprijed citiranim Dodikovim lažima protiv Izetbegovića, te ih je objavljivao na naslovnicama i udarnim prvim stranicama svog stranačkog „*Dnevnog avaza*". Ne samo što je objavljivao ono što je govorio Dodik, nego je iste te Dodikove propagandne teze Radončić učestalo, lično iznosio, te ih, isto kao i Dodikove, objavljivao u svom „*Dnevnom avazu*". Zlurado je objavljivao sve što su u navedenom smislu protiv SDA i njenih lidera iznosili i drugi eksponenti velikodržavnih politika.

- S ciljem da za sebe i svoju SBB pridobije podršku američke administracije, odnosno s ciljem da odvrati američke zvaničnike od podrške Tihiću i Izetbegoviću, u situaciji maksimalnog zaoštravanja sukoba na ivici katastrofalnog rata između, s jedne strane SAD, Izraela ... i s druge strane Irana, Radončić, slično kao i Lagumdžija, pojačava propagandu kojom optužuje Izetbegovića za saradnju sa Iranom. Konkretno, govoreći o svom sukobu sa bošnjačkim članom Predsjedništva, Bakirom Izetbegovićem, Radončić je rekao da je taj „*sukob mnogo ozbiljniji nego što izgleda*", te istakao da BiH ima dvije mogućnosti: „*Prva, da anahronične ratne strukture, iranskim vezama, vuku prema tome da njome upravljaju dvije feudalne porodice, i drugu, da se poštuje volja 99% Bošnjaka - da ova zemlja ide putem evropskih integracija, EU i prozapadne civilizacije...*"[323]

Sugerirajući stav da iza politike Bakira Izetbegovića stoji Iran i da iransko prisustvo u BiH ima teroristički karakter, Radončić je, u

322 **Dodik Milorad**, Dnevni avaz, 02.11.2011. godine, strana 3

323 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

kontekstu naprijed citiranog, pojačao optužbu protiv Izetbegovića, s ciljem da izazove i proširi sumnju da on, putem svojih veza sa Iranom, stoji iza ubistva Joze Leutara, Nedžada Ugljena ...[324] Pri tome, Radončić sebe želi predstaviti da je proevropski političar koji slijedi „*prozapdnu civilizaciju*", a da je Izetbegović političar koji slijedi politiku islamskih država, posebno Irana, što protiv Izetbegovića tvrdi i Milorad Dodik, ističući da Izetbegović u kabinetu Predsjedništva BiH na stolu, kao svoj politički program, drži knjigu „*Islamska deklaracija*" svog oca Alije Izetbegovića.[325] Upravo, usporedbom tog Dodikovog stava i naprijed citiranog Radončićevog stava, Radončić se identificira da, isto kao Dodik, odnosno, da isto kao što je činila beogradska propaganda u vrijeme oružane agresije na BiH i kasnije, propagira da je Alija Izetbegović djelovao s ciljem da BiH bude islamska država, što je, navodno, ugrožavalo Srbe, te su se Srbi organizirali za samoodbranu u bosanskohercegovačkom „*građanskom ratu*". Upravo tako, Radončićeva propaganda da on i njegova SBB slijede demokratsku „*prozapadnu civilizaciju*", a Bakir Izetbegović konzervativnu islamsku, odnosno iransku politiku, pokazuje da je sukob Radončić – Izetbegović, kako sam Radončić kaže, „*mnogo ozbiljniji nego što izgleda*".[326]

Očito, Radončić slijedi logiku „*sukoba civilizacija*", odnosno, sukoba između onih koji čine „*iranske veze*" i onih koji slijede „*prozapadnu civilizaciju*" u BiH i šire u Evropi. Takvim istupima bi se sasvim nadležno trebao suprotstaviti i reisu-l-ulema, Mustafa ef. Cerić, i to bez rizika da njegovo protivljenje Radončiću, u tom pogledu, bude okvalificirano kao nenadležno uplitanje u politička pitanja.

Naprijed citiranim i sličnim tezama, Radončić, ne samo što ima za cilj da za svoju političku opciju pridobije podršku od strane SAD-a, on ujedno odvraća sigurnosni i pravosudni sistem od sumnji za svoju ličnu ulogu u ubistvima Ugljena, Delalića ... Radi toga je Radončiću potrebna iskrivljena predstava o Iranu, kao glavnoj terorističkoj prijetnji i iskrivljena predstava o Izetbegoviću da je oslonac iranske terorističke prakse u BiH.

Fahrudin Radončić – za BiH opasan „igrač"
na strani velikosrpske politike:

- Sugerirajući građanima da prekinu podršku politici i liderima SDA, u vezi sa uspostavom nove koalicije SDP-a, SBB-a, dva HDZ-a,

---

324 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

325 **Dodik Milorad**, TV duel sa Čedomirom Jovanovićem, Beograd, 01.02.2012. godine.

326 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.

SNSD-a i SDS-a, putem teksta u kome je istaknut podnaslov „***Iranska opcija***“, Fahrudin Radončić iznosi svoje i stavove svoje SBB, rekavši: „*Bošnjaci imaju izbor da između Evropske unije i feudalno-iranske opcije izaberu reforme, zapadne standarde i ekonomski razvoj*.“[327]

- Saopćenjem SBB-a, putem teksta u kome je istaknut podnaslov „***Iranski kolosijek***“, Fahrudin Radončić se suprotstavlja SDA-ovom negiranju spornog sporazuma između SDP-a, SBB-a, HDZ-a i HDZ-a 1990. o provedbi presude u slučaju „*Sejdić – Finci*“, te ističe: „*Očito, strah od EU i njenih kriterija za borbu protiv korupcije uspaničio je Tihića i Izetbegovića, a strah da Radončić ili neko iz SBB BiH ne preuzme Ministarstvo sigurnosti doveo ih je na ivicu političke mahnitosti, kojom se pokušava zaustaviti prijem BiH u EU i njeno kretanje s iranskog na zapadni kolosijek*.“[328]

- U tekstu pod naslovom „*Sadik Ahmetović i SDA upozoreni zbog 'Iranaca'*!“, putem koga Fahrudin Radončić, zloupotrebljavajući ulogu novinara „*I. Ćatić*“ kao potpisnika teksta, iznosi svoje i stavove SBB-a u vezi sa sastankom ambasadora SAD-a u Sarajevu, Patrika Muna, ambasadora Velike Britanije Najdžela Kejsija i ministra sigurnosti BiH Sadika Ahmetovića, navedeno je da su američki i britanski ambasador, ministru Ahmetoviću *„vrlo precizno stavili do znanja da međunarodni faktor energično traži od njega i SDA da prekinu veze s iranskom obavještajnom linijom i da prestane djelovanje paraobavještajnih centara u SDA ...*“ U nastavku, u istom tekstu u kome je istaknut podnaslov „***Stare veze***“, optužujući kadrove SDA zbog njihovih veza sa Iranom, navedeno je: „*Kao što je javnosti poznato, SDA ima svoj Odbor za sigurnost i na njegovom čelu je Bakir Alispahić, čovjek s crne liste, za kojeg se smatra da je dugogodišnji dio iranskih veza u BiH. Da zlo bude veće, član tog kontraverznog odbora je lično Ahmetović, što sve vrlo teško konotira i objašnjava radikalizam i blokade SDA i njenih pojedinih funkcionera na putu prema Evropskoj uniji. Ako se zna da SDA ima i paravojni Odbor za odbranu, gdje se nalazi i general Fikret Muslimović, koji je bio dio ratne linije za dovođenje i raspoređivanje mudžahedina u BiH, postaje jasno koliko su u SDA vezani uz 'iransku liniju' ... Izetbegović Bakir je već devedesetak godina glavni čovjek 'iranske veze' u regionu, ... Bakir Izetbegović je još tokom ratnog perioda 'isposlovao' da Muslimović dobije generalski čin ...*“[329]

---

327 Dnevni avaz, 25.07.2012. godine, strana 3.

328 Dnevni avaz, 26.07.2012. godine, strana 3.

329 **I. Ćatić**, Dnevni avaz, 03.08.2012. godine, strana 3.

Sutradan, nakon objavljivanja naprijed citiranog teksta, njegov sadržaj su putem zajedničke izjave za javnost demantirali ambasadori SAD i Velike Britanije, Patrik Mun i Najdžel Kejsi, što je prenijelo „Oslobođenje", sa naslovom: „*Ako laže Avaz, ne lažu ambasadori*". Pod tim naslovom, između ostalog, navedeno je da su američki i britanski ambasador za javnost saopćili: „*U medijima su se pojavili netačni izvještaji o prirodi sastanka koji je jučer održan između ambasadora Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Američkih Država i ministra sigurnosti BiH ...'Mediji' iz zajedničke izjave je Dnevni avaz (i valjda prateća izdanja) ... Avaz je na naslovnici i u pozamašnom tekstu ustvrdio kako su ambasadori kod Ahmetovića bili da bi upozorili njega i stranku kojoj pripada 'da prekinu veze sa iranskom obavještajnom linijom'. O Avazovom 'netačnom izvještavanju' najbolje svjedoči potreba ambasadorskog dvojca za demantijem*."[330] Za razliku od „*Oslobođenja*", Radončićev „*Dnevni avaz*" nije u cijelosti objavio demantij dvojice ambasadora. Radončić prikriva da su dvojica ambasadora negirali njegovo pisanje protiv SDA i Irana.[331]

S obzirom da Radončić nije identificirao izvor preko koga je dobio podatke o sadržaju sastanka dvojice ambasadora – Muna i Kejsija sa ministrom Sadikom Ahmetovićem, proizilazi da Radončić u ambasadama SAD-a i Velike Britanije ili/i u Ministarstvu sigurnosti BiH ima uspostavljene tajne izvore pribavljanja podataka. Iz toga će američki i britanski kontraobavještajci znati procijeniti vjerovatnoću da Radončić obavještajno istražuje interese, objekte i aktivnosti njihovih zemalja. Podaci koje Radončić prikuplja na taj način nadilaze njegove medijske i stranačke potrebe, kao i interese Beograda i Zagreba, ali ne i interese Moskve. U tom smislu, Radončićevo obavještajno ime „*Šćepo*" zaslužuje pažnju kontraobavještajnih službi SAD-a i Velike Britanije. U dobro uređenim državama, u sličnim slučajevima, ili se mora legalizirati izvor podataka ili odgovarati za krivično djelo špijunaže. Ambasade SAD i Velike Britanije u Sarajevu su pokrivene suverenitetom svojih država, što znači da Radončić može odgovarati i pred njihovim sudovima i pred sudovima BiH, s obzirom da je Radončiću mogući tajni izvor podataka u Ministarstvu sigurnosti BiH.

330 Oslobođenje, 04.08.2012. godine, strana 2.

331 Dnevni avaz, 04.08.2012. godine, strana 3.

18.
RADONČIĆEVO POLITIČKO PARTNERSTVO SA DODIKOM[332]

Muhamed Filipović čudan lažov po želji Radončića:

Akademik Muhamed Filipović je do skoro bio oštar kritičar protiv lidera SDP-a Zlatka Lagumdžije. Ustvari, dok je Fahrudin Radončić usmjeravao svoje medije protiv Lagumdžije, do tada je i Filipović kritikovao Lagumdžiju. Nakon što se Lagumdžija „*sprijateljio*" sa Radončićem, Filipović je počeo da brani i hvali Lagumdžiju.

Upravo u vrijeme kada je u sastavu nove koalicije Radončić postao partner sa Miloradom Dodikom, sa kojim je i inače odavno blizak, odnosno kada su Milorad Dodik i Sulejman Tihić iz općepoznatih a različitih razloga u javnosti istakli zahtjev za smjenu Lagumdžije sa funkcije ministra vanjskih poslova, po želji Radončića, akademik Filipović optužuje Tihića i Izetbegovića da su se „*pridružili Dodiku*", ističući: „*Kad su Tihić i Izetbegović angažirali sve svoje snage da zaustave procese političkog ozdravljenja u Bosni i Hercegovini i u Federaciji, bilo je očekivano da se toj koaliciji pridruži i njihov stari strateški partner u razgradnji Bosne i Hercegovine Milorad Dodik*." Upravo onoliko koliko je citirani sadržaj izvan realnosti, toliko je zlonamjeran, tendenciozan i amoralan.

Negativne stavove Bošnjaka protiv Dodika, angažirajući Filipovića kao svog „*portparola*" i na druge načine, Radončić koristi u težnji da kompromitira SDA i njene lidere. To je dio Radončićeve taktike s ciljem da maskira svoju bliskost sa Dodikom. Prema sebi Dodik izaziva nezadovoljstvo Bošnjaka, jer po tom osnovu (a) njemu jača podrška među Srbima koji smatraju da i Dodika i srpski narod u cjelini treba zaštititi od bošnjačkog ugrožavanja, ali je velikosrpskoj politici još važnije što se po istom osnovu (b) produbljuju međunacionalni sukobi u BiH. Bez podrške od svog srpskog naroda i bez produbljenih međunacionalnih sukoba u BiH, Dodik ne bi imao nužne pretpostavke za svoje dokazivanje - da je BiH kao država vještačka tvorevina i da njen opstanak nije moguć. Upravo to dokazivanje je strateški pravac Dodikove politike.

Suptilnost Radončićeve propagande:

Zato, kad Radončić organizira da se u njegovim medijima piše i priča protiv Dodika, on to čini uz istovremeno propagiranje protiv

[332] Tekst napisan u Sarajevu, augusta 2012. godine

Izetbegovića, kako bi Bošnjake obmanuo da, samim tim, što je protiv Dodika ima dobre namjere kad djeluje protiv Izetbegovića. Posmatrači političkih prilika u BiH koji uvažavaju naprijed izneseno, bit će uvjereni da je pisanje i verbalno izjašnjavanje protiv Dodika u Radončićevim medijima izraz tajnog dogovora Radončić – Dodik, što čini još apsurdnijim i bezobraznijim naprijed citirani stav Radončićevog „*portparola*" – Filipovića, da su Tihić i Izetbegović Dodikovi „*stari strateški partneri u razgradnji Bosne i Hercegovine*". Tako perfidna primjena propagandnog metoda „*zamjene teza*" potvrđuje da se Radončićeva uloga u razgradnji BiH ostvaruje pod kontrolom i usmjeravanjem sa najvišeg strategijskog nivoa velikosrpske politike. Za istraživače, taj stav treba biti glavna hipoteza koja se može dokazati i potvrditi primjenom naučnih metoda u analizi cjelokupnog dosadašnjeg Radončićevog propagandnog i podrivačkog djelovanja. S obzirom na svoje akademsko i naučno zvanje, Filipović bi se trebao angažirati na razjašnjavanju te hipoteze, umjesto što uništava svoj naučni dignitet, stavši pod uzde Radončićeve propagande.

Milorad Dodik, kao lider SNSD-a kome Srbi daju podršku za vladajuću poziciju, nezaobilazna je ličnost u bosanskohercegovačkom, međunacionalnom i međuentitetskom dijalogu. Niko ko obnaša vlast i želi da rješava ključne probleme reformi bosanskohercegovačkog društva ne može ignorirati Dodika. Upravo zato, ni Radončića ni Lagumdžiju ne treba optuživati što su u koaliciji sa Dodikovim SNSD-om, već ih treba kritikovati zbog toga što u vezi krupnih pitanja u koaliciji sa hrvatskim i srpskim liderima prihvataju rješenja koja su štetna za BiH, za sve njene građane, pa i za Bošnjake.

19.
RADONČIĆEVI NAPADI NA IZVORNE IDEJE KOJE SIMBOLIZIRAJU IME ALIJE IZETBEGOVIĆA[333]

Upotrebom Filipovića, Radončić podriva temelje politike Izetbegovića u odbrani BiH:

Za realiziranje velikodržavnih projekata važno je, ali nije dovoljno, slabljenje i uništavanje aktuelnih bošnjačkih političkih faktora i autoriteta, jer bi se nakon uništavanja aktuelnih, na izvorima ideja na kojima je raniji

[333] Tekst napisan augusta 2012. godine

bošnjački lider, Alija Izetbegović, organizirao politički pokret za odbranu BiH, u budućnosti mogla pojaviti neka bošnjačka politička snaga koja će ometati velikodržavne ambicije u pogledu nestanka BiH. Upravo zato, Sulejman Tihić i Bakir Izetbegović nisu glavni i krajnji cilj Radončićevih i Filipovićevih, odnosno Dodikovih, Čovićevih ... i drugih napada. Napadi na Sulejmana Tihića i Bakira Izetbegovića su važan iskorak za napade radi uništavanja izvora i temelja njihovog političkog identiteta, odnosno za napade na ličnost i djelo Alije Izetbegovića, jer je uništavanje temeljnih, izvornih ideja kojima je simbol njegovo ime, krajnji cilj velikodržavnih strateških planova protiv BiH. Oni napadaju onoga „*čiji je nasljednik Sulejman Tihić*“, pa kažu da je Alija Izetbegović od početka odbrane BiH „*isključivao državu*“ a odbranu BiH smatrao kao „*stvar privatnih grupa*“, te da to „*najbolje govori o tome šta je i kakva je od početka bila politika onih čiji je nasljednik Sulejman Tihić. Tihić igra zadnju igru i ako on ne bi tu igru izgubio, onda se tek treba zabrinuti za budućnost ove zemlje i bošnjačkog naroda*.“[334]

Dakle, Filipović i Radončić smatraju da je Alija Izetbegović, kao Tihićev prethodnik, organizirao rušenje, a ne odbranu države BiH, a da Tihić, kao njegov „*nasljednik*“, igrajući „*zadnju igru*“ treba zadati konačan udarac i uništiti državu BiH.[335] Ta konstatacija je ogromna laž. Ipak, takva kompromitacija među Bošnjacima, i Alije Izetbegovića i njegovih nasljednika je upravo ono što konačno žele velikodržavne politike kojima je partner za realizaciju tog cilja Radončić. Služeći se muslimanskim imenom, kapitalom sumnjivog porijekla i bosanskohercegovačkom krizom koja je za njega i njegove nalogodavce „*šansa*“, Radončić je uspio pridobiti jedan broj intelektualaca, kao što je Muhamed Filipović, da djeluju s ciljem uništavanja onih političkih faktora i autoriteta koji imaju ili mogu steći podršku bošnjačkog naroda.

Radončićevi kriteriji za negativno etiketiranje medija koji mu se ne dopadaju:

Kako god su odlučni da, i suptilno, i direktno napadaju ličnost i djelo Alije Izetbegovića, tako su odlučni da se suprotstave svakom pokušaju da se u javnosti pozitivno predstavlja ličnost i djelo Alije Izetbegovića. Radončić se nasikira kad se u javnosti pojavi kvalifikovana afirmacija ličnosti i djela Alije Izetbegovića, te odmah reagira putem svog „*Dnevnog avaza*“. Medije u

334 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 13.08.2012. godine, strana 5.

335 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 13.08.2012. godine, strana 5.

kojima se pojave afirmativne analize i ocjene o Aliji Izetbegoviću, Radončić naziva „*podobnim medijima*“ za njegove političke protivnike, što znači da su sa stajališta Radončićeve politike takvi mediji nepodobni. Autore takvih tekstova i govornih poruka želi kompromitirati, uz pogrdno etiketiranje da su „*ideološki jastrebovi*“. Sadržaje putem kojih se afirmira ličnost i djelo Alije Izetbegovića, Radončićeva propaganda naziva „*ideološkim bičem*“ koga se više niko ne „*plaši*“,[336] što otkriva da se upravo Radončić sa svojim nalogodavcima plaši od kvalificirane afirmacije i zaštite ličnosti i djela Alije Izetbegovića.

Radončić je prilikom osnivanja svog SBB-a u političkom programu istakao afirmaciju i zaštitu ličnosti i djela Alije Izetbegovića. Dakle, po tom pitanju Radončić je napustio proklamirani stranački program. U istom programu Radončićevog SBB-a se ističe i afirmacija države BiH. Izgledno je da će, ubrzo, jasnije izaći na vidjelo i Radončićeva izdaja države BiH. Ustvari, nije moguće izdati Aliju Izetbegovića a ne izdati državu BiH, niti je moguće izdati državu BiH a, šire gledano, ne izdati Aliju Izetbegovića. To je suština Radončićevog političkog i podrivačkog profila.

Filipović i Radončić polaze od pretpostavke da građani BiH nisu skloni da podrže „*gubitnike*“ i „*slabe*“. Zato, žele predstaviti da je upravo SDA gubitnička: „*To što političari RS, uz pomoć ovdašnjih političkih gubitnika pokušavaju onemogućiti normalizaciju prilika i normalno funkcioniranje naših državnih institucija, ne znači da one ne funkcioniraju i da ne mogu funkcionirati unatoč njihovom ponašanju.*“[337]

20.
RADONČIĆ REHABILITIRA VELIKODRŽAVNE PREDRATNE, RATNE I PORATNE POLITIKE[338]

Radončić je podržavao vehabije do terorističkog napada na Ambasadu SAD u Sarajevu:

Svoju političku usmjerenost lider SBB-a, Fahrudin Radončić, je izrazio putem intervjua za Radio Federacije BiH. Radončić je „*dijelove*“ tog intervjua objavio u „*Dnevnom avazu*“, od 17.08.2012. godine. Sadržaj intervjua potvrđuje: (a) da je Radončić ekstremno usmjeren protiv SDA

336 Dnevni avaz, 16.08.2012. godine, strana 5.

337 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 13.08.2012. godine, strana 5.

338 Tekst napisan augusta 2012. godine

i njenih lidera; (b) da se Radončić, za sada, blago distancira od serije drastičnih grešaka svog koalicionog partnera Zlatka Lagumdžije; (c) da je vjerovatno da će se Radončić iz blagih kritika protiv Lagumdžije i njegovog SDP-a vratiti na svoju raniju radikalnu propagandu protiv njega i njegove partije; (d) da Radončić opravdava grešku koju je Lagumdžija, zajedno s njim, počinio sporazumom sa liderima dva HDZ-a o provedbi presude u slučaju Sejdić – Finci; (e) da u djelovanju Milorada Dodika protiv reformi Radončić ne vidi prepreku za euroatlantski put BiH, jer tu prepreku, po Radončiću, predstavljaju samo SDA, njena politika i njeni lideri.

Poenta intervjua je Radončićeva ocjena da bošnjački politički faktori (SDA i njeni lideri) svojom „*iranskom, vehabističkom*" politikom koja, navodno, ima za cilj uspostavu islamskog državnog poretka, kao u Iranu, predstavljaju smetnju za euroatlantske integracije BiH, a da ostali relevantni faktori na političkoj sceni u BiH, pa i oni koji slijede velikodržavne politike ne čine takve prepreke, konkretno, navodeći da Dodikove opstrukcije reformama nisu prepreka euroatlantskom putu BiH: „*Egzistira nekoliko političkih tajnih planova. Konkretno, kod Bošnjaka egzistira hoćemo li ići iranskim, vehabističkim ili proevropskim putem. Ukoliko Bošnjaci ne odaberu put evropskih integracija, ne prestanu s opstrukcijama ka tom putu, BiH će uz opstrukcije koje, naravno iz svojih razloga radi Dodik, ipak biti dio evropskih porodica*".[339]

U pogledu sadržaja i učestalosti plasiranja u medijima teze da iranska obavještajna služba, preko kadrova SDA, usmjerava političke procese s ciljem uspostave islamskog državnog poretka u BiH, Radončićeva propaganda pripada modelu kakav je sa agresorske strane primjenjivan u propagiranju da su za rat i njegove posljedice krivi najutjecajniji bošnjački politički faktori i lideri. Pod kontrolom Radončića, u njegovom „*Dnevnom avazu*", na udarnim stranicama, učestali su tekstovi markirani naslovima izrazito velikih slova, kao što je, naprimjer, naslov „*Iranska veza poklopila namjensku industriju*".[340]

Širenjem mržnje prema Iranu, Radončić se dodvorava Americi, što čini i Dodik:

Primjenjujući isti model propagande kao što je agresorski u pogledu isticanja da je bošnjačka politika kriva jer je, navodno, uzrokovala rat, Radončić sada tvrdi da su bošnjački politički faktori i autoriteti, odnosno da

339 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 17.08.2012. godine, strana 4.

340 Dnevni avaz, 24.08.2012. godine, strana 2.

je SDA kriva za blokade na euroatlantskom putu BiH. Težina Radončićeve optužbe protiv SDA i njenih lidera izrečena u obliku ocjene o krivnji bošnjačkih političkih faktora za blokade na euroatlantskom putu BiH je povećana tvrdnjom da euroatlantski put BiH ne ugrožavaju velikodržavne politike, čak ni Dodik. U vezi s tim, treba se prisjetiti da je u vrijeme oružane agresije na BiH agresorska propaganda isticala da bošnjačko političko vođstvo, na čelu sa predsjednikom Alijom Izetbegovićem, djeluje s ciljem da BiH bude islamska država kao Iran, što ugrožava Srbe i Hrvate, te da na BiH nije izvršena agresija nego da je u BiH bio građanski rat u kome su Srbi i Hrvati organizirali samoodbranu tek nakon što su rat izazvali Bošnjaci svojim težnjama da u BiH uspostave islamski poredak, kao u Iranu. Naprijed citiranom rečenicom Radončić pomaže liderima Srba i Hrvata da oni u svojim nacionalnim sredinama i pred međunarodnom zajednicom predstave (a) kako velikosrpsko i velokohrvatsko sprečavanje reformi u BiH ima za cilj sprečavanje da bošnjački politički faktori u BiH uspostave islamski poredak, kao u Iranu, te (b) da sprečavanje uspostave islamskog poretka u BiH, koji bi bio kao u Iranu, ima karakter zaštite Srba i Hrvata od bošnjačkog ugrožavanja.

Dakle, Radončić tvrdi da SDA, kao najutjecajniji bošnjački politički faktor koji je njemu konkurencija, vrši opstrukcije protiv euroatlantskih integracija BiH. Na osnovu te svoje ocjene, Radončić upozorava na opasnost da će se u BiH uspostaviti politički sistem kao u Iranu, ako SDA sa svojim liderima, odlaskom sa vlasti, ne prestane sa opstrukcijama euroatlantskom putu BiH.

U odnosu na Radončićeve tvrdnje i upozorenja, istina je sasvim drugačija. Čitav poslijeratni proces reformi u BiH je obilježen opstrukcijama koje su imale smisao da obje velikodržavne politike zaštite rezultate svoje agresije na BiH i da ih prošire oblikovanjem pretpostavki za podjelu BiH. Nasuprot tome, SDA i njeni lideri su bili faktor progresa i demokratskih reformi. Umjesto da to prizna ili bar da o tome ćuti, Radončić naprijed citiranom rečenicom rehabilitira velikodržavne projekte, ističući da SDA kao najutjecajniji bošnjački politički faktor treba prestati sa opstrukcijama, iako ih SDA ne čini, a ne srpski i hrvatski koji efektivno opstruiraju reforme realizirajući velikodržavne ideje i projekte.

Dakle, za Radončića nisu problem stvarno postojeće velikodržavne ideologije i prakse koje se provode s ciljem podrivanja i rušenja BiH kao države.

Radončićeva politička strategija je utemeljena na ocjenama (a) da je „*iranski, vehabistički*“[341] put, kojim navodno ide SDA sa svojim liderima, glavna opasnost za BiH i njen euroatlantski put, a da opasnost, u tom pogledu, nisu velikodržavne politike, te (b) da će opasnost za euroatlantski put BiH prestati ako bošnjački narod na predstojećim izborima (lokalnim oktobra 2012. i općim 2014.) povjeri vlast njemu i njegovom SBB, oduzimajući je od SDA i njenih lidera.

Taj model Radončićeve aktuelne rehabilitacije velikodržavnih politika za opstrukcije poslijeratnim reformama je potpuno isti kao i model koga odavno primjenjuju srpski i hrvatski nacionalisti kad odgovornost za uzroke i posljedice rata u BiH skidaju sa Miloševića, Karadžića ..., Tuđmana, Bobana ... stavljajući tu njihovu odgovornost na teret bošnjačkog lidera Alije Izetbegovića. Ustvari, Radončićeva aktuelna rehabilitacija velikodržavnih politika u vezi sa poslijeratnim reformama, bitno pomaže rehabilitaciju koju velikodržavne politike i njihovi lideri odavno vode s ciljem skidanja odgovornosti za uzroke i posljedice agresije na BiH sa Miloševića, Karadžića ..., Tuđmana, Bobana ... i stavljanja te njihove odgovornosti na teret bošnjačkih političkih faktora odbrane BiH, na čelu sa Alijom Izetbegovićem.

U vezi s tim, treba razjasniti porijeklo i karakter identičnosti Radončićevog sa velikodržavnim političkim konceptima.

Pred izbore u BiH građane treba upozoriti da je Radončićeva politika i propaganda u značajnim pitanjima identična velikodržavnim politikama i propagandama. Birače treba upozoriti da bi glasanje za Radončićevu SBB značilo podršku njegovoj politici koja je u bitnim pitanjima identična velikodržavnim politikama. Odnosno, birače treba upozoriti da bi njihovo glasanje za Radončića i njegov SBB značilo **priznanje** da je bošnjačka politika kriva za uzroke i posljedice rata, značilo **priznanje** da bošnjačka politika ima cilj uspostaviti islamski poredak u BiH, kao u Iranu, i značilo **priznanje** da bošnjački, a ne srpski i hrvatski politički faktori blokiraju reforme u BiH. Ni u kakvom obliku, pa ni u obliku glasova za Radončićevu SBB, bošnjački narod ne bi smio priznati i priznanjem učvrstiti te neistine.

---

341 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 17.08.2012. godine, strana 4.

21.
RADONČIĆEVI STAVOVI O GREŠKAMA SDP-a NA ČELU SA LAGUMDŽIJOM[342]

Pogrešna politika Lagumdžije prema Hrvatima je korisna za Radončića:

Radončić smatra da SDA treba poraziti udruženim snagama SBB-a i SDP-a. On je dobro uočio da su SDP-ove greške prema hrvatskom pitanju u BiH među glavnim aktuelnim problemima bošnjačke politike, ali on te greške stavlja prvo na teret SDA, pa tek onda na teret SDP-a, upravo zato što zna da je za njegove političke ambicije glavna prepreka SDA, pa tek onda SDP. Radončić zna da bi odobravanje tih Lagumdžijinih grešaka značilo da se on i njegov SBB suprotstavljaju stavovima šire javnosti, stavovima faktora međunarodne zajednice, stavovima hrvatskih i srpskih političkih faktora u BiH, stavovima političkog vođstva Hrvatske ..., jer svi oni osuđuju Lagumdžijinu politiku ignoriranja izbornih rezultata koje su postigle najutjecajnije hrvatske političke stranke na izborima 2010. godine.

Znajući to, Radončić je u intervjuu za Radio Federacije BiH rekao: „*Pokušaj rješavanja hrvatskog pitanja treba ohrabriti. Zašto? Mi imamo situaciju u kojoj Bošnjaci šute kao zaliveni. Dva puta smo, kao Bošnjaci, izabrali hrvatskog člana Predsjedništva. Nismo dozvoljavali da Hrvat bude predsjednik Vijeća ministara. Potpuno su ih SDA i SDP izbacili iz Federalne vlade kao legitimne izborne pobjednike ... svaki korak koji rješava pitanje prestanka majoriziranja Hrvata od strane Bošnjaka, za nas je dobrodošao*."[343] Iako je SDA redovno isticala da nije dobro što SDP agitira da Bošnjaci izaberu Hrvatima njihovog člana u Predsjedništvu BiH, odnosno iako se SDA zalagala da predstavnici hrvatskih pobjedničkih stranaka budu na svim nivoima vlasti, što SDP kao izborni pobjednik nije dozvoljavao, naprijed citiranom izjavom Radončić na prvo mjesto krivnje za takvu politiku stavlja SDA, pa tek onda SDP.

Radončića čini „*sretnim*" ako je loše stanje, ne samo u SDA-u, već i u SDP-u, što sasvim otvoreno ističe, te je u vezi napuštanja SDP-a od strane Željka Komšića, rekao: „*SBB i SDP su, iako imamo koalicioni ugovor, ipak politički rivali. Veliki politički zemljotres u SDP-u, naravno, nas u SBB-u ne čini baš nesretnim. Naprotiv! ... Mi ćemo se, kao društvo, naći*

342 Tekst napisan augusta 2012. godine

343 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 17.08.2012. godine, strana 4. i 5.

u delikatnoj situaciji, da mnoge stavove gospodina Komšića, kada je izbor članova Predsjedništva u pitanju, koji su potpuno legalni i legitimni, moramo suprotstaviti zahtjevima hrvatskog naroda za drugačiji način izbora članova Predsjedništva. Ostavke u tom smislu, ne mislim da mogu biti konstruktivan pristup"[344]

Radončić se obradovao Komšićevim napuštanjem SDP-a:

Loša politika i nezreo lider se identificiraju po kontradikcijama u stavovima, što upravo sadrži naprijed citirana Radončićeva izjava. On se osjeća „*sretnim*" zbog „*političkog zemljotresa u SDP-u*" izazvanog Komšićevim napuštanjem SDP-a, ali u istom intervjuu ističe da Komšićevo napuštanje SDP-a nije „*konstruktivan pristup*" rješavanju hrvatskog pitanja u vezi sa načinom izbora hrvatskog člana Predsjedništva BiH. Dakle, Radončić se raduje „*zemljotresu*" u SDP-u ako taj „*zemljotres*" ne pogađa i SBB, a razlozi zbog kojih je Komšić napustio SDP se odnose na SDP-ov i SBB-ov pristup provedbi presude u slučaju Sejdić – Finci, jer su Radončić i Lagumdžija, u vezi s tim, postigli štetan dogovor sa Čovićem i Ljubićem.

Ambiciju da SBB bude izborni pobjednik, Radončić želi ostvariti strategijom „*lošeg stanja*" u redovima njegovih glavnih političkih konkurenata, odnosno u SDA-u i SDP-u. Ondje gdje ima grešaka u tim strankama, on ih hiperboliše ili će ih hiperbolisati ako iz taktičkih razloga o tim greškama privremeno ćuti ili govori uz blage kritike, kao što je slučaj sa privremenom Radončićevom ćutnjom i blagim kritikama o SDP-ovim greškama. Ondje gdje nema grešaka, Radončić ih izmišlja i u obliku raznih neistina prenosi u javnost putem svog medijskog i stranačkog propagandnog aparata.

Takav strateški pristup, Radončića identificira kao apsolutno nezrelu osobu za politiku na najvišem državnom i političkom nivou. Da je neka osoba zrela za politiku na najvišem političkom i državnom nivou može se reći tek onda ako je njen strateški pristup istinska želja da svi patriotski politički faktori budu što bolji, jer je to interes društvenog progresa, a da perspektivu uspjeha sebe i svoje stranke temelji na svojim ličnim i stranačkim kvalitetima, a ne na „*zemljotresima*" u konkurentskim strankama, a pogotovo ne na izazivanju „*zemljotresa*" u drugim strankama ili propagandom da je u nekoj stranci „*zemljotres*", iako ga nema. Normalno, zrelost neke osobe za politiku na najvišem političkom i državnom nivou se ispoljava argumentiranim ocjenama o greškama u djelovanju drugih

344 **Radončić Fahrudin**, Dnevni avaz, 17.08.2012. godine, strana 5.

stranaka i njihovih lidera po pitanjima koja su relevantna za najviši politički i državni nivo. Upravo, nedostatak te vrste zrelosti u Radončićevom političkom profilu potvrđuje da je njegova liderska uloga društveno štetna.

Laž je u osnovi Radončićevih protivurječnih stavova o Izetbegoviću:

I Lagumdžija i Radončić ugled Alije Izetbegovića smatraju velikim političkim kapitalom SDA, kao svog glavnog konkurenta. Taj politički kapital smatraju preprekom za ostvarivanje svojih političkih ambicija. Zato su oba orijentirani da ruše tu prepreku svojim političkim ambicijama, što čine na razne načine, upadajući u kontradikcije. U želji da građane odvrate od glasanja za SDA, ističu da Tihić i Izetbegović ne slijede politiku i ideje Alije Izetbegovića, što implicira kako je njihov zaključak da je politika i praksa Alije Izetbegovića pozitivna, a da je politika i praksa Sulejmana Tihića i Bakira Izetbegovića negativna, te da ne treba glasati za njih. Tom njihovom stavu suprotstavljeni su brojni drugi njihovi stavovi iz kojih proizilazi da je njihov zaključak da je politika Alije Izetbegovića negativna. Kontinuirano poduzimaju opsežne mjere s ciljem da politiku Alije Izetbegovića predstave negativnom. Pored ostalog, angažirajući akademika Muhameda Filipovića, ... Fahrudin Radončić organizira da se putem njegovog stranačkog i medijskog aparata tumači: da je Alija Izetbegović provodio politiku podjele BiH i pristao na Oven – Stoltenbergov plan 1993., a da su ga u tome spriječili akademik Muhamed Filipović i Fahrudin Radončić, što je planetarna laž; da je Alija Izetbegović djelovao s ciljem da u BiH uspostavi politički poredak kao u Iranu; da su kadrovi SDA, na čelu sa Izetbegovićem, u BiH doveli vehabije, tjerali Srbe i Hrvate iz Armije RBiH, gradili islamsku vojsku, uspostavljali kampove za obuku terorista ...;

22.
LAGUMDŽIJA I RADONČIĆ PRIMJENJUJU ISTI MODEL PODRIVAČKOG DJELOVANJA[345]

Radončićev i Lagumdžijin model propagande po principu „držite lopova“:

Iz dana u dan sve se jasnijim pokazuje model podrivačkog djelovanja od strane lidera SBB-a, Fahrudina Radončića, koji je ulaskom u koaliciju sa SDP-om, u taj svoj model uključio i lidera SDP-a Zlatka Lagumdžiju. Radončićev model je: (b) nosilac je kriminala i korupcije, a

345 Tekst napisan septembra 2012. godine

optužuje mnoge Bošnjake da su u kriminalu i korupciji; (c) upleten je u „*misteriozna*" ubistva, a optužuje druge Bošnjake da su organizatori takvih ubistava; (a) kao saradnik KOS-a, „*Šćepo*" optužuje druge Bošnjake da su oni KOS-ovci, saradnici stranih obavještajnih službi; u podrivanju BiH ostvaruje saradnju sa realizatorima velikosrpske politike, a optužuje druge bošnjačke lidere SDA da to oni čine; ...

Po modelu Radončićevog podrivačkog djelovanja u koga se uključio i Lagumdžija, u posljednje vrijeme intenzivno se propagira njihova teza da njihovi politički konkurenti, posebno Izetbegović i Tihić, u saradnji sa srpskim političkim faktorima i liderima podrivaju i ruše BiH, za šta nema nikakvih argumenata. Međutim, kako god nema argumenata o takvoj ulozi Tihića i Izetbegovića, postoje argumenti da upravo takvu ulogu imaju Radončić i Lagumdžija. Najočitiji argument je u činjenici što je propaganda od strane Radončića i Lagumdžije identična propagandi od strane nosilaca velikodržavnih politika koje su uzrokovale i realizirale oružanu agresiju na BiH i genocid nad Bošnjacima.

Radončić zlurado objavljuje Filipovićeve i Lagumdžijine napade na A. Izetbegovića:

Izjava lidera SDP-a Zlatka Lagumdžije, u Zenici 02.09.2012. godine, na predizbornoj „*Promotivnoj konvenciji Socijaldemokratske partije*", inicira potrebu odgovora na pitanje: Kako treba tretirati komunikaciju bošnjačkih sa srpskim i hrvatskim liderima na političkoj sceni u BiH? O kvalitetu te komunikacije trebaju brinuti lideri svake od bošnjačkih stranaka, a posebno lideri stranaka na vlasti, pa i šire svih parlamentarnih stranaka. Komuniciranje bošnjačkih lidera sa liderima srpskih i hrvatskih stranaka je i potreba i nužda, bez obzira koliko se Bošnjacima dopada ili ne dopada politika koju vode i ciljevi kojima teže srpski i hrvatski politički faktori i lideri. Verbalno isticanje da je cilj bošnjačke politike zajednički život Srba, Hrvata i Bošnjaka, a u praktičnom djelovanju ometanje komunikacije bošnjačkih sa srpskim i hrvatskim liderima, ima smisao pomaganja onima koji se bore s ciljem podjele BiH, jer su protiv zajedničkog života ljudi različitih nacija i kultura u BiH. Zbog toga nije dobro što se bošnjačke stranke u predizbornoj kampanji nadmeću u međusobnom optuživanju za saradnju sa srpskim i hrvatskim strankama. To je put podjele BiH.

Lagumdžija je rekao: „*Postalo je očigledno da su se udružili stari prijatelji u namjeri razjedinjenja BiH ... Danas svima njima kažemo da ono što žele, razjedinjenje, neće dobiti, pogotovo ne kako su krenuli, mirnim*

putem. Dodik kaže da je BiH nesposobna da egzistira i da je pitanje samo kako će se mirno rastati, da Vijeće ministara ne funkcioniše i da Lagumdžija mora da ode. Dodik kaže, a Tihić to podržava. Može TD koalicija (Tihić – Dodik koalicija) istjerati SDP iz Vijeća ministara, može otići Zlatko, ali SDP neće mirno gledati razdruživanje BiH... Predsjednik SDA prije 15 godina ... je pravio CD koaliciju za cjelovitu i demokratsku BiH, a sadašnji predsjednik SDA ... pravi TD koaliciju za mirni razlaz Bosne i Hercegovine..."[346] Ovi Lagumdžijini stavovi su snažno podržani propagandom koju putem svog SBB-ovog stranačkog biltena „*Dnevnog avaza*" realizira Radončić koji svoje političke stavove intonira veličinom slova u naslovima i podnaslovima tekstova: „*Što Dodik kaže, Tihić podržava*"; „*SDA je šurovala na rastakanju BiH*"; „*Ujedinjeni SDS i SDA nisu uspjeli smijeniti Bećirovića*"; „*Sarajlić podržao SDS na štetu Srebrenice!*" ...[347]

Naprijed citirana Lagumdžijina izjava je kontradiktorna. On konstatuje da su SDA i SNSD „*stari prijatelji*" koji žele „*razjedinjenje*" BiH, što znači da je SDA u tom pravcu djelovala za života predsjednika Alije Izetbegovića, i da u tom pravcu djeluje i sada na čelu sa Sulejmanom Tihićem. Isto to tvrdi i akademik Muhamed Filipović, ističući da je SDA od svog nastanka, pod vođstvom Alije Izetbegovića, djelovala na podrivanju i podjeli BiH, a da predsjednik Tihić, kao nasljednik takve Izetbegovićeve politike, zadaje konačan udarac integritetu BiH. Lagumdžija je svoj stav da je SDA „*stari prijatelj*" srpskih političkih stranaka koje podrivaju BiH suprotstavio također svom stavu da je Alija Izetbegović gradio koaliciju za „*cjelovitu i demokratsku BiH*", a da Sulejman Tihić sa Miloradom Dodikom gradi koaliciju za „*mirni razlaz*" BiH. U uslovima predizborne kampanje, putem takvih stavova, da glasaju za SDP i SBB, žele pridobiti glasače koji su do sada, iz poštovanja prema ličnosti Alije Izetbegovića, glasali za SDA. Upravo, s ciljem pridobijanja takvih glasača, Radončić u svom stranačkom biltenu ističe naslove krupnih slova: „*SDA je izdala Alijinu ideju*",[348] iako iz drugih podrivačkih razloga rado objavljuje tekstove kako je Alija Izetbegović 1993.godine, prihvatanjem Oven-Stoltenbergovog plana, htio podijeliti BiH, a da su ga u tome spriječili, niko drugi nego Fahrudin Radončić i Muhamed Filipović, što je planetarna laž. Prema tome, od strane Radončića, ličnost i djelo Alije Izetbegovića se napadaju iz dubljih,

346 **Lagumdžija Zlatko**, Dnevni avaz, 03.09.2012. godine, strana 2.

347 Dnevni avaz, 07.09.2012. strana 2.; 05.09.2012. strana 5. (Pogledi)

348 Dnevni avaz, 09.09.2012. godine, strana 1.

strateških podrivačkih razloga, a u pozitivnom smislu, spominju samo taktizirajući s ciljem pridobijanja građana da glasaju za njegov SBB.

23.
MUHAMED FILIPOVIĆ SE KOMPROMITIRA SLUŽEĆI SBB-u, FAHRUDINA RADONČIĆA[349]

Filipović će imati štetu od Radončićevog tepanja:

Fahrudin Radončić „*tepa*" akademiku Muhamedu Filipoviću da je „*najveći živući bosanskohercegovački intelektualac*". To „*tepanje*" je taktika kojom se želi da bude efikasnija propaganda u obliku Filipovićevih kleveta protiv Radončićevih političkih konkurenata. Radončić očekuje da će ono što protiv njegovih konkurenata kleveće akademik Muhamed Filipović građani BiH prihvatati samim tim što klevete iznosi „*ugledni profesor*" i „*najveći živući bosanskohercegovački intelektualac*". Akademik Filipović očekuje da će mu, po osnovu Radončićevog „*tepanja*" da je „*najveći živući bosanskohercegovački intelektualac*", porasti ugled u bosanskohercegovačkom društvu i da će dobiti istaknutiju poziciju u historiji bošnjačkog naroda.

Međutim, vjerovatnije je da će akademiku Muhamedu Filipoviću, zbog usluga koje čini Radončićevoj politici, opasti ugled u društvu i da će imati štetu od Radončićevog „*tepanja*" da je „*najveći živući bosanskohercegovački intelektualac*".

Angažiranjem u korist Radončićevog SBB-a, akademik Filipović je dosljedan svojoj političkoj prevrtljivosti. Devedesetih godina 20. stoljeća Filipović je direktno podržavao nacionalne pokrete u BiH. Bio je aktivista SDA. Tokom ljeta 1990.godine, širom BiH je govorio na SDA-ovim osnivačkim skupovima. Kao gost, je govorio na osnivačkoj skupštini Karadžićevog SDS-a i podržao nacionalno političko organiziranje Srba. U jesen 1990. godine, sa Adilom Zulfikarpašićem na čelu, je djelovao na osnivanju nacionalne političke partije, pod nazivom Muslimanska bošnjačka organizacija.

Iako je ranije podržavao nacionalne političke pokrete i aktivno učestvovao u bošnjačkom nacionalnom pokretu, akademik Filipović se preobrazio u kritičara takvih društvenih i političkih procesa u BiH, usmjeravajući težište svojih kritika protiv SDA i njenog lidera Alije

[349] Tekst napisan septembra 2012. godine.

Izetbegovića. Češće i oštrije kritikuje bošnjački nego srpski i hrvatski nacionalni pokret. U vezi sa uzrocima i posljedicama agresije na BiH, akademik Filipović izjednačava odgovornost srpskih, hrvatskih i bošnjačkih političkih faktora i lidera. U tom smislu je ilustrativna njegova izjava 16.09.2012. godine, na sesiji Asocijacije nezavisnih intelektualaca 'Krug 99': „*Ipak, nacionalni pokreti su velikim hipotekama zla doprinijeli destrukciji naše države. Napuštanje takvih ideja je imperativ*."[350]

Akademik Muhamed Filipović je poznat po podršci predsjedniku SBiH Harisu Silajdžiću i predsjedniku HDZ 1990. Boži Ljubiću, kada su u Parlamentu BiH odbacili predloženi paket ustavnih amandmana. Tada je Filipović afirmirao Silajdžića kao borca za cjelovitu državu BiH. Nasuprot takvim ranijim svojim stavovima, u posljednje vrijeme akademik Filipović optužuje Silajdžića da je zagovarao podjelu BiH: „*Visoki zvaničnici BiH, poput Harisa Silajdžića, u jeku rata olako su govorili o podjeli BiH*."[351]

Radončić ne usmjerava Filipovića da Silajdžića optuži za odbacivanje predloženog paketa ustavnih reformi, aprila 2006., jer su tada Radončićevi mediji bili Silajdžićevo glavno propagandno sredstvo, s ciljem da se paket ustavnih reformi odbaci.

24.
POLITIČKI ZAOKRETI I NEIZVJESNOSTI KAO PROIZVOD RADONČIĆEVE SUBVERZIVNE ULOGE[352]

Radončićeva uloga u naglom prevazilaženju sukoba između Dodika i Lagumdžije:

Poslije rata, politička situacija u BiH nije bila u toj mjeri nepredvidiva kao što je nakon Lagumdžijinog raskidanja koalicije sa SDA i nastanka nove šestočlane koalicije SDP-a, SBB-a, SNSD-a, SDS-a, HDZ-a i HDZ-a 1990. Kao partneri u toj koaliciji, SDP i SBB su isključili kadrove SDA, prvo, iz više kantonalnih vlada, a zatim i iz Vijeća ministara BiH, gdje su smijenjeni: ministar odbrane Muhamed Ibrahimović, ministar sigurnosti Sadik Ahmetović i zamjenik ministra finansija Fuad Kasumović. Po inicijativi SDS-a, a uz podršku i SDA, smijenjen je zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamenta BiH, Denis Bećirović, kadar SDP-a, dok

350 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 17.09.2012. godine, strana 5.

351 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 17.09.2012. godine, strana 5.

352 Tekst napisan novembra 2013. godine.

su SNSD i SDS kao pokretači inicijative za smjenu Zlatka Lagumdžije sa funkcije ministra vanjskih poslova, sa dnevnog reda zasjedanja Parlamenta skinuli raspravu o tome, ostavljajući mogućnost da se inicijativa ponovo aktivira, što ovisi od ispunjenja Lagumdžijinih obećanja prethodno datih Dodiku. Upravo, po osnovu tih obećanja, naglo su prevaziđeni sukobi Lagumdžije sa Dodikom, iako su bili ekstremno zavađeni. Skidanje sa dnevnog reda rasprave o smjeni Lagumdžije, bez konačnog povlačenja inicijative za njegovu smjenu, ima karakter ucjene ponovnim aktiviranjem tog zahtjeva ako Lagumdžija ne ispuni ono što je obećao Dodiku. Najbliži Dodikov saradnik, Nebojša Radmanović, je izjavio da je inicijativa za Lagumdžijinu smjenu i dalje na snazi i da je parlamentarna rasprava i odluka o tome i dalje moguća.

Istovremeno, Lagumdžija se „*pomirio*“ i sa Dodikovim „*strateškim partnerima na dugoročnoj osnovi*“[353] - liderima dva HDZ-a, Čovićem i Ljubićem, iako su ga oni teško optuživali za ignoriranje izborne volje hrvatskog naroda. Dakle, Lagumdžija i Radončić, kao lideri bošnjačkih stranaka koje su počele zajednički obnašati izvršnu vlast u okviru šestočlane koalicije na državnom nivou, djelovat će u korist strateškog partnerstva koje je oblikovano na antibosanskohercegovačkim osnovama između najutjecajnijih srpskih i hrvatskih političkih faktora u BiH.

Radončić je upotrijebio reisa Cerića:

Biranjem i mijenjanjem koalicionih partnera, Lagumdžija je diktirao političke prilike u BiH. U tim okolnostima ispašta SDA, uglavnom zbog slabih rezultata na općim izborima 2010. godine i dolaska na političku scenu SBB-a Fahrudina Radončića, što se smatra „*zaslugom*“ reisu-l-uleme Mustafe ef. Cerića, čija će se negativna uloga, u vezi s tim, u političkoj historiji Bošnjaka identificirati kao podrivanje opstojnosti države BiH. Zajedničko djelovanje protiv SDA od strane HDZ-a, Dragana Čovića i SNSD-a Milorada Dodika, prošireno je njihovim koaliranjem sa SDP-om Zlatka Lagumdžije i SBB-om Fahrudina Radončića. Lobiranje u cilju zbližavanja Lagumdžije sa Čovićem i Dodikom, Radončić je realizirao skupa sa svojim prijateljem Željkom Kopanjom, vlasnikom „*Nezavisnih novina*“ i jednim od glavnih medijskih izvršilaca politike SNSD-a Milorada Dodika.

Zbog toga što Lagumdžija mijenja političke partnere, a time i smjer djelovanja, postalo je naročito zanimljivo saznati sadržaje netransparentnog

353 **Čović Dragan**, Dnevni avaz, 11.10.2012. godine, strana 2.

političkog sporazuma između lidera nove šestočlane koalicije. Za sada, poznate su samo već nastale posljedice tog sporazuma u pogledu radikalne promjene Čovićevog, Ljubićevog, Dodikovog, Bosićevog i Radončićevog ponašanja prema lideru SDP-a Lagumdžiji, koga su prihvatili iz ranijih pozicija apsolutnog odbacivanja. U tom procesu, iz stanja političke i medijske sukobljenosti sa Lagumdžijom, poslije općih izbora 2010.godine, Radončić je prvo počeo popravljati svoje odnose sa Lagumdžijom, a kada je to postigao, tokom 2011. i 2012.godine, Lagumdžiji je krčio put da iz stanja ekstremne zavađenosti sa Dodikom i Čovićem postane i njihov politički partner. Dakle, posljedica tog Radončićevog lobiranja je Lagumdžijin nagli zaokret i nastanak nove koalicije koja je iz vlasti isključila SDA, prvo na kantonalnim nivoima u FBiH, a zatim i na državnom nivou.

Na sceni je opasna i dalekosežna subverzivna uloga Fahrudina Radončića, koja je po svojim dimenzijama, suptilnosti i načinu izvođenja izraz šireg plana za djelovanje Dodika i Čovića kao srpsko-hrvatskih „*strateških partnera na dugoročnoj osnovi*". Po svom karakteru, taj plan u kome je glavni izvršilac Radončić, može se upoređivati sa onim po kome je djelovao i još uvijek djeluje Fikret Abdić. Činjenice što je Radončić u to subverzivno kolo uspio uvesti značajan broj Bošnjaka, među kojima su i oni „*viđeniji*", kao što su reis Cerić, Lagumdžija, Filipović, Kabil, Kupusović, Terzić, Karavelić ... djeluju kao crn, stravičan oblak nad bošnjačkim narodom.

Čović i Ljubić su „*oprostili*" Lagumdžiji što je u implementaciji rezultata izbora 2010. godine spriječio da HDZ i HDZ 1990. uđu u izvršnu vlast na nivou BiH i FBiH. Nagla promjena Čovićevog, Ljubićevog, Dodikovog i Bosićevog ponašanja prema Lagumdžiji nije uslijedila iz bezazlenih, već iz krupnih razloga koji proizilaze iz njihovih općepoznatih političkih ambicija radi kojih blokiraju reforme u BiH.

Radončić je apsolutno nezainteresiran za opstanak države BiH:[354]

U vezi rezultata Radončićevog lobiranja s ciljem odvraćanja Lagumdžije od partnerstva sa SDA i nastanka nove šestočlane koalicije, intrigantno je pitanje: - Šta je Lagumdžija, u političkom smislu, obećao Dodiku, Bosiću, Čoviću, Ljubiću i Radončiću pa da se oni tako naglo, iz ekstremne zavađenosti preobraze u njegovog političkog partnera? Vjerovatno je da im je partnerstvo sa Lagumdžijom i Radončićem povećalo šanse za ostvarivanje njihovih općepoznatih liderskih želja. Zato je, u cilju

354 Tekst napisan novembra 2013. godine.

rasvjetljavanja Lagumdžijinih političkih zaokreta, nužno podsjećanje o željama šestorice partnera u novoj koaliciji: (a) Dodik i Bosić žele ojačati entitet RS, a oslabiti državu BiH i sve što slijedi poslije toga; (b) Čović i Ljubić žele „*treći hrvatski entitet*" i sve što slijedi poslije toga; (c) Radončić želi očuvati i dalje gomilati bogatstvo i nije mu važno da li će to postići u uslovima nestanka ili opstanka države BiH; (d) Lagumdžijine želje nisu jasne, niti u postupcima kojima ruši socijaldemokratiju, niti u postupcima kojima ruši državu BiH.

S obzirom da je uspostavljena parlamentarna većina na nivou BiH u kojoj će Lagumdžija i Radončić u ime bošnjačkog naroda, o temeljnim pitanjima pregovarati sa liderima Srba i Hrvata, treba imati u vidu da nikakvi dogovori u korist naprijed navedenih liderskih želja nisu provodivi i mogu izazvati još dublju krizu u BiH, pa i šire, sa rizicima ugrožavanja mira i sigurnosti. Vladajuće pozicije koje su kao partneri Radončić i Lagumdžija na nivou države zauzeli u ime Bošnjaka, Dodik i Bosić će ocijeniti kao svoj uspjeh u smislu iskoraka za „*mirni razlaz*", odnosno, za osamostaljenje (secesiju) RS-a, perspektivno radi uvećavanja Srbije, što odgovara Čovićevim i Ljubićevim željama za „*treći hrvatski entitet*", perspektivno radi uvećavanja Hrvatske. Kad su Lagumdžija i Radončić zauzeli vladajuće pozicije na nivou države, uslijedili su i veliki rizici da u ime bošnjačkog naroda prihvate politička rješenja u skladu sa takvim destruktivnim željama srpskih i hrvatskih lidera, što se faktički već počelo događati.

Nova okolnost i prepreka u tom pogledu su rezultati lokalnih izbora 07.10.2012., kada su Bošnjaci izrazili negodovanje prema Lagumdžijinoj i Radončićevoj politici, podržali SDA koja je pobijedila i tako relativizirali političku moć SDP-a i SBB-a stečenu na općim izborima 03.10.2010. godine.

Radončić je uveo Lagumdžiju u opasnu politiku protiv BiH:[355]

U nastaloj situaciji SDP-ovog i SBB-ovog bitno oslabljenog legitimiteta s jedne, i s druge strane velikih rizika da njihovi lideri u pregovorima sa srpskim i hrvatskim pristanu na politička rješenja mimo volje biračkog tijela, za prevazilaženje nastale krize prijevremeni opći izbori bi bili najbolje rješenje. Pošto su prijevremeni opći izbori manje vjerovatni jer za njih nema ni zakonskih pretpostavki, Lagumdžijino i Radončićevo zauzimanje vladajućih pozicija u uslovima gubljenja legitimiteta, s obzirom

[355] Tekst napisan novembra 2013. godine.

na rezultate lokalnih izbora - oktobra 2012., izazvat će vrlo tešku situaciju u kojoj su mogući masovni, demonstrativni izlasci građana na ulice.

Lagumdžija i Radončić sa Dodikom, Bosićem, Čovićem i Ljubićem znaju u kom pravcu se kreću, ali to ne saopćavaju javnosti. Ponešto od onoga što oni znaju dođe do javnosti, ali sa efektima uznemiravanja, kao što su izjave srpskih lidera izrečene povodom sklapanja partnerstva sa Lagumdžijom i Radončićem da prihvataju koaliciju sa onim bošnjačkim strankama koje obećaju veće ustupke u korist entiteta RS-a, a takvi se ustupci nemaju od čega dati osim od inače skromnih kapaciteta države BiH, koja može dalje slabiti u onoj mjeri u kojoj na njenu štetu mogu dalje jačati entiteti. Zbog takvih bojazni, javnost, posebno bošnjačka, je uznemirena Dodikovim izjavama da se on sa Lagumdžijom dogovorio o Izbornom zakonu BiH, Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, Vanjskotrgovinskoj komori, Zakonu o državnim službenicima, Elektroprenosu BiH, Centralnoj banci, javnim nabavkama, graničnim prelazima, ...[356] Na sastanku u Sarajevu, 31.10.2012., o tim i drugim pitanjima Dodik i Lagumdžija su potpisali sporazum sa ambicijama da to bude platforma za djelovanje šestočlane koalicije. Obmanjuju građane da su na tom sastanku raspravljali o ekonomskim, a ne o političkim pitanjima, što je sasvim obrnuto, jer su i ekonomska pitanja tretirali u snažnim političkim konotacijama.[357] Uznemirenost je pojačana, jer se sve to događa nakon obrazloženja koga je Milorad Živković, iz Dodikovog SNSD-a, dao u vezi skidanja sa dnevnog reda parlamentarne rasprave inicijativu za smjenu Lagumdžije sa pozicije ministra vanjskih poslova, ističući da su se srpske stranke, umjesto njegove smjene odlučile za partnerstvo s njim, jer slijede princip da će uvijek koalirati sa onim bošnjačkim i hrvatskim strankama od kojih imaju veću korist za nacionalne i financijske interese RS-a.[358] Na sceni je, u Dodikovom smislu riječi „*vraćanje izvornom Dejtonskom sporazumu*" radi „*mirnog razlaza*" što se postiže smanjivanjem i konačnim ukidanjem raznih ingerencija na nivou države radi osamostaljivanja RS-a, čak i u pogledu brojanja glasova nakon izbora, što se može smatrati otpočetim pripremama za krađu na izborima 2014. godine.

Lagumdžija ima problem: kako pred građanima BiH, posebno pred

---

356 Oslobođenje, 29.10.2012. godine, strana 2.

357 Oslobođenje, 01.11.2012. godine, strana 7.
Dnevni avaz, 01.11.2012. godine, strana 2.

358 **Bazdulj Muharem**, Oslobođenje, 30.10.2012. godine, strana 10.

Bošnjacima, opravdati političke poteze koje je obećao Dodiku, jer mu je nedovoljan Radončićev „*Dnevni avaz*“ u čije pisanje su mnogi izgubili povjerenje. Dodiku se žuri da mu Lagumdžija ispuni obećano, a Lagumdžija bi želio prvo uspostaviti svoju i Radončićevu kontrolu nad FTV, pa tek onda realizirati što je obećao Dodiku. Zato su promjene u upravnim organima FTV-a u težištu i vrhu prioriteta Lagumdžijine i Radončićeve politike. Zbog toga protestuje Udruženje novinara BiH, koje je u svom Saopćenju za javnost, između ostalog, navelo: „*Nova parlamentarna većina, SDP-a, SBB-a i HDZ-a, očito ne smatra vrijednim pažnje ni to što su raniji pokušaji nezakonitog izbora članova UO RTVFBiH naišli na nepodijeljeno protivljenje Ureda OSCE-a za slobodu medija, Evropske komisije, Ambasade SAD-a i brojnih udruga za zaštitu slobode medija. Njih nije zabrinula ni činjenica da se u posljednjem izvještaju Evropske komisije o BiH, kao izrazito negativni, tretiraju politički nasrtaji na nezavisnost javnih servisa emitiranja, među kojima se spominje i RTV FBiH u kontekstu nezakonitih pokušaja izbora novih članova uprave ovog medija.*“[359]

25.
RADONČIĆ DJELUJE U KORIST RS-a PROTIV DRŽAVE BIH[360]

Među srpskim liderima nema onih koji ne teže secesiji RS-a, što potvrđuje i stav potpredsjednika SDS-a Ognjena Tadića: „*Ja Vas uvjeravam da sam ja lično više zainteresovan za samostalnu RS nego gospodin Dodik. Ali, Vas isto tako uvjeravam da to pitanje neću staviti u kontekst u kome bi prvo ta ideja bila ugrožena, drugo u kome bi ta ideja bila potrošena ...*“[361] Prema tome, sve što Dodik kao lider SNSD-a prijeti secesijom RS-a i nestankom države BiH žele i lideri SDS-a koji smatraju da Dodikov način političkog djelovanja „*ugrožava*“ i „*troši*“ ideju osamostaljenja RS-a, za razliku od SDS-ovih lidera koji, prema ocjeni Ognjena Tadića, tu ideju štite. Dakle, srpski lideri se ne razlikuju u pogledu cilja da se postigne secesija RS-a. Oni se razlikuju samo u pogledu načina borbe za zaštitu i realizaciju tog cilja.

Kriza poslije Silajdžićevog odbacivanja ponuđenog paketa ustavnih

---

359 **Udruženje novinara BiH**, Oslobođenje, 31.10.2012. godine, strana 3. Oslobođenje, 29.10.2012. godine, strana 2.

360 Tekst napisan novembra 2012. godine.

361 **Tadić Ognjen**, Dani, 26.10.2012. godine, strana 27.

reformi, aprila 2006.godine, dodatno usložena Lagumdžijinim greškama u implementaciji rezultata općih izbora 2010., u sredinama probosanskih snaga i od strane važnih autoriteta međunarodne zajednice se cijeni kao period destabiliziranja i produbljivanja krize u BiH, dok se isti taj period od strane srpskih lidera cijeni kao period stabiliziranja i uspona RS-a, što jasno ističe potpredsjednik SDS-a Ognjen Tadić, koji je, u vezi ekonomskih i socijalnih problema RS-a, kritikujući vladajući Dodikov SNSD, rekao: „*Dodatni je problem te Vlade što ona nije shvatila da pred sobom ima jedno vrijeme dobre političke stabilnosti za RS i da ga treba, sa sredstvima koje je imala na raspolaganju, a koje je nažalost potrošila, posvetiti kreiranju modela ekonomske održivosti i socijalne stabilnosti i odgovornosti u RS-u. Zato smo nezadovoljni radom te Vlade.*“[362] U sredinama probosanskih snaga se smatra da je podrivanje stabilnosti države BiH srazmjerno jačanju RS-a putem uzurpacije državnih nadležnosti, što se događa u skladu sa težnjama velikosrpskih nacionalista. Zato je destabilizacija države BiH za srpske lidere mjera jačanja stabilnosti RS-a. Po njihovom, što se država BiH više destabilizira, povećava se stabilnost RS-a. Oni to pokazuju na svakom svom koraku, ali je kao primjer ilustrativna usporedba komentara od strane potpredsjednika SDS-a, Ognjena Tadića, da je nastalo „*vrijeme dobre političke stabilnosti za RS*“, sa komentarom od strane predsjednika Srbije, Tomislava Nikolića, da „*država BiH ne funkcionira i polako nestaje pred našim očima*“.[363]

Srpski lideri konstatiraju loše stanje funkcioniranja državnih institucija, ali istovremeno podržavaju bošnjačke lidere koji su odgovorni za generiranje krize i lošeg stanja. Tako, naprimjer, upravo u vrijeme kada je voljom srpskih lidera na funkciji ministra vanjskih poslova zadržan Zlatko Lagumdžija, poslanik u Parlamentu BiH Dušanka Majkić je rekla: „*Dolaskom Zlatka Lagumdžije na mjesto ministra inostranih poslova BiH, nije se promijenilo nabolje katastrofalno stanje u ovom ministarstvu, koje je proizveo njegov prethodnik Sven Alkalaj ... Analiza stanja u DKP mreži pokazala bi svu bijedu funkcioniranja te mreže ...*“[364] Slične ocjene o lošem stanju u Oružanim snagama BiH iznosio je Milorad Dodik, pokrećući inicijativu za demilitarizaciju. Prema tome, srpski lideri djeluju (a) u pravcu dokazivanja da je država BiH zbog nefunkcionalnosti neodrživa

362 **Tadić Ognjen**, Dani, 26.10.2012. godine, strana 27.

363 **Nikolić Tomislav**, Oslobođenje, 25.,26. i 27.10.2012. godine, strana 3.

364 **Majkić Dušanka**, Oslobođenje, 22.10.2012. godine, strana 3.

i (b) u pravcu sprečavanja da u vlasti na nivou BiH učestvuju bošnjački kadrovi koji mogu unaprijediti funkcioniranje državnih institucija. Pri tome treba imati u vidu da Dodik želi savez sa svakim od bošnjačkih lidera koji proizvodi krizu, kakav je lider SBB-a Radončić, koji ima jaka uporišta u pravosuđu, preko Olega Čavke i u OSA, preko Almira Džuve.[365] Proizvođači haotičnog stanja u institucijama BiH za Dodika su poželjni politički partneri.

U tom smislu treba cijeniti razloge zbog kojih je Dodik ušao u koaliciju sa SDP-om i SBB-om, a ne sa SDA, kako je bio obećao predsjedniku Tihiću. U vezi s tim, indikativna je izjava lidera HDZ-a, Dragana Čovića, o svom savezu sa liderom SNSD-a Miloradom Dodikom: „*Bez obzira o kojim pitanjima se govori, HDZ želi biti partner sa SNSD-om i to je dugoročna priča*."[366] Strateškim savezom sa Čovićem, na dugoročnoj osnovi, Dodik proširuje mogućnosti utjecaja na stanje u institucijama FBiH, jer je Čović posebno zainteresiran da predstavi kako je taj entitet nefunkcionalan i neodrživ, isto kao što je Dodik naročito zainteresiran da predstavi kako je država BiH nefunkcionalna i neodrživa. Sve to dobro zna Radončić i svjesno djeluje u skladu sa ciljevima strateškog saveza Dodika i Čovića, dok su Lagumdžijini motivi za pomaganje Dodikovom i Čovićevom savezu još uvijek nedovoljno jasni. Nikada u posljednjih dvadesetak godina kao od nastanka SBB-a, kasnije povezanog sa SDP-om, nije bio jači front antibosanskih snaga. Taj front je ojačao za onoliko koliko je ojačalo subverzivno prisustvo velikodržavnih politika u političkoj strukturi bošnjačkog naroda.

Lagumdžija i Radončić žele da vode bošnjački narod, ali mu ne saopćavaju kuda ga vode. Zato je neizvjesnost glavna karakteristika psihološkog stanja bošnjačkog naroda. Niko ne zna kakav će novi politički stav lansirati Lagumdžija, a kojeg će se ranije lansiranog stava odreći. Ako Lagumdžija i Radončić budu diktirali bošnjačku politiku, ništa neće biti izvjesnije od neizvjesnosti, što će trajati sve dok svojom štetnom politikom bošnjački narod ne dovedu pred svršen čin. To im se ne smije dozvoliti. Uspješnost svoje politike, srpski i hrvatski lideri baziraju na Lagumdžijinoj i Radončićevoj politici koja je štetna za bošnjački narod i državu BiH. Upravo zato, očekujući Lagumdžijino i Radončićevo preuzimanje vlasti na nivou države, gdje se odlučuje o političkim reformama, Dodik lansira tezu

365 **Selimbegović Vildana**, Oslobođenje, 22.10.2012. godine, strana 10.

366 **Čović Dragan**, Oslobođenje, 11.10.2012. godine, strana 5.

o „*mirnom razlazu*“ koju je često isticao i zločinac Karadžić. Iz preventivnih razloga, pogrešno je ako probosanske snage smatraju da je Dodikovo lansiranje teze o „*mirnom razlozu*“ puka vremenska koincidencija sa približavanjem Lagumdžije i Radončića da u dijelu koji pripada Bošnjacima ovladaju institucijama na nivou države BiH.

Nacionalno jedinstvo i disciplinu, srpski i hrvatski lideri ispoljavaju stavom da u institucijama države BiH, gdje se donose reformske odluke, imaju „*jedan glas*“, dok se bošnjački lideri međusobno sukobljavaju o ključnim političkim pitanjima, tako da srpskim i hrvatskim liderima otvaraju šanse da biraju s kim mogu bolje zadovoljiti svoje secesionističke i velikodržavne apetite. Srpske stranke su, radi jačanja RS-a, a hrvatske radi uspostave „*trećeg hrvatskog entiteta*“ postigle da u državnim institucijama, na etničkom nivou djeluju jedinstveno „*jednim glasom*“, dok bošnjačke stranke nisu uspjele da u tim institucijama imaju „*jedan glas*“ radi jačanja države BiH. Svijest Srba prema RS-u je jača od svijesti Bošnjaka prema državi BiH, što se potvrđuje i tako što u institucijama BiH Bošnjaci ne mogu imati „*jedan glas*“ ili će ga u vladajućoj poziciji Radončića i Lagumdžije imati, ali u korist velikodržavnih politika.

26.
RADONČIĆEVA SIGURNOSNA PROVJERA ZA MINISTRA I POLITIČKI IZAZOVI ŠESTOČLANE KOALICIJE[367]

Mnogi smatraju da su naredne dvije godine, do općih izbora 2014., posebno značajne za sudbinu BiH. U pogledu rezultata političkih utjecaja do predstojećih općih izbora, zavisno od stranačkih interesa, oni imaju različite želje i očekivanja. Nova šestočlana koalicija SDP-a, SBB-a, SNSD-a, SDS-a, HDZ-a i HDZ-a 1990, već je najavila da će u naredne dvije godine izvesti važne reforme. SDA i neke manje opozicione stranke koje većinom okupljaju Bošnjake smatraju da će u naredne dvije godine, vladavinom te koalicije država BiH biti izložena riziku da još više oslabi, što je put u njenu podjelu, odnosno, nestanak. Srpske i hrvatske opozicione stranke će svoje opozicijske utjecaje usmjeriti na ekonomska i socijalna pitanja, jer neće, niti mogu efikasno djelovati protiv političkih reformi koje bude pokretala nova šestočlana koalicija. Pod izgovorom da se domaćim liderima na vlasti neće miješati u donošenje njihovih reformskih odluka,

[367] Tekst napisan novembra 2012. godine.

međunarodna zajednica će i u naredne dvije godine pasivno posmatrati događaje, te podržavati odluke šestočlane koalicije bez obzira na posljedice tih odluka za državu BiH. Svoju podršku reformama na štetu države BiH, međunarodna zajednica će pravdati konsenzusom predstavnika tri naroda i šest vladajućih stranaka.

Unutar šestočlane koalicije profilirana su tri para nacionalnih stranaka: dvije bošnjačke (SDP i SBB), dvije hrvatske (HDZ i HDZ 1990.) i dvije srpske stranke (SNSD i SDS). Svaki od ta tri para nacionalnih stranaka ima svoje ciljeve, i to:

- Lideri bošnjačkih stranaka, SDP-a i SBB-a smatraju da su naredne dvije godine njihova šansa (a) da putem iskrivljenog predstavljanja reformi koje će izvesti, bez obzira što će one biti štetne za opstojnost BiH, snažnom medijskom propagandom proizvedu zaokret u pogledu političkog raspoloženja građana, sve u korist svoje pobjede na općim izborima 2014. godine, te (b) da putem svojih stranačkih i medijskih instrumenata maksimalno kompromitiraju SDA i njene lidere, u šta spada i težnja da se u SDA prodube unutarnje frakcijske borbe i razdori. Prema tome, do predstojećih općih izbora 2014.godine osnovni cilj bošnjačkih stranaka u šestočlanoj koaliciji je da održe i učvrste svoju vlast stečenu po osnovu rezultata izbora 2010., i to putem kompromitacije i maksimalnog slabljenja političkog utjecaja SDA i njenih lidera.

- Lideri hrvatskih stranaka, HDZ-a i HDZ-a 1990. smatraju da su naredne dvije godine njihova šansa za popravljanje političke pozicije Hrvata u BiH uspostavom trećeg entiteta ili sličnih formi koje mogu poslužiti kao garancija za zaštitu Hrvata i ostvarivanje njihovih daljih velikohrvatskih težnji, u čemu će im, pored SNSD-a i SDS-a, jednako pomagati SDP, na čelu sa Lagumdžijom, i SBB, na čelu sa Radončićem. U tom procesu, Lagumdžija će pred političkim faktorima hrvatskog naroda nastojati da se rehabilitira zbog svoje nepravedne politike prema tom narodu u proteklim godinama.

- Lideri srpskih stranaka, SNSD-a i SDS-a smatraju da su naredne dvije godine njihova šansa za dalje jačanje i osamostaljenje RS-a, što se može postići samo slabljenjem države BiH, u čemu će im, pored HDZ-a i HDZ-a 1990. jednako pomagati SDP, na čelu sa Lagumdžijom, i SBB, na čelu sa Radončićem. U tom procesu, Lagumdžija će pred srpskim političkim faktorima nastojati da se rehabilitira zbog višegodišnje medijske kampanje koja se pod njegovom kontrolom provodila protiv vodećih srpskih stranaka

i lidera, naročito protiv Dodika.

Do predstojećih općih izbora, vodeću političku ulogu za bošnjački par (SDP-SBB) unutar šestočlane koalicije imat će Lagumdžija, a vodeću medijsku ulogu će imati Radončić. Uz težnje da se rehabilitira pred srpskim i hrvatskim političkim faktorima, Lagumdžija će sa Dodikom i Čovićem donositi politička rješenja koja će Radončić prihvatati i popularisati putem svog medijskog aparata. Zajednički i prioritetno, Lagumdžija i Radončić će pokušati pod svoju kontrolu staviti (a) FTV, (b) pravosuđe i (c) sigurnosne službe.

U svemu tome, interesantnija je Radončićeva nego Lagumdžijina uloga. Da bi postigli što žele putem kontrole medija, pravosuđa i sigurnosnih službi, Radončić će se pozicionirati na mjesto ministra sigurnosti. Na toj funkciji on će djelovati s ciljem: (a) da uništi dokumenta koja postoje u sigurnosnim službama o kriminalnoj organizaciji kojoj i lično pripada; (b) da iz arhiva sigurnosnih službi za tekuće i buduće potrebe svoje propagande izuzme dokumenta koja sadrže uglavnom neprovjerene i neistinite operativne podatke koje su sigurnosne službe pribavile i imale obavezu provjeriti, te da takve podatke plasira u javnost kao da su provjereni i tačni; (c) da protiv svojih političkih protivnika usmjeri istrage iz nadležnosti tužilaštava i sigurnosnih službi, montirajući sudske procese protiv pojedinih lidera SDA. U tom poslu, Radončić će, pored svojih, koristiti i iskustva Lagumdžije iz proteklog perioda, kada je on putem FTV organizirao medijsku kampanju protiv lidera SDA i drugih stranaka sa kojima je sukobljavao svoj SDP. Radončić će dobiti i dokumenta koja su u svrhu propagande pod kontrolom Lagumdžije ranije izuzeta iz arhiva sigurnosnih službi.

Kakva je i kojih je dimenzija Radončićeva drskost i bezobzirnost u pogledu korištenja svog „*Dnevnog avaza*“ radi ostvarivanja zacrtanih političkih ambicija, pokazuje njegovo pisanje u toj novini od 15.11.2012. godine. Na strani 2. je obavijestio javnost da je predsjedavajući Vijeća ministara BiH, Vjekoslav Bevanda, Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA) dostavio zahtjev za provjeru podobnosti kandidata za ministra sigurnosti Fahrudina Radončića, ministra odbrane Zekerijaha Osmića i zamjenika ministra finansija Edite Đapo. Na strani 3., istog tog broja „Dnevnog avaza“, u rubrici „*Ličnost dana*“, na strani 5. je tekst kojim se afirmira Goran Zubac, direktor SIPA-e, ističući da je ta Agencija zaslugom Gorana Zubca „*u ovoj godini ostvarila*

najbolje rezultate u desetljeću svog postojanja i djelovanja", da je Zubac, za kratko vrijeme po dolasku na čelo te Agencije, istu „*očistio od kadrova osumnjičenih za ratne zločine, te onih koji su zloupotrijebili položaj*", da je pokrenuo „*dvije velike akcije protiv organiziranog kriminala, koje još nisu okončane*" i da su to „*razlozi koji ohrabruju građane*".[368]

Radončić je bio zabrinut za rezultate provjere, pa je afirmativni tekst o Goranu Zubcu bio, ustvari, Radončićev utjecaj na njegovo raspoloženje prema sebi kako bi u konačnom stavio potpis na pozitivnu provjeru, bez obzira što sigurnosne službe BiH raspolažu nizom saznanja po kojima provjera za Radončića ne bi smjela biti pozitivna. Članak o Goranu Zubcu je izraz Radončićeve koruptivne i kriminalne prakse. Pri tome treba imati u vidu da Radončić nije ni nadležan ni kompetentan da ocjenjuje da li je ili ne Goran Zubac radio dobro, jer ocjenu o kvalitetu njegovog rada trebaju dati funkcioneri kojima je Zubac podređen.

Također, treba uočiti u kojoj mjeri je Radončić zainteresiran da dolaskom na funkciju ministra sigurnosti prema sebi ima lojalnost Gorana Zubca, od koga zavisi da li će ili ne iz arhiva sigurnosnog sistema Radončić dobivati dokumentaciju koju može koristiti za propagandu i montiranje sudskih afera protiv svojih političkih konkurenata, posebno protiv lidera SDA.

Pred bosanskohercegovačkom javnošću se nalazi provedba tajnovitog dogovora između Dodika, Lagumdžije, Čovića i Radončića. Po tom dogovoru, otklonjene su prepreke Radončićevom dolasku na funkciju ministra sigurnosti. Proizilazi da je direktor SIPA-e, Goran Zubac, bio na iskušenju: (a) da ispoštuje principe profesije boreći se protiv kriminala i korupcije, po čemu Radončić nikako nije trebao dobiti pozitivnu provjeru o podobnosti za ministarsku funkciju, ili, (b) da ispoštuje političku, korupcijsku direktivu koju je dobio od Dodika, kako bi se ispoštovao Dodikov tajnoviti sporazum sa Lagumdžijom, Čovićem i Radončićem.

U tom iskušenju Goran Zubac se odlučio da zgazi principe profesije, te je umjesto da se bori protiv, ušao u šemu organiziranog kriminala i korupcije. Davanjem pozitivne provjere za Radončića, Goran Zubac je sebi osigurao pozitivan tretman u Dnevnom avazu i izbjegao rizike na koje su ukazivali mediji: „*...pitanje je šta će se*" Goranu Zubcu „*desiti ukoliko ne ispoštuje politički dogovor Dodik – Lagumdžija i ne potpiše dokumenat po kome će Fahrudin Radončić biti podoban kandidat za ministra sigurnosti*

[368] Dnevni avaz, 15.11.2012. godine, strana 5.

BiH ...“[369]

Pri tome, treba imati u vidu: „*Interpol je još prije nekoliko godina sačinio izvještaj o najopasnijoj kriminalnoj organizaciji u regionu, koju predvodi Naser Keljemendi, a među članovima njegove organizacije je, kako stoji crno na bijelo, i Fahrudin Radončić*.“ Upravo zbog takvih Radončićevih veza sa kriminalcima „*kako domaća tako i međunarodna javnost mora imati potpun uvid u svaki detalj provjere*“ koju je SIPA uradila o Radončiću.“[370]

U BiH, i šire u regionu, nema nijednog građanina koji prati politička zbivanja a da ne zna da je Radončić prevarant i lažov. Pošto mu je vlasništvo „*Dnevnog avaza*“ bila prepreka za ministarsku kandidaturu, on se tokom ljeta 2012.godine, kroz papire, samo formalno „*odrekao*“ tog vlasništva, zadržavajući upotpunosti stvarnu kontrolu nad djelatnošću koja bi, da je i formalno ostao vlasnik „*Dnevnog avaza*“, bila prepreka za kandidaturu. Zato, na ovim prostorima nije poznat prevarant takvih dimenzija i takve drskosti, kao Radončić. Svakog dana, konvojem auta, po BiH se razvozi i prodaje na hiljade primjeraka „*Dnevnog avaza*“, čime se šire najgnusnije laži, podrivaju moralne i etičke vrijednosti društva. Organizator fabriciranja i širenja laži po BiH je upravo novoizabrani ministar sigurnosti BiH, Fahrudin Radončić. Nikakve SIPA-e i nikakvi CIK-e nisu potrebne da bi se utvrdila sigurnosna nepodobnost Fahrudina Radončića za ulogu bilo kojeg državnog činovnika, a kamo li za funkciju ministra sigurnosti, jer su njegove kriminalne, korupcijske i mafijaške osobine javnosti dobro poznate.

Dolaskom Fahrudina Radončića na funkciju ministra sigurnosti BiH ironizira se i ruši država BiH.

---

369 **Dženana Karup-Druško**, Dani, 16.11.2012. godine, strana 3.

370 **Dženana Karup-Druško**, Dani, 16.11.2012. godine, strana 3.

27.
RADONČIĆEVA I LAGUMDŽIJINA TAKTIKA PRIDOBIJANJA PODRŠKE OD STRANE ZAPADNIH FAKTORA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE[371]

Radončićeva i Lagumdžijina brutalnost napada putem teze o „*desnoj frakciji*“:

Lagumdžija i Radončić žele da zapadni činioci međunarodne zajednice, naročito SAD i EU, budu protiv njihovih konkurenata, Tihića i Izetbegovića, odnosno da zauzmu negativan stav prema politici SDA, što bi značilo podršku njima i njihovim strankama, SDP-u i SBB-u. Da bi to postigli, putem Radončićevih medija često plasiraju neistine da u SDA postoji „*desna frakcija*“ na čelu sa Izetbegovićem koja djeluje u skladu sa interesima Irana, a protiv interesa SAD-a i EU. Pri tome, znajući za karakter neprijateljskih odnosa između Irana i SAD-a, Lagumdžija i Radončić sebe predstavljaju da su na strani SAD-a protiv Irana, te da preko Lagumdžije i Radončića, kao bošnjačkih lidera, Iran u BiH ne može realizirati antiameričke i antievropske interese, kao što to, navodno, može preko „*desne frakcije*“ u SDA, na čelu sa Izetbegovićem. Ustvari, to je poruka da SAD i EU svoje interese u BiH, što se tiče bošnjačkih lidera, mogu realizirati samo putem podrške Lagumdžiji i Radončiću. To je koncept odvraćanja zapadnih činilaca međunarodne zajednice od njihove podrške Tihiću i Izetbegoviću. Pri tome, u pogledu političke zrelosti, Lagumdžija i Radončić sami sebe kompromitiraju udruživanjem sa Dodikom upravo u vrijeme Dodikovih optužbi protiv SAD-a, da finansiranjem nevladinog sektora pomaže srpsku opoziciju s ciljem da njega i SNSD svrgne sa vlasti u RS-u. Radončić i Lagumdžija, ujedinjeni sa Dodikom, umanjuju šanse za odvraćanje Zapada od podrške liderima SDA, Tihiću i Izetbegoviću.

Amerika neće nasjesti na hoštaplerski trik Radončića, Lagumdžije, Dodika ... :

Ipak, Lagumdžija, Radončić, Dodik i Čović očekuju da autoriteti američke administracije povjeruju da u SDA postoji „*desna frakcija*“, na čelu sa Izetbegovićem, koja se ponaša u skladu sa interesima Irana, što znači antiamerički i antievropski, a po Dodiku i Čoviću još i antisrpski i antihrvatski. Ako bi se ispunila takva njihova očekivanja, onda bi SAD i najmoćnije zemlje Evrope svoju politiku prema BiH, od dosadašnje podrške

[371] Tekst napisan januara 2013. godine.

njenom suverenitetu i teritorijalnom integritetu pomijerale ka podršci snagama destrukcije koje djeluju u cilju njene podjele i konačnog nestanka. Šireći neistine da su lideri SDA, posebno Izetbegović, desno proiranski orijentirani, Lagumdžija i Radončić, faktički poručuju međunarodnoj zajednici, srpskim i hrvatskim političkim faktorima ... da opstanak i jačanje države BiH daje šanse „*islamistima*" da u svom antiameričkom, antievropskom, antisrpskom i antihrvatskom djelovanju koriste kapacitete države BiH, te da je u okviru borbe u suzbijanju težnji da se u BiH uspostavi islamski poredak, kakav je u Iranu, nužno da se ukinu pretpostavke za uspješno djelovanje u tom pravcu, što je moguće jedino marginaliziranjem SDA i nestankom države BiH, jer samo tako „*islamisti*" gube mogućnost da se u navedenim težnjama koriste mehanizmima državnog aparata BiH. Zato, bez obzira šta Radončić i Lagumdžija govorili o svojim politikama, one u krajnjem imaju smisao podrivanja opstojnosti države BiH, na razne načine pa i putem iskrivljenog predstavljanja politike koju vode lideri SDA.

Prema tome, sve što se u BiH pojavi kao korisno za njenu stabilnost, postaje meta na koju se usmjerava sveukupna, pa i Radončićeva i Lagumdžijina destukcija. Pozitivna politička praksa i liderska afirmacija Bakira Izetbegovića sugerira zaključak da suprotno od Radončićevih i Lagumdžijinih očekivanja, jača politički utjecaj SDA, sužavajući prostore za njihovo i sveukupno destruktivno djelovanje. Upravo zato je Izetbegović postao glavna meta za napade. Prema tome, Radončićevu i Lagumdžijinu opsežnu i brutalnu kampanju protiv Izetbegovića treba identificirati kao najvažniju stavku u okviru podrivanja pretpostavki za dalju afirmaciju i stabilnost države BiH.

Širi geopolitički kontekst Radončićeve i Lagumdžijine propagande o „desnoj frakciji":

Posljedica eventualne podrške od strane međunarodne zajednice politici Lagumdžije i Radončića bi bila da se SAD i najmoćnije članice EU, postepeno, konkretno i efikasno otvaraju prema ambicijama političkog saveza Dodika i Čovića uspostavljenog na matrici Tuđmanovog i Miloševićevog sporazuma za podjelu BiH. Proširenje Dodikovog i Čovićevog saveza njihovim sporazumom sa Lagumdžijom i Radončićem, od ljeta 2012., je uslijedilo uz istovremenu medijsku kampanju da takozvana „*desna frakcija*" u SDA, na čelu sa Izetbegovićem, provodi proiransku odnosno antiameričku, antievropsku, antisrpsku i antihrvatsku politiku. To je, gledano sa stajališta mogućih pravaca daljih utjecaja od strane

bosanskohercegovačkih lokalnih lidera prema faktorima međunarodne zajednice, posebno prema SAD-u i najmoćnijim članicama EU, poprimilo karakter nove diferencijacije na političkoj sceni u BiH na: (a) snage oblikovane kao „*šestočlana koalicija*" u kojoj dominiraju stranke koje strategiju svojih uspjeha u pridobijanju podrške od strane međunarodne zajednice temelje na efektima propagiranja islamofobičnih neistina da lideri SDA u BiH žele uspostaviti islamski poredak, kao u Iranu, u čemu direktnim optužbama prednjače Dodik, Radončić i Lagumdžija, dok Čović u tom pogledu taktizira, uzdržavajući se od takvih izjava; i (b) snage koje svoju politiku saradnje sa međunarodnom zajednicom temelje na demokratskim vrijednostima afirmacije i očuvanja države BiH, koja se kao zajednica ravnopravnih naroda i građana treba pridružiti članstvu u EU, što je garancija stabiliziranja prilika u BiH, odnosno, što svojim djelovanjem simboliziraju Izetbegović i Tihić.

Zato, nije slučajno što se upravo u vrijeme takve diferencijacije na političkoj sceni u BiH, ponovno, intenzivno i naširoko aktiviraju maštovita predviđanja o geopolitičkim promjenama u Evropi, u okviru kojih su najmarkantnije „*američke*" ekspertske analize Bžežinskog i Hangtingtona koje se odnose na Balkan. Na osnovu tih analiza „*ruski stručnjaci*" zaključuju da će Bosnu i Hercegovinu, do 2035. godine, znači u narednih 20 do 30 godina „*podijeliti Srbija i Hrvatska*".[372] Ocjenjuju da „*sa jačanjem islamskog faktora, posebno u Francuskoj, postoji mogućnost da se u Evropi pojavi lobi za ukidanje državnosti BiH ... što je slučaj kada Beograd i Zagreb, ipak, mogu da nađu zajednički jezik*."[373]

Radončić i Lagumdžija pretjerano lažno svjedoče o stanju bošnjačkog naroda:

Prema tome, centralno pitanje koje motivira geopolitičke promjene u Evropi je „*jačanje islamskog faktora*", što se na Balkanu najviše tiče Bosne i Hercegovine, jer proizilazi da će upravo zbog toga velike sile u korist uvećavanja Srbije i Hrvatske podijeliti BiH. Za prostor BiH, u orkestriranoj Radončićevoj i Lagumdžijinoj propagandi, te „*jačanje islamskog faktora*" s ciljem da se u BiH uspostavi islamski poredak, se predstavlja kao proiransko, odnosno antiameričko i antievropsko djelovanje SDA i njenih lidera, a u Dodikovoj i Čovićevoj propagandnoj izvedbi takvo izmišljeno SDA-ovo

372 Dani, 18.01.2013. godine, strana 13.
Oslobođenje, 15.01.2013. godine, strana 3.

373 Dani, 18.01.2013. godine, strana 13.
Oslobođenje, 15.01.2013. godine, strana 3.

djelovanje se predstavlja još i kao antihrvatsko i antisrpsko. Dakle, lideri dvije moćne bošnjačke političke stranke, Radončić i Lagumdžija, faktički, pred međunarodnom zajednicom lažno „*svjedoče*“ da unutar „*njihovog*“ bošnjačkog naroda djeluju snage na čelu sa Izetbegovićem, s ciljem da se u BiH uspostavi proiranski, antiamerički, antievropski, antisrpski i antihrvatski islamski poredak. Takvim neutemeljenim, tendencioznim, lažnim „*svjedočenjem*“ Radončić i Lagumdžija pojačavaju uvjerljivost naprijed pomenutih ekspertskih analiza Bžežinskog i Hangtingtona o nestanku BiH. Također, takvim lažnim „*svjedočenjem*“ Radončić i Lagumdžija pojačavaju uvjerljivost ocjena koje iz odnosnih američkih analiza izvode ruski stručnjaci da „*jačanje islamskog faktora*“ u Evropi jača motive i utjecaje za podjelu i nestanak BiH. U vezi s tim, problem je što se sa pozicije stranih analitičara pretpostavlja da Radončić i Lagumdžija, kao Bošnjaci, poznaju stanje u svom narodu, isključujući vjerovatnoću da lažno svjedoče na štetu svog naroda. Zato je štetnost Radončićevih i Lagumdžijinih neistina da među Bošnjacima ima težnji da se u BiH uspostavi islamski poredak, mnogo veća nego kada iste te neistine iznosi Dodik.

Radončićeva i Lagumdžijina nezrelost i/ili zlonamjernost je ekstremno opasna:

U kontekstu maštovitih predviđanja američkih i ruskih analitičara da će država BiH u narednih 20 do 30 godina nestati, sugerira se pitanje o vjerovatnoći ponovnog rata u BiH i njenom okruženju.

Karakteristična su slijedeća predviđanja nekih stranih intelektualaca o novom ratu u BiH:

(a) Mišljenje Willam A. Stuebnera, bivšeg diplomate SAD-a, o mogućem scenariju ponovnih ratnih sukoba u BiH, u vezi čega je Lagumdžiju i Radončića svrstao u faktore destrukcije, ističući: „*Zlatko Lagumdžija, lider SDP-a, prodao SDP mračnim snagama koje žele konačno podijeliti BiH i vratiti zemlju unatrag u bratoubilaštvo ... Potom je Lagumdžija odveo SDP u dugo najavljivanu koaliciju sa SBB-om, Fahrudina Radončića ... koja je sredstvo za ocrnjivanje karaktera svih onih koji se ne sviđaju Radončiću ili koje on vidi svojim rivalima.*“[374]

(b) Zabrinjavajuće predviđanje profesora Ive Banca: „*U trenutnim uvjetima dobar dio balkanske regije još je u mijeni privremeno obustavljenog rata ... Revizija Dejtonskog sporazuma postat će moguća tek onda kad u*

374 **Willam A. Stuebner**, Oslobođenje, Pogledi, 15.09.2012., strana 27.

Bosni i Hercegovini dođe do novog oružanog sukoba, drugim riječima, kad Dejtonski sustav više ne bude u mogućnosti održavati privid mira i potpuno se raspadne. Do tog trenutka neće biti nikakvih diplomatskih inicijativa u pravcu revizije, jer diplomacije ne popravljaju nešto što naizgled funkcionira ... Dakle, nema se šta isčekivati. Treba se pripremati. Dodik bi dobro učinio da razmisli o izjavi Almira Tutića, predsjednika Saveza demobiliziranih boraca FBiH, što je prije dva tjedna dao na ovim stranicama, kako su borci 'zlu ne trebalo, ponešto i zakopali od oružja'." U tom kontekstu zaslužuje pažnju i izjava prof. dr. Ive Banca „*da je u Hrvatskoj još na djelu nepromišljena i destruktivna politika prema Bosni i Hercegovini.*"[375]

(c) Predviđanje ponovnog rata na Balkanu od strane beogradskog pisca jevrejskog porijekla, Filip Davida, profesora na Fakultetu dramskih umjetnosti, koji je o srbijanskoj politici, ispoljenoj 09.01.2012. godine, u Banjoj Luci, na ceremoniji koja je uz prisustvo predsjednika Srbije Borisa Tadića održana u povodu dvadesete godišnjice „*Republike Srpske*", rekao: „*... postupci poput tog odlaska na obilježavanje godišnjice RS, onda neke stvari u vezi sa Kosovom, apsolutno ne doprinose stabilizaciji prilika u regionu. Također ne doprinose ni pomirenju o kojem se toliko govori ... Pogrešnom politikom, koja se vodi ovdje u Srbiji, ugroženi su ne samo ljudi u regionu, ne samo Bošnjaci, ne samo Srbi u Crnoj Gori ili Crnogorci, ne samo Hrvati, nego su ugroženi i Srbi u Srbiji ... Situacija je dosta kritična ... Dakle, možemo imati neke lokalne sukobe koji mogu biti jednako krvavi kao i oni što su bili ...*" [376]

Dakle, motivirani uskostranačkim interesima za uništenjem SDA i njenih lidera kao svojih konkurenata, Radončić i Lagumdžija, kao Bošnjaci, se poigravaju sudbinom države BiH, pa i sudbinom bošnjačkog naroda kome i sami pripadaju. Kad bi se dogodilo ono što iz naprijed navedenog proizilazi u pogledu nestanka BiH, tada bi bilo previše kasno da se zbog svog bošnjačkog sudjelovanja u tom nestajanju, Lagumdžija i Radončić bilo kome pravdaju i izvinjavaju objašnjavajući da su samo taktizirali u međustranačkoj borbi, a da nisu imali namjeru proizvesti posljedice nestajanja BiH. To bi bilo slično ponašanju djeteta kad počini grešku sa posljedicama koje nije željelo, jer se samo igralo. Prema tome, Radončić i Lagumdžija se poigravaju sudbinom države BiH, njenih naroda i građana, a posebno Bošnjaka.

375 **Ivo Banac**, Oslobođenje, 20.08.2012., strana 4. i 5.

376 **Filip David**, Dnevni avaz, 13.01.2012. godine, strana 5.

28.
NEKE BOŠNJAČKE GREŠKE OD IZBORA 2010. I ARGUMENTI ZA PREDVIĐANJA NESTANKA BIH[377]

Ko je i s kojim ciljem pogoršavao odnose između Hrvata i Bošnjaka:

Općepoznato je da je Lagumdžija, dok se drastično sukobljavao sa liderima najutjecajnijih hrvatskih političkih partija, bitno pogoršao odnose između Bošnjaka i Hrvata, kao i odnose između Hrvatske i BiH, prvo, agitacijom da Bošnjaci izaberu hrvatskog člana Predsjedništva BiH, a zatim poslije izbora 2010. kroz njihovu implementaciju negirao rezultate HDZ-a i HDZ-a 1990. Također, općepoznato je da je Lagumdžija, putem svojih medija, vodeći kampanju protiv Dodika i SNSD-a desetak godina zaoštravao i produbljivao sukobe Bošnjaka i Srba. Dodik je upravo na efektima Lagumdžijine propagande sve više i više jačao, sa teškim posljedicama blokiranja nužnih reformi u BiH. U uslovima kada su Lagumdžijini sukobi sa Dodikom i Čovićem kao najutjecajnijim liderima Srba i Hrvata bili dovedeni do usijanja, Lagumdžija se povezao sa Radončićem da bi zajedno ušli u politički savez sa Dodikom i Čovićem, s ciljem da ujedinjeni lakše marginaliziraju i na izborima 2012. i 2014. poraze SDA. Rezultati lokalnih izbora 2012. su potvrdili da je Lagumdžijina i Radončićeva politička taktika pogrešna, što će se najvjerovatnije potvrditi i na općim izborima 2014. godine.

Zajednički život je veliki izazov, nespojiv sa Radončićevim prljavim motivima:

Faktički, Lagumdžija podržava političke i medijske aktivnosti koje je Radončić realizirao i dalje realizira u saradnji sa bivšim reisu-l-ulemom Mustafom Cerićem i muftijom sandžačkim Muamerom Zukorlićem, iako bi mu trebalo biti poznato da njihovo djelovanje pogoduje težnjama srpskih i hrvatskih ekstremista da pokažu kako zajednički život Srba, Bošnjaka i Hrvata nije moguć i da zbog toga nije moguća ni država BiH. Sa efektima nacionalnog zatvaranja, osnovali su BANU, što je podstaklo Hrvate u BiH da ubrzo zatim osnuju HANU. Dakle, savez Lagumdžije sa Radončićem, a time i sa Cerićem i Zukorlićem, sa efektima daljnjih međunacionalnih podjela i sukoba, postao je interes jednako srpskih lidera koji teže daljnjim nacionalnim podjelama radi osamostaljenja, a zatim pripajanja RS-a u sastav Srbije i hrvatskih lidera koji teže uspostavi trećeg entiteta, perspektivno radi

[377] Tekst napisan januara 2013. godine.

prisajedinjenja Hrvatskoj. Velikosrpska i velikohrvatska politika će učiniti maksimalno moguće da se savez Lagumdžije i Radončića učvrsti, kako bi se osigurale političke pretpostavke za njihovu što uspješniju podršku Ceriću i Zukorliću, jer ono što oni rade, Dodiku i Čoviću služi za dokazivanje kako je bila ispravna Karadžićeva i Bobanova, odnosno Miloševićeva i Tuđmanova teza sa kojom se ušlo u ratne sukobe da zajednički život Srba, Hrvata i Bošnjaka nije moguć i da zbog toga ni država BiH nije moguća.

U skladu sa karakterom države BiH, izazov bošnjačke politike treba biti društveno i političko povezivanje Bošnjaka, Srba i Hrvata, jačanjem međunacionalnog povjerenja, što je uslov stabiliziranju mira i sigurnosti u BiH i šire u regiji Balkana. Međutim, politički potezi Lagumdžije, Radončića, Cerića i Zukorlića su suprotstavljeni tom izazovu.

Lagumdžija i Radončić su postali instrument velikosrpske politike koju u BiH provodi Dodik, za koga se predviđa da će ubrzo, a najkasnije po rezultatima Općih izbora 2014.godine biti uklonjen sa vlasti. Međutim, ako u savezu sa Radončićem, Lagumdžijom i Čovićem ostvari cilj da se na Parlamentu BiH donesu zakoni u korist jačanja RS-a, odnosno na štetu države BiH, Dodik dobija mogućnost da pomoću argumenata o takvim svojim uspjesima pobijedi i na predstojećim izborima 2014. godine. U tome je suština Dodikovih političkih motiva da putem lobiranja u izvedbi sebi odavno bliskog Radončića pridobije Lagumdžiju, te učini nagli zaokret tako što je iznenađujuće za javnost, svoj sukob s njim pretvorio u koalicijsku saradnju.

29.
SUBVERZIVNI CILJEVI RADONČIĆA I LIDERSKA POZICIJA IZETBEGOVIĆA[378]

Radončić je usmjeren protiv svega što je korisno za BiH:

U političkim i medijskim dimenzijama, utjecaj Bakira Izetbegovića će biti naročito interesantan nakon sjednice Glavnog odbora SDA u Sarajevu, 19.01.2013., kada je kandidiran za zamjenika predsjednika SDA. Bez obzira da li će ili ne, na Konvenciji SDA u Sarajevu, 01.02.2013., konačno biti izabran na tu funkciju, njegova liderska pozicija će u vremenu do Općih izbora 2014., odnosno do 6. kongresa SDA 2015.godine izazivati povećanu pažnju raznih posmatrača i analitičara u BiH, regiji Balkana i

[378] Tekst napisan januara 2013. godine.

šire u Evropi i svijetu. Takav značaj liderskoj ulozi Bakira Izetbegovića daje se u uslovima teških i dubokih sukoba između, s jedne strane (a) snaga koje konstruktivno djeluju s ciljem afirmacije i zaštite države BiH, pa se u njegovoj ličnosti vidi perspektiva i (b) s druge strane destruktivnih snaga koje su upravo njegov moralni integritet i političku praksu odredile kao glavnu metu svojih podrivačkih napada na štetu države BiH, svih njenih građana i naroda, a naročito Bošnjaka.

Zabrinutost zbog jačanja političkog utjecaja Bakira Izetbegovića od strane onih koji podrivaju državu BiH je eskalirala njegovim izborom za člana Predsjedništva BiH i dalje produbila zbog rasta njegovog ugleda po osnovu uspješnog obavljanja najviše državne funkcije. Njegovi neprijatelji i protivnici vide da se prepreke njihovim političkim ambicijama, koje su na štetu BiH, povećavaju srazmjerno kontinuitetu efikasnih napora u afirmaciji i zaštiti države BiH. Taj kontinuitet se potvrđuje jačanjem liderskog ugleda i kapaciteta za politički utjecaj od strane Bakira Izetbegovića, njegovim vjerovatnim pozicioniranjem na funkciju zamjenika predsjednika SDA, o čemu će odlučiti Konvencija 01.02.2013. godine. U želji da se zaustavi, odnosno prekine kontinuitet napora u afirmaciji i zaštiti države BiH, podrivačko djelovanje protiv vrijednosti i autoriteta države BiH će sve više i više biti usmjereno s ciljem da se relativizira, umanji, iskrivljeno predstavi, onemogući, zlonamjerno tumači ... značaj pozitivnih utjecaja Bakira Izetbegovića, kako u aspektima stranačkog, tako i državničkog liderstva. Upravo zbog toga, njemu se postavljaju prepreke u obavljanju najviše državne funkcije i prepreke za dolazak na najviše stranačke funkcije. Uništiti perspektivu države BiH, za njene neprijatelje znači zaustaviti i uništiti uspješnu lidersku ulogu Bakira Izetbegovića, što je istina, bez obzira kako argumente za takvu ocjenu tumače njegovi politički konkurenti unutar bošnjačkog naroda. Eventualni nedostatak osjećaja u bošnjačkom narodu da je to upravo tako, proizveo bi posljedice, prvenstveno na štetu tog naroda. Izgradnja tog osjećaja ima karakter jačanja pretpostavki za odbranu i sigurnost države BiH, svih njenih građana i naroda, a naročito Bošnjaka.

Smisao Radončićevih direktnih i indirektnih napada na Izetbegovića:

Pri tome treba imati u vidu da, dokle god Bakir Izetbegović bude lider Bošnjaka, on će trpiti dvostruke, indirektne i direktne napade: (a) u indirektne napade, bez pominjanja Bakirovog imena i prezimena, će spadati sva destrukcija protiv temeljnih vrijednosti odbrane BiH 1992.-1995., na

čelu sa Alijom Izetbegovićem, što su, ustvari, indirektni napadi na svakog pojedinca koji slijedi njegove ideje, pa i na Bakira kao stranačkog i državnog lidera; u direktne napade pominjanjem Bakirovog imena i prezimena spadat će sva destrukcija protiv njegovog političkog i moralnog integriteta, odnosno, protiv njegovog političkog utjecaja, s ciljem da taj utjecaj nestane ili pak da se značaj tog utjecaja umanji i iskrivljeno predstavi.

Ta podjela na direktne i indirektne napade na Bakira Izetbegovića je samo uslovna i metodološkog karaktera, jer će se pominjanjem njegovog imena, znači direktnim napadima na njegov politički i moralni integritet, uvijek napadati i temelji i izvori njegove političke prakse, kao što će se direktnim napadima na te temelje i izvore iz kojih proizilaze vrijednosti odbrane BiH 1992.-1995., i bez pominjanja njegovog imena uvijek napadati i njegova politička praksa, odnosno, njegov politički i moralni integritet.

Takvo razumijevanje napada na Bakira Izetbegovića omogućava da se identificira ideološki i politički karakter, pozadina i motiv medijske kampanje koju putem svog medijskog i stranačkog aparata organizira lider SBB-a Fahrudin Radončić.

Žalosno je što monstruozne i svakodnevne laži koje se pod kontrolom Radončića šire protiv Bakira Izetbegovića, mnogi građani BiH, i onda kada ih osuđuju ne doživljavaju kao napade na temeljne vrijednosti odbrane BiH 1992. -1995. godine. Ta ružna činjenica sugerira dva zaključka: (a) da je dosadašnja neprijateljska propaganda protiv temeljnih vrijednosti afirmacije i odbrane BiH ipak imala rezultata u odnosu na političke stavove patriota, sa posljedicama suviše blagih kriterija za objektivnu, znači antiparanoičnu identifikaciju sadržaja i nosilaca destruktivnih, podrivačkih utjecaja; (b) da se putem djelovanja patriotskih političkih faktora i medija nije učinilo koliko je i kako je trebalo da se građanima BiH objasni da su napadi bez argumenata na sljedbenike izvornih i temeljnih vrijednosti odbrane BiH 1992.-1995., ujedno i napadi na te izvorne i temeljne vrijednosti, i obratno.

Radončićeva želja da se domogne Tihića protiv Izetbegovića:

Radončić je organizirao propagandu s ciljem da kompromitira i prethodnike i sljedbenike odbrane BiH. Odnosno, Radončić je organizirao propagandu s ciljem da se raskine veza između vrijednosti politike Tihića i Izetbegovića kao aktuelnih bošnjačkih lidera koji su na čelu SDA i vrijednosti politike koja se realizirala u sudbonosnim godinama odbrane BiH od agresije 1992.-1995. godine. Oni bošnjački političari koji budu

čvršće povezivali te vrijednosti, srazmjerno toj čvrstini, bit će izloženi težim subverzivnim, podrivačkim napadima, što se ustvari događa putem Radončićeve propagande, naročito protiv Izetbegovića.

Vrijeme koje je preostalo do Općih izbora 2014. i 6. kongresa 2015., Radončić će iskoristiti da Tihića suprotstavi Izetbegoviću i obratno. Ako Radončić osjeti da je Tihićeva lična želja da na 6. kongresu SDA bude ponovo izabran za predsjednika, uz pojačavanje propagande protiv Izetbegovića, on će umanjivati propagandu protiv Tihića. Izazivanje sukoba između Tihića i Izetbegovića, a zatim podgrijavanje tog sukoba, će imati za cilj da se prvo politički marginalizira Izetbegović, za koga se cijeni da je perspektivno najveća prepreka Radončiću i Radončićevim izvanjskim nalogodavcima, pa da se zatim ponovo krene u propagandu protiv Tihića. Radončiću bi odgovaralo ako njegovu lažnu propagandu protiv izmišljene Izetbegovićeve „*desne frakcije*" Tihić u svojoj najdubljoj intimi doživljava da je to za njega poželjno slabljenje konkurentske sposobnosti Izetbegovića naspram njega u eventualnoj kandidaturi za predsjedničku funkciju na 6. kongresu SDA. Radončić zna da bi takva Tihićeva eventualna slabost bila savršen uslov za izazivanje, produbljivanje i proširivanje nejedinstva unutar SDA, a time i savršen uslov za slabljenje političkog utjecaja SDA. U vezi s tim, Izetbegović treba imati u vidu da umanjivanje i obustavljanje Radončićeve propagande protiv Tihića može biti Radončićev suptilan pokušaj da izazove i podgrijava Izetbegovićevu sumnju u Tihića da potencijalno ima neku vrstu sklonosti za saradnju sa Radončićem kako bi sa sebe skinuo teret njegove propagande. Pri tome, Radončić će se koristiti iskustvima dosadašnjih uspjeha u pridobijanju istaknutih ličnosti, posebno bivšeg lidera SBiH, Silajdžića, kad je medijski djelovao protiv predloženog i oborenog paketa amandmana na Ustav BiH 2006., bivšeg reisa Cerića, kad je osnovao SBB i upotrijebio njegovu vjersku funkciju za pridobijanje glasača na izborima 2010., lidera SDP-a Lagumdžiju, kad ga je odvratio od koalicije sa SDA, a povezao sa Dodikom i Čovićem ... Radončić ih je pridobijao tako što je sa njih skidao teret svoje propagande putem „*Dnevnog avaza*" i otvarao im stranice tog medija za njihovu afirmaciju.

Ako Radončić osjeti da su snažni Tihićevi motivi da se ponovo kandidira za predsjednika SDA, odnosno ako osjeti da su snažni Tihićevi motivi da Radončić sa njega skine doskorašnji teret svoje propagande putem „*Dnevnog avaza*", onda će Radončić, u cilju svoje pobjede nad Izetbegovićem i pobjede SBB-a nad SDA, koristiti sve šanse da se domogne

Tihića, odnosno da ga pridobije za transparentno ili netransparentno predizborno ili postizborno koaliranje, isto kao što se ranije, iz okolnosti teškog sukobljavanja domogao Silajdžića, Lagumdžije, ... Nema osnova za sumnju u Tihićevu političku zrelost i stabilnost da se odupre takvim podrivačkim težnjama Radončića, ali ima potrebe za analizu ispoljenih i očekivanih podrivačkih namjera Radončića.

Iako je „*pretjerano*" hipotetičan karakter ovih razmatranja, ona mogu biti korisna ilustracija o osjetljivosti odnosa između Tihića i Izetbegovića. Njihovi odnosi nisu samo njihova lična stvar, jer se tiču ne samo stanja u SDA, već i stanja u cjelini bosanskohercegovačkog društva. Njihova saradnja ne smije biti samo šminka za javnost. Ona mora biti iskrena, suštinska, u interesu jedinstva SDA. Kao što u nastajanju života, začeće ne može biti „*malo*" ili „*veliko*" jer ono, ili postoji ili ne postoji, tako i njihova iskrenost u saradnji za interese države BiH ne može biti „*mala*" ili „*velika*". Ona kao takva ili postoji ili ne postoji. Sasvim je drugo pitanje krivice ako ne postoji. Razmišljanja o krivici, u tom pogledu, svojom međusobnom iskrenom saradnjom u interesu jedinstva SDA njih dvojica trebaju učiniti bespredmetnom.

Od njihove iskrene saradnje u prilog jedinstva SDA imat će koristi svi: bosanskohercegovačko društvo, država BiH, SDA, lično Tihić, lično Izetbegović, ..., iako, lično Tihiću i lično Izetbegoviću ne može biti ništa ni korisno ni štetno, a da istovremeno nije korisno ili štetno za društvo u cjelini. Tihiću će to biti korisno jer tako potvrđuje zrelost, realnost i opravdanost politike koju je vodio i koju vodi kao predsjednik SDA. Izetbegoviću će to biti korisno jer će time osnažiti optimizam da će njegova politika, ako bude predsjednik SDA, i ubuduće biti zrela, realna i opravdana.

Političku kredibilnost Bakira Izetbegovića samo zlonamjerni svode na činjenicu što je sin Alije Izetbegovića. Dobronamjerni građani i realni analitičari njegovu političku kredibilnost ocjenjuju na osnovu činjenica o vrlo uspješnom nošenju sa izazovima funkcije člana Predsjedništva BiH, pa se okolnost što mu je otac Alija Izetbegović uzima samo kao emotivna strana koja njegovoj državničkoj uspješnosti daje originalan kvalitet. U tom smislu, i politička kredibilnost Bakira Izetbegovića postaje originalna. Upravo ta originalnost snaži njegov politički utjecaj.

Ako se Tihić bilo kada bude odlučio da kaže kako je njegovo mišljenje da Bakir treba biti predsjednik SDA, on to neće povezivati sa činjenicom što je Bakirov otac Alija Izetbegović svojevremeno njega preporučio da bude

predsjednik SDA. On će to obrazložiti argumentima po kojima se visoko cijeni Bakirov doprinos ciljevima afirmacije i zaštite države BiH, kako u ulozi stranačkog lidera, tako i u ulozi državnog lidera na funkciji člana Predsjedništva BiH. To je prostor za potvrđivanje i afirmaciju moralnih i etičkih strana Tihićeve ličnosti. Ako bi Tihić postupio upravo tako, to bi značilo da se uspješno suprotstavio Radončićevim propagandnim i podrivačkim utjecajima. Tako bi svom mjestu u historiji bošnjačke politike pribavio veliki moralni kapital.

30.
POVJERENJE GRAĐANA U IZETBEGOVIĆA META JE RADONČIĆEVOG PODRIVANJA[379]

Radončić vodi propagandnu operaciju protiv povjerenja građana u Izetbegovića:

Za perspektivu liderske uloge Bakira Izetbegovića najbitnije je (a) povjerenje građana u njega i političku praksu SDA kojoj on pripada, (b) razumijevanje njegove, odnosno SDA-ove politike koju on realizira i (c) kvalitet saradnje koju će u ulozi zamjenika predsjednika SDA imati sa lokalnim i višim funkcionerima SDA, a naročito sa predsjednikom Sulejmanom Tihićem. Te strane dosadašnje, aktuelne i buduće Izetbegovićeve liderske pozicije, za njegove neprijatelje i političke protivnike, odnosno konkurente, su rentabilne mete po kojima se usmjerava propaganda i subverzivno, podrivačko djelovanje. Gađajući po tim metama, Izetbegovićevi neprijatelji i politički protivnici, konkurenti, žele proizvesti posljedice kojima bi se aktuelno i perspektivno umanjila, marginalizirala, iskrivljeno predstavila i konačno uništila njegova liderska uloga, što bi se negativno odrazilo i na poziciju SDA u cjelini.

Te posljedice se žele postići (a) izazivanjem, produbljivanjem i proširivanjem nepovjerenja građana u Izetbegovića lično i političku praksu SDA kojoj on pripada; (b) sprečavanjem, ometanjem da građani razumijevaju njegovu lidersku, stranačku i državničku politiku i političku praksu, što se postiže „*prikrivanjem*" od javnosti činjenica iz njegovog pozitivnog liderskog djelovanja, iskrivljenim predstavljanjem tih činjenica, izmišljanjem i plasiranjem raznih neistina, odnosno zbunjivanjem građana s ciljem da se oni kao birači odrede protiv njega u korist njegovih neprijatelja

379 Tekst napisan februara 2013. godine.

i političkih protivnika, konkurenata; (c) traganjem da se identificiraju slabe tačke u Izetbegovićevim odnosima sa Tihićem i drugim funkcionerima SDA, a zatim da se na tome gradi subverzivna, podrivačka taktika izazivanjem i podsticanjem da njihovi odnosi zahlade, da se izjašnjavaju jedni protiv drugih, da jedni drugima osporavaju političku praksu i da se na ružan način događaju unutarstranački procesi za vjerovatno Izetbegovićevo preuzimanje od Tihića uloge predsjednika SDA.

Provjera građanskog povjerenja na izborima 2014. će razočarati Radončića:

U naprijed navedenom smislu, razmatrajući „*povjerenje – nepovjerenje*" i „*razumijevanje – nerazumijevanje*", „*dobru saradnju – lošu saradnju*" iz praktičnih razloga, uslovno, prednost treba dati stanju i perspektivi „*povjerenja*" u Izetbegovića lično i „*povjerenja*" u političku praksu SDA kojoj on pripada. Građani koji ne razumijevaju Izetbegovićevu i SDA-ovu političku praksu, iako je ona na političkoj sceni u BiH najjasnija i najkonzistentnija, ne shvataju ni prevrtljivu, štetnu, prema javnosti obmanjivačku političku praksu nekih lidera i političkih činilaca koji su konkurencija njemu i SDA. Postupcima za dobru saradnju sa Tihićem, Izetbegović će jačati i širiti povjerenje građana prema sebi i SDA u cjelini. Ni jedan od njih dvojice ne može graditi povjerenje od strane građana prema sebi ako prema drugome neprimjereno čini bilo šta na štetu povjerenja od strane građana.

Zato, članovi i simpatizeri SDA, a naročito aktivisti u lokalnim i višim rukovodstvima SDA, trebaju organizirano, političkim utjecajem među građanima, putem medija i na druge načine djelovati s ciljem da se rasvjetljavaju činjenice štetnog djelovanja od strane lidera prevrtljivih, obmanjivačkih politika, što uz objašnjavanje ispravnosti političke prakse SDA može rezultirati jačanjem i širenjem povjerenja u njene lidere. U tom smislu, povjerenje od strane građana u lidersku ulogu Bakira Izetbegovića treba smatrati kao poseban cilj i uslov postizanja ubjedljive pobjede na općim izborima 2014. godine. Neargumentirano osporavanje Izetbegovićevog pozitivnog stranačkog i državničkog utjecaja ima smisao osporavanja SDA-ove pobjede koja se očekuje na tim izborima. Zbog vrlo složenih uslova na političkoj sceni u BiH, ta pobjeda se treba dogoditi u kapacitetu koji će pri formiranju vlasti maksimalno suziti prostor za ucjene od strane minornih, poraženih, štetnih, prevrtljivih i obmanjivačkih politika i njihovih lidera. Put za postizanje tog cilja i uslova je (a) jačanje

povjerenja prema liderskoj ulozi Izetbegovića, (b) utjecaj na građane putem rasvjetljavanja ispravnosti političke prakse SDA-ovih lidera i putem rasvjetljavanja štetnosti djelovanja lidera prevrtljivih politika; i (c) zaštita političkog jedinstva SDA-ovih lidera od lokalnog do najvišeg nivoa, a posebno afirmacija i zaštita saradnje između Izetbegovića i Tihića. To se postiže organiziranim političkim utjecajem među građanima.

Građani na izborima glasaju za onoga kome vjeruju, bez obzira u kojoj mjeri razumijevaju politiku i političku praksu odnosnog lidera i stranke. Pri tome treba imati u vidu da se, s obzirom na razne socijalne, obrazovne i druge uslove, mnogi građani, glasači ne informiraju kako treba o političkim procesima ne shvatajući ih u njihovoj ukupnoj složenosti. To ne uspijevaju čak ni oni sa visokim obrazovanjem koji se, aktivno prateći političke procese, pravovremeno i potpuno informiraju. Mnogi glasači putem medija prate uglavnom zabavne sadržaje, bez navika da poklanjaju pažnju političkim, pa ih samo uzgredno zapažaju. Uz tu činjenicu treba imati u vidu da neki mediji u BiH koji su pod kontrolom politički nezrelih, prevrtljivih lidera, izmišljaju, plasiraju i šire neistine o Izetbegoviću s težnjom da kod građana izazovu osjećaje nepovjerenja prema njemu. Oni, pored toga, neobjavljivanjem Izetbegovićevih državničkih i stranačkih aktivnosti ili tendencioznim, iskrivljenim tumačenjem tih aktivnosti, sprečavaju građane da o njemu steknu objektivnu predstavu sa efektima razumijevanja njegove pozitivne političke prakse i sa efektima izgradnje osjećaja povjerenja u njega.

Ako bi birači primijetili da se Tihić i Izetbegović prepiru, sukobljavaju, rezultat bi bio opadanje povjerenja ili dalje jačanje nepovjerenja u obojicu. To dobro znaju kreatori i egzekutori propagande protiv njih i SDA. Njihove eventualne sukobe i svađe oni bi rado dočekali, pa bi tendenciozno, iskrivljeno tumačili svaku informaciju takvog karaktera. Pošto takvim istinitim informacijama ne raspolažu, onda ih izmišljaju, plasirajući u javnost razne neistine o njihovim odnosima. Zato, eventualno narušeni odnosi između Tihića i Izetbegovića ne mogu biti korisni ni za jednog od njih, ni za SDA, a bili bi korisni njihovim političkim neprijateljima, protivnicima i konkurentima.

Zato što je Izetbegović nova liderska pojava na političkoj sceni u BiH i regiji Balkana, potencijalno, prostori za jačanje i širenje povjerenja u njega su veći od takvih prostora za bilo kojeg drugog bošnjačkog lidera. Za političku poziciju SDA, pa i bošnjačkog naroda u cjelini, u narednim

godinama je presudna iskorištenost tih Izetbegovićevih šansi. Jačanjem i širenjem povjerenja u njega, poboljšavat će se politička pozicija, i SDA i cjeline bošnjačkog naroda. Upravo zato, djelovanje u organizacijskoj strukturi SDA, od članstva, preko lokalnih i regionalnih rukovodstava, pa sve do njenih najviših organa treba biti usmjereno na jačanje i širenje povjerenja u lidersku ulogu Izetbegovića, u čemu i on lično ima veliku odgovornost da ispuni očekivanja većine Bošnjaka i drugih patriota BiH.

Radončić želi da se unutar SDA Tihić suprotstavlja Izetbegoviću i obratno:

U vezi sa nužnim povjerenjem građana u politiku i političku praksu SDA i njenih lidera, pa i Bakira Izetbegovića, treba razmotriti koliko članovi, simpatizeri i lideri unutar SDA na lokalnim, regionalnim i najvišem stranačkom nivou doprinose da birači vjeruju njima, odnosno da glasači vjeruju u ono što rade Sulejman Tihić, Bakir Izetbegović ... To je važno pitanje, jer se događa da se unutar SDA protiv pojedinih njenih lidera širi štetna propaganda slična onoj koju protiv istih tih lidera lansiraju i šire neprijatelji i politički protivnici, konkurenti izvan SDA.

Ima članova, simpatizera i stranačkih lidera unutar SDA koji ponekad primjenjuju pogrešnu matricu posmatranja stanja u svojim stranačkim redovima. Ta pogrešna matrica je suprotstavljanje jednog stranačkog lidera nekom drugom. Naprimjer, ponekad i ponegdje se o Tihiću i Izetbegoviću raspravlja upravo primjenom te pogrešne matrice, po kojoj se uz pohvale Izetbegoviću izražava negodovanje prema Tihiću, i obratno. Tako se iz stranačke baze podrivaju odnosi na vrhu između Tihića i Izetbegovića. Eventualna narušenost njihovih odnosa bi povratno negativno utjecala na jedinstvo u bazi stranačkog organiziranja SDA.

I lideri u SDA su izloženi riziku da u pogledu svog odnosa prema članstvu i liderima na nižim nivoima primjenjuju pogrešnu matricu posmatranja. To se događa ako ti lideri netransparentno ili transparentno, politički status i karijeru pojedinih članova i lidera na nižim nivoima vezuju za svoj lični politički status, a ne za ideju BiH, političke uspjehe SDA i provedbu stranačke politike. Takvo, moguće rasprostranjeno ponašanje unutar liderske strukture SDA, fragmentira, raspolućuje, razjedinjava utjecaje unutar SAD i šire na političkoj sceni u BiH. Naprimjer, ako pred predstojeći 6. kongres SDA, tako, protivno demokratskim principima, u vezi kandidiranja i izbora predsjednika SDA budu nastupali Tihić ili Izetbegović ili obojica, to bi u stranačkoj bazi proizvelo štetne posljedice

u pogledu izbora delegata za taj Kongres. U tom slučaju, jedini kriterij za izbor delegata 6. kongresa bi bio efekat lobističkog utjecaja za predsjedničke kandidate, odnosno „*za*“ ili „*protiv*“ Tihića, Izetbegovića, ... Tada bi izbori za predsjednika SDA, putem izlobiranih delegata 6. kongresa pokazali odnos moći iz lobističke upornosti predsjedničkih kandidata i ništa više, što bi bio iskrivljeni odraz stvarnog raspoloženja građana i članstva SDA.

Dakle, pogrešna matrica posmatranja i djelovanja na političkoj sceni, unutar SDA je „*bolest*“ koja, ako već nije, može zahvatiti i članstvo, i lokalne, i regionalne i lidere na najvišem novou organiziranja.

Zato, unutar članstva, simpatizera i liderske strukture SDA treba poboljšavati matricu posmatranja stanja u svojim stranačkim redovima. Ta poboljšana matrica bi podrazumijevala da pohvale Izetbegoviću ne isključuju pohvale Tihiću i obratno, niti da kritike Izetbegoviću podrazumijevaju pohvale Tihiću, i obratno. Ako ima osnova, i pohvale i kritike se mogu ispoljiti bez suprotstavljanja jednog drugome lideru. Ta poboljšana matrica može biti svojstvo politički zrelih, mentalno zdravih, dobro odgojenih ljudi koji svoj društveni angažman usklađuju sa idejom Bosne i Hercegovine. Istinsko življenje i djelovanje sa idejom Bosne i Hercegovine ne može proizvesti postupke koji znače njeno napuštanje u slučaju da bude ugrožen neki lični interes, kako se ponio, naprimjer, Mirsad Kebo. Sve što je u posljednjih 20 godina postigao, rezultiralo je iz SDA, ali je on olahko njoj okrenuo leđa samo zato što nije izabran za člana Predsjedništva SDA. Zato se za Kebu može reći da je svoju svijest previše skrenuo od ideje Bosne i Hercegovine prema ličnim preokupacijama.

Dakle, usporedbe Izetbegovića i Tihića mogu biti vrlo štetne ako je njihov smisao da jačanje povjerenja u Izetbegovića znači nepovjerenje u Tihića i obratno. Umjesto štetnih treba praktikovati korisne usporedbe da afirmiranje vrijednosti jednog od njih dobije smisao potvrđivanja vrijednosti onoga drugoga.

Povjerenje u Tihića, kao stariju lidersku pojavu, ne može se bitno pomijerati unaprijed, jer je on već iskoristio šanse koje je imao, a može unazad ako se od strane njega ispolji eventualno neprimjereno ponašanje, naročito prema Izetbegoviću. Međutim, povjerenje u Izetbegovića se može bitno pomijerati unaprijed, a može i unazad ako su od strane njega ili od onih koji su oko njega obavezni da grade povjerenje u njega, budu činile suštinske ili taktičke greške. Zato je važan menadžment Izetbegovićeve liderske uloge. U općem interesu taj menadžment ne smije biti sveden

samo na ono što čine on lično, njegova porodica i njegov kabinet, već mora obuhvatiti utjecaje brojnih koji djeluju u SDA-ovoj stranačkoj i državnoj strukturi BiH. U pogledu sadržaja, taj menadžment obuhvata razna pitanja od onih elementarno formalnih, kao što su oblačenje, lični izgled i maniri u ponašanju, do suštinskih, ideoloških i političkih stavova i inicijativa koje pokreće. Treba održati visok nivo već dokazane estetike njegovog ponašanja, jer je u svojim nastupima uvjerljiv, prirodan, bez manira sa karakterom poziranja, što vole i građani i mediji i ...

31.
IDENTIČNOST RADONČIĆEVIH I DODIKOVIH IZJAVA O VEHABIJAMA, PROTIV SDA, IZETBEGOVIĆA I ISLAMSKE ZAJEDNICE[380]

Poslije napada na Ambasadu SAD u Sarajevu, Radončić prestao podržavati vehabije:

Najutjecajniji mediji iz RS-a daju prostor Fahrudinu Radončiću, kao ministru sigurnosti, objavljujući njegove klevete protiv SDA i Bakira Izetbegovića, a nakon izbora novog reisu-l-uleme Huseina ef. Kavazovića i protiv Islamske zajednice. U svim slučajevima, i kada kleveće SDA i kada kleveće Islamsku zajednicu, ličnim izjavama i diktiranjem uređivačke prakse „*Dnevnog avaza*", meta napada je Bakir Izetbegović. Propagandom da je i Islamska zajednica dovodila vehabije u BiH i da je pasivna prema njihovom širenju, Radončić indicira i nagovještava svoj sukob sa Islamskom zajednicom, jer novi reis Kavazović, za razliku od bivšeg reisa Cerića, odbija služiti njegovim stranačkim interesima.

Zanimljive su Radončićeve izjave za medije RS-a - da su „*SDA i Bakir Izetbegović doveli vehabije u BiH*", te da ni SDA, ni Bakir Izetbegović, ni Islamska zajednica „*ne čine dovoljno da se suprotstave širenju tog pokreta*".[381] Uz to ističe da je „*državna mafija*" koja je počinila „*politička ubistva i ogromnu krađu*" našla „*utočište u SDA*".[382] Rekao je, također, da su SDA i Izetbegović, „*dovođenjem vehabija najviše štete nanijeli bošnjačkom narodu i BiH, jer vehabije praktikuju vjeru koja nije autohtona*."[383] Za srpske

380 Tekst napisan marta 2013. godine
381 Srna, 23.02.2013., 15:26
382 Glas Srpske, 04.01.2013., 08:50
383 Srna, 23.02.2013., 15:26

medije Radončić je ocijenio da je „*problem vehabizma u BiH ojačan ili će biti još veći, zato što oni koji su ga doveli i oni koji ga provode unutar Islamske zajednice ne čine dovoljno napora da se demokratskim sredstvima suprotstave njegovom širenju.*“[384] Naročito je zanimljivo što su naprijed citirani Radončićevi stavovi identični općepoznatim stavovima Dodika - da je SDA kriva za „*nesmetan razvoj vehabijskog pokreta*“[385] u BiH, jer, kako ističe „*nije tajna da Bakir Izetbegović održava kontinuirane kontakte sa takvim grupama. Prema nekim našim informacijama, vrlo je cijenjen u radikalnim islamističkim grupama, a čak ima i kontakte s određenim grupama i službama u Iranu.*“[386] U vezi s tim, ne smije se zanemariti što takve Dodikove stavove, u smislu podrške Radončić zlurado objavljuje u svom “*Dnevnom avazu*”.

Dakle, poenta Radončićevih i Dodikovih identičnih izjava nije u ocjeni da su vehabije sigurnosna prijetnja, već da je zaštitnički odnos prema vehabijama od strane SDA, njenih lidera i Islamske zajednice sigurnosna prijetnja. Ove bošnjačke faktore, Radončić, isto kao i Dodik, identificira da su na strani vehabija, što je ocjena u interesu antibosanskohercegovačkih snaga. Sličnim ocjenama o bošnjačkim autoritetima iz predratnog, ratnog i poratnog vremena opravdava se oružana agresija na BiH i nastavak podrivačke agresije poslije rata.

384 Srna, 23.02.2013., 15:26

385 **Dodik Milorad**, Dnevni avaz, 02.11.2011. godine, strana 3.

386 **Dodik Milorad**, Dnevni avaz, 02.11.2011. godine, strana 3

32.
U ULOZI MINISTRA, RADONČIĆ STRANAČKI PROPAGIRA, IZOSTAVLJAJUĆI MJERE PREMA IZVORIMA I NOSIOCIMA STVARNIH SIGURNOSNIH PRIJETNJI[387]

Apsurdni ministar sigurnosti Radončić, uporno laže:

Sadržaji Radončićevih kleveta u svojstvu ministra sigurnosti su identični propagandnim tezama koje se iz pera njemu lojalnih novinara, a pod njegovim diktatom, svakodnevno plasiraju putem „*Dnevnog avaza*". Prema tome, direktnim usmjeravanjem uređivačke prakse „*Dnevnog avaza*" Radončić ironizira fiktivnu prodaju te svoje medijske kuće svojoj supruzi, varajući, obmanjujući javnost, domaće institucije i autoritete međunarodne zajednice angažirane na rješavanju krize u BiH. Izigravanjem zakonskih odredbi o sukobu interesa, Radončić je otklonio prepreke zauzimanju istaknute državne funkcije. Sasvim je drugo pitanje - zašto dio javnosti, političkih faktora i međunarodne zajednice tolerira Radončićevo laganje, varanje i obmanjivanje. U vezi s tim, ironično i sarkastično djeluju Radončićeve izjave da je „*u prvom mjesecu*" obavljanja ministarske funkcije „*depolitizirao*" Ministarstvo sigurnosti, jer ono „*ne smije biti u rukama jedne stranke i pojedinca*".[388]

Većina izrečenog od strane Radončića dijametralno je suprotno od stvarnosti. Kad on za sebe kaže da se kao ministar „*ne miješa u operativni rad policije*", to treba čitati da on upravo to pokušava ili je već uspio da učini. Kad kaže da je „*depolitizirao*" Ministarstvo, onda to treba čitati da ga je politizirao angažiranjem sebi lojalnih kadrova SBB-a i partnerskog SDP-a. Isti princip u tumačenju Radončićevih izjava treba primijeniti i na njegove konstatacije o „*političkim ubistvima*", „*ogromnim krađama*" i da lično „*nema nikakve veze sa Keljemendijem*".[389] Ono što za sebe govori da jeste, to ustvari nije, a ono što govori da nije, to ustvari jeste. Ono za šta uporno, neosnovano optužuje druge, vjerovatno je da je upravo on vinovnik toga.

---

387 Tekst napisan marta 2013. godine.

388 Glas Srpske, 04.01.2013., 08:50

389 Glas Srpske, 04.01.2013., 08:50

Radončićevim dolaskom na poziciju ministra sigurnosti povećana ugroženost BiH:

Od kada je ministar, Radončićevi stavovi o političkim i sigurnosnim pitanjima BiH više se ne mogu tretirati samo kao izraz „*zagonetnih*" podrivačkih motiva njega kao vlasnika medijskog aparata. Postavši ministar, svoje „*zagonetne*" podrivačke motive o političkim i sigurnosnim pitanjima BiH, on pokriva zvaničnim nastupima ispred državnog Ministarstva sigurnosti, pa se u javnosti može misliti da su njegove ministarske ocjene izraz državne sigurnosne i odbrambene politike, odnosno da su izraz operativnih saznanja i pravca djelovanja državnih sigurnosnih agencija. Takav karakter imaju i njegove ocjene da se SDA, njeni lideri i Islamska zajednica zaštitnički odnose prema vehabijama i da je to njihovo zaštitničko ponašanje konkretna sigurnosna prijetnja u BiH. Bilo bi ohrabrujuće da neko od parlamentaraca zatraži odgovor - da li je Radončićeva propaganda kao ministra sigurnosti izraz državne sigurnosne i odbrambene politike koju treba da provodi ili je njegova propaganda suprotstavljena toj politici. Ustvari, građanima BiH treba objasniti da Radončić djeluje protiv sigurnosne i odbrambene politike po kojoj su organizirane Oružane snage BiH i sigurnosne agencije. Dakle, potrebno je usporediti sadržaj sigurnosne i odbrambene politike usvojene u Parlamentu i Radončićevo ponašanje. Također, bilo bi ohrabrujuće da neko od parlamentaraca zatraži odgovor na pitanje - da li se podudarnost Radončićevih klevetničkih izjava u ulozi ministra i klevetničkih sadržaja u „*Dnevnom avazu*" tiče nedostataka sigurnosne provjere po kojoj je Radončić dobio „*zeleno svjetlo*" za imenovanje na funkciju ministra sigurnosti.

Ministar sigurnosti, Fahrudin Radončić, neistinito i neutemljeno govori da su SDA, njeni lideri i Islamska zajednica prijetnja za sigurnost BiH, dok ništa ne govori o stvarnim sigurnosnim prijetnjama koje proizilaze iz učestalih Dodikovih ratnohuškačkih izjava, kao naprimjer 14.02.2013. godine u Skupštini Srbije, da će država BiH nestati u procesu ostvarivanja srpskog nacionalnog interesa. Ako bi Radončić svoje ćutanje o takvim utjecajima Dodika pravdao potrebom izbjegavanja međunacionalnih sukoba i stišavanja tenzija, bilo bi zanimljivo čuti kako bi opravdao svoje izazivanje i raspirivanje unutarbošnjačkih svađa i tenzija. Ćutanje o Dodikovim izjavama hrabri neprijatelje BiH, a izazivanje i raspirivanje unutarbošnjačkih svađa slabi snage odbrane i sigurnosti BiH.

Mnoge strane Radončićevih utjecaja sugeriraju zaključak - da se on

u ulozi ministra sigurnosti zalaže da sigurnosne službe BiH svoje resurse trebaju usmjeriti s ciljem nadzora nad bošnjačkim sredinama, solidarišući se stvarnim prijetnjama, što potvrđuje naprijed citirana identičnost njegovih i Dodikovih stavova. Time se potvrđuje zakonomjernost specijalnog rata: država u sukobu koja je postigla da sigurnosni sistem druge zemlje prema kojoj provodi subverzivnu djelatnost bude usmjeren protiv faktora sigurnosti i odbrane te zemlje, a ne u korist njene odbrane i zaštite, može smatrati da je time dostigla završnu fazu u subverzivnim težnjama protiv države čiji je sigurnosni sistem, manje ili više, uspjela staviti pod kontrolu. U tome je suština pojačanih subverzivnih sigurnosnih prijetnji državi BiH nastalih dolaskom Radončića na funkciju državnog ministra sigurnosti.

Sa Radončićem, kao ministrom, sistem sigurnosti BiH ulazi u funkcionalnu suprotnost:

Po planu izvana, osloncem na Radončića kao ministra sigurnosti, odbrambeni i sigurnosni sistem BiH se želi pretvoriti u svoju funkcionalnu suprotnost, kao što su, naprimjer, JNA i sigurnosne službe bivše SFRJ osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća preobražene u svoju funkcionalnu suprotnost, pa su, umjesto zaštite i odbrane Jugoslavije, djelovale s ciljem njenog rušenja.

Prema tome, najmanje tri sistema, jedan stranački (SBB), drugi medijski („*Dnevni avaz*“) i treći sigurnosni (*Ministarstvo sigurnosti*), svi na čelu sa Radončićem, direktno su suprotstavljeni interesima sigurnosti i odbrane BiH. Pored toga, ljudi koji su zbog svojih funkcionalnih obaveza ili kao građani zainteresirani za stanje sigurnosti i perspektivu BiH, trebaju imati u vidu spektar Radončićevih indirektnih utjecaja na razne državne, stranačke, privredne, nevladine ... institucije, kao naprimjer unutar SDP-a preko Lagumdžije, unutar Svjetskog bošnjačkog kongresa preko Cerića i Zukorlića, unutar BANU preko Filipovića i Zukorlića, ...

33.
SIGURNOSNE DIMENZIJE RADONČIĆEVE PROPAGANDE O DOLASKU VEHABIJA U BIH[390]

Agresorska i Radončićeva propaganda isto tumače o dolasku vehabija u BiH:

O dolasku i djelovanju vehabija u BiH u javnosti su prisutna dva stajališta. Jedno je da su vehabije došle usljed težnji bošnjačkih političkih faktora, na čelu sa Alijom Izetbegovićem, povezanih sa obavještajnom službom Irana, s ciljem da se u BiH uspostavi islamski, unitarni, antisrpski, antihrvatski, antievropski poredak, kako to objašnjavaju velikosrpski i velikohrvatski ideolozi koji su planirali i usmjeravali oružanu agresiju na BiH. Ovo stajalište, pored velikosrpskih i velikohrvatskih ideologa u svojim specifičnim interpretacijama podržavaju SDP, na čelu sa Lagumdžijom i SBB-a, na čelu sa Radončićem. Drugo stajalište je da su vehabije došle i da djeluju prema ciljevima podrivačke agresije na BiH u režiji stranih obavještajnih službi nekih zapadnih zemalja, a u saradnji sa takvim službama zemalja koje su izvršile oružanu agresiju na RBiH.

Propagandom o vehabijama, Radončić faktički poručuje da odbrana i afirmacija države BiH, na čelu sa Izetbegovićem, nije izraz autohtonosti bosanskohercegovačkog patriotskog političkog pokreta, već da je izraz izvanjskog utjecaja (a) u varijanti da je Izetbegović postupao pod kontrolom obavještajnih službi zapadnih zemalja povezan sa njima u korist velikosrpskih i velikohrvatskih interesa, ili (b) u varijanti da je Izetbegović djelovao povezan sa obavještajnom službom Irana. Kao i svačije laganje, i Radončićevo je puno raznih kontraverzi, a jedna se sastoji u činjenici da on optužuje SDA i Izetbegovića, i za vehabije i za usmjerenost „*iranskim*" a ne evropskim putem, iako je općepoznato da je Iran u sukobu sa vehabijama, pa niko ko ide putem vehabija ne može ići iranskim putem, odnosno niko ko ide iranskim ne može ići vehabijskim putem.

Muhamed Filipović u funkciji Radončićeve propagande o vehabijama:

Dakle, Radončić, koji u vezi vehabija optužuje SDA, Izetbegovića i Islamsku zajednicu, zastupa stavove ideologa i izvršilaca, i oružane i podrivačke agresije na BiH, što čini i onda kada, angažirajući akademika Muhameda Filipovića, o vehabijama propagira da pripadaju „*legitimnom*

390 Tekst napisan marta 2013. godine.

pravcu islama"[391] u BiH i onda kada za njihov dolazak i djelovanje optužuje SDA i Izetbegovića, kao svoje političke protivnike, među koje, u posljednje vrijeme ubraja i Islamsku zajednicu.

U vezi problema vehabija u BiH, postavlja se pitanje da li je uloga Radončića kao ministra sigurnosti da se sigurnosnoj prijetnji koja proizilazi iz prisustva i djelovanja vehabija u BiH, suprotstavi samo propagandom protiv SDA i Bakira Izetbegovića ili treba poduzeti neke konkretne mjere protiv te sigurnosne prijetnje iz okvira svoje ministarske nadležnosti. Odgovor na to pitanje je da Radončić o vehabijama samo propagira protiv svojih političkih konkurenata, a ništa konkretno ne poduzima da se taj sigurnosni problem umanji, prevaziđe. Takva usmjerenost Radončića, kao ministra sigurnosti, proizilazi iz ocjene da su Radončićevi izvanjski nalogodavci problem vehabija unijeli u BiH s ciljem da kompromitiraju faktore afirmacije i odbrane države BiH, što Radončić upravo i čini propagiranjem da su za dolazak i djelovanje vehabija u BiH krivi SDA, Izetbegović i Islamska zajednica.

34.
PERIODIZACIJA RADONČIĆEVOG ODNOSA PREMA VEHABIJAMA[392]

Radončićev odnos prema dolasku i djelovanju vehabija u BiH je varirao u zavisnosti od konkretnih dnevnih podrivačkih interesa, pa se može klasificirati u tri perioda:

(a) Do terorističkog napada od strane vehabije Mevlida Jašarevića na Ambasadu SAD-a u Sarajevu, 28.10.2011., do kada je Radončić, pored ostalog, angažirajući i akademika Muhameda Filipovića propagirao da su vehabije „*legitimni pravac islama*".[393] odobravajući time njihov dolazak i djelovanje u BiH. U tom periodu, Radončić je putem svojih medija u negativnom kontekstu tretirao vehabije, samo u slučajevima kada mu se to činilo profitabilnim u okviru kleveta protiv ljudi sa kojima se sukobljavao.

(b) Od Jašarevićevog terorističkog napada na Ambasadu SAD u Sarajevu do kraja mandata Mustafe ef. Cerića na funkciji reisu-l-uleme Islamske zajednice u BiH, Radončić je počeo kritikovati dolazak i djelovanje

391 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 31.10.2011. godine, strana 4.

392 Tekst napisan marta 2013. godine.

393 **Filipović Muhamed**, Dnevni avaz, 31.10.2011. godine, strana 4.

vehabija u BiH, osjetivši da bi za njega i njegov SBB, pred međunarodnom zajednicom i domaćom javnošću bilo kompromitirajuće i dalje tvrditi da su vehabije „*legitiman pravac islama*“ u BiH. Istim povodom, tadašnji reis Cerić se, po prvi put, nedvosmisleno kritički osvrnuo na prisustvo i djelovanje vehabija u BiH. Počev od Jašarevićevog terorističkog napada pa do kraja Cerićevog mandata na funkciji reisu-l-uleme, za dolazak i djelovanje vehabija u BiH, Radončić je optuživao SDA i Izetbegovića, u želji da ih kompromitira u očima zapadnih zemalja, posebno SAD-a, a da kod njih popravi svoju poziciju.

(c) Nakon odlaska Cerića sa funkcije reisu-l-uleme, za dolazak i djelovanje vehabija u BiH Radončić, pored SDA i Bakira Izetbegovića, optužuje i Islamsku zajednicu, što je novi sadržaj njegove propagandne djelatnosti. Dakle, kao metu svojih optužbi za problem vehabija u BiH, Radončić je odredio Islamsku zajednicu, tek nakon što je Mustafa ef. Cerić otišao sa funkcije reisu-l-uleme, pa se postavljaju slijedeća pitanja: Zašto Radončić, zbog vehabija nije kritikovao Islamsku zajednicu u vrijeme dok je reisu-l-ulema bio Cerić? Da li Cerić, kao predsjednik Svjetskog bošnjačkog kongresa zna kakve stavove o vehabijama protiv Islamske zajednice zastupa Radončić, kao ministar sigurnosti? Ako zna za te Radončićeve stavove, da li se u tome slaže sa Radončićem? Da li Cerić misli da je djelovanje Radončića u vezi vehabija u interesu zaštite bošnjačkog naroda? Da li Radončić, svojim optužbama da je Islamska zajednica učestvovala u dovođenju vehabija u BiH, ustvari optužuje i Cerića, jer je upravo on bio reisu-l-ulema u ratnom periodu kada se to događalo? Zašto je Cerić i dalje blizak Radončiću, iako zna da Radončić svojim napadima na Islamsku zajednicu indirektno napada i njega lično?

35.
DOGOVOR „*ŠESTORKE*“ U BRISELU 23.03.2013. GODINE[394]

Ponašanje „*šestorke*“ je korisno samo za antibosanske politike. Zato, u sredinama probosanskih snaga jača spremnost za otpor njihovom ponašanju. Srazmjerno toj spremnosti, destruktivne ambicije „*šestorke*“ postaju iluzorne, što će se najvjerovatnije potvrditi na općim izborima 2014. godine, jer će probosanske snage ostvariti ubjedljivu pobjedu, sličnu

394 Tekst napisan aprila 2013. godine.

kao na prvim poslijeratnim općim izborima 1996. godine.

Dogovorom u Briselu, „*šestorka*“ nije pokazala da ulaže napore radi ispravljanja anomalija i nedostataka u dejtonskom Ustavu BiH. Naprotiv, „*šestorka*“ ulaže napore s ciljem da se postojeće anomalije i nedostaci u tom Ustavu prošire i prodube: (a) zalažu se da organe vlasti za nivo države BiH biraju entiteti i kantoni kao izborne jedinice; (b) pogrešno tretirajući kolektivna prava samo hrvatskog naroda, udovoljavaju politici dva HDZ-a, a ne zahtjevima po apelaciji Sejdić – Finci, odnosno izbjegavaju prevazilaženje stanja uskraćenih individualnih, građanskih prava; (c) pojačavaju i proširuju diskriminaciju prema bošnjačkom narodu; (d) ignoriraju Odluku Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti Srba, Hrvata i Bošnjaka na cijelom teritoriju BiH; (e) ne poštuju Evropsku konvenciju za ljudska prava; (f) proizvode razloge za nove apelacije prema Evropskom sudu za ljudska prava; (g) zaboravljaju Distrikt Brčko, što je posebno zanimljivo, jer ga ne tretiraju ni kao posebnu izbornu jedinicu, ni da je sastavni dio neke od izbornih jedinica za koje su se opredijelili.

Insistiranje od strane lidera HDZ-a na jačanju kantona trajat će sve dokle god postoji ambicija za uspostavom trećeg „*hrvatskog entiteta*“ u BiH. Ako se ikada HDZ-ovi odreknu politike podjele BiH, u šta spada i insistiranje na uspostavi trećeg „*hrvatskog entiteta*“, onda će odricanje u tom pogledu biti jasan znak da su učinili zaokret u korist integracije BiH, pa će pristati da se vlast u entitetu FBiH uredi na dva nivoa, općinskom i entitetskom, kao što je to u RS-u._Pri tome, treba imati u vidu stavove Hrvatskog narodnog vijeća, koje smatra da se reforme FBiH ne mogu postići bez reformi za cjelinu BiH, zalažući se za kantonizaciju cijele BiH.

Briselski dogovor „*šestorke*“ nije doprinos integraciji, već je doprinos seperaciji, što je trend istog predznaka kao i nekih drugih aktivnosti, kao naprimjer, osnivanja BANU i Svjetskog bošnjačkog kongresa, što vodi disoluciji i uništavanju države BiH. Na djelovanje u korist seperacije, a protiv integracije, građani BiH moraju dići svoj glas. Eventualni nastavak pasivnog, apatičnog ponašanja građana poprimio bi karakter njihovog saučestvovanja u „*kreiranju vlastite nesreće*“.[395] Glasom naroda, destruktivno djelovanje Lagumdžije i Radončića mora biti zaustavljeno. Treba ih izložiti sramoti zbog onoga što čine, umjesto što očekuju da za svoja štetna djela na slijedećim izborima dožive trijumf.[396]

---

395 **Duraković Esad**, Dani, 15.03.2013. godine, strana 14.-17.

396 **Duraković Esad**, Dani, 15.03.2013. godine, strana 14.-17.

U vezi „*šestočlanog*“ destruktivnog djelovanja treba imati u vidu da je pred rat, tokom i poslije rata u svim pregovaračkim situacijama predsjednik Alija Izetbegović kategorički odbijao da se u BiH zaokružuju teritorije na etničkoj osnovi. Nasuprot težnjama za podjelom, afirmirao je i štitio princip konstitutivnosti Hrvata, Bošnjaka i Srba na cijeloj teritoriji BiH, što je imalo integrativni smisao.

Dejtonski sporazum je izraz odnosa moći u sukobu probosanskih snaga koje su, na čelu sa Izetbegovićem, željele integraciju i antibosanskih snaga koje su, na čelu sa Miloševićem i Tuđmanom, željele podjelu BiH. Sve u Dejtonskom sporazumu što ima integrativni smisao očuvanja države BiH ili nudi šanse za još integrativniju perspektivu, rezultat je probosanskih snaga na čelu sa Izetbegovićem, a sve anomalije i svi nedostaci u tom sporazumu koji imaju dezintegrativni smisao djelo su antibosanskih snaga, onih na čelu sa Miloševićem i onih na čelu sa Tuđmanom. Sasvim je jasno da, u aktuelnim uslovima, Dodik i Bosić slijede politiku Miloševića, a Čović i Ljubić politiku Tuđmana, s ciljem da u miru postignu ono što u ratu nisu uspjeli. Međutim, problem je što Lagumdžija i Radončić ne poštuju i ne slijede integrativne ideje i rezultate postignute Izetbegovićevom političkom praksom. Njih dvojica uništavaju rezultate borbe u pogledu očuvanja države BiH. Za BiH može biti katastrofalno ako bošnjački lideri na vlasti ne poštuju i ne štite rezultate borbe postignute na čelu sa Izetbegovićem, pogotovo u uslovima kada je očito da hrvatski lideri poštuju i štite destruktivno djelo Tuđmana, a srpski lideri poštuju i štite destruktivno djelo Miloševića. Lagumdžija i Radončić ne bi smjeli odustajati od ideja i rezultata očuvanja države BiH, dok srpski i hrvatski lideri trebaju odustajati od ideja i rezultata rušenja države BiH. Distanciranjem od ideja i rezultata Izetbegovićeve politike, Lagumdžija i Radončić su izabrali pogrešan put uvjeravanja srpskih i hrvatskih lidera da oni odustanu od ideja i rezultata Miloševićeve, odnosno Tuđmanove politike. Distanciranjem od ideja i rezultata postignutih u borbi, na čelu sa Izetbegovićem, svaki bošnjački lider će se dovesti u okvire Miloševićeve i Tuđmanove politike. Nažalost, na sceni su intelektualna i moralna ograničenja Lagumdžije i Radončića u pogledu shvatanja da rezultati borbe, postignuti na čelu sa Izetbegovićem, nisu uskih stranačkih, već da su širokih dimenzija i dometa jer pripadaju univerzalnim, pa i bosanskohercegovačkim patriotskim vrijednostima.

„*Šestorka*“ obmanjuje građane BiH. Najavila je da će otići u Brisel radi prevazilaženja neravnopravnosti građana koji ne pripadaju ni jednom

od konstitutivnih naroda u BiH (Jevreji, Romi, ...), a iz Brisela se vratila sa problematičnim dogovorom za hrvatsko pitanje, kako to odgovara HDZ-ovima, bez ikakvog odgovora na problem zbog koga su otišli u Brisel. Jedan od novinara je o tome zaključio: „*... najtačnije bi bilo reći kako je rezultat briselskog sastanka najbliži mogućnosti da se bodovi koje je Fudbalska reprezentacija Bosne i Hercegovine osvojila protiv Grčke upišu nacionalnoj rukometnoj selekciji*."[397] Takvo obmanjivanje sa posljedicama odugovlačenja implementacije presude u predmetu Sejdić – Finci zabrinjava, s obzirom na brojnost važnih pitanja po kojima je u procesu reformi nužan međunacionalni i međuentitetski konsenzus. Po svim takvim pitanjima treba spriječiti da se ostvaruju težnje za jačanjem entiteta, odnosno, za slabljenjem države BiH. Rizici i prijetnje u tom pravcu proizilaze iz dogovora „*šestorke*", odnosno, iz obećanja koga su Lagumdžija i Radončić dali Dodiku, Bosiću, Čoviću i Ljubiću. Srpski lideri su osigurali da njihove kolege u „*šestorci*", Bošnjaci i Hrvati neće „*zavirivati*" u probleme položaja svojih sunarodnika u RS-u, što podrazumijeva da se sve nužne reforme mogu događati uz maksimalnu zaštitu duboko ukorijenjene hegemonije koja je na velikosrpskoj ideologiji uspostavljena na štetu Bošnjaka i Hrvata u RS-u. Za ono što Čović i Ljubić u tom pogledu čine na štetu svog hrvatskog naroda u RS-u, Dodik i Bosić im uzvraćaju pomaganjem da „*zaštite hrvatska prava*"[398] u FBiH. Međutim nije poznato šta Dodik, Bosić, Čović i Ljubić daju Lagumdžiji i Radončiću za ono što njih dvojica kao Bošnjaci čine u korist velikosrpske i velikohrvatske politike podjele BiH.

Destruktivno ponašanje Lagumdžije i Radončića niko ne može zaustaviti osim građana na predstojećim izborima. U tom pogledu, njih dvojica su procijenili da im je najveća prepreka SDA, posebno zamjenik predsjednika te stranke Bakir Izetbegović. Znaju da će njihovi rezultati na predstojećim izborima biti srazmjerni efektima kompromitacije SDA i Izetbegovića. Zato, putem svojih medija, žele proizvesti nepovjerenje Bošnjaka prema njima. Indikativno je što svoju propagandu fokusiraju protiv Izetbegovića i što je predsjednik Tihić po strani njihovog propagandnog pritiska na SDA.

SDA ostaje jedini faktor koji Lagumdžiju i Radončića sprečava da prihvate rješenja po mjeri velikosrpskih i velikohrvatskih interesa. Da se ne pribojavaju reagiranja SDA, oni bi prihvatili takva rješenja i na sastanku

397 **Imamović Emir**, Start, 02.04.2013. godine, strana 18.

398 **Hodžić Dževad**, Oslobođenje, 22.02.2013. godine, strana 10.

koga su, u vezi briselskog dogovora, imali zajedno sa liderima dva HDZ-a, 03.04.2013., i na sastanku, koga su dan ranije, 02.03.2013., kao „*četvorka*“ imali sa visokim predstavnikom Valentinom Inckom.

Lagumdžija je u proteklim poslijeratnim godinama, od kada je došao na čelo SDP-a, učinio sve što je mogao da pred domaćom i međunarodnom javnošću Hrvati budu predstavljeni kao ugroženi od strane Bošnjaka, što se događalo sa posljedicom odvraćanja pažnje od segregacijske i aparthejdske prakse prema Bošnjacima od strane HDZ-a na vlasti u lokalnim sredinama sa hrvatskom većinom. Kao lider koji je osporavao prava Hrvata, Lagumdžija se naglo preobrazio u zaštitnika nacionalističkih interesa i politike HDZ-a, i to na najlošiji mogući način, činjenjem nepravde prema Bošnjacima i građanima BiH iz kategorije Ostalih koji bi trebali biti zaštićeni dogovorom „*šestorke*“ po presudi Međunarodnog suda pravde u predmetu „*Sejdić – Finci*“. Prema tome, nerazumnim pokušajima da ispravi jedne, Lagumdžija čini druge greške, upravo po nacionalnim pitanjima. I mnogi drugi argumenti su dokaz da je socijaldemokratija u BiH, pod vođstvom Lagumdžije, isto kao i ona pod vođstvom Dodika najmanje sposobna da tretira krupna međunacionalna pitanja koja treba rješavati kroz proces tranzicije u BiH.

O stanju u BiH, zanimljive su ocjene Bećirović Zijada, direktora Međunarodnog instituta za bliskoistočne i balkanske studije (IFIMES) u Ljubljani. Lidere u BiH on kvalificira kao „*uigrani tim za prevare*“, odnosno, kao „*organiziranu kriminalnu skupinu*“ koja je izbrisala liniju između onih koji su nosioci kriminala i onih koji su u državnom aparatu odgovorni za borbu protiv kriminala, te ističe: „*Tužiteljstva i pravosudni sistem postali su servis političkih struktura i, prema nezavisnim ocjenama, najkorumpiranije institucije u državama. Dodatno zabrinjava činjenica, da je sigurnosni sistem u BiH preuzela osoba koja se dovodi u vezu sa kriminalom i vodećim pojedincima iz kriminalnog miljea, što predstavlja jasan znak da od borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije nema ništa. Borba se vodi samo protiv onih koji predstavljaju smetnju glavnim nosiocima kriminala.*“[399]

[399] **Bećirović Zijad**, Dani, 15.03.2013. godine, strana 22. – 23.

36.
RADONČIĆEVA UPOTREBA ISLAMSKE ZAJEDNICE

Radončić je bio zabrinut novim sastavom Rijaseta Islamske zajednice od početka 2011.godine, jer je u svakom od novoizabranih članova te institucije vidio člana SDA. Radončića je zabrinjavalo što se time relativizira podrška koju je do tada imao od reisa Cerića. Najvjerovatnije, Radončić je bio ljut na reisa Cerića što u vrijeme svog mandata nije osigurao da Rijaset bude u onom sastavu koji će na izborima za novog reisa 2012. godine osigurati kontinuitet podrške u korist SBB, koju ta stranka ima u Islamskoj zajednici dok je na njenom čelu Radončiću naklonjeni reis Cerić. Ako je Radončić stvarno imao razloge za nezadovoljstvo novim sastavom Rijaseta, onda će se zaustavljanje djelovanja najvišeg autoriteta Islamske zajednice u korist Radončićeve politike smatrati historijski važnim djelom od značaja za odbranu BiH i bošnjačkog naroda.

Uz reisa Cerića, u korist Radončićeve SBB djeluje i sandžački muftija Muamer Zukorlić. U političkim obračunima sa konkurentima, Radončić je koristio muftiju Zukorlića i Zukorliću naklonjene kadrove Islamske zajednice za utjecaje na Bošnjake u Sandžaku i na Bošnjake porijeklom iz Sandžaka u BiH, dok je Zukorlić koristio Radončićevu stranačku i medijsku moć za svoju afirmaciju, s ciljem da bude glavni politički i vjerski lider Bošnjaka u Sandžaku, Bošnjaka sandžačkog porijekla u BiH i svih Bošnjaka, s obzirom da je imao i ambicije da postane reisu-l-ulema. Žrtve Radončićevog i Zukorlićevog ujedinjenog djelovanja su bili bošnjački kadrovi koji nemaju mogućnost da se koriste moćnim mehanizmima utjecaja na političke stavove građana kao što su mediji i Islamska zajednica. Dimenzije tih problema su se povećavale podrškom koju reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić daje i Radončiću i Zukorliću. Radončićev je cilj bio da Zukorlić bude izabran za reisu-l-ulemu, a za slučaj da to ne bude moguće, lansirala se teza da bi dr. Mustafa ef. Cerić trebao biti ponovo izabran za reisa, čak i doživotnog.

Negativne ocjene o ljudima sa kojima su u sukobu, Radončić i Zukorlić su željeli učiniti obavezujućim za sve Bošnjake, a posebno za bošnjačke lidere u BiH. Kada su primjećivali da pojedini bošnjački lideri odstupaju od njihovih ocjena o ljudima, onda su orkestrirano pokretali svoje stranačke (SBB), medijske (Avaz) i vjerske (IZ) potencijale radi

kompromitiranja bošnjačkih lidera čije im se djelovanje nije dopadalo. Oštricu takvog djelovanja su usmjeravali protiv predsjednika SDA, Tihića, i protiv bošnjačkog člana Predsjedništva BiH, Bakira Izetbegovića.

Negativan politički smisao ujedinjenog Cerićevog, Radončićevog i Zukorlićevog medijskog i političkog djelovanja je bilo sprečavanje pozitivnih promjena u odnosima između Srba i Bošnjaka u BiH i Srbiji, kao i sprečavanje pozitivnih promjena u odnosima Srbije i BiH, što su upravo željele radikalne velikosrpske, nacionalističke snage.

Primjer štetnog, ujedinjenog Cerićevog, Radončićevog i Zukorlićevog medijskog i političkog djelovanja u sprečavanju pozitivnih promjena u odnosima između Srba i Bošnjaka u BiH i Srbiji, kao i u sprečavanju pozitivnih promjena u odnosima Srbije i BiH, što upravo i žele najradikalnije velikosrpske nacionalističke snage, jeste dodjela od strane reisu-l-uleme Cerića akademiku Ejupu Ganiću priznanja pod nazivom „*ALEM bosanskog gazije*“. Perspektivu svojih uspjeha na političkoj sceni Radončić i Zukorlić, u značajnoj mjeri, grade na emocijama Bošnjaka u Sandžaku i Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka koji žive u BiH. Emocije svih Bošnjaka, a posebno „*Sandžaklija*“ prema Ejupu Ganiću su ojačale zbog Ganićevog zatvaranja u Londonu i tretmana od strane srbijanskih vlasti u vezi sa optužnicom za događaje maja 1992. godine u sarajevskoj ulici „*Dobrovoljačka*“. Dodjela navedenog priznanja, upravo u vrijeme dok se odvijala pravosudna bitka u vezi slučaja „*Dobrovoljačka*“, Cerić, Radončić i Zukorlić su se eksponirali kao Ganićevi dušebrižnici, te nanijeli štetu i Ganiću, i bošnjačkom narodu, i Islamskoj zajednici, i državi BiH. Takvim zaključkom se ne dovodi u pitanje Ganićev doprinos odbrani BiH. Naprotiv, takvim zaključkom se ističe odgovornost za afirmaciju i zaštitu Ganićevog doprinosa, ali na primjeren način kojim se ne bi zavaravao ni Ganić, ni bošnjački narod koji ga poštuje. Ganić je obavljao državne poslove u interesu svih naroda i građana, te u interesu svih društvenih grupa, što znači i u interesu različitih konfesionalnih grupa u BiH, a ne samo u interesu muslimana i Islamske zajednice. Za ocjene o takvom Ganićevom angažiranju od državnog značaja nadležne su državne institucije, a ne Islamska zajednica. Uplitanje Islamske zajednice u državne nadležnosti ima smisao sužavanja, odnosno obezvređivanja Ganićevog doprinosa. Time se daju argumenti onima koji odavno, s ciljem rušenja BiH ističu teze da postoje ambicije da BiH bude islamska država. U političkoj klimi koja je radikalno zaoštrena zbog Dodikovih provokacija protiv integriteta BiH,

Cerićeva odluka da se Ganiću dodijeli vjersko priznanje „*ALEM bosanskog gazije*“, za čiji smisao rijetko ko u BiH bilo šta zna, koristit će Dodiku i drugima koji jedva čekaju da u greškama bošnjačkih autoriteta i institucija, pred međunarodnom zajednicom i srpskim narodom „*dobiju opravdanje*“ za svoju antibosanskohercegovačku i antibošnjačku političku praksu.

Uz sve to, Cerić, Radončić i Zukorlić su putem mehanizama svog utjecaja na javno mnijenje bili vrlo aktivni, s ciljem da kompromitiraju ljude koji u uslovima vrlo zaoštrenih odnosa između Bošnjaka i Srba i između Srbije i BiH unose tonove smirivanja, stišavanja strasti i dijaloga između relevantnih nacionalnih i državnih predstavnika. Njihovi neprimjereni utjecaji su praćeni ozbiljnim prijetnjama, posebno predsjedniku SDA Tihiću i bošnjačkom članu Predsjedništva BiH Bakiru Izetbegoviću. Njima je, kao bošnjačkim političarima, Zukorlić, sa pozicije vjerskog službenika, poručio: „*...imat će teške posljedice. Izgubit će...*“ Cerić, Zukorlić i Radončić su razvrstali Bošnjake na one koji su za „*probeogradski*“ i one koji su za „*bošnjački*“ koncept, očito svrstavajući Tihića i Izetbegovića u „*probeogradski*“, o kome će „*narod reći posljednju riječ*“, aludirajući da će na slijedećim izborima pobijediti njihov (Cerićev, Radončićev i Zukorlićev) „*probošnjački*“, a izgubiti Tihićev, Izetbegovićev ... „*probeogradski*“ koncept. U vezi s tim, vrlo loše poruke je nosila Zukorlićeva izjava, kojom je u istom kontekstu istakao da Izetbegović i Tihić svojim „*probeogradskim*“ konceptom „*peru*“ Islamsku deklaraciju ili/i odgovornost za zločine pred Haškim tribunalom. Znači, Zukorlić smatra da Tihić, Izetbegović ... svojim „*probeogradskim*“ konceptom, pred velikosrpskim liderima u Beogradu i Banjoj Luci žele ublažiti njihovu srdžbu zbog sadržaja „*Islamske deklaracije*“ i zbog „*ratnih zločina*“, za koje su, prema kontekstu Zukorlićeve izjave, odgovorni pred Haškim tribunalom autor Islamske deklaracije i njegovi sljedbenici. Očito, Cerić, Radončić i Zukorlić su se osjećali superiornim u odnosu na Bakira Izetbegovića, pa je Zukorlić poručio: „*... mnogo je važnije šta mi mislimo o Izetbegoviću nego ono što on misli o nama.*“ Ko su to oni? To su upravo Cerić, Radončić i Zukorlić. Naprijed citiranom Zukorlićevom izjavom, Izetbegoviću je poručeno da navedena trojka, stranačkim (SBB), medijskim (*Avaz*) i vjerskim (dio IZ) snagama i sredstvima mogu narod uvjeriti u ispravnost svojih stavova, a da Izetbegović nema takvih mehanizama, te su predviđali da će u takvim uslovima, Tihić i Izetbegović, na izborima izgubiti od njih.

Sasvim opravdano, Dodik upozorava što se u bošnjačkim medijima

primjenjuju metodi linča prema Bošnjacima ako su identificirani da kontaktiraju sa Srbima, odnosno s njime: „*Imam prijatelja Bošnjaka ... ali mi je žao što su neki od tih ljudi, dobri Bošnjaci, možda imali problema zato što znaju Milorada Dodika. Zato što je napravljena atmosfera linča...*“[400] Značaj i aktuelnost tog Dodikovog upozorenja potvrđuju zlonamjerne izjave od strane akademika Muhameda Filipovića i drugih u funkciji SBB-a Fahrudina Radončića protiv člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića, zato što Izetbegović tokom svog državničkog mandata poduzima aktivnosti s ciljem prevazilaženja nepovjerenja među narodima u BiH i s ciljem poboljšanja odnosa BiH sa susjedima, posebno sa Srbijom: „S*ve njegove (Izetbegovićeve op.a.) poteze gledam kao cjelinu: odlazak u Beograd, Karađorđevo, razgovori koje je vodio s određenim izabranim predstavnicima, uglavnom onima koji su sinhronizovani sa srpskom državnom politikom. Ti potezi predstavljaju jedno opasno eksperimentiranje na račun Bošnjaka i uopće na račun bosanske države i na račun sandžačkih Bošnjaka ... Kad bih bio na mjestu gospodina Izetbegovića, počeo bih razgovor s onim faktorom sandžačke bošnjačke javnosti koji je najistaknutiji, a to je, nesumnjivo, muftija Zukorlić.*“[401]

Očito je da su takve izjave Filipovića naručene od strane muftije Zukorlića, jer je nevjerovatno da tako nešto može izjavljivati autohtoni intelektualac. Naprijed citirane izjave potvrđuju ispravnost i nužnost upozorenja koje je delegaciji IZ BiH, na čelu sa reisu-l-ulemom Cerićem, dao premijer Turske Tajip Erduan: „*Naše često prisustvo na Balkanu dokaz je naše brige i želje da širimo dijalog, suživot i toleranciju. Sve što mi možemo učiniti da svi narodi na Balkanu budu bliži jedni drugima, mi ćemo i činiti.* “[402] Toj političkoj strategiji Turske, kao najvećeg prijatelja države BiH i Bošnjaka, praktički se suprotstavljaju pojedini Bošnjaci koji su izgradili moć utjecaja na javno mnjenje. Vlasnik „*Avaza*“ i lider SBB Radončić, muftija Zukorlić, reisu-l-ulema Cerić, akademik Muhamed Filipović i drugi koji su se, gubeći svoj identitet, stavili pod kontrolu Radončića, su do sada najjače eksponirani u korist politike konflikta, a protiv politike „*dijaloga, suživota i tolerancije*“, kako to žele građani i prijatelji BiH, uključujući i lidere Turske Gula, Erduana, Davutolua ...

---

400 **Dodik Milorad**, Dnevni avaz, prilog Sedmica, 08.10.2011. godine, strana 7.

401 **Filipović Muhamed,** Dnevni avaz, 08.10.2011. godine, strana 8.

402 **Erduan Tajip**, Dnevni avaz, 08.10.2011. godine, strana 8.

37.
POLITIČKI PROBLEMI BOŠNJAKA U SANDŽAKU I TEMELJNA POLITIČKA PITANJA

Za rješavanje otvorenih pitanja u vezi položaja bošnjačkog naroda u Sandžaku lideri Bošnjaka iz BiH trebaju utjecati u dva pravca: (1) prema liderima Srbije da sagledaju stanje individualnih i kolektivnih prava i sloboda bošnjačkog naroda u Srbiji, posebno u regiji Sandžaka, te da se poduzmu mjere poboljšanja, u duhu Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama; (2) liderima Bošnjaka i bošnjačkom narodu u Sandžaku i drugim krajevima Srbije sugerirati da poštuju državu Srbiju, da se prema toj državi odnose patriotski, te da zvaničnici Bošnjaka u kontaktima sa zvaničnicima Srbije pokrenu mjere radi unapređenja položaja Bošnjaka u Sandžaku.

Ako bi neko od relevantnih bošnjačkih lidera izjavio da rješavanje statusa Sandžaka treba povezivati sa rješavanjem statusa RS, onda bi takva izjava postala velikosrpsko oružje za još upornije insistiranje na povezivanju rješavanja statusa Kosova sa rješavanjem statusa RS-a.

Javljaju se dublji problemi integracije Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka u cjelinu bosanskohercegovačkog društva. Bilo bi dobro kada njihova društvena i politička svijest ne bi bila suviše opterećena elementima „*zavičajne*“ svijesti. Za ciljeve integracije „*Sandžaklija*“ u bosanskohercegovačko društvo je porazno ako oni prilikom glasanja zanemaruju bitne društvene i političke kriterije poklanjajući svoj glas nekoj stranci samo zato što joj je lider „*Sandžaklija*“. To su važni problemi za analizu integriranosti u bosanskohercegovačko društvo građana porijeklom iz Sandžaka. Taj problem, u smislu društvenih i političkih implikacija, može imati dominantno sigurnosni karakter. Najvažniji dokaz o pozitivnoj integriranosti „*Sandžaklija*“ u bosanskohercegovačko društvo je njihova integriranost u sistem odbrane države BiH 1992. – 1995. godine. Stranačke manipulacije putem kojih se od građana porijeklom iz Sandžaka želi oblikovati posebno glasačko tijelo, imaju smisao dezintegracije bosanskohercegovačkog društva. Time se proizvode negativne sigurnosne posljedice. Svoje društvene i političke interese Bošnjaci porijeklom iz Sandžaka trebaju i mogu ostvarivati uključivanjem u političke i razne društvene strukture u koje su uključeni Bošnjaci iz raznih krajeva BiH. Štetno je da se kod Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka razvija osjećaj da ne mogu ostvarivati svoje interese kroz političke i druge strukture zajedno sa

Bošnjacima iz raznih krajeva BiH, a upravo to čine lideri porijeklom iz Sandžaka koji su u BiH osnovali svoje stranke.

38.
NEKOMPETENTNO I ŠTETNO DJELOVANJE U SANDŽAKU

Sandžački muftija Muamer Zukorlić je sazvao, i 12.09.2011. godine održao „*Svebošnjački sabor Sandžaka*“, na kome su donesene dvije deklaracije, jedna o diskriminaciji u Sandžaku i druga o Narodnom vijeću Sandžaka.

Tačne su konstatacije o ugroženosti Bošnjaka u Sandžaku. Međutim, svi oni koji ukazuju na taj problem nemaju iste političke motive. Razlikuju se po nivou političke zrelosti - da se o pitanju ugroženosti Bošnjaka Sandžaka djeluje sa efektima uspješnog, za principe nacionalne jednakoporavnosti i trajnog mira korisnog rješavanja vrlo složenih međunacionalnih i međudržavnih odnosa na Balkanu. Ne mogu se rješavati međunacionalni odnosi ni u jednoj od balkanskih država bez implikacija na odnose među državama u kojima tretirane nacije postoje.

Ima argumenata za sumnju u političku zrelost, kompetentnost i legitimnost sandžačkog muftije Muamera Zukorlića u pogledu rješavanja složenih pitanja od značaja za ljudska, nacionalna, kulturna i univerzalna ljudska prava i slobode Bošnjaka u Sandžaku. On je poručio da priprema pobunu Bošnjaka Sandžaka protiv beogradskih vlasti metodama „*neposlušnosti*“ i „*masovnih protesta*“[403], što je asociralo na pobune naroda protiv režima u više muslimanskih zemalja od početka 2011. godine, ali i na prijetnju pobunom („*sarajevskim proljećem*“) koju je, reisu-l-ulema, Mustafa ef. Cerić, blizak Zukorliću, nedavno izrekao povodom rasprave o vjeronauci u sistemu obrazovanja Sarajevskog kantona. Reis Cerić je posebnim saopćenjem za javnost ohrabrio Zukorlića, dajući mu „*punu podršku*“.[404] Inače, Zukorlić u svom političkom djelovanju, instrumentalizirajući IZ, „*kopira*“ poznata događanja i činjenice iz procesa disolucije bivše SFRJ. U tom smislu, bitno je osnivanje BANU i donošenje Deklaracije Narodnog vijeća Sandžaka za izradu „*programa nacionalnog opstanka bošnjačkog naroda*“. Aktivnosti radi osnivanja sandžačkih predstavništava u Briselu,

403 Oslobođenje, 13.09.2011. godine, strana 13. i strana 14.

404 Oslobođenje, 14.09.2011. godine, strana 3.

Sarajevu, Istanbulu, Vašingtonu...su Zukorlićevo „*kopiranje*" političke prakse Milorada Dodika, koji je već uspostavio predstavništva RS-a izvan BiH i političke prakse Dragana Čovića i Bože Ljubića, koji u Briselu, Vašingtonu ... uspostavljaju predstavništva Hrvatskog narodnog sabora.

Srpskim ekstremistima je nužna afirmacija stava da zajednički život Srba, Bošnjaka i Hrvata nije moguć. Oni u svojim sredinama upravo to dokazuju, pored ostalog i propagandnim tumačenjem Zukorlićevih političkih aktivnosti. Oni podržavaju i Dodikovo djelovanje s ciljem produbljivanja nepovjerenja između Bošnjaka i Srba, što također ima karakter velikosrpskog nacionalističkog dokazivanja da Srbi i Bošnjaci ne mogu živjeti zajedno, te da je zbog toga nužna podjela BiH.

Pokazuje se da nije moguća stabilizacija međunacionalnih odnosa u BiH bez stabilizacije odnosa između Bošnjaka i Srba u vezi sa statusom Sandžaka u Srbiji. Djelovanje na destabilizaciji prilika u Sandžaku znači djelovanje na usložnjavanju prilika u BiH. U okviru političke strategije podrivanja BiH, srbijanska politika svojim nepravednim odnosom prema Bošnjacima Sandžaka izaziva bošnjačke aktivnosti protiv beogradskog režima, a kada se takve aktivnosti dogode, upotrebljavaju ih propagandnim i drugim metodama, upravo s ciljem produbljivanja nepovjerenja između Bošnjaka i Srba u BiH, Srbiji ... čime se želi dokazati da zajednički život ljudi različitih nacija i vjera u BiH nije moguć.

U BiH se osjećao nedostatak argumentirane analize „*diskriminacije i represije*" srbijanskog režima nad Bošnjacima Sandžaka, posebno zbog toga što je Zukorlić isticao da su aktivnosti za autonomiju Sandžaka uslijedile nakon „*poslednjeg talasa diskriminacije i represije*".[405] Narodno vijeće Sandžaka praktički je odlučilo da poduzme korake s ciljem „*internacionalizacije*" ugroženog položaja Bošnjaka u Sandžaku, tako da će buduća obraćanja te institucije biti prema narodu Sandžaka i međunarodnoj zajednici, a ne prema beogradskom režimu. Od međunarodne zajednice Zukorlić je tražio da u Sandžaku angažira posmatrače, dok je reis Cerić nagovještavao svoje obraćanje „*relevantnim institucijama u muslimanskom svijetu*".[406] U vezi s tim je bio i nagovještaj da će Narodno vijeće Sandžaka poduzeti mjere radi formiranja „*Izvršnog vijeća Sandžaka*", što bi bila paravlada sa resornim sekretarijatima, odnosno ministarstvima. Prema tome, Narodno vijeće Sandžaka je donijelo krupne odluke da se u

405 **Zukorlić Muamer**, Dnevni avaz, 15.09.2011. godine, strana 5.

406 Oslobođenje, 14.09.2011. godine, strana 3.

institucijama Srbije neće boriti za poboljšanje položaja Bošnjaka, već da će svoju borbu organizirati putem paradržavnih institucija. U pogledu osporavanja suvereniteta države Srbije, navedene odluke su „*kopija*" odluka po kojima su 1991. godine i kasnije uspostavljene paradržavne institucije pod kontrolom antibosanskohercegovačkih nacionalista - velikosrpskih (srpske općine, SAO, RS) i velokohrvatskih nacionalista (HZH-B, HRH-B, Hrvatska samouprava, APZB), putem kojih se osporavao i dalje osporava teritorijalni integritet i suverenitet države BiH.

Kada je rješavana makedonska kriza, pred Ohridski sporazum, bilo je albanskih inicijativa da se u Makedoniji uspostavi albanski entitet po uzoru na srpski u BiH. Tada je rečeno da uspostava entitetskih tvorevina u ostalim balkanskim državama ojačava poziciju Republike Srpske u BiH. Da li treba izostaviti sličan zaključak u odnosu na paradržavne forme u Srbiji, ako se zna da bi „*punom podrškom*" istima, kako to već čini reis Cerić, ustvari, ojačali paradržavne forme djelovanja protiv integriteta i suvereniteta države BiH?

Aktuelne političke i državne autoritete BiH, Zukorlić je doveo u vrlo osjetljivu poziciju da se izjasne o tome da li podržavaju paradržavne forme organiziranja Bošnjaka u Srbiji. Ako bi se dala podrška Zukorlićevim aktivnostima, državni i politički autoriteti BiH, koji su gradili svoj politički identitet na suprotstavljanju paradržavnom organiziranju Srba i Hrvata, izgubili bi taj identitet i više nikada ne bi mogli kritikovati paradržavne aktivnosti koje su se u BiH događale, koje se događaju i dan–danas, a izvjesno je da će se događati i ubuduće. Borba za integritet i suverenitet BiH treba da bude borba protiv paradržavnih formi organiziranja i djelovanja, tako da se isti kriteriji u vezi takvih problema moraju primijeniti i za pokušaje paradržavnog organiziranja u Srbiji. Ne smije se dogoditi da politički i državni autoriteti BiH podrže nelojalnost Bošnjaka prema državi Srbiji, što je Zukorlić jasno nagovijestio: „*... građanski neposluh i protesti samo će potvrditi da Beograd nema utjecaja na naše građane, da ovdje nemaju autoritet i da građani Sandžaka nisu lojalni Beogradu. To znači da odluke Beograda neće važiti za građane Sandžaka. Narodno vijeće Sandžaka sada je jedini legitiman organ koji predstavlja građane Sandžaka svih nacija i vjera, te ono može donijeti takvu odluku.*"[407] Ako to treba učiniti, onda se mora biti sigurnim da su iscrpljena sva druga sredstva borbe, te da sredstva borbe za prava Bošnjaka u Sandžaku neće proizvesti štetu u BiH kojom se ne bi

407 **Zukorlić Muamer**, Dnevni avaz, 15.09.2011. godine, strana 5.

mogao opravdati rezultat borbe za prava Bošnjaka u Sandžaku. Odnosno, mora se imati jasna predstava o mogućim posljedicama. Ni sredstva borbe u BiH ne smiju proizvoditi štetu po Bošnjake Sandžaka, posebno ako se tom štetom ne bi mogli opravdati rezultati koji se po tom osnovu postižu u BiH. Iskustva u tom pogledu treba crpiti u političkoj praksi predsjednika Alije Izetbegovića, tokom rata. On je, tada, u odnosu na Sandžak djelovao vrlo pažljivo, iz tri osnovna razloga: (1) nepromišljeni potezi iz Sarajeva su mogli izazvati dodatne genocidne aktivnosti velikosrpskog režima da pokrene vojnu ofanzivu radi pokolja i progona Bošnjaka Sandžaka; (2) zbog prekida komunikacijskih veza između slobodnih teritorija u BiH i Sandžaka, institucije BiH nisu mogle ništa poduzimati u smislu direktne i konkretne pomoći ugroženim Bošnjacima Sandžaka; (3) politički kapaciteti i razni resursi BiH su bili apsorbirani u rješavanju složenih ratnih problema u najtežoj ratnoj situaciji.

Pri sagledavanju tih problema, treba imati u vidu slijedeće: (1) BiH je priznala državu Srbiju; (2) BiH treba brinuti o društvenom i političkom položaju Bošnjaka u susjednim i drugim državama; (3) pri angažiranju BiH za rješavanje problema Bošnjaka u Sandžaku ne smije se dovoditi u pitanje teritorijalni integritet i suverenitet Srbije; (4) pri angažiranju BiH na afirmaciji i zaštiti Bošnjaka Sandžaka moraju se poštovati općeprihvaćeni principi međudržavne saradnje;...

Zato je važno da državni i politički autoriteti u BiH, u raznim povodima, pozivaju srbijanske vlasti da poštuju i osiguraju prava Bošnjaka u Sandžaku, a da bošnjačkom narodu u Sandžaku poručuju da bude lojalan državi Srbiji.

Sigurno je da će razni društveni i politički faktori Srbije i srpskog naroda reagirati na Zukorlićeve aktivnosti u vezi sa deklaracijama koje je donijelo Narodno vijeće Sandžaka, kao i u vezi njegovih izjava putem medija. Postavlja se pitanje: - Šta se, kao posljedica srbijanskog reagiranja, može očekivati u Sandžaku a šta u BiH?

Član Predsjedništva BiH, Bakir Izetbegović, je ispravno ocijenio da je Zukorlić realizator „*politike konflikta*“. To je sažeta ocjena o karakteru Zukorlićevog ponašanja podsticanjem, širenjem i produbljivanjem međunacionalne mržnje kojom se proizvode argumenti za tezu da zajednički život Bošnjaka, Srba i Hrvata nije moguć, pa da zbog toga nije moguća ni država BiH. Reagiranje Zukorlića protiv Izetbegovića je jasan indikator da je Izetbegovićevo ponašanje prepreka Zukorlićevom,

Dodikovom ... dokazivanju da nije moguć zajednički život ljudi različitih nacija i vjera u BiH i šire u regiji Balkana.

39.
ZUKORLIĆEV EKSTREMIZAM

Svoju politiku Zukorlić kvalificira „*svebošnjačkom*“, a otpore svojoj politici kvalificira kao neprijateljstvo prema Bošnjacima. Bez ikakvog „*svebošnjačkog*“ legitimiteta, Zukorlić sebe lično poistovjećuje sa bošnjačkim narodom u cjelini. Pri tome, on se neprijateljski eksponira protiv Bakira Izetbegovića kao legalnog i legitimnog predstavnika bošnjačkog naroda u BiH. U vezi s tim, Zukorlić ima podršku bivšeg reisu-l-uleme, Mustafe ef. Cerića, akademika Muhameda Filipovića i vlasnika „*Avaza*“, lidera SBB, Fahrudina Radončića.

Kad se izjašnjava protiv Bakira Izetbegovića, Zukorlić to čini frustrirano, optužujući ga čak i za ratne sukobe među Bošnjacima u Bosanskoj Krajini: „*Da je Izetbegović bio to što danas nama preporučuje, ne bi bilo više hiljada mrtvih Bošnjaka u međubošnjačkim sukobima s Fikretom Abdićem. Ne razumijem Izetbegovićeve poruke, osim na način da on i njemu slični nas u Sandžaku doživljavaju kao problem u pokušaju da otvore novu stranicu s Beogradom. Ali, ne na način da Bošnjaci imaju prava kao i drugi narodi, već da ... Bošnjaci ostanu podređeni i da se igra po pravilima Beograda...*“[408] Direktno optužujući Izetbegovića za ratne sukobe među Bošnjacima u Bosanskoj Krajini, Zukorlić indirektno rehabilitira izdajnika, zločinca Fikreta Abdića. Iz izjave Zukorlića proizilazi da za sukobe u Bosanskoj Krajini nije kriv Fikret Abdić, već da je kriv Bakir Izetbegović. Ustvari, naprijed citiranom izjavom Zukorlić grubo napada Bakirovog oca, rahmetli predsjednika Aliju Izetbegovića. Jasno je zašto Zukorlića u tome podržava lider SBB i vlasnik „Dnevnog avaza“ Fahrudin Radončić. Međutim, „*nije jasno*“ zašto u tome Zukorlića podržava bivši reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić.

Bez obzira na Zukorlićeve napade, Bakir Izetbegović treba i dalje realizirati izazov bošnjačke politike, s ciljem da se poboljšaju međunacionalni i međudržavni odnosi u regiji Balkana. Na efektima poboljšanja međunacionalnih i međudržavnih odnosa, posebno u pogledu otklanjanja problema između Srbije i BiH, treba da se poboljša politička i

408 Dnevni avaz, prilog „Sedmica“, 24.09.2011. godine, strana 2. i 3.

društvena pozicija bošnjačkog naroda u cjelini, kako onih Bošnjaka koji žive u BiH, tako i onih koji žive u Srbiji, posebno u Sandžaku. U odnosu na izazov koga realizira Bakir Izetbegović, smjer Zukorlićevog djelovanja je sasvim nešto drugo, da se putem otkazivanja lojalnosti vlastima u Beogradu od strane Bošnjaka i bošnjačkih institucija u Sandžaku, uspostavom paradržavnih elemenata u formi „*Izvršnog vijeća*" Sandžaka kao izvršne vlasti iza koje stoji Zukorlićevo „*Narodno vijeće Sandžaka*", izazove konfliktna situacija, bez perspektive njenog rješavanja mirnim putem. To je put uništavanja bošnjačkog političkog identiteta u pogledu kritike protiv paradržavnih formi organiziranja iz velikosrpskih i velikohrvatskih centara, u raznim oblicima takozvanih „*srpskih općina*", SAO, RS ... APZB, HZH-B, HRH-B ... Takvom politikom, Zukorlić i oni koji ga huškaju, propagatorima velikodržavnih politika pomažu u dokazivanju njihove destruktivne teze - da zajednički život ljudi različitih nacija i vjera nije moguć, da Srbi, Hrvati i Bošnjaci ne mogu tvoriti zajedničke državne institucije, te da je zbog toga BiH kao država nemoguća. Logički, Zukorlićeva politika je operacionalizacija velikodržavnih projekata. U kojoj mjeri su Zukorlić, reis Cerić i Radončić svjesni toga? Ne treba preuranjeno koristiti njihove metode olahkog etiketiranja pa za njih tvrditi da su izdajnici i da su na strani beogradskog režima. Treba upozoriti javnost o apsurdnosti i štetnosti njihovih političkih utjecaja.

Pod utjecajem Zukorlića, Bošnjačko narodno vijeće Sandžaka je odlučilo bojkotirati popis stanovništva u Srbiji od 01. do 15.10.2011. godine. Ministar u Vladi Srbije, Rasim Ljajić, je osudio Zukorlićev utjecaj radi bojkotiranja popisa, cijeneći da je bojkot štetan za Bošnjake Sandžaka.[409]

Složeni demografski problemi Sandžaka imaju veliku političku težinu. Općepoznato je da velikosrpska politika, od kako postoji, djeluje s ciljem obespravljivanja i progona bošnjačkog stanovništva u Sandžaku. Međutim, odlukom da Bošnjaci Sandžaka bojkotuju popis stanovništva neće se doprinijeti zaustavljanju velikosrpskih težnji. Naprotiv, bojkotiranje popisa dodatno će ohrabriti velikosrpske ekstremiste. U odsustvu drugih mjera koje treba poduzimati radi jačanja demografske i političke pozicije Bošnjaka u Srbiji, posebno u Sandžaku, odluka o bojkotu popisa stanovništva bit će na štetu bošnjačkog naroda u cjelini.

U vezi s tim, treba imati u vidu ukupne političke okolnosti u Srbiji, BiH i Kosovu, posebno u pogledu aktuelnih sukoba o kontroli državne

409 Oslobođenje, 23.09.2011. godine, strana 17.

granice između Srbije i Kosova. Kao odgovor na nelojalnost Srba na sjeveru Kosova prema vlasti u Prištini, Albanci na jugu Srbije odgovaraju nelojalnošću prema vlasti u Beogradu, po raznim pitanjima, uključujući i albanski bojkot srbijanskog popisa stanovništva. Muftija Zukorlić je zloupotrijebio svoje „*Narodno vijeće Sandžaka*", te se u pogledu bojkota popisa stanovništva solidarizirao sa albanskom politikom koja je iz svojih razloga odlučila bojkotirati popis. Interesi bošnjačkog i albanskog naroda se mogu, ali ne moraju poklapati. Albanci su dobili ono što nisu imali – državu Kosovo, a Bošnjacima se otima ono što oduvijek imaju – državu BiH. Zato nije korektno, niti politički opravdano da se bošnjačka politika u Sandžaku podređuje albanskoj politici na jugu Srbije i na sjeveru Kosova. BiH je u težoj situaciji nego Kosovo. Zato je Bošnjacima preče da urede odnose sa Srbima nego da se, bez koristi za Albance, a na svoju štetu, solidariziraju sa albanskom politikom, dok se ista sukobljava sa srpskom.

U BiH treba realizirati politički izazov u pogledu stabiliziranja i poboljšavanja međunacionalnih odnosa, u čemu treba da prednjači bošnjačka politika. Kao „*Bošnjak*", muftija Zukorlić se treba solidarizirati sa nastojanjima bošnjačke politike u BiH, da se poboljšaju odnosi između Srba i Bošnjaka, odnosno da se poboljšaju odnosi između BiH i Srbije.

Zukorlić misli da će internacionalizacijom sandžačkog pitanja postići rezultate koje su Albanci postigli internacionalizacijom kosovskog pitanja. Internacionalizacijom sandžačkog pitanja, onako kako to radi Zukorlić, nanijet će se velika šteta i Bošnjacima Sandžaka, i BiH kao državi.

Zato, relevantne institucije i bošnjački autoriteti trebaju sugerirati Bošnjacima Sandžaka da se integriraju u srbijansko društvo, da budu lojalni državi Srbiji, da se u okviru demokratskih principa bore za svoja prava.

„*Glas islama*", od 15.12.2011. godine, broj 225, izdat u Novom Pazaru u organizaciji „*glavnog muftije Muamer ef. Zukorlića*", ima ukupno numerisanih 40 stranica. Na osam (8) stranica su marketinške, a na 20 stranica tog glasila, u raznim oblicima, afirmira se upravo muftija Zukorlić, što znači da je lično njemu posvećeno oko 70% prostora tog broja „*Glasa islama*". U opširnim tekstovima „*glavni junak*" Muamer ef. Zukorlić je afirmiran i putem 17 fotografija, uključujući njegovu veliku kolor sliku sa ahmedijom na cijeloj površini naslovne strane. Svi tekstovi u kojima se veliča ličnost muftije Muamera ef. Zukorlića su političkog karaktera. Osim Zukorlićevih slika sa ahmedijom, nema drugih sadržaja koji bi potvrđivali vjerski karakter novine „*Glas islama*". Svi tekstovi koji afirmiraju Zukorlića

imaju smisao njegovog političkog obračunavanja sa Rasimom Ljajićem i Sulejmanom Ugljaninom. U tom smislu, naročito je indikativan intervju sa Zukorlićem, na devet (9) punih stranica. Možda, nikada i nigdje, ni u jednoj novini nije objavljen opširniji intervju od tog sa Zukorlićem.

Zukorlić je indiciran da razara jedinstvo Bošnjaka, a govori o potrebi njihovog jedinstva. Prema načinu ponašanja i političkim posljedicama Zukorlićevog djelovanja, on je indiciran da u korist srpskih ekstremista podriva interese BiH i Bošnjaka, ali ipak, upravo on, neizostavno u svakom od svojih nastupa ukazuje na „*udbaše*" i „*kosovce*" među Bošnjacima. Zukorlić je indiciran po kriminalnim aktivnostima, a govori protiv kriminala. Svoje političke protivnike Zukorlić etiketira da su „*faraoni*", dok upravo od sebe gradi faraona ... To su sve modeli ponašanja po logici „*držite lopova*", koji su neprekidno, prije, tokom i poslije rata uočavani u djelovanju od strane pojedinih kontraverznih osoba. Ipak, Zukorlić ističe svoju ambiciju da se cijeli bošnjački narod identificira upravo s njim.[410]

Očito, Zukorlić želi da za svoje stavove pridobije sve Bošnjake. Svoje stavove on smatra „*izvorom*" iz koga treba da „*piju*" svi ljudi, a posebno Bošnjaci. Ne radi se o bilo kakvim Zukorlićevim stavovima, već o njegovim političkim pogledima u vezi svojih sukoba sa političkim faktorima bošnjačkog naroda koje predstavljaju Rasim Ljajić i Sulejman Ugljanin. Zukorlić je želio da ta dva lidera sandžačkih Bošnjaka budu poraženi na izborima, s ciljem da umjesto njih, jedini politički lider za sve Bošnjake postane upravo on – Zukorlić, koji se bošnjačkom narodu nudi kao jedina alternativa ako želi izbjeći propast.[411]

Vrlo emotivno ali nervozno zbog uplašenosti da će na izborima njegova politička opcija izgubiti, Zukorlić je odvraćao građane od glasanja za Ljajića i Ugljanina. Više je želio pobjedu lidera SNS Tomislava Nikolića nego lidera DS-a Borisa Tadića. Svoju politiku Zukorlić je predstavljao kao „*probošnjački, sandžački put*", a politiku Rasima Ljajića i Sulejmana Ugljanina kao „*beogradski poltronski put*", ustvari put „*poniženosti*" i izdaje.[412]

Nervozno i emotivno, Zukorlić je isticao da Rasim Ljajić i Sulejman Ugljanin neće pobijediti jer u njima glasači ne mogu vidjeti „*poštenje ...snagu ...pamet ...ljepotu ...autoritet ...sposobnost ... liderske sposobnosti*

410 **Zukorlić Muamer**, Glas islama, 15.12.2011. godine, strana 24. – 25.

411 **Zukorlić Muamer**, Glas islama, 15.12.2011. godine, strana 25.

412 **Zukorlić Muamer**, Glas islama, 15.12.2011. godine, strana 25.

...znanje ...pismenost ...". Tako je Zukorlić za lidera Bošnjacima nudio sebe i svoju političku opciju, smatrajući sebe poštenim, snažnim, pametnim, lijepim, autoritativnim, sposobnim, pismenim, sa velikim znanjem... Znači, reisu-l-ulema Mustafa ef. Cerić je uspješno uvjerio Zukorlića da je lijep, pametan, sposoban, ..., pa se Zukorlić i sam počeo hvaliti da je upravo onakav kakvim ga je u javnosti popularisao reis Cerić. Bojeći se Ljajićeve i Ugljaninove izborne pobjede, Zukorlić je izražavao sumnju da će za njih i njihove političke partije glasati Srbi i da će oni glasače pridobijati podjelom šporeta i mobilnih telefona. U prilog svojim stavovima, u vezi s tim, Zukorlić je isticao da o tome misli što i Tomislav Nikolić.

TREĆI DIO

REAGIRANJA NA SEFEROVE I RADONČIĆEVE KLEVETE

1.
REAGIRANJE NA RADONČIĆEVE KLEVETE U DNEVNOM AVAZU OD 13.10.2006. GODINE

„Sarajevo, 13.10.2006. godine

DNEVNI AVAZ

GLAVNOM I ODGOVORNOM UREDNIKU

Gospodine Glavni uredniče,

u „Dnevnom avazu", broj 3966, od 13.10.2006. godine, na strani 5., objavili ste članak koga je lično naručio, a moguće izdiktirao neidentificiranom novinaru „N.V." vlasnik tog medija Fahro Radončić. On me napada na ekstremno prljav, nemoralan i, u novinarskom pogledu, antiprofesionalan način. Izneseno je niz totalnih laži i obmana. Obmanjujete javnost da sam dao intervju „jednom omladinskom listu" i da tim povodom reagirate. U posljednje vrijeme, nisam dao nikakav intervju. I ta, u nizu, obmana javnosti dokazuje da Fahro Radončić pliva u svojim lažima. Istina je da je list SAF, od 06.10.2006. godine, na stranicama od 12. – 17. citirao dijelove teksta iz moje knjige „Argumenti i sjećanja o ratu", posebno u sadržajima koji se odnose na Fahru Radončića, što mu se, očito, nije dopalo, pa frustrirano odgovara.

Fahro Radončić je upoznat da je iz štampe izašla moja nova knjiga „Argumenti i sjećanja o ratu". Na nekoliko stranica te knjige odgovorio sam Fahri Radončiću na dosadašnja zla koja mi je nanosio. Javnost će iz te knjige saznati nove činjenice o Fahri Radončiću, kao saradniku KOS-a pod pseudonimom „Šćepo". Iz tih činjenica će svaki čitalac lahko zaključiti koliko su monstruozni Radončićevi motivi da nanosi zla ljudima, odnosno da napadima na mene utiče kako bi se u javnosti mislilo da on nema ništa sa KOS-om, samim tim što se dugo medijski predstavljao kao „žrtva" KOS-a. Tako suptilno i podmuklo maskiranje može primijeniti samo mašta Fahre Radončića.

Njegova novina „Dnevni avaz" je instrument kojim on raznim lažima, više od decenije nanosi mnoga zla, mnogim ljudima, njihovim porodicama i prijateljima, ali i BiH kao državi. Borbu protiv prljavih poslova Fahre Radončića smatram dijelom borbe u odbrani BiH.

Poručujem Fahri Radončiću da će moje dvije knjige, pod naslovom „Argumenti i sjećanja o ratu" pomoći u odgovorima na mnoga pitanja o agresiji na R BiH, pa i o njemu lično, kao jednom od glavnih nosilaca zle djelatnosti u BiH.

Zahtijevam da se prema medijskim - profesionalnim obavezama, u „Dnevnom avazu", na stranici 5., objavi ovaj moj odgovor u autentičnom sadržaju i da to bude u ponedjeljak, 16.10.2006. godine, jer mislim da imam pravo na izbor tog termina.

Fikret Muslimović"[413]

2.
PRVO PISMO REISU-L-ULEMI U POVODU RADONČIĆEVIH KLEVETA

„Sarajevo
16.10.2006. godine
Reisu-l-ulemi Mustafi ef. Ceriću
Selam aleik.
Poštovani reisu-l-ulema,

vjerovatno se sjećate da sam veći dio rata bio na dužnosti načelnika Uprave za moral u Generalštabu i da sam na toj i drugim funkcijama, u širokom spektru raznih poslova, brinuo i o odgovornosti faktora komandovanja u pogledu vjerskih potreba pripadnika Armije R BiH. Znam da ste Vi lično i ostali najvažniji autoriteti Islamske zajednice, u vrijeme dok sam bio na pomenutoj funkciji, bili zadovoljni u pogledu ambijenta koga smo zajednički gradili, da Islamska zajednica što komotnije djeluje u svim armijskim sredinama. Vojnim autoritetima u sistemu komandovanja smo zajednički pomogli da kadrove Islamske zajednice u našim komandama situiraju kao ravnopravne u jedinstvenom sistemu izgradnje borbene moći Armije R BiH. Isto smo željeli za kadrove SPC i RKC, ali je to spriječeno destruktivnim političkim uticajima. Značajni ljudi u Islamskoj zajednici su skloni tvrditi kako je moj dolazak na čelo Uprave za moral bio prekretnica za unapređenje vjerskog djelovanja u jedinicama i komandama naše Armije. Možda su i u pravu kad tako cijene.

Međutim, mnogima u našem okruženju je zasmetao naš efikasan rad. Armija je po osnovu morala borbeno jačala. Nažalost, pojavile su se

[413] Protivno zakonskim obavezama, lažov Fahrudin Radončić nije dozvolio da se naprijed citirano reagiranje objavi u „Dnevnom avazu".

teške optužbe protiv djelovanja na izgradnji morala, posebno protiv prisustva vjerskih službenika u našoj Armiji. Neki nisu željeli da po bilo kom, pa ni po tom osnovu, jača naša odbrana. I u tom slučaju sam bio glavna žrtva medijskih napada. Optuživali su me da u najnegativnijem smislu islamiziram i ideologiziram našu Armiju. Trpio sam. Išli su čak dotle da su nas zbog tog rada optuživali za terorizam. Zajedno smo se borili protiv takvih optužbi. U svemu sam bio glavna meta napada i velika žrtva. Katilski su se odnosili prema meni.

Uvrijeđen sam što se takve činjenice u našem društvu ignoriraju.

General Milan Gvero, njihov "moralista" koji je podsticao na zločine, ni slučajno nije mogao biti meta napada iz redova svog naroda. Ja, kao načelnik Uprave za moral Armije R BiH, jesam! "Naši" su me optuživali za terorizam, bez ikakvog arugumenta, ali uz sijaset argumenata da sam se efikasno zalagao protiv svakog zla i svake nepravilnosti prema bilo kome. Zašto su "naši ljudi" takvi? Pomozite odgovoriti na to pitanje. Učinite nešto da to ubuduće ne bude tako.

Zbog toga što se nadam da sve to znate, obraćam Vam se u povodu članka koji je 13.10.2006. godine protiv mene objavljen u "Dnevnom avazu". Vlasnik tog medija je naložio da nizom teških laži budem oblaćen. Ni za jednu u nizu teških optužbi protiv mene niko ne može pronaći nikakav argumenat.

Nisam, kao što je navedeno u članku, za vrijeme službe u JNA bio pukovnik, nisam obavljao funkciju komandanta obavještajne službe Sedme armije, nisam bio na Kninskom ratištu do 1993. godine, kada sam bio sudionik pregovora na Sarajevskom aerodromu, nikada nigdje nisam neposredno vidio zločinca Ratka Mladića, niti sam za njega do početka agresije čuo, nikada ništa nisam učinio protiv institucija BiH, pa ni protiv Islamske zajednice i njenih kadrova ... Sve su to teške laži. Napisao sam demant i faksom poslao uredniku „Dnevnog avaza". Obistinilo se što su mi govorili da to neće biti objavljeno.

Takvo djelovanje porotiv sebe trpim od daleke 1993. godine. Napadi su otpočeli zbog moje uloge da spriječim otpore Odluci Vrhovne komande, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, da general Rasim Delić bude postavljen za komandanta Štaba Vrhovne komande. Bez mog utjecaja, u vezi s tim, ubijeđen sam da bi stanje u našoj zemlji bilo još kritičnije sa nesagledivim posljedicama. Od tada, pa do dan-danas napadi nisu prestali.

Stanje u medijima je bilo takvo da nisam imao skoro nikakvog prostora za odgovore na gnusne optužbe. Uporedo s tim, sadizam prema meni je rastao do razmjera koje se normalnim umom ne mogu objasniti.

Pored ostalog, radi zaštite svog dostojanstva, napisao sam knjigu u dva toma pod naslovom "Argumenti i sjećanja o ratu". Razmatrajući izuzetno složene okolnosti borbe protiv agresora, uzgred sam odgovorio i na medijske napade koji su se protiv mene godinama odvijali.

Poštovani reisu-l-ulema,

ubijeđen sam da bi autoriteti Islamske zajednice počinili grijeh ako ne bi demantirali optužbe koje se odnose na moju ulogu u ratu, posebno u onoj cjelini moga rada u vezi sa osiguravanjem uslova za vjerski život u našoj vojsci. To možete učiniti putem medija ili (i) putem internog informiranja unutar Islamske zajednice. Bila bi mi satisfakcija ako se ovo moje pismo objavi u "Preporodu".

Mislim da sadašnje stanje u medijima zaslužuje pažnju svih činilaca našeg društva koji treba da brinu o slobodama i pravima građana, posebno nas Bošnjaka, odnosno muslimana koji smo na razne načine, iz raznih izvora najdirektnije ugroženi.

Poštovani reisu-l-ulema,

ja se u svojoj zemlji, koju sam čestito branio, osjećam veoma ugroženim, a time i nesretnim. Pred rat, kad bi neko u mom prisustvu rekao da se iz BiH, zbog lične sigurnosti treba skloniti i otići negdje u inostranstvo, stupio bi u retoričku ofanzivu da odvraćam ljude od takvih pomisli. Htio sam da svi neposredno branimo svoju domovinu. Mislio sam da ću u njoj biti slobodan. Nažalost, ta želja mi se nije obistinila. Razočaran sam. Uprkos tome, ponosan sam što sam iskreno, srčano, iz dna duše, posljednjim atomima svoje snage i profesionalnih sposobnosti branio BiH.

Ubijeđen sam da mi Fahrudin Radončić i njemu slični godinama ugrožavaju život. Karakter posljednjih, kao i ranijih Radončićevih optužbi razumijem kao podstrekavanje nekoga ko nije stabilna ličnost, da u dokazivanju svog "patriotizma", bude egzekutor…Ako mi se šta dogodi, direktni krivac u ulozi podstrekača bit će Fahro Radončić i njemu slični. Intuicija me podstiče da Vas, čak i o tome upoznam.

Ako ne možete potpuno odvratiti neke "muslimane" da čine takva zla, molim Vas da bar pokušate da se u njihovim zločinačkim djelima bar unekoliko imaju granice.

Mahsuz selam.

penzionisani general-major Armije R BiH

Fikret Muslimović"[414]

---

414 Pismo je poslato reisu-l-ulemi Mustafi ef. Ceriću zato što se dio Radončićevih kleveta odnosio na Islamsku zajednicu. Umjesto da postupi po intencijama naprijed

3.
DRUGO PISMO REISU-L-ULEMI U POVODU RADONČIĆEVIH KLEVETA

„Muslimović Fikret
penzionisani general Armije BiH
Sarajevo, marta 2010. godine

reisu-l-ulemi,
dr. Mustafi ef. Ceriću

Selamu aleik.

Poštovani reisu-l-ulema,

u prilogu Vam dostavljam fotokopiju članka iz „Dnevnog avaza" na stranici 8., od 26.02.2010. godine. Nadam se da ćete taj članak pažljivo pročitati. Mislim da ćete o važnim pitanjima koja tretira taj članak doći do istog zaključka kao i ja.

„Avaz" je glasilo usmjereno protiv glavnih vrijednosti i autoriteta odbrane BiH, jer propagira neistinu da se u Armiji R BiH provodila „radikalna islamizacija". Tokom rata, ta laž se propagirala iz agresorskih propagandnih centara i nastavila poslije rata. Zato, nije nimalo bezazleno ako se „Avaz" uključio u takvu antibosanskohercegovačku propagandu. Ja sam u Generalštabu Armije R BiH bio na dužnosti načelnika Uprave za moral. U okviru brojnih pitanja, ta Uprava je bila nadležna da u sistemu komandovanja i kontrole, u skladu sa zakonima i propisima, prema uslovima ratne situacije, utječe kako bi se pripadnicima Armije RBiH omogućilo zadovoljavanje njihovih vjerskih potreba, bez obzira kojoj konfesiji pripadaju. Obavljajući funkciju načelnika Uprave za moral, nisam činio ništa što bi se moglo okvalificirati radikalizacijom i islamizacijom Armije R BiH. Posebno je brutalna neistina da sam bio „ideolog islamizacije". Ako se ta neistina stavlja meni na teret, s obzirom da sam bio na čelu Uprave za moral, onda proizilazi da se u Armiji R BiH provodila organizirana, sistemska, smišljena, planska „islamizacija" i da je iza tih aktivnosti stajalo najviše političko vođstvo.

Žao mi je ako u Rijasetu nadležni za praćenje medija nisu uočili da je „Avaz" naprijed navedenim člankom otišao u krivom pravcu, predaleko i

---

citiranog pisma, reisu-l-ulema Cerić se narednih godina sprijateljio sa Fahrudinom Radončićem, stavljajući se u funkciju njegovih političkih i drugih ambicija. Svrstavanjem uz lažova i prevaranta Radončića reis Cerić je nanio veliku štetu moralnim i etičkim vrijednostima bosanskohercegovačkog društva.

preduboko. „Avaz" jako ružno predstavlja Armiju R BiH. Užasna je pomisao da taj medij, koji bitno utječe na oblikovanje javnog mišljenja, potcjenjuje, karikira i neistinito predstavlja stanje u sistemu komandovanja i kontrole u Armiji RBiH. Naša Armija od 250.000 ljudi je bila snažna, ne samo zato što je u svojim redovima imala patriote, nego i zato što smo imali stabilan sistem komandovanja i kontrole. Niko u našoj Armiji nije mogao provoditi samovolju, pa ni ja, Fikret Muslimović, obavljajući funkciju načelnika Uprave za moral. Da sam činio ono što o „islamizaciji Armije R BiH" piše „Avaz", mene je u tome, iznutra, u sistemu komandovanja i kontrole imao ko spriječiti, odmah, istog dana, kada sam prvi put učinio nešto u tom smislu. Na stotine kadrova Islamske zajednice su bili na raznim dužnostima u Armiji R BiH. Mnogi znaju kako sam i šta radio. Oni mogu posvjedočiti da „radikalne islamizacije" kakvu izmišlja „Avaz", jednostavno nije bilo. Mislim, da i Vi, reisu-l-ulema lično znate da ni ja, niti bilo ko drugi od istaknutih kadrova Armije R BiH nije, niti je mogao i da je htio, raditi ono što piše Radončićev „Avaz" da se radilo.

Htio sam, ali sam odustao, napisati pismo vlasniku „Avaza" Fahrudinu Radončiću, glavnom kreatoru i proizvođaču raznih laži koje godinama lansira u javnost i sugerirati mu da o pitanjima poštivanja vjere u Armiji RBiH porazgovara sa Vama reisu-l-ulema. Odlučio sam napisati pismo Vama i sugerirati da upozorite Radončića da je uključivanje u neprijateljsku propagandu o izmišljenoj islamizaciji Armije R BiH antipatriotsko i nečasno djelovanje. Mislim da mržnju prema meni, Radončić treba ostaviti po strani od izuzetno ozbiljnih, vrlo osjetljivih političkih i ideoloških pitanja od značaja za istinito tumačenje karaktera odbrane BiH, pa i za budućnost BiH. Mržnja prema meni lično, Radončića je odvela preduboko i preširoko u neprijateljsku propagandu ili je, pak, Radončićeva politička potreba za takvom propagandom njega dovela do mržnje prema meni. Nešto jeste, od toga dvoga. Neću spekulirati u vezi s tim.

„Avaz" podlo i grubo napada političke autoritete odbrane BiH, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, kada tvrdi da sam ja, Fikret Muslimović bio „ideolog islamizacije". Radončić na taj način ukazuje javnosti da je predsjednik Izetbegović bio ideološki i politički slab ili, pak, da je lično usmjerio moju aktivnost na provođenju „radikalne islamizacije" u Armiji RBiH. Mislim, da navedenim člankom u Avazu, Radončić dovodi u pitanje historijsku ulogu Islamske zajednice kojoj ste upravo Vi bili na čelu tokom agresije na R BiH. Zato Vam sugeriram da se pažljivim čitanjem pomenutog

članka uvjerite da je Radončić otišao daleko i duboko na štetu vrijednosti i autoriteta odbrane BiH.

Ono što je „Avaz" pod kontrolom Radončića objavio - da sam pred strojem boraca Armije R BiH držao Kur'an ispod pazuha, da sam citirao ajete... te podizao Kur'an, ne može se ničim dokazati, jer je to laž. Od prakticiranja islama znam samo ono što sam naučio kao dijete u mehtefu, a Radončić me zlonamjerno predstavlja kao da sam radikalni teolog. Nažalost, ne znam ni čitati Kur'an, osim ako je preveden. Trebate razmisliti o moralnim, etičkim, pa i o političkim obilježjima te laži. Zašto Fahrudin Radončić koristi Kur'an kao svoje sredstvo za laganje? Po mom mišljenju, to je izuzetno težak, podao, zlonamjeran napad na Najuzvišeniju islamsku vrijednost, što se rijetko kada, a možda nikada nije moglo čuti od bilo koga na ovim prostorima, a posebno ne od bilo kojeg Bošnjaka. Ako se to protoleriše Radončiću, izgubit će se vjerodostojnost svih kasnijih reagiranja na eventualne slične slučajeve.

Od sredine 1993. pa do dan-danas, svojom lažnom propagandom Fahrudin Radončić mi nanosi veliko zlo. Dugo sam to trpio. Do 2000. godine sam bio preokupiran službenim obavezama, pa njegovim brutalnostima nisam poklanjao posebnu pažnju. Nikakvog drugog motiva, osim izazivanja pažnje javnosti i povećavanja tiraža tek osnovanog „Avaza", Radončić nije mogao imati kada me grubo vrijeđao. Kad sam otišao u penziju, odlučio sam da mu odgovorim. To sam učinio putem svoje knjige „Argumenti i sjećanja o ratu". Odlučio sam da ću se aktivno braniti od svih njegovih budućih napada.

Prema tome, bogatstvo koje je stekao Fahrudin Radončić u BiH je utemeljeno na lažima kao najvećem društvenom zlu. Lažima je izazivao interesiranje građana da kupuju „Avaz". To čini i dalje. Obmanjuje narod. Mislim da nije dobro graditi objekte Islamske zajednice od prljavog novca, što je sasvim sigurno, novac koga Radončić daje za zgradu Rijaseta. Znam da tom tvrdnjom neću postići ono što bih želio, da organi Islamske zajednice od Radončića odbiju primati novac koji, u moralnom smislu, ima sumnjivo porijeklo.

Poštovani reisu-l-ulema,

općepoznato je da Fahrudin Radončić u BiH blati, vrijeđa, ponižava, u moralnom smislu ubija i uništava ljude, naročito Bošnjake. Ja sam samo jedan od njih. Po njemu, Silajdžić je „mafijaš", Bičakčić „lopov",... Ako poštuje vrijednosti i autoritete odbrane BiH, Radončić bi trebao polaziti od činjenica da sam ja general Armije R BiH; da je meni taj čin dodijelio predsjednik Izetbegović, čije bi odluke Radončić trebao poštovati, ako ga uopće poštuje; da

sam obavljao značajne funkcije u sistemu odbrane BiH, počev od 09.04.1992. pa do 01.04.2000. godine, kada sam otišao u penziju; da su nadležni državni autoriteti cijenili moj stručan, kvalificiran i koristan rad; da sam za svoj rad nagrađivan, proizveden u čin brigadnog generala, a pred odlazak u penziju, vjerovatno u znak priznanja, dobio i viši čin general-majora. Po odlasku u penziju, nikome ne smetam. Ako neko zatraži od mene pomoć i ako istu mogu pružiti, to rado učinim ako ocijenim da je korisno za državu BiH, njene građane i narode. Istina, prije rata sam bio oficir JNA. Radio sam i u Službi vojne bezbjednosti, sve do septembra 1991. godine, kada sam napustio tu Armiju, jer sam bio ogorčen što je postala instrument velikosrpske politike. O mom dostojanstvu u vezi s tim ima dosta svjedoka. Detalje o tome možete pročitati u mojoj knjizi „Argumenti i sjećanja o ratu". Ne stidim se što sam volio Jugoslaviju, poštovao Tita, što sam se zalagao za bratstvo i jedinstvo, što sam, kao i mnogi drugi, podržavao socijalizam, samoupravljanje, nesvrstanu vanjsku politiku ...i sve ostalo što se smatralo vrijednostima bivše SFRJ. Ponosan sam na svoje učešće u odbrani BiH. Ponosan sam što sam bio u stroju kome je bio na čelu Alija Izetbegović.

S poštovanjem.

penzionirani general-major Fikret Muslimović"[415]

[415] Pismo je objavljeno u listu SAN i preneseno na brojnim portalima. Tada kada je pismo poslato, u javnosti je bilo općepoznato da reis Cerić, protivno ulozi Islamske zajednice,djeluje u korist Radončićevih političkih i ... ambicija, suprotstavljajući se brojnim političkim i društvenim subjektima, kao i građanima koji su se sa svojim porodicama i prijateljima osjećali žrtvama Radončićevog medijskog, obmanjivačkog, klevetničkog terora. Kad je pismo objavljeno, mnogi koji su ga pročitali su me pozivali i pohvalno se izražavali o njegovom sadržaju, uz osude reisa Cerića zato što je svoju časnu funkciju prljao podrškom hoštapleru Radončiću.

4.
ZAHTJEV ZA DIREKTNO UČEŠĆE U EMISIJI FEDERALNE TV *„60 MINUTA“* RADI ODGOVORA NA KLEVETE

„Sarajevo, 14.03.2007. godine
Muslimović Fikret
Sarajevo
Zahtjev.-

FEDERALNOJ TELEVIZIJI - SARAJEVO
direktoru ***Jasminu Durakoviću***
uredniku emisije „60 minuta“, ***Bakiru Hadžiomerovića***

Gospodo,

u emisiji „60 minuta“, 12.03.2007. godine, u trajanju od dvadesetak minuta, oklevetan sam grubim neistinama. Nanesena mi je velika šteta. Po zakonu o informiranju, dužni ste omogućiti da u istoj emisiji, u ponedjeljak 19.03.2007. godine, najmanje u dužini jednakoj trajanju priloga u kome sam oklevetan, za javnost iznesem svoj odgovor – demanti. Insistiram da moj odgovor uslijedi 19.03.2007. godine, u okviru prve - dolazeće emisije „60 minuta“, jer bi odlaganje povećavalo štetu koja mi je već nanesena.

Zahtijevam da pri davanju mog odgovora, s Vaše strane bude poštovan moj integritet, odnosno da se voditelj emisije, u komunikaciji sa mnom ne koristi uvredljivim riječima i da se ne poduzimaju nikakve druge mjere koje bi mogle imati efekat ometanja, dok budem davao odgovor na klevete koje su protiv mene iznesene u emisiji „60 minuta“, 12.03.2007. godine.

Zahtijevam, također, da moja izjava bude emitirana uživo, u okviru emisije „60 minuta“, 19.03.2007. godine.

Ako, u vezi ovih mojih zahtjeva ne postupite prema zakonu o informiranju, poduzet ću druge mjere koje omogućava pravni sistem BiH.

Nadam se da ćete biti profesionalni.

Očekujem da me do 16.03.2007. godine obavijestite o Vašoj odluci po ovom mom zahtjevu.

U prilogu Vam dostavljam dopis koga sam poslao Regulatornoj agenciji za komunikacije.
S poštovanjem.

U Sarajevu, 14.03.2007. godine.
Fikret Muslimović
Dostavljeno:
1x direktoru FTV Jasminu Durakoviću
1x uredniku emisije „60 minuta" Bakiru Hadžiomerovića
1x Regulatornoj agenciji za komunikacije – Sarajevo."[416]

5.
OBAVJEŠTENJE REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE O KLEVETNIČKOJ PRAKSI FEDERALNE TV

„Muslimović Fikret
Sarajevo, 14.03.2007. godine
ulica Adija Mulabegovića broj 13
...

Obavještenje.-

REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE – SARAJEVO
Poštovana gospodo,

u prilogu Vam dostavljam pismo koga sam poslao zvaničnicima Federalne TV – direktoru Jasminu Durakoviću i uredniku emisije „60 minuta" Bakiru Hadžiomerovića.

Obavještavam Vas da sam u emisiji „60 minuta", koja je emitirana 12.03.2007. godine, grubo oklevetan i da su drastično povrijeđena moja ljudska i građanska prava i slobode.

Zbog toga Vas molim da se interesirate za odgovor koga na svoj zahtjev očekujem od naprijed navedenih zvaničnika FTV.

Uvjeren sam da ćete uticati, kako bi zvaničnici FTV prema meni

[416] Protivno zakonskim obavezama, Federalna TV, na čelu sa Jasminom Durakovićem i urednikom Bakirom Hadžiomerovićem, nisu omogućili da Fikret Muslimović iznese svoje argumente protiv njihovih kleveta. Pored ostalog, i zato, vrijeme u kome su se događale njihove klevete treba smatrati kao najcrnji kulturološki mrak u BiH.

ispunili obaveze iz zakona o informiranju.

S poštovanjem.

Fikret Muslimović

Dostavljeno:
1x Regulatornoj agenciji za komunikacije
1x direktoru FTV Jasminu Durakoviću
1x uredniku emisije „60 minuta“ Bakiru Hadžiomeroviću“[417]

6.
PRIJAVA REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE PROTIV FEDERALNE TV ZBOG NEPOŠTIVANJA KODEKSA

„Muslimović Fikret
Sarajevo
ulica Adija Mulabegovića broj 13
Sarajevo, 20.03.2007. godine

Prijava zbog nepoštivanja uređivačkog kodeksa
u emisiji „60 minuta“ – FTV.-

REGULATORNOJ AGENCIJI ZA KOMUNIKACIJE – SARAJEVO
Poštovana gospodo,

Povodom grubih kleveta protiv mene u emisiji „60 minuta“, od 12.03.2007. godine, obavijestio sam Vas da sam od FTV – direktora Jasmina Durakovića i urednika Bakira Hadžiomerovića zahtijevao da se preko istog medija, u istoj emisiji 19.03.2007. godine omogući moje reagiranje, davanjem izjave – demantija.

Međutim, pomenuti zvaničnici FTV, ne samo da nisu omogućili da ostvarim pravo po zakonu o informiranju, nego su u emisiji, u kojoj se 19.03.2007. godine trebao čuti moj demanti, nastavili sa još grubljim klevetama.

---

417 Regulatorna agencija za komunikacije nije izvršila obaveze u vezi sa naprijed citiranim Obavještenjem. Tada se znalo da je ta regulatorna institucija postala dio klevetničkog medijskog aparata, pretvorena u svoju funkcionalnu suprotnost.

Ovakav postupak FTV je grubo kršenje kodeksa o uređivanju elektronskih medija (pravo na demanti, objektivno i nepristrasno informiranje, protiv korištenja jezika mržnje i iznošenja neistinitih navoda).

Molim Vas da se u Vašoj nadležnosti ovaj slučaj ispita i da se poduzmu odgovarajuće mjere.

Uz poštovanje.

Fikret Muslimović"[418]

7.
REAGIRANJE NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA U "*OSLOBOĐENJU*"[419]

„Fikret Muslimović
general-major Armije BiH u penziji
Sarajevo, 17.02.2012. godine

GLAVNOJ UREDNICI „OSLOBOĐENJA"
Vildani Selimbegović

Poštovana glavna urednice, Vildana Selimbegović,

molim Vas da objavite ovo moje reagiranje na izjave Sefera Halilovića u intervjuu koga ste objavili u "Oslobođenju" 16.02.2013. godine, na stranicama 24. i 25.

Umjesto što me neosnovano kleveće, ima razloga zbog kojih Sefer treba da me poštuje: stariji sam od njega; on nije bio u Armiji RBiH krajem 1993., cijele 1994. i 1995. godine, a ja sam obavljao visoke rukovodne dužnosti cijeli tok rata i poslije; bio sam načelnik Uprave bezbjednosti, načelnik Uprave za moral, načelnik Združenog štaba Armije RBiH i HVO, savjetnik za vojna pitanja u Predsjedništvu RBiH, pomoćnik ministra odbrane za odbrambene pripreme; po činu sam stariji od njega, jer sam general- major Armije RBiH; odluke o mojim postavljenjima na visoke dužnosti i o generalskim činovima koje sam dobio je donijelo Predsjedništvo RBiH, dakle legalna institucija koju Sefer treba poštovati upravo poštivanjem njenih zvaničnika i odluka;

---

418 Protivno svojoj društvenoj ulozi, Regulatorna agencija za komunikacije nije poduzimala mjere ni nakon obnovljenog reagiranja na nastavak klevetničke kampanje Federalne TV, na čelu sa Durakovićem i Hadžiomerovićem. Tada se znalo da je ta regulatorna institucija postala dio klevetničkog medijskog aparata, pretvorena u svoju funkcionalnu suprotnost.

419 **Muslimović Fikret**, Oslobođenje, 19.02.2013. godine, strana 12.-13.

Sefera nisam nikada napadao, već sam, uglavnom, trpio napade i povremeno odgovarao na njegove klevete ...

Da je Sefer bio dorastao ulozi načelnika Štaba Vrhovne komande, to bi on pokazao, pored ostalog i poštivanjem naprijed navedenih činjenica o meni. Govori neistine da je „stvorio", „osnovao" Armiju RBiH, da je „prvi komandant", da je „glavnokomandujući" ... Ništa od toga što govori nije istina. Ni general Rasim Delić, koji je Seferovom smjenom u lancu komandovanja postao prvi do civilne Vrhovne komande, nije bio komandant Armije RBiH, već je bio komandant Generalštaba Armije RBiH. Zanimljivo je Seferovo neshvatanje uloge vojske u državi i vojne discipline prema civilnim autoritetima komandovanja vojskom.

Zbog velikog zla koga mi je Sefer činio i dalje čini svojim brutalnim lažima u propagandi putem nekih medija i kroz aktivnosti svoje političke partije ima opravdanja, i da ga mrzim i da ga žalim. Ipak ,mislim da je opravdanije da ga žalim što je u tolikoj mjeri unakazio svoju ljudsku pojavu. Uvjeren sam da ono što Sefer čini meni i mnogima drugima, ne koristi ni njemu lično, ni njegovoj porodici, ni našem narodu, ni našoj državi Bosni i Hercegovini. Ono što on čini, šteti nama svima. Na brutalne neistine koje izmišlja i širi od kada je 1993. izgubio čelnu poziciju u Armiji RBiH, odgovorio sam putem svoje knjige pod naslovom „Argumenti i sjećanja o ratu", zatim svojom izjavom koja je putem FTV emitirana u serijalu, pod nazivom „Odgovori generala" i putem nekoliko svojih tekstova u raznim medijima. Uvijek je to bio odgovor na njegove klevetničke napade na mene. Moje žaljenje prema njemu se javlja kad pomislim da je njegovo laganje posljedica nekog ozbiljnijeg oboljenja. Razmišljajući o zagonetnim razlozima njegovog klevetničkog ponašanja, zabrinem se kada pomislim na mogućnost da djeluje u skladu sa uputama iz nekog centra koji je poslije oružane agresije nastavio sa podrivačkom, subverzivnom agresijom protiv države BiH. Sugeriram mu: kani se ćorava posla i prestani sa destrukcijom protiv vrijednosti i autoriteta odbrane BiH.

Pitam se kako Sefer ima obraza reći da je bilo ko od nas u Armiji RBiH imao bilo šta sa nekim „Ševama". Ja sam sa funkcionerima u MUP-u imao službene odnose u okviru zakona, propisa i stavova svojih nadređenih. Takav sam bio u saradnji sa svima u vojnoj hijerarhiji i civilnim strukturama. Ništa što nije normalno, niko u sistemu odbrane i da je htio nije smio govoriti meni, a kamo li da pokuša da me uključi u nešto što je protuzakonito, nelegalno, bez znanja i odobrenja mojih nadređenih. Nikome nisam bio pogodan da

sa mnom razgovara u cilju uključivanja u bilo kakvu aktivnost kojom bi se kompromitirala naša Armija i naša borba protiv agresora. Postoje brojni, relevantni i kompetentni svjedoci da sam se profesionalno borio protiv raznih anomalija kojih je bilo.

Da sam bilo šta imao sa „Ševama" za sebe ne bi mogao reći da sam u raznim, posebno sigurnosnim i moralnim aspektima doprinosio borbenoj izgradnji Armije RBiH. Naša Armija je jačala i napredovala, a nije slabila, kako to Sefer govori. On se, kako treba, nije identificirao sa našom borbom i zato olahko iznosi razne neistine. Da se, kako treba, identificirao u tom pogledu, on bi ostao sa nama, poštovao bi Vrhovnu komandu, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, poštovao bi Delića, ... pa i mene, te ne bi govorio neistine o našoj borbi.

Zanimljivo je kako Sefer može na tako ekstremno nemoralan način predstavljati u javnosti pogibiju svoje supruge. Njenu tragediju, radi stranačkih političkih poena želi transformirati u sažaljenje građana prema sebi, odnosno u broj glasova na izborima. Kako može na njenoj tragediji graditi svoju političku karijeru kad dobro zna kako se brutalno, svojim nemoralnim ponašanjem u službenim prostorijama Generalštaba odnosio prema njoj dok je bila živa, što je općepoznato mnogim Sarajlijama. Stručne komisije su vršile uviđaj i utvrdile da je njegova supruga stradala od granate ispaljene sa neprijateljskih položaja. Slično su utvrdili i domaći i strani eksperti za slučaj Markala. Zašto se širi ista propaganda od strane Sefera za slučaj pogibije njegove supruge i sa agresorske strane za slučaj tragedije na Markalama? To su previše ozbiljne stvari kojima se niko, pa ni Sefer, ne bi trebao poigravati.

Neistine kojima Sefer obmanjuje javnost da je pokušan atentat na njega, znače da bi oni ljudi koji bi to pokušali na način kako on laže bili više nego glupi, osim što bi bili zločinci. Čudno je ako Sefer ne zna da bi zaista bilo glupo da se neko penje po balkonima zgrade u kojoj je imao stan, da bi podmetnuo minu na njegov balkon, pretpostavljajući da će on tu doći. Ne vjerujem da je toliko glup bilo ko od onih koje Sefer putem svojih brutalnih laži optužuje, pa da zbog svoje gluposti ne bi znao izabrati način izvršenja atentata na njega. Ako je za stradanje njegove supruge odgovorno neko buduće živo biće koje će se tek za sto godina roditi, onda je odgovoran i Fikret Muslimović. Nemam nikakve veze s tim i apeliram na njega da se mene, u vezi s tim, kani već jednom.

Sefer opravdano insistira na dignitetu presude Haškog tribunala

po optužnici koja je bila protiv njega, ali zašto on u tolikoj mjeri ne vjeruje domaćim istražnim organima koji su, vjerovatno po njegovoj tužbi vodili neke istrage, pozivali mene, a vjerovatno i druge da im damo izjave, i konačno nisu našli da je njegova prijava osnovana. Opravdavam njegovo nastojanje da koristi pravna sredstva za dokazivanje svojih sumnji, ali treba da zabrinjava što se on u tolikoj mjeri koristi propagandnim izmišljotinama, putem kojih, u krajnjem, ometa i istragu. Da nema ništa drugo osim pokazatelja o takvom njegovom ponašanju, dovoljno je da se zaključi da nije bio dorastao za ulogu komandovanja. Njegov nivo je da se iscrpljuje u moralnim posrnućima kroz neistine koje izmišlja i plasira, nakazeći svoju poziciju u historiji naše borbe.

Sefer bi trebao znati da srbijanske vlasti vode istragu protiv mene, da sam na listi optuženih u slučaju „Dobrovoljačka". Trebao bi znati da se u srbijanskom zahtjevu od vlasti u Londonu za ekstradiciju optuženih, odmah iza imena Ejupa Ganića nalazi moje ime, da sam koristio advokatske usluge u svojoj odbrani u Tužilaštvu BiH, gdje sam više puta, kao osumnjičeni, ispitivan ... Koliko znam, njega nije bilo na tim spiskovima, što ne bi bilo vrijedno pomena da nije njegovih kleveta u vezi s tim.

Da je Sefer bio nedorastao za ulogu komandanta govori i njegovo tumačenje o sadržajima informacija koje su prolazile kroz interne dokumente službe sigurnosti, što on pominje i u svom intervjuu. Pripadnici službe sigurnosti su dužni da prime svaku informaciju iz raznih izvora. Informacije ne smiju ignorirati, već ih moraju primati, službeno bilježiti i provjeravati. Zato što ih treba provjeravati, interna dokumenta službi sigurnosti imaju tajni karakter, jer je moguća zloupotreba, i provjerenih i neprovjerenih, i tačnih i neistinitih informacija iz tih dokumenata, kao što to Sefer čini iz vrlo niskih pobuda.

Postavlja se i pitanje - zašto se Sefer u tolikoj mjeri, u istragama za zločine koji su počinjeni od strane pripadnika Armije RBiH nad Hrvatima u Trusini, Grabovici i Uzdolu, i to u borbenim operacijama koje je on naredio i kontrolirao, trudi da svoju moralnu, disciplinsku, pa i krivičnu odgovornost sa sebe prebaci i na svoje nadređene i na svoje podređene. Razumijem njegovo pravo da se brani odbacujući odgovornost od sebe. Razumijem i da prećuti istinu koja je na njegovu štetu. Razumijem i da u korist svoje odbrane kaže neistinu, ako njome ne ugrožava druge nevine ljude. Međutim, ne razumijem zašto se Sefer ne ponaša kao častan čovjek i oficir, pa da lažima ne svaljuje svoju krivnju na „svoje" saborce. Sefer zna da nije časno za svoje nedjelo optuživati druge ljude, jer onaj ko to čini ulazi u novo krivično djelo. Sefer je

kroz sudske procese, toliko toga nalagao protiv „svojih“ saboraca da se toga on treba stidjeti i sramiti.

Bez obzira na presudu Haškog tribunala kojom je oslobođen za zločine nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, kod Jablanice, te bez obzira na ishod tekuće istrage za zločine nad Hrvatima u Trusini kod Konjica, evidentna je Seferova disciplinska i moralna odgovornost za te teške mrlje na pravednoj borbi za odbranu BiH. Poznavaoci principa vojne odgovornosti dobro znaju da čak i u onim slučajevima gdje su sudovi ili utvrdili ili odbacili krivičnu odgovornost, ostaje prostor disciplinske i moralne odgovornosti komandanata i drugih za negativna događanja koja su bila predmet sudskog procesuiranja, jer je preventiva negativnim pojavama uvijek posebna odgovornost činilaca u sistemu komandovanja i kontrole, bez obzira da li postoji ili ne postoji njihova krivična odgovornost. Sefer bi trebao biti častan čovjek i priznati svoju makar disciplinsku i moralnu odgovornost za pomenute zločine. U historiji naše borbe on je mogao biti pozitivan lik, ali, nažalost, bit će vrlo negativan, upravo zbog toga što je nečastan.

Sefer laže da nije bio saradnik Službe vojne bezbjednosti JNA, pod imenom „Boris“. To, samo po sebi nije nikakav problem, jer je bio patriota Jugoslavije, bio spreman zaštititi vrijednosti te zemlje i njene JNA. U međuvremenu, sa tom zemljom i sa tom vojskom se dogodilo ono zbog čega smo se sudbinski vezali za našu domovinu BiH i učestvovali u njenoj odbrani. Međutim, veliki je problem kada Sefer laže da to nije bio, jer je to svojevremeno, davanjem izjave, čak na nekoliko desetina stranica i sam priznao. Nerazumno izbjegava tu činjenicu koja, sama po sebi, ne može osporiti njegov patriotizam prema BiH, ali ako se u odnosu na tu činjenicu služi neistinama, onda daje povoda za razne sumnje. Nisu sporne činjenice da je Sefer bio saradnik „Boris“. Sporna su njegova poricanja, i te činjenice i svog ranijeg priznanja da je to bio.

Sefer izmišlja i plasira neistine o mom napuštanju JNA. Istinu o tome sam detaljno opisao u svojoj knjizi „Argumenti i sjećanja o ratu“. Očekujući odgovor po mom zahtjevu za napuštanje JNA, bojeći se hapšenja po eventualnoj potjernici, u tadašnjoj Vojnoj bolnici u Sarajevu dobio sam „Nalaz specijaliste“ zaveden pod brojem 5510, od 07.10.1991. godine, sa konstatacijom da sam „nesposoban za obavljanje funkcionalne dužnosti, ili bilo kakve dužnosti. Neophodno bolovanje od 2 mjeseca. Kontrola za 1 mjesec dana“. U potpisu „Prim. Dr. Mirza Čišić, neuropsihijatar“. Ustvari, dr. Čišić je postupio po mojoj molbi da mi propiše bolovanje. Bio je vrlo korektan, jer je

shvatio težinu moje situacije, i na tome sam mu zahvalan. U međuvremenu dobio sam Rješenje iz Beograda da mi po mom zahtjevu prestaje služba u JNA sa danom 30.09.1991. godine, pod brojem 24-206, od 07.10.1991. godine. U to vrijeme i Sefer je napustio JNA, o čemu ne znam detalje. Međutim, da je moralan kako nije, on bi se i radi vlastitog iskustva saosjećao sa mnom i ne bi u javnost iznosio ono što samo njegova bolesna mašta može proizvesti, tvrdeći da nisam napustio JNA i da sam švercao oružjem. Postoje brojni svjedoci koji su svakodnevno bili sa mnom u periodu poslije mog napuštanja JNA i koji su se uvijek zgražavali na Seferove izmišljotine. U svom intervjuu, laganjem, Sefer u vezi napuštanja JNA vrijeđa sve oficire, ne samo mene.

Ne stidim se što sam bio oficir JNA. Ponosan sam na svoje ponašanje u Armiji RBiH. Od prvog dana kada sam stupio u njene redove, 09.04.1992. godine, radio sam na jačanju sigurnosnih, moralnih, operativnih i drugih borbenih karakteristika stanja u Armiji, borio se koliko god sam mogao protiv negativnih pojava, rizikujući pri tome da budem likvidiran od strane neposlušnih koji su u Sarajevu činili teže oblike nereda i kriminala, a sa kojima je Sefer, za razliku od mene odlično sarađivao, podstrekavajući ih na nerazumna ponašanja, koja su mogla prestati tek nakon što je Sefer otišao iz redova Armije RBiH. Bio sam neprikosnoveno lojalan svojim nadređenim, predsjedniku Izetbegoviću i generalu Deliću. Za razliku od mene, Sefer im nije bio lojalan već ih je ometao u radu, ispoljavao prema njima veliku mržnju, lagao protiv njih kao i protiv mene. Sefer bi trebao da zna da se profesionalno dostojanstvo vojnika dokazuje odanošću, lojalnošću svojim nadređenima. U tom smislu, on nije pokazao profesionalno, vojničko dostojanstvo. Našoj Armiji, svojom propagandom o „Ševama" i o drugim pitanjima, Sefer pridaje osobine terorizma. O mom radu mogu govoriti moji nadređeni i podređeni sa kojima sam podnosio iskušenja i terete rata. Sefer je bio izvan Armije veći dio rata. Zato on nije relevantan da govori o mom radu i ponašanju.

Sefer je smijenjen zbog nelojalnosti i suprotstavljanja vrhovnom komandantu, predsjedniku Predsjedništva RBiH, Aliji Izetbegoviću, nemoralnog ponašanja u svom kabinetu, nedostatka lične hrabrosti i nesposobnosti da komanduje Armijom RBiH. Sefer se toj smjeni na vrlo rizičan način suprotstavljao, da bi krajem 1993. otišao iz redova Armije RBiH. Predsjednik Izetbegović je napisao da je Sefer smijenjen zbog nedostatka lične hrabrosti i zbog toga što nije imao dovoljno autoriteta da se nosi sa ratnom situacijom, posebno u Sarajevu. Napisao je, također, da je slučaj pogibije 29 vojnika na Trebeviću „bila kap na punu čašu", te da je tada konačno donesena

odluka o njegovoj smjeni.

Dok je u početku rata bio u Armiji RBiH i kasnije, iz civilnog ambijenta Sefer je podrivački negativno djelovao protiv glavnih činilaca u sistemu komandovanja Armijom RBiH, s ciljem da narušiš naš autoritet, ometajući nas u radu, ignorirajući i iskrivljeno predstavljajući naše napore i žrtve. On je to činio, iako je znao da bi se rušenjem našeg autoriteta umanjila efikasnost komandovanja, a time i borbena moć Armije. Izmišljanjem i širenjem raznih neistina, Sefer je ispoljavao mržnju prema civilnom vrhovnom komandantu, predsjedniku Predsjedništva RBiH Aliji Izetbegoviću, o čemu postoje jasni dokazi, što je u javnosti općepoznato. Dok je bio u Armiji RBiH, djelovao je kao podstrekač i zaštitnik destruktivnog ponašanja pojedinih neposlušnih komandanata, huškajući ih protiv zahtjeva predsjednika Izetbegovića i komandanta Delića, te izazivajući opasne sukobe između jedinica unutar okruženog Sarajeva, zbog čega su nastajale teške posljedice koje su bile opasne za sudbinu BiH. Zbog toga, Seferovo je ponašanje u toku rata i kasnije, u odnosu na ciljeve odbrane i afirmacije države BiH imalo destruktivni karakter.

U propagandi je zastupao i još uvijek propagira neistine za koje je općepoznato da ih je i agresor izmišljao i propagirao putem svojih medija i na druge načine. U takve agresorske i njegove teze spadaju i neistine da su Srbi i Hrvati, od strane bošnjačkih autoriteta otjerani iz sistema odbrane BiH, čime se rehabilitira agresor koji je svoje ratno angažiranje pred domaćom javnošću i međunarodnom zajednicom pravdao izmišljenom tezom da bošnjački lideri, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem, rade na uspostavi islamske, unitarne države BiH. U istom smislu ne smiju se zanemariti njegove aktivnosti s ciljem kriminaliziranja odbrane BiH, lansirajući u javnost razne neistine - da su glavni autoriteti komandovanja sebi prisvajali donirani novac za odbranu BiH. Na taj način je odvraćao donatore iz vremena rata da pomažu poslijeratnu obnovu BiH. Brutalnim lažima u povodu pogibije svoje supruge, on je sistemu odbrane BiH pripisivao teroristički karakter, što je u raznim drugim sadržajima, kao naprimjer u slučaju Markala, činila i agresorska propaganda.

Ne smiju se zanemariti slučajevi zlostavljanja ljudi pod Seferovom kontrolom, kao što je to u svojoj knjizi opisao komandant 1. viteške motorizovane brigade Ibrahim Dervišević. Njegova knjiga je svjedočenje samo jedne od žrtava. U jednom slučaju 1993., Sefer je u zlostavljanje uključio i svog malodobnog sina.

Nakon što je Sefer smijenjen sa glavne pozicije u Armiji RBiH, odnosno nakon što je otišao iz naših redova, civilni vrhovni komandant Izetbegović, komandant Generalštaba Delić, njima podređeni generali, komandanti, članovi brojnih komandi, komandiri i borci su uložili velike napore da isprave njegove greške koje je počinio. Pri tome treba imati u vidu da je tek dolaskom Rasima Delića na funkciju komandanta Generalštaba, uslijedio period organizacijskog stabiliziranja Armije RBiH, što je bila osnova jačanja njene borbene moći ostvarene i pored sistematskog i upornog ometanja od strane Sefera. Da je Sefer ostao u ulozi prvog do civilne Vrhovne komande, odnosno da Delić nije postavljen za komandanta Generalštaba, po ocjenama relevantnih poznavalaca, sudbina BiH bi bila neizvjesna, upravo u onoj mjeri u kojoj bi dalji njegov negativan, destruktivan utjecaj slabio organiziranost i borbenu moć Armije RBiH.
General- major Armije BiH u penziji"[420]
Fikret Muslimović

8.
REAGIRANJE NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA I MUNIRA ALIBABIĆA U EMISIJI FEDERALNE TV „*POŠTENO*"

„Fikret Muslimović
Sarajevo, 25.02.2013. godine

FEDERALNOJ TELEVIZIJI
UREDNICI EMISIJE „POŠTENO"
uvaženoj Duški Jurišić

Mnogi građani se zgražavaju na brutalne laži Sefera Halilovića i Munira Alibabića u emisiji Federalne televizije „Pošteno", 18.02.2013. godine. Kontinuirano, u posljednje dvije decenije, oni čine zlo mnogima, a naročito meni i mojim najbližima, na šta sam odgovarao putem svoje knjige „Argumenti i sjećanja o ratu", zatim putem emisije Federalne televizije

420 **Muslimović Fikret**, Oslobođenje, 19.02.2013. godine, strana 12.-13.
U skladu sa kodeksom novinarstva, glavna urednica Vildana Selimbegović je u cijelosti objavila naprijed citirano reagiranje Fikreta Muslimovića. Reagiranje je izazvalo veliku pažnju javnosti. Danima se govorilo o glavnim porukama iz tog reagiranja, uz osude Seferovog klevetničkog ponašanja.

„Odgovori generala“ i na stranicama „Oslobođenja“ 19.02.2013., iz čega zainteresirani mogu steći uvid u mnoge argumente i objašnjenja njihovog destruktivnog ponašanja.

Javnost u Bosni i Hercegovini je prepoznala da Halilovićevo i Alibabićevo laganje nije problem samo ljudi protiv kojih oni to čine. To je problem za aktuelnu i buduće generacije, jer su upravo one predmet obmanjivanja. Njihova destrukcija ima smisao podrivanja moralnih i etičkih temelja bosanskohercegovačkog društva u cjelini, a bez efikasne zaštite tih temelja nema stabilnosti u kulturalnim, političkim, obrazovnim, odgojnim i drugim stranama života naše i budućih generacija. Evidentan prezir od strane građana prema njihovoj destrukciji ima smisao odgovornog odnosa prema perspektivama našeg društva, jer ono što njih dvojica i njima slični neljudski čine izaziva zluradost u sredinama koje se neprijateljski odnose prema Bosni i Hercegovini.

Ipak, Halilović i Alibabić, kakvi god su, dio su nas. Prema njima i njihovim zlim djelima se trebamo odnositi doprinoseći da oni u korist sebe, svojih porodica, naroda i države Bosne i Hercegovine prestanu sa destrukcijom, da se konačno identificiraju sa vrijednostima i autoritetima odbrane Bosne i Hercegovine, umjesto što izmišljanjem i lansiranjem raznih neistina te vrijednosti blate i dovode u pitanje. Zato je svaka podrška njihovom negativnom ponašanju štetna, i za njih i za sve nas.

Osjećam nelagodu što putem medija učestvujem u dijalogu koji odvratno uznemirava javnost. Međutim, nikada nisam napadao, već sam uvijek, kada god sam reagirao bio doveden u situaciju da u općem, znači i ličnom interesu moram odgovarati na razne neistine, što činim i ovom prilikom.

Zato što sam odredio pravac konstruktivnog, sebi i društvu korisnog djelovanja, Halilović i Alibabić su daleko izvan mojih preokupacija. Njima poručujem da sam odlučan do kraja svog života pravedno djelovati u korist afirmacije i zaštite temeljnih vrijednosti i autoriteta odbrane i sigurnosti države Bosne i Hercegovine, što podrazumijeva i odlučnost da se suprotstavim njihovim neistinama kada prekorače granice do kojih se može, a preko kojih se ne može tolerirati.

Uz poštovanje, bit ću zahvalan urednici Duški Jurišić ako, u skladu sa zakonskim obavezama, ovaj moj komentar bude u cjelini pročitan tokom emisije „Pošteno“ 25.02.2013. godine.

Fikret Muslimović“[421]

[421] Naprijed citirani tekst, u cijelosti je pročitan u emisiji Federalne TV „*Pošteno*“ 25.02.2013. godine.

9.
SVJEDOČENJE GENERALA RASIMA DELIĆA O DESTRUKTIVNOM PONAŠANJU SEFERA HALILOVIĆA

General Delić je bio iznenađen postavljenjem Sefera Halilovića na čelo TO RBiH. Bio je „*skeptik*" u pogledu Seferovih mogućnosti da obavlja tu dužnost zato što „*nije u JNA bio na nekim visokim komandnim dužnostima koje bi mu dale priliku da stekne iskustvo u rukovođenju i komandovanju, što je bilo neophodno za takvu dužnost kao što je čelna dužnost u vojsci. Pokazat će se da sam opravdano bio skeptičan, mada sam od trenutka postavljenja iskreno podržavao i izvršavao zadatke dobijene od Halilovića*."[422]

U vezi sa zločinima počinjenim od strane pripadnika Armije RBiH nad hrvatskim civilima u selu Trusina, kod Konjica, bitna je Delićeva konstatacija - da „*neke jedinice, poput odreda 'Zulfikar', bile su na direktnoj vezi načelnika ... Sefera Halilovića, što je usložnjavalo njihovu upotrebu i komandovanje na Igmanu ...*"[423] Međutim, Sefer Halilović o tome laže, govoreći da je tu jedinicu na direktnoj vezi imao predsjednik Izetbegović i da je bila u sastavu 1. korpusa, čime, pred sudovima optužuje i svoje nadređene i svoje podređene u lancu komandovanja.

U jesen 1992., Rasim Delić je Seferu Haliloviću predložio mjere za poboljšanje stanja odbrane na bojištu Igmana, ali Sefer nije postupio po tim prijedlozima. U vezi s tim, Delić ističe: „*Stanje na Igmanu je ostalo nesređeno ... Nažalost, ponovo sam se sreo s tim problemima u ljeto 1993. godine, kada je za sređivanje stanja na Igmanu bilo već kasno*."[424]

Kada je predsjednik Izetbegović saopćio Seferu da će na čelo Generalštaba Armije RBiH biti postavljen Rasim Delić i da će Sefer biti Delićev podređeni u ulozi načelnika Štaba, suprotstavljajući se toj odluci, Sefer je burno reagirao, o čemu je Delić napisao da je Sefer „*napao namjeru*" da Delić bude „*postavljen za komandanta Armije, negirajući bilo kakav* Delićev „*doprinos i rad. Nije birao riječi kojima bi ponizio*" Delića i njegovo „*dotadašnje angažovanje u Armiji. ... Izetbegović je prekinuo daljnju raspravu ... Nakon tog sastanka postao sam svjestan da ću u Seferu Haliloviću imati oponenta, a ne saradnika ... za primopredaju dužnosti između Sefera i mene*

422 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 57.
423 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 66.-67.
424 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 81.

Predsjedništvo je odredilo komisiju u sastavu: predsjednik Fikret Muslimović i članovi Abdulah Konjicija, Jovan Divjak, o čemu je napisana i naredba."[425]

O atmosferi u Seferovom kabinetu kad je Delić došao da od njega primi dužnost i postane njegov nadređeni, odnosno o atmosferi na sastanku članova Štaba Vrhovne komande, Delić je napisao: „*Ja sam ušao u kabinet kod Sefera, a moji pratioci su mi kasnije kazali da su njima prijetili da neće živi izaći iz zgrade. Bio je to pokušaj pritiska da ja odustanem od dužnosti komandanta. Siguran sam da je to organizirao Sefer, koji me očigledno nije poznavao ... Nisam dočekan nimalo ljubazno, a jedan pogled na licu prisutnih na sastanku dovoljno mi je govorio. Mogao sam očekivati podršku Sulejmana Vranja i Fikreta Muslimovića ... U diskusijama je izražena podrška Seferu Haliloviću, a oponiralo se odluci Predsjedništva. Bilo mi je veoma neprijatno. Nisam znao da se oficiri mogu tako odnositi prema naređenjima vrhovnog komandanta. Diskusija se ogledala u pravcu odbijanja i neizvršenja odluke Predsjedništva. Smatram da je u tim trenucima ključnu ulogu na smirivanju situacije odigrao Fikret Muslimović. Sasvim smisreno i trezveno je pozvao prisutne da vode računa o tome da je riječ o odluci Predsjedništva koju svi kao vojnici moraju bezuslovno prihvatiti. Veoma uvjerljivo je govorio o poštivanju hijerarhije i opasnostima koje bi proizašle iz oponiranja odluci Predsjedništva. Sam je naglasio da uopće ne razmišlja o tome da li treba ili ne treba prihvatiti odluku Predsjedništva, nego kako je na optimalan način realizirati. Njegova diskusija je promijenila tok sastanka, tako da su prisutni, koji su prije Muslimovića oponirali odluci Predsjedništva, uzeli riječ i podržali Predsjedništvo u pogledu odluke da budem komandant.*"[426]

O teškoćama i problemima zbog neposlušnosti nekih komandanata unutar snaga odbrane Sarajeva, posebno o Seferovoj podršci Mušanu Topaloviću Caci i Ramizu Delaliću Ćeli, Delić je napsao: „*U razgovoru sa komandantom 1. korpusa Mustafom Hajrulahovićem i starješinama njegove komande saznao sam da su i oni nemoćni jer su se Caco i Ćelo ponašali samovoljno. Nije bio realizovan njihov zahtjev da se te jedinice rasformiraju i uđu u sastav susjednih jedinica jer nije postojala spremnost Sefera Halilovića da to odobri ... Sefer Halilović je bio jedini autoritet za Delalića i Cacu, ali taj autoritet nije koristio za suzbijanje njihovog nepodnošljivog ponašanja ... S obzirom na karakter odnosa u vojsci, ja sam zahtijevao od Komande 1. korpusa da razrješava probleme u 9. i 10. brigadi i ne dozvoli eskalaciju*

425 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 149.-150.

426 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str.151.-153.

njihovoga takvog ponašanja. Pošto su me moji saradnici upozoravali da Sefer Halilović kontaktira i da se sastaje sa Ćelom i Cacom te da ima uticaj na njih ... tražio sam i od njega da pomogne u sređivanju stanja u tim jedinicama ... Međutim, Sefer je odricao bilo kakav uticaj na pomenute jedinice ... mada je i dalje nastojao da njima neposredno komanduje. Nije bio iskren.[427] *... U vezi s problemima u Glavnom štabu i Armiji, održali smo više sastanaka kolegija komandanta. Tako smo na sastanku kolegija 16. augusta razgovarali o statusu 9. i 10. bbr u Sarajevu, jedinicama 'Delta', 'Silver Fox', 'Crni labudovi', 'Zulfikar', 'Handžar divizija' ... Konstatovano je da se mora hitno riješiti problem malih samostalnih sastava te paravojnog ponašanja u pojedinim jedinicama. U tom kontekstu je spomenuta i negativna uloga Sefera Halilovića, uz zahtjev da on, u interesu jačanja Armije, mora postupati odgovornije i iskrenije ...*"[428]

O Seferovom kukavičluku i odbijanju naređenja da kao i mnogi drugi iz Sarajeva izađe na Igman, Delić je napisao: „*... neprijatno sam se iznenadio kada sam ujutro 3. augusta saznao da Sefer Halilović nije otišao na Igman. Nazvao sam ga i upitao zašto, po naređenju i dogovoru od 1. Augusta, nije izašao na Igman. Odgovorio mi je da to ne može učiniti danju kroz tunel jer bi to bilo samoubistvo. Napisao sam i pismeno naređenje za njegov izlazak na Igman, ali me on nazvao i odbio izaći na Igman 'jer mu rade o glavi, a da će prije njegove pasti mnoge druge glave'. Naravno nije mi bilo jasno na šta aludira jer nije bilo neke opasnosti, osim od srpskih granata i snajpera. Naredio sam mu ponovo da izađe na Igman, ...*"[429]

O tragediji koja je zadesila Seferovu suprugu i njenog brata, Delić je napisao: „*Smrt njegove supruge i njenog brata istražila je stručna ekipa MUP-a, konstatirajući da je njihovu pogibiju uzrokovala granata ispaljena sa srpskih položaja. Svi smo smatrali da je bar istraga o tome slučaju okončana. Međutim, jednog jutra mi je veoma uzbuđen upao u kabinet Sefer Halilović. Kazao mi je da nije zadovoljan stručnom ekspertizom MUP-a u vezi sa uzrokom smrti njegovih, supruge i šure. Pitao sam ga šta traži od mene. Tražio je da ekspertizu obavi stručni tim Armije, u koji je predložio Vehbiju Karića i dr. Nešeta Muminovića, koji su mu bili i starješinski i ljudski privrženi. Nisam, naravno imao ništa protiv nove ekspertize jer je bilo veoma bitno da Sefer nađe makar kakav smiraj i otkloni sumnje u nekakve*

427 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 161.-163.

428 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 179.-180.

429 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 176.-177.

zavjere i pokušaj atentata na njega. I ekipa Glavnog štaba je došla do istih saznanja kao i stručni sastav MUP-a – da je Seferova supruga poginula od neprijateljske granate.“[430]

O Seferovom narušavanju jedinstva sistema komandovanja tako što je neovlašteno kontaktirao pojedine komandante brigada utječući na njih da budu lojalni njemu a neposlušni prema svojim nadređenim komandantima, Delić je napisao: „A*rif Pašalić, koji mi je i uputio dva pisma u kojima je upozorio na Seferovo direktno kontaktiranje s komandantima brigada, posebno s Midhatom Hujdurom Hujkom, zamjerio je Haliloviću na pozivanju komandanata brigada bez znanja komandanta korpusa i davanje novca komandantima, što je imalo negativan odraz na sistem rukovođenja u korpusu.“*[431]

O Seferovom negativnom ponašanju u vezi sa operacijom „Neretva 93“, u čijem izvođenju su počinjeni zločini nad Hrvatima u Grabovici i Uzdolu, Delić je napisao: „*Sefer Halilović je predložio da on rukovodi tom operacijom, na što sam pristao. Znao sam da želi reafirmaciju i dokazivanje svojih sposobnosti ... Prema kasnijim saznanjima, Sefer je veoma negativno reagovao i na moj jedini dolazak u Jablanicu. Očekivao je, zapravo, da će postizanjem borbenih rezultata u dolini Neretve pokazati Predsjedništvu RBiH, a posebno Izetbegoviću, da su ga neopravdano smijenili s čelne dužnosti u Armiji. Očekivane rezultate i slavu nije želio dijeliti ni s kim, a pogotovo sa mnom ... Ne ulazeći u ocjenu tih rezultata, sasvim je sigurno da me Sefer Halilović nije uopće izvještavao o toku djelovanja jedinica, mada je na to bio obavezan ... Međutim, kada sam saznao da su pripadnici Armije počinili zločin u Grabovici, mada me o tome Sefer nije izvijestio, a trebalo je da to učini, naredio sam mu da odmah preduzme mjere, istraži slučaj, izoluje počinioce, spriječi takve i slične slučajeve i izvijesti me o poduzetim aktivnostima. Sefer nije izvršio ovo moje naređenje.*“[432]

Ramiz Delalić Ćelo i Mušan Topalović Caco su bili poslušni samo Seferu. O razmjerama njihove neposlušnosti prema Izetbegoviću, Delić je napisao: „*U jednom momentu Ćelo je predsjedniku Izetbegoviću uputio jednu veoma simptomatičnu rečenicu: ‘Do sada ste me Vi mogli smijeniti, a sada to ni Vi ne možete.’ Bila je to šokantna tvrdnja proizašla iz njegove i njihove samouvjerenosti u vlastitu snagu i vrhunac drskosti i nepoštovanja*

---

430 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 180.

431 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 185.

432 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 200.-201.

države i državnih organa od Ćele, Cace i njima sličnih. To je bio rezultat uticaja nezadovoljnog Sefera Halilovića.“[433]

O Seferu Haliloviću, u vezi sa akcijom „*Trebević 2*“ izvedenom radi smjenjivanja sa komandantskih dužnosti Mušana Topalovića Cace i Ramiza Delalića Ćele, Delić je napisao: „*Sefer Halilović je prihvatio izolaciju tokom izvođenja jednodnevne akcije 'Trebević 2' ... Nadležni organi MUP-a i vojne sigurnosti su danima ispitivali privedene pripadnike 9. i 10. brdske brigade. Ispitivali su i Sefera Halilovića, koji je, prema njihovom izvještaju, priznao svoju umiješanost u podsticanje dijela 9. i 10. brigade protiv MUP-a, te neke druge aktivnosti koje su imale za cilj razbijanje sistema komandovanja s najvišeg nivoa ... Na sjednici Predsjedništva RBiH, 1. novembra, raspravljalo se o smjeni Sefera Halilovića s dužnosti načelnika GŠ-a. Među argumentima za smjenu Sefera Halilovića su bili: - njegova dokazana veza i negativan, podstrekački uticaj na Ćelu, Cacu, Zulfikara Ališpagu Zuku i njihove aktivnosti; - njegova umiješanost u događaje 2. jula kada je, po mnogima, u Sarajevu pokušan državni udar; - negativan odnos i pokušaj izazivanja sukoba 9. i 10. brigade s MUP-om; - insistiranje na slanju dijela 9. i 10. brigade i njihovo angažiranje u Hercegovini, što je rezultiralo i zločinima u Grabovici; - pokušaj iznuđivanja priznanja (upotrebom sile prema Ahmedu Tabaku, koga je Sefer Halilović zlostavljao u prisustvu svoga sina) o navodnoj odgovornosti Alije Izetbegovića, Bakira Alispahića i mene za prodaju oružja; - postavljanje 'svojih' poslušnika u službu vojne sigurnosti, uključujući i pokušaj postavljenja pratioca za načelnika Uprave sigurnosti; - potplaćivanje i 'kupovanje' komandanata brigada i drugih starješina bez znanja njihovih pretpostavljenih; - kontakti i pokušaj nelegalnog preuzimanja komande nad Armijom nakon promjena i moga postavljenja na dužnost komandanta; - formiranje malih 'specijalnih' samo njemu poslušnih jedinica pod njegovom neposrednom komandom; - sumnjivo prikupljanje i korištenje nakita i finansijskih sredstava, uključujući i račun u inostranstvu čiji su potpisnici bili Sefer, njegov šef kabineta i pratilac. Predsjedništvo je jednoglasno donijelo odluku o smjeni Sefera Halilovića, ali ne i pokretanju postupka protiv njega, za što je bilo, prema dokumentima MUP-a i vojne sigurnosti, dovoljno dokaznog materijala.*“[434]

---

433 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 209.-210.

434 **Delić Rasim**, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, str. 219.-220.

10.
REAGIRANJE KOMANDANTA 101. BRIGADE IBRAHIMA DERVIŠEVIĆA NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA I MUNIRA ALIBABIĆA U EMISIJI FEDERALNE TV „*POŠTENO*“

U nedjeljniku „*Dani*“, pod uredničkim naslovom „*Svi koji su činili nered u Sarajevu imali su podršku Sefera Halilovića*“[435], objavljeno je reagiranje komandanta 101. brigade Ibrahima Derviševića, slijedećeg sadržaja:

„*U teškim borbama na obroncima Treskavice, tokom napredovanja jedinica 1. korpusa prema Trnovu, kao komandant 1. slavne brigade, teško sam ranjen u pluća i kičmu. Serijom operacije pluća, život su mi spasili italijanski ljekari i časne sestre u Ankoni, ali su posljedice ranjavanja u kičmu bile neizlječive, pa sam evo već devetnaest godina u invalidskim kolicima.*

Najviše volje za život u tako teškim uslovima crpim iz svog uvjerenja da sam izgubio zdravlje u pravednoj, časnoj borbi i u stroju kome je bio na čelu predsjednik Alija Izetbegović koji nas je ljudski usmjeravao. Da je naša borba onakva kako su je posljednjih dana, kao i ranije putem medija predstavljali Sefer Halilović i Munir Alibabić, ja bih u invalidskim kolicima do sada hiljadu puta poludio i od muke presvisnuo, umro, jer se ne bi imao čime ponositi. Po njihovom tumačenju i naopakom predstavljanju predsjednika Izetbegovića, naše Armije i naših generala koji su u borbenom stroju cijeli rat podnosili napore i žrtve rata, ja bih njih trebao mrziti više nego što to Sefer Halilović i Munir Alibabić čine hodajući zdravi i živi, sa dobrim fizičkim zdravljem, ali bez duše. Gledajući i slušajući njih dvojicu u emisiji „POŠTENO“, 18.02.2013., koju je vodila Duška Jurišić, te čitajući intervju Sefera Halilovića u Oslobođenju, zaključio sam da sam ja u invalidskim kolicima zdraviji od njih, jer je gubljenje ljudskog lika teži hendikep od gubljenja vitalnosti kičme.

Sefer Halilović i Munir Alibabić svojom pričom o našem predsjedniku Izetbegoviću, našoj Armiji i časnim generalima pričaju na način da u nama svima ubijaju ponos, dostojanstvo, gurajući u naše duše da se kajemo i sramimo što smo učestvovali u borbi za odbranu Bosne i Hercegovine. Ja, kao teški invalid prikovan za invalidska kolica, njihovu priču doživljavam kao pokušaj da se u meni ubije ono posljednje što mi daje snage za život, a to je upravo taj ponos, uvjerenje da nije ništa onako kako njih dvojica pričaju.

435 **Derviševi ć Ibrahim**, Dani, 08.03.2013. godine, strana 15.

Nije tačno da je naša Armija slabila nakon što je Sefer Halilović otišao iz njenih redova. Naprotiv, naša Armija je jačala, što može svjedočiti svaka normalna osoba, a ne vidjeti samo onaj kome je duša oštećena, iako su mu oči zdrave. Kao invalid, borac, komandant brigade i čovjek, molim građane Bosne i Hercegovine da zaustave, sada i zauvijek ubuduće, svakoga ko slično kao Sefer Halilović i Munir Alibabić napadaju na našu borbu, iz bilo kakvih neljudskih razloga.

Tačno je da je Sefer Halilović naredio da policija, pod njegovom kontrolom, mene uhapsi, odvede u zgradu koju smo zvali „staklara" u sarajevskom kvartu Ciglane, gdje sam više sati mučki prebijan, više puta onesvješćivan, sa teškim povredama po glavi i drugim dijelovima tijela, pa mi je i tada život visio o koncu, što sam detaljno opisao u svojoj knjizi, pod naslovom „1. slavna i viteška brigada".

Tačno je da je Sefer Halilović krajnje nezrelo, nerazumno i štetno usmjeravao neke jedinice u Sarajevu da ugrožavaju sigurnost građana, boraca i naših borbenih linija, zbog čega smo se decembra 1992. godine, a zatim tokom 1993. organizirali i stali na put takvim ponašanjima, što sam također detaljno opisao u svojoj knjizi. U tim sukobima, djelujući na strani neposlušnih, Sefer Halilović je izgubio. Treba se urazumiti.

Uglavnom, svi oni koji su činili nered u Sarajevu, zbog čega su mogle pasti naše borbene linije, a neprijatelj okupirati ovaj grad, imali su podršku od strane Sefera Halilovića, što treba da bude dobro poznato i Muniru Alibabiću.

Mi znamo da je predsjednik Izetbegović djelovao s ciljem da se obustave nerazumna i štetna ponašanja, ali da je Sefer Halilović opstruirao takve njegove zahtjeve i usmjerenja. Mi znamo da su prepreke takvim Predsjednikovim zahtjevima otklonjene dolakom Rasima Delića na čelo Generalštaba. Mi znamo da je Fikret Muslimović bio u najžešćem sukobu sa raznim neposlušnim vođama i da ga je svaki od takvih vođa mrzio. Užasno su mu prijetili. Pitam se: Zašto Sarajevo, na tome, Fikretu Muslimoviću ne oda priznanje? Ako se to, kad- tad ne učini, iz mnogih razloga to nečinjenje neće biti dobro ni za Sarajlije. Neka Sefer Halilović i Munir Alibabić, kako god žele okreću stvari naopako, ali Sarajlije ne smiju to činiti. Od negativnih likova, Sarajlije ne smiju praviti pozitivne, a od pozitivnih negativne.

To što čine Sefer Halilović i Munir Alibabić, iz ovih svojih invalidskih kolica ću nazvati bošnjačkim neredom koga priželjkuju upravo oni koji rade protiv naše domovine i naše borbe. Bošnjačkog nereda i javašluka ima i previše.

Taj bošnjački nered i javašluk je veća prijetnja državi Bosni i Hercegovini od prijetnji izvana. Ako prestanemo sa javašlukom i neredom, imamo šanse za opstanak i progres, a u protivnom ... Ja vjerujem svom narodu i to vjerovanje mene, u mojoj velikoj tragediji, tješi i dalje hrabri. Ovo što govorim ja, ne treba biti nikakva hrabrost, jer to treba da govore svi, naročito Sarajlije."[436]

11.
REAGIRANJE GENERALA MUSTAFE POLUTKA NA SEFEROVE LAŽI U INTERVJUU „*OSLOBOĐENJU*"

Na Seferove laži u intervjuu za „*Oslobođenje*", reagirao je predsjednik Udruženja za zaštitu tekovina borbe za BiH, general Mustafa Polutak. To reagiranje je objavljeno u „*Oslobođenju*", pod uredničkim naslovom „*Sefer je zatekao multietničku armiju*".[437] O Seferu, kao lažovu, posebno su bitne slijedeće konstatacije generala Polutka:

„... U nadnaslovu intervjua piše: „Sefer Halilović, komandant Armije RBiH". Sefer Halilović nikad nije bio komandant ARBiH ... Nije istina da je Sefer Halilović osnivač i komandant ARBiH. ... Osnivač je Predsjedništvo RBiH kao Vrhovna komanda Oružanih snaga RBiH. To potvrđuju odluke Predsjedništva od 8.4.1992. godine, 9.4.1992. i 23.6.1992. godine ... Sefer, inače, često ističe da je od Patriotske lige osnovao Armiju RBiH, te da je ona bila multietnička dok je on njome komandovao. To su besmislice ... Sefer nema nikakvih zasluga za multietničnost Armije RBiH ...

... Kada Sefer Halilović spominje Hag, uvijek prećutkuje svoju dobrovoljnu saradnju sa tužilaštvom Haškog suda, na čijem je čelu tada bila Carla del Ponte. Javnosti je dobro poznato kako prolaze na sudu oni koji sarađuju sa tužilaštvom ...

... Seferova saradnja sa Kontraobavještajnom službom JNA je lako dokaziva. On je sa službenim licima Kontraobavještajne službe (KOS-a) JNA, kao tajni saradnik pod nazivom „Boris", sarađivao od početka službovanja u JNA – od Mostara, preko Vinkovaca do Đakova. Sve to Sefer Halilović potvrđuje u svojim izjavama pred pripadnicima Službe vojne bezbjednosti ARBiH i potpisuje početkom novembra 1993. godine ...

---

436 **Dervišević Ibrahim**, Dani, 08.03.2013. godine, strana 15.

437 **Polutak Mustafa**, Oslobođenje, 21.02.2013. godine, strana 10.-11.

... Karakterističan je Seferov cinizam i omalovažavanje institucija RBiH, u prvom redu Predsjedništva i njegovog predsjednika Alije Izetbegovića ..."[438]

12.
ODGOVORI FIKRETA MUSLIMOVIĆA U EMISIJI FEDERALNE TV „*ODGOVORI GENERALA*" NA KLEVETE SEFERA HALILOVIĆA U EMISIJI „*GENERALI*"[439]

Nužan odgovor na brutalne laži Sefera Halilovića u monologu putem Fedaralne TV:

Ne želim govoriti o profesionalnim pitanjima pripreme i emitiranja serije „*Generali*". Građani i stručna javnost o tome imaju svoj sud, jer im je smetao Seferov monolog, bez mogućnosti da se čuje druga strana. Građani očekuju šta će da kaže druga strana. To ukazuje da je serija „*Generali*" unosila štetne podjele. Ako je jedinstvo po glavnim pitanjima naše borbe vrijednost kojoj trebamo težiti, onda moramo znati da je serija „*Generali*" stala na put takvoj potrebi. Time je otežana pozicija onih koji treba da demantiraju. Šta da govorimo, a da i mi koji treba da odgovorimo ne uđemo u logiku podjela i sukoba, primitivnu logiku koja nam se nameće? Time se otvara pitanje: Šta od svega onoga što je u seriji „*Generali*" u Seferovom monologu rečeno, možemo prećutati, a šta ne, posebno od onoga što je on netačno, tendenciozno i, u krajnjem, lažno rekao. Ima nekih pitanja o kojima ne treba polemisati, a ima nekih na koja se, u cilju istine, mora dati odgovor.

Seferove preokupacije su besmislice daleko od suštinskih pitanja odbrane BiH:

Ko god želi da održi nivo u komunikaciji s javnošću, ako demantira Sefera Halilovića, o temama odbrane BiH nužno se mora baviti nisko rangiranim temama, a u nekim pitanjima i besmislicama. Sefer se ne bavi esencijalnim pitanjima vojne strategije i vojne doktrine agresora, niti važnim pitanjima vojne i ukupne pozicije odbrambenih snaga. To govori o njegovim preokupacijama koje su daleko od suštinskih, glavnih pitanja, problema i

438 **Polutak Mustafa**, Oslobođenje, 21.02.2013. godine, strana 10.-11.

439 Tekst napisan u Sarajevu, 06.02.2007. godine, kao teze u pripremama za emisiju „*Odgovori generala*" na Federalnoj TV. Kako suštinski, tako i u detaljima, teks je identičan izjavi Fikreta Muslimovića emitiranoj u tri nastavka u emisiji Federalne TV „*Odgovori generala*".

rezultata odbrane BiH od oružane agresije. Da je Sefer u vrijeme dok je bio načelnik Štaba, kvalitetno razmišljao o esencijalnim pitanjima ratovodstva, on bi nam o tome sada i pričao. To bi bila njegova preokupacija. Umjesto priče o strategiji i doktrini neprijatelja, on priča o „*svom*" Vrhovnom komandantu i „*svojim*" kolegama kao o neprijateljima. Mi smo za njega bili i ostali glavni front protiv koga se on borio. Neprijateljska vojna strategija i doktrina su za njega marginalna pitanja. I bolje mu je da o tome ne priča, jer će, griješiti u svakoj izgovorenoj rečenici. Prema tome, nije moguće sa Seferom voditi dijalog i zadržati se na ozbiljnim pitanjima odbrane BiH. On nam nameće situaciju u kojoj se trebamo baviti besmislicama. Zaista je besmislica njegova tvrdnja da smo mi ubili njegovu suprugu.[440] Zaista je besmislica njegova tvrdnja da je Izetbegović podijelio BiH i da je on, kako Sefer ističe, „*grobar*" BiH. Zaista je besmislica da je u vrijeme dok je on bio načelnik Štaba, pod kontrolom Armije R BiH bilo više od 50% teritorije BiH. Zaista je besmislica njegova tvrdnja o islamiziranju Armije. Zaista je besmislica njegova tvrdnja da je poslije njegovog odlaska iz Armije više izgubljeno teritorije nego što je oslobođeno. Zaista su besmislica njegovi napadi na mene lično u vezi Seada Rekića, u vezi „Ševa", ubistva njegove supruge ... Zaista je besmislica njegovo objašnjenje da granata pri udaru u prepreku ima razarajuće djelovanje adekvatno sili koja se proizvodi množenjem velike težine granate i njene velike brzine. Zaista je besmislica ... Stiče se utisak da je on riznica besmislica, političkih i onih koje se odnose na pitanja vojne profesije.

Sefer ništa ne govori o vojnim iskustvima, koja bi on, s obzirom na funkciju koju je obavljao, trebao analizirati i o njima iznijeti vlastite ocjene i zaključke iz kojih bi bilo korisnih poruka za vojne kadrove od najnižeg do

[440] O tragediji koja je zadesila Seferovu suprugu i njenog brata, general Rasim Delić je napisao: „*Smrt njegove supruge i njenog brata istražila je stručna ekipa MUP-a, konstatirajući da je njihovu pogibiju uzrokovala granata ispaljena sa srpskih položaja. Svi smo smatrali da je bar istraga o tome slučaju okončana. Međutim, jednog jutra mi je veoma uzbuđen upao u kabinet Sefer Halilović. Kazao mi je da nije zadovoljan stručnom ekspertizom MUP-a u vezi sa uzrokom smrti njegovih, supruge i šure. Pitao sam ga šta traži od mene. Tražio je da ekspertizu obavi stručni tim Armije, u koji je predložio Vehbiju Karića i dr. Nešeta Muminovića, koji su mu bili i starješinski i ljudski privrženi. Nisam, naravno imao ništa protiv nove ekspertize jer je bilo veoma bitno da Sefer nađe makar kakav smiraj i otkloni sumnje u nekakve zavjere i pokušaj atentata na njega. I ekipa Glavnog štaba je došla do istih saznanja kao i stručni sastav MUP-a – da je Seferova supruga poginula od neprijateljske granate*." (Delić Rasim, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine, strana 180.)

najvišeg nivoa. Ako bi o tome pričao, onda bi djelovao u okvirima vojnih nadležnosti. Međutim, on to ne čini iz prostog razloga što mu ta pitanja nisu bila preokupacija ni u toku rata, ni poslije rata. Njegove preokupacije su usmjerene da montira laži, prevare, smicalice, podvale ... Ali, on priča o političkim pitanjima i političkim autoritetima, odnosno o onome gdje njegove nadležnosti nema, a svaka progovorena rečenica o vojno-stručnim pitanjima izaziva zabrinjavajuće pitanje: Pa, zar je moguće da je osoba sa završenom Vojnom akademijom tolika neznalica. Dobro, neka priča i o političkim pitanjima, ali kad ispriča sve o vojnoj nadležnosti. On o političkim pitanjima priča i nenadležno i nekompetentno, a o vojnim nekompetentno ili nestručno.

Nažalost, prinuđen sam da odgovaram na te besmislice. Molim dobru pažnju gledalaca. Iznosit ću činjenice.

Sefer je razočaran što je demantiran u lažima protiv F. Muslimovića u vezi Rekića:

U zimu, krajem 1991. godine, na Stupskoj pijaci mi je prišao jedan čovjek iz Hadžića, kome ne znam imena, ali znam da je bio u bataljonu vojne policije koji je meni bio podređen, a komandant bataljona je bio Sead Rekić. Taj gospodin mi je rekao da je Rekić postavljen na funkciju inspektora u MUP-u R BiH. Iznenadio sam se. Dok sam kraće razgovarao sa tim gospodinom, tome nisam pridavao poseban značaj. Međutim, popodne tog dana sam razmišljao o Rekićevom dolasku iz Beograda u Sarajevo, na dužnost izvan JNA, i to u MUP R BiH. Zaključio sam da se to nikako nije moglo dogoditi bez odluke načelnika Uprave bezbjednosti SSNO-a, generala Vasiljević Aleksandra. Zatim sam zaključio, da Vasiljević nije pustio Rekića da bude u MUP-u R BiH, a da ne dobije konkretne zadatke prema interesu Službe vojne bezbjednosti JNA, odnosno, zaključio sam da je boravak Rekića u MUP-u R BiH veoma rizičan, kako za Rekića tako i za institucije R BiH, pri čemu sam imao u vidu svu složenost tadašnje već eskalirane krizne situacije u BiH, ali i iskustva iz rata u Sloveniji i Hrvatskoj. Cijelo popodne sam o tome razmišljao i pitao se šta da radim.

Cijenio sam da treba spasiti Rekića i zaštititi državne institucije R BiH, što se, po mome, moglo elegantno uraditi, kvalificiranim razgovorom sa Rekićem, koji bi se u uslovima diskrecije otvorio i objasnio okolnosti dolaska u MUP, odnosno, postojale su mogućnosti da Služba državne bezbjednosti R BiH pridobije Rekića i usmjeri ga na zaštitu interesa BiH. Tako ozbiljnom planu su morali biti lojalni ministar policije i šef SDB-a.

Tada nisam imao mogućnosti da dođem do njih i da ih upozorim o bezbjednosnim dimenzijama i rizicima Rekićevog boravka na funkciji u MUP-u.

Sjetio sam se da mogu razgovarati sa prof. dr. Pelidija Enesom. Uveče, poslije 20.00 sati, sam pozvao profesora Pelidiju telefonom i saopćio mu da za njega imam važnu informaciju i da se trebamo hitno vidjeti. Napominjem da je to bilo krajem 1991. godine. Bio je dubok snijeg. Sa Pelidijom sam dogovorio da se isto veče vidimo na mostu preko Miljacke, kod Malte, odnosno u blizini Veterinarskog fakulteta. Sjeo sam u tramvaj i otišao na zakazano mjesto. Pelidija je bio tačan. Došao je tačno u 21.00 sati. Rekao sam mu da sam obaviješten o Rekićevom dolasku u MUP. Iznio sam mu svoju ocjenu da bez kontrole to može biti rizično, da nisam siguran da će Rekić odbiti pritiske Beograda da uradi nešto što može biti štetno za institucije BiH, te da treba upoznati nekoga u MUP ili pouzdanu ličnost u političkim strukturama koji mogu nešto poduzeti što će biti preventiva u zaštiti institucija BiH. Pelidija je bio zahvalan na informaciji. Kasnije mi je rekao da je informacije prenio lično Izetbegoviću. Smatrao sam da sam time izvršio svoju obavezu, pa o tome više nisam razmišljao sve do jula 1993. godine.

Ubrzo nakon što je Sefer, 08.06.1993. godine izgubio prvu poziciju u Armiji R BiH, a na čelo Armije došao Delić, Sefer je organizirao opću kampanju protiv mene. Smatrao je da sam ja krivac što je on za šefa dobio Delića. Monstruozno i brutalno je radio na tome da mi se osveti. Intenzitet te brutalnosti traje i do dan-danas. Krajem juna, dvadesetak dana nakon što je izgubio poziciju prvog u Armiji, Sefer je angažirao neke pravnike koji su složili protiv mene krivičnu prijavu, da sam organizator špijunske mreže i da na vezi držim kao špijuna Rekić Seada, koga ja nisam viđao nikako od kada sam otišao iz JNA, 1991. godine.

O tome nisam znao ništa dok me nije pozvao u svoj kabinet predsjednik Izetbegović. Kad sam sjeo, Predsjednik mi je dao da pročitam jedan papir. Pročitao sam prvi dio tog papira, što je bila krivična prijava protiv mene. Vidjevši da se radi o glupostima, prekinuo sam čitanje i Predsjedniku rekao: Vi ste mi svjedok da je ovo što piše teška laž. Pitao me kako on može biti svjedok o tome. Nisam htio objašnjavati, predložio sam da Predsjednik pozove profesora Enesa Pelidiju i da on to objasni umjesto mene. Prekinuli smo razgovor o tome. Predsjednik je naredio sekretarici da pronađu Pelidiju i da odmah dođe kod njega. Moja sreća je bila da je Pelidija

došao za nepunih desetak minuta. Kad je Pelidija ušao u Predsjednikov kabinet, istog trenutka sam ja izašao. Predsjednik je reagirao, govoreći da ostanem i ja s njima. Rekao sam neka pokaže papir dr. Pelidiji i neka on kaže što ima u vezi s tim. Ja sam bio pred kabinetom, čekajući da se završi njihov razgovor.

Pozvali su me. Nakon što je Pelidija pročitao krivičnu prijavu protiv mene, rekao je Predsjedniku: Pa, Predsjedniče, i vi znate da ovo ne može biti ovako, kao što pišu protiv Fikreta. Predsjednik je tražio dodatno podsjećanje. Pelidija je podsjetio Predsjednika na događaj od prije godinu i po kada je Predsjedniku saopštavao važnu informaciju koju sam mu dao na mostu preko Miljacke, kod Malte. „*Sjećate se Predsjedniče, kada ste pojačali radio aparat, kako bi vam, bez opasnosti od eventualnog prisluškivanja prenio ...*“ Predsjednik se tada prisjetio. Pozvao je mene da uđem. Kad sam ušao, Predsjednik mi je rekao da idem i da radim bez brige svoj posao. Tako je i bilo.

Božije je davanje da sam imao argumente pri ruci. Inače bi me tada slomili i Bog zna kako bi se situacija po moj život završila. Mislim, da je Sefer kojim slučajem znao da će Pelidija odigrati takvu ulogu, da bi naredio njegovu likvidaciju. Poslije razgovora sa Predsjednikom, za Sefera je u tom smislu sve bilo kasno.

Nisam pobijedio ja. Pobijedila je istina.

Sefer sve ovo zna, ali je ipak u emisiji „*Generali*“, i pored razloga da se stidi u vezi s tim, pomenuo da je moja veza sa Rekićem bila problematična.

Dužan sam reći da se sa Rekićem, pred rat i tokom rata, nikada nisam sretao ni bilo kako razgovarao. Poslije rata sam ga jedanput slučajno sreo na ulici. Bio je hrabar komandant diverzantskog odreda u 3. korpusa Armije RBiH. S njegovom ličnošću su manipulirali iz Beograda, ali i neodgovorni u Sarajevu, među koje spada i Sefer. Stid ga i sram bilo.

<u>*Seferova laž o teritorijama pod kontrolom Armije R BiH:*</u>

Grubo, čak veoma nečovječno i drsko, Sefer laže kad kaže da je Armija R BiH, dok je on bio načelnik, kontrolirala više od 50% teritorije. Šta odgovoriti na tu besmislicu? Juna 1993. godine, agresorske snage u BiH su kontrolirale više teritorije od onoga koliko sada pokriva entitet RS, a pokriva 49%. U vrijeme dok je Sefer bio načelnik, pored tih 49% teritorije sadašnjeg RS-a, agresorske snage su kontrolirale i slijedeće: teritorije koje su 1995. godine oslobodili borci 5. k – Petrovac, Ključ, Sanski Most, Bosanska Krupa ...; zatim teritorije koje su 1995. godine oslobođene djejstvima snaga

HV i HVO na pravcu Mrkonjić Grada i Jajca; teritorije koje su oslobodili borci 2.k, 1.k, 3.k i 7. k; zatim teritorije koje su agresorske snage napustile po osnovu Dejtonskog sporazuma – Hadžići, Ilidža, Vogošća, Semizovac, Srednje, Ilijaš, dio teritorija oko Goražda (Ustikolina). Povrh svega toga, pod kontrolom Armije R BiH nisu bile teritorije koje je od početka rata držao HVO (HV) – Zapadna Hercegovina, Busovača, Kiseljak, Novi Travnik, Vitez, Žepče ... Kad se izuzme 49% teritorije koja sada pripada RS-u i sve naprijed navedene teritorije, samo ostatak je bio pod kontrolom Armije R BiH, što je prilično daleko od Seferovih preko 50%. Toliko očita laž je nezapamćena. Nisu interesantne njegove besmislice, koliko je interesantno, što se po BiH mogu čuti pitanja: „*Da li je stvarno onako kako govori Sefer?*“ Ljudi se pitaju iako svaki građanin sam može nabrojati sve što je naprijed navedeno.

Sefer se ponižavajuće odnosi prema građanima ove zemlje. Da ih poštuje ne bi ih tako drsko lagao i još im govorio dok laže: „*Ako ne vjerujete meni, vjerujte svojim očima!*“. Sefer je ekstremno bezobzirna i nemoralna lažovčina.

Stanje u Armiji RBiH se stabiliziralo nakon što je Sefer otišao iz njenih redova:

Dolaskom Delića na čelo Armije, stanje je konsolidirano, stabilizirano. Vojska je učvršćena. Sistem komandovanja je funkcionirao veoma dobro. Međusobno smo se poštovali i jedni drugima pomagali. Odlazak Sefera je bio spasonosan. Iako je to sve općepoznato, Sefer brutalno laže da je nakon njegove smjene Armija RBiH slabila, što je samo jedna u nizu besmislica iz arsenala njegove propagande.

Seferove laži o gubitku teritorija poslije njegovog napuštanja Armije RBiH:

Tačno je da su 1994. godine izgubljene značajne teritorije oko Goražda i da je, uz neviđene genocidne zločine, okupirana Srebrenica. Međutim, u odnosu na teritorije koje su kontrolirale jedinice Armije R BiH oko Srebrenice, Žepe i Goražda, krajem 1992. godine, najveći dio teritorija je okupiran u agresorskim ofanzivama u proljeće, 1993. godine, dok je Sefer bio načelnik Štaba. Tada su četnici okupirali mnoga sela oko Srebrenice i približili se gradu. U najtežoj situaciji, u proljeće 1993. pregovorima je zaustavljena ofanziva oko Srebrenice. Dok je Sefer bio načelnik Štaba, agresorske snage su okupirale mnoge dijelove općina Višegrad, Rudo i Rogatica, došle do Ustiprače i stavile pod svoju kontrolu put Ustiprača –

Rogatica. Komandant Ferid Buljubašić zna kakvo je stanje u jedinicama Istočnobosanske operativne grupe (IBOG) bilo dva dana pred agresorsku ofanzivu, koja je počela 28.03.1994. godine. Subjektivne slabosti u IBOG, za koje je odgovoran Buljubašić, su bile osnovni razlog gubitaka teritorija u toku aprila 1994. godine. Na prilazu gradu, branioci su odolijevali. Uslijedila je intervencija međunarodne zajednice. U jesen 1994. godine dogodio se spasonosan odlazak iz Sarajeva u Goražde generala Sulejmana Vranja i generala Hamida Bahte. Da se nije to dogodilo, u ofanzivama koje su nastavljene radi zauzimanja Goražda, istovremeno kada su 1995. godine bile agresorske ofanzive na Srebrenicu, sudbina Goražda bi se približila ili bila ista kao i sudbina Srebrenice.

Situacija u proljeće 1993. godine je bila ekstremno teška. Gubili smo teritorije oko Goražda i Srebrenice. Od nekoliko stotina kilometara kvadratnih teritorije oko Srebrenice, pod kontrolom Armije RBiH je ostalo samo oko 120 kvadratnih kilometra. U Srebrenici je bilo oko 80.000 prognanika ispred četničkog noža. Unutar Srebrenice je bilo oko 500 teških ranjenika, mnogo bolesnih i lakše ranjenih. Humanitarni konvoji odavno nisu ulazili. Ljudi su bili bukvalno gladni. Ogroman je bezobrazluk za takvu situaciju reći da smo tada dok je bio Sefer načelnik ŠVK bili superiorni, a da nas je međunarodna zajednica omela u djejstvima za oslobađanje teritorija. Taj Sefer, koji to govori, kaže - da kad god ga je zvala međunarodna zajednica na pregovore, da je znao da „*dobro stojimo*“ i da nas pregovorima žele spriječiti u napredovanju oslobađanjem teritorija. To su teške laži. Istina je da su tadašnji pregovori bili naš interes i u konačnom naš zahtjev, radi spasavanja ugroženog stanovništva.

Istovremeno se odvijala ofanziva i na slobodne teritorije Okruga Goražde.

Nered u jedinicama IBOG je uzrokovao gubitke i žrtve. Za izrazito loše stanje su odgovorni kadrovi koji su, upravo u kritično vrijeme, umjesto da rade ono što im je povjerio Vrhovni komandant, njega kritikovali, psovali, nazivali fundamentalistom i slično.

Zagonetna Seferova podrška Tuđmanu,
uz osude i mržnju prema Izetbegoviću:

Nevjerovatno, ali nažalost surovo istinito, Sefer je u seriji „*Generali*“ podržao Tuđmana i njegovu politiku u dijelu koji se odnosi na prebacivanje odgovornosti na bošnjačko rukovodstvo, na čelu sa Izetbegovićem, za sukobe HV (HVO) i Armije R BiH. Za Sefera, Tuđman je bio konstruktivan

u težnjama da se očuva mir i Jugoslavija, a Izetbegović je, kako kaže Sefer, „*muljao i petljao*".

To me podsjeća na jedno pismo Fikreta Abdića, u kome je 1993. godine, za sve nedaće u BiH okrivljivao Izetbegovića, a mirotvorcima predstavljao Miloševića, Karadžića, Bobana i Tuđmana. I Abdić je optuživao sve nas oko Izetbegovića da smo fundamentalisti. I po tom pitanju Seferovo političko ponašanje je kopija ponašanja Fikreta Abdića. Njegove propagandne teze su potpuno iste kao i teze Miloševićevih i Tuđmanovih propagandista, posebno u vezi sa uzrocima rata.

Iz bošnjačkih usta nisam čuo izjave koje su u tolikoj mjeri odraz teške i otvorene izdaje nacionalnih i državnih interesa, kao što smo ih svi mogli čuti iz usta Seferovih. Molim Federalnu TV da ponovo emitira dio snimka, kad Sefer brutalno laže da je u troje razgovarao sa Tuđmanom i Izetbegovićem. Takav razgovor se nije dogodio. Sefer ga je izmislio. Protokolarno, Tuđman bi u razgovoru sa Izetbegovićem i Seferom uza se imao svog generala. Sefer je rekao da je nogama ispod stola gurao po Izetbegovićevim nogama, što je notorna laž. Čak je totalno nelogično, da Sefer, dok Tuđman, po Seferu, opravdano kritikuje Izetbegovića što je uzrokovao rat, gura nogama Izetbegovića, i za Tuđmana kaže: „*Šta ovaj priča?*" Sefer je jedna velika lažovčina.

Seferove laži o islamizaciji Armije R BiH:

Nacionalna struktura Armije R BiH od 205.000, na dan 31.12.1992. godine: Bošnjaka 182.748, Hrvata 12.364 i Srba 6.600. Na kraju rata 31.12.1995. godine u Armiji je bilo 211.036 pripadnika: Bošnjaka 203.368, Hrvata 2.283 i Srba 1.087.

Da je u početku rata nacionalna struktura Armije R BiH bila srazmjerna strukturi stanovništva, u njoj bi trebalo biti 64.400 Srba i 23.000 Hrvata. Da ih je stvarno toliko bilo, a na kraju rata ostalo samo 1.087 Srba i 2.283 Hrvata, onda bi se moglo posumnjati da ih je neko istjerivao.

Oni koji optužuju političko i vojno vođstvo na strani snaga odbrane BiH za nedostatak Srba i Hrvata u redovima Armije R BiH, zanemaruju slijedeće: propagandu koja je odvraćala Srbe i Hrvate da budu u Armiji R BiH; da su na tlu BiH formirane para-vojske HVO i VRS, što se činilo uz gebelsovsku propagandu da je Armija R BiH muslimanska Alijina vojska; pred rat je u jedinice JNA mobilizirano srpsko stanovništvo, a te jedinice su samo preimenovane u VRS; snažna propaganda o ugroženosti Srba i Hrvata na teritorijama pod kontrolom legalnih vlasti R BiH; radi zaštite

od posljedica rata, mnogi, iz svih nacionalnih sredina su otišli po svijetu; kad su uspostavljene borbene linije, na teritoriji pod kontrolom Armije R BiH je ostao relativno mali broj Srba i Hrvata, a kasnije su odlazili i preko borbenih linija, ilegalno i legalno, konvojima, uz pomoć raznih humanitarnih organizacija; politički i vojni kadrovi, Srbi i Hrvati koji su djelovali u ime legalnih institucija R BiH su blokirani da utječu kako bi se veći broj njihovih sunarodnika uključivao u redove Armije R BiH; mirovni planovi o etničkoj podjeli teritorija su uznemiravali i podsticali raseljavanje stanovništva.

Pozivam osobu koja je Sefera obavijestila da sam ja u Tuzli, u 2. k, govorio da trebamo istjerati Srbe i Hrvate iz vojske i da je najbolji način, u tom cilju, da se uz kasarnu prave mesdžidi. Neka se identificira. Neka se suoči sa hiljadama onih koji znaju da tako nešto nikada nisam rekao. To je dio četničke priče da smo mi tjerali Srbe i Hrvate, da smo islamizirali vojsku i da je islamizacija opravdavala Miloševićeve mjere za odbranu ugroženih Srba u BiH.

Seferove laži o mudžahidinima:

Isto kao i agresorska propaganda, za dolazak i negativno ponašanje mudžahidina, Sefer je krivio glavne autoritete odbrane BiH. Sefer laže. On najbolje zna da li je podudarnost njegove i agresorske propagande, u tom pogledu, slučajnost ili ne. Mnogi misle da je Sefer, umjesto da brani BiH, postupao po uputama agresora.

Niko od nas nije uticao na dolazak mudžahidina u BiH. Oni su bili nametnut problem. Više su nanosili štete nego koristi. Nisu bili svi isti. Među njima je bilo dobronamjernih. Obavještajne službe su među njih ubacivale agente. Bili smo u očajnom stanju, pa se pokušavalo da budu stavljeni pod kontrolu, ali se nije uspjelo. Mi smo ih tretirali negativno. Međunarodne organizacije su samo registrirale negativne slučajeve. Zlonamjerni su veću pažnju poklanjali za 200 mudžahidina nego za 250.000 boraca Armije R BiH. Događale su se razne montaže za propagandu. Imali smo teškoće u njihovoj identifikaciji. Dobivali su lažna dokumenta. Tu su bile i osobe koje su tek primile islam. Primjenjivali su terorističke metode kojima se kompromitira naša borba. Neki su bili zatvorenici u evropskim zemljama. Posjedovali su putne isprave na više imena. Izazivali su nered i nesigurnost. Djelovali su protiv tradicije islama u BiH. Širili su propagandu o bošnjačkim liderima da su ćafiri. Nisu bili lojalni sistemu komandovanja. Nije bilo efikasne kontrole. Nisu poštovali državne simbole. Mnogi građani

su mislili da ih je humanitarna pomoć iz islamskih zemalja spašavala. Mi smo željeli da u BiH dođe vojska i policija SAD i evropskih zemalja, a ne mudžahidini. Mi smo svoju sigurnost vezali za Evropu, a ne za islamske zemlje. Kontrola je otežana zbog svakodnevnih pogibija na ulicama, što je bila opasnost za revanšizam, što je spriječeno.

O uključivanju oficira JNA u odbranu BiH:

Uključivanje oficira iz JNA u odbranu BiH je interesantno pitanje. Neki su napustili JNA prije, a neki kasnije. Nije opravdana priča nekih koji su napustili JNA u jesen 1991. godine, kao što je Sefer, da su lično, kao ljudi, zbog toga bolji od onih oficira koji su napustili JNA kasnije, naprimjer u aprilu 1992. godine. To nije tačno. Prije su napuštali oficiri koji su se našli u ratnim žarištima Slovenije, zatim Hrvatske, pa BiH. To je istina. Ja sam napustio JNA septembra 1991. godine, jer sam se zadesio u žarištu ratnih sukoba na Šamaricama, blizu Gline i Petrinje, u Hrvatskoj. Samim tim, ništa nisam bolji od onih koji su napuštali u aprilu 1992. godine. Ranije sam se našao u prilici da to odlučim. Za mene je ta odluka bila, prije svega, ljudsko pitanje. Ostati u ambijentu gdje sam se našao, značilo je izgubiti ljudski lik. Odlazak iz tog ambijenta je označio moju težnju da ostanem insan. Da sam bio ovdje u BiH, najvjerovatnije bi i ja u redovima JNA ostao do aprila 1992. godine. Ranije sam doveden u iskušenje. Zbog toga svoj raniji izlazak iz JNA ne objašnjavam nikakvim svojim posebnim kvalitetom. Učinio sam ono što je sasvim normalno.

Međutim, ima ljudi koji iz činjenice što su se 1991. godine zatekli u Hrvatskoj gdje je bilo žarište ratnih sukoba i učinili taj sasvim normalni ljudski postupak, napuštajući JNA, čine moralni grijeh. Pridaju sebi svojstva dalekovidih, naročito savjesnih, velikih boraca za BiH, uz istovremeno blaćenje svih ili pojedinca koji su napustili JNA, naprimjer aprila 1992. godine. Onaj ko se ponaša tako, po mom mišljenju, ima loših karakternih i moralnih osobina.

Odbranu BiH su organizirale glavne vođe političkog pokreta, na čelu sa Izetbegovićem:

Oficiri koji su napuštali JNA i uključivali se u odbranu BiH shvataju da su 1991. ili 1992. godine došli u ambijent gdje je već bio oblikovan jak politički pokret za odbranu BiH. Po riječima predsjednika Alije Izetbegovića, osnovni smisao tog političkog pokreta je bio: doprinijeti da se demokratizira i opstane Jugoslavija, ali ako se to ne uspije zbog jakih sila destrukcije, da se „*svim sredstvima i po svaku cijenu*“ brani BiH. Važna

je odlučnost tog političkog pokreta da BiH brani svim sredstvima, znači i vojnim, po svaku cijenu, u uslovima velikih napora i žrtava. Ta rečenica je sažet izraz političke strategije. Politička strategija iskazana tim riječima je služila kao osnova za sigurnosnu i odbrambenu strategiju BiH. Ova rečenica ima sličan smisao kao i ona, također Izetbegovićeva: „*Dragim Bogom se kunemo da robovi biti nećemo*." Prva je izgovorena 15.09.1990. godine pred okupljenih 200.000 patriota u Velikoj Kladuši, a druga 30.11.1991. godine, na Prvom kongresu SDA. Dalja razrada ovih rečenica je izvršena u više prilika, ali je sastanak od 10.06.1991. godine, u Domu milicije u Sarajevu, u tom smislu, najkrupniji događaj. Još dok smo bili u redovima JNA, odgovorni ljudi su se sastali i dogovorili da će organizirati odbranu BiH. Ja ne poznajem ni jednog oficira Bošnjaka koji je bio već napustio JNA dok se to događalo. U tome je pravi odgovor na Seferove laži, da je on organizator odbrane BiH i da nije bilo nikakvih aktivnosti u tom pogledu dok on nije napustio JNA. Politika je organizirala i nas koji smo napuštali JNA, pa i Sefera.

Mi nismo krivi što smo, dok su se izgovarale navedene rečenice i organizirali razni skupovi odbrambenog karaktera, bili u JNA. Međutim, mi bi bili krivi ako nećemo da znamo ili ako pogrešno tumačimo te rečenice i događaje.

Krupna je historijska činjenica, da smo mi koji smo napuštali JNA imali gdje i kome doći. Imali smo se kome priključiti. Bio je neko ko nas je mogao prihvatiti. Imao je neko ko nam je mogao dati prostor u kome ćemo mi kao vojnici, profesionalno djelovati i doprinositi da taj politički pokret bude još jači. Taj politički pokret je mnogo dobio našim priključenjem u njegove redove.

U pogledu shvatanja o našem dolasku u redove odbrambenih snaga BiH, ima krajnosti: jedna je omalovažavanje našeg prisustva, a drugo je, da se o odbrani BiH počelo razmišljati, tek nakon što su pojedinci od nas napustili JNA. Sefer Halilović laže govoreći kao da se ništa nije događalo u smislu organiziranja odbrane prije njegovog napuštanja JNA.

Ovo je krupno političko pitanje: prvo zbog toga što je istina da je odbrana BiH rezultat organiziranog političkog pokreta, sa Izetbegovićem na čelu, i drugo zbog toga što se iz nekih centara želi minimizirati ili u potpunosti eliminirati činjenice o ulozi organizatora tog pokreta, čak ih predstavljajući da su htjeli dijeliti a ne braniti BiH.

Seferova propaganda o oficirima koji su napuštali JNA, ustvari je agresorska propaganda:

Tokom 1989., 1990., 1991. i početkom 1992. godine, pozicija nesrba u JNA, pa i u društvu je bila jako teška. Četnička politika je o nama širila sumnje da smo antijugosloveni i da smo eksponenti Izetbegovićeve, Tuđmanove, Kučanove ili Vlasijeve politike, te da smo kao takvi opasnost za srpski narod. Nema nikoga od oficira ko takve sumnje i prezire, u vezi s tim, nije doživio. S druge strane, bar što se tiče stanja u BiH, odnosno bar što se tiče bošnjačkog naroda, bilo je dosta onih koji su nas smatrali nepodobnim, jer smo oficiri JNA i kao takvi privrženi politici vojnog vrha, odnosno velikosrpskoj politici. Bošnjacima je bilo i ostalo najteže. Prema nama su se mnogi surovo odnosili i još uvijek tako odnose. Podnosili smo mnoga poniženja, od raznih sorti pokvarenih, neodgovornih ljudi i neznalica. Napuštanjem JNA, čestito smo se uključili u odbranu BiH, izdržali i izdržavamo razne neprijatnosti.

Preziri i sumnje koje smo trpili mi oficiri Bošnjaci, kako od srpskih nacionalista unutar JNA, tako i od neodgovornih ljudi unutar sistema odbrane BiH, usmjereni su u korist velikosrpskih i velikohrvatskih nacionalista, znači i Miloševićeve i Tuđmanove politike. Za razliku od nas Bošnjaka, oficiri JNA drugih nacionalnosti – Hrvati, Slovenci i Makedonci, nisu bili izloženi neprijatnostima unutar svojih naroda. Evo političkih razloga u tom pogledu: Milošević nije imao cilj da uništi Sloveniju kao državu, niti je imao cilj da spriječi organiziranje slovenačke vojske. Milošević nije imao cilj da ne bude Hrvatske kao države, niti je imao za cilj da spriječi organiziranje hrvatske vojske. Imao je cilj da ospori suverenitet države Hrvatske na značajnom dijelu teritorija. Međutim, Milošević je čak ušao u savez sa Tuđmanom da bi se spriječila uspostava nezavisne i međunarodno priznate države BiH, i da bi se spriječilo organiziranje bosanske vojske. Iz kvalitetno različitog odnosa Miloševićeve politike prema BiH u odnosu na Sloveniju, Hrvatsku i Makedoniju, proizilazio je i specifičan odnos prema oficirima koji su ispoljavali lojalnost državnosti BiH, posebno prema Bošnjacima. Put da se spriječi, uništi državnost BiH je bio preko sprečavanja da se u BiH organizira Armija, ili pak ako se ona organizira da se metodama specijalnog rata i ona instrumentalizira protiv državnosti BiH. S ciljem dostizanja tih političkih ciljeva, trebalo je odvojiti narod od oficira Bošnjaka iz JNA, koji su svojim stručnim utjecajem mogli postići da se naša Armija uspostavi brže, efikasnije i na profesionalnim

osnovama. Zbog toga je pokrenuta propagandna kampanja protiv nas, da budemo kompromitirani i izolirani od procesa izgradnje naše Armije. I danas je na sceni specijalni rat kojim se izrazito sposobni kadrovi koji mogu najviše doprinijeti afirmaciji BiH, kompromituju i odvajaju od naroda. U tome su značajno uspjeli, jer su u taj posao ušli i kadrovi sa bošnjačkim identitetom. Postignuto je da mi sami sebe, u interesu velikodržavnih strategija, uništavamo i diskreditiramo. Želim vjerovati da Bošnjaci koji u tome učestvuju, to čine nesvjesno, u zabludi, uvjereni da za BiH čine dobro, a ne zlo.

Sefer je, isto kao i agresorska propaganda, bez ikakvih argumenata, izazivao nepovjerenje prema čestitim ljudima koji su branili BiH.

Seferove laži o mom napuštanju JNA:

Bio sam patriota Jugoslavije. Bio sam spreman braniti tu državu. Ideološki i politički sam bio kao i ostali građani. Poštovao sam i dalje poštujem Tita. Bio sam srastao u politiku bratstva i jedinstva. Lekcije o samoupravljanju, nesvrstanoj politici SFRJ, federalnom uređenju države, komunističkom konceptu rješenja nacionalnog pitanja ... motivirano sam tumačio u duhu politike SKJ, kao što su to radili hiljade i hiljade učitelja, nastavnika, profesora, književnika, umjetnika, ljekara, direktora, rudara ... Čini mi se da su realniji ljudi koji to ovako priznaju, od onih koji nametljivo koriste svaku priliku da govore kako su bili dalekovidi, da su se još u vrijeme SFRJ zalagali i borili za prava muslimanskog naroda, da su zbog toga bili u nemilosti ...

Međutim, taman koliko god sam bio čvrsto vezan za vrijednosti SFRJ, kada je stupio na političku scenu Milošević, kada su četnici počeli vršljati po cijeloj Jugoslaviji, posebno po BiH, kada je otpočeo proces svođenja JNA na samo srpsku vojsku, ja sam se još jačim intenzitetom tome suprotstavljao. Nisam prezao da se tome suprotstavljam na svakom koraku, u svim sredinama, pa i na radnom mjestu među oficirima Srbima. Istina je da je u početku pojave Miloševića, dosta oficira Srba i Crnogoraca bilo protiv njega i njegove politike. Kako je proces odmicao, četnička indoktrinacija je ovladavala masama srpskog stanovništva, pa i oficirima Srbima i Crnogorcima u JNA. Vremenom se galupirajuće smanjivao broj onih koji su protiv Miloševićeve i Kradžićeve politike, a povećavao broj oficira Srba i Crnogoraca koji podržavaju tu politiku.

Srazmjerno tome, povećavale su se neugodnosti za oficire nesrpske nacionalnosti. Dolazilo je do ekscesnih situacija. Val četničke indoktrinacije

unutar JNA je bi nezaustavljiv. Tada kada su kulminirali takvi problemi, 1989., 1990. i 1991. godine, bio sam zastupnik na dužnosti načelnika bezbjednosti 7. armije, čija je zona odgovornosti bila gotovo na cijeloj teritoriji BiH, uključujući Istočnu Slavoniju do granice sa Mađarskom. Kad se rasformirala 7. Armija, a uspostavila 1. VO, sa Komandnim mjestom u Beogradu, u BiH su bili: 4. Korpus, sa komadnom u Sarajevu, 5. korpus, sa komandom u Banjoj Luci i 17. korpus, sa komandom u Tuzli. Ja sam bio načelnik bezbjednosti 4. korpusa, čija je zona odgovornosti uključivala teritoriju, orjentirno i uključno Travnik, Doboj, Vlasenica, Goražde, Bileća, Mostar, Čapljina, Zapadna Hercegovina, uključno Livno.

U to vrijeme moji prvi nadređeni su bili general Lukežić Anton, general Zorc Milovan i general Vojislav Đurđevac. Po stručnoj liniji, moji nadređeni su bili generali Aleksandar Vasiljević i Mile Babić.

Generali Lukežić i Zorc su bili veoma korektni u pogledu suprotstavljanja, koliko su mogli, utjecajima četničke politike unutar JNA. U početnom periodu pojave Miloševića, generali Vasiljević i Babić su se nedvosmisleno izjašnjavali protiv Miloševićeve politike i insistirali da se pojave srpskog nacionalizma u JNA, kontraobavještajnim radom istražuju, a zatim mjerama komandovanja i sudova sankcioniraju. Zahvaljući njihovoj podršci, u komandi i jedinicama 4. korpusa, 1990. godine smo otkrili jednu veću zavjereničku grupu visokih oficira srpske i crnogorske nacionalnosti, koji su se povezali sa ekstremistima SDS-a, Karadžićem, Koljevićem i drugima, a imali su namjeru da u mogućoj konfliktoj situaciji umjesto komandanta generala Zorca, jer je Slovenac, i njima nepodobnih oficira preuzmu komandovanje jedinicama 4. korpusa.

U to vrijeme se događaju moji prvi, transparentni nesporazumi sa nadređenima.

- Slučaj sastanka sa generalom Miletom Babićem, opisano u mojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*“;

- Slučaj opstrukcije u vezi naoružanja u Bileći, opisano u mojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*“;

- Razgovor sa generalom Đurđevcem: saopćeno mi je da mu je iz SDB BiH došla informacija kako ja djelujem kao antijugosloven, u vezi čega mi se stavljaju na teret razgovori sa Avdom Hebibom, što je opisano u mojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*“;

- Odlazim u Ratnu školu, u vezi čega sam prije ovih nesporazuma prošao odgovarajuće procedure. Ubrzo i neuobičajeno, radi odlaska na

školovanje, predajem dužnost početkom juna, umjesto krajem augusta 1991. godine. Prvog septembra 1991. počinje školovanje u Ratnoj školi u Beogradu. Ubrzo, svi polaznici, svih škola u Beogradu se upućuju na front u Hrvatsku, na Vukovarsko, Kninsko i Banijsko ratište. Raspoređen sam u komandu jedne operativne grupe na borbenom položaju prema snagama odbrane Hrvatske u rejonima Gline, Petrinje i Siska. Komandant je bio general Koturović Nikola. Na Šamaricama sam proveo samo jednu noć. Sutradan sam uspio doći do Banja Luke, a zatim u Sarajevo, odakle podnosim zahtjev za penzionisanje, o čemu sam detalje iznio u svojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*".

Antipatriotski i amoralni smisao Seferove mržnje prema Izetbegoviću:

U ovoj historijskoj situaciji, bošnjački narod je svoje dostojanstvo predstavio čovječanstvu. Ličnost Alije Izetbegovića je u čitavom svijetu postala simbol tog našeg dostojanstva. Seferovo blaćenje i nipodaštavanje te ličnosti je, ustvari, pokušaj uništavanja pokazanog dostojanstva i pokušaj vraćanja bošnjačkog naroda u stanje kada nije bio uvažavan, kad je ponižavan i obespravljivan. Seferov negativan odnos prema ličnosti Izetbegovića je negativan odnos prema nacionalnom dostojanstvu. Iz savremenog doba nema nikoga ko je od njega zaslužniji za nacionalnu afirmaciju Bošnjaka. Pojedinačno i kolektivno, kao narod, nismo korektni prema tom simbolu našeg dostojanstva. Kad smo skoro čuli kad je lažov Sefer rekao da se Izetbegović dogovorio sa Tuđmanom, Miloševićem i Ćosićem o podjeli BiH i da je radio po tom sporazumu, reagiranje ovdašnje javnosti je moralo biti drugačije. Tu Seferovu laž smo trebali doživjeti kao težak zločin prema BiH. To je teži zločin protiv ličnosti Izetbegovića i protiv BiH od zločina koji je bio miniranjem njegovog mezara. Isti centar iz koga se diktira da osoba sa bošnjačkim imenom i prezimenom, kao što je Sefer, optužuje Izetbegovića da je uzrokovao rat, u najmanju ruku, kao Milošević i Tuđman, ima potrebu da mu minira mezar. Izvorište i ishodište ova dva zločinačka djela su ista, ali je njihova priroda različita. Miniranje mezara nalaže istragu i pravni, sudski tretman. U slučaju poistovjećivanja Izetbegovića sa Tuđmanom i Miloševićem za izvršiocem ne treba tragati, vidjeli smo i čuli, to je Sefer. On nam je poznat. Ne možemo ga sudski kažnjavati, ali možemo primijeniti moralne sankcije. Možemo primijeniti prezir protiv toga. Istina, možemo ga i nagraditi na slijedećim izborima, a možemo mu pojačati podršku. Na potezu su građani i njihova savjest. Ne sumnjam da će naši ljudi prepoznati Seferov negativan karakter i

sankcionirati ga u političkim odnosima, na izborima.

Onaj ko tvrdi da su se Izetbegović, Tuđman, Milošević, pa još i Ćosić, dogovorili o podjeli BiH, drugim riječima znači da Srbija i Hrvatska nisu imali spora sa Izetbegovićem, pa da nisu ni ratovali ovdje, već da je sve bila stvar Izetbegovićevog sukoba sa Karadžićem i Bobanom. Ako je to tako, onda to nije bio međunarodni sukob, već građanski rat. Sefer, koji tako govori, time implicite tvrdi da je u BiH građanski rat, a ne agresija. Pitanje je da li su opasniji oni koji eksplicite kažu da je bio građanski rat ili oni koji to kažu implicite. Mislim da su opasniji ovi koji to govore implicite, indirektno, što bi se za konkretan slučaj reklo, zakamuflirano, podmuklo.

Seferova priča je, ustvari, priča velikosrpskih ekstremista, Šešeljevih radikala i Karadžićevih SDS-ovaca. U istom smislu je i Seferova tvrdnja da smo mu mi ubili ženu. Kaže htjeli njega, pa ga promašili, te mu ubili ženu. Ako smo uistinu to mi mogli učiniti prema njemu, uz znanje Izetbegovića, onda smo mogli uraditi i ono na Markalama, što upravo propagiraju četnici. Smjer Seferove priče je umnogome istovjetan sa pričom četnika. Moralni aspekti njegove priče oko pogibije supruge, Sefera još dublje kompromitiraju, s obzirom na njegovo ukupno ponašanje na radnom mjestu, gdje je najvulgarnije i primitivno ponižavao svoju suprugu, ali ipak na njenoj tragediji želi izazvati sažaljenje i pretočiti ga u političku podršku, što je Seferov moralni ambis svoje vrste.

Rizici zbog Seferove nelojalnosti političkim autoritetima odbrane BiH:

Očekujem da naši odgovori na Seferove laži u emisiji „*Generali*" budu korisni u zaštiti glavnih vrijednosti i autoriteta odbrane Bosne i Hercegovine. Naši odgovori trebaju ubuduće otežati uticaje nekih faktora i pojedinaca da se naša borba i glavni autoriteti u njoj iskrivljeno predstave. Ideološka i politička borba u vezi sa vrijednostima odbrane Bosne i Hercegovine će biti, i duga i teška. Zato želim da moje knjige, pod naslovom „*Argumenti i sjećanja o ratu*" trajno olakšaju tu borbu. Uvjeren sam da će čitanje tih knjiga pomoći da oslabe efekti iskrivljenog predstavljanja ljudi i događaja tokom odbrane od agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu. Važno je doprinositi u sprečavanju prenošenja neistine budućim generacijama.

Prvo, dok smo u jačanju borbenog morala naše Armije lojalnost civilnom Vrhovnom komandantu smatrali vojničkom profesionalnom obavezom i vrlinom, Sefer je odvraćao od te lojalnosti, što je za sudbinu BiH bilo vrlo, vrlo rizično. Da li je to Sefer radio zato što ne razumije da je to bilo rizično za BiH ili upravo zbog toga što je htio da uslijede opasnosti

koje iz tog rizika slijede, ne želim nagađati, ali je istina da je to radio. U tome Sefer nije bio potpuno bez uspjeha. Unutarnja priroda normalne vojske podrazumijeva neprikosnovenu lojalnost civilnom vrhovnom komandantu svih njenih pripadnika, posebno generala i komandanata. O tome se, ponegdje i ponekad u nas, vrijednosti okreću naopačke. Sefer želi da u političkoj strukturi BiH djeluju snage koje se rugaju pokazanoj lojalnosti od strane istaknutih kadrova naše Armije prema svom vrhovnom komandantu. Uprkos tome, mi i dalje afirmiramo vojnu lojalnost kao mjeru patriotske odgovornosti. Nelojalnost je suprotna tome. U vojsci, nikakve, pa ni demokratske države nema demokratije. U demokratskoj državi ima civilna kontrola nad vojskom. Kritične društvene situacije nastaju i onda kad u borbi za vlast, iz vojne strukture pokušaju uspostaviti kontrolu nad civilnim sektorom.

Drugo, a u vezi s tim, ističem da je rat mnogo kompleksnija društvena pojava od oružane borbe kao osnovnog sadržaja rata. Glavni zadatak naših jedinica je bio da oružjem brane i oslobađaju zemlju. Usporedo, zadatak nam je bio da se zaštite vojne i civilne institucije bez kojih se organizacija oružane borbe ne može zamisliti. I to je bio važan, ali manje vidljiv front naše borbe. Dovesti u pitanje važne institucije ili umanjiti kapacitet njihovog djelovanja, značilo je uništiti pretpostavke za organizaciju oružane borbe. Na Seferovoj meti je bilo Predsjedništvo i lično predsjednik Izetbegović. Seferu je zasmetalo naše razumijevanje tih suptilnih pitanja politike, vojske i rata. Htjeli su nas, po svaku cijenu, eliminirati. Historijska situacija me počastila da dobijem savjetodavnu ulogu prema najvišim vojnim i političkim autoritetima, te da dobijem operativnu ulogu za oblast sigurnosti, morala, vojno-političkih i drugih važnih generalštabnih pitanja. Zbog toga se osjećam relevantnim za ovo što govorim. Moje kolege i ja se osjećamo ponosnim jer smo zaštitili sistem komanovanja Armijom R BiH. Možda više nego ostali, trpio sam srdžbu onih koji su organizirali nasrtaje ili su bili egzekutori nasrtaja na ono što smo zajednički čuvali mjerama političkog karaktera, sigurnosti i morala.

Ne treba da zabrinjavaju pojedinci kao Sefer, koji se služe neistinama, niti treba da zabrinjavaju oni koji zlurado, kao Sefer, prenose neistine. Ali, treba da zabrinjava stanje u društvu koje tolerira Sefera koji propagira neistine i one koji zlurado prenose njegove laži. Kriza u našem društvu je duboka u onoj mjeri u kojoj su svi relevantni društveni faktori postali neosjetljivi na neistine. Neistine se toleriraju, a nekada se ima utisak da je

u moralno-psihološkom smislu kriza toliko duboka da su ovom društvu u toj krizi potrebne iskrivljene predstave i neistine kako bi se regenerirala i produbljivala. Ako je to tako, treba postaviti slijedeća pitanja: Ko proizvodi takvo stanje? Kome odgovara takvo stanje? Da li je moguće izaći iz takvog stanja? Da li je takvo stanje opasno za BiH kao državu i njene građane? Ko i šta treba da uradi da se stanje normalizira?

Seferov udar na karakter odbrane BiH od oružane agresije:

Šta znači riječ „*karakter*" u sintagmi „*karakter rata*". Pri tome se misli na društveni i politički smisao, odnosno glavna obilježja rata u vezi sa uzrocima, ciljevima i fizionomijom. Ovo zavisi od politika koje imaju glavnu ulogu u započinjanju, vođenju i prekidu rata. Prema tome, karakter rata u BiH 92. – 95. podrazumijeva njegova glavna obilježja u odnosu uzroka primjene sile na teritoriji R BiH i u odnosu na politike čiji su centri odlučivali o primjeni sile radi dostizanja konkretnih političkih ciljeva koji su determinirali fizionomiju rata – urbicidni i genocidni metodi primjene sile. To podrazumijeva identifikaciju faktora koji su odlučivali o primjeni sile. Time se daje odgovor o zaraćenim stranama. Svaki politički centar koji je donosio odluke o angažiranju vojske je predstavljao zaraćenu stranu, pa ako je to nosilac državne vlasti, onda se identificira država kao zaraćena strana. To su bili vrhovni komandanti susjednih zemalja. Oni su donosili odluke o započinjanju, vođenju i prekidu rata. Prema tome, to je bila agresija.

Građanski rat: Ako se u jednoj državi vodi rat, pa ako je sa stajališta opstanka te države sve jedno ko će pobijediti a ko izgubiti, jer uvijek ostaje ta država, a može se promijeniti nosilac vlasti, onda je to građanski rat. U situaciji kakva je bila u BiH, nije bilo sve jedno ko će pobijediti, upravo sa stajališta opstanka BiH.

Maskiranje agresije: Identifikacijom državnih faktora koji su donosili odluke o započinjanju, vođenju i prekidu rata uviđa se da je SRJ, odnosno Srbija i Crna Gora, agresor na R BiH. Izvršilac agresije su oružane snage, pod kontrolom Miloševićevog režima. On je odredio cilj - ujedinjenje svih „*srpskih zemalja*" u jednu državu. Tako postavljen cilj je determinirao najgrublje metode ratovanja. Milošević je pod svojom kontrolom imao vojsku raspoređenu u tri države - SRJ, R BiH i RH. Milošević je, u vezi s tim, imao potrebu da riješi dva krupna pitanja: (a) legalizirati raspored vojnih potencijala pod svojom kontrolom, borbeno angažiranih na teritorijama susjednih zemalja, i (b) maskirati vlastitu ulogu vrhovnog komandanta tim

dijelovima svojih oružanih snaga. To je riješio uspostavom paradržava RS, APZB i RSK, što je korišteno za isticanje teza o građanskim ratovima.

Ishod rata, u smislu identifikacije pobjednika i poraženog je aktuelno pitanje. Pri tome se griješi, jer se rat svodi samo na njegov osnovni, ali ne jedini sadržaj, oružanu borbu. Ne uzima se u obzir da je rat totalna društvena pojava u kojoj su važni i drugi sadržaji kao što su diplomatija, informisanje (propaganda), proizvodnja za ratne potrebe, političko djelovanje ... Dobro znaju sociolozi i politolozi da se ishod rata procjenjuje sa stajališta ciljeva koje su sebi postavile zaraćene strane. Mi smo imali cilj da ostane država BiH kao zajednica ravnopravnih građana i narda i da opstanu Bošnjaci kao naročito ugrožen narod u agresiji na R BiH. Oni su imali za cilj da ne bude ni BiH kao države ni Bošnjaka. Na kraju se dogodilo da je opstala i država BiH i bošnjački narod. Znači, dogodilo se ono što je bio naš, a ne njihov cilj. U tom pogledu mi smo pobjednici.

Strateške pobjede: prva, uspostava jake političke organizacije i mobiliziranje građana u pogledu spremnosti da se brani BiH svim sredstvima i po svaku cijenu; druga je međunarodno priznanje BiH, treća je organiziranje Armije R BiH, a četvrta konačno dostizanje mira. Bez jake političke organizacije nije se moglo postići međunarodno priznanje, bez oboga nije se mogla organizirati i legalizirati Armija, a bez svetroga se nije moglo iz ratnog stanja doći do mira.

Rizici zbog Seferove negativne uloge unutar Sarajeva:

O situaciji u Sarajevu može pričati svaki njegov građanin. Osnovni problem su bili četnici koji su izolirali grad i njegovih blizu pola miliona stanovnika. Nastala je ratna psihoza. Četnici su divljački gađali civilne ciljeve. Ginulo se na sve strane. Najteži je bio početni period, jer se u relativno kratkom vremenu prešlo iz stanja mira u stanje rata. Psihički, građani su se morali adaptirati na granatiranje. U svakoj sekundi je od eksplozija granata grmilo na sve strane. Četnici su divljački ubijali, rušili i palili.

Glavna pažnja je usmjerena prema četnicima koji su kidisali da osvoje grad. U tom pogledu nadležni autoriteti i institucije su nastupali organizirano, pa je borba protiv četnika bila uspješna.

U takvim okolnostima se pojavila masovna pljačka po gradu. Nastala je pometnja. Neki su željeli da napuste grad, a neki su dolazili u Sarajevo, naprimjer iz Podrinja, Pala, Rogatice, Sokoca ... Nastao je problem zbrinjavanja izbjeglica. Stanje u gradu je bilo teško kontrolirati.

Situacija je bila otežana jer je bilo nekompetentnih ljudi za policijska pa i vojna pitanja. Nigdje u svijetu, po glavi stanovnika nije bilo više policajaca kao u Sarajevu, niti je bilo više kriminala i pljačke. Bilo je onih koji su i nekompetentni i nepodobni. Preplitala se nadležnost civilne i vojne policije. Veliki broj policajaca u gradu, ali i masovna krađa i pljačka. Vladala je opća nesigurnost. Nekompetentni ljudi su rukovodili policijom, i to u izuzetno složenim uslovima. Vojna policija je bila nepravilno organizirana, što je bio dobar, pa i realan izgovor za civilnu policiju što ne radi efikasnije. Imali smo čak i komandanta vojne policije Republike Bosne i Hercegovine, što je bilo svojevrsno profesionalno ruglo. Vojna policija se organizirala na teritorijalnom principu, po općinama, što se nije smjelo dogoditi, jer je na teritorijalnom principu organizirana civilna policija. Vojnu policiju je trebalo organizirati u sastavu jedinica i štabova TO. Vojna policija je ulazila u civilnu nadležnost, što je pasiviziralo civilnu policiju.

Kao načelnik bezbjednosti RŠTO, pokušavao sam da se isprave te anomalije. Ometan sam. Tokom juna i jula 1992. godine smo formirali jak bataljon vojne policije, uz ambiciju da to bude snaga koja će uvesti reda u pogledu ponašanja vojnih lica u situaciji kada su izvan svojih jedinica. Nakon što smo u sarajevskom FIS-u postrojili blizu 400 odabranih i u JNA obučenih policajaca, od Sefera je uslijedila naredba da se taj bataljon rasformira, a da i dalje ostanu jedinice vojne policije pod kontrolom komandanta Vojne policije R BiH Kerima Lučarevića. Uz tu anomaliju, Sefer je Lučarevića predstavljao kao načelnika bezbjednosti RŠTO, iako sam ja bio postavljen na tu funkciju.

Kad sam ocijenio da ne mogu savladati prepreke koje mi se postavljaju i da ne mogu snositi odgovornost za ono što je funkcija na koju sam postavljen podrazumijevala, zahtijevao sam da odem na neku drugu dužnost. Nakon niza upozorenja i raznih mjera, usmeno i pismeno, da se uspostavi normalna situacija u pogledu policijskih poslova, shvatio sam da su sile destrukcije locirane na mjestima odakle sam trebao dobivati podršku. Sefer se umjesto mene opredijelio za Kerima Lučarevića. Zahtijevao sam da budem smijenjen sa dužnosti načelnika bezbjednosti TO. Postavljen sam na dužnost savjetnika za vojna pitanja u Predsjedništvu R BiH.

Situacija se sve više pogoršavala, ali ja sa funkcije savjetnika nisam imao operativnih nadležnosti. Sa te funkcije sam intenzivno informirao, apelovao, insistirao da se greške isprave. Problemi su se nagomilali. Jedna grupa problema je bila vezana za lošu organizaciju i rukovođenje

vojnom policijom, pod Seferovom kontrolom, preko Kerima Lučarevića. Smatrao sam da je trebalo Lučarevića smijeniti i policiju kojom komanduje rasformirati. Druga grupa problema je vezana za dvadesetak baza Juke Prazine u Sarajevu i njegov uticaj sa Igmana na stanje u gradu. Trebalo je rasformirati te jedinice, a pripadnike istih rasporediti po borbenim jedinicama, što je bio izazovan i težak posao. Treći problem je predstavljao Sefer Halilović i stanje koje je proizvodio u Štabu Vrhovne komande. Na čelo Armije je trebala doći profesionalno i moralno pogodna ličnost. Sefer je skrnavio i profesionalne i moralne principe. Četvrti problem su bili neposlušni komandanti u nekim brigadama u Sarajevu.

Krajem 1992.godine se ponovo počelo razmišljati o mom povratku na dužnost načelnika bezbjednosti u Štabu Vrhovne komande.

Građani su najbolji svjedoci događaja u Sarajevu tokom rata. Oni znaju ko ih je ugrožavao sa brda okolo, a ko od onih koji su bili u Sarajevu. Možda neki ne znaju da sam upravo ja bio najdirektnije u sukobu sa onima koji su ugrožavali građane Sarajeva. Do marta 1993. godine nije bilo uslova za uspješnu zaštitu. Radili smo da osiguramo potrebne uslove. To je bilo najcrnje doba u historiji Sarajeva i BiH. Kad smo osigurali minimum uslova, smijenjen je Kerim Lučarević. Policija pod njegovom kontrolom je rasformirana. Po drugi put sam postavljen na funkciju načelnika Uprave bezbjednosti i dobio još više mrzitelja. U Sarajevu je samo malo laknulo. I dalje je bilo mnogo problema u pogledu ugrožavanja lične sigurnosti građana. Ubrzo smo napravili još jedan pozitivan iskorak. U Sarajevu smo rasformirali oko dvadesetak baza Juke Prazine. Momke iz tih baza smo rasporedili po svim jedinicama 1. korpusa. Kako smo to učinili može se pročitati u mojoj knjizi „*Argumenti i sjećanja o ratu*“. Na red je došao i Sefer. Zatim smo riješili probleme u 9. i 10. brigadi. Od tada smo mogli reći da su građani, što se tiče ugrožavanja iznutra, sigurni. Iskustva: (a) nismo mogli riješiti sve probleme odjednom, jer je bio preveliki rizik za odbranu Sarajeva od četnika; (b) problemi koje smo imali u Sarajevu su bili sa direktnim posljedicama za tretman BiH od strane međunarodne zajednice; (c) da nismo riješili te probleme, izostala bi međunarodna podrška u korist očuvanja BiH kao države.

Željelo se da sačuvamo ljude, slično kako smo zaštitili pripadnike Jukinih baza. Da je bilo po našem, sada bi među nama, najvjerovatnije uz ratne zasluge, živio Caco. Željeli smo i Seferu pomoći. Suštinski gledano, on nije smijenjen. Ostao je načelnik Štaba. Dobio je komandanta Delića

kao svog nadređenog. Nije shvatao ulogu načelnika Štaba. Kako on sam kaže, u njegovoj nadležnosti su ostale kuharice, čistačice, ambulanta i bezvrijedni operativni inventar. Ni jedan kaplar u sadašnjoj Vojsci BiH ne bi tako plitko i nezrelo, kao Sefer, okvalifikovao ulogu načelnika štaba. To je centar kreiranja, koncipiranja, planiranja, koordinacije i usmjeravanja velikog sistema koji se zvao Armija R BiH. U profesionalnom smislu, uloga načelnika štaba je izazovnija od uloge komandanta. Trebalo bi da i Sefer zna bolje od kaplara objasniti ulogu načelnika štaba. Međutim, Sefera su bolesne ambicije onesposobile i svele ispod nivoa kaplara.

Odnos Sefera prema demokratskim institucijama:

To što decenijama radi Sefer nije potrebno BiH i njenim građanima. Našem društvu treba istina. Neprijateljima BiH trebaju laži, podvale i insinuacije koje nudi Sefer. Za perspektivu BiH, za naraštaje koji dolaze je potrebno očuvati autoritete odbrane BiH. Realno ih predstaviti. Osigurati da se u budućnosti, u mentalnom smislu ljudi ujedine oko tih autoriteta i da tako ujedinjeni budu prepreka budućim, eventualnim, antibosanskohercegovačkim, zašto ne reći i antibošnjačkim snagama kojih će biti. Sefer gazi te autoritete i negira. On time otklanja prepreku koju trebamo izgraditi da trajno bude na putu zla na ovim prostorima.

Sefer jeste u početku bio u odbrambenim snagama BiH. To je bilo relativno kratko vrijeme. Posustao je. Mi smo izdržali do kraja. Borili smo se kako smo znali i koliko smo mogli. Naše je mišljenje da su bolji oni koji su izdržali od onih koji su posustali i okrenuli protiv predstavnika svog naroda. Imali smo i grešaka. Ali, borili smo se. Poštovali smo riječ naroda na izborima 1990. godine. Narod je izabrao svoje političke predstavnike. Sefer je djelovao protiv njih. Mi vojnici smo znali da ćemo dokazati da poštujemo svoj narod samo onda ako budemo poslušni prema političkim predstavnicima koje je narod izabrao. Za nas je svaka priča o patriotizmu izvan poštivanja demokratske volje naroda bila prazna pa i sumnjiva. Sefer nije poštovao volju naroda. On je prkosio toj volji. I danas to čini. Ako narod BiH želi imati uređenu državu i vojsku u njoj, a podržavati ljude koji su protivni narodnoj volji, onda je to odgovornost naroda, a ne nas koji smo se borili za uspostavu reda u državi.

Ono što je naš posao sada, je da, ako imamo prilike, narodu kažemo, objasnimo kako se ko odnosio prema njegovoj volji. Ako narod želi promovirati opasne protivnike svoje volje, i pored toga što im je objašnjeno da je to put propasti, onda mi tu više ne možemo ništa, propast ćemo skupa

sa svojim narodom, kakvim, takvim.

Mi kažemo da ovom narodu i državi trebaju vojnici, oficiri i generali koji će biti poslušni demokratski izabranim predstavnicima naroda. U vezi s tim, mi kažemo da smo mi bolji od onih koji su se okrenuli protiv narodnih predstavnika. Narod se mora odrediti da li je za vojsku koja je poslušna ili za vojsku koja je neposlušna. Drugim riječima, narod se mora izjasniti da li je za red ili za haos. To pitanje poslušnosti je pitanje poštovanja prema demokratski izraženoj volji naroda i njegovim predstavnicima. Vojnici, oficiri i generali trebaju poslušnošću demonstrirati poštovanje.

Među mnogim apsurdima u ponašanju Sefera je i njegovo nastojanje da nas sve omalovaži, da nas ponizi. U odnosu na neke autoritete prema kojima se neprijateljski odnosi, Sefer djeluje kao loše odgojeno dijete. Samo se patološkim razlozima unutar njegove ličnosti ili spoljnim, agresorskim utjecajima na njega može objasniti pokušaj da dokaže kako je pametniji, pošteniji od Izetbegovića. Sefer nije pokrenuo ni jedno od važnih strateških vojnih pitanja. Ni jedno od strateških vojnih pitanja nije objasnio, dok se nenadležno miješa u politička pitanja, i to uvijek nakaradno, sa puno emocija mržnje prema političkim autoritetima u BiH. Njegov nivo su emotivne rasprave o kriminalu, korupciji, uvijek bez argumenata. Sefer nije došao u BiH da s nama rješava probleme, već je došao da proizvodi probleme, da nam ih nameće i usložava. Pored svih svojih briga u BiH, narodu se skreće pažnja na Sefera. Da je on rješavao naše probleme, da nam je u tome pomagao, mi bi znali to cijeniti.

Sefer se loše odnosi prema prošlosti, sadašnjosti i budućnosti BiH. Pogrešnim interpretacijama prošlosti i sadašnjosti on proizvodi iskrivljene predstave o važnim pitanjima, događajima i ličnostima, unosi podjele među nas Bošnjake i tako nas slabi. On u svemu tome koristi i zloupotrebljava krizu u kojoj se nalazi naše društvo. Obično, ljudi koji dolaze u BiH, brzo nauče hodati po njoj. Adaptiraju se, prihvate naše ljude i uspostavljaju normalan dijalog. Izuzetak je Sefer. On još nije naučio hodati po BiH. Tumarajući po ovom prostorima, on namjerno kalja ovdašnje ljude ...

Smjena Sefera je bila spas za BiH:

Važno je da razjasnimo neka pitanja o oficirima JNA koji su se priključili u sistem odbrane BiH. Jednu kategoriju su činili mlađi ljudi sa početnim oficirskim činovima i desetak godina oficirskog iskustva, među kojima je bilo onih koji su stasali do pohađanja Komandno- štabne akademije. U drugoj kategoriji su oficiri srednje generacije, koji su ranije,

nakon završene Vojne akademije, završili Komandno-štabnu akademiju ili Visoku vojno-političku školu, a zatim desetak godina radeći u jedinicama i komandama sticali iskustva, od kojih su neki tek završili ili su počeli pohađati Ratnu školu, koja je uslov za čin generala. U trećoj kategoriji su oficiri i generali starije generacije. Među njima su i oni oficiri koji su imali formalne uslove da postanu generali, ali to nisu postigli, ili zbog toga što je bilo rano, ili im to nije omogućeno iz drugih razloga.

Halilović, Karavelić, Ajnadžić, Delić Sejo, Dudaković, Ćuskić su u to vrijeme pripadali kategoriji mlađih ljudi, ali sa dragocjenim znanjima i iskustvima. Delić, Polutak, Zorlak, Jusić, Merdan, ja i još neki smo pripadali srednjoj kategoriji. Efendić, Suljević, Bilajac, Šiber, Divjak, Jakić ... su pripadali starijoj generaciji. Među oficirima je vladala hijerarhija, obzirom na činove koje su imali i funkcije koje su obavljali.

Kad je počeo rat, na čelo TO R BiH je došao pukovnik Hasan Efendić, a do njega su prvi bili Šiber i Divjak. Računajući od 08.04.1992. godine, kada je Predsjedništvo R BiH donijelo Odluku da se umjesto Republičkog Štaba TO R BiH, uspostavlja novi ŠTO R BiH, kroz mjesec i po dana, od prvog komandanta, Hasana Efendića, funkciju preuzima Sefer Halilović. Da li zbog toga što je Efendić bio relativno kratko na funkciji komandanta ili zbog toga što se o Seferu učestalo, a netačno govori da je bio prvi komandant, u javnosti se uz ime i prezime Sefera Halilovića često kaže da je prvi komandant naše Armije. Istina je da je Hasan Efendić bio prvi komandant TO R BiH.

Ne znam puno o tome kako je Sefer došao na čelo Armije. Ali znam da je njegov dolazak bio veoma interesantan i sa stajališta ponašanja prema njemu ostalih oficira, kako onih mlađih, tako i nas bitno starijih. Interesantno, u početku svi smo ga poštovali. Ne znam nikoga od nas ko nije ispoljavao disciplinirano i lojalno ponašanje prema njemu. Mi stariji smo rezonirali, da nam je zadaća doprinijeti da Sefer Halilović stekne što bolju reputaciju, da stekne što veći autoritet, jer smo znali da će se uz veći njegov autoritet, ljudi bolje odnositi prema naređenjima i da ćemo tako imati veću borbenu moć. Naš odnos prema njemu je, ustvari, bio naš odnos prema naporima da imamo što bolju vojsku. Međutim, Sefer nije imao sluha da procijeni zbog čega mu dajemo podršku. Upravo zbog tako zrelog pristupa svih nas, on je, u pogledu podrške, imao idealne uslove za uspješan rad. Njegova formalna pozicija komandanta mu je osigurala visok autoritet. To je bila formalna strana. Od njega je zavisilo da uz povoljan

formalni, stekne i stvarni autoritet. Nije iskoristio tu šansu.

Sefer je u seriji „*Generali*“ veoma dobro objasnio zbog čega je rano otišao iz Armije. Ti razlozi se mogu svesti na zaključak da nije poštovao okruženje. Nije poštovao nas koji smo mu davali bezrezervnu podršku. Nije poštovao Vrhovnog komandanta – Predsjedništvo R BiH, na čelu sa predsjednikom Izetbegovićem. Općepoznato je da nije bio zreo za tako visoku funkciju, u tako složenoj ratnoj situaciji. Njegovo ponašanje na radnom mjestu je bilo katastrofalno. Dok se širom BiH ginulo, on je na radnom mjestu, potpuno transparentno gazio osnovne moralne norme do kojih drži narod čija mu je Armija bila povjerena. Njegova profesionalna nesposobnost za funkciju koju je dobio, kao i njegove moralne slabosti su postali veoma rizičan faktor. Dolazak, profesionalno zrelijeg i moralnijeg čovjeka na čelo Armije je bila nužda, rekao bih, i spas.

13.
TELEVIZIJSKI SNIMLJEN A NEOBJAVLJEN INTERVJU FIKRETA MUSLIMOVIĆA ZA EMISIJU „*POŠTENO*“, UREDNICE DUŠKE JURIŠIĆ

Molba Duške Jurišić za intervju:

Duška Jurišić me pozvala telefonom i zamolila da učestvujem u emisiji Federalne TV, koju ona uređuje pod naslovom „*Pošteno*“, na temu funkcioniranja sistema sigurnosti BiH u toku rata. Rekla mi je da će, pored mene, učesnici u emisiji biti Seferov sin, za koga je javnosti poznato da je kao dijete 1993.godine, pod kontrolom svog oca Sefera, učestvovao u mučenju Ahmeda Tabaka, s ciljem da od njega iznudi iskaz protiv Izetbegovića, Delića, Alispahića ... Rekla je da će u emisiji učestvovati i Naser Orić.

Kada mi je pomenula da će učestvovati Seferov sin, odmah sam odbio njenu molbu. Bila je uporna, a ja sam se čudio od kuda je došla na ideju da o vrlo ozbiljnoj temi moj sagovornik bude upravo Seferov sin. Duški sam rekao da me kao građanina čudi, kako to Sefer osigura da na Federalnoj TV po svojoj volji dobije prostor kad god zaželi. Osjetio sam da joj taj moj komentar nije prijao. Telefonski razgovor je protekao u mom objašnjavanju da ne želim razgovarati sa osobama koje su čineći zlo društvu i državi, činili zlo i meni lično.

Ipak, sutradan Duška je ponovo nazvala. Predložila je da dam intervju koji bi emitirala u emisiji koju je planirala na navedenu temu. Pristao sam i zamolio da mi na mail adresu pošalje pitanja o kojima bi se

trebao izjasniti. Ona je to i učinila. Otišao sam u sarajevski RTV dom i dao intervju koji je televizijski snimljen.

Pitanja koja je postavila Duška Jurišić:

„Poštovani gospodine Muslimoviću,

Žao mi je što ne želite gostovati u emisiji u kojoj ćemo govoriti o ulozi službe vojne bezbjednosti Armije RBiH.

Ukoliko se predomislite, moj poziv i dalje važi. Emisija „Pošteno" je na programu Federalne televizije u ponedjeljak, 27.5.2013.godine, u 20 sati i 10 minuta.

Mada je obaveza, te uobičajena praksa, u skladu s principima profesionalnog novinarstva, upoznati sagovornika samo sa temama, ipak na Vaš zahtjev, a radi poštivanja principa nepristrasnosti i objektivnosti, upućujem konkretnija pitanja:

1. Šta smatrate najznačajnijim dostignućem u uspostavi sistema bezbjednosti Armije RBiH?

2. Planirali ste da se organizira jača vojno-policijska služba za kriminalističke poslove zbog povećanog obima kriminala, ratnog profiterstva, pljački i ubistava. Kakav je bio doprinos ove službe suzbijanju kriminala?

3. Upozoravali ste Vrhovnu komandu Armije RBiH i ministra odbrane na primjenu represivnih mjera prema građanima. Kako su reagovali na Vaše upozorenje? (str.205, I knjiga)

4. Koliko su podaci do kojih je dolazila Služba vojne bezbjednosti bili provjeravani?

5. Da li ste imali saznanja o privatnim zatvorima, razmjenama itd.?

6. Kakva je bila sudbina vašeg plana akcije raščišćavanja kriminalnih djelatnosti pojedinaca i grupa?

7. Kako ste sarađivali sa članovima Vrhovne komande Armije RBiH, odnosno čelnim ljudima TO BiH? Kako je Služba vojne bezbjednosti ocijenila njihove aktivnosti?

8. Posebno poglavlje u svojoj knjizi posvećujete prisustvu mudžahedina u BiH. Čime argumentujete tvrdnju da niko u Armiji RBiH nije imao nikakvog uticaja na njihov dolazak u Bosnu i Hercegovinu?

Intervju bismo snimili u petak, 24.05.2013.godine, u popodnevnim satima. Riječ je o elektronskom mediju, tako da Vaše odgovore na pitanja trebamo snimiti.

Pozdravlja Vas,
Duška Jurišić
Urednica emisije"

Odgovori Fikreta Muslimovića na pitanja urednice Duške Jurišić:[441]

Prema pitanjima koja mi je postavila urednica Duška Jurišić, pripremio sam tekst orijentirnih teza, odnosno tekst po kome sam dao odgovore, po slijedećem:

JURIŠIĆ: Šta smatrate najznačajnijim dostignućem u uspostavi sistema bezbjednosti Armije RBiH?

MUSLIMOVIĆ: Istina, ja se osjećam kompetentnim da govorim o pitanjima iz oblasti sigurnosnih poslova, ali za cijeli ratni period nisam relevantan: prvo, zato što sam sa prekidom od sedam mjeseci, u prvoj polovini rata na toj dužnosti bio samo osam ili devet mjeseci, a više od tri četvrtine trajanja rata sam bio na drugim dužnostima. Bio sam savjetnik za vojna pitanja u Predsjedništvu, zamjenik a zatim načelnik Uprave za moral i načelnik Združenog štaba Armije RBiH i HVO, što je dužnost koju smo dijelili sa Hrvatima.

U tome vidim i pozvanost i neka ograničenja da ocjenjujem dostignuća sistema bezbjednosti Armije RBiH, shvaćenog u užem smislu kao djelokrug službi bezbjednosti. Ako sistem bezbjednosti shvatimo šire, ne svodeći ga samo na ulogu službi bezbjednosti,kao stručnih nosilaca, onda kao istaknuti član Štaba Vrhovne komande, gdje sam obavljao razne dužnosti, smatram da je taj sistem, u širem smislu, bez obzira na njegove unutarnje slabosti odgovorio na glavne opasnosti. Uspješnost treba cijeniti sa stajališta glavne namjene sistema bezbjednosti. Njegova namjena je zaštita sistema komandovanja i rukovođenja u Armiji, što je centralna vrijednost funkcioniranja sistema odbrane, a oni koji su djelovali protiv tog sistema bili su naročito zainteresirani da slome kičmu vojne organizacije, a to je upravo taj sistem komandovanja. U tom smislu, cijeneći sistem bezbjednosti u širem smislu je bio vrlo uspješan u organiziranju mjera zaštite komandi, jedinica, rejona rasporeda i važnih objekata. U našoj Armiji, upravo zahvaljući djelovanju tog sistema, naročito od kada je na čelo Armije došao Rasim Delić, nije se moglo štetno ponašati a da izostanu mjere.

Upravo angažiranjem cjeline sistema bezbjednosti, uključujući i službe bezbjednosti, vojne i civilne, otklonjene su opasnosti za našu odbranu od neposlušnog i samovoljnog ponašanja pojedinih komandanata u Sarajevu pod utjecajem Sefera Halilovića koji se suprotstavljao

[441] Odmah poslije televizijski snimljenog intervjua Fikreta Muslimovića, on je Duški Jurišić dao identičan tekst koji slijedi u ovom podnaslovu.

predsjedniku Izetbegoviću, direktno ugrožavajući sistem komandovanja kao najvažniju vrijednost borbene moći. On je svojim utjecajima podsticao na neposlušnost prema civilnoj Vrhovnoj komandi, što je bio udar na sistem komandovanja čija je zaštita prioritet nad prioritetima u djelovanju sistema bezbjednosti. Također, shvatajući sistem bezbjednosti Armije u širem smislu, od naročitog značaja je nivo organiziranosti da se uspješno suprotstavimo podrivačkoj subverzivnoj ulozi Fikreta Abdića. Bitno je uočiti podudarnost u ispoljavanju opasnosti protiv sistema komandovanja, kao kičme vojne organizacije, na području Bosanske Krajine ,u zoni 5. korpusa i na području Sarajeva, u zoni 1. korpusa. Da li je ta podudarnost izraz koincidencije ili je koordinirana iz nekog centra, važno je pitanje. Moje mišljenje je da je izraz koordinacije iz nekog neprijateljskog centra. U obje te regije glavni bezbjednosni problemi su bili otpor civilnoj Vrhovnoj komandi i mržnja prema predsjedniku Izetbegoviću. U obje te regije problem bezbjednosti je bio izazivanje sukoba između jedinica Armije i civilne policije sa efektima razaranja sistema odbrane u cjelini. U obje te regije glavni akteri su imali neskrivene političke ambicije koje su pokazali osnivanjem svojih političkih stranaka da djeluju protiv odbrambene strategije Predsjedništva BiH, na čelu sa Izetbegovićem, što su smjerovi političkog utjecaja koji postoje i dan-danas, iako su marginalni. U obje te regije glavni autoriteti izazivanja haosa u našem odbrambenom sistemu su se koristili terorističkim, zločinačkim metodama.

Ja ću o tome navesti dokaz pismenu izjavu koju je dao Ramiz Delalić Ćelo, kada je u akciji raščišćavanja sa neposlušnim komandantima, krajem oktobra 1993. godine, organima Službe državne bezbjednosti rekao ono što je i skandalozno i frapantno i ..., citiram: „... u više navrata Sefer mi je govorio da se moraju neki ljudi likvidirati i spomenuo, a jednom prilikom mi je i pokazao čovjeka zaposlenog kod komandanta Delića, odnosno čovjeka čije ime ne znam, ali radi na informatici kod komandanta, zatim 'vucibatinu' Fikreta Muslimovića, načelnika Uprave bezbjednosti. Kad je u MUP priveden Fahro Radončić, Sefer mi je ovo govorio za Muslimovića i čovjeka koji radi kod komandanta. Ja sam, inače, bio u lošim odnosima sa Fikretom Muslimovićem i Sefer je ovo pokušao iskoristiti kako bih ja 'odradio' Fikreta Muslimovića." Dalje u svojoj izjavi Delalić svjedoči kako su Sefer i Radončić njega podsticali da ubija, po nekom tajnom planu, o čemu je Delalić rekao, citiram: „U razgovoru sa mnom Sefer i Radončić su omalovažavali predsjednika Predsjedništva RBiH, govoreći da je on krivac

za velika stradanja muslimanskog naroda. Sefer mi je pred Radončićem, nakon njegovog privođenja u MUP i oslobađanja, rekao da postoji neki plan sa kojim bi me oni trebali informisati. Da li za to nije bilo vrijeme ili da li mi nisu vjerovali, uglavnom mi ga nisu rekli. Prije mislim da za to nije bilo vrijeme." Prema Delalićevoj izjavi proizilazi da je po tom planu Radončić dobio ulogu da štampa i rastura propagandne materijale kojim će kompromitirati ljude za koje cijene da su smetnja ostvarenju njihovog plana, u vezi čega je naročito bitan slijedeći dio Delalićeve izjave, citiram: „Oni su me nastavili zvati i kontaktirati sa mnom, isključivo, po mom mišljenju, da preko mene, a zato što imam jednu od najjačih i najopremljenijih brigada u Sarajevu, ostvare neke svoje ambicije. Radilo se o čistom karijerizmu. ... Također su mi Sefer i Radončić rekli da sam ja jedini komandant Sandžaklija koji vrijedi nešto u ovom gradu i da se nastoji i mene skinuti, obrazlažući to atakom na narod Sandžaka u Sarajevu. Govorili su mi da jačaju tenzije protiv Sandžaklija, da se oni maltretiraju, te da treba privući što veći broj Sandžaklija, a jednom prilikom mi je Sefer rekao da namjerava osnovati sandžačku brigadu boraca iz Sandžaka. Sefer mi je zatim skrenuo pažnju da se moram čuvati MUP-a, 'jer oni idu na tebe da te odrade', tako da sam ja neprestano bio opterećen s tim da mi MUP RBiH nešto sprema."

Autentičnost Delalićeve izjave je dokaziva, jer su živi ljudi koji su uzimali izjavu i njihovi nadređeni kojima su te izjave službeno predočene.

Znači, Sefer i Radončić su realizirali neki tajni plan. Proizilazi da je po tom planu trebalo ubiti mene i još neke u Generalštabu, a pri tome ne treba zanemariti njihove česte izjave da predsjednika Izetbegovića „treba vješati za ...." koga su optuživali za rat i stradanja u ratu, identično onome kako je to radila neprijateljska propaganda iz Beograda i sa Pala. Po tom planu, Radončić je organizirano radio da mene kompromitiraju i istisnu iz sistema odbrane. Izazivali su i podsticali sukob među Bošnjacima porijeklom iz Sandžaka i ostalih u Sarajevu. Po tom planu su djelovali da komandanti jedinica budu lojalni Seferu a ne Izetbegoviću, o čemu postoje razni dokazi.

O čemu se, ustvari, radi? Od početka rata, kako se više prilazilo kraju 1992. i zalazilo u 1993.godinu, situacija u Sarajevu je bila sve gora i gora, kako zbog djelovanja agresora tako i zbog djelovanja raznih neodgovornih i samovoljnih ljudi unutar Sarajeva. Utvrdilo se da takvi dobijaju podršku od Sefera Halilovića. Zato se svugdje u gradu govorilo da Sefer nije sposoban da sredi stanje u Armiji, pa se nagađalo o njegovoj smjeni.

Sefer je obaviješten o tome, što ga uznemirilo. U isto vrijeme dodatno ga uznemirilo moje ponovno postavljenje na funkciju načelnika Uprave bezbjednosti od februara 1993. godine. Osjetili su da znam i da hoću da se suprotstavim svemu što je usmjereno protiv stabilnosti u sistemu odbrane. To je glavni razlog propagandne kampanje protiv mene koja iz istih izvora traje evo već dvije decenije.

Mnogi problemi zbog njihovog djelovanja su prošli, ali neki novi problemi su izuzetno opasni. Velika opasnost je u činjenici što se funkcije ministra sigurnosti dočepala osoba koja od svog dolaska u BiH ništa drugo ne radi nego ugrožava ljude, njihova prava, njihovu državu, njihovu sadašnjost, njihovu budućnost, njihov moralni integritet i dostojanstvo. Takva osoba koja je učestvovala u pripremama likvidacija, u pobuni i stvaranju haosa u Sarajevu, iz čega bi nestanak BiH bio nužna posljedica, sada diktira političke procese u BiH, diktira koga treba hapsiti, diktira koga treba medijski kaljati, koga treba tužiti i presuditi ... Njegove obmane prolaze glat i kod domaće javnosti i kod međunarodnih faktora. On može, koga god zaželi, izložiti najbrutalnijim lažima.

Kad mi se već ukazala prilika, upozoravam građane BiH da je Radončić opasan, da je opasnost za državu BiH i sigurnost njenih građana tim veća što on ima veću ekonomsku i političku moć, a time i vlast. Sugeriram pravosuđu BiH da ispita autentičnost izjave da su Sefer i Radončić pripremali likvidacije ljudi. Sugeriram građanima da prestanu sa kupovinom njegovog, Radončićevog, „Dnevnog avaza", jer kupovinom pomažu njegovu destrukciju a sijeku granu na kojoj sjede. Predlažem da neko ko je nadležan ocijeni da li je Radončić dostojan da obavlja funkciju ministra. Sugeriram međunarodnoj zajednici da se po kriterijima Svjetske alijanse za borbu protiv terorizma ispita da li nosioci terorističkih aktivnosti mogu biti lideri političkih partija i da se zabrani djelovanje partija koje imaju takve lidere. Sugeriram da se iz pravosuđa BiH odstrane svi za koje se utvrdi da provode volju Radončića. Organima koji istražuju ubistvo Ramiza Delalića Ćele sugeriram da ispitaju da li su puka koincidencija ili ne slijedeće dvije činjenice: prva, moje traženje, iz početka proljeća 2007., dok je Delalić još bio živ, da on bude svjedok u vezi sa naprijed citiranom njegovom izjavom o pripremi moje likvidacije, i druge činjenice da je krajem istog tog proljeća Delalić likvidiran. Možda je važno ispitati da li se upravo u to vrijeme dogodio sastanak na kome se, navodno, donijela odluka o likvidaciji Delalića.

Da se vratim na korijen pitanja o mojim ocjenama sistema bezbjednosti Armije u toku rata. Taj sistem u svoje uspjehe treba svrstati sprečavanje da haos u Sarajevu dobije katastrofalne ramjere, ali nije bio uspješan u pogledu potpunog rasvjetljavanja i sankcioniranja Seferovog i Radončićevog ponašanja, zbog čega i dan-danas trpimo posljedice.

JURIŠIĆ: Planirali ste da se organizira jača vojno-policijska služba za kriminalističke poslove zbog povećanog obima kriminala, ratnog profiterstva, pljački i ubistava. Kakav je bio doprinos ove službe suzbijanju kriminala?

MUSLIMOVIĆ: Imam utisak da su se mojim dolaskom na čelo Službe vojne bezbjednosti odmah na početku rata uplašili nosioci raznih kriminalnih djela, a naročito nosioci subverzivnih utjecaja protiv stabilnosti i efikasnosti sistema odbrane. Nivo njihove uplašenosti je ispoljen nivoom protivljenja da upravo ja obavljam tu dužnost. Njima sam manje smetao kada sam obavljao druge dužnosti.

U startu sam smatrao da je vojna policija nakaradno organizirana. Nikakvog utjecaja nisam imao da se vojna policija organizira na teritorijalnoj osnovi i afirmira uloga komandanta vojne policije Republike Bosne i Hercegovine, niti sam imao bilo kakvog utjecaja da Ismet Bajramović Ćelo bude glavni autoritet vojne policije. Smatrao sam da su to patrioti koji žele da brane svoju domovinu, ali da nemaju stručnih pretpostavki za organiziranje i usmjeravanje vojne policije. Ipak, njihov angažman je pokriven podrškom od strane Sefera Halilovića. Samim tim, za mene je bio krupan izazov da nametnem stručni, profesionalni pristup organiziranju Armije u pogledu vojne policije i sistema bezbjednosti.

Zato sam pokrenuo inicijativu i organizirao osnivanje bataljona vojne policije koji će djelovati u skladu sa potrebama zaštite vitalnih dijelova Armije. Taj bataljon sam formirao. Za komandanta je postavljen Sifet Podžić, sada penzionirani general. Krajem juna ili početkom jula bataljon od oko 400 rezervista raznih nacionalnosti koji su u bivšoj JNA obučeni za vojnopolicijske poslove je postrojen u sali FIS-a u Sarajevu. Nažalost, odmah sutradan, Sefer je taj bataljon rasformirao.

U tom bataljonu je bila predviđena kriminalističko-tehnička služba vojne policije s namjerom da se timovi mogu upućivati na zadatke u zone drugih korpusa, izvan Sarajeva. Uvezano sa aktivnostima za formiranje tog bataljona, sačinjen je plan za provjeravanje podataka o kriminalnim aktivnostima raznih grupa po Sarajevu, sa orijentacijom da se

u slučajevima gdje se utvrdi i dokaže kriminal, prema nosiocima pokrenu zakonske sankcije. Kad je bataljon, koga smo formirali Sefer rasformirao, onemogućen sam da realiziram ono što je bezbjednosna situacija u gradu nalagala kao nužno. Tada sam shvatio da ne mogu obavljati dužnost na koju sam postavljen. To sam saopćio i Seferu i predsjedniku Izetbegoviću, tražeći da budem postavljen na bilo koju drugu dužnost. Predsjednik je odlučio da od početka augusta 1992. budem savjetnik za vojna pitanja u Predsjedništvu BiH. Uzgred da kažem da je moje razočarenje kulminiralo kada sam vidio da plan koga sam podnio Seferu na odobrenje isčitavaju, pregledaju i osobe koje su u njemu indicirane po kriminalu. Shvatio sam da je tako nastala direktna opasnost za moju ličnu sigurnost.

Znao sam da tako nakaradna rješenja neće dugo trajati. Na funkciji savjetnika za vojna pitanja, upravo radi otklanjanja tih anomalija, sačinio sam dva važna uputstva, jedno za vojnu policiju a drugo za Službu vojne bezbjednosti, i predložio ih predsjedniku Izetbegoviću na usvajanje. On ih je potpisao, i to su dva dokumenta od naročitog značaja za dokazivanje da je civilna Vrhovna komanda na čelu sa Izetbegovićem istinski željela da se anomalije u sistemu vojne policije i službe vojne bezbjednosti otklone, što je učinjeno uz manje sukobe među jedinicama u Sarajevu, krajem 1992. i početkom 1993. godine, pa sam od februara 1993. godine ponovo postavljen na dužnost načelnika Službe vojne bezbjednosti.

JURIŠIĆ: Upozoravali ste Vrhovnu komandu Armije RBiH i ministra odbrane na primjenu represivnih mjera prema građanima. Kako su reagovali na Vaše upozorenje? (str.205, I knjiga)

MUSLIMOVIĆ: U više navrata sam to činio, i to uz ozbiljne kvalifikacije o posljedicama ako se ne poduzimaju mjere zaštite građana, njihove lične i imovinske sigurnosti. Ta dokumenta smatram svojim velikim moralnim i profesionalnim kapitalom, pored ostalog, i zbog toga što sam to sve objavljivao u svojim knjigama. Čak sam i za vrijeme rata, javnost upoznao o tim dokumentima. Nisam bio zadovoljan reagiranjem na moja upozorenja. Sefer je djelovao sasvim suprotno od onoga na čemu sam ja insistirao. Već sam rekao kako je Sefer reagirao na aktivnost formiranja bataljona vojne policije i na plan presijecanja kriminalne djelatnosti u Sarajevu. Trebalo je rasformirati jedinice vojne policije kojima je komandovao Sefer, preko Lučarevića i Ismeta Bajramovića Ćele. Trebalo je formirati nove jedinice vojne policije i situirati ih u sastav postojećih brigada. To nije učinjeno. Isto nije učinjeno i sa specijalnim jedinicama

Juke Prazine, što sam također predlagao i inicirao. Produžavan je nered koji se širio i dovodio u pitanje odnos civila prema Armiji, ali i odnos međunarodne zajednice prema našem sistemu odbrane. Sarajevo je bio grad sa najviše policije na svijetu, upravo u vrijeme dok se masovno pljačkala i privatna i društvena imovina.

Predsjednik Izetbegović je bio u najdelikatnijoj situaciji. Iskreno je želio, zahtijevao i savjetovao da se svaki dio Armije stavi u funkciju zaštite ljudi, bez obzira da li su vojnici, civili, zarobljenici ... Međutim, s druge strane ispred i protiv svojih želja imao je samovolju pojedinaca koji su svojim ponašanjem implicitno, možda i eksplicitno prijetili da će se pobuniti protiv eventualnih odluka kojima bi se dovela u pitanje njihova samovolja. Izetbegović ih je pravilno savjetovao i upućivao da ne rade ništa što nije normalno, ali nije mogao poduzimati sankcije protiv njih, jer bi se u takvim okolnostima stavila na kocku mogućnost odbrane Sarajeva od agresorskih ofanziva. Bili su rizici od širih oružanih sukoba unutar Sarajeva, što bi bio uvod u neprijateljsku okupaciju Sarajeva. Znači, morao je taktizirati. Nije mogao preko koljena. On bi se istinski uznemirio kad čuje za neki loš postupak prema ljudima.

Ministar odbrane, Doko, je bio pažljiv prema meni, ali on, realno, nije imao efikasan utjecaj prema Seferu. Doživljavao sam ga kao patriotu BiH, ali sam bio iznenađen njegovim odlaskom iz BiH. Možda je imao više utjecaja prema Juki Prazini. Također, nikakav utjecaj prema jedinicama nije imao ni Hasan Efendić, prvi komandant TO. Sefer je ultimativno tražio da umjesto njega on bude postavljen na mjesto komandanta TO.

Sefer Halilović je bio glavna karika. On je prosuđivao da li će se staviti na stranu mojih profesionalnih pristupa. On je izabrao nešto drugo. To je njegova velika greška, jer je otežavao poziciju svih ostalih u sistemu komandovanja Armijom.

JURIŠIĆ: Koliko su podaci do kojih je dolazila Služba vojne bezbjednosti bili provjeravani?

MUSLIMOVIĆ: Karakter podataka do kojih dolaze službe bezbjednosti i bilježe ih u svojim dokumentima nije birokratsko, već suštinsko pitanje. Nosioci poslova u službi bezbjednosti ne smiju apriori ni prihvatati ni odbacivati tačnost podataka koje dobijaju. Oni su dužni provjeravati njihovu vjerodostojnost. Moje iskustvo je da se više od polovine početnih podataka u procesu provjeravanja pokaže neistinitim, kontekstualno izvitoperenim, lažnim … Zato što posjeduju neprovjerene

podatke o ljudima i njihovim sudbinama, rad službi bezbjednosti je tajan. Griješe svi oni koji koriste te dokumente, pa podatke iz njih tretiraju apriori tačnim. Treba imati u vidu da nosioci krupnog kriminala, pa i ratnih zločina, smišljeno plasiraju podatke službama bezbjednosti s ciljem da te službe usmjere na pogrešan put istrage i da tako zaštite sebe. U tom smislu su interesantni oni koji učestalo plasiraju neprovjerene i lažne informacije o krivnji za misteriozna ubistva, o izdajnicima države i naroda …

Dok sam obavljao dužnost načelnika sigurnosti bio sam nadležan da znam za zločine i druge događaje od značaja za sigurnost. Nikada ni jedna sigurnosna služba u svijetu nije saznala sve ono za šta je nadležna. Neke činjenice iz svojih nadležnosti, obavještajne i sigurnosne službe saznaju na vrijeme, a neke sa manjim, većim ili apsolutnim zakašnjenjem. Zašto? Ne samo zbog nedovoljne osposobljenosti i pogrešne usmjerenosti tih službi, nego i zbog toga što su izvršioci raznih krivičnih djela organizirani da ih prikriju ili da ih predstave da su izvan njihove odgovornosti, da svoju krivnju prebacuju na druge, obično one sa kojima su u sukobu ili su svjedoci njihove krivnje. Krivci žele kompromitirati svjedoke svoje krivnje.

JURIŠIĆ: Da li ste imali saznanja o privatnim zatvorima, razmjenama itd.?

MUSLIMOVIĆ: U početnom periodu rata, bilo je informacija o privatnim zarobljavanjima s ciljem privatnih razmjena. To je upravo onaj period kada sam težio da uspostavim normalan sistem vojne policije i službe bezbjednosti. Međutim, ja tada nisam imao mehanizme za provjeravanje niti mehanizme za poduzimanje konkretnih mjera, jer su te mehanizme imali oni koji su se protivili da ja obavljam značajne funkcije.

JURIŠIĆ: Kakva je bila sudbina vašeg plana akcije raščišćavanja kriminalnih djelatnosti pojedinaca i grupa?

MUSLIMOVIĆ: Zbog toga što je Sefer Halilović rasformirao bataljon vojne policije koga sam formirao, nestale su mogućnosti da realiziram plan koga smo sačinili za raščišćavanje kriminalne djelatnosti pojedinaca i grupa u Sarajevu. Kako sam već istakao, zbog toga što nisam imao na raspolaganju mehanizme za realiziranje svoje uloge u sistemu bezbjednosti tražio sam da budem smijenjen sa funkcije načelnika Službe vojne bezbjednosti, što mi je udovoljeno, pa sam postao savjetnik za vojna pitanja u Predsjedništvu BiH.

JURIŠIĆ: Kako ste sarađivali sa članovima Vrhovne komande Armije RBiH, odnosno čelnim ljudima TO BiH? Kako je Služba vojne bezbjednosti ocijenila njihove aktivnosti?

MUSLIMOVIĆ: Služba vojne bezbjednosti nije bila nadležna da ocjenjuje aktivnosti starješina. To je nadležnost nadređenih za svoje podređene. Služba vojne bezbjednosti je bila nadležna da otkriva, prati i dokumentuje neprijateljsku i drugu djelatnost kojom se narušava stanje bezbjednosti i borbena moć. U Štabu Vrhovne komande, osim sa Seferom Halilovićem i Fahrudinom Radončićem, ni sa kim nisam imao službenih i ličnih problema.

JURIŠIĆ: Posebno poglavlje u svojoj knjizi posvećujete prisustvu mudžahedina u BiH. Čime argumentujete tvrdnju da niko u Armiji RBiH nije imao nikakvog uticaja na njihov dolazak u Bosnu i Hercegovinu?

MUSLIMOVIĆ: I dalje tvrdim da niko od nas u Armiji nije imao utjecaj na dolazak mudžahedina u BiH. Ne poznajem nikoga od takvih. Lično sam imao otklon prema pojavi mudžahedina, ali je njihovo prisustvo postalo činjenica koju smo trebali adekvatno procijeniti i prema kojoj smo se trebali adekvatno ponašati. Kad je nastao taj problem teško je bilo pronaći stav koji bi apsolutno bio bez rizika da se pogriješi i da nastanu loše posljedice. Mi nismo bili u situaciji da izaberemo rješenje bez štetnih posljedica. Morali smo birati rješenje koje daje izgleda da će štetne posljedice biti što manje.

Postavljao se problem njihove kontrole. Najteža varijanta za kontrolu bi bila da su oni manjim grupama raštrkani po ratištu u BiH, a najlakša ako su okupljeni na jednom mjestu. Ta varijanta je davala izglede da se otvori mogućnost za učešće u oružanoj borbi protiv agresora onih koji su bili dobronamjerni u svojoj odluci da dođu u BiH kako bi nam pomogli, odnosno ta varijanta je davala izglede da se identificiraju zlonamjerni koji su došli po planovima stranih obavještajnih službi i da se suze prostori za djelovanje takvih.

Ne znam da je neko od pripadnika Armije u Generalštabu i komandama korpusa radio na dovođenju mudžahedina u BiH. Bio bih vrlo kritičan prema onome ko je to radio.

Lično sam se zgražavao i zgražavam na zloupotrebu islamskih simbola od strane mudžahedina, i na zločine koje su počinili. Siguran sam da je to opće raspoloženje svih pripadnika Armije.

ČETVRTI DIO

DOKUMENTI

Prilog broj 1.

1.
IZJAVA
MUSTAFE ČANDIĆA

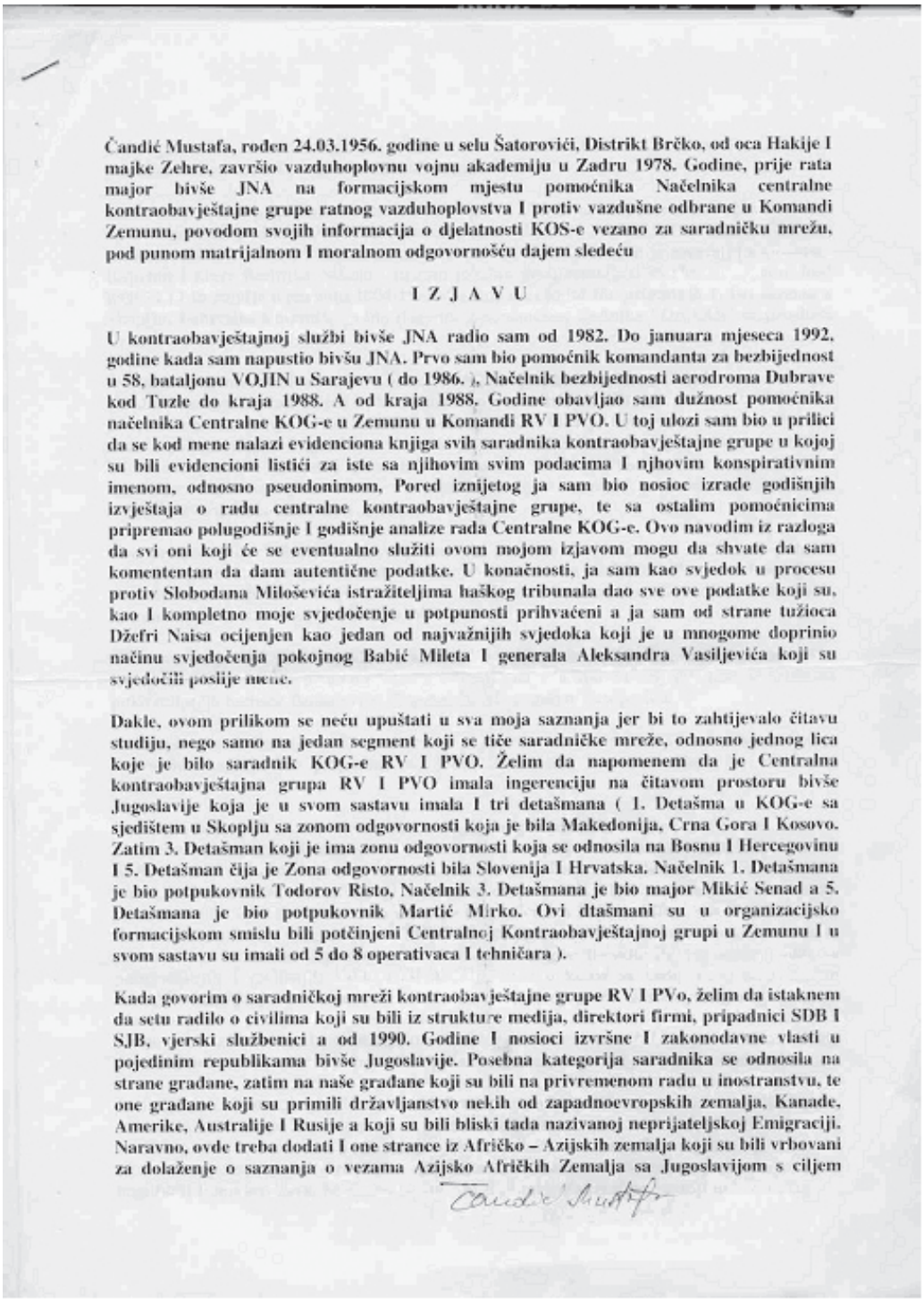

Čandić Mustafa, rođen 24.03.1956. godine u selu Šatorovići, Distrikt Brčko, od oca Hakije I majke Zehre, završio vazduhoplovnu vojnu akademiju u Zadru 1978. Godine, prije rata major bivše JNA na formacijskom mjestu pomoćnika Načelnika centralne kontraobavještajne grupe ratnog vazduhoplovstva I protiv vazdušne odbrane u Komandi Zemunu, povodom svojih informacija o djelatnosti KOS-e vezano za saradničku mrežu, pod punom matrijalnom I moralnom odgovornošću dajem sledeću

I Z J A V U

U kontraobavještajnoj službi bivše JNA radio sam od 1982. Do januara mjeseca 1992. godine kada sam napustio bivšu JNA. Prvo sam bio pomoćnik komandanta za bezbijednost u 58. bataljonu VOJIN u Sarajevu (do 1986.), Načelnik bezbijednosti aerodroma Dubrave kod Tuzle do kraja 1988. A od kraja 1988. Godine obavljao sam dužnost pomoćnika načelnika Centralne KOG-e u Zemunu u Komandi RV I PVO. U toj ulozi sam bio u prilici da se kod mene nalazi evidenciona knjiga svih saradnika kontraobavještajne grupe u kojoj su bili evidencioni listići za iste sa njihovim svim podacima I njhovim konspirativnim imenom, odnosno pseudonimom, Pored iznijetog ja sam bio nosioc izrade godišnjih izvještaja o radu centralne kontraobavještajne grupe, te sa ostalim pomoćnicima pripremao polugodišnje I godišnje analize rada Centralne KOG-e. Ovo navodim iz razloga da svi oni koji će se eventualno služiti ovom mojom izjavom mogu da shvate da sam komententan da dam autentične podatke. U konačnosti, ja sam kao svjedok u procesu protiv Slobodana Miloševića istražiteljima haškog tribunala dao sve ove podatke koji su, kao I kompletno moje svjedočenje u potpunosti prihvaćeni a ja sam od strane tužioca Džefri Naisa ocijenjen kao jedan od najvažnijih svjedoka koji je u mnogome doprinio načinu svjedočenja pokojnog Babić Mileta I generala Aleksandra Vasiljevića koji su svjedočili poslije mene.

Dakle, ovom prilikom se neću upuštati u sva moja saznanja jer bi to zahtijevalo čitavu studiju, nego samo na jedan segment koji se tiče saradničke mreže, odnosno jednog lica koje je bilo saradnik KOG-e RV I PVO. Želim da napomenem da je Centralna kontraobavještajna grupa RV I PVO imala ingerenciju na čitavom prostoru bivše Jugoslavije koja je u svom sastavu imala I tri detašmana (1. Detašma u KOG-e sa sjedištem u Skoplju sa zonom odgovornosti koja je bila Makedonija, Crna Gora I Kosovo. Zatim 3. Detašman koji je ima zonu odgovornosti koja se odnosila na Bosnu I Hercegovinu I 5. Detašman čija je Zona odgovornosti bila Slovenija I Hrvatska. Načelnik 1. Detašmana je bio potpukovnik Todorov Risto, Načelnik 3. Detašmana je bio major Mikić Senad a 5. Detašmana je bio potpukovnik Martić Mirko. Ovi dtašmani su u organizacijsko formacijskom smislu bili potčinjeni Centralnoj Kontraobavještajnoj grupi u Zemunu I u svom sastavu su imali od 5 do 8 operativaca I tehničara).

Kada govorim o saradničkoj mreži kontraobavještajne grupe RV I PVo, želim da istaknem da setu radilo o civilima koji su bili iz strukture medija, direktori firmi, pripadnici SDB I SJB, vjerski službenici a od 1990. Godine I nosioci izvršne I zakonodavne vlasti u pojedinim republikama bivše Jugoslavije. Posebna kategorija saradnika se odnosila na strane građane, zatim na naše građane koji su bili na privremenom radu u inostranstvu, te one građane koji su primili državljanstvo nekih od zapadnoevropskih zemalja, Kanade, Amerike, Australije I Rusije a koji su bili bliski tada nazivanoj neprijateljskoj Emigraciji. Naravno, ovde treba dodati I one strance iz Afričko – Azijskih zemalja koji su bili vrbovani za dolaženje o saznanja o vezama Azijsko Afričkih Zemalja sa Jugoslavijom s ciljem

Čandić Mustafa

Strana 1. Izjave Mustafe Čandića

praćenja aktivnosti vezano za, kako se to tada terminski govorilo, islamski fundamentalizam, ali I moguće oblike terorizma.

Da ne duljim, kao pripadnik Centralne KOG-e RV I PVO sa sto postotnom tačnošću želim da istaknem da je današnji vlasnik dnevnog lista "AVAZ" FAHRUDIN RADONČIĆ bio saradnik KOG-e RV I PVO pod pseudonimom "ŠĆEPO". Sa njim je saradnju uspostavio Kapetan I klase Radujko Nikola (ja sam mu bio pretpostavljeni starješina u centralnoj KOG-I) I to negdje u periodu 1984-1985. Godina dok je još bio pripadnik 1. Detašmana u Skoplju. Fahrudin Radončić je bio dopsnik Zagrebačkog tjednika "DANAS" sa prostora Crne Gore I Kosova.

Svi saradnici nisu bili istog kvaliteta. Postojala je klasifikacija po njihovom značaju, rezultatima koje su doprinijeli I planovima za njihovo dalje korištenje. Saradnik "ŠĆEPO" je spadao u kategoriju VRHUNSKIH SARADNIKA. Ovo je isticano na svim analizama rada (polugodišnjim I godišnjim a na kojima su bili prisutni svi pripadnici Centralne kontraobavještajne grupe I sava tri detašmana. Kada se govorilo o saradnicima I rezultaima rada sa njima nikada se nije baratalo imenima I prezimenima, već samo konspirativnim imenima odnosno pseudonimima.

Kao pretpostavljeni Radujko Nikoli, meni je poznato da je on po svom planu jednom mjesečno putovao u podgoricu kako bi održao sastanak sa "ŠĆEPOM", a nisu bile rijetke situacije kada je po naređenju Aleksandra Vasiljevića I pukovnika Slobodana Rakočevića morao da ide na sastanak sa "ŠĆEPOM",

Obzirom da je "ŠĆEPO" spadao u kategoriju vrhunskih saradnika, službene zabilješke koje je Radujko Nikola pisao na osnovu saznanja koja bi dobio od njega, lično je uručivao pukovniku Slobodanu Rakočeviću ili generalu Aleksandru Vasiljeviću.

Iz Razgovora sa Radujko Nikolom, meni je poznato da je "ŠĆEPO" imao brata Šekija Radončića koji je bio pripadnik socijalističke partije I veoma blizak sa Momirom Bulatovićem.

Kada govorim o Radončić Fahrudinu, negdje u jesen 1994. Godine kada sam došao u Sarajevu I kada sam u kontaktu sa Mikić Senadom (prije rata bio načeknik 3, detašmana KOG RV I PVO) u slučajnom razgovoru saznao da je Radončić u Sarajevu I da je urednik "AVAZA", ja sam misleći da Mikić Senad zna da je on "ŠĆEPO", rekao da me čudi kako je on urednik "AVAZA" dolazi do skoro svakog oficira A R BiH, Mikić Senad je bukvalno skočio I rekao:" Nije vrag da je on "ŠĆEPO" . Ja sam mu rekao da sam mislio da mu je to poznato, no međutim, ispostavilo se da je on njegov pseudonim zapamtio samo sa polugodišnjih I godišnjih analiza ali da nije znao o kome se radi. Tada smo, nakon razmjene mišljenja se dogovorili I napisali prijedlog da dokumentujemo njegovu eventualnu obavještajnu djelatnost i ploslijedili ga u Upravu službe vojne bezbijednosti, ali nismo dobili zeleno svjetlo za to. Sjećam se dobro da smo se tada šalili I govorili kako ćemo dokazati to I na sve udariti jedan veliki pečat u smislu dokazivanja svoje profesionalnosti.

Ja ovdje neću da optužujem Radončić Fahrudina zato što je bio saradnik. Mnogi ljudi prije rata su to bili ali otpočinjanjem agresije su shvatili da je to prevaziđena zabluda I okrenuli se 100 posto. U konačnosti, ja nisam bio saradnik već sam bio taj koji je radio u kontraobavještajnoj službi za platu --profesionalno i nebi dao nikome za pravo da me zbog toga blati I omalovažava. Međutim, u slučaju Radončić Fahrudina postoji nešto što svakog

Čandić Mustafa

Strana 2. Izjave Mustafe Čandića

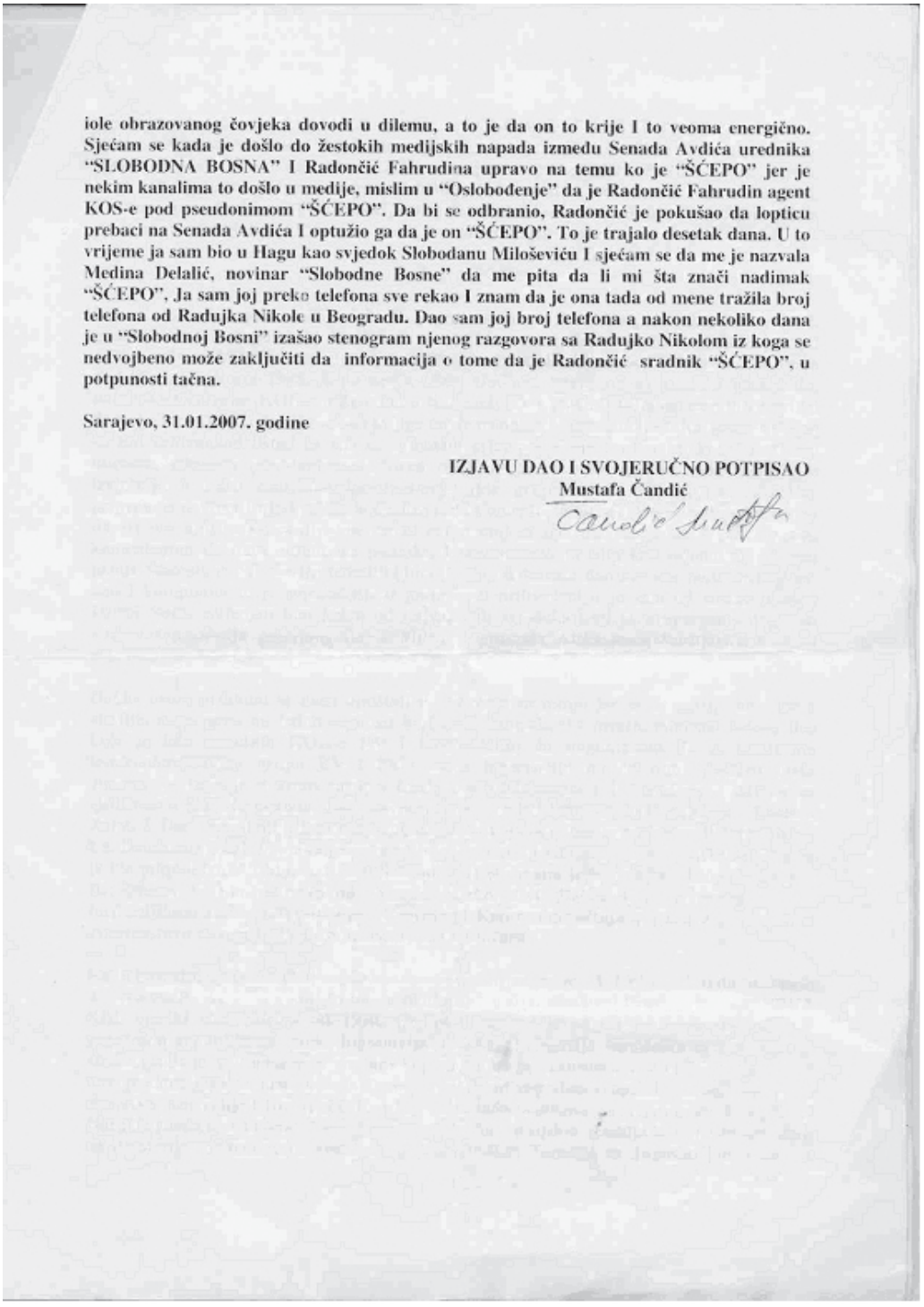

iole obrazovanog čovjeka dovodi u dilemu, a to je da on to krije I to veoma energično. Sjećam se kada je došlo do žestokih medijskih napada izmedu Senada Avdića urednika "SLOBODNA BOSNA" I Radončić Fahrudina upravo na temu ko je "ŠĆEPO" jer je nekim kanalima to došlo u medije, mislim u "Oslobođenje" da je Radončić Fahrudin agent KOS-e pod pseudonimom "ŠĆEPO". Da bi se odbranio, Radončić je pokušao da lopticu prebaci na Senada Avdića I optužio ga da je on "ŠĆEPO". To je trajalo desetak dana. U to vrijeme ja sam bio u Hagu kao svjedok Slobodanu Miloševiću I sjećam se da me je nazvala Medina Delalić, novinar "Slobodne Bosne" da me pita da li mi šta znači nadimak "ŠĆEPO". Ja sam joj preko telefona sve rekao I znam da je ona tada od mene tražila broj telefona od Radujka Nikole u Beogradu. Dao sam joj broj telefona a nakon nekoliko dana je u "Slobodnoj Bosni" izašao stenogram njenog razgovora sa Radujko Nikolom iz koga se nedvojbeno može zaključiti da informacija o tome da je Radončić sradnik "ŠĆEPO", u potpunosti tačna.

Sarajevo, 31.01.2007. godine

IZJAVU DAO I SVOJERUČNO POTPISAO
Mustafa Čandić

Strana 3. Izjave Mustafe Čandića

Prilog broj 2.

2.
KOPIJA ČLANKA U „*OSLOBOĐENJU*“: NIJE VRAG DA JE FAHRUDIN RADONČIĆ „*ŠĆEPO*“

OSLOBOĐENJE

Fahrudin Radončić, slikar, urednik, predsjednik...

NIJE VRAG DA JE ON ŠĆEPO

● Radončić je bio vrhunski saradnik kontraobavještajne grupe RV i PVO, a njegov brat veoma blizak sa Momirom Bulatovićem, tvrdi Čandić ● Za 40 sati rada sedmično 1.348,74 KM

Predsjednik Savjeta za bolju budućnost na web-stranici svoje stranke predstavlja se kao Fahrudin Radončić, "poznati limeničanski lopov koji je sa 19 godina postao predsjednik omladinske firme, a sve 25 godina najvišeg glavnog i odgovornog urednika jednog izgubljenog lista". O zloglasnoj ulozi novca u ovoj, jako je dosad nebrojeno puta pisano - da jasno pokažu veze političara, te odluke nije urađen. Na ubrzanju za odjeću poreskog inspektorata od 18. juna 2008. godine, Radončić je rekao da je ostvario dobit - društvo za nekretnine, hotelijerstvo, ugostiteljstvo i trgovinu Sarajevo, od koje 30. juna 1993. ustrojio akademije Slobodu uspostavi, ali ne i gdje. Rabotka o ukidanju rodovnog svojeg roka je prekinuta. Kao osnivač društva, Radončić je na obrascu Zavoda za novu i radno vrijeme od 40 sati sedmično, za šta, prema glasnoj listi iz decembra 2008. godine prima tek 1.348,74 maraka.

Mjesečni sastanci

U svojoj knjizi "Istorija [illegible] Arcija sali da kako je političke akcije od značaja, a da je već 1988. počeo rušiti kao osnivač i analitičar Centra za građanska sedmi ratka Darza. Mnoge svoje ti iz tog perioda Radončić i sada pokaže. Ali značajni dokumenti ono se ide s prilog.

U svojoj knjizi Mustafa Čandić, engaž bivše [illegible] pomoćnik načelnika centralne kontraobavještajne grupe saveznog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane Generalštaba Jugoslavije, koji je do 31. januara 2007. godine, bavio se na jedinog saradnika vojne službe.

- Kao pripadnik centralne kontraobavještajne grupe RV i PVO, na odgovornom tehničkom položaju bio sam u Sarajevu, a moja biro [illegible] ali situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, svaka prosudonašnom Šćepo. Sa njim je saradnja uspostavio kapetan I klase Nikola Vasiljević u periodu 1984-1985. godina. Radončić je bio[illegible] angažovanja njegova Darza za prezime Crne Gore i Kosova, stavio je u tajnu Čandić.

Ističe major je u njegovi napomenuo kako nisu svi saradnici bili u najpoželjnijem, te da je Šćepo spadao u one vrhunske, a što je omogućavao ovim službama uvid [illegible] i godišnjim, na kojima su bili prisutni svi pripadnici centralnog KOG-a i eventualni dezinformisani.

- Kao prvi susret Ejrni Bilmit Radončić ističe je prenio da je on u prvom planu jedan prijatelj u Sarajevu i da je u Sarajevu, a onaj bio [illegible] situacije kada je, po naređenju Aleksandra Vasiljevića i pukovnika Slobodana Rakočevića, svaka da ide na susret sa Šćepom. Iz razgovora sa Nikolom Radujkom znamo je prenio da je Šćepo imao lovca Srbije Radončića, koji je bio pripadnik. Svi pripadnici [illegible] i razna bliska sa Muslimom Bulatovićem, naveo je Čandić.

Crvene svjetla

U ljeto je napomenuo i kako je u jesen 1994. godine Čandić došao u Sarajevo, te se susreo sa Senadom Mikićem, predsjednim načelnikom trećeg [illegible] KOG-a RV i PVO.

- U službenom razgovoru smo se mi da je Radončić u Sarajevu i da je urednik Avaza. Mikić da Senad Mikić mu da je on Šćepo. Iznenadio kako ovi čuli da on kao urednik Avaza dolazi do sluga [illegible] Avaza PINI, a Mikić je bio [illegible] Avaza "Nije vrag da je on Šćepo". Tada smo se, nakon razgovora o [illegible], dogovorili i napravi prijedlog da dokumentujemo njegovu [illegible] i predložili ga u Upravu službe vojne [illegible], ali niemo dobili nikakvo vijeće za to.

Čandić je u ljeti napomenuo kako no ljeti opredijeli Radončića zato što je bio saradnik, ali i podsjetio on pisanja Oslobođenja i Slobodne Bosne.

Modno vokabulesnost

- Međutim, u slučaju Fahrudina Radončića postoji nešto što smatram da je značajno, a to je da on nije [illegible] ni [illegible] Sjećam se kad je došlo do [illegible] sredjeli [illegible] Senada Avdića, urednika Slobodne Bosne i Radončića, [illegible] je on nekim konsalting došlo o medija, nakon u Oslobođenje da je Radončić agent KOS-a. Radončić je prikazao [illegible] na Avdića da je on Šćepo. U to vrijeme je [illegible] Hasa, kao [illegible] Slobodana Milošević. I sjećam se da me je nazvao novinar Slobodne Bosne Medina Delić. Htjela [illegible] mu [illegible] [illegible] je [illegible] Čandić prepričao.

Čemu podsjećanje na ovaj [illegible] Radončićevog angažmana? Možda se napravi [illegible] njegove "vještine" koje su došle do izražaja [illegible] i najnovijoj Radončić je Avaz o [illegible] Čandić, u pauzama [illegible] Avaz [illegible] Ali [illegible] ovoj godini, da bi dan kasnije prodao [illegible] za 300 miliona KM? I dok se u Sarajevu vodi polemika da li je u pitanju "[illegible] Radončić na TV Alfa i u svojoj [illegible] Avaz podsjeća i razvod "Bernardice" [illegible] [illegible] i [illegible] Lejlom i on i Avaz [illegible] na [illegible]?

Ž. M.

Prilog broj 3.

3.
KOPIJA STRANICA 30.-31. SEDMIČNIKA „DANI“ OD 28.09.2012.: SVJEDOČENJE ŠEJLE JUGO DA JE FAHRUDIN RADONČIĆ NARUČIO UBISTVO RAMIZA DELALIĆA ĆELE

ćevog pisanja o švercu cigareta. Šokiralo me isprva to što je Radončić tako ružno govorio o mrtvom čovjeku, ali bilo je to zapravo u skladu sa Radončićevim ljudskim karakteristikama. Morate ga poznavati da biste znali kako se taj čovjek u društvu intelektualaca osjeća potpuno inferiorno, dok se u društvu mafijaša osjeća dominantno, iako pokazuje da čak ni njima nije dorastao jer je strahovita kukavica. Kada je govorio o Pukaničevom ubojstvu, činilo se kao da je likovao. Radončić je iznesenu tezu da je Pukaničevo ubojstvo naručio Đukanović izgovorio gotovo kao da je osobno bio prisutan kada se to ubojstvo naručivalo.

AKTUAL: Jeste li s Radončićem detaljnije razgovarali o mogućem motivu koji bi Đukanović mogao imati za naručivanje ubojstva Ive Pukanića?

JUGO TURKOVIĆ: Iz onoga što mi je Radončić rekao može se nedvojbeno zaključiti da je motiv za naručivanje ubojstva Ive Pukanića pisanje *Nacionala* o balkanskoj duhanskoj mafiji i švercu cigareta što se povezivalo sa Đukanovićem. Radončić mi je rekao da je Đukanović imao velikih problema zbog tih tekstova, te da je zbog njih bio suočen sa pritiscima međunarodne zajednice da napusti bavljenje visokom politikom, što se u međuvremenu i dogodilo. Radončić je govorio o tome tako da se moglo zaključiti da mu je osobno Milo Đukanović rekao da je zbog tih tekstova imao velikih problema, ali i da mu se žalio da ga nepravedno i bezrazložno povezuju sa švercom cigareta.

AKTUAL: Je li moguće da se Radončić tom prilikom samo hvalio pred zaposlenicima i kolegama, pričajući o nečemu o čemu zapravo nema saznanja, iznoseći svoje pretpostavke?

JUGO TURKOVIĆ: Ključno je u cijelom tom događaju bilo to kako je on o tome govorio. Bio je samouvjeren, izravan i potpuno siguran u to što govori. Kako sam ja već tada znala za njegovo blisko prijateljstvo sa Đukanovićem, sve su me te okolnosti navele na zaključak da bi Radončić o tome doista mogao imati konkretne informacije. Više puta sam bila u prilici čuti što Radončić govori o Đukanoviću. On ga izuzetno cijeni, ali smatra da je Đukanović opasan čovjek. Radončić je jednom organizirao i primanje u čast Mila Đukanovića u Golf klubu u Sarajevu. Tamo se tada skupila tzv. albansko-sandžačko-crnogorska elita. Bio je na tom primanju prisutan i Naser Keljmendi, također i neki drugi kriminalci, a na tom primanju je snimljena i zajednička fotografija zagrljenih Radončića i Đukanovića, koja je ovih dana objavljena u sarajevskom magazinu *Dani*. Naravno, strogo je bilo zabranjeno slikanje Keljmendija, i upravo na toj fotografiji nedostaje Radončićev prijatelj sa američke crne liste. Kako Radončića jako dobro poznajem i bila sam u prilici slušati brojne njegove gotovo nevjerojatne priče, često sam znala odvagnuti ono što govori i neke njegove tvrdnje uzimati s rezervom. Međutim, u ovom slučaju postojalo je još par detalja i okolnosti koje su me navele na zaključak da Radončić ima informacije o ubojstvu Ive Pukanića.

AKTUAL: Koji su to detalji?

JUGO TURKOVIĆ: Bio je to tekst ili intervju koji je Đukanović nedugo nakon atentata na Pukanića dao *Dnevnom avazu*. Može se točno provjeriti o čemu se radi i što je sve tada Đukanović izjavio. Ja se sada ne mogu točno sjetiti nekih formulacija koje je Đukanović koristio, ali se i danas sjećam da su se određene formulacije posve podudarale sa onime što nam je u razgovoru nedugo prije ispričao Radončić. Otprilike mogu reći da se radilo o nekim Đukanovićevim tvrdnjama o tobožnjem medijskom reketu. Način kako je to Đukanović formulirao identičan je sa onime što mi je pred svjedocima ranije ispričao Radončić, ali uz dodatnu opasku da je zbog pisanja *Nacionala* koje su oni karakterizirali kao medijski reket Pukanić kasnije ubijen. Drugi ključni detalj je boravak Željka Milovanovića u Radon Plazi nedugo uoči ubojstva Ive Pukanića.

AKTUAL: Jeste li sigurni da se radi upravo o Željku Milovanoviću? Možete li biti precizniji o tome kada je on boravio u Radon Plazi?

JUGO TURKOVIĆ: Ne mogu govoriti o tome što je on radio u Radon Plazi, ali znam da je sigurno bio on, jer sam ga prepoznala po fotografijama koje su naknadno objavljene u medijima. Doduše, nema niti jednog viđenijeg kriminalca koji bar jednom nije posjetio Radon Plazu. Radončiću je takvo društvo imponiralo. Primjerice, osobno sam vidjela kako se Radončić na bazenu u Radon Plazi zajedno kupao sa još nekim viđenijim kriminalcima iz regije. Sigurna sam da su Milovanovića u Radon Plazi tih dana vidjeli i brojni drugi ljudi. Ja sam ga vidjela samog. Zato ne mogu govoriti je li prespavao ili samo došao na sastanak, ali je sigurno tamo boravio. Vjerujem da o boravku Milovanovića u Radon Plazi korisne informacije može imati Naser Keljmendi. Prema mojim saznanjima, Milovanović je tada bio gost Nasera Keljmendija, a moguće je da je Keljmendi imao i neke logističke ve-

le, za koje sam već ranije javno optužila Keljmendija i Radončića. Malo mi je tko isprva vjerovao, misleći kako nekritički branim svog supruga prebacujući odgovornost na druge, ali nakon provođenja akcije Lutka Keljmendija se sumnjiči za to ubojstvo i on je formalno u bijegu pa su i moje tvrdnje počeli doživljavati drugačije.

AKTUAL: Ipak i dalje zvuči teško vjerojatno da se o takvim stvarima razgovaralo pred više ljudi, te da bi Keljmendi i Radončić pred vama dogovarali ubojstva. Kako se točno dogovaralo ubojstvo Delalića?

KO JE ŠEF “O ubojstvu Delalića Radončić i Keljmendi su razgovarali više puta, a kada su se pripreme za ubojstvo privodile kraju, tada mi je Radončić jednom prilikom nakon odlaska Keljmendija rekao kako su 'šipci možda zajebani, ali kako IPAK moraju doći šefa pitati za dopuštenje smiju li ubiti Delalića'”

ze sa atentatom na Pukanića. To se može zaključivati i zbog prisnih veza Keljmendija sa crnogorskim vlastima. Dovoljan je letimičan pogled na crnogorske medije, pa da se vidi koliko duboko te veze sežu, od pokušaja da svojim novcem financira Đukanovićevu oporbu kako bi je kompromitirao, pa nadalje. Prijateljstvo Željka Milovanovića i Nasera Keljmendija datira još iz vremena ubojstva Muzafera Kalića. Kalić je bio diler droge koji je radio za Nasera Keljmendija, a koji je ubijen 2002. nakon što je u Sloveniji zaplijenjeno oko 160 kilograma heroina koji je pripadao Keljmendiju. Keljmendi se još tada povezao sa Milovanovićem i dogovorio Kaličevu likvidaciju. Odgovorno tvrdim da ih je spojio Fahrudin Radončić, koji je Keljmendija povezivao sa svim akterima društvene scene iz najraznovrsnijih društvenih slojeva, od sitnih ili krupnijih kriminalaca, do političara. Sve je to naoko teško za povjerovati, ali ja sam o nekim sličnim situacijama već govorila i prije par dana se pokazalo da bi moje tvrdnje itekako mogle biti istinite. Tu mislim na ubojstvo Ramiza Delalića Će-

JUGO TURKOVIĆ: Keljmendi je ispred mene ipak bio oprezniji, ali više sam puta prisustvovala sastancima na kojima su razgovarali Radončić i Keljmendi, a ponekad i druge osobe. Radončić je bio vlasnik tvrtke i novinskih izdanja i televizije za koju sam radila, ali smo uz to mi bili i prijatelji. U njegove sam novine došla raditi iz kabineta tadašnjeg ministra unutarnjih poslova. Više naših kolega iz tog vremena to može potvrditi, ali je teško vjerojatno da će se usuditi o tome javno govoriti zbog straha od odmazde koju bi Radončić proveo preko svojih novinskih izdanja. U BiH je notorna stvar da on svoje novine koristi za širenje najgnusnijih laži o osobama koje drži konkurentima u bilo kojoj životnoj sferi. To sam najbolje osjetila kada smo se razišli, a kada je svoje novine počeo koristiti kako bi mene diskreditirao kao potencijalnog svjedoka. O ubojstvu Ramiza Delalića Keljmendi i Radončić razgovarali su kao o nečemu najnormalnijem. Keljmendi i Delalić su godinama bili u lošim odnosima, a Radončić je mrzio Delalića jer je njegova supruga bila u ljubavnoj

LOGISTIKA U RADON PLAZI

"Vjerujem da o boravku Milovanovića u Radon Plazi korisne informacije može imati Naser Keljmendi. Prema mojim saznanjima, Milovanović je tada bio gost Nasera Keljmendija, a moguće je da je Keljmendi imao i neke logističke veze sa atentatom na Pukanića"

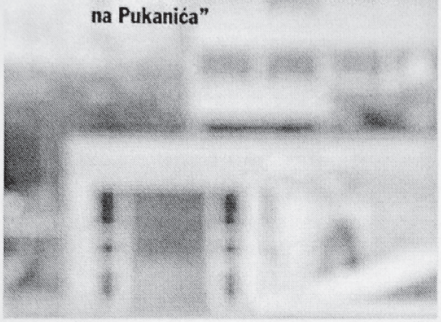

vezi sa Delalićem prije nego što se udala za Radončića. Bilo je u tim razdobljima i pokušaja međusobnih mirenja, ali bez uspjeha. Šukus sukoba bio je u tome što je Delalić više puta informirao policijske istražitelje o Keljmendijevim poslovima sa drogom, te ukazivao na njegove veze u obavještajnim službama. O ubojstvu Delalića Radončić i Keljmendi su razgovarali više puta, a kada su se pripreme za ubojstvo privodile kraju, tada mi je Radončić jednom prilikom nakon odlaska Keljmendija rekao kako su "šipci možda zajebani, ali kako IPAK moraju doći šefa pitati za dopuštenje smiju li ubiti Delalića". Nakon toga sam njihove odnose počela sagledavati i drugom svjetlu, jer mi se počelo činiti da je u toj kriminalnoj hijerarhiji Radončić nadređen Keljmendiju, a ne obratno. Svi pripremni sastanci na kojima se razgovaralo o ubojstvu Delalića održavali su se u Radon Plazi u restoranu na 15. katu.

AKTUAL: **Možete li ispričati točno kako su se vodili ti razgovori?**

JUGO TURKOVIĆ: Keljmendi je u početku djelovao suzdržano i pomalo bojažljivo o tome diskutirao. Ti su se razgovori pojačali nakon što je u Sarajevu ubijen Selver Lekić, inače kumski povezan sa Radončićem, za koje su Radončić i Keljmendi odgovornost pripisali Delaliću. Keljmendi je poveo razgovor o ubojstvu, a to je ubojstvo Radončić odobrio. Može se diskutirati samo o tome je li Radončić to ubojstvo naručio ili odobrio, ali je svakako o njemu odlučivao. Keljmendi i Radončić preda mnom su diskutirali kako njihova mirenja sa Delalićem nemaju nikakvog smisla, kako je on i dalje izvan njihove kontrole, te kako im i dalje nanosi štetu u poslovima šverca narkotika. Osim toga, Radončić je više puta govorio kako se boji da Delalić javno ne objavi dokumente u kojima se opisivala Radončićeva suradnja sa Srbima tijekom rata u BiH. Ja sam tim razgovorima prisustvovala, ali se o takvim razgovorima ipak ne vode zapisnici. Međutim, spremna sam se testirati na detektoru laži za sve što sam o njima dvojici izrekla.

AKTUAL: **Kako komentirate to što je vaš suprug Zijad Turković na suđenju izjavio da je Radončić od njega naručio ubojstvo Nasera Keljmendija?**

JUGO TURKOVIĆ: To je točno i žao mi je što se zbog toga ne vodi izdvojen postupak, jer i dalje tvrdim da su ostale optužbe protiv moga supruga konstrukcije. Mogu postojati razni razlozi zašto je Radončić htio ukloniti Keljmendija. Moguće je da se Radončić želio riješiti Keljmendija jer je potencijalno neugodan svjedok njegovih veza sa kriminalnim miljeom. Keljmendi me već i ranije znao nazvati telefonom i reći mi o kojim temama da ne pišem, jer se ponašao kao gazda *Dnevnog avaza*. Znao je urgirati i da se ne piše o nekim njegovim suradnicima i slično. Bila je to ustaljena praksa koju je Radončić podržavao. Dok sam još radila za Radončićeve novine bila sam u prilici doznati i da se protiv Keljmendija vodila istraga u Njemačkoj. O tome sam dosta doznala iz pouzdanih izvora. Radončić je vrlo brzo i prije nego što sam mu to sama rekla doznao tko mi je prenio te informacije, odnosno s kime sam bila na sastanku. Pitala sam Radončića trebam li o tome sama informirati Keljmendija, ili će on to učiniti. Radončić mi je rekao da mu to ne trebamo reći, jer ga želi imati u šaci. Ta epizoda mi je također pokazala da odnosi među njima nisu bili iskreni, iako su bili povezani na različite načine. Bilo je još takvih situacija, ali rano je sada o njima govoriti.

AKTUAL: **Kako je točno Radončić naručio ubojstvo Keljmendija od Vašeg supruga Zijada Turkovića?**

JUGO TURKOVIĆ: O tome iz različitih razloga zasad ne mogu javno iznositi više pojedinosti. Dio razloga je i taktičke prirode, jer će o tome moj suprug detaljnije govoriti na suđenju kada za to dođe vrijeme. Imat će što reći o brojnim stvarima.

AKTUAL: **Dosta ste energično javno branili Zijada Turkovića tvrdeći da živi mirnim povučenim životom. Kako je onda moguće da bi netko od njega naručivao bilo čije ubojstvo?**

JUGO TURKOVIĆ: Da je moj suprug to htio, on bi sam ubio Keljmendija, ali se ne bavi time. Radončić je od njega to tražio jer je o Zijadu imao informacije koje mu je servirao šef obavještajne službe, ali i sam Keljmendi koji je godinama bio u nevjerici kako to da ga se jedino Zijad Turković ne boji, dolazi na ista mjesta gdje i on... Ali, ne smijete zaboraviti da je Radončić tim potezom htio ubiti dvije muhe. Zijad je znao da su istragu o ubojstvu Delalića htjeli usmjeriti prema njemu, a kako rekoh, Radončić je kukavica i strahovito paranoičan. I previše sam rekla. Hrvatska policija bi trebala obratiti pažnju na veze Darija Tolića sa ubijenim Cvetkom Simićem. On je brat Marija Tolića, za čije se ubojstvo tereti moj suprug. Možda bi bilo korisno da se otkriju kakve su veze Marija i Darija Tolića sa poznatim srpskim kriminalcem Lukom Bojovićem. Nadam se da će vrijeme pokazati da moj suprug nema veze sa onim za što ga terete. Čula sam i da se moga supruga sumnjičilo da je prije dvije godine trebao izvršiti dva atentata u Zagrebu, ali vam garantiram da to nije istina, jer bih ja to znala. Moguće je da su mu i to podmetnuli Keljmendi i Radončić. Glavna spona u tim podmetanjima je šef obavještajne službe Almir Džuvo. Čut ćete na suđenju dosta o tome.

AKTUAL: **Postoje li i kakve poslovne veze između Radončića i Keljmendija?**

JUGO TURKOVIĆ: Naravno da postoje, iako Radončić to demantira. Pouzdano znam da postoje ljudi i dokumenti koji to potvrđuju. Zajedno su gradili jedan poslovni objekt u Tuzli. Sigurna sam da će vrijeme pokazati da istražitelji već sada imaju dovoljno dokaza o tim poslovnim vezama, ali i o njihovom partnerstvu u kriminalu. Radončić je godinama prao novac varajući državu na remitendi. Neposredni sam svjedok tih događaja. Od 2008. godine prodana naklada Dnevnog avaza tretira se kao vrhunska poslovna tajna, jer se lažno prikazuje da su gotovo svi primjerci novina prodani. Time se zapravo pere crni novac. Vjerujem da će se uskoro pokazati da se tu radilo o novcu zarađenom švercom droge, što bi mogao biti putokaz i za objašnjenje otkud mu novac za investicije u medije u Crnoj Gori i slično. Lijepo su oni to sve zamislili i organizirali. Keljmendi je operativno vodio kriminalne operacije, Radončić mu je pružao medijsku zaštitu, a kasnije i institucionalno pokriće preko veza u državnim vlastima koje je razvio kroz svoje političko djelovanje. Još da je Radončić doista uspio postati ministar sigurnosti, gdje bi im bio kraj.

AKTUAL: **Zašto o svojim saznanjima niste progovorili odmah kada ste čuli da se planira ju likvidacije?**

JUGO TURKOVIĆ: Zato što sam bila u strahu od njih dvojice, jer sam znala ko su tužitelji i policajci koji rade za njih. Nisam se imala kome obratiti. Ramiza sam upozorila. O njegovom ubistvu sam javno progovorila, između ostalog jer sam prisustvovala diskusiji na koga će se, uz pomoć tužitelja Čavke, usmjeriti istraga: izbor je pao na mog sadašnjeg muža, a oni tada nisu znali da smo u vezi. I sada su na suđenju pokušali dokazati da je moj muž ubio Čelu, ali ih je akcija Lutka, a potom i Boss, malo omela. Iste osobe više puta pokušavaju "napakovati" Zijadu Turkoviću, ali ja ću se dok sam živa boriti da dokažem da je u pitanju montaža jednog korumpiranog tužitelja. Sve što tražim je fer i korektno suđenje, a toga nema.

AKTUAL: **Jeste li o svemu što govorite spremni razgovarati i sa policijom?**

JUGO TURKOVIĆ: U više sam navrata razgovarala sa policijom. Opsežan razgovor o toj temi vodili smo još prije otprilike godinu dana. Forma razgovora bila je takva da je po svemu sudeći moj iskaz mogao biti od pomoći u radu policije u razbijanju scene organiziranog kriminala u BiH kroz akciju Lutka i još neke akcije. Nisam o tome dosad htjela javno govoriti, ali sada su se okolnosti promijenile. Dodatno me potaklo da progovorim i to što je Radončić javno upozorio Keljmendija da mu je bolje da napusti BiH, a i više puta opet mene javno blatio. Najviše smo razgovarali o ubojstvu Ramiza Delalića Čele. Spremna sam razgovarati i o Pukanićevom slučaju, ali me o tome još nitko nije ništa pitao. Nisam sigurna koliko mi je sve to pametno, ali vjerujem da su mi javni istupi možda i jedina prava zaštita. ■

Prilog broj 4.

4.
IZJAVA SEFERA HALILOVIĆA – PRIZNANJE DA JE SARADNIK „BORIS“
(STRANICE 5., 7., 13., 15., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 43., 44., 45., 46., 47.)[1]

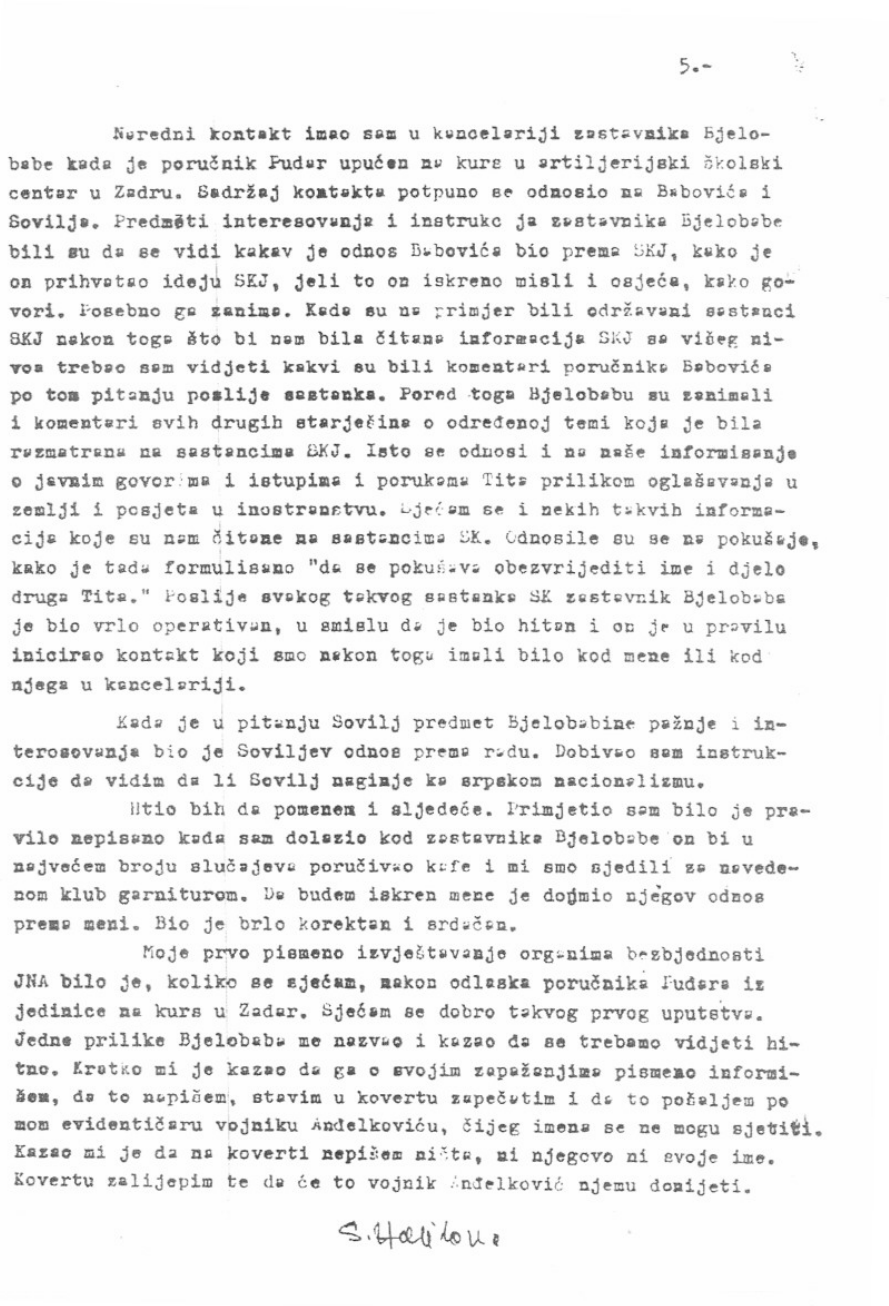

5.-

Naredni kontakt imao sam u kancelariji zastavnika Bjelobabe kada je poručnik Pudar upućen na kurs u artiljerijski školski centar u Zadru. Sadržaj kontakta potpuno se odnosio na Babovića i Sovilja. Predmeti interesovanja i instrukcija zastavnika Bjelobabe bili su da se vidi kakav je odnos Babovića bio prema SKJ, kako je on prihvatao ideju SKJ, jeli to on iskreno misli i osjeća, kako govori. Posebno ga zanima. Kada su na primjer bili održavani sastanci SKJ nakon toga što bi nam bila čitana informacija SKJ sa višeg nivoa trebao sam vidjeti kakvi su bili komentari poručnika Babovića po tom pitanju poslije sastanka. Pored toga Bjelobabu su zanimali i komentari svih drugih starješina o određenoj temi koja je bila razmatrana na sastancima SKJ. Isto se odnosi i na naše informisanje o javnim govorima i istupima i porukama Tita prilikom oglašavanja u zemlji i posjeta u inostranstvu. Sjećam se i nekih takvih informacija koje su nam čitane na sastancima SK. Odnosile su se na pokušaje, kako je tada formulisano "da se pokušava obezvrijediti ime i djelo druga Tita." Poslije svakog takvog sastanka SK zastavnik Bjelobaba je bio vrlo operativan, u smislu da je bio hitan i on je u pravilu inicirao kontakt koji smo nakon toga imali bilo kod mene ili kod njega u kancelariji.

Kada je u pitanju Sovilj predmet Bjelobabine pažnje i interesovanja bio je Soviljev odnos prema radu. Dobivao sam instrukcije da vidim da li Sovilj nagiba ka srpskom nacionalizmu.

Htio bih da pomenem i sljedeće. Primjetio sam bilo je pravilo nepisano kada sam dolazio kod zastavnika Bjelobabe on bi u najvećem broju slučajeva poručivao kafe i mi smo sjedili za navedenom klub garniturom. Da budem iskren mene je dojmio njegov odnos prema meni. Bio je vrlo korektan i srdačan.

Moje prvo pismeno izvještavanje organima bezbjednosti JNA bilo je, koliko se sjećam, nakon odlaska poručnika Pudara iz jedinice na kurs u Zadar. Sjećam se dobro takvog prvog uputstva. Jedne prilike Bjelobaba me nazvao i kazao da se trebamo vidjeti hitno. Kratko mi je kazao da ga o svojim zapažanjima pismeno informišem, da to napišem, stavim u kovertu zapečatim i da to pošaljem po mom evidentičaru vojniku Anđelkoviću, čijeg imena se ne mogu sjetiti. Kazao mi je da na koverti nepišem ništa, ni njegovo ni svoje ime. Kovertu zalijepim te da će to vojnik Anđelković njemu donijeti.

S. Halilović

[1] Početkom novembra 1993. godine, Sefer Halilović je priznao da je saradnik „*Boris*“, što je detaljno objasnio na oko 100 stranica teksta, iz čega su za ovu knjigu izdvojene samo neke stranice čiji sadržaj ilustrira problem na koji se ukazuje.

vjera prilikom prijema na VA rađena preko majke, tako da je učinjen propust u radu te provjere. Sjećam se da me je nakon tog upoznavanja sa tim detaljima zastavnik Bjelobaba instruisao sljedeće. Da se što više približim Mariniću, da provociram njegove komentare te da memorišem njegove izjave nakon toga. Ja to bezpogovorno činim. Sjećam se da je bilo i Bjelobabinih zahtjeva da mu po tom pitanju napišem pismeni izvještaj i dostavim na način koji sam opisao. Ne mogu se tačno s etiti koliki je tačan broj takvih izvještaja bio, o kojim slučajevima i licima se radilo. Morate shvatiti se ove vremenske distance da je to bilo davno.

Na kontaktima koje smo imali užívo zas.Bjelobaba bi imao praksu da pohvali sadržaj mog pismenog izvještaja koji sam mu dostavljao. Sjećam se da je znao kazati kako je taj moj pismeni izvještaj dobar i njemu koristan. Takođe se sjećam kada su u pitanju pismeni izvještaji da me instruisao i sljedeće. Da ja u svom pismenom izvještaju napišem iz ono što su na primjer potporučnik Marinić, p.por. Babović i Sovilj ugovorili. Trebao je biti tačan citat njihovih navoda. Uz to ja sam pisao po metodologiji o kojoj me on instruisao. Najbitnije je bilo da citat bude što autentičniji. Sjećam se takođe da je svaki takav moj pismeni izvještaj bio dugačak do 2 stranice. Dobro se sjećam maksimalno do 2 stranice.

Kada je u pitanju slučaj p.por. Maljinića sjećam se sljedećeg interesantnog detalja. Bili su u pitanju Mariničevi komentari na kom. puka tj. na pretpostavljene starješine. Tu je Marinić bio , da tako kažem "izdešan" u kritici k-danta puka p.puk. Mitrovića, puk. Vojnovića načelnika artiljerije. Sjećam se da je Marinić u svojim istupima isticao posebno birokratizovani odnos k-danta i komande puka i njihovu nesposobnost. Govorio je kako on vrijedno radi a nike od pretpostavljenih starješina mu taj rad ne priznaje. Bjelobabu je interesovao odnos p.poručnika Marinića prema hrvatskom nacionalizmu. Nakon takvih instrukcija ja bih u susretu sa Marinićem postavljao njemu provokativna pitanja u smislu da što više razvijemo diskusiju. Međutim, kada je u pitanju hrvatski nacionalizam Marinić nije davao značajnije bezbjednosno interesantne odgovore. Čudno me posmatrao. na takva moja pitanja. Inače on je bio u mješovitom braku, oženjen nekom Srpkinjom.

Istakao sam starješine koje su bile predmet posebnog interesovanja i pažnje organa bezbjednosti zastavnika Bjelobabe.

Sarajevo

13.

U vezi mog pismenog izvještavanja organima bezbjednosti JNA u periodu dok sam kontaktirao sa Simovićem htjeo bih da istaknem sljedeće. Ja sampo Simovićevim uputstvima pisao ove izvještaje, ali to je bilo znatno rjeđi slučaj nego u periodu kada sam kontaktirao sa zast. Bjelobabom. Simovića sam češće usmeno izvještavao. Mjesta održavanja naših kontakata su bila njegova kancelarija moja kancelarija, prilikom zajedničkog ručka te prilikom zajedničkih izlazaka u grad u slobodnom vremenu. Kada je u pitanju način ugovaranja kontakta to je bilo na sljedeći način. Telefonom po potrebi. Po intenzitetu vrlo česti kontakti.

Kada je u pitanju sadržaj instruktaža koji sam dobivao od Simovića on je bio znatno detaljniji u odnosu na onaj koji sam dobivao od zast. Bjelobabe. Instruktaž je bio vrlo detaljan i opširan. Na primjer u slučaju poručnika Marinića. Sjećam se Simović mi kaže: "Nastoj da sve što tražim, da mi pomogneš. Ako nešto ne možeš kazaćeš meni pa ćemo to riješiti. Ne suprotstavljaj mu se u diskusiji, pomozi mu sve, toleriši ga i tako mu se približi." Vrlo detaljan, vrlo iscrpan i temeljit instruktaž.

Kada je riječ o metodologiji vođenja razgovora instruktaž je bio provocirati Marinićev komentar i nepresjecati Marinića kada govori. Što je moguće autentičnije memorisati Marinićevu izjavu.

Simović je prilikom mog upoznavanja o konkretnom slučaju koji je bio predmet pažnje i interesovanja org na bezbjednosti, bio vrlo otvoren i detaljan kada bih to obrazlagao. Simović je uvijek nosio blok u džepu. Sjećam se pita me služe moje izlaganje iš kada naiđe na ono što je njemu interesantno kaže: "Ček, ček da to zabilježim". Zahtjev je bio da se što izvornije prenese sadržaj razgovora.

Zaštitu naših kontakata poruč. Simović je obavljao tako što bi drugim oficirima plasirao običajenu normalnu priču kako smo nas obojica momci i da se zajedno družimo. To je defakto i bilo tako.

Sjećam se dobro da mi se Simović ponekad prilikom zajedničkih izlazaka u grad žalio kako ga njegov šef iz Sarajeva, opterepava sa zadacima na pokrivanju stranih diplomata koji su dolazili

Simović

15.-

mi je poznato da je nakon nekoliko dana po završenom ručku kada smo izišli vani i bili sami Simović mi kaže: "Završio sam te papire oko saradnje. Izabrao sam ti pseudonim jedno lijepo slovensčko ime Boris." Kazao mi je da je uobičajeno da saradnik službe dobiva pseudonim neko ime. Dalje mi kaže ako je nešto hitno ja ga nazovem kući a na telefon se javi njegova gazdarica a njega nema u stanu da gazdarici samo kaže da ga je tražio "Boris" te da kažem gdje se nalazim, ostavim ili broj telefona, te da će on tu poruku razumjeti da trebamo uspostaviti kontakt. Takođe kazao mi je da kada ga zovem i predstavljam se gazdarici kao Boris to činim kada procjenim da je nešto važno i hitno. Koliko se mogu sjetiti ja sam jednom ili dva puta postupio po ovoim instrukcijama. Sjećam se u jednom slučaju da se radilo o problemima u jedinici sa vojnicima. Ja sam ga nazvao kući. On nije bio tu i javila se gazdarica. Kazao sam gazdarici: "Boris ga treba, neka me hitno nazove kući." U tom slučaju u jedinic je nestala puška. Taj prvi puta on mi se javio tek ujutro. Kazao mi je da je tek došao sa posla koji je radio cijele noći. Objasnio sam mu kratko da je nestala puška. Pošto je to bio izuzetan problem Simović je došao odmah u jedinicu direktno kod mene i ja sam ga informisao o cijelom slučaju. On je vodio pribilješke. Pitao me je da li su uništeni tragovi, jeli izvršena primopredaja između požarnih vojnika u jedinici, ko je bio na smjeni na požarstvu, je li bila izvršena primopredaja dužnosti dežurnih u jedinici. Ja sam mu odgovore. Nakon nekoliko dana ta puška je pronađena pored Neretve. Slučajno su je vojnici pronašli. Simović je dosta uporno vršio istragu na tom slučaju. Saslušavao je dežurne, požarne i veliki broj vojnika. Koliko se sjećam nije pronašao počinioca tog krivičnog djela. Sjećam se da je formirao klub sumnjivih vojnika. Sumnjao je na trojicu vojnika Albanaca.

U drugom slučaju kada sam ja se na isti način javio gazdarici ne mogu se sada tačno sjetiti o kojem se događaju radilo.

U to vrijeme, koliko se u ovom trenutku mogu sjetiti, Simoviću sam dostavio jedan ili dva pismena izvještaja koja sam potpisao pod pseudonimom "Boris". Ti izvještaji su bili uobičajeni. Počinjali su sa danom (tog i tog) u (toliko i toliko) sati, a zatim ide događaj i sadržaj mog dijaloga odnosno navoda lica koja su bila interesantna Simoviću. Ili opis događaja o kojem se radilo ako je bio u pitanju događaj. Na kraju je umjesto potpisa stajalo "Boris". Pseudonim "Boris" koliko se sjećam, pisao sam pisanim slovima lati-

S. Muslimović

plimente u pogledu njegove proniciljivosti i pameti. Sugerisao mi je da ja navraćam kod njega i nametnem razgovor. Postupajući po ovim uputama ja sam to i činio godinu i po dana dok Jovanović nije otišao u penziju po osnovu psihičke poremećenosti i bolesti. Nakon tih susreta je sam učinio pismene izvještaje, potpisivao ih pseudonimom "Boris" i davao bih iste lično kap. Kneževiću. Pored pismenog izvještavanja kap. Kneževića sam usmeno informisao na kontaktima koje smo održavali u mojoj ili njegovoj kancelariji. Kada je bilo u pitanju usmeno izvještavanje kap. Knežević Mijo je to bilježio u jedan blok.

Kap. Juranović Predrag, iako Srbin bio je vrlo kritičan prema četnicima. Kneževića su zanimali Juranovićevi komentari nakon sjednica CK. Juranović mu je bio interesantan i radi toga što je u dva navrata za vrijeme godišnjeg odmora odlazio u Njemačku. Kontakti sa Juranovićem su bili slijedeći. Recimo kada odemo da doručkujemo ja Juranovića podstaknem da govori i on mi sve ispriča. Poslije toga je o svemu tome informišem kap. Kneževića. Knežević je bio izuzetno zadovoljan mojim radom i odnosom prema zadacima koje mi je dao. To mi je otvoreno i govorio. Kada je u pitanju Juranović sjećam se da je bio vrlo žestok prema "šubarečkoj politici" Srbije. Juranović je inače po ocu bio Srbin, majka mu je bila Slovakinja a supruga Hrvatica. Knežević je gotovo redovno od mene tražio da ga izvještavamo o komentarima. Kap. Juranović uskoro zatim piše zahtjev za prekidanje akt. vojne službe. To izaziva poseban interes kod organa bezbjednosti JNA.

Juranović je bio ekstreman u kritici Miloševićeve politike. Ja te njegove stavove i istupe prenosim Kneževiću, koji na našim kontaktima to bilježi u svesku. Ekstremizam u kritici Juranovića se očituje u tome što odskače od prosjeka.

1986. je godina, u to vrijeme upoznajem Živka Glamočana - Žižu, građansko lice na službi u JNA inače iz Karađorđeva. Kap. Knežević me usmjerava prema Žiži po dva osnova. Prvo - kriminal i drugo - velikosrpski nacionalizam. Od instrukcija koje dobijaje približavanje što više. Po ova dva pitanja registrovati sve što Glamočan kaže. Žiža je šef vojne ekonomije na Nabrdu. Tu je divljač. Gosti su ekskluzivni od gen. Veljka Kadijevića pa do gen. Kujka Lepčića. Žiža priča za odstrele divljači koje su prilikom lova činili generali. Kap. Kneževića interesuju takvi komentari Žiže Glamočana. U vezi kriminala Žiža daje poklone, sječe drva sa ekonomije i deje ih. Žiža otvoreno pominje generale životu Panića, gen. Mirka Vranića, gen.

Stanković

gen. Muju Mujkića, gen. Vesu Srdića i gen. Lapčića. On im daje poklone uz sve to Žiža švercuje drvima i .itom. Kroz taj kriminal se obogatio. Kada izvještavam Kneževića on sve to bilježi. Žiža daje poljoprivredne mašine da rade za PIK "Vinkovci" a PIK će navodno dati brigadi namještaj a najveći dio novca su podijelili u svoje džepove. Žiža mi to otvoreno priča u jednom širem društvu. U tim radnjam učestvuju: maj. Kosović, pom. za pozadinu u brigadi, zast. Grubežić finansista, Stariji vodnik Puharić Nikša i vodnik I klase Mitrović Boško. Žiža mi je pričao kako su organizovali tu transakciju. O tome sam usmeno izvjestio kap. Miju Kneževića na jednom od kontakata. Na tom kontaktu primjetio sam da je Kneževiću taj slučaj poznat. Bila je organizovana akcija org. bezbjednosti. Nakon te akcije Žiža nije suđen, Kosović je uslovno osuđen a Grubežić i Puharić su osuđeni po godinu dana. Žiža ostaje i dalje na svom mjestu. Štite ga njegovi gosti gen. koje on potkupljuje obilatim poklonima. Poznato mi je da je tu akciju vojne službe bezbjednosti dobio kap. Mijo Knežević a njemu su pomagali kolege iz Osijeka bezbjednosti divizije iz Osijeka. Znam samo da maj. Kosovića šalju u penziju, navodno zbog bolesti srca.

Sljedeći slučaj su kriminalne transakcije Žiže Glamočana s divljači sa direktorom Vinkovaca. Žiža za ove usluge dobiva odjevne predmete. Ja o tome kriminalu Glamočana informišem Kneževića. On to sve piše. Organizovana je akcija Vojne službe bezbjednosti i u njenoj realizaciji je učestvovao i zast. Ivan Čačić iz Vinkovaca. I pored svega toga protiv Žiže nisu preduzete nikakve zakonske niti vojničke mjere. On i dalje ostaje na svom mjestu i nastavlja sa svojim kriminalnim radnjama. Isti slučaj bio je i sa izjavama Žiže sa pozicija velikosrpskog nacionalizma. Kneževića uistinu zanimaju Žižini komentari. Međutim sve završava na izvještavanju i Kneževićevom papiru. Žiža se rastaje sa svojom suprugom, Hrvaticom po nacionalnosti i ulazi u intimnu vezu sa Radmilom sekretaricom. To prerasta u otvoreni slučaj. Međutim sve se na tome završava. Kasnije se Žiža vraća supruzi.

U to vrijeme za direktora vojne ustanove Karađorđevo dolazi puk. Mašimbegović Mahmut iz Prijepolja.

Nastupaju izuzetno burni događaji iz političkog života. Što se tiče redovnih podataka koje dobivam od Kneževića to su obezbje-

S. Halilović

đivanje uslova za tajni pretres vojničkih kaseta, namještanje izlazaka vojnika u grad. Sjećam se da sam po instrukcijama Knežević "s ajao" neke vojnike, koji su izlazili bilo u grad bilo na odsustva. Sjećam se da je to bilo i usaglučaju nekog vojnika Albanca.

Na mjesto k-danta brigade iz Slovenije 1986. godine dolazi puk. Tomašević Milan. Službe bezbjednosti JNA intenzivno prati hrvatski nacionalizam. Intenzivni su događaji previranja unutarC J. Organi bezbjednosti JNA intenzivno prate komentare starješina. Cilj je da se vidi ko su i gdje su. Doktor Vladimir Šeks advokat iz Osijeka se oglašava o Adolfu Hitleru. Organi bezbjednosti JNA intezivno to prate. Unutar kasarne formira se blok starješina koji podržavaju politiku i st vove Slobodana Miloševića. Oficiri Hrv ti su zatvoreni. Albanci se diferenciraju. Funkcionišu kružoci. Vrši se diferencijacija starješina po nacionalnoj osnovi. Vrlo agilni su pot.puk. Gengo Radenko iz Hadžića, zatim Kosović i major Cavarkapa. Pot.puk. Gengo je kolovođa grupe koja podržava Miloševićevu platformu. Oni se odvajaju od drugih oficira, druže, komentarišu političke događaje i već tada se formira taj tvrdi velikosrpski blok. Oficiri Hrv ti se drže uzdržano. Tu je zast. Galić Ivan, stariji vodnik Samardžija Ante, med. sestra Gugić Mira. Ova grupa se okuplja i vodi razgovor o položaju hrvatskog naroda. Često dolazi u posjete k-dant korpusa iz Tuzle gen. Kukanjac Milutin koji je u to vrijeme držao predavanja sa projugoslovenskih pozicija. Reakcije su bile očekivane. Kukanjac je govorio kako se hoće razbiti SFRJ i o napadima na JNA. Govorio je o "slovenačkom talasu" i u tom kontekstu o puk. Aksentijeviću kojega je isticao kao primjer kako se jedan oficir treba boriti. Uopšte bilo je takva situacija. Ja godinu dana putujem na relaciji Vinkovci Đakovo i nakon toga pronalazim stan. Družim se sa Slavkom Vidićem direktorom "Torpeda" u Đakovu. Supruga mi rahmetli dobiva mjesto šefa finansijske operative a zatim i mjesto fin. dir. u"Torpedu". Uskoro, nakon godinu dana podstanarskog odnosa dobivam trosoban stan pošto se pojavljuje višak stambenog prostora za AVR. Fin. situacija u našoj porodici je znatno povoljnija. U stan u Đakovo useljavamo te 1987. g.

Tih 1987., 1988. i 1989. godine težište rada Službe vojne bezbjednosti jeste stalni starješinski sastav. Kap. Mijo Knežević me nakon svake sjedinice CK SKJ kontaktira i instruiše da pratim držanje što većeg broja starješina. Njegov osnovni zahtjev prema meni jeste da se na što autentičniji način prenese raggovaranje starješina. Inače period je previranja unutar SK. Na jednoj je strani

31.-

Stipe Šuvar a na drugoj Slobodan Milošević. .

Kap. Knežević i ja intezivno ostvarujemo kontakte. Kontakti su obavljani u mojoj i njegovoj kancelariji, u mom i njegovom stanu i u kafićima "Kod Reze" i "Kod Mute". Sjećam se prvog slučaja. To je slučaj pot.puk. Gengo Radenka. Pored ovog slučaja naveo bih i sljedeće.

Prije višepartijskih izbora u Hrvatskoj ja upoznajem gospodina Bušić Zvonka agronoma u PIK-u "Đakovo". Nakon nekoliko slučajnih susreta odlazimo kod njega kući. Primjećujem da je Bušić hrvatske nac. orjentacije, katolik, vjernik. Ddaze višepartijski izbori. HDZ pobjeđuje u Đakovu. Bušić Zvonko i ja smo već godinu dana kućni prijatelji. Ono što je interesantno jeste da je HDZ organizovao izbornu skupštinu u Đakovu u otovo polu-ilegali. Cilj vojne službe bezbjednosti jeste da se dođe do video kasete sa izborne sjednice HDZ-a. Kap. Knežević Mijo mi daje instruktaž da tu video kasetu pronađem. Poznavajući Ljubicu Staković, čiji brat se bavi videotekom ja je molim da mi nabavi tu videokasetu da je pogledam i ona mi obećava da će to pokušati. Nakon jedan do dva sata ona me naziva i daje mi videokasetu sa tim snimkom. Ljubica ne sumnja u mene. Ja nazivam telefonom iz svog stana Kneževića. Dajem mu tu video kasetu uz opasku da požuri i presnimi. Dogovor je da se u kolima nađemo odvojen odvojeno na putu prema Vinkovcima i tu je obavljena primopredaja video kasete između mene i Kneževića. Iste noći oko 23 sata Knežević mi je na isti način tu video kasetu vratio. Taj snimak sa video kasete je otišao dalje, Kneževićevim predpostavljenim u vojnoj službi bezbjednosti. Ja sam taj snimak pregledao i na snimku je koliko se sjećam od starješina bio jedan kapetan, jedan zastavnik i dva penzionera. Nakon toga na našem živom kontaktu kap. Knežević me pohvalio i kazao da to niko drugi sem mene ne bi mogao uraditi. na toj kaseti ja sam vidio u prvom redu mog prijatelja Zvonka Bušića. Bio je prisutan iz Osijeka Branimir Glavaš, dr Vladimir Seks, Tarnaj Ivica, koji će kasnije postati ministar za poljoprivredu u Vladi Hrvatske. Franjo Tuđman je naveče došao u Đakovo. Sama video kaseta je vojnoj službi bezbjednosti mogla dati čitave odgovore.

Nakon te video kasete ja sam informisao kap. Kneževića o svom poznanstvu i vezi sa Bušić Zvonkom. Uslijedio je zadatak Kneževića koji se sastoji u tome da se vidi raspoloženje tog rukovodstva

S. Halilovo

HDZ naime u početku govori da nemaju namjera prema JNA. Ja kontaktiram s Bušićem i na tim susretima približavam stavove sa njim. Nije bilo više posebne potrebe da me knežević detaljnije instruiše. Moji kontakti sa Bušićem su redovni a nakon toga ja kontaktiram Kneževića, informišem ga o sadržaju i on to bilježi u svoju svesku.

Uskoro se program HDZ prema JNA mijenja. HDZ ide ka suverenosti. Jedan od zadataka Službe bezb. JNA je bio da se pokuša razgovarati sa jednim brojem hrv ta i pokuša formirati SK - PJ. Dobio sam od Kneževića zadatak da razgovaram sa Tadić Slavkom inače mojim kućnim prijateljem, direktorom "Torpeda". Ja razgovaram sa Tadićem. Nisam mu kazao po čijim instrukcijama to radim. U razgovoru sam mu obrazložio da bi on trebao biti šef SK - PJ i kazao je meni da bi on razmislio. Godila mu je ta ponuda, ali je nakon par dana istu odbio. Na isti način se išlo i sa Totićem direktorom banke koji je ovu ponudu odbio i sa jednim penzionerom, Hrvatom po nacionalnosti učesnikom NOR-a. Sa njima su razgovarali penzioneri JNA. Za područje Đakova te aktivnosti oko SK - PJ koordinirao je kap. Mijo Knežević.

Uskoro u hrvatskoj usljeđuje homogenizacija na nacionalnom planu. Vojna služba bezbjednost se interesuje za razmišljanja i reakcije oficira poslije političkih skupova. Moj zadatak je da stupim u vezu sa HDZ-om. Obzirom na moje prijateljske veze o kojima sam govorio ja to činim bez problema. O svemu tome informišem kap. Miju Kneževića. U mojoj jedinici je i Paponja Jakša, koji ima isti stav kao i Mijo Knežević. Međutim Kneževića kao org. bezb. interesuje Paponjin stav. U toku razgovora primjećujem da su reakcije Paponje normalne i o tome informišem Kneževića.

Obavještenje o Komandno štabnoj školi dobivam 199o. godine. u mjesecu maju ili junu tačno se ne sjećam znam samo tačno da na Komandno štabnu školu u Centru vojnih visokih škola u Beogradu odlazim 31.8.199o, kao major koji sam dobio sa osam mjeseci zakašnjenja. Sa Mijom Kneževićem obavljam razgovor u mojoj kancelariji. On me pita: "Hoćeš i da ti ovaj tvoj dosije pošaljem za Beograd." Odnosilo se na moj saradnički dosije. Ja ga molim da mi saradnička dokumenta ne šalje za Beograd i on mi kaže."Uredu. " Dogovaramo se da njega informišem o svim bezbjednosno interesantnim zapažanjima.

31.o8.199o. godine odlazim u Beogradsku Komandno štabnu školu. U generaciji sa mnom nalaze se između ostalih kao cimeri Hajro Osmanagić, Soldat Zoran, koji će kasnije doći u sobu. Tek nakon

33.-

dva mjeseca od početka nastave na Komandno ~~vojnoj~~ Štaby SH školi, koja normalno teče, susrečem majora Šarac Dragana, mog klasića, inače organa bezbjednos i U CBVŠ. Tom prilikom Šarac me poziva na kafu, što nisam prihvatio. Nakon toga sa majorom Šarcem imaču ukupno još tri kontakta. Dva kontakta uslijediće nakon krađe pištolja iz mog automobila, koji sam morao prijaviti i napisati izjavu, što sam i učinio. Izjavu sam napisao na okolnosti nestanka pištolja. Naredni kontakt odnosio se u vezi ukradenog pištolja i tom prilikom Šarac mi je rekao da se mora platiti pištolj. Narednih i posljednji kontakt koji sam imao sa Šarcem desio se u kantini. Naime u tom kontaktu prethodilo je insistiranjem Soladata da se popije kafa. Prilikom tog susreta Šarac je bio vrlo hladan, što se dešavalo i u prethodnim susretima..

Po dolasku vikendom u Đakovu ne javljam se kap. Kneževiću jer nemam ništa interesantno. U mjesecu septembru i oktobru 199o. godine redovno kontaktiram sa Zvonkom Bušićem i Slavkom Tadićem. Od druge polovine oktobra mjeseca moji kontakti sa Mijom Kneževićem su intezivni. U tom periodu od moje rahmetli supruge saznajem da se HDZ intenzivno naoružava. Isto to saznajem i kroz razgovore sa Bušićem i Tadićem. Od Bušića i Tadića vrlo detaljno saznajem o naoružavanju HDZ-a. Kap. Knežević u tom periodu još izlazi van kasarne. Kontakte uspostavljamo u kafanama. Ja ga upoznajem sa tim saznanjima o naoružavanju HDZ-a. Sjećam se dobro da su instrukcije i zadaci Kneževića bili. Da vidim sljedeće: kako teče formira je paravojnih jedinica HDZ-a, kako teče formiranje jedinica ZNG-a, kako je organizovano naoružavanje tih jedinica, kakvi su planovi upotrebe tih jedinica, kakvi su planovi nastupa prema AVL i porodicama AVL. Instruiše me da idem na Zvonka Bušića. Ja bez ikakvih problema imam susrete sa Zvonkom Bušićem. On mi bez ustezanja govori osvemu. Na kontaktima sa kap. Kneževićem njega informišem o sljedećim pitanjima: naoružava ju jedinica HDZ-a formiranju jedinica HDZ, aktivnostima HDZ-a na uspostavi vojnog sistema.

Na prvim kontaktima primjećujem da se Knežević slobodno kreće po gradu i da je dobro informisan. Ja mu dajem podatke opšteg karaktera.

Sa Zvonkom Bušićem susrećem se petkom uveče i subotom ujutro u njegovoj kancelariji. Bušić je prema meni sasvim otvoren i nema rezerve. Pošto je on sekretar Sekretarijata za ONO opštine Đakovo u njegovoj kancelariji se predamnom nalaze planovi za mobili-

SHchlovna

34.-

zacija planovi za upotrebu jedinica HDZ-a.

"s kontaktu kap. Kneževiću dajem podatke i saznanja da se HDZ naoružava i da je počeo formirati vojne jedinice. Mijo Knežević me instruiše da vršim i opservacije na terenu. ja to i činim i o tome ga upoznajem. Informišem ga i o saznanjima da se HDZ interesuje za starješine JNA, da je prihvatni centar za starješine JNA koje napuštaju garnizon u zgradi Dobrovoljnog vatrogasnog društva. Takođe ga informišem da su posebna pažnja HDZ-a Albanci vojnici i oficiri. Do tih saznanja sam dolazio kroz kontakte sa Zvonkom Bušićem.

Dolazim u Beograd na nastavu. Koliko se sjećam bio je novembar mjesec 1990. godine. Jednog dana kod mene u sobu dolazi major čiji prezimena se ne mogu sjetiti, kojega ja do tada nisam poznavao. On je vrlo ljubazan i kada smo bili sami kaže mi da me traži gen. Babić Mile. Odlazimo zajedno do zgrade u kojoj je smještano Odjeljenje bezbjednosti I vojne oblasti. Kada smo ušli u jednu kancelariju došao je gen. Babić inače načelnik Odjeljenja bezbjednosti I VO. Babić mi kaže,nisam zadovoljan sa tobom. Ovo što dobiješ kao zad tak moraš uraditi. Nakon toga Babić je izišao. U kancelariju u ozi i jedan pukpukovnik čijeg imena i prezimena se ne sjećam, koliko sam tada ocjemio takođe iz Odjeljenja bezbjednosti. Pot.puk. mi daje papir odmah i kaže mi "Napišite sve što znate o aktivnostima HDZ-a u Đakovu". Ja sam sjeo i na 3 do 4 stranice napisao sve što sam do tada informisao kap. Kneževića. Zatim je ovaj pot.pukovnik ušao, pročitao to što sam potpisao i pocjepao jedan list papira ljutito govoreći: "Ja znam da si ti kvalitetan, i proderan izvor. Nezadovoljan sam i trebaš napisati više". Bio sam uplašen takvom reakcijom. Ponovo sam napisao nešto malo šire. Sljedeći zadatak je bio da ostv rim kontakt s Bušićem i da na tom kontaktu vodim razgovor po pitanjima koja je izdiktirao u tom istom tonu: koje su jedinice formirane ZNG-a u Đakovu, k je su jedinice MUP-a formirane u Đakovu, koje jedinice imaju oružje, koji je kvalitet naoružanja, kada i kako je nabavljeno to naoružanje, ko je organizator naoružanja ZNG-a, kako se vrši kadrovska popuna tih jedinica, da li se izvodi obuka i ko je izvodi. Pot.puk. je dao još nekoliko pitanja u tom tonu kojih se ne mogu sjetiti. Pored ovoga zad tak je bio to fono i video snimiti. U toku instruisanja pitao me je u koje kafane Bušić zalazi, da li dolazi u Dom JNA. Ja sam ih informisao. Zatim je uslijedilo pitanje. Da li ja mogu Bušića dovesti u Dom JNA. Odgovorio sam: "Nisam siguran, ali mislim da mogu". Zatim me je pitao sve detalje o prodici Bušića

S. Hadžović

35.-

njegove karakterne crte koje su njegove osobine. Moje odgovore pot. puk. je pismeno obilježio. Moj zadatak pored navedenog je bio da taj razgovor sa Bučićem snimi i na kasetiNakon toga pot.puk. mi daje diktafon, koji je opisan u mojoj prethodnoj izjavi ili dopuni, ne sjećam se tačno. Napominjem da sam ra ije dobivao diktafon od Aneževića kada sam išao na rozgovore kod Bušić Zvonke. I to u dva navrata. Jednom prilikom ga nisam koristio a drugi puta je tajnost bila loša. Sjećam se da su na jednom od tih susreta bili prisutni predsjednik Skupštine opš Bakovo, Zvonko Bušić sekretar sekretarijata za NO i k-dant TO Bakova, neki rezervni major čijeg imena se ne mogu sjetiti. Na ovom instruisanju u Odjeljenju I VO meni su kazali da će oni praviti kombinaciju video i tonskog zapisa mog razgovora sa Zvonkom Bušićem po naprijed datim uputstvima i pitanjima. Plan je bio precisan. Akcija se sastojala u tome da ja u subotu u 12 sati dovedem Zvonka Bušića u Dom armije u Bakovui da nastojim to uraditi po svaku cijenu. Po tom planu Bušić i ja smo trebali sjesti za jedan od stolova na kojima su se nalazili stolnjaci sa cvijećem. Ja sam trebao namjestiti situaciju da Bušić sjedne na mjesto tako da bude okrenut prema vratima kuhinje. Instrukcije su bile i takve da ukoliko iz bilo kojih razloga neuspjem dovesti Bušića u Dom JNA u Bakovu da razgovor snimim na diktafon. U petak kada smo krenuli prema Bakovu major Stole mi kaže da ćemo morati navratiti na krtak dogovor kod gen. Vasiljević Aleksandra načelnika uprave bezbjednosti JSNO. Kada smo se popeli liftom u prijemnoj kancelariji gen. Vasiljevića dočekao nas je njegov sekretar u kabinetu. Sjećam se da je bilo oko 14 do 14,3o časova. Sekretar nam je kazao da uđemo u kabinet gen. Vasiljevića. Kada smo ušli u nutra došao je i gen. Vasiljević. Bio je vrlo srdačan. Sa majorom Stoletom se pozdravio drugarski. Stole me predstavio: "Ovo je naš "Boris"." Gen. Vasiljević je kazao: "Mnogo toga lijepog sam čuo o vama."Pričao mi je i Pero a i Karić." Mislio je na Petra Simovića i Vehbiju Karića. Vasiljević je zatim otvorio bife u kabinetu i ponudio nas pićem. Kazao sam mu da ne pijem jer vozim. Zatim je kazao da on sa dobrim autom do Bakova stiže za sat do sat i petnaest minuta što mi je izgledalo izuzetno brzo, gotovo i nemoguće. Vasiljević mi zatim kaže: "Ovo je izuzetno važan zadatak. Učinite dodatni napor, ovaj zadatak se mora izvršiti." Ja sam zaključio da je gen. Vasiljević potpuno informisan o detaljima zadatka i plana akcije koji sam dobio u odjeljenju bezbjednosti I VO.

Stoletov

Pošto je uočio da sam iznenađen neposrednim odnosom između Stolete i njega, gen. Vasiljević je to objasnio sljedećom opaskom: "Zod nas u službi su izuzetno kolegijalni odnosi." Dok je to pričao u kabinet je ušao puk. Tumanov Simeon, zamjenik Vasiljevića. Sjećam se dobro da je Stole čestitao Tumanovu gen. čin, iako je Tumanov na epoletama nosio još čin puk. JNA. Tumanov se kratko pozdravlja sa nama sjeda i sluša što govori gen. Vasiljević. Primjetio sam da me Tumanov intezivno promatra. Ništa me nije pitao niti je komentarisao.U jednom momentu Tumanov je kazao: "Dug je put, moraju ići". Bio je to znak da je vrijeme da krenemo. Vasiljević se pozdravlja sa nama i kaže: "Srećan put, vidimo se." Tumanov samo pruža ruku. Sj ćam se dobro da je Vasiljević kažao srećan s ne sretan. Nakon izlaska iz kabineta mi se upućujemo prema liftu i dok silazimo liftom Stole mi priča da Vasiljević vozi jaka auta i da voli brzu vožnju. Stole kaže o Vasiljeviću: "On je vuk." Mene zahvata strah zbog samog nivoa gdje smo završili dobivanje ovog zadatka. Naime načas sam se po prvi puta na samom vrhu piramide Vojne službw bezbjednosti. Međutim primjetio sam i nekoliko detalja. Vasiljević je izgledao znatno stariji u odnosu na onu sliku koju sam imao priliku vidjeti ga u Domu JNA na predavanjima. Bio je posijedio i neobrijan. Sjedamo u Stoletov auto i idemo na parking. Zatim se upućujemo u kolonu u pravcu Šakova. Idemo u sljedećoj koloni. Na sam naprijed sa svojom ladom a iza mene idu dva "Stojadina" jedan koliko se sjećam sa reg. SM - Sremska Mitrovica a drugi reg. BM - Beli Manastir. Koliko sam mogao primjetiti u ta dva stojadina bilo j 7 ljudi. Jedno mjesto suvozača je bilo prazno. Major Stole je vozio tu ekipu. Hoću da napomenem da sam gen. Vasiljevića tada uživo kontaktirao prvi i zadnji put. Također napominjem da je to uopšte bio prvi i zadnji moj razgovor kao i bilo kakav kontakt sa gen. Vasiljevićem.

Neposredno pred ulazak u Šakovo mi se razdvajamo. Ja vozim do svog stana a Stole i ekipa iz Beograda odlaze u kasarnu. Četak je uveče. Sjećam se da je na cesti već sumaglica i dosta je hladno. Već je mrak. Kada sam došao kući moja rahmetli suprug mi je kazala da me Zvonko Bušić već ranije zvao telef nom i pitao je jesam li stigao. Bušića zovem telefonom kući, kažem mu da sam stigao, da sam umoran i da ćemo se sutra vidjeti. Bušiću kažem da ćemo se čuti prije podne.

S. Mehmedović

37.-

Ta noć mi je najduža. Doživljavam čitavu traumu. Ne mogu spavati dugo u noć. Osjećam ogroman strah u svemu tome. Sama činjenica da sam dobio zadaću i od g. n. Vasiljevića li no daje značaj zadatku. Tek pred jutro ja sam uspio nekako zaspati.

Prije podne između 10 i 10, 30 sati ja nazivam Bušića kući. Javlja mi se njegova supruga Danica i kaže da će se on brzo meni javiti. Nakon toga meni se telefonom javlja Zvonko Bušić. Ja mu predlažem da se vidimo ispred kafića "Kod Mute" u 11, 30 sati. Prije naznačenog vremena ja odlazim tamo. Pri susretu sa Bušićem mi se ljubimo i pozdravljamo. Prije nego što sam izašao iz stana stavio sam diktafon u gornji džep. Međutim odlučio sam da ga premjestim u donji džep. Na sebi imam bundu. Nakon sam se pozdravio sa Bušićem kažem: "Zvonko hoćemo li otići do Doma JNA na piće, na šta mi on kaže: "Šta ćemo tamo". Shvatajući da Bušić ne želi odlazak u Dom JNA mi ulazimo u kafić "Kod Mute"Tu je mnogo ljudi, muzike i vrlo je bučno. Obavljam razgovor sa Bušićem po svim pitanjima koja su mi data u Odjeljenju za zbjegnosti I VC u Beo radu. Diktafon je uključen. Poslije sjedenja u kafiću Bušić i ja smo otišli vani On je otišao do zgrade Sekretarijata za NO. Hoću da istaknem sljedeće. Bušić mi je dao otvoreno odgovore na sve ijedno postavljeno pitanje. Zaboravio sam reći jedan detalj. Naime, kada sam primao instrukcije za ovu akciju rečeno mi je da diktafon predam po povratku u Beograd na isto mjesto. Odlazim kući. Vadim diktafon iz džepa. Stavljam ga u svoju aktu-tašnu sa šifrom. Telefoniram kap. Kneževiću i kažem mu: "Ipored najbolje volje, on nije htio." Mijo mi odgovara: "Jesi li završio makar onaj prvi dio", "ja mu kažem da jesam. Mijo Mi odgovara: "Uradi onako kako je dogovoreno." Naime još u Beogradu na onom dogovoru rečeno je da kap. Mijo Knežević rukovodi tom akcijom te da se poslije toga njemu javim.

U vezi ove akcije napominjem i sljedeće. Bila je dogovorena i rezervna varijanta. Ukoliko sa Bušićem ne uspije u subotu u 12 sati da idemo u nedjelju u 12 sati. Međutim nedjeljom je obred a Slavonci to poštuju i ta varijanta u svakom slučaju nije mogla uspjet U našem razgovoru Mijo Knežević mi kaže: "Uredu. Onda po dogovoru za sutra." Bio je to znak da se ide na rezervnu varijantu. Ja mu odgovaram: "Dogovoreno, iako sam znao za ove običaje i da ta varijanta nema mogućnosti za realizaciju." Da budem precizniji ja sam znao za te običaje koje je poštovao Bušić i predložio sam da ta varijanta

S. Muslimović

43.-

U PIK-u se proizvode bombe i trombloni. Veliki je kapacitet proizvodnje u "Torpedu" se proizvode bombe, trombloni, minobacač 82 mm, prigušivač i postolje za teški minobacač. Proizvodnja je uv liko serijska. U Slavonskom Brodu se proizvodi teški minobacač, kratki automat, zvani "šokac", minobacač 12o mm i proizvodnja tenkova je u završnoj fazi. U Osijeku se proizvodi sve ovo osim tenkova i "šokca". Proizvode se minobacači 6o, 8o i 12o mm.

Kap. Kneževiću saopštavam podatke koji se odnose na Sakovo. Mijo to sve bilježi. Govorim mu o planu napada na kasarnu. Saopštavam mu da u slučaju da ukoliko krenu jedinice JNA iz Tuzle u pomoć Vukovu da postoje protuoklopni rejoni ZNG-a. Sve te podatke mu saopštavam kada podaci u Vukovu postaju već opšte poznati.

Počinje rat u Hrvat koj. Porodica mi se nalazi u Vukovu. Ja pokušavam tražiti posao u Sarajevu. Krajem juna mjeseca 1991. godine prebacijem svoju porodicu u Prijepolje. Rahmetli supruga je još j dno vrijeme u Vukovu. U isto virijeme Zvonko Bučić me pita o namjerama JNA. Njega zanimaju raspoloženja oficira svih sem Srba tj. ofici i Hrvati, Muslimani, Albanci, Makedonci, Mađari pa čak i Crnogorci. Ja ga informišem sve što znam. U maju mjesecu 1991. godine je preko Čemila Bukvića članma izvršnog odbora SDA u Prijepolju i dr Preljevića predsjed. SDA se stavljam na raspolaganje Čamil Bukvić to preko Sulejmana Ugljanina je imao zadatak da to šalje u cintralu SDA.

Poslije toga je imam dva susreta sa Zvonkom Bučićem. Vidim da su protivoklopni položaji oko Vukova. Uljski odred ZNG-a je već razmješten u "Torpedu" PIKU- i Žviseriji. Kap. Kneževiću je kretanje ograničeno. Čujemo se telefonom Postoji opasno t po život ukoliko nas neko primjeti da se susrećemo. Kažem mu tel fonom u službjenu dr bih trebao vidjeti nekog od njegovih ljudi. On mi šalje zam. Osmanović Adila svog referenta bezbjednosti. Osmanoviću dajem u dva navrata pismene izvještaje u koverti. Supruga je u našem stanu u Vukovu a djeca su u Prijepolju. Već je juli mjesec 1991. godine. Osmanović Adil odnosi te moje izvještaje kap. Kneževiću. Zbog rizika šta"je ne potpisujem ove izvještaje. Knežević me nakon sat vremena zvoe i kratko mi kaže: "Ovo je u redu. Lobio sam".

Prebacujem moju rahmetli suprugu u Prijepolje. Vikendom odlazim u Prijepolje. Sjećam se sn tno lakše. Sa Čamilom Bukvićem s viđam. Govorim mu oko prelaska. Kažem mu da bi u Sarajevo te da je tu problem stano i smještaja porodice.

Stanko

44.-

Sljedeći puta odlazim u Đakovo početkom septembra. Nalazim se na odmoru. Moja rahmetli supruga je dobila obavještenje od preduzeća da ukoliko se ne vrati i ne javi na posao u roku od 5 dana dobiva otkaz. Telefonom zovem Zvonka Bušića i Slavka Tadića. Obojica mi kažu da je to odluka Vlade Hrvatske koja se mora poštovati. Odlučujemo da krenemo za Đakovo. Putujemo pravcem Sarajevo-Zenica-Doboj-Bosanski Šamac preko mosta na Savi do Đakova. Javljam se po dolasku Zvonki Bušiću i on me na susretu zove da pređem u hrvatsku vojsku. Kažem mu kako to nije korektno od mene tražiti kada 60% hrvata oficira to još nije učinilo. ZNG je formiran. FIK, "Torpedo" i Miserija su puni pripadnika ZNG-a. Grad je pun oružja i uniformisanih ljudi. Proizvodnja oružja i opreme je u punom zamahu. U Đako u ostajem do 15.9.1991. godine. U to vrijeme već su počele borbe u Osijeku i Vukovaru.

Sjećam se dobro jednog detalja. Jedne prilike Zvonko Bušić mi kaže: "Baranja je šapatom pala". To je značilo da je taj teritorij prepušten četnicima

Mijo Knežević je u kasarni blokiran. Šaljem mu izvještaj o mjestu gdje se nalaze protuoklopni položaji za slučaj dolaska u pomoć jedinica JNA iz Tuzle. Protuoklopni položaji su ZNG-a. Saznajem da je zas . Nikolić izrazio lojalnost ZNG-u ali da se još nalazi u kasarni. Takođe saznajem da pot.puk. Berdanović vaga oko lojalnosti ZNG-u. Mijo mi šalje zast. Adila i Adil od mene uzima pismeni izvještaj i odlazi. Knežević traži od mene što više konkretnijih podataka. Situacija je sasvim napeta u zraku visi sukob.

Neposredno uoči napada na kasarnu kod Zvonka Bušića vidim plan napada na kasarnu ali ne znam tačno vrijeme napada. Vidim i raspored jedinica ZNG-a. Miji Kneževiću javljam da postoji plan napada, ali mu ne javljam detalje napada. Napominjem da je Knežević zaneo da postoji plan napada na kasarnu. 15.9. 1991. godine predveče bio je napad ZNG-a na kasarnu. Tog danaoko 15, 30 sati Zvonko Bušić me zove telefonom da dođem u objekat "Jugobanke". Odlazim. Nalazim kompletno rukovodstvo HDZ-a, štaba i opštinsko rukovodstvo. Kate Zorić predsjed. SO Đakovo mi saopštava da se planira napad na kasarnu. Kaže mi da je dobio naređenje da se kasarna napadne. Kaže mi da ko se preda od lica u kasarni garantuje im se odlazak gdje god hoće slobodno. Zorić od mene tražei da budem u sastavu pregovaračke delegacije. Ja mu odgovaram da sam podnio zahtjev za skidanje iz AVS i da je situacija po tom pitanju teška. Kažem mu da je taj moj prijedlog za skidanje poslat iz Prijepolja 13.9.1991. godine. Zorić insistira da idem u

S Matitova

sastavu njihove delegacije ili kao posrednik. Nemam izbora i pokušavam razvući vrijeme. Oko 17 sati počeo je napad na kasarnu JNA. Komanduju zapovjednici bojni. Kreanula je borba. Mi se spuštamo u podrum i Mate mi kaže: "Spasi te napad". Borbe traju tu noć, naredni dan, narednu noć. U vrijeme napada na kasarnu supruga mi se nalazi sama u stanu. Sljedeće noći iz kasarne traže pregovore. Na cijelo vrijeme sjedim i po pomažem im oko napada na kasarnu. Tu razgovaram sa Ivicom Tarnajem, ministrom poljoprivrede RH sa Matom Zorićem i Zvonkom Bušićem. Iz kasarne stiže poruka da traže pregovore i da se hoće predati. Ja odlazim do stana. Zorićevi i Bušićevi ljudi me prate. Nailazim supругu u podrumu. Kahmetli supruga mi kaže da je vodim kod Slavice Bušićeve supruge. Uzimam automobil i to radim. Ponovo počinju borbe. Traju taj dan i narednu noć. Treći dan borbe su utihnule. Kažu da se kasarna predaje. Sa Zorićevim i Bušićevim štabom sam na vezi iz Zadićevog stana. Zvonko Bušić mi sada štaba da je najveće skladište minobacača u Slavonskom brodu u njihvim rukama. Ja mu kažem. Odmah požurite i donesite to. Kada su to učinili i sastavili poljbom po kasarni kasarna se predala. Saznajem da je u Sandžaku vanredno stanje. u mojoj porodici. Kahmetli supruga traži da odmah idemo. Sjedam u svoju "ladu". Kahmetli supruga i ja uzimamo najnužnije stvari i krećemo. Dolazim do štaba u zgradi "Jugobanke". Pozdravljam se sa Tarnajem, Zorićem Bućićem i ostalim. Bušić mi daje propusnicu ZNG-a i pratnju do mosta na Savu u Slavonskom Šamcu. Propusnica ZNG-a je bila otkucana na moje ime. Dolazim u Bosnu. Prije Doboja iz jedne kafane ja se javljam djeci u Prijepolje. U Doboju razmišljam gdje da se uputim. Razmišljam šta će se desiti ako odem u Tuzlu. Cijenim da u Tuzli mogu znati da sam se u vrijeme napada u kasarnu nalazio u štabu HDZ i ZNG-a. Da odem u Sarajevo ne znam gdje. Razmišljam. Ukoliko su izvještaji o tome iz Zagreba stigli išli su preko Tuzle do Beograda i najvjerovatnije da iz Beograda nisu stigli još u Sarajevo. Odlučujem da krenem prema Sarajevu te da se javim u komandu IV Korpusa i podnesem kratak izvještaj očekujući da ću dobiti brzo i rješenje o prestanku AVS. U putu u meni je dilema da li se javiti ili ne javiti. U Sarajevu ima preko 2oo porodica bliže i dalje rodbine. Neobrijan sam i odlučujem se da se ipak uputim u komandu IV Korpusa, u nadi da će mi napisati rješenje o prestanku AVS i čist i gotov s JNA. Također razmišljam da ukoliko se ne javim da će za mnom poslati

Stalić

46.-

potjernicu. Odlučujem se da ipak odem u komandu IV Korpusa Sarajevo. Ne mogu se tačno sjetiti da li je bio 18.ili 19.1992. g. kada sam došao pred zgradu komande IV Korpusa. Suprugu ostavljam u automobilu. Na prijavnici tražim puk. Vehbiju Šarića. Saopštavaju mi da ga nema u kancelariji. U komandi poznajem još jedino Peru Simovića. Tražim ga i mene vode njemu. Simović je iznenađen mojim dolaskom. Na ulasku u njegovu kancelariju susrećem jednu grupu oficiri a među njima je bio maj. Lončarević Miško, inače sada u upravi za moral HBiH. Lončarević me gleda čudno. Pero Simović me pozdravlja, a nakon našeg posljednjeg susreta 5-6 godina. Ja ga tu informišem ukratko o događaju u Bakovu. On me pita gdje sam se nalazio u vrijeme napada na kasarnu. Kažem mu da sam bio zarobljen u svom stanu, da su sve porodice AVL zarobljene. Kažem mu da sam dobio propusnicu za prolazak do Vojne

ZNG. Simović mi kaže: "Daj mi tu propusnicu" i ja mu je dajem. Simoviću kažem da sam tu propusniciu dobio zahvaljujući svojim vezama u Bakovu. Simović predamnom zove gen. Babića i primjećujem da nakon njihovog razgovora mijenja boju kao "semafor". Sjećam se da Pero Simović kaže na telefon: "Druže gen. nazvaću vas ja iz druge kancelarij." Otišao je i po povratku primjećujem da dolazi sav spetljan. Daje mi papir i olovku i kaže: "Napiši mi izjavu što se i kako se to desilo." Ja pišem izjavu i navodim ono što sam mu već ranije kazao. Napisao sam da sam se u vrijeme napada nalazio u svom stanu sa suprugom. Lažem mu da su došli MUP-ovci odveli nas u banku, zarobili i držali. Navodim ko je poginuo a ko je ranjen. Kada sam završio ovu izjavu Simović je putem telefaxa šalje odmah gen. Babiću. Nakon izvjesnog vremena Simović mi saopštava da gen. Babić od njega traži da me odmah uhapsi i sprovede u Beograd.. Kaže mi da mu je Babić naredio: " hapsi ga jer odozgo ptica ne može izaći". Cijelo to vrijeme moja rahmetli supruga se nalazi u automobilu na parkingu. Babić traži još više podataka. To traje nekoliko sati. Kada smo završili Pero Simović mi kaže: "Tražio je da te uhapsim i sprovedem u Beograd. Uspjeo sam ga ubjediti da ću te sutra sprovesti u Beograd. Naći ću ti benzina. Pomoćiću ti i pokušati da ga umirim." Zatim se rastajemo. Pero mi je kazao da narednog dana dođem do njega a on će u međuvremenu da vidi kakva je atmosfera te da će vidjeti za benzin i koje je rješenje za prestanak moje AVS, odnosno da li je to rješenje gotovo. Odlazim na Tupsko brdo zajedno sa mojom rahmetli suprugom. Tu je njem brat Rondić Besim. Ujutro dolazi Rondić Aziz sa suprugom, ćerkom i sinom.Mi vršimo procjenu situacije. Telefonom nazivam Peru

47.-

Simovića. T j puta mi ne uspijeva da ga dobijem. Simović je već tada nač. odjelj. bezb. IV Korpusa i ima čin pot.pukovnika. Odlazim direktno do Pere u njegovu kancelariju u odjeljenje bezbjednosti. Pero mi saopštava da je jedino uspio ubijediti gen. Babića d me ne uhapsi, kaže mi da benzina nema t da je moram lično otići u Beograd i to rasčistiti. Peri Simoviću kažem a moram prvo odvesti prodicu u Prijepolje te da ću nakon toga otići u Beograd.Tu se sa Perom rastajem zauvjek. Po dolasku pišem pismo pot.puk. Crnković Mići u Komandno štabnu akademiju na Banjici koji je bio starješina moje grupe. Obavještavam ga da sam podnio zahtjev za prestanak AVS 13.9.1991. god. zahvaljujem mu se na saradnji, izvinjavam mu se da ukoliko je bilo nekorektnog odnosa, i molim ga da mi pošalje rješenje o prestanku AVS na adresu Sarajevska br.9 u Prijepolju. Na kraju mu kažem da kada bude čito ovo pismo da ću se ja nalaziti u vedskoj. Ovih dana pokušavam stupiti u vezu sa Vehbijom Karićem. da mi on pomogne oko bolovanja dok ne dobijem rješenje o prestanku AVS. Susret je uslij dio u Karićevoj vikendici u Podgrabu u periodu između 21. i 23.9.1991.g. uglavnom bila je subota. Izvidanje terena su prethodno obavili moj punac i moj zet i njegov rođak Aziz Kondić. Kada je sve b lo bezbjedno ja sam se uputio sa njima u Podgrad Na tom susretu upoznajem Karića da me gen. Babić hoće uhapsiti i s tim u vezi tražim njegovu pomoć. Karić mi kaže da bi napuštanje JNA bila greška. Što se tiče bolovanja on mi kaže da će to biti uredu i poziva me da dođem kod njega u komandu. Ja ga u ponedjeljak nazivam telefonom i on mi kaže da dođem do njega u kancelariju te da mi garantuje bezbjedan dolazak. Ja mu kažem da nisam si uran ukoliko se u Komandi nalazi pot.puk Simović ili neko od Simovićevih iz Voj. službe bezbjednosti. Kari mi kaže da je to provjerio te da tamo nema nikoga i da mogu slobodno doći. Kada sam došao u zgradu komand Karić nas je Sačekao i on odmah naziva dr Goranu Corića. On sa mnom sjeda u automobil i vozi me do dr Corića u Garnizonu ambulantu. Koliko se sjećam vozio me lično Karić ili je poslao nekoga d me vozi. Dobivam bolovanj od 30. dana. od 21.9. pa nadalje. Ja nazivam nakon toga telefonom Karića. Karić mi kaže da će on preko gen. Vasiljevića pokušati osigurati moj bezbjedan odlazak u Beograd, razgovor i moj povratak u JNA. Za Karića sam, kako sam mu saopštio u Prijepolju. Prve polovine je oktobra mjeseca 1992. godine. Vehbija Karić naziva gen. Aleksandra

Stanić

Prilog broj 5.

5.
IZJAVE
RAMIZA DELALIĆA ĆELE

a) Izjava Ramiza Delalića Ćele, od 29.10.1993

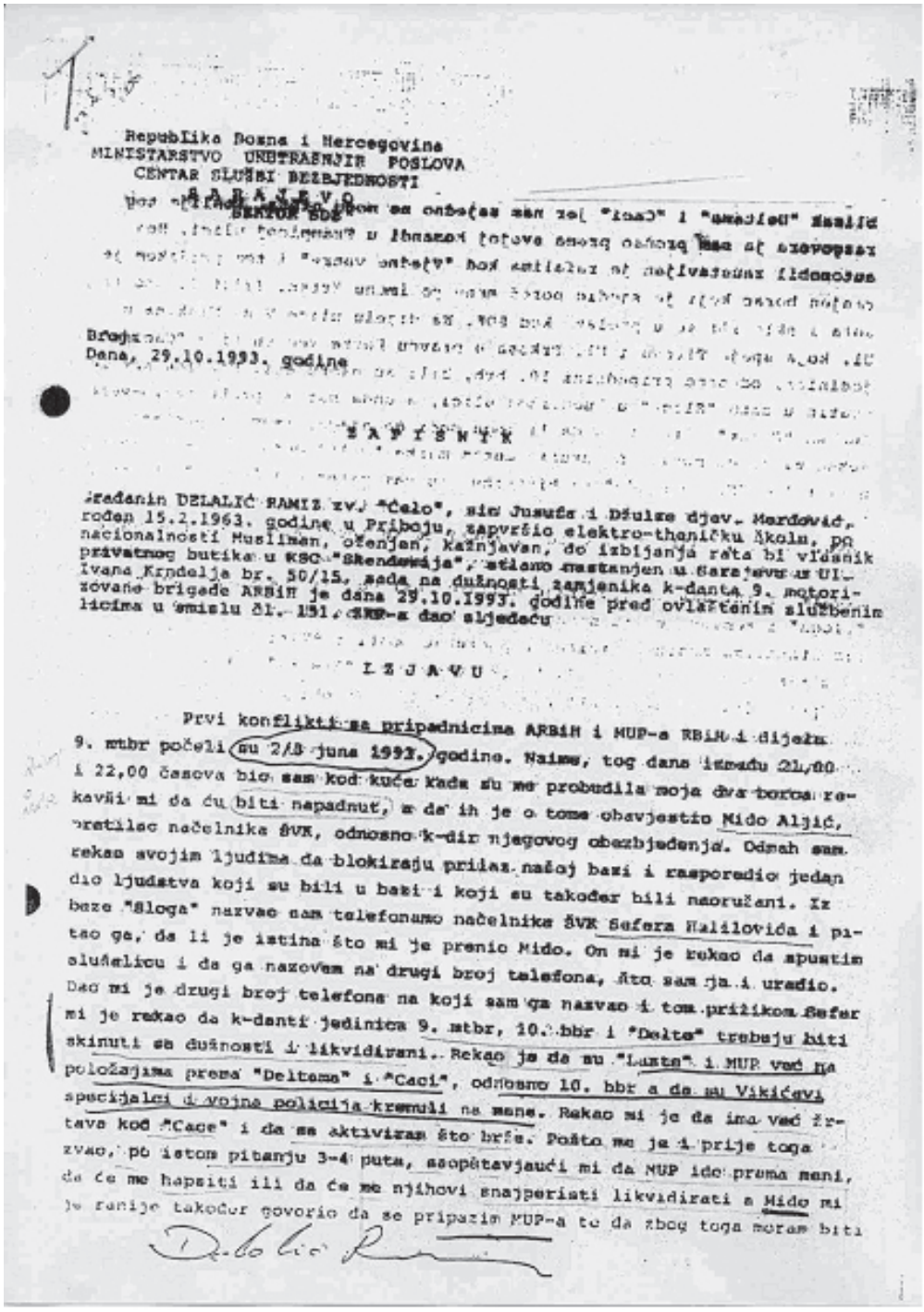

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O

Broj:
Dana, 29.10.1993. godine

Z A P I S N I K

Građanin DELALIĆ RAMIZ zv. "Ćelo", sin Jusufa i Džulze djev. Merdović, rođen 15.2.1963. godine u Priboju, završio elektro-tehničku školu, po nacionalnosti Musliman, oženjen, kažnjavan, do izbijanja rata bi vlasnik privatnog butika u KSC "Skenderija", stalno nastanjen u Sarajevu u Ul. Ivana Krndelja br. 50/15, sada na dužnosti zamjenika k-danta 9. motorizovane brigade ARBiH je dana 29.10.1993. godine pred ovlaštenim službenim licima u smislu čl. 151. ZKP-a dao sljedeću

I Z J A V U

Prvi konflikti sa pripadnicima ARBiH i MUP-a RBiH i dijelu 9. mtbr počeli su 2/3 juna 1992. godine. Naime, tog dana između 21,00 i 22,00 časova bio sam kod kuće kada su me probudila moja dva borca rekavši mi da će biti napadnut, a da ih je o tome obavjestio Mido Aljić, pretilac načelnika ŠVK, odnosno k-dir njegovog obezbjeđenja. Odmah sam rekao svojim ljudima da blokiraju prilaz našoj bazi i rasporedio jedan dio ljudstva koji su bili u bazi i koji su također bili naoružani. Iz baze "Sloga" nazvao sam telefonamo načelnika ŠVK Šefera Halilovića i pitao ga, da li je istina što mi je prenio Mido. On mi je rekao da spustim slušalicu i da ga nazovem na drugi broj telefona, što sam ja i uradio. Dao mi je drugi broj telefona na koji sam ga nazvao i tom prilikom Šefer mi je rekao da k-dantf jedinica 9. mtbr, 10. bbr i "Delte" trebaju biti skinuti sa dužnosti i likvidirani. Rekao je da su "Lasta" i MUP već na položajima prema "Deltama" i "Caci", odnosno 10. bbr a da su Vikićevi specijalci i vojna policija krenuli na mene. Rekao mi je da ima već žrtava kod "Cace" i da se aktiviram što brže. Pošto me je i prije toga zvao, po istom pitanju 3-4 puta, osopštavjajući mi da MUP ide prema meni, da će me hapsiti ili da će me njihovi snajperisti likvidirati a Mido mi je ranije također govorio da se pripazim MUP-a te da zbog toga moram biti

Delalić Ramiz

blizak "Deltama" i "Caci" jer nam zajedno ne mogu ništa. Poslije tog razgovora ja sam prošao prema svojoj komandi u Trampinoj ulici. Moj automobil zaustavljen je rafalima kod "Vječne vatre" i tom prilikom je ranjen borac koji je sjedio pored mene po imenu Ertan. Izletili smo iz auta i sklonili se u prolaz kod SDK. Na dijelu ulice Vase Miskina u Ul. koja spaja Titovu i Ul. Prkosa u pravcu Pošte već su bile "Cacine" jedinice, odnosno pripadnici 10. brb, bili su naoružani. Pješice sam se vratio u bazu "Sloga" u Lugavinoj ulici, a onda sam se preko radio-veze čuo sa "Cacom" pitavši ga da li mogu doći do njega, imam li prolaza. Rekao mi je da može. Sa drugim autom marke "golf" došao sam kod njega u štab kod "Sedam braće" na Bistriku. Tu sam zatekao i "Delte", Hajru i Dina Aljića. Sjeo sam sa njima i tražio od njih da mi objasne šta se dešava. "Caco", Hajro i Dino su mi rekli da su specijalne jedinice MUP-a BiH krenule na nas, te da treba dići vojsku. Ja sam tada izdao naredbu svojim jedinicama da blokiraju prilaze bazi od "Vječne vatre" prema bazi "Sloga" i komandi u Trampinoj ulici, kao i da se blokiraju prilazi drugim štabovima mojih jedinica na području opštine STari Grad i Centar. U međuvremenu kod nas su došli Haris Lukovac iz "Bisera" i Kemal Ademović iz Specijalnih jedinica MUP-a sa ciljem da se prekinu tenzije i vrate jedinice u bazu. U međuvremenu pripadnici moje jedinice kod "Vječne vatre" uhapsili su 2-3 vojnih policajaca i odveli ih u bazu "Sloga", skinuli su im uniforme i razoružali ~~ih~~. Kod "Cace" u štab dovedeno je oko 10 do 15 pripadnika Specijalne jedinice MUP-a "Lasta" kojima su htjeli skinuti uniforme i počali skidati ali ja to nisam dozvolio. Nisam dao da se maltretiraju jer sam smatrao da oni nisu krivi, pa sam molio "Cacu" da me posluša što je i urađeno. Bilo je tu ~~privedenih~~ i uniformisanih pripadnika policije MUP-a a među privedenim bili su i članovi komande I Korpusa Armije BiH, Maslak - porsonalac i Amir, referent bezbjednosti. Maslaka sam je odmah pustio, odnosno zamolio sam odmah "Cacu" da ga pusti. Amira sam udario otvorenom šakom po glavi i nogom u guzicu zato što mi je ranije pravio razne smicalice odvodeći mi načelnika bezbjednosti i k-dira vojne policije, tjerajući ih da pišu sve što znaju o meni. Tom prilikom "Caco", Senad Hasić i nekoliko "Cacinih" vojnika skočili su na Amira, oborili ga na zemlju i počeli udarati nogama i rukama po tijelu. Tjerali su ga da laje i reži. Nakon toga,koliko je meni poznato, odveli su ga na kopanje rovova. Ujutro smo išli na razgovore sa predstavnicima Armije i MUP-a, gdje je dogovoreno da se vidimo sa predsjednikom Predsjedništva RBiH. U

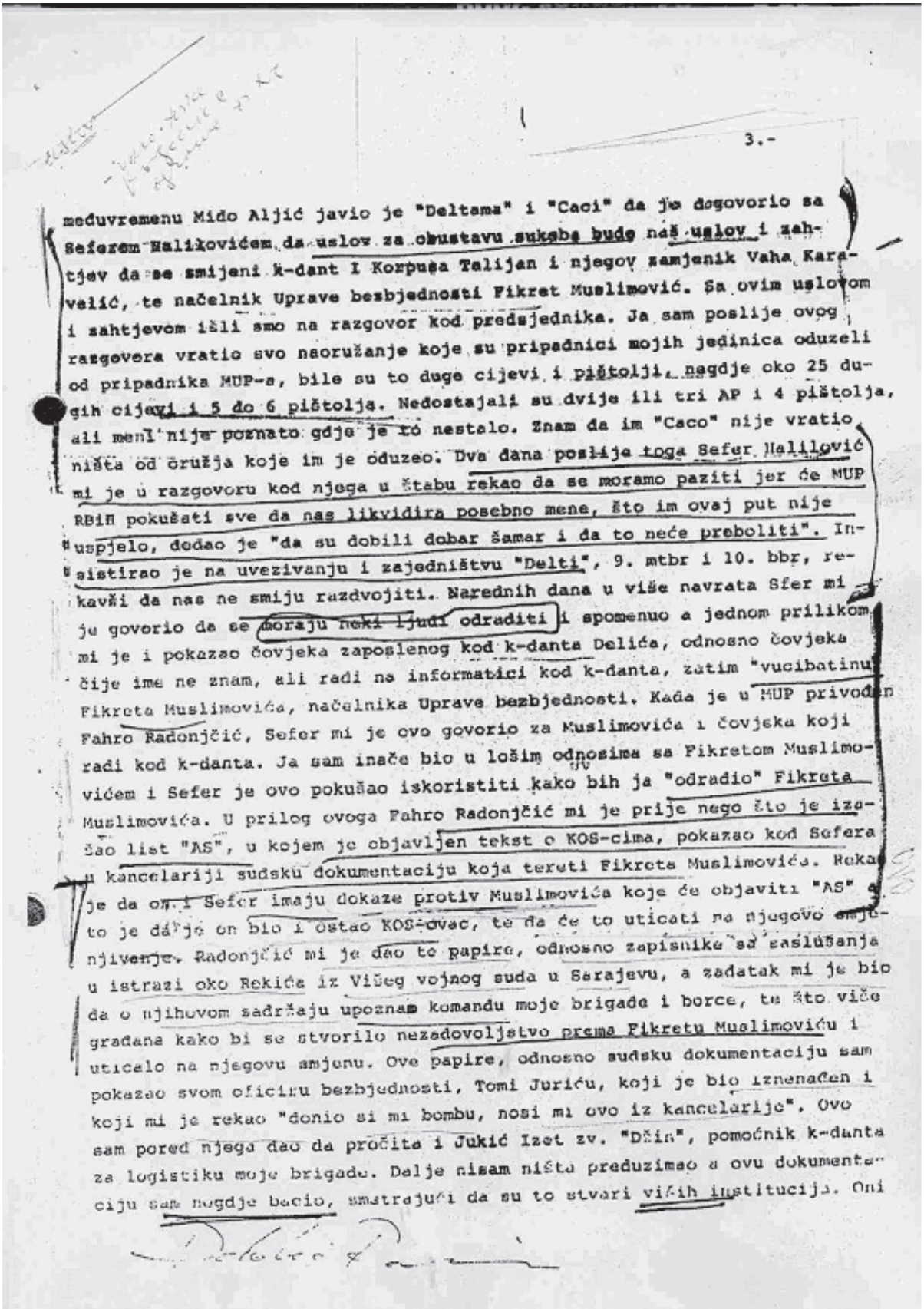

3.-

međuvremenu Mido Aljić javio je "Deltama" i "Caci" da je dogovorio sa Seferom Halilovićem da uslov za obustavu sukoba bude naš uslov i zahtjev da se smijeni k-dant I Korpusa Talijan i njegov zamjenik Vaha Karavelić, te načelnik Uprave bezbjednosti Fikret Muslimović. Sa ovim uslovom i zahtjevom išli smo na razgovor kod predsjednika. Ja sam poslije ovog razgovora vratio svo naoružanje koje su pripadnici mojih jedinica oduzeli od pripadnika MUP-a, bile su to duge cijevi i pištolji, negdje oko 25 dugih cijevi i 5 do 6 pištolja. Nedostajali su dvije ili tri AP i 4 pištolja, ali meni nije poznato gdje je ró nestalo. Znam da im "Caco" nije vratio ništa od oružja koje im je oduzeo. Dva dana poslije toga Sefer Halilović mi je u razgovoru kod njega u štabu rekao da se moramo paziti jer će MUP RBiH pokušati sve da nas likvidira posebno mene, što im ovaj put nije uspjelo, dodao je "da su dobili dobar šamar i da to neće preboliti". Insistirao je na uvezivanju i zajedništvu "Delti", 9. mtbr i 10. bbr, rekavši da nas ne smiju razdvojiti. Narednih dana u više navrata Sfer mi je govorio da se moraju neki ljudi odraditi i spomenuo a jednom prilikom mi je i pokazao čovjeka zaposlenog kod k-danta Delića, odnosno čovjeka čije ime ne znam, ali radi na informatici kod k-danta, zatim "vucibatinu" Fikreta Muslimovića, načelnika Uprave bezbjednosti. Kada je u MUP priveden Fahro Radonjčić, Sefer mi je ovo govorio za Muslimovića i čovjeka koji radi kod k-danta. Ja sam inače bio u lošim odnosima sa Fikretom Muslimovićem i Sefer je ovo pokušao iskoristiti kako bih ja "odradio" Fikreta Muslimovića. U prilog ovoga Fahro Radonjčić mi je prije nego što je izašao list "AS", u kojem je objavljen tekst o KOS-cima, pokazao kod Sefera u kancelariji sudsku dokumentaciju koja tereti Fikreta Muslimovića. Rekao je da on i Sefer imaju dokaze protiv Muslimovića koje će objaviti "AS" a to je dá je on bio i ostao KOS-ovac, te da će to uticati na njegovo smjenjivanje. Radonjčić mi je dao te papire, odnosno zapisnike sa saslušanja u istrazi oko Rekića iz Višeg vojnog suda u Sarajevu, a zadatak mi je bio da o njihovom sadržaju upoznam komandu moje brigade i borce, te što više građana kako bi se stvorilo nezadovoljstvo prema Fikretu Muslimoviću i uticalo na njegovu smjenu. Ove papire, odnosno sudsku dokumentaciju sam pokazao svom oficiru bezbjednosti, Tomi Juriću, koji je bio iznenađen i koji mi je rekao "donio si mi bombu, nosi mi ovo iz kancelarije". Ovo sam pored njega dao da pročita i Jukić Izet zv. "Džin", pomoćnik k-danta za logistiku moje brigade. Dalje nisam ništa preduzimao a ovu dokumentaciju sam negdje bacio, smatrajući da su to stvari viših institucija. Oni

4.-

su se nastavili [illegible] kontaktirati sa mnom [illegible] mišlje-nju da preko mene, a zato što imam jednu od najjačih i najopremljenijih brigada u Sarajevu ostvare neke svoje ambicije. Radilo se o čistom karijerizmu. U razgovorima sa mnom Sefer i Radonjčić su omalovažavali predsjednika Predsjedništva RBiH, govoreći da je on krivac za velika stradanja muslimanskog naroda. Sefer mi je pred Radonjčićem nakon njegovog privođenja u MUP i oslobađanja, rekao da postoji [illegible] kojem bi me oni trebali informisati. Da li za to nije bilo vrijeme, ili da li [illegible] vjerovali, uglavnom mi ga nisu rekli. Prije mislim da za to nije bilo vrijeme. Također su mi Sefer i Radonjčić rekli da sam ja jedini k-dant od Sandžaklija koji vrijedi nešto u ovom gradu, i da se nastoji i mene skinuti, obrazlažući to atakom na narod Sandžaka u Sarajevu. Govorili su da jačaju tenzije protiv Sandžaklija, da se oni maltretiraju, te da treba privući što veći broj Sandžaklija. U jednom prilikom mi je Sefer spomenuo da on namjerava osnovati Sandžačku brigadu boraca iz Sandžaka. Sefer mi je stalno skretao pažnju da se moram čuvati MUP-a "jer oni idu na tebe da te odrade" tako da sam ja neprestano bio opterečen s tim da mi MUP RBiH nešto sprema.

Izjavu sam glasno diktirao. U njoj je uneseno sve što sam izjavio, te je kao takvu prihvatam, što potvrđujem vlastoručnim potpisom. Takođe, izjavljujem da je odnos ovlaštenih službenih lica prema meni bio korektan.

IZJAVU DAO	ZAPISNIČAR	IZJAVU USELI
Ramiz Delalić		

b) Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele,od 29.10.1993.

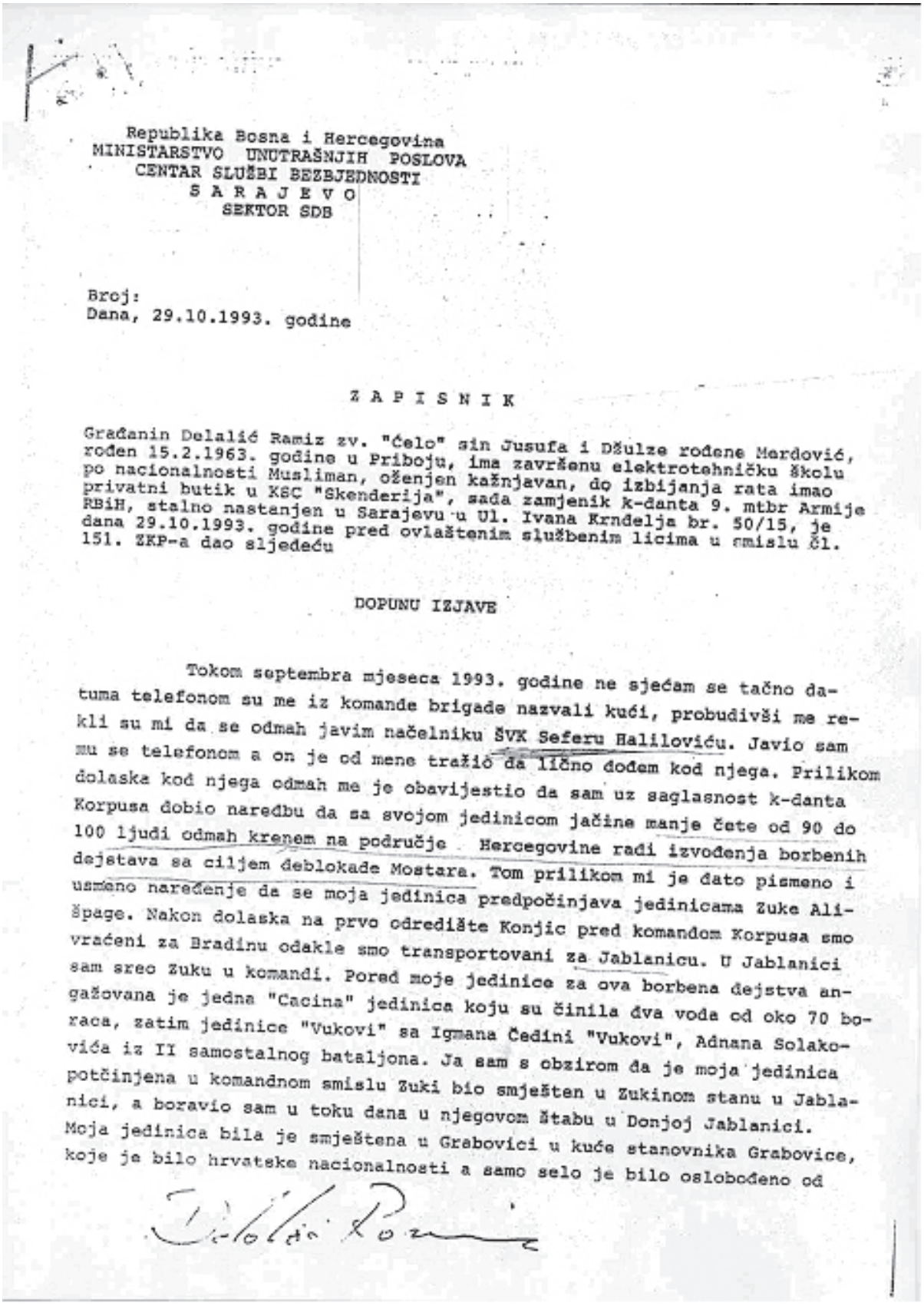

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB

Broj:
Dana, 29.10.1993. godine

Z A P I S N I K

Građanin Delalić Ramiz zv. "Ćelo" sin Jusufa i Džulze rođene Mardović, rođen 15.2.1963. godine u Priboju, ima završenu elektrotehničku školu po nacionalnosti Musliman, oženjen kažnjavan, do izbijanja rata imao privatni butik u KSC "Skenderija", sada zamjenik k-danta 9. mtbr Armije RBiH, stalno nastanjen u Sarajevu u Ul. Ivana Krndelja br. 50/15, je dana 29.10.1993. godine pred ovlaštenim službenim licima u smislu čl. 151. ZKP-a dao sljedeću

DOPUNU IZJAVE

Tokom septembra mjeseca 1993. godine ne sjećam se tačno datuma telefonom su me iz komande brigade nazvali kući, probudivši me rekli su mi da se odmah javim načelniku ŠVK Seferu Halilović. Javio sam mu se telefonom a on je od mene tražio da lično dođem kod njega. Prilikom dolaska kod njega odmah me je obavijestio da sam uz saglasnost k-danta Korpusa dobio naredbu da sa svojom jedinicom jačine manje čete od 90 do 100 ljudi odmah krenem na područje Hercegovine radi izvođenja borbenih dejstava sa ciljem deblokade Mostara. Tom prilikom mi je dato pismeno i usmeno naređenje da se moja jedinica predpočinjava jedinicama Zuke Ališpage. Nakon dolaska na prvo odredište Konjic pred komandom Korpusa smo vraćeni za Bradinu odakle smo transportovani za Jablanicu. U Jablanici sam sreo Zuku u komandi. Pored moje jedinice za ova borbena dejstva angažovana je jedna "Cacina" jedinica koju su činila dva voda od oko 70 boraca, zatim jedinice "Vukovi" sa Igmana Čedini "Vukovi", Adnana Solakovića iz II samostalnog bataljona. Ja sam s obzirom da je moja jedinica potčinjena u komandnom smislu Zuki bio smješten u Zukinom stanu u Jablanici, a boravio sam u toku dana u njegovom štabu u Donjoj Jablanici. Moja jedinica bila je smještena u Grabovici u kuće stanovnika Grabovice, koje je bilo hrvatske nacionalnosti a samo selo je bilo oslobođeno od

2.-

strane Armije RBiH. Ja nisam bio prisutan kada je moja jedinica smještena na ovoj lokaciji, niti kada su izvođena borbena dejstva na tom području. Borbene aktivnosti počele su 4-5 dana nakon dolaska u Grabovicu. Međutim, prvu noć po smještaju negdje u vremenu od 17 do 24 sati prema mom saznanju, izvršen je masakr nad hrvatskim stanovništvom u selu Grabovica. Odmah nakon što sam obavješten o ovom, od strane Nihada, Zukinog zamjenika rano ujutro da su moji borci i borci iz ostalih jedinica izvršli spomenuti masakr, lično sam otišao na lice mjesta. Lično sam vidio pored rijeke Neretve dva leša sa prostrelnim ranama od puške. Radilo se o licima starosne dobi između 40 i 50 godina, muškarci. Odmah sam se kod mojih boraca u Grabovici interesovao šta se desilo sa ljudima koje sam vidio mrtve pored rijeke. Sve sam ih okupio izuzev njih 4-5 i tada su mi rekli da su svi borci iz pomenutih jedinica ubijali stanovništvo tog sela, a kako su rekli ubijeno je oko 20 stanovnika tog sela. Ja sam bio ogorčen na ove postupke, rekao sam im da ću lično strijeljati svakog od njih ko to ubuduće bude radio a da ću se angažovati da tačno saznam ko je to učinio. Svi su bili kategorični da su to uradili svi borci, vjerovatno ne želeći da razbiju jedinstvo među njima jer bi to po njima bilo odavanje. U razgovoru su mi rekli da im je Vehbija Karić iz ŠVK prilikom smještaja u kuće stanovništva sela Grabovica rekao da ukoliko im Hrvati budu pravili probleme da ih bace u rijeku Neretvu. Ja sam o ovome odmah obavijestio načelnika ŠVK Sefera Halilovića koji je tu bio prisutan. Sefer je koliko mi je poznato, naložio da se ubijeni sahrane ali da se novinari ne puštaju na to područje iz razloga da ne dođe do provale plana izvođenja borbene akcije na tom području koja je slijedila. Tog dana obilazeći svoje borce oko 16 sati dovedeno je dvoje djece od strane mojih boraca koja su pronađena sakrivena u obližnjoj šumici. Radilo se o dva dječaka, starosti između 9 i 13 godina. Lično sam ih pitao odakle su i otkud tu. Rekli su mi da su ih našli moji borci da se zovu Goran i Vedran ili Zoran, te da su im ubijeni otac, majka, baba, deda i mlađa sestra. Bio sam šokiran ovim njihovim riječima i pitao sam ih da li bi mogli prepoznati vojnike koji su to uradili. Rekli su mi da bi to mogli i u mraku jer da za života neće zaboraviti taj lik. Odmah sam postrojio sve svoje vojnike, kako bi djeca prepoznala nekog od izvršilaca ovog ubistva. Pažljivo su svakog pojedinačno zagledala i u mojim vojnicima nisu prepoznali nikoga. Neporičem da moji vojnici nisu učestvovali u drugim ubistvima, čak naprotiv mislim da jesu, ali da to

kriju jer se između sebe štite. Tvrdim da sam bio ogorčen ovakvim postupcima, ali da nisam bio na licu mjesta sa borcima kada je to činjeno. Nakon što su borci saznali za ove dječaka bilo je govora među njima da se oni kao svjedoci ubistava likvidiraju, kako se za to ne bi saznalo. Napominjem da je za ovo bila većina boraca iz moje jedinice a i ostalih jedinica. Za ovo je bio i Zukin zamjenik Nihad. Bio sam kategoričan u tome da se djeca zaštite u čemu me podržao i Zuka tako da smo djecu sklonili a ja sam ih lično prebacio autom do Zukinog štaba u Jablanici a nakon toga bili su 6-7 dana u Zukinoj bazi dok su trajala borbena dejstva. Kasnije sam saznao da su imali nekog od rodbine u Jablanici koja ih je privatila, gdje se i sada nalaze.

Dok je moja jedinica i ostale jedinice koje su bile potčinjene Zuki Ališpagi, a obzirom da se radilo o većim borbenim aktivnostima i ofanzivi većih razmjera u rejonu Brda Vrda do Gornjeg Vakufa, kompletnom operacijom komandovao je Sefer Halilović načelnik ŠVK sa svojim saradnicima iz ŠVK Karić Vehbijom, Suljević Zićrom i Bjeljajac Rifatom. Sa njima je bio i novinar "Oslobođenja" Hodžić Šefko koji je izvještavao o trajanju ove operacije. Za ovaj period bilo je vojničkih uspjeha ali ne toliko koliko je Hodžić kao novinar izvještavao. Jednom prilikom kada smo sjedili u štabu kod Zuke, Sefer je rekao Zuki da komandiri, odnosno starješine pravaca odmah obavještavaju o zauzimanju pojedinih važnijih kota bez obzira što nisu osvojene, kao Antena, Medvjed i Groblje a ovo je direktno preuzimao novinar Hodžić Šefko i obavještavao građanstvo putem sredstava informisanja. Ciljevi takvog informisanja mi tada nisu bili jasni, mislio sam da se radi zbog pregovora koji su bili u toku. Međutim, sada vidim da su to bili drugi ciljevi. Naime, radilo se o pripremi da se sa vojničkim uspjesima ojača pozicija Sefera Halilovića a da se Zuka Ališpaga kao aktivni učesnik u komandovanju ovim akcijama promoviše u k-danta Korpusa umjesto Arifa Pašalića i Salka Gušića. Bilo je planirano da se nakon toga objedine IV i VI Korpus na čijem bi čelu bio Zuka. Napominjem da se u neke akcije išlo protiv ljudske logike iz razloga što nismo imali dovoljno MTS. Kao na primjer išlo se sa malo artiljerijskih granata na izuzetno jako utvrđene kote HVO-a koje su sa takvim raspoloživim sredstvima bile apsolutno neosvojive. Prisustvovao sam sastancima i razgovorima kada su Sefer, Zuka, k-dant Neretvice Haso i k-dant brigade u Konjicu sa još par k-danata iz IV Korpusa razgovarali o mogućim kadrovskim promjenama. Sve ovo je bilo bez znanja Arifa Pašalića a i o dijelu planiranih borbenih aktivnosti Arif Pašalić nije oba-

4.-

vještavan. Poslije nekoliko dana ponovo sam otišao u Jablanicu da obi-
đem svoje borce. Svratio sam u štab gdje su bili Sefer i Žuka i tom
prilikom mi je Sefer rekao da je uhapšen "važan čovjek" koji mnogo zna
o Aliji, Deliću, Bakiru Alispahiću, Behmanu i Čengiću vezano za posta-
vljanje Delića za k-danta Armije, kao i nabavke i distribuciju MTS i
naoružanja. Od njih sam saznao da glavni logističar logističke baze u
Visokom po nadimku "Hadžija" neće dozvoliti distribuciju MTS sve dok
se na ključna mjesta, kako u Armiji tako i u civilnoj vlasti ne dovedu
ljudi iz Visokog, kao što je Delić za k-danta Armije. Taj "važan čovjek"
koji je uhapšen, ne znam po čijem nalogu, bio je Efendija Tabak Ahmed.
Lično sam ga vidio kada su sa njim razgovarali k-dant brigade "Neretvica"
Haso, njegov načelnik štaba, Seferov brat Hajro, Seferov sin Semir, mesar
i dva vojna policajca iz jedinice "Neretvica". Tabak je bio maltretiran
i tučen. Najviše ga je tukao mesar a i ostali su ga tukli. Skinuli su mu
obuću i tukli po tabanima pendrekom, odnosno vaspitnom palicom. Zahtje-
vali su da prizna gdje je otišla razlika u devizama prilikom kupovine
MTS i da li je od toga što dobio Delić, Čengić, Behmen i na kraju su pi-
tali za Aliju. Tabak je priznao da je prisvojio za sebe 15-20.000 DM a
da su svakupljena MTS i naoružanje išli u logističku bazu u Visokom.
Rekao je da on sam nije radio na kupovini MTS i oružja a kupovala su se
u Konjicu, Bugojnu i Zenici. Tabak je stvarao razliku za sebe, tako što
je kupovao jedan metak za cijenu od 15-20 feninga a prikazivao je kona-
čnu cijenu u logističkom centru od 50-60 feninga. Spominjala se količina
od 15.000.000 metaka za razno pješadijsko naoružanje. Imao sam namjeru
da mu pomognem da ga ne tuku, ali kad sam čuo da je za sebe uzimao devize
bio sam revoltiran, napustio sam prostoriju zajedno sa mesarom, Seferovim
bratom i sinom.

Dopunu izjave sam glasno diktirao. U njoj je uneseno sve
što sam izjavio te je kao takvu prihvatam, što potvrđujem vlastoručnim
potpisom. Takođe, želim da izjavim da je odnos ovlaštenih službenih lica
prema meni u vrijeme razgovora bio korektan.

DOPUNU IZJAVE DAO
Ramiz Delalić

ZAPISNIČAR

DOPUNU IZJAVE UZELI

c) Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele, od 30.10.1993.

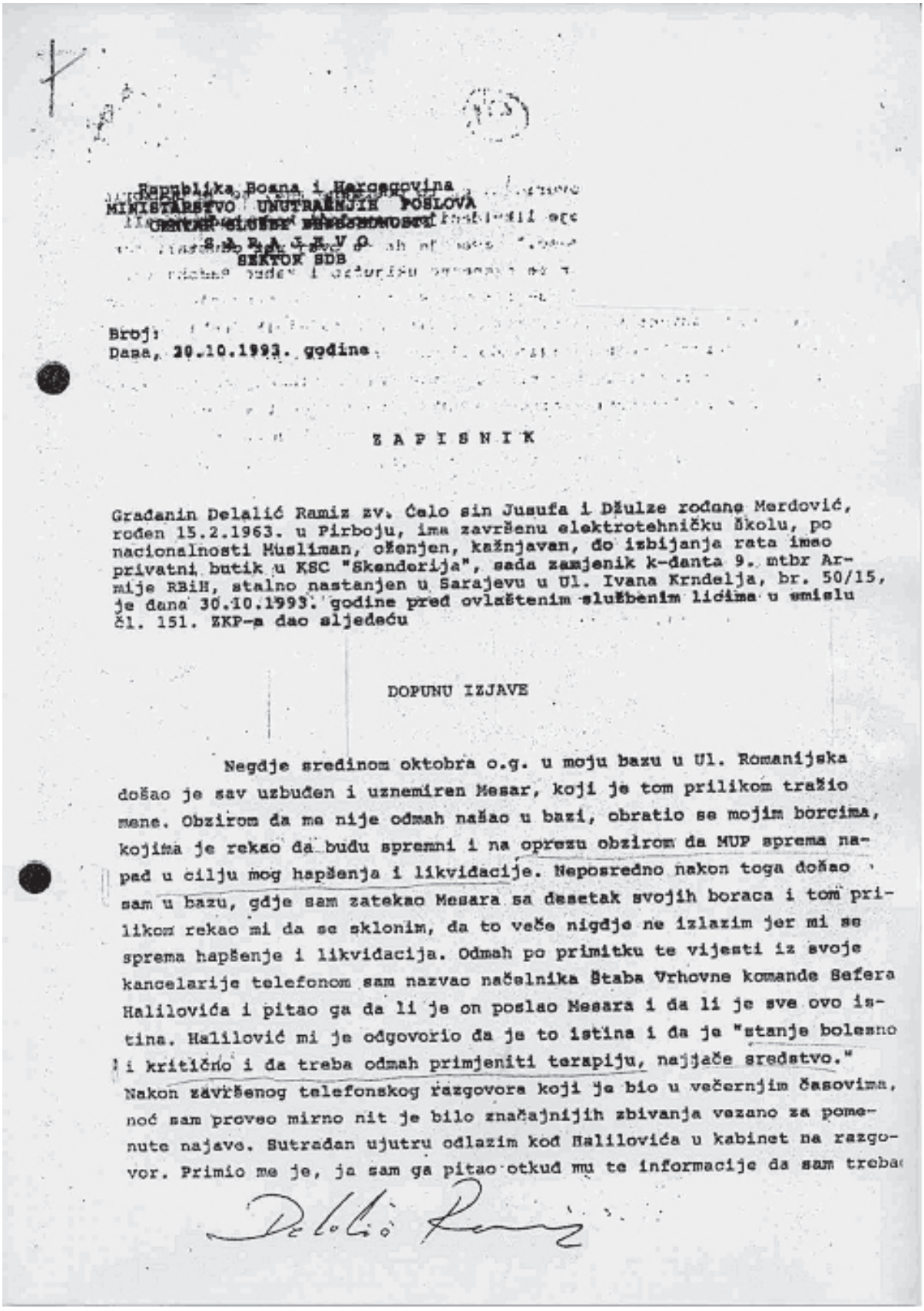

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBE BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB

Broj:
Dana, 30.10.1993. godine

Z A P I S N I K

Građanin Delalić Ramiz zv. Ćelo sin Jusufa i Džulze rođene Merdović, rođen 15.2.1963. u Pirboju, ima završenu elektrotehničku školu, po nacionalnosti Musliman, oženjen, kažnjavan, do izbijanja rata imao privatni butik u KSC "Skenderija", sada zamjenik k-danta 9. mtbr Armije RBiH, stalno nastanjen u Sarajevu u Ul. Ivana Krndelja, br. 50/15, je dana 30.10.1993. godine pred ovlaštenim službenim licima u smislu čl. 151. ZKP-a dao sljedeću

DOPUNU IZJAVE

Negdje sredinom oktobra o.g. u moju bazu u Ul. Romanijska došao je sav uzbuđen i uznemiren Mesar, koji je tom prilikom tražio mene. Obzirom da me nije odmah našao u bazi, obratio se mojim borcima, kojima je rekao da budu spremni i na oprezu obzirom da MUP sprema napad u cilju mog hapšenja i likvidacije. Neposredno nakon toga došao sam u bazu, gdje sam zatekao Mesara sa desetak svojih boraca i tom prilikom rekao mi da se sklonim, da to veče nigdje ne izlazim jer mi se sprema hapšenje i likvidacija. Odmah po primitku te vijesti iz svoje kancelarije telefonom sam nazvao načelnika Štaba Vrhovne komande Sefera Halilovića i pitao ga da li je on poslao Mesara i da li je sve ovo istina. Halilović mi je odgovorio da je to istina i da je "stanje bolesno i kritično i da treba odmah primjeniti terapiju, najjače sredstvo." Nakon završenog telefonskog razgovora koji je bio u večernjim časovima, noć sam proveo mirno nit je bilo značajnijih zbivanja vezano za pomenute najave. Sutradan ujutru odlazim kod Halilovića u kabinet na razgovor. Primio me je, ja sam ga pitao otkud mu te informacije da sam treba

Delalić Ramiz

2.-

biti napadnut a on je odgovorio da on to pouzdano zna, te je [illegible] da MUP neće odustati od moje likvidacije, [illegible] treba "gađati direktno u meso." Naveo je da su ovaj put odustali jer sam bio spreman. U razgovor se naknadno uključio i Fahro Radonjčić, koji mi je takođe prenio da se sprema akcija oko mog hapšenja. Ja sam ovim riječima povjerovao, jer je Halilović bio načelnik Štaba vrhovne komande, a pored toga u ranijim međusobnim kontaktima pričao mi je i pokazivo neke papire koji su govorili o navodnim mahinacijama i kriminalnim radnjama Bakira Alispahića ministra MUP-a, Rasima Delića k-danta Štaba vrhovne komande, dr Harisa Silajdžića i još nekih ljudi. Šta je ovim potezima Halilović htio nije mi u potpunosti jasno, mada imam osjećaj da jehtio da me na ovaj način više veže za sebe.

Poslije dan dva odlazim u pravcu Hercegovine sa namjerom nabavke MTS i oružja, gdje ostajem dva dana nakon čega se vračam u Sarajevo. Prolaze dva tri dana u potpunom miru, bez nekih značajnijih događaja. U međuvremenu jedan dan me je tražio Halilović, međutim nije me našao obzirom da sam obilazio linije koje su držali moji borci.

Koliko se sjećam dva dana prije ovih nemilih događaja u moju bazu mi dolazi Tomo Jurić, načelnik za bezbjednost 9. mtbr i Izet Jukić, pomoćnik k-danta za logistiku gdje su se interesovali oko navodnog mog hapšenja koje se spremalo. Ja sam im odgovorio da i sam raspolažem takvim informacijama a onda sam ih poslao Šačiru Arnautoviću, načelniku bezbjednosti I Korpusa Armije RBiH da saznaju nešto više oko toga a ja lično otišao sam kod Jusufa Jašarevića, načelnika Uprave bezbjednosti u vezi istog pitanja. Obzirom da nisam našao Jašarevića, produžio sam do Sefera Halilovića sa pitanjem što je ovoliko snajperista po gradu, a on mi je odgovorio da ću večeras sto posto biti napadnut i da se od strane MUP-a traži moja likvidacija kao i Mušana Topalovića "Cace" i "Delti". Ukoliko dođe do napada treba ih gađati direktno u meso, rekao je tom prilikom Halilović. Inače još prije sedmicu dana Halilović mi je govorio da će mene napasti MUP, odnosno Vikićevci i "Laste", odnosno da je Jozo Andžić dobio zadatak da odradi Mušana Topalovića. Kada sam to čuo predložio sam da ove probleme riješimo kod predsjednika predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića, na što mi je Halilović odgovorio da on nije dobar sa predsjednikom i da tu mu ne može pomoći, niti je to potrebno ističući "sve je to isti koš". Nakon toga ponovo odlazim kod Jašarevića koji mi je rekao da od toga nema ništa a zatim odlazim u svoju bazu. Tog dana

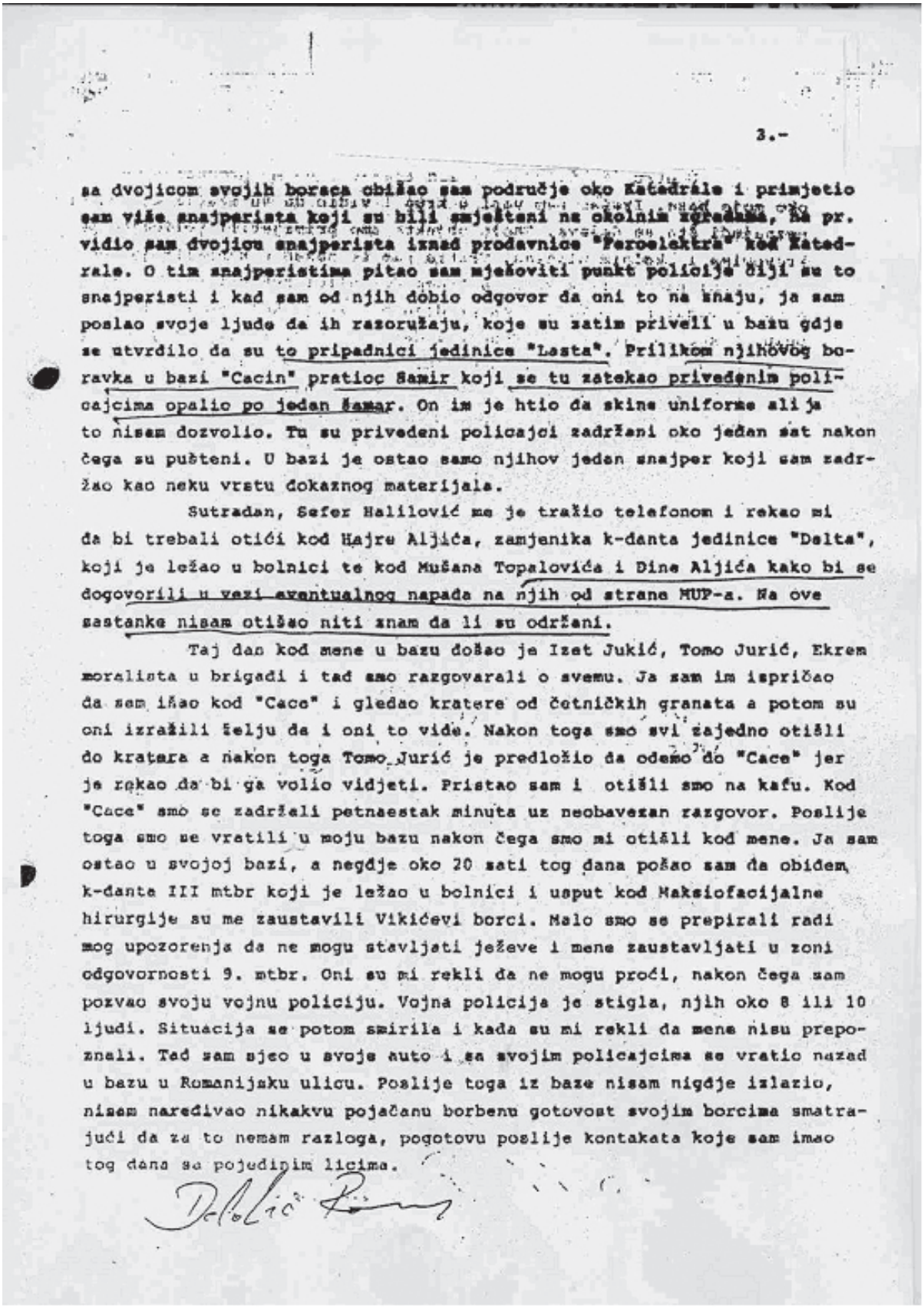

3.-

sa dvojicom svojih boraca obišao sam područje oko Katedrale i primjetio sam više snajperista koji su bili smješteni na okolnim zgradama, na pr. vidio sam dvojicu snajperista iznad prodavnice "Feroelektra" kod Katedrale. O tim snajperistima pitao sam mješkoviti punkt policije čiji su to snajperisti i kad sam od njih dobio odgovor da oni to na znaju, ja sam poslao svoje ljude da ih razoružaju, koje su zatim priveli u bazu gdje se utvrdilo da su to pripadnici jedinice "Lasta". Prilikom njihovog boravka u bazi "Cacin" pratioc Samir koji se tu zatekao privedenim policajcima opalio po jedan šamar. On im je htio da skine uniforme ali ja to nisam dozvolio. Tu su privedeni policajci zadržani oko jedan sat nakon čega su pušteni. U bazi je ostao samo njihov jedan snajper koji sam zadržao kao neku vrstu dokaznog materijala.

Sutradan, Šefer Halilović me je tražio telefonom i rekao mi da bi trebali otići kod Hajre Aljića, zamjenika k-danta jedinice "Delta", koji je ležao u bolnici te kod Mušana Topalovića i Dine Aljića kako bi se dogovorili u vezi eventualnog napada na njih od strane MUP-a. Na ove sastanke nisam otišao niti znam da li su održani.

Taj dan kod mene u bazu došao je Izet Jukić, Tomo Jurić, Ekrem moralista u brigadi i tad smo razgovarali o svemu. Ja sam im ispričao da sam išao kod "Cace" i gledao kratere od četničkih granata a potom su oni izrazili želju da i oni to vide. Nakon toga smo svi zajedno otišli do kratera a nakon toga Tomo Jurić je predložio da odemo do "Cace" jer je rekao da bi ga volio vidjeti. Pristao sam i otišli smo na kafu. Kod "Cace" smo se zadržali petnaestak minuta uz neobavezan razgovor. Poslije toga smo se vratili u moju bazu nakon čega smo mi otišli kod mene. Ja sam ostao u svojoj bazi, a negdje oko 20 sati tog dana pošao sam da obiđem k-danta III mtbr koji je ležao u bolnici i usput kod Maksiofacijalne hirurgije su me zaustavili Vikićevi borci. Malo smo se prepirali radi mog upozorenja da ne mogu stavljati ježeve i mene zaustavljati u zoni odgovornosti 9. mtbr. Oni su mi rekli da ne mogu proći, nakon čega sam pozvao svoju vojnu policiju. Vojna policija je stigla, njih oko 8 ili 10 ljudi. Situacija se potom smirila i kada su mi rekli da mene nisu prepoznali. Tad sam sjeo u svoje auto i sa svojim policajcima se vratio nazad u bazu u Romanijsku ulicu. Poslije toga iz baze nisam nigdje izlazio, nisam naređivao nikakvu pojačanu borbenu gotovost svojim borcima smatrajući da za to nemam razloga, pogotovu poslije kontakata koje sam imao tog dana sa pojedinim licima.

Delalić

5/2

4.-

Ujutru 26.10.1993. ja sam spavao kada me probudila pucnjava oko moje baze. Izašao sam vani u krug i vidio da su izašli svi borci neznajući šta se dešava. Okolo objekta smo primijetili policajce po krovovima i okolnim ulazima. Vratio sam se nazad u kancelariju kada me je Cuni nazvao iz komande u Trampinoj ulici rekavši da su opkoljeni a da se megafonom pozivaju na predaju one snage koje su lojalne Korpusu. Rekao sam mu da se predaju i da ne pucaju. Poslije toga stanicom me je nazvao Džin govoreći da ne pucamo i da se nalazi sa nekim od šefova te da će stupiti u kontakt sa nekim ljudima koji rukovode ovom akcijom. Ja sam mu odgovorio da ću dići kasarnu u vazduh ukoliko krenu na mene. Potom sam nazvao Dahić Ismeta zamjenika k-danta I Korpusa i pitao šta se dešava. On mi je odgovorio da se ide do kraja i da će se sve sravniti i da je najbolje da izađemo vani bez oružja i sa podignutim rukama. Odgovorio sam mu da neću da se predam i da hoću da razgovaramo. U međuvremenu se motorolom čuo sam se sa "Cacom" pitajući ga šta se dešava. On mi je tom prilikom odgovorio da već do tada ima pet povaljenih "bokana" ili "kretena". Tada mi je bilo jasno šta se dešava i čemu sve to vodi. Poslije ovih razgovora zvao sam predsjednika Predsjedništva koga nisam našao a potom sam zvao Halilović Šefera. Ja sam mu tom prilikom rekao da na mene pucaju sa svih strana i od njega sam zatražio da nazove predsjednika Predsjedništva RBiH što je on i učinio. Poslije petnaestak minuta ponovo sam nazvao Halilovića a njegov sekretar mi je rekao da razgovara sa Zukom i da sačekam. Kad sam s njim stupio u vezu rekao mi je da je razgovarao sa predsjednikom i da mu je predsjednik rekao da ovo treba da prođe mirnim putem i da se ne puca. Nakon toga nazvao sam predsjednika Predsjedništva upoznavajući ga da se oko njegove baze puca i da bih želio doći kod njega na razgovor. On mi je odgovorio da ne pucam i da ne napravim ono što je "Caco" uradio. Pitao me je imaš li civila kod sebe i jesu li u svojatvu taoca. Odgovorio sam da nisu taoci nego da su tuklonjeni od pucnjave. Potom sam mu rekao da javi ovima što pucaju da ne bacaju otrove jer će su svi pogušiti. Nakon toga sam zvao Dahića jer se i dalje žestoko pucalo, padali su trombloni i pucalo se iz protivavionskih sredstava. Moji borci su bili uznemireni i oni su otvarali vatru bez kontrole. Upoznao sam ga da sam razgovarao sa predsjednikom, da treba sve proći bez problema, da tu ima civila i da se ne bi trebali bacati bojni otrovi jer civili nemaju adekvatna sredstva zaštite.

Dalić Ramo

5.-

Inače kad je počela pucnjava par boraca koji stanuju u okolnim zgradama oko baze odmah su pokupili svoje porodice i donili ih kod nas u bazu. Poslije toga kako se pucnjava raspламsavala ja sam tada naredio svojim borcima da odu od stana do stana te prikupe civile i da ih sklone kod nas u bazu jer sam smatrao da je po njih to najbezbjednije mjesto. U bazi je bilo negdje oko stotinjak civila koji su bili smješteni u zgradi "Bosnaploda" na drugom spratu. Poslije toga telefonom sam pozivao sve redom od predsjednika Predsjedništva RBiH pa do zamjenika k-danta I Korpusa. U tim razgovorima insistirao sam da se prekine sa pucnjavom te bacanjem dimnih kutija kao i zagušljivaca, pogotovo imajući u vidu da su tri četiri mine zagušljivaca pale na nastrešnicu objekata u blizini prozora prostorije gdje su se nalazili civili. Kada su dimne mine pale na nastrešnicu ja sam uzeo sve civile i izbacio napolje. Osim toga izbacio sam jedno 20 do 30 civila ispred vrata mog objekta gdje je locirana baza i tada sam vikao da se prestane pucati jer imam dosta civila i može doći do tragedije, te da sam razgovarao sa predsjednikom i da je on rekao da se prestane sa pucnjavom. Pucnjava je utihnula jedno pet minuta a potom su opet pale dvije dimne kutije. Ja sam tada rekao civilima da sa tog mjesta prebace u drugi ulaz i sve civile sam evakuisao u prostoriju koja se nalazila ispred moje kancelarije. Napominjem da sam civile izbacio napolje iz razloga da se vidi da su tu civili te da se prestane sa pucnjavom.

U jeku pucnjave razgovarao sam i par puta sa Puškar Zakirom koji me je molio da se prestane sa pucnjavom, te da ja izađem i da se predam. Ja sam tada Puškara zamolio da on nazove Dahića i da ga zamoli da prestane sa pucnjavom. On mi je rekao da je zvao dosta ljudi koji su dali garanciju da se neće ništa desiti samo da se treba predati. Odgovorio sam mu da se neću predati dok ne prestane pucnjava.

Osim Puškara imao sam par razgovora i sa Bašović Dautom koji me je upoznao da je intervenisao kod pojedinih lica iz političkih struktura RBiH kao i kod Dahića. Tom prilikom mi je rekao da bi kod mene u bazu trebao doći i dr Haris Silajdžić.

Između 14 i 14,30 nazvao me je dr Haris Silajdžić na telefon i tada sam čuo kako predsjednik Predsjedništva govori Silajdžiću neka izađe tačno u 16,15 i da ima moju garanciju da mu se neće ništa desiti. U 16,10 naredio sam svojim borcima da niko ne smije opaliti niti jedan metak. Tačno u 16,15 izašao sam ispred kapije i obratio se riječima

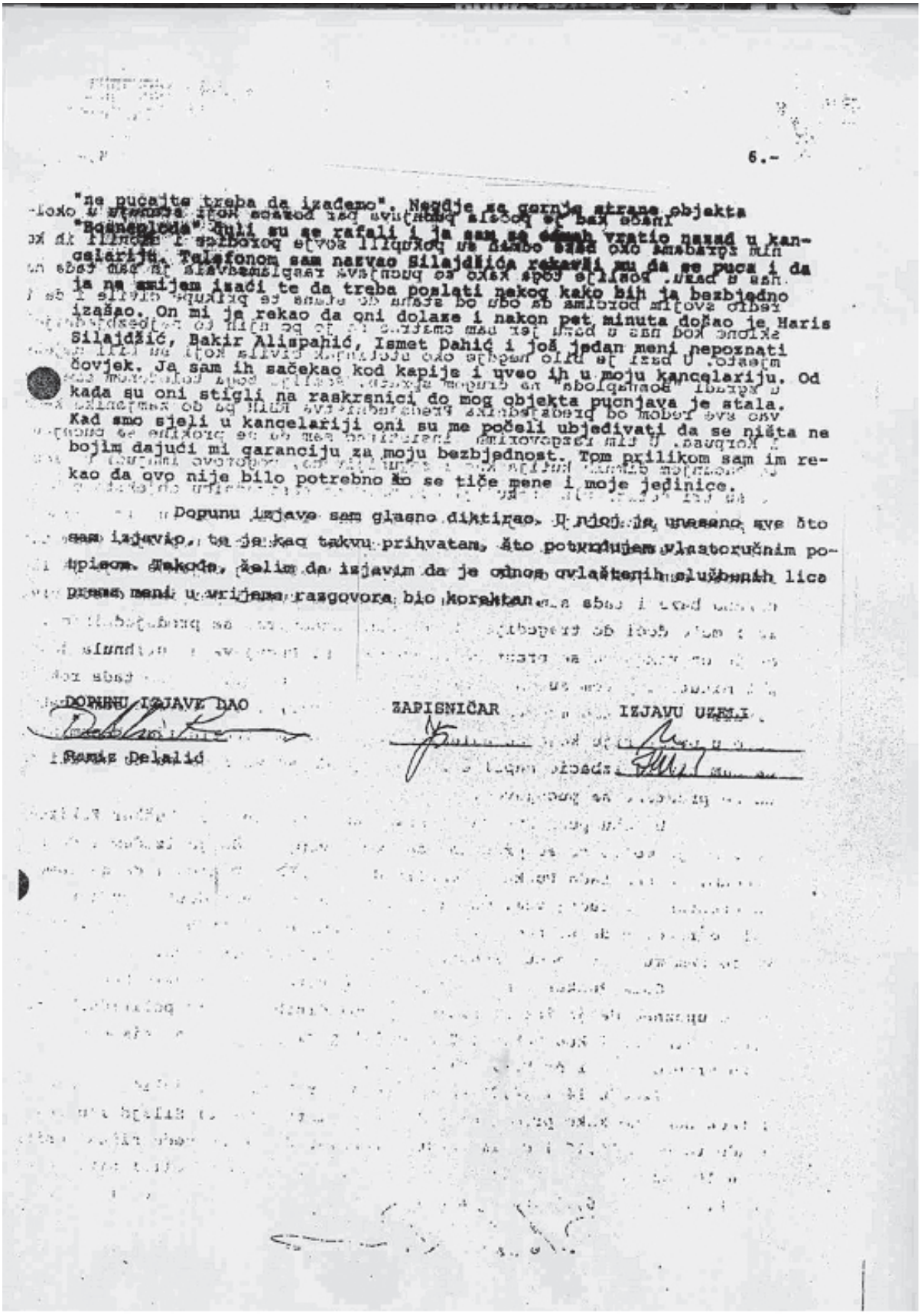

6.-

"ne pucajte treba da izađemo". Negdje sa gornje strane objekta "Bosnaplode" čuli su se rafali i ja sam se odmah vratio nazad u kancelariju. Telefonom sam nazvao Silajdžića rekavši mu da se puca i da ja ne smijem izaći te da treba poslati nekog kako bih ja bezbjedno izašao. On mi je rekao da oni dolaze i nakon pet minuta došao je Haris Silajdžić, Bakir Alispahić, Ismet Dahić i još jedan meni nepoznati čovjek. Ja sam ih sačekao kod kapije i uveo ih u moju kancelariju. Od kada su oni stigli na raskrsnici do mog objekta pucnjava je stala. Kad smo sjeli u kancelariji oni su me počeli ubjeđivati da se ništa ne bojim dajući mi garanciju za moju bezbjednost. Tom prilikom sam im rekao da ovo nije bilo potrebno što se tiče mene i moje jedinice.

Dopunu izjave sam glasno diktirao. U njoj je unesano sve što sam izjavio, te je kao takvu prihvatam, što potvrđujem vlastoručnim potpisom. Takođe, želim da izjavim da je odnos ovlaštenih službenih lica prema meni u vrijeme razgovora bio korektan.

DOPUNU IZJAVE DAO

Ramiz Delalić

ZAPISNIČAR

IZJAVU UZELI

d) Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele, od 31.10.1993.

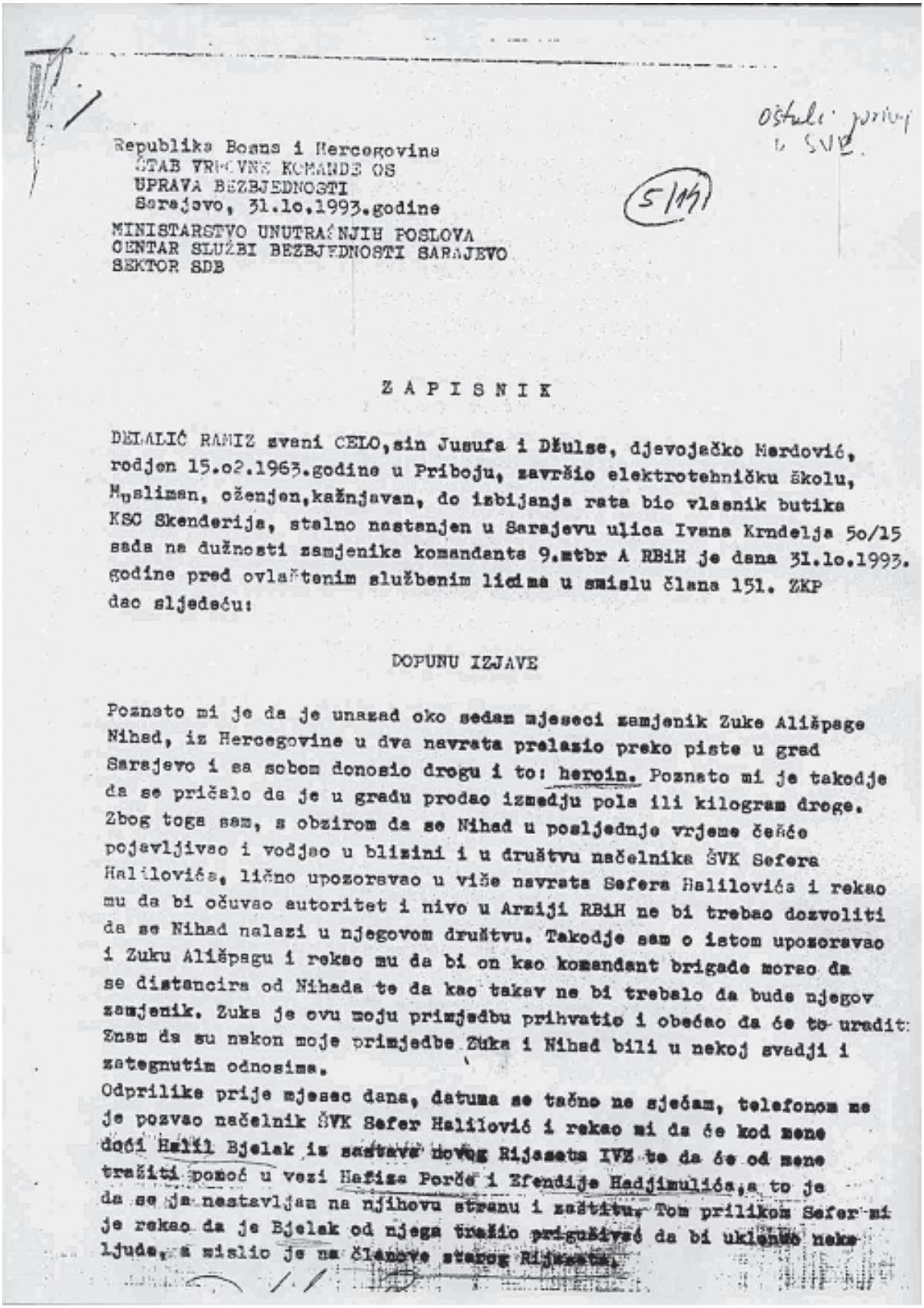

Republika Bosna i Hercegovina
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS
UPRAVA BEZBJEDNOSTI
Sarajevo, 31.1o.1993.godine

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI SARAJEVO
SEKTOR SDB

Ostali privij u SVE.

(5/14)

Z A P I S N I K

DELALIĆ RAMIZ zvani CELO, sin Jusufa i Džulse, djevojačko Merdović, rodjen 15.o2.1963.godine u Priboju, završio elektrotehničku školu, Musliman, oženjen, kažnjavan, do izbijanja rata bio vlasnik butika KSC Skenderija, stalno nastanjen u Sarajevu ulica Ivana Krndelja 5o/15 sada na dužnosti zamjenika komandanta 9.mtbr A RBiH je dana 31.1o.1993. godine pred ovlaštenim službenim licima u smislu člana 151. ZKP dao sljedeću:

DOPUNU IZJAVE

Poznato mi je da je unazad oko sedam mjeseci zamjenik Zuke Ališpage Nihad, iz Hercegovine u dva navrata prelazio preko piste u grad Sarajevo i sa sobom donosio drogu i to: heroin. Poznato mi je takodje da se pričalo da je u gradu prodao izmedju pola ili kilogram droge. Zbog toga sam, s obzirom da se Nihad u posljednje vrjeme češće pojavljivao i vodjao u blizini i u društvu načelnika ŠVK Sefera Halilovića, lično upozoravao u više navrata Sefera Halilovića i rekao mu da bi očuvao autoritet i nivo u Armiji RBiH ne bi trebao dozvoliti da se Nihad nalazi u njegovom društvu. Takodje sam o istom upozoravao i Zuku Ališpagu i rekao mu da bi on kao komandant brigade morao da se distancira od Nihada te da kao takav ne bi trebalo da bude njegov zamjenik. Zuka je ovu moju primjedbu prihvatio i obećao da će to uradit: Znam da su nakon moje primjedbe Zuka i Nihad bili u nekoj svadji i zategnutim odnosima.
Odprilike prije mjesec dana, datuma se tačno ne sjećam, telefonom me je pozvao načelnik ŠVK Sefer Halilović i rekao mi da će kod mene doći Halil Bjelak iz sastava novog Rijaseta IVZ te da će od mene tražiti pomoć u vezi Hafiza Porče i Efendije Hadjimulića, a to je da se ja nestavljam na njihovu stranu i zaštitu. Tom prilikom Sefer mi je rekao da je Bjelak od njega tražio prigušivać da bi uklonio neke ljude, a mislio je na članove starog Rijaseta.

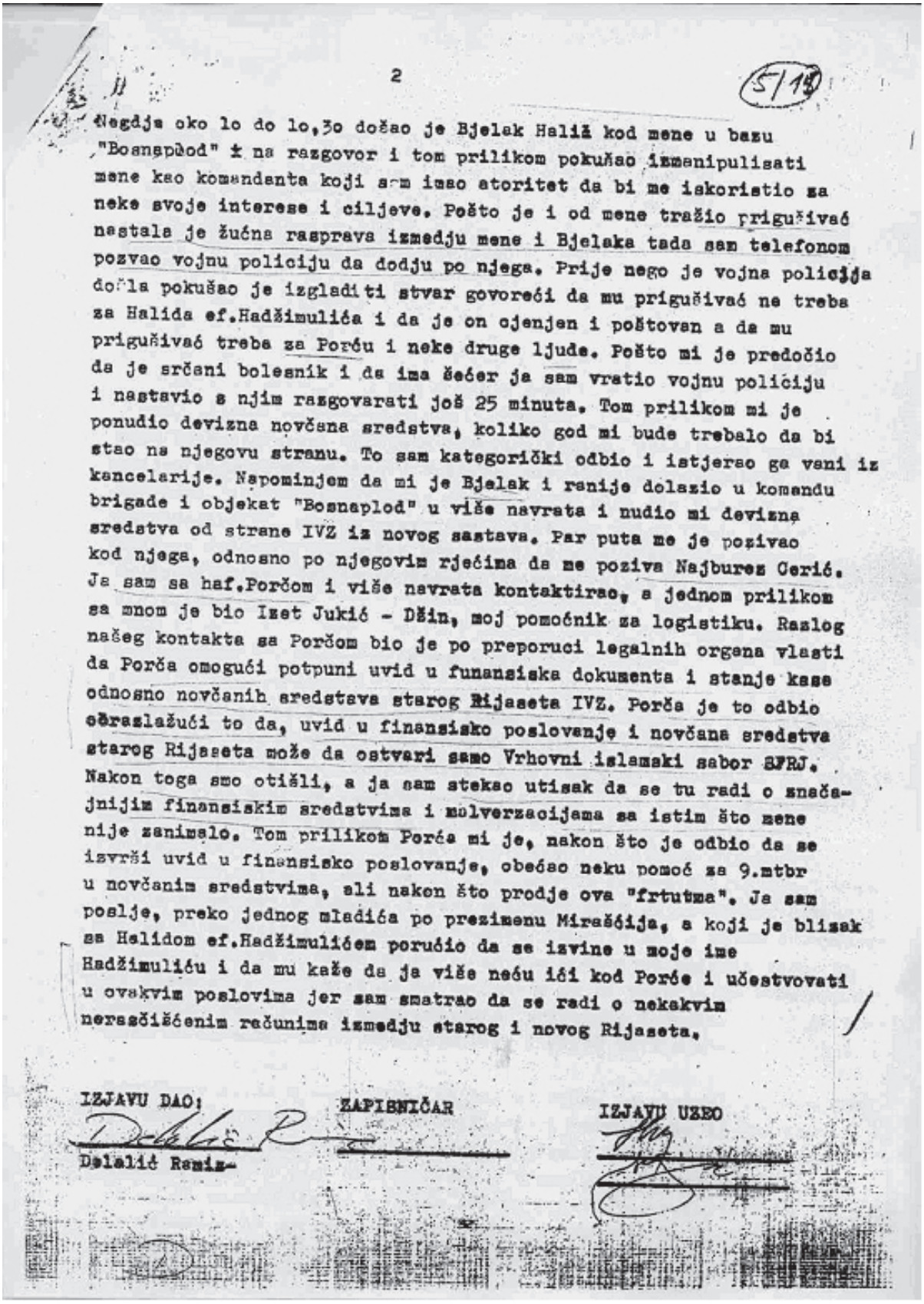

2

(5/19)

Negdje oko 10 do 10,30 došao je Bjelak Halil kod mene u bazu "Bosnaplod" i na razgovor i tom prilikom pokušao izmanipulisati mene kao komandanta koji sam imao atoritet da bi me iskoristio za neke svoje interese i ciljeve. Pošto je i od mene tražio prigušivač nastala je žučna rasprava izmedju mene i Bjelaka tada sam telefonom pozvao vojnu policiju da dodju po njega. Prije nego je vojna policija došla pokušao je izgladiti stvar govoreći da mu prigušivač ne treba za Halida ef.Hadžimulića i da je on ojenjen i poštovan a da mu prigušivač treba za Porču i neke druge ljude. Pošto mi je predočio da je srčani bolesnik i da ima šećer ja sam vratio vojnu policiju i nastavio s njim razgovarati još 25 minuta. Tom prilikom mi je ponudio devizna novčana sredstva, koliko god mi bude trebalo da bi stao na njegovu stranu. To sam kategorički odbio i istjerao ga vani iz kancelarije. Napominjem da mi je Bjelak i ranije dolazio u komandu brigade i objekat "Bosnaplod" u više navrata i nudio mi devizna sredstva od strane IVZ iz novog sastava. Par puta me je pozivao kod njega, odnosno po njegovim rječima da me poziva Najburez Cerić. Ja sam sa haf.Porčom i više navrata kontaktirao, a jednom prilikom sa mnom je bio Izet Jukić - Džin, moj pomoćnik za logistiku. Razlog našeg kontakta sa Porčom bio je po preporuci legalnih organa vlasti da Porča omogući potpuni uvid u funansiska dokumenta i stanje kase odnosno novčanih sredstava starog Rijaseta IVZ. Porča je to odbio obrazlažući to da, uvid u finansisko poslovanje i novčana sredstva starog Rijaseta može da ostvari samo Vrhovni islamski sabor SFRJ. Nakon toga smo otišli, a ja sam stekao utisak da se tu radi o značajnijim finansiskim sredstvima i malverzacijama sa istim što mene nije zanimalo. Tom prilikom Porča mi je, nakon što je odbio da se izvrši uvid u finansisko poslovanje, obećao neku pomoć za 9.mtbr u novčanim sredstvima, ali nakon što prodje ova "frtutma". Ja sam poslje, preko jednog mladića po prezimenu Miraščija, a koji je blizak sa Halidom ef.Hadžimulićem poručio da se izvine u moje ime Hadžimuliću i da mu kaže da ja više neću ići kod Porče i učestvovati u ovakvim poslovima jer sam smatrao da se radi o nekakvim neraščišćenim računima izmedju starog i novog Rijaseta.

IZJAVU DAO:

Delalić Ramiz

ZAPISNIČAR

IZJAVU UZEO

e) Dopuna izjave Ramiza Delalića Ćele, od 8.11.1993.

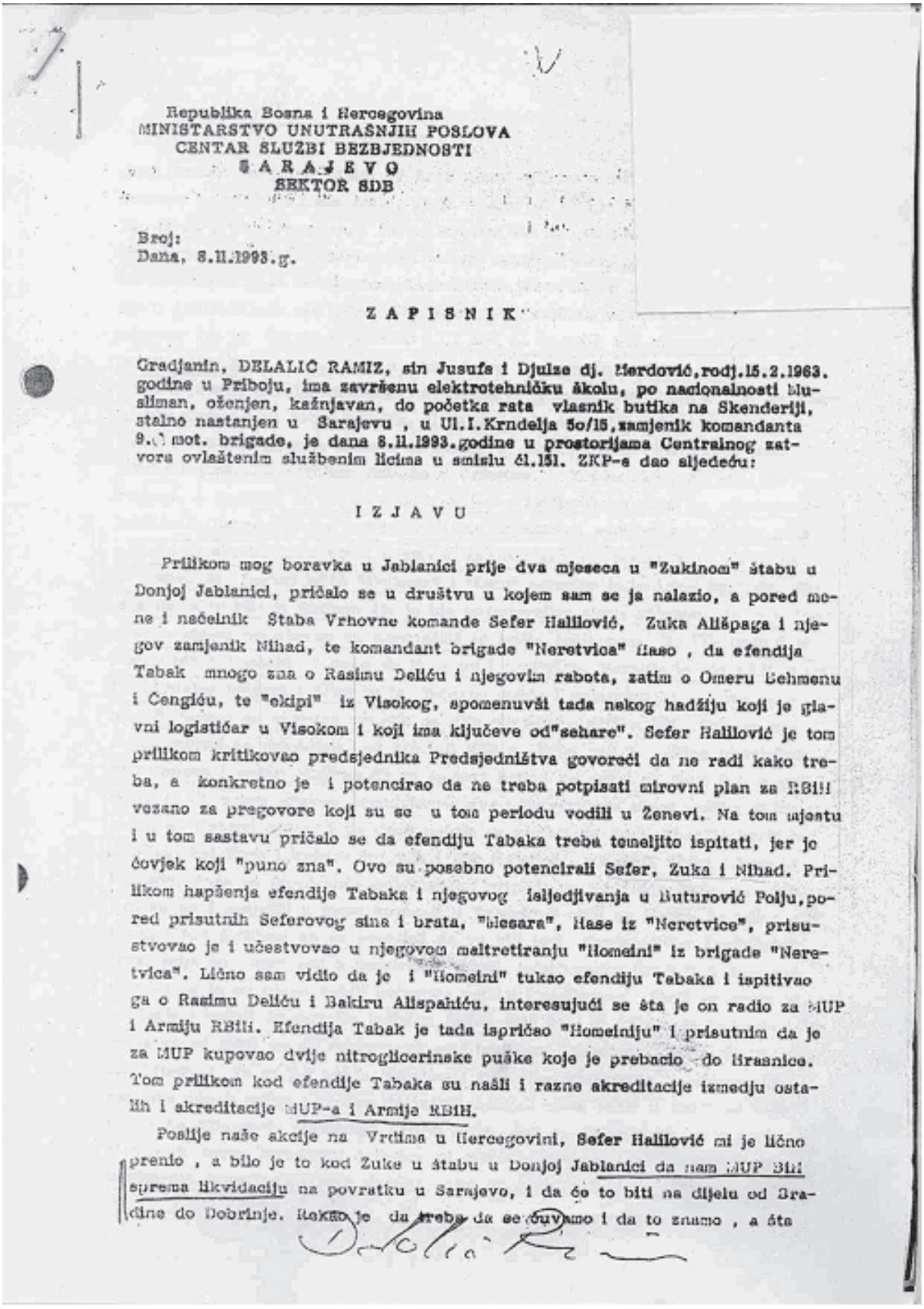

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB

Broj:
Dana, 8.11.1993.g.

Z A P I S N I K

Građanin, DELALIĆ RAMIZ, sin Jusufa i Djulze dj. Merdović, rodj.15.2.1963. godine u Priboju, ima završenu elektrotehničku školu, po nacionalnosti Musliman, oženjen, kažnjavan, do početka rata vlasnik butika na Skenderiji, stalno nastanjen u Sarajevu , u Ul.I.Krndelja 5o/15, zamjenik komandanta 9.[illegible] mot. brigade, je dana 8.11.1993.godine u prostorijama Centralnog zatvora ovlaštenim službenim licima u smislu čl.151. ZKP-a dao sljedeću:

I Z J A V U

Prilikom mog boravka u Jablanici prije dva mjeseca u "Zukinom" štabu u Donjoj Jablanici, pričalo se u društvu u kojem sam se ja nalazio, a pored mene i načelnik Štaba Vrhovne komande Sefer Halilović, Zuka Ališpaga i njegov zamjenik Nihad, te komandant brigade "Neretvica" Hase , da efendija Tabak mnogo zna o Rasimu Deliću i njegovim rabota, zatim o Omeru Behmenu i Cengiću, te "ekipi" iz Visokog, spomenuvši tada nekog hadžiju koji je glavni logističar u Visokom i koji ima ključeve od"sehare". Sefer Halilović je tom prilikom kritikovao predsjednika Predsjedništva govoreći da ne radi kako treba, a konkretno je i potencirao da ne treba potpisati mirovni plan za RBiH vezano za pregovore koji su se u tom periodu vodili u Ženevi. Na tom mjestu i u tom sastavu pričalo se da efendiju Tabaka treba temeljito ispitati, jer je čovjek koji "puno zna". Ovo su posebno potencirali Sefer, Zuka i Nihad. Prilikom hapšenja efendije Tabaka i njegovog isljedjivanja u Buturović Polju, pored prisutnih Seferovog sina i brata, "Mesara", Hase iz "Neretvice", prisustvovao je i učestvovao u njegovom maltretiranju "Homeini" iz brigade "Neretvica". Lično sam vidio da je i "Homeini" tukao efendiju Tabaka i ispitivao ga o Rasimu Deliću i Bakiru Alispahiću, interesujući se šta je on radio za MUP i Armiju RBiH. Efendija Tabak je tada ispričao "Homeiniju" i prisutnim da je za MUP kupovao dvije nitroglicerinske puške koje je prebacio do Grasnice. Tom prilikom kod efendije Tabaka su našli i razne akreditacije izmedju ostalih i akreditacije MUP-a i Armije RBiH.

Poslije naše akcije na Vrdima u Hercegovini, Sefer Halilović mi je lično prenio , a bilo je to kod Zuke u štabu u Donjoj Jablanici da nam MUP Biti sprema likvidaciju na povratku u Sarajevo, i da će to biti na dijelu od Gradine do Dobrinje. Rekao je da treba da se čuvamo i da to znamo , a šta

Delalić R.

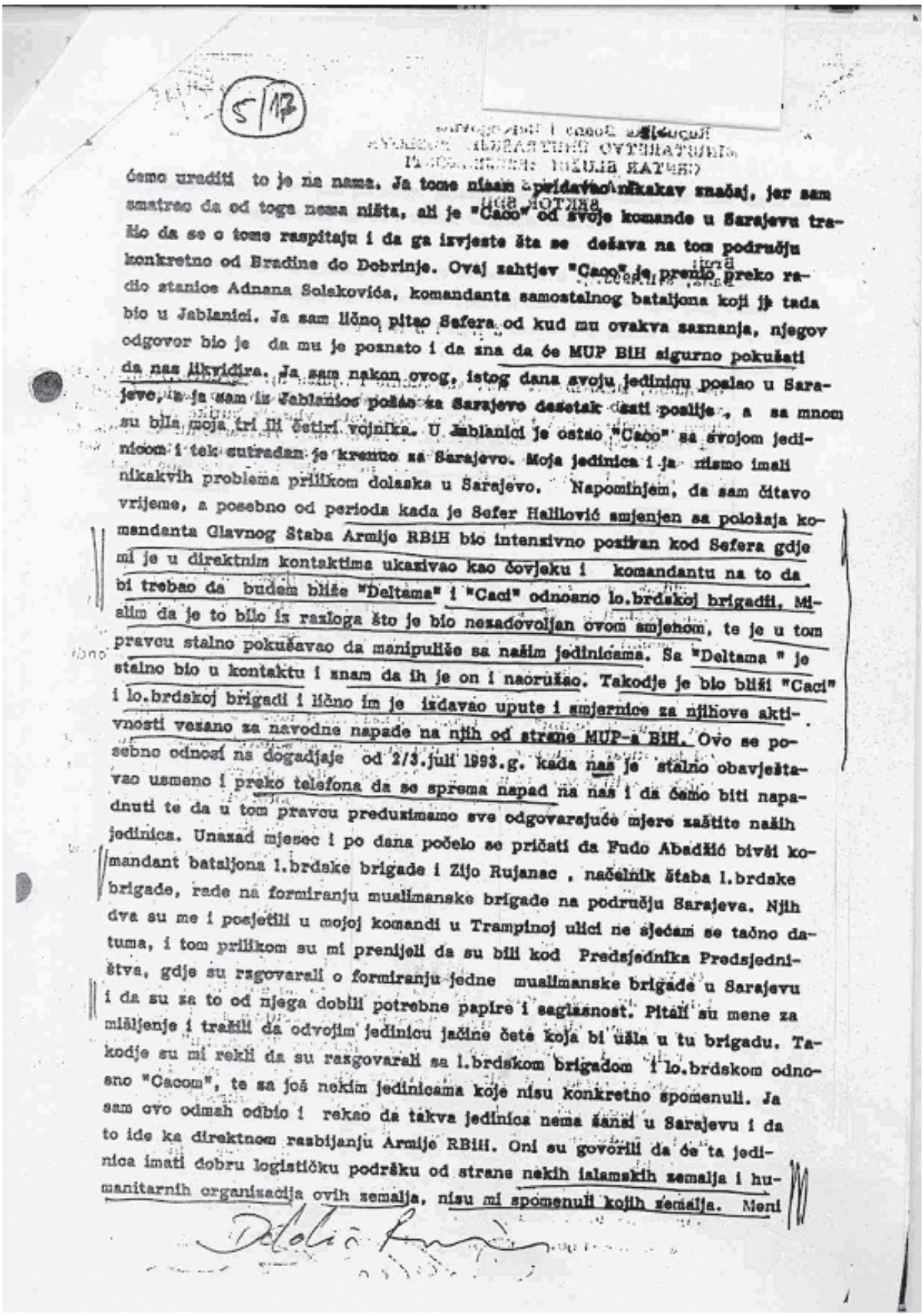

5/17

ćemo uraditi to je na nama. Ja tome nisam pridavao nikakav značaj, jer sam smatrao da od toga nema ništa, ali je "Caco" od svoje komande u Sarajevu tražio da se o tome raspitaju i da ga izvjeste šta se dešava na tom području konkretno od Bradine do Dobrinje. Ovaj zahtjev "Caco" je prenio preko radio stanice Adnana Selskovića, komandanta samostalnog bataljona koji je tada bio u Jablanici. Ja sam ličnо pitao Sefera od kud mu ovakva saznanja, njegov odgovor bio je da mu je poznato i da zna da će MUP BiH sigurno pokušati da nas likvidira. Ja sam nakon ovog, istog dana svoju jedinicu poslao u Sarajevo, a ja sam iz Jablanice pošao za Sarajevo desetak časti poslije , a sa mnom su bila moja tri ili četiri vojnika. U Jablanici je ostao "Caco" sa svojom jedinicom i tek sutradan je krenuo za Sarajevo. Moja jedinica i ja nismo imali nikakvih problema prilikom dolaska u Sarajevo. Napominjem, da sam čitavo vrijeme, a posebno od perioda kada je Sefer Halilović smjenjen sa položaja komandanta Glavnog Štaba Armije RBiH bio intenzivno pozivan kod Sefera gdje mi je u direktnim kontaktima ukazivao kao čovjeku i komandantu na to da bi trebao da budem bliže "Deltama" i "Caci" odnosno lo.brdskoj brigadi. Mislim da je to bilo iz razloga što je bio nezadovoljan ovom smjenom, te je u tom pravcu stalno pokušavao da manipuliše sa našim jedinicama. Sa "Deltama " je stalno bio u kontaktu i znam da ih je on i naoružao. Takodje je bio bliži "Caci" i lo.brdskoj brigadi i ličnо im je izdavao upute i smjernice za njihove aktivnosti vezano za navodne napade na njih od strane MUP-a BiH. Ovo se posebno odnosi na dogadjaje od 2/3.juli 1993.g. kada nas je stalno obavještavao usmeno i preko telefona da se sprema napad na nas i da ćemo biti napadnuti te da u tom pravcu preduzimamo sve odgovarajuće mjere zaštite naših jedinica. Unazad mjesec i po dana počelo se pričati da Fudo Abadžić bivši komandant bataljona 1.brdske brigade i Zijo Rujanac , načelnik štaba 1.brdske brigade, rade na formiranju muslimanske brigade na području Sarajeva. Njih dva su me i posjetili u mojoj komandi u Trampinoj ulici ne sjećam se tačno datuma, i tom prilikom su mi prenijeli da su bili kod Predsjednika Predsjedništva, gdje su razgovarali o formiranju jedne muslimanske brigade u Sarajevu i da su za to od njega dobili potrebne papire i saglasnost. Pitali su mene za mišljenje i tražili da odvojim jedinicu jačine čete koja bi ušla u tu brigadu. Takodje su mi rekli da su razgovarali sa 1.brdskom brigadom i lo.brdskom odnosno "Cacom", te sa još nekim jedinicama koje nisu konkretno spomenuli. Ja sam ovo odmah odbio i rekao da takva jedinica nema šanse u Sarajevu i da to ide ka direktnom razbijanju Armije RBiH. Oni su govorili da će ta jedinica imati dobru logističku podršku od strane nekih islamskih zemalja i humanitarnih organizacija ovih zemalja, nisu mi spomenuli kojih zemalja. Meni

je poznato da su oni bili po ovom pitanju kod Predsjednika, ali sam sumnjao da im je dao saglasnost da se ovakva brigada formira.

Izjavu sam glasno diktirao, u njoj je uneseno sve kako sam izjavio, te je kao takvu prihvatam za svoju što potvrdjujem vlastoručnim potpisom. Odnos ovlaštenih službenih lica u vrijeme razgovora prema meni bio je korektan.

IZJAVU DAO
Delalić Ramiz

ZAPISNIČAR

IZJAVU UZELI

Prilog broj 6.

6.
DOKAZ
DA SU AUTENTIČNE
PISMENE IZJAVE RAMIZA DELALIĆA ĆELE

Jusić Dževad
ulica Branilaca Sarajeva 19 A
Sarajevo
15.03.2010. godine

Na lični zahtjev Fikreta Muslimovića, za potrebe koje on ima pred Općinskim sudom u Sarajevu u parničnom sporu sa Fahrudinom Radončićem, a u vezi potvrđivanja autentičnosti više izjava koje je Ramiz Delalić Čelo dao službenim organima krajem oktobra i početkom novembra 1993. godine, dajem slijedeću,

I Z J A V U

Istina je da sam ja lično, od Ramiza Delalića Ćele, uzeo slijedeće izjave:

- Izjavu od 29.10.1993. godine na 4 stranice kucanog teksta, što sam na kraju kao službeno lice potpisao.
- Dopunu izjave od 29.10.1993. godine, na 4 stranice kucanog teksta, što sam na kraju kao službeno lice potpisao.
- Izjavu od 30.10.1993. godine na 6 stranica kucanog teksta, što sam na kraju kao službeno lice potpisao.
- Izjavu od 31.10.1993. godine na 2 stranice kucanog teksta, što sam na kraju kao službeno lice potpisao.
- Izjavu od 08.11.1993. godine na 3 stranice kucanog teksta, što sam na kraju kao službeno lice potpisao.

Do augusta 2009. Godine, kada sam Fikreta Muslimovića sreo u gradu, on nije znao da sam upravo ja uzimao te izjave, pa me pitao da li sam spreman to posvjedočiti pred sudom, našto sam mu odgovorio da sam tu istinu spreman reći sudu.

Ovu Izjavu, na zahtjev Fikreta Muslimovića sam dao, uz punu odgovornost i spremnost da sadržaj iste potvrdim i na sudu ako treba, uz napomenu da mi je Fikret Muslimović pokazao izjave Delalića, koje sam jasno prepoznao kao autentične.

Sarajevo, 15.03.2010. godine

IZJAVU DAO
Jusić Dževad

Prilog broj 7.

7.
IZJAVA
ČAUŠEVIĆ ELMEDINA

/

6/15

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB

Broj:
Dana: 29.lo.1993.

Službena tajna
Strogo povjerljivo

Z A P I S N I K

Građanin ČAUŠEVIĆ ELMEDIN, sin Lutvije i majke Selvije đj. Pučić, rođjen 4.5.1962.godine u Sjenici, R Srbija, Musliman, državljanin RBiH, oženjen, sin jednog djeteta, po zanimanju KV mesar, bio zaposlen u privatnoj mesnici vlasništvo Begović Muhameda, nastanjen u Sarajevu, Ul. Butmirska cesta 16c-a, privremeno nastanjen u Ul. Ragiba Džinda br. 69-c, nekažnjavan, je dana 29.lo.1993.godine u prostorijama CSB Sarajevo ovlaštenim službenim licima u smislu člana 151. ZKP-a dao sljedeću:

DOPUNU IZJAVE

Kako sam u ranijoj izjavi naveo kao pratilac g.Halilovića radim od kraja avgusta 1993.g.Od tada pa do danas sa Halilovićem kao njegov pratilac i vozač sam boravio na području Jablanice,Konjica, Prozora i Buturović Polja jedno pet do šet puta. Na ovim terenima smo se zadržavali najviše do šest dana. Prilikom svih ovih odlazaka Halilović se redovno sastajao sa "Zukom", Hasom Nakalovićem, Jukom zv."Homeini", Kovačević Enesom, Buzom Enverom, Bajnilagićem i drugim komandantima sa ovog područja sa kojima je dogovarao i razradjivao planove odbrane i ofanzivnih ratnih dejstava.
Prilikom naših akcija u pravcu Drežnice, Brda i drugih dominantnih kota na ovom području , kao i u pravcu Prozora, Halilovića je pratio i novinar iz Sarajeva Šefko Hodžić, koji je redovno izvještavao putem radio veze svoju matičnu izdavačku kuću, odnosno RTV BiH. U ranijoj datoj izjavi naveo sam dijalog koji se vodio izmedju Šefke Hodžića i g. Memije odnosno Halilović Sefera, kojem je, kako sam rekao Šefko Hodžić rekao da Memija neće da objavljuje izvještaje koje mu on šalje sa takvim sadržajem. Zbog ovoga je Halilović bio jako ljut i odmah je tražio od svog novinara Radončića koji se nalazio u Sarajevu, putem radio veze da odmah nazove Mufida Memiju i da razloge zbog kojih neće da objavljuje izvještaje koje Šefko Hodžić dostavlja.

ČAUŠEVIĆ Elmedin

6/16

2.-

U vrijeme dejstava prema Vrdama odnosno u pravcu Prozora Halilović je izdao naredjenje komandantima jedinica sa tog područja Buza Enveru, Hakalović Hasi i Zejnilagiću da odmah sutra ujutro krenu put Prozora na izvršavanje borbenih zadataka. Oni su to ujutro učinili, medjutim Buza Enver nije krenuo o čemu nisu bili upoznati Hakalović i Zejnilagić. Zbog ovoga jedinice kojima su komandovali Hakalović i Zejnilagić su imale gubitke u živoj sili i dosta ranjenih, jer su im ustaše iz pravca koji je trebao da pokriva Buza došle iza ledja nanijevši gubitke našim snagama. Zbog ovog, Halilović je sazvao hitan sastanak navedenih komandanata, kada je rekao da će Buzu predati na vojni sud i da će zahtjevati da ga strijeljaju. Medjutim, na ovom sastanku donosi se odluka da se ponovo sutra ujutro krene u akciju , s tim da Buza odradi odnosno presječe put, da ne bi ustaški tenkovi iz tog pravca mogli doći. Buza je ovaj zadatak izvršio , imao je dosta ranjenih, negdje 6-7 poginulih boraca, dok su ustaše imali ogromne gubitke kako u živoj sili tako i u tehnici.

Prije jedno lo-tak dana negdje oko 16,oo časova zamolio sam Halilovića da me pusti ranije kući, jer sam trebao otići u Buljakov potok, pa da me ne uhvati noć i policijski čas. On je rekao da mogu ići, otišao je do WC i po povratku u hodniku zovnuo me je da dod do njega i rekao mi, da prije nego što odem kući odem u štab - bazu Ramiza Delalića zv."Ćelo" i da mu kažem da je on (Sefer) dobio pouzdano obavještenje da će ga MUP napasti i da to hitno prenesem Delaliću. Pošao sam u pravcu pomenute baze i negdje kod tržnice zaustavio se "golf" boje trula višnja, kojim je upravljao Fikro još je sa njim bilo momaka u vozilu, ali se ja ne sjećam ko su i kako se zovu. Fikro je inače pripadnik 9.bbr. jurišnog odreda i tog momenta me je upitao :"Gdje si Mesar i gdje ćeš to". Ja sam mu rekao da me je Sefer odnosno šef poslao da kažem "Ćeli" da će ga MUP napasti. U tom momentu iz pravca "Ćeline" baze prema tržnici pojavio se Delalić Ramiz u vozilu "golf" takodje boja trule višnje Fikro je istrčao iz svog "golfa" i odmah upoznao Delalića što sam mu ja prenio od Sefera , potom je "Ćelo" kroz otvoren prozor vozi pomolivši glavu pitao me je: "Mesar je li ti to stvarno šef rekao Ja sam mu potvrdno odgovorio. On je odmah okrenuo "golfa" i oba ova vozila su otišla prema "Ćelinoj" bazi, a ja sam se uputio kući u Buljakov potok.

Črušević Elmedin

6.74

3.-

Sutradan kada sam došao na posao, recepcija oko podne otišao sam na kafu u kafić "Napredak" , gdje sam zatekao oko 15-tak pripadnika "Ćelinе" brigade. Tu je bio Mesa, Fikro i još nekih momaka čija imena ne znam. Obratili su se meni i počeli me zezati riječima, "Ti nam Mesar sinoć dade uzbunu, a ništa od toga". Ja sam im na to odgovorio nemojte pitati mene pitajte šefa, misleći na Safera Halilovića. Napominjem, da u posljednje vrijeme jedno 7-8 dana na moje traženje, a i na odobrenje Halilovića ja sam bio stalno kod kuće u Buljakovom potoku, gdje sam nabavljao ogrev i hranu za porodicu, tako da mi nije poznato koliko je u posljednje vrijeme puta "Ćelo" dolazio kod načelnika Halilovića, ali znam prije nego što sam ja otišao na dozvaljeni odmor kuće da je "Ćelo" dolazio jedan put, a poslije njega, također jednom Izet Jukić zv."Džin".
U prošli četvrtak, mislim da je to bilo 20. ili 21.10.1993.godine Halilovića sam zamolio da li može da mi da novaca u zajam, da bi kupio brašno i malo drva za kuću, odnosno za moju porodicu kako sam ranije naveo koja stanuje kod moje sestre od amidže. Halilović mi je rekao da dođjem sutra pa će vidjeti šta može učiniti. Kada sam došao sutradan izjutra pozvao me je blagajnik čijeg imena i prezimena ne znam, pitajući jesi li ti "Mesar", a poslije toga koliko mi treba novaca, na što sam ja odgovorio ako može pozajmica od 1.000 DM. On je napisao jedan papir na kome je stajala upisana suma od 1.000 DM i pitao me je kad ću ovo vratiti, na što sam mu odgovorio čim prvi put budem otišao u Jablanicu, otići ću kod "Babe" kako mi inače zovemo "Zuku" i on da mi ovaj iznos dati da vratim.

Izjavu sam glasno diktirao. U ojoj je uneseno sve što sam izjavio, te je kao takvu prihvatam, što potvrdjujem vlastoručnim potpisom. Također, izjavljujem da je odnos ovlaštenih službenih lica prema meni u vrijeme razgovora bio korektan.

IZJAVU DAO
Čaušević Elmedin
Čaušević Elmedin

ZAPISNIČAR

IZJAVU UZELI

Prilog broj 8.

8.
IZJAVA
JUKIĆ IZETA
OD 29.10.1993. GODINE

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB

Broj:
Dana: 29.1o.1993. godine

Z A P I S N I K

Gradjanin: JUKIĆ IZET, sin Murata i Fatime, djev. Ramičević, rodjen 16.9.1958. godine u Priboju - Srbija, dipl. ecc., oženjen, otac dvoje djece, JMB 16o9958793411, državljanin RBiH, pomoćnik k-danta za logistiku 9 mtbr, trenutno nastanjen u Sarajevu, Ul. Hrgića 34, je dana 29.1o.1993. godine u prostorijama CSB ovlaštenim službenim licima a na osnovu člana 151. ZKP-a dao slijedeću:

I Z J A V U

U septembru 1992. godine iz jedinice "Igman 115" prešao sam u tadašnju 3 bbr a sadašnju 9 mtbr , čiji je komandant bio Ramiz Delalić - Ćelo. U početku sam bio običan borac, ali me je Ćelo zvao "savjetnikom" , zbog toga što smo se od ranije poznavali u Priboju, a i zato što je znao za moje zanimanje privatnog preduzetnika prije rata. Pomoćnik k-danta za logistiku u ovoj brigadi postao sam 4.1. 1993. godine. Pošto je brigada u to vrijeme bila relativno slabo naoružana, imala je svega oko 35o cijevi a oko 1.3oo ljudi, došao sam na ideju da uvedemo samofinansiranje i pribavljanje novca putem držanja kafića "Rapsodija" u kvadrantu i "Morića Hana" na Baš čaršiji, od čijeg je direktora i potekla ta inicijativa. Novac dobijen iz pazara ova dva ugostiteljska objekta skupljan je u blagajni brigade odakle se finansirala kupovina oružja i ostalog MTS-a za potrebe brigade. Na taj način smo novac stavljali u funkciju odbrane. Oružje, municija i MTS kupovala je komisija u sastavu Demirović Mirsad - operativno-logistički organ, Banda Šefko, načelnik tehničke službe i Kasumagić Nedžad, načelnik intendantske službe uz moje odobrenje. U to vrijeme oružje je kupovano najviše od boraca jedinice Jusufa Prazine, HVO-a i gradjana koji su oružje imali kod svojih kuća. Na ovo smo bili primorani zato što od komande I korpusa i ŠVK OS RBiH nismo dobili praktično nikakvu pomoć u oružju i MTS-u osim nekoliko pušaka. Nešto kasnije tj. u martu mjesecu i kasnije

Jukić Izet

(10/1)

od strane Seferá Halilovića , načelnika Štaba Vrhovne komande, komandant brigade Ćelo dobio je u tri navrata ukupno 7o.ooo DEM za kupovinu oružja i MTS-a. Poznato mi je da je sa nekoliko pripadnika brigade Ćelo odlazio preko Igmana na područje Kiseljaka, Travnika, Konjica i drugih mjesta i da je za dobijeni novac kupovao oružje u skladu sa ondašnjim tržišnim cijenama. To oružje i municija je donešeno u brigadu i zaprimljeno uredno od strane spomenute komisije, a kasnije raspodijeljeno borcima u brigadi.

Ukrupnjavanjem brigade , njenim prerastanjem u 9 mtbr potrebe za oružjem i MTS-om su veoma porasle, tako da postojeći način samofinasniranja nije bio dovoljan. Zbog toga se na inicijativu Sulje Imširevića, tadašnjeg komandanta brigade, Čaušević Kemala, blagajnika brigade, pripadnika spomenute komisije prešlo na prikupljanje novčanih priloga putem donatorstva. Naime, sačinjen je tipski ugovor , koji su sačinili pravnici u komandi brigade, i preko kojih su građjani privatni preduzetnici, mjesne zajednice, i druga pravna lica davali odredjene priloge u korist brigade, koji su se kasnije trošili na opisani način. Ukupno je na opisane načine prikupljeno oko 2oo-25o.ooo DEM za kupovinu oružja, municije i ostalog MTS-a, koje je u tu svrhu i potrošeno.

Medjutim, kako su navedeni načini , posebno donatorstvo, i pored svega bili nedovoljni za svakodnevno finansiranje brigade, pojedini pripadnici tzv."jurišnog voda" kao što su Hota Mustafa zv. "Musa", Fočo Kenan i Hukelić Ertan, započeli su sa prisilnim dovodjenjem ljudi u komandu brigade kojima su naredjivali da daju dobrovolne priloge. O ovome može više znati blagajnik Čaušević Kemal. Pored toga, poznato mi je da su navedena trojica od izvj. lica koje drži kafanu na Bjelavama i čijeg se imena ne mogu sjetiti, silom oduzeli automobil "Golf" i 3.ooo DEM.

Što se tiče medjusobnih odnosa izmedju Sefera Halilovića i Ramiza Delalića - Ćele oni su bili uobičajeni sve do trenutka nakon što je Sefera Halilovića zamijenio Rasim Delić. Poslije toga njihovi kontakti se intenziviraju. Tako je Ćelo češće odlazio kod Sefera u njegov štab.U razgovorima koje sam imao sa Ćelom poslije navedenih njegovih kontakata sa Seferom , Ćelo je iznosio negativne ocjene i mišljenje o pojedinim visokim vojnim starješinama naše Armije. Tako je za komandanta Delića izjavljivao da je nesposoban da vodi ARBiH , da je svu užu porodicu zaposlio u logističkoj bazi u Visokom i sl. Njega

Tekić 1zet

10/2

je Ćelo optuživao kao odgovornog za zbivanja oko Fikreta Abdića u Cazinskoj krajini, takodjer ga je smatrao odgovornim za , po njegovom mišljenju nefunkcionisanje jedinica naše Armije u Tuzli, govorio je da u Zenici se bore dvije muslimanske brigade, da je postavio Arifa Pašalića za komandanta RVO i PVO ARBiH ,a da je ovaj pokazao se nesposobnim na području Mostara i uopšte Delalić je komandanta Delića okrivljavao za nedostatak reda i discipline u Armiji. Takodjer ga je optuživao da je navodno komandant Delić samo u zadnje vrijeme potrošio više novca za nabavku hrane i opreme nego što je u toku cijelog rata potrošeno za nabavku naoružanja. Za Stjepana Šibera je govorio da ne valja i to i-lustrovao"primjerom" da je navodno Šiber nedavno razmijenio mnogo više zarobljenih pripadnika HVO-a nego što je oslobodjeno naših boraca. Poznavajući Delalića bilo mi je jasno da ovakve njegove ocjene nisu rezultat njegovih razmišljanja već predstavljaju ocjene i mišljenje samog Sefera Halilovića koje je Delalić prihvatao. U tom smislu Ćelo je okrivljavao i Vahida Karavelića i Mustafu Hajrulahovića - Talijana za pad Trnova, Rogoja i Igmana. Ćelo je imao vrlo negativno mišljenje o Arifu Pašaliću , do koga je došao i na osnovu mišljenja pojedinih pripadnika ARBiH iz Mostara kao što je Suad Čupina, te na osnovu ličnih iskustava , za vrijeme dok je nedavno boravio na području Hercegovine.

Prije odprilike 15 dana Ćelo me je preko "Motorole" pozvao da dodjem u njegovu bazu i da donesem lo l nafte sa sobom. Kada sam došao i donio naftu , Ćelo mi je rekao da mu je upravo bio Seferov čovjek, ali nije rekao o kome se radi , i da mu je prenio Seferovu poruku da navodno MUP hoće da ga napadne, te da je zbog toga on uzbunio borce.Ja sam odmah , zajedno sa Malčom komandirom Ćelinog jurišnog voda otišao kod Munira Alibabića, načelnika CSB Sarajevo, i u razgovoru sa njim uvjerio se da od toga nema ništa. Da bi bio potpuno siguran otišao sam do stražarskog punkta ispred SJB Stari Grad i obišao ostale punktove na tom području i lično se uvjerio da je stanje normalno. Vratio sam se u Ćelinu bazu i rekao mu da od napada nema ništa i ubjedjivao ga da ukine pripravnost. On nije bio ubjedjen u to i ja sam ponovo otišao kod Alibabića na razgovor. Tada sam Ćelu zvao iz Munirove kancelarije i ponovo mu rekao da od napada nema ništa na što je on odgovorio da će povući borce , ali ukoliko dodje do napada da će me ujutro strijeljati.

Tekić Izet

(A0/3)

Poslije hapšenja Senada Pecara , bivšeg zamjenika komandanta lo bbr istog dana Ćeli Delaliću je došla dojava , nije mi poznato od koga, da je navodno razoružan i komandant lo bbr Mušan Topalović Caco i članovi njegove komande , da su uhapšeni i da se sprema isto i Delaliću. Zbog toga se Delalić odmah povezao sa Cacom , nakon čega je slijedi-o napad na SJB Stari Grad od strane pripadnika 9 mtbr, ~~odnosno jurišnog odreda~~ koji je izveo ovaj napad, odnosno hapšenja gradjana,pripadnika MUP-a i vojne policije od strane Cacine brigade. Od tog trenutka Ćelo i Caco su uspostavili prisnije ~~prijateljstvo~~ medjusobno uvažavanje i poštovanje a počeli su se i češće ~~medjusobno~~ posjećivati,, odnosno Ćelo je odlazio kod Cace, dok Caco nikad ~~nije~~ dolazio kod Ćele.

Što se tiče Ćelinih odnosa sa pripadnicima "Delte" oni nisu bili intenzivni. Jedino je izvj. Hajro iz ove jedinice povremeno dolazio kod Cace i oni bi Ćelu zvali da im se pridruži, što je ovaj najčešće i činio. Sa jedinicom Adnana Solakovića Ćelo je imao uobičajene kontakte , osim što su nešto duže vrijeme proveli zajedno prilikom posljednjih boravaka u Hercegovini.

Što se tiče Ćelinih odnosa sa Zulfikar Ališpagom zv. "Zuka", Ćelo se sa njim upoznao na Igmanu u zimu prošle godine kada je išao u Zagreb da bi doveo suprugu i dijete. Od tada , kad god je Zuka dolazio u Sarajevo, Ćelo se vidjao sa njim. Poznato mi je da je Zuka bio veoma povezan sa Seferom Halilovićem, koji je na njega imao veliki uticaj i uvijek bi mu stavio automobil na raspolaganje kada je Zuka dolazio u Sarajevo.

Na molbu Sefera Halilovića , Ćelo je zajedno sa još oko 100 boraca 9 mtbr tokom septembra i oktobra mjeseca učestvovao u borbama na hercegovačkom ratištu. Po povratku iz Hercegovine pričao mi je da su "naši borci" pobili neke civile dole u Hercegovini, i da je on našao i zbrinuo dvoje djece koji su pobjegli ispred ovog masakra. Medjutim, detaljnije o ovome i pored mog insistiranja nije htio da priča.

Takodjer mi je pričao da je Zuka negdje u Hercegovini uhapsio jednog hodžu iz Visokog, koji se dole bavio kupovinom oružja i municije, na tom terenu, što je,kako je rekao, utvrdjeno tokom hodžinog ispitivanja. Prema Ćelinim riječima hodža je navodno u ovoj kupovini za sebe prisvojio 5.000 DEM. Nešto kasnije razgovarajuć nevezano sa Bakirom Izetbegovićem pomenuo sam mu ovaj podatak i on

Jukić Izet

(10/4)

me je zamolio da pokušam dobiti zapisnik sa hodžinog saslušanja, jer se isti žalio predsjedniku koji je zainteresovan da se utvrdi istina u ovom slučaju. Ja sam u tom smislu zamolio Ćelu i on mi je organizovao sastanak sa Fahrom Radončićem, novinarem, koji radi u Seferovom štabu. Na ovom sastanku sa Radončićem , objasnio sam mu o čemu se radi i zamolio ga da preko Zuke pribavi zapisnik i on je to obećao, rekavši da će poslati Čaušević Elmedina zv. "Mesar" kod Zuke po zapisnik. Medjutim, do danas ja taj zapisnik nisam dobio.

Negdje u maju mjesecu 1993. godine na sastanku komandanata brigada u komandi I korpusa Ćelo je doživio kritike zbog nekih problema u brigadi. TOm prilikom Suljo Imširević zvanični komandant 9 mtbr nije ga branio i zaštitio , zbog čega ga je Ćelo otjerao iz brigade kao i Sabriju Zimića , načelnika štaba brigade ali ovoga zbog nerada i nesposobnosti.

Želim još da dodam da je u posljednje vrijeme kod Ćele povremeno dolazio Čaušević Elmedin zv. "Mesar" , bivši Zukin borac, a sada na službi kod Sefera Halilovića.Medjutim, priroda i sadržaj njihovih razgovora mi nisu poznati jer mi Ćelo o tomo nikad nije govorio.

Izjavu sam glasno diktirao. U njoj je uneseno sve što sam izjavio te je kao takvu prihvatam, što potvrdjujem vlastoručnim potpisom. Takdje izjavljujem da je odnos ovlaštenih službenih lica prema meni u vrijeme razgovora bio korektan.

Izjavu dao
Jukić Izet
Jukić Izet

Zapisničar

Izjavu uzeli

Prilog broj 9.

9.
DOPUNA IZJAVE
JUKIĆ IZETA
30.10.1993. GODINE

Gradjanin JUKIĆ IZET, sin Murata i Fatime, djev.Ramićević, rodjen 16.09.1958.g. u Priboju, R Srbija, po zanimanju dipl.ecc., nastanjen u Ulici Hrgića 34 u Sarajevu, oženjen, otac dvoje djece, pomoćnik komandanta za logistiku 9. mtbr Armije RBiH, JMB 1609958-193411 je dana 30.10.1993.g. u službenim prostorijama CSB-a Sarajevo ovlaštenim službenim licima CSB-a Sarajevo u smislu člana 151. ZKP-a dao sljedeću:

D O P U N U I Z J A V E

Prije otprilike dva mjeseca Ramiz Delalić Ćelo, tadašnji zamjenik komandanta 9.mtbr, došao je u komandu brigade u Ul. Trampina i rekao: "Jeste li čuli, MUP je uhapsio ofendiju Hadžimulića. Biće svašta ako ga neko bude dirao." Iz daljenjegove priče ja sam shvatio da Ćelo veoma uvažava Hadžimulića, koji je inače imam Careve džamije, da ga smatra "evlijahom", odnosno vidovitim čovjekom i da svakog petka odlazi na džumu u njegovu džamiju.

Prije oko mjesec dana Ćelo i ja smo se našli u kafiću "Rapsodija". Tada mi je on predložio, da me odvede kod Hadžimulića kako bi se sa njim upoznao, što sam ja i prihvatio. U njegovoj kući koja se nalazi negdje iznad Mejtaša, Ćelo i ja smo pored Hadžimulića, zatekli i Hadžibajrić Selima, predsjednika SO Stari Grad i Porša čije ime ne znam, blagajnika bivšeg Rijaseta. Tom prilikom Porša je izjavio da je stari Rijaset nelegalno smijenjen, da su njegovi članovi istjerani sa posla, da njemu izvjesni Bjelak iz novog

Jukić Izet

Mješeta primiti i da takvi mangupi da ga skinu, da se takve pare od starog Mješeta, da je on sa pare kupio i nešto kod sigurnog čovjeka, i da će, ako se njemu šta desi, taj čovjek mora poslati finansijskoj komisiji i zapaliti. S tim u vezi, Celo mu je ponudio fizičku zaštitu, što je Porča odbio, ali je tražio da Celo kaže članovima novog Mješeta da ga više ne diraju, i dodao da je navodno kupio pištolj i da će ubiti svakoga ko mu dođe na vrata. Tada su i Porča i Hadžimalić i Hadžibajrić zajednički konstatovali da je, kako su rekli, naiba-reis Cerić postavljen od strane Hrvatske, kako bi se razbila Islamska zajednica u BiH.

Nakon otprilike sedam dana o ovome sam razgovarao sa jednim prijateljem kome je bilo poznato o čemu se radi i objasnio mi je da oni nisu izbačeni sa posla, već su sami otišli, da im je naiba-reis dva ili tri puta davao rok da se vrate na posao što oni odbijaju, da su njihove prostorije morale biti komisijski pregledane i zapečaćene i da je suština spora u većoj sumi novaca koju je stari Mješet potrošio, zbog čega ne dozvoljava pregled finansijskog poslovanja od strane SDK. S tim u vezi, taj prijatelj me je zamolio da ponovo razgovaram sa Porčom i Hadžimalićem, i zamolim ih da se vrate na posao i omoguće zvaničan uvid u finansijsko poslovanje blagajne bivšeg Mješeta.

Da bih ostvario ovu molbu, ja sam zamolio Celu da me odvede kod Hadžimalića, što je on i učinio. Kad smo došli kod njegove kuće, Hadžimalić je doveo Porču i ja sam im prenio poruku da bi trebalo da se Hadžimalić vrati u džemiju, a Porča u Mješet, i da, ako hoće, mogu da posluju pored novog Mješeta i zatraže bilo koje radno mjesto, samo da omoguće uvid u finansijsko poslovanje blagajne. Na to je Porča izjavio da uvid u finansijsko poslovanje starog Mješeta može da vrši samo Vrhovni islamski sabor, koga

Tukić Izet

- 3 -

[illegible].
[illegible] organizovati. [illegible] je još [illegible] od ovih para koje je dao [illegible] nakon što dobije dozvolu od [illegible] iz ostalih krajeva [illegible] Jugoslavije, koje će, kako je rekao, on telefonom kontaktirati. Golo i ja smo odbili njegovu ponudu, zahvalili da nam novac ne treba, da nam [illegible] i nakon toga smo otišli. Po izlasku iz Hadžimulićeve kuće, Golo i ja zajednički smo konstatovali da se ovdje radi o nekim finansijskim malverzacijama i dogovorili se da više nikad s njima ne kontaktiramo. Nije mi poznato da je Golo nastavio sa povezivanjem Hadžimulićem, ali znam da je imao sa njegovo [illegible] u Carevoj džamiji, kada se, nakon bjekstva, Hadžimulić vratio na posao.

Dopuna izjave sam glasno diktirao. U njoj je unesено sve što sam izjavio te je kao takvu prihvatam, što potvrđujem vlastoručnim potpisom. Također izjavljujem da je odnos ovlaštenih lica prema meni u vrijeme razgovora bio ispravno korektno.

Dopunu izjave dao:	Zapisničar:	Dopunu izjave uzeli:
Jukić Izet	[signature]	[signature]
JUKIĆ IZET		[signature]

Prilog broj 10.

10.
IZJAVA
ROVČANIN MLAČE
28.10.1993.

Republika Bosna i Hercegovina
STAB VRHOVNE KOMANDE OS
UPRAVA BEZBJEDNOSTI
Sarajevo, 28.10.1993.godine

9

ROVCANIN MALCO, sin Saliha, majke Hasibe djev. Basovic,28.10.1971.godine u Prijepolju, Musliman, drz.RBiH, po zanimanju ugost.radnik - privatnik prije rata vl.SUR Bife "Malco" u ul. Bentbasa br. 3, stalno nastanjen ul. Tahcica Sokak br.5, prip.9 mtbr k-dir omaldinske cete

I Z J A V A

U OSRBiH nalazim se od 04.04.1992.godine i bio sam pripadnik TO Vratnik do 6.mjeseca 1992.godine, zatim sam presao u 1. Sanzacku brigadu pod k-dom Mehe Haznadara, gdje sam ostao do druge polovice avgusta mjeseca 1992.godine. Nakon rasformiranja ove brigade presao sam u vojnu policiju pod k-dom Ramiza Delalica-Cele, gdje sam koliko se sjecam ostao do septembra kao vojni policajac a da bi ta jedinica prerasla u 3.brdsku brigadu. Spajanjem 3. i 7. brdske brigade tacnog datuma se ne sjecam formirana je 9. mtbr pod k-dom Sulejmana Imsirevica a kao njegov zamjenik Ramiz Delalic. Mjesec dana nakon formiranja ja sam postavljen za k-dira jurisne cete gdje sam i ostao do povratka sa hercegovackog ratista.
Jurišna grupa na incijativu NSVK Sefera Halilovica i zamjenika k-danta 9.mtbrt. Ramiza Dedalica - Cele radi uspjesnijeg izvodjenja b/d na raznim ratistima formira se i u 9. mtbr.
Kao jurišna ceta izvodili smo b/d u zonama odgovornosti 1. korpusa, 6 korpusa i 4 korpusa A RBiH a zadnju akciju izvodili smo u z/o 4.korpusa na lokalitetima Donje i Gornje Drežnice, u pravcu najistorenije kote Medvede brdo. To je bilo u septembru 1993.godine. Prilikom izvodjenja b/d na pomenutom lokalitetu jurišna ceta se djeli na dvije grupe, jednom grupom sam komandovao ja i Sabanovic Nevzet a drugom grupom Hota Mustafa - Musa i Hukelic Ertan. Moja grupa je forsirala pravac Medvedje brdo a druga grupa kotu Antena.

Rovčanin Mlačo

Sa svojom grupom sam otišao zbog toga što smo do prvih položaja imali da pješačenja a druga grupa je stigla dan iza nas ujutru. Nakon uspješno izvedene akcije od strane moje grupe i zauzimanja kote Medvedje brdo ja sam sa svojom grupom otišao na odmor u selo Donju Dreznicu. Isto veče sa grupom ranjenih otišao sam u s. Grabovicu odakle smo krenuli u pomenutu akciju. Po dolasku u s.Grabovica saznao sam od svojih vojnika Kijamet Sajipa i vojnika čijih se imena ne mogu sjetiti da je nakon našeg odlaska u akciju izvršen pokolj nad civilnim stanovništvom većinom starim i iznemoglim licima hvratske nacionalnosti koji su ostali u selu.

Po kazivanju Kijamet Sajipa ovaj pokolj u kome je ubijeno 16 osoba izvršio je Hota Mustafa zvani Musa, izvjesni Pirgo srednjeg rasta, crne kose, pirgav po licu, lice sklono kriminalnim djelatnostima trenutno pripadnik jurišnog odreda 2. bataljona 9.mtbr i izvjesni Nihad k-dir jurišne grupe pripadnik 4.bataljona 9.mtbr, visok oko 185 cm, razvijen, crne kose. Po kazivanju Nihada i jednog broja pripadnika 9.mtbr iz njegove jurišne grupe čija imena mi nisu poznata hvalili su se da se nakon pokolja pravili gozbu, pili i peklo meso pored ubijenog čovjeka.

Nakon ovog saznanja ja sam sam otišao do tih kuća i ispred jedne kuće u bašti vidio svježu humku veličine 2x2 m. Nakon ovoga dogadjaja poznato mi je od strane Ramiza Delalića da je održan sastanak u Jablanici na kome su izmedju ostalih prisustvovali: Sefer Halilović, i članovi k-dnog kadra sa područja Jablanice kao i predstavnici MUP-a medju kojima Bakir Alispahić i načelnik SJB Jablanice. Po riječima Ramiza Delalića predstavnici MUP-a su tražili da se izvrši uvidjaj i da se o ovom dogadjaju informiše u sredstvima javnog informisanja. Nakon saznanja o namjerama predstavnika MUP-a gore navedeni počinioci zločina su uz pomoć jednog broja vojnika čija imena mi nisu poznata izvršili pokopavanje i uklanjanje svih tragova pomenutog zločina. U razgovoru sa Hota Mustafom - Musa nakon ovih dogadjaja isti nije rekao da je po dolasku u Grabovicu njega i ostale vojnike koji su se tu nalazili posjetio Vehbija Karić. U razgovoru sa Vehbijom Karićem Hota je istom rekao da imaju

(912)

problema oko smjestaja i prehrane vojnika i da iste probleme izazivaju lica hrvatske nacionalnosti. Po navodima Hota Mustafe Vehvija Karić mu je odgovorio da ukolko i dalje budu pravili probleme da ih pobacaju u jezero. Po povratku u Sarajevo Rasim Delalić - Čelo je rasformirao jurišni odred i članove tog odreda rasporedio po bataljonima a Hotu Mustafu i još 25 ljudi ostavio u svoju bazu. Za vrijeme boravka na hercegovačkom ratištu vidio sam da pripadnici Žukine jedinice konzumiraju drogu - travu za pušenje a navodno istom se snadbjevaju iz Mostara. Ramiz Delalić mi je jedne prilike u razgovoru rekao da Nihad Bajadić zamjenik Žuke i izvjesni Đeki k-dant Handar jedinice bave se preprodajom i nabavkom droge. Poznato mi je da posljednih osam mjeseci ove godine da Rramiz Delalić - Čelo desetak puta išao u nabavku i kupovinu oružja i municije sa područja Konjica i Jablanice. Pomenuto naoružanje Rasim Delalić - Čelo je kupovao od izvjesnog Almira zvanog Đonko iz Konjica pripadnika jedinice "Akrepi" i Nijaza Zorbica zvani Valter pripadnik specijalne jedinice "Silverta". Oružje je nabavljao 300 - 400 DM A/P, 15o - 200 DM PAP, M-84 2000-3000 DM, RPG 600-1200 DM,granate za RPG 15o DM, zolje 200 DM, bebe za osu 250 DM, Rb 500-600 DM, 2 kom Mb i 30 granata po cijeni 3000 DM, municija za pješ.naoružanje početkom njegovih izlazaka bila je po cijeni 1 DM a poslje 0,50 DM, municija za PAM 2-4 DM. Almir i Nijaz Zorbić Vlater navedena naoružanja i municiju su kupovali od pripadnika A RBiH sa hercegovačkog ratiska i pripadnika HVO-a. Pomenuto naoružanje i municiju prvo je lagerovao u Hrasnici u kući izvjesnog Memovića čije ime mi nije poznato a isti je bliži rodjak Memović Rizi pripadniku jurišne čete 9.mtbr. Ovo naoružanje i municije iz Hrasnice je prenošena u Sarajevo preko piste i kroz tunel. Ja sam lično po naredjenju Ramiza Delalića- Čele pet puta učestvovao u prebavicanju navedenog MTS-a iz Hrasnice u Sarajevo u k-du brigade u ul. Trampina. Naoružanje,pistolji i puske kao i municija za iste kupovala se je i u Sarajevu i od Senada Mihićevića pripadnika jedinice "Biseri" nastanjenog u Sarajevskom naselju Dobrinja. Kupovinu pomenutog naoružanja od Mehićevića vršijo je Ramiz Delalić

(10/3)

Poslije hapšenja Senada Pecara , bivšeg zamjenika komandanta lo bbr istog dana Ćeli Delaliću je došla dojava , nije mi poznato od koga, da je navodno razoružan i komandant lo bbr Mušan Topalović Caco i članovi njegove komande , da su uhapšeni i da se sprema isto i Delaliću. Zbog toga se Delalić odmah povezao sa Cacom , nakon čega je slijedi-o napad na SJB Stari Grad od strane pripadnika 9 mtbr, ~~odnosno jurišnog odreda~~ koji je izveo ovaj napad, odnosno hapšenja građjana,pripadnika MUP-a i vojne policije od strane Cacine brigade. Od tog trenutka Ćelo i Caco su uspostavili prisnije ~~prijateljstvo~~ medjusobno uvažavanje i poštovanje a počeli su se i češće ~~medjusobno~~ posjećivati,, odnosno Ćelo je odlazio kod Cace, dok Caco ~~nikad nije~~ dolazio kod Ćele.

Što se tiče Ćelinih odnosa sa pripadnicima "Delte" oni nisu bili intenzivni. Jedino je izvj. Hajro iz ove jedinice povremeno dolazio kod Cace i oni bi Ćelu zvali da im se pridruži, što je ovaj najčešće i činio. Sa jedinicom Adnana Solakovića Ćelo je imao uobičajene kontakte , osim što su nešto duže vrijeme proveli zajedno prilikom posljednjih boravaka u Hercegovini.

Što se tiče Ćelinih odnosa sa Zulfikar Ališpagom zv. "Zuka", Ćelo se sa njim upoznao na Igmanu u zimu prošle godine kada je išao u Zagreb da bi doveo suprugu i dijete. Od tada , kad god je Zuka dolazio u Sarajevo, Ćelo se vidjao sa njim. Poznato mi je da je Zuka bio veoma povezan sa Seferom Halilovićem, koji je na njega imao veliki uticaj i uvijek bi mu stavio automobil na raspolaganje kada je Zuka dolazio u Sarajevo.

Na molbu Sefera Halilovića , Ćelo je zajedno sa još oko 100 boraca 9 mtbr tokom septembra i oktobra mjeseca učestvovao u borbama na hercegovačkom ratištu. Po povratku iz Hercegovine pričao mi je da su "naši borci" pobili neke civile dole u Hercegovini, i da je on našao i zbrinuo dvoje djece koji su pobjegli ispred ovog masakra. Medjutim, detaljnije o ovome i pored mog insistiranja nije htio da priča.

Takodjer mi je pričao da je Zuka negdje u Hercegovini uhapsio jednog hodžu iz Visokog, koji se dole bavio kupovinom oružja i municije, na tom terenu, što je,kako je rekao, utvrdjeno tokom hodžinog ispitivanja. Prema Ćelinim riječima hodža je navodno u ovoj kupovini za sebe prisvojio 5.000 DEM. Nešto kasnije razgovarajuć nevezano sa Bakirom Izetbegovićem pomenuo sam mu ovaj podatak i on

Jukić Izet

9/4

to regulise.

Prije 4-5 mjeseci Ramiz Delalić - Čelo i komandant za logistiku 9.mtbr Jukić Izet takozvani Dzin dogovorili su se da bi trebao početi uzimati novčane dobrovoljne priloge u vidu donatorstva od privatnika sa teritorije opstina Stari grad i Centar, koje kontrolise 9.mtbr. Nasa brigada je već imala jedan broj dobrovoljnih donatora koji su povremeno, davali novčane priloge. Da su ovo njih dvojica odlučili čuo sam kroz razgovore sa pripadnicima 9.mtbr. Nesto kasnije sam i od Ramiza Delalica i Jukić Izeta čuo da su se na ovakvo finansiranje brigade odlučili nakon sto su prestali dobijati naftu po niskim cijenama od nekog pripadnika Ukrajinskog bataljona UNPROFOR-a koji im je po veoma povoljnim cijenama prodavao naftu. Isti su se žalili da im je taj novac potreban i za kupovinu potrebnog MTS za brigadu. Odlučili su da donatorima izdaju potvrde za priloge koje su davali, na kojima je koliko se sjećam pisalo:"Zahvaljujemo se donatoru za nesebično pomaganje i jačanje A RBiH" i slično. U potpisu je stajalo ime Jukić Izeta komandanta 9.mtbr, a on je dobijeni novac predao u kasu brigade na III spratu u zgradi"sIPADA" u Trampinoj ulici. Bio sam prisutan u toj kancelariji kada blagajnik 9.mtbr izvjesni Kemo donijo jedan pistolj marke CZ col.7,62 i rekao da je Ramiz Delalić kupio ovaj pistolj i rekao da se za njega vlasniku treba dati 350 DM, a zatim iz kase uzeo ovaj iznos i u jednu svesku upisao da je za ovaj pistoj dato 350 DM, te da se svaka DM izuzeta iz kase mora evidentirati u svesku, pa ja na osnovu toga nislim da se inače vodila evidencija o izdacima koje je 9.mtbr imala od ovih donatorskih priloga.

Kako su pomenuti Hota Mustafa zatim Foco Kenan i Hukelić Ertan često bili uz Ramiza Delalica, a prva dvojica su bili njegovi pratioci oni su se sami Ramizu Delaliću nametnuli da ide u prikupljanje donatorskih priloga, jer su ga isti svakodnevno informisali ko od privatnika ima dosta deviznog novca a često su inicirali predlagali i insistirali da se odredjena lica dovedu u Stab 9 mtbr kako bi se prisilili da daju novac. Isti su sugerisali Ramizu Delaliću koliko mogu da daju novca pojedini privatnici i govorili bi mu, na čemu je

9/5

6

često insistirao Hota Mustafa da ponekog od tih donatora Ramiz Delalić treba "pritegnuti" ako neda onoliko novca koliko su oni mislili da može dati. U dovodjenju lica i prikupljanju donatorskih priloga išli su Hota Mustafa, Foćo Kenan i Hukelić Ertan.Isti nisu smjeli uzimati novac bez znanja Ramiza Delalića, a novac su dovedena lica uglavnom predavala Ramizu Delaliću i Jukić Izetu. Ponekad su isti samoincijativno dovodili ljude i govorili Ramizu Delaliću da isti imaju novac, da su ratni profiteri, da nisu metka isplalili te da trebaju da daju odredjene sume novca. Ljude koje su privodili uglavnom su davali novac, a ukoliko ga neko nije imao, utvrdili bi to Čelo, Musa, Foćo i Ertan nakon ispitivanja u štabu, pa bi takvog čovjeka i pustili.

Od vojnika iz moje čete čuo sam da su nekom što su ih Musa, Foćo i Erton privodili u štab, devizne novčane priloge dali sljedeći privatnici: Alemko 5.000 DEM, vl.kafića na Breki "Amerika" 2.000 DM, vl.bilijar kluba, neznam mu ime, 2.000 DM, vl.kafića "London" sa Koševskog brdu 2000 DM, izvjesni Medo vl. kafića "Rok" 5000 DM.Vlasnika kafića "Bugati" izvjesnog Šefku sam vidio u kancelariji Čele kada je dao donatorski prilog od 2.000 DM zatim sam bio prisutan kada su dali priloge Bašović 5000 DM, izvjesni Gale trgovac sa pijace Ciglane 5000 DM, vl. "Boema" izvjesni Dundo 2000 DM a i ranije je davao dobrovoljne priloge, jedan predstavnik desetak prodavača sa pijace Markala koji je donio njihove priloge od 200-500 DM, takodje i 6 mesara iz tržnice koji su dali po 2000-3000 DM, Duško Tomić predsjednik dječije ambasade 5000 DM, zatim 7-8 vl.zlatarskih radnji na Bašćaršiji po 2000-3000 DM, vlasnici 3 butika iz staklenog grada dali su po 500 DM, vl. kafića "Epoha" izvjesni Sejo koji je više puta dao po 500 DM, jednom je dao 2000 DM a čuo sam od Jukić Izeta zvanog Džin da je kupovao municiju za nas. Prije oko 2 mjeseca vidio sam u Čelinoj kancelariji u Romanijskoj br. 2 Sulju Druškića vl. restorana "Belvedere", koga su upravo priveli Musa i Ertan, a od kojeg su tražili da uplati donatorski prilog, ali pošto nije bilo Čele a Suljo se usprotívio, ova dvojica su ga odvela u zatvor vojne policije u ul. Svetozara Markovića gdje

Povčanin Malčo

(9/6)

je prenoćio. Sutradan kad je Ćelo razgovarao sa Suljom ovaj je otišao po novac i Ćeli predao 5000 DM. Sulju sam tada vidio kad je silazio niz stepenice baze i to mi je on rekao da je novac predao Ćeli. Nekoliko dana prije ovog slučaja prisustvovao sam kada su MNusa i Ertan doveli Adi Mulahalilovića, poznatog muzičara, u dvorište naše baze u Romanijskoj br. 2. Odveli su ga u Ćelinu kancelariju a ja sam krenuo za njima i čuo sam kako Adi u kancelariji Ćeli govori da ga Musa nije trebao udarati po licu i da će on svakako dati novac koji od njega traže. Ćelo je zbog ovoga vikao na Musu, a na Adijevu molbu da ga do njegove kuće odakle će uzeti novac ne vodi Musa nego ja, Ćelo je pristao i meni naredio da ga ja odbacim autom. Adi je nakon toga Ćeli dao 2000 DM.
Negdje u tom periodu kada smo sjedili u kancelariji Ćelo, Musa i ja. Musa je predlagao da bi Ćeli trebalo kako je rekao, "nagaziti jednog hadjiju"da donese donatorski prilog za našu brigadu i da je to Adi vlasnig kafića "Verdi". Ja sam se suprostavio Muši i da ja poznajem Adija i da ću ja otići do njega i reći mu da donese donatorski prilog. Ćelo je tada rekao: "E, hajde ako ga znaš dovedi ga ti, nek donese novaca koliko može". Ja sam našao Adija u Verdiju rekao mu da ga Ćelo traži zbog davanja priloga i zamolio ga da donese novaca koliko može, savjetovjući ga da je to bolje da sam uradi nego da ga vode na kopanje. On je to prihvatio i sutradan Ćeli odnijo 2000 DM.
Početkom septembra ove godine kada sam sa Ćelom sjedio u njegovoj kancelariji u društvu sa Jukić Izetom, ušao je u kancelariju Musa i odmah svrata obratio se Ćeli:"Onog Česku treba uhapsiti, jer je profiter,nista nije dao za brigadu, treba ga malo pritegnuti da i on nešto da". Ćelo je odmah prihvatio i rekao dovedite ga. Musa je izašao, pozvao Foću i Ertana, nakon 20 minuta Esada Česku su doveli u Ćelinu kancelariju.Pošto sam Česku poznavao nisam htio da prisustvujem njegovom ubjedjivanju da preda prilog,pa sam zato izašao iz kancelarije. Nešto kasnije jedan vojnik u krugu baze je pitao Musu šta je bilo sa Ćeskom našta mu je Musa odgovorio:"Neda pare mangup ide na kopanje". Foćo i Musa su izveli Česku i odveli ga bazu vojne policije u ulicu Svetozara Markovića, a odatle ga odveli na

Potpisano kao

(917)

kopanje rovova kod Spicaste stijene u zonu odgovornosti 1.bataljona pod komandom Handžić Emira - Hade.

Dana 18.08.1993.godine po naredjednju Ramiza Delalica otišao je Hota Mustafa zvani Musa sa patrolom od 3 pripadnika vojne policije da izuzmu naftu koja se nalazila u podrumu kuće vlasnice doktora Zlate Lončarević. Ovaj podatak da se u podrumu nalazi oko 1 tona nafte Ramizu Delaliću je dao komandant 1.batoaljona 9.mtbr Handžić Emir. S obzirom da je stariji čovjek koji je držao ključeve od ove kuće čije ime mi nije poznato, nije htio da preda ključeve i naftu dok se ne konsultuje sa Ramizom Delalićem. Musa ga je doveo u kancelariju kod Ramiza Delalica i nakon kraćeg razgovora u kojem je objasnio da naftu nije dao jer je mislio da su po nju došli lopovi ali kad mu je Ramiz Delalić rekao da će nafta biti korištena za potrebe 9.mtbr pristao je da naftu preda nakon čega je Musa otišao sa njim do kuće i naftu izuzeo. Ovom prilikom Musa je vidio u garaži automobil marke golf inače vlasništvoi doktorice Zlate Lončarević i odmah je motorolom pitao Ramiza Delalica da li da izuzme i auto. Ramiz Delalić mu je odgovorio da golfa izuzme ukoliko je vlasništvo pomenute dr.Zlate. Kada mu je Musa javio da čovjek neda ključeve od auta i da će mu ih on oteti Ramiz je odgovorio da to ne čini i da će poslati mene da mu pomognem. Ramiz mi je tada rekao da ja odem i da vidim o čemu se radi. Mojim dolaskom ništa se nije promjenilo jer čovjek nije želio da preda ključeve od auta, rekavši da je auto kupio od dr. Zlate, ali da mu nisu gotovi papiri o kupoprodaji u opštini. To je Musa objasnio Ramizu preko motorole nasta mu je ovaj odgovorio da auto doveze do baze i da će čovjeku auto biti vraćeno, ukoliko donese pomenute papire iz opstine. Postupajući po naredjenju Ramiza Delalica Musa je nakon što je čovjek donio ključeve dovezao auto u bazu i predao ključeve Ramizu. Ja sam za njim došao u bazu svojim autom. Po dolasku u bazu Musa je rekao Ramizu Delalicu da je gornji sprat one kuće prazan i da bi nekog od naših boraca trebalo useliti. Nedugo iza toga ovdje se uselio pripadnik 9.mtbr Abaz Semir sa suprugom kome je porušena kuća na Grdonju. Poznato mi je da je Ramiz Delalić

Ramiz Delalić

(9/8)

pomenuti golf dao na korištenje pripadniku logistickog bataljona 9.mtbr neznam mu ime a za uzvrat od njega dobijo automobil "CADY". Kroz razgovor prije oko 2 mjeseca sa vlasnikom kafica "Epoha" izvjesnim Sejom i njegovom radnicom Fetahović Almom saznao sam da su Almu silovali Koca Safet i Hukelić Ertan pripadnici jurišne čete 9.mtbr. Kako mi je Alma pričala isti su je prisilno iz Epohe odveli u Ertanovu kuću na Vratniku gdje su je tukli i silovali a tek sutradan je pustili. Krajem juna 1993.godine saznao sam u razgovoru sa Ramizom Delalićom da je istom Sefer Halilović Rekao da ukoliko bi doslo do kakvih sukoba sa Cacom da mu se treba pomoći. Početkom jula ove godine dok sam boravio u štabu jurišne čete 9.mtbr koji je bio smješten u prostorijama ZZ Sloga saznao sam od Ramiza Delalića da je došlo do neke pucnjave koja se čula oko Cacine baze. Tada mi je Ramiz Delalić rekao da će otići do Cacinog štaba a da ljudstvo bude u pripravnosti. Odmah nakon njegovog odlaska i ja sam sa svojim automobilom u večernjim satima otišao u stan kod svoje djevojke Torlak Ljle u ulici Pirin brijeg broj 3. Isto veče oko 24 časa izašao sam iz kuće i iz automobila u Lugavinoj vidioo sam veći broj pripadnika naše brigade pod oružjem koji su mi rekli da su pripadnici MUP-a napali štab Cacin. Medju pripadnicima naše brigade vidio sam Kocu Safeta, Hukelić Ertana, Tahirović Medžida, Memović Rizu, Medić Jasmina, Mehanović Nedžada, Mehanović Senada, Fadila Kurgaša i veći broj pripadnika vojne policije naše brigade. Nakon toga otišao sam u policisku stanicu kod k-dira SJB čije ime i prezime neznam i pitao ga šta se ovo dešava našta mi je on odgovorijo da je on povukao svoje ljude i da s njihove strane neće biti vatrenih dejstava. Nakon toga ja sam sjeo u svoj automobil i otišao na spavanje u svoj stan koji se nalazi u ulici Tahćića sokak broj 5. Kući sam stigao oko 1 sat iza ponoći. Sutradan sam ustao i došao oko 7 časova u krug kasarne "Sloga". Po dolasku u kasarnu vidio sam da se privode pripadnici SJB i vojne policije a tog momenta jednog pripadnika SJB doveo je Hukelić Ertan oduzetim automobilom marke golf, bijele boje,vlasnistvo MUP-a. Ertan je pomenutim automobilom tog dana zajedno sa još jednim pripadnikom tadašnjeg diverzantskog vodaa 9.mtbr čiji sam ja bio komandir hapsio

pripadnike SJB i vojne policije po gradu a poslije ih vodio u Stab Cace. Osim lica Erton je sa ovim vojnikom u Cacin stab odvozio i oduzeto naoruzanje. Privodjenje pripadnika SJB i vojne policije kao i oduzimanje i njihovo odvozenje u Cacin stab vrseno je po naredjenju Ramiza Delalica- Cele. Oko 9,30 casova u stab Sloga dosao je Ramiz Delalic koji me pitao gdje sam bio predhodnu noc. Nakon toga Ramiz Delalic je otisao na sastanak u Dom ljiljana u cilju razrjesavanja nastale situacije. Negdje oko 13 casova u stab Sloga dosao je Ramiz Delalić sa Enesom Bezdrobom i Suljom Agicem i tada se pocelo sa vracanjem oduzetog naoruzanja koje su pripadnici 9.mtbr oduzeli od pripadnika MUP-a.

Dana 25.10.1993.godine prespavao sam u kasarni u ulici Romanijska broj 2. Sutradan nakon ustajanja oko 6,3o casova odmah sam izasao u krug kasarne. Jedan od dvojice strazara cije ime neznam na ulazu kapije mi je rekao da se oko kasarne nalazi neka vojska i da smo opkoljeni. Odmah nakon toga otisao sam svojim automobilom marke golf rg oznaka AR BiH 4732. u stab vojne policije 9.mtbr koji je smjesten u ulici Svetozara Markovića udaljenoj 30 metara da se informisem o cemu se radi kod Keme Kapura komandanta vojne policije. Kapur mni je tada rekao da smo opkoljeni od pripadnika Vojne policije i MUP-a RBiH i la je on već isao u SJB Lugavina i razgovarao sa načelnikom ove tanice. Po navodima Kapura Bezdrob mu je tada rekao da je doslo do mjene komandnog kadra u 9.mtbr i 10 bbr i da se trebamo predati. U om momentu pozvan sam od strane Torino 1 tj. Cele na svoju motorolu ji je pozivni znak Torino 27. Tom prilikom Ramiz Delalić Celo mi izdao narjedjenje da se vratim u kasarnu u ulicu Romanijska br. 2 da za Kemu Kapura odnosno vojnu policiju donesem 10 pusaka. govorio sam mu da ne mogu doci jer smo opkoljeni nakon toga godjeni smo projektilom iz nitro glicerinke u krov obdanista sto i bila neka opomena da se predamo. Tom prilikom ranjeni su Kemo ur izvjesni Foco i jos dva pripadnika vojne policije 9. r.Desetak minuta nakon toga dosla su dva ljekara iz inzinjerijskog aljona koji se nalazi u neposrednoj blizini naseg objekta ukazali rvu pomoc. Po dolasku kombija ranjenici su prebaceni u bolnicu.

9/10

11

Pet minuta po dolasku ljekara iz kasarne u ulici Romanijska broj 2 po mene su dosli Mehanovic Nedzad i Hubiaer Asim zvani Osa sa oruzjem i trazili su od mene da podjem sa njima jer me zove Ramiz Delalić. Odgovorio sam im da ovi idu a da ću ja doći za njima. Mehanović i Hubijar su se odmah vratili a sa njima su otisli sa oruzjem Koca Safet i jos jedan pripadnik 9.mtbr koji je tada bio u vojnom pritvoru. Ja sam tada sa podignutim rukama uvis izišao iz zgrade i rekao vojnicima koji su opkolili zgradu da sam nenaoružan i da želi razgovarati sa njihovim komandirom. Neko od njih ne znam mu ime rekao je da mogu izaci ali som jate da će se komandir nalaziti na čosku ulice Lugavina. Otišao sam do komandira čije ime takodje neznam te ga pitao o čemu se radi. Objasnio mi je da je došlo do smjena Cace i Cele sa njihovih položaja komandanata i da se oni trebaju uhapsiti. Nakon toga putem radio stanice tog komandira stupio sam u vezu sa komandantom Laste Rusmirom zvani Rus upitao ga sta treba da radim nasta mi je on odgovorio:"Malco pametan si uradi kako je najbolje za tvoje vojnike da ne ginu ni oni ni mi predajte se". Odgovorio sam mu:"Ruse ja ću se sa svojim ljudima koji se nalaze u objektu predati za pet minuta, što sam i učinio. Sa svojim ljudima sam bez oruzja izasao napolje podignutih ruku i odveo ih u SJB Lugavina.

ZJAVU UZEO

ZAPISNICAR

IZJAVU DAO
Rovčanin Malco

Prilog broj 11.

11.
NEKE OD STRANICA SPECIJALNE INFORMACIJE UPRAVE BEZBJEDNOSTI ŠTABA VRHOVNE KOMANDE

učine čak i radi rušenja zvanične civilne vlasti, zatim da se u skladu sa svojim interesima nedovoljno i neblagovremeno angažuju u preduprečivanju i zaustavljanju nedavne četničke ofanzive, a da se opet u skladu sa svojim interesima udruženo uspješno angažuju u borbama na južnom ratištu itd. Koji su to interesi, i protiv koga su i zašto usmjereni, to je pitanje na koje nadležni faktori (SVK, VK i Predsjedništvo Republike), trebaju konačno odgovoriti, jer je to glavni uslov da se kadrovskim i drugim mjerama odlučno prevaziđu sadašnje dvojnosti (zvanične i neformalne) u rukovođenju i komandovanju u našoj Armiji koje vidno umanjuju njenu borbenu sposobnost i efikasnost.

Neke činjenice o tendencioznom korištenju sredstava javnog informisanja uz otkrivanje podataka iz domena vojne i državne tajne

U proteklim mjesecima ove godine su se u pojedinim sredstvima javnog informisanja sve češće javljali natpisi, intervjui i polemike o nekim suptilnim odnosima u našoj Armiji, u kojima se iznose i podaci koji u složenim sadašnjim ratnim uslovima neizostavno predstavljaju određeni stepen vojne ili državne tajne. A i bez da su posebna tajna, iznošenje nekih podataka i ocjena više je štetilo nego što je koristilo snazi naše Armije i Oružanih snaga Republike u cjelini. Međutim, zaokupljeni svojim ličnim interesima i pozicijama pojedine armijske starješine od toga ne prezaju i ne vode dovoljno računa o mogućim štetnim posljedicama. Čak se sredstva javnog informisanja koriste i za diskreditaciju i obračune sa pojedinim istaknutim starješinama u našoj Armiji.

Raspoloživa saznanja ukazuju da iza takvih nekih slučajeva stoji i načelnik SVK koga uglavnom u primjeni takvog metoda podržavaju upravo komandanti onih jedinica koje se ponašaju izvan zvaničnog RiK-a. Neposredan realizator takvih njegovih poteza je Fahro Radončić, bilo da to čini u cilju javnog propagiranja ličnosti

Sefera Halilovica, kao "najzasluznijeg" starjesine u Armiji, bilo u diskreditaciji nekih uglednih starjesina. O tome ilustrativno govore dva poznata konkretna slucaja. Prvi se odnosi na optuzivanje i javnu diskreditaciju bivseg nacelnika Uprave bezbjednosti, Fikreta Muslimovica, putem revije "AS" i "Oslobođenja", kojom prilikom je F.Radoncic koristio ili omogucio koristenje (uz znanje nacelnika SVK) i neke podatke karaktera drzavna, odnosno vojna tajna. Rasvjetljavajuci taj slucaj, sluzbe vojne i drzavne bezbjednosti su pretresom kod Radoncica u stanu pronasli 30-tak dokumenata sa oznakom "vojna tajna", koje mu je na raspolaganje stavio nacelnik SVK. Drugi slucaj se odnosi na javnu diskreditaciju zamjenika komandanta SVK Stjepana Sibera putem privatnog lista F.Radoncica pod nazivom "Bosnjacki avaz" br.1, od 10.10.1993.godine. U tekstu, ciji je autor Radoncic, vulgarno se karakterizira i blati licnost Stjepana Sibera i to ponovo koristenjem i podataka koji u osnovi imaju karakter vojne tajne, jer njihovo javno iznosenje steti jedinstvu i sposobnosti SVK OS nase Republike. Te podatke je F.Radoncic, kao neovlasteno lice, takođe koristio uz znanje nacelnika SVK. Uz to je vazna i pravna cinjenica da Radoncic nije pripadnik SVK, odnosno da nema formacijsko mjesto u SVK, sto moze da ukazuje da ga je nacelnik SVK angazovao za neke svoje "specijalne namjene" u komuniciranju sa sredstvima informisanja medu kojima je i angazovanje na diskreditovanju određenih uglednih licnosti u nasoj Armiji. Takođe, nacelnik SVK u novije vrijeme nastoji da odabere i novinare koji ce mu posluziti za veličanje njegove licnosti u javnosti kao i licnosti pojedinih komandanata, za koje se on odluci. O tome govori i nedavna radio reportaza novinara Sefke Hodzica sa lica mjesta na juznom ratistu u kojoj dominira glas Sefera Halilovica i njegovo uporno i tendenciozno insistiranje u razgovoru sa komandantom jedne jedinice 6.korpusa da posebno istakne zasluge jedinice Ramiza Delalica bez obzira sto taj komandant uporno izbjegava da to kaze naglasavjuci da su u osvajanju jedne vazne kote zasluzne jos neke jedinice. Interesantno

je da se ni sa jednom takvom radio reportažom načelnik SVK nije oglašavao sa odbrambenog ratišta Trnova i Bjelašnice. A zašto to nije uradio to je pitanje na koje bi bilo važno odgovoriti i u vojnom i u bezbjednosnom pogledu.

Dakle, izneseni primjeri jasno ukazuju da su "prizemne" borbe osamostaljenih komandanata i njihovih jedinica (ili dijelova jedinica) izvan propisanog RiK-a za njihove neke posebne interese i pozicije u Armiji (i izvan Armije), isprobanim mehanizmima već prenesene u javne medije. To je nepobitno veoma loš znak koji ukazuje da je stepen opasnosti od takvih pojava time postao i na području Sarajeva i šire daleko opasniji nego što je to bio prije dva mjeseca. O veličini te opasnosti dovoljno govore događanja koja su se po sličnoj logici ispoljila u zapadnoj Bosni i upućuju na potrebu da se u ovom dijelu Bosne ni po koju cijenu ne smiju dozvoliti, kao i na to da se osamostaljenim i otuđenim snagama u Armiji moraju što prije pronaći i jasno kvalifikovati njihova uporišta u okviru civilne vlasti, kao i u okviru kriminalnog podzemlja. U tome se negdje krije i objašnjenje nekih naših poraza (Otes, Trnovo, Igman) kao i naših obećavanih a neostvarenih deblokada Sarajeva.

Prilog broj 12.

12.
SVJEDOČENJE ŠEJLE JUGO: FAHRUDIN RADONČIĆ ODLUČIO DA RAMIZ DELALIĆ ĆELO BUDE UBIJEN

OSLOBOĐENJE srijeda, 29. august/kolovoz 2012.

REAGIRANJE

Fahrudin Radončić je lično odobrio ubistvo Ramiza Delalića Ćele

Radončić Ćelino ubistvo podmeće Bakiru Izetbegoviću. Ja, kada se dogovaralo Ćelino ubistvo, nisam sjedila sa Izetbegovićem, nego sa Radončićem. U kontaktima s Ramizom Delalićem Ćelom nikada mi nije pominjao Izetbegovića, ali jeste dokumentaciju o Radončiću kojom dokazuje njegovu ratnu ulogu, saradnju s neprijateljem, tvrdi nekadašnja zvijezda Avaza i Alfe

Cijenjena redakcijo,

[illegible]

PORESKE UTAJE

Zašto Fahro i oni koji su mu dostavili te snimke "zaboravljaju" spomenuti kontakte Zijada Turkovića i Kemala Čauševića, koji su školski drugovi. Bolji poznavaoci prilika znaju odgovor na ovo pitanje: Čaušević je dugogodišnji zaštitnik Keljmendijevih i Fahrinih poreznih utaja

[illegible]

Šejla JUGO - TURKOVIĆ

Prilog broj 13.

13.
DOKUMENAT, ZVANIČNA OCJENA GENERALŠTABA DA JE SEFER SMIJENJEN ZBOG INTERESA BEZBJEDNOSTI ZEMLJE

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
Štab Vrhovne komande oružanih snaga

Str.pov.broj:05-0140-148
Sarajevo, 13.04.1994. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

Zaključak Kolegija komandanta
ŠVKOS RBiH, d o s t a v l j a .-

Predsjedništvo Republike BiH

Kolegij komandanta ŠVKOS RBiH, održan dana 12.04.1994. godine, između ostalih pitanja razmotrio je i zahtjev gosp. Sefera Halilovića kojim traži rješenje svog statusa, te u vezi s tim donio odgovarajuće zaključke:

1. Gosp. Sefer Halilović, načelnik Glavnog štaba OS RBiH, naredbom Predsjedništva RBiH broj 02-111-670/93 od 01.11.1993. godine, razriješen je dužnosti načelnika Glavnog štaba OS RBiH i stavljen na raspolaganje Štabu Vrhovne komande OS. Za razrješenje sa tadašnje dužnosti postojali su opravdani razlozi koji iz razloga zaštite interesa i bezbjednosti zemlje, te jedinstva Oružanih snaga, nisu javnosti predočeni. Stvaranjem povoljnijih političkih i vojnih okolnosti omogućiće se da i javnost sazna određene činjenice, čime će se otkloniti špekulacije i manipulacije i stvoriti objektivna slika o svim događajima.

2. Učešće gosp. Sefera Halilovića u pripremi za odbranu od agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu je nesporno. Međutim, budući da Predsjedništvo Republike BiH nije donijelo odgovarajući propis kojim se reguliše postupak dokazivanja učešća u vojnim formacijama koje su se organizovale u cilju odbrane suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike BiH, pozivanje na te okolnosti je za sada nepotrebno i ne može se uzeti kao osnov za proizvođenje u činove Armije RBiH.

Učešće svakog pojedinca biće naknadno utvrđeno i valorizovano, u skladu sa objektivno utvrđenim činjenicama i stvarnim doprinosom.

3. U vrijeme dok je gosp. Sefer Halilović obavljao dužnost načelnika Glavnog štaba nisu bili određeni formacijski elementi čina, tako da je pozivanje na prirodno pravo na proizvođenje u čin koji je predviđen za formacijsko mjesto komandanta ŠVKOS potpuno bez osnova i bezpredmetno.

Gosp. Halilović mogao bi biti predložen za proizvođenje u čin Armije RBiH, ukoliko bi se sada nalazio na dužnosti za koju su određeni formacijski elementi čina.

Prema tome, ne može biti govora da je čin izgubio ili da mu je oduzet, pošto ga nije ni imao.

Čin koji je gosp. Halilović imao u bivšoj JNA zadržava, i to nije vezano za status aktivnog, odnosno rezervnog vojnog lica.

4. Eventualno proizvođenje gosp. Sefera Halilovića u čin, imalo bi, u ovom periodu, negativne konotacije i izazvalo bi nezadovoljstvo kod pripadnika Armije RBiH, kako u Štabu Vrhovne komande oružanih snaga RBiH, tako i u ostalim podčinjenim sastavima.

Predlažemo da se s obzirom na sve okolnosti ovog slučaja, a posebno na potrebu da se predhodno ispune određeni uslovi za proizvođenje , predviđeni pozitivnim zakonskim propisima, negativno riješi zahtjev gospodina Sefera Halilovića.

SP/DK

21.4.94

...ant ŠVKOS
...general
...m Delić

Prilog broj 14.

14.
IZVJEŠTAJ O PODACIMA KOJE JE SEFER HALILOVIĆ, JULA 1991., KAO SARADNIK „BORIS“ DOSTAVIO KONTRAOBAVJEŠTAJNOJ SLUŽBI JNA

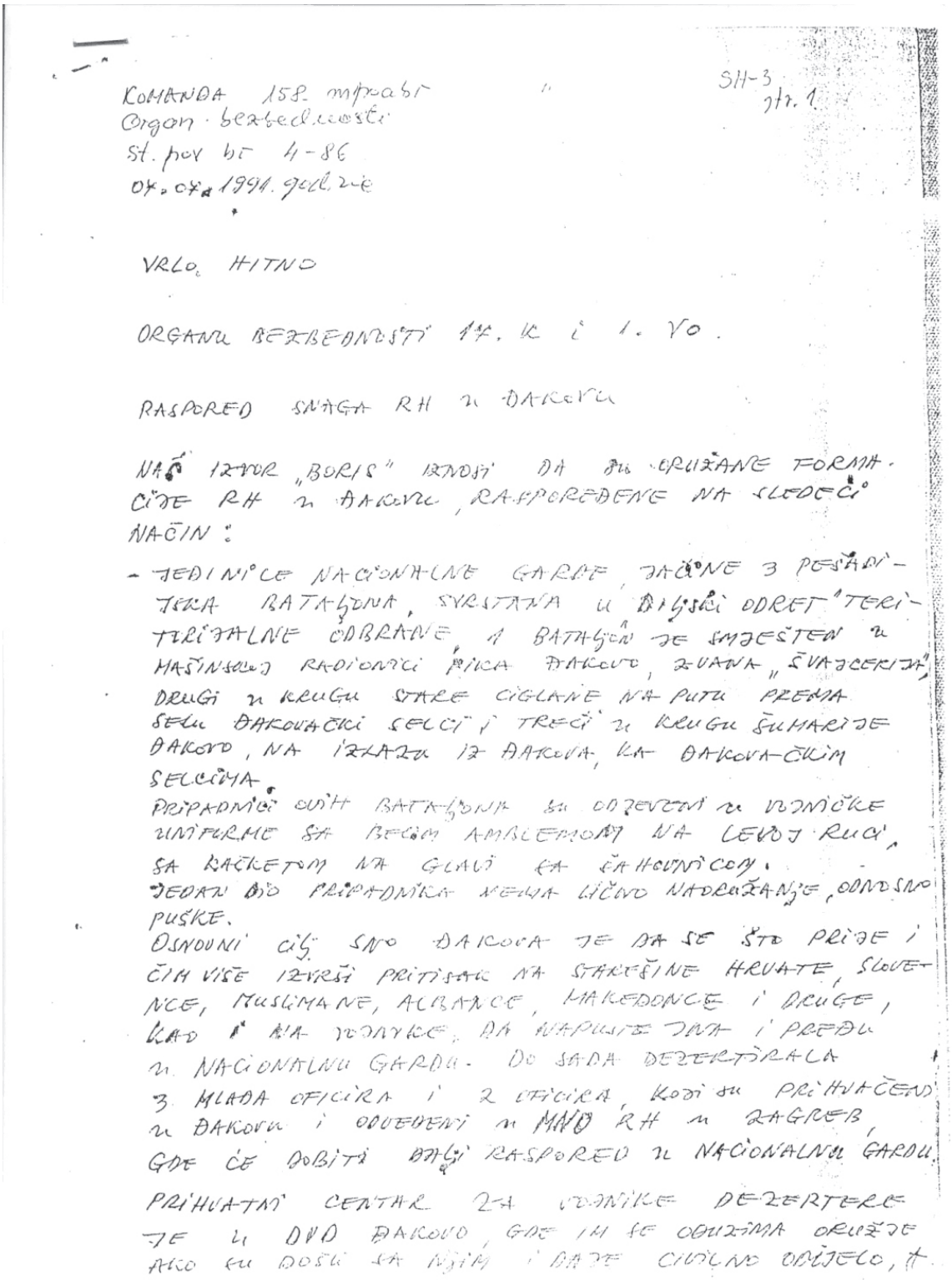

KOMANDA 158. mpoabi
Organ bezbednosti
St. pov br 4-86
07.07.1991. godine

SH-3
str. 1

VRLO HITNO

ORGANU BEZBEDNOSTI 17. K i 1. VO.

RASPORED SNAGA RH u ĐAKOVU

NAŠ IZVOR „BORIS“ IZNOSI DA SU ORUŽANE FORMACIJE RH u ĐAKOVU, RASPOREĐENE NA SLEDEĆI NAČIN:

- JEDINICE NACIONALNE GARDE, JAČINE 3 PEŠADIJSKA BATALJONA, SVRSTANA U DILJSKI ODRET TERITORIJALNE ODBRANE, 1 BATALJON JE SMJEŠTEN u MAŠINSKOJ RADIONICI PIKA ĐAKOVO, ZVANA „ŠVAJCERIJA“, DRUGI u KRUGU STARE CIGLANE NA PUTU PREMA SELU ĐAKOVAČKI SELCI i TREĆI u KRUGU ŠUMARIJE ĐAKOVO, NA IZLAZU IZ ĐAKOVA, KA ĐAKOVAČKIM SELCIMA.
PRIPADNICI OVIH BATALJONA SU ODJEVENI u VOJNIČKE UNIFORME SA BELIM AMBLEMOM NA LEVOJ RUCI, SA KAČKETOM NA GLAVI SA ŠAHOVNICOM.
JEDAN DIO PRIPADNIKA NEMA LIČNO NAORUŽANJE, ODNOSNO PUŠKE.
OSNOVNI CILJ SNO ĐAKOVA JE DA SE ŠTO PRIJE i ČIM VIŠE IZVRŠI PRITISAK NA STAREŠINE HRVATE, SLOVENCE, MUSLIMANE, ALBANCE, MAKEDONCE i DRUGE, KAO i NA VOJNIKE, DA NAPUSTE JNA i PREĐU u NACIONALNU GARDU. DO SADA DEZERTIRALA 3 MLADA OFICIRA i 2 OFICIRA, KOJI SU PRIHVAČENI u ĐAKOVU i ODVEDENI u MNO RH u ZAGREB, GDE ĆE DOBITI DALJI RASPOREĐ u NACIONALNU GARDU.

PRIHVATNI CENTAR ZA VOJNIKE DEZERTERE JE u DVD ĐAKOVO, GDE IM SE ODUZIMA ORUŽJE AKO SU DOŠLI SA NJIM i DAJE CIVILNO ODIJELO, A

2. SH-3 str. 2

POTOM UPUČUJU U MJESTA STANOVANJA, GDE SE RASPOREĐUJU U NACIONALNU GARDU. PLANIRAJU POŠTO IM SE ODAZOVE I PREĐE KOD NJIH ONAJ KO HOĆE, DA NAPADNU KASARNE U ĐAKOVU, ŠUMU GAJ I STANOVE VOJNIH LICA I TO JEDNOVREMENO. RASPITUJU SE ZA PONAŠANJE I STAVOVE ~~[illegible]~~ KIK JOSOVIĆA VUKAŠINA, ŠTO SU UČINILI I KONKRETNO SA NJEGOVOM ŽENOM, ALI NAŠA JE OCJENA DA OVAJ STAREŠINA NEĐE DEZERTIRATI, BEZ OBZIRA ŠTO JE PODNIO ZAHTEV ZA SKIDANJE IZ JNA. TVRDE DA KOD NJIH U NACIONALNU GARDU TREBA PREĆI JOŠ PORUČNIK PARADŽIKOVIĆ STANKO, K-DIR INŽINJERIJSKE ČETE, ALI SE OVAJ STAREŠINA U VEZI TOGA NIJE IZJAŠNJAVAO, A NAŠA JE OCJENA DA SE MOŽE OČEKIVATI DA OVAJ STAREŠINA DEZERTIRA. PREDUZELI SMO MJERE POKRIVANJA I STOGA.

TAKOĐE, OČEKUJU I GALIĆ IVANA, ZIK, KOJI JE TRENUTNO NA BOLOVANJU DO 13.08.1991. godine.

IZVOR JE IZNIO DA NE RASPOLAŽU MINOBACAČIMA, VEĆ SA PUŠKAMA, TROMBLONIMA, PIŠTOLJIMA I SNAJPERIMA.

I DALJE SE KONSTANTNO VRŠE PRITISCI NA STAREŠINE ILI PREKO SUPRUGA KOJE SE NALAZE U GARNIZONU, A PRETEŽNO RODOM IZ ĐAKOVA. NAJNOVIJI SLUČAJ OD DANAS JE POKUŠAJ VRBOVANJA UPRAVNIKA VOJNIČKOG RESTORANA,

ST. VOD. DAVČEV VANČA OD STRANE GL BECK ZORANA, KUVARA U VOJNIČKOM RESTORANU, KOJI SE 04.07.09. JAVIO TELEFONOM I SAOPŠTIO DA SE NALAZI NA BOLOVANJU. BECKE JE DANAS TELEFONOM IZ ČEPINA POZVAO DAVČEVA DA SE NAĐE U GRADU, DAVČEVOVO INSISTIRANJE DA ON DOĐE U KASARNU ILI KOD NJEGA U STAN, BECKE JE ODBIO I TRAŽIO DA SE NAĐU U KAFIĆU „ŠOKADIJA", KOD PIJACE U ĐAKOVU DANA 08.07.09. U 16⁰⁰ ČASOVA. VANČO JE BECKU OSTAVIO OVU MOGUĆNOST ZA SUTRA, KAKO BI SE KONSULTOVAO SA KOMANDANTOM I OB, DAVČEV JE SAMOINILIJATIVNO DOŠAO U KANCELARIJU I OVO PRIJAVIO. U VEZI SA OVIM TRAŽIMO VAŠE KONKRETNE STAVOVE. PROVJERAVAMO DALI JE BECK POZIVAO JOŠ NEKOG

SH-3
2/7.3.

NA RAZGOVOR, A DAVČEV JE INAČE PLANIRAO DA SE NE NALAZI SA BECKOM ALI PRISTAJE DA PO NAŠEM ZAHTEVU URADI ONO ŠTO JE NAJSVRSISHODNIJE.

NAČELNIK, OB
[illegible]

Prilog broj 15.

15.
IZVJEŠTAJ O PODACIMA KOJE JE SEFER HALILOVIĆ, SEPTEMBRA 1991., KAO SARADNIK „BORIS“, DOSTAVIO KONTRAOBAVJEŠTAJNOJ SLUŽBI JNA

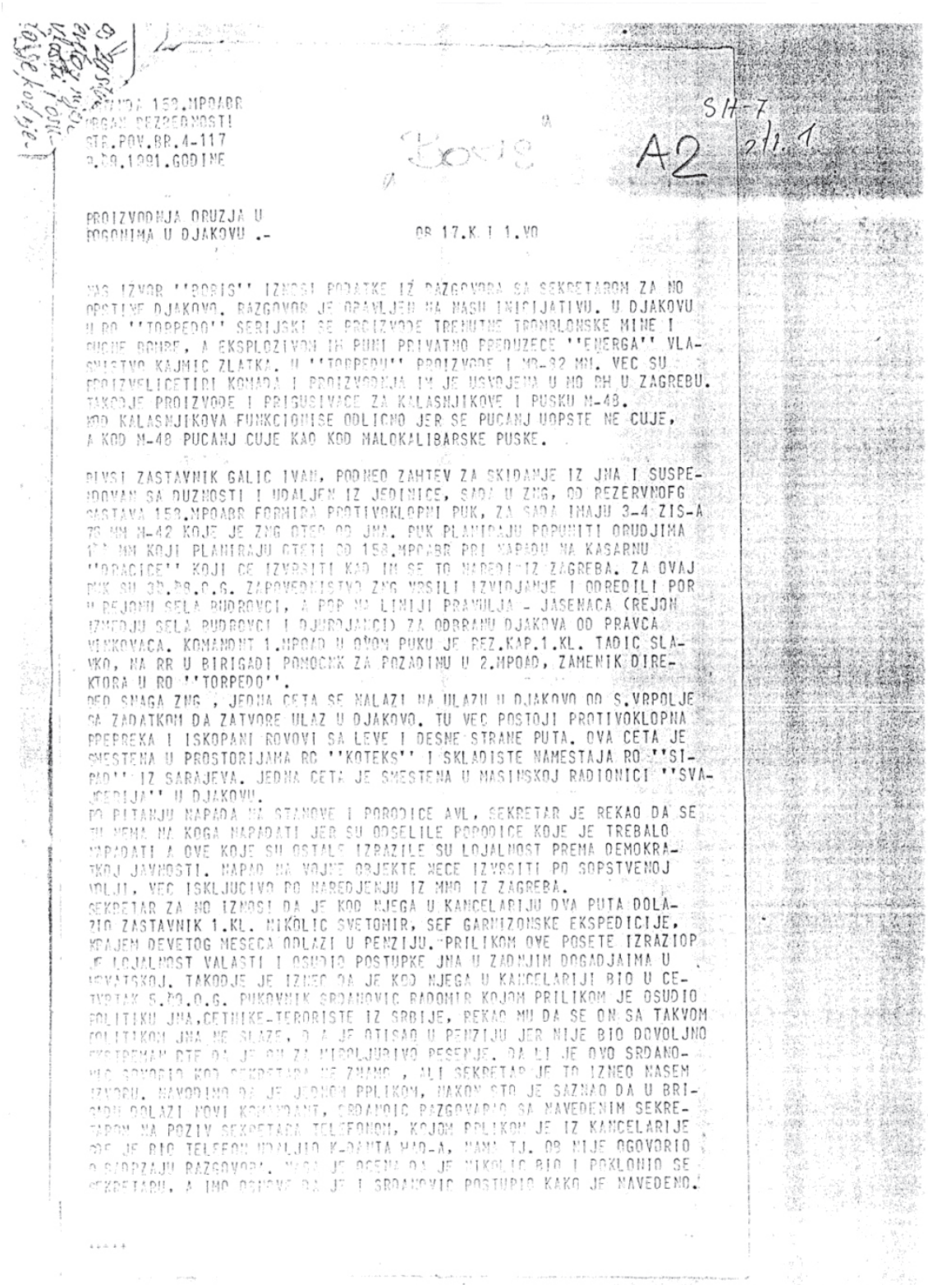

...ODA 158.MPOABR
ORGAN BEZBJEDNOSTI
STR.POV.BR.4-117
9.09.1991.GODINE

SH-7
A2
211.1

PROIZVODNJA ORUZJA U
POGONIMA U DJAKOVU .-

OB 17.K I 1.VO

OVAJ IZVOR ''BORIS'' IZNOSI PODATKE IZ RAZGOVORA SA SEKRETAROM ZA NO OPSTINE DJAKOVO. RAZGOVOR JE OBAVLJEN NA NASU INICIJATIVU. U DJAKOVU U RO ''TORPEDO'' SERIJSKI SE PROIZVODE TRENUTNE TROPOLOSKE MINE I DUBINE BOMBE, A EKSPLOZIVOM IH PUNI PRIVATNO PREDUZECE ''ENERGA'' VLASNISTVO KAJMIC ZLATKA. U ''TORPEDU'' PROIZVODE I MB-82 MM. VEC SU PROIZVELICETIRI KOMADA I PROIZVODNJA IM JE USVOJENA U NO BH U ZAGREBU. TAKODJE PROIZVODE I PRIGUSIVACE ZA KALASNJIKOVE I PUSKU M-48. KOD KALASNJIKOVA FUNKCIONISE ODLICNO JER SE PUCANJ UOPSTE NE CUJE, A KOD M-48 PUCANJ CUJE KAO KOD MALOKALIBARSKE PUSKE.

BIVSI ZASTAVNIK GALIC IVAN, PODNEO ZAHTEV ZA SKIDANJE IZ JNA I SUSPENDOVAN SA DUZNOSTI I UDALJEN IZ JEDINICE, SADA U ZNG, OD REZERVNOG SASTAVA 158.MPOABR FORMIRA PROTIVOKLOPNI PUK, ZA SADA IMAJU 3-4 ZIS-A 76 MM M-42 KOJE JE ZNG OTEO OD JNA. PUK PLANIRAJU POPUNITI ORUDJIMA 1'' MM KOJI PLANIRAJU OTETI OD 158.MPOABR PRI NAPADU NA KASARNU ''DRAGICE'' KOJI CE IZVRSITI KAD IM SE TO NAREDI IZ ZAGREBA. ZA OVAJ PUK SU 3B.PB.O.G. ZAPOVEDNISTVO ZNG VRSILI IZVIDJANJE I ODREDILI POR U REJONU SELA BUDROVCI, A POR NA LINIJI PRAVULJA - JASENACA (REJON IZMEDJU SELA BUDROVCI I DJURDJANCI) ZA ODBRANU DJAKOVA OD PRAVCA VINKOVACA. KOMANDANT 1.MPOAD U OVOM PUKU JE REZ.KAP.1.KL. TADIC SLAVKO, NA RR U BRIGADI POMOCNIK ZA POZADINU U 2.MPOAD, ZAMENIK DIREKTORA U RO ''TORPEDO''.
OSD SNAGA ZNG , JEDNA CETA SE NALAZI NA ULAZU U DJAKOVO OD S.VRPOLJE SA ZADATKOM DA ZATVORE ULAZ U DJAKOVO. TU VEC POSTOJI PROTIVOKLOPNA PREPREKA I ISKOPANI ROVOVI SA LEVE I DESNE STRANE PUTA. OVA CETA JE SMESTENA U PROSTORIJAMA RO ''KOTEKS'' I SKLADISTE NAMESTAJA RO ''SIPAD'' IZ SARAJEVA. JEDNA CETA JE SMESTENA U MASINSKOJ RADIONICI ''SVAJCERIJA'' U DJAKOVU.
PO PITANJU NAPADA NA STANOVE I PORODICE AVL, SEKRETAR JE REKAO DA SE TU NEMA NA KOGA NAPADATI JER SU ODSELILE PORODICE KOJE JE TREBALO NAPADATI A OVE KOJE SU OSTALE IZRAZILE SU LOJALNOST PREMA DEMOKRATSKOJ JAVNOSTI. NAPAD NA VOJNE OBJEKTE NECE IZVRSITI PO SOPSTVENOJ VOLJI, VEC ISKLJUCIVO PO NAREDJENJU IZ MNO IZ ZAGREBA.
SEKRETAR ZA NO IZNOSI DA JE KOD NJEGA U KANCELARIJU OVA PUTA DOLAZIO ZASTAVNIK 1.KL. NIKOLIC SVETOMIR, SEF GARNIZONSKE EKSPEDICIJE, KRAJEM DEVETOG MESECA ODLAZI U PENZIJU. PRILIKOM OVE POSETE IZRAZIO JE LOJALNOST VALASTI I OSUDIO POSTUPKE JNA U ZADNJIM DOGADJAJIMA U HRVATSKOJ. TAKODJE JE IZNEO DA JE KOD NJEGA U KANCELARIJI BIO U CETVRTAK S.MJ.O.G. PUKOVNIK SRDANOVIC RADOMIR KOJOM PRILIKOM JE OSUDIO POLITIKU JNA,CETNIKE-TERORISTE IZ SRBIJE, REKAO MU DA SE ON SA TAKVOM POLITIKOM JNA NE SLAZE, DA JE OTISAO U PENZIJU JER NIJE BIO DOVOLJNO ISTREHAN OTE DA JE ON ZA MIROLJUBIVO RESENJE. DA LI JE OVO SRDANOVIC SAOPSTIO KOD SEKRETARA NE ZNAMO , ALI SEKRETAR JE TO IZNEO NASEM IZVORU. NAVODNO DA JE JEDNOM PRILIKOM, NAKON STO JE SAZNAO DA U BRIGADI DOLAZI NOVI KOMANDANT, SRDANOVIC RAZGOVARAO SA NAVEDENIM SEKRETAROM NA POZIV SEKRETARA TELEFONOM, KOJOM PRILIKOM JE IZ KANCELARIJE GDE JE BIO TELEFON UDALJIO K-DANTA MAD-A, NAMI TJ. OB NIJE OBAVIJESTIO O SADRZAJU RAZGOVORA. KADA JE OSEN DA JE NIKOLIC BIO I POKLONIO SE SEKRETARU, A IMA OSNOVE DA JE I SRDANOVIC POSTUPIO KAKO JE NAVEDENO.

.....

SH-7
str. 2.

PODATKE IZVORA ''BORIS'' CENIMO KAO TACNE. PODATKE NE PUBLIKOVATI U JAVNOSTI VEC IH KORISTITI U UZIM ORGANIMA RIK-A ZBOG ZASTITE IZVORA PODATAKA. U SKLADU SA PODACIMA KOMANDA BRIGADE JE PREDUZELA POTREBNE MERE OBEZBEDJENJE.

DANA 7.09.1991.GODINE U 03.00 SATI NA ZELEZNICKOJ STANICI U DJAKOVU, POLICIJA JE CUVALA VAGONE U KOJIMA JE BILA VOJNA OPREMA, POSLIMSU PRIPADNICI ZNG I DEO OPREME ODVEZLI I SMESTILI U SILOS. TADA SU U BLIZINU STANICE UOCENE I TRI HAUBICE 155 MM KOJE JE ODVEZLA ZNG. VODJA KOLJACKIH TROJKI IZ DJAKOVA JE BLAZEVIC POZO, REZ.PORUCNIK.

VOJNIK
KAPETAN 1.KLASE
VOJO KNEZEVIC S.R.

PRIMLJENO: - 9. 09. 91 (DAN I MESEC) 19.50 (ČAS I MINUTE)
823/824 800 11 31
20.40
21.30/21.41

Prilog broj 16.

16.
TRETMAN SEFERA HALILOVIĆA KAO SARADNIKA „BORIS“ U JEDNOM OD PLANOVA KONTRAOBAVJEŠTAJNE SLUŽBE JNA

Organ bezbednosti 158.mpoabr
(Naziv organizacije jedinice, komande ili štaba)

Obrazac PR-3

MESEČNI PLAN RADA

za mesec JULI 19 91. godine

Redni broj	Veza sa godišnjim planom	NAZIV ZADATKA, FAZE ILI AKTIVNOSTI	Oznaka zadatka	Nosilac zadatka	Sarađuje	Rok – Početak	Rok – Završetak
1	2	3	4	5	6	7	8
1.		RAD NA OPERATIVNIM AKCIJAMA a) operativna akcija "ŠTIT" Kontaktima i razgovorima sa izvorima "Zeleni", "Cvijeće" i "Teški" i saradnika "Boris" pratiti i po mogućnosti dokumentovati nove događaje u vezi sa paravojnim jedinicama, preseljenja oružja i ljudstva jedinica. Preko navedenih izvora i saradnika istraživati aktivnosti koje žele sprovesti prema JNA i vojnim objektima, te ih preko organa straža-rske službe dokumentovati. b) operativna akcija "JEDINSTVO" Preko saradnika "Pavle" i majora Trajkovića otkrivati i presecati oticanje podataka o preformiranju jedinice. Preko organa komandovanja insistirati da se sa naređenjima upoznaje samo neophodan broj starešina te upozoriti na spreča-		KOB 158.mpoabr	referent OB organi KPS prijavnice i straža	17.06. 1991.	15.07. 1991.

Prilog broj 17.

17.
JEDAN OD DOKAZA
KAKO JE SEFER RASKALAŠENO
TROŠIO NOVAC NAMIJENJEN ZA ODBRANU BIH

Ovih dana se na teritoriji grada Sarajeva vrši distribucija postera, afiša i bedževa sa likom načelnika Staba VK OS RBiH - gospodina Sefera Halilovića.

Ovakav marketinški potez izazvao je različite komentare, od strane boraca Armije RBiH u kojima ima i negativnih konotacija.

Tako je, naprimjer, prisutan (neprovjeren) podatak da sve to kosta oko 200.000 maraka uz pitanja otkud novac za ovakvu medijsku promociju, koja je svrha iste i ko stoji iza nje. Ovakva medijska promocija, do sada pripisivana narcisoidnim komandantima tipa JUKA, ĆELO, TOPA i drugi, predstavlja i iznenađenje kad je u pitanju načelnik Staba VK OS RBiH.

Posebno je interesantno da pored lika dominira tekst: KOMANDANT SEFER HALILOVIĆ - HALIL.

Nedosljednost u predstavljanju funkcije gospodina Sefera Halilovića može biti povod problema političke prirode, obzirom da je gospodin Halilović načelnik Staba VK OS, a da Predsjedništvo RBiH ima funkciju KOMANDANTA.

VH/JZ

NAČELNIK
Vahid Muslimović

Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK broj 22, od 06.04.1993. godine

Prilog broj 18.

18.
TEKST TONSKOG SNIMKA RAZGOVORA JUSUFA JAŠAREVIĆA SA UHAPŠENIM RAMIZOM DELALIĆEM ĆELOM

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O
SEKTOR SDB
28.10.93.

Službena tajna
Strogo povjerljivo

R E P R O D U K C I J A

razgovora JUSUFA JAŠAREVIĆA, načelnika UB ŠVK, sa RAMIZOM DELALIĆEM - ĆELOM, obavljenog dana 28.10.1993.g.

J: ...., a ja sam želio i radio na tome dva-tri mjeseca uporno da taj dio problema se savlada jednim putem ljudskim, mirnim putem. Koliko sam samo silnih razgovora obavio i s tobom i sa Džinom i sa Tomom (?) i sa Senadom. Ja sam morao znati i uočiti da će se desiti belaji koji su se desili. I krenulo je bilo. Kod tebe je krenulo. Kod tebe sam ja osjetio jedan napredak veliki da se tu može. Međutim, prema 10-toj nije se baš nikako moglo. I ovo što se na kraju desilo, taj masakr koji se desio, ja dva dana nisam mogao jesti kada sam vidio šta je urađeno sa našim ljudima. To, četnici su mala maca, to što je on radio. A mi se borimo za Bosnu i Hercegovinu, borimo se za muslimanski narod, borimo se protiv četnika. Našim ljudima ... živima, ..., živima vađene oči, rezane uši. To četnici nama ne rade, ni ustaše. To je mojim ljudima urađeno. Šest mojih ljudi je tako izmasakrirano. Koja je to životinjska ruka mogla da radi? I vidiš..... Ja nisam imao vremena da dođem da te vidim. Obilazio sam Džina, obilazio sam ove ljude do kojih ja malo više držim. Da porazgovaram s tobom... Cilj mog razgovora s tobom je da ti dam nekoliko uputa, savjeta. Ti si pametan čovjek, to moraš shvatiti tako. A sad .... da bi pomogao i sebi, a prije svega narodu, za koji sam ja ubijeđen da tvoj patriotizam i tvoj narod, tvoj .... je na tom putu, u tom dijelu sigurno ispravan. Da bi pomogao, jeste krajnja iskrenost, Ramize. Pomozi tom svom narodu, pomozi sebi, pomozi meni, pomozi nam svima da rasvjetlimo situaciju. Da rasvjetlimo ko je iza svega ovoga. Ko je založio i tebe i sve mnoge druge. Ja sam, sjeti se, ukazivao da je vrlo moguće da iza toga stoje nečiji ciljevi,da je Ramiz samo pion u nečijim rukama. Ramizova energija, Ramizova moć da okupi ljude uza se. Ja sam davao do znanja da se tu misli na tu caku. Da li je sad Ramiz ...., što se kaže. Da li je neko htio da žrtvuje Ramiza, ili slične Ramizu da bi neke svoje mračne ciljeve ostvario? Znači, ja bih te molio da u tom smislu to shvatiš i da se u tom smislu ....

R: Molim te, najiskrenije da mi kažeš, ima li iko od povrijeđenih ili mrtvih sa naše strane?

J: Poginulih iz tvoje brigade nema.

7/11

R: .... moje brigade od strane Vojne policije, MUP-a i vojske?
J: A da je izvršila tvoja brigada?
R: Da.
J: Iskreno, nismo još sredili te sve podatke. Ima ranjenih. Ima ranjenih, međutim, još to nije sve sređeno. Još to nije sve sravnjeno. Nemamo pravih podataka. Moguće je da toga bude. Sad nema takvih saznanja da je tvoja brigada nekoga ubila. Sad tih podataka nema trenutno, što ne znači da nema toga, jer su na određenim prostorima vođene te borbe. Iako ti moram reći da ono što sam ja ranije govorio, da se ne može porediti deseta i tvoja, nikako. Najveća greška je i bila uvlačenje tebe stalno u to društvo tamo i vođenje tebe prema desetoj. Jedan od ciljeva je bio da tebe odvoji...
R: .....to sam ja siguran. Ja sam im davao upute i jednom i drugom i trećem, maltene da se ...., vjerovatno ste slušali na radio-stanici, čuli ste i preko telefona da sam davao upute da se ne smije metak ispaliti....
J: Čija je ideja da se pokupe taoci?
R: To je ujutro rano bilo. Nijedna .... obavijest nije stigla, kao što je mogla da stigne. Prva obavijest je stigla negdje oko dvanaest jedan sat preko megafona. Mogla je tako i ujutro.
J: Ko je u Romanijskoj pokupio taoce?
R: U Romanijskoj su pokupljeni taoci kad je ... Imamo tu par stanova od ovih boraca koji su bili oženjeni. Izašli su, počeli su da ..... Ljudi su .... izašli vani, mi smo ih samo potjerali unutra. Niko ni jedne naredbe nije izdao da se kupe taoci.
J: Ti si želio sa mnom da razgovaraš?
R: Samo po jednom pitanju još. Juso, molim te. Puno ima stvari da se kaže. Mene samo interesuje jedna stvar, da se ovi moji ljudi, vjeruj mi na riječ kad ti kažem, Džin je izuzetno pošten čovjek, treba da se pusti, da se čovjek ne maltretira. Ovih boraca ovdje ima,dosta boraca, koji su pošteni, dobri borci. Ne bih volio da ih se .... po brigadi da se hapse ljudi. Vjeruj mi na riječ, sve što vas bude interesovalo, dajem ti riječ. Sve ću ti reći otvoreno, iskreno, pod jednim uslovom. A to je da se puste ljudi, sem onih koje smatrate... Ja znam da Musa (?), Fočo moraju biti zatvoreni. Ti znaš dobro što sam ih ja štitio. Nisam ih štitio iz razloga.... krivične prijave. Nisu nikoga ubili, nisu nikoga...
J: Ja ne znam što si ti njih štitio. Ja sam tebi predlagao da ih ne štitiš.
R: Vjeruj mi na riječ kad ti kažem da sam stvarno pogođem maksimalno. Ja ovo neću moći izdržati. Sve što ti mogu reći, kazaću ti samo pod uslovom da se odmah poslije ovog razgovora ili strijeljam, ili ...., ništa drugo. Pazi, ne mogu sam na sebe da dignem ruku...., ali te molim da mi se omogući poslije ovoga razgovora... Ja ću pokušati da bježim ako me nećete vi. Ja sam mogu se ubiti ovde... Napašću (?) na tebe.....
J: ..... ti si pametan čovjek. Hajde ovako, pomozi sebi i ovo što rekosmo. Evo, u ovom smislu malo da vidimo. Odmah da ti kažem, najiskrenije, u to budi ubijeđen da i prema Džinu i prema sve i jednom ovdje iz tvoje jedinice, krajnje, krajnje korektan je odnos i krajnje profesionalan će biti postupak. Nijedan čovjek neće biti ni dvadeset minuta

u pritvoru,ako to ne zaslužuje. Ja ti to tvrdim, a u to ćeš se uvjeriti. Eto. Džin je odmah da znaš da je Džin izuzetno pomogao u cijeloj stvari oko jedinice. Džin je već na slobodi. Ja sam Džina juče obišao, odnio mu cigareta, razgovarao s njim. Prema tome, budi siguran da se radi krajnje profesionalno i korektno, znaš. Tako u to budi siguran stvarno.

R: Molim te ovo... što sam ti rekao. Morate mi omogućiti.Nemojte dozvoliti da ja dižem ruku na sebe. Pustite me, ti to možeš. Ti si jak čovjek i uticajan.. Ti i Munja to možete uraditi. Ja ću odavde izaći uz pokušaj bjekstva, oni me moraju ubiti.

J: Ramize, nemoj biti dijete.

R: Juso, nema (?) priče više.Vjeruj mi na riječ, ja sam u mogućnosti. Tebe molim, jer si čovjek i možeš to da uradiš.Sve što te bude interesovalo, ja ću da kažem. Sve.

J: Dobro. Ovako, znaš šta bih te ja sad molio.Ovako, nekoliko pitanja, jer ja nemam mnogo vremena. Neću imati da ovo radim s tobom dalje. Ali, npr. recimo. Možeš li ti meni samom, evo sada, kazati nešto oko ove čitave situacije. Jesi li ti od nekoga dobijao neke konkretne podatke? I od koga? Za moju, ovako, ...

R: Juso. Neću da pričam, ako nećeš da garanuješ...

J: Ja tebi mogu samo da garantujem zakonit odnos prema tebi. Ne mogu. ti ja garantovati Ramize, nešto što je van zakona, nešto što je van mog morala i van moje profesije. Sve što je u okviru sa zakonom, sa onim na šta ja imam pravo, ja ti to garantujem.Ja ti to garantujem. To će... Ko je, ustvari, taj što je tebe žrtvovao i upotrijebio tvoje neke... Recimo, evo konkretno...

R: Jesam li ja ičim doprinijeo da se ljudi poubijaju?

J: Molim?

R: Jesam li ja ičim doprinijeo da se ljudi poubijaju?

J: Recimo, ono početkom jula, 2/3. jula. Ko je rukovodio tom akcijom?

R: Kojom?

J: 2/3., kupljenje ljudi, napad na komandna mjesta itd. Ko je iza toga stajao?

R: Reci mi Juso, ovo što ti govorim... za ubistva što je Caco izvršio ima li moje imalo tu krivice?

J: Sad ti ja to ne mogu govoriti.. Sad ja to ne znam.Koliko ja sam u situaciji, trenutno, trenutno nema tvoje krivice. Međutim, to treba sagledati u jednom kontekstu širem, kompletnoj situaciji. Hošeć mi reći ovo za 2./3.juli. Od koga ste dobijali vi podatke, šta se radi, da se priprema napad...

R: Juso. Pazi, ne moraš mi... Ja ću reći ovim tvojim radnicima sve što me budu... Fino i korektno. Ja ću im sve reći. Ovdje je, da vi pomognete mene lično. Ja sam vama pomogao, pomozite vi meni.

J: Hoćemo.

R: Tražim da se (?) ... Vjeruj mi da ja nisam protiv ovog naroda. Neću da se piše i da se... da sam ja izdajnik ovog naroda, da sam ja ... da sam Juka Prazina. Tražim od tebe... Ovo nije nemoguće Juso. Zašto ne možeš nekog poslati nek uradi... Ali hoću da se u novinama piše tamo da nije Ramiz taj što se piše.

J: Hajde ti meni odgovori na ovo pitanje, pa ćemo mi doći tamo gdje treba. Kaži mi nešto o tome, 2./3. jula. Ko vam je davao podatke, instrukcije? Ko vam je davao pogrešne, ustvari, podatke? Kaži mi nešto o tome. Baš

(713)

me interesuje. Dosta mi toga znamo. Ja ću se samo uvjeriti koliko si ti iskren. Ti za to jesi iskren, samo koliko ćeš htjeti... Ko vam je rekao da ćete biti hapšeni (?)? Od MUP-a i policije?

R: Juso, može... sve ću ti reći... Juso, sve ću ti reći. Hoću samo da znam, da nemam... da nema moje krivice tu...

J: Hajde reci...

R: Juso. Ja sam u zadnjih dva mjeseca, tri bio pod jakom tenzijom nekom. Non-stop, svaki božiji dan, negdje... ili dođe Mesar ili... i baš, Mesar mi je baš zadnji put, prije 10 dana, ne znam sad tačno, došao i rekao bićete napadnuti, spremite se. A to je bilo ono prvi put... To se desilo negdje... kad je ono MUP bio... Došao neko Seferu i Sefer mi rekao lično na telefon, pa mi je rekao šifrovano. Vjerovatno imate to, ako ste prisluškivali. Šifrovano mi je rekao da ćemo biti napadnuti. E onda ako to znate da nije bilo ništa, kasnije to uslijedilo sa Cacom tamo. Sefer je naravno meni rekao da će biti i da ću biti ja napadnut. Da MUP sprema ubistvo, moje ... svatova i još nekih radnji, da moram biti odrađen i da moram biti tučen. Ja sam naredio blokiranje MUP-a. Da se MUP blokira, nisam naredio da se MUP razoruža, niti sam naredio da blokira MUP, kad smo ustvari išli tamo.

J: A na....

R: Ne znam na kaku....

J: Ti si raspolagao vrlo često podacima koje i pitanjima i odlukama na najvišem vrhu državnom i vojnom. Ko ti je davao te podatke? Jesi znao šta se odlučuje recimo na Predsjedništvu, na Štabu Vrhovne komande. Ko ti je te bogati podatke davao?

R: Koje sam ja, ne razumijem, moraš mi reći... koje podatke.

J: Pa recimo hoćeš mi kazati čiji je crni mercedes 341-524? Ko vozi tog mercedesa?

R: Crni mercedes?

J: Crni mercedes, registracija SA 341-529, ko ga vozi?

R: Ne.

J: A od koga si, kako si imao komunikacije, znači sem Sefera, sa Seferom si imao komunikacije, je li u štabu komande. S kim si imao još komunikaciju, odakle su ti dolazili podaci iz Predsjedništva. Jesu li preko Sefera ili preko nekog drugog. O čemu se raspravljalo, koje se odluke donose itd. Jesi li imao takva saznanja?

R: Pa nije iz Predsjedništva.

J: Šta se na tom nekom dešava, dešava.

R: Pa nije, nije sigurno.

J: Kakvu relaciju ti imaš sa sudijom Teftedarijoim?

R: Ja, ... pomogo mi je dva,tri put u vezi mojih boraca, s njim razgovarao ja zamolim da ne bude, oni koji su dobri borci, da ne budu, bačeni.... jer ja uništim.

J: Za koje ti je borce pomogao?

R: Pomogo mi je za onoga Kegu, on je imao neki stari pištolj iz nehata, ja sam tada bio u Zagerbu, to je davno bilo, ubio je iz nehata jednu djevojku. Ja, znao sam da nije kriv.

J: Koju djevojku?

R: Ne znam neku djevojku, ne znam.

J: Kako se zove ta djevojka?

R: Ne znam bogami.

(714)

J: Gdje je stanovala?
R: Na Vratniku je to.
J: A kad je bilo to ubistvo?
R: Prošle godine.
J: A kako se zove Kega, kako mu ime i prezime?
R: Ne znam.
J: Kegom ga zovu, je li.
R: Kegom ga zovu.
J: Bio u tvojoj jedinici, je li?
R: .....
J: Gdje je on sad?
R: Bio je u jedinici je još uvijek. Kažnjen je osuđen.
J: Kome ti je, koga je još on izvukao? Kog još borca tvog sem ovih...
R: Ne znam, bilo je boraca, oni koji su se odmarali evo od jednog mog borca brat, on je zatvoren bio narkoman teški.
J: Kako se zove?
R: Edo Aslanović (?)
J: Aha.
R: Onako sam samo rekao, jer on je dolazio u Bisere gore u kafić. Ja sam razgovarao sa njim kažem nemoj, nije on kriv, on ne prodaje drogu i tako. Osudili su ga da prodaje drogu, ja znam da je on narkoman, ali radi brata njegovog znaš.
J: Šta si mu dao kao mito. Kome si dao sivi auti 80 benzinac?
R: Prije svega sam to njima dao.
J: To si dao Teftedariji, je li?
R: Senadu Teftedariji.
J: Senadu.
R: I Teftedariji.
J: Kom Senadu?
R: Senadu Krehi.
J: Krehi.
R: Nevezano isto, rekao bi ti ja nešto nevezano za to došli su mi rekli da nemaju auta. Ja sam imao nekog benzinca, tada nije bilo benzina. Reko sam evo daću mu ja.
J: Kaži mi kad si zadnji sastanak ti imao sa Cacom i gdje?
R: Imao sam zadnji sastanak, otišli ja i Džin, poveo i Toma bio i Ekrem. Bili smo kod mene, gore sjedili, pili kafu i pričali da vidimo šta ćemo i kako ćemo...
J: Kad je to bilo?
R: Dan prije.
J: Ja.
R: Dan prije.
J: Gdje ste imali sastanak?
R: Gore kod mene u ... sjedili ja, Džin, Tomo i Ekrem Muradif.
J: I Caco.
R: Nije Caco.
J: A ne.
R: Poveli njih hajmo reko da idemo da vidimo jer onaj pale su one, oni kažu da su lune. I oni kažu hajde moli Tomo i Ekrem, hajde mole da odemo da vide, hajde. I ja odem vidim i kad se vraćali hajmo kod Cace na sastanak. I svratimo svi... tamo. I sjeli mi jedno 15 minuta, popili kafu izašli.

7/5

J: O čem ste pričali?
R: Pokazivao nam je Caco što je dobio od UNPROFOR-a, neke, neku beležnicu gdje su imali kartu upisanih svih ovih položaja naših.
J: A jeste li pričali o nekoj situaciji ovdje, o nekom mogućem napadu na vas.
R: Taj dan ujutro negdje, u stvari odnosno kad sam ja onaj razoružao onu dvojicu snajperista.
J: Ja.
R: To jutro su došli kod mene Tomo i Džin i rekli mi Ćelo ne bi volili da budeš ti uvučen u ovo nešto, izgleda da će da bude neki napad, daj da vidimo da sredimo to. Ja sam rekao nema nikakvih problema, onda sam, došlo mi je pet, šest ljudi iz moje brigade i reklo mi da je pun grad snajperista, da se čuvam da će me ubiti. A u zadnjih sedam dana Sefer me stalno zvao i reko da će ....
J: Sefer te zvao je li, koliko puta te zvao?
R: Skoro svaki dan u zadnju nedelju dana, u zadnjih mjesec i po dana, to je bio ono ili neko dolazio, reko da će biti napad. Zato sam ga stalno zivko dole kod tebe da vidim da li će se moći srediti situacija da se pustim da idem ja odavde.
J: Možeš li se sjetiti gdje si bio 25.10. između 17 i 19 sati, popodne, naveče?
R: Koji je danas, ja ne znam.
J: Danas je 28-mi, prije tri, četiri dana, uoči tog sukoba da kažem uslovno.
R: Bio sam ja mislim da sam bio kod Cace naveče. Otišo, obilazio te.
J: S kim si bio?
R: Ma nije bio niko, bio Caco, bio ovaj Samir njegov, bio sa mnom Malčo.
J: Je li neko iz štaba Vrhovne komande s tobom bio kod Cace koji put u zadnje vrijeme?
R: U zadnje...
J: Uoči tog dana ili dan, dva.
R: Trebali smo da idemo ja i Sefer ja mislim.
J: A ko je tražio taj sastanak.
R: Sefer.
J: Sefer, a da se sastante ti...
R: Ja, trebali smo prvo da odemo, ja sam otišao kod njega i rekao mu da pun je grad snajperista i reko mu.
J: Komu si otišao, kod Sefera?
R: A?
J: Kod Sefera ili Cace?
R: Kod Sefera i reko mu da je pun grad snajperista i da ovaj da vidimo da odemo kod predsjednika ili kod nekoga da sredimo to da idem je li. Non-stop sam primo da će da me ubiju.
J: Od koga si to primo?
R: Pa primo od Sefera, primo od Suda (?), od ovoga, od onoga, da ću biti.
J: Ko ti je iz suda dao taj podatak?
R: Dobro, nije to bitno hajde.
J:Dobro bitno je li to Teftedarija ili je...
R: Nije, nije iz vojnog suda, iz civilnog.
J: Ko je taj što ti je dao. Znaš zašto ti to govorim, zar ne uočavaš ti tu problem. Bolje da mi uočavaš da su ti ti ljudi zapravo tebe

(7/6)

podgrijavali, stalno stvarali jednu situaciju koja tebe, dakle zapravo vodi u jednu, u jedan ćorsokak, zar ne uočavaš to, tu je suština. Jesi li, s kim si bio u zemunici i kazanu (?)

R: U zemunici?

J: Cacina zemunica, kazan ima.

R: Išli smo par puta gore Delti, Dino iz Delti i Hajro, Caco i....

J: Je li koji put neko iz Štaba Vrhovne komande bio s vama?

R: Nije, dok sam ja bio nije. A oni su išli svaki drugi, treći dan gore. Od mene su mnoge stvari tajili. Delte, jednom smo iz zovnuli da idemo golubove gore. A drugi put smo bili isto ja, Dino, Hajro i Caco, poslije frke, neka je frka bila i poslije te frke smo išli gore i ... golubove i hvatali gore golubove i pekli.

J: Kakav je bio Sefer sa Cacom?

R: Dobar.

J: Jesu se sastajali u zadnje vrijeme?

R: Ja mislim da jesu, ja znam da je tražio on nije jednom, više puta da se sastanemo zajedno, ja nisam htio. Ali oni su se sastali.

J: Možeš li se sjetiti kad ste imali zadnji sastanak u džamiji na carini.

R: U?

R: U džamiji na carini.

R: U Carevoj džamiji.

J: Carini, Carini, na Vratniku džamija, sastanci.

R: Nije sigurno.

J: Nisi bio na tim sastancima. Jesi bio i na jednom tom sastanku u džamiji na Vratniku?

R: Na Carini, đe to Carina.

J: Na Vratniku, džamija zvana Carina.

R: Nijednom nisam.

J: Ne znaš ništa.

R: Ma ni jednom garantujem.

J: Kaži mi nešto ti znaš oko hapšenja Tabak Ahmeta (?) Ko je zato hapstvo (?) i čiji je cilj bio zašto se Ahmed uhapsi?

R: Ko je to, oprosite?

J: Ovaj dolje u Konjicu, što je bio uhapšen, što je.

R: Ja sam bio tada još sa ljudima svojim u Tešnju nađena ona kola. Kod Žuke u štabu sastali se sa Seferom i on kaže da su uhapsili nekog efendiju koji zna dosta stvari o Deliću o ovome o onome i kaže poslo mene da Mesara bio je tu i Seferov sin da vidim ko je i šta je.

J: Ko vas (?) je po poslo?

R: Sefer, odnosno on je poslo, poslo bio Mesara da idu da ga ispituju da ga batinaju i ja sam rekao da idem i ja da vidim ko je i šta je. Kad sam došo tamo vidio sam tog kog njega čovjeka, tukli su ga, maltretirali su ga.

J: Kakav je bio Seferu tu cilj da dođe do tih podataka koje je on znao o Rasimu ovome Deliću o još nekim ljudima? Kakav mu je to bio cilj? Do kakvih podataka je želio Sefer doći znaš li?

R: Ne znam, ali otkad je on smaknut sa tog mjesta/ on je vazda tražio neke stvari protiv Delića, protiv ovoga protiv onoga.

J: Kakva su objašnjavala?

R: On je ... Mene je držo stalno u tenziji da će, on i onaj Fahro

7/7

Radončić držali su me u tenziji i konstantno su me pozivali treba napad da bude; biće napad na nas; trebate se pripaziti; čuvajte se; protiv Sandžaklija se vodi borba; ti si ostao još jedini komandant; tebe će ubiti. Onda mi dođu, odjednom me naveče zovnu, ja dođem kažu mi večeras ćeš odrađen... Ja dam punu borbenu gotovost, odem kod ovoga Tome, pita Tomo znaš li ti o tome Džine, znaš ti ti, hajde otiđite u korpus pitajte. Opet sutradan nema ništa, opet za dva-tri dana pozivanje imamo da ćeš biti odrađen i tako.

J: Pa zar ti nisi uočio kroz to Ramize, zar ti nisi kroz to uočio da se tebe odvijava da se kod tebe na taj način potenciralo jedno ponašanje koje je trebalo dovoljno kraj da dolazi.... Nisi to uočio?

R: Nisam. Ja sam utvrdio (?) i pokazivali su mi se papiri o Bakiru Alispahiću, o još tim dosta ljudi.

J: Kakvi su papiri?

R: Od Zuke. Pa eto papiri da se pronevjerilo dosta toga, ovoga, onoga, da oni nisu pravi, da ne žele mir s četnicima da puno tih stvari, eto. Šta ja znam.

J: Znači oni su udarali na Bakira, odnosno na ministra na taj način, a tebe izbacivali u prvi plan tako se zaključi.

R: Oni su udarali na svakoga. Ono kad je bio s Muslimovićem, ja sam otišo, pozvo me Sefer i Sefer mi kaže da Muslimović traži da se pokrene krivična prijava protiv svatova, da se pokrene krivična prijava još pored nekih stvari koje sam ja navodno odradio u Sarajevu pored nekih ubistava, ovoga onoga. Ja sam tu iz stopa otišo odmah kod Muslimovića ovdje izmaršo čovjeka, tako čovjeku reko mu da nema da je on ma svašta mu nagovorio, da je izdajnik, da nema pravo to da me osuđuje i tako.

J: Je li ti sad jasno da su stvarali pojedini ljudi od tebe za svoje ciljeve?

R: Pa Juso, vjerujte to mene ne interesuje. Mene interesuje samo ovi mrtvi ljudi ovdje. Ja sam sa Avdom Hebibom bio dobar, sin mu, tih normalno je dosta tu ubijeno, bili su sa mnom dobri prijatelji.

J: Znaš li ti kakav je njegov sin bio?

R: Znam sve mi je rečeno juče.

J: Oženio se prije mjesec dana.

R: Sve znam. Sve Juso znam. Zato te molim da održiš obećanje da me uništite (?) Vjeruj mi na riječ, na riječ ti kažem, vjerom ti se kunem i kunem ti se na ku'ran jer svati nešto da ništa, ništa, ništa baš ništa, nemam što sam radio volio bi samo nekako kad bi to moglo da razjednači, 9.motorizovana i 10.brdska brigada nemamo mi tih stvari.

J: Hoćeš li ti meni dati riječ?

R: Kaži.

J: Hoćeš li ti ovim mojim momcima ispričati sve što znaš?

R: Sve, kunem ti se Juso u kuran, ali samo ti meni daj riječ da dan poslije ovoga..... ali odmah Juso ne mogu da izdržim.

J: Ramize, ti si mene ko čovjek, ko čovjek ti si mene plijenio, plijenila me tvoja osobina koja je izražena u mogućnost.

R: Juso, ne interesuje me.

J: U mogućnost organizovanja i vođenja ljudi, ali sam bio svjestan da griješiš i želio sam ti pomoći I sad ti ja žolim pomoći, ali nemoj

7/8
- 9 -

od mene tražiti, ja sam to reko kad sam došo tebi..... raditi protivzakonito ..... ali ne protivzakonito.Mene interesuje pravda, profesija, narod, ciljevi... i tako dalje, i nemoj od mene drugo tražiti. A ja od tebe tražim da ti ostaneš, slušaš li da ostaneš kooperativan, da pomogneš ovim mojim momcima da im daš podatke koje od tebe budu tražili, a ovo će dalje ići po svom planu. Ja nemam sad više vremena, ako ti nešto bude trebalo traži od ovih mojih ljudi da ti da koliko budu mogli.

R: Ne mogu da izdržim ovo.

J: Molim?

R: Ne mogu da izdržim ovo.

J: Izdrži. Moraš izdržati. Moraš biti jak. Pomozi nam. Pomozi nam. Je li bilo govora na primjer o formiranju nekih snaga golemih (?) koje bi bile paralelno sa postojećim snagama, paralelne sa I Korpusom? Je li bilo takvih nekih ideja, zamisli?

R: Ne razumijem pitanje.

J: Oko ovih tumačenja da se vama prijeti, tebi, Caci, eto Sandžaklijama, i tako dalje, da li je tu bilo ideja eto imamo mi svoje snage; imamo 9.; imamo 10.; imamo još ovu; ovu jedinicu, pa će nas biti; pa ćemo biti snaga; pa ćemo se pobiti, pa ćemo otvoriti rat sa MUP-om sa?

R: Pa jeste bilo.

J: Ko je iza takvih ideja stajao?

R: Juso, ne znam, meni je ovo sve nekako spontano ispalo. Uglavnom znam da je Sefer, da je Sefer to što je radio dizo tenzije. Govorio je da ima tu peta brdska da je uz nas, da je reko Caco, Delte, šta ja znam. On je bio, on je bio perspektivan.On nije mogo da preboli to nikako što je skinut sa komandantskog mjesta. On je bio

J: Dobro. Dobro. Ovaj dio smo negdje završili, sad eto ja sam htio i malo da te posjetim, da te vidim da te usmjerim, da te pozovem na iskrenost da daš ovim momcima sve što znaš i što možeš dati.Ja ti obećavam da ću se založiti da se maksimalno zakon primjenjuje da se tim .... Ako ti nešto mogu pomoći dok si tu nešto ti zatreba, cigarete slične stvari.

R: Znam, samo ženu ako mogu da nazovem, da joj kažem da se ne sekira ništa oko mene, osmi je mjesec trudnoće.

J: I to će ti omogućiti da je samo zovnem Dževada, omogućiće se i to.

Juso zove Dževada. Dževad ulazi u prostoriju i Juso kaže:

J: Hajde, evo ja završio, vi nastavite raditi sa Ramizom. Treba omogućiti čovjek da se posluži telefonom. Prijatno.

Izašli su iz prostorije da bi Ramiz telefonirao.

Prilog broj 19.:

19.
NAREĐENJE KOJIM JE DELIĆ OVLASTIO SEFERA DA KOMANDUJE JEDINICAMA U BORBAMA KADA SU SE DOGODILI ZLOČINI U GRABOVICI I UZDOLU

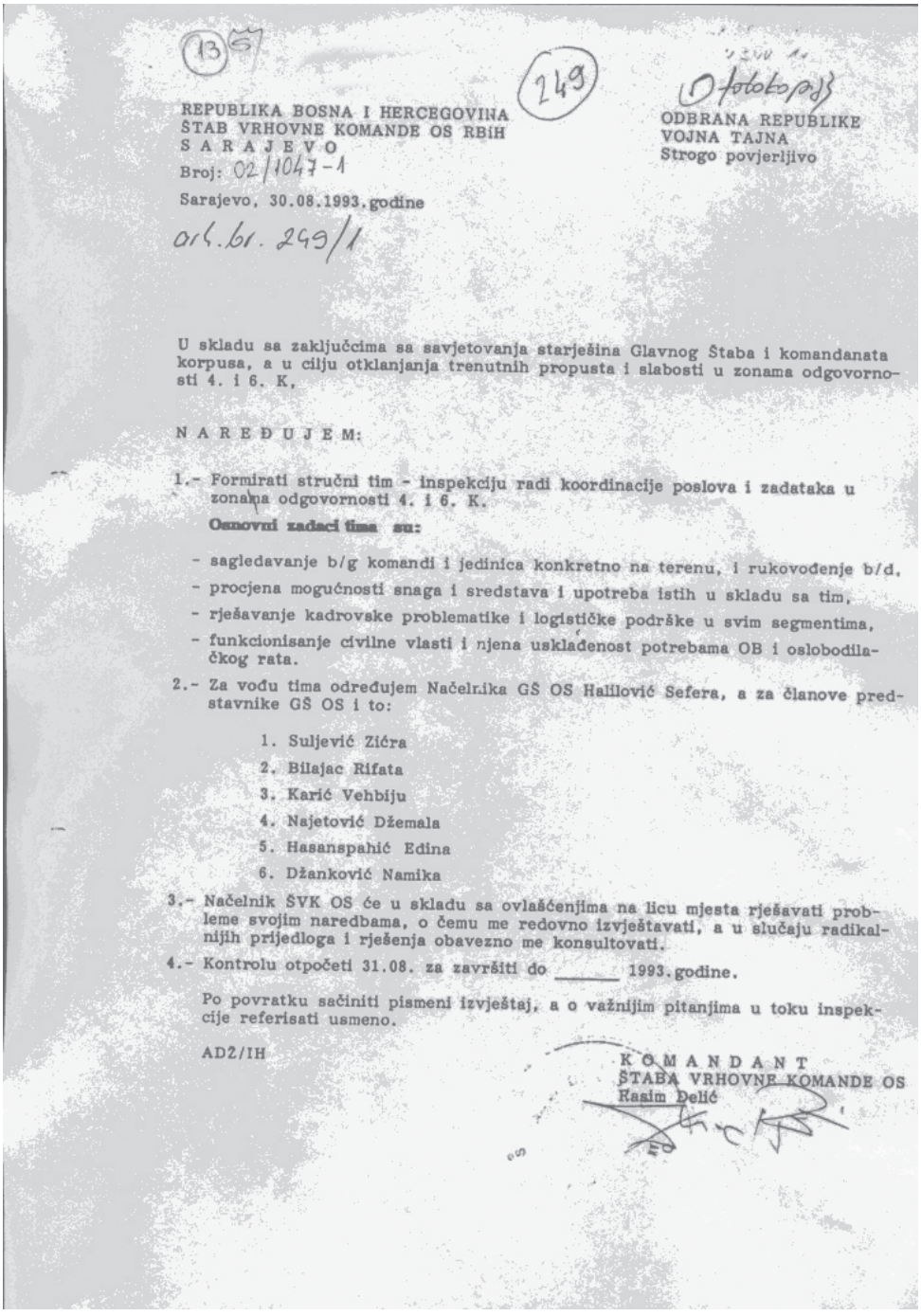

(13) (249) Fotokopija

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS RBiH
S A R A J E V O
Broj: 02/1047-1
Sarajevo, 30.08.1993.godine
ark.br. 249/1

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

U skladu sa zaključcima sa savjetovanja starješina Glavnog Štaba i komandanata korpusa, a u cilju otklanjanja trenutnih propusta i slabosti u zonama odgovornosti 4. i 6. K,

N A R E Đ U J E M:

1.- Formirati stručni tim - inspekciju radi koordinacije poslova i zadataka u zonama odgovornosti 4. i 6. K.

Osnovni zadaci tima su:

- sagledavanje b/g komandi i jedinica konkretno na terenu, i rukovođenje b/d,
- procjena mogućnosti snaga i sredstava i upotreba istih u skladu sa tim,
- rješavanje kadrovske problematike i logističke podrške u svim segmentima,
- funkcionisanje civilne vlasti i njena usklađenost potrebama OB i oslobodilačkog rata.

2.- Za vođu tima određujem Načelnika GS OS Halilović Sefera, a za članove predstavnike GS OS i to:

1. Suljević Zićra
2. Bilajac Rifata
3. Karić Vehbiju
4. Najetović Džemala
5. Hasanspahić Edina
6. Džanković Namika

3.- Načelnik ŠVK OS će u skladu sa ovlašćenjima na licu mjesta rješavati probleme svojim naredbama, o čemu me redovno izvještavati, a u slučaju radikalnijih prijedloga i rješenja obavezno me konsultovati.

4.- Kontrolu otpočeti 31.08. za završiti do _____ 1993.godine.

Po povratku sačiniti pismeni izvještaj, a o važnijim pitanjima u toku inspekcije referisati usmeno.

AD2/IH

K O M A N D A N T
ŠTABA VRHOVNE KOMANDE OS
Rasim Delić

Prilog broj 20.

20.
SEFEROVA DIREKTIVA ZA OPERACIJU U KOJOJ SU SE DOGODILI ZLOČINI U GRABOVICI I UZDOLU

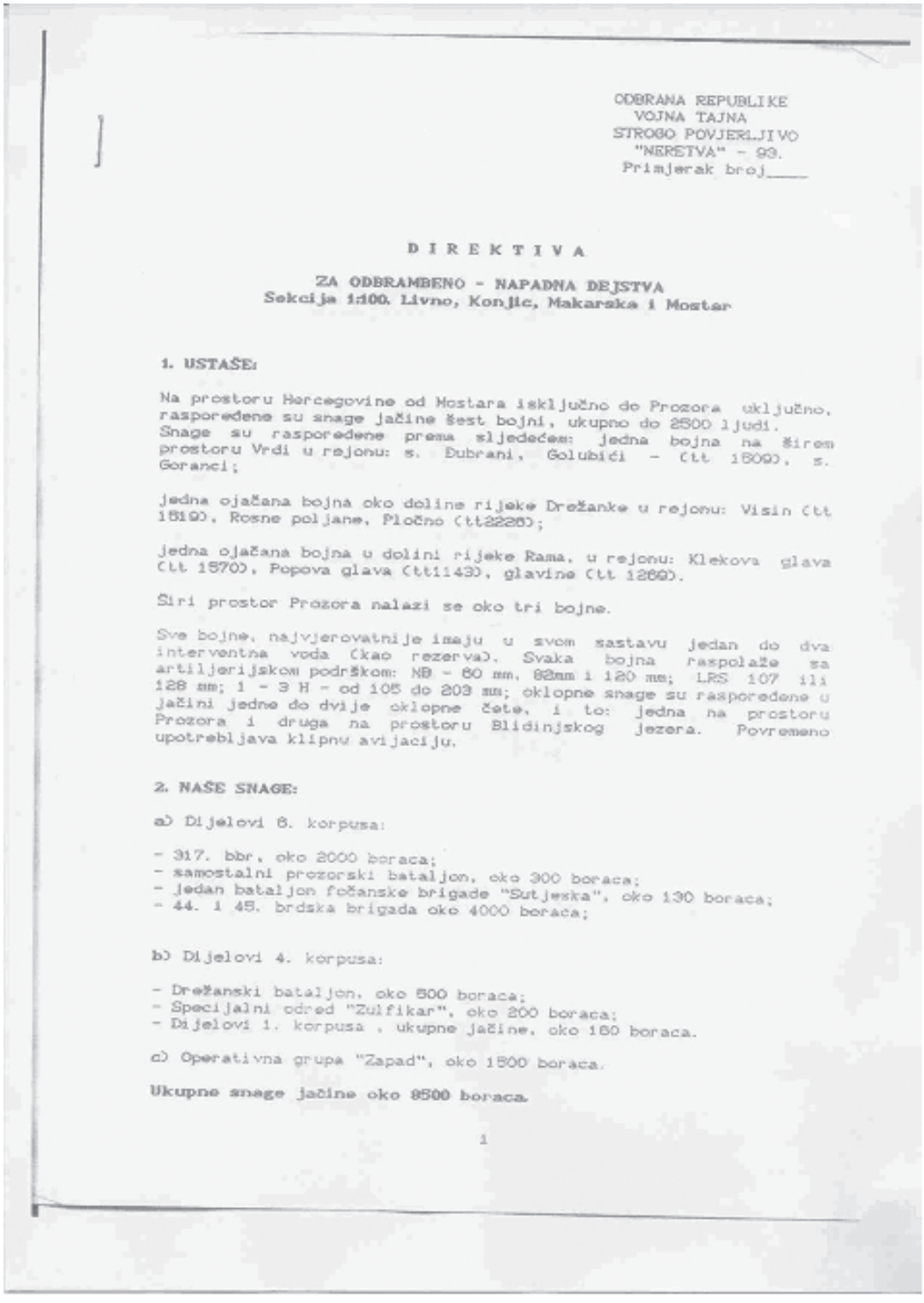

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO
"NERETVA" - 93.
Primjerak broj____

D I R E K T I V A

ZA ODBRAMBENO - NAPADNA DEJSTVA
Sekcija 1:100. Livno, Konjic, Makarska i Mostar

1. USTAŠE:

Na prostoru Hercegovine od Mostara isključno do Prozora uključno, raspoređene su snage jačine šest bojni, ukupno do 2500 ljudi. Snage su raspoređene prema sljedećem: jedna bojna na širem prostoru Vrdi u rejonu: s. Dubrani, Golubići - (tt 1809), s. Goranci;

jedna ojačana bojna oko doline rijeke Drežanke u rejonu: Visin (tt 1819), Rosne poljane, Pločno (tt2226);

jedna ojačana bojna u dolini rijeke Rama, u rejonu: Klekova glava (tt 1570), Popova glava (tt1143), glavine (tt 1269).

Širi prostor Prozora nalazi se oko tri bojne.

Sve bojne, najvjerovatnije imaju u svom sastavu jedan do dva interventna voda (kao rezerva). Svaka bojna raspolaže sa artiljerijskom podrškom: NB - 60 mm, 82mm i 120 mm; LRS 107 ili 128 mm; 1 - 3 H - od 105 do 203 mm; oklopne snage su raspoređene u jačini jedne do dvije oklopne čete, i to: jedna na prostoru Prozora i druga na prostoru Blidinjskog jezera. Povremeno upotrebljava klipnu avijaciju.

2. NAŠE SNAGE:

a) Dijelovi 6. korpusa:

- 317. bbr, oko 2000 boraca;
- samostalni prozorski bataljon, oko 300 boraca;
- jedan bataljon foćanske brigade "Sutjeska", oko 130 boraca;
- 44. i 45. brdska brigada oko 4000 boraca;

b) Dijelovi 4. korpusa:

- Drežanski bataljon, oko 500 boraca;
- Specijalni odred "Zulfikar", oko 200 boraca;
- Dijelovi 1. korpusa , ukupne jačine, oko 160 boraca.

c) Operativna grupa "Zapad", oko 1500 boraca.

Ukupne snage jačine oko 8500 boraca.

1

d) Sredstva podrške:

- MB 82 mm = 22 oruđa;
- MB 120 mm = 18 oruđa;
- Top 76 mm = 3 oruđa;
- Haubice = 4 oruđa;
- Sam.or. - tenk = 3 oruđa;
- Raketni lanser = 8 oruđa.

3. SUSJEDI:

Desno: snage OG "Krajina" /3.K. u aktivnim b/d prema prevoju Komar Vitezu i N.Travnik.

Lijevo: snage 4.K. na prostoru s. Bijelo polje - Mostar, sa ispoljavanjem aktivnih dejstava na pravcima Raštani - Planinica i Raštani - Džubrani.

4. ODLUČIO SAM:

Organizovano i blagovremeno dovođenje snaga u povoljan operativno - taktički položaj i istovremenim borbenim dejstvima, o svim elementima borbenog rasporeda napasti ustaške snage, grupišući glavne snage na pravcu: iz doline r. Neretvica ka Prozoru, a pomoćne na pravcu: s. Donja grabovica - s. Vrdi - s. Goranci - Mostar; sa ciljem: u sadejstvu sa susjedima uz pravovremeno ubacivanje dijela snaga u pozadinu ustaša, uz primjenu snažne artiljerijske vatre, obuhvatnim dejstvima razbiti mu snage, nanijeti što veće gubitke i doći do što većeg ratnog plijena, u daljem nastaviti energična dejstva i primorati ga na povlačenje što dublje u Zapadnu Hercegovinu.

Borbeni raspored: u jednom borbenom ešelonu, sa rezervom i sredstvima za podršku napada.

Gotovo za napad u 06.00 13.09.1993.godine.

KM u rejonu Dobro Polje.

5. ZADACI JEDINICA:

a) 45 br.br. sa samostalnim Prozorskim bataljonom i bataljonom Foćanske brigade napada glavnim snagama na pravcu: s.Šipe - Gornje Blace - Prozor, a pomoćnim snagama na pravcu: Karaula - s. Kućan - s. Heldovi. U bližem zadatku razbiti snage u dodiru, ovladati objektima s. Gornje blace i s. Klek.
U sljedećem zadatku presjeći komunikaciju Prozor - Jablanica, zauzeti Prozor i stvoriti uslove za produžetak ka Šeitskom jezeru.

b) 317. bbr sa samostalnim bataljonom "Prozor", bataljonom "Sutjeska" i 1/45. bbr napada g/s na pravcu: s. Valjevac - Crni Vrh (Slime) - Makljen, a pomoćnim snagama: s. Hene - Uzdol - s. Lug.

Zadatak: Blagovremeno dovesti snage koristeći noć i pošumljeno zemljište, što bliže se privući ustašama te brzim i iznenadnim dejstvom uz primjenu u bacivanja dijela snaga razbiti ga, nanjeti mu što veće gubitke i primorati na povlačenje u dubinu. U slučaju pojave živog štita imati grupu snajperista za uni8štenje granica. Ratni plijen prikupljati u s. Voljevac.

KM u s. Voljevac.
NKM Crni Vrh (Lokve)

c) 45. bbr (-1) ima zadatak da na sadašnjim položajima aktivnim dejstvima veže snage ustaša za sebe i na taj način sadejstvuje 317. i 44. bbr.

d) 44.bbr na dostignutih položaja, g/s napada pravcem: Rajan (tt. 1083) - s. Porlani, a pomoćnim: s. Divlja Grabovica - Ploćno (tt 2226).

Zadatak; razbiti snage ustaša na pravcima napada izbiti u dolinu r.Rama, presjeći komunikacije Prozor - Jablanica i time sadejstvuje 317. bbr, a dejstvima ka objektu Ploćno neposredno sadejstvuje odredu "Zulfikar" u dejstvima ka Mostaru.

e) Specijalni odred "Zulfikar", sa brežničkim bataljonom i dijelovima 1. korpusa (2.Samostalnim bataljono, 1-1/9 mtbr i 1-2/10 bbr) napada glavnim snagama, uz primjenu obuhvatnog manevra sa krila na pravcima: Kutac (tt 939) - Golubić (tt 1809) - s. Vratnice, i s. Jaseljani - s. Nandići - Umac (tt 854); pomoćnim snagama pravcem: Batačke Lazine - Ploćno; u bližem zadatku ovladati s. Vrdi - Gradina (tt 917) - Veliki Jelinak (tt 2184); u slijedećem zadatku energičnim dejstvima izbiti na liniju: s. Boranci - s. Dubrani i ovladati objektom Ploćno. U narednom zadatku, u sadejstvu sa snagama iz rejona Mostara i Bijelog Polja, izbiti na liniju: s. Planinica - s. Podine, obezbjeđujući desni bok iz pravca Ličtice.

6. OBEZBJEĐENJE BORBENIH DEJSTAVA

a) Izviđanje: do početka napada izvršiti izviđanje rasporeda i jačine snaga ustaša, raspored miniranih polja, mogućnost probijanja prolaza u istim, pravaca dovođenja naših snaga. Otkriti među prostore u rasporedu ustaša i po mogućnosti doći do položaja njegove artiljerije. Blagovremeno otkriti pojavu živog štita i pripremi snajperiste za likvidaciju gonioca.

b) Bezbijednosno obezbjeđenje: zaštiti pripreme za napad, vrijeme i pravce dovođenja jedinica na polazne položaje (linije). U zoni napada očistiti prostor od sumnjivih lica, organizovati neposredno obezbjeđenje VP, KM, ČV i logistike jedinica. Prema ratnim zarobljenicima se odnositi u duhu ženevskih konvencija.

c) Moralno obezbjeđenje: prije početka napada informisati borački sastav o cilju dejstava i značaju zadataka.

d) ABHO: snage za ubacivanje, po mogućnosti, snabdjeti sa zaštitnim maskama, a ako ih ne posjeduju borce snabdjeti sa

priručnim maramama od gaze za pravljenje poveske preko usta i nosa u slučaju kontaminacije.

e) Inžinjerisko obezbjeđenje: u rejonima VP artiljerije izvršiti poluukopavanje i nadzidivanje kamenom i drvetom zaklona za oruđa, municiju i posluge. Borci u toku napada koriste prirodne zaklone a na dostignutim linijama vrše potrebno ukopavanje i izradu zaklona za vatreno dejstvo i zaštitu. U jedinicama ranga voda i više imati grupe za razminiranje minskih polja i pojedinačnih mina.

f) Logističko obezbjeđenje:

- tehničko: jedinice snabdjeti sa najmanje dva b/k municije - za pješadijsko naoružanje, a artiljeriju prema raspoloživim mogućnostima. Utrošak municije trošiti racionalno uz maksimalnu štednju. Motorna vozila obezbjediti sa 1 p/r za cijeli tok borbenih dejstava. Rezervu imati samo za m/v - sanitet.

- Intendantsko: do početka napada sve jedinice hraniti tekućim dnevnim obrokom, a u toku borbenih dejstava ljudstvo obezbijediti lanč-paketima ili sl/o.

- Sanitetsko: na nivou jedinica odrediti nosioce ranjenika, a u svakoj jedinici ranga čete imati bolničara. U SnSt imati serum protiv zmijskog ujeda. Hirušku obradu ranjenih vršiti u ratnoj bolnici Jablanici i Konjicu.

- Veterinarsko: mobilisana grla pripremiti za predstojeći zadatak. Za ista pripremiti hranu i potkov.

- Ratni plijen centralizovano sakupljati na nivou brigada.

7. KOMANDOVANJE I VEZA

- IKM ŠVK OS u Jablanici.

- Veze organizovati kuririma, žično i radiom. Do početka napada najstrožije zabranjujem upotrebu radio - veze.

- Izvještaje mi dostavljati: o gotovosti za napad, o izvršenju bližeg i slijedećeg zadatka kao i svakog dana do 20:00 sati sa stanjem u 18:00 sati.

ZS/JA

NAČELNIK ŠTABA VK OS
Senad Halilović

DOSTAVLJENO:
- Komandantima 44. i 317. bbr
- Komandantu spec. jedinice "Zulfikar" i
- Arhiva

4

Prilog broj 21.

21.
SEFEROVO OVLAŠTENJE DA SALKO GUŠIĆ I ZULFIKAR ALIŠPAGO KOMANDUJU JEDINICAMA OD IGMANA DO DREŽNICE

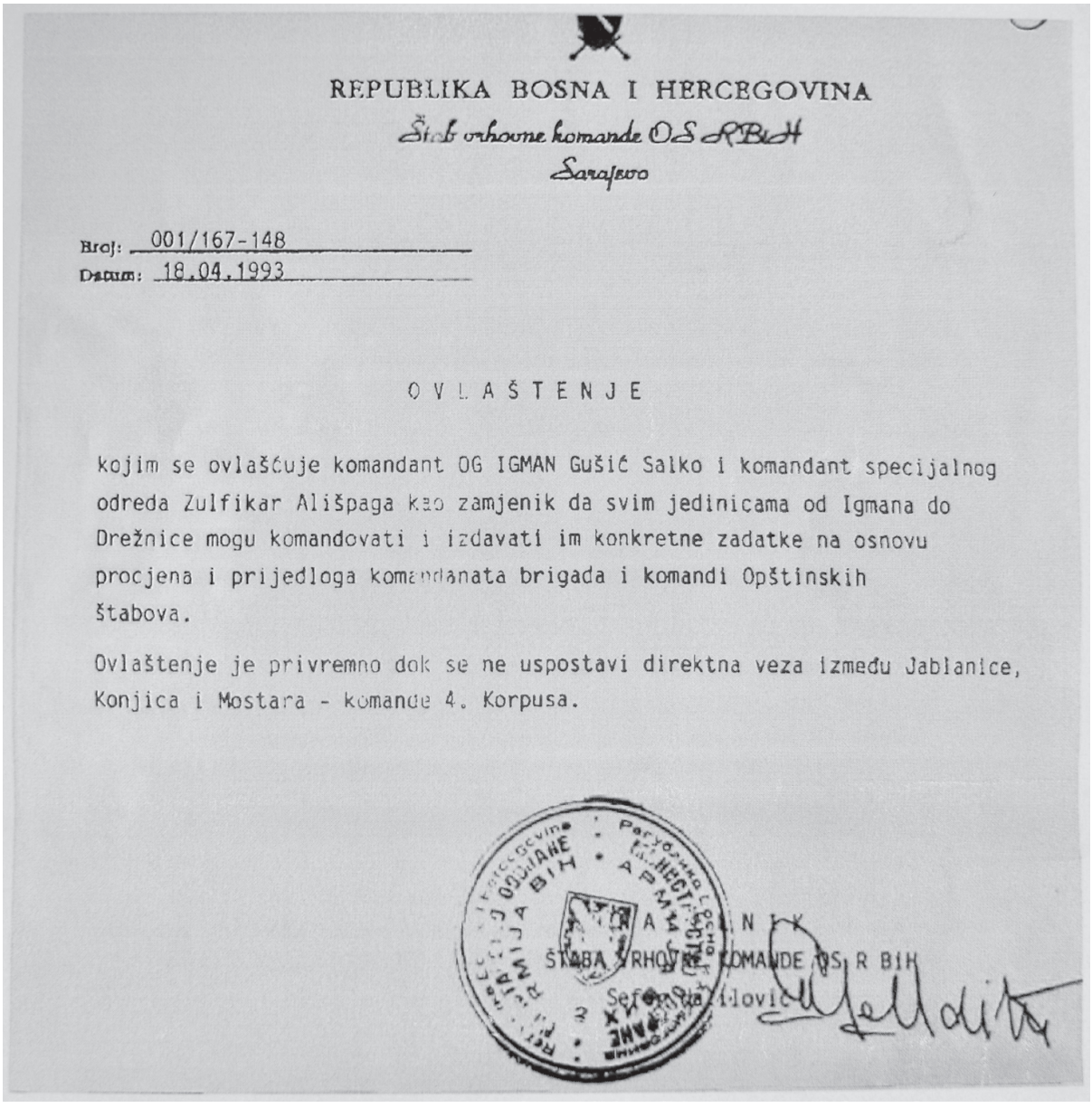

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
Štab vrhovne komande OS RBiH
Sarajevo

Broj: 001/167-148
Datum: 18.04.1993

O V L A Š T E N J E

kojim se ovlašćuje komandant OG IGMAN Gušić Salko i komandant specijalnog odreda Zulfikar Ališpaga kao zamjenik da svim jedinicama od Igmana do Drežnice mogu komandovati i izdavati im konkretne zadatke na osnovu procjena i prijedloga komandanata brigada i komandi Opštinskih štabova.

Ovlaštenje je privremno dok se ne uspostavi direktna veza između Jablanice, Konjica i Mostara - komande 4. Korpusa.

KOMANDANT
ŠTABA VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
Sefer Halilović

Prilog broj 22.

22.
DOKUMENAT O SRBIJANSKOM ZAHTJEVU BRITANSKIM VLASTIMA ZA ABOLICIJU U SLUČAJU DOBROVOLJAČKA

CITY OF WESTMINSTER MAGISTRATES COURT.

In England and Wales.

To each and all of the Constables of the Metropolitan Police

There being information in writing and on oath that

Name: **Ejup GANIC**

Date of birth: **3rd March 1946**

(hereinafter called the person) is or is believed to be in or on way to the United Kingdom:

And is accused in a category 2 territory, namely Serbia of the commission of an offence, the conduct of which occurred in that territory, which conduct would constitute the offence(s) of

Conspiracy to murder contrary to section 1 of the Criminal Law ACT 1977-Between the 2nd and 3rd of MAY 1992 in Sarajevo Ejup GANIC conspired with Fikret MUSLIMOVIC, Zaim BACKOVIC, Jovan DIVJAK, Emin SVRAKIC, Jusuf PUSINA, Dragan VIKIC, Jusuf Prazina-Djapic, Nusret SISIC, Musan KOVAC, Jovan BEGOVIC, Ibrahim HODZIC, Avdo PANJETA, Jusuf KECMAN, Damir DOLAN, Samir CONGIC, Stjepan KLUJIC and Hasan EFENDIC

And

Between the 2nd and 3rd of MAY 1992 in Sarajevo Ejup GANIC committed or procured the commission of a grave breach of a Geneva Convention namely the killing of wounded soldiers contrary to section 1 GENEVA CONVENTIONS ~~1957~~ ACT 1957 wwo.

COURTESY PHOTO

Prilog broj 23.

23.
„*EVIDENCIONI LIST*“ ZA SEFERA HALILOVIĆA KAO SARADNIKA „BORIS“

SH-6

A – IDENTIFIKACIONI PODACI

2	Prezime		HALILOVIĆ
3	Očevo ime		Rustem
4	Ime		SEFER
5	Pseudonim ili lažno ime		
6	Matični broj		o6o19523o28o2
7	Registarski broj		HRS0777000170
8	Datum rodjenja		1952.01.06.
9	Mesto rodjenja		SR Srbija,SO Prijepolje, s,Taševo
10	Pol		Muški
11	Državljanstvo i nacionalna pripadnost		Musliman
12	Kategorija		Oficir
13	Razlog uvodjenja u evidenciju		Saradnik organa bezbednosti
14	Država, organizacija, institucija		
15	Dužnost i zanimanje		Komandant bataljona
16	Jedinica ili ustanova		158.mpoabr,12.mtd,7.armija
17	Adresa stana	Mesto	SR Hrvatska,SO Vinkovoi, Vinkovci
		Ulica	Djure Djakovića
		Kućni broj	2

B – PODACI O SARADNIKU

Pseudonim ..... Boris .....

18	Datum angažovanja	1977.09.02.
19		(1) - patriotizam 2 - materijalna zainteresovanost 3 - kompromitujući materijal 4 - drugi osnov
20	Linija rada	1 - strane ob. službe 2 - neprijatelj. emigracija (3) - unutrašnji neprijatelj 4 - nepoznata
21	Da li je rezident	1 - da (2) - ne
22	Datum prest. saradnje	
23	Razlog prestanka saradnje	1 - ne želi dalju saradnju 2 - izdaja 3 - neiskrenost 4 - drugi razlozi

C -- PODACI O PRIPADNICIMA OB

24	Datum prijema u službu	
25	Datum prest. rada u OB	
26	Razl. prest. rada u OB	

D – PODACI O PRIMENI METODA RADA OB .....

27		Linija rada	1 - strane obavešt. službe 2 - neprijateljska emigracija 3 - unutrašnji neprijatelj 4 - nepoznata
28	Metod rada	Vrsta metoda	1 - tajno praćenje i osmatranje 2 - tajni pretres 3 - tajno slušanje i snimanje 4 - tajna kont. pošt. i dr. pošiljki
29		Godina primene	
30	KPMR OB		1 - prethodna oper. obrada 2 - operativna obrada 3 - operativna kontrola
		Reg.br. dosijea za lice	
31		Datum uvodjenja	
32		Datum okončanja	

IZVORI

a) <u>Dokumenta Generalštaba i komandi Armije RBiH</u>:

- Bilten Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 86,od 07.06.1993. godine.
- Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 212, od 18.10.1993. godine.
- Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 177, od 12.09.1993. godine.
- Pelidija Enes, izjava.
- Bilten Uprave bezbjednosti ŠVK broj 108, od 29.06.1993. godine.
- Specijalna informacija Uprave bezbjednosti ŠVK, broj 177, od 12.09.1993. godine.
- Akt str. pov. br. 05-0/10-148, od 13.04.1994. godine, pod naslovom „*Zaključak Kolegija komandanta ŠVKOS RBiH*".
- Dokumenat Štaba Vrhovne komande od 18.10.1993. godine.
- Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića br. 02/1-3381-1/93, od 24.04.1993. godine.
- Naređenje komandanta 4.korpusa Arifa Pašalića, od 15.04.1993. godine, bez djelovodnog broja (napisano samo „Djelo. broj: 01-„), naznačeno za dostavljanje OpŠO Jablanica i Konjic, komandama 43., 44. i 45. brigade, Bataljonu vojne policije, Prozorskom bataljonu i ONO 4. korpusa.
- Informacija ŠVK o toku borbenih djejstava, pov.br. 02/1-105, od 15.04.1993. godine.
- Izvještaj Komande 4. k za ŠVK, str. pov. br. 02/1-966-133/93, od 16.04.1993. god.
- „*Redovni izvještaj*" Komande 4. korpusa, broj 02/1-966-133/93, Mostar, 16.04.1993. godine, dostavljen Operativnom centru - OC ŠVK OSRBiH, u potpisu komandant Arif Pašalić i operativni dežurni Hasković Mirsad.
- Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića, broj 02-3145-1/93, Mostar, 16.04.1993. godine, dostavljeno komandama 43., 44. i 45. brigade, te Komandi Bataljona vojne policije, OpŠO Konjic, OpŠO Jablanica i bb Prozor.
- Naređenje komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića str. pov. 01-3092/93, od 16.04.1993. godine.
- „*Dnevni borbeni izvještaj*", Komande OG Igman, str. pov.broj 03-592/4, od 16.4.1993. godine, dostavljen Komandi 1. korpusa.
- „*Dnevni borbeni izvještaj...*" Komande OG Igman str. pov.br. 1-20/8, od 22.04.1993. godine, Komandi 1. korpusa.
- OG Igman, Bradina, „*Borbeni izvještaj za 23.04.1993.*", str. pov. broj 01/11, od 23.04.1993., dostavljen „KOMANDI OG IGMAN", u potpisu Salko Gušić.
- Naređenje komandanta OG Igman Salke Gušića za „*Održavanje svih mjera b/g i spremnost za borbenu upotrebu...*", str. pov. br. 01-838, Igman, 09.05.1993. godine, komandama 4., 8., 9., 81., 43. 44. 45. i 49. brigadi, OŠO Hadžići, Ilidža, Konjic i Jablanica, SOPNŠVK Zulfikar i „Crni labudovi".
- „*Vanredni izvještaj sa Bradine*" Komande OG Igman, broj: cv-185-05/93, odnosno str. pov. broj 01/80, Bradina 10.05.1993. godine, dostavni akt cv-185-05/93, potpisao komandant Salko Gušić, a Izvještaj str. pov. broj 01/80 u prilogu tog dostavnog akta potpisao načelnik OG Igman - IKM, Bahrudin Fazlić.
- "*Dnevni izvještaj...*" komandanta Bataljona vojne policije 4. korpusa Šahić Nusreta, br. 01/P-B-23/93, Konjic, 19.04.1993.godine, dostavljen „*Sektoru bezbjednosti IV korpusa*".
- „*Dopuna borbenog izvještaja*", koga je Komanda OG Igman, IKM Bradina, str. pov. broj 03-592/14,

Bradina, 24.4.1993. godine, dostavila Komandi 1. korpusa, u potpisu komandant Salko Gušić.
- „*SAOPĆENJE*“ komandanta OG Igman Salke Gušića i predsjednika Ratnog Predsjedništva općina Konjic i Jablanica Safeta Ćibe, broj 01/16, Bradina 19.04.1993. godine.
- SOPNŠVK, Jablanica, 18.08.1993. godine, akt pod naslovom „*Zahtjev*“ dostavljen na adresu „*MUP Konjic – načelniku MUP-a Konjic*“, potpisao „*KOMANDANT SPECIJALNOG ODREDA ZA POSEBNE NAMJENE ŠTABA VRHOVNE KOMANDE Ališpago Zulfikar – ZUKA*“.
- Izvod iz Zapisnika o radu sjednice Ratnog predsjedništva Skupštine opštine Jablanica, održane 13. maja 1993. godine.
- Videosnimak od 04.05.1993. godine, sadržaj razgovora između zapovjednika HVO-a Milivoja Petkovića i načelnika ŠVK Sefera Halilovića.
- Izvještaj „*Tetka*“ – Sulejmana Budakovića, predstavnika Komande 4. korpusa u Jablanici, broj 02/70-1-75/93, od 17.04.1993. godine.
- „*Informacija o činiocima od uticaja na borbeni moral jedinica, komandi i štabova OS RBiH*“, broj 02/17-100, Sarajevo, 26.04.1993. godine, dostavljena „*svim korpusima, vazduhoplovnim grupama... OG Igman i OkŠO Doboj*“.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, broj 001/167-153, od 25.04.1993. godine, Komandi 3. korpusa, Komandi 4. korpusa i Komandi OG Igman.
- „*Redovni borbeni izvještaj...*“ Komande OG Igman, str. pov. br. cv-495-05/93, od 21.05.1993. godine, Komandi 1. korpusa.
- Komanda OG Igman, Naređenje, str. pov. br. 01/134 (nečitko), Bradina, 22.05.1993. godine, pod naslovom „*Naređenje o nastavku b/d, dostavlja.-*“ komandama 45. bbr, 43. bbr, SO ‘Zulfikar’, ‘Crni labudovi’ i ‘Handžar’.
- Naredba komandanta 41. Slavne mtbr Midhata Hujdura Hujke broj 02-192, od 18.06.1993.
- Zapovijest za napad komandanta 41. S mtbr. Midhata Hujdura Hujke, op.br.02-174-13.
- Naređenje komandanta ŠVK Rasima Delića broj 02/1047-1, od 30.08.1993. godine, za formiranje stručnog tima – inspekcije.
- Naređenje komandanta ŠVK Rasima Delića komandama 1., 4. i 6. korpusa, str. pov. broj 14/75-100, od 01.09.93. godine.
- Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. Pov. Br. 01/563-1-3/93, od 02.09.1993.
- Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Haliloviću na „*IKM ŠVK*“ 02.09.1993. godine.
- Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. pov. br. 01/563-1-3/93, od 02.09.1993. godine za ukrupnjivanje jedinica.
- Akt str. pov. br. 2-1, od 02.09.1993. poslat od Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa.
- Naredba Sefera Halilovića Vahidu Karaveliću str. pov. br. 01/563-1-2/93, od 02.09.93. godine.
- Naređenje Vahida Karavelića Ramizu Delaliću Ćeli str. pov. br. 05/7-398, od 04.09.1993. godine.
- Naređenje Vahida Karavelića Adnanu Solakoviću, str. pov. br. 05/7-402, od 06.09.1993.
- Komanda 2. samostalnog motorizovanog bataljona, akt broj 01-1081/93, Sarajevo, 25.9.1993. godine, pod naslovom „*Izvještaj sa terena od 07.09. do 20.09.1993. godine dostavlja*“, Komandi 1. korpusa, Danijela Ozme bb Sarajevo, potpisali, sa desne strane„*Komandant Adnan Solaković*“, a sa lijeve „*Načelnik Štaba Zakir Oković*“.
- Komanda 44. brigade, akt pod naslovom „*Procjena stanja i prijedlog mjera...*“, broj 06/70-1-11/93,

dostavljeno Komandi OG Igman – IKM Bradina, Jablanica 23.05.1993. godine.
- Naređenje Sefera Halilovića komandantu „*Zulfikar*“ od 06.09.1993. godine.
- Naređenja ŠVK-a str. pov. br. 14/75-100, od 01.09.1993. godine.
- Naređenje Arifa Pašalića str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine za uvezivanje snaga 4. k.
- Naređenje Arifa Pašalića komandantu „*Zulfikar*“ str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine, doneseno „*na osnovu naređenja – akta*“ ŠVK str. pov. broj 14/75-100, od 01.09.1993. godine.
- Naređenje Arifa Pašalića komandantu „Zulfikar“ str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića pov.br. 13/37-39, od 04.03.1993. godine.
- „*Ovlaštenje*“ broj 001-167-148, od 18.04.1993. godine.
- Naređenje Arifa Pašalića str. pov. br. 837-06, od 07.09.1993. godine za uvezivanje snaga 4. korpusa.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, str. pov. br. 86-1, od 22.01.1993. god.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića str. pov. br. 02/196-1, od 02.02.1993. godine, „*Komandi OG Igman – na ličnost Zulfikara – Zuke*“.
- „*Dnevni borbeni izvještaj...*“ Komande OG Igman, dostavljen Komandi 1. korpusa, str. pov. br. 03-6/21, Igman, 09.03.1993. godine.
- Izvještaj načelnika Štaba OG Igman Sabre Haskovića str. pov.br. 02-4/8, od 10.03.1993. godine, pod naslovom: „*Odbijanje naređenja za izvršenje b/z obrazloženje, dostavlja*“ Komandi 1. korpusa.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, Komandi OG Igman, na ruke Backović Zaima, str. pov. br. 08/310, od 24.02.1993. godine.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, dostavljeno Komandi OG „*Igman*“, str. pov.br. 02/311-1, Sarajevo, 24.02.1993. godine.
- Naređenje Broj 001/167-70, od 22.03.1993. godine, načelnika ŠVK Sefera Halilovića dostavljeno Zuki.
- Štab Vrhovne komande, Naređenje str. pov.br. 14/75-36, Sarajevo, 01.04.1993. godine, pod naslovom “*Popuna ljudstvom Specijalnog odreda za posebne namjene ŠVK, naređenje.-“,* dostavljeno Komandi 1. korpusa, Komandi SOPNŠVK i Odjeljenju za organizaciju OS.
- Komanda OG Igman, str. pov. br. 01-1/13, od 04.04.1993. godine, - „*Dostavljamo Vam prijedlog borbenog naređenja komandanta OG Igman za naredna borbena dejstva.“,* Komandi 1. korpusa, potpisao komandant Salko Gušić.
- „*Borbeno naređenje komandanta OG Igman br. 1*“, str. pov. br. 01-1/13, Igman, 04.04.1993. godine, primjerak koji je dostavljen Komandi 1. korpusa.
- „*Naređenje za preuzimanje položaja sa Stupnika*“ str. pov. br. 01/11, od 07.04.1993. godine, koga je Komanda OG Igman dostavila Komandi 9. bbr u Pazariću.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, str. pov.broj 14/75-40, od 12.04.1993. godine, pod naslovom „*Pretpotčinjavanje jedinica ŠVK, OS, Naređenje.-*„
- Akt IKM 1. korpusa, Igman, str. pov. br. 01/58-2, Igman, 17.08.1993. godine, dostavljen u ŠVK Seferu Haliloviću.
- Zukin rukopis – poziv za predaju, zapovjedniku HVO na Zlataru, 17.04.1993. godine.
- Rukopis - „*Upućeno na Zlatar 16.04. VOS dobio 17.04. 11.10 sati*“.
- Borbeni izvještaj IKM 4.korpusa, Bradina, 17.04.1993., u potpisu PNŠ ZA ONP 4. korpusa Esad Ramić.

- Dopis Komande SOPNŠVK, broj 01/93, Jablanica 26.04.1993. godine, dostavljen „*OG Igman IKM Bradina n/r Salki Gušiću, Zuki i Dr. Ćibi*“, u potpisu „*Zamjenik komandanta SOPNŠVK Nihad Bojadžić*“.
- Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića od 26.04.1993. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*“ preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 15.08 sati.
- Dopis, bez datuma i broja, koga je komandant OG Igman poslao Nihadu Bojadžiću.
- Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića od 26.04.93. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*“ preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 15.55 sati.
- Komanda 6. korpusa, Naređenje broj 01-2930, od 29.09.1993. godine, pod naslovom „*Prekid borbenih dejstava, naređenje.*“
- Štab Vrhovne komande, Naređenje, broj 1/297-380, od 5.10.1993. godine, pod naslovom „*Ulazak u sastav i pretpotčinjavanje, dostavlja.-„ na* ruke načelnika ŠVK Sefera Halilovića i Komandi 4. korpusa.
- Komanda 6. korpusa, akt broj 01-5377, Konjic, 11.11.1993. godine, pod naslovom „*Prijedlog za rasformiranje SJ, dostavlja.-“,* dostavljen Štabu Vrhovne komande, potpisao „*KOMANDANT Salko Gušić*“.
- Štab Vrhovne komande, Uprava za organizacijske i mobilizacijske poslove, akt str. pov. broj 14/75-140, Sarajevo, 15.11.1993. godine, pod naslovom „*Stav u vezi prijedloga 6. K., traži.-“,* dostavljen „*IKM – ŠVK – VISOKO, n/r komandanta ŠVK OS*“.
- Akt Kabineta komandanta ŠVK, broj 1/297-629, od 13.12.1993. godine.
- Dopis komandanta OG Igman Salke Gušića broj cv 2/93, od 26.04.93. godine, dostavljen „*n/r Bojadžić Nihada*“ preko Centra za obavještavanje općine Jablanica, gdje je primljen 26.04.1993. u 16.05 sati.
- Komanda 4. korpusa, Naređenje „*u cilju objedinjavanja snaga...“,* str. pov. broj 01/34, Bradina, 29.04.1993. godine.
- Odgovor Komande OG Igman na Naređenje 05/7-224 Komande 1. korpusa za sadejstvo OG Igman sa IBOG, str. pov. br. 35-05/93, Igman, 03.05.1993. godine.
- Dopis str. pov. br. 578-4/93, od 27.04.93. godine, komandanta OG Igman Salke Gušića, dostavljen „n/r Bojadžić Nihada“.
- Komanda OG Igman, „*Naređenje za aktivna djejstva u rejonu Budišina ravan – Lesovina i presijecanje komunikacije Jablanica – Prozor*“, komandantu 45. bbr Konjic, str. pov. broj 01/30, Bradina, 27.4.1993. godine.
- Komanda OG Igman, Naređenje Komandi 45. bbr i Komandi Prozorskog bataljona, str. pov. br. 01/151/93, od 23.05.1993. godine, pod naslovom „*Pretpotčinjavanje Prozorskog bataljona, naređuje*“.
- Komanda OG Igman – IKM Bradina, strogo pov. br. 01/192 (nečitko), od 02.06.1993. (nečitko), pod naslovom “*Predmet: Osvrt na uočene nedostatke u izvođenju b/d, dostavlja.-“,* OG Igman, potpisao načelnik Štaba Bahrudin Fazlić.
- Komanda OG Igman, str. pov. broj 01-1021, od 25.05.1993. godine, dostavljeno „*Svim jedinicama u sastavu OG 'Igman*“, u potpisu „*Komandant Mustafa Hajrulahović – Talijan*“.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića, broj 02/1595-441, od 30.06.1993. godine.
- Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa, str. pov.br. 02/1024-1, od 24.08.1993.

- Naredba pov. br. 13/37-45, od 20.03.1993. godine.
- Dokumenat bez naznake institucije u čijoj nadležnosti je sačinjen, Jablanica, 27.04.1993. godine u 16.12 sati, nejasan sadržaj četvrtastog pečata Centra za obavještavanje u Jablanici, preko koga je predmetni dokumenat dostavljen „*OG IKM BRADINA*“, na mjestu za potpis navedeno „*Dr. Ćibo*“.
- Naređenje Sefera Halilovića Vahidu Karaveliću za „*dotur 3 lanserne rakete 'Bebe' sa lanserom*“, str. pov. br. 17-1, od 09.09.1993. godine.
- Izvještaj koga je Adnan Solaković 25.09.93. podnio Komandi 1. korpusa.
- Obraćanje Vahida Karavelića Seferu Haliloviću aktom str. pov. br. 05/10-66, od 12.09.1993.
- Dnevni izvještaj Komande 4. korpusa za Operativni centar ŠVK broj 1025-06, od 20.09.1993.
- Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Haliloviću str. pov. br. cv -361-09/93, od 20.09.1993. godine.
- Naređenje Sefera Halilovića Komandi 6. korpusa str. pov. br. 02/1104-1, od 21.09.1993.
- Naređenje Sefera Halilovića Komandi 1. korpusa str. pov. br. 02/1109-1, od 23.09.1993.
- Naređenje Vahida Karavelića komandama 1., 10. i „*Delta*“ brigade str. pov. br. 05/7-423, od 23.09.1993. godine.
- Naređenje Rasima Delića Seferu Haliloviću str. pov. br. 01/47-245, od 12.09.1993. godine.
- Štab Vrhovne komande, „*KABINET NAČELNIKA*“, (Sefera Halilovića) Naređenje, str. pov. broj 001/255, Sarajevo, 20.09.1993. godine u 15.08 sati, pod naslovom „*Preduzimanje HITNIH mjera na Vrdima, naređenje.-*“, uz klauzulu „*URGENT*“ dostavljeno „*na ličnost k-tu 6. korpusa g. Salke Gušića – na ličnost Zulfikar Ališpago – 'ZUKA*“.
- Komanda 6. korpusa, Naređenje broj 01/2628-2, od 20.09.1993. godine, pod naslovom „*Preduzimanje hitnih mjera na Vrdima, naređenje.-*„ dostavljeno „*na ličnost k-danta 45. bbr Buturović Polje*“.
- Izvještaj Sefera Halilovića o djelovanju IKM u Jablanici str. pov. br. 167-001-311, od 20.09.1993. godine.
- Halilović Sefer, pismo Deliću protiv Pašalića, Karavelića i Gušića, septembra 1993. godine.
- Naređenje načelnika ŠVK Sefera Halilovića str. pov. br. 02/280-1, Sarajevo, 18.02.1993. godine, komandantu SOPNŠVK, Ališpago Zulfikaru.
- Halilović Sefer, pismo Predsjedništvu R BiH, Sarajevo, 01.05.1995. godine.
- Izvještaj Arifa Pašalića Seferu Haliloviću str. pov. br. cv -361-09/93, od 20.09.1993. godine.
- Akt komandanta 4. korpusa Arifa Pašalića str. pov. broj 7-1296/93, od 23.02.1993. godine, dostavljen u ŠVK, Seferu Haliloviću.
- Zapisnik sa zajedničkog sastanka predstavnika jedinica Armije R BiH i civilne policije na području Jablanice, Konjica i Hadžića, 20.03.1993. godine.
- Komanda OG Igman, Naređenje „*komandantima 43., 44., 45. bbr, OpŠO Konjic i Jablanica, Specijalnim jedinicama ŠVK i ostalim*“, strogo pov. br. 01/45/93., Bradina, 02.05.1993. godine, u potpisu komandant OG Igman, Salko Gušić.

a) Dokumenta HZH-B (HVO):

- Dokumenat HVO, brigada „*Herceg Stjepan*“ Konjic, Izviješće za dan 16.04.1993. u 20.00.
- Akt Glavnog stožera HVO – Vojnoobavještajne službe str. pov.br. 03-354/93, od 16.04.1993. – Dnevno Izviješće br. 232/9.
- Dogovor Sefera Halilovića i Milivoja Petkovića, pod predsjedavanjem komandanta UNPROFOR

Filipa Moriona i predstavnika ECMM/RC Jan – Pierre Thebault, 20.04.1993.godine u Zenici.
- Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Operativna zona Jugoistočna Hercegovina, dokumenat pod naslovom „*Izviješće o stanju u Jablanici i Konjicu*“, Dj. broj 01-2478/93, Mostar, 22. travnja 1993. godine, dostavljeno Glavnom stožeru HVO Mostar, generalu Slobodanu Praljku, ONO OZ JIH, ovjeren pečatom potpis ZAPOVJEDNIKA OZ JIH brigadira Miljenka Lasića.
- Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Mostar, 06. svibnja 1993. godine, Izjava Zebić Dinka, bivšeg zapovjednika Općinskog stožera HVO – Konjic, na kraju Izjave navedeno da se ista dostavlja „*Biskupskom ordinarijatu Mostar n.r. Ratka Perića, biskupa – koadjutora Katedrala – Mostar*“.
- „*Izjava mostarskih biskupa*“, Mostar, 17. svibnja 1993., u potpisu biskup ordinarij Pavao Žanić i biskup koadjutor Ratko Perić.
- Dokumenat HVO-a, Glavni stožer, Komisija za razmjenu zarobljenika, Izviješće sa pregovora, broj 02-2/1-01-893/93, od 31.05.1993. godine.
- Akt, Franjevački samostan Konjic, pismo Predsjedništvu Republike Herceg – Bosne Mostar, Konjic, 7. svibnja 1994. godine, potpisali fra Bono Krndelj i fra Ivan Bradvica, ovjereno okruglim pečatom „FRANJEVAČKI SAMOSTAN 88400 KONJIC“.
- Hrvatska zajednica Herceg – Bosna, Hrvatsko vijeće obrane, Sektor sigurnosti, „*Izviješće*“ broj 02-4/1-621/93, Mostar, 22.04.1993. godine, na 4 stranice, bez imena i potpisa odgovornog funkcionera.
- Pismo Hercegovačkih franjevaca za gospodina Vicu Vukojevića, poslato sa adrese u Zagrebu, ali se zbog loše kopije ne može pročitati na pismu napisan naziv ulice sa brojem 22/A, Zagreb, 17.4.1993. godine.
- „*Prijepis razgovora snimljenog u Franjevačkom samostanu u Konjicu dana 4. svibnja 1993. godine sa fra Zdenkom Karačićem, župnikom i gvardijanom (objavljeno na valovima Radia Hrvatske zajednice Herceg – Bosna, Radio postaja Mostar dana 5. svibnja 1993. godine, novinar Špela Cvitković)*“.
- Dokumenat HVO-a OZ JIH (Operativna zona Jugoistočna Hercegovina), dj. broj: 01-2529/93, Mostar, od 26.04.1993. pod naslovom: „*Izviješće o stanju na području Jablanice i Konjica*“, dostavljeno Glavnom stožeru HVO HZ H-B, Ministarstvu obrane HZ H-B, ONO OZ JIH Mostar, u potpisu „*zapovjednik, brigadir Miljenko Lasić*“.

a) **<u>Dokumenta MUP-a RBiH</u>:**

- Dokumenat Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 28.10.1993. godine, pod naslovom: „*Reprodukcija razgovora Jusufa Jašarevića, načelnika UB ŠVK, sa Ramizom Delalićem – Ćelom, obavljenog dana 28.10.1993*.“
- Službena zabilješka Centra službi bezbjednosti Sarajevo od 17.06.1993. godine.
- Stanica javne bezbjednosti Jablanica, akt, strogo pov. broj 16-7/1-80-50/93, od 23.09.1993. godine, pod naslovom „*Informacija o nekim elementima političko-bezbjednosne situacije*“, dostavljena „MUP RBIH – MINISTRU“ i „*CSB – MOSTAR – NAČELNIKU*“.
- Službena zabilješka Centra službi bezbjednosti Sarajevo, od 5.11.1993. godine.
- Rukopis, dokumenat MUP RBiH – SDB, Sektor SDB Sarajevo, Odjeljenje 03, Radnik 90142, Broj 1688 – 7839, sadržaj telefonskog razgovora 26.10.1993. između Ramiza Delalića Ćele i Sefera Halilovića.
- Transkript razgovora između službenika SDB-a i Fahrudina Radončića, oktobar 1993. godine.
- Halilović Sefer, Dopuna izjave, Sarajevo, 05.11.1993. godine.

- Delalić Ramiz Ćelo, Izjava, Sarajevo, 29.10.1993. godine.
- Delalić Ramiz Ćelo, Dopuna izjave, Sarajevo, 30.10.1993. godine.
- Delalić Ramiz Ćelo, Izjava, Sarajevo, 08.11.1993. godine.
- Čaušević Elmedin Mesar, Dopuna izjave, Sarajevo, 29.10.1993. godine.
- Jukić Izet, Izjava, Sarajevo, 29.10.1993. godine.

„*Službena zabilješka*" Stanice javne bezbjednosti Konjic, broj 16-8/01-1-49/93, od 28.05.1993. godine.

- Hodžić Šefko, Izjava, Sarajevo, 28.10.1993. godine.

d) Dokumenta Predsjedništva RBiH:

- Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH 1.11.1993. godine.
- Magnetofonski snimak sa sjednice Predsjedništva RBiH 14.12.1993. godine.
- Tekst dogovora predsjednika Predsjedništva R BiH Alije Izetbegovića i predsjednika paradržave HZH-B Mate Bobana, Zagreb, 25.04.1993. godine 00.45 sati, u prisustvu načelnika ŠVK Sefera Halilovića i zapovjednika HVO-a Milivoja Petkovića, „*Uz svjedočenje dr. Franje Tuđmana*", pod naslovom „*DODATAK 1 USTROJSTVO ZAPOVJEDNIŠTVA ARMIJE BIH I HVO*".

e) Štampani i drugi mediji:

- Radončić Fahrudin, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 08.01.2011. godine.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 20.03.2012. godine, strana 5.
- Izetbegović Alija, Dnevni avaz, 16.04.2012. godine, strana 8.
- Izetbegović Alija, Dnevni avaz, 17.04.2012. godine, strana 8.
- Dnevni avaz, 11.04.2012. godine, strana 5.
- Filandra Šaćir, Dnevni avaz, 12.04.2012. godine, strana 9.
- Vričko Josip, Oslobođenje, 20.06.2012. godine, strana 10.
- Lagumdžija Zlatko, Dnevni avaz, 09.07.2012. godine, strana 5.
- Oslobođenje, 13.07.2012. godine, strana 13.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 07.07.2012. godine, strana 5.
- Sidran Abdulah, Dnevni avaz, 12.06.2012. godine, strana 5.
- Fočo Salih, Dnevni avaz, 21.06.2012. godine, strana 5.
- Žiga Jusuf, Dnevni avaz, 21.06.2012. godine, strana 5.
- Dodik Milorad, Dnevni avaz, 02.07.2012. godine, strana 2.
- Dodik Milorad, Oslobođenje, 15.07.2012. godine, strana 3.
- Grahovac Blagoje, Slobodna Bosna, 19.07.2012. godine, strana 48.
- Dnevni avaz, 19.04.2002. godine, strana 3.
- Avazov Exspres, 09.05.2002. godine, strana 5.
- Lagumdžija Zlatko, Dnevni avaz, 21.01.2012. godine, strana 8.
- Oslobođenje, 22.01.2012. godine, strana 2.
- Lagumdžija Zlatko, Dnevni avaz, 21.01.2012. godine, strana 8.
- Radončić Fahrudin, Dnevni avaz, 31.01.2012. godine, strana 4.
- Dodik Milorad, TV duel sa Čedomirom Jovanovićem, Beograd, 01.02.2012. godine.
- Dnevni avaz, 25.07.2012. godine, strana 3.

- Dnevni avaz, 26.07.2012. godine, strana 3.
- I. Ćatić, Dnevni avaz, 03.08.2012. godine, strana 3.
- Oslobođenje, 04.08.2012. godine, strana 2.
- Dnevni avaz, 04.08.2012. godine, strana 3.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 13.08.2012. godine, strana 5.
- Dnevni avaz, 16.08.2012. godine, strana 5.
- Dnevni avaz, 24.08.2012. godine, strana 2.
- Radončić Fahrudin, Dnevni avaz, 17.08.2012. godine, strana 4. i 5.
- Lagumdžija Zlatko, Dnevni avaz, 03.09.2012. godine, strana 2.
- Dnevni avaz, 07.09.2012. strana 2.; 05.09.2012. strana 5. (Pogledi) ...
- Dnevni avaz, 09.09.2012. godine, strana 1.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 17.09.2012. godine, strana 5.
- Čović Dragan, Dnevni avaz, 11.10.2012. godine, strana 2.
- Oslobođenje, 01.11.2012. godine, strana 7.
- Dnevni avaz, 01.11.2012. godine, strana 2.
- Bazdulj Muharem, Oslobođenje, 30.10.2012. godine, strana 10.
- Udruženje novinara BiH, Oslobođenje, 31.10.2012. godine, strana 3.
- Oslobođenje, 29.10.2012. godine, strana 2.
- Tadić Ognjen, Dani, 26.10.2012. godine, strana 27.
- Nikolić Tomislav, Oslobođenje, 25.,26. i 27.10.2012. godine, strana 3.
- Majkić Dušanka, Oslobođenje, 22.10.2012. godine, strana 3.
- Selimbegović Vildana, Oslobođenje, 22.10.2012. godine, strana 10.
- Čović Dragan, Oslobođenje, 11.10.2012. godine, strana 5.
- Dnevni avaz, 15.11.2012. godine, strana 5.
- Dženana Karup-Druško, Dani, 16.11.2012. godine, strana 3.
- Dženana Karup-Druško, Dani, 16.11.2012. godine, strana 3.
- Dani, 18.01.2013. godine, strana 13.
- Oslobođenje, 15.01.2013. godine, strana 3.
- Dani, 18.01.2013. godine, strana 13.
- Willam A. Stuebner, Oslobođenje, Pogledi, 15.09.2012., strana 27.
- Ivo Banac, Oslobođenje, 20.08.2012., strana 4. i 5.
- Filip David, Dnevni avaz, 13.01.2012. godine, strana 5.
- Dodik Milorad, Dnevni list, 02.01.2013. godine, strana 7.
- Internet, Srna, 23.02.2013., 15:26
- Internet, Glas Srpske, 04.01.2013., 08:50
- Internet, Srna, 23.02.2013., 15:26
- Internet, Srna, 23.02.2013., 15:26
- Dodik Milorad, Dnevni avaz, 02.11.2011. godine, strana 3.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 31.10.2011. godine, strana 4.
- Duraković Esad, Dani, 15.03.2013. godine, strana 14.-17.
- Imamović Emir, Start, 02.04.2013. godine, strana 18.

- Hodžić Dževad, Oslobođenje, 22.02.2013. godine, strana 10.
- Bećirović Zijad, Dani, 15.03.2013. godine, strana 22. – 23.
- Dodik Milorad, Dnevni avaz, prilog Sedmica, 08.10.2011. godine, strana 7.
- Filipović Muhamed, Dnevni avaz, 08.10.2011. godine, strana 8.
- Erduan Tajip, Dnevni avaz, 08.10.2011. godine, strana 8.
- Oslobođenje, 13.09.2011. godine, strana 13. i strana 14.
- Oslobođenje, 14.09.2011. godine, strana 3.
- Zukorlić Muamer, Dnevni avaz, 15.09.2011. godine, strana 5.
- Oslobođenje, 14.09.2011. godine, strana 3.
- Dnevni avaz, prilog „Sedmica", 24.09.2011. godine, strana 2. i 3.
- Oslobođenje, 23.09.2011. godine, strana 17.
- Zukorlić Muamer, Glas islama, 15.12.2011. godine.
- Muslimović Fikret, Oslobođenje, 19.02.2013. godine, strana 12.-13.
- Dervišević Ibrahim, Dani, 08.03.2013. godine, strana 15.
- Polutak Mustafa, Oslobođenje, 21.02.2013. godine, strana 10.-11.

f) <u>Ostalo</u>:

- Iskaz Miškić Marije, u Gabeli, 31. svibnja 1993., „*Iskaz zapisao*" Andrija Pavčić.
- Prevod Presude Haškog tribunala Seferu Halilloviću, 16.11.2005. godine.
- STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE, Sarajevo, ul. Maršala Tita 7a/II, dokumenat broj 90/93, od 20. marta 1993. godine, pod naslovom „*Kooptiranje novog člana u Regionalni odbor SDA*".
- Halilović Sefer, „*Nije kriv*".
- Tekst, nastao u oktobru 1993. godine, bez zaglavlja, počinje sa naslovom „*INFORMACIJA*".
- Delić Rasim, Lice i naličje rata, Knjiga prva, VKBI, Sarajevo, 2005. godine.
- Čandić Mustafa, pismena izjava, Sarajevo, 31.01.2007. godine.

INDEKS LIČNIH IMENA

A

Abadžić Fuad
Abdić Fikret, 21, 33, 38, 42, 49, 57, 64, 65, 68, 71, 75, 87, 88, 92, 161, 186, 214, 224, 243, 254, 256, 269, 276, 339, 387, 430, 450
Ahmetović Sadik, 322, 323, 337
Ajnadžić Nedžad, 446
Alibabić Munir, 413, 420, 421
Alispahić Bakir, 46, 50, 69, 80, 81, 162, 208, 236, 319, 322, 419, 447
Ališpago Zulfikar, 46, 50, 68, 73, 77, 80, 84, 91, 95, 106, 107, 108, 117, 151, 154, 155, 156, 158, 167, 168, 181, 182, 202, 208, 211, 212, 419, 554, 560, 563
Aljić Dino, 44, 79, 200
Aljić Hajro, 79
Aljić **Mido,** 79
Ančevski Stevan, 18, 69
Arnautović Erdin, 162

B

Bahto Hamid, 429
Banac Ivo, 353, 354, 566
Bećirević Denis, 337
Bećirović Zijad, 377, 567
Behmen Omer, 80
Bevanda Vjekoslav, 347
Bijedić Emir, 173, 174
Bilajac Rifat, 136, 138, 215, 234, 446
Bjelobaba, 28, 37, 221
Boban Mate, 38, 115, 116, 234, 306, 330, 356, 430, 438, 565
Bojadžić Nihad, 96, 103, 137, 155, 167, 170, 171, 173, 175, 176, 177, 183, 562
Bosić Mladen, 310, 339, 340, 341, 375, 376
Bradvica Ivan, 564
Budaković Sulejman, 114, 173, 560
Buljubašić Ferid, 429
Buza Enver, 154, 204, 209, 219, 221, 236, 237, 238, 239

C

Cerić Mustafa, 262, 264, 287, 288, 289, 314, 315, 321, 338, 339, 355, 356, 359, 366, 370, 373, 378, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 387, 388, 391, 396, 399
Cerovac Midhat, 173, 220
Cikotić Selmo, 149, 162

Č

Čandić Mustafa, 41, 60, 66, 72, 75, 83, 86, 262, 267, 270, 278, 285, 293, 307, 311, 314, 315, 461, 462, 463, 567
Čaušević Elmedin, 506, 565
Čavar Drago, 106
Čavka Oleg, 344
Čengić Halid, 46
Čengić Hasan, 46
Čolak Drago, 105, 107
Čomor Ševko, 106
Čović Dragan, 301, 302, 303, 304,

309, 310, 313, 326, 332, 338, 339, 340, 341, 344, 347, 348, 350, 351, 352, 355, 356, 359, 375, 376, 384, 566

Ć

Ćibo Safet, 103, 106, 108, 187, 188, 189, 236, 560, 562, 563
Ćorić Šefik, 47
Ćosić Dobrica, 38, 437, 438
Ćuskić Fikret, 446

D

Dahić Ismet, 40, 41
Delalić Ramiz Ćelo, 18, 22, 36, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 51, 59, 60, 68, 70, 77, 82, 86, 89, 93, 131, 134, 135, 137, 140, 164, 205, 241, 250, 252, 253, 285, 289, 416, 418, 419, 450, 452, 465, 486, 490, 494, 500, 502, 505, 531, 540, 560, 564, 565
Delić Rasim (pominje se na većini stranica knjige)
Delić Sejo, 446
Dervišević Ibrahim, 18, 242, 412, 420, 567
Divjak Jovan, 67, 416, 446
Dodik Milorad, 245, 264, 288, 289, 301, 302, 303, 304, 309, 310, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 324, 325, 326, 328, 329, 335, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 348, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 359, 366, 367, 369, 370, 375, 376, 377, 379, 380, 381, 384, 387, 565, 566, 567
Drljić Mile, 28, 37, 221
Dudaković Atif, 446
Duraković Jasmin, 403, 404, 405
Duraković Nijaz, 52, 312

DŽ

Džambasović Asim, 250, 251
Džanković Namik, 215, 234, 235
Džuvo Almir, 344

E

Erduan Tajip, 381, 567

F

Fazlić Bahrudin, 205, 559, 562
Filandra Šaćir, 298, 312, 565
Filipović Muhamed, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 298, 299, 300, 311, 312, 317, 324, 325, 326, 327, 333, 334, 335, 336, 33, 339, 370, 371, 372, 381, 387, 565, 566, 567

G

Ganić Ejup, 52, 105, 112, 282, 379, 380, 409
Guska Jasmin, 220, 256
Gušić Salko, 80, 90, 91, 95, 100, 106, 108, 116, 117, 121, 122, 123, 125, 126, 130, 140, 141, 146, 148, 149, 150, 153, 154, 155, 161, 168, 170, 172, 173, 174, 176, 177, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 193, 198, 210, 211, 212, 213, 214, 221, 224, 226, 227, 233, 238, 256, 554, 559, 560, 561, 562, 563

H

Hadžihasanović Enver, 51, 105,

149, 179, 221, 233
Hadžiomerović Bakir, 302, 403, 404, 405
Hajrulahović Mustafa Talijan, 51, 72, 86, 131, 176, 183, 184, 185, 186, 416, 562
Hakalović Haso, 68, 95, 96, 110, 111, 112, 114, 170, 184, 187
Halilović Sefer (pominje se na većini stranica knjige)
Halilović Semir, 46, 80
Hasić Senad, 79
Hodžić Šefko, 35, 80, 93, 122, 162, 204, 207, 208, 209, 210, 565, 567
Hujdur Midhat Hujka, 35, 47, 90, 119, 418, 560

I

Ibrahimović Muhamed, 337
Insko Valentin, 377
Isaković Alija, 295
Isović Mustafa, 173
Ivanković Paško, 107
Izetbegović Alija, 46, 51, 109, 124, 126, 130, 185, 242, 287, 288, 289, 292, 293, 295, 318, 321, 326, 333, 335, 360, 375, 402, 420, 565
Izetbegović Bakir, 286, 287, 288, 289, 315, 316, 319, 320, 322, 326, 333, 351, 356, 357, 358, 360, 361, 362, 364, 366, 367, 372, 376, 379, 380, 381, 386, 387, 388

J

Jan – Pierre Thebault, 102, 564
Jašarević Jusuf, 42, 81, 540, 564
Jašarević Mevlid, 317, 372, 373
Jozić Petar, 108
Jugo Miralem, 119, 120
Jugo Šeila, 465, 531
Jukić Izet, 509, 514, 565
Jurić Dragan, 117
Jurišić Duška, 413, 414, 420, 447, 448, 449, 453, 454, 455, 456, 457
Jusić Kadir, 446

K

Kajević Avdulah, 180
Karačić Zdenko, 105, 107, 109, 110, 564
Karadžić Radovan, 38, 118, 230, 242, 243, 264, 269, 273, 274, 306, 311, 330, 336, 345, 356, 430, 436, 438
Karavelić Vahid, 79, 87, 129, 132, 133, 135, 136, 174, 189, 191, 192, 193, 198, 199, 200, 211, 224, 226, 227, 228, 233, 339, 446, 560, 563
Karić Vehbija, 105, 131, 136, 138, 162, 200, 201, 207, 215, 236, 417
Karkelja Džafer, 107
Kasumović Fuad, 337
Kebo Mirsad, 365
Keljemendi Naser, 349
Kljuić Stjepan, 52, 55, 63, 75, 112, 282
Koljević Nikola, 436
Komšić Ivo, 53,112, 282, 331, 332
Kopanja Željko, 338
Kovačević Enes, 173
Krndelj Bono, 564
Kupusović Sulejman, 312, 339

L

Lagumdžija Zlatko, 281, 282, 288, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 324, 328, 332, 333, 334, 335, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 360, 370, 371, 374, 375, 376, 377, 565, 566
Lasić Milenko, 173, 564
Latić Borislav Riki, 36, 44
Lučarević Kerim, 442, 443, 454
Lučić Ivica, 105

LJ

Ljevaković Irfan, 277
Ljubić Božo, 301, 310, 313, 332, 337, 338, 339, 340, 341, 375, 376, 384

M

Mahmutćehajić Rusmir, 236
Mehmedović Šemsudin, 319
Milošević Slobodan, 32, 38, 39, 61, 118, 144, 229, 230, 264, 265, 268, 269, 273, 274, 275, 283, 288, 292, 294, 306, 330, 351, 356, 375, 430, 434, 435, 436, 437, 438, 440
Mladić Ratko, 397
Morion Filip, 102, 564
Muderis, 157, 159, 175, 177
Mujezinović Enver, 63, 64, 277
Muslimović Fikret, 43, 51, 52, 53, 54, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 79, 87, 88, 229, 249, 322, 396, 398, 399, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 408, 413, 414, 416, 421, 423, 447, 448, 449, 450, 453, 454, 455, 456, 457, 567

N

Najdžel Kejsi, 322, 323
Nikolić Tomislav, 343, 39, 391, 566
Novalić Selim, 117

O

Oković Zakir, 136, 161, 560

P

Pašalić Arif, 35, 47, 80, 90, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 111, 114, 121, 122, 127, 128, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 168, 174, 176, 178, 181, 182, 183, 187, 193, 194, 195, 196, 214, 221, 224, 225, 226, 227, 228, 233, 253, 254, 256, 418
Patrik Mun, 322, 323
Pejanović Mirko, 54, 112, 282
Pelidija Enes, 69, 70, 426, 427, 559
Petković Milivoje, 92, 102, 105, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 173, 560, 563, 565
Pivkić Midhat, 220
Polutak Mustafa, 53, 167, 422,423, 446, 567
Praljak Slobodan, 102, 564
Prazina Juka, 443, 455
Pudar, 28, 37, 55, 221

R

Radmanović Nebojša, 338
Radončić Fahrudin (pominje se na većini stranica knjige)
Radujko Nikola, 41, 42, 60, 62, 66, 72, 76, 83, 86, 262, 270, 285, 307,

308
Rakočević Slobodan, 42, 60, 62, 66, 72, 76, 84, 87, 262, 270, 285, 308
Ramić Eso, 175, 186, 188, 220, 561
Rančić Hazim, 319
Rekić Sead, 18, 69, 70, 424, 425, 426, 427
Rovčanin Mlačo, 517
Rujanac Zijad, 199

S

Selimbegović Vildana, 344, 406, 413, 566
Sidran Abdulah, 311, 312, 565
Silajdžić Haris, 52, 55, 63, 81, 277, 278, 288, 292, 312, 337, 342, 359, 360, 401
Suljević Zićro, 136, 138

Š

Šagolj Zdravko Piske, 102, 117
Šahić Nusret, 106, 559
Šakrak Enes, 161
Šarić Edib, 202
Šarić Stjepan, 105, 107
Šiber Stjepan, 33, 34, 105, 446
Špago Šerif, 119

T

Tabak Ahmed, 18, 46, 50, 69, 80, 89, 242, 419, 447
Tihić Sulejman, 287, 288, 303, 310, 320, 322, 324, 325, 326, 333, 334, 335, 344, 350, 352, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 380
Tirak Dževad, 205, 210, 221
Topalović Mušan Caco, 36, 39, 44, 46, 51, 59, 60, 68, 81, 93, 131, 134, 137, 140, 164, 200, 241, 252, 253, 416, 418, 419
Tuđman Franjo, 38, 39, 96, 105, 115, 116, 117, 118, 229, 275, 292, 294, 306, 330, 351, 356, 375, 429, 430, 434, 437, 438, 565

U

Ugljanin Sulejman, 30, 223, 390, 391
Ugljen Nedžad, 57, 72, 249, 285, 286, 289, 321

V

Vasiljević Aleksandar, 30, 31, 32, 42, 60, 62, 66, 72, 76, 84, 87, 223, 262, 270, 285, 308, 425, 436
Vukojević Vice, 105, 106, 564

Z

Zebić Dinko, 102, 103, 564
Zebić Emin, 202
Zukorlić Muamer, 355, 356, 370, 378, 379
Zorlak Rašid, 446
Zovko Dobrosav, 117
Zubac Goran, 347, 348
Zubak Krešimir, 105

Ž

Žiga Jusuf, 312, 565

BIOGRAFIJA AUTORA

Fikret Muslimović, general-major Armije BiH u penziji, rođen je 09.12.1948. godine u selu Rašljeva, kod Gračanice. Srednju ekonomsku školu završio je 1967.godine u Doboju, a zatim, 1971. godine, u Beogradu, Vojnu akademiju kopnene vojske, smjer Zemaljske artiljerije. Visoku vojno–političku školu u Beogradu, po programu za postdiplomski studij, kao prvi u rangu, sa prosječnom ocjenom 9.86, pohađao je i završio od 1978. do 1980. godine. U Beogradu je 1991. godine pohađao i Ratnu školu koja je pripremala kadrove za generalske dužnosti, ali istu napušta septembra mjeseca te godine, u činu potpukovnika, zbog neslaganja sa političkim ciljevima angažiranja tadašnje JNA u agresiji na Sloveniju i Hrvatsku, kao i zbog neslaganja sa postupcima rukovodstva Srbije i rukovodstva JNA u pogledu svođenja te armije na srbijansko – četničku vojsku.

Tokom službe u bivšoj JNA obavljao je razne dužnosti, prvo komandne u jedinicama artiljerije, a zatim funkcije u službi vojne sigurnosti. Od septembra 1991. godine, kada napušta JNA, pa do aprila 1992. godine, živi teško, pod prismotrom i prijetnjama policijskih struktura JNA.

Odmah nakon međunarodnog priznanja R BiH, od 09. aprila 1992. godine, obavlja dužnost načelnika sigurnosti u Republičkom štabu Teritorijalne odbrane R BiH i dužnost savjetnika za vojna pitanja u Predsjedništvu R BiH. Od jeseni 1993. godine obavlja dužnost zamjenika načelnika Uprave za moral u Štabu Vrhovne komande R BiH, a zatim i dužnost načelnika Uprave za moral, što radi usporedo sa ulogom čelnog bošnjačkog predstavnika u Združenom štabu Armije R BiH i HVO-a. Nakon Dejtonskog sporazuma, kao predstavnik Bošnjaka, preuzima odgovornost u pregovorima sa predstavnicima Hrvata i predstavnicima Srba za definiranje sporazuma o vojnim mjerama za izgradnju povjerenja. Od početka 1997. godine do aprila 2000. godine obavlja visoku operativno - štabnu dužnost pomoćnika ministra odbrane za odbrambene pripreme. Penzionisan je 01.04.2000. godine.

Od 1994. do 1996. godine član je Glavnog odbora Stranke demokratske akcije. Od osnivanja Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, krajem 1992. godine, član je Izvršnog odbora tog vijeća.

Kao publicista, autor je objavljenih knjiga: "*Kako su nas lagali*", "*Odbrana Republike*", "*Agresija*", "*Rat i politika*", "*Balkan u vrtlogu politika*" - na bosanskom i engleskom jeziku, "*Krize i sigurnost u globalizaciji*", "*Argumenti i sjećanja o ratu*" (Knjiga prva i Knjiga druga), "*Specijalni rat*" i "*Ugrožavanje i samougrožavanje muslimana*" (koautor sa Mustafom Spahićem). Autor je brojnih analitičkih tekstova objavljenih u časopisima, dnevnim i nedjeljnim listovima koji izlaze u BiH.